

ספר המאמרים עטר"ת

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

ספר המאמרים – עטר"ת

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

הוצאה שלישית עם תיקונים והוספות

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שנת המאה להסתלקות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע

מפתח כללי:

III	פתח דבר
VI	מפתח המאמרים
XII	פאקסימיליות מגוכתי"ק מסה"מ עטר"ת
א-תרנט	ספר המאמרים – עטר"ת

הוספות:

תרסג	ביום השמע"צ
תרעג	רשימת דברים באותיות המחשבה
עדרת	הקטעים שכתב עליהם כ"ק אדמו"ר נ"ע „אצ"ל"
תרעה	ליקוט שיחות ומכתבים משנת עטר"ת
תרפא	קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.
תרפב	הקדמה לד"ה ויהי אומן
תרפג	הקדמה לד"ה זכור הוי' מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
תרפז	מפתח ענינים – ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
תרפט	מפתח ענינים
תשיג	מפתח שמות ספרים
תשיח	מפתח גימטריאות
תשיט	לוח התיקון

SEFER HAMAAMORIM — 5679

Third Edition

Email: kehot770@gmail.com

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213

Printed In Israel

5779 • 2019

פתח דבר

— להוצאה הראשונה —

ב"ה.

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה את „ספר המאמרים — עטר"ת" אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

ספר זה כולל המאמרים שאמרו (או כתבו) במשך שנת עטר"ת. שנמצאים בביכל גוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע. ונדפסו כעת — בפעם הראשונה — מגוף כתב יד קדשו הנ"ל.

* * *

בראש הספר בא: (א) מפתח המאמרים עם תוכן התחלת המאמר — נעתק מרשימת כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע.² (ב) פאקסימיליא משני עמודים מגוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע מביכל הנ"ל.

בסוף הספר: ליקוט שיחות שלו ומכ' משנת עטר"ת (שמצאנו לע"ע).

* * *

ההערות ומ"מ דד"ה ויהי אומן — בסעודת פורים, ד"ה זכור ה' — ש"פ דברים (שיצאו לאור בקונטרסים בפ"ע בשנים תשי"ג, תשכ"ד) נערכו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

שאר ההערות בשוה"ג³ נערכו ע"י המו"ל.

מערכת „אוצר החסידים"

עש"מ ניסן, פ' החודש ה'תשל"ט.

ברוקלין, נ. י.

(1) כן הוא בגוכ"ק בהכותרת לכל מאמר וכן הוא בגוכ"ק בהציונים (בגוף המאמרים) למאמרים ד. ז. ולהעיר: דבעמוד הראשון — שלפני התחלת הספר, כתוב בגוכתי"ק: תרע"ט.
(2) נדפס ג"כ ב„מפתח ספרי מאמרי ודרושי אדמו"ר מוהרש"ב" (ע' 42). ברשימה שם נזכרו עוד כמה מאמרים, אבל לע"ע לא מצאנום, והם: ביום השמיני, שמע"צ. שופטים, ש"פ שופטים.
(3) במקומות שנראה לכאורה שחסרה תיבה (או שהתיבה חסרה אותיות וכיו"ב), וכן (באיזה) מקומות שנעתק לשון הפסוק או של רז"ל בנוסח שונה מהמקור — הערנו ע"ז בשוה"ג בדרך אפשר [מסיבות טכניות, נכנסו כמה מהנ"ל בפנים הספר, מבלי להעיר על כך].

פתח דבר

להוצאה שני' – ה'תשמ"ח

באשר הוצאה הקודמת¹ של „ספר המאמרים – עטר"ת" אזל מן השוק, מדפיסים אנו בזה הוצאה חדשה עם הוספות.

ההוספות²: א) ד"ה ביום השמע"צ (מגוכתי"ק)³. ב) רשימת דברים באותיות המחשבה (מגוכתי"ק)⁴. ג) הקטעים שכתב עליהם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע: אצ"ל (= אין צריך להעתיק), וכיו"ב⁵. ד) הקדמה (להוצאה הראשונה) לד"ה ויהי אומן⁶. ה) הקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א (להוצאה הראשונה) לד"ה זכור הוי"ז⁷. ו) מפתח ענינים.

מערכת „אוצר החסידים"

ר"ח מנ"א, שנת ה'תקל"ג,
שנת תשמח (תהי' שנת חירות משיח)
ברוקלין, נ.י.

-
- (1) ברוקלין, תשל"ט.
 - (2) הוספות ב"ה נדפסו גם ב„ספר המאמרים – ליקוט" (ברוקלין, תשד"מ). והוספה ו – בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשמ"ב).
 - (3) הגיע לידינו לאחר הדפסת הספר בפעם הראשונה.
 - (4) בד"ה פדה בשלום תרפ"ה נזכר שרשימה זו היא מי"ט כסלו (עטר"ת).
 - (5) שלכן לא נכנסו בגוף המאמר. וראה שיחת ש"פ ראה תשמ"ב.
 - (6) נדפס גם בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשכ"ד).
 - (7) נדפס גם בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשי"ג).

פתח דבר

— להוצאה החדשה —

באשר ההוצאות הקודמות¹ של „ספר המאמרים — עטר"ת" אזלו מן השוק, ובקשר עם מאה שנה לאמירת המאמרים, ושנת המאה להסתלקות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, מדפיסים אנו בזה הוצאה חדשה. הספר נסדר עתה מחדש, ותוקנו בו הרבה מטעויות הדפוס.

בסוף הספר הודפסו מפתחות נוספים²: (א) מפתח שמות ספרים. (ב) מפתח גימטריאות.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מערכת „אוצר החסידים"

ג' תמוז, „אתחלתא דגאולה" ה'תשע"ט, ימות המשיח,
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
שנת המאה להסתלקות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע,
ברוקלין, נ. י.

-
- (1) הוצאה ראשונה — ברוקלין, תשל"ט; הוצאה שני' — ברוקלין, תשמ"ח.
(2) נלקטו מ„ספר המפתחות לספרי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע" (ברוקלין, תשמ"ב).

מפתח

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
א	ליל ב' דר"ה	—	זה היום כו' סוף מעשה עלה במחשבה תחלה —
ח			ולהבין בתוס' ביאור
יד			והנה בכדי
כד	ליל ב' דחה"ס	—	ולקחתם לכם כו' ד"מ שבלולב הם ד' אותיות הוי' —
תרסג	שמע"צ	—	ביום השמיני כו' העוסק בתורה משים שלום —
לא	שמח"ת בסעודה	—	להבין ענין שמח"ת כו' אבי"ע הם ד' אותיות הוי' —
לח	בראשית	—	ויקח ה"א את האדם כו' מלאכה —
מו	נח	—	וירח הוי' את ריח כו' תהו ותיקון —
נו	לך	—	ויאמר וגו' לך כו' לאתקנא רזא דשמי' —
סג	לך	— לא נאמר —	ויאמר אד' וגו' כמה אדע כו' שם אד' —
ע	וירא	—	וירא אליו כו' אור הספירות שם הוי' —
עט	וירא	— לא נאמר —	והוי' אמר המכסה כו' סוד הוא העלם. מילה —
פז	חיי שרה	—	ויהיו חיי שרה כו' עבודה בשמחה —

[זה היום . . והנה בכדי: ראה המשך תשרי תרצ"ה פרק ח' ואילך. ד"ה היום הרת עולם תשי"ג, תשל"ב. והנה בכדי: בכת"י מס' 703 נמצא הנחה מד"ה זה עם ההתחלה: שובה ישראל עד ה' אלקיך קחו עמכם דברים ושובו אל ה' וצ"ל מהו שכופל ב"פ ענין התשובה הלא אמר כבר שובה ישראל ומהו עוד ושובו כו'. גם צ"ל מ"ש בתחלה עד ה' אלקיך ומזכיר ב' שמות ה' ואלקים ואח"כ אומר ושובו אל ה' רק שם ה' בלבד. וגם מהו קחו עמכם דברים איזהו הדברים אשר צריך ליקח. ולהבין כ"ז ילה"ק משנתל' בענין בנין המל' בר"ה שהוא להמשיך עונג ורצון למלוכה בכדי שיהי' גילוי המלוכה. כי הנה מדת המל' מחולקת מכל המדות שהיא בבחי' ריחוק ובחי' הבלדה ורוממות כו', והיינו שאין מלך בלא עם שהעם הם נפרדים מהמלך והם בטלים אליו וזה פועל הרצון למלוכה. והנה למעלה אין שייך זה כי אין שום דבר נפרד ממנו ח"ו שהרי אין לך דבר חוץ ממנו וכמ"ש ממך הכל והרי מאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים, ולכן כדי להמשיך בחי' המלוכה הוא מ"ש בריש הורמנותא כו' גליף גליפו בטה"ע שהו"ע החקיקה בעצמותו כביכול שיהי' תופס מקום ההעלאת מ"ן דנש"י בכדי שיומשך ענין גילוי המלוכה. והנה בר"ה חוזר כל דבר לקדמותו ולכן אומרים המלך הקדוש שהמל' עולה בעצמות א"ס ב"ה שקדוש ומובדל לגמרי. ולהמשיך ענין בנין המל' צ"ל העבודה דר"ה שהוא העבודה דעצמות הנפש שלמעלה מטו"ד כו'.

ולקחתם לכם: ראה ד"ה כי חלק הוי' עמו תשל"ב.

ביום השמע"צ: ראה ד"ה זה תרפ"ו. ד"ה בראשית תרצ"א. ד"ה ביום השמע"צ תרצ"ט. ד"ה בראשית תשי"ה. להבין ענין שמח"ת: ראה ד"ה העושה סוכתו תרצ"ט. ד"ה להבין ענין שמח"ת תשי"ב, תשי"ג, תשי"ד, תשל"ה. וראה גם ד"ה כי מראש צורים תשל"ב.

ויקח ה"א: ראה ד"ה זה תרח"ץ. ד"ה בראשית ברא תשל"ב.

וירח הוי': ראה ד"ה זה וד"ה ויחד לבכנו תרח"ץ.

ויאמר וגו' לך: ראה ד"ה ויטע אשל תרח"ץ.

ויאמר אד' וגו': ראה ד"ה זה היום תרפ"ב (תשי"). ד"ה וביום שמחתכם תרפ"ז. ד"ה עלה אלקים תרצ"ט.

ד"ה ביום השמע"צ תרפ"ה (תש"ח). ד"ה אני אל-תש"ד. וראה גם ד"ה תקעו תרפ"ח.

ורא אליו: ראה ד"ה אני הוי' תרח"ץ. ד"ה ולקחתם לכם תשל"ב.

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
צח	תולדות		ויעתק משם כו' באר בעבודה —
קז	ויצא		ויחלום והנה סולם כו' סולם ההתקשרות —
קטז	י"ט כסלו, וישלח		קטנתי כו' ספירת החסד נק' גדולה —
תרעג	י"ט כסלו		רשימת דברים באותיות המחשבה —
קכו	מוצש"ק י"ט כסלו		פדה בשלום כו' מחדו"מ —
קל	יום א' כ' כסלו בסעודה		פדה בשלום כו' תפלה וברכה —
	יום ב' כ"א כסלו בסעודה		כל המאריך באחד כו' שמות אלקים והוי' —
קלז	אצל בני יחי'		
קמג	וישב ש' חנוכה		נר חנוכה מצוה כו' מלחמת היונים —
קמט	מקץ		ויהי מקץ כו' התכללות והתחלקות —
קס	— לא נאמר — ויגש		ויגש אליו כו' ערבות —
קסט	ויחי		נפתלי אילה כו' תפלה —
קעח	שמות		וילך איש מבית לוי כו' ירדת הנשמה בגוף —
			וארא אל אברהם כו' הגילוי דבריה"ע והגילוי דאבות גבול
קפז	וארא		ובל"ג —
קצו	יא"צ בא		החדש הזה כו' לאתקנא רזא דשמי' —
רו	בשלח		אז ישיר —
רטו	יתרו		וידבר וגו' אנכי כו' השמות הוי' ואלקים —
רכה	משפטים		ועבדתם את ה"א כו' תורה לפעמים עצמות ולפעמים לבוש —
רלה	תרומה		ויקחו לי תרומה כו' ב' פרשיות דקש"מ"ב וע"ב —

ויעתק משם: ראה ד"ה ויצחק בא מבוא תשכ"ב.

רשימת דברים: ראה שיחת י"ט כסלו תשי"ב.

פדה בשלום (הא'): ראה ד"ה קטנתי תרפ"ז. ד"ה קטנתי, פדה בשלום, אלה תולדות יעקב — תשכ"ח.

פדה בשלום (הב'): ראה ד"ה קרוב ה' (הא') תרפ"ז. וראה גם ד"ה פדה בשלום (הב') תשי"ט.

כל המאריך: ראה ד"ה וישב יעקב תרפ"ה. ד"ה זה היום, מאי מברך — תרצ"א (תש"ו). ד"ה כל המאריך, אהללה הוי' — ה'ש"ת.

נר חנוכה: ראה ד"ה זה תרפ"ה. ד"ה ואתה ברחמך תרח"ץ. וראה גם ד"ה להבין ענין נ"ח תשכ"ו.

ויהי מקץ: ראה ד"ה ויאמר יוסף תרפ"ה.

נפתלי אילה: ראה ד"ה אריב"ל בא וראה תרפ"ה (תש"ז).

וילך איש: ראה ד"ה הבאים ישרש, גדולים מעשה צדיקים — תרפ"ה. ד"ה הבאים ישרש תרצ"א. וראה גם

ד"ה אתה הראת ה'ש"ת.

וארא: ראה ד"ה זה תרפ"ד. ד"ה כענבים במדבר תרפ"ו. וראה גם ד"ה וארא תשל"ה.

החדש הזה: ראה ד"ה טוב שם תרפ"ז. ד"ה החדש הזה, א"ר אלעזר — תרצ"ד. וראה גם ד"ה אתה הראת תש"ג.

אז ישיר: ראה ד"ה אז ישיר, עוטה אור, רבי אומר — ה'ש"ת. ד"ה כמגדל דוד תש"ה.

וידבר וגו' אנכי: ראה ד"ה מחר חדש תרפ"א.

ועבדתם: ראה ד"ה זה וד"ה ועשו לי מקדש תרפ"ט. המשך שבועות תש"ג פ"ג—יח.

ויקחו לי תרומה: ראה ד"ה השמים כסאי תשד"מ.

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
רמה	תצוה	— ואתה תצוה כו' משה ואהרן שודמ"ל ושודמ"ט —	ואתה תצוה כו'
רנו	תשא	— ויתן אל משה ככלותו כו' תורה מתנה לעולם —	ויתן אל משה ככלותו כו'
רסז	ויקהל פ"ש	— ה' סעיפים —	כי תשא —
רעט	פקודי	— ד' סעיפים —	וישם את הכיור כו' אסה"מ ואסשא"מ —
רפט	ויקרא	— ד' סעיפים —	זכור וגו' עמלק כו' יתרו ועמלק —
רצט	פורים בסעודה	— ד' סעיפים —	חייב אינש כו' בפ"י אור א"ס —
שח	בסעודת פורים	— ג' סעיפים —	ויהי אומן כו' נשמה ומדרגות' — וידבר וגו' פרה כו'
שיג	צו, פ"פ	— ד' סעיפים —	שרש נשמות גופים לבושים היכלות —
שכג	שמיני שה"ח	— ד' סעיפים —	החדש הזה כו' מעלת יצי"מ על בריה"ע —
שלג	תזריע	— ה' סעיפים —	ואיש כי ימרט כו' אנוש גבר איש אדם —
שמג	מצורע שה"ג		אור לי"ד כו' בדיקת חמץ וביעור חמץ —
שנא	ליל ב' דחה"פ	— ד' סעיפים —	כי ישאלך בנך כו' יפה שעה אחת — אנכי ה"א כו'
שס	שחה"פ	— ה' סעיפים —	הפרש אמונת נש"י וחסיד אר"ה — ויולך הוי' את הים כו' ירידת הנשמה
שע	ש"פ	— ה' סעיפים —	תהלות ונפלאות המחדש בטובו —
שעט	אחרי	— ד' סעיפים —	וכל אדם לא יהי' כו' נשמה אינה שכל —

ואתה תצוה: ראה ד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט.

ויתן אל משה: ראה ד"ה אל יפטר תשכ"ב.

כי תשא: ראה ד"ה מצה זו תרפ"ב. ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז. ד"ה כי תשא תשי"א, תשי"ז, תשל"ד, תשד"מ.

וישם את הכיור: ראה ד"ה ויקהל משה תשי"ט.

זכור וגו' עמלק: ראה ד"ה זה תרפ"א. ד"ה ויאמר משה תרפ"ה (תש"ט). וראה גם ד"ה זכור וגו' עמלק

תשל"ג, תשמ"ה].

חייב אינש . . . ויהי אומן: לא בררתי עדיין מתי נאמר מאמר הא' ומתי השני.

[חייב אינש: ראה ד"ה זה תרפ"א (תשי"ח). ד"ה אתה הראת וגדול יהי' תרפ"ט. ד"ה חביבין ישראל תרפ"ט.

ד"ה כי עמך, בלילה ההוא — הי"ש"ת. ד"ה אני ישנה תשי"ג.

ויהי אומן: המאמר ד"ה ויהי אומן תשכ"ד הוא מאמר זה — עם איזה שינויים והוספות.

וידבר וגו' פרה: ראה ד"ה זה תרפ"א.

החדש הזה: ראה ד"ה זה הי"ש"ת. ד"ה זה תשמ"ה. וראה גם ד"ה זה תשכ"ו (הא'), תשל"ט, תשמ"ו, תשמ"ח.

ואיש כי ימרט: ראה ד"ה רבי אומר איזהו כו' תר"צ.

אור לי"ד: ראה ד"ה זה הי"ש"ת.

כי ישאלך: ראה ד"ה כי ישאלך, ויקם עדות — הי"ש"ת. וראה גם ד"ה חכם מה הוא אומר תשל"ד. ד"ה כל

ישראל תשל"ג. ד"ה כי ישאלך תשל"ח. ד"ה לה"ע תחה"מ תשמ"ו.

אנכי ה"א: ראה ד"ה שיר המעלות ממעמקים תרפ"ב. ד"ה קול דודי תרפ"ח. ד"ה שימני כחותם תר"צ. ד"ה מה

רב טובך, ארוממך, וירא ישראל — תרצ"ב.

ויולך הוי': ראה ד"ה זה תרפ"א. ד"ה טוב לי תרצ"ז. ד"ה ואני תפלתי תשי"ג. ד"ה בסוכות, בראשית — תרפ"ז

(תשי"). וראה גם ד"ה מי כמוך תרפ"ח.

וכל אדם: ראה ד"ה אשרנו תרפ"ח (תרצ"ו). וראה גם ד"ה קודש ישראל תרפ"ז. ד"ה אך בגורל תשל"ב.

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
			דבר וגו' קדושים כו'
שפז	— ד' סעיפים — קדושים	— ירידת הנשמה בשביל עלי' —	
שצו	— ד' סעיפים — אמור	— כל שמעשיו מרובין כו' פי' מעשיו מרובין—	
תד	— ד' סעיפים — בהר	— את שבתותי כו' שבת —	
תיג	— ג' סעיפים — ל"ג בעומר	— להבין ענין הלולא דרשב"י כו' ג' מיני הלולא —	
תכ	— ה' סעיפים — בחוקותי	— אם בחוקתי כו' ג' נפשות	
תל	— ה' סעיפים — במדבר	— אלקית שכלית בהמית —	
תלח	— ה' סעיפים — ליל א' דחה"ש	— איש על דגלו כו' במעלת השבטים —	
תמח	— ד' סעיפים — ליל ב' דחה"ש	— אנכי הוי' אלקיך כו' המשל דאור השמש	
תנה	— ה' סעיפים — יום ב' דחה"ש בסעודה	— אינו מכוון לענין אור א"ס —	
תסה	— ד' סעיפים — נשא	— וידבר וגו' אנכי כו' אלו ואלו דא"ח	
תעג	— ד' סעיפים — בהעלתך	— ויאמר משה וגו' אל תיראו כו'	
תפא	— ה' סעיפים — שלח	— א-ל דעות הוי' —	
תצג	— ה' סעיפים — קרח	— ביום השני הקריב כו' הקב"ה מניח תפילין —	
תקה	— ה' סעיפים — חקת	— בהעלותך כו' משכן ובריה"ע —	
תקטו	— ה' סעיפים, לא נאמר — חקת	— והי' לכם לציצית —	
		— ויקח קרח כו' מזון לבוש בית	
		— ביאור לווהי' לכם לציצית —	
		— או ישיר ישראל כו' מעין ובאר	
		— יסוד שרש ויסוד תוס' —	
		— זאת התורה כו' בקושיות זח"ג דקנ"ח. ידיעה ובחירה —	

דבר וגו' קדושים: ראה ד"ה זה תרפ"ג. ד"ה יפה שעה, רשפי' רשפי אש, תניא שבעה — תרצ"ז. ד"ה פדה בשלום תש"ט. וראה גם ד"ה על שלשה דברים תש"מ.

כל שמעשיו מרובין: ראה ד"ה בשעה שהקדימו תשי"ד.

את שבתותי: ראה ד"ה זה ה'ש"ת.

להבין ענין הלולא: ראה ד"ה ואתם הדבקים תרפ"ו. וראה גם ד"ה להבין ענין הלולא תש"מ.

אם בחוקותי: ראה ד"ה בסכות תשבו תרצ"ז. ד"ה חביב אדם, משה קבל, רבי אומר — תש"ב. וראה גם ד"ה אם

בחוקותי, חביב אדם — ה'ש"ת.

איש על דגלו: ראה ד"ה עוז והדר לבושה תרפ"ט. ד"ה איש על דגלו ה'ש"ת. ד"ה וידבר גו' איש על דגלו תשט"ו.

אנכי הוי': ראה ד"ה ביום השני תרפ"ה. ד"ה ועשית חג שבועות, עמד וימודד — תש"ה.

וידבר וגו' אנכי: ראה ד"ה זה תרפ"ח. וראה גם ד"ה זה (הא' והב') תשל"ז.

ויאמר משה: ראה ד"ה ויאמר גו' מה תצעק תרפ"ה. ד"ה הוי' שמעתי תרפ"ח. ד"ה והאיש משה תרח"ץ.

ביום השני: ראה ד"ה זה ה'ש"ת. ד"ה עשרה שיושבים תרפ"ח (תש"ח).

והי' לכם לציצית: ראה ד"ה חביב אדם, חביבין ישראל — תרצ"ו. ד"ה ויחד לבכנו תש"א. ד"ה והי' לכם לציצית,

איזהו חכם — תש"ב.

ויקח קרח: ראה ד"ה זה תשי"ד.

או ישיר: ראה ד"ה זה וד"ה מעין גנים תש"ב.

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תקיט	בלק — ד' סעיפים —	—	מי מנה כו' יעקב וישראל —
תקבח	פנחס — ד' סעיפים —	—	צו וגו' את קרבני כו' ד"ע וד"ת — וידבר וגו' המטות כו'
תקלז	מטו"מ — ה' סעיפים —	—	שרש ענין היתר ואיסור —
תקמח	מטו"מ — לא נאמר —	—	אלה מסעי כו' מ"ב מסעות —
תקנד	דברים — ד' סעיפים —	—	זכור ה' כו' פנים ואחור — אלה הדברים כו' אברהם ומשה המתיקו הגבורות —
תקסג	דברים — ה' סעיפים, לא נאמר —	—	—
תקעא	ואתחנן — ה' סעיפים —	—	ואתחנן כו' מהות ענין המצות — פנים בפנים כו' בל"ג וגבול סובב וממלא —
תקעט	ואתחנן — ד' סעיפים, לא נאמר —	—	—
תקצא	עקב — ו' סעיפים —	—	והי' עקב כו' עבודה צורך גבוה — והי' אם שמוע כו' כלי ריקן וכלי מלא —
תרב	עקב — ד' סעיפים, לא נאמר —	—	—
תרט	ראה — ו' סעיפים —	—	ראה אנכי כו' שם הוי' שבנפש — עשר תעשר כו' ספי' המל' מובדלת מכל הספי' —
תרכא	ראה — ד' סעיפים, לא נאמר —	—	—
	שופטים — ד' סעיפים —	—	שופטים כו' ענין נודע בשערים בעלה —
תרל	שופטים — לא נאמר —	—	ודברו השופטים כו' תפלה —
תרלא	תצא — ה' סעיפים —	—	ולא אבה כו' בלעם הלעו"ז דמשה —
תרמא	— רשימה, לא נאמר —	—	ענין נשך ומרבית —

צו וגו' את קרבני: ראה ד"ה כי איל דעות, טעמו וראו — תרצ"ג.
וידבר וגו' המטות: ראה ד"ה להבין ענין הנדרים תשי"ד. ד"ה וידבר משה אל ראשי המטות תשל"ג, תשמ"ג.
זכור הוי': המאמר ד"ה אלה מסעי תשי"ג, הוא מאמר זה — עם איזה שינויים, ובהוספת התחלה וסיום.
פנים בפנים: ראה ד"ה ואברהם זקן תרפ"ו. ד"ה פנים בפנים תרצ"ג, תרצ"ז. ד"ה יבחר לנו תשי"ג. ד"ה ביום השמע"צ תשי"ז.

והי' אם שמוע: נרשם בגכת"ק ממעל לדרוש זה: נאמר נצו"י אני לדודי.
[ראה אנכי: ראה ד"ה כי קרוב תרפ"א. ד"ה שופטים תרפ"ב. ד"ה וייצר ה"א תרפ"ה (תשי"ח) פל"ג
ואילך. ד"ה הקול קול תרפ"ו. ד"ה צהר תעשה תרפ"ז. ד"ה אריב"ל (הב') תרפ"ח, תש"ב. ד"ה כי נר מצוה
תרפ"ט. ד"ה ראה אנכי תשי"ג. וראה גם ד"ה ויאמר יהושע תש"כ.]

עשר תעשר: ראה ד"ה זה תשי"ט.
שופטים: כ"ה ברשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע, ולע"ע לא מצאנו מאמר זה. וראה ד"ה זה תרפ"א, תרצ"ט.
ולא אבה: ראה ד"ה השקפה, על שלשה דברים — ה'ש"ת. ד"ה קול קורא תשי"א].
ענין נשך: רושם בן עמוד אחד.

עמוד	זמן אמירתו	דבור המתחיל	תוכן התחלת המאמר
תרמב	תבוא	והי' כי תבוא כו' ההמשכה שע"י המצות —	— ה' סעיפים —
תרנ	נצו"י	אני לדודי כו' עבודה צורך גבוה —	— ד' סעיפים —
עדרת		הקטעים שכתב עליהם כ"ק אדמו"ר נ"ע „אצ"ל"	

הוספות

תרעה	ליקוט שיחות ומכתבים משנת עטר"ת
תרפא	קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע
תרפב	הקדמה לד"ה ויהי אומן
תרפג	הקדמה לד"ה זכור הוי' — מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
תרפז	מפתח ענינים — ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
תרפט	מפתח ענינים
תשיג	מפתח שמות וספרים
תשיח	מפתח גימטריאות
תשיט	לוח התיקון

[והי' כי תבא: ראה ד"ה אחת שאלתי תשט"ו].

אני לדודי: הוא ד"ה והי' אם שמוע באיזה הוספות [וראה ד"ה אני לדודי תרצ"ג. ד"ה לך אמר לבי תרצ"ו. ד"ה אני לדודי הי'ש"ת. ד"ה אשרי העם תש"ג].

1000 ה'תק"ל. כ'תמוז ב'תק"ל. והוא נאמר ויהי ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

ויהי כ'תמוז ב'תק"ל.

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66
 1000 ה'תק"ל. ויבדל אלו מאלו הכתוב ב'תק"ל. 66

פאקסימיליא מגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע מההגהות

- גרפס לקמן בעמודים יא-טו -

ספר המאמרים

— עטר"ת —

בס"ד ליל ב' דר"ה עטר"ת.

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חק לישראל הוא כו', וצ"ל והלא ר"ה הוא יום וא"ו למע"ב, שע"ז אמרז"ל ע"פ אהור וקדם צרתני שנברא אהור למע"ב, ואיך אנו אומרים ע"ז תחלת מעשיך, ואנו אומרים בר"ה היום הרת עולם היום יעמוד למשפט כל יצורי עולמים, הרי יום הזה נוגע לכל העולמות לכל הנבראים והלא בכ"ה באלול נבה"ע כו', וגם צ"ל מה שמסיים כי חק לישראל הוא משפט כו' מה זה נתינת טעם למה שזה היום תחלת מעשיך דלכאו' אין הענינים שייכים זל"ז כלל כו', אך הענין הוא דהנה אנו או' סוף מעשה במחשבה תחלה, מחשבה היא בחי' חכ', וכמא' מח' ויובלא לא אתפרש לעלמין דיובלא הוא בחי' בינה ומח' בחי' חכ', וכמ"ש בע"ח שמ"ס ספ"ג דאצי' בכלל הוא בחי' מחשבה מפני שאצי' הוא בבחי' גילוי ההעלם מאוא"ס המאציל הן בחי' האורות דאצי' ואף גם בחי' הכלים דאצי' הכל הוא בבחי' גילוי ההעלם לבר כו', וכידוע דכללות ענין האצי' הוא שנתגלה כח הכמוס והחתום כו' וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת כו' שבתחלה השלהבת גנוז וטמון בתוך הגחלת ואח"כ מתגלה ויוצא חוץ לגחלת כו', והרי השלהבת שחוץ לגחלת הוא אותו מהות השלהבת שבתוך הגחלת וכמו שהי' בתוך הגחלת כבר הי' בו כל גווני השלהבת רק שלא הי' ניכר וכשיוצא חוץ לגחלת ה"ה במציאות שלהבת ובגוונים הניכרים כו', וכמו"כ הוא בע"ס דאצי' דקודם שנאצלו ה"ה כלולים באוא"ס המאציל בבחי' אורו' וכלים רק שלא היו שם בבחי' מציאות דבר כלל כ"א היו כלולים ומיוחדים בתכלית באוא"ס המאציל כו', דהאורות כמו שהן כלולים באוא"ס אינן בבחי' אור וכמא' לאו אינון נהורין כו', וכמו"כ הכלים אינם בבחי' מציאות וכידוע במשל אותיות החקיקה שאינם דבר בפ"ע מן האב"ט, ומ"מ הן אותיות שמשחירים בהירות האב"ט כו', וכמ"ש במ"א, והיינו שמ"מ יש בחי' אורות וכלים הכלולים באוא"ס המאציל כו', ואצילות שלהם הוא שיצאו ונתגלו מהכח אל הפועל כו', וה"ה אותן המהות כמו שהיו כלולים באוא"ס והוא כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' כו', ובאמת אין זה רק לגבי הע"ס הכלולים באוא"ס כ"א גם לגבי האוא"ס הכולל אותם כו', דהגם דאוא"ס המאציל הוא בחי' אוא"ס הבל"ג והאורות דע"ס הוא שבאים בבחי' מדה וגבול וכ"ש בחי' הכלים כו', מ"מ הרי ידוע דשרש המשכת האורות הוא ג"כ מאוא"ס

הבל"ג כו', דכן הוא בשרש הראשון בהמשכת הקו שבא בבחי' מדה ושיעור ובבחי' מעומ"ט כו', הרי המשכתו הוא מהאוא"ס שלפני הצמצום היינו מאור הא"ס כו' וכמ"ש בע"ח שהמשיך מן אור א"ס קו א' ישר מאור העיגול שלו כו' והמשכתו הוא ע"י הפסק הצמצום, ומ"מ ה"ה נוגע ודבוק באוא"ס שלפני הצמצום כו', והיינו שההמשכה היא בבחי' קירוב כו' וכמ"ש במ"א ובא בבחי' מדה ושיעור ע"י הצמצום כו', והיינו ע"י נקודת הרשימו עיי"ז בא האור הבלי גבול בבחי' גבול כו' דלהיות שענין הצמצום הוא התגלות והתגברות בחי' כח הגבול שבו ה"ה מגביל את האור הבל"ג דהאור שבבחי' א"ס בא בבחי' מדה וגבול כו' (ומ"מ זהו שמגביל רק בחי' אחרונה שבהאור כו' וכמשי"ת), ולכן יש בהקו ענינים הפכים שהרי כל ההתחלקות מהקו שז"ה"ע מעלה ומטה שבעולמות וספירות שהוא ע"י הקו שבא בבחי' מדה וגבול כו', וכמו"כ כל ההתכללות הן ע"י הקו וכמא' אנת הוא דקשיר לון ומיחד לון שמקשר ומחבר בחי' חו"ב שהן הפכים זמ"ז וכן זו"ג כו', עד שיכול להיות אחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבו' כו', והיינו מפני שהוא בעצם בחי' האוא"ס הבל"ג ובא במדה וגבול ע"י הרשימו כו' וכמ"ש בד"ה להבין ע' אוא"ס כו' בכוחך הגדול כו' או שזהו מה שהאוא"ס הבלי גבול שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו' וכמ"ש במ"א (והוא לפי הב' שיטות אם האורות הן פשוטים או שיש בהם ג"כ עשר ספירות כו'), הרי שהאורות הן מהות א' עם אוא"ס המאציל היינו בחי' אוא"ס הבלי גבול כו', וכמ"ש במ"א בענין מן הכנף שהן ממין הכנף כו', וכן הוא בכלים לגבי שרשן ומקורן בחי' כח הגבול שבא"ס כו', ובאמת הרי כח הבל"ג וכח הגבול שניהם הם מבחי' עצמות א"ס והם מיוחדים שם שהכל הוא אחד ממש כו', דב' מדרי' אלו זהו מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר דהיכולת להאיר הוא בחי' כח הגילוי שהוא בבחי' בל"ג, והיכולת שלא להאיר הוא בחי' כח ההעלם שהוא בחי' כח הגבול כו', דבעצמות אין זה ב' כחות כ"א הוא בחי' היכולת שבעצמותו ית', ויכולת כולל ב' ענינים ביכולתו להאיר ושלא להאיר, דעם היותם הפכים זמ"ז הרי היכולת כולל שניהם כאחד, והו"ע כל יכול כו', וזהו שאו' בפ"ט הכל יכול וכוללם יחד דלהיותו ית' כל יכול ה"ה כולל כל הפכים יחד כו', והו"ע דהוי' ואלקים כולא חד כו' (ולמטה בא הציווי וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים כו' דעו כי הוי' הוא האלקים כו' שצריכים להתבונן ולידע כו', ולמעלה הוא באמת כן גם בכל הגילויים דאוא"ס כו') וע"כ נק' האצ"י מח', דהנה מח' הוא התגלות מהנפש, ולא כמו הדבור שצריכים לדבר, אבל לא יבוא הדבור מעצמו כו', ולכן עת לדבר כו', משא"כ מח' באה מעצמה וממילא ומשוטטת תמיד מפני שהיא התגלות מהנפש כו', וז"ש בע"ח שם דדבור הוא עולם הברי' דהתהוות ע"ס דברי' הן בבחי' הכאה שהע"ס דאצ"י הכו בהפרגוד כו', וה"ז כמו הדבור שהוא שמדבר כו', אבל מח' היא בחי' התגלות מהנפש, ואותיות המח' אינם בבחי' מציאות דבר כו', ועם היותו לבוש הנפש הרי אינו דבר בפ"ע מהנפש כו', וכמו"כ הוא בע"ס דאצ"י לגבי אוא"ס המאציל כו', ועוד טעם מה שאצ"י נק' מח' דכמו שבמח' הרי המח' והפעולה באים כאחד, דכאשר עולה במחשבתו לנענע ברגל עד"מ תומ"י מנענע כו', וזהו בהאדם בעצמו דוקא,

שהרי בהזולת אינו מתפשט מחשבתו רק כשאומר בדבור אז עושה הזולת, והרי יש כאן ב' דברים שהגילוי הוא רק הדבור, וגם שיש הפסק בין הדבור והעשי' והיינו שלא נעשה ממילא כ"א שהוא עושה ע"פ הדבור כו' אבל בעצמו הרי המח' מתגלה ואין הפסק בין המח' והעשי' שהכל נעשה כא' כו', וכמו"כ הוא באצי' שהוא ל' אצלו וסמוך דאצי' הוא בבחי' דביקות באוא"ס דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד שהוא בחי' יחוד ממש באוא"ס ב"ה, ע"כ מאיר שם בחי' מחשבתו ית' (ועמ"ש בשער מא' רשב"י ז"ל פ' פקודי על מאה"ז דרס"ב ב' דמחשבתו זהו בחי' חכ' דא"ק המתלבשת בחכ' דאצי' כו' וכמ"ש בע"ח שם) והביטול הוא בדרך ממילא כו', וכמו אברי האדם שהן ממהות האדם ובטלים אל הנפש בביטול שבדרך ממילא ובתכלית הביטול כו' וכמו"כ הו"ע הביטול דאצי' כו' וכמ"ש בדרוש דנסירה, וי"ל שזהו בחי' ד"ע שבאצי', והיינו שבאצי' מאיר הדעה העליונה (שזהו בחי' מחשבתו ית') איך שלמעלה יש ולמטה אין דכולא קמי' כלא חשיב כו' ובהספי' דאצי' מושג ומורגש בחי' הדעה העליונה והן בבחי' אין וביטול כו', משא"כ בבי"ע נמשך רק בחי' ד"ת, והביטול אינו בדרך ממילא כ"א בחי' ביטול היש בלבד, שהנברא הוא בחי' יש ובטל לאלקות כו' (הביטול שבדרך ממילא הוא ע"י גילוי האור מלמעלה שממילא מתבטלים מצד האור עליון והביטול הוא בבחי' ביטול בתכלית בבחי' העדר המציאות כו', וכמו גם הביטול דהעדר תפיסת מקום הוא ע"י הגילוי מלמעלה וכמו עד"מ חכם קטן לגבי חכם גדול כו', ומתבטל הוא לגמרי כו', אך זהו כאשר בעצם מהותו הוא בבחי' ביטול ויחוד כו', אבל ביטול היש הוא שבא ע"י יגיעה כי אין האור מאיר בגילוי רק שבא ע"י עבודה כו', וע"כ הביטול הוא שהוא בבחי' יש ובטל כו', ובאמת כמו שהוא בידיעתו ית' גם הנבראים דבי"ע הם בטלים בדרך ממילא וכמו כמצביא עביד בחיל שמי' כו' וכמו וכל קומה לפניך תשתחוה כו' וכמ"ש במ"א, רק שזהו אינו בהרגשת הנבראים, ומה שהוא בהרגשתם הוא בחי' ביטול היש לבד כו') וזהו שאצי' הוא בחי' מח' וכן בחי' חכ' בפרט שהיא ראשית האצי' ועיקרו של האצי' כו' וכמא' אבא עילאה מקננא באצי' כו' וכת"ה ה' קנני ראשית דרכו דראשית גילוי הקו הוא בחכ' כו' נק' החכ' מח' כו'. והנה פי' סוף מעשה במח' תחלה הוא שתחלת המח' דהיינו בחי' חכ' שהיא תחלת האצי' התהוותה מא"ס ב"ה הוא מבחי' סוף מעשה שלו כו', מעשה הוא בחי' המל' וכידוע דמל' נק' דבור עליון ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו' וכדאי' במד"ת סי' ק"ז ע"פ יאמרו גאולי ה' אשר גאלם כו', ובמעשה יש ב' בחי' הא' כח המעשה שהוא כח מכחות הנפש (עמ"ש בד"ה ואתה הרם את מטך), ועם היות שאינו כמו שארי כחות, שהרי בכללותו הוא רק מלבושי הנפש דהיינו ג' לבושים מחדו"מ, ובזה גופא הוא בחי' כח נבדל יותר גם מכח הדבור כו' מ"מ ה"ה מכלל כחות הנפש (וידוע דגם הכחות כמו כח השכל והמדות אינן עצמות הנפש רק כחות הנפש היינו שהן חוץ לעצמות הנפש כו', וכמו"כ כח הדבור ומעשה הוא ג"כ כח רק שהוא כח הגילוי כו', דהכחות הן הענינים שבנפש ענין החכ' להשכיל ולהתחכם וענין הבינה להשיג וכן חסד להתחסד כו', ומחדו"מ אינם ענינים פרטים רק כח הגילוי לגלות כל הכחות, ולכן נק' לבושים דלבוש הוא המגלה כו', ומ"מ ה"ז

ג"כ כח מהנפש לגלות כו'), והב' הוא פעולת המעשה שזהו שנפרד מכח המעשה ומתלבש בהפעולה ע"ד כח הפועל בנפעל כו', והנה בחי' מל' דא"ק שנעשה עתיק לאצי' הוא ג"כ בחי' מעשה, וסוף המעשה הו"ע המזלות דנוצר ונקה דהמשכת השערות הוא ע"י הפסק עצם הגולגלת שזהו המשכה נבדלת כו', וזהו בחי' סוף מעשה שבמח' תחלה, דאבא יונק ממזלא כו', וכן הקו נק' ג"כ מזל וכמ"ש באד"ר האי חוטא יקרא קדישא כו' איקרי מזל שזהו ג"כ כמו המשכת השערות שע"י הפסק הצמצום כו', ושרש המשכתו שהוא מאוא"ס שלפני הצמצום כנ"ל הוא מבחי' מל' דא"ס שנק' עשי' דאצי' דכללות כמ"ש בהבי' דמנורת זהב, והוא ג"כ בחי' סוף מעשה היינו מבחי' אחרונה שבאור כו' וכמ"ש בהבי' הב' דשחורה אני פ"א בהג"ה שם, והו"ע ת"ו רשם רשימו לעתיק שזהו בחי' אחרונה שבאותיות כו' כמ"ש בהבי' דאת שבתותי וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג כאלו נא' מל' שבמל' כו', והיינו דגם בחי' האוא"ס שלפני הצמצום שמשם שרש המשכת הקו כנ"ל שנת' שהוא מין הכנף כו' היינו בחי' התפשטות האור שזהו בחי' האור השייכות לעולמות כו', וכידוע בענין עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו אחד דהוא ושמו שניהם בבחי' האור והוא היינו בחי' עצם האור ושמו הוא בחי' התפשטות האור כו', ובפרטיות יש בשמו ב' המדריגות דעצם והתפשטות והו"ע י"ה ו"ה כו' וכמ"ש במ"א, דבפרטיות בבחי' מל' דא"ס הוא מה שעלה ברצונו ית' אנא אמלוך שזהו בחי' התגלות המלוכה בעצמותו ית' כו'. והענין הוא דהנה ידוע דבכל כח מתחלת המשכתו עד שהוא מוכן להתגלות טרם שמתגלה יש ג' מדרי' והוא כמו שהוא בבחי' המשכה נעלמת שאין בו התגלות כלל וכמו שבא בבחי' התעוררות והתגלות כללי, וכמו שבא בבחי' התגלות פרטי בעצמו כו', וכמו בכח החסד באיש הטוב והחסד בעצם הוא שמדת הטוב הוא אצלו בבחי' המשכה נעלמת שמצד זה הוא עלול ומוכשר להתעורר תמיד בטוב וחסד, אבל עדיין אין כאן שום התעוררות כלל, ואח"כ כאשר מתעורר בחסד בתחלה הוא בבחי' התעוררות כללי ואינו ניכר עדיין גם בעצמו במה תהי' ההטבה והחסד כו', ואח"כ בא בהתעוררות פרטי לפי אופן המקבל שיש כאן השערה בעצמו באיזה אופן תהי' ההטבה שאז הוא כבר מוכן להתגלות ומ"מ א"א להתגלות כמו שהוא בעצמו כי לא יהי' אפשר להמקבל לקבל וצ"ל בזה צמצום שיהי' לפ"ע המקבל כו'. דכמו"כ הוא בענין המלוכה שיש כח המלוכה וההתנשאות כמו שהיא בבחי' המשכה נעלמת דמשו"ז הוא ראוי להיות מלך, ובחי' התעוררות כללי ברצון למלוכה, וכמו שבא בהתגלות פרטי להיות מלך בפועל שיש בזה השערה באיזה אופן תהי' המלוכה לפ"ע העם כו', וכמ"ש מזה בפרטיות בד"ה שמח תשמח רנ"ז, והמדרי' הג' למעלה זה"ע שעלה ברצונו אנא אמלוך שזהו בעצמותו בחי' התגלות המלוכה דאין מלך בלא עם כו' וע"כ יש כאן השערה באיזה אופן יהי' בחי' המלוכה והו"ע שיער בעצמו בכח כו', ומבחי' ומדרי' זו הוא המשכת הקו שנמשך ע"י הצמצום כו', דלהיות שמדרי' זו היא בבחי' שייכות אל העולמות ויש שם בחי' השערה על כללות ההשתל' (והן ב' מדרי' הנ"ל בחי' אור הבל"ג ומה ששיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו'), ה"ז בא בבחי' צמצום היינו בבחי' סילוק האור ושמעתעלם תוך העלם הצמצום ונמשך בבחי' גילוי הקו להיות מקור לעולמות

ולהאיר את העולמות כו', וזהו סוף מעשה דהיינו סוף בחי' המל' דמדרי' העליונה שבא בתחלת המח' דמדרי' התחתונה כו', והוא כמו שפי' המפרשים דס"י במ"ש נעוץ סופן בתחלתן דסוף המדרי' העליונה נעוץ בתחלת המדרי' התחתונה והוא קשר ההשתל' שקשורים ומיוחדים כו', וה"ז ככלל הידוע בהשתל' דחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות התחתון כו', וכל הגילויים בהשתל' הן מבחי' סוף מעשה שמתלבש בתחלת המח' בחי' חכ' כו' וכמ"ש המק"מ על מאה"ז בראשית דט"ו בטר ההיא נקודה לא אתייעדע* כלל דהיינו מ"ש בע"ח שמ"ז פ"ג דאוא"ס בחי' א"ק מתלבש בחכ' וע"י החכ' מאיר בבינה וז"א כו', והיינו בחי' סוף מעשה מל' דא"ק (ובע"ח שם בחי' חכ' דא"ק וי"ל שזהו ע"י בחי' מל' דא"ק) מאיר בחכ', והגילוי בכל ההשתל' הוא רק מבחי' החכ' כו', אמנם הכוונה בנשי' ובתורה ומצות היינו מה שנשי' ותומ"צ ירדו למטה הכוונה בזה הוא להמשיך גילוי אלקות בעולם כו' וכמ"ש נר ה' נשמת אדם וכן כי נר מצוה ותורה אור דכמו שהנר מאיר את החשך כמ"כ נשי' ותומ"צ הן בחי' נרות להאיר חשך והעלם העולם כו', דהנה מלכותך מלכות כל עולמים, עולמים הוא ל' העלם דהתהוות העולמות שע"י המל' הוא בבחי' העלם האור כו', והר"ע הצמצום שהי' באוא"ס שהוא בחי' העלם אוא"ס ב"ה שלא יהי' רק גילוי מלכותו ית', היינו לא עצם המלוכה כ"א רק גילוי מלכותו ית' כו' וכידוע בענין אתה עשית חסר ה' שע"י הצמצום נחסרו ונתעלמו הה' מדרי' שמכתר עד המל' ונשאר רק בחי' מל' שבמל' שזהו בחי' מל' דא"ס שאחר הצמצום שנעשה בחי' עתיק לא"ק כמ"ש בזהר"ק, ולפשנת"ל הוא דרש הקו באוא"ס שלפני הצמצום ה"ז רק בחי' סוף מעשה בחי' מל' שבמל' כו', והיינו דכללות האור השייך אל העולמות הוא רק בחי' הרצון דאנא אמלוך כו' כנ"ל ואור זה להיותו בחי' אחרונה שבאור ה"ה בא בבחי' צמצום והעלם היינו שנתעלם ע"י הצמצום כו' (והיינו בחי' התגלות מלכותו בעצמותו ית' לפני הצמצום כו', וגילוי מלכותו ית' שאחר הצמצום הוא בבחי' התנשאות על העולמות כו'), והנה לגבי עצמות אוא"ס הרי הצמצום וההעלם אינו מעלים כלל וכמ"ש גם חשך לא יחשיך כו' וכולא קמי' כלא חשיב דהכל הוא בחי' אין בבחי' העדר המציאות כו', ומה שנמשך גילוי מלכותו ית' שזהו ע"י הצמצום כו' (ולפי הנ"ל הוא שע"ז הי' הצמצום), הוא רק שכך עלה ברצונו להעלים ולהסתיר האור בכדי שיהי' מציאות יש כו' עד שלמטה הוא בחי' חשך והעלם לגמרי בלי גילוי אור עד שנעשה עוה"ז הגשמי בבחי' יש גמור שזהו בחי' חשך בעצם כו', וז"ש זה שמי לעלם ואמרז"ל ספ"ג דפסחים לעלם כתיב ל' העלם לא כמו שאני נכתב אני נקרא כו', דש' אד' מעלים ומסתיר על ש' הוי', דש' הוי' הוא הי' הוה ויהי' והיינו ששוה קודם הצמצום ואחר הצמצום אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים כו' וכמ"ש אני ה' לא שניתי שאין הצמצום והעולמות מסתירים כלל, וז"ע שויתי הוי' לנגדי תמיד שהוא שוה קודם שנבה"ע ואחר שנבה"ע כו', אבל ש' אד' ואלקים הוא שמעלים ומסתיר על הארת אור ש' הוי', וזהו זה שמי לעלם ל' העלם שבחי' שם הוי' מוסתר ונעלם תוך ש' אד', ועי"ז הוא

* כ"ה בגוכ"ק. ובהר"ק. שם : אתייעדע.

בחי' חשך והעלם בעולם כו', והכוונה בזה דנש"י יהיו מאירים את חשך העולם ולא הפכא חשוכא לנהורא ויהי' עי"ז יתרון אור הבא מן החשך והיינו שיהי' גילוי ש' הוי' דגם חשך לא יחשיך ממך כו' כנ"ל והוא עי" עבודת האדם להאיר בחי' החשך שלו כו', כי האדם כלול מאור וחשך דהיינו הנה"א ונה"ב דאופן הבריאה שלו הוא שהנה"א הוא בבחי' התלבשות ותפיסא בנה"ב שהנה"ב מעלים ומסתיר על הנה"א כו' וזאת היא עבודת האדם להיות התגלות הכחות דנה"א שישגי השגת אלקות שתהי' השגה אמיתית ובשביל האמת כו' ויתבונן בהתבוננות אלקי שיאיר בגילוי במוחו וגם בלבו שיתעורר באהבה לאלקות שיחפץ וירצה באמת באלקות כו', ועי"ז מאיר גם את החשך דנה"ב וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ כשזה קם זה נופל דכאשר יש התגלות האור דנה"א ממילא נופל החשך דנה"ב דאור דוחה חשך כו' והיינו שנעשה חלישות דנה"ב כו', וכידוע דהתגברות הישות הוא דוקא עי" העלם האור, דבגילוי האור א"א להיות מציאות היש כו' כידוע הענין למעלה, וכמו"כ הוא בנפש האדם (דלכן הי' יצירת גופו קודם וכמ"ש וייצר כו' עפר מן האדמה ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו' דכל הנבראים בצביונם ובקומתם נבראו גופם ונפשם כאחד כמ"ש ותוצא הארץ נפש חי' כו', מפני שהן בערך זל"ז כו', משא"כ האדם הרי נפשו וגופו הן מדבר ודומם כו' כמ"ש במ"א וע"כ לא הי' אפשר להיות התהוותם כא' כי לא הי' הגוף בבחי' מציאות כו' וכן הוא ברוחניות) דכאשר מאיר גילוי אור הנה"א נחלש הישות דנה"ב שאינו נמשך אחרי הענינים החומרים ומסכים ג"כ על עניני אלקות כו', אמנם תכלית העבודה הוא שיהי' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ירצה באלקות כו', והיינו עי" שגם הוא יבין את הענין האלקי ויתעורר ג"כ באהבה לאלקות כו', ועי" שמאיר את חשך הנה"ב ה"ה מאיר עי"ז גם חשך העולם והיינו שנמשך גילוי אור עצם ש' הוי' דאני הוי' לא שניתי שאין הצמצום מעלים כלל על אור זה כנ"ל, ע"כ ביכולתו להאיר את העולם כו', דדוקא האור שבבחי' סוף מעשה הוא שמתעלם עי" העלם הצמצום ומתעלם ממדר"י למדרי' עד שלמטה הוא בחי' העלם לגמרי ועי"ז הוא התגברות הישות כו' וכי" הוא בבחי' חיצוניות האור כו', אבל כאשר מאיר גילוי ש' הוי' שזהו בחי' פנימיות האור כו', וידוע דלגבי ש' הוי' באמת לא יש בחי' מציאות כלל דכולא קמי' כלא חשיב כו', וע"כ כשמאיר גילוי ש' הוי' ה"ז מאיר חשך העולם שנמשך גילוי אור ממש בעולם ונראה ונגלה איך שהעולם באמת אינו בבחי' מציאות כו', ועי"ז הוא ירידת הנשמות למטה להמשיך גילוי אור העולם כו', ויכולת זה בנשמות הוא מפני ששרש הנשמות הוא מבחי' הפנימיות דישאל עלו במח' כו', ולא כמו כל הנבראים (וכן כללות ההשתל' בשרש המשכתם) שהן מבחי' הדבור וכמו שהדבור הוא בבחי' עשי' וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו', משא"כ הנשמות הן מבחי' מח' כו', והגם דמח' הוא ג"כ לבוש בלבד, וכללות ענין הלוושים הוא בבחי' מל' וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו', מ"מ הרי מח' הוא לבוש פנימי המיוחד עם הנפש כנ"ל, ובמל' הוא שהן מבחי' פנימיות המל' שנק' כנסי' שרש ומקור נש"י כו', והיינו שאין זה בחי' סוף מעשה דבחי' המל' כ"א בחי' תחלת המעשה היינו בחי' הפנימיות כו', וכמא' כל ישראל בני מלכים הם וכמו הבנים שהן מבחי'

הפנימיות והעצמות כו', וע"כ בירידתם למטה הגם שהן בבחי' התלבשות ותפיסה בעולם כו', מ"מ ביכולתם לגלות אור נשמתם בגילוי וכמ"ש גם כי אשב כו' ה' אור לי כו', דבכל הנבראים הרי מה שנתעלם בהם אין ביכולתם לגלות בעצמם כו' והאדם הגם שנשמתו באה בבחי' התלבשות ותפיסה ממש בנה"ב, ומ"מ ביכולתו לגלות ולהאיר אור נשמתו כו', והיינו מפני ששרש הנשמות הוא מבחי' פנימיות ועצמות האור דהיינו מעצם ש' הוי' כו', ומה שבאו בבחי' התלבשות זהו רק מכח מפליא לעשות שמחבר רוחניות בגשמיות שזהו באמת פלא גדולה דאור שבעצם אינו שייך בו צמצום והעלם כלל, וה"ה בא בבחי' התלבשות ותפיסה ביותר עד שיכול להיות בחי' התעלמות לגמרי ח"ו וכידוע בענין ב' אופני התלבשות אם המלוכב שולט או כו', וזהו רק בכח מפליא לעשות כו'. ומ"מ תמיד ביכולתו לגלות אור נשמתו וזהו מפני מעלתם העצמי שהן מעצם ש' הוי' בשרשן ע"כ ביכולתם גם למטה להביא גילוי אור נשמתם ולהמשיך הגילוי דש' הוי' למטה כו', והוא ע"י העבודה שלהם למטה להאיר בחי' החשך דנה"ב כו', וזהו יתרון האור שמתוך החושך הוא שבבחי' חיצוניות האור יאיר בחי' הפנימיות וגם בבחי' החשך מאיר גילוי אור כו', והיינו דהיתרון הוא לגבי בחי' חיצוניות האור (בחי' סוף מעשה) שאינו מאיר בזה בחי' הפנימיות, וע"י שנתצמצם ונתעלם בש' אד' ואלקים ונעשה עולם בבחי' העלם זה שמי לעלם כו', הנה ע"י עבודת האדם למטה בהתגלות הכחות דנה"א ובבירור וזיכוך הנה"ב כו', נעשה בזה יתרון אור היינו שבבחי' חיצוניות האור וגם בבחי' ההעלם דש' אלקים יאיר בזה גילוי ש' הוי' כו', והר"ע יחוד הוי' ואלקי' דבש' אלקים יהי' גילוי ש' הוי' בבחי' גילוי ממש כו' (ובמ"א מבואר דקודם שנעשה הבדלה בין הפנימיות והחיצוניות דהיינו קודם הצמצום הי' מאיר הפנימיות בהחיצוניות ג"כ כו', אך זהו שהחיצוניות היא אז במעלה ומדרי' אחרת שאינה ניכרת בפ"ע כו', אבל לאחר שנבדל החיצוניות בפ"ע וירדה ממדריגתה הרי אינו מאיר בזה בחי' הפנימיות רק בידיעתו ית' מאיר גם בחי' הפנימיות בהחיצוניות וכמו עד"מ בהמשפיע שרואה גם בהחיצוניות כל הפנימיות כו' וכמ"ש במ"א, אבל לגבי החיצוניות אינו מאיר בזה בחי' הפנימיות כו' (ולכן בחי' מקור היש הוא בחי' ד"ת כו' וכמ"ש במ"א) והיתרון הוא שמאיר בזה הפנימיות בבחי' גילוי ממש כו') וההמשכה והגילוי הוא ע"י התומ"צ דתורה היא מבחי' הפנימיות דאוא"ס וכמו באור פניך נתת לנו תורת חיים כו' ויש יתרון מעלה בתורה דאורייתא וקוב"ה כולא חד ממש כו', וכן המצות הן מבחי' פנימיות וכמא' כבדו את המצות שהן שלוחי ושלוחו של אדם כמותו כו', וע"כ להיות בחי' הגילוי הוא ע"י תומ"צ כו', וגם תומ"צ הם כלים ולבושים שבהם נאחז האור כי טבע האש לעלות למעלה ולא להיות בבחי' המשכה, כ"א כאשר יש דבר הנאחז ה"ה נמשך למטה כו', וכמו"כ הוא למעלה כי ה"א אש אוכלה למעלה מגדר המשכה כו', ותומ"צ הם כלים שממשיכים האור להיות בבחי' ירידה והמשכה ובהם נאחז האור כו' דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין וכמו האברים שממשיכים חיות כמו"כ מצות ממשיכים את האור כו', וכן בתורה כתי' ותורת חסד כמים היורדים מגבוה לנמוך כו', ותורה היא כלי כללית אל האור וכמו עד"מ המוח שבראש שהוא הכלי לכללות החיות כו'.

והמצות הן כלים פרטים דהן המשכות פרטיות מהתורה כו', ולכן כל האומר אין לו אלא תורה כו' שצ"ל תורה וגמ"ח שע"ז הוא המשכת האור וקיום האור כו' ועמ"ש בד"ה כי תשמע בקול בענין ולשמור את מצותיו כו'. וזהו כללות הענין מה שר"ה יום ברוא אדה"ר נק' תחלת מעשיך, דפי' תחלת מעשיך הוא עיקר ותכלית המכוון, תכלית כוונתו ית' הוא להמשיך בחי' תחלת המעשה שיהי' גילוי אלקות בעולם כו' וכוונה זו נשלמת ע"י נש"י שבעבודתם ממשיכים גילוי האור כו' כנ"ל, וזהו תכלית בריאת העולם הוא בשביל האדם וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי ארץ הוא כללות ההשתל' מפני שכללות ההשתל' היא רק מבחי' היותר אחרונה שבאוא"ס כנ"ל, ע"כ נק' ארץ שהיא מדרי' אחרונה שבדצח"מ, וידוע דארץ הוא בחי' מל' והיינו בחי' התגלות מלכותו ית' בחי' חיצוניות המל' כידוע בענין ים וארץ כו' ונת"ל שע"י הצמצום הוא שיהי' רק התגלות מלכותו ית' כו', ועז"א אנכי עשיתי ארץ דזה שאנכי מי שאנכי עשיתי ארץ הוא בשביל שאדם עלי' בראתי בראתי בגימ' תרי"ג שמכוון בריאת האדם הוא בשביל קיום תרי"ג מצות וכמארז"ל במד"ר אלה תולדות השמים והארץ אלה בזכות מי נבראו ובזכות מי הן קיימים בזכות אלה שמות בני", ואלה בזכות מי כו' בזכות אלה העדת והחקים כו', ולכן יום בריאת האדם הוא תחלת מעשיך שזהו עיקר מכוון הבריאה מה שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, וכמארז"ל ע"פ שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו כו', ומפני מה נשתוקק אין אנו יודעים אך זה אנו יודעים שנשתוקק, והוא ג"כ ענין שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, שזה א"א כ"א כאשר יהי' מציאת התחתונים, ונמצא זהו עיקר מכוון הבריאה ולא הי' הכוונה בשביל עולמות עליונים שהרי שם מאיר גילוי אלקות כו', וגם כמ"ש בסש"ב פל"ו הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' וכמ"ש במ"א, כ"א דוקא עולמות התחתונים ששם העלם והסתר אלקותו ית' מצד הבריאה, וביותר אחר החטא עה"ד (שגם לזה יש מקור בהצמצום כו' וכמ"ש במ"א), אך ע"י ההסתר וההעלם הנה האדם ע"י עבודתו לעשות ולתקן את העולם נעשה יתרון אור היינו שנמשך בחי' פנימיות האור בחי' תחלת המעשה שע"ז נמשך גילוי אלקות עד שיהי' לו ית' דירה בתחתונים הם עולמות הנמוכים עד עוה"ז השפל הגשמי כו', ונמצא דזה היום שנברא אדה"ר הוא עיקר תחלת המעשה כו'.

ולהבין בתוס' ביאור מה שר"ה נק' תחלת מעשיך הענין הוא דהנה ידוע דר"ה הוא בנין המל' כי התחלת ענין המלוכה הי' כשנברא אדה"ר שקיבל עליו עו"מ שאמר הוי' מלך כו', כי מלוכה שייך דוקא על מין האדם שכמותו שהרי אינו שייך מלוכה על בהמות וחיות כו', וע"כ קודם שנברא האדם לא הי' שייך ענין המלוכה רק כשנברא האדם שהוא בצלם ודמות שלמע' אז שייך ענין המלוכה, וגם דענין המלוכה הוא כשמקבלי'

המלוכה בבחירה היינו ברצון ובדעת כו', וכמ"ש במ"א, וכ"ז שייך כשנברא האדם וקבל עליו עול מלכותו ית' ברצון כו'. ובכל ר"ה חוזר הדבר לקדמותו וצריכים לבנות בחי' המל' והיינו להמשיך בחי' רצון ועונג בבחי' מדת המל' שיהי' רצונו ית' למלוך כו', והטעם ע"ז שדוקא בחי' המל' צריכים לבנות להמשיך בחי' רצון ועונג בזה שאינו כן בשארי המדות הגם שבכל השפעות המדות העליונות צריך להיות התעוררו' והעלאת מ"ן וכמ"ש יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך כו', הנה בכל המדות צ"ל ההעלאת מ"ן לעורר את המדה לא להמשיך בחי' רצון ועונג בהמדה כ"א לעורר עצם המדה כו' ובאמת הלא בכל קראינו אליו כתי' וארז"ל אליו ולא למדותיו הרי כל קריאה והעלאת מ"ן צ"ל אליו ית' היינו בחי' עצמות אוא"ס ב"ה, הנה בפרד"ס אי' דאליו היינו בחי' האור המתלבש בהכלים דמדותיו הן בחי' הכלי' ואליו הוא בחי' העצמו' המתפשט בהם כו', והבעש"ט נ"ע אמר שזהו בחי' האלקו' שבכלים עצמן לבד האור המתלבש בהן וכמו שם אל בחסד כו' וכמ"ש בהביאו' דאת שבתותי בלקו"ת, אך גם לפי פשטיות הענין דאליו הוא בחי' אוא"ס שלמע' מהשתל' הנה זהו ג"כ בחי' אוא"ס השייך אל העולמו' והמדו' כו'. והיינו שאין צריכים לעורר המדה בשרשה ומקורה הראשון כמו שכלולה בעצמו' אוא"ס דהיינו להמשיך בחי' רצון ועונג בהמדה, כ"א להמשיך מהאוא"ס השייך אל המדה היינו מהרצון והעונג שכבר יש בהמדה כו', וכמו עד"מ למטה באדם הרי איש הטוב והחסד מתעורר במדת החסד כשיש מי שצריך להחסד והטוב, ובקל הוא מתעורר בחסדו להשפיע לו כו', וכמו"כ בהשפעת השכל מן המשפיע אל המקבל הרי כשיש מקבל והיינו ע"י הכנת המקבל שהוא כלי לקבלה מתעורר המשפיע ורוצה להשפיע לו כו' ויותר משהעגל רוצה כו' והיינו מפני שהרב המשפיע יש בו רצון ועונג בהשפעת השכל וכן בהאיש הטוב יש בו רצון ועונג בהשפעת הטוב והחסד כו' (רק לפעמים צריכי' לעורר את הכח מבחי' כח ההיולי העצמי שזהו ע"י השבחי' כו' וכמ"ש במ"א) וכמו"כ הוא למעלה דבכדי לעורר המדות העליונות גם מצד האוא"ס ב"ה שלמע' מבחי' המדות הוא בעבודה בסדר והדרגה כו', וכמו בעבודה בתפלה שבכל השנה ה"ה בסדר והדרגה דהיינו העבודה שע"פ טעם ודעת כו', ואפי' מס"נ דק"ש שע"ז אומר אליו ולא למדותיו שהקריאה אליו ית' לבחי' אוא"ס שלמע' מהשתל' הוא מבחי' מס"נ כו', הרי באמת גם זה אינו כמו העבודה דר"ה ועשי"ת שהיא העבודה בעצם ומהות הנשמ' למע' הרבה גם מהמס"נ דק"ש כו', וכמא' אמרו לפני מלכיו' כו' אמרו לפני זכרונו' כו', ובמה בשופר דענין תק"ש הוא הצעקה בקול פשוט דוקא שזהו מעומק ופנימיו' הלב כו', ומס"נ דק"ש באמת הוא ג"כ עבודה דבחי' מוחין כו', שהרי הביטול דיחוד' הוא בבחי' חכ' ובפנימי' בינה כנודע וכמו"כ בעבודה הו"ע השגה פנימי' בבחי' אחדות הוי' איך שכולא קמי' כל"ח שמשגיג הענין לעומקו ופנימיותו בהשגה פנימיות שבזה מאיר במוחו בחי' האלקות שלמע' מהעולם שע"ז מתבטל במציאותו ונכלל בבחי' אחדות הוי' כו' וזהו ענין בחי' כלה ל' כליון כמו כלה שארי ולבבי שת"א* אישתיצי גושמא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ת"י.

דהיינו בחי' הביטול במציאו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה שה"ש ומבואר במ"א שז"ע שושנת העמקי' בחי' פנימי' בינה כו' והעבודה דרעו"ד ה"ז בחי' מקיף דחי' שזהו בחי' המקיף השייך אל הפנימי' כו', וידוע דרעו"ד הוא ג"כ ע"י ההתבוננו' בהפלא' דאוא"ס כו' רק שלא שעי"ז נעשה הרצון כי הוא רצון עצמי רק שמתעורר ע"י ההתבוננו' בהפלות אוא"ס ב"ה כו' וכמ"ש במ"א. ובמ"א מבואר דבכל מאדך היא בחי' בינה כו', והיינו דעבודה דכל השנה גם העבודה פנימיות בבחי' מס"נ ורעו"ד עיקרה היא בבחי' המוחין כו' (אך המס"נ דנפילת אפים הו"ע מס"נ פכו"מ דדמי לי' כאילו אתפטר מהאי עלמא כו' שזהו למעלה ממס"נ דק"ש והו"ע ובו תדבקון דביקו' עצם בעצם כו' כמ"ש בשעה"ת פ ד"ה אחרי הוי' תלכו, וכאשר הוא בעבודה לבד ה"ז ג"כ רק הרגש המוחין כו' אבל בנפ"א הוא המס"נ פכו"מ כו' כמ"ש שם), אבל בר"ה ועשי"ת הרי עיקר העבודה אינה בבחי' המוחין ולא מה שנתעורר ע"י התבוננו' כ"א בעצם ופנימי' הנפש דוקא וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו', ולכן אומרי' מזמור שיר המעל' ממעמקי' בעשי"ת להמשיך בחי' עשרה עומקים כו' וכידוע דבר"ה ועשי"ת הו"ע החזרת פני' בפני' כו' לא בבחי' דביקו' כ"א החזרת פני' כו' דביקו' הוא בבחי' המוחין והחזרה הוא בעצם הנפש כו' וז"ע החזרת פנים בפני' פני' הוא בחי' העצמיו' שלמע' מגילוי' כי בהגילוי' יש בחי' פנים ואחור וממילא גם בחי' הפנים אינו אמיתי' בחי' הפנים כי גם זה הוא בחי' אחור לגבי מדרי' עליונה כו' ואמיתי' ענין הפני' הוא בבחי' העצמיו' שלמע' מהגילוי' כו' וז"ע פנים בפנים פני המקבל ופני המשפיע היינו בחי' עצמיו' הנשמה שמגיע בבחי' עצמו' א"ס כו' וכמ"ש במ"א ומכ"ז מובן דהמשכת המלוכה שבר"ה הוא מבחי' פנימיו' ועצמו' א"ס למע' הרבה מהמשכת והתעוררו' המדו' שבכל השנה כו' (ובמ"א מבואר דזה שכל השנה מספיק העבודה שע"פ טו"ד ותומ"צ הוא מפני שכבר היתה ההמשכה כללי' בר"ה וכל השנה הוא רק המשכה מהעלם אל הגילוי' כו', הרי מזה גופא מובן מעלת המשכת ענין המלוכה שהרי ההמשכה כללי' דר"ה הוא ע"י שנמשך בחי' כתר מל' שהוא הרצון והעונג במלוכה ובהמשכה זו נמשך הכל כו' שהרי אין צריך להמשיך בר"ה רצון על חכ' ועל חסד וכה"ג רק שבהמשכת מדת המל' נמשך הכל בבחי' גילוי' אור פנימי ביותר כו' והיינו מפני שהמשכת בחי' מדת המל' הוא מבחי' פנימי' ועצמות א"ס וע"כ עי"ז נמשכי' כל הגילוי' כו') והטעם ע"ז מה שמדת המל' דוקא צריכים לעורר מבחי' הפנימי' והעצמו' כו', הענין הוא דהנה ידוע ההפרש בין כל המדות למדות המל' דכל המדות הן בחי' השפעה בקירוב וכמו בהשפעת השכל שהיא בחי' השפעה ממש מהמשפיע אל המקבל שמשפיע לו משכלו וע"ה שזהו רק השפעת הארה, הוא מפני שכל ענין השכל הוא רק הארה לבד כמ"ש במ"א והרי ההשפעה היא שמשפיע לו משכלו והוא בבחי' קירוב אל המשפיע שמצמצם עצמו בהשפעתו להיות בערך אל המקבל, דכללו' ענין משפיע ומקבל הוא שהן בערך זל"ז דלפי"ע המקבלי' כ"ה ערך המשפיע כו' וכמו בדורו של משה הי' צ"ל ההשפעה ע"י משה דוקא, וכאשר אמר מאין לי בשר כתי' ואצלתי מהרוח שעליך כו' כי ההשפעה להם הי' צ"ל ע"י רוחו של משה דוקא ובדורו של יהושע

הי' צ"ל ההשפעה ע"י יהושע דפני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה כו' ומ"מ הרי המשפיע מובדל בערך מהמקבלים וכמו"כ השכל כמ"ש בהמשפיע הוא באי"ע לגבי המקבלי' כו' כידוע ומבואר במ"א, וע"כ צריך לצמצם עצמו היינו לירד ממהותו העצמי להיות בערך אל המקבל ולצמצם השפעתו כו' וכמו וירדתי ואצלתי אוריד ואמשיך כו', וכ"ז הוא מפני שזהו בחי' השפעה בקירוב בבחי' גילוי וע"כ צ"ל בזה הצמצו' שתהי' ההשפעה בערך אל המקבלים כו', וכמו"כ בהשפעת החסד וכל המדו' הכל הוא בבחי' קירוב כו' וכמ"ש במ"א ולכן ההשפעה באה דוקא למקבלים שהן בבחי' קירוב אל המשפיע כו' וכמו בהשפעת השכל הוא דוקא למקבלי' שהן בבחי' ערך ושייכו' אל המשפיע כו', דכאשר המקבלי' אינם שייכים אל ההשפעה לא יוכל המשפיע להשפיע, כ"א דוקא כאשר יש להם שייכו' כו', וכל שהמקבלי' הן בבחי' שייכו' יותר אל ההשפעה תהי' ההשפעה ביותר ובעומק ביותר כו', וע"כ הכנת המקבל מה שנעשה כלי לקבלה דהיינו שהוא בבחי' קירוב הערך שלו ה"ז מעורר ההשפעה מהמשפיע כו' וכמו"כ השפעת החסד ה"ז מצד האהבה שזהו ג"כ קירוב המקבל אל המשפיע כו', דהרי האהבה היא מפני שמוצא בו מעלותיו או עכ"פ מה שהוא מע' אצלו כו', וכל שהוא אהבו ביותר יותר ישפיע לו כו' והיינו שהעונג בזה הוא דוקא בהשפעה בקירוב ובגילוי, ובקירוב הערך והשייכו' של המקבל אליו בזה הוא דוקא התענוג כו', אבל מדת המל' הוא בחי' השפעה בריחוק דוקא והוא השפעת היראה והפחד שזהו מבחי' הריחוק דוקא כו', דכל ענין המלוכה הוא רוממות והתנשאו' דוקא וכמ"ש שום תשים עליך מלך שתהא מוראו עליך שהיראה הוא מבחי' הריחוק וההתנשאו' דוקא ולכן צריכים לרוממו ולהבדילו וכמו אין יושבים על כסאו ואין רוכבים על סוסו כו', ועל מי שייך ענין המלוכה הרי על הנבדלי' ונפרדי' ממנו דעל בני' שהן עצם א' עמו אינו נופל ענין המלוכה, וכמו"כ על אוהבים ועל שרים הקרובים אל המלך אינו שייך מלוכה, כ"א דוקא על זרים והרחוקים מאתו ומערכו כו', והנה מלך ועם הם ג"כ בערך זל"ז, אך זהו שלפי"ע המלך הוא העם דהיינו שלפי"ע ההבדלה שלו הוא מציאו' העם כו', וגם דהערך בזה הוא בענין ההבדלה כו', ולא כמו במשפיע ומקבל שמדידת הערך הוא בהקירוב והשייכו' דהמשפיע עם המקבלי', משא"כ במלך ועם המדידה היא בההבדלה כי אם יהי' מובדל לגמרי א"א להיו' מלך עליהם וע"כ צ"ל בזה מדידה כמה תהי' ההבדלה כו', וענין המלוכה הוא שהעם בטלים אל המלך לא בבחי' קירוב אליו כ"א בבחי' יראה וביטול כו', וכל העונג שבמלוכה הוא דוקא בהרוממו' והתנשאותו ובהביטול של העם וטיב הביטול שלהם הוא הגורם התגלו' המלך אליהם והקירוב שלו אליהם וגם אז הוא בבחי' רוממו' והתנשאו' כו', והביטול שלהם הוא אדרבא ביותר בהתגלו' רוממותו עליהם כו' וכן הוא בכאו"א בפרט כשרואה המלך טיב הביטול של העבד אליו בביטול ביותר הרי הוא מקרבו ומראה לו פנים ומדבר עמו, ומ"מ ה"ה בבחי' רוממו' והתנשאו' עליו גם בשעת הקירוב, כי גם כשמתגלה אליו הוא מתגלה כמו מלך ולא כמו שמתגלה אל השרי' שהוא בקירוב ממש, כי העבד אינו שייך לזה, כ"א מתגלה אליו כמלך בבחי' רוממו' כו', והעבד הוא בבחי' ביטול ואימת המלך עליו אז הוא עוד ביותר כו', והדוגמא מכ"ז

למע' יובן ההפרש בין כל המדו' העליונו' ובין מדת המל', דכל המדות הן בחי' השפעה בקירוב בבחי' גילוי אור וכמו מכלכל חיים בחסד שהחסד נמשך ממדרי' למדרי' כו' (וכידוע שהמדו' למע' אינו כמו למטה שהן רק גורמים ההשפעה ולמע' הוא שהמדה גופא נמשכת כו' וכמ"ש במ"א) וכן כל המדו' וגם בחי' החכ' הכל הוא השפעה וגילוי אור בבחי' קירוב כו', ולכן הוא בבחי' צמצום, וכמו הקו הנמשך מאור א"ס ב"ה הרי בכללותו הוא בבחי' קו קצר ומצומצם לפי"ע העולמו' כו', ונמשך במדה ומשקל היינו בכל עולם ובכל ספירה לפי"ע כו', והגילוי הוא במדרי' שהן בבחי' קירוב דוקא שהן בערך לקבל את האור והגילוי כו', וע"כ עיקר הגילוי הוא במדרי' שלמע' מאצי' דשם הוא בחי' העדר המציאו' לגמרי ויכול להיות שם גילוי אוא"ס כו', וכן גם באצי' הגם שיש שם בחי' כלים שהן בבחי' מציאות חכ' וחסד כו', ה"ה מ"מ אלקות ממש, וה"ה כלים לגילוי אור כו', והגילוי דאצי' הוא דוקא בנשמות שהן כלים לגילוי האור כו', והן הנק' בנים למקו' כו', וכדאי' בזהר ברע"מ ס"פ בהר כבן דחפיש בגניזו בכל רזין דביתא כו', והעבודה היא בבחי' קירוב ובבחי' דביקו' כו', ובזה דוקא נעשה כלי אל האור כו', דכן הוא בגילויים שמצד האוא"ס ב"ה שהכלי לזה הוא בחי' דביקות, וכל הדבוק יותר הוא יותר כלי אל האור כו', וזהו"ע הביטול שמצד האור והגילוי הוא מתבטל מכל מציאותו ונדבק בבחי' דביקת אמיתית באלקו' כו' אבל מדת המל' הוא בבחי' ריחוק דוקא בבחי' רוממו' והתנשאו' וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו', בבחי' גיאות והתנשאות דוקא כו' ואין מלך בלא עם ל' עוממו' נבראים נפרדים כו', דעיקר ענין המלוכה הוא בנשמו' שנק' עבדים דהיינו נשמות דבי"ע שהן בבחי' יש ובירידתן למטה הן נתפסים בישות, ועבודתם הוא בביטול החומריו' דוקא כו' והו"ע ביטול היש וכמ"ש במ"א, ובזה דוקא נעש' כלי' לאלקו' דהיינו בזיכור החומריו' דוקא כו', ונק' עבדים דעיקרם הוא בבחי' קבעו' היינו בבחי' יראה וביטול כו' (וכאוי"א צ"ל בבחי' בן ובבחי' עבד כו' כמ"ש ברע"מ שם וכמ"ש בסש"ב פמ"א) וע"י טיב העבודה שלהם בבחי' יראה וביטול נמשך גילוי אלקו' שמאיר להם בגילוי כו', ואזי הוא בחי' הביטול ביותר וכמו בזמן הבית שהי' מאיר גילוי אלקו' בביהמ"ק ושלש פעמים בשנה יראה כל זכור כו' וכשם שבא לראות כך בא ליראות שהי' מאיר להם אלקות בגילוי ממש הרי הי' צריך להיות ההשתחוואה במקדש שז"ע הביטול כו' וכן בכל המועדים דמלכא בי תרעא יתיב צ"ל היראה והביטול ביותר דכד אנפוהי דמלכא נהירין צ"ל הזהירו' ביותר כו', וכידוע דשמע"צ הוא המשכת בחי' קבעומ"ש שהרי כל המשכות שבחדש תשרי הן המשכות כלליו', הנה בשמע"צ הוא שנמשך בחי' קבעו' על כל השנה, והרי בשמע"צ הוא התגלו' השמחה במדרי' היותר עליונה, ואז דוקא הוא בבחי' קבעו' מ"ש כו' ובמ"ת שהי' מאיר גילוי אלקו' כתי' וירא העם וינועו כו', וא' אנכי ה' אלקיך קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי כו' (ואצילי בני' דוחזו אלקי' ויאכלו כו' ות"א דהו מתענגין כו' כאלו אכלין כו' דהיינו בבחי' קירוב, הי' נחשב לחטא כו' וכן בני אהרן דכתי' בקרכתם לפני הוי' כו') דזהו"ע המלוכה שהוא בבחי' רוממו' והתנשאו' והוא על נבראי' ונפרדים ושיהי' בהם בחי' היראה והביטול כו', ולכן התהוות העולמו' הוא מבחי' מל' דוקא משום דבחי'

הרצון והעונג דבחי' מל' הוא בבחי' רוממות והתנשאות שזהו דוקא על נפרדים דאין מלך בלא עם כו', והכוונה שיהיו בבחי' ביטול בבחי' קבעומ"ש שעיי"ז יהי' הגילוי אלקו' כו'. אמנם כ"ז שייך בענין המלוכה למטה שהעם הם באמת מובדלי' מהמלך ונפרדים ממנו שייך ענין ההתנשאות עליהם שיש ענג בהתנשאות ובהביטול שלהם, ועיי' טיב הביטול שלהם הוא מתגלה עליהם כו', אך למע' במלכותא דרקיע אינו כן שהרי ממך הכל כתי', שאם היו הנבראים בבחי' פירוד אמיתי ח"ו דהיינו שהי' התהוותם מעצמן לא מאור האלקי כמו העבדים שהן מהות דבר בפ"ע רק שהם בטלים לאדוניהם אז הי' שייך לומר תענוג במדת המלוכה בהתנשאות ובהביטול של הנבראי' כו' אבל באמת הרי ממך הכל כי מאמיתת המצאו נמצאו כל הנבראי' כו', וכמו שאינו שייך באדם מלוכה על האיברים שלו, וגם לא על בניו כנ"ל, וכמו"כ לא יתענג האדם מזה שהאיברים שלו בטלים אליו ונשמעים לרצונו או מביטול בניו אליו מפני שהן מעצמו ומהותו ואינם דבר בפ"ע כו', כמו"כ נבראי' שבאמת אינם דבר בפ"ע כלל דאין לך דבר שחוקן ממנו כו', ומה שהן בבחי' יש ודבר נפרד הוא עיי' בחי' הצמצום שצמצם והעלים את האור בכדי שיהי' הנבראים בבחי' יש כו', וזהו רק בהרגשתן שבידיעתן הן בבחי' יש ודבר נפרד, אבל בידיעתו ית' ה"ה גם לאחר שנתהוו בבחי' העדר המציאו' ובבחי' יחוד וביטול בתכלית כו' (או שכל מציאותם הוא רק האלקו' המהווה אותם כו' כידוע בב' אופני היחוד כו') וא"כ אינו שייך תענוג והתנשאות עליהם מאחר שאינן דבר נפרד כלל, וגם בהכוונה פנימי' היינו שיהיו הנבראי' בבחי' ביטול כנ"ל גם בזה אינו שייך עונג למע' מאחר שמתחלה אינם בבחי' יש כלל והם בבחי' ביטול בתכלית כו', וא"כ מה שייך עונג בהביטול שלהם ומה יתוסף תענוג בטיב הביטול שלהם שעיי"ז יתגלה עליהם בבחי' תוס' אור וגילוי כו' וזה דוקא בבחי' מדת המל', כי כל המדות ה"ה בבחי' קירוב כנ"ל והיינו במדרי' שאינם בבחי' ריחוק מן העצמו' כו' ובד"כ הוא בבחי' הגילוי' דאוא"ס כו', ושייך לומר שיש עונג כבי' בבחי' גילוי העצמו' כו', אבל מדת המל' שכל ענינה הוא העונג בהתנשאות ובבחי' ריחוק שזהו דוקא בנפרדים ושהיו בטלים והביטול שלהם הוא שיגרום בחי' הגילוי, הרי כ"ז באמת אינו שייך כלל למע' כו' ועיי' צריכים לעורר מבחי' פנימי' דעצמו' א"ס שיהי' רצון ועונג במדת המל' והוא שצריכים להמשיך מבחי' מקור התענוגים שלמע' מבחי' גילוי התענוג והיינו מבחי' עצמותו ית' שלמע' מבחי' הגילוי' מאתו כו', דמאחר שגם בהכוונה פנימי' דהיינו בהביטול ובהגילוי אלקו' גם בזה אינו שייך תענוג באמת, ועיי' צריכי' להמשיך מבחי' עצמו' שירצה במדת המלוכה ובהכוונה פנימי' שבוה היינו בבחי' הגילוי' שעיי' הביטול כו', ויובן זה עד"מ אדם העושה איזה מלאכה כמו ציור נאה או כלי נאה דבודאי יש לו בזה כוונה פנימי' ויש לו תענוג ורצון בזה דמשו"ז משכיל ומתחכם בזה כו', אך לפעמים שהוא מרפה ידיו ממלאכתו ואין לו חשק לזה הרי צריך לעורר תחלת התענוג והרצון גם אל הכוונה פנימי' שבעשי' מלאכתו, ובהכרח שהתעוררו' היא ממקור התענוג ומקור הרצון

שיהי' לו עונג ורצון בהכוונה פנימי' ובהמלאכה כו', וכמו"כ הוא למע' מאחר שכל ענין המלוכה וגם הכוונה פנימי' בזה שהוא הביטול של הנברא' ושיהי' הגילוי כו' באמת אין לזה מקום כלל כו' כנ"ל, הרי צריכים לעורר ולהמשיך מפנימי' ועצמו' א"ס שיהי' עונג ורצון בהכוונה פנימי' ובענין המלוכה שירצה למלוך כו', וזהו אמרו לפני מלכיו' כדי שתמליכוני עליכם, אמרו לפני דוקא בחי' פנימי' ועצמו' שלמע' מכל הגילוי' כו', להמשיך משם רצון למלוכה כו', והוא כדאי' בזהר בתחילתו בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע כו' פירוש בריש הורמנותא דמלכא הוא רשות ורצון המלך והיינו בחי' עצמו' א"ס דשם הו"ע הרשות כי אינו מוכרח כלל בהגילוי' כו' וכמ"ש במ"א, ושם גליף גליפו חקק חקיקה ברצונו העצמי ית' שיתעורר כבי' ע"י העלאת מ"ן של נשמות ישראל כו' להיות דנש"י מושרשים בעצמות א"ס וכמ"ש בנים אתם לה"א כמו הבן שהוא מעצ' מוח האב דהיינו מעצם מהותו כו' כמ"ש במ"א, כמו"כ נש"י הן מבחי' עצמות א"ס ב"ה וע"כ חקק חקיקה בעצמו שיעוררו בהעלאת מ"ן שלהם להיות רצון למלוכה כו', והגם שבאמת העבודה והביטול שלהם אין לזה מקום כו' כנ"ל, מ"מ יש בזה אופן שזה מגיע בבחי' עצמות להמשיך משם רצון חדש כו' וכמשי"ת רק שזהו ע"י העבודה דעצמות הנפש דוקא כו' וכמשי"ת, וזהו שכתוב לך אמר לבי בקשו פני כו', דלפעמים בכל לבי דרשתיך זהו העבו' דכל השנה שהוא בסדר והדרגה כו' אבל מ"ש לך אמר לבי בקשו פני הוא העבודה דר"ה ויהי"כ שהוא בבחי' פני דוקא וכמשנת"ל לפני הוא בחי' העצמיות שלמע' מהגילוי' ועי"ז את פניך הוי' אבקש שנמשך מבחי' עצמו' א"ס להיות רצון למלוכה כו'.

והנה בכדי להמשיך מעצמות א"ס להיות הרצון במדת המל' אינו מספיק העבודה שעפ"י טו"ד והעבודה דתומ"צ מאחר שגם הכוונה פנימי' ג"כ אינו תופס מקום באמת וצריכים לעורר הרצון מחדש גם על הכוונה פנימי' כו' כנ"ל, ובכל השנה מספיק העבודה דתומ"צ והעבודה דטו"ד, מפני שכבר נמשך בר"ה הרצון למלוכה שבוה נכלל כל ההמשכו' והגילוי' כו' והכוונה בזה הוא שיהי' ביטול היש כנ"ל דענין המלוכה הוא שיהי' נבראים נפרדי' ויהיו בבחי' ביטול כו', ע"כ ע"י העבודה שעפ"י טו"ד ממשיכים את האור והגילוי דבאמת זהו רק מההעלם אל הגילוי כו' אבל בר"ה שחוזר כל דבר לעצמותו שעולה הכל בבחי' עצמו' א"ס וצריכים להמשיך הרצון מחדש מפנימי' ועצמו' א"ס כו', ע"כ א"א להיות זאת ע"י העבודה דטו"ד וע"י תומ"צ כו', והי"ז כענין המבואר בכתבי האריז"ל שיחוד זו"נ נמשך ונעשה ע"י תומ"צ אבל לעשו' יחוד אר"א אין מספיק התומ"צ אלא ע"י מס"נ דוקא, ומבואר הטעם בהביאור דונקדשתי דיחוד זו"נ

הוא היינו מה שכבר נמשך בחכ' ובינה, וממשיכים משם בזו"נ בכדי שיומשך גם בבי"ע, כי כדי להיות הגילוי בבי"ע הוא ע"י ז"א ומל' דוקא וכמ"ש הנסתריו לה"א דאלפיים שנה קדמה כו', דמבחי' חו"ב א"א להיות ההמשכה בבי"ע כ"א ע"י זו"נ שז"ע והנגלו' לנו ולבנינו כו', אבל יחוד פנימי דאו"א זהו מה שנמשך אור חדש מבחי' פנימי' ועצמו' א"ס זהו דוקא ע"י מס"נ כו' וכמו"כ יובן כאן דכל השנה הוא שממשיכים מה שכבר נמשך בר"ה שזהו ע"י תומ"צ, אבל בר"ה* להמשיך מבחי' עצמו' א"ס להיות הרצון במלוכה ובהכוונה פנימי' שבה כו', וז"ע כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב יעקב הוא בחי' מצות בחי' יעקב עבדי והו"ע מצות המלך מעשה המצות, וישראל הוא בחי' תורה וכמ"ש ותורה שם בישראל כו', ובר"ה הוא הדין ומשפט גם על בחי' האלקו' דישראל ויעקב שממשיכים ע"י תומ"צ אם ירצה בזה כו' וע"כ צ"ל ההמשכה ע"י התשו' דוקא וכמא' אמרו לפני מל' שתמליכוני עליכם כו', ובמה בשופר, דענין השופר הוא בחי' צעקה בקול פשוט דוקא דהיינו שלמע' מטו"ד כו' דהקול שהוא מורכב בשכל דהיינו שבא ע"פ כוונת השכל ה"ה בא בהתלבשו' באותיו' הדבור כו', וקול פשוט שא"א להתלבש בדבור הוא שבא שלא ע"י הכוונה שבשכל כ"א מעצם הנפש שצועק בקול פשוט כו' והוא הצעקה דתשו' שהיא מעומק ופנימי' הנפש וכמ"ש ממעמקי' קראתיך מבחי' עומק לעומק כו', וכמו מן המיצר קראתי שהקריאה מן המיצר שזהו בהזות עצם הנפש הוא שמגיע בבחי' עצמו' א"ס להיות ענני במרחב י"ה בחי' מרחב העצמי דא"ס להיות המשכת הרצון למלוכה כו', והנה ידוע שיש ב' מיני צעקה צעקת הקול וצעקת הלב, צעקת הקול הוא הצעקה בקול פשוט שאינו מורכב בשכל וממילא א"א לבוא בדיבור כ"א בקול פשוט כנ"ל, ומ"מ יש לו אחיזה בכלי המוח והלב כו', דהנה צעקת הקול לגבי עצמו' הנפש ה"ז התגלות יותר מהקול שבא במורכב בדיבור, דבקול המורכב בדיבור אין בזה התגלות הנפש כ"כ דמה שמתגלה בזה הוא הכחו' דשכל ומדות לא שעצם הנפש מתגלה בזה כו', וכידוע דהכחו' מגבילי' ומעלימי' על העצם דכאשר הכחות הן בהתגלות אז אין העצם מתגלה כו' (וזהו שכ' צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף דוקא בזמן הגלות שלא יש בחי' הלחוחי' דגילוי המוחין שזהו בלי מים אז הצמאון שמצד התגלו' עצם הנפש הוא ביותר כו', ואומר כן בקדש חזיתך הלוואי בקדש חזיתך באופן צמאון כזה כו', וכידוע דמס"נ על קדה"ש הוא בזמן הגלו' יותר מבזה"ב דאז הי' גילוי בחי' רא"י ושמיעה דהיינו חו"ב שבנפש, ומ"מ לא הי' כ"כ הכח דמס"נ בפ"מ, והיינו מפני שבהתגלות הכחו' אין העצם מתגלה כו', ובזמן הגלות דאני ישנה בגלותא שלא יש הכחו' דרא"י ושמיעה אז דוקא הכח דמס"נ בנקל יותר כו', וכן הוא באיש פשוט יותר מבבעלי מוחין כו' וכמ"ש במ"א, והיינו מפני שהמוחין מעלימים על העצם כו').

וא"כ הרי בהקול שבא מהכוונה שבמוח או מהמדוי' שבלב לא יש בזה התגלו' עצם הנפש כו', רק בהקול פשוט שאינו מורכב בשכל ומדות בזה הוא התגלו' עצם

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בר"ה צריכים.)

הנפש, דבצעקה זאת הוא מגלה את הצער והמרירו' פנימי שבנפשו (וכמו בנשיקין שמגלה בזה האהב' פנימי' שא"א לבוא בדיבור כו' כמ"ש במ"א, כמו"כ הצער הפנימי שמיצר לו בעצם נפשו מתגלה ע"י הצעקה כו') ובהצעקה יורווח לו בנפשו (עס ווערט עם בעססער און גרינגער) וכמו שרואין בחוש באיזה צער ר"ל הנוגע בפנימי' נפשו כאשר בא לידי בכי' יורווח לו עי"ז, והיינו מפני שזהו התגלו' הנפש דקודם הצעקה או הבכי' הוא מכויץ מאד בנפשו והענין מיצר ומעיק לו ביותר בנפשו, ובהצעקה והבכי' הוא בכחי' התפשטו' והתגלו' וע"כ יורווח לו כו', (וע"ד דאגה בלב איש ישיחנה שע"י שמגלה הדבר יורווח לו עי"ז כו'), וכאשר יתבונן עוד בהענין המיצר ומעיק לו נעשה צר לו בעצם נפשו (עס ווערט עם ווידער זייער ניט גוט) ובא לידי צעקה פנימי' ובכי' רבה ועי"ז יורווח לו עוד הפעם כו', ולהיות שזהו התגלו' הנפש הגם שזהו התגלו' עצם הנפש, מ"מ להיות שזה בחי' התגלות לבד ע"כ יש לזה אחיזה על כל פנים בכחו' הנפש כו', אבל צעקת הלב הוא שהלב עצמו צועק וכלה בלי שום קול והתגלו', והוא מפני שנוגע לו הענין בעצם פנימי' נפשו שלמע' גם משרש ומקור התגלו' העצמי' שבנפשו כו' וכמו בצער פנימי ועצמי מעצם עצמו ומהותו ממש לא מדבר הזולת הגם שהוא ג"כ ענין עצמי כו', שנוגע בעצם הנפש ממש ואין ביכולתו כלל לצעוק בקול כו' וכמו המתעלף מרוב צער ר"ל וא"א להשיב נפשו כ"א ביגיעה גדולה ביותר, וכשישוב נפשו מיד חוזר ומסתלק בהתעלפו' כו', ואין זה ע"י שמתבונן ונזכר על הדבר המצטער כ"א ממילא יכלה נפשו כי גם בתחלה אין זה ע"י ההתבוננו' והתעוררו' בהענין המצטער והלא טוב בזה, כ"א הוא צער עצמי שבא ממילא מפני שהוא עצמי, והוא הזות עצם נפשו ממש שניזוז בזה, ויכול להיות בזה כלו' הנפש לגמרי וע"כ גם כאשר שבה נפשו אליו מיד חוזר ומסתלק כו', ומהוזה עצמי' זאת יבא ג"כ לידי בכי', אבל היא באה בדרך ממילא ואין זה עושה הרווחה בנפשו וכידוע שיש ב' מיני בכי' הא' הבכי' הבאה ע"י התעוררו' והוא כאשר מתבונן בפרטי חטאיו במדוי'מ ובעוצם ריחוקו מה' ואיך שרע ומר עזבו את ה' מצ"ע שנתרחקה נפשו מאלקו' ותרד פלאי' בהיכלו' הטומאה ובמקום הקלי' והסט"א וע"כ יבכה נפשו במרירו' עצומה מקירות לבו מן המיצר הגדול שצר לו מזה כו', ומ"מ הנה כ"ז הוא כאשר מתבונן ומתעורר בזה, וכאשר מסלק דעתו ומחשבתו מזה לא יבכה עוד כו', והב' הוא שביכה במר נפש מעצמו בלי הכנה והתעוררו' כלל, והיינו בצעקת הלב ובהזות עצמו' הנפש הנ"ל שאין זה מהתבוננו' פרטי עניניו במחדו"מ כ"א מה שכל עצמו ומהותו אינו כפי אמיתת רצונו ית' או שהוא עוד היפך רצונו האמיתי כו', ואין זה רק בהרגש חיצוני לפי שעה, כ"א בהרגש פנימי מאד שנשבר כל עצמותו בזה ונפסד כל צורתו לגמרי מכל וכל ומשתנה בעצם מהותו כו', וכמו בהוידוים דיוהכ"פ שגם צדיקים גמורי' מתודים ביוהכ"פ ואו' אשמנו בגדנו במרירו' עצומה מאד מפני שגם העבודה כחטא יחשב לגבי אמיתתו ית' וכמ"ש במ"א, וזהו שכל עצמותו אינו כפי אמיתת רצונו ית' כו', ומי זה שהגיע למע' ומדרי' צ"ג ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא אם בגסו' ר"ל או בדקו'

שבכ"ז הרי מתרחק מאד מאור פניו ית' ובזמן דעת רצון מלמע' בבחי' קירוב המאור אל הניצוץ וכמו בר"ה ויוהכ"פ דכתי' חשף ה' את זרוע קדשו כו', ה"ה בא לידי התפעלו' עצמי מריחוק עצמו ומהותו כו' כנ"ל (וזה דוקא ביותר בהמקורבים אל ה' בעבודתם התמידי שבהם דוקא יהי' התפעלו' עצמי זאת או ח"ו במרוחקים ביותר ר"ל כו'), ויזלגו עיניו דמעות נוזלו' בלי הפסק ומעצר כלל וכלל וע"ז אמרו בכתהאריז"ל כל מי שאינו בוכה בעשי"ת כו', שהכוונה היא על בכי' זאת וכמ"ש בדרך חיים (ושם דבכ"ז זו היא בעצם הנשמה למע' מזה שנתרחקה מאור פני מלך כו', וממילא באה הבכ"י למט' כו') ובכ"ז זו אינה בבחי' הרווחה בנפשו מפני שאי"ז התגלו' מהנפש כ"א הוא הזות העצם ממש כו', וי"ל דב' בחי' צעקה אלו הן ב' בחי' תשובה והוא כי יש בתשובה שזדונות נעשי' כשגגו' ויש שזדונו' נעשי' כזכיו' ושניהם הם בחי' תשו"ע, רק שכאשר נעשי' כשגגו' הרי אינו נהפך לטוב לגמרי, וכאשר נעשי' כזכיו' הוא שהרע נהפך לטוב, ומבו' בסש"ב פ"ז שזהו דוקא בתשו' גדולה מאה"ר כו', וי"ל שזהו בתשו' דצעקת הלב להיו' שזהו בעצם הנפש שלמע' גם משרש ומקור ההתגלו' כו' כנ"ל, עיי"ז הוא שעצם הרע נהפך לטוב כו' (וכידוע בענין המתקת הגבו' שיש בזה ב' אופני' אם שהגבו' נמתקי' בריבוי החסדים שאין העצם מתהפך בזה, והב' שעצם הגבו' נהפך לחסד כו' וכמו בהמתקת מים הרעי' במים היפי' שיש ביטול בששי' ובמאה ובאלף, והיינו שברבוי מים היפי' אינן נרגשין המים הרעים אבל הרי ישנן במציאו' אך מ"ש ויורהו ה' עץ כו' וימתקו המים הרי אי"ז מחמת ריבוי המתקת כ"א מה שהמי' המרים עצמן נהפכו למתיקו' כו', וכמו"כ הוא בהמתקת הגבו' שהגבו' עצמה נהפכה לחסד כו', ובכדי שהגבו' עצמן יהיו גבו' ממותקות זהו שנמתקין בשרשן דוקא בחי' גבו' דעתיק שזהו בחי' עצמי' עתיק שלמע' משרש ומקור לבחי' הגילוי' כו', דחסד דעתיק זהו בחי' הגילויים דעתיק וגבו' דעתיק הוא בחי' עצמיו' עתיק כו', וכמ"ש במ"א, וכמו"כ בענין התשו' בכדי שהרע יהפך לטוב זהו ע"י התשו' שבבחי' צעקת הלב כו'). וכמו"כ בכדי להמשיך מבחי' עצמו' א"ס להיו' רצון ועונג במדת המל' י"ל דהעיקר הוא ע"י התשו' דבחי' צעקת הלב, הגם דתשובה בכלל מעורר וממשיך מבחי' עצמו' א"ס כו', מ"מ עיקר המשכה הנ"ל הוא ע"י התשובה מעומק לעומק דהו"ע ממעמקי' קראתיך ה' מעומק ופנימי' הנפש ביותר שעיי"ז מעוררי' וממשיכי' מבחי' עצמו' א"ס כו' שלמע' מכל הגילוי' כו', והע"ה דהנה נת"ל דהכוונה בירידת הנשמה למטה להאיר את החשך כו' ויש בזה ב' אופני' הא' שהאור מאיר את החשך, והב' שהחשך נעשה אור והו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא כו', דהנה ידוע שיש ב' דעות בע' החשך הא' החשך הוא רק העדר האור ואינו בריאה בפ"ע כ"א ריקנו' האור כו', וא"כ צריך שיוקדם אור לחשך ואז שייך לו' שהחושך הוא העדר האור, או במקו' שלא הגיע האור מעולם שהחשך שורה שם שזהו ג"כ העדר האור, אך זהו דוקא כשיש מציאות האור אז שייך ענין החשך שהוא ההעדר כו', והדיעה הב' שחשך הוא ברי' בפ"ע שייך גם בלא אור שיקדם אליו, ויכול להיות שיקדם אל האור (שכ"ה באמת וכמא' ברישא חשוכא כו',

וכ"ה גם בשרשן כו', וכמ"ש במ"א) והאמת הוא שהחשך הוא ברי' בפ"ע וכמ"ש וחשך על פני תהום שזהו קודם שהי' המאמר יהי אור כו', וכת"י יוצר אור ובורא חושך הרי שהחשך הוא ברי' כו' וכן מובן ממארז"ל שהי' אור וחשך משתמשי' בערבובי' ואם החשך הוא רק העדר האור איך משתמשי' בערבובי' אלא צ"ל שהוא ברי' בפ"ע, וכ"מ ממש"א גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור, דחשך הוא דבר בפ"ע וגולל האור מפני החשך, וגולל חשך מפני האור לא שהחשך נדחה ממילא כ"א שגולל חשך כו', ובזה תלוי ג"כ הכוונה בלהאיר את החשך, דאם חשך הוא רק העדר האור, ע"כ ענין להאיר את החשך הוא רק לדחות את החשך שהרי אינו שייך היפוך החשך לאור מאחר שאין החשך דבר מה כ"א לדחות את החשך כו' וענין אתהפכא חשוכא הוא שנמשך אור עליון כ"כ שהחשך נדחה לגמרי ולא נשאר ממנו מאומה ולא רושם כלל כו', וע"ד מ"ש ואת רוה"ט אעביר מן הארץ בבחי' העברה לגמרי כו', ועמ"ש בסי' בפי' תצא רוחו ישוב לאדמתו שכשיתבררו הרפ"ח ניצוצו' דקדושה מק"נ אזי ישוב לאדמתו בחי' אדמה אשר אררה ה' כמ"ש במאו"א או' א' ס' ל"ד, וע"כ ביום ההוא אבדו עשתנותיו שיתבטל לגמרי כו', דבגמר הביורורי' שילקח מהם כל הטוב אזי יתבטלו לגמרי, מפני שכל מציאותם הוא רק בחי' ההעדר כו', וכמש"א כלב סר צלם מעליהם כו' ועמ"ש הרמ"ז פ' בא בענין ביעור חמץ שזהו ע"י שלוקחי' מהם חיותם שבבחי' מקיף כו', וכמ"ש במ"א וזהו שע"י המשכת האור מתבררי' הניצוצו' והם נדחי' ונעברי' לגמרי כו', וענין אתהפכא חשוכא לנהורא י"ל שזהו הניצוצות שהן ג"כ בבחי' חשך כשנפלו ונפרדו ממקורן ונתלבשו בקלי', וכאשר נכללי' בקדו' ה"ז אתהפכא חשוכא לנהורא כו', או דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא זה שבמקום החשך הוא בחי' האור כו', ולהדיעה שהחשך היא ברי' בפ"ע הכוונה בלהאיר את החשך אינו רק לדחות את החשך דמ"מ החשך נמצא עדיין (מאחר שהוא דבר בפ"ע כו') כ"א תכלית הכוונה היא להפוך את החשך שיהי' הוא עצמו אור כו', ומ"מ גם לדיעה זו יש ב' עניני' בחשך מה שהוא דבר בפ"ע ומה שהוא העדר האור, והיינו חשך עצמו ומה שהוא מחשיך על האור ומעלימו כו', ויובן זה בכחו' הנפש בהתלבשות' באברי הגוף שהרי הכחו' הן רוחני' בעצם מהותם כמו רוחניו' הנפש עצמה כו', וכמו שהן קודם התלבשו' בגוף ה"ה באו"א לגמרי במעלתן ומדרגתן כו', וכמו כח השכל שבנפש הרי השגתו בכלל הוא לא בבחי' מקום וזמן במכש"כ מהשגת המלאכי' שהוא בבחי' הרוחני שאינו בבחי' מקום וזמן כמ"ש במ"א, כ"ש בנשמות שהשגתם הוא למע' מהשגת המלאכי' כו', וה"ה משיגים מהות אלקו' שז"ע שהנשמות מקומם הוא בג"ע וידוע דג"ע הוא השגת המהות כו' (ויש הפרש גדול בין השגת הנשמות בג"ע קודם בואם לגוף וכמו שבאי' לג"ע אחר התלבשותם בגוף שעסקו בתו"מ שנהנים מזיו תורתן ועבודתן כו', והיינו בענין האור והגילוי המושג לנשמות בג"ע כו', ועמ"ש בד"ה במד"ס באה"מ, אבל כללות ההשגה דג"ע הוא בחי' גילוי המהות כו'), ובהתלבשו' כח השכל בהנפש החיונית ובמוח שבראש הרי אינו משיג כלל מהות הרוחני וכ"ש שאינו משיג מהות

אלקו' וכל השגותיו הוא רק בבחי' המציאות לבד כו', וגז' הוא שמשיג ע"י העניני' החומריי' והגשמיי' שזה מעלי' גם על מציאו' הדבר כו', וגם העבודה למטה היא באי"ע כלל לגבי העבודה דהנשמה למע' וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו', וכמ"ש בסש"ב פל"ז כי גם שיהי' צ"ג עובד את ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגי' לא יגיע למעלת דביקותו בה' בדו"ר בטרם ירידתו בגוף החומרי לא מיני' ולא מקצתי' ואי"ע ודמיון ביניהם כלל כו' הרי שהכחות מתעלמי' ובאים בהגשמה בהתלבשו' באבריו' שמעלימים ומגשימי' אותם כו', וזה לבד הגשמת הגוף עצמו בטבעו ההכרחי כמו כל הדברים הגשמיי' שהאדם מוכרח בהם מצד טבע הגוף כו', וכמו שהוא בכללו' בהתלבשו' הנשמה בגוף כ"ה בפרטיו' בנה"א ונה"ב דנהג"ב מעלי' ומסתיר על הנה"א וכאשר אנו רואין בחוש דהגם שבכאו"א יש נשמה אלקי' שחפצה ורצונה בעצם הוא רק באלקו' כו' והיינו דגם כמו שהיא בגוף רצונה רק באלקו' כו' ומ"מ נמשך האדם אחר החומריו' בכל עניני' הגשמיי' כו', ובפרט בתחלת ימי האדם כתי' עיר פרא אדם יולד כו', והוא מצד הנה"ב שמרא' לו את טוב העולם וכמ"ש כי טוב העץ למאכל ונחמד כו' הגם שבאמת רק תחלתו מתוק וסופו מר וכמו נופת תטופנה כו', ואחריתה כו', אך הנה"ב מראה לו את הטוב הנדמה ומראה לו זה בדרך פשיטו' כו' והטוב האמיתי שידוע בשכל הנה"א מצ"ע זאת לא ידע ולא ירגיש כלל כו', וגם הרצון והחפץ שבנה"א בעצם לדבק בה' חיי החיים ב"ה נק' בש' אה' מסותרת כי היא מוסתרת ומכוסה בלבוש שק דקלי' כו', כמ"ש בסש"ב פי"ט, וזאת היא עבודת האדם להוציא ממסגר אסיר את הכחו' דנה"א בהשגות אלקי' ובהתבוננו' אלקי ובהתעוררו' אהויו' ולהגביר הצורה על החומר שיהי' הנהגתו ע"פ הנה"א דוקא ולהכניע ולהחליש הכחות דנה"ב עד שיפעול גם בנה"ב שירצה באלקו' כו', ובסדר העבודה בזה תחלה צ"ל שכחי עמך ובית אביך לצאת מהרגילו' החומרי' שלו בלי שום התבוננו' ובלי שום טו"ד רק כאשר נפשו יקרה בעיניו וחפץ בתיקונה זאת יעשה בתחלה לצאת מהחומריו' שהוא מורגל ומוטבע בהם ומדמה בנפשו שאא"ל בלעדם, ובאמת אינו כן כי אינו מוכרח בהחומריו' רק מה שהוא הכרחי לצורך קיום גופו, וגז' יכול להיות לא בבחי' חומרי כו', אבל העניני' החומריי' שמורגל בהם אינו מוכרח בהם כלל רק מפני שנמשך אחר הטבע כו', וע"כ צריך ראשית דבר לצאת מהרגילות שלו שעייז הוא הסרת כללות החומריו' וכללו' ההסתר דנה"ב כו', כמ"ש במ"א, ואח"כ הוא העבו' בבחי' גילוי אור האלקי ובהתגלו' מעט מעט דכחות דנה"א ובהתגברות על הכחו' דנה"ב כו', עד שיפעול ישועות בנפשו שהנה"ב לא יעלים ויסתיר לו, והיינו שלא יעלה בדעתו ובלבו להתאוות איזה תאוה וגם לא יבלבל אותו במח' כו', וכמ"ש בסש"ב בענין מדרי' הבינוני' כו', ומ"מ המהות דנה"ב לא נתהפך בזה רק במה שמחשיך על הנה"א זהו שנתתקן שמאיר התגלו' הנה"א ונדחה חשך הנה"ב שלא יעלי' ויסתיר כו', וכמ"ש בסש"ב פי"ג על רבה שנדמה בעיניו כבינוני המתפלל כל היום כו', ובכדי להפוך מהות הנה"ב הוא ע"י אה"ר בתענוגי' שבחלל הימני המתפשט גם בחלל השמאלי לשנות ולהפוך יסוד המים הרע"י שמק"נ

מתענוגי עוה"ז לאהבת ה' כו' וכמ"ש בסש"ב פ"ט ואז האה' היא בבחי' תוקף הרצון והענג, דכמו שהי' קודם בהטוב הגשמי כ"ה עתה בהטוב האלקי בבחי' תוקף ובבחי' פשיטות כו', ובחי' ומדרי' זו הוא שעצם החשך דנה"ב נהפך לאור כו', וכמו"כ יובן ביותר בענין התשו', דהנה ע"י חטא ועון נעשה התגברו' הנה"ב ביותר שמעלי' ומסתיר על אור הנה"א וכמ"ש רשע מכתיר את הצדיק שמחשיך את אורו כו', ובפנימי' הוא שמוריד את נפשו תוך היכלות הקלי' וסט"א ומהם מקבל השפעתו כו', ויעקב חבל נחלתו שמוריד גם מקור נפשו כו', וכמ"ש באגה"ת, ועוד זאת שגורם סילוק האורות למע' שז"ע הפגם שפוגם בש' הוי' וכמו אם פגמתי באות יו"ד דש' הוי' בביטול ק"ש ובאות ה' בביטול תפילין כו', והיינו שגורם סילוק האור כו', ובד"כ דהירידה הוא בבחי' מל' דרגלי' יורדות שע"י חטא ועון גורמי' גלות השכינה אבל במדרי' שלמע' מהמל' אינו שייך שירדו ח"ו במקום הקלי' כי לא יגורך רע, רק גורמי' סילוק האורות כו', (וגם בבחי' המל' הנה בחי' פנימי' המל' אינה יורדת וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו', וגלות השכינה הוא רק בחיצוני' המל', ובמ"א מבו' דזהו בבחי' מל' דיצי' ועשי' ולפעמי' גם בבחי' מל' דברי' כו' ועמ"ש בד"ה כל מחלוקת שהיא לש"ש רע"ח) והתיקון הוא ע"י התשו', וצ"ל התיקון בב' ענינים הא' לצאת ולעלות מעוצם הירידה הנ"ל והב' להמשיך את האור שנסתלק, וזהו ע"י תשו"ת ותשו"ע, דתשו"ת הוא היציאה מן הרע והיינו כאשר יתמרמר מפרטי עניניו ומתחרט עליהם בחרטה גמורה על העבר ובקבלה על להבא כו' וכנ"ל, ע"ז הוא משיב נפשו מחשך הקלי' והסט"א, וכמו"כ משיב ומעלה את הארת השכינה אשר הוריד כו', והר"ע תשו"ת תשוב ה' תתאה שמעלה בחי' ה' תתאה כו', אמנם בכדי להיות החזרת האור זהו ע"י תשו"ע והוא מ"ש והרוח תשוב אל האלקי' אשר נתנה והיינו בחי' מזל שרש ומקור הנשמה והוא מה שמתפעל ומתעורר בעצם נפשו בבחי' תוקף הקירוב והרצוא לאוא"ס ב"ה, וזה בא ג"כ ע"י ההתבוננו' בהריחוק שלו וכמ"ש בלקו"ת בד"ה האזינו הא' בהקיצור דאות ב' דהנה כתי' ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו', והיינו שכל הדברי' הגשמי' הן בחי' מות ורע והרוחניות הוא בחי' חיים וטוב כו', וכמ"ש במ"א באורך, ואוא"ס הוא חיי החיים בחי' חיים האמיתי' וכמ"ש כי עמך מקור חיים מקור החיים ומקור התענוגי' כו', וכאשר יתבונן איך שהוא רחוק מאד מבחי' החיים האמיתי' יגיע הדבר בפנימי' ובעומק נפשו ויתעורר בתוקף הרצוא לעלות ולבוא לבחי' עצמו' ואוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו', ותשו"ת הוא המרירות על הריחוק מה שהוא בתוך הקלי' וסט"א ר"ל והוא המרירות על החטא ועון שהוריד ע"ז כו', והבכך מזה הוא החרטה והקבלה על להבא כנ"ל, ותשו"ע הוא על הריחוק מאוא"ס חיי החיים שע"ז נעשה תוקף הרצוא והצמאון וכמו צמאה לך נפשי כו' בארץ צי' ועיף כו' שע"ז הוא תוקף הרצוא ביותר כו', וע"ז ממשיכי' מעצמות אווא"ס להיות המשכת האור כו', אמנם גם הסרת החשך העיקר הוא ע"י תשו"ע, דע"ה שע"י תשו"ת הוא היציאה מן החשך כנ"ל, מ"מ הסרת החושך המעלים הוא ע"י תשו"ע משום ב' עניני' הא' שע"ז

הוא מתעלה במדרי' עליונה יותר, כי בתשו"ת הגם שעוקר רצונו מכל הדברים החומריי' כו', מ"מ ה"ה עומד למטה עדיין, ובתשו"ע ה"ה מתעלה במע' ומדרי' עליונה שאין החשך מעלים לו כו', והב' והוא העיקר דאו"מ דוקא דוחה את החיצוני' כו', וכן הוא בנפש דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא דוקא ע"י אורות מקיפים שבנפש כו', וכמ"ש במ"א דאה' דבכל לבך אינה משנה את הטבע, מפני שהאהבה זאת היא נתפסת בהלב הטבעי, וה"ה פועלת זכוך הטבע, אבל לא שינוי הטבע, רק האה' דבכל מאדך שהיא בבחי' יציאה מגדר כלי והוא שהלב הטבעי אינו מכיל עי"ז הוא שמשנתנה הטבע כו' וכמו עד"מ בהשפעת השכל כאשר התלמיד השגתו היא מגושמת הנה אם הרב משפיע לו שכל שכפי חושיו אינו מזדכך בזה שכלו, אדרבא הוא מגשם את ההשפעה כפי הגשמת שכלו, רק כאשר משפיע לו שכל שלמע' מהכלי' והחושיו' שלו עי"ז הוא שמזדכך מהגשמתו כו', וכמו"כ הוא בענין התשו' דהסרת החשך הוא דוקא ע"י תשו"ע שזהו בבחי' מקיפיו' שבנפש בבחי' יציאה מגדר כלים כו', ובזה יש ב' מדרי' צעקת הקול וצעקת הלב, דצעקת הקול הגם שזהו בהתעוררות עצם הנפש כו' כנ"ל להיות שיש בזה עדיין אחיזה בפנימיו' ע"כ הגם שזהו למע' מכמו שהלב והכחות יכולים להכיל ולכך עי"ז הוא הסרת החשך כו', מ"מ ה"ז עדיין בדרך דחי' שהחשך נדחה מפני האור כו', והדחי' היא באופן כזה שלא ישוב ויעלים עוד כו', וכמשנת"ל, אך בכדי שהחשך עצמו יהפך לאור זהו ע"י צעקת הלב להיות שאין בזה אחיזה בפנימיות כלל, כי זהו הזות עצם הנפש ממש שלמע' מכל הגילוי' כו' כנ"ל עי"ז מתהפך עצם החשך לאור והוא אמיתית ענין דאתהפכא חשוכא לנהורא כו', שהרי כללות ענין הסרת החשך הוא דוקא ע"י המקיפים שבנפש שלמע' מבחי' הכלי' כנ"ל, וע"כ בהתשו' שבצעקת הקול להיות שיש לזה אחיזה עכ"פ בפנימיו' ה"ז בבחי' דחיית החשך בלבד, אך ע"י תשובה בצעקת הלב שזה למע' מהכלי' לגמרי עי"ז הוא שעצם החשך נהפך לאור כו', וכמו בהבירור דנה"ב בכדי שיהפך בעצם מהותו מבו' בסש"ב שזהו ע"י אה"ר בתענוגי' כנ"ל וידוע דאה"ר ואהב"ת זהו בהמקיפים דחי' ויחידה כו', הרי שאתהפכת הנה"ב הוא דוקא באהב"ת שמצד עצם הנשמה כו', וכמו"כ שיהי' זדונו' כזכיו' זהו דוקא בהתשו' שבבחי' צעקת הלב שעצם החשך נהפך לאור כו', וע"י אתהפכא חשוכא לנהורא שעצם החושך נהפך לאור ממשיכי' מבחי' עצמו' א"ס שלמע' מכל הגילוי' כו', והענין הוא דהנה העלם הראשון על אוא"ס ב"ה הוא הצמצום הראשון שהי' באוא"ס שהו"ע סילוק והתעלמות האור וגם מה שהאור מתעלם תוך העלם הצמצום כו', וכמ"ש במ"א, והפרד"ס שער ג' פ"ז כ' שהכתר הוא בחי' העלם הראשון על אוא"ס כו', ובשער הצמצות פ"ו כ' דכתר הוא שרש ומקור הכלי' כו', והיינו כדאי' בתיקונים אוא"ס מלגאו כתר' עילאה מלבר הוא שהאוא"ס מתעלם בבחי' הכתר כו', כ"ה לשיטתו. ולשיטת האריז"ל שחידש ענין הצמצום הנה ההעלם הראשון הוא בחי' הצמצום הראשון כו', והרי יש כח הצמצום גם באוא"ס שלפה"צ דאל"כ איך הי' הצמצום כו', והיינו בחי' כח הגבול שבא"ס

שזהו ג"כ בחי' כח ההעלם כו', והוא מ"ש בעבוה"ק דאוא"ס כשם שיש לו כח בבוע"ג
 כך יש לו כח בגבול כו', דכח הבל"ג הוא בחי' כח הגילוי, להיות גילוי העצמות שזהו
 בבחי' א"ס כו', וכח הגבול הוא הכח להעלים א"ע כו', והו"ע מה שאוא"ס למע' מע'
 עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית כו', וכמ"ש במ"א, וב' מדרי' אלו זהו שרש
 בחי' אור וחשך דכח הגילוי הוא שרש ומקור בחי' האור וכמשנת"ל דשרש האורות
 גם שבאי' בבחי' מדה וגבול שרשם הוא מאוא"ס הבל"ג כו', וכח ההעלם שבא"ס הוא
 שרש ומקור הכלי' שהוא בחי' העלם ומזה משתלשלי' כל העלמות וההסתרים שהן
 בחי' חשך כו', וידוע דקודם הצמצום הי' התגברו' כח הגילוי והיינו שע"י אותיו'
 הרשימו הי' גילוי אוא"ס ממש כמו שהוא בבחי' א"ס כו', דהגם דהאותיו' הן בחי'
 כח הגבול וההעלם, מ"מ הי' התגברו' בחי' כח הבל"ג היינו כח הגילוי על כח ההעלם
 שלא יעלים על האור ולא יחשיך עליו אדרבא יהי' על ידו גילוי האור כו', ומזה הוא
 שגם לאחזה"צ כאשר מאיר גילוי אור לא יש ענין המציאות ויש, והאור דוחה את
 החשך וההעלם כו', והנה עצמו' א"ס הרי נושא בעצמו כבי' ב' המדרי' דכח הגילוי
 וכח ההעלם כו' והרי בעצמו' אינם בבחי' כחות ח"ו והוא בחי' היכולת מה שביכולתו
 להאיר וביכולתו שלא להאיר כו', ונת"ל שאין זה ב' ענינים כ"א ענין א' והוא ענין
 היכולת שהוא ית' כל יכול כו', וא"כ בעצמו' הכל הוא בחי' גילוי מאחר שכ"ז הוא
 בחי' היכולת שבעצמות כו', וענין הגילוי הוא כמו שהעצמות הוא בבחי' גילוי שאנו
 אומרי' אתה הוא הוי' היינו שהוא בגילוי כמו שהוא בהעלמו כו' וכמ"ש במ"א, וידוע
 דבחי' היכולת שבעצמו' הוא מה ששמו קדמון קדמותו ית' וכמ"ש במ"א, וא"כ כמו
 שהעצמו' הוא בבחי' אתה כמו"כ בחי' שמו הכלול בעצמותו דהכל חד ממש כו', וע"כ
 ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא שעצם החשך נהפך לאור ממשיכי' מבחי' עצמו' א"ס
 שלמע' מכל הגילוי' כו' להיו' שזהו התחדשות שלא יש בבחי' הגילויים דאוא"ס, דבכ"מ
 עד רום המעלות יש בחי' אור וחשך והאור מתגבר על החשך והיינו שע"י גילוי האור
 נדחה החשך ומתעלם כו' דכמו"כ הוא באוא"ס קודם שהי' הצמצום וכ"ה בכל ההשתל'
 כו' כנ"ל, אבל זה שהחשך הוא ג"כ אור כמו האור והגילוי הי"ז רק בעצמו' א"ס (וא"ז
 שהוא בחי' אור כי זהו למע' מבחי' אור וגילוי כ"א הוא בחי' אתה כו' כנ"ל) וע"כ
 באתהפכת עצם החשך לאור למטה הי"ז מגיע כבי' בבחי' עצמו' א"ס להיו' גילוי אור
 חדש ממש בבחי' אור פנימי ועצמי ממש כו', וזהו ג"כ ענין בנין המל' ברי"ה שנת"ל
 שצריכים להמשיך רצון ועונג חדש מעצמות א"ס במדת המל', והכוונה היא שיהי' גילוי
 בחי' פנימיו' המלוכה היינו להיות גילוי אלקות בעולם וכמו שאנו מבקשים ברי"ה מלוך
 על העולם כולו כו' והופע בהדר גאון עונך כו' וידע כל פעול כו', וזה ממשיכי' נש"י
 מפני שמושרשי' בעצמו' כו' וההמשכה היא ע"י התו' דאורייתא וקובה"כ כ"ח כו' כנ"ל, וזהו
 אמרו לפני מלכיות כו', דהיינו פסוקי מלכיות שבתו' ושישראל יאמרו אותם כו', אמנם זהו
 ע"י שנש"י מאירים את החשך ומהפכים חשוכא לנהורא שזהו כוונת ירידתם למטה כו', ולכן
 כללו' ההמשכה הזאת היא ע"י התשובה שע"י הוא שנהפך החושך לאור כו', והעיקר הוא

בהתשו' דבחי' צעקת הלב שהיא הזות עצמות הנפש שעייז' עצם החשך נהפך לאור כו', והו"ע זדונות נעשי' כזכיו' כו', וזה מגיע בבחי' עצמו' א"ס להיות בחי' רצון ועונג במדת המל' כו', וזהו שחקק חקיקה בעצמותו כו', וע"ה שבאמת אינו שייך ענג גם בהביטול דנבראי' מאחר שבאמת אינם נפרדים וה"ה בטלי' כו', וגם החשך הוא אור באמת כו' כנ"ל, מ"מ מאחר שלמטה הוא בחי' חשך, דכ"ה בכללות ההשתל' בחי' גילוי והעלם כו', וע"כ כאשר למטה החשך נהפך לאור, דענין זה הוא רק בבחי' עצמות א"ס שההעלם הוא גילוי כו', ע"כ עייז' נמשך מבחי' עצמו' להיות רצון ועונג חדש במדת המל' להיות גילוי בחי' אור פנימי ועצמי כו', וזהו שר"ה נק' תחלת מעשיך, מעשי' היא בחי' מל' כנ"ל, ותחלת מעשיך הוא שצריכים להמשיך תחלת הרצון והענג במדת המל' (ושיהי' גילוי בחי' פנימי' המלוכה שזהו בחי' תחלת מעשה כו' כנ"ל) וההמשכה היא מבחי' עצמו' א"ס שזהו בחי' תחלה תחלת הכל כו', וכמ"ש במ"א דתחלה הוא בחי' העצמו' שמובדל לגמרי מכל הגילוי' ממנו גם בחי' הגילוי דאור הא"ס כו', וז"ע שהאור נק' אור א"ס ולא אין לו תחלה, ומתרצי' מפני שיש לו תחלה היינו שנמשך מן העצם כו', ולמה לא נק' אור התחלה, והוא מפני שהעצם הוא מובדל לגמרי מן הגילוי' ממנו כו' וכמ"ש במ"א, וזהו בחי' תחלה שזהו בחי' עצמו' א"ס כו', ובר"ה להיות שההמשכה הוא מבחי' עצמו' א"ס ע"כ נק' תחלת מעשיך כו', והממשיכים הם נש"י דוקא ע"י שמהפכי' חשוכא לנהורא בכח התשובה כו', ע"כ יום שנברא אדה"ר הוא הנק' תחלת מעשיך כו', ואו' הטעם ע"ז כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב דבר"ה שחזור הדבר לקדמותו שמדת המל' עולה בבחי' עצמו' שז"ע המלך הקדוש שקדוש ומובדל בעצם כו' הרי גם הכוונה פנימי' אינו תופס מקום כלל וצריכי' להמשיך מבחי' עצמו' שלמע' מכל הגילוי' כו', ע"כ הוא בחי' תחלת מעשיך כו', וזהו זה היום, דהנה שני יו"ט דר"ה כיומא אריכתא דמיא וכמ"ש הרמ"ז ר"פ בא שיומא דר"ה בדוגמא כמו בתחלת הברי' שלא הי' לילה ביום השבת שהוא יום הז' כי כתי' ויהי ערב ויהי בקר רק ביום הששי, והערב הי' קודם וכמארז"ל ברישא חשוכא והדר נהורא כו', וביום השבת לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי כי גם הלילה הי' אור וכדאי' במד"ר ל"ו שעות שמשא אותה האורה כו', והו"ע ולילה כיום יאיר שהחשך עצמו נהפך לאור כו' והוא ע"י קבלת מלכותו ית' שקבל אדה"ר שא' ה' מלך כו', וכ"ה בכל ר"ה שהלילה הוא כיום כו', והיינו מפני שממשיכים מבחי' עצמו' א"ס גילוי בחי' פנימי' המלוכה והיינו ההמשכה להיות לילה כיום יאיר, וזה ממשיכים נש"י ע"י התשו' שמהפכי' עצם החשך לאור כו', וזהו זה היום תחלת מעשיך דיום ר"ה שאז הוא בנין המל' ה"ה תחלת מעשיך שממשיכים מבחי' עצמו' א"ס להיות רצון ועונג במדת המל' וההמשכה היא מבחי' עצמו' א"ס ממש להיות גילוי אור חדש ממש גילוי בחי' אור פנימי ועצמי כו', וע"כ נק' זה היום דוקא תחלת מעשיך כו', ואו' זה היום שההמשכה היא להיות לילה כיום יאיר כו', ובזה יובן ג"כ מ"ש שובה ישראל כו' קחו עמכם דברים ושובו כו' שזהו ב' בחי' תשו' הנ"ל, דשובה ישראל היא התשובה דצעקת הקול שהיא מגיע ג"כ בבחי'

עצמות אוא"ס וע"י תשו' זו הזדונוות נעשי' כשגגות כו', אך מ"ש קחו עמכם דברי' היינו ליקח עצם הדברים שיהפכו לטוב שיהי' זדונוות כזכיות והוא בתשו' שבבחי' צעקת הלב כו' וזהו שאו' קודם ה' אלקיך להיות שזהו בבחי' הגילויים דאוא"ס שיש שם בחי' כח הגילוי וכח ההעלם כו', כנ"ל ואח"כ או' ושובו אל ה' היינו בחי' שמו העצמי הכלול בעצמותו ששמו קדמון כקדמותו שכולל ב' המדרי' ושניהם הם בבחי' גילוי, דהיינו ששניהם הם בבחי' הוי' כו', ועי"ז ממשיכים מבחי' עצמות א"ס רצון ועונג במלוכה להיות גילוי בחי' פנימיות המלוכה להיות למטה לילה כיום יאיר כו'.

בס"ד ליל ב' דחה"ס, עטר"ת.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים כו'. ואי' במד"ר הה"ד שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח, שובע שמחות אלו ז' מצות שבחג, ד' מינים שבלולב סוכה שמחה וחגיגה (ובפרטיות יש בלולב ומיניו ז' מצות ג' הדסים ובי' ערבות לולב ואתרוג), נעימות בימינך נצח משל לשנים שנכנסו להדיין כו' מאן נצח מאן דנסיב באיין (כדין) כך כשישראל יוצאין מלפני הקב"ה בלולביהן ואתרוגיהן בדיהן אנן ידעין דאינהו הוא דנצחן כו'. וצ"ל מה"ע שהלולב והאתרוג מורה ע"ז דדידן נצחין. ובאד"ז רצ"ב סע"א אי' בספרא דאגדתא דרהמ"ס אתמר וימלוך תחתיו הדר כד"א פרי עץ הדר, ושם אשתו מיהטבאל* כד"א כפת תמרים וכתני' צדיק כתמר יפרח דאיהו דו"נ. הרי מפרש דאתרוג הו"ע מלך שמיני הדר, ולולב הו"ע מיהטבאל. ולכאו' זה סותר למ"ש בכתהאריז"ל דלולב הוא בחי' יסוד ואתרוג מל', וכשמפרש דאתרוג הוא בחי' מה"ש הדר הרי ידוע שהוא בחי' יסוד, ולולב בחי' מיהטבאל ה"ז בחי' מל', ואו' וכתני' צדיק כתמר כו' הרי צדיק הוא בחי' יסוד כנודע. אך הענין דאי' בפע"ח שער הלולב, דאתרוג הוא בחי' עטרת היסוד לא מל' ממש כ"א בחי' עטרת היסוד, והוא מציאת הרושם שהנחה המל' בעליית הנקודות תלת גו תלת כו'. ועמ"ש בזהר בראשית דל"ה ב' ובסה"מ סי' ח', והוא דבעיבור ז"א באימא (ובזהר שם הוא בעיבור דא"א) שזהו רגל הג' דאות ה' ראשונה הרי העוקץ הוא בחי' מל' דאוישית פסיעה לבר וכמ"ש בלק"ת בד"ה אלה מסעי, וזהו נקודת המל' הכלולה ביסוד, והוא הנק' עטרת היסוד, וזהו בחי' אתרוג. ולכן אתרוג הוא אות ה' דש' הוי' וכמ"ש בפע"ח שהד"מ הן ד' אותיות הוי', וידוע דבחי' מל' היא ש' אלקים (וכמ"ש שהיא בראש הברי' היא ש' אד' כמ"ש בלק"ת ד"ה ונקדשתי בש' המק"מ), ואתרוג הוא ה' אחרונה להיות שזהו בחי'

* כ"ה בגוכ"י"ק כאן (ובכל המאמר).

עטרת היסוד, ונענוע הלולב והאתרוג צריכים להגיע עד החזה שזהו ההמשכה לבחי' מל' העומדת בחזה דו"א, והיינו מפני שהאתרוג אינו בחי' מל' עצמה כ"א הוא בחי' עטרת היסוד כו', ובפע"ח שם שז"ע פרי עץ הדר דעץ הדר הוא בחי' יסוד והאתרוג הוא פרי עץ הדר. ולפ"ז ניחא מ"ש באד"ז דאתרוג הוא מה"ש הדר שהוא בחי' יסוד דא"ק, ובכתהאריז"ל דאתרוג הוא בחי' מל' דהיינו בחי' עטרת היסוד. אמנם מ"ש דלולב הוא בחי' מיהטבאל צ"ל הרי לולב הוא בחי' יסוד. אך הענין הוא דהנה אי' בע"ח דזמ"ל דתהו הן בחי' המלכיות דכל הספירות, ואחר שנשברו ויצא מלך שמיני הדר הוא בחי' היסוד של כל הספי' וכולל בחי' חג"ת נה"י דז"ס, ואשתו יצאה עמו הוא בחי' המילוי וע"ד דחזה היא מילוי דאדם. דהנה אדם בגימ' מ"ה והמילוי דש' מ"ה עולה י"ט כמנין חוה. וידוע דהמילוי הוא בחי' הגילוי, וכמו אות יו"ד כשאומרים בדבור אומרים גם המילוי ו"ד וכן בכל האותיות. וזה שייך בבחי' התיקון, שהרי בתהו לא הי' בחי' השפעה וגילוי אדרבא היו בבחי' רצוא והסתלקות כו' (ועמ"ש במ"א בענין זה נהנה וזה לא חסר כו'). ובתיקון הוא שנתחדש להיות בחי' השפעה וגילוי כו', וז"ע המילוי דמ"ש הדר בחי' ש' מ"ה דתיקון כו', וא"כ מיהטבאל זהו בחי' הגילוי הכלול בז"א. ולפ"ז ניחא הכל דמ"ש בס"א דרהמ"ס דאתרוג הוא בחי' מ"ש הדר הוא שלא נא' דאתרוג הוא בחי' מל' עצמה כ"א הוא בחי' עטרת היסוד, ומ"ש דלולב הוא בחי' מיהטבאל, הנה לולב הוא בחי' יסוד דו"א ובו כלול בחי' הגילוי שזהו בחי' מיהטבאל, בחי' התיקון כו'. והענין הוא דהנה בתיבת מיהטבאל יש אותיות מ"ה מפורש והאותיות הנשארים הן בגימ' ב"ן. דהנה נודע דזמ"ל"ק דתהו הן בחי' ב"ן והו"ע המלוכה שזהו בחי' ישות, דענין המלוכה הוא בחי' יש ודבר כו', והו"ע תוקף המדות דבחי' תהו כו'. והרי מצינו בתהו דוקא בחי' הביטול ביותר והו"ע תוקף הרצוא שלהם בבחי' עלי' ודביקות בעצמות או"ס, דמשו"ז לא היו בבחי' המשכה והתיישבות בכלים כלל רק בבחי' עלי' ודביקות כו'. שזהו כללות ההפרש בין תהו ותיקון דתהו הוא בחי' רצוא ותיקון בחי' שוב וכמ"ש לא לתהו כו' לשבת יצרה היינו שתהו היא בחי' רצוא והיינו דבהתגלות הי' בהם בחי' הביטול ביותר. דבאמת עיקר הביטול הוא בבחי' התיקון והוא הביטול דהנחת עצמותו שזהו אמיתת הביטול, והוא בבחי' התיקון דוקא, רק שבהתגלות הי' הביטול בתהו יותר כו'. וז"ע בהמה בה מה דבספי' דתהו הי' בחי' מ"ה וביטול בהתגלות כו' ועם כ"ז הוא בבחי' תוקף הישות שזהו סיבת תוקף הרצוא שלהם. שהרי בעצמות א"ס מושרש הכוונה שיהי' בחי' שוב דוקא וכמ"ש לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה הרי הכוונה פנימיות הוא השוב, וא"כ בבחי' הדביקות בעצמות צ"ל נרגש הכוונה הפנימיות המושרשת בעצמות כו'. וכן הוא באמת במדרי' התיקון וכמו רע"ק שנכנס בשלו' ויצא בשלו' דעייל ונפק כו'. וידוע שהרצוא שלו הי' בבחי' רצוא דתהו ממש ומ"מ הי' בחי' שוב וכמ"ש בתו"א ד"ה ויקח מן הבא בידו. והוא מפני הרגש הכוונה פנימיות שבעצמות להיות בחי' שוב כו'. אך זהו דוקא במי שהוא בטל והיינו כאשר יש הביטול דהנחת עצמותו אז נרגש הכוונה הפנימיות כו' וספירת דתהו להיות שהיו בבחי' יש לא הי' נרגש בהם הכוונה

הפנימיות והיו בבחי' רצוא בלא שוב כו'. וזהו ג"כ מה שלא היו בבחי' התיישבות בכלים שזהו מפני הישות שלהם, שהרי נאצלו בבחי' אורות וכלים, ובהכרח לומר שהי' הכוונה שיהיו בבחי' התלבשות בכלים דאל"כ הרי אצי' שלהם בבחי' אורות וכלים הוא למגן, וזה א"א לומר. אלא צ"ל שכך הי' הכוונה שיהיו בבחי' התלבשות בכלים. והגם דאורות דתהו היו אורות בלתי מוגבלים וידוע דבבחי' גבול א"א להיות בבחי' התלבשות אור הבלתי מוגבל, הנה מצד הא"ס הלא אין שום מונע כלל ויכול להיות אור הבלתי גבול גם בכלי שהוא בבחי' גבול וכמו רוכב ובלתי רוכב כאחד וכמו פילא בקופא דמחטא כו'. וכבר עמדו למנין הרשב"א וסייעתו ז"ל וגמרו שנמנעו הנמנעות בחוק הבורא, וא"כ הרי הי' יכול להיות בתהו התלבשות האורות הבל"ג בכלים שהן בבחי' גבול. והגם בסדר והדרגה דעולמות הרי בבע"ג גם החיות שבו הוא בבחי' מדה וגבול, צ"ל דבאמת אז הי' הכל שלא בסדר והדרגה וכמו מצד אוא"ס ב"ה שיכולים להיות כל ההפכים כאחד כו' כנ"ל. אמנם הרי בעצמות א"ס הי' ידוע בתחלה שהספי' דתהו לא ישלימו הכוונה (ומ"מ הי' ביכולתם להשלים הכוונה ע"ד ידיעה ובחירה שאין הידיעה מכרחת כו' וכמ"ש במ"א) והכוונה הי' באמת שיהי' התחברות דבחי' בל"ג וגבול, והיינו שבבחי' גבול יהי' התלבשות בחי' בל"ג, רק שזה גופא יהי' בסדר והדרגה. וכמו בתורה שהיא בבחי' מדה ובלתי מדה וכמ"ש ארוכה מארץ מדה כו' וכמא' המד"ר שלכל יש סיקוסים חוץ מדבר אחד שאין לו סיקוס והיא התורה כו'. ומ"מ ה"ה באה בבחי' מדידה והגבלה, וכמו אלו טריפות ואלו כשרות, דכל עניני התורה הן בבחי' מדה ושיעור וזוה גופא הן בבחי' בלי מדידה כו'. וכמו הארון שהי' במדה אמתיים וחצי ארכו כו' ומקום הארון אינו מן המדה כו'. ולהיות כן שיהיו בחי' גבול ובל"ג ובסדר והדרגה זהו מבחי' עצמות א"ס דוקא. דהנה מבחי' הגילויים דא"ס וכמו בספי' דתהו אם הי' התחברות הנ"ל הי' בלי סדר והדרגה כנ"ל, ושיהי' זה בסדר והדרגה זהו דוקא מבחי' עצמות א"ס כו'. והכלי לזה הוא העדר הכלי היינו ביטול היש של הכלי, והוא כלי שאינו כלי בזה דוקא יכול להיות התחברות הנ"ל שיהי' בסדר והדרגה, שהרי כמו שנתהו העולמות בבחי' יש ומציאות בסדר והדרגה הרי א"א להיות בבחי' גבול אור שהוא בל"ג (ועמ"ש בהבי' דושבתה דתקס"ט) רק ביטול והעדר הכלי הוא הכלי לזה, וזהו שהי' שבירת הכלים דתהו להיות התהוות העולמות בבחי' יש ומציאות (עמ"ש בלק"ת בהבי' דראשי המטות), ושיהי' ביטול הכלים ובירורי הנצוצות דתהו (דבירורי הנצוצות זהו ביטול היש והיינו ביטול הכלים שלמטה ועי"ז הוא ג"כ ביטול הכלים למעלה וכמ"ש במ"א), ועי"ז יהי' התחברות דבחי' גבול ובל"ג ובסדר והדרגה דוקא כו'. וז"ע מיהטבאל כולל מ"ה ובין, וידוע דמ"ה ובין הן בחי' אורות וכלים שיהי' התחברות דב' המדרי'. אמנם ש' מ"ה נא' מפורש בהתיבה והיינו גילוי בחי' אוא"ס הבל"ג, ומ"מ יהי' בבחי' התלבשות והתאחדות בהכלים, והוא ע"י הבירורים דש' בין בחי' ביטול הכלי דוקא כו' כנ"ל. ונא' חבור ב' השמות בתיבה א', היינו שאין זה רק יחוד מ"ה ובין כ"א הוא שהן דבר א' ממש, שהרי אין זה רק המשכת האור והתלבשות בכלי, כ"א המשכת בחי' עצמות א"ס ובבחי' העדר הכלי, וכנ"ל,

דזה בא דוקא מבחי' העצמות והכלי לזה הוא העדר הכלי דוקא. וזהו מיהטבאל שהמ"ה וב"ן הן כא' ממש בחי' עצמות ובלי כלי כו' (וי"ל שזהו ג"כ כפת תמרים כפת כתי', שבחי' מ"ה וב"ן הן כפותים ודבוקים יחד כו'). וזהו שא' בס"א דרהמ"ס דמיהטבאל הוא כמד"א כפת תמרים ונת"ל שזהו בחי' המילוי דז"א, והיינו התחברות בחי' מ"ה וב"ן שז"ע הלולב בחי' יסוד וכלול בו בחי' המל' (ועמ"ש במ"א דז"א ומל' בתחלת אצילותם הן כשתי תמרות אחוזות ודבוקות זב"ז כו') והו"ע בחי' מיהטבאל כו' כנ"ל. ולהבין זה בתוס' ביאור צ"ל מה שהד"מ שבלולב צ"ל הדר ובפרט הוא באתרוג שנא' פרי עץ הדר וכמו"כ הוא בכל המינים דלכן נקטם ראשו פסול. וצ"ל מה"ע ההידור, גם מה"ע שבזה יודעין דדין נצח כו'. והענין הוא דהנה כתי' אם לא תדעי לך היפה בנשים, היפה בנשים עולה תק"ב כמנין שני האבות דאברהם חי קע"ה שנה יצחק ק"פ יעקב קמ"ז שעולה בס"ה תק"ב כמנין היפה בנשים. והנה ענין היופי נא' גבי רחל דכתי' ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה. וצ"ל מהו מעלת היופי והרי כתי' שקר החן והבל היופי, ואמרז"ל שקר החן זה דורו של משה והבל היופי דורו של יהושע, וי"א שקר החן דורו של משה ויהושע והבל היופי דורו של חזקיהו, אשה יראת ה' היא תתהלל זה דורו של ר' יהודא בר אלעי שהיו מתכסין ששה בטלית א', ופרש"י שהיו עניים ומ"מ עסקו הרבה בתורה. וג"ז אינו מובן איך נא' על דורו של משה ויהושע שקר החן וגם דורו של חזקי' הרי למדו תורה הרבה, וכמו שאמרז"ל בדקו מדן עד ב"ש ולא מצאו תינוקות שלא ידעו הלכות טומאה וטהרה. וצ"ל תחלה ענין יפ"ת ויפ"מ. הנה תואר הוא בציור האברים שהן לפי ערכן הראוי בתמונתם כהראוי להם, ומראה הוא בזיו קלסתר פנים בשופרי' וזיו הפנים. ורחל הי' בה ב' המעלות בציור האברים בתמונתן כדבעי ובזיו הפנים. ובעבודה בחי' תואר הו"ע מ"ע דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא והוא הגדלת האברים דז"א שהוא בעל ט"ס וטפ"ט פ"א ורת"ס רמ"ג וה"ח המגדילים רמ"ח, שע"י המצות נעשה הגדלת הכלים דז"א. וזה ג"כ ע"י המשכת האור וכמיא דאשקי לאילנא שהמים מגדלים ומרחיבים את האילן וכמו"כ ע"י המשכת האור נעשה הגדלת הכלים כו', והיינו שע"י כוונת המצות ממשיכים את האור ועי"ז נעשה הכלי כמדת האור כו', וכ"ז הוא בהאור השייך אל הכלי כו'. ומראה שהוא בזיו הפנים היינו במל"ת שהן בבחי' י"ה דשמי עם י"ה שס"ה, וחכ' הוא בחי' הארת פנים וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו. ושרש הארת פנים הוא מבחי' תיקון הז' דיגת"ד הפנוי משערות והיינו שלמעלה מבחי' צומח שבחי, דהשערות הן בחי' צומח דח"ס, והתיקון הז' הוא בחי' עצמיות ח"ס כו', ובו מאיר בחי' דעת דעתיק דדעת אסהיד באנפין כו', וכמ"ש מזה באורך בהבי' דאלה מסעי הג', והיינו בחי' האור שלמעלה מהכלים כו'. וענין היופי בזה הוא כידוע דיופי הוא בהתכללות הגוונין דוקא, דגוון א' אין בו יופי כ"א כאשר ג' גוונין כלולים יחד, והוא ההתכללות דג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח שע"י מאיר אור עליון יותר. וכידוע דבת"ת מאיר גילוי אוא"ס מפני שכולל חו"ג, דבכדי שיהי' התכללות חו"ג צ"ל המשכה עליונה יותר, וגם שבהתכללות מאיר גילוי אור עליון יותר וכמ"ש בהביאור דוהניף דפ' אמור, וזהו שת"ת

עולה עד הכתר דהיינו עד פנימיות הכתר כנודע. והמשכה זו היא ע"י שמחה של מצוה. דהנה כתי' תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב, שצ"ל עבודה בשמחה דוקא, ואם העבודה היא בלא שמחה הגם שעושה את המצוה רק שהיא בקרירות בלי חיות רק מצות אנשים מלומדה אין זו עבודה שלימה כלל. והגם שמ"מ קיים את המצוה ואינו דומה כמו שלא עשה ח"ו, שהרי גם בתפלה דעיקרה היא כוונת הלב כתי' ויפתוהו בפיהם כו' ולבם לא נכון עמו, ומ"מ והוא רחום יכפר עון ואינו דומה כמו שלא התפלל ח"ו, וכ"ש במצות שמ"מ קיים את המצוה, רק שאין זה עבודה, דקיום המצוה צ"ל בשמחה ובחיות אלוקי כו'. ואמרו בשמחה ובטוב לבב מורה על ריבוי השמחה, דכל שהשמחה היא ביותר ה"ה יותר מקיים מצות המלך. והגם שצ"ל הקיום בבחי' קבעומ"ש, אין זה סותר לזה. דעשיית המצוה צ"ל בקב"ע לקיים רצה"ע וצ"ל השמחה מה שזכינו לזה לעשות רצונו ית', והיינו מה שבחר ה' בנו ונתן לנו את תורתו לעשות רצונו וכמ"ש רק באבותיך חשק ה', ובך בחר ה', שבוה צ"ל שמחת וענג נפשו כו'. ובפרט כשמתבונן בגדולת הבורא תהי' השמחה ביותר, שהרי אינו דומה מי הוא המצווה, וכמו כאשר איש פשוט אומר לזולתו לעשות לו דבר ה"ה עושה בלי חבה ורצון, אבל כאשר* אומר לעשות דבר ה"ה עושה בחשק גדול ובחבה יתירה. וכמו"כ כשיתבונן בגדולת הבורא תהי' השמחה גדולה ביותר בקיום רצונו ית'. ואדרבה שתהי' השמחה במעהמ"צ בקב"ע יותר מבכוונת המצוה, שזהו ההמשכה לעצמו, ובקב"ע הוא השלמת רצונו ית'. ומ"מ צ"ל גם כוונת המצוה וכמ"ש בסש"ב פמ"א צ"ל ב' כוונות בעשיית המצות. והנה מ"ש תחת כו' בשמחה הרי נא' בעמוד העבודה, אך כמו"כ צ"ל בגמ"ח ותורה וכמ"ש ואל ירע לבבך בתתך לו, ומכלל לאו אתה שומע הן. וכן בתורה דאמרז"ל אין השכינה שורה לא מתוך העצלות ולא מתוך העצבות אלא משמחה ש"מ ואר"י א"ר וכן לדבר הלכה. וע"י שמחה של מצוה ממשיכים מבחי' עצמות אוא"ס. וכמ"ש במ"א דע"י שמחה ש"מ נמשך בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ע שע"י אתעדל"ת, והוא בבחי' מתנה מלמעלה כו', וז"ע היופי שזהו המשכת בחי' עצמות אוא"ס כו'. וענין ב' בחי' יופי דיפ"ת ויפ"מ הוא, כי יש התכללות המדות שע"י המוחין, שהמוחין עושין חלישות וביטול בהמדות כנודע, אך שרש המדות הן למעלה מהמוחין דז"א בעתיקא אחיד ותלי' כו', ועיקר היופי הוא שנמשך מבחי' שרש ומקור המדות כו' (ובד"כ הן ב' בחי' התכללות שבד"ה והניף הנ"ל). וז"ע ב' בחי' יופי היופי דיפ"ת דמ"ע שהן בז"א הוא מבחי' המוחין, והיופי דמל"ת שהן ב"ה זהו מבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' המוחין כו'. וז"ש הנך יפה ב"פ שהן ב' בחי' יופי הנ"ל, וזהו היפה בנשים כמנין שני האבות דהאבות הן בחי' חג"ת והיופי הוא התכללות דמדות חג"ת כו'. וכ"ז נא' גבי רחל להיותה בחי' עדאת"ג שע"ז הוא הגילוי למטה. ולכן ויאבה יעקב את רחל להיות דיעקב הוא בריח המבריח מן הקצה אל הקצה שיהי' הגילוי למטה, וע"כ אבה את רחל שהיא בחי' עדאת"ג וכמ"ש ושם הקטנה רחל ה' קטנה, שע"י

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כאשר מלך (וכיו"ב).

הוא הגילוי למטה כו'. והגם שלאה גבוה במדרי' דה' גדולה לאה, ה"ה בחי' עדאתכ"ס וכמו המח' שהיא רק לעצמו, אבל הדבור עיקרו הוא אל הזולת כו'. וזהו דכנס"י נק' בשם רחל והיינו צדיקים המקיימין מצות ובכוונה הראוי' ובשמחה ש"מ שהן בבחי' יפ"ת ויפ"מ וממשיכים גילוי אלקות, וכמו בזה"ב שהי' גילוי אלקות בבהמק"ד ובעולם, וכן הי' ביצי"מ וקר"ס ע"ד בזה"ב, וכמ"ש למען אחי ורעי כו' למען בית אלקינו, דהצדיקים שנק' אחי ורעי המשיכו גילוי אלקות בבית אלקינו ע"י המצות כו'. וכ"ז הוא כשמקיימים תומ"צ, אבל אם פגם באיזה מ"ע, ומכ"ש אם עבר על אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם, ונתחייבו שונאיהם ש"י גלות, אז נק' כנס"י בשם אסתר דאמרז"ל אסתר מן התורה מנין ואנכי הסתר אסתיר פני, והוא בחי' העלם וסילוק האור. ואו' הסתר אסתיר שזהו נגד ב' בחי' היופי וכמא' בגלותא קוב"ה סליק לעילא ולעילא. דבפגם מ"ע שהמצות הן בז"א כנ"ל הסילוק הוא לעילא בחי' בינה, וזהו הסתר ה' סתר. וע"י הפגם בל"ת שהן בי"ה הסילוק הוא לעילא ולעילא, שזהו אסתיר א' סתר. ומ"מ אמרו אסתר מה"ת מנין, שיש עצה לזה והוא התשובה שהיא למעלה מהמצות שע"ז ממשיכים מבחי' עצמות אוא"ס ב"ה. דהנה כתי' וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, ואמרז"ל אשר החלו במ"ת, דמ"ת הי' רק התחלה, והדר קבלוהו בימי אחשורוש, והיינו ע"י המס"נ שלהם שזה מגיע למעלה מתומ"צ. ולכן יוהכ"פ שבו ניתנו לוחות שניות אי' בת"ז שהוא כפורים, וכ"ה בתו"א ד"ה ותוסף אסתר. והיינו מפני המס"נ דפורים שזה למעלה מהתורה. ולכא' אי"מ והלא יוהכ"פ הוא יום מחילה וסליחה והוא ע"י התשובה שמתמלאים הפגמים במצות, ומפני מה הוא רק כפורים. אך הענין דהנה בד' חלוקי כפרה הרי עבר על כריתות ומב"ד תשובה ויוה"כ תולים ויסורים ממרקין, וחה"ש מיתה ממרקת, ובפורים נמחל להם על החטא דחה"ש, שהרי החטא הי' שנהנו מסעודת אחשורוש שזהו חה"ש בפרהסי', ונמחל להם בפורים, הרי מובן דפורים למעלה מיוהכ"פ. והיינו משום דיוה"כ שהוא העבודה במס"נ, ה"ז רק מס"נ בכה, אבל בפורים הי' מס"נ בפור"מ שהיו מוכנים להרג ולאבד ועמדו כל השנה במס"נ בפור"מ, ומס"נ בפועל זה מגיע בבחי' עצמות א"ס. וזהו אסתר ירקרקות* היתה היינו שלא הי' בה היופי דיפ"ת ויפ"מ במ"ע ומל"ת שזהו בזה"ג, ומ"מ חוט של חסד משוך עלי', שע"י התשובה במס"נ בפור"מ נמשך מבחי' רב חסד בחי' חסד העצמי דא"ס כו'. אך צ"ל והלא שקר החן כו'. הענין הוא, דחן הוא בחי' אתעדל"ע שמצ"ע, שכן הי' בימי משה שהיו הגילויים מלמעלה מצ"ע, וכמו מה תצעק אלי בעתיקא תליא כו', וכתתי' ואתם תחרישון לא תתערו מדי כו', ועז"א שקר החן, כי אין זה אמיתית הכוונה כו'. והבל היופי זה דורו של יהושע שהי' אז בחי' יפ"ת ויפ"מ, וכמ"ש ויעבדו את ה' כל ימי יהושע כו', ומ"מ זהו המשכה מבחי' הבלים לבד שזהו רק בחי' הארה לבד כו'. וז"ע ז' הבלים שאמר קהלת שהן נגד ז' מדות, דעם היותם מדרי' גבוהות שה"ה מעולם הא"ס רק שהן סוף עולם הא"ס, מ"מ נק' הבל מפני שהן הארה לבד, ושרשן הוא מבחי' הבלים דא"ק שעז"נ כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם, דאדה"ע בחי' ז"א דאצי' יחי' מבחי' ז' הבלים דא"ק כו'.

(* אוצ"ל: ירקרקות (וכן בכל המאמר).

אשה יראת ה' היא תתהלל זה דורו של ריב"א, שאז היו כל הגזירות וההיפוכים ומ"מ עסקו בתורה במס"נ בפו"מ שעי"ז ממשיכים בחי' עצמות א"ס. וכמו"כ בימי אסתר שעמדו במס"נ בפו"מ המשיכו למעלה מבחי' יפ"ת ויפ"מ, והיינו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. וז"ע חוט של חסד דאי' בעה"מ שזהו בחי' נשמה דא"ק בחי' פנימיות ועצמות א"ק לא רק בחי' הבל כו'. וזהו ג"כ ענין ההדר בד' מינים שבלולב, דהנה אתרוג מראהו ירוק רק לא ירוק ככרתי שהוא מראה גרין, אבל עיקר מראיתו הוא ירוק שקורין געל. והו"ע אסתר ירקרקות היתה רק שחוט של חסד משוך עלי'. והו"ע בירווי הנצוצות שמבררים שזה"ע מה"ש הדר שמברר בחי' התהו, וז"ע אתרוג שהוא בחי' פרי עץ הדר. ולכן אתרוג הוא ר"ת אל תבאני רגל גאוה שלהיפך בחי' ישות דתהו כו', ועי"ז* מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' תהו ותיקון כו'. ולולב הוא בחי' צדיק כתמר יפרח, ואי' במד"ר במדבר רפ"ג מה התמר הזה לבו מכוון למעלה כך ישראל לבן מכוון לאבש"מ כו' ואמרו עוד מה התמר אינו עושה פחות משלשה אנבונין (פירות) כך אין ישראל חסרין מג' צדיקים כאברהם יצחק ויעקב, חנני מישאל ועזרי'. ולכאו' מה"ע חנני מישאל ועזרי' לתמר. אך הענין הוא דחמ"ו הי' בהם מס"נ בפו"מ ולבן הוא מכוון לשמים. וכמו"כ האבות י"ל שבהן ג"כ מעלת המס"נ בפועל בהנסיונות שלהם כו'. וזהו ג"כ ענין הלולב, דהנה ד"מ שבלולב הן להמשיך בחי' הדעת בנוק' דז"א, ובכדי שיהי' המשכת הדעת צ"ל שרש ההמשכה מלמעלה מהדעת, ובכדי להגיע לזה בעבודה הוא ע"י למס"נ באחד ובכל מאדך ובמס"נ בפו"מ, שזה ממשיך מבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו ענין ההדר אם שהוא בקיום התומצ' הוא יפ"ת ויפ"מ, או שזהו ענין התשובה שעי"ז ממשיכים מדרי' גבוה ועליונה יותרף שז"ע אסתר ירקרקות היתה וחוט של חסד משוך עלי' בחי' נשמה דא"ק שזהו בחי' עצמות א"ס כו'. וזהו דמיהטבאל הוא בחי' מ"ה ובין והיינו המשכת בחי' עצמות א"ס שעי" התשובה ומס"נ בפו"מ שזהו בחי' ביטול היש בבחי' העדר הכלי לגמרי, וההמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. וזהו שא' במד"ר דכאשר ישראל יוצאין בלולביהן ואתרוגיהן בידיהם אינון ידעון די דדן נצח, והיינו בענין הברורים בכלל. ובפרט בבחי' הדר דד' מינים שבלולב שהו"ע חוט של חסד משוך עלי' שהוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס ושיהי' בבחי' התלבשות בבחי' פנימיות בבחי' כלים דביטול הישות כו' שזהו היפוך לגמרי מבחי' התהו. וזה עושין נש"י ע"י התשובה דר"ה ויוהכ"פ, ועל המשכה** הוא שמורים האתרוג והלולב כו' כנ"ל, וא"כ מזה יודעין דיידן נצח כו'. וזהו ולקחתם לכם ביום הראשון, ביום הראשון בגימ' כתר, ופי' ולקחתם לכם דבחי' עצמות א"ס בחי' פנימיות הכתר יהי' לכם בבחי' גילוי ממש בבחי' פנימי כו'. ואיך תהי' המשכה זו זהו ע"י פרי עץ הדר אתרוג בחי' מה"ש הדר, שעי"ז הוא הברורים כו'. והו"ע אסתר ירקרקות הי' וחוט של חסד משוך עלי' מבחי' עצמות א"ס, וכפת תמרים

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ועי"ז ממשיכים.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: המשכה זו.

שהו"ע מס"נ בפו"מ כו', וענף עץ עבות הן נגד ג' אבות, דהכח הזה להיות מס"נ בפו"מ הוא בירושה לנו מאבותינו כו'. וערבי נחל אין בהם טעם וריח, טעם הוא בחי' טעם ודעת, וערבי נחל שהו"ע התשובה ה"ז למעלה מטו"ד, וגם אין בהם ריח, שהרי גם ריח הוא שמ"מ יש לו שייכות אל הפנימיות כו', וענין המס"נ הוא בעצם הנשמה אין לה שייכות כלל אל הפנימיות כו'. ובד"ב הד"מ שבלולב הן בבחי' אחדות כנודע שכ"ז הוא היפך התהו כו', ועי"ז נמשך מבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו שע"י הד' מינים שבלולב עי"ז ולקחתם לכם, דבחי' עצמות א"ס יאיר בפנימיות בנש"י כו'.

בס"ד שמח"ת בסעודה, עטר"ת.

להבין ענין שמחת תורה שמשמחים את התורה, ומי המה המשמחים הם נש"י, ובמה משמחים אותה בזה שמקיפים עם התורה את הבימה שקוראין עלי' בתורה. הנה כתי' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שמי הוא ש' הוי' שכולל כל השתל' אבי"ע יו"ד באצי' ה' בברי' וא"ו ביצי' ה' אחרונה בעשי' כמ"ש בע"ח, והיינו בבחי' אור שנמשך בכל אבי"ע שהן ש' הוי' אחד. ובע"ס בפרט יו"ד בחכ' ה' בכינה ו' בז"א ה' במל', שהע"ס דאצי' הן המקננים באבי"ע אבא עילאה מקננא באצי' אימא עילאה בכורסי' שית ספירין ביצי' ואופן בעשי'. וכן למעלה מאצי' יש ש' הוי' עד שגם כללות המשכת הקו הוא ש' הוי' שהוא הבאת והמשכת האור כו' וכמ"ש במ"א, ונק' שמי המיוחד בי, שהאור הוא בבחי' יחוד ודביקות באו"ס כו'. וגם למעלה מהצמצום הוא בחי' אצי' דכללות כו', וכידוע בענין אתה הוא הוי' לבדך, דהוי' הוא בחי' אצי' דכללות שזהו בחי' התפשטות האור דא"ס ב"ה כמו שהוא לפני הצמצום כו'. וכל הנקרא בשמי קאי על נש"י, וכמו שת"י כל דא בגין אבהתכון צדיקיא כו' שהנשמות הן נקראים ונמשכים בשמי כו'. ומובן ששמי הוא למטה ממה שנקרא ונמשך בשמי, והיינו דנשמות שנקראים בשמי ה"ה למעלה מבחי' שמי, כי ש' הוי' הוא בחי' אור וגילוי מן העצמות, ונש"י ה"ה מושרשים בעצמות וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם שהוא מעצמות מוח האב דהיינו מעצם מהותו שלמעלה מכל הגילויים שמן העצמות כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ נש"י מושרשים בעצמות א"ס שלמעלה מכל הגילויים כו'. והראי' שבמי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, דענין ההמלכה שייך על גילוי אור אם יהי' הגילוי כו', וגם על האור שבבחי' גילוי העצמיות שייך בזה המלכה, שהרי גם הגילוי הזה הוא גילוי רצוני, וכל גילוי רצוני הרי יש בזה כוונה פנימיות, ויש בזה חילוקים בהכוונה בגילוי האור שהוא בבחי' גילוי מן העצם ובהאור שהוא בבחי' גילוי העצמות כו' וכמ"ש במ"א. אבל עכ"פ בכל גילוי יש בזה כוונה מאחר שהוא גילוי רצוני, וממילא שייך בזה המלכה אם יהי' הגילוי כו', ובמי

נמלך בנשמותיהן של צדיקים. הרי מובן מזה שהנשמות הן למעלה מכל בחי' גילוי אור כו'. וזהו שהן למעלה מבחי' שמי רק הן נקראין ונמשכין בשמי כו'. והענין הוא הדנה תכלית הכוונה הוא שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ומפני מה נתאווה אין אנו יודעים, אבל זאת אנו יודעים שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה, דענין להיות לו דירה הוא שבחי' עצמות א"ס יהי' בבחי' גילוי למטה כו' וכמ"ש במ"א. וכוונה זו נשלמת ע"י נש"י, דלהיות שנש"י מושרשים בעצמות א"ס כנ"ל ונמשכים בבחי' השתל' ע"כ ע"י נשלם הכוונה להיות לו דירה כו'. והגם דתורה ג"כ מושרשת בעצמות, מ"מ ע"י התורה לבד אינו נשלם הכוונה שהרי התורה אורייתא וקוב"ה כולא חד שהיא נמשכת מן העצמות בבחי' יחוד עם העצמות ובכדי שתהי' ההמשכה והגילוי למטה בעולם צריך להיות מי שמקבל מהעליון וממשיך אל התחתון, וכמו ירדן שנוטל מזה ונותן לזה, וכמו"כ ההמשכה צ"ל בבחי' נוטל ונותן כו' (עמ"ש בלק"ת בד"ה וירד הגבול דירדן שנוטל כו' זהו בהעלאה מלמטלמ"ע מפני שצריך להשתנות מכמו שהוא למטה כו'. וי"ל כמו בהמשכה מבחי' עצמות הרי א"א שתהי' ההמשכה כמו שהוא בחי' העצמות ממש, דהגם דההמשכה היא שהעצמות ממש נמשך, מ"מ ה"ז שהעצמות בא באופן כזה שיתקבל למטה כו', וע"ד מ"ש במ"א כשאתה תופס במקצת מן העצם כו', דפי' מקצת מן העצם הוא שבא בבחי' העלם כו' וכמ"ש במ"א בענין מצוה שהאותיות י"ה באים בחילוף אותיות מ"צ, או ע"ד פנימיות אבא פנימיות עתיק דעם היות שזהו פנימיות עתיק ממש מ"מ דוקא כשהיא בחי' פנימיות אבא יוכל להתקבל בנאצלים כו'. וכמו"כ בכדי שבחי' עצמות יוכל להתקבל בבחי' חכ' כמשי"ת צ"ל ההמשכה באופן כזה שיוכל להתקבל כו' וזהו ע"י שנוטל ונותן כו'. ולעתיד יהי' גילוי בחי' העצמות כמו שהוא, דגם עכשיו הוא המשכת העצמות רק שבא באופן שיוכל להתקבל כו') וידוע דנשמות שהן מושרשים בעצמות אופן התהוותם מן העצמות הוא שנעשה דבר בפ"ע וכמו משל הבן שהוא מציאות בפ"ע כו', וע"כ ע"י נש"י נשלמה הכוונה להיות לו ית' דירה כו'. וזהו כל הנקרא בשמי ולכבודי אין כבוד אלא תורה כו', דכבוד הוא לבוש וכמו ר"י קארי למנא מכבודתא, ותורה היא בחי' לבוש וכמ"ש עוטה אור כשלמה שהתורה היא לבוש שבזה מתלבש אוא"ס ב"ה, ונש"י ממשיכים אוא"ס בתורה היינו כמו שהתורה היא בבחי' חכ' דאורייתא מחכ' נפקית, והרי החכ' היא ג"כ באין ערוך לגבי עצמיות דלאו מכא"מ כלל, וצריכים להמשיך אוא"ס בחכ' כו'. והנה בהשתל' החכ' היא בחי' איך, וכידוע דחוב"ב הן בחי' אין ויש כו'. וזהו שהחכ' נמשלה למים וכמו מים שאין להם גוון ומשתנים לפי גוון הכלים כו', וכמו"כ החכ' היא למעלה מהשגה עדיין ויכולה לבוא בכמה אופני השגות כו', ואח"כ בנינה ה"ה באה לידי השגה באופן כך וכך כו' וכמ"ש בסי' ע"פ הללו אל בקדשו בענין אור מים רקיע, וכמו"כ בתורה הרי תושב"כ היא למעלה מהשגה עדיין דמתורה שבכתב אין אנו יודעים עדיין איך שצ"ל כל מצוה ויש כמה ספורי מעשיות בתושב"כ שבהם מרוזמז סודות נפלאים הנק' רזין דאורייתא שאינם ידועים ומושגים לנו כו'. וה"ז כמו החכ' שהיא למעלה מהשגה רק שהיא בחי' כח היולי להשגה הבאה בבנינה

וכן בתושבע"פ שמתבארים כל הפרטים כו'. וזהו שהחכ' נמשלה למים וכן בתורה כתי' הוי כל צמא לכו למים כו', והיינו שהיא בחי' אין עדיין כו', ומפני שהיא בחי' אין לכן יכול להיות התלבשות אוא"ס בחכ', ומ"מ ה"ה בחי' מים ולא בחי' אור שזהו התורה כמו שהיא בשרשה שהיא בחי' אין ממש בחי' אין האמיתי כו', משא"כ בחי' החכ' שהיא בחי' מים ולא בחי' אור כו' (ועמ"ש בפרדס שער הגוונים דחכ' היא בחי' שבין אין ליש כו'). ולכן צריכים בחי' אוא"ס שיאיר שיתלבש בבחי' חכ' כו', וזהו שנש"י ממשיכי' בחי' עצמות אוא"ס (היינו בחי' אור תורה כו') שיתלבש בבחי' חכ' תורה, והיא יכולה לקבל את האור כנ"ל, וע"י התורה הוא בחי' הגילוי דאוא"ס בעולם, דע"י לבוש התורה יכול להיות הגילוי כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ו ולזה נתן הקב"ה לישראל את התורה שנק' עוז וכח כו'. והקריאה וההמשכה בשמי זהו ג"כ בחי' הגילוי, רק שזהו בבחי' האור ואינו בבחי' כלי עדיין רק שהוא בחי' האור שבתוכו הוא בחי' הפנימיות כו'. והתורה היא בחי' לבוש וכלי שבזה מתלבש האור ועי"ז הוא הגילוי כו'. וע"פ הנ"ל יובן מה שלעתיד יהי' נשמות בגופים ויהיו נהנין מזיו השכינה, דלכא' איך יהי' הגוף ניזון מאלקות, ומשה שהי' בגופו למעלה וניזון מן הרוחניות אי' בילקוט שהצטער בזה, ולעתיד יהי' זה תענוג כו'. אך הענין הוא דהנה הגילוי דסדר השתל' הוא שבא בבחי' מדה וגבול כו', דכללות האור הוא שנמדד להאיר את העולמות כו' ובתחלת המשכתו הוא שבא בבחי' צמצום ומיעוט באופן שיוכל להאיר את העולמות ויורד ומשתלשל ממדרי' למדרי', דהיינו שהאור מתמעט ממדרי' למדרי' בכדי שיוכל להאיר במדרי' שלמטה כו'. וכידוע בגילוי הקו שבעולמות שלמעלה מאצי' מאיר עצמות הקו ובאצי' א"א להיות גילוי עצם הקו רק הארת הקו כו', ובעולמות בי"ע רק הארה דהארה כו'. שכ"ז הוא מפני שהאור בעצם מהותו הוא בבחי' מדה וגבול (עמ"ש בתו"א בהבי' דיביאו לבוש מל') ונמדד ע"פ מא' קו המדה איך שיהי' אופן ההמשכה והגילוי בכל עולם ועולם לפ"ע מציאת העולם כו', עד שלמטה א"א להיות גילוי אור ומאיר רק הארה מצומצמת שבבחי' מיעוט ביותר כו'. אבל כאשר נמשך מאוא"ס שלמעלה מהשתל' שאינו בבחי' מדה וגבול כלל, הרי לא יש שם שום מדידה כלל ויכול להיות גילוי אוא"ס גם בעולם שלמטה בגוף גשמי כו'. וכמו במ"ת שהי' גילוי אוא"ס למטה וכמו"כ יהי' לעתיד, רק שלעתיד יהי' הגילוי בפנימיות שהגוף יהי' חי מהגילוי דאוא"ס ב"ה, להיות שזהו ממשיכים נש"י בחי' הגילוי, והגילוי הוא ע"י התורה ע"כ יהי' הגילוי בבחי' פנימיות כו', וגם שהרי הגוף יהי' מזוכך לעתיד (ואין הכוונה כאן כמ"ש במ"א שהגוף יהי' אלקות רק מה שיהי' מזוכך כו'). וע"כ ע"י ההמשכה דעכשיו שנש"י ממשיכים אוא"ס בתורה יהי' לעתיד דנשמות בגופים יהיו נהנין מזיו השכינה שיקבלו חיותם מאלקות כו'. אמנם מובן דהמשכה זו צ"ל מעצמות א"ס שלמעלה מבחי' הגילוי דאוא"ס כו', דהנה אמרו"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, פי' שמו הוא בחי' גילוי אור העצמות ית', וכמו שם האדם שהוא גילוי הארה כמו"כ כבי' ענין השם למעלה הוא גילוי אור שאינו בחי' עצם כו'. ולכא' מה שייך שם קודם שנבה"ע.

אך הענין שזהו בחי' התפשטות האור והחיות מאתו להחיות העולמות והע"ס כו' וכמ"ש בהבי' דשחורה אני ונאווה בהג"ה שם, וזהו שנק' שמו דכמו שם האדם הוא השייך אל הזולת, כמ"כ ההארה מאתו ית' להחיות העולמות זהו שנק' שמו ית'. וקודם הצמצום הי' הוא ושמו בלבד שהי' כלול בעצמותו כו'. והנה מהאור הזה לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות שהרי האור עם היותו הארה לבד ה"ה כמו העצם שהוא בבחי' א"ס ממש כו', וקודם הצמצום שהי' הגילוי דאוא"ס לא הי' מקום לעמידת העולמות שלא הי' אפשר להיות התהוות העולמות כו', והוצרך להיות הצמצום באוא"ס שנסתלק ונתעלם האור (וגם אחר הצמצום אור הסוכ"ע הוא בהעלם ומזה דוקא הוא התהוות המציאות כו' וכמ"ש בד"ה ולקחתם, עטר"ת), ונמשך גילוי הקו שלפ"ע העולמות להיות בחי' מקור לעולמות כו' (דההתהוות בפועל הוא מהקו דמהתעבות האור נעשה הכלי כו'). אמנם מובן דהמקור אל העולמות הוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום בחי' שמו ית', והוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום כו' וכמ"ש מלכותך מכ"ע מלכותך לנוכח הוא בחי' מל' דא"ס שמזה הוא בחי' מכ"ע ע"י הצמצום שהי' באוא"ס כו'. וא"כ מובן דבכדי שיהי' גילוי אוא"ס בעולם שלא ע"פ מא' קו המדה כלל עד שגם הגוף הגשמי יחי' מאוא"ס ב"ה, זאת א"א להיות מבחי' האור והגילוי שמעצמותו ית' מאחר שהיא בבחי' שייכות ובבחי' מקור אל העולמות, הגם שלא הי' אפשר להיות מזה התהוות העולמות מ"מ ה"ה בבחי' מקור כו' כנ"ל, רק מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' הגילוי מאתו ית' הוא שיכול להיות המשכה כזאת שיהי' גילוי אוא"ס למטה ויהי' לו ית' דירה בתחתונים כו'. אמנם צ"ל איך ביכולת נש"י להמשיך בחי' עצמות א"ס, הרי לית מח' תפיסא בי' כלל, דהנה בבחי' הגילויים מאחר שהן בבחי' שייכות אל העולמות ביכולת העולמות והנבראים לתפוס בהאור ע"י עבודתם כו', אבל בחי' עצמות א"ס שמובדל לגמרי מן העולמות הרי אין בזה שום תפיסא כלל, והאיך ביכולת להמשיך כו'. אך הענין הוא כדאי' בזהר דאע"ג דלית מחת"ב אבל נתפס איהו בריעותא דליבא כו', דברעו"ד דנש"י נתפס בחי' העצמות כו'. דהנה ידוע שיש ב' בחי' אהבה אהבה פנימיות ואהבה חיצונית והוא בחי' חיצונית הלב ופנימיות הלב, חיצונית הלב היא האהבה העשו"י הבאה ע"י התבוננות כו', דכאשר מתבונן בגדולת ה' בענין התהוות העולמות איך שנתהוו עולמות ונבראים עד אין קץ ושיעור וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' ומה גדלו מעשיך ה' כו', והכל נתהווה במאמר ורוח פיו ית' כמא' ברוך שאמר והי' העולם כו', ואני ה' לא שנית שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הברי' להיות שהכל הוא רק מהארה לבד כו', וע"י התבוננות זאת בהעמקת הדעת יתעורר בהאהבה לאלקות להיות נמשך אליו ית' בכל לב ונפש כו', וכמו"כ כאשר משיג ענין אלקי ומתבונן בו בהעמקת הדעת שהענין נרגש בנפשו ה"ה נדבק בהענין האלקי כו'. וכ"ז הוא רק אהבה חיצונית, מפני שסיבתה הוא ההשגה שזהו רק בבחי' חיצונית האור, וכמו"כ בנפש הוא רק חיצונית הנפש כו'. ואהבה פנימיות היא האהבה עצמית שבנפש שיש בו רצון עצמי לאלקות מפני שהוא שרשו ומקורו, ואין סיבתה ההשגה והתבוננות כי היא ממהותה ועצמותה של הנפש

כו'. וכמו אהבת הבן אל האב שהיא אהבה עצמיות כו' מפני שהוא עצמותו כו'. ואהבה זו היא ג"כ בבחי' הכרה פנימיות והרגש פנימי, והיינו שאינו אהבה בבחי' מקיף בלבד, כ"א שיש לו הכרה פנימיות ותענוג עצמי שמתענג בו כו'. והאהבה היא בבחי' הרגש פנימי כו', וכ"ז הוא בבחי' עצמי, דההכרה היא הכרה עצמיות. והיינו שאין זה הכרה הבאה אחר השגה, דידיעת הענין הוא בהשגה ובא אח"כ לידי הכרה, דבזה עם היות שההכרה היא בעצם, ה"ה מ"מ בהעצם המושג לא בהעצמי ממש כו' (וכאשר מן ההכרה בא לידי ראי' דחכ' אז הוא בבחי' ראיית העצם שלמעלה מן המושג כו') וכמ"ש במ"א. משא"כ בהכרת הבן בהאב אינו שבא מן השגה כ"א היא הכרה עצמיות שבלי שום ידיעה והשגה ה"ה מכיר את אביו שהוא עצמו ומהותו כו' (וגם ההכרה בעצמו ומהותו כו'), והוא בחי' דעת הנעלם שבנפש שמקשר מהות ועצמות הנפש בבחי' דביקות עצם בעצם כו'. וכמו"כ הוא בנש"י שנק' בנים כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם, בני בכורי ישראל יש להם הכרה עצמיות באלקות, וכמו בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו שאין זה שבא מן ההשגה כ"א הכרה עצמיות שיש בורא עולם שהוא בחי' מחויב המציאות ומאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו', שזהו מה שעצם הנשמה יש לה הכרה עצמיות בעצם עצמותו ית' (וזהו האמונה פשוטה שבכא"א מישראל במציאת הבורא שהוא קדמון ומחדש כו', שזהו מה שההכרה באה בבחי' אמונה דכפנימיותה היא בחי' הכרה כו', והיא הכרה עצמיות כו') ומשור"ז הוא נמשך איליו ית' בכל עצמות נפשו ממש כבן הנמשך אחר אביו כו', וכ"ז הוא משום שזהו עצמו ומהותו כו', והו"ע רעו"ד שמצד עצם הנשמה (כי גם האהבה הבאה ע"י השגה והתבוננות נק' רעו"ד בסש"ב), ורעו"ד זו תופס בבחי' עצמות א"ס. וכמו שהבן תופס בעצמות האב כו', וכידוע ההפרש* בן ותלמיד שהתלמיד תופס רק בהגילויים של הרב, כי כל ענינו והתקשרותו עם הרב הוא רק בהגילויים שלו לא בהעצמי, וע"כ ג"כ תופס רק בהגילויים כו', ויש תלמיד המחכים את רבו שזהו ג"כ בבחי' או"ח של הגילויים ומגיע בעצמות הכחות כו', אבל הבן תופס בעצמות האב ממש, ובפרט ע"י הצעקה שתופס בהעצמות כו', וכמ"ש בדרוש וככה הגדול, רל"ז המשל מס' מא"ע מבן המלך שהי' בשבי' ונתרחק ואח"כ כששב וצועק אבא שמגיע בעצם מהותו של האב כו' וכמו"כ נש"י ע"י רעו"ד שלהם מצד הנשמה ובפרט בהצעקה מן המיצר ה"ז תופס בעצמות א"ס כו'. ובזה יובן מה דאי' באד"ר דז"א בעתיקא אחיד ותליא או"א במזלא אתכלילו דאו"א מקבלים ויונקים ממזלות דאריך שהן בבחי' שערות לבד כו', וז"א בעתיקא אחיד ותלי' כו', דלכאו' א"מ מפני מה יהי' ז"א למעלה מאו"א כו'. אך הענין הוא כנ"ל דנש"י להיותם בחי' בנים ה"ה מגיעים בבחי' עצמות א"ס והוא בבחי' רעו"ד דוקא שלמעלה מהעבודה שע"פ טו"ד כו', וכמו"כ בחי' אדה"ע שנק' ברא בוכרא ה"ז מגיע בבחי' עתיקא למעלה מהמוחין דאו"א כו' (ועמ"ש במ"א בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב, דהמוחין הן כחות הנפש, והמדות הן ההשרשה שבנפש

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ההפרש בין.

כו', וע"כ התגלות עצם המדות שז"ע רעו"ד בחי' נקודת הלב ה"ז מגיע בבחי' עצמות א"ס כו'. וידוע דנש"י מושרשים בז"א ולהיות דז"א בעתיקא אחיד ותלי' ע"כ נש"י בבחי' אהבה פנימיות שלהם בחי' רעו"ד ה"ה ממשיכים מבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו ג"כ סדר התפלה תחלה בפסוד"ז הוא בחי' האהבה חיצונית הבאה ע"י התבוננות בגדולת הבורא בהתהוות העולמות שזהו המבו' בפסוד"ז כו', ואח"כ בק"ש הוא בחי' האהבה דבכל מאדך בחי' רעו"ד כו', וצ"ל תחלה האהבה חיצונית כי א"א לבוא לידי התגלות בחי' פנימיות הלב כ"א כאשר יהי' תחלה בחי' חיצונית הלב כו', וגם דבהאבה חיצונית נעשה בירור וזיכוך הנה"ב שיסכים גם הוא על הביטול דנה"א, ושגם הוא יהי' בבחי' ביטול לאלקות כו'. ואח"כ באים לבחי' פנימיות הלב כו' (וכמ"ש במ"א שתחלה צ"ל ומלתם את ערלת לבבכם ואח"כ ומל ה' אלקיך לבבך, התגלות עצם הנשמה כו'). ואחר ובכל מאדך אומרים והיו הדברים האלה כו' ודברת בם כו' שממשיכים אוא"ס בתורה כו'. וזהו שנא' ודברת בם אחר ואהבת, שע"י האהבה ברעו"ד ממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה כו'. וזהו כל הנקרא בשמי' דנש"י הם נקראים ונמשכים בשמי' והכוונה בזה הוא לכבודי שע"י רעו"ד שלהם ימשיכו בחי' עצמות א"ס בתורה כו'. ונק' כבודי מפני שהוא ראשית התלכשות העצמות כו'. בראתי יצרתיו זהו תושב"כ ותושבע"פ, דהנה ידוע ההפרש בין בריאה ליצי', דבריאה הוא ראשית התחדשות הדבר (וראשית ההתחדשות אינו בבחי' מציאות ממש וכמו בריאה שהיא רק אפשרות המציאות כו' וכמ"ש במ"א), ויצי' הוא ההתגלות מן העולם כו'. וכמו"כ הוא בחו"ב דחכ' הוא בחי' ראשית ההתהוות מאוא"ס דלאו מכאמ"כ שנתחדש בחי' החכ' והוא מקור כל ההשגות כו', והשגה דבינה הוא שבא מהעלם אל הגילוי כו' (וכמ"ש באדר"ז האי חכמתא אתפשטית ואפיק מנה בינה כו' ואפיק הוא מהעלם אל הגילוי כו'), וכמו"כ תושב"כ הוא שכולל הכל רק שהוא בעלם, ובתושבע"פ בא מהעלם אל הגילוי כו', וזהו בראתי יצרתיו כו', ובכללות נכלל הכל בלכבודי ומפרט אח"כ באומרו בראתי יצרתיו כו', אף עשיתיו אף הפסיק הענין, והוא ההפסק לצד המעלה והרוממות כו', והוא כדאי' בזהר שמיעה בהאי אתר תליא עשי' לעילא כו', שיש מעלה בעשי' שהיא למעלה מהכל כו'. דהנה שמואל אמר לשאול הלא שמוע מזבח טוב כו', דתכלית הכוונה הוא לעשות המצוה בקב"ע לקיים רצה"ע כו'. דהנה במצות יש ב' ענינים, הא' כוונת המצות וכמו במצות צדקה שהיא להחיות רוח שפלים דכמו"כ ממשיך למעלה ההשפלה וההשפעה לעולמות ונבראים שכולם שפלים נגדו ית'. והב' הוא עשיית המצוה בבחי' קב"ע והוא הסכם וההחלט בלבו ונפשו לעשות ולקיים רצונו ית' בלי שום טעם כלל, ואינו חפץ לידע איזה טעם רק לקיים רצונו ית'. והוא מפני הביטול לא"ס בעל הרצון ה"ה עושה הסכם והחלט בנפשו לעשות כל מה שהוא רצונו ית'. וזהו אף עשיתיו שמפסיק למעליותא, דקיום המצות בקב"ע ה"ז למעלה מכוונת המצות שמגיע רק בגילויים דאוא"ס, אבל עצם עשיית המצות מגיע בבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו שאף מרבה בחי' רביעית, היינו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' הגילויים כו'. והנה יש באף עשיתיו גם בחי' ירידת המדרי'

והיינו קיום המצות בקב"ע שלא יש בזה הביטול לבעה"רצ, רק שמבטל רצונו מפני היראה כו', וכמו העבד שעובד מפני עול האדון שעליו, שגם שבעצם אינו רוצה בהעבודה, ה"ה מבטל רצונו מפני יראת האדון שעליו, וכמו"כ הוא בקיום המצות בעול מפני היראה שהיא בחי' יר"ת כו'. וכידוע שיש ד' מדרי' דחילו ורחימו ורחימו ודחילו, דדחילו שלמטה מהרחימו היא בחי' יר"ת ודחילו שלמעלה מרחימו הוא בחי' יר"ע היינו שהוא בטל באמת במציאות, משא"כ ביר"ת שאינו בטל במציאות רק שמבטל רצונו כו'. והן ב' בחי' עבד, הא' עבד שעובד בעול כנ"ל, והב' שעובד מפני ביטול כל עצמותו ואין לו רצון אחר כלל, דרצון האדון הוא רצונו כו'. והעבד הא' הוא למטה במדרי' מהעבודה והאהבה שע"פ טו"ד כו', ומ"מ אמר דוד אל תט באף עבדך היינו בחי' אף עשיתיו שהיא בבחי' ירדת המדרי' שמ"מ ה"ז כלי לבחי' יר"ע כו'. כי באמת הביטול דיר"ת הוא למעלה מהביטול דאהבה שהרי זה שמניח עצמו ורצונו לא ע"פ טעם והשגה ה"ז ביטול בעצם מהותו כו', וע"כ ה"ז כלי לבחי' יר"ע יותר מבחי' רחימו שזהו ע"פ הטעם, ורחימו הא' היא מדת האהבה שבאה ע"י השגה והתבוננות, ורחימו הב' היא בחי' בינה והיא בחי' אה"ר כו' וכמו"ש במ"א. אך יר"ת שהוא הביטול שלא ע"פ הטעם ה"ז כלי להביטול דיר"ע כו'. וזהו אל תט באף עבדך שגם בבחי' אף שהוא בבחי' ירדת המדרי' באים לבחי' אף הפסיק הענין שהוא בבחי' רוממות המעלה והמדרי' כו'. וזהו כל הנקרא בשמי ולכבודי כו', דנש"י ע"י רעו"ד ממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה וכמו"כ בקיום המצות בפ"מ בקבעמ"ש לקיים רצונו ית' ממשיכים בחי' עצמות א"ס כו' וז"ע שמחת תורה שמשמחים את התורה היינו שממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה שבזה הוא שמחת התורה כו'. והמשמחים את התורה הם נש"י שהמה דוקא ביכולתם להמשיך בחי' א"ס בתורה כו'. והוא ע"י העבודה דר"ה ויוה"כ שהיא העבודה בעצמות ומדות הנשמה כו' בר"ה בקבעומ"ש בעצם ומדות הנשמה כנודע, ובעשי"ת ויו"כ בתשובה אמיתית כו' שע"ז ממשיכים בחי' עצמות א"ס בלבוש התורה כו'. ובמה משמחים אותה בפועל הוא בזה שמקיפים את התיבה. דהנה בתורה יש ג"כ ב' ענינים עצם התורה הכתובה בדיו על הקלף אותיות התורה שזהו התורה עצמה, והב' קריאת התורה שזהו בחי' התפשטות וגילוי התורה כו' ומקיפים בעצם התורה את התיבה שקוראין עלי' שזהו מעלת העשי' והו"ע אף עשיתיו שמרבה בחי' רביעית המשכת בחי' עצמות א"ס כו' וז"ע שמחת תורה שנש"י משמחי' את התורה שממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה וע"י התורה הוא הגילוי למטה כו'.

בס"ד ש"פ בראשית, עטר"ת.

ויקח ה' אלקים את האדם וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה. ואי' במד"ר וינחהו נתן לו מצות שבת כמד"א וינח ביום השביעי, לעבדה ששת ימים תעבוד, ולשמרה שמור את יום השבת לקדשו. וצ"ל והלא לעבדה ולשמרה הוא ציווי, ומ"ש ששת ימים תעבוד ה"ז רשות, ואיך מפרש לעבדה כמו ששת ימים תעבוד. ולהבין זה ילה"ק מ"ש גבי יעקב ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה כו' עד כו' שעירה, ולא מצינו שהלך יעקב לשעיר, רק קאי על לעתיד דכתי' ועלו מושיעים כו' לשפוט כו'. וא"כ מובן מזה דזה"ג נק' רגל המלאכה, וצ"ל מה"ע שהגלו' נק' מלאכה. וצ"ל תחלה ענין המלאכה, דהנה מצינו דרשות שמשבחים ענין המלאכה, וכמו שא' באבות פ"א שמעי' אומר אהוב את המלאכה, ואמרז"ל בברכות גדול הנהנה מיגיע* יותר מיר"ש דגבי יר"ש** אשרי האיש ירא את ה' וגבי הנהנה מיגיעו כתי' יגיע כפיך כו' אשריך וטוב לך וגבי יר"ש וטוב לך לא נא', וצ"ל מהו מעלת המלאכה כ"כ. גם צ"ל מה דאי' במשנה דשבת אבות מלאכות ארבעים חסר א' ואי' בגמ' שלמדו זה ממה שנא' בתורה מלאכה מלאכתו מלאכת ארבעים פעמים, וצ"ל למה לא אסרו ארבעים שהרי נא' בתורה מ"פ מלאכה. גם צ"ל ארבעים חסר א' והול"ל ל"ט מלאכות. ולהבין כ"ז צלה"ק מ"ש ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות כו' מכל מלאכתו אשר עשה. וצ"ל והלא בדבר ה' שמים נעשו שהתהוות העולם הי' בדבור, דבע"מ נברא העולם ויאמר אלוקי' יהי אור יהי רקיע וכמא' לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו אלא במאמר ורוח פיו. וא"כ מה"ע שנק' בשם מלאכה ועשי', הלא דבור אינו מלאכה, ואם דבור הוא מלאכה צ"ל מפני מה לא נאסר מה"ת הדבור בשבת, והלא מה"ת אסור רק מלאכה אבל דבור מותר מה"ת ורבנן אסרו דבור של חול בשבת וסמכוהו אקרא ממצוא חפצך ודבר דבר שלא יהי' דבורך של שבת כדבורך של חול, ומאחר שהתהוות העולם הי' בדבור, הי' צ"ל הדבור אסור מה"ת, וגם מאחר שמה"ת מותר הדבור למה אסרוהו רבנן. אך הענין הוא, דהנה ידוע ההפרש בין מח' ודבור דמח' הוא לבוש פנימי המיוחד עם הנפש, שהרי המח' משוטט תמיד כמו שהשכל נובע תמיד כמו"כ המח' היא תמידית, ולא יש גילוי לעצמו כ"א ע"י המח', והגילוי הוא לעצמו לא לזולתו, דכמה שיחשוב לא ידע הזולת מה הוא חושב, רק יוכל לידע שהוא חושב דבר, וג"ז הוא במח' שבהתגלות כו'. משא"כ דבור הוא לבוש הנפרד שהרי אין הדבור מוכרח דעת לדבר ועת לחשות כו', והדבור וכן הענין שמדבר ה"ה יוצא ונפרד מן האדם שיוצא לאויר העולם ונתפס בהזולת כו'. והדוגמא מזה הוא למעלה בשרש ענין המח' והדבור. דהנה א' במא' דפתח אלי' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן לון ע"ס לאנהגא בהון עלמין, דע"ס דאצי' הן מקור להתהוות העולמות כו'. ויש בזה ב' מדרי', עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין, דהתהוות עלמין

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מיגיעו (כבשורה הבאה).

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: יר"ש כתיב.

סתימין הן מבחי' מח' עליונה, דכשם שהמח' היא לעצמו כמו"כ נתהוו עולמות שאינן בבחי' יש ודבר נפרד לעצמן כ"א שהן בטלים ומיוחדים באלקות כו'. ודבור שהוא התגלות אל הזולת כמו"כ נתהוו מזה העולמות שהן בבחי' זולת, היינו שהן בבחי' יש ודבר נפרד בפ"ע כו'. והנה במשל הרי הדבור הוא נפרד ויוצא חוץ להאדם, הרי א"א לומר כן למעלה שהדבור הוא נפרד ח"ו, שהרי אין לך דבר שחוץ ממנו, ואינו שייך לומר נפרד. וגם אם הי' הדבור נפרד ח"ו לא הי' ממנו ההתהוות, שהרי אלקות הוא המהווה, וזהו דוקא כשהוא בבחי' דביקות וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, וכתי' והי' אלקים אמת הוא אלקים חיים כו'. וצ"ל כמ"ש בסש"ב פכ"א שהדבור הוא בחי' התגלות והוא יציאת האור והחיות ממנו ית' מההעלם אל הגילוי, שזהו ע"י הצמצום, כי כל גילוי אור שיהי' גילוי אל המקבלים הי' ע"י צמצום דוקא, ובריבוי הצמצומים צמצום אחר צמצום הי' בחי' התגלות גם לגבי נבראים שהן בבחי' יש ודבר נפרד כו'. ולעולם הדבור למעלה דבוק במקורו ואין בו פירוד ח"ו, רק שהוא בבחי' צמצום עד שהוא בערך בחי' היש שיהי' ממנו התהוות היש כו'. דהנה במדרי' הרוחניים דהיינו בבחי' ממכ"ע שייך ענין הערך כו', שהרי כללות האור הזה הוא שנמדד להיות בערך העולמות, והוא גילוי אור הקו שנמשך להאיר העולמות הי' בא בבחי' מדה וגבול באופן שיוכל להתקבל בעולמות כו', וקודם הצמצום לא הי' בערך העולמות, וע"י הצמצום הוא שבא להיות בערך העולמות כו', ואח"כ כשנמשך ומשתלשל ממדרי' למדרי' הוא שמתצמצם ומתמעט ממדרי' למדרי' שבזה נעשה יותר בערך לבחי' המציאות כו'. ובהתחלת המשכתו הוא שנעשה בחי' המציאות שהוא רק שרש נשמות דגופות ואח"כ בעקודים הוא בחי' כלי א' (וכמ"ש בע"ח ובאוצ"ח שבעקודים הוא התחלת בחי' הכלים כו'), וכן יורד ונמשך עד שבאצי' הוא בערך בחי' הכלים כו', ובהשתל' המדרי' דאצי' נעשה בערך להיות גם בחי' מציאות יש כו'. וזה דוקא בבחי' ממכ"ע, דבמדרי' דעצמות אוא"ס והיינו בחי' סוכ"ע שם אינו שייך ענין הערך כ"א בחי' גילוי והעלם, דכאשר הוא בגילוי אינו נותן מקום כלל למציאות היש. וכמו קודם הצמצום שהי' האוא"ס בגילוי הרי לא הי' מקום לעמידת העולמות כו', וע"י הצמצום שנתעלם באוא"ס והי' בהעלם הי' נותן מקום לעולמות, וגם מהווה העולמות (ועמ"ש בד"ה ולקחתם, עטר"ת), אבל לא שהוא בערך העולמות, דגם כשהוא בהעלם אינו בערך העולמות, והי' שוה בזה בהגילוי ובהעלם כו'. אבל בבחי' ממכ"ע שייך ענין הערך וכאשר בא בריבוי צמצומים הי' בערך להיות מקור ליש, ומ"מ הוא בבחי' דביקות במקורו רק שמתצמצם כו'. ולכן ההתהוות היא בדוגמא של מעלה וכמ"ש בזהר קוב"ה עביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה, דע"פ פשוט קאי עלמא תתאה על העולם שלמטה, ואם הדבור נפרד ח"ו לא הי' כלל כגוונא דעלמא עילאה, אלא שהדבור הוא דבוק במקורו וע"כ נתהווה עלמא תתאה כגוונא כו'. ומ"מ הי' רק כגוונא דעלמא עילאה בחי' דוגמא ודמיון בלבד שאינו בערך בחי' עלמא עילאה כו'. וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דפי' כדמותנו הוא בבחי' דוגמת ודמיון, והיינו שאינו עצם הדבר רק הדמיון מזה, וזה כדמותנו שהוא בחי' דמיון בלבד כו'. וזהו ג"כ דעלמא

תתאה הוא כגוונא דעלמא עילאה, בבחי' דמיון. דכמו שיש למעלה ד' פנים פני אדם פני ארי' פני שור ופני נשר כמו"כ יש ד' פנים למטה, דשרש האדם הוא מפני אדם שבמרכבה ושרש הארי' מפני ארי' שבמרכבה וכן שור ונשר, שהאדם שלמטה הוא בדוגמת האדם שלמעלה רק שזהו דוגמא בלבד כו'. והרי גם המצות שלמטה הן רק בחי' דמיון למצות שלמעלה וכמ"ש הציבי לך ציונים שהמצות הן רק בחי' ציון וסימן, וכמו תפילין שלמטה הן רק סימן לתפילין שלמעלה דהקב"ה מניח תפילין כו', וכמ"ש מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה מצוה לישראל לעשות והוא רק ציון ורמז בלבד כו'. ובמצות להיותן בחי' פנימיות הרצון בלי שום הסתר פנים, הנה בהמצות שלמטה מלוכב ממש רצה"ע כו', ובעולם הוא שבא בבחי' דוגמא בלבד כו'. וזה"ע הדבור שנעשה מקור לעולמות הוא שבא בריבוי צמצומים מאד עד שהוא בבחי' מקור לעולם כו'. והדבור המצומצם הזה שהוא בחי' מקור לעולם שבבחי' יש ודבר נפרד ה"ה נק' בשם מלאכה. דהנה יש ב' מדרי' בדבור, הא' כמו שהוא בלי התלבשות בבחי' העלם והסתר שמאיר עצם הדבור כמו שהוא, והוא מקור לעולמות העליונים הרוחניים שאינו נק' בשם מלאכה, והב' הדבור שבא בבחי' צמצום והעלם והסתר שאינו מאיר עצם הדבור והוא מקור בחי' יש ונפרד הוא נק' בשם מלאכה. וכמו שנבואה יש ב' מדרי' צלם ודמות וכמ"ש וביד הנביאים אדמה כו', וכמא' כל הנביאים נתנבאו בכה משה נתנבא בזה, דנבואת משה הי' מאיר ומתגלה עצם הדבור כמו שהוא בלי התלבשות והעלם, וזהו זה הדבר שהדבור הי' בבחי' זה והתגלות כו'. וכידוע דנבואתו הי' בבחי' אספה"מ, וכמו הרואה דרך זכויות בהירה שרואה עצם הדבור כו', אבל בכל הנביאים הי' בבחי' כה כדמותנו בחי' דמות בלבד שלא נתגלה עצם הדבור כמו שהוא כ"א כמו שבא בבחי' צמצום והעלם כו'. וכמו"כ בהתהוות שמהדבור יש ב' מדרי' בדבור כמו שהוא בהתגלות בלי העלם ולבוש, וכמו שהדבור בא בריבוי צמצומים והעלמות שזהו הדבור דע"מ שנק' בשם מלאכה כו'. וזהו שע"מ נק' מילין דהדיוטא דלאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא, דלהיות שהע"מ הן מקור העולמות להיות בבחי' יש ודבר נפרד שזהו הדבור כמו שבא בריבוי צמצומים צמצום אחר צמצום עד שנק' בשם מלאכה וכמ"ש ששת ימים עשה ה' דשימ"ב נק' ששת ימי המעשה כו', ע"כ הם בחי' מילין דהדיוטא וכמ"ש מה רבו מעשיך ה', המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב שזהו בחי' מעשה ומלאכה כו', ולכן מלאכה בגימ' אל אד' ואל אד' בגימ' צו שזה ש' העשי', והיינו לפי שהתהוות העשי' הוא מהדבור המצומצם שנק' בשם מלאכה, ע"כ הש' דעשי' הוא בגימ' מלאכה כו'. ועפי"ז יובן מעלת המלאכה, והוא שע"י עבודת האדם במלאכה ממשיך בחי' המלאכה למעלה, והיינו אותיות הדבור שעומדים ונצבים נבחרים להוותם ולהחיותם וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים ואם הי' מסתלק כרגע ח"ו הי' נעשה אין ואפס כמ"ש בסש"ב ח"ב בשם הבעש"ט ז"ל. ובתחלת הבריאה הי' זה מצד כי חפץ חסד הוא ואח"כ באתעדל"ת תליא מילתא שיהי' המשכת הדבור בריבוי צמצום להוות הנבראים. וזהו שממשיך האדם ע"י מלאכה שיהי' חרוש הישנות דהמחדש בטובו בכי"ו מע"ב כו'. אך זהו כשעושה מלאכתו

באמונה שלא יש בזה שום נדנוד איסור דגזל וגניבה ח"ו או דבר שקר, שע"י מו"מ ומלאכה באמונה ממשיכים בחי' מלאכה למעלה. וז"ש ביונה מה מלאכתך, ואי' בספרים ששאלו אם עוסק באמונה כו'. וזהו מעלת המלאכה שגדולה מיר"ש, דיר"ש הוא שאינו עוסק בעניני העולם כלל, אבל במלאכה הוא שעוסק בעניני העולם והעוסק הוא באמונה ה"ז גדול יותר כו'. ואמרז"ל גדולה מלאכה יותר מזכות אבות וכמ"ש את עני' את יגיע כפי ראה אלקי' כו', וצ"ל שזה מצד שנתב"ס וכמו שתפלת בע"ס גדול יותר מתפלת יושבי אהל, מפני שזהו בתוקף יותר כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה מים רבים בפ' נח. ובעבודה ענין המלאכה הוא עבודת הבירורים, דהנה אי' בגמ' ברכות כתי' ואספת דגנך וכתי' ועמדו זרים ורעו צאנכם (דאיך הכוונה רק במרעה הצאן כ"א בכל מלאכה) כאן בזמן שישראל עושין רש"מ מלאכתן נעשה* וכאן בזמן שאין ישראל ערש"מ מלאכתן נעשית ע"י עצמן. והקשה הה"מ ז"ל והלא ואספת דגנך נא' בפ' שני' דק"ש שנא' בה והי' אם שמוע תשמעו והאיך נק' אין ערש"מ. ותי' מפני שלא נא' בה בכל מאדך. והענין הוא, דאית רצון ואית רצון, דיך רצון שהוא למעלה מטו"ד, והיינו דסיבת הרצון אינו מצד השכל והתבוננות כ"א מצד העצם לפי שהוא עצמו ושרשו כו', ואית רצון שהוא רצון העשוי ע"י ההתבוננות, דכאשר מתבונן בגדולת ה' בבריאת והתהוות העולמות ואיך שהוא רק מהארה לבד שע"ז מתעורר באהבה, דאהבה זו היא ע"י עבודה ויגיעה, וכמא' לית פולחנא כפולחנא דרחימותא שנק' פולחנא דרחימותא שהוא עבודה, וכמ"ש בסשי"ב שצריכה יגיעת בשר ויגיעת נפש, יגיעת בשר היא לבטש עצמו בכדי שיהי' כלי להשגה והתבוננות כו', ויגיעת נפשו הוא שצריך להתבונן שעה גדולה רצופה כו', ועד שיבין את הענין האלקי, והעיקר שיונח אצלו הענין ויהי' מאיר במוחו ויורגש בלבו בכדי שיתעורר באהבה כו' ע"ז צריכה עבודה ויגיעה רבה. וידוע דבירור וזיכור הנה"ב הוא דוקא ע"י האהבה שע"פ טו"ד מפני שהיא בבחי' התלבשות בנה"ב, וע"כ ההשגה האלקית יכולה להיות מושג גם בשכל דנה"ב, דעם היות עיקרו מדות מ"מ הרי יש בו שכל ג"כ, וכאשר יבין את הענין האלקי, אח"כ בהתפעלות המדה דנה"א מתפעל הנה"ב ג"כ. אך כ"ז הוא בעבודה ויגיעה, שהרי הנה"ב אינו רוצה להיות בטל לאלקות ואינו רוצה לעזוב את התאוות שלו, וע"כ צ"ל בזה עבודה ויגיעה לפעול על הנה"ב כו'. וע"י הבירור דנה"ב מתבררים גם כל הדברים הגשמיים השייכים לנה"ב שיהיו לש"ש כו'. וזהו ואספת דגנך כו', שמאסף כל הדברים הגשמיים שיהיו בבחי' ביטול לאלקות כו' רק שזהו ע"י עבודה ויגיעה, והיינו כאשר אין ערש"מ והוא בהאהבה שע"פ טו"ד. דכשעושין רש"מ, דהיינו בבחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד שם לא יש עבודה ויגיעה כלל, הן בעצם דאהבה ורצון מאחר שהיא לא בסיבת ההתבוננות כ"א מצד העצם, והן בהתהפכות הנה"ב שנעשה ע"י שזה נעשה בדרך ממילא כו' וכמ"ש במ"א. רק בהאהבה שע"פ טו"ד היא בעבודה ויגיעה דוקא. וע"י ממשיכים ג"כ בחי' מלאכה למעלה דהיינו התלבשות אלקות בעולם להוות ולהחיות העולם

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: נעשה ע"י אחרים.)

כו'. רק בעבודה ממשיכים גילוי אלקות שהרי נעשה בירור וזיכוך הגשמי שע"ז הוא גילוי אלקות כו'. גם מעלת המלאכה שזה תיקון הל"ט קללות שנתקללו הנחש והאדם והאשה והארץ, שזה הי' על אכילה שלא כהוגן, וע"י העבודה בהל"ט מלאכות הוא התיקון ע"ז, וזהו ג"כ ענין ל"ט מלקות, כי ע"י חטא ועון הוא ל"ט לטותא וע"י הל"ט מלקות הוא התיקון כו'. וכ"ז הוא בששת ימי החול שאז הוא העבודה בל"ט מלאכות ושע"ז ממשיכי' בחי' מלאכה למעלה, אבל בשבת כי בו שבת מהדבור דאז הוא עליית הדבור ועליות העולמות, ומאיר אז בעולם בחי' הדבור כמו שהוא בלי העלם וצמצום בחי' בצלמנו כו', וגם שמאיר מדרי' שלמעלה מהדבור שהעולם מקבל בשבת מבחי' מח' כו', וכמ"ש ויכל אלקים שכלו הצמצומים ומאיר אור בלי צמצום כו'. והנה בשבת יש ב' מדרי', דכתי' זכור את יוה"ש לקדשו, והלא שבת היא מיקדשא וקיימא ומה צריכים לקדש את השבת. אך זה דשבת מיקדשא וקיימי הוא כי בו שבת מהדבור שבבחי' מלאכה, ולקדשו הוא שנש"י ממשיכים תוס' אור בשבת כו'. דהנה שבת נק' שבת בראשית, ויש ראשית וראשון, ראשית הוא ל' נוק' ונש"י ממשיכים מבחי' ראשון בראשית, וכדאי' במד"ר אמרה שבת לפני הקב"ה לכולם יש בן זוג ולי אין בן זוג א"ל הקב"ה כנס"י יהי' בן זוגך. דישראל הוא לי ראש, וראש אותיות אשר שהוא בחי' תענוג, והיינו שממשיכים בחי' התענוג בשבת וכמ"ש וקראת לשבת כו'. וכן העבודה דשבת היא בעצמות הנשמה, וכידוע דעבודה דשבת היא שכר הנשמה על עבודתה בימי החול לברר ולזכך את הנה"ב, ובשבת הוא העבודה דהנשמה עצמה כו'. ובהאבה הוא בחי' אהבה בתענוגים שזהו בחי' ערש"מ ועוד למטה מזה, דרעו"ד היא בחי' אהבה רבה ואהבה בתענוגים הוא למעלה מאה"ר כו', עמ"ש בתו"א בד"ה חכלילי. וז"ע שתי שבתות כהלכתן, שבת תתאה ושבת עילאה. שבת תתאה היא השביתה מבחי' הדבור שהדבור עולה לשרשו ומקורו, וידוע דשרש הדבור הוא מחכ' וכמא' אבא יסד ברתא. והעלי' היא בבחי' חכ' שהיא ראשית השתל' והו"ע שבת בראשית כו'. ושבת עילאה הוא שבתא דיומא שהעלי' היא עליונה הרבה יותר, והו"ע עולת שבת בשבתו, שבתו של שבת שהשבת עולה כו'. וההמשכה הוא בחי' המשכת העונג בשבת, והוא בחי' סעודתא דא"ק* כו'. וכ"ז נמשך בשבת ע"י העבודה דימות החול דמי שטרח בע"ש יאכל בשבת כו', שע"י העבודה דששת ימים תעבוד במלאכה שממשיכים ע"ז בחי' הדיבור שיתצמצם בהתהוות העולם כנ"ל, וה"ז ירידה לגבי בחי' הדבור, וכל ירידה היא צורך עלי', והיינו שע"י נעשה עליית הדבור בשבת כו'. וע"י מלאכה באמונה הוא בחי' שבת תתאה השביתה מהדבור (שבזה יש ג"כ המשכת הענג וכמ"ש במ"א), וע"י עבודת הבירורים דש"מ החול הוא בחי' שבת עילאה המשכת הענג בשבת כו'. ולפ"ז יובן דששת ימים תעבוד זהו ציווי שצ"ל עבודה משום דבאתעדלית תליא מילתא להמשיך בחי' מלאכה למעלה, וגם שע"ז יהי' בחי' ההעלאה וההמשכה דשבת כו', וז"ש במד"ר לעבדה ששת ימים תעבוד דשניהם הם דרך ציווי כו'. אך לפ"ז צריכים להבין, אותן שאינם יכולים לעסוק במלאכה והן יושבי אהל שעוסקים בתורה במה ממשיכים בחי' מלאכה. ולכאו' י"ל להיות שע"י עסק התורה ממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א, וכידוע שיש

* אוצ"ל: דע"ק.

יחוד חיצוני דאו"א ויחוד פנימי, יחוד חיצוני דאו"א הוא בחי' יחוד אין ויש שלצורך העולמות, ויחוד פנימי הוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס כו' וכמ"ש בהבי' דונקדשתי. וידוע דיחוד פנימי הוא כנשמה ליחוד חיצוני, וכמ"ש אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם והנהגת הטבע משועבד לתורה שהוא בחי' יחוד פנימי כו' וכמ"ש במ"א. וא"כ ע"י עסק התורה שממשיכים יחוד פנימי דאו"א ממילא נמשך בחי' יחוד החיצוני ג"כ. אך משמעות הענין הוא שצריכים להמשיך בחי' מלאכה למעלה לא שנמשך בדרך ממילא, והעוסקים בתורה במה ממשיכים זאת. אך הענין הוא דהתורה נק' ג"כ מלאכה וכמ"ש הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך ואחר ובנית ביתך, ואמרז"ל בסוטה הכן בחוץ מלאכתך זו מקרא ועתדה בשדה לך זו משנה ואחר ובנית ביתך זו גמרא, הרי נק' התורה ג"כ מלאכה. וזהו שהתורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי, ובלחם צ"ל י"א מלאכות המנויים במשנה הזורע והחורש והקוצר כו', דעד שיהי' לחם הראוי לאכילה צ"ל י"א מלאכות כו'. דמלאכות אלו ישנם גם בלחם הרוחני דתורה, שצ"ל חרישה דמרפא ארעא דנה"ב כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי תבואו כו' ושבתה, והלימוד דתורה הוא ג"כ בעבודה וכמארז"ל ע"פ ושבתם וראיתם כו' בין עובד אלקים כו' אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, דהיינו שיהי' העוסק בתורה יותר מרגילותו בדרך כפי' שכופה א"ע, וע"י עסק התורה בבחי' אתכפ"י שילמוד יותר ממה שרוצה ומכמו שהוא מורגל ממשיכים ג"כ בחי' מלאכה למעלה, ואדרבא ממשיכים מדרי' עליונה גבוה יותר להיות גילוי אלקות בעולם כו'. דהנה ע"י מלאכה גשמיות כשעושה באמונה ממשיכים בחי' דבור שיתצמצם בכמה צמצומים עד שיהי' מקור ליש כו' כנ"ל, וגם ע"י עבודת הבירורים שממשיכים גילוי אלקות כנ"ל הרי אין זה גילוי ממש רק שהעולם לא יסתיר על אלקות ונגלה יותר האלקות כו' (ובד"כ הוא המשכה שבדרך מלמטלמ"ע שזהו הכל בחי' האלקות השייך אל העולמות שזהו בחי' הארה לבד, משא"כ ע"י התורה הרי ההמשכה היא בדרך מלמעלמ"ט כו' כידוע ומבו' במ"א הפרש בזה) וע"י התורה ממשיכים גילוי אלקות כו'. וה"ז כמו מלאכת המשכן דכתי' מכוון לשבתך פעלת ה' שנא' בו ג"כ מלאכה, והי' בו ל"ט מלאכות שמזה למדים מהו מלאכה האסורה בשבת, והרי במשכן הי' גילוי אלקות, וכמו שברכם משה ויהי נועם כו', שתשרה שכינה במעשה ידיכם כו'. וכמו"כ ע"י התורה ממשיכים גילוי אלקות דמשחרב ביהמקד"א אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, דהד"א של הלכה הן כמו הביהמק"ד שמאיר גילוי אלקות כו'. ושרש הענין הוא דצדיקים ע"י עסק התורה ה"ה בונים את עולם האצי', שהרי גם האצי' היא באין ערוך לגבי עצמות א"ס דלאו מכא"מ כלל, רק ע"י הצמצום ומק"פ הוא שנעשה ירידת העצמות להיות בחי' חכים ומבין כו', שזהו ע"י גילוי הקו הנמשך מאוא"ס כו', והקו נמשך בכל השתל' העולמות דעצמות הקו למעלה מאצי' והארת הקו באצי' ומסתיים בבחי' מל' דאצי' ומ"מ הארה דהארה נמשך גם בכי"ע כו'. אך כללות המשכת הקו היא ע"פ מא' קו המדה שנמשך במדה ומשקל ומתצמצם ומתמעט ממדרי' למדרי' עד שלמטה הוא בחי' העלם כו'. וצמצום זה בתחלת הבריאה הי' מצד כי חפץ

חסד הוא, ועכשיו באתעדל"ת תליא, וזהו שממשיכים הצדיקים בעסק התורה, רק ההמשכה היא שלא תהי' ההמשכה רק ע"פ מא' קו המדה כ"א שיומשך גילוי אור כו', כי ע"י העבודה למטה עושים שינוים בקו המדה שתהי' ההמשכה ביותר מכפי חוק הקצוב בע"ס עד בחי' מל', ומבחי' מל' נמשך הגילוי בבי"ע כו'. וזהו מלאכת הצדיקים שממשיכים בחי' מלאכה ע"י עסק התורה כו'. ועו"ל ע"פ מ"ש במ"א בד"ה תחת אשר לא עבדת דתקס"ב, שיש ב' בחי' עבד, הא' עבד פשוט שעושה מלאכות פשוטות וגרועות שאין מדרך האדון לעשות בעצמו, והעבד משלים מלאכה זו. והעבד הב' הוא שעושה מלאכות דקות ונעלות שגם האדון הי' עושה אותם והיא מעשרת את בעלי', וכמו נקיבת מרגליות וכה"ג. דכמו"כ ברוחניות, עבד פשוט הוא שממשיך בעבודתו בחי' חיצונית האור להיות בנין ההשתל' ובנין העולמות דלאו אורחא דמלכא לאשתעי כו', ועו"נ כי עני ואביון אני, כמו עבד עני שבא על שכרו כו', והעבד הב' הוא בעסק התורה וקיום המצות שהן פנימיות הרצון כו'. וכידוע דכללות הרצון דעולמות עד רהמ"ע הכל הוא בחי' חיצונית הרצון, והרצון דתומ"צ הוא בחי' פנימיות הרצון כו'. והיא מלאכה שהאדון עצמו עושה, וכמו ועל תורתך שלמדתנו תורתך ומצותיך כו'. והיינו דמלאכת הצדיקים הוא שממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א, והיחוד חיצוני נמשך בדרך ממילא כו' כנ"ל. דלא זו מלאכת הצדיקים להמשיך בחי' חיצונית האור כ"א להמשיך בחי' פנימיות האור, ועי"ז נמשך גם בחי' החיצונית ובמדרי' גבוה ונעלה יותר כו'. ועסק התורה בזה הוא ג"כ בבחי' עבודה והו"ע עמלא דאורייתא שזהו בחי' תורתן אומנתן כו' וכמ"ש במ"א. וז"ש במשנה דסוף קידושין ר' נהוראי אומר מניח אני כל האומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, דהגם שאמרו אהוב את המלאכה שממשיכי' עי"ז בחי' מלאכה למעלה, מ"מ איני מלמד את בני אלא תורה שהיא ג"כ מלאכה בעסק התורה בדרך כפי' שממשיכים ג"כ בחי' מלאכה ושיהי' גילוי אלקות בעולם וכמו מלאכת המשכן כו', ועוד שממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א כו'. וע"פ הנ"ל יובן מש"א אבות מלאכות ארבעים חסר אחת מפני מה אינו אסור רק ל"ט מלאכות, ומהו אומרו מ' חסר אחת. אך הענין דבאמת יש ארבעים מלאכות, רק מלאכה אחת מהם מותרת בשבת והיא מלאכה דתורה, וכדאי' במד"ר ע"פ כי* שבת מכל מלאכתו ממלאכת עולמו שבת אבל לא שבת לא ממלאכת הצדיקים ולא ממלאכת הרשעים ופועל עם אלו ועם אלו כו' ומנין שמתן שכרן של צדיקים קרוי' מלאכה דכתי' מה רב טובך כו' פעלת לחוסים בך כו' דהגילוי דלעתיד נק' ג"כ פעולה ומלאכה כו' וכתי' עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו כו' והוא שנמשך ע"י מלאכה דתורה וכידוע דלמחכה לו הוא מאן דדייק במילין דחוכמתא שזהו עסק התורה בקבעומ"ש כו' וכמ"ש במ"א. דמלאכה זו מותרת בשבת כו', וכמו האכילה שמותרת בשבת שהרי ענין האכילה הו"ע הברורים ובשבת בורר אסור, ומ"מ מותר האכילה מפני שהיא ע"ד צדיק אוכל לשובע נפשו כו'. והוא המשכת התענוג והמאכל בשבת הוא בבחי' אתהפכא כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ מלאכה דתורה מותר בשבת, דכמו"כ למעלה לא שבת

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כי בו.)

ממלאכת צדיקים כו'. וזהו אומרם ארבעים מלאכות חסר א', שיש ארבעים מלאכות, שגם התורה היא בחי' מלאכה, רק שמלאכה אחת מותרת כו'. וענין חסר אחת הו"ע אחת היא יונתי, והיינו מה שנש"י ממשכים בעבודתם בבחי' עושין רש"מ ובבחי' מלאכה דתורה שזה מותר בשבת כו'. ובזה יובן מה שמה"ת אסור רק מלאכה שהרי השביתה דשבת היא רק מהדבור המצומצם שנק' בשם מלאכה, אבל מהדבור כמו שהוא בעצם לא שבת, ולכן הדבור מותר מה"ת. ורבנן אסרו ג"כ דבור משום דמ"מ בדבר ה' שמים נעשו, הגם שזהו דבור שהיא בבחי' מלאכה מ"מ ה"ז דבור לכן אסרו הדבור למטה. אך אסרו דבור של חול, אבל דבור של תורה מותר בשבת מפני שזהו מלאכה המותרת בשבת, והדבור בזה הוא בחי' עצם הדבור כו'. ובירושלמי אי' בקושי התירו לדבר ד"ת בשבת זהו מפני שהדבור המצומצם שרשו הוא מעצם הדבור כו' ומ"מ התירו הדבור דתורה כו'. וע"פ הנ"ל יובן ג"כ מ"ש ואני אתנהלה לאטי, דהנה לאט בגימ' מ"ם, וכת' מי השילוח ההולכים לאט ולמדו מזה דשיעור מקוה היא מ"ם סאה. ואמרז"ל במשנה דסוף יומא מה מקוה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל. ועיקר הטהרה הוא ביוה"כ כמ"ש כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם לפני ה' תטהרו ויוה"כ"פ הוא יום הארבעים מר"ח אלול, שהן ימי רצון וכמ"ש ואנכי עמדתי כו' מה הראשונים ברצון כך האחרונים ברצון כו'. וה"ז כמו בשבת שיש מלאכה אחת המותרת והוא המשכת אוא"ס שע"י התורה, כמו"כ יוה"כ"פ היא מלאכה האחת המשכת אוא"ס ע"י התשובה כו'. וכמו שבשבת צ"ל תחלה העבודה בל"ט מלאכות, כמו"כ ביוה"כ"פ צ"ל ל"ט ימים שמר"ח אלול שהן ימי תשובה בבחי' תשורת ותשו"ע ואח"כ ביוה"כ"פ הוא ההמשכה דאוא"ס שנק' שבת שבתון כו'. וכידוע דיוה"כ"פ הוא מעין דלעתיד בחי' פעלת לחוסים בך כו'. ולכן יוה"כ"פ אסור באכו"ש כמו לעתיד דעוה"ב אין בו אכו"ש כו'. והיא המדר' היותר עליונה דלעתיד כו' כמ"ש במ"א. וזהו דמר"ח מתחילים לבקש מדר' אחת וכמש"א אחת שאלתי כו' והגילוי הוא ביוה"כ"פ, דלכן כל המנינים דיוה"כ"פ הן אחת וכמש"א וכך הי' מונה אחת, אחת ואחת כו'. וזהו ואני אתנהלה לאטי, דלאט בגימ' ארבעים שזהו מלאכת הארבעים כו', עד אשר כו' שעירה קאי על השעיר המשתלח שזהו גמר הטהרה, וכדאי' במשנה דשבועות על הקלות ועל החמורות על הזדונות ועל השגגות שעיר המשתלח מכפר כו'. ובכללות הוא שלעתיד יהי' עיקר הטהרה וכמ"ש וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו' ואזי יהי' אמיתית הגילוי כו'. ומ"ש לאטי ביו"ד הנה בלוחות הראשונות הי' נו"ן ימים מהפסח עד עצרת, דאז היו במדר' הצדיקים והנו"ן ימים הן שער הנו"ן דבינה שע"ז הוא גילוי החכ' כו'. ובלוחות שניות שהיו במדר' בע"ת שצריכים טהרה לכן הוא מ"ם יום כמו טהרת המקוה מ"ם סאה. ועם היות דלוח"ש הן למעלה במדר' שהן כפלי' לתושי', מ"מ יש מעלה בלוחה"ר שאלמלא נשתברו הלוחות לא הי' שכחה, ומוח זכרון הוא בחי' החכ', וכמ"ש ולזכרון בין עיניך כו', וזהו לאטי להמשיך בחי' יו"ד שהוא בחי' חכ' כו'. ועיקר הגילוי יהי' לעתיד והוא ע"י העבודה בזה"ג שנק' רגל המלאכה. דבזה"ג העבודה והיגיעה ביותר בריבוי העלמות והסתרים שיש מניעות ועיכובים על קיום המצות

ובפרט על העבודה שבלב. וכאשר עומד נגד כל מונע והוא חזק בקיום המצות ועוד עובד עבודתו בעבודה שבלב ע"י יהי' הגילוי דלעתיד כו'. ונמצא שיש ג' מדרי' בבחי' אחת, ובכולם צ"ל תחלה עבודה הא' שבת דמלאכה אחת מותרת, והוא בחי' אחת היא יונתי. וזה ע"י העבודה בהל"ט מלאכות בששת ימה"ח, ויוהכ"פ המשכת בחי' אחת ע"י הקדמת הל"ט ימים, ולעתיד שיהי' אמיתת הגילוי דעצמות א"ס והוא ע"י הקדמת בחי' רגל המלאכה דזה"ג כו'. וזהו וינחהו בג"ע מצות שבת נתן לו, דוינחהו הוא ל' נחת וענג, והוא המשכת התענוג. וי"ל ענין וינחהו בג"ע דג"ע הוא בחי' אצ"י כמו בהמק"ד כידוע, וא"כ וינחהו בג"ע הוא לא רק בנין האצ"י גם שלא ע"פ קה"מ, כ"א המשכת בחי' עצמות א"ס שלמעלה מאצ"י כו', והמשכה* היא ע"י מלאכה בל"ט מלאכות וזהו לעבדה ולשמרה שנצטווה אדה"ר בעבודה בכדי להמשיך בחי' מלאכה למעלה ושיהי' ע"י תוס' אורות כו'. וזהו וינחהו בג"ע להמשיך בחי' הענג והוא ע"י לעבדה ששת ימים תעבוד שע"י וינחהו המשכת בחי' נחת וענג כו'.

בס"ד ש"פ נח, עטר"ת.

וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו. וצ"ל מהו מעלת הריח שע"י ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד כו'. גם צ"ל אומרו הטעם משום דיצר לב האדם כו', הלא טעם זה הי' קודם לחיוב כמ"ש כי יצר מחשבות לבו רק רע כו', וכאן הוא טעם לזכות. אך הענין הוא, דמ"ש וירח ה' את ריח הניחוח הוא התחלת מדרי' התיקון, דתחלה הי' מדרי' התהו שהרי בתחלת הבריאה אומר וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ואח"כ הי' מדה הפכיות לגמרי כמ"ש וינחם ה' כו' ויתעצב אל לבו ויאמר אמחה את האדם כו' כי נחמתי כו', וה"ז כמו בחי' ספי' דתהו שאין קישור וחבור זע"ז. וע"כ בתחלה אמר והנה טוב מאד, בחי' החסד בלי התכללות דין וגבו' כלל וזהו טוב מאד כו', והי' בזה שמחת וענג הלב כבי', ואח"כ וינחם ה' כו' ויתעצב אל לבו, הי"ז בחי' הגבו' בלי התכללות החסד, וכמ"ש בזהר ע"פ ה' למבול ישב, ישב בלחודוהי כו'. ואח"כ אומר וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו, שאותו הטעם עצמו הוא טעם לזכות, כי לבו הוא רע, אבל הוא מנעוריו ומה הוא אשם בזה, וה"ז טעם לזכות, וה"ז בחי' התיקון להיות בזה הדבר גופא טעם הפכי. וכן מש"א עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום כו', שזהו התכללות המדות ההפכים כו' וכ"ז הוא ע"י וירח ה' את ריח הניחוח כו'. וביאור הענין צ"ל שרש ענין תהו ותיקון, והענין דהנה אי' בזהר באד"ז

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: והמשכה זו.

רצ"ב א' אב ואם מהאי מוחא נפקו במזלא אתכלילו ובי' תליין ובי' אחידן זעיר אנפין בעתיקא קדישא תלי' ואחיד. והוא דשרש הז"א למעלה מאו"א דאו"א מהאי מוחא נפקו מבחי' מו"ס. והגם דמו"ס הוא בחי' פנימיות הכתר, וכידוע בענין גולגלתא ומוחא דגולגלתא הוא בחי' חיצוניות שסובב ומקיף מבחוץ וחפי' על מוחא, ומוחא הוא בחי' הפנימיות, מ"מ כ"ז הוא בחי' חיצוניות הכתר, דבחי' מו"ס הוא מקור בחי' חכ' דאצי' כו', וחכ' מקבלת ממו"ס רק דרך מזלות ושערות שהיא הארה מצומצמת כו', וג"ז בבחי' יניקה בלבד כו', אבל ז"א בעתיקא תלי' ואחיד למעלה מאו"א. ולהבין זה איך דשרש הז"א למעלה מאו"א, ילה"ק מ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, משמע מזה דבאדם שייך נחומים. פי' נחומים הוא שינוי, שזה שייך באדם דוקא, אדם הוא שכל ומדות ועיקרו הוא שכל, דיתרון האדם על בע"ח הוא בשכל, דמדות יש בבהמה ג"כ ואדרכא מדות תקיפין, ויתרון האדם הוא במוחין. והיינו שזהו עיקרו של האדם שהוא בעל שכל, וכן המדות הן ע"פ שכל. ובשכל שייך שינוי שלפעמים משכיל באופן כזה ולפעמים באופן אחר, היינו באותו הענין גופא לפעמים משכיל ומשיג אותו באופן כך ולפעמים באו"א. וסיבת הדבר הוא מפני שהשכל בא בריבוי פרטים, דכל דבר שתופס בשכל הוא שנתפס בהפרטי' שבו, כי אם הוא תופס אותו בכללותו לא בפרטיו אינו משיג את הענין, כ"א דוקא כאשר תופס אותו בפרטיו. ומאחר שיש בו פרטים, ע"כ לפעמים תופס פרט זה לעיקר ופעמים תופס פרט אחר לעיקר. היינו שלפעמים הונח אצלו (לייגט זיך באַ עם אַפּ) יותר זה הפרט ולפעמים פרט אחר. ואמיתת ענין השכל הוא שמשיג כל ענין בכמה אופנים שונים הפכים זמ"ז. כי כאשר משיג את הענין רק באופן א' ולא גם באופן אחר אין זה אמיתת ענין השכל, כ"א כאשר משיג את הענין בכמה אופנים שונים והכל ניחא. וכל השגה יש לה בכך אחר ויש מקום לכל. אך לבד זאת הרי כל שכל הוא בא בפרטים, ועי"ז הוא השינוי שמשנתנה לפעמים כך ולפעמים כך כו'. ולכן התחלת ההתחלקות הוא משכל, שאין דעותיהן שוות. דלמעלה מהשכל כולם בשוה, כמ"ש ויחן ישראל נגד ההר כולם כאיש א', וכמ"ש בסש"ב דהנפשות מתאימות המה כו', וההתחלקות הוא מן השכל. דהרצון שלמעלה מהשכל אין בו התחלקות, כי רצון תופס כל דבר בכללות לא בהפרטים שבו כ"א בכלל דבר, וגם שהפרטים מנגדים אל הרצון מ"מ הוא רוצה. אבל שכל הוא בפרטים דוקא, ולכן אין דעותיהן שוות מפני שזה תופס זה הפרט וזה תופס פרט אחר, וכמו"כ הוא בכאו"א שהשכל מצד הפרטים שבו יש בו שינויים כו'. וכמו"כ יש שינויים בהמדות שע"פ השכל, כי יש שכל המטה כלפי זכות ושכל המטה כלפי חוב, ולכן גם כאשר חייב שכלו לזכות או לחוב יכול להתהפך למדה אחרת, כי כאשר משנתנה השכל משנתנה ומתהפך גם המדה כו', וכמו במשנה דסנהדרין ספ"ג* המלמד חוב יכול לחזור וללמד זכות, והמלמד זכות אינו יכול ללמד חוב משום דתורת חסד על לשונה (ובגמר דין יכול לחזור וללמד חוב כדאי' בגמ' שם דל"ד ע"א) והיינו שהמדות

(* כ"ה בגוכ"ק, ולכאו' צ"ל: רפ"ד.)

יש בהם ניחומים מפני שיש ניחומים בשכל כו'. והנה גם ברצון יש רצון לזכות ורצון לחוב, ויכול להשתנות, מפני שגם ברצון יש טעם כמוס לרצון, דהא דאין טעם לרצון היינו שלא יש טעם גלוי, אבל יש טעם כמוס לרצון, ומאחר שיש טעם יכול להשתנות כו'. אך זהו בבחי' חיצונית, אבל פנימיות הרצון דהיינו רצון פנימי ועצמי שאינו משום איזה טעם וכוונה פנימיות אינו משתנה ואינו מתחלף לעולם. וכמו רצון האב בהבן ורצון הבן בהאב אינו משתנה אפי' אם הפרטים מחייבים ח"ו באו"א, מ"מ אין הרצון משתנה מפני שהרצון הוא עצמי שהוא רוצה בו מפני שהוא עצמו ומהותו, ע"כ אין בזה שינוי כו'. וכן הוא למעלה בהרצון דמצות שהוא רצון פנימי, הרי רצון לא ישתנה ולא יתבטל לעולם. ומש"א מצות בטילות לעתיד, ידוע שזהו שיהיו בטלים לגבי גילוי מדרי' עליונה מזה וע"ד שרגא בטיהרא כו', אבל הרצון דמצות לא יתבטל ח"ו. וכן הרצון בנש"י אין בו שינוי וחילוף כלל וכמ"ש רק באבותיך חשק ה' וכת"י ובך בחר ה', דרצון זה אינו משתנה לעולם, וכמ"ש בין כך ובין כך בני הם כו' ולהחליפם באומה אחרת א"א, והיינו מפני שהוא רצון עצמי דנש"י מושרשים בעצמות א"ס כו', ע"כ הרצון הזה אינו מתבטל לעולם כו'. וזהו בחי' כי לא אדם הוא שלא ינחם כו'. וכידוע דבמצחא דא"א נא' אשר לא ישב אדם שם, דציור אדם מן המצח ולמטה, וכמארז"ל אין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם, כי שם הוא ציור אדם תרין עיינין תרין אודנין תרין נקבי החוטם תרין ידין תרין רגלין, ובהם הוא התחלקות צורת בנ"א והתחלקות הצורה הוא מפני התחלקות צורת כחות הנפש, דכל הכחות מתלבשי' באברי' אלו תרין עיינין הן מכח החכ' ובהם ימין ושמאל, תרין אודנין כח הבינה (תרין נקבי החוטם בחי' חו"ג דבינה וכמ"ש בסי' בשער התפלין על מאה"ז דואתחנן) תרין ידין חו"ג תרין רגלין נו"ה. ועשר כחות הנפש שרשן מע"ס העליונות כמ"ש בסש"ב ולהיות דבע"ס יש כמה מזיגות והרכבות בהתכללות הספירות, וע"כ יש ג"כ כמה אופנים שונים באופני עשר כחות הנפש, ולפי אופן מזיגת והרכבת הכחות הוא אופן צורת האדם, כי הצורה גורמת מציאות החומר ואין החומר גורם מציאות הצורה כמ"ש הבחי' פ' בראשית בפסוק יהי אור. והנה בהאדם אין הנפש מהווה את הגוף, אמנם צורת הגוף הוא כפי צורת הנפש, וע"כ מן המצח למטה משתנים הצורות, וכמארז"ל הקב"ה טבע את כל אדם בחותמו של אדה"ר ואין א' מהם דומה לחבירו, והיינו מההתחלקות באופני הכחות הבא ממזיגת והתכללות הספי' כו'. אבל המצח הוא למעלה מציור אדם כו' וכמ"ש מזה בלק"ת בהבי' דצאינה וראינה המתחיל להבין הטעם. וזהו דמצחא דא"א ששם גילוי בחי' רעווא דכל רעווין בחי' פנימיות הרצון נא' ע"ז אשר לא ישב אדם שם שהוא בחי' כי לא אדם הוא כו'. וזהו וגם נצח ישראל כו', דנצח שרשו מבחי' כי לא אדם הוא, וע"כ לא ינחם דשם אינו שייך ענין הניחומים כו'. ולכאור' צ"ל מהו המעלה שלא ינחם, שה"ז לכאור' קו' א', והרי יש יתרון מעלה יותר בהתכללות הקוין, והוא כאשר יש התחלקות יש התכללות כו'. אך בזה יש הפרש בין תהו לתיקון, וכמשי"ת. והנה כשם שמדת הנצח היא מבחי' כי לא אדם הוא, כמ"כ כל המדות הן מבחי' כי לא אדם הוא, וזהו דז"א בעתיקא תליא ואחיד כו'.

ומבשרי אחזה אלוך, דהנה באדם למטה הרי לידת המדות הוא מהמוחין, וכמו מדת האהבה היא מן השכל וההתבוננות דוקא, דכאשר מתבונן בשכלו בטוב הדבר הנאהב יתפעל באהבה וחמדה בלב, ואם לא יתבונן בטוב הדבר לא תהי' האהבה, דאיך יאהב דבר שאינו יודע טוב הדבר ואינו מתבונן בוה, וכמ"ש בר"ח דאהבת ה' א"א להיות בלי ידיעת והשגת אלקות, דאיך יאהב דבר שאינו יודע, וכמו"כ הוא במדת בני"א שהאהבה באה ע"י התבוננות. וכן יראה היא ע"י שיודע ומשיג את רע הדבר ואיך שהוא דבר המזיק אזי תהי' היראה והפחד. ואם אינו משיג ואינו* ברעת הדבר לא תהי' היראה, וכמו אין שוטה מרגיש שאינו ירא מפני העדר ידיעתו והשגתו כו'. הרי שלידת המדות הן מהשכל, וכל שמשיג ומתבונן יותר בטוב הדבר יתפעל יותר באהבה לזה. וכן הוא בעבודת ה' דהתעוררות אהו"ר הוא ע"י התבוננות דוקא, דכאשר משיג אלקות ומתבונן בהענין האלקי שהונח הענין בנפשו אזי מתעורר באהבה כו', דאהבה אמיתית היא דוקא בהתבוננות פרטי, כי בהתבוננות כללי אינו יודע את הענין האלקי, רק בהתבוננות פרטי שאז יודע ומשיג את הענין האלקי ומתבונן בו היטיב שהונח אצלו הענין (עס לייגט זיך באַ עם גוט אָפּ) ומאיר במוחו, אזי מתפעל באהבה לאלקות כו'. וכל שההתבוננות היא בעומק ופנימיות הענין יותר ובהנחה טובה ביותר גם האהבה היא ביותר כו'. ומ"מ עם היות שזהו דבר הנראה לעין דלידת המדות הוא מהמוחין, אין זה דעצם מהות מציאות המדות הן מהמוחין באופן שלולא התבוננות השכל לא יהי' מציאות המדות כלל, שהרי אנו רואין שיש התפעלות הלב גם קודם ההתבוננות, וכמו שאנו רואין בחוש בכאו"א מישראל שיש בו התפעלות הלב והמשכת הלב לאלקות גם כשאנו מתבונן באלקות. ויש כמה בני"א שאין בהם השגה אלקית ולא התבוננות אלקי' ומ"מ יש בהם המשכת הלב לאלקות ובעניני אלקות כמו בתורה ובקיום המצות ובהחזקת התורה ובצדקה וכה"ג, והוא שלא ע"י התבוננות כלל כי אינם שייכים להתבוננות, ומ"מ יש בהם התפעלות והמשכת הלב לאלקות ולעניני אלקות (והמשכת הלב לאלקות הוא יותר בהעלם ואינו נרגש כ"כ הגם שישנה באמת בגלוי, וההמשכה לעניני אלקות הוא יותר בהתגלות ונמצא בבני"א יותר כו'). ואין זה כמו בשכל שקודם שמשכיל לא יש ההשכלה וההתחכמות, דכח המשכיל שבנפש הרי אינו במציאות שכלי כלל כנודע, וע"כ קודם שמשכיל לא יש שום השכלת דבר, וכאשר בא השכל מכח המשכיל ה"ה בא בבחי' נקודה כללית ולא יש עדיין הרחבת השכל. ומ"ש במ"א שהאדם מרגיש תמיד שיש בו שכל גם בשעה שאינו עוסק במושכלות, הנה זהו רק שנמצא בו שכל לא שיש השכלת דבר, רק מפני שהשכל שורה במוח שבראש ע"כ הוא מרגיש שיש בו שכל, אבל השכלת דבר לא יש כלל. משא"כ במדות הרי יש המשכת והתפעלות הלב ממש מאלקות בלא התבוננות. הרי מובן מזה דאין זה מהות המדה מן השכל, דררש המדות הן מעצמות הנפש למעלה מהשכל. דהנה טעם וסיבת הדבר דבשכל קודם שמשכיל לא יש ההשכלה, ובמדות יש ההתפעלות תמיד, הוא מפני

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ואינו מתבונן.)

שהשכל הוא כח הנפש, לא התגלות עצמות הנפש כ"א כחות הנפש, והכח ישנו כלול בעצם הנפש, אבל הוא בהעלם ולא במציאות כח. וכידוע הכלל דכל הכלול בהעצם הוא כמו העצם, וע"כ הכחות הכלולים בעצם הנפש אינם במציאות כחות, וכשמתגלה השכל ממקורו ה"ה במציאות שכל, וע"כ קודם שמשכיל לא יש מציאות שכל (רק מה שמרגיש שיש בו שכל כו' כנ"ל). אבל המדות הן מעצמות הנפש, דשרש המדות הוא הרצון שהוא התגלות עצמות הנפש וכמ"ש במ"א, דבאמת עצם המדות אינם כחות כ"א התגלות הנפש (והו"ע רוצה ולא רוצה, שאין זה כח ולא שני ענינים כ"א ענין א' וכמ"ש במ"א, וענין חו"ג זהו באמת ציור המדות הנעשה מן השכל כו'). והרי הנפש הוא בהתפשטות והתגלות, ע"כ ישנה להתפעלות והמשכת הלב תמיד. וידוע שהחיות שבישראל הוא מהנה"א וכמ"ש בסש"ב, משו"ז יש בו תמיד המשכה לאלקות כו'. נמצא דעצם מהות המדות אינם מן השכל כ"א מעצמות הנפש. רק התעוררות המדות והתגלות שלהם הוא ע"י השכל כו'. וז"ש ואהבת את ה"א, דלכא' אינו מובן איך שייך ציווי על מדה שבלב, שבאם לא יש אהבה איך שייך ע"ז ציווי שיאהב. וידוע דהציווי הוא על ההתבוננות וממילא תבוא אהבה. והיינו מפני שהאהבה בעצם היא מעצמות הנפש שיש בו אהבה לאלקות, וע"י ההתבוננות הוא התעוררות והתגלות המדה כו'. ולכן גם בהתעוררות המדה שע"פ שכל הרי העיקר הוא ע"י הדעת שהוא הרגש הדבר. שמההתבוננות לבד עוד לא יהי' התעוררות המדה כ"א ע"י הדעת דהיינו שהענין יהי' נוגע לעצמו ויורגש בו טוב הדבר או דוקא יתעורר באהבה כו'. וכמו שאנו רואין בחוש בשני בנ"א שידועים מאיזה דבר טוב ומשיגים את הטוב, זה מתפעל באהבה וזה אינו מתפעל. והסיבה לזה הוא מפני שבזה יש בו הרגשת הדבר איך שטוב לו הדבר, או שנפשו יקרה בעיניו שזה ג"כ ע"י הדעת והרגשת עצמו, וע"כ תיכף מרגיש איך שהדבר טוב לו ומתפעל באהבה, וזה אין נפשו יקרה בעיניו כ"כ, וע"כ אינו נרגש אצלו כ"כ הטוב לו, ומשו"ז אינו מתפעל באהבה כו'. הרי דהתעוררות המדות הוא דוקא ע"י הרגש הטוב שנוגע לעצמו כו'. ובשכל אינו כן, דבהשגת איזה ענין אינו נוגע נגיעת ושייכות הענין לעצמו, דגם שאין הענין נוגע לו ומ"מ יבין וישיג את הענין (ובודאי כאשר הענין נוגע לעצמו ישכיל ויבין ביותר שזהו מה שהרצון פועל בשכל, וכמו לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ כו', אבל יכול להיות הבנת השכל גם בדבר שאינו נוגע לו כו'). ולכן יכול להיות השגה גם בדבר השנאווי אצלו שיתן שכלו בזה ויבינו בטוב, מפני שאין זה שהדבר המושג נוגע ושייכות לעצמו, משא"כ המדות אינו יכול להיות בדבר השנאווי כמובן וכמ"ש במ"א, והוא מפני שהמדות הוא בהרגש הדבר בהנוגע לעצמו כו'. וזהו שהציווי הוא וידעת היום והשבת אל לבבך שצ"ל דעת דוקא, ועי"ז דוקא יהי' לידת המדות מן השכל. והיינו כנ"ל דהשכל להיות שאינו עצמות הנפש רק כחות הנפש ע"כ אינו נוגע ההרגש לעצמו. והמדות להיותם בעצם מעצמות הנפש ע"כ נוגע בזה ההרגש לעצמו, שע"ז דוקא הוא התעוררות המדה כו'. אך לפ"ז צ"ל מפני*

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מפני מה.

הוא לידת והתעוררות המדה דוקא מן השכל, דהיינו שמתעורר דוקא בדבר שהשכל מחייב וכפי שיעור חיוב השכל דוקא, וכנ"ל שלפי אופן ההתבוננות בשכלו כך היא האהבה. והלא מאחר שמוחין ומדות הן שני דברים מובדלים, והמדות הן למעלה בשרשן מהמוחין, ובאמת הן ענינים הפכים זמ"ז דמדות הן הרגש עצמו ובלעדי זאת לא תהי' המדה, והמוחין אינם בבחי' הרגש עצמי שאם יהי' הרגש עצמי לא יהי' השכל אמיתי, וכמו בדבר השנאווי אם יהי' בזה הרגש עצמי א"א ישישכיל בזה לאמיתתו, וכן הוא בכל ענין השגה שצריך לשלול הרגש עצמי ואז דוקא יהי' השכל אמיתי, ומדות הן דוקא בהרגשת עצמו וכנ"ל, הרי שהן מהותים נבדלים. ואינו דומה כמו שכל ומקור השכל שהן מהות א', דכח המשכיל אינו מציאות שכלי כלל מ"מ הוא ענין שכלי, וגם כח השכל ההיולי העצמי שאינו גם ענין שכלי מ"מ אינו מהות אחר משכל. וכן נקודת השכלה דחכ' והשגה דבינה שהן ג"כ נבדלים והפכים זמ"ז, דכח החכ' הוא שתופס כל דבר בכללות דוקא וכח הבינה לתפוס בפרטיות ובהרחבה כו' כמ"ש במ"א, מ"מ הכל הוא מהות שכל רק שזה תופס כללות הדבר וזה תופס הפרטים כו'. אבל שכל ומדות הן מהותים נבדלים לגמרי, ואיך הוא התעוררות המדות מן השכל וכפי אופן השכל דוקא. אך הענין הוא, אם יהי' האמת שעצם מהות המדה היא מן השכל הי' ראוי להקשות כן איך יהי' דבר שהוא מהות אחר, שזה שייך רק ביש מאין שמתהווה מהות אחר לא בעו"ע כו' (וגם ביש מאין הלא עביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה כו' רק שזהו מפני שהוא ע"י בחי' ממכ"ע כו', עמ"ש בד"ה ויקח ה"א את האדם, עטר"ת). אמנם כאשר באמת אין מהות מציאות המדה מן השכל כ"א יש לה מקור בפ"ע בעצם הנפש כמו השכל ועוד למעלה מהשכל היינו בעצמות הנפש כו' כנ"ל (ואין זה בבחי' מקור כ"א התגלות עצמות הנפש כו' כנ"ל). רק שהתעוררות המדה הוא מן השכל, והיינו שהשכל מאיר את המדות ומתלבש בהם להנהיגם שיהי' המדות כפי חיוב השכל וכשיעור השכל לא פחות ולא יותר. וה"ז עד"מ אחד שמצווה לחבירו לעשות כך וכך, הרי חבירו אינו מוכרח בזה שהרי הוא נבדל ממנו לגמרי, רק שעושה כפי הציווי, היינו שמצמצם עצמו לעשות כמו שנצטווה. כמ"כ השכל גוזר ומצווה על המדות להיות כך וכך, והמדה כפי טבעה אינה מוכרחת להיות כמו הסכם השכל, רק שהשכל מצווה על המדות דמוח שליט על הלב להיות המדות כפי חיוב השכל, היינו שירצה רק בהטוב שהשכל מחייב שהוא טוב, וכפי שיעור השכל תהי' המדה. ונמצא דפעולת השכל בהמדות הוא רק שמלביש את המדה, דהיינו באיזה פרט תהי' המדה, שזהו התלבשות שלה בפרט דבר, ובאופן ההתלבשות, דהיינו שתהי' שיעור המדה כפי שיעור השכל המחייב את המדה. וכמו באהבה אל הזולת מפני טוב מדותיו או טוב שכלו, הרי ודאי אינו דומה אופן האהבה אם היא מצד טוב המדות או שהיא מצד טוב השכל, ושניהם אינם דומים אם האהבה היא מצד הטוב שעושה עמו. וזאת היא פעולת השכל על המדות שתהי' ע"פ השכל וכפי שיעור השכל כו', ופעולה זאת הוא מפני שהשכל עושה ביטול בהמדה, להיות שבהתגלות הרי ענין השכל למעלה מענין המדות, משו"ז המדות בטלים אל השכל כמו כל כח תחתון שבטל אל כח עליון, וגם להיות

שהמוחין יש בהם ביטול בעצם ה"ה פועלים ביטול בהמדות. וזאת גופא הוא מעצם הנפש להיות מוח שליט על הלב, והיינו שיש בשכל גילוי מהנפש שלמעלה מהשכל (למעלה הו"ע השראת אוא"ס שבחכ' כו') שמשו"ז הוא הביטול בהמוחין ופועל הביטול בהמדות להיות בבחי' חלישות שיתנהגו כפי אופן המוחין דוקא. ולכן במקום שלא יש חלישות המדות מחמת השכל ה"ה בתוקף גדול הרבה מהשכל ואין השכל פועל בהם, וכמו התינוק שאין בו התגברות השכל על המדות והמדות אינם מצד השכל כ"א מעצמות הנפש, הרי המדה היא בתוקף גדול ולא תשתנה משום שכל כלל, דכאשר רוצה באיזה דבר הרי שיאמרו לו ע"פ השכל שא"צ להיות כן לא יועיל כלל. משא"כ בגדול גם כשמתפעל באיזה מדה, כשיאמרו לו טעם וסברה אחרת תשתנה ותתהפך המדה, מפני שהמדה היא ע"פ השכל והיא בבחי' חלישות, ע"כ תשתנה ע"י השכל, אבל בקטן היא מצד העצם ע"כ לא תשתנה, וכן במי שהוא במוחין דקטנות, וגם בגדול הרי עצם הטבעת המדה אינו משתנה, דמה שהשכל פועל במדות הוא רק בהתפשטות המדות, אבל בעצם ההטבעה לא יפעול השכל לשנותה, רק במוחין דגדלות ביותר והוא מה שיש במוחין ענין שלמעלה מהשכל והשגה יכול להתהפך גם עצם ההטבעה כו' וכמ"ש במ"א. והיינו מפני שהמדות בעצם מהותם הן מעצם הנפש ע"כ הן בתוקף גדול, וכאשר באין ע"י השכל ה"ה בבחי' חלישות מצד השכל, ואזי הן כפי חיוב השכל כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למעלה דאו"א במזל אתכלילו וז"א בעתיקא אחיד ותליא. הדנה ע"ס דאצי' הוא שנאצלו מאוא"ס המאציל, והיינו שאין התגלות עצמות המאציל כ"א שנאצלו מאוא"ס המאציל כו', וראשית האצי' ועיקרו הוא בחי' החכ' שנאצלה מבחי' ח"ס בחי' חכ' שבכתר שזהו בחי' כח חכ' הכלולה באוא"ס המאציל שזהו בחי' מקור לחכ' דאצי' כו'. והרמ"ז פ' אמור דפ"ח כ' דמח"ס נחשב בחי' אצי', ובע"ח שמי"א פ"ג כ' דב' מדרי' שבכתר עתיק ואריך הן בחי' מאציל ונאצל כו', אמנם בחי' הכתר הוא בחי' התגלות עצמות המאציל כו', ומשם הוא שרש הז"א בחי' מדות דאצי' כו'. וכמו בנפש המדות הן מעצמות הנפש למעלה מהמוחין שהן כחות הנפש כו' כמו"כ מדות העליונות הן מעצמות המאציל למעלה מהמוחין וזהו דז"א בעצם בעתיקא אחיד כו'. ומ"מ המשכת המדות הן מן המוחין שנק' או"א, וז"א הוא בחי' בן, דאצי' המדות והתגלותן הוא ע"י או"א כו'. וע"פ הנ"ל יובן שרש ענין התהו והתיקון. הדנה ידוע דבתהו היו אורות מרובין והיו זה תחת זה, שלא הי' להם קישור וחיבור, והיו בבחי' ענפין מתפרדין. ותיקון הוא בחי' מיעוט האורות, והן בבחי' התכללות זע"ז כו'. והענין הוא דספירות דתהו עיקרן הי' בחי' מדות, ובתיקון העיקר הוא בחי' המוחין כו'. וכבר נת"ל בהמדות כמו שהן מצד עצם הנפש לא בדרך מעביר המוחין ה"ה בתוקף גדול, וזהו ג"כ סיבת הפירוד שלהם. דלהיות שכל מדה היא בבחי' תוקף א"א שתתחבר עם המדה ההפכית. וכמו עד"מ התינוק כשמתפעל באחת ממדותיו לא יוכל לסבול כלל מדה ההפכית, וכשעושיין לו היפך רצונו מתרגז ומתקצף מאד. והיינו מפני שהמדות שלו הן עצמיים שמצד עצם הנפש, ע"כ לא יוכל לקבל המדה ההפכית כו'. וכמו עצם המים ועצם האש א"א שיתחברו, רק כאשר

הוציא אש ממים ומים מאש אזי יכולים להתחבר. וכמו"כ עצם המדות הן בתוקף גדול משו"ז לא יתחברו ויתכללו כו'. משא"כ בחלישות המדות כמו בגדול שהמדות הן ע"פ השכל ה"ה מוגבלים וכל מדה נותן מקום להמדה ההפכיות, וגם יכול להיות התכללות המדות, וכמו חשך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר, שזהו בחי' גבו' שבחסד כו'. ועד"ז יובן בבחי' תהו ותיקון, דספי' דתהו היו כמו שיצאו ונתגלו מבחי' הכתר, וכידוע דתהו הוא שהספי' כמו שהן בעקודים יצאו ונתגלו בבחי' נקודים כו', ובעקודים ה"ה בבחי' התכללות לא בבחי' מציאות, ובנקודים שנתגלו ה"ה בבחי' מציאות כו' ולהיות שהיו כמו שהן בעצם מהותם מצד בחי' העצמות היו בתוקף גדול מאד. וז"ע ריבוי האור, שכל מדה הי' בבחי' תוקף ולא נתנה מקום כלל אל המדה ההפכיות כו'. ובתיקון העיקר הוא בחי' המוחין והמדות הן ע"פ המוחין דוקא, ע"כ הן בבחי' חלישות כנ"ל שהמדות שע"פ השכל הן בבחי' חלישות מפני שהמוחין עושין הביטול בהמדות כו'. וכמו"כ בחי' מדות דתיקון הן בבחי' מיעוט האור שז"ע החלישות כו', והוא משום דבכח' שורה אוא"ס, דלכן החכ' הוא בבחי' ביטול ועושה הביטול גם בהמדות כו', ועי"ז הוא בחי' התכללות בהמדות דתיקון כו'. וזהו שאמרז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו, כמו הקנה שיכולים להטותו מצד זה לצד זה, משא"כ הארו אינו יכולים להיזו ולהטותו לשום צד, כמו"כ הוא במדות דתהו ומדות דתיקון, ועי"א לעולם יהא אדם בחי' התיקון רך כקנה שהן מדות דתיקון ואל יהא קשה כארו מדות דתהו כו'. ולפי"ז הרי תיקון למטה במדרג' מבחי' תהו להיותו בבחי' מיעוט האורות, והרי ריבוי האור הוא יתרון מעלה כו', רק המעלה בתיקון הוא הביטול וההתכללות שזה מעלה ויתרון גדול כו'. והיינו כידוע שתהו קדום אל התיקון בבחי' ריבוי האור, אך התוקף שלהם הוא בחי' ישות כו', שבסיבת התוקף שלהם הי' בהם השבירה וכמ"ש וימלוך וימת וימלוך תחתיו כו', וכאשר נפלו בשבירה נעשה מזה למטה יש גמור כו'. ותיקון הוא בבחי' ביטול ובבחי' התכללות כו'. והנה כללות בחי' תהו ותיקון הי' בונה ע"מ לסתור וסתר ע"מ לבנות עולם התיקון, והוא שהתיקון יברר את התהו. דכאשר משה"כ דתהו נעשה למטה יש גמור ה"ז מתברר ע"י התיקון, דכשם דבחי' התיקון עושה הביטול בהמדות כמו"כ עושה הביטול גם בבחי' יש למטה שיהי' ביטול היש, ועי"י ביטול היש מתבררים הנצוצות דתהו ועולין לשרשן בבחי' תהו, ועי"ז יורש התיקון האורות המרובים דתיקון*, והיינו שבחי' ריבוי האור דתהו מאיר בבחי' הכלים דתיקון כו'. ולכא' מהו המעלה בזה, שהרי בריבוי האור דתהו לא הי' התכללות שהיו בבחי' ענפין מתפרדין, וההתחדשות דתיקון הוא להיות מיעוט האור, וכאשר מאיר בתיקון בחי' ריבוי האור דתהו הרי לכא' חזר הדבר לקדמותו כו'. אך הענין דבתיקון גם בחי' ריבוי האור דתהו הוא בבחי' התכללות כו', דהנה ידוע שיש ב' מיני התכללות, הא' מבחי' המוחין כנ"ל, והוא שעושין חלישות בהמדות כו', והב' ההתכללות שמצד עצמות א"ס כו'. דהנה בחי' שלימות העצמות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דתהו.)

הוא שכולל הכל ולא בבחי' מציאות כלל ואינו שייך שום ריבוי ח'ו, דהכל הוא בחי' אחדות א' כו', ויש גם בתיקון בחי' השלימות שמצד העצמות כו'. וההפרש בזה הוא, דההתכללות שמצד המוחין שעושין חלישות בהמדות הוא רק שנותן מקום למדה ההפכית, אבל ההתכללות הב' הוא שהן מקבלים זמ"ז, והיינו שאין שלימות לספי' האחת כ"א ע"י הספי' ההפכית, וכולם יחד היינו כל המדות והספירות ההפכיות כשהן ביחד הוא דוקא השלימות, דהיינו שאז הוא דוקא דבר שלם. א"כ הרי התכללות הזאת הוא תכלית האחדות, שהרי כל אחת משלמת זולתה, וזהו שהן מקבלים זמ"ז דבלא זה ה"ה חסר וע"י שמקבלים זמ"ז הוא השלימות שמשלימות זא"ז, וכאשר כולם כלולים יחד אז הוא דבר שלם, א"כ ה"ז בחי' האחדות כו'. והיינו דכמו ששלימות העצמות הוא שכולל הכל והכל הוא בבחי' אחדות, כמו"כ בהתכללות דתיקון שהכל הוא בבחי' אחדות כו', וגם דבהתכללות זאת הוא מבלי אשר ימצא ראש וסוף, שהרי הראש מקבל מהסוף דבזה הסוף הוא בחי' ראש כו'. והנה ההתכללות שמבחי' עצמות א"ס הוא שגם בחי' ריבוי האורות יהיו בבחי' התכללות, שהרי התכללות זאת אינו מצד החלישות כ"א מצד שלימות העצמות כו', ע"כ גם בבחי' ריבוי האור הוא בחי' ההתכללות כו' (ומובן שזהו ג"כ מצד הביטול בהאורות, רק שהביטול אינו רק שבא מבחי' המוחין כ"א מבחי' העצמות כו'. וי"ל דהביטול שמצד המוחין הוא בחי' ההעדר דהיינו בחי' החלישות, והביטול שמבחי' העצמות אינו בבחי' העדר כ"א שישנו ואינו בבחי' מציאות כלל כו'. וכמו שהעצמות נושא בעצמו כבי' הכל והכל הוא בבחי' חיוב המציאות ואינו בבחי' מציאות כלל וכמו נמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא, נמצא בבחי' חיוב המציאות ואינו בבחי' מציאות נמצא כלל כו'. וי"ל שזהו ההפרש בין אין האמיתי ליש האמיתי, דאין האמיתי הוא בחי' העדר, ויש האמיתי הוא בחי' מציאות שבבחי' בלתי מציאות כו'. וכמו"כ הוא כללות ההפרש בהביטול דמוחין שהוא בבחי' אין והעדר, והביטול שמבחי' עצמות הוא שגם שישנו אינו בבחי' מציאות כלל כו'. ובפרטיות יש בבחי' המוחין ג"כ ב' בחי' ביטול אלו בבחי' חכ' ובינה, וכמו הנדרים שהן בבינה כל הנודר נודר בחי' המלך כו' שזהו בבחי' פרישות והעדר כו', וחכם המתיר את הנדר הוא שהיש יהי' בבחי' ביטול בתכלית ויתעלה למעלה כו'. וכמו באכילה דחול שהו"ע ובטן רשעים תחסר שמחסר מהם הניצוצות כו' כמ"ש בתו"א פ' חיי שרה ובסי' בד"ה יגלה לן טעמא כו'. והוא ע"י שמחסר התענוג ותאוות נפשו בהאכילה. ובשבת הוא בבחי' צדיק אוכל לשובע נפשו שהתענוג הגשמי הוא תענוג אלקי כו', וכמ"ש במ"א בהבי' דראשי המטות דתקס"ז, ועמ"ש בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב, דהביטול שבבחי' חלישות זהו מבחי' בינה, ומבחי' חכ' הוא בחי' ביטול עצמי כו'. ועכ"פ מובן מהנ"ל שההתכללות שבבחי' שלימות העצמות הוא שגם בבחי' ריבוי ותוקף האור יהי' בחי' ההתכללות כו') והתכללות זאת בתיקון דוקא, משום דשרש התיקון הוא באמת למעלה מבחי' התהו. דהגם דז"א בעתיקא אחיד ותלי', וספי' דתהו היו בבחי' קירוב אל העצמות, הנה שרש התיקון הוא בבחי' פנימיות עתיק, ולכן יש בתיקון בחי' התכללות זאת שגם בחי' ריבוי האורות דתהו יהי' בבחי'

התכללות כו'. וזהו דבמדרי' דתיקון הוא שגם בבחי' כי לא אדם הוא להנחם יש בחי' התכללות כו'. והנה מ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם קאי על מל' בית דוד שלא תתבטל לעולם, וכת' אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב זרעו לעולם יהי' וכסאו כו' וכת' אם יעזבו בניו תורתי כו' ופקדתי בשבט פשעם כו' וחסדי לא אפר מעמו ומוצא שפתי לא אשנה כו', הרי שבמלכות ב"ד לא יש שום שינוי וביטול ח"ו כלל, ומ"מ יש בזה התכללות גם ממדות ההפכים, ועצם הדבר לא ישתנה כו'. ולא כמו מלכות שאול שנתבטלה מלכותו, משא"כ מלכות ב"ד שהיא לעולם כו', והיינו כמו בבחי' שלימות העצמות שכולל כל ההפכים, והעצם הוא כמו שהוא בעצמו כו'. ולפי' יובן דענין כי לא אדם הוא להנחם אין זה קו א' כ"א התכללות הכל כו'. והיינו שאין זה בחי' קו כ"א הוא בחי' עצמי שכולל הכל והעצם אינו משתנה, וע"כ לא ינחם כו'. ומכ"ז יובן מ"ש וירח את ריח הניחוח, והנה ריח הוא שעולה למוח ומחזק את המוח, ולא כמו המאכל שמתברר בקיבה ונעשה דם בכבד והמובחר עולה ללב ומהלב עולה המובחר למוח, שזהו מלמטלמ"ע. אבל הריח הוא מלמעלמ"ט שעולה למוח, ומהמוח נמשך ללב ולכל האברים. ולכן הריח הוא דרך החושים שהוא שער המוח, דפה הוא שער הלב הבל הלב יוצא דרך הפה, והחוטים הוא שער המוח, והריח עולה למוח ומחזק אותו. והענין הוא כמו שנת"ל, דבתיקון הוא שיהי' המוח שליט על הלב שיהי' ביטול והתכללות המדות ע"י המוחין, והוא ע"י אוא"ס ששורה בבחי' המוחין כו'. וזהו ג"כ ענין וירח ה' את ריח הניחוח, להיות מוח שליט על הלב שז"ע ויאמר ה' אל לבו שהו"ע לבו ברשותו כבי' כדאי' במד"ר. והיינו ע"י ריח שמחזק המוחין. היינו המשכת אוא"ס במוחין כו'. והנה מה שהחוטים הוא שער המוחין היינו בחי' עצמות המוחין, שהרי הפה שהוא שער הלב הנה גם גילוי אור השכל הוא ע"י הפה כמו גילוי השכל בדבור כו', ומה שהחוטים הוא שער המוחין הוא בבחי' הפנימיות היינו בבחי' עצמות המוחין כו'. וכן זה שהריח מחזק את המוח הוא שממשיך מפנימיות הנפש כו', והיינו למעלה בחי' ג"ר דאבא, דמוחין דאבא הן למעלה מהשתל' כו'. והריח הוא המשכה מבחי' עצמות א"ס כו'. דגבי משיח כתי' והריחו ביראת ה', וידוע דהגילוי דמשיח יהי' מבחי' פנימיות עתיק כו', וזהו ותהילתי אחטום לך, דבחי' נורא תהילות שיראים להללו שזהו בחי' פנימיות הכתר כו' אחטום לך כו' וכמו לבעל החוטים אני מתפלל כו' וכמ"ש במ"א. וע"י המשכה זו בבחי' המוחין מבחי' פנימיות ועצמות א"ס הוא ההתכללות גם בבחי' ריבוי האורות דתהו שנמשכים בכלים דתיקון כו'. וז"ע וירח ה' את ריח הניחוח. שזהו הב' בחי' המשכות להיות בחי' התכללות הא' המשכה מבחי' המוחין במדות, והב' מבחי' שלימות העצמות כו', ועי"ז לא אוסיף לקלל עוד כו'. ועד עתה הוא בחי' התהו, ולכן היו מדות הפכים בבחי' התחלקות, שבתחלה נא' והנה טוב מאד ואח"כ יונחם כו'. וכאן הוא בחי' התיקון ולכן לא אוסיף לקלל עוד כו' כי יצר לב האדם כו', שזה הטעם עצמו הוא לזכות כו'. ועוד כל ימי הארץ זרע וקציר קור וחום כו', התכללות כל המדות כו', וכ"ז הוא ע"י וירח ה' את ריח הניחוח כו'.

בס"ד ש"פ לך לך, עטר"ת.

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו' אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול כו'. וצ"ל מה"ע לך לך, דלכאורה תי' לך מיותר. גם מהו האריכות דמארצך וממולדתך ומבית אביך. גם צ"ל אומרו אל הארץ אשר אראך והלא גבי עקידה נא' אשר אמר אליך למה נא' כאן אשר אראך. גם צ"ל כללות ענין ההילוך הזה שעיי"ז דוקא ואעשך לגוי גדול כו'. ובמד"ר נשא פי"א אי' ארפכ"י ז' ברכות ברך הקב"ה את אברהם כנגד ז' פסוקים שבמע"ב שנא' בהם טוב. וצ"ל מהו שייכות הטוב שנא' במע"ב לאברהם שכנגד נתברך בו' ברכות. ולהבין כ"ז ילה"ק משארז"ל קיים אברהם אבינו את כל התורה עד שלא ניתנה. דלכאו' א"מ איך קיים כל התורה והלא יש כמה מצות שלא הי' אפשר להיות קודם וכמו מצות תפילין שנא' בהם יצי"מ וכמו סוכה שע"ש בסוכות הושבתי כו', וכה"ג בכמה מצות. אך הענין הוא דהנה אי' בזהר דכללות ענין תומ"צ הן לאתקנא רזא דשמי', רזא דשמי' הן הע"ס דאצי', דהאורות דאצי' הן שמות וגילויים מהעצמות שבאין ערוך לגבי העצמות וכמא' אנת הוא חד ולא בחושבן ולאו מכא"מ כלל כו'. וע"כ הע"ס הן באין ערוך כלל, ועש"ז נק' שמות. ע"ד שם האדם שאינו עצמות האדם כ"א הארה לבד, והארה זו היא באין ערוך לגבי העצם, שהרי כללות ענין השם הוא אל הזולת שיקרא אותו בשמו, דכן הוא בהתגלות, שלעצמו א"צ את השם כ"א לזולתו. ומה שהוא רק אל הזולת מובן שאין זה אור עצמי כ"א בחי' הארה חיצוני' בלבד כו'. וכמו"כ בהשם לגבי עצמו, שהרי באמת השם הוא החיות המחי' אותו, וכמו גבי אדה"ר שקרא שמות לכל הבהמה והחי' הרי אי' בשל"ה שידע סוד מרכבה העליונה דלזה נאה לקרוא שור מפני שאותיות שור מחיים אותו כו'. וכמו"כ השמות פרטים של האדם הוא החיות המחי' אותו כנודע. מ"מ ה"ז הארת הנפש שלהחיות את הגוף שאין זה אור עצמי של הנפש, דהאור העצמי שמהנפש אינו בבחי' חיות להחיות ומה שבא להחיות ה"ז הארה חיצונית לבד כו'. וכמו"כ האורות דע"ס הן רק בחי' שמות של העצמיות וכמ"ש אני ה' הוא שמי, דש' הוי' שהוא בחי' האורות ה"ז רק בחי' שם לבד. והיינו שם הוי' דהשתל' שהוא ל' מהוה. דמה שנמשך להוות ולהחיות את העולמות ה"ז שם והארה שבאין ערוך כו', דבאמת לגבי עצמות אין זה בבחי' אור כלל. הגם שזהו כל האור והחיות של העולמות מ"מ לגבי עצמות אינו בבחי' אור. דהאור שלהאיר את העולמות שזהו להאיר את החשך ה"ה ג"כ בבחי' חשך כו' ונק' נהורא אוכמא. וכידוע שיש נהורא חיוורא ונהורא אוכמא דהאור שלהאיר את העולמות ה"ה בחי' נהורא אוכמא כו'. וכמו עד"מ באור הנר הנה האור שלמעלה מהפתילה הוא אור זך ובהיר, והאור שבהפתילה הוא אור חשוך. וכמו"כ לגבי עצמות גם האור שהוא בבחי' שייכות אל העולמות הוא בבחי' חשך כו'. וכמ"ש ויבדל אלקים בין האור ובין החשך דאין הכוונה על חשך ממש שא"צ להבדילם שהרי אור וחשך מובדלים זמ"ז, רק הכל קאי על האור. ויש אור שהוא בבחי' אור ויש אור שהוא בבחי' חשך כו'. והיינו בבחי' העדר תפיסת מקום, וכמא' כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא קדם עה"ע

כו', וכל נהוראין מתחשכאין קמי' שאינן תופסין מקום כלל כו'. וכמו לגבי חכם גדול הרי השכל של חכם קטן אינו נחשב לשכל כלל, וכמו"כ האור שלהאיר את החשך ה"ה נחשב לחשך כו'. וענין ההבדלה ידוע שזהו בחי' הצמצום שהי' באוא"ס שע"י נתעלם האור תוך העלם הצמצום, והגם שהצמצום הוא צורך הגילוי, זהו לגבי העולמות אבל לגבי עצמות נראה ההעלם והריחוק ביותר שבא בבחי' מדה וגבול ונעשה בערך להתלבש בכלים כו', ובהתלבשות האור בכלי ה"ה נעשה כמהות הכלי ופועל פעולת הכלים כו'. וכמו עד"מ כחות הנפש בהתלבשותם באברי הגוף הרי אינם בערך ובדוגמא כלל כמו שהן קודם התלבשותן, דאז הן כחות רוחניים ממש מופשטים מן הגשם לגמרי, ובהתלבשותן בגוף ה"ה בהגשמה כערך האברים כו'. וכמו כח השכל בהתלבשותו במוח שבראש גם כשמשיג השגה אלקית אינו בערך ובדוגמא כלל כמו השגת הנשמה קודם התלבשותה בגוף. דלבד זאת דכמו שהיא למעלה ה"ה משגת מהות אלקות, וכמו השגת הנשמה בג"ע שמשגת מהות אלקות ולמטה הוא בחי' השגת המציאות לבד. הנה לבד זאת הרי עצם ההשגה אינו באופן כזה כלל, דכמו שהיא למעלה השגתה היא השגה רוחנית ממש, ולמטה ההשגה היא בהגשמה כו'. והוא שכל הכחות שלה למטה הן כפי חושי הגוף וחושי נה"ט כו' והדוגמא מזה למעלה כמא' וכמה גופין תקינת לון כו' וההיא נביעו איהו כנשמתא לגופא כו' שזהו ג"כ כמשל גוף ונפש שהאורות הן בכלים כמהות הכלים עד שנק' בשמות הכלים דהן ה' שמות שאינם נמחקין שם אל ואלקים כו', דשמות אלו הן בכלים. שהרי השמות הן ע"ש הפעולה בבחי' חסד וגבו' כו', ונק' האורות בשמות אלו מפני שהן כמהות הכלים ופועלים פעולת הכלים כו', וכן מובן בפרדס שער פרטי השמות פ"א שהשמות הנ"ל הן בהאורות. והרי האורות הן ש' הוי'. אך זהו כמו שמתרחקים ממקורן ופועלים פעולה כו' (ובמ"א מבו' בש' הפרדס שהשמות הן בכלים והוא מהב"י שם שהן היכלות כו' ומ"מ המובן שם הוא כנ"ל). ועצם האור הוא ש' הוי' פשוט בלי שום נקודה. וכשמתרחק האור ומסתעפים ענפים מכל מדרי' אזי הוא שם הוי' בניקוד שהניקוד מורה על ציור האור וכמו קמץ על קמיצת האור והעלמו ופתח על הפתיחה וההתגלות כו', וכן כל נקודה מורה באיזה אופן האור כו'. והיינו שהאור בא באיזה ציור כו', וכאשר הוא בבחי' ריחוק יותר אזי הוא בבחי' פעולה ונק' בשמות אל ואלקים כו'. ומ"מ הן שמות שאינן נמחקין שהרי איהו וגרמוהי חד שהאור הוא בבחי' דביקות כו', אך הדביקות הוא דרך הצמצום כו' וכמ"ש במ"א. כי להיות אור בבחי' מדה וגבול עד שיתלבש בכלים זהו ע"י הצמצום כו'. וז"ש רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיו ומחשבותיך אלינו כו', נפלאותיך הן פליאות חכ' וכמ"ש בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכ' כו', ומחשבותיך הן חו"ב שנמשכים למדות כו'. הנה כ"ז הוא אלינו להיות בחי' גילוי בעולם, ולגבי העולמות נק' נפלאותיו כו' אבל אין ערוך אליך כו'. אנגידה ואדברה עצמו מספר, שצ"ל ריבוי צמצומים עד שיהי' אצ"י בחי' חו"ב כו', וכמא' אנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא כו', חכ' דאצ"י נק' ידיעה מפני שהוא מקור בחי' חכ' דבריאה ובשביל זה נאצל בחי' חכ' דאצ"י בכדי שיהי' בחי' חכ' דברי' כו'. והגם שרחוק מאד ערך חכ' דברי' לגבי חכ' דאצ"י מ"מ ה"ז מקור בחי' חכ' דברי' כו'. ועד"מ

מתיקת התפוח שאינו בערך המתיקות שבמזל ומ"מ הרי מהמתיקות שבמזל הוא המתיקות של התפוח, וכמא' אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' חכ' דאצי' היא מ"מ מקור לחכ' דברי', אבל אנת הוא חכים שאינו בגדר בחי' מקור למקור כו'. וי"ל דחכ' ידיעא היינו בחי' ידיעת החיוב. וכידוע שיש ידיעת החיוב וידיעת השלילה, ידיעת החיוב הוא שמתאר את הדבר המושג, וידיעת השלילה הוא שאינו מתאר את הדבר כ"א שולל ממנו ההיפך כו', וכמו שם חכ' אינו לתאר בתואר החכ' כ"א לשלול כל מה שהוא היפך החכמה. וא"כ ה"ה חכם רק שאין זה במדרי' החכ' כו'. כי ידיעת השלילה הוא באוא"ס שלמעלה מהשתל'. וא"כ כמו ששוללים היפך החכ' כמו"כ שוללים ממנו גם בחי' החכ' דהשתל' (שג"ז אינו חכ' כו' כנ"ל), דאל"כ הרי שייך בזה ידיעת החיוב כו'. אלא שכל מה שאפשר להיות בחי' חכ' דסדר השתל' שוללים מעצמות אוא"ס א"כ החכ' הוא רק בחי' הפלאת החכ' היינו שכל מופלא. וידוע דשכל מופלא הוא שמובדל לגמרי כו'. וכמ"ש במ"א (בהגהו' לברוך שאמר), ההפרש בין שכל מופלא לשכל נעלם, דשכל נעלם הוא ששייך לשכל גלוי, והוא בחי' העלם של הגילוי כו', ושכל מופלא הוא שאינו שייך כלל לשכל גלוי והוא בחי' חכ' דאריך וחכ' דעתיק שנעתק ונבדל לגמרי כו'. וזהו אנת חכים ולא בחכ' ידיעא כלל ומבין ולא בבינה ידיעא כו'. ובכדי שיהי' בחי' חכים ומבין עצמו מספר הצמצומים כו' וכן הוא במדת החסד דכתי' ועושה חסד לאלפים, צ"ל אלפים מדרי' וצמצומים להיות בחי' החסד כו' דכי אמרתי עולם חסד יבנה, שהעולם נבנה במדת החסד, וגם פי' חסד יבנה שצריכים לבנות מדת החסד מפני שחסד הוא מקור לעולם, ע"כ צריכים לבנות את החסד ע"י הצמצום כו'. וז"ש כי עמך מקור חיים, דהע"ס דאצי' שהן מקור החיים דבי"ע הן עמך טפל ובטל לך כו'. באורך נראה אור דאור המושג בנבראים הוא באורך שנמשך באצי' והוא אור הנולד מן האור, דהיינו הארה דהארה כו'. ומ"מ הרי נאצלו ע"ס דאצי' מפני שתכלית הכוונה הוא להיות גילוי אלקות בעולם. וזה דוקא ע"י ע"ס דאצי' כו' דהיינו ע"י האור שבא במדה וגבול ונתלבש בבחי' הכלים שנעשה האור כמהות הכלים אזי יכול להיות הגילוי בעולם כו'. דלמעלה מאצי' אינו בבחי' גילוי בעולמות כלל, לא מיבעי בחי' עצמות א"ס שאינו בגדר גילוי כלל, ואפי' האור שהוא בבחי' גילוי העצמות אינו בגדר גילוי בעולמות כו'. רק האור שבא ע"י הצמצום ובהתלבשות בכלים דע"ס יכול להיות בחי' גילוי בעולם כו'. ובע"ס גופא העיקר הוא בחי' המדות, כי על חו"ב נא' הנסתרות לה', שהן עדיין למעלה מהגילוי, ועיקר הגילוי הוא ע"י המדות, והוא מפני שעיקר הכלים הן במדות שנק' גרמוהי כו'. וז"ע לאתקנא רזא דשמי', להמשיך בחי' האור דע"ס. דלהיות שהוא באין ערוך לגבי עצמות כנ"ל, ע"ז הוא העבודה דנש"י להמשיך בחי' האור שיהי' בבחי' התלבשות בכלים וגם להמשיך בזה בחי' תוס' אור כו'. דמהע"ס דאצי' הגם שמזה יש בעולם ידיעת אלקות והרגשת אלקות כו', מ"מ אין זה בחי' גילוי אלקות ממש, שזהו שהאלקות יהי' ידוע ומושג ומורגש ממש בעולם כו'. וע"ז צריכים להמשיך תוס' אורות בכדי שיהי' גילוי אלקות בעולם. והוא ע"י המצות, שהמצות הן רצה"ע שלמעלה מעלה מבחי' החכ', ועי"ז נמשך תוס' אור כו'. והיינו שע"י נמשך תוס' אור בהפנימי

שהאור"פ יהי' בגילוי יותר, והיינו התגברות הגילוי על ההעלם כו', והו"ע שהמקיף נותן כח בפנימי כו' וכמו בנפש האדם כאשר הרצון נמשך ומתגלה אזי הכחות פנימים הם בהתגלות יותר, וכמו לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ שאז משכיל ומתחכם יותר כו' וגם שמאיר האור מקיף כו'. וכמו בבהמק"ד שהי' מאיר גילוי אלקות ממש, והיינו שהאור"פ הי' מאיר בגילוי (וכמ"ש במ"א בענין את שבתותי כו' ומקדשי כו' דבהמק"ד הוא גילוי בחי' ממכ"ע כו') וכמא' כשם שבא ליראות כך בא לראות כו', והיינו שהאור המאיר במדרי' העליונות הי' מאיר בבהמק"ד והוא ע"י הקרבת הקרבנות דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס, וכמ"ש ריח ניחוח להוי', שנמשך תוס' אור בש' הוי' ע"י הריח כו'. וזהו שהמקיף נותן כח בהפנימי להיות הפנימי בגילוי יותר, היינו דהאור שמאיר במדרי' עליונות יהי' בגילוי למטה כו', וגם הי' גילוי אוא"ס הסוכ"ע כו', וכן הוא ההמשכה ע"י המצות כו'. וידוע ג"כ שהמצות הן בחי' רצון פנימי ועצמי, ואין זה כמו הרצון דעולמות שהוא חיצוני' הרצון, משא"כ הרצון דמצות הוא בחי' פנימיות הרצון, שההמשכה שע"י המצות הוא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, וכמ"ש אשר קדשנו במצותיו, דהקב"ה מניח תפלין כו', אני מדבר בצדקה, אני הוא א"ס עצומ"ה, שע"י הצדקה ממשיכים מבחי' פנימיות א"ס, ואוריינתא וקוב"ה כולא חד, קוב"ה ממש שקדוש ומובדל לגמרי, ונמשך ע"י המצות כו'. ועש"ז נק' ישראל מקדשי שמך כמש"א וינוחו בו ישראל מקדשי שמך, שממשיכים מאתה קדוש בשמך קדוש. דשמו העצמי ג"כ קדוש ומובדל, ומ"מ נמשך ממנו הארה בעולם, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו, ומ"מ, הודו על ארץ ושמים כו'. אבל אתה קדוש הוא שגם הארה אינו נמשך כו'. ונש"י ע"י המצות ממשיכים בחי' אתה קדוש כו'. והכח ע"ז שע"י האתעדל"ת במעהמ"צ ימשיכו מבחי' עצמות א"ס ניתן במ"ת, דאין זה מכח עצמן. דענין האדם הוא רק לקיים את המצוה כדבעי ובכוונה, הן הכוונה דקבעומ"ש לקיים רצה"ע, והן הכוונה פרטיות שבמצוה כמו בתפלין לשעבד הלב והמוח כו', וכמ"ש בסש"ב פמ"א, וכן בעבודה בתפלה כו' כמשי"ת. אבל עצם ההמשכה אין זה בהאדם בכח עצמו, רק שניתן מלמעלה בדרך מתנה. והו"ע מתן תורה, ל' מתנה. ועל התורה אנו מברכין נותן התורה, שניתן לנו הכח להמשיך ע"י התומ"צ תוס' אור מבחי' עצמות א"ס כו'. והכח הזה ניתן גם לאברהם לאתקנא רזא דשמי', להמשיך בחי' תוס' אור בהז' שמות כו', וכמ"ש ויקרא שם בשם הוי' אל עולם, שקרא והמשיך תוס' אור בשם הוי' להיות בחי' גילוי אוא"ס כו'. וזהו אל עולם, אל הוא בחי' גילוי ועולם ל' העלם, ופי' אל עולם שיהי' התגברות הגילוי על ההעלם. וגם אל עולם, שהעולם שהוא בחי' העלם יהי' בו גילוי אוא"ס כו'. וזהו שקיים א"א את כל התורה, להיות ענין התומ"צ הוא לאתקנא רזא דשמי', וזה המשיך אברהם ג"כ שזה"ע קיום המצות שלו כו'. אמנם לזה הי' צ"ל בארץ דוקא, דהנה המצות נק' בשם זריעה וכמ"ש אור זרוע לצדיק, זרע הקב"ה את התומ"צ כו', וזריעה צ"ל בארץ דוקא, שבה הוא כח הצומח להצמיח. דבשמים לא יש כח הצומח כ"א בארץ דוקא, משום דנתב"ס, שיש נעיצת התחלה בסוף יותר מבראש המתפשט. והיינו דבחי' מל' שהוא סודכ"ד דאצי' יש בה דוקא נעיצת התחלה כו'. ולכן התהוות יש מאין הוא מבחי' מל' דוקא, דתכ' אינו מהווה

מאין ליש רק בחי' מל'. והרי ההתהוות הוא מבחי' עצמות א"ס שהוא לבדו בכחו ויכולתו כו', והכח הזה הוא במל' דוקא. וכמו"כ כח הצמיחה דמצוות הוא במל' דוקא. והענין הוא דכתי' אשריך ארץ שמלכך בן חורין אי לך ארץ שמלכך נער. נער הוא מט"ט, שההשפעה בחו"ל הוא ע"י מט"ט. אבל בא"י כתי' ארץ אשר היא דורש אותה תמיד עיני ה"א בה כו'. ובמדרי' שבאצי' בע"ס נער הוא בחי' יסוד ובן חורין בחי' ת"ת. ויש הפרש גדול בין יחוד יסוד ומל' להיחוד דת"ת ומל', הגם שגם אז ההשפעה הוא ע"י יסוד, מ"מ היחוד דת"ת הוא למעלה הרבה כו'. וכידוע דביחוד זו"נ יש זיווג דקטנות וזיווג דגדלות, וההפרש בשניהם, דזיווג דקטנות הוא שהמשכה מסדר השתל', היינו מאו"א ואריך בחי' חיצוניות האור כו'. וזיווג דגדלות הוא שהמשכה הוא מעתיק ומפנימיות א"ס כו', וכמ"ש בסי' בדרוש ששת ימים ה', והמשכה זו היא ע' ת"ת. דהנה ת"ת ויסוד נק' עשיר ודל, וכמ"ש בזהר ע"פ העשיר לא ירבה, העשיר דא עמודא דאמצעייתא. וידוע דענין העשירות אינו רק מילוי החסרון כ"א ההשפעה בתוס' וריבוי ביותר כו' כי בדל הוא מילוי החסרון כמ"ש די מחסורו כו', והיינו ההמשכה מסדר השתל', והאור השייך להשתל' כו'. אבל עשיר הוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס כו'. והוא ע"י ת"ת שעולה עד הכתר, דהיינו פנימיות הכתר כו', וכמ"ש כ"ז במ"א באורך. וז"ע מלכך בן חורין יחוד ת"ת ומל', שבזה נמשך מבחי' עצמות א"ס כו', וע"כ ההמשכה דמעה"צ הוא ג"כ בארץ דווקא כו'. והנה ישראל שבחו"ל ממשיכים ג"כ ע"י המצות מבחי' עצמות א"ס, שהרי רוב ישראל הן בחו"ל, ובקיום התומ"צ שלהם ממשיכים לאתקנא רזא דשמי' בתוס' אור מבחי' עצמות כו'. והיינו מפני שניתן הכח לזה במ"ת כו'. והכח שניתן במ"ת מלמעלה הוא שגם בחו"ל ימשיכו התוס' אור ע"י המצות כו'. וראי' לזה שהרי מ"ת גופא הי' בחו"ל כו'. (וזהו אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, שע"י עסק התורה גם בחו"ל ממשיכים בחי' מלכך בן חורין כו'). וגם הארץ ישנה ברוחניות וכמ"ש לזרעך נתתי את הארץ, דדבורו של הקב"ה חשיב מעשה שישנה הארץ ברוחניות גם עכשיו כו'. וע"כ ע"י הכח שניתן במ"ת, ושיש בחי' הארץ ברוחניות ממשיכים גם ישראל שבחו"ל מבחי' עצמות א"ס ע"י המצות כו'. אך אברהם שקיים כל התורה קודם שניתנה במ"ת הי' צ"ל בארץ דוקא, ולזאת נצטווה לילך לארץ כו', וקודם לזה צ"ל לך לך. דהנה אי' במד"ר ע"פ קומי לך רעייתי יפתי ולכי לך בתו של אברהם שנא' בו לך לך. ופי' קומי לך הוא שתהי' הקימה לבוא לך לעצמך ומהותך, היינו שרש הנשמה, וכמ"ש בלק"ת ד"ה יונתי. ואח"כ רעייתי יפתי, רעייתי הוא תורה, כמא' רעייתי פרנסתי וכמ"ש לכו לחמו בלחמי כו'. ויפתי הן לבושים דמעה"צ. ובכדי שתהי' ההמשכה ע"י תומ"צ צ"ל תחלה קומי לך לבוא לשרש הנשמה כו'. דהנה יש ב' מדרי' בנשמה, הא' הארת הנשמה שלהחיות את הגוף והיא הנשמה המלובשת בגוף, והב' שרש ומקור הנשמה שהיא למעלה כו'. שהרי לא כל הנשמה מתלבשת בגוף, ומה שמתלבש בגוף הוא רק הארה ומקצת מהנשמה, ועיקר הנשמה היא למעלה, וכמ"ש נשמה שנתת בי שהורה היא, ששרשה מבחי' טה"ע. ושם היא בבחי' ביטול בתכלית וכמא' דע מאין באת, מאין ממש כו'. ואח"כ אתה בראת ויצרת ונפחת, הן בחי' נר"ן שבנשמה המתלבשים בגוף כו'. וצריכים לבוא לשרש

ומקור הנשמה והוא בחי' רעו"ד, היינו רצון פשוט שלמעלה מטו"ד כו'. והענין הוא, כדאי' במשנה דאבות עשה רצונו כרצונך ואח"כ אומר בטל רצונך מפני רצונו. עשה רצונו כרצונך הוא שיעשה הרצון שלמעלה כרצונו. דכמו שרצונו הוא ע"פ השכל, כמו"כ תהי' האהבה האלקית ע"י השגה והתבוננות אלקי, שהיא האהבה שע"פ טו"ד כו'. אמנם בטל רצונך מפני רצונו, הוא ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד, שמבטל רצונו לגמרי מכל וכל, והוא רק ברצון א' לה' לבדו כו'. דבהרצון שע"פ טו"ד נשאר מקום גם לרצון זה, אבל כשמבטל רצונו לגמרי הוא שלא יש רק רצון א' לה' כו', והוא בהרצון דעצם הנשמה כו'. וז"ע התפלה שבתפלה נעשה התחברות הנשמה שבגוף עם שרש ומקור הנשמה, וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, שהתפלה התחלתה היא במדרי' תחתונות שבנשמה ועולה ממדרי' למדרי' כו'. והן הד' שליבות שבסולם שכנגד ד' מדרי' שבנשמה נר"ן ונשמה לנשמה כו'. והיינו שבתפלה באים לשרש ומקור הנשמה כו'. ועי"ז הוא ההמשכה אח"כ ע"י תומ"צ כו'. דכל האומר אין לי אלא תורה גם תורה אין לו, וצ"ל תפלה, ועי"ז הוא ההמשכה ע"י התורה כו'. והנה ההעלאה דתפלה צ"ל ג"כ ע"י הארץ, וכמ"ש והתפללו דרך ארצם כו'. והענין הוא כמ"ש תוצא הארץ נפש חי', ואי' במד"ר זו רוחו של אדה"ר דכתי' ויהי האדם לנפש חי' דהארץ נק' ארץ החיים מפני שמקבלת מחכ' כמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ, וחכ' נק' חי' כמ"ש והחכ' תחי' כו', ואדה"ר זכה לחי'. וע"כ הגם שנשמתו נמשכה מבחי' החכ' צ"ל ע"י הארץ כו'. וכשם שההמשכה הוא ע"י הארץ כמו"כ ההעלאה הוא ג"כ ע"י הארץ, וכמ"ש זה השער לה' דא תרעא לאעלא כו'. והענין הוא, דארץ הוא בחי' ביטול וכמו העפר שהכל דורסין עלי'. והוא הביטול העצמי שיש בנשמה שזהו יתרון שבנש"י שיש בהם בחי' הביטול וכמ"ש כי אתם המעט מכל העמים, שממעטים א"ע כו'. וזהו"ע הארץ שניתן לישראל, היינו בחי' הביטול. ולכן נק' נש"י בשם ארץ חפץ, וכמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ שהן הארץ הראוי לזריעה מפני הביטול שלהם. וזהו הארץ ברוחניות שישנה בנש"י כו'. ועי"ז הוא ההעלאה לבוא לשרש ומקור הנשמה. ועי"ז הוא ג"כ ההמשכה להמשיך בחי' תוס' אור ע"י תומ"צ כו'. וזהו לך שיבוא לשרש הנשמה, ואזי תהי' ההמשכה ע"י תומ"צ וכ"ז הוא ע"י הארץ כו'. וזהו ואעשך לגוי גדול, ואי' במד"ר נשא פי"א, אני עושה אותך ברי' חדשה, ושם ג"כ, שזהו כמ"ש ה' אשר עשה את משה כו'. דהנה התורה נק' ע"ש משה, וכמ"ש תורה צוה לנו משה, זכרו תורת משה עבדי. כי הכח הזה שניתן במ"ת שע"י אתעדל"ת במעהמ"צ יהי' נמשך מבחי' עצמות א"ס זהו שהמשיך משה, מצד מעלת נשמתו דמן המים משיתהו, שהי' משמטה ראשונה שלמעלה משמטה זו כו' (עמ"ש בתו"א בדה"מ שם פה לאדם, ושם שזהו בחי' התהו, ויש ג"כ תהו בקדושה כו', וכמ"ש בהוס' דתו"א בהבי' דקחו מאתכם תרומה), וע"כ ע"י הי' ההמשכה דמ"ת כו'. ואומר אשר עשה את משה, כי זה באמת פלא גדול שנשמת משה תרד למטה ותתלבש בגוף, וזהו אשר עשה משה, ע"ד לעושה נפלאות גדולות לבדו כו'. וכמו"כ הו"ע ואעשך לגוי גדול, אני עושה אותך ברי' חדשה, להמשיך מבחי' עצמות א"ס. שהו"ע קיים א"א כל התורה כו'. דעד עתה לא המשיך המשכות כאלה. דע"י העובדות שלו המשיך הכל מבחי' סדר השתל'. ועכשיו ימשיך

מבחי' עצמות א"ס. וזהו אני עושה אותך ברי' חדשה, בחי' התחדשות להמשיך אור חדש כו'. וזהו ג"כ ענין שנתברך בז' ברכות, דהנה כתי' חצבה עמודי' שבעה ואמרז"ל אלו ז' ס"ת. והענין הוא, דז' ס"ת הן נגד ז' מדות, ס' בראשית מדת החסד דכי אמרתי עולם חסד יבנה, חסד אמר יברא כו'. ס' שמות נגד מדות הגבו', דגבו' יש בה ב' ענינים בחי' דין וגבו', ובחי' תגבורת החסד. והו"ע גלות מצרים ויציאת מצרים, ובגמ' דברכות והגבורה זו יצי"מ כו'. ס' ויקרא ת"ת שבו מבו' ענין הקרבנות בביהמקד', וכתי' לפאר מקום מקדשי, ובית תפארתי אפאר. ס' במדבר כולל ג' ספרים, בחי' נה"י. ומשנה תורה מל'. והיינו שע"י התורה נמשך תוס' אור בהז' שמות שאינן נמחקים, להיות כי התורה היא אצלו שעשועים בחי' שעשועים העצמיים ע"כ נמשך ע"י תוס' אור כו'. וזהו"ע טוב הנא' במע"ב, דאין טוב אלא תורה, וכמא' יבוא טוב ויקבל טוב כו'. וטוב זה הוא בחי' טוב הוי' לקויו, כי יש טוב ה' לכל וטוב ה' לקויו. טוב ה' לכל הוא בחי' יחוד חיצוני דא"א שלצורך העולמות, וטוב ה' לקויו הוא בחי' יחוד פנימי דא"א כו', וכמ"ש בהגהו' לד"ה אשירה לה'. וזהו בחי' הטוב דתורה כו'. ונא' גבי מע"ב להיות דתכלית הכוונה דהתהוות העולמות הוא להיות גילוי אלקות בעולם ע"י התורה וכמא' תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו מוטב כו', וע"כ במע"ב נא' טוב שזהו הטוב דתורה כו'. וכמו"כ נתברך אברהם בז' ברכות דקיים א"א כל התורה שהמשיך תוס' אור בהז' שמות להיות גילוי אלקות בעולם כו', וכ"ז הוא ע"י הארץ דוקא כנ"ל. וזהו אל הארץ אשר אראך שהרי ההעלאה הוא ע"י הארץ כנ"ל, ועז"א אשר אראך אראה אותך כו', שע"י הארץ יבוא לעצמו ומהותו עצם הנשמה כו'. וכמו"כ ההמשכה היא ג"כ ע"י הארץ כנ"ל. וי"ל שגם עז"א אשר אראך, ע"ד שא' משה ואראה את הארץ, והיינו דשם יבוא לבחי' ראיית המהות כו' להיות שתהי' ההמשכה מבחי' עצמות א"ס ויהי' ראיית מהות אלקות כו'. (ומשה הי' ממשיך זה בכללות נש"י, וכמ"ש בד"ה ואתחנן שלא נדפס ובאברהם הי' זה הגילוי לעצמו כו'). וקודם כל הנ"ל צ"ל ההילוך מארצך וממולדתך כו'. דהנה כתי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם ובזהר פ' אמור דצ"ט ע"א מפרש על הנהר דקדושה. אך ממש"א במשנה וגמ' דפסחים מתחיל בגנות, מתחלה עע"ז כו' בעבר הנהר כו', משמע דקאי על הנהר דלעו"ז (ובזהר שם דצ"ח ע"ב מאתר רחיק קריב לון כו', וע"ש בהרמ"ז), וכדאי' במד"ר פרת זו אדום כו', ובבלעם נא' פתורה אשר על הנהר ואי' בזהר פ' בלק דקצ"ג ע"א שזהו נהר דלעו"ז, ע' במק"מ שם. ושם דר"ו ע"ב אי' דיהיב עינא בישא בההוא דקיימי עלי' כמד"א הנני נוטה עלי' כנהר שלום כו'. ולפ"ז י"ל שזהו בחי' מקיפים דקלי' כו'. וזהו מארצך שהמקום גורם, וכמו בקדושה מקום ביהכנ"ס, וכמו הווה מצלי היכא דגרסי שזהו בחי' המקיף שמסייע בהפנימי כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ בלעו"ז הוא בחי' המקיף כו', וצ"ל היציאה מהמקום כו'. ומולדתך ובית אביך י"ל שהן מוחין ומדות דקלי', מולדתך הן המוחין שהן המולידים כו', ובית אביך מדות שמזה הוא הרגילות המוטבע באדם כו'. ובכדי שתהי' עבודה צ"ל תחלה היציאה מהנ"ל, והו"ע שכחי עמך ובית אביך, שיצא מהרגילות המוטבע בו שזה מונע גדול לעבודה. כי זהו עצם ההגשמה והחומריות המוטבע בו ומגשם אותו ואינו מניח שיונח אצלו איזה דקות (א)

איידעלקייט) וענין רוחני כו'. ונדמה להאדם שהוא מוכרח בהם וא"א להיות בלעדם. ובאמת אינו כן וצ"ל היציאה מזה כו'. ומוחין דקלי' מטמאין מוחין דקדושה כמ"ש בסש"ב, וכ"ש מקיפים דקלי' ר"ל. ע"כ צ"ל היציאה מכל אלה ואז יוכל להיות העבודה כו'. וזהו לך לך שזהו ציווי לאברהם, והוא מעשה אבות סימן לבנים כו'. להיות דהעיקר הוא לאתקנא רזא דשמי' להמשיך תוס' אור מעצמות א"ס בע"ס דאצי' להיות גילוי אלקות למטה, והוא ע"י תומ"צ כו'. ולזה צ"ל תחלה לך לך לבוא לשרש הנשמה כו', והו"ע עושין רש"מ. וידוע דרש"מ הוא להמשיך בחי' רצון העצמי במקום בחי' מל' להיות הגילוי למטה, וזהו ע"י בכל מאדך דוקא כו', וכמ"ש במ"א. ובאמת ע"י עשיית המצוה כדבעי ובכוונה כנ"ל ממשיכים ג"כ תוס' אור כו'. רק ההמשכה דהרצון הפנימי והעצמי ממש זהו ע"י הרצוא דבכל מאדך כו'. וזהו לך לך, ועי"ז ימשיך התוס' אור ע"י תומ"צ כו'. וצ"ל ע"י הארץ דוקא, והו"ע הביטול שיש בנש"י כו'. ועי"ז ואעשך לגוי גדול, אני עושה אותך ברי' חדשה, להמשיך גילוי אור חדש כו'.

בס"ד לך לך, עטר"ת.

ויאמר אד' ה' במה אדע כו'. ואמרז"ל ברכות ד"ז ע"ב, אר"י בשם רשב"י מיום שברא הקב"ה את העולם לא הי' אדם שקראו להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו אדון שנא' ויאמר אד' ה' במה אדע כו'. וצ"ל מפני מה לא מצינו כן בשם הוי' שקרא אדם להקב"ה בשם זה. והגם שאמרז"ל במד"ר בראשית פי"ז א"ל הקב"ה ואני מה שמי א"ל לך נאה לקרות ה' מפני שאתה אדון על בריותך כו' הה"ד אני ה' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדה"ר. מ"מ הרי מצינו בתורה ש' הוי' קודם לויקרא האדם שמות, דפעם הראשון שנא' ש' הוי' בתורה הוא מ"ש ביום עשות הוי' אלקים כו' (והנה קריאת האדם שמות צ"ל שהי' ביום וא"ו וקודם החטא שהרי הי' קודם שנעשית חוה כאשר הפסוקים מוכיחים, וכמו שפרש"י. והפסוק הנ"ל נא' אחר השבת. מ"מ הרי הפסוק מגלה על הקודם דהתהוות השמי' וארץ הן מהו' ואלקים כו' וגם למדו מזה דארץ קדמה כו'). ואינו דומה כמו ש' אד' שלא נז' בתורה קודם שקראו אברהם בשם זה. וידוע דש' הוי' הי' גם קודם שנבה"ע וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, ומוסכם מכל המקובלים שהוא ש' הוי', וכמ"ש במ"א. וצ"ל מפני מה ש' הוי' הוא שבא מעצמו דהיינו כמו בדרך מלמעלמ"ט, וש' אד' הוא דוקא ע"י שקראו אברהם בשם זה, שזהו ע"ד מלמטלמ"ע כו'. אך הענין, דהנה ש' אד' זהו בחי' מל' דאנת אשתמודע אדון על כולא כו', ובחי' מל' הרי אין מלך בלא עם כו'. דהנה מדת המל' חלוק מכל המדות שכולם שייכים גם בלא זולת, וכמו חו"ג דעצם המדה שייכה גם כשלא יש זולת על מי שיהי' השפעת ופעולת המדה. וכמו מי שהוא נדיב לב בטבעו שאם הי' צריך איזה אדם לקבל שפע ממנו ישפיע לו

חסד. וגם התעוררות המדה שייכה בלא הזולת, וכמו שמצינו באע"ה שהי' נדיב בטבעו שהתעורר במדת החסד גם כשלא הי' איש להשפיע לו ונצטער ע"ז, וכמו שפרש"י ע"פ והוא יושב על פתח האהל. ועם היות דפעות המדה שייכה דוקא כשיש זולת, מ"מ עצם המדה וההתעוררות שייך ג"כ בלא זולת כו'. ובד"כ המדות הן כחות הנפש שישנם בעולם (היינו בעולם השייך אל הגילוי), וגם כשאננם בגילוי, וכמו מי שאינו איש הטוב, מ"מ יש בו מדת הטוב והחסד בעולם כו' (ואפי' איש האכזרי מ"מ יש בו גם מדת הטוב, שהרי יש עכ"פ מי שהוא טוב לו כמו לבנו וכה"ג, כי המדה ישנה בו בעולם כו'). משא"כ מדת המלוכה שהיא מדת ההתנשאות הנה בלי עם לא יהי' ההתעוררות ע"ז כלל. וכמו שלא יתעורר אדם במדת ההתנשאות כשיהי' במדבר שמם או בין בהמות וחיות שאינו נופל עליהם ענין המלוכה וההתנשאות כו' (מדת החסד והרחמים שייך גם על הבהמה וכמ"ש ואני לא אחוס כו' ובהמה רבה, ואדם חס על מעשה ידיו אף שהוא דבר שאינו ממהותו כלל. וזה ג"כ הוראה שהמדה והתעוררותה הוא מהאדם עצמו ואינו נוגע מה הוא הדבר שמתחסד ומתרחם עליו. משא"כ במלוכה שאינו שייך רק על מין האדם מפני שהיא באה מן הזולת דוקא, וצ"ל המעורר כערכו ובמהותו דוקא כו'). וכידוע בענין ההכתרה שזהו ע"י ביטול העם מתעורר ברצון למלוך. אבל בלתי התעוררות העם שמעלין רצון שלהם בביטול גדול לקבלו למלך, לא יתעורר בעצמו בהתנשאות כו'. וכל מה שהעם מעוררים יותר בביטול רצונם אליו יתעורר יותר במדת ההתנשאות. אבל כ"ז הוא דוקא ע"י התעוררות העם. וגם אינו שייך כ"כ מדת ההתנשאות בעולם כמו ששייך במדת החסד כו'. וכנ"ל מדת החסד יש בכאו"א בעולם השייך אל הגילוי ובנקל הוא לעורר במדת החסד כו', וגם איש אכזרי יש בו מדת החסד בעולם כו' כנ"ל. משא"כ מדת ההתנשאות, הגם שישנה ג"כ בכל אדם, הנה הוא בעולם שאינו במציאות, לא בבחי' העולם השייך אל הגילוי. ולכן התעוררות ההתנשאות היא ביגיעה דוקא, והיינו בביטול גדול ובקבלה גמורה כו'. וכמה בנ"א שלא יהי' בהם מדת ההתנשאות בהתגלות לעולם (הגם שגם בהם יש מדת ההתנשאות בעצם). וגם מי ששייך להתנשאות הנה ההתעוררות הוא דוקא ע"י ביטול עצום כו'. ולכן מדות דחו"ג שייכים גם על בנים וקרובים, ומלוכה הוא דוקא על עבדים וזרים. והוא משום דאין מלך בלא עם כו'. וזהו שהמל' נק' שם וכמ"ש מלך שמו נקרא עליהם. וכמו שם האדם שהוא לזולתו שיקרא אותו בשמו, וע"י הקריאה בשמו מתעורר ונפנה אליו כו'. וקודם שנק' בשם, הגם שבודאי יש בו השם בעולם, מ"מ אינו כלל כמו הכחות שישנם בעולם קודם התגלותם כו'. וכמ"ש בהבי' דואני נתתי לך בהוס' דתו"א, דשם האדם אינו כ"כ בעולם בו קודם שיקראוהו משא"כ הכחות כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא בבחי' המל' להיות בבחי' התנשאות על העולמות ולהיות גילוי המלוכה הוא ע"י העלאת מ"ן של הנבראים בקבועו"ש וביטול שלהם. וכמו שאו' בקדושת מוסף, כתר יתנו לך כו' מלאכים המוני מעלה ועמך ישראל קבוצי מטה כו', דע"י קבלת עול מל' דמלאכים שמקבלים עליהם עול מ"ש ומקדישים וממליכים כו', וכן נשמות למטה בקבועו"ש בקיום התומ"צ, ע"ז ממשיכים בחי' כתר מל' שהוא בחי' הרצון למלוכה כו'. וכמו בר"ה

שמכתירין אותו ית' בכתר מל', שזהו דוקא ע"י נש"י למטה, כמא' אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם כו'. ואינו דומה לשארי מדות שהן גילויים מאוא"ס ב"ה ונמשכים גם בלא העלאת מ"ן כו'. וכמו במע"ב הרי נמשכו המדות עליונות להוות העולם, דכל יומא ויומא עביד עבידתי, גם שלא הי' העלאת מ"ן דאדם כו', משא"כ בחי' המלוכה הי' דוקא ע"י הקבע"מ דאדה"ר שאמר ה' מלך כו' כנודע. וידוע דמל' נאצלה בסוד שרש רק נקודה א' ובנין המל' הוא מהט"ס שלמעלה, והוא ע"י העלאת מ"ן שלמטה. וכנודע דבעשרה ימים שמר"ה עד יוה"כ"פ הוא בנין המל' כו'. ויש בנין המל' בכל יום, וכמ"ש בפע"ח שער הלולב פ"ד וז"ל, כי בכל יום ויום יש תיקון הנוק' בסוד התפלות כנודע, עכ"ל. ומבו' במ"א שיש ג' מיני גבורות בבחי' מל'. הא' לצורך בנינה, היינו שיהי' שייכות מדת המלוכה, כי אין מלך בלא עם שיהיו נבראים נפרדים דוקא בבחי' יש ומציאות כו' וזה ע"י הגבורה דוקא, וכמ"ש כבוד כו' וגבורתך ידברו, שצ"ל בחי' גבורות וצמצומים כו', וכמ"ש במ"א באורך. הב' הוא בחי' הגבורה לעורר בחי' הרצון ותשוקה לעלות למעלה כו', והו"ע ההתהפכות מבחי' יש לאין (כי מל' הוא בבחי' משפיע בבייע שזהו בבחי' יש וכמ"ש במ"א דמלוכה הוא בחי' ישות כו', ולכן דוד לא הוי לי' שנין כ"א אדה"ר והאבות נתנו לו ע' שנה כו', ובכדי להיות מקבל צ"ל בבחי' אין וביטול כו'), והו"ע עשיית הכלי להיות בבחי' כלי ריקן, דהיינו בבחי' ביטול שע"ז הוא כלי לקבלה כו'. והג' לצורך ההולדה, והו"ע יחוד ז"א ומל' שההמשכה היא בבחי' גבו', וכידוע בענין מוריד הגשם שיורדין בגבו' כו'. וכז' נעשה ע"י העבודה למטה, דהג' הראשונים הן ע"י קבעמ"ש בבחי' אתכפי' לבד, אף שאין לו עדיין תשוקה וחפיצה, מ"מ יכול לעבוד את ה' ע"י אתכפי', כי מוח שליט על הלב כו', ועמ"ש מזה בדרוש בשעה שהקדימו תער"ב, בד"ה ביום השמע"צ תרד"ע. והג' שניים הוא להיות בבחי' כלי ריקן ולב נשבר, שע"ז מתבטל מישותו והוא בבחי' רצון ותשוקה לאלקות כו', והו"ע ק"ש שעהמ"ט להיות ממארי דחושבנא בלב נשבר ונדכה לבטש א"ע עד לעפר כו', ועי"ז הוא העבודה בשחרית בשמחת הנפש בהתבוננות טובה ובאהוי"ר אמיתים. וגם נמשכים מלמעלה בחי' האהוי"ר העליונים שזהו בדוגמת בחי' היחוד כו', וכמו"כ הרצון להיות בחי' המלוכה הוא ע"י אתעדל"ת בקבעומ"ש וביטול רצונותיו בבחי' הנחת עצמותו כו', ועמ"ש בוח"א ד' ל"ה ע"א בענין כי לא המטיר, דע"י עבודת האדם למטה הוא תיקון המל' למעלה כו', וז"ש הוקם המשכן, שע"י המשכן שלמטה הוקם המשכן של מעלה, דהיינו בחי' מל', וכמ"ש הפרדס שער מהות והנהגה פי"ח. והנה נת"ל במשל דמדת ההתנשאות אינו נמצא כ"כ בהעלם כמו שארי המדות. וי"ל הענין למעלה ע"פ מ"ש בע"ח שער א"א פ"ב דבא"א הן ט' נהורין ורדל"א והמל' מושרשת ברדל"א. והיינו הט"ס הן בהתכללות בבחי' א"א מקור האצ"י, משא"כ המל' שאינה בהתגלות בא"א כ"א היא כלולה ברדל"א שלמעלה מבחי' מקור לאצ"י, והיא שם לא בבחי' מציאות כו'. ובזה יש לפרש מה שבר"ה נא' זה היום תחלת מעשיך וזכרון ליום ראשון שצריכים לעורר משרש ומקור הראשון, דלכאו' אינו מובן, והלא כל שנה הוא רק פרט מאלף שנה, וכידוע דכל אלף שנה כלל שנמשך מיומין עילאין וכמ"ש כי אלף שנה בעיניך כיום אתמול כו', ונמשך חיות כללי על אלף שנה,

וכל שנה ה"ז לכאור' המשכה רק מהכלל אל הפרט, וא"כ מה צריכים לעורר משורש הראשון כו'. אך לפי הנ"ל ניחא, להיות דבחי' המל' ההעלם שלה אינו בבחי' העלם השייך אל הגילוי כו', והיינו כשמסתלק בחי' המלוכה הנה ההסתלקות הוא בבחי' העלם שסתום ונעלם לגמרי כו'. ולזאת התחדשות הרצון למלוכה שצ"ל בכל שנה ושנה וכמ"ש תמיד עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה כו', צ"ל ההמשכה משורש ומקור, היינו מבחי' העלם העצמי שלמעלה ממקור לגילוי כו'. והגם שכבר נמשך חיות כללי על אלף שנה, י"ל שזהו מצד בחי' המדות דז"א, שז"ע כיום אתמול, שית יומין עילאין דז"א כו'. וגם י"ל דגם מצד בחי' המל' נמשך על כללות האלף שנה, ומשו"ז היא בנקל להיות ההמשכה וכמ"ש במ"א בענין זכרון ליום ראשון, דאחר שכבר נמשך פ"א יכולים להמשיכו עוד לרצון ועונג זה כו', וכמ"ש בדרוש הנסירה. ומ"מ ההמשכה היא משורש ומקור הראשון כו', ולכן המשכת הרצון למלוכה היא בעבודה ויגיעה בבחי' ביטול והנחת עצמותו (ולא כמו ההמשכה משארי המדות, כמו ע"י צדקה וגמ"ח שממשיכים מבחי' חסד שאין זה בבחי' יגיעה שמכביד על עצמו ביותר, ונק' מעשה הצדקה שודאי הוא בבחי' כפי', וכמ"ש במ"א בענין משפט וצדקה כו', מ"מ אין זה בבחי' הנחת עצמותו כו'. וגם דענין מעשה הצדקה הוא להמשיך גילויים עליונים יותר, וכידוע בענין מעשה גדול כו', ועמ"ש באגה"ק סי' י"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה שלו' כו'. וכן העבודה באהוי"ר שע"פ טו"ד הרי אין הביטול בזה בדרך הנחת עצמותו, אדרבא הוא שרוצה ונמשך למה שטוב לו כו', ובאה ע"י התבוננות באלקות והרגש הטוב דאלקות ואיך שקרבת אלקים לו טוב כו'. אבל קבלת עומ"ש הוא בביטול הרצונות והנחת עצמותו דוקא כו'). ובפרט בהמשכת הרצון למלוכה כר"ה שזהו בביטול כל רצונותיו לגמרי מכל וכל ובהזנת עצמות נפשו כו', וכמ"ש במ"א. וכי"ז הוא מפני שענין המלוכה הוא ע"י התעוררות התחתונים, שאין זה בבחי' גילוי מעצמו, כ"א שמעוררים הרצון למלוכה, והתעוררות היא משרש ומקור הראשון היינו מבחי' העלם שלמעלה מבחי' מקור לגילוי כו' (והא בהא תליא, דמפני שהוא מבחי' העלם שלמעלה מבחי' הגילוי ע"כ הוא דוקא ע"י התעוררות באתעדל"ת כנ"ל) ע"כ הוא בבחי' יגיעה דוקא כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א שיש ב' בחי' העלם, העלם שישנו במציאות והעלם שאינו במציאות, וכמו עדי"מ האש שבגחלת הגם שהיא גנוז וטמון בתוך הגחלת הרי ישנו במציאות אש, אך אבן החלמיש שיש בו אש הרי לא יש בו אש במציאות כ"א כח החום שיש בו בהעלם. וההפרש בזה הוא, שהאש שבגחלת יכולים להוציא בלי יגיעה רק ע"י שמנפחים במפוח יוצא הלהב, אבל האבן החלמיש להוציא האש ממנו הוא ע"י הכאה דוקא. והיינו מפני שהאש אין בו במציאות רק בכח, ה"ז בא דוקא ע"י יגיעה בהכאה כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה, דבחי' העלם המקור לגילוי הוא בחי' העלם שישנו במציאות וע"כ א"צ לזה יגיעה כ"כ, אבל בחי' העלם שלמעלה מבחי' מקור לגילוי ה"ז העלם שאינו בבחי' מציאות כו'. וכמו בחי' המל' שמושרשת ברדל"א הרי בחי' רדל"א הוא דלא ידע ולא אתיידע. וידוע דענין לא ידע הוא שאינו במהות ידוע בעצמו כו', וכמ"ש בסי' בפ"י ברוך שאמר וא"כ כמו"כ בחי' מל' המושרשת ברדל"א הוא לא בבחי'

מהות ידוע ובבחי' מציאות בעצמו כו' (וי"ל דזהו מה שבחי' מל' יש בה ב' הפכים דמלוכה היא בחי' יש, וכנ"ל דמשום זה דוד לא הווי' לי' שנין כו'. ולהיפך יש במל' בחי' הביטול יותר מבכל הספי', דלכן נק' ארץ העפר שהכל דורסין עלי', וכמו ונפשי כעפר לכל תהי' כו', והוא בחי' מקבל מכל הספי' כו'. כמו דוד שהי' בתכלית השפלות והביטול וכמ"ש ואנכי תולעת ולא איש כו', אם לא שויתי ודוממתי, שהי' בבחי' הביטול דדומם כו', ומ"מ הי' מלך בהגבהה והתנשאות כו'. וי"ל דהביטול הוא מצד שרשה ומקורה ששם היא לא בבחי' מציאות לעצמה כלל שהו"ע לא ידע כו'. והגם שבכל המדות יש מקור בבחי' העלם שאינו במציאות, וכמו כחות הנפש הכלולים בעצם הנפש כו', הרי יש להם גם מקור שישנו במציאות, שזהו בחי' ט' נהורין דא"א כנ"ל. אבל בחי' מל' הרי לא נתגלה באריך והיא מושרשת ברדל"א כו'. וכנ"ל דהתנשאות לא ישנה בהעלם כ"כ בעצמו כו' ע"כ הגם שבהתגלות ענין המלוכה הוא בבחי' ישות ומורגש כו' הנה מצד העצם היא בבחי' ביטול ושפלות בתכלית כו' ולהיותה בעצם שרשה בבחי' לא ידע כלל ע"כ ישכנו בה שני ההפכים כא' כו'), ולהיות שהיא בשרשה בבחי' העלם שאינו במציאות, וכבר נת' שהמשכת המלוכה היא משרשה הראשון (דבעיקרה הוא בר"ה שממשיכים הרצון למלוכה משרש הראשון ממש מבחי' עצמות א"ס כו', וכמו"כ הוא בתיקון המל' בכל יום הוא ההמשכה מבחי' שלמעלה מבחי' מקור לגילוי כו' והיינו מבחי' לא מציאות למציאות כו', וכמו מנקודה להיות בבחי' פרצוף, שהנקודה היא בבחי' לא מציאות כו' וכמו הקוץ ברגל הג' דאות ה' דאויט פסיעה לבר כו', וכמ"ש במ"א), ע"כ זהו בבחי' עבודה ויגיעה דוקא בבחי' ביטול והנחת עצמותו כו'. גם י"ל ע"ד מ"ש בהבי' דונקדשתי, דיחוד זו"נ הוא ע"י תומ"צ, ובכדי להמשיך בחי' יחוד או"א הוא ע"י מס"נ דקדושה, והוא מפני כי יחוד זו"נ הוא ההמשכה מבחי' סדר השתל', והיינו מה שכבר נמשך בשרש ומקור, וההמשכה היא רק מהעלם אל הגילוי כו', ע"כ מספיק העבודה דתומ"צ כו'. אבל יחוד פנימי דאו"א הוא המשכת אור חדש מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' ה"ז ע"י העבודה במס"נ דוקא כו'. וכמו"כ בכדי להמשיך בחי' המלוכה שזהו מלמעלה מבחי' מקור כו' כנ"ל הוא ע"י העבודה ביגיעה בבחי' ביטול והנחת עצמותו, שזה כענין מס"נ, וכמ"ש בלקו"ת בד"ה כי קרוב אליך הדבר, דמסירת הרצון לה' בכל עניני רצונות הנפש להיות בטל רצונך כו' (עמ"ש בד"ה צאינה וראינה הא' ובהבי') להיות עוצם עיניו וכן בשמיעה ודבור וכן לא תתורו אחרי לבבכם ביטול הרצון, וכן בעשיית הטוב בע"כ דוקא לעשות הכל בהיפוך רצונו, ה"ז מס"נ, כי מה לי קטלא כולא מה לי קטלא פלגא כו'. ועי"ז דוקא נמשך בחי' הרצון למלוכה כו', וההמשכה היא מאוא"ס שלמעלה מהשתל' כו'. וזהו שע"י עשיית המצוות בבחי' מצות המלך ע"ד ותגור אומר ויקם כו' היינו של איכפת לי' הכוונה וההמשכה פרטיות של המצוות כ"א בבחי' הסכם חזק בנפשו להיות כרצונו ית' ולהבטיל כל רצונותיו מפני רצון ה' כו' (עמ"ש בד"ה להבין ענין שמח"ת, עטר"ת) ממשיכים בחי' המל' משרשה ומקורה מבחי' עצמות א"ס כו'. וכמ"ש בלקו"ת בד"ה ועתה יגדל נא שממשיכים בחי' כח אד' שזהו בחי' מל' דא"ס כמ"ש בהבי' שם. ושם שז"ע אד' בחי' מל' כמו שהיא בשרשה בחי' מל' דא"ס,

שע"י המצוות בקבלת עומ"ש ממשיכים מחי' כח אד' בבחי' ש' אד' בבחי' המל' כו'. וזהו ג"כ שהמשיך אברהם ע"י העובדות שלו במס"נ בבחי' ביטול הרצון, ובפרט בהנסיונות שלו שהי' בבחי' מס"נ בפר"מ, שע"ז המשיך בחי' ש' אד', בחי' המל' משרשה ומקורה הראשון מבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו שאמר אברהם ש' אד' גבי ירושת הארץ, להיות הארץ הוא בחי' מל', ובלק"ת ד"ה שלח לך שהו"ע מצות מעשיות, וע"ז אמרו יהושע וכלב טובה הארץ מאד מאד, שע"י מצות מעשיות דוקא מגיעים בבחי' עצמות א"ס בחי' העלם העצמי שלמעלה מבחי' מקור לגילוי, וזהו מאד מאד כו' (וי"ל מאד מאד בחי' בלי גבול האמיתי, וכמ"ש במ"א דבחי' סוכ"ע אין זה עדיין בחי' בל"ג האמיתי שהרי זה גופא שהיא בלי גבול ה"ז ציור והגבלה כו'. ובלי גבול האמיתי הוא בחי' עצמות א"ס בחי' העלם העצמי שאין שם שום הגבלה כלל, והוא בחי' השלילה מכל וממילא נושא הכל כו', וכמ"ש במ"א, וזהו בחי' מאד מאד כו'). וענין ירושת הארץ מבו' שם שזהו ברור ז' מדות דתהו (עמ"ש בד"ה זכור את אשר עשה עמלק דתקס"ב בענין לתת את ארץ כנען) ע"י מצות מעשיות, והוא הברור דנה"ב שנעשה ע"י המצות, וכידוע שכל מצוה יש בה כפי' פרטיות כו'. וע"ז יורשים הארץ העליונה כו'. וע"כ אמר כאן ש' אד' כו'. והנה במד"ר פמ"ד במה אדע לא כקורא תגר אלא באיזה זכות כו'. י"ל ע"פ הנ"ל, להיות דירושת הארץ שהיא המשכת בחי' המל' שזהו ש' אד' הוא ע"י אתעדל"ת ובבחי' עבודה ויגיעה כו' כנ"ל, ע"ז שאל באיזה זכות, היינו באיזה עבודה ימשיכו בחי' מדת המל'. ע"ז השיב לו, קחה לי עגלה משולשת, הו"ע הקרבנות, שע"ז ימשיכו בחי' המל'. להיות כי ענין הקרבנות הוא ברור הנה"ב, וכמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן, שההקרבה היא מכם היינו הנה"ב. וענין ההקרבה היא ששורפין את הבהמה ע"ג המזבח ונשאר רק האפר. וידוע דהיינו שריפת הרצונות זרות, שהו"ע יצר הרע בחי' ציור הרע, דהנה"ב בעצם הוא רק המתאוה, ומה שמתאוה תאוות זרות זהו הציור שמצייר ומלביש אותו ברצון כזה. וענין ההקרבה היא לשרוף כל רצון זר וישאר רק כח המתאוה שזה יכול להפוך לאלקות כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה זאת חקת הפרה, וא"כ ה"ז ענין מס"נ הנ"ל ביטול כל הרצונות כו' (והנה שריפת הקרבן הוא בעולה, ובחטאת מקטיר החלב, שזהו התענוג הגשמי ונזרק הדם שהוא החיות דק"נ והבשר נאכל לכהנים, דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים כו'. ומבו' במ"א שזהו אכילת אדם בחי' ש' מ"ה כו', וידוע דמ"ה הוא בחי' ביטול עצמי דהביטול דהנחת עצמותו הוא מש' מ"ה, וכמ"ש במ"א). וע"כ ע"י הקרבנות ממשיכים גילוי בחי' המל' כו'. וזהו שאברהם קראו אדון, דענין הקריאה באתעדל"ת זהו בש' אד', דש' הוי' הוא בחי' ז"א בחי' מדות העליונות שהן בחי' גילוי מצד עצמו, והקריאה בזה היא רק ההמשכה מהעלם לגילוי כו'. אבל בחי' מל' להיות בחי' ההתנשאות ובחי' גילוי המלוכה היא ע"י התעוררות התחתונים כו', לכן בש' אד' הוא שנקרא ונמשך ע"י הנבראים כו', ואברהם ע"י הביטול הרצון קראו אדון שהמשיך גילוי המלוכה כו'. אמנם צ"ל מה שמצינו כן גם בשארי שמות לבד ש' הוי' וכמו בשם צבאות שאמרז"ל ברכות דל"א ע"ב אר"א מיום שברא הקב"ה את עולמו לא הי' אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאת חנה וקראוהו צבאות (ועמ"ש בח"א מהמהרש"א וכ"נ

מפי' הרד"ק, וצ"ע דא"כ בכל השמות מצינו כן שקרא אדם בהשם לאחר שכבר נא' בתורה, שכן מצינו בש' הוי' וכמו ביצחק דכתי' ויעתר יצחק להוי' וביעקב כתי' הוי' האומר אלי כו' ומשה התפלל בש' הוי' (וצל"ע אם נמצא כל' הזה שנא' בחנה). וי"ל מפני שחנה היתה עיקרה של ביתו משו"ז נא' ג"כ בתחלת הענין ולזכות לה' צבאות). וצ"ל שיש בזה הפרש בין ש' הוי' להז' שמות שאינן נמחקים כו'. והענין הוא דהנה ידוע דהשמות אל אלקים כו' צבאות הן בכלים דע"ס, ש' אל בחסד ש' אלקים בגבו' כו' צבאות בנו"ה גו', והאור בכלם הוא ש' הוי'. והנה עיקר עבודת* הוא בתיקון הכלים ועי"ז נמשך ממילא האור ובכחי' תוס' וריבוי כו'. ויש לבאר זה ע"פ הידוע דירידת הנשמה למטה אינו בשביל עצמה כי הנשמה א"צ תיקון כמ"ש בע"ח, וירדה רק לברר ולזכך את הנהי"ב ואת העולמות כו', וע"י תיקון ובירור העולם התחתון שהאדם מברר בעבודתו (ואופן הבירור ידוע ומבו' בכ"מ שהוא ע"י הכפי' וע"י ביטול היש שפועל בעצמו שלא יתאווה התאות ותענוגי עוה"ז ויהי' הכל בכוונה לש"ש כו'), עי"ז נעשה התיקון גם בכחי' הכלים למעלה גם בכחי' הכלים דאצי' כו'. הגם שהכלים כבר נתבררו בכחי' בירור דמלמעלמ"ט כנודע, מ"מ ה"ה בכחי' כלים שהן בחי' העלם ומעלימי' ומסתירים על האור, וממילא האור המתלבש בהם הוא רק בחי' חיצונית האור, וג"ז אינו מתגלה בהם כמו שהוא בעצם כ"א בכחי' לבוש והעלם כו' (וכמ"ש בפרדס דהאור בעצם הוא ש' הוי' פשוט, והנקוד של השם הוא היכל ולבוש אל עצם האור כו', וא"כ שם הוי' בניקוד סגול שבחסד ה"ז שמאיר ע"י לבוש, ובכללות הוא בחי' חיצונית האור כו'). ותיקון הכלי הוא שהכלים לא תעלים על האור, ואזי מאיר בה בחי' פנימיות האור ובלי לבוש המעלים כו', וכמו שיהי' לעתיד ונגלה כבוד הוי' שיאיר האור דש' הוי' כמו שהוא בעצם כו' וכמ"ש במ"א. והוא ע"י העבודה דעכשיו דנש"י למטה בבירור ותיקון העולם, שע"ז נעשה תיקון הכלים למעלה כו'. אבל בהאור אינו שייך תיקון שהרי הוא בחי' אור התיקון בעצם וכמא' מלגאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח אצי' כו', והוא בחי' ש' מ"ה דתיקון כו' (והגם דבהאור יש ג"כ ב' מדריגות אור התיקון בעצם ומה שנתתקן מבחי' אורות דתהו וכמ"ש בע"ח ומבו' במ"א, מ"מ הרי האור נתתקן בתיקון גמור כו' והתוס' אור הוא ע"י תיקון הכלים, וכידוע שע"י הבירורים יורש התיקון אורות דתהו כו'). כ"א העבודה הוא בתיקון הכלים ועי"ז נמשך האור בכחי' תוס' וריבוי בלי שום לבוש המעלים, וגם נמשך בחי' פנימיות האור. וגם במעלה"צ הרי ידוע שע"ז נעשה הגדלת הכלים דז"א, דע"י רמ"ח פקודין נעשים בחי' רמ"ח אברין דז"א, והוא נמשך ממילא, שז"ע כאלו עשוני, דלכאו' מהו כאלו הלא ע"י המצות עושין את הכלים כו'. אך שזה קאי על האור, דזה שעושיין ע"י המצות הוא הכלים ועי"ז האור נמשך ממילא. וכמ"ש כלים ריקים אל תמעיטי, שצריכים לעשות כלים שיהיו ראויים לקבל את האור וממילא נמשך האור כו', וזהו כאלו עשוני להיות גם המשכת האור כו'. ונמצא דעיקר עבודת האדם הוא בעשיית הכלים שהן הז' שמות כו'. וע"כ בזה שייך שקרא אדם לשמות אלו מפני שהן העושים

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: עבודת האדם.)

את הכלים וכמ"ש ועשיתם אותם כו' (ומ"מ הרי הי' תיקון הכלים בדרך מלמעלמ"ט צ"ל דמשו"ז נא' השם קודם ג"כ כמו ה' צבאות כנ"ל). וכי"ז בשמות הכלים, אבל בבחי' האור שהוא ש' הוי' הרי נמשך בדרך ממילא, הגם שזהו ע"י תיקון הכלים, מ"מ הרי המשכת האור הוא בדרך ממילא כו' (וגם שתחלת המשכתו הוא בבחי' תיקון הגמור כו' כנ"ל). ע"כ בש' הוי' לא נא' שקראו אדם בשם זה כ"א בשארי השמות כו'. ובתו"א ד"ה משה ידבר ובהב"י כ' דגם הו' שמות הן בהאורות המתלבשים בהכלים כו', ועמ"ש מזה בד"ה לך לך עטר"ת. ולפ"ז י"ל דש' הוי' הוא בחי' האור הבל"ג שלמעלה מהשתל', וז"ע בחי' שמו שעד שלא נבה"ע כנודע, שזהו בחי' אור הא"ס כו'. והענין הוא, דהנה האור המתלבש בכלים הוא האור שנמשך לא בבחי' גילוי העצמות כ"א להאיר את העולם כו', והוא שנמשך ע"י הצמצום שבא במדה וגבול שיוכל להתלבש בכלים כו', אבל בחי' אוא"ס הבל"ג הוא בבחי' גילוי העצמות כו' (ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ, עטר"ת). וע"כ בבחי' האור שבא ע"י הצמצום הגם שהוא בבחי' גילוי מן העצם, מ"מ מאחר שבא ע"י הצמצום שייך בזה עבודה שיצמצם א"ע כבי' להאיר את העולמות כו', וכמ"ש במ"א בענין מעשה גדול שע"י המעשה שהו"ע כפי' וביטול ממשיכים בחי' גדול ה' כו' (ועמ"ש בד"ה ויקח את האדם, עטר"ת בענין מלאכה דבשרשו זהו בחי' האור והוות ולהחיות דהיינו להאיר את העולמות, והוא בחי' אור הקו כו'). אבל האור שבבחי' גילוי העצמות הוא שנמשך מאיליו וממילא שז"ע גילוי העצמות לגלות עצמותו כו' כמ"ש במ"א, ולכן בש' הוי' אינו שייך שבא ע"י קריאה, כ"א בהז' שמות הוא שבאים ע"י קריאה שזהו בחי' האור שבא לפ"ע העולמות שענינו הוא להאיר את העולמות כו'.

בס"ד ש"פ וירא, עטר"ת.

וירא אליו הוי' כו' והוא יושב פתח האהל כחם היום כו' וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו כו'. וצ"ל והלא לא הי' כאן שום דבור שנא' אליו רק מה שנראה אליו הוי', ומיד מתחיל הסיפור דשלשה אנשים, וצ"ל מה"ע רא"י והתגלות זו, ומה שייך זה לוירא והנה שלשה אנשים כו'. גם צ"ל מ"ש וירא אליו ה' ולא כתי' וירא ה' אל אברהם כמו שנא' בפ' לך לך וירא ה' אל אברם, וכאן נא' אליו סתם. גם מה"ע והוא יושב פתח האהל כחום היום כו'. ובוהר דצ"ז ע"ב אי' האי קרא בתר דאתגזר אברהם דעד* לא אתגזר לא הוה מליל עמי' אלא מגו דרגא תתאה ואלין דרגין עילאין לא הוה קיימא על ההוא דרגא תתאה כיון דאתגזר כדין הנצנים נראו בארץ אלין דרגין תתאין

* (תיבה זו אינה ברורה בגוכי"ק. אבל כ"ה בזהר.)

דאפיקת ואתקנת ההיא דרגא תתאה עת הזמיר הגיע אלין ענפויה דערלה וקול התור נשמע בארצנו דא קלא דנפיק מגו פנימאה דכולא כו'. ואח"כ אומר וירא אליו ה' למאן דהא לא כתיב וירא ה' אל אברהם כו', אלא וירא אליו לההוא דרגא דמליל עמי' וכו'. וצ"ל מהו דרגין תתאין ודרגין עילאין, ומהו אומר הניצנים נראו בארץ אלין דרגין תתאין, דלכאוי' הול"ל אלין דרגין עילאין, דתחלה אומר ודרגין עילאין לא הוו קיימא, יאמר את* דכד אתגזר הנצנים נראו בארץ אלין דרגין עילאין, ומהו אומר דרגין תתאין כו'. והנה דרגין תתאין זהו בחי' מל' שנק' בש' אלקים וש' אד', ודרגין עילאין הוא בחי' ז"א דאצי' שהוא שם הוי', ועז"א ואלין דרגין עילאין לא הוו קיימין כו', דש' הוי' לא נתגלה לו, וכמ"ש וירא כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם זהו דדרגין עילאין לא הוו קיימי כו'. אך צ"ל והלא כ"פ** באברהם גם קודם שנימול וכמ"ש ויאמר ה' אל אברהם לך לך כו', וה' אמר לאברהם אחרי הפרד לוט כו', וירא ה' אל אברהם, וירא אליו ה' כו' וכה"ג נמצא כ"פ ש' הוי'. אך באמת הכתובים לא סתרי אהדדי, שהרי דקדק לאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם, ואינו אומר לא נגליתי אלא לא נודעתי, נודעתי הוא ל' דעת שזהו המשכה פנימיות ועצמיות כו'. ועז"א ושמי הוי' לא נודעתי דש' הוי' פנימי ועצמי לא נדע להם רק בחי' חיצוניות לבד כו', וכמשי"ת. ולהבין זה ילה"ק, דהנה ידוע דש' הוי' יש בכל ספי' וספי' גם בחי' המל' שהיא ש' אלקים ואד' יש בה שם הוי' וכמ"ש בפרדס שער יט פ'*** דבחי' מל' הכלי היא ש' אד' והאור הוא ש' הוי', דש' הוי' הוא התהוות אצי' האור של הספי' יהי' איזה ספירה שיהי' אם חסד או גבו' כו' האור הוא ש' הוי', רק דבחסד הש' הוי' הוא בניקוד סגול ובגבו' בניקוד שבא ובת"ת בניקוד חולם כו', אבל בכולם הוא ש' הוי' והכלים הן הז' שמות ש' אל בחסד ש' אלקי' בגבו' כו'. ובפרטיות הן עשרה שמות ש' אהי' בכתר ש' י"ה בחכ' ש' הוי' בנקוד אלקים בבניה כו'. ובכללות זהו בחי' פנימיות וחיצוניות, דהאור שהוא ש' הוי' הוא בחי' פנימיות והכלים בחי' חיצוניות כו'. ובפרדס נק' בשם עצמות וכלים, שהאור הוא בחי' עצמות ופנימיות הספי', והכלים זהו בחי' חיצוניות כו'. והנה ידוע הכלל בהתלבשות הפרצופים זב"ז דרק בחי' חיצוניות שבעליון מתלבש בהתחנות, אבל הפנימיות אינו מתלבש בהתחנות. שזהו הכלל בהשתל' עו"ע דחיצוניות**** נעשה פנימי אל התחנות, והפנימי שבעליון הוא רק בבחי' מקיף אל התחנות, ומה שמאיר בפנימיות הוא רק בחי' חיצוניות שבעליון כו'. וגם זה ידוע דבהתלבשות המדרי' העליונה היא מתעלמת בהמדרי' התחתונה, שההתגלות למטה הוא רק מהמדרי' התחתונה, והיינו שההתגלות הוא המלביש לא המלוכש כו'. שזהו ההפרש בין מעביר להתלבשות, דמעביר הוא שאינו

(* תיבה זו אינה ברורה. ואוצ"ל: אח"כ.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כ"פ מצינו.

(*** כ"ה בגוכי"ק, וראה שם ריש שער כ'.

(**** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דחיצוניות שבעליון.

מתעלם במדרי' התחתונה, ולכן הגילוי הוא המדרי' העליונה, ובהתלבשות הוא שהמדרי' העליונה מתעלמת בהמדרי' התחתונה כו'. וכמ"ש בע"ח דלפעמים מל' מקבלת מת"ת ולפעמים מבינה, והלא כל השפעה היא מהכתר. אך כאשר המדרי' הממוצעת היא לבחי' מעביר בלבד מתייחס השפע למדרי' העליונה, וכאשר הוא בבחי' התלבשות, שההשפעה מתעכב ה"ז מתייחס להמדרי' התחתונה כו'. וכמו עד"מ השפעת השכל בדבור שצ"ל ע"י המדות שירצה להשפיע, דבלא זה א"א להיות ההשפעה בדבור. אך הוא בדרך מעביר לבד. הרי ההשפעה היא השפעת השכל, אבל כאשר היא בבחי' התלבשות והיינו בלידת המדות מן השכל שהשכל מתלבש בהמדה אז ההתגלות היא המדה כו'. והיינו שבהתלבשות המדרי' העליונה היא מתעלמת בהמדרי' התחתונה כו'. אמנם לבד זאת, הנה המדרי' העליונה מתעלמת בעצמה לצורך ההתלבשו', דאופן התלבשותה במדרי' התחתונה הוא ע"י התעלמות תחלה בעצמה כו'. דלהיות ענין ההתלבשות הוא בחי' גילוי בהמדרי' שמתלבשת בה, ואינו כמו המעביר שאין כוונת הגילוי בהמדרי' שעוברת השפע דרך בה כו', ולמטה בבחי' מעביר הוא שאין גילוי כלל בהמדרי' הממוצעת, ולמעלה ה"ז בבחי' גילוי גם במדרי' הממוצעת, מ"מ בחי' גילוי בפנימיות זהו בבחי' התלבשות כו'. ובכדי שיהי' בחי' גילוי ממש צ"ל התעלמות האור בעצמו, כי גם בחי' חיצונית שבעליון אינו יכול להיות בגילוי אל התחתון כ"א ע"י העלם כו'. וזה גופא הסבה מה שבהתלבשות מתעלמת המדרי' העליונה בהמדרי' תחתונה, מפני שההתלבשות הוא באופן כזה שהמדרי' מתעלמת בעצמה, ואם לא הי' התעלמות זאת (שכן הוא באמת בבחי' מעביר) לא הי' מתעלמת בהמדרי' התחתונה. רק מפני שהוא ע"י התעלמות בעצמה לכן ה"ז מתעלם בהמלוש, שהגילוי הוא המלוש לא המלוש כו'. ויובן זה עד"מ בהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל, הרי עצם השכל ופנימיותו כמו שהוא אצל המשפיע הרי אינו בערך המקבל כלל, שא"א להתגלות אל המקבל ולא יוכל לקבלו כו', רק חיצונית השכל הוא שנמשך אל המקבל. והנה השכל השייך אל המקבל נמצא תחלה אצל המשפיע בנקודה א' שהיא נקודה היולית מכל השכל וה"ה למעלה מגילוי, ואח"כ מפרט המשפיע בעצמו הפרטים של הנקודה שיוכל להתגלה אל המקבל. אבל זהו עדיין בעצמות המשפיע, היינו כמו שהמשפיע יודע את ההשכלה, וה"ז למעלה עדיין מהמקבל. הגם שיש כאן השערת חושי המקבל, שהרי זהו השכל השייך אל המקבל, וממילא גם הפרטים הן לפ"ע המקבל, מ"מ מחמת הקירוב אל עצמות המשפיע יש בזה התגברות האור של המשפיע, שזהו מתגבר על ההשערה. ובכדי שיהי' לפ"ע המקבל צ"ל עוד צמצום וירידה לשער יותר חושי המקבל שמתמעט בזה האור של השכל ומתגבר ההשערה, ואזי הוא לפ"ע המקבל כו' (עמ"ש בד"ה מן המיצר, עזר"ת). אמנם גילוי השכל אל המקבל הוא ע"י התלבשות באיזה משל, כי המקבל לא יוכל לקבל את השכל בלי לבוש כ"א ע"י התלבשות בלוש משל שהוא בקירוב אל המקבל, ומזה הוא מבין את ההשכלה והרי הבנת ההשכלה שמתוך המשל אינו כמו שהשכל הוא בעצם,

דאינו דומה כלל כשמבין את השכל עצמו בלי לבוש המשל לכמו שמבין אותו מתוך המשל שהוא לבוש זר בעצם. וגם אם המשפיע מגלה לו גם הנמשל, מ"מ ה"ז הנמשל כמו שהוא לפי אופן המשל, שאין זה כמו שהשכל הוא בעצמו. וכללות הגילוי הוא רק חיצוניות השכל, שהרי פנימיות השכל אצל המשפיע בעצמו ה"ז מתעלם לגמרי, ורק חיצוניות השכל הוא השייך אל המקבל. וגם בזה הפנימיות היא לפ"ע המשפיע למעלה מהמקבל ומה שנמשך אל המקבל הוא רק החיצוניות, דהיינו חיצוניות שבחיצוניות, וגם זה בא ע"י לבוש המשל שמתעלם השכל כו'. ולכן כאשר המקבל נעשה משפיע והוא משפיע זה השכל אל הזולת אינו משתווה כלל אל שכל המשפיע, הגם שמשפיע לו השכל שקבל מהמשפיע, אין זה משתווה כלל. וסיבת הדבר הוא מפני שקיבל את השכל ע"י התעלמות. דתלמיד גדול שמקבל השכל שלא ע"י משל ובפרט אם הוא שלא בלבושי השגה, משתווה באמת שכל המקבל אל שכל המשפיע, אבל כאשר התגלות השכל הוא ע"י התעלמות והתלבשות אזי השפעת המקבל אינו משתווה כלל אל השפעת המשפיע, וה"ז השפעת המקבל כו'. וכמו"כ יובן בשכל ומדות דלית המדות הן מהשכל שמתעורר באהבה כאשר יודע ומבין את הדבר הנאהב ויודע את הטוב, דבלעדי זאת איך יתעורר באהבה (ועמ"ש בד"ה וירח ה' את ריח הניחוח, עטר"ת). אך לא כל השכל מתלבש בהמדה, שהרי השכל בעצם הוא הבנת הדבר, והתעוררות האהבה הוא מהרגש הטוב שאין זה השכל כו'. ויובן זה יותר בעבודה, דהתעוררות האהבה הוא ע"י השגה והתבוננות אלקי. דכאשר מתבונן בענין אלקי ומבין אותו היטיב שהענין מאיר בשכלו ומרגיש את הטוב והעילוי באלקות ה"ה מתפעל בלבו באהבה לאלקות כו'. והרי הרגש הטוב אינו השכל וההשגה. והגם שבאים שניהם כאחד, דכאשר מבין ומשיג את הענין האלקי ומתבונן בו בטוב נרגש הטוב והעילוי (דיא רייכקייט פון אלקות), מ"מ אנו רואין בחוש דבשעת שהוא עמוק בהשגת הענין אז הרגש הטוב הוא בהעלם, וכאשר נרגש אצלו הטוב ה"ה מתרחק קצת מההשגה, וכ"ש בהתפעלות שכלי שהוא מתרחק מן ההשגה. והנה התפעלות הלב בא מהרגש הטוב איך שקרבת אלקים לי טוב, שאין זה הרגש הטוב דאלקות בעצם רק מה שלו טוב. והגם שיש בזה ג"כ הרגש הטוב דאלקות בעצם, דלכן קרבת אלקים לו טוב. הנה זהו שהרגש הטוב דאלקות בעצם מתלבש בלבוש אחר הוא ההרגש דלי טוב כו', ולכן בהתגלות באה המדה לא השכל, והיינו שבאה מדה מורגשת שאינו כמו השכל, שהרי השכל הוא בלתי מורגש, והמדה היא מורגשת כו'. והגם שניכר בהמדה שהיא באה מן השכל, כי יש הפרש בין התפעלות המדה מעצמה להתפעלות המדה מן השכל, מ"מ ההתגלות הוא המדה, דהיינו מדה מורגשת כו'. והסיבה לזה מפני שבאה בסדר הזה שהתעוררות המדה היא רק מהבכך של השכל. דכאשר התעוררות המדה שבלב היא לא מהבכך כ"א מהשכל עצמו, דהשכל מאיר בלב, אזי המדה היא שכליית, היינו שהמדה היא בלתי מורגשת כמו השכל. וכידוע בפנימיות המוחין ופנימיות המדות שהמדות הן כמו המוחין כו' וכמ"ש במ"א. ורק מפני שלידת המדות הוא מהבכך של השכל, דהיינו בחי' החיצוניות

שמתעלם בעצמו בהתלבשות בהמדה, ע"כ ההתגלות היא רק המדה כו'. וכמו"כ הוא ברצון ושכל, דרך חיצוניות הרצון מתלבש בשכל, וג"ז ע"י התעלמו' והיינו מה שרוצה להתחכם, וג"ז בבחי' מיעוט האור. דכאשר יהי' הרצון בתוקף לא יתחכם, כ"א בבחי' מיעוט האור אזי תהי' ההתחכמות כו'. וכמ"ש במ"א. והדוגמא מכ"ז הוא למעלה בהתלבשות הפרצופים זב"ז דבחי' חיצוניות שבעליון מתלבש בהתחנות, דבכללות הוא בחי' הכלים, שהרי מה שמתלבש מהעליון הוא רק הז"ת והמדרי' התחתונות דשם העיקר הוא הכלים, ויש בזה גם האור אבל העיקר הוא הכלים כו', וג"ז הוא ע"י התעלמות. והן הפרסאות שיש בין כל מדרי' ומדרי', כמו בין המוחין אל המדות, היינו בין הבינה אל הז"א יש פרסא והוא הרקיע שע"ג חיוון עילאין כו', וכמו"כ בין הכתר אל החכ' ובין חכ' ובינה יש פרסאות שהן לבושים שבהם מתלבש בחי' חיצוניות העליון ומתלבש בהתחנות, ולכן ההתגלות הוא התחתון כו', וכן הוא גם בהאור. דהנה בהאור יש פנימיות וחיצוניות, והוא בגילוי הקו שנמשך מאוא"ס להאיר העולמות יש בחי' פנימיות הקו וחיצוניות הקו. פנימיות הקו הוא שנמשך מבחי' פנימיות ועצמות א"ס. וכידוע במ"ש אל אלקים הוי' דבר ויקרא ארץ, דג' שמות אלו הן בחי' חג"ת הנעלמים, ש' אל הוא בחי' חסד הנעלם שזהו בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, וש' אלקים הוא בחי' גבו' הנעלמה שרש הצמצום, וש' הוי' הוא ת"ת הנעלם שרש הקו, דת"ת עולה עד הכתר בחי' פנימיות הכתר ומשם נמשך הקו, שזהו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס. והרי הקו נמשך מבחי' מל' דא"ס דהיינו בחי' עשי' דאצי' דכללות, וכמ"ש בהבי' דוראיתי והנה מגורת זהב, אך זהו בחי' חיצוניות שנמשך להאיר את העולמות. דהנה פנימיות הקו הוא למעלה מגדר העולמות והכלים, ובחי' חיצוניות הקו הוא שנמשך להאיר העולמות כו'. וידוע דגם חיצוניות הקו הוא ש' הוי' והוא המהווה בחי' אצי' האורות כו', והד' אותיות הוי' הן סדר הבאת האור. וכמו במשל הנ"ל, בחי' פנימיות שבחיצוניות הוא שלפ"ע עצמות המשפיע עדיין, ומה שנמשך אל המקבל הוא רק בחי' החיצוניות כו', כמו"כ הוא למעלה, דאותיות י"ה זהו עדיין בבחי' עצמות אוא"ס, וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו, למעלה מבחי' התלבשות בכלים. והאור המתלבש בכלים הוא בחי' ו"ה, והנגלות לנו כו', בחי' חיצוניות שבחיצוניות, זהו מה שמתלבש להאיר ולהחיות את הכלים כו'. וג"ז בא ע"י התעלמות האור בעצמו, והוא הניקוד דש' הוי' שהוא בחי' היכל ולבוש אל האור כמ"ש הפרדס שע"ב פ"א. ולכן האור בא בהתעלמות בהכלים שנעשה כמהות הכלים (עמ"ש בד"ה לך לך עטר"ת) והכלים מגלים את האור כפי מהותם ובבחי' פעולה כפעולת הכלים כו'. וכ"ז הוא בבחי' התלבשות היינו בסדר והדרגה, דאז ההמשכה וההתלבשות היא בסדר הזה. אבל כאשר ההמשכה היא לא בסדר והדרגה והיינו שנמשך בחי' הפנימיות אינו בסדר הנ"ל. וכמו השכל כמו שהוא בהמשפיע לעצמו הרי אצלו הוא פנימיות השכל, ושם לא יש הסדר דצמצום והתפשטות וצמצום והמשכה כו'. כי זה שייך רק בחיצוניות האור שלצורך המקבל, אבל בפנימיות האור שלעצמו אינו שייך הסדר הזה ומאיר כל הפנימיות ובלוי לבוש המעלים כו'. וא"כ בשני הענינים שבחיצוניות השכל, שנמשך רק החיצוניות שבחיצוניות וע"י העלם הלבוש, הנה

בפנימיות הוא לא כן, שנמשך הפנימיות ובלי לבוש כו'. דאלו יצוייר שיהי' אפשר לגלות ולהשפיע הרי הי' הגילוי באופן הנ"ל. וכמו"כ יובן הדוגמא למעלה, דכאשר יאיר בחי' פנימיות הקו יהי' גילוי הפנימיות ממש ויהי' בלי שום לבוש והעלם כו'. אמנם הגילוי הזה יהי' רק לעתיד, וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' וכתי' כי עין בעין יראו, והיו עיניך רואות את מוריך כו'. דגם במשה כתי' לפני לא יראו שלא הי' גילוי הפנימיות כו', וכמ"ש בפע"ח שער הק"ש פ"טו דבחי' פנימיות עתיק לא נתגלה מעולם, דכל הגילויים עכשיו הן בחי' חיצוניות עתיק, אבל פנימיות עתיק יהי' הגילוי לעתיד (עמ"ש בתו"א והוספות בהבי' דבעצם פ"ד בהג"ה), וזה יהי' הגילוי דמשיח שיגלה בחי' הפנימיות כו'. אך צ"ל והלא גם גבי משה כתי' ודבר הוי' אל משה פנים אל פנים, וכן במ"ת כתי' פב"פ דבר הוי' עמכם, הרי הי' גילוי בחי' הפנימיות. וצ"ל מהו ההפרש בין גילוי ש' הוי' לעתיד להגילוי דש' הוי' למשה דכתי' וידבר הוי' אל משה כו'. וגם מהו ההפרש בין הש' הוי' שנגלה לאברהם קודם שנימול להגילוי דש' הוי' שלאחר שנימול, שכודאי הוא למעלה במדרי' מהגילוי שקודם שנימול כו'. וכ"ז הוא לא הגילוי דש' הוי' שנתגלה למשה שנא' ושמי הוי' לא נודעתי להם לכן אמר לבנני אני הוי' כו'. והרי יש ד' מדרי', הא' גילוי ש' הוי' לאברהם קודם שנימול. הב' הגילוי לאחר שנימול, וכ"ז למטה במדרי' מהגילוי דש' הוי' למשה דושמי הוי' לא נודעתי להם כו'. והג' גילוי ש' הוי' למשה. והד' הגילוי ש' הוי' שיהי' לעתיד כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל שיש בהאור ב' מדרי' בחי' פנימיות וחיצוניות, דהיינו פנימיות הקו וחיצוניות הקו כו', והן שתיים שהן ארבע. דבבחי' פנימיות יש כמו שהוא בלי לבוש ובבחי' לבוש, וכמו"כ בבחי' החיצוניות כו'. ויש כאן ג"כ ד' המדרי' המדרי' שאין למעלה ממנו הוא בחי' הפנימיות בלי לבוש. הב' בחי' הפנימיות בלבוש. הג' בחי' החיצוניות בלי לבוש. והד' בחי' החיצוניות בלבוש. והנה בחי' הפנימיות בלי לבוש הוא כמו שכל המשפיע לעצמו כנ"ל שאם יהי' בגילוי יהי' גילוי בחי' הפנימיות ובלי שום לבוש המעלים כו'. ובחי' הפנימיות בלבוש הוא עדי"מ העומק ונקודת התמצית של השכל שא"א לבוא בדבור, ה"ז בא ברמז כמו ברמיזת האצבעות וכה"ג, וכמו ודי לחכימא ברמיזא, שבהרמז בא העומק ועצם הפנימיות שבשכל. וה"ז לא בכלי, שהרי הרמז אינו כלי אל השכל כי א"א לבוא בכלי, דמשו"ז א"א לבוא בדבור, וה"ה לבוש שבזה דוקא בא פנימיות השכל כו'. ובמדרי' עליונה יותר יובן ע"ד שאמרז"ל בירושלמי ע"פ אך בצלם יתהלך איש כל האומר דבר בשם אומרו יהי' רואה כאלו בעל השמועה עומד לפניו, ופי' הק"ע שעי"ז ידע בורי' של דבר. ומבו' במ"א שע"י ראיית פני המשפיע מאיר מעצמות חכמתו דחכמת אדם תאיר פניו, דהיינו עצמות חכמתו לא רק מה שמשפיע אל הזולת, וע"כ ע"י ראיית פני המשפיע יוכל לבא על ענין פנימי בשכל זה מה שאינו משפיע לו כלל כו'. וזהו שא' רבי האי דמחדדנא טפי מחבראי מפני שראיתי לר"מ מאחוריו ואלו ראיתו כו', דבראיית פני המשפיע מאיר מעצם פנימיות חכמתו כו'. ומ"מ הוא ע"י פני המשפיע שזהו לבוש, שהרי אינו משפיע לו פנימיות חכמתו, רק מה שנראה לו ע"י לבוש הפנים כו'. וכמו"כ בחיצוניות יש ג"כ חיצוניות שבא ע"י לבוש, והוא כאשר המקבל לא

יוכל לקבל את אריכות ההסבר של ההשכלה ומשפיע לו הרב את השכל באותיות קצרים, וכמו לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, דהגם שאינו מעלים ממנו דבר ובאותיות הקצרים יש בזה כל האריכות וכמ"ש בבה"ז פ' אחרי, מ"מ הרי המקבל יודע רק הקיצור ואינו יודע ההשכלה וההשגה בזה. וכמו הקיצור פסק דין שבשו"ע ה"ז בא לאחר אריכות הפלפול בהשגת הענין, וכשלומד רק הפס"ד הגם שזהו שבא מן האריכות ויש בזה כל אריכות ההשגה, הרי הוא אינו יודע האריכות כ"א הקיצור פס"ד לבד, וזהו שהחיצוניות הוא בלבוש (ומ"מ אין זה כמו לבוש המשל הנ"ל שהוא דבר זר כו'). וחיצוניות בלא לבוש הוא כשמקבל את אריכות ההסבר דאז הוא יודע את השכלת והשגת הענין כו'. ובמדרי' עליונה יותר הוא כשהשגת הענין הוא ע"י לבושי ההשגה שתופס רק חיצוניות הדבר, דהיינו רק המציאות לבד, אבל כאשר ההשגה היא בלא לבוש השגה הרי תופס בעצם הענין, וכמ"ש במ"א. והדוגמא מזה יובן למעלה במדרי' ש' הוי', דלעתיד יהי' גילוי הש' הוי' פנימי בלי לבוש כלל וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריך, שלא יהי' בבחי' כנף ולבוש, ויהי' גילוי בחי' הפנימיות ממש כו' וכמ"ש ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו בבחי' חיות פנימי בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. והגילוי למשה ובמ"ת הי' בחי' הפנימיות בבחי' לבוש וכמ"ש באור פניך נתת לנו תו"ח בחי' הפנימיות רק שהוא בבחי' לבוש כו'. והענין הוא, דהנה תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל ואורייתא וקוב"ה וכולהו דרגין על דרגין סתום וגלוי'. דסדר ההתקשרות הוא דסתום דישראל מתקשר בבחי' גלוי' דתורה, היינו באותיות התורה דס"ר אותיות התורה הן מקור ס"ר נשמות כו', וסתום דתורה דהיינו פנימיות ח"ע מתקשר בגלוי' דקוב"ה בחי' חיצוניות הכתר, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו'. אך נתינת התורה לישראל הי' שלא בסדר והדרגה, וכמ"ש פב"פ דבר ה' עמכם דמ"ש חכמת אדם תאיר פניו קאי על מ"ת, והיינו דבחי' פנימיות ועצמות א"ס ופנימיות* האיר בפנימיות דנש"י, וכמ"ש וכל העם רואין את הקולות רואין את הנשמע כו', ועל כל דבור ודבור פרוה נשמתן כו'. והגם דמ"ת נא' רק אותיות התורה ונאמרו דברים פשוטים, ומ"מ בהאותיות אלו האיר בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. וכמו"כ הוא גם עכשיו דכל הקורא בתורה כאילו קורא בשמותיו של הקב"ה, שגם שקורא אותיות התורה ה"ה קורא בשמותיו העצמיים כו'. שכ"ז הוא המשכת הפנימיות, רק שהוא בלבוש, דהיינו אותיות התורה שבהם נמשך הפנימיות. וכמ"ש הנה אנכי בא אליך בעב הענן, דאנכי בא אליך אבל בעב הענן, וע"ד כי בענן אראה, דאראה בעצמותי וע"י הענן כו'. ואין זה כמו הגילוי דלעתיד שיהי' גילוי הפנימיות בלי לבוש כו'. והגילוי דלעתיד יהי' ע"י עסק התורה עכשיו שלומדים באותיות יהי' ע"ז גילוי פנימיות התורה, והן טעמי תורה שיתגלו לעתיד במדרי' היותר עליונה כמ"ש במ"א. והוא ע"י לימוד התורה דעכשיו כו'. וכמו"כ יובן ההפרש בהגילוי דש' הוי' לאברהם קודם שנמול ולאחר שנמול. דכללות הגילוי להאבות הי' בחי'

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ופנימיות התורה.

חיצוניות האור (ומ"מ ה"ז למעלה מהגילוי דבריאת העולמות כו'). אך גם בזה יש ב' מדרי', כמו שהוא בלבוש ובלי לבוש. דקודם שנמול ה' הגילוי ע"י לבוש, והיינו שהי' הגילוי דש' אלקי' ואד' ובוה ה' גם גילוי ש' הוי'. אך שם אלקים מעלים ומסתיר על הש' הוי' וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' כו'. ואחר שנמול ה' הגילוי בלי לבוש, והי' גילוי ש' הוי' בש' אלקים כו', או שהי' הגילוי מבחי' י"ה דש' הוי' (בחי' הפנימיות שבחיצוניות כו'). דקודם שנמול ה' הגילוי רק מבחי' ו"ה דש' הוי' ולכן נתעלם בש' אלקים, ואח"כ ה' הגילוי מבחי' י"ה והי' גילוי ש' הוי' ממ"ש כו'. ומ"מ ושמי הוי' לא נודעתי להם, דכ"ז הוא בחי' חיצוניות. ובמ"ת נתגלה בחי' הפנימיות כו' כנ"ל. ובוה יתבאר מא' הוזהר הנ"ל, האי קרא בטר דאתגזר אברהם דעד לא אתגזר לא הוה מליל עמי' אלא מגו דרגא תתאה, היינו בחי' מל'. ודרגין עלאין לא הוו קיימא על ההיא דרגא, שלא הי' גילוי בחי' ז"א, מפני שהמל' מעלמת ומסתרת על האור, והי' הגילוי רק מבחי' מל' כו'. וכיון דאתגזר הי' הגילוי מבחי' ז"א וגם בחי' המוחין בחי' י"ה כו' כנ"ל. וזהו כדין הנצנים נראו בארץ, נצנים הן נו"ה, והוא בחי' נה"י דז"א שנעשים מוחין לנוק'. ובמאור"א אי' נצני' הוד ונצח דז"א הנמשכים מצד הבינה כו'. דהנה נה"י דז"א שנעשים מוחין לנוק' זהו בחי' נה"י החדשים, שהרי זהו בהגדלת ז"א דאז משפיע למל', ונה"י החדשים נמשכין מן הכתר, וזהו שמצד הבינה דת"ת דאי' נעשה כתר לז"א, והוא מפני דהתגלות עתיק הוא בבינה, לכן ת"ת דאי' נעשה כתר כו'. וזהו הנצנים נראו בחי' נה"י דז"א ובחי' המוחין כו'. וזהו ג"כ ענין שלשה אנשים נצבים עליו שהן בחי' נה"י דז"א, ולהיות שהן בחי' המוחין לכן או' נצבים עליו כו'. ולבאר זה אומר בזהר אילין דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת ההיא דרגא תתאה. דרגין תתאין הן ע"ס דברי'. דהנה נצנים הוא ג"כ ל' הנצו הרמונים שהוא צמיחת הארץ, וזהו דרגין תתאין בחי' ע"ס דברי' דאפיקת ואתקינת ההיא דרגא תתאה בחי' מל' להיות הצמיחה והתגלות בברי'. וזהו הוראה דבמל' מאיר גילוי אור עליון יותר כו', וכמ"ש וכל שיח השדה טרם יהי' בארץ כו' כי לא המטיר כו'. דבכדי שיהי' הצמיחה הוא ע"י המטר, וכמו"כ בכדי שיהי' התהוות ע"ס דברי' מבחי' מל' דאצי' היא ע"י התוס' אור בבחי' מל' כו'. וכמ"ש במ"א דיסוד שבשכל הוא ממקור השכל וכמ"ש אשרי משכיל אל דל, דל הוא בחי' יסוד, ושרש היסוד הוא מבחי' משכיל כו'. וכמו להשפיע אל הזולת צריך לידע בעצמו עומקו ופנימיותו של השכל כו'. דמשו"ז יש שמבין השכל לעצמו ואינו יכול להשפיע אל הזולת, ויש שמשפיע אל הזולת, שזהו מפני שמגיע יותר לעומקו של הענין כו' וכמ"ש במ"א. וכמו"כ זהו דבחי' אפיקת אילין דרגין תתאין ע"ס דברי' הוא מצד התוס' אור בבחי' מל'. ומ"ש אפיקת ואתקינת היינו בחי' אורות וכלים, אתקינת הוא בחי' הכלים דהכלים נק' תיקונין כמ"ש בתו"א בדה"פ פתח אלי', ואפיקת הן בחי' אורות כו'. וזהו כדין הנצנים נראו בארץ אילין דרגין תתאין כו', ר"ל שע"י שהנצנים נראו הגילוי בז"א ע"י אפיקת המל' בחי' הצמיחה והתולדה דע"ס דברי' כו'. עת הזמיר הגיע אילין ענפוהי דערלה, דהנה ידוע דג' שני ערלה הן ג' היכלות דקלי', והן

יונקים מבחי' אחוריים וחיצוניות דש' אלקי' וכמ"ש מלך אלקים על גוים כו', דמפני דש' אלקים מעלים ומסתיר על האור ע"כ בריבוי ההשתל' יכול להיות יניקת החיצונים כו', אבל מש' הוי' אינו יכול להיות שום יניקה ח"ו. וזהו עת הזמיר הגיע, פי' זמיר הוא מל' לזמר עריצים, ל' כריתה. והיינו דכאשר מאיר גילוי ש' הוי' אז נכרת היניקה והחיצונים כו'. וקול התור נשמע בארצנו דא קלא דנפיק מגו פנימאה דכולא, פנימאה דכולא הוא בחי' פנימיות בינה שהרי בינה היא עיקר ומקור ההשתל' כנודע, וע"כ בחי' פנימיות בינה היא פנימאה דכולא כו'. וקלא דנפיק מגו פנימאה כו' הוא ההמשכה מבחי' פנימיות בינה דמה שהוא בחי' קלא פנימאה דלא אשתמע. דקול דז"א הוא קול דלבר, קלא דאשתמע. אבל הקול שמבחי' פנימיות בינה הוא קלא דלא אשתמע וכאן הוא נשמע, כמ"ש בזהר שם וההוא קול נשמע כו'. והיינו שמאיר בבחי' מל' בגילוי כו'. וזהו ג"כ ענין והוא יושב פתח האהל, הוא היינו בחי' בינה. ובזהר ע"פ ועבד הלוי הוא דא עתיקא והיינו התגלות עתיק שבכינה כו'. דמה שהבינה נק' הוא שהבינה היא בחי' כתר (עמ"ש בתו"א והוספות ד"ה לך לך בהג"ה) כו'. וזהו והוא יושב פתח האהל, גילוי בחי' פנימיות בינה במל' שנק' פתח האהל, וכמו ופסח ה' על הפתח כו'. וזהו שאו' וירא ה' אליו למאן כו' לההוא דרגא דמליל עמי'. והיינו שמדבר כאן בהמדרי' עליונות שבאצי', דזה שלא מליל עמו רק מדרגא תתאה הוא מפני שבמל' מאיר רק בחי' חיצוניות דחיצוניות האור, שמתעלם בעצמו בבחי' לבוש. וע"כ בחי' מל' מעלים ומסתיר על האור שהגילוי הוא רק מבחי' מל' לבד כו'. אמנם מ"ש וירא אליו הוי' היינו שבבחי' מל' נמשך תוס' אור בחי' פנימיות האור, אזי הי' הגילוי אור בבחי' מל' כו'. ופי' וירא אליו היינו לעצמו, ר"ל במדרי' העליונות גופא הי' גילוי אור עליון יותר, ממילא הי' הגילוי לאברהם למטה כו'. וי"ל דלאברהם הי' ג"כ הגילוי דבחי' פנימיות האור ממש, שהרי מאברהם התחיל שני אלפים תורה. ובלק"ת מהאריו"ל אי' דהתחלת יחוד העליון דמ"ת הוא מאברהם. ובפרט ע"י מצות מילה שהוא מצוה שניתנה לו, הי' לו גילוי בחי' הפנימיות כו'. רק שמשה המשיך הגילוי בכללות נש"י ואברהם הי' הגילוי לו לבד כו'. דהנה ידוע דע"י מצות מילה נמשך גילוי בחי' יסוד דא"ק שזהו בחי' פנימיות א"ק. וזהו דאי' בת"ז תמן מל תמן נצח, שע"י המילה נמשך בחי' נצח דא"ק. ולהיות דהמשכת הנצח הוא ממדרי' עליונה יותר, ע"כ צ"ל תחלה גילוי בחי' יסוד דא"ק שזהו פנימיות א"ק כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה למנצח על השמינית. וא"כ הי' לאברהם גילוי בחי' הפנימיות כו'. וזהו"ע והוא יושב פתח האהל, י"ל שזהו כענין אית לן חד הוא דטב מכולהו הוא הוי' אלקינו כו'. ומבו' במ"א שזהו בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן (למעלה מבחי' אברם הוא אברהם כו') בחי' פנימיות הכתר כו'. וזהו וירא אליו ה', גילוי בחי' פנימיות האור כו'. ולא נא' כאן דבר שנא' לו, כי זהו בחי' הגילוי שנתוסף ע"י מצות מילה (וביאור לפמ"ש בזהר שאינו מדבר כאן בהגילוי לאברם כ"א בהגילוי לבחי' מל' וממילא הי' הגילוי לאברהם כו'). וכמ"ש הרמב"ן שזהו שע"י המילה זכה לגילוי שכינה. והוא בחי' שכר מצוה המאיר לצדיקים הגדולים במעהמ"צ.

דעד דלא אתגזר הי' בחי' העלם האור והי' הגילוי רק מבחי' המל' לבד. ועיי מצות מילה וירא אליו ה', שהאיר במל' בחי' פנימיות האור ובחי' פנימיות ועצמות א"ס. ועיי' הי' הגילוי לאברהם בחי' הפנימיות כו'.

בס"ד וירא, עטר"ת.

וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה. וצ"ל מה היא ההקדמה הזאת, דלכאורה הול"ל עצם הענין ויאמר ה' אל אברהם זעקת סדום כו' (שפי' רש"י וכל המפרשים שזה נא' לאברהם), ולמה לו להקדים המכסה אני כו'. גם צ"ל מ"ש אשר אני עושה, דלכאור' הול"ל אעשה המורה על העתיד. ובמד"ר פמ"ט אי' כתי' סוד ה' ליריאיו איזה היא סוד ה' זו המילה כו' א"ל הקב"ה אם תמול תטול סוד ה' כו'. וצ"ל למה נק' המילה סוד ה', ועיי שימול יטול את סוד ה' כו'. אך הענין הוא, דהנה מצות מילה היא העברת ההעלמות וההסתרים, כי הערלה היא שחופה ומסתיר על העטרה, והוא ההעלם שמצד הקלי' והסט"א שהוא בחי' העלם גמור שמעלים ומסתיר לגמרי על האלקות כו'. דהנה ידוע שיש גם* בחי' העלם גם* בקדושה, והוא ההעלם שלצורך הגילוי, כי א"א להיות גילוי האור בעולם כ"א עיי' העלם כו', להיות כי העולמות נתהוו באופן כזה שהן באין ערוך לגבי הא"ס. כי אם יהיו העולמות בבחי' א"ס מהו התועלת בהתהוותם כו', והלא תכלית הכוונה הוא דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, היינו שגם תחתונים שהן תחתון במעלה ומדרי' יהי' גם בהם גילוי אלקות כו'. וכמו העולם התחתון שהוא בבחי' יש ממש כאשר יהי' בו גילוי אלקות ה"ז דבר חידוש. דעולמות העליונים הרי אינם בבחי' יש ומציאות וא"כ אין זה חידוש שמאיר שם גילוי אלקות, וגם שאין זה עילוי להם כ"כ מה שמאיר בהם אלקות שהרי הם אלקות כו' (ואדרבה להם ירידה מאור פניו ית' לגבי כמו שהן קודם שנתהוו כו', כמ"ש בס"ב פל"ז**), ומ"מ יש בהם תוס' אור כשמאיר בהם בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו', ומ"מ אין העילוי כ"כ מאחר שהן אלקות בהתגלות כו'). משא"כ העולם התחתון שהוא בחי' יש ממש הרי כשמאיר בו גילוי אלקות ה"ז דבר חדוש ופלא, והוא עילוי גדול מאד אל העולם שיהי' בו גילוי אלקות כו'. וכשם שהוא בעולם התחתון לגבי העליון כן ויותר מכן הוא בעולמות העליונים לגבי אוא"ס שהן באין ערוך לגמרי, שהרי מ"מ הן מציאו' עולמות, דעם היותן אלקות ה"ז כמו שהאלקות נעשה בבחי' מציאות כו'. וכמו הכלים דאצי' עם היותן אלקות ה"ה במציאות כלים ובבחי' גבול כו' וכמ"ש באגה"ק סי' כ' וכמו"כ הוא גם במדרי' שלמעלה מבחי' אצי' דגם א"ק נק' אדם דברי', כמ"ש בת"ז תי' ע' שהוא בחי' יש מאין כו'. וא"כ הרי העולמות הן באין ערוך לגמרי לגבי אוא"ס כו'. והנה הגילוי מן העצמות ה"ה כפי אופן העצמות שהוא בבחי' א"ס ממש ולא בבחי'

(* לכאו' א' מתיבות אלו מיותרת.

(** אוצ"ל: פל"ז.

מציאות כלל גם לא בבחי' מציאות אור כו'. וע"כ הי' צ"ל הצמצום באוא"ס ב"ה שנתעלם האור ונכלל במקור' ונשארה רשימו. וידוע שהרשימו היא בחי' כח הגבול שבא"ס, שהרי א"ס כשם שכחו בבלי גבול כן גם כחו בגבול כו'. וע"י הצמצום נתגלה בחי' כח הגבול שבא"ס, ואז האור הנמשך באוא"ס מתעלם תוך נקודת הרשימו שע"י בא בבחי' כח גבולי כו'. והוא באופן שיוכל להאיר ולהתלבש בא"ק שזה הנמצא הראשון שנמצא מאוא"ס ב"ה. וידוע בשם אדם קדמון שהן שני הפכים, דאדם מורה על החדוש וקדמון הוא שבלתי מחודש כו'. והענין הוא להיות שזהו בחי' אדם הראשון שנתהווה מאוא"ס קדמון לכל הקדומים והרי כתי' בצלם אלקים עשה את האדם שהאדם נעשה בצלם ודמות שלמעלה (וזה דוקא באדם שהוא בחיר הנבראים, והכוונה בו הוא להמשיך גילוי אלקות בעולם, ע"כ הוא שנעשה בצלם ודמות שלמעלה כו'). ומכ"ש שבחי' א"ק הוא בצלם ודמות האוא"ס שברא את האדם (שהרי כל הגילויים וכל ההמשכות בהעולמות הוא ע"י בחי' א"ק, וכמ"ש בע"ח דכללות ההשתל' הן מאורות והבלים דא"ק כו', ואפשר י"ל שהן ממשיכים אור כו', ואין אתנו יודע עד מה ואיך הוא אופני ההמשכות בעולמות העליונים כו'. אך כאשר מבו' במ"א שהמלאכים ממשיכים החיות של העולמות, והיינו שבחי' יחוד חיצוני דאו"א הוא שנמשך ע"י עבודת המלאכים כו', ועמ"ש בענין הסולם דיעקב. א"כ ודאי כן הוא במכ"ש במדר' העליונות, והיתרון הוא שממשיכים להיות גילוי אור כו' (ומ"מ נר' ודאי דבחי' יחוד פנימי דאו"א הוא שממשיכים דוקא נש"י ע"י עבודתם למטה כו'). וי"ל שזהו כללות ההפרש בין מדר' התיקון לבחי' התהו, דתיקון הוא בשביל הגילוי, משא"כ בחי' התהו כו', ולכן אינו נק' בשם אדם כו'), ולכן נק' בשם אדם קדמון (הגם שההתהוות היא בדרך אין ערוך, מ"מ הרי מבו' במ"א בענין עולם הברי' שאינו בבחי' יש ממש מפני שהוא היש הראשון שנתהווה מהאין האלקי שמאיר שם גילוי האין כו', ועמ"ש בדרוש וככה, רל"ז, ג' משלים על ענין זה, וביאורם בדרוש בשעה שהקדימו תער"ב). וע"כ בחי' הקו כמו שבא מבחי' נקודת הרשימו יוכל להתלבש בא"ק כו'. וידוע דבא"ק הי' עוד צמצום שהעלה האור שבחצי פרצוף התחתון למעלה כו' (וכל ההשתל' היא מטבורו של א"ק ולמטה כמ"ש בע"ח). ועם היות שאינו צמצום גמור כמו צמצום הראשון כו' וכמ"ש במ"א, מ"מ הי' בחי' צמצום והעלם באופן שבחי' מל' דא"ק נעשה בבחי' כתר לאצי' כו'. וגם בבחי' כתר מתעלם האור כמ"ש הפרדס שהכתר הוא בחי' העלם על האור א"ס כו', וכן מתעלם האור ממדר' למדר' כו'. אמנם כל ההעלמות האלו הכל הוא בשביל הגילוי, דכבר נת' דכללות ההתהוות הוא משום שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. והיינו מצד טבע הטוב להיטיב, שגם התחתונים במעלה (היינו העולמות בכלל ועולם התחתון בפרט) יהי' בהם גילוי אלקות, ובשביל זה הוא הצמצום. וא"כ הרי גם הצמצום הוא בחי' חסד והוא שיהי' בחי' הגילוי כו'. והראי' שהרי ע"י הצמצום הראשון נמצא האור השייך אל העולמות כו'. וכידוע המשל ע"ז מצמצום המשפיע שמעלים אור שכלו בעצמו וע"י דוקא נמצא בו חיצוניות השכל השייך אל המקבל כו'. הרי שהצמצום הוא בשביל הגילוי, וכמו"כ הוא בכל הצמצומים שהן בשביל הגילוי כו'. וכ"ז בהצמצומים דסט' דקדושה,

שהכל אלקות, והכל בשביל הכוונה הפנימיות להיות ע"י גילוי אור כו'. וכן הוא בכל המסכים והפרסאות שהן להעלים את האור בכדי שיוכל להתגלות במדרי' תחתונה יותר כו'. אך ההעלמות שמשט"א שהפרידן מאחדותו ית' והן היפוך אלקות לגמרי וה"ו כמו דבר זר המעלים שזהו העלם לגמרי. וכמ"ש באגה"ת פ"ה, דבאמת אין שום דבר גשמי או רוחני חוצץ לפניו ית' כו', כ"א עוונותיכם היו מבדילים כו', מפני שהן נגד רצון העליון ב"ה כו'. וי"ל שזהו כענין אין אני והוא יכולים לדור כו', וע"ד דוחק רגלי השכינה כו'. וע"ז הוא ענין המילה להעביר ההעלמות וההסתרים שמצד הקלי' וכמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם. ערל הוא ל' אטום, וערלת הלב הוא שלבו אטום מאד ואינו מקבל שום דבר שיתפעל מזה, ואינו נכנע משום דבר כו'. וזה היפך התגלות המדות דטבע המדות הוא להתפעל באהבה לאיזה דבר או ביראה מזה, והיינו כאשר הענין נרגש בלבו אזי נתפעל בזה. אבל אטימת הלב הוא שאינו מתפעל מפני שאין הענין נרגש אצלו. וזה בא מסבת ריבוי והמשכת הנפש בתענוגי עוה"ז בגסות, כמו שמנת עבית כשית, והוא עובי הדם שעושה עובי הבשר ממש שמגשמים הלב מאד כאשר נשקע בזה ברוב ימיו בכל מיני עונג גשמי כאכו"ש ומשגל וכל תאות גופנים המגשמים מאד, עד שלבו נעשה אטום ביותר כו'. וכמו חמרא דפרגותא קפחו כו' בעי למקרי בספרא החדש הזה לכם וקרא החרש הי' לבם כו'. דתמורת החדש הזה לכם, דזה הוא בחי' גילוי, ולכם הוא שיהי' הגילוי בפנימיות כמו בהשגה אלקית שמאיר הענין בפנימיות במוחו ונרגש הענין בפנימיות בלבו (ובפרט בהשגה פנימיות שמאיר בפנימיות מוחו ופנימיות לבו כו') קרא החרש הי' לבם, שהלב נעשה כחרש וכאבן שאטום מלקבל דבר חכמה וגילוי אור כו'. וממילא המדות מכוסים ונעלמים מאד שאין בהם שום התפשטות והתגלות כלל כו'. ועו"ז ומלתם את ערלת לבבכם, להכרית ולהעביר את הכיסוי המכסה כו'. ותחלת העברה צ"ל ע"י התשובה, להיות לב נשבר ונדכא באמת ע"י שהוא ממאיר דחושבנא בפרטי הענינים שלו, ואיך שירד מאד למטה מטה ונתרחק מאד מאלקות כו'. וכמ"ש בסש"ב דאותן שהן ברשות לבם ר"ל א"א להתחיל לעבוד ה' בלי שיעשו תשובה על העבר תחלה לשבר הקלי' שהן מסך מבדיל ומחיצה של ברזל המפסקת בינם לאביהם שבשמים, ע"י שבירת לבו ומרירות נפשו על חטאיו כו'. ואפי' מי שלא עשה דבר חטא ועון בפר"מ, הנה ריבוי התאוות היתר בתענוגי עוה"ז שמושקע בהם ר"ל מגשם מאד שצ"ל ג"כ שבירת החומריות ע"י התשובה כו'. ובכל אופן צ"ל בתחלה הכפי' בפר"מ שכופה א"ע בכח ועוז ומניח כל תאוותיו ותענוגיו לבלתי לעשותם בפועל. והוא בהכח עצמי שיש בנפש שביכולתו לעמוד נגד כל הרצונות ולעשות ההיפך מן הקצה אל הקצה, והוא בחי' כח מ"ה שבנפש, דבחי' זו אינה מתלבשת בלבוש שק דקלי', כמ"ש בסש"ב פ"ט. ואחר שנשבר החומריות אזי צ"ל העבודה ויגיעה בהשגה והתבוננות אלקי ובהעמקת הדעת שיהי' נרגש בלב ויתעורר באהבה אלקית, שע"יז ניתק מהאהבות זרות ופועל הביטול בנה"ב עד שגם הוא יתעורר באהבה לאלקות ויתהפך לבו מאהבה זרה לאהבה אלקית כו'. וע"יז מעביר ג"כ ההעלמות וההסתרים שבעולמות (לבד זאת שמעביר את ההעלם שגרם במעשיו

הלא טובים, וכמ"ש בסש"ב פ"ז בענין גלות השכינה, הנה מעביר ג"כ ההעלמות שבסדר השתל' ע"י הצמצומים שנת"ל) ויהי' גילוי אלקות שלא בבחי' צמצום כו'. והגם שנת"ל שהעולמות אינם יכולים לקבל כ"א ע"י צמצום כו', הנה זהו שתחלת ההתהוות א"א להיות כ"א ע"י שיתצמצם האור, אבל לאחר שכבר נתהוו יכולים לקבל גם שלא ע"י הצמצום כו'. וע"ד מ"ש בע"ח בענין גילוי הקו, שהקשה מאחר שהעולמות יכולים לקבל את אור הקו מפני* הי' הצמצום בתחלה שנתעלם כל האור לגמרי ולא נשאר הקו. ותירץ שאם הי' נשאר מתחילה אור הקו לא הי' אפשר להיות התהוות הכלים, ואחרי שכבר נתהוו יכולים לקבל את אור הקו ולא יתבטלו כו'. ומ"מ אין זה דומה להמבו' כאן, דהרי אור הקו הוא מ"מ אור מצומצם כו'. אמנם באמת המשכת האור שלא ע"י הצמצום שיהי' ביכולת לקבל הוא בכח התורה, וכמ"ש בסש"ב פל"ו ולזה נתן הקב"ה לישראל את התורה שנק' עוז וכח וכמארז"ל שהקב"ה נותן כח בצדיקים לקבל שחרם כו' וכן המצות נעשים לבושים שבהם וע"י נמשך האור, וכמ"ש לבושו צדקה כו'. והלבושים דמצות הן לבושים שע"י נמשך ומתגלה האור כמו שהוא בלי שום העלם כלל כו' ובסש"ב שם נר' דהגילוי שבלי צמצום ובלי העלם הוא למטה משא"כ למעלה בעולמות עליונים כו'. והגם דכל ההמשכות עכשיו הן להוסיף אורות באצי', הרי מבו' במ"א בענין צדקתו עומדת לעד, שההמשכה שממשיכים עתה ע"י הצדקה וכמו"כ ע"י כל המצות היא עומדת באצי' בפ"ע כו', והיינו שאינו מאיר בגילוי באצי' כ"א עומדת לעד כו' (ולכאו' לפ"ז מהו התועלת מההמשכה שנמשך באצי', אך הענין דודאי הארה מזה מאיר, שהרי גם בג"ע נהנין הנשמות מזיו תורתן ועבודתן כו', וגם למטה נמשך הארה בבחי' מקיף כו'). ועמ"ש במ"א שההמשכה שע"י מעהמ"צ בבחי' כפי' וביטול יהי' הגילוי למטה דוקא משום דלמטה דוקא הוא דאתכפי' סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו', עמ"ש במ"א בד"ה מי יתנד). והיינו שע"י העברת ההעלמות וההסתרים שבנפשו מעבירים כל ההעלמות והצמצומים, ומאיר גילוי אוא"ס שלמעלה מבחי' הצמצום ומבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. וכמארז"ל בזכות המילה נכנס אהרן לבית קדה"ק, דהיינו בחי' פנימיות הכתר, דכתי' והבדילה הפרוכת לכם בין קדש ובין קדה"ק. שיש פרסא המפסקת ביניהם, וע"י המילה שהיא העברת ההסתר, ממשיכים מלמעלה מבחי' פרסא הנ"ל. וזהו שהמילה נכרתה עלי' י"ג בריתות שהן נגד י"ג פרוכת שהי' במקדש כו'. והיינו העברות כל ההבדלות עד גם ההבדלה שבין קדש לקדה"ק כו'. וי"ל דיי"ג בריתות הן בחי' יגת"ד (וכ"ה בד"ה בעצם היום הזה בהרחבה בתו"א והוספות). וידוע דיגת"ד הן מבחי' פנימיות הכתר כו'. והנה אאע"ה הוא הי' הראשון שהעביר את ההעלם וההסתר בבחי' העברה לגמרי מכל וכל, ועי"ז נמשך לו הגילוי מבחי' פנימיות ועצמות א"ס. והוא גילוי בחי' סוד ה', ופי' סוד ה' ע"פ פשוט הוא מה שנסתר ונעלם ע"י הצמצום כו'. שהרי הצמצום הראשון הוא בחי' הסילוק דאוא"ס, שהאור שבבחי' א"ס הוא שנסתלק ונתעלם כו'. ומה שנמשך בחי' אוא"ס הסוכ"ע בעולמות

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מפני מה

לאחר הצמצום, שהרי את השמים ואת הארץ אני מלא כו', ה"ז בהעלם, שזהו מפעולת הצמצום כו', וכמ"ש במ"א. ומה שנמשך בגילוי בעולמות בבחי' או"פ היינו גילוי אור הקו, הוא ע"י שנתעלם בתחלה בנקודת הרשימו כנ"ל. וענין ההעלם הזה הוא שלא יאיר האור כמו שהוא בעצם כ"א ע"י שמתמעט ומתעלם כו'. וכן הוא בכל הצמצומים שהן בחי' מיעוט האור כו', וכמ"ש במ"א. והגילוי דסוד ה' הוא שיהי' גילוי האור כמו שהוא בעצם, וגם שיהי' גילוי או"ס הסוכ"ע כו'. ובשרשו הוא שיאיר ויתגלה האור שנסתלק ונתעלם כו'. אמנם פנימיות הכוונה בסוד ה' הוא גילוי האור, שהוא סוד סתום לגבי העולמות כו'. והענין הוא כמ"ש בלק"ת ד"ה למנצח על השמינית, שע"י המילה נמשך בחי' יסוד דא"ק שזהו פנימיות א"ק, שזהו למעלה מכללות בחי' הגילוי השייך אל העולמות. דכללות ההשתל' הוא מבחי' חיצונית א"ק, אבל בחי' פנימיות א"ק הוא למעלה מכללות האור השייך אל העולמות כו', ונמשך גילוי זה ע"י המילה כו', והו"ע יתרון אור הבא מן החשך, שע"י אתכפי' ואתהפכא חשוכא נמשך אור פנימי ועצמי כו', וכמ"ש בסש"ב פל"ו, וי"ל דסוד הו"י הוא ש' הו"י הפנימי שהוא בבחי' סוד. והענין הוא כידוע בענין אל אלקי' הו"י שהן בחי' חג"ת הנעלמי', דש' הו"י הוא בבחי' ת"ת הנעלם שהוא שרש הקו, והיינו בחי' פנימיות הקו כו' (עמ"ש בד"ה וירא איליו, עטר"ת). וכל הגילויים עכשיו הן מבחי' חיצונית הקו שהוא ג"כ הו"י והוא הו"י ל' מהווה שמהווה אצ"ו האורות כו', וסוד הו"י הוא ש' הו"י פנימי בחי' פנימיות הקו כו'. וזהו ג"כ ענין המכסה אני, ד"י"ל שזהו כענין ולמכסה עתיק, דהיינו שבחי' עתיק הוא שמכוסה ונעלם בבחי' סתום מצ"ע. וכידוע בענין ב' בחי' סתום, הא' סתום מהמקבלים שהוא מ"מ בגדר הגילוי. והב' סתום בעצם, והוא הסתימות דבחי' עתיק כו'. וי"ל שזהו למעלה מבחי' קדה"ק. דהנה לכאו' אינו מובן מ"ש והבדילה הפרוכת כו' ובין קדה"ק, מה"ע הבדלה זאת, שהרי קדה"ק זהו בחי' פנימיות הכתר, דהיינו שמובדל בעצם כו', וכידוע דחיצונית הכתר הוא מקור ההשתל' והוא בחי' ההעלם של הגילוי כו', שזהו שמובדל מבחי' הגילוי דהשתל' כו', אבל בחי' פנימיות הכתר הוא שמובדל בעצם שאינו בבחי' מקור כלל כו'. וא"כ מה שייך שם הבדל הפרסא כו'. וע"כ י"ל דבחי' קדה"ק הוא שהארה מזה נמשך בבחי' אריך כו', ובד"כ הוא בחי' ז"ת דעתיק המתלבשים באריך כו'. וכמ"ש במ"א על מאה"ז ר"פ חיי שרה בענין מ"ש מאה שנה ל' יחיד דמאה הוא בא"א ובא"א מאיר בחי' עתיק שעז"נ אנת הוא חד כו' ע"כ נא' שנה ל' יחיד כו', והמשכה זו הוא ע"י הבדלת הפרוכת כו', דמאחר שזהו בבחי' המשכה והתלבשות ה"ז ג"כ ע"י העלם הפרסא כו'. והגילוי דקדה"ק הוא שיהי' גילוי שלא בבחי' העלם כו' כנ"ל. אבל ענין המכסה אני היינו גילוי בחי' עצמות עתיק שמכוסה ונעלם בעצם כו'. ועמ"ש בלק"ת בהבי' דשבת שבתון, ושם בסופו דבחי' רדל"א הוא בחי' קדה"ק, ושלמעלה מזה הוא חביון עוז העצמות שבתוך רדל"א כו' (ועמ"ש במ"א בענין הג' לשונות נמצא ומתעלם ומתגלה כו'). וזוהו יובן מש"א במד"ר אם תמול תטול סוד ה' פי' תטול הוא בבחי' מתנה. והיינו כמ"ש בהבי' הנ"ל שזהו קדושתו שלמעלה מקדושתכם, קדושתכם הוא בחי' קדה"ק שנמשך ע"י אתעדל"ת דמצות אשר קדשנו במצותיו כו'. וקדושתו שלמעלה מקדושתכם הוא שלמעלה מבחי' קדה"ק, וההמשכה משם הוא בבחי' מתנה כו'.

גם י"ל תטול הוא שנוטל עצם הדבר, והיינו דבר עצמי. דהנה במד"ר ע"פ לריח שמניך טובים א' כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקין מכלי אל כלי. והיינו שהמשיכו בחי' הארה לבד, אבל ע"י המצות שניתנו במ"ת ממשיכים בחי' אור עצמי כו'. אמנם ע"י מצות מילה שניתנה לו, וגם שהיא העברת החשך וההסתר כו' המשיך אברהם גילוי אור פנימי ועצמי, וזהו סוד ה' כו'. ובעבודה ענין סוד ה' הוא גילוי מה שמוסתר בעולם. דהנה כתי' ואמת הוי' לעולם, דש' הוי' הוא אמת, היינו הדעה האמיתית וכמו שפרש"י ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם, לא ניכרתי במדות האמיתית שלי, והיא הדיעה העליונה שלמעלה יש ולמטה אין כו'. דהנה ההתהוות שמש' אלקי' הוא מאין ליש, שהעולם נתהווה בבחי' יש ומציאות והתהוותם הוא מאין, דבר מלא דבר כו'. ודעה זו היא מורגש בנבראים שהרי אין דבר עושה את עצמו שאין מציאותו מעצמותו שהרי הוא מורכב מיסודות ומגוף ונפש שא"א להיות מציאותו מעצמו. ויודע שיש מקור המהווה אותו, ויודע גם זאת שהמקור הוא בבחי' אין, כי א"א להיות יש מיש ובהכרח שהוא מבחי' אין בבחי' התחדשות דבר כו', וכמ"ש במ"א באורך. ומהשגה זאת בא לידי ביטול להאין האלקי המהווה אותו. אך הביטול הזה הוא בבחי' ביטול היש בלבד, שהרי הוא מציאות יש עכ"פ, וגם מצד האין הרי היש תופס מקום מאחר שהוא מקור ליש כו', וכמ"ש כ"ז במ"א. וע"כ הביטול הוא בבחי' ביטול היש בלבד כו'. אמנם האמת הוא דכולא קמי' כלא חשיב, וכל מה שמתהווה הוא באמת בבחי' אין ממש כו'. וגם דעה זו מושג בעולם וממציאות העולם גופא, שהרי מהמציאות של העולם מובן שנתהווה מבחי' אין כנ"ל. אמנם ג"ז מושג שהמקור המהווה הוא בחי' הארה לבד מאחר שזה בערך להוות את היש בהכרח שזה רק הארה לבד, והרי הארה זו היא בחי' אין לגבי מקורו וכ"ש לגבי עצמות כו'. ופי' אין היינו שהיא בבחי' אין ואפס, ולא כמו הפי' דאין לגבי היש דנבראי, דהפי' אין לא דבר שאינו בבחי' מציאות יש, לא כן לגבי מקורו שהוא העצמי (ומכ"ש לגבי העצמות) שם אין שהוא אפס ממש להיותו רק הארה לבד, (הן בעצם שהוא לא דבר בל"א ניט קיין זאך, והן בהעדר תפיסת מקום דכלא ממש חשיב כו'). וא"כ מכ"ש שהנברא שנתהווה מהאין האלקי שהוא בבחי' אין ואפס ממש כו'. וא"כ מהעולם גופא מושג איך שבאמת הדיעה למעלה בעצמות היא שא"ס הוא היש האמיתי וכל הגילויים וכל מה שנתהווה הוא בחי' אין ממש כו'. וזהו בחי' בינה להבין דבר מתוך דבר, שמתוך ההשגה שמאין ליש בא לידי השגה דבאמת הוא מיש לאין, ובלעדי ההשגה שההתהוות היא מאין הרי לא יבוא לידי השגה זו דמיש לאין, שהרי העיקר חסר שאינו יודע ומרגיש כלל שהתהוותו הוא מאין. אך כאשר משיג שהתהוותו הוא מאין שזהו מוכרח במציאות הנברא כנ"ל, ה"ה בא לידי השגה זו איך שבאמת הוא מיש לאין כו'. (ובמ"א מבו' דהשגה זו היא בבחי' פנימי בינה ולא בחיצוניות בינה. הענין הוא שיהי' זה בהנחה אצלו בבחי' הרגש פנימי ויהי' בבחי' ביטול זהו בבחי' פנימיות בינה דוקא, דחיצוניות בינה להיות שזהו בחי' השגה ממש שהדבר המושג נתפס בכלי מוחו ממש א"א להשיג העדר הישות והעדר המציאות כ"א להשיג בבחי'

היש ומציאות ואיך הוא אופן התהוותו שהוא מאין ושיהי' ביטול היש להאין, דמ"מ הוא בבחי' יש רק שבטל כו'. אבל הנחה זו איך שהוא בבחי' אין ממש (וגם כללות ענין העדר המציאות לגמרי) אי"א להיות בהשגה דבינה שהיא בחי' יש כו'. רק בבחי' פנימיות בינה שהיא ההשגה לא בבחי' השגה ותפיסה ממש יוכל להיות הנחה זו בבחי' אין והעדר המציאות ואיך שהכל הוא בבחי' אין ממש כו'). וזהו סוד ה', שזהו סוד סתום בעולם שהרי העולם נראה ליש ומה שנגלה בו ע"י השגה הוא ביטול היש לאין, אבל בחי' ד"ע שלמעלה יש ולמטה אין, ה"ז סוד סתום בעולם (וביותר כנ"ל שזהו דוקא בבחי' פנימיות בינה כו'). ומ"מ מבין דבר מתוך דבר, שמבחי' ד"ת באין לבחי' ד"ע כו'. וזהו סוד ה' ליריאיו, דיראה הו"ע ביטול היש, דע"י ההשגה וההתבוננות איך שהתהוות היא מאין נמשך מזה היראה, והן שזוכים לגילוי בחי' סוד ה' שלמעלה יש ולמטה כלא ממש חשיב כו'. ובמאוי"א אות ס' ס"ג סוד נק' היסוד בכל מקום כו', כי מבחי' מל' נמשך מאין ליש להיות ומשם יפרד שיהי' נראה העולם יש ודבר נפרד, אבל יסוד הוא גילוי הפנימיות איך דכולא קמי' כלא כו'. ושם במאוי"א שזהו התגלות הטפה יו"ד כו'. וידוע דטפת אבא היא התורה שהיא גילוי בחי' ד"ע. שעז"נ לכן אמור לבנ"י אני הוי' כו' ואמרז"ל אין אמת אלא תורה, שע"י התורה הוא גילוי בחי' ואמת הוי' לעולם כו'. ובכדי שיהי' המשכה זו הוא ע"י הקדמת המילה שהוא כריתת הערלה, שזהו בחי' ההסתר ויש ודבר נפרד לגמרי, ולא כמו ההתהוות דש' אלקי' שמ"מ יש ביטול היש כו'. וכידוע שקודם החטא לא הי' העולם חומרי והי' בחי' הביטול בנבראים, וכמארז"ל שבאו להשתחוות אל אדה"ר ואמר להם באו ונשתחוה ונכרעה לפני ה' אלקינו כו'. וכמו חמורו של רפכ"י שלא אכלה שאינו מעושר מפני שהיתה מבהמות שלפני החטא שנק' בהמות בהררי אלף כו'. וכמו שנבה"ע מהאין האלקי עם היות שנתהווה בבחי' יש ומציאות לא הי' בבחי' חומרי, והי' בבחי' ביטול היש, וע"י חטא עה"ד נתגשם העולם ונעשה בבחי' חומרי ביותר כו'. וזהו שאמרז"ל אדה"ר משוך בערלתו הי', היינו שהמשיך בחי' העלמות וההסתרים על העולם כו'. וכנודע דבתחלת הבריאה הי' מעמד ומצב הקלי' למטה מכל העולמות דקדושה, והי' ריחוק והפסק ביניהם, וכמ"ש בלק"ת מהאריז"ל בענין איסור תחומין. והקלי' הי' בבחי' שומר לפני כו'. וע"י חטא עה"ד ירדו העולמות כו', ועי"ז נתגשם העולם ביותר כו' (ואמרז"ל אדה"ר חסיד גדול הי', י"ל היינו שהי' בו בחי' הביטול בעצם, והיינו הביטול דבחי' מ"ה דחכ' כו', וכאשר גער בו הקב"ה ישב בתענית כו', ועמ"ש בס"ב פכ"ט). אך ע"י כריתת הערלה שיומשך עכ"פ ביטול היש אזי יתגלה סוד ה' שמתגלה ליריאיו כו' כנ"ל. והנה אאע"ה גם קודם שנמול הי' מפרסם אלקותו בעולם, שהי' מאכיל ומשקה כולם ואמר ברכו למי שאכלתם משלו כסבורים אתם משלי אכלתם משל מי שאמר והי' העולם אכלתם, שהודיע אלקות בעולם והכריע את כל העולם לאלקות כו'. וי"ל דבתחלה הי' בדרך מלמעלמ"ט, וענין המילה הוא ע"ד הברור מלמטלמ"ע (ועמ"ש בתו"א והוספות בד"ה בעצם היום, וצ"ע). וי"ל כמו

למעלה הרי בתחלה הי' תיקון התהו בדרך מלמעלמ"ט ע"י בחי' שם מ"ה דתיקון כו' וכמ"ש בע"ח בתחלה נתברר עולם האצ"י, והיינו שנתברר הטוב ביותר ונכלל בבחי' האלקות דאצ"י והשאר נפל לבריאה ונתברר מה שאפשר להיות נכלל בעולם הברי' והשאר נפל ליצ"י כו'. ואח"כ הי' הכוונה שיהי' הבירור בדרך מלמטלמ"ע, וכמ"ש השמים שמים לה', היינו מה שנתברר ע"י ש' מ"ה כו', והארץ נתן לבני אדם לברר אותם כו'. וכמו שאמרז"ל כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה, שע"י הברכה נעשה הבירור כו' (וענין הברכה היא בבחי' המשכה מלמעלה, וכמ"ש בפע"ח שער הברכות פ"א, ונר' דכמו ברכת המצות שמברך עובר לעשייתו, דהיינו מלמעלה מהשתל' כמ"ש במ"א, כמו"כ גם בברכת הנהנין שממשיך או"מ על הדבר כו'. ועיקר הבירור בדרך מלמטלמ"ע הוא בהאכילה שאוכל לש"ש כו'). וכמו"כ בהגילויים בעולם, בתחלה הי' הגילוי מלמעלה וכמו עיקר שכינה בתחתונים היתה שהי' גילוי אלקות בעולם כו'. וכמו* י"ל בעבודת הנשמות, דבתחלה הי' בבחי' מלמעלמ"ט כמו אדה"ר שהי' במעלה ומדרי' גבוה וכמ"ש בכתהאריז"ל שהי' ראשו בבריאה וגופו ביצ"י כו', וכתוב והאדם אין שהי' במדרי' אין כו', והיו ההמשכות שלו בדרך מלמעלמ"ט כו'. ומ"ש וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, י"ל שזהו שתהי' העבודה בדרך מלמטלמ"ע. והי' הכוונה שתהי' העבודה בג"ע שהי' במדרי' עליונה כו'. ומ"מ קשה לומר שזה הי' בדרך מלמטלמ"ע, שהרי בג"ע אינו שייך בירורים, וא"כ הי' העבודה רק בבחי' המשכות האור מלמעלה, ועי"ז יהיו הבירורים בחוץ לג"ע בדרך ממילא כו'. וכמו בזה"ב שהי' הבירורים בדרך מלמעלמ"ט כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דבמד"ס באה"מ, וכאשר חטא בעה"ד דהיינו בבחי' ההרגשה ונעשה עי"ז הרגשת הישות כו' (עמ"ש בד"ה פדה בשלום, עזר"ת) כתי' וישלחהו לעבוד את האדמה כו' בעבודה ויגיעה כמ"ש בזעת אפך כו', דהיינו בהבירור בדרך מלחמה כו'. ואח"כ בנח כתי' ויחל נח כו' ויטע כרם, ואי' בזהר דע"ג ע"א שרצה לתקן חטא עה"ד ולא יכול כו', ועמ"ש בזהר ר"פ וירא דצ"ז ע"ב כיון דאתא דאברהם כו' אתתקנו ואתגלו כל חילין בארעא כו'. והיינו שהוא השלים את הכוונה גם בהבירורים דמלמטלמ"ע כו'. ועמ"ש בזהר חיי דקכ"ג ע"ב אתת שרה נחתית וסלקית שנא' ויעל אברם כו', שהו"ע הבירורים דרפ"ח ניצוצות כו', וכמ"ש בהבי' על מאה"ז הזה. וע"כ י"ל דמתחלה שהודיע אלקותו בעולם הי' זה בבחי' גילוי מלמעלה שהמשיך גילוי אור להאיר את העולם כו'. אמנם ענין מצות מילה הוא בדרך מלמטלמ"ע, וכמ"ש בענין מ"ש ומלתם את ערלת לבבכם וכת' ומל ה' אלקיך את לבבך, דמ"ש ומלתם היינו בעבודת האדם ככח עצמו כו', והו"ע עבודת הבירורים מלמטלמ"ע בבחי' או"ח כו'. ויתרון המעלה בזה שעייז מאיר בחי' יתרון האור שבהחשך עצמו כו'. שהרי ידוע שהעלם הוא באמת בשרשו למעלה יותר (והוא בבחי' העלם העצמי דא"ס כו') ועי' הבירור שנהפך החשך לאור מאיר ומתגלה שרשו הקדום כו'. והו"ע לילה כיום יאיר שהלילה היא בבחי' אור כו'. ואברהם ע"י הבירורים שלו האיר לו החשך והעלם כו'. וזהו דאי' במד"ר בא פט"ו נתן האלקים לאברהם

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וכמו"כ.

את העולם שנא' המכסה אני, והיינו דהמכסה אני הוא שהכיסוי גופא מתגלה כו'. וזהו שנתן העולם לאברהם, היינו עצם העולם שהוא ההעלם נותן לו כו'. וזהו אשר אני עושה, היינו שעושה תמיד המחדש בטובו בכי"ו תמיד כו'. וזהו וה' אמר המכסה אני מאברהם, שע"י המילה שהעביר כל ההעלמות מאיר האור שלמעלה מהצמצום וגם האור העצמי כו'. ועוד שגם ההעלם האיר בגילוי. וזהו שאו' זה בהקדמה לענין סדום, דהנה חטא הזה נהנה ולא חסר מבו' שזוה"ע התהו, וזה הי' סיבת השבירה, ואברהם תיקן זה וע"כ וה' אמר המכסה אני מאברהם כו'.

בס"ד ש"פ ח"י, עטר"ת.

ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' שני חיי שרה, וצ"ל מהו או' שני חיי שרה הלא כבר נא' ויהיו חיי שרה מה כפל עוד לאמר שני חיי שרה. ובזה דקכ"ב ע"א הקשה מפני מה בשרה נא' ימי שני חיי' שלא נא' זה בשארי אמהות רק בשרה לבד. ואו' שם ע"ב אתת חוה לעלמא ואתדבקת בחיויא כו', אתא נח לעלמא מה כתי' בי' וישת מן היין וישכר כו', אתת שרה ונחתת וסלקת כד"א ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו ובג"כ זכתה לחיין עילאין כו' ומסיים ועל דא דילה הווי חיין. וצ"ל מה"ע דחווה אתדבקת בחיויא ונח וישת מן היין כו' ושרה נחתת וסלקת ובג"כ זכתה לחיין עילאין כו' ומה מסיים עוד דילה הווי חיין, והלא כבר אמר שזכתה לחיין עילאין כו'. ולהבין זה ילה"ק דהנה ידוע דעבודה צ"ל בשמחה דוקא וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה, שמחו צדיקים בה', ופעמים כתי' עבדו את ה' ביראה וגם שם נאמר וגילו ברעדה שצ"ל שמחה רק שיש זמנים שהשמחה צ"ל בהעלם אבל מ"מ צ"ל עבודה בשמחה, ועל העדר עבודה בשמחה כתי' תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' ועבדת את אויבך כו'. וצ"ל מהו היתרון בעבודה בשמחה, הלא עיקר העבודה היא ההשגה והתבוננות אלקי והתעוררות אהוי"ר, מהו היתרון כשהעבודה היא בשמחה וכ"כ כאשר אינה בשמחה העונש ע"ז ועבדת כו'. אך הענין הוא דהנה אמרו"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו', דמתיקת העשב כמו מתיקת התפוח עד"מ הוא מהמזל הרחוני. הגם שרחוק ערך מאד מתיקת התפוח לגבי המתיקות של המזל, שהרי המתיקות שבתפוח הגם שזהו החיות הרוחני שלו מ"מ ה"ה בהגשמה שנרגש לחיך ויש באדם כמה מיני מתיקות שהן למעלה מזה וכמו מתיקת הקול ערב ומתיקת שבשכל, וכ"ש המתיקות שבמזל שהוא רוחני, מ"מ המתיקות שבתפוח הוא מהמזל, ואם לא הי' מתיקות בהמזל לא הי' מתיקות בהתפוח, וכל הפרטים הנ"ל ישנם בהמזל. רק מובן שזהו מהמדרי' תחתונה שבהמזל היינו שפנימיות החיות הרוחני שבהתפוח הוא מהגשמת הרוחני שבהמזל, וכמו בגוף ונפש הרי הגשמי שברוחני דנפש הוא שמתלבש בהחום הרוחני שבדם כו' וכמו"כ המתיקות הרוחני שבתפוח הוא מהגשמי שברוחניות

המזל כו'. ובדוגמא כזאת יובן בהתהוות בע"ג מאלקות דהיינו התהוות ב"ע מאצ"י וכמו נשמת אברהם בכרי' בחי' חסד דברי' מבחי' חסד דאצ"י וכמ"ש ויעל אלקים מעל אברהם שהוא כח הפועל האלקי שפועל ומהווה נשמת אברהם איש החסד מאין ליש, וכן חכ' שבחסד שנמשך ונתהווה ממנו נשמת שלמה, ומחסד דברי' ליצי' ומיצי' לעשי' עד שכל אנושי שלמטה דשרש הכל הוא מבחי' חכ' וחסד דאצ"י, הנה זהו כמו גידול העשב מהמזל הרוחני דבחי' חסד דברי' הוא מהמדרי' האחרונה דבחי' חסד דאצ"י, דחסד דברי' הוא רק מעין ודוגמא לכד דבחי' חסד דאצ"י וכמ"ש אברהם ואנכי עפר ואפר דפי' באגה"ק סי' ט"ו שלא נא' דאהבת אברהם היא בערך בחי' אהבה העליונה דבחי' חסד דאצ"י, אלא כשם שהאפר אין לו ערך ודמיון אל העץ קודם שנשרף, הגם שזהו מהותו של העץ דעצם מהותו הוא אפר ומ"מ אין לו ערך ודמיון כו' כך אין ערך ודמיון לאהבה דאברהם לגבי בחי' חסד דאצ"י כו'. וכן כל מה שנתהווה הכל יש לו שרש ומקור למעלה, אך ה"ז כמו העשב לגבי המזל שזהו רק מהמדרי' האחרונה והוא בחי' ערך ודוגמא בלבד לגבי המדרי' האחרונה שבעליון שהוא שרשו ומקורו כו'. והנה יש עוד ענין להבין, והוא ענין החושים שבנפש והן חוש הראי' והשמיעה וריח ודבור שהן רק התפשטות הארה מהנפש שיוצאין חוץ לעצמו שהרי הראי' היא לראות דבר שחוץ לעצמו וכן שמיעה ודבור הוא לגלות אל הזולת כו', הרי שכ"ז הוא התפשטות הארה לבד ונק' הבלים כמ"ש בע"ח דאח"פ הן הבלים לבד ויוצאים דרך נקבים וסדקים שהחיות מצומצם מאד, ואינו כמו החיות שבאברים שנמשך מהות החיות הגם דכללות חיות הנפש המחי' את הגוף הוא רק הארת הנפש, מ"מ הרי מהות ההארה נמשכת גם באברים חיצונים דיד ורגל, ובפרט באברים פנימים כריאה ולב, וכ"ש במדות שכלב שהן רוחניים הרבה יותר מכל החיות שבאברים, וכ"ש אור השכל שהוא נעלה ורוחני ביותר כו' שכ"ז הוא מהות אור וחיות הנפש, משא"כ בהחושים שהן הבלים לבד שנמשכים בצמצום גדול, וכמו משגיח מן החלונות ומציץ מן החרכים, דחלון הוא מקום פתוח בלתי מצומצם, ומציץ מן החרכים הוא שנמשך דרך סדק מצומצם כו' (כמ"ש בלק"ת בד"ה להבין ענין יו"ט שני) הרי שמצד החיות החושים הן למטה מהחיות שבאברים. ומ"מ אנו רואין שיש יתרון בהחושים גם על הכחות הנעלים דשכל ומדות והוא בבחי' התענוג. וכמו בראי' כשרואה ציור נאה ודבר נחמד למראה הרי מתפעל בעצם נפשו ומתענג מאד הרבה יותר מהתענוג שבשכל שכשמשכיל איזה שכל וכן בהשגה שמתענג בזה, אין זה כלל כמו התענוג שבראי' שהרי בתענוג שבראי' כל עצמותו נמשך לזה משא"כ בשכל, רק בבחי' ראי' דחכ' הנק' ראיית עין השכל הוא ג"כ שנדבק בזה, ה"ז דוקא בראי' שבחכ', וג"ז אינו כמו ראיית העין, וזהו היתרון דלעתיד דכתי' כי עין בעין יראו, שהרי ראיית עין השכל יש גם עכשיו בנשמות הגבוהות, והיתרון דלעתיד שיהי' בבחי' ראיית העין ממש וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' וכמ"ש במ"א. והנה עצם התענוג הוא בהנקודה עצמיות שבמותח ובהנקודה פנימיות שכלב. שהרי ידוע דתענוג ורצון אין להם כלים בגוף, ומ"מ יש להם אחיזה בגוף שהרי גם עצם הנפש מקושר עם הגוף, והראי' שא"א להיות בשני גופים כאחת

כמ"ש במ"א, וכמו"כ התענוג והרצון יש להם אחיזה בגוף והוא בהנקודה עצמיות ופנימיות במוח ולב. ובלב העיקר הוא אחיזת הרצון, והתענוג הוא במוח. ומ"מ גם התענוג הוא בלב, כי קישור עצם הנפש בגוף הוא בהנקודה פנימיות שבלב. ועם היות שהתענוג הוא בנקודה העצמית שבמוח וכמ"ש במ"א שחכ' הוא תענוג בעצם כו', מ"מ בשכל אינו מאיר עצם התענוג כ"א בחי' החיצונית לבד. ורק בהחושים כמו בחוש הראי' נמשך פנימיות עד שכל עצמותו נמשך אח"ז וכמו שמשון שהלך אחר עיניו כו' וכדאי' במדרש דמראות עיניהם של צדיקים מגבי' ומעלה אותן וכן להיפך כו', וכמא' העין רואה והלב חומד, שראית העין גורם גילוי והתעוררות המדות והוא מפני התענוג הפנימי שבראי' כו'. וכן בשמיעה דהגם שהחיות בזה מצומצם וכמו בשמיעת קול פשוט שאינו ערב או בשמיעת דבור זולתו אינו מתפעל כלל, הנה כאשר שומע קול ערב ה"ה מתפעל בעצם נפשו בתענוג נפלא מאד עד שיכול להיות כליון הנפש לגמרי שזה בחוש השמיעה עוד יותר מבחוש הראי' כו' וכמ"ש במ"א. והיינו מפני שהקול נכנס בנקב האוזן ומגיע באודנא דליבא שהיא הנקודה פנימיות שבלב ששם שורה יחידה שבנפש שמושך כל הכחות אליו עד שיכול להיות כליון הכחות כו'. דבשכל לא יש בחי' תענוג כזה כו'. וכן בריח שמשיב את הנפש דהיינו שמגיע בעצם חיות הנפש שלמעלה מהחיות המתלבש באברי הגוף כו'. וכן בדבור יש בזה תענוג והראי' שאנו רואין שבדבור שמדבר דבר שכל יש בזה חיות ותענוג יותר מבהשגת השכל לעצמו, וכן במדות כשמדבר דברי אהבה תגדל האהבה ביותר שזהו מפני התענוג שבדבור שזה עושה הגדלה בהכח כו'. וזהו קול מעורר הכוונה שהקול שהוא הבל בלבד ה"ו מעורר הכוונה פנימיות שבמוח ולב כו'. וזהו הדבור שבתפלה וכן תורה צ"ל בדבור דוקא וכמ"ש ודברת בם, חיים הם למוצאייהם כפה דוקא כו'. הרי שהחושים הגם שמצד החיות הן למטה במדרי' שהחיות שבהם הוא בחי' הבל בלבד לא מהות החיות כמו באברים ובא בצמצום דרך נקבים וסדקים בלבד, ומצד העונג יש בחי' התענוג בחושים הרבה יותר מבכחות הנעלים שבהם רק חיצונית התענוג, ובהחושים יש מפנימיות התענוג והן מעוררים פנימיות התענוג שבנפש כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' אדה"ע ע"ס דאצי' שהן בחי' אורות וכלים וכמא' וכמה גופין תקינת לון וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא כו'. וכמו התלבשות הכחות באברים כח השכל במוח ומדות בלב כו' כמו"כ הוא שהאורות דאצי' הן בבחי' התלבשות בכלים כו'. ויש ג"כ דוגמת בחי' החושים כמו ראי' ושמיעה וריח וירח ה' את ריח הנחוח כו' וכת' וידבר ה' כו'. והרי בהכלים דע"ס דאצי' מאיר מהות האור כו', עם היות שכללות האור דאצי' הוא רק בחי' הארת הקו, מ"מ הרי מהות הארה מאיר בהכלים, משא"כ בחי' ראי' ושמיעה הן בחי' הבלים לבד וכמ"ש בע"ח בענין הבלים דא"ק שהן בחי' אח"פ, ויש בכל פרצוף בחי' הבלים הנ"ל (עמ"ש על מאה"ז בחקותי דקי"ד ע"פ דומה דודי לצבי) שהן בחי' התפשטות הארה לבד כו', ומ"מ יש בזה דוקא גילוי אור עליון יותר. דהנה בחי' האור המתלבש בכלים הוא רק בחי' חיצונית האור, דפנימיות האור אינו מאיר בהכלים והוא מוסתר ונעלם מהכלים רק בחי' חיצונית האור הוא המתלבש בהכלים (עמ"ש בד"ה וירא אליו, עטר"ת)

וכ"ש פנימיות העונג שאינו מאיר בהכלים כו', ובהכלים דאח"פ נמשך בחי' פנימיות תענוג העליון כו'. הגם דעצמות החכ' הוא בחי' תענוג והוא בחי' חכ' עילאה סתימאה דעתיקא כו' וכמ"ש במ"א, מ"מ בבחי' כלים אינו מאיר בחי' עצמות התענוג, ובבחי' אח"פ כמו בחי' ראי' ושמיעה דראי' היא בחי' חכ' ושמיעה בינה שזהו בחי' התפשטות הארה כו', הנה בזה נמשך מבחי' פנימיות התענוג כו'. ולכן אנו מוצאים דגילוי פנימי שבבחי' קירוב ביותר ה"ז נמשל לראית העין וכמ"ש ארץ אשר ה"א דורש אותה תמיד עיני ה"א בה, וכת' והי' עיני ולבי שם כה"י, דהגילוי אלקות בכהמק"ד שהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס וכמו"כ בהאור פנימי הי' גילוי אלקות ממש כו' נא' ע"ז והי' עיני ולבי שע"י התענוג שבראי' הי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס וגם שע"י הוא הגילוי דאח"פ בבחי' ריבוי האור והגילוי כו'. וכת' עיני הי' אל צדיקים, עין הי' אל יריאיו כו', וכן עיניו כיונים, עיניך יונים דהסתכלות זאת הוא בחי' התענוג להיות בחי' יחוד פנימי ועצמי להוליד נשמות כו'. וכמו"כ מלמטלמ"ע בחי' יונתי הו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא תענוג הנפש על אלקות בחי' אהבה בתענוגים ה"ז מגיע למעלה הרבה יותר מבחי' השגה והתבוננות והתעוררות אהו"ר כו'. דתענוג הנפש להתענג על ה' ה"ז מגיע בבחי' עצמות א"ס כו'. וכן למעלה אסתכלותא דז"א במצחא דא"א שע"י נמשך בחי' ש"ע נהורין שזהו שנמשך מבחי' שעשועים העליונים כו' וכמ"ש במ"א, וכת' הראיני את מראיך השמייעיני את קולך כי קולך ערב כו' והוא הקול ערב דתורה וקול דתפלה הקל קול יעקב כו'. וכן אריתי מורי עם בשמי שזהו ריח הקטורת כו', ובקרבנות נא' בכ"מ ריח נחוח לה' שזה מגיע בבחי' עצמות א"ס וכמא' רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס כו'. וזהו ג"כ בחי' השמחה ותענוג הנפש על אלקות שיש בנשמות שזהו מבחי' הכלים דאח"פ. וכמו תענוג הנשמות בג"ע שנהנין מזיו השכינה, וכן מה שיש בנשמה להתענג על ה' זהו מבחי' הכלים הנ"ל להיות שבזה דוקא נמשך מבחי' פנימיות התענוג עליון כו'. רק דנשמות למטה א"א להם לקבל רק מבחי' הכל לבד שזהו רק התפשטות הארה, אמנם בבחי' הכל זה נמשך בחי' פנימיות התענוג. ולכן ע"י התענוג דנשמה באלקות ה"ז מעורר בחי' פנימיות העונג ולהיות בחי' גילוי האור כו'. וזהו מה שצ"ל עבודה בשמחה דוקא. דהנה בעבודה בתפלה יש ב' ענינים ההשגה אלקית והתענוג שמתענג על האלקות, ושניהם לא ממקור א' באים, עם היות שההשגה והתענוג באים כאחד דכאשר משיג אלקות ומתבונן בו היטיב בהעמקת הדעת ה"ה מתענג על אלקות, מ"מ הם ממקורים מיוחדים. דההשגה במקור חוצבה בשרש הראשון הוא מבחי' חיצונית הכלי דחכ' דאצי' וכמו גידול העשב מהמזל כו' וכנ"ל דנשמת אברהם דברי' מבחי' חסד דאצי' וכן ההשגה שלו מבחי' החכ' ה"ז באין ערוך דלכן א' ואנכי עפר ואפר כו'. אבל התענוג שמתענג בנפשו על האלקות ה"ז מבחי' הכלים העליונים. וזה דוקא מעורר בחי' פנימיות ועצמות התענוג כו' ועי"ז הוא ג"כ הגילוי דאח"פ בבחי' תוס' וריבוי אור כו'. וע"כ צ"ל עבודה בשמחה שהרי ענין העבודה היא להמשיך בחי' גילוי אלקות למטה, והוא ע"י ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס שנמשך תוס' וריבוי אור אזי הוא הגילוי למטה כו'. וההתעוררות דעצמות

אוא"ס זהו ע"י השמחה דוקא. דההשגה מצ"ע מגיע רק בשרשה ומקורה בחי' חיצונית הכלים כו'. ורק השמחה ותענוג ששמח על אלקות ומתענג בנפשו זהו שמגיע בבחי' עצמות אוא"ס ועי"ז דוקא הוא הגילוי למטה כו', וכידוע שהאריז"ל זכה לרוה"ק ע"י שמחה של מצוה לא רק ע"י המצוה לבד כ"א ע"י שמחה ש"מ להיות שהשמחה מעורר בחי' פנימיות התענוג דלב אדה"ע שע"ז דוקא הוא בחי' תוס' וריבוי אור להיות הגילוי למטה כו'. והנה הכלי לשמחה העליונה הוא בחי' ביטול. דבמקום שיש ביטול הוא גילוי השמחה העליונה, משא"כ בהרגשת היש לא יש בחי' השמחה, וכמ"ש ויספו ענוים בה' שמחה הרי שענוה ושמחה יש להם שייכות זל"ז דענוים דוקא מוסיפים שמחה בה' כו'. ולכאוי' אינו מובן שהרי ענוה הו"ע השפלות ופחיתות עצמו, ושמחה היא אדרבה רוממות בנפש ומצד החשיבות, וא"כ* הענוה הוא כלי וסיבה אל השמחה. אך הענין הוא דענוה אינה השפלות מצד פחיתות הנפש שאינו מוצא טוב בנפשו או שח"ו הוא בדרך לא טוב. כ"א השפלות דענוה הוא מצד העדר הרגש עצמו שאינו מחשב א"ע למציאות גם בכל הטוב שלו. דעם היותו טוב וישר בתומ"צ ובעבודה במס"נ אינו בחשיבות בעצמו להיות בעיניו באיזה מעלה ומדרי' משו"ז. ואין זה שאינו יודע מהטוב שלו, כ"א יודע הוא שהוא טוב וישר בכל דבר, ומ"מ אינו מחזיק טיבותא לנפשי' שהוא באיזה מעלה ומדרי' כו'. וסיבת הדבר הוא מפני הביטול בעצם. דמי שהוא בטל בעצם אינו עושה ענין משום דבר, מפני שאינו בהרגשת עצמו בעצם, ע"כ לא יחשוב א"ע משום דבר. ועוד כאשר מתבונן שכל הטוב שלו אינו מצ"ע כ"א בירושה לנו מאבותינו, וכמו מה שהוא מאמין בה' ודבוק באלקות בדביקות אה"ר כו', הרי האמונה שלו אינו משום ההכרה שמכיר אלקות רק שהוא לו בירושה מאברהם אע"ה שהי' מאמין הראשון והי' ראש לכל המאמינים שאצלו הי' האמונה בבחי' הכרה שהכיר את בוראו והי' האמונה ג"כ בבחי' הכרה (והו"ע ורעה אמונה כו' כמ"ש בלק"ת בד"ה וידעת) והוריש את האמונה לבניו אחריו. וכמו"כ הדביקות באלקות והיא האהבה מוסתרת שיש בכא"א הי"ז בירושה לנו מאבותינו כמ"ש בסש"ב. וכמו בן הירוש מאביו עושר גדול ורכוש רב, הרי אין זה שבא לו ביגיעתו כ"א שנוטל ומסתפק מן המוכן שהורישו אביו, ומ"מ אין הירושה מתיישבת כ"א אצל בן לא אצל אחר משום דברא כרעי' דאבוה ואחסנתי' דאבוי ירית ודילי' הוא כו' היינו שהוא ענין עצמי אצל הבן, אבל זהו שבא לו מהאב כו'. וכמו"כ האמונה והדביקות באה"ר הוא שבא בירושה והיא דוקא בנש"י דברא כרעי' דאבוה, והוא בהם עצמי ממש. אבל אין זה בכח עצמו כ"א בירושה מהאבות כו' ומשו"ז הוא הענוה שאינו מחשב עצמו בזה מאחר שאין זה מכח עצמו כו'. וז"ש והאיש משה עניו מאד מכל אדם הגם שידע את הטוב שלו ושהוא גבוה במעלה מכל אדם ומ"מ הי' ענו מכל אדם. והוא מפני שזהו מה שניתן לו מלמעלה וכמ"ש ותרא אותו כי טוב הוא כו'. ואלו היו אלו הכחות אצל אחר הי' ג"כ במדרי' זו. ואפשר הי' עוד מגלה את הכחות יותר ומשו"ז הי' ענו מכל כו'. וענוה זו היא כלי וסיבה לשמחה. דבהרגשת עצמו אין

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וא"כ איד.)

השמחה שלימה ואדרבה הוא סיבה לעצבות, וכידוע שהנחש בטבעו הוא תמיד בעצבות נחש הקדמוני הו"ע הרגשת עצמו ה"ה בעצב תמיד כו'. הגם דלכאו' מצד הרגשת עצמו הרי הטוב שלו הוא מורגש אצלו ביותר והי' צ"ל השמחה ביותר, ומ"מ אין השמחה שלימה מב' טעמים. הא' שה"ה חושב שמגיע לו דמשו"ז אין השמחה שלימה. דשמחת האדם הוא ביותר במתנה, מפני שזהו שלא הרויח ואינו מגיע לו ע"כ הוא שמח בזה, אבל כאשר בא על שכרו הרי אינו שייך שמחה כ"כ מאחר שזהו שהרויח בכחו, וע"כ בהרגשת עצמו הרי הוא מחשב את הטוב והיורש שלו וחושב שמגיע לו, ממילא אין השמחה גדולה בזה. והב' דמשו"ז* הרגשת עצמו הרי לא יש די וסיפוק ומי שיש לו מנה רוצה מאתים ואין אדם מת וחצי תאותו בידו וע"כ שמחתו אינה שמחה שלימה, ויש בה בהעלם ענין העוצב משום העדר ההסתפקות כו' ומכ"ש שכאשר יחסר לו השפע הרי מתעצב כו'. משא"כ בענו הוא שמחה שלימה ותמיד הוא בשמחה, שהרי בהעדר הרגשת עצמו שאינו מחשב א"ע הרי אינו מגיע לו כלום והוא רק בדרך מתנה ע"כ הוא שמח מאד בזה. וגם יש די וסיפוק ע"כ השמחה היא שמחה שלימה כו'. וגם בהעדר השפע אינו מתעצב שהרי אינו מגיע לו ולמה יתעצב מזה. וגם מצד העדר מציאותו אינו חסר דבר כלל והכל ניחא לו (אלץ איז רעכט) ע"כ לא יתעצב ואדרבא גם בזה יהי' בשמחה. וכמו שא' דוד אם כה יאמר לא חפצתי הנני שזהו מצד עצם הביטול והשפלות שלו כו'. וע"כ הכלי והסיבה לשמחה הוא ביטול וענוה דוקא. וזהו דהלל הזקן הי' שמח בשמחת בה"ש בשמחה גדולה מאד מפני שהי' ענותן ביותר ע"כ הי' השמחה שלו גדולה מאד כו'. וכמו"כ השמחה העליונה הכלי לזה הוא הביטול דוקא. והיינו שהשמחה היא שמחה אלקית בלי הרגש עצמו. והיינו שהיא שמחה פשוטה על אלקות ואינו מרגיש א"ע כלל כי שוכח על עצמו לגמרי ואינו חושב מזה כלל. וע"כ אינו בהרגשת עצמו שלו טוב הדבר והוא שמח ומתענג בזה רק שמחה אלקית בלי שום הרגש עצמו כו'. וכאשר נרגש אצלו השמחה שהוא שמח ומתענג אינו כלי להשמחה אלקית ומסתלק השמחה העליונה. ולא זו בלבד אלא שיפול עוד ברע ח"ו. הגם שההרגש הזה הוא בדקות עדיין אך מתוך ההרגש שהשמחה היא בהרגשת עצמו בא לידי הרגש שטוב לו מה שהוא מתענג ושמח על אלקות שזהו הרגשת הישות בהגבהת עצמו. ומזה יהי' אחר התפלה בהגבהה והתנשא' בגסות הרוח וידוע דגסה"ר היא אבי אבות הטומאה מקור לכל מיני רע ר"ל. וז"ע ופלגשו ושמה ראומה פי' ראומה שהביטול הוא נראה ומורגש. דעם היות שהוא בטל רק שנרגש הביטול הי' קלי'. והיא קלי' דקה עדיין וכידוע שזהו קלי' שכנגד אצי', אבל מזה משתל' בחי' נוגה דבי"ע ומתהווה רע גמור כו'. וזהו תחת אשר לא עבדת בשמחה הכוונה שהשמחה היא במורגש דאז היא לא שמחה אלקית. וגם שבאמת אינה שמחה כנ"ל דבהרגש עצמו אין השמחה שלימה וגורמת עצבות כו'. ועי"ז ועבדת את אויביך שנופל ברע ר"ל. וזהו שא' בזהר אתה חוה לעלמא ואתדבקת בחיויא כו' דהנה ידוע דחטא עה"ד הי' בענין ההרגשה וכמ"ש ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא כו'.

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דמשום.

וההרגשה הי' ברוחניות וכדאי' בכתהאריו"ל דאדה"ר קודם החטא הי' ראשו בבריאה וגופו ביצי' ורגליו בעשי' בכל עולם הי' החטא בההרגשה (עמ"ש בד"ה פדה בשלו' עזר"ת). והיינו שהי' ההשכלה במורגש וכן הרגשת השמחה והרגשת האהבה כו'. וכדאי' בבחי' שרצה להשכיל, כי ידע שהעץ מוסיף השכלה והוא רצה להשכיל והרי קודם החטא הי' ג"כ שכלי. רק שאז הי' שכל אלקי בלי מורגש וע"י החטא הי' ההשכלה במורגש כו'. וע"י חטא ההרגשה בא נחש על חוה כו' דקודם החטא לא הי' אפשר להיות זאת מפני העדר המורגש לא הי' מקום ליניקת החיצונים. וע"י ההרגשה הי' מקום ליניקת החיצונים כו'. אתא נח לעלמא מה כתי' בי' וישת כו'. דהנה אי' בזה דע"ג ע"א שרצה לתקן חטא עה"ה, והיינו לתקן חטא ההרגשה. והוא ויטע כרם כי אשכול ענבים סחטה לו כו'. והענין הוא דהנה יש יין המשמח שהשמחה גורם ביטול הרגשת עצמו. וכמו שאנו רואין שבעת השמחה מותר האדם על כבודו ומתחבר ומתאחד עם כל אדם, אשר שלא בעת השמחה לא הי' מתאחד עמהם ובעת השמחה הוא מתאחד עם הכל. כי ע"י השמחה הוא יוצא מהגדרה שלו כו' וכמ"ש במ"א (והיינו במי שהוא בטל. משא"כ מי שהוא מוגבה ומנושא גם בעת השמחה הוא בהגבהה ועוד ביותר כו'). וכמו אהני לי' שטותא לסבא כו'. והיינו שע"י השמחה הוא ביטול ההרגשה כו'. ובעבודה בחי' יין המשמח הוא בחי' פנימיות בינה שמשתווה לבחי' החכ' שהביטול בזה היא בבחי' ביטול במציאות כו' וכמשי"ת בסמוך. ובזה הי' כוונתו לתקן חטא עה"ה כו'. ומה כתי' בי' וישת מן היין וישכר שיש יין המשכר שהוא ג"כ העדר ההרגשה אבל לא מחמת הביטול כ"א מצד השכרות שמסתלק דעתו והרגשתו כו'. אתא שרה ונחתת וסלקית. דהנה שרה הוא ל' שררה בחי' מל'. וילה"ק דהנה ידוע שיש בחי' יר"ע ויר"ת. יר"ע הוא בחי' ח"ע שהו"ע ביטול במציאות שע"י בחי' ראי' דחכ' שהוא בחי' ראיית המהות וע"י ראיית המהות דאלקות נעשה בחי' ביטול במציאות לגמרי וכמו הרואה את המלך שמתבטל בכל מציאותו לגמרי מכל וכל. וכמו"כ הוא בבחי' ראיית המהות דחכ' שהוא בחי' ביטול במציאות כו'. וכן הוא גם בבחי' פנימיות בינה. דהנה בחי' פנימיות בינה הו"ע השגת השלילה. והיינו שמשיג אופן ההפלאה דאוא"ס. וידוע דבהשגת אופן ההפלאה יש בזה הכרה בבחי' ההפלאה דאוא"ס. וע"כ ע"י השגת והכרת ההפלאה נעשה בחי' ביטול במציאות כו'. דכמו בבחי' ראיית המהות דחכ' כמו"כ הוא בהכרת ההפלאה דבחי' פנימיות בינה הוא בחי' ביטול במציאות כו'. וזה הי' בחי' משה שנאמ' ונחננו מ"ה בבחי' מ"ה והעדר המציאות מפני בחי' ראיית המהות דבחי' חכ' ובחי' פנימיות בינה כו' (והו"ע או"א עילאין שנכללים באות יו"ד דש' הוי' וכמ"ש במ"א). ויר"ת הוא בחי' מל' שהוא בחי' ביטול היש בלבד והו"ע קבלת עומ"ש שזוהו רק ביטול היש. אך ידוע דביטול היש דקבעומ"ש הוא בבחי' הנחת עצמותו. ואין זה כמו ביטול היש שע"י השגה שהוא בבחי' יש. משא"כ בבחי' הנחת עצמותו הוא שהיש בטל ממש כו' (וכמו"כ בהשגה הוא שמתוך השגת החיוב בא לידי השגת השלילה והיינו שמשיג שיש בחי' או"א"ס שמופלא רק שאינו משיג אופן ההפלאה כו'. אבל מ"מ משיג שאוא"ס הוא מופלא. ואין זה רק ידיעה כ"א השגה. שע"י נעשה ביטול ההשגה כו'. שזוהו ג"כ ביטול היש דהשגה בבחי' ביטול ממש כו'). והיינו שהמל'

מקבל מבחי' החכ'. דחכ' בראש וחכ' בסוף ונעוץ תחלתן בסופן דאבא יסד ברתא כו' שיש במל' בחי' הביטול דחכ' כו'. והנה בזה יש ג"כ בחי' שמחה. והשמחה היא בבחי' ביטול בלי הרגש עצמו. דבבחי' יר"ע ודאי כן הוא שהרי הוא בחי' ביטול במציאות כנ"ל. אמנם גם ביראה תתאה הרי ענין קב"ע הו"ע עבודת עבד. שהעבד אינו לעצמו כלל וגם מה שקנה העבד קנה רבו. הרי גם השמחה אינו לעצמו מאחר שאינו במציאות לעצמו. וה"ז כמ"ש בכ"ד בענין מעשה מצות בקבועו"מ שצ"ל ג"כ שמחה של מצוה והשמחה היא רק מקיום רצה"ע כו'. וע"כ שרה נחתת וסלקית כו'. דהנה בחי' מל' היא בחי' כח הפועל האלקי בנפעלים להיות בחי' יש ודבר נפרד דאין מלך בלא עם שיהיו בחי' נבראים נפרדים כו'. אך בהשתל' המדרי' נעשה בחי' יש נפרד ממש והוא נוגה דבי"ע שהן בחי' נפרדים לגמרי. והתהוותם וקבלת חיותם הוא ג"כ מבחי' מל' רק מבחי' אחוריים דאחוריים דמל'. דע"פ חוק הקצוב נמשך להם ג"כ חיות רק שזהו חיות היותר מצומצם והוא בבחי' אחורי העור בין צירוף לצירוף כו'. דצירופים הן בחי' שערות דהחיות שע"י שערות הוא ג"כ מצומצם מאד כנודע. ומזה אינם יכולים לקבל רק בין צירוף לצירוף כו'. אמנם שרה נחתת וסלקית דלהיותה בחי' מל' יכולה לירד גם במדרי' האחרונות. אך בירידתה ה"ה מבררת בחי' נוגה דבי"ע. להיות שהיא בחי' יראה וביטול בבחי' הנחת עצמותה ע"כ גם כשהיא יורדת במדרי' התחתונות ה"ה מבררת בחי' נוגה דבי"ע כו'. וזהו דשרה נחתת וסלקית שהיא יורדת למטה מטה דדוקא בחי' מל' להיותה מקור ליש יכולה לירד למטה. אבל היא סלקית בבחי' עלי' למעלה עם כל הבירורים שמבררת כו'. וז"ש ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו שירדו למצרים היינו שביכולת לירד גם למצרים ועלו משם כו'. ועיקר הרבותא הוא זה שאשתו שרה עלתה. דאברהם הוא בחי' אבר מ"ה בחי' הביטול דחכ'. ואין זה רבותא העלי' שלו. והרבותא היא בשרה שהיא בחי' מל'. והוא מפני שהיא אשת אברהם היינו שיש במל' בחי' הביטול דחכ' וכמ"ש וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו'. וע"כ היא נחתת וסלקית בבחי' עלי' למעלה כו'. ובג"כ זכתה לחיין עילאין כו'. והענין הוא דהנה אמרו"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שו"א. דמעשה שו"א הן מאין ליש וכמ"ש בראשית ברא אלקים שזהו יש מאין כו' ומעשה צדיקים הוא ביטול היש לאין כו'. ולכאוי' צ"ל מפני מה גדולים מעשה צדיקים הלא הוא היפך הרצון בהשתל' שהרצון בזה הוא להיות מאין ליש. אך הענין הוא שהרי הכוונה הפנימיות היא שיהי' ביטול יש לאין ומצד החידוש דבר בזה משו"ז גדולים מע"צ. דגמירי דמשמייא מיהב יהבי משקיל לא שקלי דלמע' הוא רק מאין ליש לא יש מאין*. וא"כ הרי ביטול היש לאין ה"ז התחדשות וע"כ גדולים כו'. אך צ"ל והלא יש ביטול היש גם למעלה בבחי' הכלים דע"ס דאצי'. דהנה ידוע דהשראת אוא"ס הוא בבחי' הביטול דוקא. דמציאת יש ודבר אינו כלי לאלקות דאין אני והוא יכולים לדור כו'. כ"א במקום הביטול שם הוא גילוי אור האלקי כו'. ועד"מ בצמיחה שהוא ע"י זריעת הגרעין בארץ ועי"ז מצמיח מכח הצומח. וה"ז דוקא ע"י רקבון הגרעין שנרקב

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מיש לאין.)

בארץ. דאם הגרעין הוא בשלימות לא תהי' הצמיחה רק כאשר הגרעין נרקב ונפסד כל צורתו לגמרי אז מתלבש בו כח הצומח ומצמיח. הרי דוקא ביטול הגרעין הוא כלי להכח הצומח כו'. וכן הוא בגוף ונפש דזה שהנפש מחי' את הגוף הוא ע"י שהגוף בטל אל הנפש שהוא טפל ונגרר אחריו שע"ז הוא כלי לחיות הנפש. וע"כ כאשר יש קלקול בא' מאבריו דהיינו שאינו בטל אל הנפש אינו חי ממנו כו'. וכן הוא באור הנר שנאחז בהפתילה זהו דוקא כאשר הפתילה היא נשרפת ונכלית בהאש. ובא"ל הרי האש קופץ ומסתלק מהפתילה כו' וכמ"ש במ"א. ומכ"ז יובן למעלה בכלים דע"ס דבכדי שהאור יאיר ויתלבש בהכלי זהו דוקא ע"י ביטול היש של הכלי והו"ע בחי' הרצוא שיש בהכלים שהן בבחי' ביטול וע"ז הן בבחי' כלים שהאור מתישב בתוכם כו'. והאור הוא בבחי' מאין ליש להיות בבחי' אור המאיר והוא ע"י ביטול היש של הכלי. דאור וכלי בעצם הן בחי' אין ויש שהאור הוא בחי' אין והכלי היא בחי' יש. והתחברותן הוא ע"י שמתחלפין בעניניהם שהכלי הוא בבחי' מיש לאין והאור הוא בבחי' מאין ליש כו' וכמ"ש במ"א באורך. וא"כ הרי יש בחי' ביטול היש לאין למעלה ג"כ ומהו החידוש דביטול היש דמעה"צ. אך הענין הוא דביטול היש דכלים אין זה חידוש למעלה כי גם בהאור יש ביטול זה. וכידוע בענין והחיות רצוא ושוב דקאי על האור והחיות האלקי שהוא בבחי' רצוא ושוב. והו"ע הסתלקות והתפשטות. שהאור הוא בבחי' הסתלקות דהיינו בחי' הצמצום, וע"ז יכול להיות התלבשות האור בהכלי. כי האור כמו שהוא א"א שיתלבש בכלים. שכן הוא בכל אור דכמו שהוא בלי צמצום א"א שיתלבש בהכלי כ"א ע"י הצמצום דוקא שז"ע ההסתלקות שהוא בחי' הצמצום ואח"כ ההמשכה וההתפשטות כו'. וזהו בחי' רצו"ש שבהאור שהצמצום הוא ג"כ בחי' ביטול והוא ג"כ בחי' ביטול דהנחת עצמותו כמ"ש במ"א. ואח"כ השוב הוא ההתפשטות כו'. ונק' מטי ולא מטי דבהאור בחי' מטי תחלה היינו דתחלה הוא בחי' המשכת האור ואח"כ ההסתלקות שהו"ע ולא מטי בחי' הצמצום ואח"כ ההתפשטות בבחי' אור מצומצם כו' כמ"ש במ"א. ואי' בע"ח דהתהוות הכלי בעקודים הוא מבחי' מטי ולא מטי של האור. דכאשר נמשך ונסתלק הניח רושם ומזה הוא התהוות הכלים כו'. ומשו"ז הכלי הוא בבחי' רצו"ש מפני שהתהוותה היא מבחי' מטולמ"ט של האור לכן גם הכלי הוא בבחי' רצו"ש כו' (והיינו שהכלי יש בה בחי' שוב דכאשר האור מאיר בהכלי ה"ה בבחי' שוב בבחי' התיישבות כו'). ועפ"ז יובן דבחי' ביטול היש של הכלי אין זה חידוש למעלה בהאור שהרי גם בהאור יש בחי' ביטול זה דרצו"ש. ובפרט שהרצו"ש של הכלים הוא מבחי' מול"מ של האור. הרי מהאור עצמו הוקבע טבע זו בהכלי להיות בבחי' ביטול היש. ע"כ אין זה דבר חדש למעלה כו'. אבל כאשר יש דנוגה מתברר ונעשה בבחי' אין שהוא יש ודבר נפרד ממש שכבר יצא לחוץ ונפרד וחוזר לאין ה"ז דבר חדש למעלה ונמשך ע"ז בחי' תוס' אור כו'. הגם שביטול היש של הכלי הוא למעלה יותר, מ"מ אין זה דבר חידוש וע"כ ממשיך רק האור שבבחי' מדה וגבול כו'. אבל ביטול היש דנוגה שמתבטל ונעשה אין ה"ז ממשיך תוס' אורות כו'. ויובן עד"מ תלמיד המחכים את רבו. דשכל התלמיד הוא באין ערוך לגבי שכל הרב. ומ"מ הוא מחכים את הרב בשאלותיו. עם היות ששאלותיו הן דברים קטנים כמו

קטנות שכל התלמיד וגם תשובת הרב איליו היא דבר קטן. ואצל הרב ה"ז עושה גילויים חדשים מכח שכלו כו'. ויותר יובן זה עד"מ עבד שמביא מנחה קטנה להאדון שהוא מרובה בעושר רב שלא בערך המנחה קטנה של העבד. ומ"מ ה"ה מתפעל מזה ופונה איליו וממלא בקשתו. והוא מפני שהדבר קטן הוא דבר חדש שלא הי' אצלו קודם. כי הוא תמיד בענינים גדולים ונעלים. וע"כ דבר קטן הערך הוא דבר חידוש אצלו. והעיקר הוא הכנעת העבד שהוא מרוחק בעצם ואינו יודע כלל מעלת האדון והוא נכנע ובטל ומביא דורון ומנחה. ה"ז עושה התנשאות בהאדון יותר מכל הרב טוב שלו כו'. וכמו"כ יובן בדוגמא הדיבור דנוגה דבי"ע שהן בבחי' תכלית הפירוד כאשר נכלל בקדושה בבחי' ביטול היש לאין ה"ז ממשיך תוס' וריבוי אורות הרבה יותר מהביטול היש שלמעלה כו'. וזהו דגדולים מעשה צדיקים בהביטול יש לאין שעושים יותר מהביטול שלמעלה כו'. וז"ע דשרה זכתה לחיין עילאין ע"י הדיבורים שלה בנוגה שע"ז המשיכה תוס' אורות וכדא"י במד"ר ע"פ צחוק עשה לי אלקים לוי א' שהוסיפה על המאורות שהוסיפה תוס' אור בע"ס דאצי' וע"כ זכתה לחיין עילאין הן האורות דע"ס דאצי' מפני שהמשיכה בהם תוס' אור כו'. ועל דא דילה הווי חיין הענין דהנה מצינו בבחי' המל' שני ענינים הפכים. דענין המלוכה הוא הגבהה והתנשאות בבחי' יש וכן הוא בבחי' מל' למעלה דז"ע שדוד הי' בר נפלי ולא הווי לי' שנין מפני שהכלי לאלקות הוא ביטול. ולהיות שמל' הוא בחי' יש ע"כ לא הווי לי' שנין כו' וכמ"ש במ"א. ולהיפך אנו מוצאים דבחי' מל' היא בבחי' ביטול בתכלית דלכן נק' המל' ארץ כמו העפר שהכל דורסין עלי' כו' וכמשנת"ל דמל' הוא בחי' יר"ת כו'. ומצינו בדוד שהי' בתכלית הביטול והשפלות וכמו שא' ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם כו'. אם לא שויתי ודוממתי כו'. וי"ל דבחי' הביטול שבמל' הוא מצד שרשה ומקורה דאי' בע"ח שער א"א פ"א דבא"א יש ט' נהורין שהן מקורי הט"ס. ובחי' מל' לא נתגלה בא"א. כ"א היא ברדל"א. הרי דמקור כל הספי' הן בא"א, ומקור בחי' המל' הוא רק ברדל"א. וידוע דא"א הוא בחי' העלם השייך אל הגילוי ורדל"א הוא בחי' העלם העצמי שאינו בבחי' מקור אל הגילוי כו'. וההפרש ביניהם ידוע דהעלם השייך אל הגילוי הוא בחי' העלם שישנו במציאות רק שאינו במציאות ניכרת. והעלם שאינו שייך אל הגילוי הוא שאינו במציאות כלל כו'. וע"כ בחי' מל' להיות שרשה רק בבחי' רדל"א ה"ה בבחי' ביטול בעצם כו'. ובהתגלות ה"ה בחי' אחרונה שבע"ס בחי' מקור ליש ה"ה בבחי' יש כו'. ובזה חלוק מדת המל' מכל המדות העליונות דהכלים הן בבחי' ביטול דוקא וע"ז מאיר בהם האור כנ"ל. ובחי' מל' עם היות שהיא בבחי' מ"מ מאיר בה האור. דהנה סיהרא לית לה מגרמא כלום ומ"מ הרי נמשך בה גילוי אור עם היותה בחי' יש. אך זהו מפני שבעצם היא בבחי' ביטול. והיינו שגם היש אינו בחי' ישות ח"ו כו'. וכן הוא בענין המלוכה למטה מה שמלוכה היא בחי' ישות והתנשאות הרי לאמיתת הענין אין זה ענין מורגש בעצמו. כ"א שעצם המלוכה הוא כך בענין הגבהה והתנשאות אבל לא ענין מורגש. וכידוע

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בבחי' יש.)

דהתנשאות המלך אינו ממעלת שכלו וכחותיו כ"א שכך הוא ענין המלוכה. וכמו"כ הוא הדוגמא בבחי' מל' דלהיות שרשה מבחי' רדל"א דלא ידע ולא אתייעדא שאינו במהות ידוע בעצמו כו' כמ"ש בסי' בברוך שאמר, ע"כ בחי' המל' היא בבחי' ביטול בעצם שגם היש הוא בבחי' ביטול כו'. ודוגמא לזה כמו שמצינו בצדיקים הג' שהתענוג האלקי הוא במורגש אצלם עד שיחי' מזה בחיים גשמיים ממש ולא יצטרך למזון וכמו מרע"ה שהי' בהר מ"ם יום וניזון מן הרחניות דהיינו שהעונג האלקי הי' לו למזון במורגש כו'. וכן מ"ש ויחזו אלקים ויאכלו וישתו כו'. וכן יהי' לעתיד שיהיו נשמות בגופים ולא יהי' אכו"ש רק שיהנו מזיו השכינה וזה יהי' המזון שלהם כו'. והיינו שלאחר גמר הבירורים שיתברר עה"ד ולא יהי' ענין ההרגשה אזי יהי' התענוג האלקי במורגש ובתכלית הביטול כו'. וזהו דילה הו' חיי' גם בבחי' מורגש דלאחר שנחתת וסלקית בבחי' הבירורים דילה הו' חיי' גם במורגש כו'. דעד כאן מדבר בבחי' הביטול דוקא שעיי"ז הוא הבירור כו'. וכאן או' שהאור האלקי והתענוג בא במורגש ומ"מ אין בזה שום גרעון כי גם היש הוא בבחי' ביטול כו'. וכמו בתמים בעצם גם שהשמחה והעונג הוא במורגש אינו בבחי' יש כלל. להיות שהתמימות הו"ע הביטול בעצם. ע"כ גם המורגש אינו בחי' יש כו'. וזהו דשרה זכתה לחיין עילאין בחי' ע"ס דאצי' מפני שהמשיכה בהם תוס' אורות ע"י הבירורים. וזהו חיי שרה מאה שנה כו' דאי' בזה שם כולהו חיי' אינון לעילא מאה שנה קוב"ה דאתכליל מאתר עילאה כו' והיינו בחי' אריך ומאיר בזה גם בחי' עתיק דלכן נא' שנה ל' יחיד כו' וכמ"ש במ"א על מאה"ז הנ"ל. ועשרים חו"ב ושבע בחי' ז"מ כו'. ואח"כ אומר שני חיי שרה דילה הו' חיי' גם בבחי' יש ומורגש דבחי' מל' להיותה בבחי' הביטול בעצם כו'. וזהו ויהיו חיי שרה דשרה נחתת וסלקית. כי הנה העבודה צ"ל בשמחה שעיי"ז ממשיכים גילוי אלקות בעולם אך ע"י חטא עה"ד שהו"ע ההרגשה אינו מאיר הגילוי אדרבא נעשה עיי"ז העלמות והסתרים וצ"ל הבירור ע"י בחי' יראה וביטול כו' וזהו דשרה נחתת וסלקית ועיי"ז המשיכה תוס' אורות להיות הגילוי למטה וזכתה לחיין עילאה כו'. ואו' שני חיי שרה שיש חידוש עוד בבחי' מל' שגם בבחי' מורגש הוא בבחי' ביטול וזהו דילה הו' חיי' כו'.

נ"ל תוכן הענין. דתחלה הי' הכוונה להמשיך גילוי אלקות ע"י עבודה בשמחה. והבירורים יהיו בדרך ממילא. וז"ע ויניחיהו בג"ע לעבדה ולשמרה כו' וע"ד בזה"ב שהי' הבירור בדרך מלמעלמ"ט וכמ"ש בהבי' דבמדב"ס באה"מ. וע"י חטא עה"ד חטא ההרגשה נסתלקה השמחה העליונה וזהו לא עבדת בשמחה ועיי"ז ועבדת כו' תוס' יניקה לחיצונים וצ"ל הבירור בדרך מלמעלמ"ע וזהו וישלחהו לעבוד את האדמה כו'. ונח רצה לתקן חטא ההרגשה ע"י יין המשמח בחי' פנימיות בינה שעיי"ז מתבטל המורגש. אבל זהו רק בבחי' חו"ג המכוסים.

אבל חו"ג המגולים הן בבחי' הרגשה (עמ"ש בתו"ח בד"ה אלה תולדות נח וצ"ע ויש לישב). וזהו שנפל ביין המשכר. ושרה נחתת וסלקית ע"י בחי' יראה וביטול לא בבחי' עבודה בשמחה כ"א יראה ורק גילה ברעדה (וכמ"ש דעבודה בשמחה היא רק לצ"ג. ובכל אדם צ"ל עבודה ביראה כו'). וזוהי זכתה לחיין עילאין שהמשיכה תוס' אורות ע"י הבירורים. ועוד דילה הווי חייך שגם במורגש יהי' ביטול. והיינו כמו שיהי' לעתיד ונחי' לפניו. אמנם י"ל שזוהי עיקר תיקון חטא ההרגשה שגם המורגש הוא בבחי' ביטול. וזהו דוקא בבחי' מל' שהיא בחי' ביטול בעצם. וי"ל דהנה ידוע דהבירור בדרך מלמטלמ"ע הוא דוקא באהוי"ר בהתגלות הלב. והרי אהבה זו היא במורגש וגם ביראה יש מי שירא. וצ"ל בזה ביטול והוא ע"י בחי' החכ' וכמ"ש בתו"א בד"ה בכ"ה בכסלו ובשערי אורה. והוא בחי' מ"ה שבנש"י שיש בהם בעצם בחי' הביטול. וי"ל דכל בני" בני מלכים הם שיש בהם בחי' ביטול העצמי דבחי' מל'. ועי"ז אין האהוי"ר בבחי' מורגש כ"כ. ומ"מ ה"ז בבחי' הרגשה. אך אין מזה יניקה. ואדרבא עושה בזה הבירור. וזהו מבחי' דילה הווי חייך כו'.

בס"ד ש"פ תולדות, עטר"ת.

ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עלי' ויקרא שמה רחבות ויא' כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ, וצ"ל מה"ע דעל הבאר הזה לא רבו עלי', דבשני בארות הקודמים כתי' ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק כו' ויריבו גם עלי' כו' ועש"ז קרא אותם עשק ושטנה ע"ש המריבה, והבאר השלישית לא רבו עלי' ועש"ז קרא אותה רחובות ואו' כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ כו', גם מה"ע ויעתק משם דגבי באר הזה הי' צ"ל העתקה דוקא, ובמד"ר רות פ"ב אי' ע"פ והדברים עתיקים דברים שנאמרו מעתיקו של עולם שנא' ויעתק משם מפרש ויעתק שזוהי בחי' עתיקו ש"ע וצ"ל השייכות זל"ז. והנה כללות ענין הבאר בעבודה הוא ההעלאה מלמטלמ"ע וכמ"ש עלי באר שהוא בחי' באר הנובע מתתא לעילא, וכמו עד"מ הבאר בגשמי' הוא שחופרים בקרקע ולוקחים את רגבי העפר עד שמתגלה גיד המעיין, שהמעין הוא בידי שמים לא מעשה האדם, ופעולת האדם הוא להסיר את העפר המכסה על המעיין דכאשר המעיין מכוסה ומוסתר ה"ה כאלו אינו הגם שנובע תחת הארץ, הרי אין בזה שום תועלת מאחר שאינו בהתגלות, וע"כ צ"ל חפירה וכרי' להסיר רגבי העפר הגסים וצרורות הדקים עד שמתגלה המעיין, ולאחר שמתגלה המעיין הרי נביעתו הוא ג"כ מלמטלמ"ע דהמעיינות נמשכים מן התהום כמ"ש מעיינות תהום רבה ונובעים מתתא לעילא כו' והדוגמא מזה ברוחניות הוא שצריכים להסיר רגבי העפר דנה"ב שמעלים ומסתיר על הנה"א הן על כללות הארתה ועל הכחות הפרטים כו', וכמו עד"מ באור וחיות הנפש המחי' את הגוף הרי כללות חיות

הנפש הוא הארה מעצמות הנפש שבאה בגוף בבחי' חיים בשרים שזהו ע"י ההתלבשות דנה"ט, שהרי ההארה של הנפש היא רוחניות מופשטת מהגשמה לגמרי כמו רוחניו' הנפש עצמה, ומ"מ באה בבחי' חיי בשר שזהו ע"י ההתלבשות בנה"ט, ובפרטיות ע"י לבוש הצלם שהוא הממוצע בין הנפש הרוחני והנה"ב כמ"ש בלק"ת בד"ה אם בחקתי הב', והיינו שע"יז בא בהגשמה שיוכל להתלבש בנה"ט כו', וכ"ש כחות הנפש שמתעלמים ומתגשמים ע"י הנה"ט וכמו כח השכל להשכיל השכלה גשמיות וכה"ג בכל הכחות, שמצד הנפש עצמה הרי כל כחותי' רוחנים המה כו', וכמו"כ הוא ברוחניות דהנפש יש לו רצון וחפץ לאלקות שזהו הרצון העצמי של הנפש דכמו שהוא למעלה הרצון הוא בו בהתגלות ממש, וגם כמו שמתלבש בגוף יש בו בחי' הרצון הזה שחפץ בעצם להכלל באו"אס ב"ה, וכמ"ש במ"א הפרש בין האהבה שלמעלה מטו"ד לאהבה שע"פ טו"ד דאהבה זו שע"פ טו"ד היא באה ע"י התבוננות דקודם שמתבונן לא יש האהבה, אבל האהבה שלמעלה מטו"ד ישנה תמיד, רק שאינה מורגשת מפני הסתר והעלם הנה"ב שמעלים ומסתיר עלי' כו', וכמו"כ הרגישות* האלקות והשייכות אל האלקות בכלל הגם שישנה בכאו"א, ומ"מ אינו בהתגלות כ"כ, ובוה יש חילוקי מדרי' דמי שעוסק בעבודה ה"ז אצלו בהרגש יותר, ולפי אופן ההתעסקות שלו בעבודה כך הוא ההרגש הזה, ויש שאינו נרגש כלל כו'. דכ"ז הוא מצד העולם והסתר של הנה"ב כו', וכ"ש הכחות דנה"א שמוסתרים ונעלמים בכחות דנה"ב שהרי בהעדר עבודה הרי עיר פרא אדם יולד דהשכלה והשגה שלו הוא רק בענינים הגשמים ואחריהם הוא נמשך ואין בו השגה אלקית כלל ולא ההמשכה לאלקות. והיינו שהשכל והמדות של הנה"א הם בעולם כו', וצ"ל חפירה וכרי' להסיר ההעלמות וההסתרים כו', והוא שבתחלת העבודה צ"ל שכחי עמך ובית אביך לצאת מהענינים שהוא מוטבע ומורגל בהם שזהו מעצם החומריות הטבעית, וצריך לצאת מהם, וכמו"כ הכפי' בפועל הן בסור מרע והן בוע"ט להיות קדש עצמך במותר לך ובטל רצונך מפני רצונו, ובלמוד התורה יותר מכפי רגילותו וכן במעהמ"צ כמו במצות הצדקה ביותר מטבעו ורגילותו כו' שע"יז מסיר החומריות הכללית דנה"ב ויתגלה הנה"א בהארתו הכללית בהרגש האלקי והתגלות הכחות כו'. ובפרט ע"י המרירות ממארי דחושבנא שע"יז נעשה שבירת החומריות כו', וכידוע דק"ש שעשהמ"ט ותיקון חצות הוא התחלת העבודה דהיום שאחריו כו' וז"ע החפירה להיות התגלות האהבה דנה"א, שזהו התגלות שבדרך מלמטלמ"ע כו', וגם האהבה היא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, כי יש אהבה שהיא מלמעלמ"ט והו"ע שיהי' שם שמים מתאהב על ידך שיהי' גילוי אלקות למטה, דשם שמים הוא בחי' מל' דשמים הוא בחי' ז"א וכמ"ש ואתה תשמע השמים שלא נא' בשמים כ"א השמים דהיינו בחי' ז"א, ושם שמים הוא בחי' מל', וענין שיהי' ש"ש מתאהב הוא שיהי' הגילוי במל' וכמו ותעש לך שם כהיום הזה שיהי' הגילוי בבחי' מל' וע"יז יהי' הגילוי למטה כו', וזהו האהבה שבבחי' מלמעלמ"ט, ובד"כ ענין האהבה היא מלמטלמ"ע, והוא הפרש בין אהבה דאברהם ואהבה דיצחק, דאברהם הי' עבודתו בבחי' מלמעלמ"ט להמשיך גילוי אלקות בעולם, וזהו העובדות שלו בהכנסת אורחים וא"ל ברכו למי שאכלתם משלו, דעו למי אתם מברכים, שהי' מודיע ומפרסם

(* אוצ"ל: הרגשת.

אלקותו בעולם כו', ויצחק הי' עבודתו בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, וזהו שהי' עבודתו בחפירת בארות בחי' באר הנובע כו', ור"ת באר בידך אפקיד רוחי וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא והוא המס"נ דק"ש למסור נפשו באחד כו', והנה בפרטיות יש ג' אהבות בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך וכנגד זה הן הג' בארות עשק ושטנה ורחובות, דבשני הבארות עשק ושטנה הי' מריבה ומחלוקת, והבאר רחובות הי' בלתי מריבה כ"א בבחי' הרחב, וצ"ל שכמו"כ בהג' אהבות דהאהבה בכל לבבך ובכל נפשך הן בבחי' מריבה והאהבה דבכל מאדך היא בבחי' הרחב בלתי מריבה כו', וצ"ל מה"ע שבבחי' מריבה ובלתי מריבה ושהאהבות דבכל לבבך ובכל נפשך הן בבחי' מריבה והאהבה דבכל מאדך היא בבחי' הרחב כו', ולהבין זה ילה"ק משארז"ל בברכות כתי' ועמדו זרים ורעו צאנכם וכתי' ואספת דגנך שצריך לאסוף בעצמו, דמ"ש ועמדו זרים כו' אין זה רק במרעה הצאן אלא כל המלאכות שיצטרך אל האדם לעשות, ותירצו כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום וכאן בזמן שאין ערש"מ דכשעושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים וכשאין עושין רש"מ מלאכתן נעשה ע"י עצמן, והקשה הה"מ נ"ע וכ"ה בחדא"ג מהמרשא והרי ואספת דגנך כתי' בפ' שני' של ק"ש ואיך נק' אין ערש"מ והלא מקרא מלא נא' והי' אם שמוע תשמעו כו', ותי' שבפ' שני' לא נא' בכל מאדך, דבפ' ראשונה נא' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך ובפ' שני' נא' רק בכל לבבכם ובכל נפשכם ולא נא' בכל מאדך, ולכאו' ג"ז אינו מובן וכי משום זה שלא יש האהבה דבכל מאדך אין ערש"מ שהרי יש קיום המצות כו', אך הענין הוא דהנה ידוע דבכללות הגילויים דאוא"ס יש ב' גילויים בחי' סוכ"ע ובחי' ממכ"ע שזהו בחי' הוי' ואלקים, דבכללות ש' הוי' הוא בחי' סוכ"ע וש' אלקים בחי' ממכ"ע, דממכ"ע הוא שמתלבש בעולמות וכמו ושכנתי בתוכם, השוכן אתם שמאיר בפנימיות בעולמות ובנשמות שזהו ע"י צמצום דש' אלקים כו', וכל העבודה האלקית והעבודה דתומ"צ הוא ליחד ב' המדר"י דסובב וממלא שהו"ע יחוד הוי' ואלקים וכמ"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא אלקים ואי' בזהר דא הוא כללא דאורייתא כו' והו"ע יחוד קוב"ה ושכינתא, דקוב"ה הוא בחי' סוכ"ע ושכינתא ממכ"ע וצ"ל יחוד קוב"ה ושכינתא שיהי' גילוי בחי' סובב בבחי' ממכ"ע כו', והנה ידוע דקוב"ה ושכינתא יש עד רום המעלות, דז"א ומל' הן בחי' קוב"ה ושכינתא, דמל' היא בחי' שכינתא ששוכנת בתחתונים שהיא מקור דעולמות ב"י"ע ומתלבש בתוכם להחיותם, וז"א היא למעלה מבחי' מקור לעולמות וכ"ש שאינו בבחי' התלבשות ה"ז בחי' קוב"ה כו', ובפרטיות יש ב' מדר"י אלו גם בבחי' מל' דבחי' מל' כמו שהיא באצ"י ה"ה למעלה מעולמות ב"י"ע, דאצ"י בכלל נק' סובב לגבי ב"י"ע, שכן גם בחי' המל' שהיא ספי' מספירות דאצ"י כו' ומה שמתלבש בב"י"ע הוא בחי' הארת המל' כמו שנמשך דרך הפרסא שבין אצ"י לב"י"ע שאין זה כמו שהוא באצ"י דגם בחי' נקודת המל' שבוקעת את הפרסא ומתלבשת בבחי' היכל קד"ק דברי' ה"ז בבחי' מיעוט לגבי כמו שהוא באצ"י דמשו"ז נק' ראש הבריאה וכמ"ש בע"ז, וכ"ש דהתפשטות הארתה המתלבשת בב"י"ע אינו אור האצ"י כו' ובחי' מל' כמו שהיא באצ"י ה"ה מובדל מב"י"ע כו', אך בכללות בחי' מל' היא בחי' שכינה (עמ"ש בהבי' דשחורה אני ונאורה)

וז"א קוב"ה, וכן חו"ב הן קוב"ה ושכינתא, דבינה היא בחי' שכינתא עילאה ע"ש ששוכנת בז"ת ונק' אם הבנים שהיא מקור ההשתל' כו', וחכ' היא בחי' קוב"ה שהיא בבחי' הבדלה כו', ועיקר קוב"ה הוא בחי' הכתר, דחכ' ה"ה מ"מ ראשית הגילוי וראשית ההשתל' לכן נק' החכ' אתה בחי' גילוי וכמ"ש בסי' בפ"י ברוך שאמר, וכתר נק' הוא שמוסתר ונעלם בבחי' הבדלה מעולמות והשתל' כו', ובינה נק' ג"כ הוא היינו לגבי ז"א נק' בינה הוא וז"א נק' אלה ל' גילוי, ולגבי הכתר נק' גם חכ' אתה כו', וכן כללות הגילוי בעולמות דהיינו הקו הנמשך מאוא"ס נק' שכינה, דכשם דמל' דאצי' שוכנת בכי"ע, כמו"כ הקו שנמשך מבחי' מל' דא"ס ה"ה מתלבשת בכי"ע הכללים דראשית ההתלבשות הוא בבחי' א"ק אדם דבריאה דכללות ומסתיים באצי' אדם דעשי' דכללות כו', ואוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' קוב"ה שמובדל מהעולמות כו', והנה שם הקב"ה מורכב משני תיבות הפכים קדוש ל' הבדלה וברוך ל' המשכה, והיינו דבסובב גופא יש ב' מדרי' דהארת הסובב ה"ה מ"מ בבחי' מקיף על העולמות, ועצם אור הסובב הוא שאינו גם בבחי' מקיף על העולמות, והיינו דבחי' חיצוניות המקיף ה"ה עכ"פ בבחי' סובב ומקיף, ובחי' פנימיות המקיף הוא שמובדל לגמרי שאינו בבחי' מקיף ג"כ כו', שג"ז הוא בכל המדרי', דבאוא"ס היינו בחי' אור הסובב שנמשך לאחור הצמצום בבחי' מקיף כללי על העולמות, ועצמות אוא"ס בחי' עיגול הגדול שלפני הקו שזהו בחי' האוא"ס שלפני הצמצום ה"ה למעלה מבחי' מקיף, הגם שמקיף כללות הקו מראשו לסופו, ה"ז בבחי' מקיף למקיף דהיינו בחי' מקיף הרחוק כו', והן הב' מדרי' דטה"ע וטה"ת, דטה"ת הוא לאחור הצמצום וטה"ע לפני הצמצום כו', ובפרטיות הב' מדרי' דטה"ע וטה"ת יש באוא"ס שלפני הצמצום, והיינו דבחי' החיצוניות דאוא"ס הוא בבחי' שייכות אל העולמות והפנימיות דאוא"ס הוא שבבחי' הבדלה לגמרי כו', ובכתר זהו בחי' עתיק ואריך חיצוניות הכתר ופנימיות הכתר כו' וכן בחכ' מה שהחכ' הוא ראשית ההשתל' זהו בחי' חיצוניות החכ' אבל פנימיות ועצמות החכ' הוא בחי' מוחין דאבא שלמעלה מהשתל' כו', והוא בחי' קדש מילי בגרמי' כו', וכ"ז נכלל בכלל בחי' סובב וממלא, דבחי' ממלא הוא בחי' כח הפועל בנפעל שבבחי' מקור לעולמות שמתלבש בעולמות ומחי' אותם, והתלבשות זו הוא בחי' גילוי השפעה וכמ"ש בסש"ב פמ"ח דבחי' הגילוי בעולמות זהו שנק' התלבשות והיינו שהעולמות מלבישים ומשיגים את האור והגילוי כו', והוא גילוי החיות שבנבראים, וכמו חיות המורגש בנבראי' שלמטה שכ"א מרגיש חיות, ובנבראים התחתונים אינו מרגיש שהחיות הוא אלקות, אבל מ"מ ה"ה מרגיש חיות, ונבראים עליונים מרגישים שהחיות הוא אלקות, וכן גילוי השכל דהיינו השגה אלקית ומדות אלקית שכ"ז הוא מבחי' ממכ"ע, דכללות האור הזה הוא בחי' התפשטות הארה בבחי' גילוי מההעלם לבד, והיינו שאין הארה מעצמות אוא"ס רק מה שאוא"ס כולל בעצמו בהעלם ובא מההעלם אל הגילוי כו', וכמו מדות הנמשכים מן השכל הרי המדות אינם גילוי השכל עצמו שהרי הן כחות נבדלים זמ"ז והן הפכים זמ"ז כ"א שהשכל כולל מדות ובהתגלות השכל נמשכים ומתגלים המדות הכלולים בו ונעשים מדות בלב כו', וכן גילוי השכל מהרצון הרי אין זה התגלות מהרצון עצמו, דרצון ושכל הן

הפכים זמ"ז, רק שרצון כולל בתוכו שכל והוא בחי' טעם כמוס לרצון כו', ומהרצון נמשך השכל בבחי' גילוי מההעלם כו', ואין זה כמו ברצון גופא שיש כמה רצונות וכמו הרצון להתחכם ולהשיג ולהתחסד עד רצון דעשי', הרי הכל הוא התגלות הרצון עצמו, וידוע דרצון הוא התגלות עצמות הנפש, א"כ ה"ז התגלות עצמות הנפש שבא ממדרי' למדרי' בהפרטים הנ"ל, אבל הכחות ה"ה בבחי' גילוי מההעלם לבד כו', וכמו"כ הוא למעלה דאור האצ"י שנמשך בבי"ע ומחי' אותם, ה"ז רק מבחי' שרש ומקור בי"ע שבאצ"י דהאורות העצמיים דאצ"י אינן נמשכין בבי"ע, רק מבחי' מל' דאצ"י שהיא שרש ומקור בי"ע שבאצ"י כו' וג"ז הוא רק מבחי' האחרונה שבמל' וכידוע בהב' מדרי' ים וארץ שבמל', דבחי' ים הוא שמעלים בתוכו בחי' האורות דאצ"י, ובחי' ארץ הוא מקור לבי"ע כו', והיינו דבחי' חיצונית המל' כוללת כל מה שנתהווה בעולמות בי"ע שזהו השמות דדצח"מ שהמל' נק' בהם כו', וזהו שכלולים בבחי' מל' בהעלם ובאים בגילוי בבי"ע כו' (ועמ"ש במ"ח מס' אורות הטעמים פ"ב מ"א) וכמו"כ ז"א כלול בהעלם בכינה וכמ"ש בזהר ע"פ וצפונך תמלא בטנם שזהו התכללות הז"א בבטן דאימא כו' כמ"ש במ"א, וכמו"כ חו"ב וכל הספי' שכלולים בכתר ונאצלו מהכתר בבחי' גילוי מההעלם כו' וכן גילוי הקו הנמשך מאוא"ס ב"ה ה"ז ממה שיעור* בעצמו להאיר במדה וגבול, והיינו שאין זה המשכה מעצמות או"ס הבל"ג כ"א ממה שאוא"ס שיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו' (וזהו להשיטה דהאור יש בו ג"כ ע"ס כו' וכמ"ש במ"א), דכאשר עלה ברצונו אנה אמלך שיער בעצמו בכח כל הגילויים שיהיו מבחי' הקו כו' וז"ש ברוך שאמר והי' העולם שאמר בבחי' מח' ורצון וכמ"ש כי אמרתי עולם כו' כי אמרתי במח' ורצון קודם שהי' העולם להיות עולם כו', וזהו שאמר בבחי' השערה במח' ורצון והי' העולם בחי' גילוי הקו כו', שזהו בחי' גילוי ההעלם כו', ומפני שהי' תחלה בהעלם שנמדד תחלה לפ"ע העולם ע"כ הגילוי מההעלם הוא בערך העולמות להיות בבחי' התלבשות בהם כו', רק שצ"ל מ"מ צמצום בזה, כי עצם האור א"א שיתלבש בעולמות כ"א ע"י הצמצום כו', ולכן האור זה בא בריבוי התחלקות בעולמות כו' וכמ"ש ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועולמות שיש עולמות אין מספר ואין עולם א' דומה לחבירו, והיינו מפני שבא בבחי' התלבשות לכן הוא בבחי' התחלקות כו' ובכללות ההתחלקות הוא בג' מדרי' בי"ע, וכמו עד"מ באדם שבכללות נחלק בג' מדרי' ראש גוף ורגל דגילוי הכחות הנעלים הן בראש, וכמו הג' מוחין חב"ד והחושים ראי' ושמיעה ריח ודבור שנמשכים מן המוחין, ומן המוח נמשך ללב ששם משכן המדות שהן למטה במדרי' מהמוחין כו', ואח"כ נמשך להאברים חיצונים כו', וכמו"כ הוא למעלה דבעולם הברי' מאיר גילוי אלקות דאימא עילאה מקננא בכורסי' כו', ומלאכים דעולם הבריאה נק' אברין דשכינתא וכמו עיני ה' המה משוטטים, עיניו משוטטות כו', ואזני ה' וכה"ג שהן מלאכים הממונים על ההשגחה כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה ארדה נא, ובעולם היצ' מאירים בחי' המדות וכמ"ש אז ירננו עצי היער דקאי על מלאכים דיצ"י, ובעשי' הן בחי' רגלי השכינה כו',

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שיער.

וכמו"כ בבחי' בי"ע הכללים דבא"ק בחי' אדם דבריי' דכללות מאיר בחי' עצמות הקו, ובעקודים נקודים הגילוי הוא ע"י הצמצום דא"ק כו', וכ"ז הוא מפני שהוא בחי' או"פ ע"כ בא בבחי' התחלקות כו', אבל אוא"ס הסוכ"ע ה"ז גילוי מבחי' עצמות אוא"ס ע"כ הוא למעלה מבחי' העולמות שגם הארה מזה הוא רק בבחי' סובב ומקיף על העולמות, וכמו הרצון שאין לו כלי בגוף וה"ה בראש ורגל בשוה, וכמו"כ הארת הסובב ה"ה בכל העולמות בשוה וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא בשוה כו' רק שהוא בעולם היינו לא בבחי' התלבשות כו' כמ"ש בסש"ב שם, וזהו מפני שהוא בחי' הארה מאוא"ס ב"ה שבא שלא ע"י הצמצום כו', ועצם בחי' אור הסובב ה"ז למעלה גם מבחי' מקיף כו', וא"א להיות כלל שיהי' גילוי אוא"ס הסובב בעולם, רק ע"י המצות נמשך בחי' אוא"ס הסוכ"ע ושיהי' בגילוי בבחי' ממכ"ע וכמ"ש באגה"ק סי' ג' ד"ה וילבש צדקה כשריון דע"י המצות נמשך אוא"ס הסוכ"ע תוך הע"ס ומתייחד עם האור פנימי כו', והיינו שמאיר בגילוי בהאופ"כ כו', כי המצות הן רצה"ע והוא בחי' הרצון שלמעלה מהחכ' דלכן מצות לאו ליהנות ניתנו משום שאין טעם לרצון כו', והרצון דמצות הוא בחי' פנימיות הרצון שהוא תכלית הכוונה כו', שהרי בעולמות יש בחי' רצון וכמא' כד סליק ברעותי' כו' וכשעלה ברצונו הפשוט כו', אך הוא בחי' חיצוניות הרצון ויש בזה כוונה פנימיות וכמא' תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתי כו' שזהו הכוונה פנימיות והיינו שהמצות הן פנימיות הרצון כו', וזהו שנמשך ע"י המצות בגילוי בבחי' ממכ"ע כו', וזה"ע ברכת המצות אשר קדשנו במצותיו, ותחלה או' אלקינו מלך העולם שזהו בחי' ממכ"ע ואח"כ אשר קדשנו במצותיו גילוי בחי' קדש העליון כו', וזהו שאומרים על המצות לשם יחוד קוב"ה ושכינתא שע"יז נמשך הגילוי דבחי' קוב"ה במדרי' היותר עליונה בבחי' קדושת העצמות והוא בחי' פנימיות הרצון בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וזהו ענין עושין רצונו של מקום, מקום הוא בחי' מל' להיות דבחי' מל' היא מקור העולמות ומתלבש בהם ע"כ נק' מקום, ובד"כ מקום הוא בבחי' ממכ"ע כו', ובעה"מ כ' דמקום הוא בחי' העיגול שסובב ומקיף את הקו, אבל בלק"ת מהאריז"ל כ' בפ' הנה מקום אתי הוא מקומו ש"ע זה תבין בסוד הצמצום המבו' אצלינו שהניח מקום לעולמות והיינו שהצמצום הוא שנסתלק ונתעלם האור שבבחי' א"ס ושיהי' בבחי' מדה וגבול וזהו שהניח מקום לעולמות, דבתחלה כשהי' בגילוי האוא"ס שבבחי' בל"ג לא הי' מקום לעולמות כמ"ש בע"ח בתחלתו וע"י הצמצום שנתעלם האור שבבחי' א"ס ולהיות אור שבבחי' מדה וגבול זהו שהניח מקום לעולמות כו', והיינו דממכ"ע הוא בחי' מקום כו', ועושין רצונו ש"מ הוא המשכת בחי' הרצון במקום בחי' ממכ"ע, ופי' רצונו של מקום י"ל דבחי' מל' הרי שרשה בפנימיות הכתר למעלה מכל הספי' כמ"ש בע"ח שער א"א פ"ב, וכן ממכ"ע שרשו באמת למעלה מבחי' סוכ"ע וכמ"ש בהגהת הרמ"ז באוצ"ח דאדם הישר שרשו מאוא"ס שלא הגיע בו הצמצום כו', וזהו רצונו של מקום בחי' פנימיות דאוא"ס, והיינו שע"י המצות נמשך בחי' פנימיות הרצון שיהי' בבחי' גילוי בבחי' ממכ"ע כו', אמנם בכדי שתהי' המשכה זו הוא הקדמת האהבה דבכל מאדך שזהו בחי' רעו"ד בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד שזה תופס בבחי' עצמות א"ס וכמא'

לית מח' תפיסא בך אבל נתפס איהו ברעותא דליבא כו', דאהבה דבכל לבבך ובכל נפשך הוא ע"י התבוננות וכמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייד דכמו שהאדם אוהב חיי נפשו וכשיתבונן שאו"ס הוא חיי החיים ירצה באלקות כו', וכמו"כ כשמתבונן באלקות המתלבש בעולמות שבזה שייך השגה וע"י ההשגה מאיר אצלו הענין האלקי ה"ה חפץ ומשתוקק באלקות כו', ובזה יש ב' המדרי' דבכל לבבך ובכל נפשך, דבכל לבבך הוא כשהאהבה היא בלב שהיא כלי האהבה, ובכל נפשך היא כשהאהבה מתפשטת בכל הכחות גם שאינם כלים לאהבה כו', והיינו כאשר ההתבוננות היא במדרי' עליונה יותר באלקות, או שהיא בעומק ובפנימיות הענין יותר, שאז מאיר לו האלקות יותר שע"ז באה האהבה בכל כחות נפשו כו', אבל כ"ז הוא האהבה שע"פ טו"ד שאין זה תופס בעצמות כו', וכמ"ש נפשי אויתיך בלילה בחי' חשך שמחשיך על העצמות דהרי לית מח' תב"כ מח' היא בחי' חכ' כמא' מח' ויובלא לא אתפרש לעלמין, דחכ' והשגה אינו תופס בעצמות וא"כ כל מה שמושג וכן האהבה הבאה מזה ה"ז מחשיך כו', והאהבה דבכל מאדך היא למעלה מטו"ד שהרי היא בבחי' יציאה מגדר הגבלה ושכל אינו מחייב להיות יציאה מגדר הגבול כי שכל גופא הוא מוגבל, ולכן על מס"נ לא יש טעם בתורה מפני שאין זה ע"פ החכ' כו', וע"כ האהבה דבכל מאדך שהיא בבחי' בל"ג ה"ז יציאה גם מהגבלת השכל והיא תופסת בבחי' עצמות א"ס כו', ולכן בקיום המצות שע"י האהבה דבכל מאדך הוא בחי' ערש"מ שנמשך בחי' פנימיות הרצון בגילוי בבחי' ממכ"ע כו', והגם שע"י המצות עצמן נמשך בחי' הרצון מפני שהמצות הן בחי' רצה"ע כנ"ל, הנה זהו שנמשך בבחי' מקיף וכמ"ש בסש"ב שעז"נ ואני בער ולא אדע כו' שע"י המצוה נמשך אור מקיף על הנשמה רק שאינו נרגש בהאדם, ואפי' בבחי' גילוי המקיף ה"ז בבחי' מקיף לבד לא בבחי' פנימיות כו', וענין גילוי המקיף יובן ע"ד מ"ש גבי חברי דניאל שלא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ואמרז"ל משום דמזליהו חזי, וזהו גילוי המקיף, אבל הוא בבחי' מקיף לבד לא כמו דניאל שהי' בבחי' ראי' ממש כו', וכמו"כ במצות הוא שנמשך בבחי' מקיף לבד, והרי הכוונה דיחוד קוב"ה ושכינתא הוא שיהי' הגילוי בבחי' פנימיות, וזהו דוקא ע"י הקדמת האהבה דבכל מאדך כו' דהנה כתי' לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד דלכאורה מה שייכות רחבה מצותך למ"ש לכל תכלה כו', אך הפי' דהאהבה שבבחי' כליון דהיינו האהבה דבכל מאדך הקץ והסוף של האהבה זו דרחבה מצותך מאד שהמצות נעשים כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון שבלי גבול, דעם היותם בחי' כלים בבחי' מדה וגבול מ"מ מאיר בהם בחי' א"ס הבל"ג כו', ומאחר שהוא בבחי' כלים ה"ז בבחי' גילוי כו', ובבחי' האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך אינו נמשך בחי' מאד העליון רק בבחי' האהבה דבכל מאדך כו', וזהו שא' הה"מ נ"ע דמה שפ' שני' נק' אין ערש"מ משום שלא נא' בכל מאדך דבכדי להיות בחי' ערש"מ שיהי' גילוי בחי' פנימיות הרצון בבחי' גילוי ממש בפנימיות זהו דוקא ע"י האהבה דבכל מאדך כו', ואזי מלאכתך נעשה ע"י אחרים, היינו שהנצוצות שבתוך הקלי' מתבררים בדרך ממילא כו', כי כאשר מאיר בחי' או"ס הבל"ג אזי מתבטלים הקלי' וסט"א והנצוצות מתבררים ונכללין כנר או ניצוץ הנכלל

בהאבוקה כו', דבהאבה דבכל לבבך ובכל נפשך הבירורים הם בבחי' עבודה ויגיעה בדרך מלחמה וכמ"ש כי תצא למלחמה על אויביך דשעת צלותא שעת קרבא, דכשם שהנה"א הוא שכל ומדות כמ"כ הנה"ב הוא ג"כ שכל ומדות, דהשכל הנה"א מבין ומשיג רק את הטוב דאלקות ולעומת זה השכל דנה"ב מבין רק הטוב דעניני העולם ומראה לו איך שזה טוב לו וכמ"ש כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא כו', רק שהשכל דנה"א מתגבר עלי', דלהיות שיש שכל גם בנה"ב הרי יכול להשיג גם ההיפך היינו שהאלקות הוא טוב, והוא שבנקל להבין דטוב הרוחני הוא יותר טוב מטוב הגשמי וכמו דשכל הוא טוב נעלה ממדות, דהמדות הן בחי' מורגש משא"כ השכל, וגם שהמדות הן המשכה למה שלמטה ממנו והשכל הוא להשיג מה שלמעלה ממנו כו' וכמ"ש במ"א, הרי השכל הוא טוב ונעלה יותר כו', ומכ"ש שהרוחני טוב יותר מהגשמי, ובפרט אלקות שזה טוב ונעלה הרבה יותר באין ערוך מהטוב דהגשמי כו', דכאשר מתבונן בזה ובשקידה מתקבל הדבר גם בהשכל דנה"ב עד שיגיע כ"כ שהנה"ב יבין ג"כ ענין אלקי ואז ה"ה מרגיש את הטוב והעילוי דאלקות, דכ"ז פועל הביטול בנה"ב עד שגם הוא יבוא לידי אהבה וזהו בכל לבבך בשני יצריך כו', ובכל נפשך אפי' נוטל את נפשך היינו שנלקח מהנה"ב התענוג והטוב טעם שלו בתענוגים הגשמיים, והוא ההתבוננות במ"ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב והמות והרע, דפי' חיים ומות אין הכוונה על חיים ומות גשמיים דמי לא יבחר בחיים וא"צ לומר ובחרת בחיים כו', רק הכוונה בחיים הוא על החיים האמיתיים דוה' אלקים אמת הוא אלקים חיים דאלקות הוא חיים וטוב, והדברי' הגשמיים הן מות בעצם מהותם שה"ה נפסדים, והקיום שלהם הוא רק מהחיות האלקי שבהם, אבל בעצמן הן מציאות מות, ורע הוא שגרוע יותר ממות, והוא התאוה הגשמיות שזהו כמו גוף גשמי בצאת הנפש והחיות מאתו שאז הוא דבר שקוץ ומיאוס שנרקב ונפסד כו', וכמ"כ התאוה הגשמי ה"ז שאין בזה חיות אלקי ה"ז דבר שיקוץ כו' ובהתבונן בזה ובכה"ג נלקח מהנה"ב הטוב טעם שלו בהענינים הגשמיים רק שכ"ז הוא בעבודה ויגיעה כי הנה"ב אינו רוצה לעזוב תאוותיו ומשתדל לנגד להנה"א רק שהנה"א מתגבר עליו, וג"ז הוא ע"י הסיוע מלמעלה וכמ"ש כי יעמוד לימין אביון כו' דה' עוזרו להנה"א כו' כמ"ש בסש"ב, וכאשר פועל הביטול בנה"ב ה"ז בירור שנדחה ממנו הרע היינו התאוות הגשמיים ומתברר הטוב שבאה לידי אהבה לאלקות כו', ועי"ז מתבררים גם כל הענינים הגשמיים כאשר אינם למלאות תאות נפשו כ"א ככוונה לש"ש ה"ה מתבררים עי"ז כו', אבל כ"ז הוא בדרך מלחמה כו', וזהו שמלאכתן נעשה ע"י עצמן ואספת דגנך שצריך לאסוף הנצוצות בעבודה ויגיעה כו', וזהו לחם ל' מלחמה וכמו אז ירדו לחם שערים, דנהמא אפום חרבא ליכול, כי גם כאשר פועל הביטול בתפלה כשבא אח"כ להגשמי בפועל צ"ל עוד מלחמה, והבירור הוא בדרך מלחמה כו', אבל כשעושיין רש"מ בהאבה דבכל מאדך מלאכתן נעשה ע"י אחרים שהבירורים הן בדרך ממילא ובמנוחה כמא' מנוחה לחי העולמים כו', כי הקל"י וסט"א מתבטלין ע"י הגילוי דבחי' אוא"ס הסוכ"ע כו', והגם דמבו' במ"א דאדרבא מבחי' המקיף יכולים הכל לקבל וכמ"ש אם תגביהי כנשר כו', הנה זהו כשהוא בבחי' העלם, וגם בבחי' גילוי המקיף יכול

להיות אחיזה וכמארוז"ל הני מאני דרבנן דבלי מנייהו והן הלבושים דמצות שיכול להיות בהם אחיזה וזהו כאשר הוא בבחי' מקיף לבד, אבל כאשר נמשך בפנימיות אז אינם יכולים לקבל גם מהמקיף כו' וכמ"ש במ"א, ובפרט כאשר נמשך מבחי' פנימיות המקיף הרי משם הוא דוכל אויביך יכרתון, דמ"ש כחשיכא כאורה זהו בבחי' חיצוניות המקיף, אבל בבחי' פנימיות אדרבא משם הוא הכריתה והאבדון שלהם כו' וכמ"ש במ"א, והנצוצות נכללין ממילא באלקות כמו הניצוץ הנכלל בהאבוקה, שהרי הניצוץ יש בו הרצוא רק שאין בו כח לעלות בעצמו וכאשר יש אבוקה אזי הוא נכלל בהאבוקה, וכמו"כ הניצוץ דקדושה יש בו הרצוא בעצם רק שאינו יכול לעלות וכאשר מאיר האבוקה היינו באהבה דבכל מאדך הרי הנצוצות נכללים ממילא באלקות כו', וזהו שקרא את הבאר רחובות דהיינו שהבירורים הן בבחי' מנוחה, דשני הבירות עשק ושטנה הן כנגד האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך שהבירורים הן בבחי' מריבה ומחלוקת כנ"ל, אבל הבאר הזה הבירור הוא בבחי' מנוחה ע"כ קרא שמה רחובות כי הרחיב ה' לנו שבאה מתוך ההרחב כו', וי"ל פי' כי עתה הרחיב ה' היינו בחי' המרחב דא"ס, שהרי אור הסובב הוא שבא שלא ע"י הצמצום כו', ומכ"ש בחי' פנימיות המקיף והיינו בחי' מרחב העצמי דא"ס כו', וזהו כי הרחיב ה' לנו שזהו נתינת טעם ע"ז שלא רבו כי הרחיב ה' שנמשך מבחי' מרחב העצמי דא"ס ע"כ לא רבו כי לגבי מדרי' זו ה"ה מתבטלים לגמרי כו', ופרינו בארץ היינו הנצוצות המתבררים שהבירור הוא בריבוי, כי בהבירורים שע"י העבודה שע"פ טו"ד הבירור הוא לאט לאט וכמ"ש מעט מעט אגרשנו מפניך כו', אבל ע"י ככל מאדך שמתבררים בדרך ממילא הבירור הוא בריבוי הנצוצות, וגם נצוצות גדולות כו', שיש נצוצות שנפלו למטה יותר שא"א לבררם ע"י העבודה שבבחי' טו"ד, ובשרשם הן למעלה יותר בבחי' התהו וכידוע הכלל שכל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר כו', והבירור שלהם הוא דוקא ע"י העבודה שלמעלה מטו"ד כו' וכידוע דבמס"נ דנפ"א שזהו בחי' מס"נ בפ"ע דדמי' ל'י' כאלו אתפטר מהאי עלמא כו', ע"יז הוא הבירור במדרי' היותר תחתונות כו' וכמ"ש בסי' ובסעף התפלה בד"ה אחרי ה' תלכו בענין ובו תדבקון, וכמו"כ בהאהבה דבכל מאדך נעשה הבירור גם למטה ביותר ומתבררים נצוצות גדולות כו', וזהו ופרינו בארץ כו', והנה האהבה דבכל מאדך היא בחי' עתיק דנוק' והוא בחי' יחידה שבנפש שמקבלת מיחיד כו', ולכן בכדי לחפור באר הזה הי' צ"ל ויעתק משם כו', דהנה עתיק מל' המעתיק הרים שנעתק ונבדל מימות עולם וכמ"ש המתנשא מימות עולם, ימות עולם הוא בחי' ז"א בחי' ממכ"ע והמתנשא מימות עולם הוא שמנושא ומרומם בבחי' הבדלה וזהו שנק' יחיד שאינו בגדר מספר, דאחד מצטרף לשני, אבל יחיד הוא שמייוחד בתכלית וכמא' אנת הוא חד ולאו בחושבן כו', והנה האהבה דבכל מאדך היא ג"כ בבחי' העתקה והבדלה היינו לצאת מנרתק הגוף ולצאת מגדר הגבלת הכחות כו' כנ"ל וע"כ ה"ז מגיע בבחי' עתיק דדכורא כו', וזהו שכ' במד"ר והדברים עתיקים דברי' שנא' מעתיקו ש"ע שנא' ויעתק משם דענין ויעתק הוא בחי' עתיק דנוק' שמגיע בבחי' עתיק דדכורא כו', ומשמע שם שקאי על האבות בכלל ויצחק הי' בחיר שבאבות כמ"ש בתו"א ד"ה ראה ריח

בני, והיינו שנתקשרו ונדחקו בבחי' עתיק כו', וזהו שהמשיכו בגילוי בעולם כו', וזהו ויעתק משם כו' דכללות ענין הבארות הוא העלאה מלמטלמ"ע ויש בזה ג' מדרי' והן הג' אהבות שבק"ש דהאהבה דבכל לבבך ובכל נפשך הן שבאים ע"י השגה והתבוננות, וע"כ הבריורים שבהם הן בבחי' מריבה ומחלוקת, אבל האהבה דבכל מאדך הו"ע ערש"מ שנמשך בחי' עצמות א"ס בגילוי בבחי' ממכ"ע ועי"ז הבריור הוא בבחי' מנוחה וע"כ קרא הבאר הזה רחובות כו' ולזה צ"ל ויעתק משם בחי' העתקה והבדלה דהיינו בחי' יחידה שבנפש ואזי ולא רבו עלי' משום כי הרחיב ה' לנו כו'.

בס"ד ש"פ ויצא, עטר"ת.

ויחלם והנה סולם מוצב ארצה כו' והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. וצ"ל מה"ע הסולם, ותחלה או' והנה מלאכי אלקים עולים כו' ואח"כ והנה ה' נצב עליו. ובמאור"א אות ט' סכ"ח אי' סולם הוא בחי' מל', ועו"ש דסולם הוא מט"ט. והענין עד"מ הסולם שמחבר המטה עם המעלה, כמו"כ בחי' מל' מחבר נבראים עם אוא"ס. שהרי הנבראים הם באין ערוך לגבי אוא"ס, דנבראים הם בעלי גבול מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק בין כל רקיע כו'. דכל נברא בהכרח שהוא מוגבל, ואוא"ס הוא בלתי בע"ג ובלתי בעל תכלית, וגבול לגבי בלתי בע"ג אין ערוך כלל, וכמ"ש בסש"ב דאחד לגבי אלף אלפים וריבוי רבבות יש לו ערך שהוא חלק א' מאלף אלפים וריבוי רבבות. והדוגמא מזה הוא דבמדרי' שהן בבחי' מדה וגבול הגם שיש בזה ריבוי מדרי' מאד, ומדרי' גבוהות ונעלות מאד, ומ"מ יש להם ערך דעד ועד בכלל. דמדרי' התחתונה יש לה ערך למדרי' העליונה, ובכדי להגיע למדרי' העליונה הוא ע"י תיקון הכלי, שע"י הגדלת הכלי וזיכוך הכלי ה"ה מקבל אור עליון יותר כו'. וכמו עד"מ הקטן שכלו קטן, וכאשר יגדל מתגדל שכלו ג"כ מפני שהכלים נעשים גדולים, והן כלים יותר לאור השכל, מאיר בהם אור שכל יותר. וכן חכם קטן כאשר עוסק במושכלות נעשה במשך הזמן חכם גדול, דע"י ההתעסקות במושכלים נעשה כלי שכלו דקים, דברוחניות הו"ע הזיכוך, והוא כלי יותר לקבל אור, ומאיר לו ע"י אור עליון יותר. וכמו"כ הוא למעלה, שע"י הגדלת הכלים מאיר האור. וכמו בהגדלת הז"א, שהרי נאצל בתחלה בו"ק ובהגדלה נעשה ט"ס, שזהו הגדלת הכלים, דחג"ת נעשה חב"ד ונה"י נעשה חג"ת כו'. וכ"ז הוא בבחי' אור שהוא במדה וגבול, דהמשכת האור הוא ע"י הגדלת וזיכוך הכלים כו'. אבל גבול לגבי בלתי בע"ג ה"ז באין ערוך לגמרי, דכללות הכלים וכללות השתל' אינו תופס מקום כלל כו' עד שגם אור הקו אינו נחשב לגבי העצמות רק כטפה לגבי ים אוקיינוס ויותר מזה שהרי ר"י אמר יכולנא

לשער כמה טפות יש בים. דגם שאינו שייך בזה מספר מ"מ שייך בזה השערה, וגם שהוא מהות א', דהכל מהות מים. ואור הקו לגבי עצמות א"ס הוא באין ערוך לגמרי שאין זה מהות אותו האור. הגם שאינו מהות אחר ח"ו, מ"מ הוא ג"כ לא אותו המהות כו' וכמ"ש במ"א, וע"י הגדלת הכלים אינו יכולים להגיע לאוא"ס ב"ה. דמצינו דהתחדשות התיקון הוא בחי' ריבוי הכלים, דהיינו התרחבות הכלים, הרי גם האור הוא בבחי' מיעוט, והיינו שהוא בבחי' מדה וגבול. וזהו ההפרש בין אורות דתהו ואורות דתיקון, דאורות דתהו הן בחי' הכתר של כל ספי' שזהו בחי' בל"ג, ותיקון הוא מבחי' חכ' ולמטה. דגם בקדושה בחי' הכתר נק' תהו כמ"ש בע"ח, ועיקר התיקון הוא מבחי' החכ' שזהו שבבחי' מדה וגבול כו' כי ע"י הגדלת הכלים אינו נמשך בזה בחי' אור הבל"ג כ"א מה שבא בבחי' מדה כו', והאיך יכול להיות גילוי אלקות בנבראים. והנה התהוות הנבראים הגם שזהו ג"כ מאוא"ס דכל אשר חפץ ה' עשה, מ"מ ניחא שהרי זהו מבחי' ההעלם דאוא"ס, דמבחי' גילוי אור באמת א"א להיות התהוות כ"א מבחי' ההעלם, וההתהוות היא בדרך אין ערוך, וג"ז מפני שהוא כל יכול לברוא דבר מלא דבר, יש מאין ואפס המוחלט כו'. אבל להיות גילוי אוא"ס בנבראים וכמ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ שהיא היציאה מהמצרים וגבולים דבי"ע ולהיות גילוי אנכי בחי' א"ס כו'. וכמו במ"ת דכתי' פכ"פ דבר ה' עמכם, שהי' גילוי אוא"ס ונתקבל בפנימיות בנש"י כו'. ומאחר שאין ערוך כלל איך יכול להיות גילוי אוא"ס בנבראים כו'. אך בהכרח שיהי' זה ע"י ממוצעים, א' ממוצע מצד האוא"ס וא' ממוצע מצד הנבראים. והממוצע שמצד אוא"ס הוא בחי' ז"א דאצי' שנחשב לסוף ומדרי' אחרונה שבאוא"ס, והוא בחי' ירידת והמשכת האור, דאור א"ס דז"א נק' בשם מדות ע"ש המדה והצמצום למדוד בבחי' שיעור ומדה את האור למטה. ואם לא ההתלבשות בבחי' ז"א א"א שיקבלו הנבראים אור שפעו ית' הבל"ג. כ"א ע"י ההתלבשות בבחי' ז"א שנק' מדותיו של המאציל בא האור בבחי' מדה ושיעור שיהי' באפשר להתקבל בנבראים כו'. ועש"ז נק' ג"כ זעיר אנפין ע"ש הקטנות והצמצום כו'. וכמו עד"מ ציור האדם שמצייר עיר גדול על שטח קטן מאד, וכמו ציור המפה, שכל ישיבת כדור הארץ בימים ובארצות מצייר בקווים קצרים, שקו א' קצר מורה על שטח ארץ כמה מאות פרסאות. שזהו ג"כ כערך גבול ובלי גבול, והרי הקו הגם שאינו בערך השטח כלל, ומ"מ ה"ה מורה על כל השטח. ובדוגמא כזאת אי' במד"ר בראשית פ"א והאומן אינו בונה מדעת עצמו אלא פנקסאות ודפתראות יש לו לדעת איך הוא עושה חדריו כו', שזהו כמשל ציור הנ"ל. ויותר מזה הוא במשל המראות שבמד"ר דא"ל המין לר"מ אפשר אותו שנא' בו את השמים ואה"א אני מלא הי' מדבר עם משה מבין שני בדי ארון א"ל הבא מראה גדולה וראה בבואה שלך ראה אותה גדולה הבא מראה קטנה וראה בבואה שלך ראה אותה קטנה א"ל מה אתה שאתה ב"ו אתה משתנה לכל מה שתראה מי שאמר והי' העולם עאכ"ו הוי כשהוא רוצה את השמים כו' וכשהוא רוצה ה"ה מדבר עם משה מבין שני בדי ארון. הרי מובן מזה דאותה המדרי' שאת השמים ואה"א אני מלא הי' מדבר עם משה מבין שני בדי ארון כו', וכמא' צמצום שכנינו בין שני בדי ארון. דלכאו' א"מ הרי כל עיקר גילוי אוא"ס הי' בין שני בדי ארון

ומשם הי' נבואת משה איך או' צמצום שכינתו כו'. אך הענין הוא, דזה גופא הוא ע"י הצמצום דוקא, ועיקר הצמצום הוא בז"א, דלמעלה מע"ס דאצי' הוא א"ס ממש, וגם בג"ר דאצי' עדיין הוא בבחי' א"ס. רק כשבא בבחי' ז"א ה"ז בא בבחי' מדה ושיעור שיהי' באפשר להתקבל. ומ"מ ה"ז בחי' אוא"ס שבא בבחי' מדה ושיעור כו'. וזהו שאריך נק' אריך אנפין שבבחי' בל"ג, וז"א נק' זעיר שבבחי' מדה וגבול, ומ"מ כל האורות דא"א הן בבחי' ז"א רק שבא בבחי' מדה וצמצום כו'. ויובן זה עד"מ רצון שבא בשכל בבחי' טעם לרצון דאזי יש קצת מושג בהרצון, ומ"מ הוא רצון בעצם, רק דהרצון שאינו בא בטעם דאין טעם לרצון אין בו מושג כלל וכשבא בטעם יש בו קצת מושג כו'. וכמו מצות שבאים בתורה שהיא פי' וביאור המצות, הרי המצוה רצון בעצם רק שיש בה קצת מושג ע"י הטעם, ובאמת אינו טעם ממש וכמ"ש במ"א בענין כסות סומא וכסות לילה. רק שהחוקים הוא שאין בהם מושג כלל, ומה שבא בבחי' טעם יש בזה קצת מושג, ובעצם הוא בחי' רצון כו'. וכמו"כ הוא שבז"א בא האוא"ס בבחי' מדה ושיעור שיכול להיות בבחי' גילוי פנימי כו', וזהו הממוצע שמצד אוא"ס כו'. והממוצע מצד הנבראים הוא בחי' מל' שהיא מקור הנבראים וכמ"ש מלכותך מל' כל עולמים כו', ושייך שם בחי' מקום וזמן מלך מלך ימלוך, דבאוא"ס אינו שייך ענין בחי' מקום וזמן כו'. והיינו מפני שהיא מקור הנבראים, וע"כ היא הממוצע שמצד הנבראים כו'. וענין הממוצע הוא שהיא מעלה בבחי' העלאת מ"ן את הנבראים שמתהפכים ממהות מוגבל למהות אלקות, והיינו מבחי' מציאות לבחי' העדר המציאות כי בחי' מל' ה"ה עושה בחי' ביטול בנבראים. וכמו ענין המלוכה שהיא על עם דוקא, אך הוא לפי ביטול בהעם כו'. וכמו"כ הוא בחי' המל' למעלה שעושה בחי' הביטול. וכמ"ש בזהר ע"פ וישרנה הפרות בדרך ודאי ארונא דעל גבייהו עביד לון לזמרא כו', והביטול שמבחי' המל' הוא בבחי' הנחת עצמותו בחי' קבעומ"ש. דעם היות שזהו ביטול היש, ה"ז ביטול בעצם המציאות של היש, ועי"ז יכול לקבל גילוי אור א"ס. דכלים א"א להם לקבל גילוי אוא"ס כנ"ל מפני שאין אוא"ס בערך הכלים כלל, רק העדר הכלי הוא הכלי לאוא"ס ב"ה, והו"ע הביטול. וזהו ההפרש בין אהבה לביטול, דאהבה היא בחי' כלי, וביטול הוא העדר הכלי, ובזה דוקא יתקבל אוא"ס כו'. וזהו שהמל' היא בחי' סולם שע"י התחברות הנבראים עם אוא"ס, והוא כמו שהאוא"ס מתלבש בבחי' ז"א, שזהו הממוצע שמצד אוא"ס ב"ה. אמנם ההתחברות להיות הגילוי בנבראים הוא ע"י המל' שעושה הביטול בנבראים כו', וזהו בחי' הסולם מלמטלמ"ע. וכמו"כ ההתקשרות מלמעלמ"ט הוא ע"י המל' דמל' דאצי' נעשה כתר ועתיק לברי' ולמ"ד כלים דמל' נעשים נר"ן לבי"ע, שזהו אור הנשמה דבי"ע כו'. וכל ההמשכות והגילויים הן ע"י המל' וכמ"ש זה השער לה'. וכמו השער שמשמש כניסה ויציאה, כמו"כ כל ההעלאת וההמשכות הן ע"י המל'. והיינו לפי שהמל' היא עושה ביטול בנבראים, ע"כ ע"י המל' הוא ההמשכה וגילוי אלקות בנבראים כו'. וכמ"ש בזאת יבוא אהרן אל הקדש, בזאת הוא בחי' הביטול, וכמו כ"א בזאת יתהלל כו'. וזהו שהמל' היא בחי' סולם מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט כו'. והנה הרמב"ן כ' בענין הסולם שהוא קשר העולמות והראו לו שכל הנעשה בעולם נעשה

ע"י המלאכים בגזירת עליון עליהם, וכמא' אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה וגבוה מעל גבוה שומר כו', והכל בגזירת עליון. כמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו'. וזהו מ"ש במא"א שמש"ט הוא הסולם שע"י הם ההמשכו' בעולם ונק' שרו של עולם שלוחא דשכינתא כו'. והראה לו והנה הוי' נצב עליו על הסולם, דההשפעה לנש"י אינו ע"י המלאכים כ"א מהוי' בעצמו וכמ"ש הוי' אלקינו, פי' אלקינו ל' כח ויכולת, והו"ע ההשפעה, דעש"ז נק' מלאכים מלאכי אלקים להיותם שלוחי השפע דמפני כח ההשפעה שבהם נק' מלאכי אלקי'. אבל נש"י הוי' אלקינו דכחנו וחיותנו הוא הוי' בעצמו, דכללות העולם ההשפעה בהם ע"י המלאכים ונש"י מקבלים מש' הוי'. ובד"כ זהו הב' בחי' יחודים דאו"א יחוד חיצוני ויחוד פנימי. דהנה כל הגילויים הם ע"י החכ' לפי שהיא ראשית הגילוי. דלמעלה מהחכ' הכל סתום ונעלם וכמא' אתה הוא עילאה על כל עילאין סתימא על כל סתימין כו', וראשית הגילוי הוא בחי' חכ'. ולכן השם דחכ' הוא ניקוד פתח ל' פתיחה והתגלות כו' כמ"ש במ"א. ויחוד חיצוני דאו"א הוא שח"ב הן תרדל"מ דזיווגיהו תדיר לצורך קיום העולמות כו'. דהנה המחדש בטובו בכ"ו תמיד מע"ב, שמתחדש תמיד בכ"ע ובכ"ר מאין ליש, ואם לאו לא יהי' מציאות היש כלל. דהתהוות העולמות אינו כאשר יוצא לצורף כלי שהאומן העושה כלי הרי בשעת העשי' נראה ונגלה כחו של האומן דבלא כחו ופעולתו לא תהי' הכלי. אבל לאחר שעשה את הכלי, הגם שמהידור ויופי הכלי נראה השכל ואומן ידיו של האומן, מ"מ הרי אין הכלי מצטרף אל האומן, דגם כשהולך בשוק הכלי מתקיימת, כי היא נפרדת ממנו לגמרי. אבל מעשה שו"א אינו כן, דצ"ל ההתחדשות תמיד מאין ליש, וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים, שהדבר ה' מא' יהי רקיע צ"ל תמיד בשמים להוות ולהחיותו, ואם יסתלק ח"ו כרגע יהי' אין ואפס. והוא מפני שאינו דומה ענין ההתהוות לעשיית הכלי מן האומן, שהאומן לא חידש דבר בעצם מהות הדבר, והוא גולם המתכות או העץ, הרי לא חידש האומן כלום בגוף ועצם החומר, רק שעשה בו צורה לבד, וג"ז הוא שבהחמר נמצא כלול הצורה, והיינו מה שבחומר זה יכולים לעשות צורה כזו שא"א לעשות בחמר אחר. והרי לא יעשה צורה בחמר שא"א לעשות בו צורה זו. וא"כ ה"ז מהעלם אל הגילוי לבד. אבל ההתהוות היא התחדשות גמורה שנעשה דבר מלא דבר, דבתחלה הוא לא דבר ונעשה דבר ומציאות. וכל התחדשות צריך המחדש להיות בו תמיד לחדשו ואם יסתלק ממנו יתבטל ההתחדשות. וכידוע המשל מזריקת האבן דכאשר זורקין אבן מלמעלמ"ט אינו תלוי בכח הזורק וכל כמה שיוכל לילך למטה ילך. אבל כשזורקין מלמטלמ"ע שזהו היפך טבע האבן דטבעו לירד למטה, הנה כ"ז שיש כח הזורק ה"ה עולה למעלה, וכשנסתלק כח הזורק ה"ה חוזר לטבעו. כמ"כ יובן בהתהוות היש, מאחר שזהו התחדשות צ"ל בו כח המחדש תמיד לחדשו מאין ליש. ושרש התחדשות זאת הוא שאו' המחדש בטובו, טוב הוא בחי' יסוד, והיינו בחי' יסוד אבא כו'. דהנה חו"ב הן אין ויש, החכ' היא בחי' אין שאינו בבחי' מציאות עדיין, וכמו נקודת ההשכלה שזהו כמו ברק המבריק שאינו נתפס בישות עדיין, וע"כ הוא למעלה מהשגה עדיין, דעם היותו שכלי מ"מ אינו מושג עדיין איך ומה הוא. ובינה היא בהתרחבות השגה בבחי' יש.

ולכן נק' מעין ונהר, דהמעין נובע בדקות טיפין טיפין, והנהר הוא בהתרחבות גדולה כו'. וכמו"כ הוא למעלה, דחוב"ב הן אין ויש והן תרדל"מ דזיווגייהו תדיר שנמשך תמיד מבחי' אין דחכ' לבחי' יש דבינה, ועי"ז הוא ההתחדשות תמיד דאין ויש דמע"ב. ושרש ההתחדשות הוא מלמעלה מחכ', כי חכ' אינו מהווה מאין ליש ממש כנודע. דשרש ההתהוות הוא מבחי' הכתר, רק שזהו ע"י חוב"ב שהן ראשית הגילוי דסדר השתל' כו'. וזהו בחי' יחוד חיצוני דאוי"א שהמשכה היא מבחי' חיצוניות דאוא"ס כו'. וגם לזה צ"ל העלאת מ"ן, דבתחלת הבריאה הי' זה מצ"ע מצד כי חפץ חסד הוא וטבע הטוב להיטיב כו', ואח"כ באתעדל"ת תלי' מילתא כו'. הגם שזה נמשך תמיד וכמ"ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו', מ"מ צריכים העלאת מ"ן שיהי' בבחי' גילוי ובבחי' ריבוי ההשפעה כו'. דהנה בלי העלאת מ"ן הי' בהעלם, וכמו וכד אנת תסתלק אשתארו כולוהו שמהן כגופא בלא נשמתא דמ"מ אשתארו כגופא, רק שהוא בהעלם כו', וכמו בגלותא קוב"ה סליק לעילא ולעילא, שההשפעה היא בבחי' מיעוט. וכאשר יש העלאת מ"ן אזי ההשפעה היא בריבוי כו'. ועי"ז מספיק העלאת מ"ן דמלאכים וכמא' כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר שזהו בחי' העלאה והמשכה כו' כמ"ש והחיות רצוא ושוב, דהיינו חיות המרכבה שהן בבחי' רצו"ש שע"ז ממשיכים בחי' יחוד חיצוני דאוי"א. ולמטה הוא ע"י מלאכה, דהיינו מו"מ באמונה. דכאשר עוסק בעניני העולם והוא באמונה ממשיכים עי"ז בחי' חיות האלקי להחיות את העולם כו' (עמ"ש בד"ה ויקח את האדם, עטר"ת). אמנם בכלל זה הוא גם העבודה שע"פ טו"ד, והיינו האהבה הבאה ע"י השגה והתבוננות, שההתבוננות היא בהאלקות המתלבש בעולמות שבוה שייך השגה, דעצמות או"ס הרי לית מח' תב"כ, כ"א בהאלקות שבעולמות, ובד"כ בבחי' סדר השתל' כו'. והאהבה היא שחפץ ומשתוקק בהגילוי אור, ע"כ הי' בכלל בחי' יחוד חיצוני דאוי"א. דעם היות שע"י העבודה נמשך גילוי אלקות, הנה זהו גילוי בחי' האור דסדר השתל', ולפי אופן עבודתו בההשגה ובהתעוררות האהבה שכל שההשגה והאהבה היא ביותר הגילוי הוא ביותר, רק שכ"ז הוא בחי' יחוד חיצוני דאוי"א כו'. אמנם יחוד פנימי דאוי"א הוא שהמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, שג"ז נמשך ע"י חוב"ב, רק שזהו בבחי' פנימיות ועצמיות שלהם כו'. והענין הוא, דהנה כתי' נתיב לא ידעו עיט כו', והוא נתיב הל"ב, דבל"ב נתיבות פליאות חכ' ל"א נתיבות הם ידועים בבחי' גילוי, וכמ"ש גבי יעקב ויקרא לו אל אלקי ישראל, אל הוא בחי' הל"א נתיבות שהן בבחי' גילוי, אבל נתיב הל"ב הוא נתיב לא ידעו שהוא מבחי' לא ידע ולא אתיעדא כו', וכמ"ש במ"א. וזהו בחי' פנימיות אבא פנימיות עתיק ולא ידעתי הטעם, דהטעם הוא בבחי' לא ידעתי כו'. וכמו"כ שער הנו"ן דבינה שלמעלה מהשגה דחמשים שע"ב נבראו בעולם מ"ט שערים ניתנו למשה ושעה"נ הוא למעלה גם מהשגת משה, וכמ"ש ותחסרהו מעט מאלקים, בחי' אלקי' דבינה כו'. רק בעת הסתלקותו זכה לשעה"נ כו' וכמ"ש במ"א. והוא בחי' פנימיות בינה, דאי' באוצ"ח דכשם דפנימיות אבא פנימיות עתיק כמו"כ פנימיות בינה פנימיות עתיק כו'. וזהו בחי' הפנימיות דחוב"ב שנמשך בזה בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. והמשכה זו היא רק לנש"י, והם הממשיכים המשכה זו. דנש"י מושרשים בעצמות

א"ס וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם, וכמו הבן שהוא מעצמות מוח האב, לא רק מה שהוא כלי לאור השכל כ"א עצמו ומהותו ממש כנודע, וכמו"כ נש"י מושרשים בעצמות א"ס. וענינם למטה הוא להמשיך בחי' עצמות א"ס שיהי' בגילוי בעולם. והו"ע נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וכמו דירת האדם שהאדם עצמו דר בה, כמו"כ ענין דירה בתחתונים הוא להמשיך בחי' עצמות א"ס. והמשכה זו היא ע"י מס"נ דוקא, כי ע"י כלים א"א להמשיך בחי' עצמות א"ס, שה"ה למעלה מעלה מגדר הכלים, רק ע"י יציאה מגדר כלים הוא ההמשכה בעצמות א"ס, והוא ע"י מס"נ דק"ש למס"נ באחד כו'. והענין הוא, הדנה מי כה' אלקינו בכל קראינו איליו, ואי' בספרי איליו ולא למדותיו. ולכא' א"מ והלא אמרו הדבק במדותיו, וכמו שא' על ובו תדבקון וכי אפשר לידבק בשכינה אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה תהא רחום וכו'. אך מזה אינו קושי, דדביקות צ"ל במדותיו, והקריאה היא איליו כו'. אך קשה ממ"ש במד"ת ע"פ כי ידע שמי יקראני ואענהו, מפני מה ישראל צועקים ואינם נענים מפני שאינם יודעים לכוי'ן בשם, ולעתיד כי ידע שמי כו'. הרי שצריכים לכוי'ן בשם, והשמות הן במדות, וכמו שם אל בחסד ש' אלקי' בגבו' וש' הוי' בת"ת כו' והפרדס מתרץ דמש"א לכוי'ן בשם היינו בהאור המתלבש בהכלים, דמדותיו הן הכלים עצמן, וכמו חסד דרועא ימינא, הרי עד"מ היד המשפיע היא הכלי שבה החיות, וכמו"כ למעלה המדות הן הכלים. והקריאה בשם היינו בחי' האור המתלבש בהכלים שזהו אוא"ס שהוא בחי' גילוי מן העצם שדבוק ומיוחד בהעצם. וענין היחוד הוא שאינו כלל דבר נוסף על העצם. ואינו דומה להכלים דהגם שהן ג"כ אלקות ומיוחדים, ה"ז כמו עוד דבר שמיוחד, וה"ז כמו דבר נוסף על העצם. שהרי התהוות הכלים הוא לא בבחי' דביקות במקורם, דעצם התהוות הכלי הוא מהצמצום עצמו, דע"י הצמצום נשאר הרשימו שהיא כדוגמת כלי, והיא שרש ומקור הכלים כו', וכמ"ש במ"א. ולכן הכלים הן בחי' העלם בעצם, ומהם שרש ומקור כל המסכים ופרסאות, כמ"ש במ"א. ובסוף כל ההשתל' הרי יש העלמות והסתרים לגמרי, וממילא מובן דגם בשרשם אינו בבחי' יחוד ממש, והיינו שזהו כמו דבר נוסף כו'. אבל האור הוא בבחי' יחוד ממש שאינו דבר נוסף כו'. והגם דהמשכת האור ג"כ ע"י הצמצום, מ"מ ה"ה נוגע ודבוק באוא"ס. כי המשכת האור הוא ע"י שחזר והאיר כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ הוא בבחי' יחוד ממש כו', וכמא' איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, חיוהי אורות וגרמוהי כלים, ונא' ב"פ חד מפני שאינו דומה היחוד דאורות להיחוד דכלים. דהיחוד דאורות הוא בבחי' יחוד עצמי כו'. ולכן הקריאה בהשמות הוא איליו ית', מפני שהאור מיוחד בהעצם, וכמ"ש אני הוי' אני בחי' עצמות א"ס והוי' האורות דאצי' כולא חד ממש כו'. ונמצא מתורץ מה שא' לכוי'ן בשם מ"מ הקריאה היא איליו ית' להיות השמות מיוחדים בהעצם כו'. אמנם באמת צ"ל מש"א איליו ולא למדותיו היינו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' השמות, היינו בחי' האורות המתלבשים בכלים, וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, הרי הוא ושמו הם ב' ענינים. וידוע דשמו זהו בחי' אצי' דכללות שבאוא"ס שלפני הצמצום כו', ובחי' הוא ה"ז למעלה מבחי' שמו, והקריאה איליו ית' היינו בבחי' הוא שלמעלה מהשם

כו'. ולפ"ז קשה לכאור' מזה שא' שצריכים לכיין בשם. אך הענין דזהו ההפרש בין ק"ש לשמ"ע, דשמ"ע הוא לכיין בשם, וק"ש ענינה הוא מס"נ למס"נ באחד, והוא בבחי' איליו שלמעלה מהשם כו'. והענין הוא, דהנה א"א שמע ישראל כו' ה' אחד, ולכאור' א"מ מפני מה לא נא' ה' יחיד שמורה על האחדות יותר. דתי' אחד לבד שהוא אחד המנוי ששייך אחריו שני ושלישי, וא"ס הוא אחד ואין שני לו, הנה אחד הוא התאחדות הפרטים וכמו אלף אחד, ויחיד הוא שמייוחד בעצם, וא"כ הול"ל ה' יחיד. אך הענין הוא דבגמ' א' כד אמליכתי' למעלה ולמטה ולד' רוחות תו לא צריכת, דהיינו לייחדו ית' בז"ר וארץ וד' רוחות העולם. ולכן נא' ה' אחד, דהכוונה היא ליחדו ית' בריבוי הפרטים. דזה שא"ס הוא יחיד ומיוחד זהו דבר פשוט, והכוונה דליחדו דהגם שנעשו ז"ר וארץ כו' ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית. וזה מרומז בתי' אחד, דהח' מורה על ז"ר וארץ שהן מעלה ומטה, והד' על ד"ר העולם, שהכל בטל לגבי א"ס אלופו ש"ע, וכמ"ש הנה מקום אתי הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו כו'. וכמו"כ שרש ומקור המקום והן ו"ק רוחנים שג"כ בטלים וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבו' כו', שהו"ק הם טפלים ובטלים לגמרי. וכמו"כ גם מקור הו"ק ג"כ בטלים, דבוהר אי' דהח' הוא חכ' והד' דבור העליון דדבר ה' שמים נעשו. והוא ענין א' עם מש"א בגמ', רק שבגמ' מדברים בהו"ק, ובוהר מדבר בשרש הו"ק, והוא בחי' החכ' וכמו שת"י בראשית ברא בחוכמתא ברא, שזהו מקור המדות והדבור כו', והכל בטל לגבי אוא"ס ב"ה כו'. והענין הוא, דהנה מהחכ' ולמטה הוא סדר השתל', וכמו עד"מ שכל ומדות הרי המדות נמשכים מן השכל בדרך עו"ע לא בהתחדשות כ"א בבחי' גילוי מההעלם, דהמדות כלולים תחלה בשכל, שהרי יש התפעלות שכלי ונמשך אח"כ ללב, דכשמתבונן באיזה דבר שטוב לו ה"ה מתפעל בשכלו עו"ע ובא אח"כ באהבה וחמדה בלב. וכן בעבודה כשמתבונן בהתבוננות אלקי מתפעל בשכלו על האלקות ובא בלב בהתפעלות מורגשת כו', וכן מהמדות למח' דכשמתפעל באהבה בלב ה"ה חושב ומהרהר איך להביא הדבר לפועל כו', וכן ממח' לדבור, דכ"ז הוא בדרך עו"ע כו'. וכן הוא למעלה דמהחכ' ולמטה הוא בחי' השתל' כו', אבל חכ' מלמעלה מהחכ' אינו בבחי' השתל' כ"א כמו יש מאין. וכמו שאין אנו משיגים איך שהשכל מתהווה מלמעלה מהשכל, רק אנו מרגישים שהשכל נמשך מאיזה מקור, אבל אין אנו משיגים ומרגישים איך שמתהווה השכל. דהתהוות המדות מהשכל אנו משיגים, כי השכל הוא בבחי' מציאות וכן ההתפעלות שכלי, ואנו משיגים את השכל והמדות שבשכל וממילא אנו משיגים ג"כ התהוות המדות מהשכל. אבל מקור השכל אינו מושג לנו, וכמו"כ אינו מושג התהוות השכל. והוא מפני כי מקור השכל אינו במציאות דבר עדיין, והתהוות השכל הוא כמו התחדשות כו'. וכמו"כ יובן למעלה דחכ' ממקורה הוא עו"ע יש מאין, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, דגם ח"ס שרש ומקור החכ' היא בבחי' הבדלה מהחכ' וכידוע בענין שתוק כך עלה במח', דמה שבח"ס יש טעם עו"ע הנה בחכ' הגלוי' אין לזה מקום כלל כו' וכמ"ש במ"א. וכ"ש לגבי בחי' הרצון בחי' הכתר, וכ"ש לגבי עצמות א"ס, הרי החכ' היא בחי' יש מאין, וזהו באצי'. וכמו"כ בברי' הנה מחכ' דברי' הוא סדר השתל', והתהוות החכ' מבחי' מל' דאצי' הוא בבחי' יש

מאין, ויש פרסא המפסקת בין אצי' לברי' כו'. וכן חכ' דיצי' מבחי' מל' דברי', וחכ' דעשי' ממל' דיצי', ומבחי' חכ' דמל' דעשי' הוא בחי' החכ' שבנפש האדם למטה. ויש בזה ב' מדרי', דמבחי' חיצונית דחכ' שבמל' דעשי' נתהווה החכ' דנפש השכליות, ומבחי' פנימיות החכ' שבמל' דעשי' נתהווה החכ' דנה"א להשיג אלקות כו'. וכשיתבונן איך שהשכל שלמטה אינו תופס מקום כלל לגבי בחי' מל' דעשי', ועשי' לגבי היצי', וחכ' דיצי' לגבי מל' דברי', וחכ' דברי' לגבי מל' דאצי', וחכ' דאצי' אינו תופס מקום כלל לגבי עצמות אוא"ס, ובהתבוננות זאת דכללות ההשתל' שיש בזה מדריגות גבוהות ונעלות מאד ה"ה בטלים בתכלית בלתי תפיסת מקום לגבי עצמות דכל הנוראין מתחשכאין קמי' כו', יתעורר בתוקף הרצון והצמאון להיכלל בעצמות אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שמים הן עולמות עליונים וארץ עולמות התחתונים, כ"ו אינו חפץ כלל שזהו ועמך לא חפצתי, כמ"ש כי עמך מקו"ח באורך נראה אור, בחי' הארה לבד כו', רק חפצו ותשוקה* להיכלל בעצמות א"ס כו'. וזש"א בק"ש ואהבת את ה' אלקיך, דלכאו' א"מ איך שייך אהבה באלקות, דהרי אהבה שייך בדבר שכיוצא בי', וכמו אדם לאדם זולתו, אבל מה שייך אהבה לאלקות שבאין ערוך כלל. אך שרש אהבה הוא אבה ל' רצון והיינו הרצון לעצמות א"ס. דכשמתבונן איך שאנת הוא חד וכולא קמי' כלא כו', ולכן אני ה' לא שניתי שלא יש שום שינוי כלל קודם ההשתל' ואחר ההשתל' מפני שהכל הוא רק הארה לבד כו', יתעורר ברצון גדול לעצמות א"ס כו'. ורצון זה הוא למעלה מבחי' כלים מאחר שאינו חפץ בהגילויים דמצד הכלים הרצון הוא בגילויים, אבל כאן הוא שאינו רוצה בהגילויים, ה"ז יציאה מגדר כלים כו'. ועי"ז ממשיכים תוס' אורות בהשתל' מבחי' עצמות א"ס שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר. דסדר ההשתל' שביסוד שרש ה"ז רק הארה לבד שבאין ערוך, ועי" הרצוא הנ"ל ממשיכים גילוי אור חדש ממש, וכמ"ש אור חדש על ציון תאיר כו'. וזהו הקריאה איליו לבחי' עצמות א"ס בהמס"נ דק"ש כנ"ל, ועי"ז ההמשכה היא בחי' גילוי אור חדש כו'. והכח בנשמות להיות בהם הקריאה איליו ית' ולהמשיך אור חדש, שהרי הנשמות דעכשיו הן מבחי' עשי' וכמ"ש בכתהאריז"ל דתנאים היו נשמות דברי' ואמוראים נשמות דיצי' ונשמות דעכשיו רובם נשמות דעשי'. והאיך ביכלתם להגיע לבחי' איליו ית' ולהמשיך גילוי אור חדש. אך באמת היא הנותנת, דנשמה דעשי' שהיא למטה במדרי' כאשר היא בבחי' ביטול ה"ז מגיע בבחי' איליו ית', דהרי נעוץ תחלתו בסופן, דנעיצת התחלה היא בסוף המדרי' דוקא, והיינו דנשמות דעשי' בהביטול שלהם מגיעים למעלה יותר, וזהו גופא דמשו"ז יש בהם בחי' הרצוא יותר, דהיינו שהרצוא הנ"ל הוא בהם בנקל יותר בבחי' מס"נ ממש. דהנה היתרון שבנשמות הגבוהות כמו התנאים והאמוראים הוא בידיעה והשגה שהי' בהם הרבה יותר. וידוע דגילוי השכל מעלים על העצם כו'. ובודאי שהי' בהם בחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד, אבל ג"ז הרי בנשמות הגבוהות הוא ע"י ההתבוננות בגדולת אוא"ס, והיינו ידיעת ההפלאה דאוא"ס, שזהו בבחי' ידיעת השלילה כו'. והרעו"ד שע"ז הוא באמת במדרי' גבוה מאד ובבחי' ביטול פנימי כו'. אבל מ"מ הרי יש בזה נגיעה דשכל, ויש בזה תענוג, וא"כ אין זה בבחי'

* אוצ"ל: תשוקתו.

מס"נ ממש. והגם שהרצוא הוא בבחי' כליון ממש, מ"מ אין זה בבחי' יציאה לגמרי מאחר שיש בזה עונג כו'. אבל בנשמה דעשי' הרי הרעו"ד אינו מצד ההתכוננות כי אינו שייך לידיעת השלילה וידיעת ההפלאה רק מה שמשיג איך שאין ערוך כו'. הרי הרצוא הוא בבחי' מס"נ, היינו בבחי' יציאה מגדר כלים (הגם שבעצם מהותה היא למטה הרבה מבחי' הרעו"ד דנשמות הגבוהות כו') וגם היא בנקל יותר, היינו לבוא להתגלות העצם הוא בנקל יותר כו'. ועוד זאת, דמה דנשמות דעכשיו הן נשמות דעשי' זהו הנשמה המלובשת בגוף, וכמו"כ התנאי' ואמוראים שהיו נשמות דכרי' ויצי' היינו ג"כ נשמתם המלובשות בגופם שהיו מבחי' ברי' ויצי', הגם שהי' צ"ל ג"כ ע"י עשי', היינו רק בדרך מעבר עשי' שלא נתמעטו בזה ולא נעשו כמהות העשי', וכמו"כ הרשב"י ורהמ"ס שהיו נשמות דאצי' הי' צ"ל ג"כ דרך ב"ע, רק שהי' בבחי' מעבר בלבד כו'. ונשמות שלנו הן בדרך התלכשות העשי' כו'. אבל מ"מ הרי כל נשמה יש לה שרש ומקור באצי', וכא"ו אומר נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו', דטהורה היא שרש הנשמה שבאצי' ולמעלה מאצי' כו'. וע"י התעוררות הנשמה למטה עם היותה בחי' נפש לבד מתעורר בחי' הרוח דיצי' (וי"ל שכל מדרי' כלולה מנרנח"י), עד בחי' יחידה שבאצי', שזה מגיע בבחי' איליו ית'. וז"ע בכל מאדך מאד שלך, דהנשמה שלמטה כשמתעוררת בבחי' רעו"ד בבחי' בל"ג נעשה ההתעוררות בכל המדרי' שבנשמה למעלה, והכל בבחי' מאד דוקא בבחי' בל"ג (שזהו העלי' שנעשה בשרש הנשמה ע"י הנשמה המלובשת בגוף כו' וכמ"ש במ"א). וכן נעשה העלי' בעולמות העליונים, ועד"מ מהגבהה הכותל שמעמידים כלי המגביה תחת קורה התחתונה ונגבהה עי"ז כל הכותל. כמו"כ עליית הנשמה שלמטה עושה העלי' בכל העולמות כו'. דכן הוא גם בעבודה שע"פ טו"ד, שע"י זיכוך הנעשה למטה נעשה הזיכוך למעלה. וכמ"ש במ"א שבכל זיכוך שהאדם עושה למטה בהיש שלו נעשה הזיכוך למעלה גם בבחי' כלים דאצי' כו'. כמו"כ בהרעו"ד דלי' נעשה ההתעוררות בכל העולמות בבחי' רצוא כו', וה"ז מגיע בבחי' עצמות או"ס כו'. ועי"ז הוא ההמשכה בבחי' תוס' אור שתוספתו מרובה על העיקר כו'. וההמשכה היא בשמ"ע, ד"ב ברכות האמצעית אדם שואל צרכיו בהם. וידוע שכל הענינים שייכים גם למעלה, וכמו ברכת הרפואה הו"ע סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה אני, וברכת השנים הוא בריבוי העלאת מ"ן כו'. ובשמ"ע צריכים לכוי'ן בשם שהן הנשמות בחי' אורות דע"ס, כי ההמשכה צ"ל ע"י ע"ס, ע"כ צריכים לכוי'ן בשם, אתה חונן בשם הוי' בניקוד פתח, והשבנו בניקוד צירי כו', ורפאנו בניקוד חולם כו'. וגם פי' לכוי'ן בשם הוא להמשיך תוס' אורות בהשם מבחי' עצמות א"ס כו'. והוא ע"י ההקדמה דמס"נ בק"ש שזהו איליו ית'. וז"ע הסולם דוה' נצב עליו, דהיינו בחי' יחוד פנימי דאו"א שהוא ההמשכה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, שזהו ע"י הקריאה איליו ית' במס"נ דק"ש, שזהו הסולם מלמטלמ"ע. ועי"ז הוא ההמשכה מלמעלמ"ט בשמ"ע, שזהו בחי' הסולם שמלמעלמ"ט כו'. ובאמת יש בשמ"ע ג"כ ב' המדרי', העלאה והמשכה. דתפלה היא כנגד תמידים, ובקרבנות הי' העלאה והמשכה שז"ע ריח ניחוח לה' ריח העלאה וניחוח המשכה, כמו"כ בתפלה הוא תפלה בלחש ותפלה בקול רם. דהנה הקל קול יעקב, קלא

קדמאה חסר ו', דוא"ו מורה על המשכה, וקלא קדמאה הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע, וכמ"ש בחנה וקולה לא ישמע, בחי' קלא דלא אשתמע. והו"ע תפלת עני בחי' מל' דסיהרא לית לה מגרמא כלום, שהתפלה היא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע וכמ"ש למען יזמך כבוד ולא ידום, נהורא תתאה קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך כו'. וקלא בתראה מלא ו' זהו חזרת הש"ץ בקול רם דהיינו בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וז"ע קול רם, כמו שאמרז"ל עה"פ וענו הלויים ואמרו קול רם בקולו של רם, היינו המשכת בחי' הרוממות דא"ס. וכמ"ש ארוממך אלקי המלך, שיש בזה ב' פי', הא' בבחי' העלאה מלמטלמ"ע לרומם בחי' אלקי המלך כו'. והב' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, שזהו המשכת הרוממות כו' כמ"ש במ"א. וזהו תפלה למשה תפלת עשיר, שהיא בבחי' המשכה, כי העשיר הוא שאינו חסר כלום ואינו שייך בו חסרון כלל, דמ"ש די מחסורו זהו בעני שצ"ל מילוי החסרון, אבל בעשיר אינו שייך מילוי החסרון, כי אין שייך שם חסרון כלל, וכמ"ש במ"א. ובתפלה היא רק בבחי' המשכה, וכמ"ש בילקוט על תפלה למשה א"ל הקב"ה מה אתה חפץ א"ל איני מבקש בשביל עצמי רק מדינה זו היא חריבה והיא שלך גזור שתבנה. מדינה פלונית היינו בחי' מל', והיא חריבה שבה שייך חסרון, גזור שתבנה בבחי' בנין עדי עד כו' וכמ"ש במ"א, וזהו בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וז"ע הסולם דהנה סולם בגימ' קול, ויש סולם בוא"ו וסולם בלא ו', והו"ע הקל קול בחי' העלאה ובחי' המשכה כו'. וידוע דהביטול דתפלה הוא באמת למעלה יותר והו"ע ואתם תחרישון, דאין מילין בלשוני רק אד' שפתי תפתח כו', וכמ"ש במ"א, ועי"ז הוא המשכה מבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו ויחלום והנה סולם כו', דכללות ענין הסולם הוא התחברות הנבראים עם אוא"ס, וזהו ע"י הביטול שבנבראים כו'. ולכן הסולם הוא בחי' מל' כו', והמשכה היא מאוא"ס שע"י התלבשות בחי' ז"א כו'. אמנם עיקר המשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס גילוי אור חדש ע"י בחי' יחוד פנימי דאוא"ס. והוא ע"י מס"נ דק"ש דאיליו ולא למדותיו, בחי' עצמות א"ס כו', ועי"ז הוא המשכה מבחי' עצמות, בחי' תוס' אור בהשתל' שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו'.

בס"ד ש"פ וישלח, יט"כ, עטר"ת.

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת כו', ופרש"י שהי' ירא שמא יגרום החטא, וצ"ל הלא לא הי' שייך לחטא ועון כלל ואיך הי' * שמא יגרום החטא, דהנה החשש שמא נתקטנו זכויותיו ניחא כי כל מי שעושין לו נס מנכין לו מזכויותיו, וגי'ז הוא כשסומך על הנס, והיינו שמכניס עצמו לדבר סכנה על סמך

* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הי' ירא.

הנס כמ"ש במ"א, אבל שמא יגרום החטא מה הי' שייך אצלו יראה זו שלא הי' שייך לזה כלל. ובאגה"ק אי' בכל חסד וחסד שהקב"ה עושה לאדם צ"ל שפל רוח במאד, כי חסד דרועא ימינא וימינו תחבקני, כי היא קרבת אלקים ביתר שאת מלפנים, וכל הקרוב אל ה' והגבה למעלה מעלה ביותר צ"ל שפל רוח למטה מטה ביותר כו', וזהו בחי' ימין דקדושה וחסד לאברהם כמ"ש ואנכי עפר ואפר, וזו היתה ג"כ מדתו של יעקב כו'. ולהבין זה יש להקדים מה שמקובלים קורין למדת החסד בשם גדולה, ומקובלים האחרונים קורין המדה הראשונה בשם חסד, ונק' ג' מדות הראשונות בשם חג"ת או חד"ר והיינו חסד גבורה ת"ת או חסד דין רחמים, ומקובלים הראשונים שלפני הפרדס והאריז"ל קורין הג' מדות גג"ת היינו גדולה גבורה ת"ת, ולדעת המקובלים האחרוני' גדולה היא למעלה מבחי' מדה, וכמו ולגדולתו אין חקר, ומה שהוא בבחי' מדה הוא בחי' חסד כו'. והנה בל' הפסוק שנא' לך ה' הגדולה והגבורה כו' נק' חסד בשם גדולה, דהכוונה כאן הוא על הששה מדות דאצי' שהרי או' לך ה' הגדולה גדולה בטל וטפל לך ה"ז שייך לומר על המדות דאצי' משא"כ מה שלמעלה מאצי' הרי זהו בכלל ולגדולתו אין חקר כו'. ובאמת גם בחי' הגדולה שלמעלה מאצי' הוא טפל ובטל וכמ"ש כי עמך מקור חיים שגם מקה"ח ומקור התענוגים טפל ובטל כו', ומ"מ מה שאו' לך ה' הגדולה הכוונה על בחי' חסד דאצי' וכמו שדרשו רז"ל בגמ' ברכות והגדולה זו מע"ב כו' והרי מע"ב הוא מבחי' חסד דאצי', והרי קורא אותה בשם גדולה. אך הענין הוא דהנה בחסד כתי' יומם יצוה ה' חסדו, יומם בתוס' מ"ם, דכל המדות נק' יום סתם וכמ"ש ששת ימים עשה ה' שכללות הששה מדות נק' ימים וכל מדה נק' יום, ובחסד נא' יומם בתוס' מ"ם מפני שהוא יומא דאזיל עם כולוהו יומין, דמדת החסד מתכלל בכל המדות ועש"ז נק' חסד גדולה מפני שאזיל עם כולוהו יומין כו'. והענין הוא דהנה המדות דאצי' נק' בשם אורות, הגם שהן בבחי' מדה וגבול, ויש פי' במדה ל' ומדו בד' ל' לבוש, והיינו שהן רק לבושים לגבי עצמות, ומ"מ נק' בשם אורות היינו שהן בבחי' אור המאיר להאיר להזולת, דהנה מדות למעלה אינן כמו מדות בנפש האדם שהרי אין לו דמות הגוף ואין לו גוף, רק מפני שהאדם נעשה בצלם ודמות שלמעלה לכן אמר איוב מבשרי אחזה אלוך' שמהכחות דנפש יודעין ומשיגין הדוגמא למעלה, אבל זהו רק דמיון ודוגמא בלבד, דהנה מדת החסד למטה הרי ע"י התעוררות החסד הוא מיטיב חסדו לזולתו, והרי החסד הוא רק גורם ההשפעה לא שהחסד עצמו נמשך, והוא שע"י התעוררות החסד הוא משפיע לו ממון או שכל כו', וכמ"ש באורחות צדיקים שאברהם הי' נדיב בגופו ובנפשו וממונו שהי' מאכיל ומשקה לכל, וגמ"ח בגופו וגם בנפשו שהי' משפיע חכ' לכל, הרי ההשפעה אינו החסד עצמו רק שהחסד גורם ההשפעה, וזהו כאשר יש ביכולתו להשפיע ממון או שכל וחכ', אבל כשאין ביכולתו להשפיע הרי לא תועיל ההתעוררות כלל, כי מההתעוררות לא יתהווה ממון ושכל, והיינו מפני שאין כאן המשכה ממהות מדת החסד ע"כ לא יתהווה מזה מאומה (ובד"כ אין ההתהוות בחוק הנבראים רק בענין ההולדה שזהו שהקב"ה צר צורה בתוך צורה כו'), אבל למעלה הרי מדת החסד עצמה נמשך וכמ"ש מכלכל חיים בחסד שהחסד נמשך כלי תוך כלי ממדרי' למדרי'

ומחסד דאצי' נתהווה חסד דברי', ואי' בתוי"א פ' וירא בד"ה פתח אלי' שמהות חכ' וחסד דאצי' מתלבש בהפרסא להוות בחי' חכ' וחסד דברי', והיינו בחי' חיצונית החסד שמתלבש בהפרסא, וההתהוות בפועל הוא מבחי' הארה בלבד כו', ומ"מ הרי נמשך מהות החסד והארתה ומהווה ממש מאין ליש כו' וכמו"כ מדת הגבורה ה"ה בחי' השפעה והמשכה, הגם מדת הגבו' היא מדת הצמצום מ"מ אין זה להעלים ממש שהרי נק' אור הגבו' מאחר שנק' אור ה"ז המשכה כו', וראי' לזה ממה שאמרז"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר, ומאחר שהי' המח' לברוא במדה"ד בהכרח שהגבו' היא בחי' השפעה שהרי א"א להיות התהוות מהעדר המשכה, וכל פעולה היא דווקא מהתגלות הפועל כו'. והנה במ"א מבו' דהתהוות הכלים הוא המצמצום עצמו, היינו שע"י הצמצום נתגלה בחי' הרשימו שהוא כח הגבול שבא"ס, דכח הגבול הי' כלול באוא"ס גם קודם הצמצום, רק שאז לא הי' ניכר, כי הי' התגלות בחי' אור הא"ס הבל"ג ולא הי' כח הגבול ניכר כלל וע"י הצמצום שנתעלם האור הבל"ג נתגלה בחי' כח הגבול שזהו בדוגמת כלי כו', דע"י שנתגלה נעשה בבחי' מציאות, דקודם הצמצום כשהי' כלול באוא"ס לא הי' בבחי' מציאות כלל, וכאשר נתגלה נעשה בבחי' מציאות (והיינו בבחי' המציאות דשם כו'), וזהו שבע"ח בענין התהוות הכלים שע"י הצמצום כ' נתגלו ונתהוו הכלים כו', אבל שיהי' התהוות דבר בהכרח זהו דווקא ע"י התגלות הפועל כו'. וא"כ מאחר שעלה במח' לברוא בבחי' מדת הגבו' בהכרח שזהו בחי' המשכה כו'. ומצינו כמה הצלות ממדות הגבו' ע"י מלאך גבריאל וכמו הצלת אברהם מכבשן האש והצלת חמ"ר, ואמרז"ל במד"ר איכה פ"א בפסוק ממרום שלח כו' שש שנים היו הגחלים עוממות בידו של גבריאל כו', ומצינו דגבו' הוא עיקר החיות וכמו גבורות גשמים שיורדין בגבו', דזה שהרוה הגשם את הארץ והולידה והצמיחה זהו דוקא ע"י שיורדין בגבו' כו', וכן כי הדם הוא הנפש דלולא הדם לא הי' בבחי' חיות כ"א ע"י הדם דוקא שהוא בחי' גבו' כו', הרי שמדת הגבו' היא ג"כ השפעה והמשכה כו', וכל המשכה וגילוי הוא במדת החסד, וזהו שצ"ל התכללות החסד בכל המדות כו', ועש"ז נק' החסד גדולה, והיינו שאין זה שהחסד בעצם הוא בחי' גדולה שהרי היא ג"כ מדה בבחי' מדה ושיעור, רק שנק' גדולה ע"ש שמתכללת בכל המדות כו', ובפרדס ערך גדולה כ' שנק' גדולה מפני שכל הספירות והכחות כולם מתגדלים מזאת הספירה, והו"ע כמיא דאשקי לאילנא, דמים מצמיחים ומגדלים כו', וזהו שהחסד נק' בפסוק בשם גדולה ע"ש דאזיל עם כולהו יומין וע"ש שש ע"י הוא הגדלת הספי' כו', אבל עצם ענין הגדולה הוא למעלה מבחי' מדה כו'. והענין הוא דהנה אי' באד"ר אית חסד ואית חסד, אית חסד דלגאו דאיקריר רב חסד, ואית חסד דלבר דאיקריר חסד עולם, חסד לבר הוא בחי' חסד דז"א, וחסד דלגאו בחי' חסד דא"א וע"י, ופי' דלבר הוא שלבר מעצמותו, ומלגאו הוא שכלול בעצמותו כו'. דהנה ענין האצי' הוא בחי' יציאה והתגלות חוץ לעצמותו וכמא' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין כו', דבכדי שיהיו עולמות זהו דוקא מהתגלות האור, דמהאור הכלול בעצמותו א"א להיות התהוות כ"א דוקא מבחי' גילוי האור, דהאור כשבא בגילוי אינו כמו שהוא בעצמותו

שנעשה בבחי' מציאות אור כו' וכמ"ש במ"א. והנה אצי' דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, דפרצוף* שהוא פרצוף הראשון שאחר הצמצום הוא בחי' ברי' דכללות, ואצי' דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו'. הנה זהו ג"כ בחי' התפשטות האור שהוא בבחי' שייכות עכ"פ לעולמות כו', דעצם האור אינו בבחי' שייכות כלל אל העולמות רק בחי' התפשטות האור הוא בבחי' שייכות אל העולמות דבעצמותו גופא** אור המאיר לזולתו כו', וכידוע בהב' מדרי' קדש וקדוש שבאוא"ס דקדש הוא שקדוש ומובדל בעצם, וקדוש הוא המשכת קדושתו וזהו בבחי' שייכות אל עולמות וע"ד סוכ"ע ששייך אל עלמין כו', ובחי' זו היא בחי' אצי' דכללות כו', ובמדרי' שלאחר*** בחי' אצי' דכללות הוא בחי' ראשית גילוי הקו כו' כמ"ש בהבי' דמוצאיהם בהג"ה שבתחלתו, והיינו קודם שמתלבש בא"ק כו' (ועמ"ש בדרוש ג' מיני אדם שהאור הוא בחי' אצי' כו'), והקו נמשך ע"י הצמצום שהוא בבחי' יציאה והתגלות שחוץ לעצמותו כו', וכמו"כ בחי' אצי' הפרטית הוא בחי' הפרשת הארה מאוא"ס המאציל בחי' גילוי ההעלם כו'. ובמ"א מבו' דאצי' הוא עד"מ ענפין המתפשטין מן האילן דהעיקר הוא גוף האילן והענפי' הן התפשטות בלבד, ומ"מ צמיחת הפירות הוא על הענפים, עם היות דכח הפרי הוא בגוף האילן דלכן נק' אילן של תפוחים עד"מ, מ"מ הצמיחה מהענף, וכמו"כ הכוונה באוא"ס הוא שיהי' ביי"ע, ומעצמות אוא"ס א"א שיהי' התהוות ביי"ע ועי' הע"ס דאצי' שהן בחי' התפשטות והתגלות יכול להיות ההתהוות כו', ובע"ס דאצי' גופא עיקר ההתגלות הוא בחי' ז"א, שהרי חו"ב הן הנסתרות עדיין שמוסתר ונעלם מהגילוי, ועיקר הגילוי הוא בחי' ז"א כו', וז"ע בחי' חסד דלבר כו'. והנה חסד דלבר הוא בחי' חסד דמ"ה בחי' חסד שמצד הביטול. דהנה באברהם כתי' ואנכי עפר ואפר שהי' בבחי' ביטול ושפלות ובתכלית וכמו שאמרו שמשים עצמו כשיריים ועי"פ רש"י כמו ששיריים אינו חשוב כמו"כ אינו חשוב בעצמו ואינו מתגאה שמעוצם הענוה והשפלות הוא כמותר ושיריים, והיינו שהוא נחשב אצלו כמותר ושיריים בעולם, ומצד זה הוא בטבע החסד להשפיע לכל וליתן כל אשר לו לזולתו, כי אינו צריך לעצמו כלום, ואין בלבו מקום כלל שהוא יהי' בעושר והרחבה ויחי' חיי ענג וחבירו יחי' בעוני ודחקות ר"ל ויחי' חיי צער ח"ו, כי מפני מה מגיע לו כן מאחר שאינו כלום, וע"כ הוא נותן הכל לזולתו שהוא חושב שהזולת טוב ממנו, והוא יספיק עצמו בהמותר, כי הוא מותר בעיניו ויתפרנס מהמותר, וכן הי' אאע"ה שהי' אצלו מותר ושיריים בעולם, וע"כ נתן אשר לו לזולתו, מפני עוצם הביטול והשפלות שלו והי' לא רק כשיריים כ"א שיריים ממש וכמש"א ואנכי עפר ואפר, והי' נותן הכל לזולתו, כי אברהם הוא אבר מ"ה ענף החכ', וכידוע שהי' מרכבה למדת החסד שהוא ענף החכ', וכמ"ש הלך ונסוע הנגבה שכל ההילוך שלו הי' לבא לבחי' החסד דז"א כו', והע"ס דאצי' הן בבחי' תכלית הביטול לגבי אוא"ס המאציל ב"ה, וכמ"ש בס"י ולפני כסאו הן משתחוין, הרי יש בהם הביטול והשתחוואה כו', דעצמות אוא"ס הוא לאו מכל

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דפרצוף א"ק.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: גופא הוא.

(*** אוצ"ל: שלאחר הצמצום.

אינון מדות כלל, וע"כ הע"ס שהן בבחי' מדות ה"ה בטלים בתכלית כו', ואברהם להיותו מרכבה למדת החסד דז"א דאצי' הי' ג"כ בתכלית הביטול והשפלות כו', ובאמת בחי' החסד דז"א הי' ג"כ בחי' החסד וההשפעה שמצד הביטול כו'. ויובן זה בענין התלבשות האורות בכלים. דזה שהאור מתלבש בכלים הי' מצד הביטול שבהאור, שהרי טבע האור הוא לעלות למעלה לא להיות בבחי' ירידה והמשכה כו' כנודע, ואם להיות בבחי' המשכה הי' ההמשכה בבחי' כל"ג, אמנם זה שהאור בא בבחי' מדה וגבול ומתלבש בכלים זהו מצד ביטול לעצמות אוא"ס, כי בעצמות הרצון להיות דוקא התלבשות בכלים וכמ"ש לא לתהו בראה כ"א לשבת יצרה והאור הוא בטל אל הכוונה העליונה המושרשת באוא"ס ב"ה, וע"כ הוא בא בבחי' מדה וגבול ובבחי' התלבשות בכלים ומפני שצ"ל ברצון הי' מה שבהאור נרגש שרש הכלי כו' וכמ"ש במ"א, אבל עצם ענין הירידה וההמשכה שלו להתלבש בכלי' הוא מצד הביטול כו'. וזהו ההפרש בין אורות דתיקון ואורות דתהו, דגם בתהו צ"ל שהי' אפשר להיות ההתלבשות בכלים, דמאחר שנתהוו בבחי' אורות וכלים בהכרח לומר שהי' ביכולת להיות ההתלבשות בכלים כו', ועמ"ש מזה בד"ה ולקחתם לכם, עטר"ת. ומה שלא נתיישבו בכלים הוא שלא השלימו הכוונה מחמת הישות שלהם כו'. ובתיקון הוא שהאור מתלבש בכלים הוא מצד הביטול כו'. והביטול הוא בבחי' הנחת עצמו מאחר שזהו היפך טבע האור כו'. וכן הוא בהצמצום הראשון שהי' באוא"ס ב"ה דבתחלה הי' מאיר האור שבבחי' א"ס ולא הי' אפשר להיות התהוות העולמות, וע"כ צמצם עצמו וסילק אורו הגדול עה"צ שזהו כבי' כענין ביטול הרצון, דבתחלה הי' גילוי דשמו בגימ' רצון וסילק האור זהו כענין ביטול הרצון כבי', והוא בכדי שיהי' גילוי אור הקו להאיר העולמות כו', וא"כ הי' המשכה וגילוי שע"י הביטול כו', וכן הוא בהתהוות העולמות דבי"ע דחסד אמר יברא שזהו דווקא ע"י התעלמות אור האצי' בכדי שיוכל להיות מבחי' חסד דאצי' התהוות עולמות בי"ע ולהתלבשות בתוכם להחיותם כו', הרי כ"ז הוא המשכה שמבחי' הביטול כו', ומשו"ז נק' חסד דלבר בשם חסד דמ"ה כו'. אמנם בחי' החסד דא"ס שלמעלה מהאצי' אין זה מצד הביטול שהרי א"ס הוא יש האמיתי והכל כאין ממש אצלו ית', כ"א החסד דא"ס הוא כמ"ש ארך אפים וגדל חסד שמצד גדולתו ית' דלגדולתו אין חקר שהוא בבחי' א"ס הוא בחי' החסד, וההשפעה הוא בריבוי בבחי' בלי גבול ממש, וזהו ארך אפים בחי' אריכות דאנפין בבחי' א"ס ע"כ הוא וגדל חסד שהחסד הוא בבחי' גדולה כו' כי גדולתו ית' שהוא בבחי' א"ס זהו סיבת החסד, וע"כ החסד הוא בבחי' גדולה בבחי' א"ס כו', ועד"מ* מצד עוצם גדלו ורוב עשרו ה"ה משפיע לכל וההשפעה הוא כיד המלך בריבוי מאד עד שגם פירווי הפקר שלו הן דברים יקרים ונעלים שגם אצל השרים נחשבים הפירוויים לדבר גדול, והיינו שמצד העדר תפיסת מקום של ההשפעה ה"ה משפיע לכל ובריבוי ההשפעה שכי"ז הוא מצד הגדולה כו', וכמו"כ למעלה בבחי' א"ס שההשפעה היא מצד הגדולה כו' וענין הפירוויים למעלה י"ל שזהו ההמשכה שבבחי' שערות, דהנה השערות הרי

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ועד"מ המלך.

יונקים חיות מהמוח וכידוע שהשערות הם חלולים ונמשך בהם חיות מהמוח, אך החיות הוא מצומצם ביותר שנמשך דרך הפסק עצם הגולגולת וכידוע, והדוגמא מזה למעלה הוא מש"א אבא יונק ממזלא בחי' מזלות ושערות, דהנה לפעמים אי' או"א מלבישים לזרועות דאריך, ופעמים אמרו אבא יונק ממזלא, וידוע הענין דמבחי' זרועות דאריך בחי' ז"ת יכולים לקבל מהות ההמשכה, אבל מבחי' מזלות שהן מבחי' ח"ס ושרשם מבחי' פנימיות הכתר דמשם יכול להיות ההמשכה בבחי' שערות לבד ורק בבחי' יניקה כו', וכמ"ש מזה בסי' בד"ה עבדים היינו ובכה"ז פ' נשא על מא' האד"ר בחללא דגולגולתא ובלק"ת בהבי' דוהניף הכהן, והרי ההמשכה שבבחי' מזלא הגם שזהו בבחי' שערות לבד ה"ז למעלה הרבה יותר מן ההמשכה דבחי' זרועות דאריך, והיינו להיות שההמשכה הוא מבחי' פנימיות הכתר ומשם א"א להיות המשכת מהות האור כ"א בדרך שערות לבד אבל גם המשכה זו היא בבחי' ריבוי אור ובמדרי' גבוה ונעלה מאד כו', וידוע דהקו נק' ג"כ מזל וכמ"ש באד"ר האי חוטא יקירא קדישא דכל שערי דדיקנא תלויין בי' איקרי מזל, והוא מפני שהמשכתו הוא דרך הפסק הצמצום, ולהיות דשרש המשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום א"א להיות ההמשכה כ"א בדרך דילוג והפסק הצמצום כו', אבל בחי' גילוי אור רב ונעלה מאד כו', וז"ש אז יבקע כשחר אורך שהו"ע בקיעת הקו את חשך הצמצום וכמו עד"מ חבית המלאה ביותר שיוצא היין דרך הסדקים שזהו צמצום גדול וסיבת הדבר הוא מצד המילוי ביותר כו', וכמ"ש מזה בסי' שער הסוכות, וזהו ענין הפירורים שהן בבחי' הבדלה מעצם הסעודה, כמו"כ הוא ההמשכה שבבחי' שערות שבא בבחי' הפסק והוא בבחי' ריבוי אור כו'. וי"ל שזהו ג"כ ענין נובלות חכ' שלמעלה תורה, שהתורה שלמטה היא בבחי' נובלות מחכ' שלמעלה, כי בכדי שתתלבש החכ' בהלכות גשמיים א"א להיות מבחי' גילוי מהות החכ' כ"א כשבא בבחי' נובלות כו', וה"ז המשכת מהות החכ' ממש וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח דמהות ח"ע בהתלבשות באור הנשמה דמל' דבריאה ה"ז מתלבש בהלכות הערוכות לפנינו כו' וכמ"ש במ"א. רק שבכדי שתהי' התלבשות זאת באור הנשמה ולמטה זהו ע"י שנובל ונושר שבא בבחי' העלם כו', ועמ"ש בלק"ת בהבי' דתורה צוה, וז"ע פירורים שנובלי' ונושרים כו'. גם י"ל שזהו כמ"ש בזהר פקודי דרכ"ט ע"א בגין דהוו ממה דאשתאר מנהרין דיווין עילאין ומבו' במ"א שזהו שע"י היחודים העליונים נמשך מבחי' עצמות אוא"ס ב"ה ומפני שההשפעה הוא ריבוי נמצא מזה בחי' המל' שהיא עשיראה דכולא, והוא מהשיריים מה דאשתאר מנהורא עילאה וע"כ הוא בבחי' העלם אך יש בזה כח הא"ס כו'. ועד"מ חכם גדול בעת השמחה שמתוסף בו ריבוי אור עד שכל הכחות שלו הן בהתגלות, אמנם מצד גודל השמחה שלו ה"ה רוצה להתקרב לכל גם לאנשים פשוטים ופחותי הערך, והרי הם אין שייכות שיגלה להם אור חכמתו כ"א הקירוב הוא במה שמדבר עמהם בסיפורי מעשיות וכה"ג דברים שיכולים לקבל, והרי בענינים אלו הוא מלביש עומק חכמתו, ובהתגלות הוא רק הדבור לבד דכאשר מגלה חכ' ושכל הרי עיקר ההתגלות הוא החכ', והדבור הוא טפל, אבל כאן הרי עיקר ההתגלות הוא רק הדבור שמדבר עמהם, ובזה דוקא יש מעומק השכל שלו, וכמו"כ בחי' מל'

הוא בחי' דבור העליון בדבר ה' כו', ובוה דוקא נעלם כח הא"ס והוא ממה דאשתאר מנהורא דזיווין עילאין כו', וזהו כמשל הפירורים שהן ג"כ דברים יקרים ונעלים מאד כו'. וכ"ז הוא בהשפעה שמצד גדולת ורוממות הא"ס כו'. אמנם צ"ל מה"ע למעלה שההשפעה היא בבחי' העדר תפיסת מקום הלא כל גילוי הוא גילוי רצוני, וענין העדר תפיסת מקום שייך בביטול הדבר, אבל מה שייך שתהי' משו"ז ההשפעה. אך הענין הוא דעצם ההשפעה היא מצד הטוב דטבע הטוב להיטיב, ובחי' הטוב הוא מצד בחי' הגדולה כו'. והענין הוא דהנה ידוע דטוב וחסד הן ב' ענינים וכמ"ש אך טוב וחסד ירדפוני כו', דחסד הוא שמתעורר מן המקבל, שע"י שיש מקבל שצריך לחסד ה"ה מתעורר בחסד עליו, וזהו דחסד הוא חס דלית דלית הו"ע הדלות והעניות והוא חס עליו, וכידוע דהמדות שייכים אל הזולת דוקא, והגם דהתעוררות המדה יכול להיות גם בלא הזולת, מ"מ ה"ז כשיש בעולם מי שצריך לחסד ורחמים ובלא זה לא הי' ההתעוררות כלל כו', ומאחר שהתעוררות החסד הוא מהזולת א"כ ה"ז בבחי' חלישות דמשו"ז הוא מתעורר, וכמו שרואין בחוש דזה שהוא בחלישות הטבע ה"ה מתעורר בחסד, משא"כ זה שהוא בתוקף הטבע אינו מתפעל מהזולת ואינו מתעורר בחסד, וע"פ רוב איש החסד הוא חלש הטבע, והגם שלמעלה אינו שייך ענין השינוי ח"ו מ"מ הרי ההמשכה ממדת החסד היא ע"י אתעדל"ת והעלאת מ"ן וכמ"ש יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך שהמשכת החסד הוא ע"י אשר יחלנו וכפי האופן של ההעלאת מ"ן כו', דבחי' החסד הוא ע"י שמתפעל במדת החסד כו', וז"ע החסד שמצד הביטול כו', וזה שייך בבחי' חסד דאצי' כו'. אמנם ענין הטוב אינו שבא ע"י הזולת כ"א מפני שהוא טוב בעצם ומשו"ז הוא משפיע לא משום שמתעורר ע"י הזולת כו', ולכן חסד הוא להשפיע להראוי דוקא, רק שמדת החסד אינו מדקדק כ"כ בהראוי ומי שהוא ראוי ישפיע לו ריבוי טוב, אבל מ"מ הוא להראוי ומצד הטוב הוא להשפיע הכל לראוי ושאינו ראוי והיינו גם שיודע שאינו ראוי מ"מ ישפיע לו, והוא מפני שההשפעה אינו מחמת המקבל רק מחמת עצמו של המשפיע שהוא טוב בעצם כו' ועמ"ש מזה באורך בד"ה תקעו, עת"ר, וע"כ בחי' הטוב הוא בבחי' הגדולה, דלהיות שזהו השפעת שמצד העצמות ה"ז שייך רק בבחי' גדולת העצמיות דוקא, דחסד הוא בבחי' התפשטות האור דשם שייך בחי' התעוררות והעלאת מ"ן, אבל בבחי' העצמיות אינו שייך העלאת מ"ן, וההשפעה דמשם הוא רק מצד העצמות דהיינו רק מצד בחי' הטוב בעצם כו', וטוב הוא עצמי, שזהו ג"כ ההפרש בין טוב וחסד, דטוב הוא עצמי וחסד בחי' התפשטות כו', וכמ"ש בד"ה הנ"ל. וזהו בחי' החסד שמצד הגדולה שזהו בחי' הטוב כו'. וענין העדר תפיסת מקום הוא שהמקבל אינו תופס מקום שאין ההשפעה מצד המקבל ולא יש חילוק באיזה מקבל שיהיו כו', וגם העדר תפיסת מקום של ההשפעה שאינה באה בבחי' מדידה כו', דחסד הוא לפי אופן המקבל, וגם ההשפעה תופס מקום למדוד ולהגביל את ההשפעה, משא"כ בבחי' הטוב אין ההשפעה תופסת מקום שתהי' בבחי' מדידה והגבלה כו', וזהו בחי' החסד דא"ס שמצד גדולת הא"ס והיא בבחי' בלי גבול כו'. והנה כמו שהוא בבחי' חסד דז"א וחסד דא"ס, כן הוא בכללות בבחי' תהו ותיקון וכידוע דבתהו היו אורות מרובים היינו בחי'

תוקף האור בבחי' תוקף ותגבורת גדולה וכמ"ש אלה המלכים אשר מלכו כו', וכל מלוכה הוא בבחי' תוקף הגדולה וא"כ בחי' החסד דתהו הוא בחי' חסד שמצד הגדולה כמו בחי' חסד שבא"ס כו', רק שאינו דומה דבא"ס הרי הגדולה היא בבחי' עצמי שגדול ומרומם בעצם, והמרומם בעצם אינו בבחי' מציאות, דכל שהוא במציאות דבר אינו מרומם בעצם כו', וזהו דגדולת הא"ס הוא בבחי' גדולת עצמי, משא"כ בחי' הגדולה דתהו הוא בבחי' גדולה והתנשאות כו' (ועמ"ש מזה בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב), אך בחי' התיקון הוא בבחי' מיעוט האור דספירות דתיקון הן בחי' ע"ס דמ"ה שהן בבחי' ביטול לגבי מאצילן כו', ולכן יש בהם התכללות המדות שזהו מצד הביטול כו', ומשו"ז הן בבחי' התיישבות בכלים שזהו מצד הביטול אל הכוונה העליונה כו' וכנ"ל, ובחי' חסד דתיקון הוא שנמשך למטה מטה גם בעולמות ב"ע בסט' דקדושה שיש בחי' הביטול, דלהיות שחסד דתיקון הוא שבא בבחי' מדה ושיעור יכול להיות המשכה עד למטה מטה כו' דבחי' חסד דתהו להיותו בבחי' בל"ג אינו יכול להיות בהתגלות בעולם, ואם יתגלה בעולם, יוכלו הכל לקבל ויוכל להיות אחיות החיצונים, אבל בחי' חסד דתיקון נמשך ומתקבל בעולם, ואין בזה אחיות החיצונים כי צריך להיות כלי, והכלי הוא בחי' הביטול שזהו בסט' דקדושה כו'. וזהו שרש מחלוקת המקובלים, דהמקובלים הראשונים קורין ספי' החסד בשם גדולה כי המה דברו בספי' דתהו כמ"ש בהקדמת אוצ"ח שהמקובלים שעד האריז"ל דברו בבחי' נקודות דתהו, ושם הרי החסד הוא מצד הגדולה כנ"ל, והאריז"ל מדבר בבחי' פרצופים דתיקון דבחי' חסד דתיקון הוא בחי' חסד דמ"ה שמצד הביטול, וע"כ קורא אותה בשם חסד כו', וחסד זה הוא שנמשך בכל המדרי' עד למטה ובסט' דקדושה דוקא שאין בזה אחיזה כו'. וע"פ הנ"ל יובן ההפרש בין חסד דאברהם וחסד דישמעאל הנז' באגה"ק שם. דהנה חסד דאברהם הי' מצד תכלית הביטול והשפלות שלו שא' ואנכי עפר ואפר כו' כנ"ל, אך חסד דישמעאל הוא מצד ההגבהה וההתנשאות, דזאת הוא ההתנשאות שלו שכולם יחיו ממנו, וזה עושה לו התנשאות יתירה שע"ז יתגדל שמו ויודע בעולם, כי כל חיותו הוא ההתנשאות ומשו"ז הוא משפיע, ולא משום טובת המקבל כ"א משום עצמו היינו משום התנשאותו ושע"ז יגדל שמו דכל טיבו דעבדין לגרמייהו עבדין כו', ושרשו למעלה הוא מבחי' חסד דתהו שהוא חסד שמצד הגדולה כו', וכאשר הכלים דתהו נשברו ונפלו למטה, נעשה מזה בחי' חסד דישמעאל שהוא קליפה ממש בתכלית הגסות והישות כו'. והטעם שמדרי' גבוה כ"כ נפל כ"כ למטה הוא מהכלל הידוע דכל הגבוה גבוה יותר כשנופל ה"ה נופל למטה מטה ביותר, ויובן זה ע"פ מ"ש האוה"ח בענין שהארי' למטה הוא חי' שמאה והשור הוא בהמה טהורה, ולמעלה הרי פני ארי' אל הימין למעלה מפני שור אל השמאל, ותי' דהיא הנותנת דמפני שארי' למעלה גבוה יותר הנה כשבא בבחי' נפילה ושבירה א"א שיהי' בסט' דטהור כ"א בסט' דטמא, וכמו האבן שבראש החומה נופל למרחוק יותר, דהנה ארי' בקדושה הוא בחי' אה"ר בתגבורת גדולה ועצומה והוא בחי' גבורה שבחסד וכמו גבור כארי שהארי עיקרו הוא בחי' גבו', והרי פני ארי' אל הימין היינו שהחסד הוא בתגבורת והו"ע תגבורת האהבה כו',

וע"כ כשנופל למטה א"א להיות במדר"י דקירוב דהיינו בסט' דקדושה כ"א במדר"י דריחוק כו', משא"כ פני שור שאינו במדר"י גבו' כ"כ כשנופל למטה הוא במדר"י דקירוב כו', וכמו"כ יבון דבחי' חסד דתהו שהוא בחי' חסד שמצד הגדולה דוגמת בחי' חסד שבא"ס כו', הנה בשבה"כ נפל למטה יותר בבחי' חסד דלעו"ז שזהו חסד דישמעאל כו', ומה שאברהם יצא ממנו ישמעאל והלא אברהם הוא בחי' חסד דמ"ה שאין בזה אחיזה כנ"ל. הנה לידת ישמעאל הי' קודם שנימול שאז הי' במדר"י דתהו, ופי' יצא ממנו בבחי' סיגים ופסולת הנפרדים ויוצאים כו', וכשנימול אברהם נעשה בבחי' תיקון שאין שם אחיזה כלל כו', וזהו ה' שנתוסף לו היינו בחי' ה"ח דתיקון כו'. והנה ש' מ"ה דתיקון מברר ומתקן ש' ב"ן דתהו, והיינו דבחי' התהו יהי' ג"כ בבחי' אין וביטול כו'. והגם דתהו למעלה מתיקון כנ"ל, הנה באמת שרש התיקון למעלה מבחי' התהו וכמשנ"ל דהכוונה בעצמות א"ס הוא שיהי' התיישבות בכלים דוקא שזהו בבחי' התיקון מפני שאורות דתיקון הן בבחי' ביטול אל הכוונה העליונה כו' כנ"ל. והענין הוא דהנה יש ב' בחי' אין הא' בחי' אין עצמי, והב' האין שמברר את היש, דאין זה בהכרח שהיש קדום אליו, אבל בחי' אין העצמי קדום אל היש, והוא בחי' אין האמיתי שבבחי' אין ממש לגבי עצמות א"ס כו', ומזה הוא בחי' האין והביטול דבחי' התיקון כו', וע"כ יש בכח ש' מ"ה דתיקון לתקן בחי' היש דתהו שיהי' ג"כ בבחי' אין וביטול כו' ובאמת גם המשכת והשראת בחי' החסד שבא"ס הוא בבחי' התיקון דוקא, והיינו שבבחי' הביטול דוקא שם הוא השראת אוא"ס שמצד הגדולה כו'. והענין הוא דהנה אמרו"ל לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים, וצ"ל והלא לשארית נחלתו הוא נגד תיקון ארך, ומבחי' ארך אפים הרי החסד בבחי' גדולה כנ"ל בענין א"א וגדל חסד שנמשך החסד לכל דחשיכא כאורה כנ"ל ומה"ע למי שמשים עצמו כו'. אך הענין דגם חסד זה נמשך דוקא במקום הביטול וכמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכה ושפל רוח דבחי' מרום וקדוש דהיינו בחי' גדולה העצמית נמשך דוקא בבחי' דכה ושפל רוח כו', ומ"ש כחשיכה כאורה זהו בבחי' חיצוניות אבל בפנימיות העיקר הן נש"י דוקא וכמ"ש הלא אח עשו ליעקב במדר"י שהן בבחי' אחות וחיבור ואוהב את יעקב דוקא כו', וכמ"ש והוא עבר לפניהם לפני בחי' תהו ותיקון ושם העיקר הוא בחי' התיקון כו', והיינו דהכלי לבחי' פנימיות ועצמות א"ס הוא בחי' הביטול שהו"ע התיקון כו', וכמ"ש במ"א בענין חותם שוקע וחותם בולט דע"י חותם שוקע שלמטה נמשך חותם בולט שלמעלה. וענין חותם בולט שלמעלה הוא בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים כו', ונמשך דוקא ע"י חותם שוקע שלמטה שהו"ע הביטול וכמו ביטול דשמו"ע כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה שימני כחותם. וכמו מל"ת שנמשך ע"י מדר"י גבוה יותר מע"י מ"ע שהן עשיית דבר מה, ול"ת שהן העדר העשי' ה"ז מגיע למטה יותר, וכמא' שמי עם י"ה שס"ה כו', וכמ"ש במ"א. וזהו דהמשכת בחי' החסד שמצד הגדולה הוא ג"כ בבחי' הכלים דתיקון דוקא. ובכללות בחי' החסד דא"ס נמשך ע"י בחי' החסד דאצי'. שהרי בעצם ה"ה למעלה מהעולמות וא"א שיתקבל בעולמות כ"א בדרך מעבר בחי' החסד דז"א, ושם הוא הביטול דוקא כו' וזהו דאי' בזהר ע"פ ירום ונשא וגבה מאוד, ונשא מסט' דאברהם. וידוע דונשא הוא בחי'

רב חסד דאריך, ומ"מ הוא מסט' דאברהם משום דבחי' רב חסד נמשך ג"כ ע"י בחי' חסד דז"א. והכלי לכ"ז הוא בחי' הביטול כו'. ולכן ש' מ"ה דתיקון מתקן בחי' ב"ן דתהו כו'. והנה לאחר הברור דש' ב"ן כתי' והי' אור הלבנה כאור החמה, דמ"ה וב"ן שוין, ואדרבא בחי' ב"ן מתעלה למעלה יותר, היינו בש' ס"ג. דס"ג אותיות גס כו', והיינו דאז אינו נמשך בחי' החסד דא"ס ע"י ש' מ"ה דתיקון בחי' הביטול, כ"א שמאיר עצם בחי' החסד שבבחי' גדולת הא"ס. והוא גילוי בחי' יש אמיתי שזהו לא בבחי' מציאות כלל כו'. והיינו לא בבחי' הביטול כ"א בחי' הגדולה והרוממות העצמי שאינו בבחי' מציאות כו'. וז"ש והי' שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' אשר לא יקוה לאיש, שארית יעקב הוא בחי' הביטול דש' מ"ה דתיקון, בקרב עמים רבים, שמברר בחי' ב"ן דתהו כו', והי' אחר הברור כטל מאת ה', בחי' טלא דנטיף מעתיקא, והוא בחי' טל תחי' כו', אשר לא יקווה לאיש, איש הוא בחי' ש' מ"ה דתיקון, ולעתיד לא יקווה לאיש שלא תהי' ההמשכה ע"י בחי' ש' מ"ה כ"א יהי' גילוי בחי' יש אמיתי והיינו כאשר יהי' תחלה בחי' שארית יעקב בחי' הביטול דש' מ"ה כו'. וז"ש באגה"ק דכל חסד וחסד שהקב"ה עושה לאדם כו', דבחי' החסד דז"א הוא בחי' החסד דמ"ה, וגם בחי' חסד שמצד הגדולה הכלי לזה הוא בחי' הביטול דוקא כו'. וזהו דקדוק הל' בכל חסד וחסד, דהיינו ב' בחי' חסד הנ"ל. כי יש אדם שעושים לו חסד מבחי' חסד דאצי' ולפעמים נמשך מבחי' חסד דא"ס, וע"ד מ"ש בזהר ע"פ היש בה עץ אם אין, פי' אם מקבלים מבחי' עץ החיים דז"א או מבחי' אין דכתר כו'. ובכל אלה צ"ל בבחי' שפל רוח מאד. וזהו ג"כ שכ' כי חסד דרועא ימינא וימינו תחבקני, שזהו ג"כ ב' בחי' חסד הנ"ל. וזהו ג"כ שהי' ירא שמא יגרום החטא, והוא ע"ד מש"א סלח לנו אבינו כי חטאנו בשמו"ע, והי' אז בתכלית העלי' ומה"ע אומר אז סלח לנו כו'. אך הענין דקודם התפלה דרך איש* בעיניו ואינו חושב עצמו לחוטא, ובאמת הוא אינו חוטא ח"ו. אך כאשר בא בשמ"ע אחר המס"נ דק"ש ה"ה בעיניו כחוטא. דמאחר שאין עוד מלבדו הרי א"צ להיות בחי' ישות כלל וכלל, וא"כ גם בחי' קצת ישות, והיינו שאינו בבחי' העדר המציאות לגמרי ה"ז נחשב לחטא כו'. וכמו"כ הוא כאן הענין דשמא יגרום החטא, היינו שאינו בבחי' ביטול בתכלית כו'. דבאמת זה שהקב"ה עושה עמו חסד ביותר מבני דורו והוא מבחי' חסד דא"ס צ"ל בבחי' ביטול בתכלית ביותר כו'. וזהו קטנתי מכל החסדים, ב' בחי' חסד בחי' חסד דז"א ובחי' החסד שנק' גדולה, בחי' חסד שבא"ס כו' דמכ"ז קטנתי בבחי' שפלות וביטול ביותר כו'. ומכל האמת י"ל דזה שייך להיראה שמא יגרום כו', דמי יכול לעמוד לפני אמיתתו וכמ"ש במ"א. ולפי הנ"ל הוא ג"כ בבחי' הביטול היינו אם הוא כדבעי כו'. וזהו קטנתי מכל החסדים, דמכל החסדים קטנתי בבחי' שפלות וביטול בתכלית כו'.

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: איש ישר.

בס"ד מוצש"ק י"ט כסלו, עטר"ת.

פדה בשלוי נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי. ואמרז"ל בפ"ק דברכות כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור כאלו פדאני אותי ואת בני מבין האומות כו'. ופי' הרשב"א ז"ל שהן ג' דברים דמח' דבור ומעשה, דכתי' כי קרוב אליך הדבר מאד בפ"ך ובלבבך לעשותו, דהקירוב והדביקות דנש"י באלקות וכן הקירוב והגילוי דאלקות בנש"י הוא ע"י ג' דברים אלו דבפ"ך ובלבבך לעשותו כו'. דתורה היא בחי' דבור וכמ"ש ודברת, דעסק התורה צ"ל בדבור דוקא. וגמ"ח הוא מעשה, והו"ע הצדקה שהיא במעשה. וכן כל המצות נק' ע"ש הצדקה, וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כו', וקאי על מ"ע. דזה שהמצות נק' ע"ש הצדקה היינו מצ"ע דהענין מה שנק' בשם צדקה הוא דכמו שצדקה היא להחיות רוח שפלים, כמ"כ המצות הן המשכת בחי' רצה"ע וגילוי אלקות בעולם, שהכל שפלים נגדו כו', וכמ"ש במ"א. וה"ז במצות עשה, שע"י היא המשכת בחי' רצה"ע. אבל מל"ת אין זה המשכת בחי' הרצון כ"א שע"ז ממשיכים מבחי' בעל הרצון כו'. וכמ"ש במ"א בענין לאו קודם להן, דהן מגיע במה שהוא רצונו, אבל כשלא יש גילוי הרצון הרי א"א להמשיך ע"י הן, כ"א הלאו מגיע גם למעלה מבחי' הרצון כו'. וא"כ ענין הצדקה וגמ"ח היינו מצ"ע שהן בבחי' מעשה כו'. ותפלה היא מח', ולכן נק' עבודה שבלב כו'. והנה מחדומ"ע הן ברי' יצי' ועשי', וכמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בריאה הוא יש מאין, וז"ע המח' דשם הוא התחדשות האותיות, דקודם למח' לא יש אותיות ובמח' הוא שמתחדשים. ומח' יש בכל הכחות גם בכח הרצון והתענוג, אך עיקר המח' הוא בשכל. וקודם לזה הן אותיות שבנפש שאינם בבחי' מציאות אותיות, רק במח' הוא ראשית מציאות האותיות כו'. אך הוא בחי' ראשית ההתהוות ולבוש הראשון המלביש את השכל שמאיר שם גילוי אור השכל, שהרי גם פנימיות השכל כמו שהוא לעצמו מתלבש במח', ומה שא"א לבוא בדבור ה"ה בא במח' כו'. ולכן מח' היא בבחי' העלם אל הזולת. הגם דבמח' מאיר גילוי אור השכל מ"מ אין נגלה כלל אל הזולת, דכמה שיחשוב לא ידע הזולת מה הוא חושב כו'. וזהו אדרבא מפני עוצם הגילוי במח' ה"ז בחי' חשך והעלם לגבי הזולת. והגילוי רק לעצמו מפני שהאדם קרוב לעצמו. וענין הקורבה שאדם קרוב לעצמו ה"ז יותר גם מהקורבה דשני אחים או אב וכן, שהרי גם לאב או לאח אינו נגלה המח' שלו, והיינו מפני שגם האב או האחים הוא דבר נוסף על העצם, ובעצמו אינו דבר נוסף על העצם. דהגם דכחות הנפש אינם עצמות הנפש ומ"מ ה"ה כמו שאינו דבר נוסף על העצם כו'. והדוגמא מזה בעולם הברי' שהוא ראשית התחדשות היש שזהו רק בבחי' אפשרות המציאות כנודע, וה"ז לבוש הראשון שמלביש את האין האלקי. וה"ז כמו שאינו דבר נוסף על העצם מפני שמתאחד עם האין האלקי כו', ע"כ מאיר שם בחי' מחשבתו ית' שזהו בחי' גילוי אור כו'. והגם דברי' מאחר שהוא מ"מ בחי' יש ה"ז דבר נוסף על האין, מ"מ הרי א"א לחלק בין האין והיש, שהרי באמת כל מציאות היש הוא האין האלקי המהווה אותו. וכידוע

הענין בזה, דהיש להיותו בבחי' התחדשות הרי כל מציאותו הוא הכח המחדש אותו (ועמ"ש מזה בד"ה ויחלום, עטר"ת) וא"כ אין לחלק באמת בין האין והיש. וי"ל דבעולם הבריא' נרגש הענין איך שהיש הוא האין האלקי המהווה אותו כו'. וי"ל שז"ע אימא עילאה מקננא בכורסי'. דהנה מבו' במ"א דבינה היא בחי' ד"ת, והיינו דבינה היא בחי' יש, שהתהוות היש הוא מאין כו'. והרי הדעת דד"ת הוא שנרגש האין האלקי ולהיות ביטול היש לאין כו'. וענין הרגש האין בבחי' בינה הוא שכל מציאות היש הוא רק האין האלקי כו'. ובמדרי' עליונה יותר הוא בחי' היחוד דה' אחד מלמעלמ"ט. וכידוע שיש ב' אופני היחוד, הא' בדרך מלמטלמ"ע, שהעולמות הן בטלים ומיוחדים, דהיינו שהן כמו קודם שנתהוו, שאינן בבחי' מציאות כלל כו'. והב' הוא בדרך מלמעלמ"ט שכל המציאות הוא אלקות ממש כו'. וידוע דב' יחודים אלו הן בחו"ב וכמ"ש במ"א. דחכ' הוא בחי' היחוד מלמטלמ"ע, ולכן היא בבחי' נקודה בבחי' העדר המציאות כו'. ובינה היא בבחי' התרחבות והתפשטות, והיינו שהמציאות היא אלקות כו'. וז"ע יורה ומלקוש, דיורה הוא שעושה רקבון הגרעין, ומלקוש הוא שממלאה ומרחיב את הגרעין וכמ"ש במ"א. וכמו"כ הוא בד"ת בבחי' האין של היש, שהיש הוא האין כו'. ולהיות דאימא עילאה מקננא בכורסי' נרגש שם איך שהיש אינו דבר בפ"ע מהאין האלקי, וע"כ אין זה כמו דבר נוסף על העצם, ומשו"ז מאיר שם בחי' מחשבתו ית' כו'. ובעבודה מח' זהו תפלה, והיינו שכוונתו ומחשבתו דבוקה באו"ס ב"ה בבחי' מס"נ דהיינו ביטול כל הרצונות רק רצון א' לה' לבדו. ואין כאן שום פירוד מרצון זה כלל דאתכפי' סט"א ומתבטלים כל הרצונות, והוא בבחי' תכלית הדביקות והיחוד ברצון א' רק לה' לבדו כו'. ועי"ז מאיר אור האלקי בנפשו ובחלקו בעולם כו'. וכמ"ש וגם את העולם נתן בלבם, עולם ל' העלם, זה שמי לעלם כו'. וניתן העולם בלבו של אדם שע"י הגילוי בנפשו נמשך הגילוי גם בעולם שלא יש העלמות והסתרים ומאיר גילוי אלקות בעולם כו'. והגילוי הוא בראשית ההעלם, דהיינו בעולם הברי' שהוא העולם הראשון שנתהווה, שזהו בחי' לבוש הראשון שמלביש את האין האלקי. וע"י העבודה דתפלה שהוא בחי' מח' נמשך הגילוי בראשית ההעלם דהיינו עולם הברי' כו'. יצרתיו הו"ע הדבור, שזהו רק צורת והתגלות המח' לבד שהרי אותיות הדבור אינו התחדשות דכבר ישנם האותיות במח' רק שהוא בהעלם, ובדבור בא בהתגלות. וה"ז כמו צורה וחומר, כמו שעושים צורה מנסכא של כסף וכה"ג, הרי בהחומר כבר ישנה הצורה בהעלם ורק שבאה לידי גילוי כו', וכמו"כ הדבור הוא רק התגלות המח'. והו"ע התורה שהיא בדבור דוקא, ואינו י"ח במח' והרהור כ"א בדבור דוקא, וכמ"ש ודברת בם כו'. וע"י הדבור נמשך הגילוי בעולם היצי'. והגם דתורה למעלה מתפלה, דת"ת כנגד כולם כו', הנה היא הנותנת, לפי שהתורה היא למעלה במדרי' ע"כ נמשך עי"ז הגילוי גם בעולם היצי' כו'. והדבור דתורה הוא כמ"ש בס"י אחת רוח אלקים חיים, כמו האש הטמון בגחלת ע"י הרוח הנופח בא בהתגלות ונעשה שלהבת, כמו"כ ע"י רוח הדבור דתורה נמשך האור והגילוי כו'. וצ"ל דהמשכה דתורה היא למעלה יותר מההמשכה שע"י התפלה, והיינו המשכת אור עצמי לא רק הארה לבד. וי"ל דהיינו המשכת החכ', והוא גילוי בחי' ד"ע,

וכמ"ש ואמת ה' לעולם ואין אמת אלא תורה כו'. ובד"כ הוא גילויי בחי' אצ"י כו'. אף עשיתיו בחי' מעשה, דשרש ההמשכה היא מלמעלה יותר, היינו מבחי' כתר. וע"כ בא בבחי' מעשה מעשה המצות בעשי' בפ"מ דוקא. והעשי' צ"ל בקבלת עומ"ש, שזה דוקא מרבה בחי' רביעית, היינו גילויי בחי' הכתר כו'. וז"ע מחדו"מ שהן נגד ג' עולמות ב"ע כו'. והנה ידוע שיש ב"ע גם באצ"י, דחב"ד היא בחי' ברי' שבאצ"י, וכמ"ש בורא קדושים ישתבח שמך, דקדושים הן חו"ב. וחג"ת יצ"י שבאצ"י, ונה"י עשי' שבאצ"י כו'. וע"ז אמרו"ל על ג' דברים העולם עומד, עולם הוא בחי' אצ"י, כי הע"ס דאצ"י הן מקורי העולם כו'. והעמידה וקיום העולם בבחי' תוס' אור הוא ע"י ג' דברים דתורה ועבודה וגמ"ח, שהן מחדו"מ. דתפלה היא מח', והיינו כשמתבונן בהתבוננות אלקי בבחי' השגה פנימיות, דהיינו בחי' פנימיות המוחין. וידוע ההפרש בין חיצוניות המוחין ופנימיות המוחין דחיצוניות המוחין הוא שההתבוננות היא בלבושי ההשגה, שתופס בזה רק חיצוניות הענין. ופנימיות המוחין הוא שלא ע"י לבושי השגה, שבוה תופס בעצם הענין האלקי כו', וכמ"ש במ"א. וכאשר ההתבוננות היא בבחי' השגה פנימיות ואח"כ בא לבחי' אין דבינה, דהיינו בחי' נקודת התמצית, והוא ששולל כל פרטי ההשגה ובא לעצם נקודת הענין איך שהוא מושג מכל ההשגה כו'. וכאשר מעמיק עצמו בנקודה זו ה"ה משיג איך שעצם אמיתת הענין הוא בלתי מושג שמתבטל מכל השגתו מפני זה שמשיג ומרגיש איך שאמיתת הענין הוא בלתי מושג. וג"ז הוא השגה, רק שהיא בהבלתי מושג ולא בבחי' השגה ממש, כי אדרבא ההשגה מתבטלת מזה כו', ועמ"ש בד"ה מן המצר, רע"ח. וע"י העבודה באופן כזה נעשה הביטול בבחי' חב"ד למעלה, שע"ז נמשך תוס' אורות מבחי' עצמות אוא"ס בחב"ד דאצ"י כו'. וע"י עסק התורה בבחי' ביטול, והוא שהדבור דתורה הוא בבחי' מדבר וכמ"ש ומדברך נאווה ל' מדבר, שאינו זרוע שם שכלו ומדותיו רק הוא נתון ומסור לאמיתת רצונו וחכמתו ית' שבתורה ובוה הוא חפץ. ויותר מזה, שהביטול הוא באופן כזה שהדבור דתורה הוא רק דבר ה' המדבר בפיו וכמ"ש תען לשוני אמרתך כעונה אחר קורא כו', וע"ז נעשה הביטול בחג"ת להיות תוס' אור גם בחג"ת כו'. וע"י המעשה דמצות בכונה בבחי' קבעו"מ"ש, והיינו שאין כוונתו לעצמו רק לקיים רצה"ע בבחי' יחוד קוב"ה ושכינתא, והיינו ליחדא קוב"ה ושכינתא בתחתונים כו', נעשה הביטול גם בבחי' נה"י, ונמשך בחי' תוס' אור מעצמות אוא"ס בכללות האצ"י גם בבחי' נה"י כו'. והנה זלעו"ז עשה אלקים, דכמו שיש מחדו"מ"ע בקדושה כמו"כ יש מחדו"מ"ע בלעו"ז. דמחדו"מ"ע דקדושה היא בחי' אדם, א' הוא מח', ד' דבור, מ' מעשה. ומחדו"מ דלעו"ז הוא בחי' אדם בליעל, והוא כקוף בפני אדם. דאות קו"ף היא בצירור אות ה', רק שבה' רגל השמאלי

בשוה"ג בגוכ"ק: וזהו דוקא בבחי' פנימיות המוחין, דבחיצוניות המוחין הרי אינו תופס כלל בעצם הענין כנ"ל, ורק בפנימיות המוחין שתופס בעצם הענין הנה ע"י הנקודה בא אל העצמית כו'.

הוא מכוון נגד רגל הימני, ובקו"ף רגל השמאלי נמשך למטה. דהנה איתא בהקדמת הזהר דאתון ק"ר הן אתון דזיופא, דרי"ש הוא כמו ד' וקו"ף כמו ה', דדלי"ת הוא ל' דלות ועניות, והוא בחי' מל' דסיהרא לית לה מגרמא כלום, ורי"ש ג"כ ל' עניות וכמו ולרש אין כל. אך יש הפרש גדול ביניהם. דאות ד' יש לו נקודה בגו מאחוריו, ובאות ר' לא יש הנקודה. ונקודה היא בחי' ח"ע, וי"ד זעירא הוא בחי' יסוד. והיינו דהנקודה הו"ע הביטול, והו"ע אזעירת גרמא בחי' הביטול שבמל'. וענין י"ד זעירא הוא שבחי' מל' עם היות דלית לה מגרמה כלום ה"ה מקבלת ההשפעה מיסוד. והיינו לפי שיש בה בחי' ביטול ע"כ היא מקבלת כו', רק שהנקודה היא מאחורי הדלי"ת, היינו שזהו בבחי' אחר באחר כו'. אמנם הרי"ש הוא שאין בו נקודה, היינו שלא יש שם בחי' הביטול, וכמו"כ אינו מקבל ההשפעה. וז"ע ולרש אין כל, כל הוא בחי' יסוד, ולרש אין כל שאינו מקבל מהיסוד. גם כל הוא בגימ' נו"ן, והן נ' שערי בינה שנמשכים מהמוח ללב, והו"ע בינה לבא ובה הלב מבין כו'. דכאשר ההשגה היא במוח לבד זהו בחי' בינה, וכאשר נמשך ללב ז"ע שערי בינה כו'. ויש בזה ב' מדרי' כל וכלה, כל הוא כשזהו בבחי' חיצונית הלב, וכלה הוא בחי' פנימיות הלב כו', וכמ"ש בלק"ת פ' מטות ד"ה עיני כל. וכז"ל הוא בבחי' מל', שמאירים בה בחי' שע"ב, אבל לרש אין כל כו'. והוא הפרש בין אחד ואחר, דאחד הוא בחי' הביטול והאחדות, ואחר הוא בחי' הפירוד בתכלית, שהפרידן מאחדותו ית'. והנה כשם שמהדלי"ת נעשה ה"א, והיינו שמיחוד אב"א נעשה פב"פ, וכמ"ש בכתהאריו"ל שע"י הצדקה לדל ועני נעשה בחי' יחוד פב"פ שז"ע צדק ה'. כמו"כ מרי"ש נעשה קו"ף שהוא כציור אות ה' רק שהרגל השמאלי נמשך למטה. ובוהר"ק שם כ' שזהו מלאך סנדל שראשו בעשי' ורגליו בתוך הקלי'. והרמ"ז פ' פנחס ד' רנ"א ב' כ' שזהו דכר דקלי'. ובאמת לא פליגי, דבוהר"ק מדבר במדרי' הקדושה שבזה, והרמ"ז מדבר בעצם הקלי' עצמה. והענין הוא דהנה אות ה', הג' קוין שבה הן ג' מדרי' מחדומ"ע, וב' קוין מחוברים והרגל השמאלי אינו מחובר, מפני שהדבור עם מח' יש להם חיבור זל"ז, שהדבור הוא גילוי המח' כנ"ל, אבל מעשה הוא נפרד מהדבור, דאף עשיתיו הפסיק הענין כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה חייב אינש לבסומי הא'. אמנם באות ה' הרגל השמאלי הוא מכוון נגד רגל הימני. והיינו כאשר המדומ"ע ממולאים באור הקדושה, דהיינו בתורה ועבודה וגמ"ח, דאז גם המעשה היא לאלקות, וכמו בכל דרכיך דעהו וכל מעשיך לש"ש. והיינו מפני שבהדלי"ת יש בו י"ד שהוא בחי' הביטול, אזי גם ה' בחי' המעשה היא לאלקות כו'. משא"כ קו"ף הוא שהרגל השמאלי נמשך למטה, והיינו כאשר המח' ודבור אינן בבחי' ביטול, והיינו שחושב מח' אשר לא לה' המה, ומדבר דברים שלא לה', אזי יהי' ניכשל גם במעשה ר"ל, וזהו רגל השמאלי דקו"ף שנמשך למטה. דהנה כאשר המח' והדבור הן בבחי' ביטול, דהיינו שלא יחשוב מחשבת חוץ וכן בדבור, ואדרבא מחשבתו ודבורו הן בתורה ותפלה, ממילא הוא נזהר במעשה. אבל כאשר המחור"ד הן לא לה' סופו שיכשל ר"ל גם במעשה. וזהו כקוף בפני אדם, דאדם הוא מחדומ"ע דקדושה, ומחדומ"ע דלעו"ז הן כקוף כו'. וזהו והבור

רק אין בו מים, דבאר הוא שיש בו מים, והוא מפני שחפרוהו שרים, אהוי"ר, כמ"ש בלקו"ת ע"פ זה, ע"כ יש בו מים חיים, ח"ע ותורה כו'. אבל בור דלעו"ז הוא בור רק שהן אתוון דזיופא שאין בהם מים דקדושה, רק נחשים ועקרבים שהן קלי' וסט"א, והוא שמלא מרמות ומחשבת און כו'. ועוד יובן הענין ע"פ מ"ש בלקו"ת בהבי' דאלה מסעי בענין ה' ראשונה שהרגל השמאלי הן בחי' המדות הכלולים בבינה בחי' חו"ג המכוסים בהמוחין כו'. והקו"ף שבו היא בחי' מל' דאוישט פסיעה לבר, והיינו בחי' זו"נ הכלולים בבינה, ואז אין מהם יניקה דלא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו כו'. וזהו אות ה' שהרגל השמאלי אינו יוצא לחוץ, ובאות קו"ף הוא שיוצא לחוץ, הו"ע המדות בהתגלות הלב דאז יש בהם אחיזה כו'. וזהו לפי מ"ש הזהר"ק דרגל הקו"ף הוא סנדל כו', דהיינו מדרי' הקדושה רק שיש בזה אחיזה. ולפי מ"ש הרמ"ז הוא כנ"ל הוא במחדומ"ע כו'. וזהו כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור כאילו פדאני כו'. דע"י העבודה במחדומ"ע דקדושה בתורה עבודה וגמ"ח עי"ז היא הפדי' מהמחדומ"ע דלעו"ז. והעיקר הוא שמתפלל עם הצבור. דהנה אמרו"ל דרשו ה' בהמצאו בזמן שהוא מצוי דהיינו בעשי"ת, והא כתי' בכל קראינו איליו כאן ליחיד כאן לצבור והיינו דלצבור נמשך תמיד ההמשכה הנמשכת דעשי"ת. והנה מבו' בזהר בענין מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, דמאה בכתר ועשרים חו"ב ושנה* ז"א. וא"כ י"ל דליחיד נמשך מז"א, ולצבור כשהן עשרה ההמשכה היא מחו"ב וכשהן רבים אזי ההמשכה היא מכתר. וז"ע ומתפלל עם הצבור, שאז נמשך מבחי' הכתר שע"ז הוא עיקר הפדי' כו'. וזהו פדה בשלום נפשי, שזהו תורה וגמ"ח כמו שפרש"י שע"ז הוא הפדי', והעיקר כי ברבים היו עמדי שנמשך מבחי' הכתר כו'. והרי דוד ה' יחידי, אך מפני שרבים צריכים לו ה"ה כרבים, וכדאי' בתענית ד"ט סע"א שאני משה כיון דלרבים בעי לי' כרבים דמי, וכמו** דוד כיון דכל ישראל תלויים בו ה"ה כרבים. וזהו פדה בשלו' נפשי כו' כי ברבים, דכל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור, דהיינו מחדומ"ע דתורה ועבודה וגמ"ח עי"ז הוא הפדי' כו'. וזהו כי ברבים היו עמדי, דגם יחיד שרבים צריכים לו ה"ה כרבים כו', והו"ע תפלת צבור שע"ז כאלו פדאני אותי ואת בני כו'.

בס"ד יום א' כ' כסלו בסעודה, עטר"ת.

פדה בשלום נפשי מקרב לי. להבין ענין הפדי' בשלום ילה"ק מ"ש בזהר אחרי דע"ט ע"ב, זימנא חדא הוה צריך עלמא למיטרא אתו לרשב"י

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ושבע.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: וכמו כן.

ואמר דרוש ע"פ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים יחדיו דקאי על יחוד ז'ו"ג בבחי' פב"ב ואו' דהאי יומא אסתכלנא דיתהדר למטרי כולו אנפין באנפין כו' ועי"ז ירדו גשמים ומצינו שעל ירידת גשמים ה' כמה ענינים שהיו מוסיפים שש ברכות וגזרו י"ג תעניות על הגשמים, וחוני המעגל עג עוגה ועמד בתוכה והתפלל. והרשב"י פעל זה ע"י התורה בלי עבודה ויגיעה כלל. ולהבין זה צ"ל תחלה ההפרש בין תפלה וברכה. דברכה הוא להמשיך משרש ומקור, ואין זה התחדשות דבר כ"א שמה שיש בשרש ומקור יומשך למטה, מפני שבהשפעה יכול להיות עיכובי' בסדר ההמשכה ממדרי' למדרי'. וז"ע שאדם נדון בכי"ו, דהגם דמזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה דכמו"כ כל ההשפעות שנותנים לו בר"ה על כל השנה, מ"מ כמו שנמשך דרך סדר ההשתל' יש ע"ז דין ומשפט איך ובאיזה אופן יומשך. והיינו אם בר"ה בקש השפעה רוחנית בעבודה בתורה ותפלה וניתן לו שאלתו ובקשתו, הנה כאשר נמשך ההשפעה אח"כ יש דין ומשפט ע"ז אם ראוי הוא להשפעה רוחנית ובאם לאו יתן לו מה שנקצב לו אך בהשפעה גשמיות. וכן מי שבקש בר"ה השפעה גשמיות ונקצב לו ההשפעה, אח"כ הוא הדין ומשפט אם יומשך לו בגשמיות או ברוחניות ובתוס' אור בג"ע וכה"ג. ועי"ז היא הברכה שתהי' המשכת השפעה בלי שום עיכוב, והיינו שלא יעיינו בדינו, וכמ"ש בלק"ת ד"ה והנה פרח מטה אהרן. ונמצא הברכה היא על ההשפעה שלא תתעכב כו'. וגם ענין הברכה היא שכמו שהיא בשרש ומקור כן תהי' ההמשכה למטה, שהרי בההמשכה ממקורה מתמעט ההשפעה ואינה כמו שהיא במקורה, והברכה היא שתהי' ההמשכה כמו שהיא במקורה כו', וכמ"ש וזרע יצחק כו' וימצא מאה שערים ויברכה ה' כו'. אבל כ"ז אינו התחדשות רק ההמשכה משרש ומקור. אמנם ענין התפלה הוא להמשיך רצון חדש, שגם אם ההמשכה היא ח"ו באופן אחר יהי' רצון חדש כמו לרפאות החולים ולברך השנים כו'. וז"ע יהי רצון שיהי' רצון חדש כו'. והנה שרש ההפרש ביניהם י"ל עפמ"ש הפרדס שער הצחצחות פ"ז שהרששים המתאחדים בעצם השרש הן שרשי הכלים לא שרש העצמות (דשרש הספי' הכלולים המיוחדים בעצמות א"ס הן שרשי הכלים לא שרשי האור) כי העצמות הכל אחד הוא ואין צורך לא לשרש ולא למקור עכ"ל. כי שרש ומקור שייך בהתהוות דבר מה, דכאשר נתהווה דבר שהיא במציאות ודבר בפ"ע שייך לומר שיש שרש ומקור המהווה אותה הדבר. וכמו בעו"ע הרי העלול הוא במציאות דבר, והוא דבר בפ"ע שנתהווה מן העילה, שהרי אין העלול התגלות העילה כ"א שנתהווה מן העילה (ומה שנק' גילוי ההעלם הוא מפני שההעלם יש לו שייכות אל הגילוי כמשי"ת ונמצא כלול בהעילה), וההתהוות שלו הוא ע"י התפשטות העילה, שע"י התפשטות והתגלות העילה מתהווה העלול. אבל אין זה התגלות כ"א התהוות דבר (התהוות יש מיש רוחני) בזה שייך לומר שיש שרש ומקור, דהיינו העילה שמהווה את העלול, והעלול נמצא כלול בעילתו כו'. וכמו בשכל ומדות, הרי המדות הן דבר בפ"ע מן השכל שאינו ממהות השכל וכמ"ש במ"א, וא"כ התהוות המדות אין זה התגלות מהשכל מאחר שאינו ממהותו, כ"א התהוות ממנו. והנה המדות שבלב לכאו' הן מהמדות שבשכל בבחי' התגלות

כו'. ובאמת לידת המדות הוא מהשכל, וכמו מדות שבשכל ה"ה מהשכל, שע"י השגת* נעשה ההתפעלות שכלי. כמו"כ מדות שבלב לידתן הוא מהשכל, כי השכל הוא העילה של המדות. וכמו שאנו רואין בחוש דע"י גילוי השכל במדות שבלב נעשה התעוררות המדות, וגם לידת המדות מן המדות שבשכל דהיינו מהבכנ, הרי הבכנ נעשה בחי' שכל שבמדות היינו הטעם של המדה, ועמ"ש בתו"א בהבי' דלכן אמר. וא"כ מובן מדות משכל אין זה התגלות רק התו', שהמדות מתהווים מהשכל, ויש להם מקור הוא השכל שהוא מקור המדות, והמדות נמצאים כלולים בשכל כו'. וכן הוא בשכל גופא כמו שכל המקבל (היינו השכל הנשפע אל המקבל) משכל המשפיע אין זה התגלות משכל המשפיע כ"א התהוות. וכמו מציאת השכל לעצמו ה"ז התהוות וכמו שנק' המצאה היינו שהמציא שכל, וה"ז התחדשות דבר, דההשכלה הנמצאת אין זה התגלות מכח המשכיל כ"א שנמצא מאתו כמו"כ השפעת השכל אל המקבל ה"ז התהוות, והראי' שהמשפיע מוטרד ונתפס בזה, שאינו דומה קודם ההשפעה והיינו שמתעסק להשפיע ולא יושפע מעצמו, ואם הי' בבחי' התגלות הרי אינו שייך בזה תפיסא והתעסקות, וכידוע בענין אור ושפע כו'. ובאמת הרי צריך המשפיע להמציא ענינים איך ומה להביא השכל אל המקבל. והיינו גם לאחר שנמצא אצל המשפיע השכל השייך אל המקבל ונמדד אצלו ההשפעה אליו מ"מ בההשפעה אל המקבל צ"ל עוד מידה איך ומה שישפיע לו באיזה ענינים ובהצעת דברים כו' וכמ"ש במ"א. וה"ז התהוות והמצאת דבר מצד המשפיע היינו מצד העילה, והעלול היא במציאות והתהוות דבר. וכמו המדה שהיא מהות ומציאות דבר, וכן שכל המקבל הוא במציאות דבר. והא בהא תלי', דמפני שהוא בבחי' התהוות ה"ז בבחי' מציאות דבר כו'. והוא דבר בפ"ע כו', ושייך בזה שרש ומקור המהווה את הדבר, והמתהווה נמצא כלול בהמהווה, היינו שהעלול כלול בעילתו כו' (וכמו"כ בהעלול נמצא התלבשות העילה כו'). וכן הוא ביש מאין שהיש הוא שנתהווה בבחי' מהות ומציאות דבר, דביש מאין הוא ביותר שאין היש התגלות האין כ"א התהוות (ובאמת הוא התפשטות הארה מהאין האלקי וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג, והיינו לפי האמת שהוא בבחי' אין כו') ונתהווה בבחי' מהות דבר, ויש לו מקור המהווה, הוא האין האלקי, וגם נמצא כלול במקורו, והיינו מה שהמל' נק' בכל השמות דדצח"מ כמ"ש בע"ח, שזהו התכללות כל ההתהוות בבחי' מל' וכמ"ש במ"א, וכ"ז הוא בהתהוות דבר מה. אמנם בבחי' האור הרי האור הוא התגלות העצמות, שאין זה בבחי' התהוות כ"א בבחי' התגלות, וכמו אור וזיו השמש מן השמש ה"ז התגלות אור מהמאור. ולכן האור הוא בבחי' אין, דהיינו שהוא כמו העצם, דכמו שהעצם הוא בבחי' אין כמו"כ האור הוא בבחי' אין כו'. דבעו"ע הוא רק שהעלול הוא לפי אופן העילה, דלפי אופן כח חכמתו בעצמו ה"ה מראה כחו בהשפעה, וכן בשכל ומדות, לפי אופן השכל הן המדות (וגם באין ויש לפי האין הוא היש, וכמו יש נאצל ויש נברא כו', וגם כמו ונבראו וברא דמבו' במ"א דמלאכים נא בהם ונבראו מפני שאינם בבחי' נפרד כ"כ כו', וה"ז מפני שהאין האלקי

* (כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: השגת השכל.

מאיר בגילוי יותר בהתהוותם כו', וכמ"ש במ"א), אבל אין העלול כמו העילה רק לפי אופן העילה כו'. ובאור הרי האור הוא כמו העצם כו'. והיינו מפני שזהו התגלות העצמות כו' וע"כ אינו שייך בזה שרש ומקור (היינו שאינו בדרך מקור כ"א שהעצמות מגלה אור כו') ולא שנמצא כלול במקורו כו'. והגם שהאור כלול בהעצמו' כמ"ש בסש"ב שהאור והזיו ישנו כלול במאור השמש כו', הרי האור הוא התגלות מבחי' האור הכלול בהעצם. והכל אחד הוא, מאחר שאינו התהוות ממנו כ"א התגלות מהאור הכלול כו' הרי הכל אחד ואינו שייך בזה שרש ומקור כו'. וז"ש הפרדס דהשרשים המתאחדים בעצם השרש הן שרשי הכלים, כי הכלים הן בבחי' מציאות דבר שנתהווה וע"כ שייך בזה שרש ומקור כנ"ל, אבל האור הוא התגלות העצמות דהכל א' הוא ואינו שייך שרש ומקור כו'. אמנם באמת יובן דבבחי' הכלים וכמו"כ בכללות ענין המציאות הנה המקור יש לו ערך ושייכות אל ההתהוות ממנו מאחר שהוא מ"מ בחי' מקור אליו, שהרי לא יתהווה דבר מדבר המובדל ממנו לגמרי. והגם שיש ריחוק ערך המקור מהתהוות, מ"מ בהכרח שיש לו ערך ושייכות אליו, וכמו בשכל ומדות הגם שהן מובדלים זמ"ז כנודע מ"מ יש להם שייכות זל"ז, דשניהם הם כחות נפשיים וכחות רוחניים כו' (וגם השכל הוא כח מהנפש לא עצמי וכמו"כ המדות הן כחות כו'). וידוע דהתהוות המדות הוא מחיצוניות השכל, והיינו דכללות השכל הזה יש לו שייכות אל המדות, וכן בכל שכל הרי לידת והתהוות המדה הוא מחיצוניות השכל. דעצם השכל הוא למעלה מהמדו' וכשהוא מוטred בעצם השכלי אינו שייך למדה כ"א מחיצוניות השכל הוא שמתהווה המדה כידוע ומבו' בכ"ד. הרי שהחיצוניות השכל הוא בבחי' ערך ושייכות אל המדות כו', ומכ"ש שהמדות הכלולים בשכל שהן בערך המדות כו' וכן בשכל הנ"ל, הרי השכל שבמשפיע (לצורך המקבל) יש לו ערך ושייכות אל השכל הנשפע אל המקבל כו'. וכן הוא גם באין ויש, הגם שהאין הוא בבחי' לא דבר, והיש הוא בבחי' מציאות דבר, מ"מ יש להאין ערך ושייכות אל היש, והיש תופס מקום בהאין כו' כנודע. ולכן התהוות היש הוא מבחי' מל' דוקא דהיינו שבא בחי' האין להיות בערך להוות יש ונברא כו', דאין דכתר הוא שמהווה בחי' יש נאצל, והאין דמל' הוא שמהווה בחי' יש נברא, והיינו שבא בבחי' השתל' דע"ס דאצי' עד בחי' מל' להיות בערך להוות היש כו'. וכמ"ש במ"א בענין אין ערוך לך, דענין אין ערוך לגמרי הוא דוקא לגבי עצמות, אבל לגבי בחי' האין של היש אינו בבחי' אין ערוך לגמרי, כי יש איזה ערך ושייכות כו'. אמנם האור לגבי העצמות הוא באין ערוך לגמרי, שהרי העצמי הוא עצם והאור הוא הארה לבד שאין בו מן העצם כלל כנודע, והארה לגבי עצם ה"ה באין ערוך לגמרי כו'. ולכן העצם נק' יש האמיתי והיינו שזהו אמיתית ענין דבר, והארה הוא שאינו ענין ודבר (ניט קיין זאך). וה"ז באין ערוך לגמרי כו'. וכמו"כ האור הוא באין ערוך גם לגבי האור הכלול בעצמותו שהאור הכלול בעצמותו אינו עולה בשם אור כלל, וכמ"ש בסש"ב בהמשל דאור וזיו השמש כמו שהוא בגוף כדור השמש כו'. ובסש"ב משמע שזהו מצד הביטול (ובמ"ש* בפל"ג** וביתר שאת י"ל שהכוונה על מעלת האור

(* אצ"ל: וכמ"ש.)

(** בגוכי"ק חסר סיום המוסגר. ואצ"ל בשורה הבאה: כו'). ובזהר.

כו', ובוזהר פ' נח דס"ה ע"א לאו אינון נהורין משמע שאינן בבחי' אור כלל, ובהתגלות הי"ז בחי' אור כו'. וא"כ בחי' האור הגם שהוא בבחי' התגלות לא שמתהווה ממקורו כ"א בבחי' התגלות ה"ה באין ערוך יותר מההתהוות לגבי מקור המהווה דמ"מ יש להם ערך ושייכות, והאור הוא באין ערוך כו'. והנה כמו שהוא בבחי' אורות וכלים י"ל דכמו"כ הוא בהאור גופא בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע. דהנה האור דממכ"ע הוא שבא בבחי' מדה וגבול, והוא בחי' אור הקו הנמשך מאוא"ס שזהו המשכה שבבחי' מדה וגבול כמ"ש בהבי' דיביאו לכוש מל', והמשכת האור הזה הוא ע"י הצמצום כו', דקודם הצמצום הי' מאיר האור שהוא בבחי' א"ס, והי' הצמצום שנתעלם האור שבבחי' א"ס ואח"כ נמשך הקו (והיינו לא שנשאר אור הקו כ"א שנתעלם ונסתלק כללות האור ואח"כ נמשך הקו כו', ועמ"ש בע"ח שער עגוי"ו סוף ענף ג' שבאם הי' נשאר הקו לא הי' יכול להיות התהוות הכלים, וי"ל דאז הי' אור הקו בבחי' התגלות העצמות כו'). והגם דהמשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום, אך להיות שזהו לאחר שנתעלם האור לגמרי ואח"כ נמשך הקו הי"ז כמו התהוות אור כו', ועמ"ש בלק"ת בד"ה תקעו הב'. וגם ידוע שזהו מה שאוא"ס שיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו'. והיינו שאין זה המשכה מאוא"ס הבל"ג ממש כ"א מה שהאוא"ס שיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו', ואין זה בחי' כח הגבול שבא"ס כ"א בחי' אוא"ס הבל"ג, ולכן הוא מעין האור הבל"ג וכידוע* מין הכנף כו', רק שזהו מה שאוא"ס שיער בעצמו כו', ובא בבחי' העלם הצמצום שנועשה בבחי' גבול ובבחי' התחלקות מעלה ומטה שז"ע הספירות שבו כו', וכמ"ש במ"א באורך. וכללות האור הזה הוא שנאצל מאוא"ס להאיר את העולמות בבחי' גילוי אור כו'. וכידוע ההפרש בין אור ואצי', שהרי אצי' ג"כ אור, אך אור הוא הכלול בעצמותו, ואצי' הוא בחי' גילוי האור כו'. והנה אצי' דכללות הוא בחי' האור שלפני הצמצום והקו הוא מבחי' מל' דאצי' דכללות כמ"ש בהבי' דמנורת זהב פ"א ובהבי' דמוצאייהם. וזהו בכללות ההשתל', דבכללות בחי' האור שלפני הצמצום היינו בחי' התפשטות האור הוא בבחי' שייכות אל העולמו' והוא בחי' אצי' דכללות כו'. אך במדר"י שאחר הצמצום הרי א"ק בחי' אדם דברי' דכללות, וראשית גילוי הקו קודם שמתלבש בא"ק הוא בחי' אצי' דכללות כו', כמ"ש בהבי' הנ"ל בתחלתו. וזהו אצי' האור להאיר את העולמות כו', וא"כ הי"ז מה שנאצל להיות בחי' מציאות אור להאיר, ויש לו שרש ומקור, והוא בחי' ההשערה הנ"ל ששיער בעצמו כו'. והנה לפי השיטה שבהאור יש ג"כ ע"ס הרי כמ"ש הפרדס שיש שרשי הכלים כמו"כ שייך ג"כ שרשי האורות והן ע"ס הגנוזות בעצמות אוא"ס כו', וכמ"ש בהגהות להדרוש להבין ענין אוא"ס ולא אין לו תחלה כו'. והיינו בחי' ההשערה ששיער בעצמו להאיר במדה וגבול כו'. וגם להשיטה שהאורות הן פשוטים הרי מ"מ שיער בעצמו בכח מה שעתידי להיות בפועל כו', ובכללות השרש ומקור הוא בחי' התפשטות האור דאוא"ס שלפני הצמצום, ונמצא כלול במקורו היינו בחי' השערה הנ"ל (דכמו בשכל ומדות נת"ל שהשכל הוא העילה של המדות, ומדות שבשכל הוא התכללות העלול בעילתו כו' כמו"כ בכללות

* (כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וכידוע בענין.

בחי' האור והגילויי שבעולמות כו'). וזהו שאור הקו הוא בחי' גילוי מן העצם ולא גילוי העצם כמ"ש במ"א, והיינו שאינו רק התגלות כ"א כמו התהוות שיש לו שרש ומקור, ונמצא כלול במקורו כו'. והמקור יש לו שייכות אל הגילוי שהוא בחי' ההעלם של הגילוי כו' (וכידוע שיש בחי' העלם בעצם שאינו בגדר הגילוי' ובחי' העלם שהיא מקור אל הגילוי ונק' העלם של הגילוי, שהגילוי אינו התחדשות כו' וכמ"ש במ"א בהבי' דציאנה וראינה שבתו"א פ' בראשית שלא נדפס בתו"א). וכ"ז הוא בחי' האור דממכ"ע. אמנם בחי' האור דסוכ"ע הוא בחי' התגלות העצמות, ואין ענינו לפעול פעולת האור והגילוי כ"א לגלות עצמותו כו' וכמ"ש במ"א, ושרש המשכתן הוא מעצמות האור דא"ס שלפני הצמצום שלמעלה מבחי' שייכות אל העולמות כו'. הרי בבחי' האור הזה אינו שייך בחי' שרש ומקור מאחר שהוא התגלות העצמות כו'. וכמשנת"ל בכללות ענין האור דאינו שייך בו שרש ומקור העיקר הוא בבחי' אור הסוכ"ע שהוא בחי' התגלות העצמות כו'. אמנם יובן ג"ז דאדרכא בענין אין ערוך הוא* ביותר הוא* באור הזה שהוא באין ערוך כלל לגבי העצמות. דהנה האור דממכ"ע הרי המקור הוא בחי' ההעלם של הגילוי שיש לו שייכות אל הגילוי כנ"ל, אבל באור הסוכ"ע הרי העצמות מובדל לגמרי מבחי' האור כו' כנ"ל (וגם שהרי עצמות האור אינו בגדר שייכות כלל אל העולמות וההשתל' והאור המתגלה ה"ה בבחי' שייכות אל העולמות עכ"פ בבחי' מקיף דעש"ז נק' סוכ"ע כו' כנודע). וידוע דבבחי' ממכ"ע הוא בחי' עד ועד בכלל, דכאשר עומד במדרי' התחתונה הוא בבחי' שייכות אל המדרי' העליונה כו', ובבחי' סוכ"ע הוא עד ולא עד בכלל, משום דבבחי' סוכ"ע בכלל לא יש ענין הערך, וע"כ כשהוא במדרי' אחת אינו בבחי' שייכות אל המדרי' העליונה כו', ואם כן הוא בבחי' סוכ"ע גופא כ"ש שהוא כן בבחי' אור הסוכ"ע לגבי בחי' העצמות (היינו לגבי בחי' עצמות האור) כו'. א"כ הרי בבחי' סוכ"ע הוא בבחי' אין ערוך לגמרי כו'. וזהו שרש ההפרש בין תפלה לברכה, דהנה כללות ענין הברכה הוא ההמשכה בבחי' ממכ"ע, ונת"ל דהברכה היא להמשיך משרש ומקור ואין זה התחדשות מאחר שהמקור יש לו שייכות אל הגילוי, ונמצא כלול במקורו כו' כנ"ל. אבל ענין התפלה היא יהי רצון, דהיינו ההמשכה בבחי' סוכ"ע, והיינו גם אם הי' הרצון באופן כך וכך יהי' הרצון באופן אחר, והיינו שממשיכים מבחי' עצמות האור להיות הרצון באו"א, ה"ז רצון חדש וגילוי אור חדש, שהרי העצמות מובדל לגמרי מהגילוי, וא"כ הרי ההמשכה מבחי' עצמות האור הוא בבחי' אור חדש ממש כו' ועמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח דע"י התפלה הוא שנמשך האור ממש למטה לשנות הנבראים מכמו שהם שיתרפא החולה וירד הגשם כו' וידוע דבכדי שיהי' המשכת האור ממש למטה ושיפעול למטה לשנות הנבראים ה"ז כאשר נמשך עצם האור כו', וכמ"ש בסש"ב פנ"ג בענין הלוחות דמעשה אלקים המה שזהו ע"י המשכה מבחי' ח"ע שלא בדרך השתל' כו'. וכמו"כ הוא בתפלה שממשיכים מבחי' עצם האור, וע"כ נמשך האור ממש למטה ופועל לשנות הנבראים כו'. אמנם יש יתרון מעלה בברכה שזהו כמו ציווי, וכמו ברכת כהנים שאומרים יברכך ה' ה"ז קצת כמו ציווי. משא"כ בתפלה הוא שהמתפלל עומד למטה ומעלה ומקשר נפשו ומוסר נפשו בבחי'

(* לכאו' א' מתיבות אלו מיותרת.)

העלאת מ"ן ומבקש תחנונים כו'. ואי' באגה"ק הנ"ל דתפלה שהיא המשכת החיות מא"ס ב"ה שהוא לבדו כל יכול (לשנות הנבראים) והלכך כדי להמשיך אוא"ס ב"ה למטה א"א בלי העלאת מ"ן מלמטה דוקא. וי"ל דלהיות שע"י התפלה הוא המשכת האור למטה שלא בבחי' התלבשות ושיפעול השינוי למטה צ"ל העלאת מ"ן מלמטה היינו שיהי' המטה כלי לזה. דהנה במ"ת הי' גילוי אוא"ס למטה, והמטה לא נשתנה עי"ז, רק שפעל בו בכללות שיוכל להתברר כו' כמ"ש במ"א. ובכדי שיפעול למטה צ"ל העלאת מ"ן של המתפלל שיהי' כלי ראוי אל ההמשכה כו', ואחרי כל ההשתדלות בתפלה מ"מ אינו מוכרח שיתמלא בקשתו וכמא' המעיין בתפלתו כו'. והגם שהעלאת מ"ן גורם המשכת מ"ד מ"מ אינו מוכרח דבאוא"ס אינו שייך ענין ההכרחיות ח"ו. אבל בברכה הוא שהמברך עומד למעלה מן ההמשכה כו', והוא שניתן לו הכח לברך, וכמ"ש באאע"ה והי' ברכה הברכות נתונות לך כו', והי"ז כדוגמת המאציל ב"ה שממשיך ומאציל הגילויים כו', כמו"כ הו"ע הברכה שממשיך הגילוי שהוא למעלה ממנו כו'. והיתרון בתפלה הוא דברכה היא רק משרש ומקור, וכמו שא' יעקב ליוסף ידעתי בני ידעתי כו' ואולם אחיו הקטן יגדל כו'. ולכא' מפני מה לא ברכו שיהי' מנשה גדול מאפרים. אך שאין זה בענין הברכה כ"א להמשיך מה שכבר יש בשרש ומקור כמ"ש איש אשר כברכתו ברך אותו כו'. ותפלה היא להמשיך רצון חדש. והענין הוא דהנה מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהם של ישראל, דכתר נעשה מאבנים טובות כו', אבנים הן אותיות כמ"ש בס"י שתי אבנים כו'. והן אותיות התפלה כשיוצאין מעומקא דלב בלב נשבר, ובפרט כשהן ע"י הביטול דנה"ב, הי"ז יקר מאד למעלה ונעשה כתר לקונו, והו"ע המשכת רצון חדש שנמשך עי"ז כו'. והנה תורה הוא ג"כ כענין הברכה המשכה מלמעלמ"ט, ושרש ההמשכה היא מבחי' עצמות א"ס כו'. דהנה בתורה כתי' ואהי' אצלו אמון, שהתורה היא האומן והממוצע שבה ועי' נמשך בריאת העולמות. דהנה עש"מ נק' מילין דהדיוטא דלא אורחא דמלכא לאישתעי במילין דהדיוטא. והנה מתחלת הברי' הי' זה מצ"ע מפני כי חפץ חסד הוא (וג"ז הי' ע"י אמצעות התורה מצ"ע והכוונה הי' שנש"י יקיימו את התורה וכמ"ש במ"א בענין במי נמלך כו') ועכשיו ממשיכים זה ע"י התורה, וכמ"ש ולכבודי בראתיו כו' אין כבוד אלא תורה כו'. וזהו שאמרז"ל לא דברו חכמים אלא בהוה, היינו שע"י דבר החכמים בד"ת ממשיכים קיום העולם בהוה כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ביום השמע"צ כנישין פ"ה. אמנם הכוונה בתורה הוא שע"י יהי' תוס' אור בעולם, וזהו שת"ח נק' בנאים שעוסקים בבנינו ש"ע, היינו בקיום העולם להיות הכוונה פנימיות שבעולם דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחוננים, ופי' להיות לו דירה היינו בחי' עצמות א"ס כו', כי התורה היא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס וכמ"ש באור פניך נתת לנו תורת חיים כו', ובפרט בבחי' סתום דתורה. דהנה התורה היא ממוצע כנ"ל, וכל ממוצע כלול מב' מדרי', ובחי' סתום זהו מבחי' עצמות א"ס כו'. וכמ"ש במ"א. ועי"ז ממשיכים תוס' אור בעולם מבחי' עצמות א"ס כו'. והנה משה בקש אעברה נא ואראה את הארץ, וידוע שרצה דבכללות נש"י יהי' הכח הזה להמשיך אוא"ס מלמעלמ"ט בכח התורה, ולא פעל זה כ"א בראי' מרחוק, ועי"ז

פעל ביחידי סגולה שתורתן אומנתן להמשיך בכח תורתם בחי' עצמות האור למטה ושיהי' עי"ז השינוי למטה כו'. והיינו דכמו שנת"ל בתפלה שע"ז נמשך האור ממש למטה לשנות הנבראים שיתרפא החולה וירד הגשם כו', כן הוא ביותר ע"י התורה שנמשך בחי' עצמות האור לשנות הדבר למטה כו'. וע"כ הרשב"י ע"ה שהי' תורתו אומנתו (ולכן הי' פטור מתפלה כו') והי' מקור בחי' סתום דתורה שהוא הי' ענינו לגלות בחי' פנימיות התורה כו', ע"כ הי' ביכולתו לפעול ירידת גשמים ע"י התורה כו'. וי"ל דרשב"י הי' מחבר סתום וגילא דתורה שזה הי' בו יתרון גדול וכמ"ש במ"א. וע"כ המשיך גשמים ע"י התורה כו' (ומצינו גם בשארי תו"א באופן כזה וכמו זוטרי דבכו מחי' מתים, ורב יהודא כד שליף חד מסאנא אתי מיטרא כו', וכמו ר"ח ובניו כו', ומבו' במ"א שזהו ע"י מס"נ שלהם בעסק התורה כו'). וזהו שא' דרוש בענין יחוד זו"נ פב"פ דשרש ההמשכה היא מבחי' יחוד פנימי דאו"א ומבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. וזהו שסיים הענין שם בענין יגמה"ר, וידוע דיגמה"ר הן מבחי' פנימיות הכתר דמשם הוא שרש ההמשכה בחי' עצמות האור כו'. וכ"ז הוא לא בעבודה ויגיעה, כי זהו בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כמו ברכה כו'. והנה נת"ל דבכדי לשנות למטה צ"ל התחתון כלי לזה כו', הנה ע"י התורה נעשה ג"כ הבירור בדרך מלמעלמ"ט. וכידוע ההפרש בין תורה ותפלה, דבתפלה הבירור הוא בדרך מלמעלמ"ע בעבודה ויגיעה בדרך מלחמה כו', ובתורה הוא בדרך מלמעלמ"ט בדרך מנוחה. ובזה יש ג"כ ב' המדרי', הא' שצ"ל עכ"פ התעסקות בהענין, וכמו רב יהודא כולא תנוי' בניקיין הוה שהי' הבירור עי"ז וכמ"ש במ"א, מ"מ הי' ע"י התעסקות בהענין כו'. והאופן הב' הוא שאינו צריך התעסקות כלל בעניני' וע"י עסק תורתו נעשה הבירור בדרך ממילא כו'. וזה הי' מדריגתו של הרשב"י ע"ה, שע"י עסק תורתו בפנימיות התורה נעשה הבירור בדרך ממילא כו'. וזהו פדה בשלו' נפשי מקרב לי שזהו ע"י התורה בכלל שנמשך עי"ז מעצמות א"ס ב"ה שההמשכה היא שנמשך עצם האור ונעשה עי"ז שינוי למטה כו', והוא בדרך מנוחה כו', וביותר הוא בפנימיות התורה, וזהו פדה בשלו' נפשי הפדי' בשלו' כו'.

בס"ד יום ב' כ"א כסלו בסעודה אצל בני יחי', עטר"ת.

כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו. וצ"ל מה"ע אריכות באחד, ומהו מאריכין לו ימיו. והענין הוא דהנה כתי' ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דיום הוא דוקא כשכלול מערב ובקר, שאם הי' כולו יום אין זה יום, וכן שיהי' כולו לילה אינו יום, כ"א דוקא כשכלול מיום ולילה ולילה קדום ליום, דבכדי שיהי' בקר אור צ"ל תחלה ערב כו'. וטעם הדבר הוא, דהנה אמרו"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף

עמו מדה"ר, וכן הוא באמת שהעולם נברא במדה"ד וכמ"ש בראשית ברא אלקים (ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו תער"ב בדרושי שבועות תרע"ה) ואח"כ כתיב ביום עשות הוי' אלקים כו'. והענין הוא דכתי' שמש ומגן ה' אלקים דמגן ונרתק השמש הוא שמכסה ומסתיר על השמש, דאור השמש כמו שהוא אין העולם יכול לקבל, וע"י המגן ונרתק שמסתיר על אור השמש יכולים לקבלו, שע"י יכולים ליהנות מאורו. וכמו"כ הוא הוי' ואלקים, דהרי ההתהוות היא משם הוי' דהוי' ל' מהווה (וכמ"ש באגה"ק סי' כ' שהאור הוא המהווה כו') אך משם הוי' עצמו לא היו העולמות בבחי' יש כ"א היו בבחי' ביטול בתכלית כזיו השמש בשמש כו', וע"י שם אלקים שמסתיר על האור דשם הוי' נעשו העולמות בבחי' יש ומציאות כו'. והוא מחסדו ית' דטבע הטוב להיטיב שגם בנבראים שבבחי' יש יהי' בהם גילוי אור אלקי כו', דטבע הטוב דבחי' עצמות אי"ס שהוא בבחי' א"ס ה"ז מגיע גם בבחי' יש ומציאות כו' (וכמ"ש במ"א ההפרש בין האוא"ס שלמעלה מאצי' ובין הע"ס דאצי' שהן ג"כ בבחי' א"ס להתפשטותו, מ"מ ה"ז רק באצי' לא חוץ האצי' ואוא"ס שלמעלה מאצי' הוא שנמשך גם למטה מאצי' בבחי' א"ס כו'. וכמו"כ הוא בטבע הטוב שהוא בבחי' א"ס מגיע הטוב עד למטה ממה שיהי' גם בהם גילוי אלקות, והגילוי הוא בחי' הארה דהארה מאור האצי' כו' וכמ"ש באגה"ק הנ"ל). ואם הי' ההתהוות מש' הוי' עצמו לא הי' מציאות יש, וא"כ הרי לא הי' ביש בחי' אלקות, וע"י ש' אלקי' הוא שנתהווה מהארת ש' הוי' בחי' יש ומציאות וגם בהם יש בחי' אלקות, והוא החיות שיש בכאו"א שהחיות הוא אלקות. והגם שאינו יודע ומרגיש שזה אלקות, מ"מ הרי מרגיש את החיות שבו והוא אלקות, וע"י עבודה מרגיש בעצמו שהחיות הוא אלקות כו', וכן ההשגה האלקית וההרגשית אלקי, שכ"ז הוא בחי' גילוי אור אלקי, והוא דוקא ע"י שהתהוות היא ע"י ש' אלקי' כו'. ואח"כ שיתף עמו מדה"ר הוא שיהי' גילוי ש' הוי' ממש. דאחר שנתהוו העולמות ע"י ש' אלקים שזהו רק מהארת ש' הוי' יכולים אח"כ לקבל גם גילוי ש' הוי' עצמו כו'. ויובן זה עד"מ במשפיע ומקבל, הרי השכל כמו שהוא אצל המשפיע אי"א שיתקבל אצל המקבל, ואם ישפיע לו את עומק ופנימיות השכל כמו שהוא אצלו יתבלבלו חושי המקבל ולא ידע כלל את השכל. וע"כ אמרו"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, וענין הקיצור אין זה שאינו משפיע לו את השכל כ"א אפס קצהו, דבאמת אינו מעלים ממנו דבר וחצי דבר, ומשפיע לו הכל, רק שמלביש ומעלים כ"ז בהקיצור, וכמ"ש מזה בבה"ז אחרי בענין הביאו עלי כפרה. והשכל כמו שהוא בקצרה יכול המקבל לקבל, וכאשר מקבל הדברים מכוון כמו שהן ומעיין בהם ה"ה בא על עומק ופנימיות השכל, וכמא' עד ארבעין שנין כו' דלאחר ארבעין שנין קאים על עומק חכמתו כו' וכמ"ש במ"א וזה ע"י שבתחילה קבל את השכל לפ"ע הכלים והחושים שלו, אזי יוכל אח"כ לקבל את עומק השכל שבתחילה לא הי' באפשרו לקבל ועכשיו ביכולתו לקבל כו'. וכמו"כ הוא דתחלת ההתהוות א"א להיות מש' הוי' עצמו כ"א ע"י ש' אלקים, ואחרי שנתהוו מהארת ש' הוי' שע"י ש' אלקים יכולים לקבל גם הגילוי דש' הוי' עצמו כו', והו"ע להיות לו דירה בתחתונים שיהי' גילוי אוא"ס בעולם, וכמו בביהמ"ק שהי' קוראין את

השם ככתבו שזהו גילוי ש' הוי'. וז"ע אור וחשך שהו"ע ש' הוי' וש' אלקים בחי' גילוי והעלם' ותחלה צ"ל בחי' העלם דש' אלקי' ואח"כ יכול להיות הגילוי דש' הוי' כו'. ועיי"ז הוא שבכל הנבראים שנתהוו יש בהם ב' מדרי' אלו אור וחשך יום ולילה ולילה קדום כו', דכמו"כ הוא בהאדם שיש בו בחי' אור וחשך שזהו הגוף והנפש. ואם הי' התגלות הנפש תחלה לא הי' התהוות הגוף' כ"א תחלה הוא התהוות הגוף ואח"כ גילוי הנשמה כו' (והו"ע בנין החומר שקדם לבנין הצורה כו', וכמו תחלה וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו'). וכמו"כ הוא בעבודה תחלה ביטול הגוף ואח"כ העבודה מצד הנשמה כו'. וזהו שאמרז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, והיינו כאשר מתבונן באוא"ס ב"ה איך את השמים ואת הארץ אני מלא דאיהו ממכ"ע ואיהו סוכ"ע ולית אתר פנוי מיני' בכ"מ שהוא ה' הוא שם, ואיך שהוא מרוחק בתכלית מחמת הישות והחומריות שלו ה"ה מתמרמר בנפשו מאד ונשבר לבו ורוחו בקרבו שעיי"ז נעשה שבירת החומריות וביטול הגוף ואח"כ העבודה בתפלה היא בשמחה, כי בתפלה הרי עיקר העבודה היא דהנשמה בהשגת אלקית ובהתעוררות האהבה לאלקות שהיא עבודה בשמחה כו'. ודוקא כאשר תחלה הוא ביטול הגוף עיי' המרירות הנ"ל אז הוא התגלות אור הנשמה והעבודה היא בשמחה, וכמ"ש לב נשבר ונדכה אזי תשמיעני ששון ושמחה כו' וכמ"ש בסש"ב פכ"ו. וזהו שצ"ל תחלה בחי' ערב ולילה היינו ביטול הגוף ואח"כ בחי' יום היא האהבה והשמחה שמצד הנשמה כו'. וז"ש אהללה ה' בחיי אומרה לאלקי בעודי' דפי' בחיי היא הנשמה, ובעודי הוא הגוף, וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ו. והיינו שיש עבודה מצד הגוף והוא ביטול הגוף להיות בבחי' לב נשבר כנ"ל ועבודה מצד הנשמה והיא האהבה כו', וצ"ל תחלה ביטול הגוף ואח"כ האהבה, מפני דכאשר יש ביטול הגוף אז הוא התגלות הנשמה כו'. וגם ענין אומרה לאלקי בעודי הוא בחי' אתכפי' שז"ע הזמרה כו' כמ"ש במ"א. והיינו העבודה שבנשמה המלובשת בגוף' והכפי' דנה"ב כו'. והילול הוא ל' בהילו נרו על ראשו, שהוא גילוי אור הנשמה, ועז"א אהללה ה' בחיי היינו העבודה באור הנשמה שזהו בבחי' אתהפכא כו'. והנה כתי' ויבדל אלקים בין האור ובין החושך, משמע דקודם ההבדלה היו אור וחשך משתמשין בערבובי' והענין הוא דזהו בבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' דשם אור וחושך משתמשין בערבובי' בלי התחלקות כו' ונק' יום שכולו ארוך שלא יש התחלקות דיום ולילה כו'. דהנה נת"ל דאור וחשך הו"ע מרירות ושמחה, וכן אהבה ויראה וחסד וגבו' הן אור וחשך. דבסדר השתל' ה"ה מובדלים זמ"ז, דכאשר הוא במרירות אינו בשמחה, דבשעת המרירות מתמרמר בנפשו מאד על הריחוק שלו וצר לו מאד (עס איז עם באמת ניט גוט) ואינו שייך לשמחה. ובעת השמחה אינו שייך למרירות, דבעת התפלה כשמתבונן בהתבוננות אלקי ומשיג הענין אלקי והוא בהנחה טובה שמאיר לו הענין והוא בבחי' קירוב ודיקות באלקות אז טוב לו (עס איז עם באמת גוט) ושש ושמח בנפשו על גילוי אור האלקי ודיקות באלקות, ואינו שייך לענין המרירות כלל כו' וכמו"כ באהו"ר, בעת שהוא באהבה אינו ביראה, ובעת שהוא ביראה אינו באהבה, דאהבה היא בבחי' קירוב ויראה בבחי' ריחוק שהן תנועות הפכיות זה מזה. ויש התבוננות מיוחדת לאהבה והתבוננות

מיוחדת ליראה. דההתבוננות המביאה את האהבה היא בבחי' הקירוב דאלקות והיינו בהאלקות שמתמצצם ומתלבש בעולמות, דבזה שייך השגה ובזה שייך קירוב ודביקות האהבה כו', והיא בחי' אהבה חיצונית היינו האהבה שע"פ טו"ד כו' (ויש ג"כ אהבה הבאה מהקירוב והוא כענין כמים הפנים אל פנים שמבו' בסש"ב פמ"ו והיא אהבה עליונה יותר כמש"ש). ואהבה פנימיות היא מבחי' הריחוק דאוא"ס, דהיינו מההפלאה והרוממות דאוא"ס איך שכל הגילויים הן רק הארה לבד ובאין ערוך לגבי עצמות כו', שעיי"ז הוא תוקף האהבה ורצוא דמי לי בשמים כו'. ויראה היא מבחי' הריחוק דאלקות, דהיינו מההבדלה מהעולמות שמוסתר ונעלם מהעולם כו', וכמו יראת המלך שזהו דוקא מזה שהוא מובדל ומרומם מן העם, ולכן צריכים לרוממו ולהבדילו וכמ"ש שום תשים עליך מלך כו' וכמ"ש במ"א, והיא בחי' יראה חיצונית (וכאשר ההשגה היא בעצם ההפלאה והרוממות דא"ס ה"ז יראת פנימיות, והו"ע יראת הרוממות כו', ויש שמהשגה זו הוא בחי' האהבה והו"ע אהבה בתענוגים כו' וכמ"ש במ"א). ויראה פנימיות היא מהקירוב היינו איך שאוא"ס נמצא למטה כמו למעלה כו', וכמ"ש במ"א. והיינו דאהו"ר מחולקים זמ"ז הן בעצמן והן בהתבוננות המביאים לידי אהו"ר כו'. וידוע דאהו"ר הן מקור מ"ע ומל"ת וכמ"ש בסש"ב והמקיימן באמת הוא האוהב שם ה' וחפץ לדבקה בו כו'. וכאשר הוא באהבה הוא חפץ באמת בקיום המצות ויקר אצלו מאד ענין המצות כו'. וכאשר הוא ביראה ה"ה ירא מאד מעניני ל"ת וזהיר מאד בכל דבר שיוכל לבוא ח"ו לאיזה דבר איסור, ומצד האהבה הוא בקיום המצוה ובהידור מצוה. ונמצא שהכחות הן בבחי' התחלקות והבדלה במרירות ושמחה ואהבה ויראה ומ"ע ומל"ת. אמנם בכחות עצמיים שבנפש אינם בבחי' הבדלה והתחלקות, ויכולים להיות שניהם כאחד, וכמא' חדוה תקוע בליבאי מסט' דא ובכי' מסט' דא, שהמרירות והשמחה המה כא'. וכמו רע"ק שזלגו עיניו דמעות בסודות התורה שגילה לו ר"א, וידוע דדמעות באין מכיון המוחין וכל כיוון הוא מרירות (א' ניט גוט קייט) וזה בא מצד השמחה והעונג. דמפני שרע"ק ה' לו חוש טוב ביותר בסודות התורה והי' לו עונג גדול מאד, מזה גופא בא הכיוון והמרירות מה שאינו בעצם מהות מדרי' זו כו', דרע"ק ה' חפצו ותשוקתו להיות במדרי' זו וכמו שא' כל ימי הייתי מצטער מתי יבוא לידי כו', וכמו"כ ה' חפצו האמיתי להיות במדרי' האלקית, ומפני הטוב טעם שלו והעונג העצמי והפנימי בעומק נפלאות החכ' מזה ה' הכיון שזלגו עיניו דמעות כו' (וי"ל ג"כ דמחמת העונג ושמחת הנפש נעשה ביטול הכלים שו"ע הכיון כו'). וכמו"כ אין מוסרין רזי תורה אלא מי שלבו דואג בקרבו, ענין מסירת רזי תורה היינו בחי' האלקות שברזי תורה, כי ההשגה יכול להיות בכאו"א, רק הכוונה על הפנימיות, היינו האלקות והענג האמיתי שברזי תורה כו', וזה מוסרין דוקא למי שלבו דואג בקרבו, דלב דואג הו"ע המרירות, והוא דוקא כלי להעונג והטעם שברזי תורה כו'. ובאמת בחי' פנימיות או"א"ס שבבחי' בל"ג א"א להיות נתפס בבחי' שמחה וענג לבד או בבחי' מרירות לבד, שהרי זהו הגבלה והוא בבחי' כלי שאינו תופס באוא"ס כו'. כ"א כאשר חדוה תקוע בסט' דא ובכי' בסט' דא שהוא בשני הפכים כא' ה"ה מגיע ותופס בבחי' או"א"ס הבל"ג כו', והיינו כאשר יש בענין א' שני

ההפכים כא' עונג וחדוה מצד הרגש עצם הענין בטוב טעם, ויש ג"כ מרירות פנימי הבא מזה אזי מגיע אל הענין (אז ער איז דאָס) כי תפיסת הענין הוא באופן כזה דוקא כו' (וע"ד מ"ש בס"י ע"ס בלי מה בלום פיך מלדבר ולבך ולהרהר ואם רץ לבך שוב למקום ועז"נ והחיות רו"ש, היינו שהתפיסה בזה היא בבחי' רצו"ש דוקא כו'). וכמו"כ אהוי"ר יכולים להיות ביחד, דזה שהם נבדלים דכאשר הוא באהבה אינו ביראה וכן ביראה כו', זהו כאשר האהבה היא שרוצה דבר מה ונמשך אלי', והיראה הוא שבורח מאיזה דבר כו'. אבל האהוי"ר עצמיים האהבה אינו שרוצה ונמשך כ"א שהולך בדרך ממילא, והיראה אינו בבחי' בריחה כו'. וכמו בר"ה ויוהכ"פ ה"ה זמן היראה שנק' ימים נוראים, ומ"מ הרי כל או"א עומד אז בבחי' עלי' ובבחי' המשכה למעלה, ואין זה בבחי' רצון שרוצה ונמשך כ"א שהוא עולה והולך למעלה בדרך ממילא כו', ובעצם הוא בבחי' יראה כו'. וידוע דר"ה ויו"כ אין עיקר העבודה בקיום המצות כ"א עבודה עצמיות מעצם הנשמה, והוא בבחי' אהבה ויראה כא' כו'. וכן בקיום המצוה הוא אז בשוה הן במצ"ע והן במל"ת, וכנראה בחוש דבזה הזמן חפץ מאד בקיום המצות וזהיר מאד בל"ת, ושניהם כא' שוים לטובה כו', דאהוי"ר הם שניהם יחד, וכן קיום המצות בשניהם במצ"ע ומל"ת כו'. וזהו דאור וחשך משתמשים בערבובי', והו"ע יום שכולו ארוך שלא יש התחלקות דיום ולילה כ"א שניהם כא' כו'. וזה"ע מאריכין לו ימיו, היינו גילוי בחי' המדות דעצם הנפש שהו בבחי' אריכות היינו בלי הגבלה ובלי התחלקות כו'. דמדות שע"פ טו"ד הן בבחי' התחלקות א"א להיות ביחד, משא"כ המדות שלמעלה מטו"ד אינם בבחי' הציור וההגבלה דמדות אהוי"ר ובאין שניהם כא' בכל הפרטים שבהם כו' כנ"ל. וכ"ז הוא ע"י שמאריך באחד. דהנה אנו או' שמע ישראל כו' ה' אחד דלכאוו' הול"ל ה' יחיד שמורה על אחדות יותר, דאחד ה"ה אחד המנוי ומורה על התאחדות הפרטים, ויחיד הוא שמיוחד בעצם, וא"כ הול"ל ה' יחיד. אך הענין כמארז"ל כד אמליכת' למעלה ולמטה ולד' רוחות תו לא צריכת. דעיקר ענין ליחדו ית' הוא ליחדו בעולם דוקא, והיינו שהעולם בטל ומיוחד, שע"ז מורה תי' אחד שהפרטים מתאחדים. והוא מרומז בתי' אחד דהח' הוא ז"ר וארץ וד' הוא ד' רוחות העולם שהכל בטל לגבי או"ס אלו"פ ש"ע כו'. דהנה כל דבר שהוא במציאות ה"ז בהגבלה דו"ק שזהו בחי' מקום שהוא בחי' הגבלה. וכמו שהאדם מוגבל במקום, דכאשר הוא עומד למזרח הרי מזרח הוא לפניו ומערב לאחוריו וצפון ודרום לימין ושמאל, וכאשר עומד למערב הוא להיפך, הרי שהוא מוגבל בהמקום. וזהו באדם מפני שהוא עצמו בבחי' מקום ע"כ הוא מוגבל בהמקום. אבל מה שאינו בבחי' מקום אין המקום מגביל אותו מאחר שאינו בבחי' מקום בעצמו כו', והיינו מקור המקום שאינו בבחי' מקום דהוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו, הרי אין המקום מגביל אותו כו'. וזה נראה בגילוי בבהמק"ד דמקום הארון לא ה' מן המדה דבית קה"ק ה' עשרים אמות והי' מכל צד עשר אמות ומקום הארון לא ה' מן המדה, והיינו שהארון הגם שהי' במקום לא ה' מוגבל במקום כו'. דכללות ענין בהמק"ד ה' להיות בחי' גילוי אלקות בעולם, וע"כ ה' נראה שם איך שהמקום בטל ואינו בבחי' הגבלת מקום כו'. וזהו כד אמליכת' למעלה ולמטה

ולד' רוחות כו', והיינו שהמקום בטל בתכלית ואינו בבחי' מקום כו' (ועמ"ש בס"ב ח"ב פ"ז ונר' שזהו בחי' שילוב הוי' באד', דבחי' המקום הוא בלי מקום כו'. דהנה שילוב אד' בהוי' הוא שהמקום בטל במציאות שלא יש בחי' מקום כלל וכביטול אור השמש* שאינו עולה בשם אור וזיו כלל כו'. ושילוב הוי' באד' הוא שיש מקום והוא לא בבחי' מקום, וכמו הארון שהי' במקום אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבה והי' לא בבחי' מקום כנ"ל, ולגבי הנבראים בחי' מל' מעלמת שהמקום נראה בבחי' מקום ממש כמ"ש בס"ב שם, וכד אמליכתי' הוא שהמקום בטל כמו מקום הארון כו'. וי"ל שז"ע גילוי שאנו מבקשי' בר"ה מלך על העולם כו' וידע כל פעול כו' היינו שיהי' לא בבחי' מקום כו'). והנה מאריכין באחד הוא כי כמו שיש ו"ק למטה כמ"כ יש ו"ק למעלה, והן ששה מדות עליונות כמ"ש לך ה' הגדולה כו', שזהו מקום רוחני כו' ושרשם בבחי' החכ' שזהו גי'כ בבחי' מקום, וכמו בשכל יש מעלה ומטה, שיש שכל נעלה שהוא בבחי' עליון ויש שהוא בבחי' תחתון כו', וכן הנטי' לחו"ג שזהו בחי' הקצות דימין ושמאל כו'. אך בחי' הכתר הגם דשם יש גי'כ בחי' המדות וכמו המדות שברצון, הנה שם הוא שלא בבחי' התחלקות והן בבחי' תכלית האחדות, כי אינן בבחי' מציאות מדות כלל ואינו שייך מעלה ומטה וו"ק, דכ"ז אינו שייך כלל בבחי' הכתר כו'. ובשרשו הוא בבחי' אוא"ס, שיש גי'כ ב' קוין דאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, והן ב' קוין שקולין שהן בבחי' אחדות גמורה כו'. וז"ע המאריך באחד, היינו בבחי' הביטול דו"ק עליונות עד בחי' הכתר ועצמות אוא"ס ששם הן בבחי' אחדות פשוטה כו'. ועי"ז הוא הגילוי דעצם הנשמה, דהיינו המדות עצמיים שהן בלי גבול וכלי התחלקות כו', וכנ"ל בענין אור וחשך משתמשין בערבובי' כו'. וזהו שע"י אריכות באחד מאריכין לו ימיו הוא בחי' יום שכולו ארוך כו'. והנה קודם לזה או' שמע ישראל, דישראל עלו במח' מח' היא בחי' חכ' חשב מ"ה כו', ועלו במח' היינו בחי' ח"ס חכ' שבכתר שלמעלה מעלה מבחי' חכ'. וכמא' שתוק כך עלה במח', דמה שעלה במח' בחי' ח"ס לא יש מקום לזה בחכ' הגלוי', והיינו מפני הבדלת הערך דבחי' ח"ס מחכ' הגלוי' כו' וכמ"ש במ"א. ולהיות דישראל עלו במח' בבחי' הכתר דשם הוא אריכות דאחד כנ"ל, ע"כ מאריכין לו ימיו שיכול להיות בהם התגלות בחי' יום שכולו ארוך שע"י שמאריכין באחד כו'. וזהו כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו, דיום הוא שכלול מיום ולילה שזהו בחי' אור וחשך שהן ב' מדרי', וחשך קדום לאור, שע"י קדימת החשך הוא גילוי האור כו'. אמנם למעלה מההבדלה אור וחשך משתמשים בערבובי' שזהו יום שכולו ארוך בלי התחלקות, וז"ע אריכות ימים כו'. ונש"י להיות שעלו במח' סתימאה ע"כ ע"י אריכות באחד מאריכין לו ימיו גילוי בחי' יום שכולו ארוך כו'.

* (כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: השמש בשמש.

בס"ד ש"פ וישב ש"ח, עטר"ת.

נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. ופרש"י בחצירו דבתייהם היו פתוחים לחצר. והתוס' כ' דמיירי שאין חצר לפני הבית וביתו סמוך לרה"ר, וכשיש חצר לפני הבית צ"ל בפתח החצר שיהי' לרה"ר. וצ"ל מה"ע דנ"ח צ"ל מבחוץ דוקא לחצר או לרה"ר, ומהו ההפרש ביניהם. ולקמן שם בגמ' והיכן מנח לה רב אחא ברי' דרבא או' מימין רב שמואל מדיפתא או' משמאל והלכתא משמאל בכדי שיהי' נ"ח משמאל ומזוזה מימין. וכ' הטור בשם אבי עזרא* דכשאין מזוזה בפתח אזי נ"ח מימין. וצ"ל מה"ע דנ"ח משמאל, והלא המנורה הי' בדרום שהוא קו הימין ומפני מה נ"ח משמאל. ומהו השייכות למזוזה שצ"ל מזוזה מימין ונ"ח משמאל, וכאשר לא יש מזוזה מימין אזי נ"ח מימין. והענין הוא דהנה מלחמת היוונים הי' מלחמה רוחניות שלא רצו לשעבד גופם רק להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצוניך ושלחו להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל. שור הוא קו השמאל, וידוע דעיקר יניקתם הוא מקו השמאל. דקו הימין אינו נופל למטה כ"כ, דגם בבחי' נפילה הוא רק בק"נ לבד, דק"נ אינו רע גמור, דגם הרע דנוגה הוא בדברים המותרים. וכידוע דהדברים הגשמיים כאשר אינן לש"ש וגם לא למלאות תאות נפשו ה"ז עצם נוגה. וכאשר הוא למלאות תאות נפשו ה"ז רע דנוגה, ומ"מ אינו דבר אסור (וכמ"ש בס"ב שאינו אסור וקשור בידי החיצונים ובקל יכולים להעלותו כו'). וצ"ל דגם שיוורד לפי שעה בגקה"ט כמש"ש פ"ז מ"מ אינו אסור וקשור בהם כו'). ובחי' נוגה היא בחי' ממוצעת בין הקדושה ובין גקה"ט. והיינו שע"י ריבוי תאות היתר יבוא לידי איסור ר"ל וכמארז"ל היום או' לו כך ולמחר כך עד כו', ומ"מ הרי נוגה אינו רע, ורק מקו השמאל נופל בגקה"ט. וזהו שצוה אברהם לאליעזר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני כ"א אל ארצי כו', מפני שהן בחי' ק"נ לבד כו'. וטעם הדבר כי מקו הימין ההשפעה היא בבחי' קירוב, וע"כ אינם יכולים לקבל משם, משא"כ קו השמאל שההשפעה היא בבחי' דחי', ומדחי' אחר דחי' יכולים גם הם לקבל כו', וכמ"ש בלק"ת בדרושי פ"א. וענין קירוב ודחי' בקדושה י"ל שזהו אם בבחי' דביקות או לא בבחי' דביקות. וזהו כללות ההפרש בין בחי' האורות והכלים, דאצי' האורות הוא בבחי' דביקות במקורו, משא"כ הכלים האצי' שלהם הוא שלא בבחי' דביקות, והיינו בבחי' דביקות שאינה ניכרת כנודע. וזהו ג"כ ההפרש בין הוי' ואלקים, דש' הוי' הוא בבחי' דביקות וכמ"ש כל הנק' בשמי שמי המיוחד בי כו' וכת' ושמ' הוי' המיוחד בי כו', משא"כ ש' אלקים שאינו בבחי' דביקות כו'. וז"ע המחודש בטובו בכי"ו, דחיות העולמות הוא בבחי' התחדשות ממקורו. והיינו שהדביקות שלו הוא לא בבחי' דביקות ממש כ"א בבחי' התחדשות כו' וכמ"ש במ"א. וז"ע קירוב שהוא בבחי' דביקות ודחי' הוא שלא בבחי' דביקות כו'. גם קירוב הו"ע הגילוי, וכמו עד"מ אדם גדול שמקרב אדם בינוני הוא שמדבר עמו דברים רבים ומגלה אליו עניניו או גילוי שכל וכה"ג. אבל כאשר מדבר

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: העזרי).

עמו דברים קצרים רק מה שמוכרח לו, ובפרט כאשר ג"ז הוא רק ברמז ה"ז ריחוק כו'. וכמו"כ גילוי הדבור הרי הדבור מקבל מהמדות, דכך סדר הקבלה שהדבור מקבל מהמדות (דגם שכל הבא בדבור הוא דרך מעבר המדות כו' כמ"ש במ"א) הרי תחלה צ"ל התלבשות השכל במח' וע"י שמחשב ומהרהר בזה נעשה המדה, ואח"כ מתלבש בשכל*. משא"כ מח' שהוא לבוש הראשון הרי מקבל מהשכל עצמו, הרי דבמח' מאיר גילוי השכל, משא"כ בדבור ונק' לבוש הנפרד כו', וז"ע קירוב וריחוק. והא בהא תליא, דמה שבבחי' דביקות ה"ז בבחי' גילוי, ומה שאינו בבחי' דביקות ה"ז בבחי' ריחוק ודחי' כו'. וע"כ מבחי' קו הימין שההשפעה משם הוא בבחי' קירוב וגילוי אין גקה"ט יכולים לקבל. ורק מקו השמאל, להיות שזהו בבחי' דחי' והעלם יכולים לקבל. וזהו כתבו לכם על קרן השור, דשור הוא בחי' קו השמאל, וקרן השור הוא בחי' הפסולת דקו השמאל כו'. וכאשר גברו מלכות בית חשמונאי ונצחום תקנו נ"ח משמאל בכדי לתקן קו השמאל כו'. וביאור הענין הוא דהנה כתי' כי נר מצוה ותורה אור, המשיל את המצות בנר שהיא הכלי שבה האור, או שהשמן ופתילה נק' נר, ותורה הוא האור להאיר. ולפי הפי' שהשמן ופתילה נק' נר ה"ז גורם האור, שהרי א"א לאור בלי פתילה, ובלא השמן הי' הפתילה נכלה מהר והאור לא הי' זך ויפה, וע"י השמן מתארך זמן ההדלקה והאור הוא זך ויפה. ולהפי' שהכלי נק' נר הרי בזה מתקבל השמן והפתילה והאור. והענין הוא דהנה המצות נתלבשו בדברים גשמיים, ציצית בצמר גשמי תפילין בקלף גשמי סכך בסוכה וד"מ שבלולב הכל בדברים גשמיים. וכל הדברים הגשמיים הן תחת ממשלת ק"נ. וכאשר נוטל דבר הגשמי ועושה מזה מצוה ה"ז נעשה כלי לאלקות. וכמו סכך הסוכה שהי' תחת ממשלת ק"נ נעשה כלי לבחי' מקיפים דבינה, והד"מ שבלולב נעשים כלים לרצה"ע דמצות ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ כו', וכן הצמר הגשמי שעושים ציצית הרי נעשה כלי לרצה"ע דמצוה זו, ול"ב חוטין הן ל"ב נת"ח. וקלף התפילין הוא כלי לרצה"ע דמצות תפילין, וידוע דד' פרשיות דתפילין הן ד' מוחין, פ' קדש כלי לבחי' חכ', ופ' והי' כי יביאך לבחי' בינה, ושמע והא"ש לבחי' דעת שנחלק לחו"ג כו'. וה"ז קירוב ועלי' גדולה שעולה מק"נ ונעשה כלי לבחי' רצה"ע כו'. ובזה נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. ופי' תחתונים אין הכוונה במקום שאין זה שייך למעלה דאת השוה"א אני מלא, דלית אתר פנוי מיני', וכתי' הנה מקום אתי, הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו כו'. רק הכוונה היא במעלה ומדרי' (היינו מצד האו"פ. ועמ"ש בלק"ת ד"ה ויקח קרח ספ"א, ולפי"ז י"ל דעם היות דאת השמים כו' מ"מ שייך מעלה ומטה במדרי', ועמ"ש במ"א בענין מעומ"ט שיש בזה ב' ענינים כו') דאצי' הוא בחי' מעלה במדרי' שמאיר שם גילוי אור ואיהו וגרמוהי חד ואיהו וחיוהי חד שמייוחדים באו"א"ס כו'. והגם שנא' ב"פ חד שאינו דומה היחוד דחיוהי להיחוד דגרמוהי, הרי שגם באצי' יש חילוקי מדרי'. וכידוע דבע"ס דאצי' יש מעומ"ט דהיינו עליון ותחתון, וכמ"ש בע"ח דבכו"ח מאיר או"א"ס בקירוב מקום ובבינה בריחוק מקום כו' דענין קירוב

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בדבור.

מקום הוא כמו עד"מ שני בנ"א שהן קרובים בדעתם זל"ז שזהו בחי' קירוב, עד"מ העומדים פב"פ זל"ז ה"ז קירוב משא"כ כשהן אב"א הגם שהן סמוכים זל"ז ה"ז ריחוק, מכ"ש כשהן קרובים בדעתם זל"ז שזהו בחי' קירוב. וידוע דבחי' שורה אוא"ס וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה דאוא"ס אחד האמת הוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ' כו'. הרי שבחי' מאיר בחי' דיעה העליונה, וחכ' היא בבחי' ביטול דד"ע כו'. ובינה במדרי' דאצי' היא בחי' ד"ת וכמ"ש בסידור בד"ה מזמור לתודה וכמ"ש במ"א. וע"כ נק' החכ' עליון ובינה נק' תחתון לגבי החכ' כו'. ובו"א מאיר אוא"ס דרך חלון ומל' דרך נקב. הרי שיש חילוקי מדרי' באצי' ג"כ. מ"מ בכללות באצי' מאיר גילוי אוא"ס, ואצי' הוא בבחי' יחוד באוא"ס כו' דכללות האצי' הוא בחי' ד"ע דאבא עילאה מקננא באצי' כו'. משא"כ בי"ע הן בבחי' יש ונפרד, דנבראים דבי"ע הן מיוחדים מאין ליש כו'. דאצי' הוא בחי' גילוי ההעלם, דעם היות שהגילוי אינו כמו ההעלם מ"מ אין זה התחדשות מפני שהוא מעין ההעלם כו'. אבל בי"ע הוא בבחי' התחדשות בבחי' יש כו'. ובעולמות בי"ע גופא הרי בעולם הברי' אימא עילאה מקננא בכורסי' שמאיר שם עדיין בחי' האין של היש כו' (עמ"ש בד"ה פדה בשלו' הא', עטר"ת). וביצי' רק שית ספירן מקננא ביצי', ובעשי' רק אופן מקננא בעשי' בחי' מל' כו' עד שנשתלשל עוה"ז הגשמי שהוא בבחי' העלם והסתר האור לגמרי שזהו שתחתון במדרי' לגמרי כו'. ונתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, היינו דוקא בעוה"ז הגשמי שהדברים הגשמיים יהיו כלים לאלקות ע"י המצות כו'. וה"ז קירוב גדול שמתבררי' ומתעלים מק"נ להיות בחי' כלי לאלקות, וממילא מתעלה גם הניצוץ דתהו שעולה לשרשו ומקורו ועי"ז מתוסף תוס' אור כו'. וזהו שנמשלו המצות לנר שהן כלים שבהם נמשך אוא"ס, וגם שע"י הברור מתוסף אור, וכמו השמן שע"י האור מתארך ואור זך ויפה, כמו"כ ע"י ברור הניצוצות מתוסף אור כו'. והנה מצות יש בלבושים כמו מצות ציצית, ויש מצות במזון כמו ברכת הנהנין וכה"ג ויש מצות בבתיים כמו מצות מזוזה שזהו קירוב הבית וכל מה שבתוכו לאלקות. וז"ע מצות מזוזה שקובעין ב"פ דק"ש בפתח הבית, היינו שהבית וכל מה שבתוכו שייך לאלקות כו', וכמ"ש במ"א. ותי' מזוזה היא זו זה, זו הן נש"י כמ"ש עם זו יצרתי, וזה הוא הקב"ה כמ"ש זה אלי, והמ"ם שבת' מזוזה הוא המ"ם יום שהי' משה בהר לקבל תו'. והיינו התחברות נש"י עם אוא"ס, שע"י המצות הוא שמתחברים נש"י עם אוא"ס, וזהו שם מצוה ל' צוותא וחבור. וזהו שמברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו וציונו דפי' וציונו לבד שהוא ל' ציווי ה"ז ל' צוותא וחבור כו'. והו"ע ימין מקרבת שנש"י מתקרבים ומתחברים באלקות. וכן כל הדברים התחתונים מתעלים ומתחברים באלקות ע"י המצות כו' כנ"ל. וזהו דמזוזה מימין בחי' ימין מקרבת להיות שע"י המזוזה מתקרב הבית וכל אשר בתוכו לאלקות. ובפרטיות התחברות נש"י באלקות, ע"כ מזוזה היא מימין כו'. אמנם ותורה אור הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט, שע"י עסק התורה ממשכי' גילוי אוא"ס בעולם, וכמארז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שנמשך עי"ז גילוי אוא"ס כו'. וז"ש על התורה לכן אמור לבני' אני ה' כו', וקודם לזה נא' וארא אל אברהם

כו' באל שדי כו' דש' שדי הוא שאמר לעולמו די. ופי' שא' לעולמו די אין הכוונה על העולם הגשמי היינו על מציאות העולם שהרי א"א להיות בבחי' בל"ג דכל מציאות הוא מוגבל כו'. ומה שארז"ל שהי' העולם מרחיב והולך הכוונה היא על האור האלקי המהווה, דלהיות שרשו מבחי' אוא"ס הרי יכול להיות בבחי' בל"ג כו' ועז"א שא' לעולמו די שהי' בבחי' מדה וגבול כו'. ובשרשו ש' שדי הוא בחי' צמצום הראשון, דבתחלה הי' גילוי אור הא"ס שלא הי' אפשר להיות מציאות העולמות. והצמצום הוא שנתעלם אור הא"ס ונמשך אור הקו שהוא בבחי' מדה וגבול כו'. וידוע דהצמצום הי' בהאור לא בהעצמי ח"ו, ובבחי' אחרונה שבהאור דהיינו בבחי' התפשטות האור וכמ"ש במ"א, אבל עצם האור הוא למעלה מבחי' הצמצום כו'. וז"ע התורה להמשיך בחי' עצם האור, והיינו שאחר הצמצום יהי' גילוי עצם האור שלמעלה מבחי' צמצוחם כו' (עמ"ש בהבי' דצאור' שלא נדפס). וזהו שאמרז"ל כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה, וכמו עד"מ אדם שקורין אותו בשמו ה"ה נפנה לקוראו שכל עצמותו נפנה כו'. וכמו"כ כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה היינו שמות העצמיים שאינם בבחי' הארה (דבזה השם הוא לתאר כו') כ"א שהעצם נק' בשם זה. והוא כמ"ש הפרד"ס שער ש' בן ד' פ"א דכל השמות יש להם פי' אפי' שם אהי' יש לו פי'. אבל ש' הוי' אין לו פי' להיותו בחי' שם העצם. ובפרט בחי' עצם השם שהוא שהעצם נק' כן כו', וכמ"ש במ"א בענין שם העצם ועצם השם כו'. וזהו לכן אמור לבני' אני הוי', שע"י התורה ממשיכים בחי' עצם האור כו'. וההמשכה היא בבחי' פנימיות. דמצות הן בבחי' מקיף, וכמ"ש וימינו תחבקני שזהו בבחי' מקיף. והתורה היא המשכה בפנימיות וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, וכתי' לכו לחמו בלחמי, וכמו הלחם שהוא חיות פנימי כו'. דלבושים הגם שגורמים ג"כ חיות ושמין לפרנסה ה"ז מזון ולבוש כו', ה"ז בבחי' מקיף, אבל מזון הוא בבחי' פנימיות. וכמו"כ מצות הן בבחי' מקיף ותורה בבחי' פנימיות כו'. וזהו מפני שהמצות הן בבחי' חיצוניות דאוא"ס שז"ע רצה"ע דרצון הוא בחי' חיצוניות, וכמ"ש במ"א דגם בחי' רצון העצמי וענג העצמי הרצון בחי' חיצוניות והענג הוא בבחי' פנימיות כו'. וע"כ המצות שהן בחי' חיצוניות דאוא"ס ה"ה בבחי' מקיף. ותורה שהיא בבחי' פנימיות דאוא"ס וכנ"ל שזהו בחי' עצם האור כו' ע"כ היא בבחי' המשכה פנימיות כו'. וזהו שהתורה ירדה למטה יותר מהמצות, דמצות הגם שנתלבשו בדברים גשמיים, הרי כ"ז הוא בדברים המותרים, ומל"ת שהן בדברים האסורים ה"ז בדרך דחי'. הגם שאמרז"ל ישב ולא עבר עבירה כאלו עשה מצוה, היינו בשכר המצוה, אבל בהדבר הגשמי ה"ז בדרך דחי'. והתורה מתלבשת גם בדברים האסורים וכמו אלו טרפות ואלו כשרות, הרי כמו שיש תורה באלו כשרות כמו"כ יש תורה באלו טרפות. וכמו"כ בטענות דשקר מתלבשת התורה לברר האמת, ובעניני טומאה וטהרה כו'. והיינו להיות שהתורה היא מבחי' עצמות א"ס ע"כ יכולה לברר ולתקן גם בדבר התחתונים לגמרי כו'. וזהו ג"כ ענין נ"ח שהוא לתקן את קו השמאל. והענין הוא דהנה כתי' ועבד הלוי הוא ואי' בזהר הוא דא עתיקא. דהנה הלויים הן מקו השמאל, וכידוע ההפרש בין כהנים ולויים דכהנים הן בקו הימין, כהן איש חסד. ויש ג' מיני כהנים, כה"ג וסגן הכהנים וכהן הדיוט שהן בחי' חח"ן.

ולוים הן בקו השמאל. וענינם הוא לתקן קו השמאל כו'. דהנה עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונה אינה מסובכת. בראו ולא גמרו. דאם הי' נגמר הי' ח"ו התגברות החיצונים ביותר שלא הי' אפשר לתקן כלל, וכאשר לא גמרו מ"מ יש אחיזה בקו השמאל רק שאפשר לתקן. וזהו הי' ענין הקרבנות דק"ק שחייטתן בצפון קו השמאל בכדי לתקן כו'. וזה הי' ג"כ עבודת הלוים לתקן קו השמאל. וזהו ועבד הלוי הוא היינו בחי' עדאת"כ שע"ז מורה ל' הוא על ההעלם, דכאשר מדברים לנוכח או' אתה, ובל' נסתר או' הוא, והיינו בחי' בינה שהיא עדאתכ"ס. וידוע דכבינה הוא התגלות עתיק, שע"י החכ' נמשך בחי' עתיק בכינה. דמוחין דאבא למעלה מהשתל'. והיינו דבחי' אוא"ס שלמעלה מהשגה ולא ניתן ליהנות מאיר ומתגלה בחכ' כו' וכמ"ש בלק"ת ד"ה מצה זו. וחוב"ב ה"ה תרין ריעין דלא מתפרשין והתחברותן הוא ע"י שער הנו"ן דבינה. והתחברות זו היא ג"כ ע"י הלוים דלוי הוא ל' התחברות וכמו הפעם ילוה אישי אלי. והיינו המשכת בחי' עצמות אוא"ס בכינה כו'. וזהו הוא דא עתיקא בחי' עתיק שמתגלה בכינה כו'. ולכן הבינה נק' דרור עלמא דחירו שלא יש שם אחיזה, רק במדות יכול להיות אחיזה משום דשבה"כ הי' בז"ת אבל לא בג"ר, וכמ"ש ימותו ולא בחכ', דבכח' לא הי' שבה"כ וכמו"כ בכינה דחוב"ב הן תרדל"מ כו'. והרי השבירה הי' בש' ס"ג, היינו בז"ת דש' ס"ג, אבל בג"ר לא הי' שבה"כ. ולכן מבינה נמשך תיקון קו השמאל. דהנה אין הגבו' נמתקין אלא בשרשו, משום דבשרשו אינן בחי' גבורות כו', והיינו דבבחי' בינה אינן בבחי' גבו', וכידוע דחסדים דאבא הן גבורות דאימא וא"כ הן גבורות ממותקות כו'. וזהו דבינה מינה דינין מתערין בסופא, אבל בכינה הן בחי' גבורות ממותקות לכן משם נמשך לתקן קו השמאל כו'. וזה הי' עבודת הלוים להמשיך משרשם ומקורם בחי' בינה שע"י תקנו את קו השמאל כו'. ומפני שהיו הלוים מקו השמאל לכן הי' צ"ל והעבירו תער על כל בשרם משום דמשערות יכול להיות אחיזה, לכן הי' צ"ל העברת השערות כו'. וגם הי' צ"ל תנופת הלוים ע"י הכהנים וכמ"ש והניף אותם אהרן לפני ה' כו'. והוא עד"מ מש"א לכה דודי לקראת כלה, דבשבת הוא עליית המל' ובכדי שתוכל לעלות צ"ל המשכה מבחי' ז"א כו'. גם יובן ע"ד מ"ש אברהם הוליד את יצחק דיצחק הוא בחי' העלאת הבריורים שע"י נעשה למעלה בחי' צחוק ותענוג עליון וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים כו'. ובכדי שתהי' ההעלאה צ"ל המשכה מבחי' החסד, שז"ע אברהם הוליד את יצחק כו'. וכמו"כ הלוים הי' צ"ל תנופה ע"י אהרן הכהן. ועיקר הענין בזה הוא מפני שעכשיו צ"ל ההנהגה בבחי' חסד דוקא. וזה הי' חטא קרח שלא רצה להיות כפוף לאהרן ורצה התגברות בחי' הגבו' וכמ"ש במ"א. וזה הי' ג"כ חטא שלמה דכתי' אין כסף נחשב למאומה בימי שלמה ורצה במעלת הזהב כו', ונענש ע"ז שהי' הדיוט כו'. משום דעכשיו צ"ל בחי' חסד דוקא. ולעתיד יהי' גבורות עיקר, וכמ"ש בכתהאריז"ל ע"פ והכהנים הלוים בני צדוק שלעתיד יהיו הלוים כהנים כו'. אבל עכשיו העיקר הוא בחי' חסדים כו'. ולכן גם בעבודת הלוים צ"ל המשכה מהכהנים בחי' חסד כו'. אמנם עבודת הלוים הי' לתקן קו השמאל כו'. וזהו ג"כ ענין נר חנוכה שצ"ל בשמאל. דהנה היוונים רצו להשכיחם תורתך כו' וכשגברו מל' בית חשמונאי ונצחום בכח מס"נ שלהם שמסרו נפשם בפו"מ על התורה,

המשיכו אור מעצמות אוא"ס לתקן בחי' השמאל. וזהו שתקנו שמונה נרות דהיינו המשכה מבחי' ש' הוי' דלעילא. דהנה כתי' כי אתה נרי הוי' והוי' יגי' חשכי דכתי' ויקרא הוי' הוי' שיש ב' שמות הוי', הא' ש' הוי' דסדר השתל' שזהו האור שבא במדה וגבול ע"י הצמצום שהי' באוא"ס כו' כנ"ל. והב' ש' הוי' שלמעלה מהשתל' בחי' עצמות האור כו'. וזהו כי אתה נרי הוי' והוא כמארז"ל נרי בידך ונרך בידי כו' שזהו מצד הנשמה שהגילוי הוא בחי' ש' הוי' דסדר השתל' כו'. אבל בכדי להגי' החשך עז"א והוי' יגי' חשכי בחי' ש' הוי' שלמעלה מהשתל' כו'. וזהו ג"כ ענין השמונה נרות, דיצחק בגימ' ח"פ הוי' והוא הגילוי דלעתיד שיאמרו ליצחק כי אתה אבינו, דלעתיד יהי' גילוי ש' הוי' דלעילא כו'. דהנה יעקב הוא בגימ' ז"פ הוי' שזהו הוי' דסדר השתל', ויצחק הוא ח"פ הוי' ש' הוי' שלמעלה מהשתל' (וז"ש בית יעקב לכו ונלכה באור הוי' היינו בהאור המאיר בש' הוי' כו'). וזהו ג"כ ההפרש בין נרות המנורה ונרות דחנוכה. דנרות המנורה הי' ז' נרות שהן ז"פ הוי' דז' מדות העליונות שזהו בחי' סדר השתל'. ולכן הי' המנורה בדרום דוקא בחי' קו הימין, כי אם הי' בצפון קו השמאל יכול להיות יניקה. אבל נרות דחנוכה הן שמונה נרות בחי' ש' הוי' שלמעלה מהשתל', והוא בחי' בינה שהיא תמינאה מלמטלמ"ע דהתגלות עתיק בבינה כנ"ל, ומשם נמשך לתקן קו השמאל כו'. וזהו ג"כ דכנור של בהמק"ד הי' של ז' נימין ושל ימוהמ"ש של שמונה נימין כנור הוא כ"ו נר, כ"ו הוא מספר ש' הוי' דאיהו נהיר בנר כו'. ושל בהמק"ד הי' של ז' נימין דהיינו ז"פ הוי' ושל ימוהמ"ש הי' של ח' נימין היינו ח"פ הוי' שזהו הגילוי דלעתיד כו'. וזהו ג"כ נ"ח שמונה נרות, דהיינו גילוי האור דש' הוי' דלעילא לתקן בחי' קו השמאל כו'. וזהו מה שנ"ח צ"ל על פתח הבית מבחוץ, דנ"ח ביכולת לברר גם בחי' חוץ, וכמ"ש אמצאך בחוץ כו'. והיינו גם ברה"ר טורא דפרודא יכולה ג"כ לתקן כו', וכנ"ל בתורה שירדה לברר גם בדברים האסורי' דגקה"ט דמפני שזהו המשכה מבחי' עצמות א"ס ע"כ ביכולתה להחזיר ולהשיב (בל"א עס קען ארויס נעמען) אפי' מגקה"ט ר"ל (וע"ד המאור שבה מחזירו למוטב) וכמו"כ נ"ח יכולה לתקן גם בבחי' חוץ כו'. וההפרש בין חצר לרה"ר, דהנה במאוא"א מע' ח' סכ"ו כ' חצר הוא ברי' וגם יצי' נק' חצר. דיש חצר מקורה וחצר שאינו מקורה. חצר מקורה הוא שאין החיצונים יכולים לכנוס לשם (ועמ"ש בלק"ת בהבי' דכי תצא בענין והמן בא לחצר בית המלך החיצונה כו'). וחצר שאינו מקורה הוא שיכולים לכנוס כו', וזהו חצר החיצונה וחצר הפנימי כו'. וזהו דברי' נק' חצר, אך הוא בחי' חצר הפנימי שהוא חצר מקורה דשם אין אחיזה כ"כ, וכמ"ש בע"ח דברי' רובו טוב ומעוטו רע ואינו מעורב עם הטוב. ויצי' הוא בחי' חצר החיצונה, דזה שמקבלי' מקו השמאל ההתחלה היא ביצי', וכמ"ש בבה"ז פ' אחרי על מאה"ז דע"ט הביאו עלי כפרה כו'. וזהו דעת רש"י ז"ל שצ"ל על פתח החצר היינו בהתחלת היניקה שלהם. ולדעת התוס' צ"ל ברה"ר ממש היינו בעולם העשי' ובעוה"ז שהרשעים גוברים בו שגם בזה ביכולת לברר ולתקן, וכ"ז מפני שנ"ח היא המשכה מבחי' עצמות א"ס כנ"ל. ושייכות ענין מזוזה לנ"ח הוא כמשנת"ל דהלויים היו צריכים תנופה מהכהנים, שצ"ל המשכה מבחי' חסד כו'. וכמו"כ כאן בנ"ח שמתקן קו השמאל צ"ל

מזווה מימין שזהו המשכת אור החסד כו'. וכשאין מזווה מימין אזי נ"ח מימין, דהיינו כמו כל המצוות שהן בבחי' קו הימין. ולהורות ע"ז שמתקן קו השמאל די מה שמניחה על פתח ביתו מבחוץ שהוא לברר ולתקן גם בחי' חוץ כו', וזהו נ"ח מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ בחצר או ברה"ר. והוא כי נר חנוכה זהו המשכה מבחי' עצמות א"ס שע"ז הוא התיקון גם בקו השמאל אם בהתחלת יניקתם אם גם בטורא דפרודא ממש יכולה היא להשיב כו'. ולכן נ"ח משמאל דהיינו לתקן קו השמאל. וצ"ל מזווה מימין ונ"ח משמאל משום דעכשיו עיקר ההנהגה היא מבחי' החסד ע"כ גם בתיקון קו השמאל צ"ל המשכה מבחי' החסד כו'. ואם אין מזווה בימין אזי נ"ח מימין ולהורות על תיקון קו השמאל הוא שמניחה על פתח ביתו מבחוץ כו'.

בס"ד ש"פ מקץ, עטר"ת.

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עומד על היאור. וצ"ל אמרו שנתים ימים דלכאור' הול"ל שתי שנים, וגם מהו מקץ דהול"ל לכאור' בקץ שתי שנים, וגם צ"ל כללות הענין מה שגאולת יוסף ע"י חלום דוקא שע"י ופרעה חלם הי' גאולתו. ובמד"ר אי' הה"ד קץ שם לחשך נתן זמן לעולם כמה שנים יעשה באפילה מ"ט קץ שם לחשך שכל זמן שהיצה"ר בעולם אופל וצלמות בעולם, נעקר יצה"ר מן העולם אין אופל וצלמות בעולם, ד"א זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה באפילה בבית האסורים, כיון שהגיע הקץ מיד ופרעה חלם. וצ"ל מהו שייכות ב' הדרשות זו לזו. ולהבין כ"ז ילה"ק מ"ש למרבה המשרה ולשלום אין קץ, משרה הוא ל' שררה ופי' למרבה המשרה ריבוי בחי' ההתכללות שבבחי' מל', כי עיקר ההתכללות הוא בבחי' מל' וכמ"ש הפרדס בשעה"כ ערך מעריב המל' נק' מעריב מפני שבה מתערב ומתבלבל השפע העליונה ובא במזיגה יפה כו'. והענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מיני התכללות וב' מיני התחלקות. הא' התכללות הספירות במקורם, דעיקר ענין ההתכללות בזה הוא שהן בטלים ומיוחדים במקורם שאינם בבחי' מציאות דבר וכמו זיו השמש בשמש שאינו עולה בשם אור וזיו כלל, כמו"כ הספירות כשהן כלולים במקורם אינם בבחי' מציאות דבר לעצמן כו', וכמו עדי"מ כחות הנפש כמו שהן כלולים בנפש הרי הם בבחי' פשיטות לא בבחי' מציאות כלל, ולכן ישכנו כולם יחד שהרי הכחות בעצם טבעם הם מחולקים זמ"ז שהן הפכים זמ"ז דהמוחין הן בבחי' יסוד המים והמדות בבחי' יסוד האש, ובמוחין גופא חכ' בחי' מים ובינה בחי' אש כנודע, וכמו שהן באברי* הרי יש לכל כח כלי מיוחדת שהשכל הוא במוח והמדות בלב, שהמוח הוא יסוד המים והלב

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: באברי הגוף.)

הוא יסוד האש, ובמוחין יש תלת מוחין כו'. אבל בעצם הנפש הרי לא יש כלים, ואם היו הכחות בבחי' מציאות ה"ה הפכים זמ"ז, ואיך ישכנו כולם יחד, אלא דבמקורם הן לא בבחי' מציאות ע"כ יכולים להיות ביחד, וממילא הן בבחי' אחדות שאינם בבחי' התחלקות מאחר שאינם בבחי' מציאות אינו שייך בהם התחלקות כ"א הם בבחי' אחדות כו' והרא"י שהרי גם בהתגלות הכחות הכלולים בנפש מתגלים כולם יחד, וכמו מדות אהו"ר הרי דכחות הגלויים א"א שיהי' שניהם יחד דכשהוא באהבה אינו ביראה וכשהוא ביראה אינו באהבה כו', ובהתגלות הכחות עצמיים שבנפש יכול להיות אהבה ויראה כא' מפני שהאהבה והיראה אינם במציאות ובציוור כזה כמו שהן במדות הגלויים כו' (עמ"ש מזה בד"ה כל המאריך באחד, עטר"ת), וכמו"כ המוחין והמדות מתגלים כא' בהתגלות כחות עצמיים, דבכחות הגלויים הרי א"א להיות גילוי המוחין והמדות כא' דבשעת גילוי המוחין ה"ה למעלה מהמדות, וכמו בעת שטרוד בעצם השכלת הענין אינו שייך למדות ורק לאחר התעלמות השכל אז הוא בא לידי מדה כידוע, ובאמת המדות מבלבלים אל השכל דבעת השכלת והשגת איזה ענין צריך להשקיט כל הכחות ובפרט התפעלות המדות שהן מבלבלים אל השכל, ובעת התפעלות המדות אינו בגילוי השכל כו', ועם היות דבכחות הגלויים לידת המדות הוא מן השכל, דבכחות עצמיים אינו כן שאין המדות נולדים מן המוחין כ"א מקבלים מעצם הנפש כמו המוחין ובכחות הגלויים ה"ה מקבלים מהמוחין וכמ"ש במ"א, ומ"מ בכחות הגלויים בגילוי המוחין א"א להיות גילוי המדות, ובגילוי המדות א"א להיות גילוי המוחין כו', ובכחות עצמיים כמו בעת השמחה שמתגלים כחות עצמיים יכול להיות תוקף התפעלות המדות ותוקף התגלות המוחין, ואין המדות מבלבלים כלל אל המוחין, מפני שהמוחין הן באופן אחר שהן בחי' אור שלמעלה מכלים ובה אין המדות מבלבלים דבאור שכל שבא בבחי' מציאות בבחי' תפיסא בכלי המדות מבלבלים לזה אבל באור המוחין שלמעלה בבחי' כלים אין המדות מבלבלים כלל ויכולים להיות שניהם בהתגלות כו', ומאחר שהתגלות הכחות הן כולם יחד מוכן דבהתכללותם בנפש ה"ה ודאי בבחי' אחדות גמורה כו' וזהו מצד הפשיטות שלהם שאינם בבחי' מציאות כו', וכמו"כ הוא בהספי' כמו שכלולים במקורם אינם בבחי' מציאות והן בבחי' אחדות גמורה כו', ומ"מ הרי אינם בבחי' התכללות זה עם זה רק שאינן בבחי' התחלקות, ועיקר ענין ההתכללות שלהם הוא שכלולים ומיוחדים במקורם, אבל אינם כלולים זע"ז. והתכללות הב' הוא שהן כלולים זע"ז וכמו בחו"ג שהן כלולים זע"ז שבאים שניהם בפעולה אחת וכמו חשך שבטו שונא* ואוהבו שחרו מוסר הרי יש כאן חסד ואהבה וגם הנהגת הגבו' דשתי המדות באים בפעולה אחת, וגם שמשלימים זא"ז דשלימות דמדה האחת היא מהמדה ההפכית, וכמו באוהבו שחרו מוסר הרי שלימות האהבה הוא במדת הגבו' ובלא זה אינו שלימות האהבה שזהו חשך שבטו שונא בנו דאין הכוונה שנאה ממש כ"א שהאהבה אינה שלימה, ושלימות האהבה הוא שיתנהג אתו בגבו' כו' וכמ"ש במ"א, וכן הראש מקבל מהרגל שהרגל מעמיד את הראש ומוליך את הראש, והיינו ההתכללות מבלי אשר ימצא ראש וסוף שזהו אחדות גמורה יותר מאחדותם במקורם שאינם מתכללים זע"ז ומכ"ש שאינם מקבלים זמ"ז,

(* אוצ"ל: שונא בנו.

ובהתכללות הרי מתכללים זע"ז שהן כדבר א' ועוד מקבלים זמ"ז באחדות שלימה מבלי אשר ימצא ראש וסוף (ודוקא בהתכללות כולם זע"ז הוא דבר שלם כו' וכמ"ש במ"א באורך) והתכללות זאת היא דוקא בהתגלות הכחות שאז הן כלול' זע"ז כו'. וכמו"כ יש ב' מיני התחלקות הא' שהיא בבחי' פירוד לגמרי והוא בהתגלות הכחות עצמיים בבחי' עצמיות שלהם שכל כח הוא בבחי' נפרד לגמרי מהכח ההפכי, וכמו במדות שבתינוק הרי מדותיו הן בתוקף ביותר וכשהוא בחסד אינו סובל כלל את ההיפך וכמו כאשר רוצה באיזה דבר הוא בתוקף הרצון, ואם לא ימלאו רצונו ה"ה מתרגז ומתקצף ביותר, וכן כאשר בכעס ורוגז אינו מקבל פיוס וכן כל מי שהוא בקו א' הנה כאשר מתגלה כח העצמי שלו ה"ה בתוקף גדול דמי שהוא איש הטוב והחסד בעת השמחה מתגלה עצם החסד והטוב שלו ואינו שייך כלל למדה ההפכית, ולהיפך באיש האכזרי והכילי מתגלה עצם הגבו' ועצם נקודת הרע שלו וכמו בנבל בש"א סי' כ"ה, והתחלקות זאת היא ההיפך לגמרי מהתכללות הא' הנ"ל שזהו שהכחות אינם במציאות כלל ובתכלית האחדות, ובהתחלקות זאת הן בתוקף המציאות ובתכלית הפירוד. והתחלקות הב' הוא שכל כח מתחלק לחלקים פרטים, וזהו בחלישות הכח והיינו שאינו מתגלה העצמי של הכח כ"א התפשטות שלו שזהו בבחי' חלישות ואז מתחלק הכח לכמה חלקים פרטים, וכמו דכח החסד אינו חסד פשוט כ"א שיש בו גם ממדת הגבו', והיינו דהחסד היא בבחי' השפעה וגילוי ומ"מ יש בזה הגבלה כמה תהי' ההשפעה שבזה הוא נותן מקום למדת הגבו', וזהו בחי' גבו' שבחסד שנותן מקום למדת הגבו' וגם בגבו' שבחסד שהיא בבחי' תגבורת החסד עם היות שזהו ריבוי החסד, מ"מ להיות שזהו בבחי' תגבורת ה"ז נותן מקום למדת הגבו' כו', וכמו בגבו' יש ממדת החסד שלא לדקדק ביותר, ובזה נותן מקום למדת החסד, ובכזה יש כמה מיני התחלקות שכל כח מתחלק לריבוי פרטים. והתחלקות זאת היא דוקא בהתפשטות הכח והיא סיבה להתכללות הכחות זע"ז דהיינו התכללות הב' הנ"ל דשייכא רק בהתפשטות הכחות, כי העצמיים א"א שיתכללו כנ"ל בהתחלקות הא', כ"א בהתפשטות הכחות שהן בבחי' חלישות אפשר להיות התכללות הב'. והיינו מפני שהכחות הן בבחי' התחלקות בעצמן (דהיינו שמתכללים זה מזה) בריבוי פרטים ועי"ז הן מתכללים זה עם זה דגבו' שבחסד מתכלל עם חסד שבגבו' כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למעלה דהתכללות הספי' במקורן הוא הע"ס כמו שכלולים בכתר או בעקודים דעשר אורות עקודים בכלי אחד שהן שם בבחי' פשיטות לא בבחי' מציאות וכמא' אתה הוא חכים ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא, דח"ב דאצי' הן בבחי' ידיעא דהיינו שהן בבחי' גדר מיוחד גדר החכ' וגדר הבינה כו' אבל החכ' כמו שהיא במקורה אינה בבחי' חכ' ידיעא, ומה שנק' חכים היינו בדרך שלילה, לא שהיא בבחי' חכ' כ"א השלילה מכל מה שהוא היפך החכ', וא"כ ה"ז חכמה מאחר ששוללים ההיפך מהחכ', אך הענין בזה דכשם ששוללים היפך החכ' כך שוללים מזה בחי' החכ' דסדר השתל', דבאמת אינו בבחי' חכ' לגבי' (וע"ד מ"ש במ"א דחכ' דמע"ב היא בחי' פסולת לגבי חכ' דתורה כו') והיינו שהחכ' היא באופן אחר לגמרי שאינו בבחי' מציאות חכ' כו' וכמ"ש במ"א. וז"ע ההתכללות שהן כלולים ומיוחדים במקורם

לא בבחי' מציאות כלל, והן בבחי' אחדות גמורה כו', וההתחלקות הוא בבחי' נקודות דתהו וכידוע דספי' דתהו הוא שכמו שהן במקורם באופן* נתגלו בבחי' העצמיות שלהם דהיינו בבחי' הכתר של כל ספירה, וע"כ היו בבחי' ענפין מתפרדין בבחי' הפירוד בתכלית, דמדת החסד אינו נותן מקום כלל למדת הגבו' ולא יכול לסבול מדת הגבו', וכן מדת הגבו' לא יסבול כלל מדת החסד כו', כי עצמיות הספי' בתוקף אורן בבחי' העצמיות א"א שיתכללו כו'. והתחלקות הב' הוא בבחי' ספי' דתיקון שהן בבחי' מיעוט האור היינו בחי' התפשטות האור לא העצמיות. וע"כ מתחלקת לכמה פרטים בבחי' התחלקות ליו"ד ואח"כ עוד הפעם ליו"ד כן כמה פעמים, ועי"ז הוא התכללות הב' שמתכללים הספי' זע"ז שיהיו ב' המדות דחו"ג בדבר א' וכמו באשר משפטו פעלו במקום שדנין את האדם שם מזכירין פועל צדקותיו וכמ"ש אל שאול ואל בית הדמים כו' שמענישים אותו ותובעים עלבונו כו', וכן מ"ש על אפי ועל חמתי היתה העיר הזאת כו', ומ"מ ביום שמחת לבו זה בנין בהמק"ד שהי' בבהמק"ד גילוי אוא"ס שזהו בחי' החסד ובעת ההיא על אפי ועל חמתי כו', וגם מקבלים זמ"ז דשלימות דמדה זו הוא מהמדה ההפכית וכמו ומשלם לשונאיו אל פניו כו' וכמו"כ יש במדת החסד כו', וכן הראש מקבל מהסוף וכמו בתמכין דאורייתא כו' וכמו במשה דכתי' שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו דמשה הי' בחי' חכ' וקבל תוס' אור מבחי' רגלי העם כו', והיינו דנעוץ תחלתן בסופן וע"כ הראש מקבל מהסוף והוא בחי' האחדות והתכללות עד מבלי אשר ימצא ראש וסוף כו', וכן הוא במצות שהן בבחי' התיקון שיש בהם התכללות שכל מצוה כלולה מכל המצות ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה דהכונה היא שזהו כמו שקיים גם המצוה שהוא פטור ממנה, והוא מפני שמצוה זו כוללת גם מצוה האחרת כו', ויש במצות שהן בבחי' מוחין וכמו מצות ק"ש בחי' יחוע' ויחיות' וכן תפילין הן המשכת ד' מוחין, וגמ"ח הוא בידיים חסד דרועא ימינא, וצדקה היא בחי' רגל שנק' מעשה הצדקה, וכתי' וצדקה תרומם גוי שע"י הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה כו' כמ"ש בתו"א ד"ה השמים כסאי, וכתי' כן צדקה לחיים דפי' כן צדיק לחיים בחי' כן ובסיס לחיים העליונים בבחי' תוס' אור כו' וכמ"ש בסי' בהקדמה. וזהו בחי' התכללות עד מבלי אשר ימצא ראש וסוף שזהו עיקר ההתכללות כו' והוא בבחי' התפשטות האור דוקא כנ"ל, והיינו ע"י שכל ספי' מתחלקת לריבוי פרטים עי"ז יוכל להיות ההתכללות זע"ז. ויובן זה עד"מ בהרכבת הד' יסודות למטה שכל הדברים שבועולם הם הרכבה מד' יסודות ארמ"ע וכמו העץ יסוד העפר שבו הוא האפר הנשאר, ויש בו מיסוד הרוח שזה צמיחתו מקטנות לגדלות, ומשו"ז הוא שט על המים, ויש בו מיסוד המים שזהו העשן היוצא שהוא מהלחלוחית שבו, ויש בו מיסוד האש שהוא החמימות והיבישות שבו ומשו"ז הוא שורף כו', והרי הרכבה זו הוא בהתפשטות של היסודות דעצם האש ועצם המים א"א שיתחברו כ"א ההתפשטות של היסודות שאינו העצמי זהו שנמזג ונרכב יחד, ויש בזה כמה מיני מזיגו' והרכבות וכמו האבן יש בו ג"כ מכל

* (כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: באופן כזה.

היסודות, דהאבן יש בו ג"כ מים וכמ"ש אבנים שחקו מים, ויש בו מיסוד הרוח ג"כ אבנים הצומחים כו' וכמ"ש בס' ד"ה כי הנה יוצר הרים, ויש בו מיסוד האש שמוצאין אש מהאבן כו', והרי אינו דומה הרכבת היסודות בהאבן להרכבתם בהעץ, ובאופן כזה הרי יש ריבוי מיני הרכבות עד אין שיעור, והיינו מפני שההתחלקות שכל יסוד מתחלק לפרטים הוא בריבוי עד אין שיעור וע"כ יש ריבוי מזיגות והרכבות עד אין קץ ושיעור כו'. וכמו"כ יובן למעלה דהתכללות הספי' שכלולים זה עם זה הוא בבחי' ההתפשטות וההתגלות שלהם, ודוקא ע"י שמתחלקים בריבוי פרטים יו"ד מיו"ד שיש ריבוי עד אין שיעור ע"כ הוא ההתכללות בריבוי אופנים שונים עד אין קץ ושיעור כו'. והנה ההתחלקות מה שכל ספי' מתחלקת לפרטים ה"ז התגלות מן ההעלם כו', שהרי כללות ענין ההתפשטות הוא גילוי ההעלם, להיות שזה התפשטות מן העצמי שהי' כלול בהעצמי ונתגלה מן ההעלם, וביותר בחי' התחלקות הפרטים שבבחי' ההתפשטות ה"ז בחי' התגלות לבד, דגם קודם שנתחלקו נמצאים כלולים בהעלם ונתגלו מהעלם אל הגילוי. והענין הוא דהנה ידוע שיש ג' מדרי' נקודה ספירה ופרצוף, נקודה היא עצמיות הספירה שאין בה פרטים כלל, וספירה היא שכל ספי' נחלקת ליו"ד פ"א, ופרצוף הוא יו"ד מיו"ד ויו"ד מיו"ד כמה פעמים וכמ"ש בע"ח וכמו פרצוף אדם שיש בו תרי"ג כחות והרי הכחות הן רק עשר אלא שזהו שהעשר כחות נחלקים לכמה פרטים עד מספר תרי"ג כו', והרי הנקודה כוללת כל מה שיתגלה מאתה וההתגלות היא רק מהעלם אל הגילוי, ועד"מ שזורעין גרעין בארץ ונצמח ממנו אילן ופירות והרי יש בזה פרטים רבים גופו של האילן וריבוי הענפים המסתעפים ממנו וריבוי העלין והפירות שהן בריבוי בכל אילן, ובהפירות יש קליפי הפירי ובשר הפירי וגרעיני הפירי, וכל הפרטים האלו הרי ישנם כלולים בהגרעין שממנו נצמחו ורק ששם אינם נכרים כלל אבל מ"מ נמצאים הם בהגרעין, ובספרי הטבעים אי' שע"י אמצעית כלי המגדלת יכולים לראות בהגרעין כל מה שיצמח ממנו גם מה שיצמח מהצמיחה כו', ובכל אופן הרי ודאי הכל כלול בו בהעלם, וכן בטפת האב הרי נמצא כלול הולד עם החיות שלו רק שאינו ניכר כלל וע"י שהי' ט' חדשים בבטן האם ה"ז מתגלה ומתגדל בציור האברים שהכל הי' כלול בהטפה, ולכן כאשר היא לבטלה ח"ו ה"ז נק' שפרכת דמים כו' מפני שכבר יש כל ציור הולד והחיות בהטפה, וכמ"ש בסש"ב שמזה נעשה ריבוי הטומאה ביותר בריבוי החיילות כו', וכמו"כ יובן שהנקודה כוללת הכל והוא רק התגלות מההעלם כו'. אמנם להיות שהנקודה היא בבחי' הבדלת הערך שההעלם הוא כאילו אינו כו' ה"ז מ"מ כעין התחדשות, וכמ"ש באגה"ק סי' כ' דצמיחה מהגרעין ה"ז כעין יש מאין כו'. וכמו"כ מנקודה להיות ספי' ה"ז כעין התחדשות כו'. אך מספי' להיות בחי' פרצוף ה"ז גילוי ההעלם, דספירה ה"ז בחי' התפשטות מן הנקודה ויש בה פרטים, וא"כ מה שנעשה פרצוף ה"ז רק גילוי ההעלם כו'. והענין הוא דהנה ג' מדרי' נקודה ספי' פרצוף הן ג"כ ג' הענינים נקודה קו שטח, והרי קו ושטח יש להם שייכות זה לזה דבשטח יש קו, כי מהקו הרי נעשה השטח, וה"ז בבחי' קירוב הערך יותר מנקודה עם הקו, דבקו לא יש נקודה, רק הקו נמשך מהנקודה אבל לא יש בו נקודה, והגם

שהקו עשוי מנקודות אין זה בחי' הנקודה, דנקודה היא בלא ציור והנקודות שבקו הן בבחי' ציור כו', ובשטח יש קו שמהקו נעשה השטח כו', וכמו"כ יובן דנקודה היא בבחי' הבדלת הערך מבחי' ספי', וספי' היא בבחי' קירוב הערך לבחי' פרצוף, וע"כ מה שנעשה מספי' פרצוף ה"ז בחי' התגלות מההעלם כו'. והנה ההתגלות מההעלם היא בחי' מל' דכל גילוי הוא בחי' מל', וכידוע דבכל ספי' הגילוי שלה הוא בחי' מל' שבה, דעצם הספי' ה"ה בחי' העלם שלמעלה מגילוי עדיין, וגם ידוע דעצם הספי' היא בבחי' עלי' למעלה, והירידה וההמשכה שלה וכן הגילוי זהו בחי' מל' שבה כו', והרי התחלקות הפרטים הוא דוקא כאשר הספי' היא בבחי' ירידה, דכאשר היא בבחי' עלי' למעלה אינו שייך בה פרטים, כ"א כשהיא בבחי' ירידה והמשכה, והרי הירידה וההמשכה של הספי' זהו בחי' מל' וכן הגילוי שלה הוא בחי' מל', וכאשר נת"ל דההתכללות היא בכללות בבחי' התפשטות האור, והוא בבחי' התחלקות הפרטים שבכל ספי', וא"כ הרי ההתכללות היא בבחי' המל' של כל ספי' כו', והיינו בכללות שהוא בבחי' ההתפשטות ה"ז בחי' מל' ובפרטיות שזהו בהתחלקות הפרטים שהוא גילוי ההעלם של הספי' שזהו בחי' מל' כו', וזהו שההתכללות היא בבחי' מל' דמל' שבחסד עם מל' שבגבו' היא התכללות א', ומל' שבגבו' שבחסד עם מל' שבחסד שבגבו' היא התכללות ב' שבהתגלות יותר כו', וכן כמה מיני התכללות כו', וידוע דבנין המל' הוא מהספי' העליונות דממל' שבחסד נעשה חסד שבמל' כו', וכאשר נת"ל דהתגלות הפרטים שבכל ספי' הוא בחי' המל' שבכל ספי', הנה מכ"ז נבנה בחי' המל', וע"כ במל' הוא ריבוי הספי' ביותר להיות מה שכל ספי' נחלקת יו"ד ליו"ד כמה פעמים הכל נמשך בבחי' המל' כו', וכמ"ש באד"ר דבמל' יש ששה אלפים רבבות ספירות, ומוכן דעיקר ההתכללות הוא בבחי' מל' להיות ששם הוא בחי' המל' של כל ספי' והרי נת' דההתכללות הוא בבחי' מל' דוקא דהיינו בבחי' ההתפשטות וההתגלות כו' והרי העיקר הוא בבחי' מל' שבספירות, וא"כ בהתגלותן כולן בבחי' מל' שם עיקר ההתכללות כו', וזהו ששם מתערב כל השפע ובא במזיגה יפה כו'. וזהו למרבה המשרה בחי' ריבוי ההתכללות שבמל' כו'. אמנם צ"ל והלא ספי' דתהו היו ג"כ בבחי' מל' וכמ"ש בהם וימלוח כו' ומפני* היו בבחי' פירוד לגמרי כנ"ל. אך באמת צ"ל מ"ש למרבה המשרה מפני מה לא נא' למרבה המלוכה. אך הענין דההפרש בין מלוכה לשררה הוא דמלוכה היא בחי' גדלות ושררה בחי' קטנות, דבמלוכה העיקר הוא כתר מל', והר"ע ההכתרה שמכתירין את המלך בכתר שהיא קבלת המלוכה ברצון, ועי"ז נעשה הרוממות שלו שהוא משתרר ברצונו כו', אך השר הוא שלא קבלו אותו עליהם ואינו שייך להכתר מל', ולכן ה"ז בבחי' ממשלה בע"כ, ומ"מ עיקר התפשטות המלוכה הוא ע"י השרים שיש שרים רבים גבוהים מעל גבוהים רבים ונכבדים כו', ועצם המלוכה הוא הכתר מל' והתפשטות המלוכה הוא בהשרים כו'. והדוגמא מזה למעלה י"ל דמלוכה היא בחי' עצם בחי' כתר מל' ושררה הוא בחי' התפשטות המל' כו', וכאשר נת"ל דהתחלקות הב' וההתכללות היא בבחי' ההתפשטות דוקא, ע"כ אי' למרבה המשרה דוקא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ומפני מה.

כי בבחי' שררה בזה הוא ההתכללות כו', ובספ' דתהו עם היותם בחי' מל' לא הי' התכללות מפני שהיו בבחי' מלוכה וכמו שנא' בהם ל' מלוכה דהיינו בחי' הכתר ולכן היו בבחי' פירוד לגמרי כו'. אך עדיין צ"ל והלא בחי' מל' שהיא בחי' הגילוי של הספ' ה"ז בחי' יש, וכמ"ש במ"א דעצם הספ' היא בבחי' אין והגילוי הוא בחי' יש שזהו בחי' המל', וכן בחי' מל' בכלל הוא בחי' יש, ואיך הוא במל' בחי' התכללות שזהו בבחי' ביטול דוקא דעשו אמר יש לי רב ויעקב שהי' בבחי' ביטול אמר יש לי כל ל' התכללות כו' וכמ"ש במ"א. אך הענין הוא דהנה למרבה המ"ם דלמרכה הוא מ"ם סתומה שהוא בחי' בינה כנודע. דהנה בחי' מל' מקבלת מהבינה וכמא' אימא אוזיפת מנאה לברתא והן ה"ג מנצפ"ך שנמשכים מהבינה למל'. דהנה התחלת ההתחלקות הוא בבינה, וכמו בהשגה הרי בא השכל בריבוי פרטים, דבכח' לא יש פרטים כלל וכאשר בא לידי השגה אזי מתחלק לריבוי פרטים כו', וכן התחלקות אותיות המח' הן ג"כ בבינה, דבכח' הגם שיש ג"כ אותיות הרי אינם אותיות ניכרים ובבינה הן אותיות ניכרים בבחי' התחלקות כו', והתחלקות שבבינה הוא ע"י ה"ג מנצפ"ך המחלקים את האותיות וכמא' כביש באשא וגליד ברוחא ועי"ז מתחלקים האותיות כו' וכמ"ש בלק"ת בהבי' דתורה ציוה, ומבינה נמשכים ה"ג מנצפ"ך במל' להיות התחלקות אותיות הדבור כו' אמנם כ"ז הוא בחיצוניות בינה אבל פנימיות בינה אין שם התחלקות. דהנה ידוע דחיצוניות בינה הו"ע עד"מ השגת השכל בלבושי השגה ופנימיות בינה היא עד"מ השגה פנימיות בבחי' הפשטה שלא ע"י לבושי השגה, ובהשגה בבחי' הפשטה לא יש פרטים כ"כ, והפרטים אינם מתחלקים כ"כ, דבהשגה חיצוניות יש ריבוי פרטים וכל פרט הוא במציאות לעצמו מובדל מפרט אחר, משא"כ בהשגה פנימיות לבד שלא יש ריבוי פרטים הנה הפרטים אינם מובדלים זמ"ז כ"כ עד שיכול להיות דבסברה מופשטת יהיו ב' הפכים ואינם ניכרים כלל, וכמו שמאי והלל שקבלו שניהם מרב א' וזה אוסר וזה מתיר, והרי קבלו סברה אחת ובהכרח שבסברת הרב היו ב' הענינים רק להיותה סברה מופשטת אין ההפכים ניכרים בה כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ במח' שהאותיות הם בהתחלקות זהו במח' חיצוניות, אבל במח' עיונית אינו ניכר התחלקות האותיות כו' וכמו קטן אין לו מח' והרי הוא חושב רק שאינו באותיות, כמו"כ הוא בגדלות במח' עיונית כו', (ועמ"ש בשעה"י ונר' שם דהדוגמא מקטן אין לו מח' הוא למעלה גם ממח' עיונית כו') וז"ע מ"ם סתומה בחי' פנימיות בינה שלמעלה מבחי' התחלקות כו' וזהו שהיא סתומה שלמעלה מגילוי עדיין והיינו בחי' פנימיות הבינה, וגם סתומה שמאיר שם בחי' אוא"ס שסתום ונעלם כו', וע"כ ה"ז למעלה מהתחלקות כו', ועז"א למרבה המשרה דמ"ם סתומה עושה בחי' ריבוי המשרה בבחי' מל' ועי"ז הוא בחי' ההתכללות דמל', דעם היות שההתגלות בחי' יש, אך כאשר מאיר מבחי' פנימיות בינה במל' אזי הוא הביטול בבחי' מל' ועי"ז הוא ההתכללות בבחי' מל' כו', ואזי ולשלו' אין קץ דהיינו שלא יש אחיזה ויניקה לחיצונים דבינה נק' דרור עלמא דחירו וכאשר מאיר מבינה במל' אזי גם בבחי' מל' לא יש אחיזה כו'. דהנה כתיב לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו דהנה באהוי"ר שבהתגלות הלב שם יש אחיזה כי האהבה היא פתיחת הלב

ושמחת הנפש (א צוא פרידין קייט) ומחמת שמחת נפשו יכול ליפול ח"ו אחר התפלה בתאווה ואהבה זרה, או בהוללות ולצנות מצד פתיחת לבו כו' וכמ"ש וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו כו' סתמום פלשתים כו' דפלשתים לצנים היו והוא מבני המפולש בהוללות כו' שיש להם אחיזה באהבה דקדושה כו' וכמ"ש באריכות בת"ח בד"ה אלה תולדות יצחק, ומ"מ זהו רק בבחי' עבדי אביו ואחרי מות אברהם אביו כו', דבשמחה האמיתית דצדיקים שהיא השמחה באלקות לבד ובתכלית הקירוב והדביקות באלקות אינו שייך ח"ו אל ההיפך, רק כאשר השמחה הגם שהיא בקדושה אבל היא במורגש בנפשו יכול להיות אחיזה כו', וכמו"כ ביראה שהיא בבחי' כיווץ בנפש וג"כ במורגש יכול להיות בכעס ורוגז כו', ומשו"ז צ"ל באמת הביטול בהמדות אהוי"ר שלא יהי' במורגש כ"כ והשמחה לא תהי' בהתגלות כ"כ, דעבודה בשמחה היא עבודת הצדיקים כמ"ש שמחו צדיקים בה', ובכל אדם הגם שצ"ל שמחה אבל צ"ל בהעלם כו' ועמ"ש בלק"ת ד"ה תחת אשר לא עבדת ה"א בשמחה. אך כ"ז הוא בהתגלות לבו, אבל באהוי"ר המכוסים בכינה וז"ע תבונה בן ובת בחי' אהוי"ר כמו שהן במוח הבינה, אין להם אחיזה להיותם בבחי' ביטול כו' וכמ"ש במ"א ועמ"ש בלק"ת בד"ה לבאר ענין המסעות, הרי שגם במדות שבכינה לא יש אחיזה וכ"ש בבחי' פנימיות בינה שלא יש שם אחיזה כלל, והוא בחי' יין המשומר בענביו כו', וכאשר נמשך מבחי' פנימיות בינה במל' אזי גם במל' לא יש שום אחיזה, וזהו ולשלו' אין קץ.

דהנה מחלוקת הוא מצד החיצונים שהו"ע הפירוד כו' וכאשר לא יש אחיזה החיצונים אזי ולשלו' אין קץ כו'. גם ענין ולשלו' אין קץ הוא דהנה בינה נק' מלך שהשלו' שלו והיינו דבחי' יסוד אבא הוא בתמידות בכינה שהן תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין, אבל ז"א ומל' נק' דודים שהיחוד הוא לפרקים, וז"ע אהל מועד, דאהל הוא בחי' היחוד, והוא לפי הזמן שז"ע מועד כו', והיינו מפני שבאו"א מאיר גילוי או"א"ס שלמעלה מבחי' הזמן ע"כ היחוד הוא תמידי. דהנה בכללות הענין שאצי' הוא ממוצע בין או"א"ס לנבראים והממוצע כלול מב' מדרי', הנה בכללות הן בחי' חו"ב וזו"ן (דבפרטיות הן ז"א ומל' כמ"ש בתו"א ד"ה מי יתנך, ובכללות הן חו"ב וזו"ן), דחו"ב הן מצד האו"א"ס שמאיר שם האו"א"ס ע"כ היחוד הוא בתמידות, משא"כ בזו"נ הוא לפי הזמן דהיינו בזמן דעת רצון שמאיר או"א"ס גם בזו"נ כו'. אמנם כאשר המל' היא במקום הבינה אזי גם בזו"נ היחוד הוא בתמידות כו', ויהי' ו"ה כמו י"ה כו', וז"ש הנני נוטה אלי' כנהר שלו', נהר הוא בחי' ונהר יוצא מעדן שיוצא תמיד, דנהר הוא בחי' יסוד אבא ויוצא מעדן עצמיות אבא ובשרשו הוא בחי' ח"ס, ולהשקות הגן בחי' בינה שנק' גן נעול כו', והנני נוטה אלי' כנהר שלו' הוא שנמשך ג"כ בבחי' מל' ואזי גם במל' ולשלו' אין קץ כו'. והענין הוא דאי' במד"ר תולדות פס"ו ע"פ שובי שובי השולמית אומה שאני עתיד ליתן בה שלו' שנא' ונתתי שלו' בארץ, אומה שאני עתיד לנטות אלי' שלו' שנא' הנני נוטה אלי' כנהר שלו', וצ"ל מהו הפרש בין ונתתי שלו' בארץ ובין הנני נוטה אלי' כנהר שלו'. אך הענין הוא ע"פ מ"ש בלק"ת ד"ה כי ההרים ימושו הפרש בין כי כל בשו"א ובין וברית שלומי לא תמוט, דמ"ש כי כל בשו"א דאחיד בשמי' ובארעא זהו הכל בסדר השתל' ההתחברות מעולם לעולם כו', ומ"ש

וברית שלומי לא תמוט הוא החבור דאוא"ס שלמעלה מהשתל' כו', ובהבי' שם דכי כל בשוב"א הוא בחי' יסוד ז"א, וברית שלומי הוא בחי' יסוד דעתיק שמחבר בחי' עצמות א"ס כו'. וזהו ג"כ ההפרש בין ונתתי שלו' בארץ שזהו מבחי' יסוד ז"א שהיא ההמשכה מהאור דסדר השתל', וענין הנני נוטה אלי' כנהר שלו' הוא ההמשכה מאוא"ס שלמעלה מהשתל' שנמשך בבחי' מל' ואזי היחוד דז"א ומל' הוא ג"כ בתמידות כו'. וזהו דעל הבית דלעתיד נא' אהל כל יצען ובל יסע יסודותיו לנצח שיהי' בבחי' נצחיות, דאהל מועד הוא שהיחוד הוא לפי הזמן כנ"ל אבל הבית דלעתיד יהי' היחוד בחי' נצחיות. דהנה ענין הנצחיות שייך בזמן דמה שלמעלה מהזמן אינו שייך בזה לומר שהוא בנצחיות מאחר שאינו בבחי' הגבלה כלל, רק בזמן שייך לומר נצחיות שאין לו הפסק, והיינו כאשר בזמן מאיר אוא"ס הבל"ג אז גם הזמן הוא בבחי' בל"ג כו'. אמנם פנימיות הענין בזה הוא שהגבלת הזמן עצמו הוא בל"ג. דענין שהזמן הוא בלי הפסק הרי יש זמן רק שנמשך בבחי' בל"ג וכמו שנותיק לא יתמו הרי יש ימים ושנים רק שלא יתמו, אבל ענין שהזמן הוא בל"ג היינו שהמוגבל גופא הוא בלתי מוגבל כו'. וכמו מקום הארון אינו מן המדה הרי הי' במקום אמתיים וחצי כו' וזה גופא הי' בלי מקום כו', וכמו"כ הוא בזמן שהזמן עצמו הוא בלי זמן, וע"ד שאמרז"ל שהראה הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו כו', הרי הראה לו כל הדורות בפרט ובלי זמן כו', וכמו דאי' בפע"ח שער השבת שהאריז"ל ראה בשינת צהרים דש"ק שהי' צריך לדרוש זה פ' שנים רצופים. וז"ע נצחיות הזמן שהזמן עצמו הוא בלי זמן כו', וזהו שנא' על הבית דלעתיד כל יסע יסודותיו לנצח שיהי' בבחי' נצחיות דהיינו שהמל' שהיא בחי' זמן יהי' בבחי' נצחיות ובבחי' תמידיות כמו או"א כו' וז"ע ושל' אין קץ שע"י ההמשכה מבחי' פנימיות בינה במל' שז"ע הנני נוטה אלי' כנהר שלו' (והוא ג"כ ענין למרבה המשרה כנ"ל) יהי' זו"נ כמו או"א כו'. ועו"ל ענין ולשלו' אין קץ, דהנה יעקב הוא בחי' בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה ומאחר שיש קצה וקצה ה"ז בחי' הגבלה וכמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא שנק' קטן לגבי א"ס הבל"ג כו' אך כאשר נמשך גילוי בחי' או"א"ס ה"ז בבחי' בלי קץ ובלי גבול כו' וזהו מ"ש אלה תולדות יעקב יוסף דיוסף הוא שמחבר או"א"ס עם המל' מקור הנבראים כו', ואזי מאיר במל' גילוי בחי' או"א"ס ממש כו', ושרש ההמשכה היא מלמעלה יותר. דהנה קצה השמים דלעילא הוא בחי' סוכ"ע, וקצה השמים דלתתא בחי' ממכ"ע, דגם סוכ"ע הוא בגדר עלמין כו', וכאשר נמשך מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע אזי הגילוי הוא בבחי' מל' ג"כ בבחי' א"ס כו'. וזהו בן פורת יוסף תוס' וריבוי אור שממשיך מבחי' עצמות א"ס להיות הגילוי דא"ס גם בבחי' מל' כו'. וז"ע ולשלו' אין קץ כו'. והנה בכדי שיהי' בחי' ולשלו' אין קץ הן דבחי' הגבול והזמן יהי' בבחי' נצחי והן שיהי' גילוי או"א"ס ממש במל' ובעולם כו' צ"ל תחלה קץ שם לחשך, וזהו שא' במד"ר כ"ז שיעה"ר בעולם כו' נעקר היצה"ר מן העולם אין אפל וצלמות בעולם, דהנה כל ההמשכות שממשיכים עכשיו הוא להוסיף אורות באצ"י ואינו נמשך למטה רק הארה וג"ו בבחי' מקיף לבד, ולעתיד יהי' הגילוי בבחי' פנימיות וכמ"ש כי עין בעין יראו כו'. וטעם הדבר

דכ"ז שלא נתברר נוגה מתערבות טו"ר, שלא נתברר הטוב מהרע, הנה הרע מעלים ומסתיר שא"א להיות הגילוי בבחי' פנימיות, רק בחי' חיצונית האור דהיינו הארה לבד ובבחי' מקיף לבד, אבל להיות גילוי בחי' פנימיות ועצמות האור ובבחי' פנימיות ע"ז מעלים ומסתיר כו', וזה דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, היינו שכר מצוה מצוה שהיא גילוי עצם המצוה א"א להיות עכשיו מפני הסתר הנ"ל, וכידוע דבחי' חיצונית א"ק יכול להיות גם עכשיו אבל להיות גילוי פנימיות א"ק צ"ל העברת ההסתר כו', וזהו שע"י המילה נמשך גילוי בחי' יסוד דא"ק שזהו בחי' פנימיות א"ק, ואברהם הי' נביא גם קודם שנמול אבל זהו בבחי' חיצונית וע"י המילה והעברת ההסתר נמשך בחי' הפנימיות כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה למנצח על השמינית. וזהו דכ"ז שיצה"ר בעולם שלא נתברר לגמרי אינו מאיר גילוי אוא"ס בעולם, נעקר יצה"ר מן העולם בגמר הברורים דאת רוה"ט אעביר מן הארץ, אזי יהי' גילוי אוא"ס בעולם כו', ועז"א קץ שם לחשך שיש ע"ז קץ וזמן. דהנה עת אשר שלט אדם באדם שהוא השליטה דאדם בליעל על האדם דקדושה הוא לרע לו לאדם בליעל וכמ"ש בזהר פ' משפטים דצ"ה ע"ב ויש ע"ז קץ וזמן ע"פ מא' קהמ"ד עד שיתברר כל בחי' קומת אדם כו', וכאשר קץ שם לחשך אזי יהי' גילוי בחי' ולשלו' אין קץ כו'. והנה ירידת יוסף למצרים ידוע שזה הי' בשביל הברורי' ולא כמו שיכולים לחשוב דירידתו למצרים הי' סיבת הגלות כי בשביל זה ירדו בני' למצרים, לא כן הוא אדרבא ירידתו הי' להקל עליהם הגלות, דהרי כמו שנגזר בברית בין הבתרים הי' צ"ל בגלות ארבע מאות שנה, וע"י ירידת יוסף למצרים נפטרו ברד"ו שנה, ועיקר הגלות הי' פ"ו שנה משנולדה מרים דעש"ז נק' מרים כו', והוא ע"י ירידת יוסף למצרים שהקיל להם הגלות, וז"ש כי למחי' שלחני אלקים לפניכם כו', שזה הי' לטובה כי בירר שם את הנצוצות שנפלו לשם, דעיקר הנצוצות נפלו במצרים בנהר נילוס ולכן גלות מצרים אינו נחשב בהד' גליות והוא מקור לכולם כו', ויוסף בירר כל הנצוצות שנפלו וכמ"ש וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא באמ"צ כו' ויבוא ביתה פרעה שליקט כל נצוצי החסדים היינו נצוצי האורות כו' ויבא ביתה פרעה בחי' מל' ביתא דאתפריעו בי' כל נהורין עילאין כו', וחסדים אלו הן הנמשכים מעט מעט בכל דור ודור שע"י הוא הקיום דנש"י בגלות כמא' כבשה אחת בין ע' זאבים והיא מתקיימת והוא קיום הרוחני שלהם כו', וגם הכח לברר ברורי' שמבררי' בזה"ג שכ"ז הוא בכח נצוצי החסדים שליקט ובריר יוסף שנמשכים בכל הדורות עד ביאת משיח בב"א, וזהו כי למחי' שלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית כו' שע"ז הוא הקיום שלהם וע"ז הוא הכח לברר כו'. וזהו בן פורת יוסף פורת או' תופר שתופר ומחבר שני הפכים. דהנה ספי' דתהו היו בתכלית הפירוד זמ"ז דחו"ג לא היו סובלים זא"ז כלל, ותיקון הוא ההתכללות וההתחברות דחו"ג שיהי' כלולים זמ"ז וזע"ז כו' כנ"ל, וזהו שיוסף הי' תופר ומחבר בחי' ספי' דתהו שיהיו בבחי' התיקון כו', וזהו שהי' פותר חלומות דפותר ג"כ אותיות תופר, דחלום שרשו מבחי' עיגולים רק שנפל בלבוש קדרות ולכן רוב החלומות הן אותיות מפורדים שאין להם חיבור זה עם זה, ופתרון החלום הוא שמתחברים הדברים ונעשה ענין שלם כו', וזה שיוסף הי' פותר

חלומות שעשה תהו להיות בבחי' תיקון כו', כי שרשו הוא ממלך שמיני הדר, וזהו ויוסף הי' יפ"ת ויפ"מ הדר הוא ג"כ ל' הידור ויופי וידוע דעיקר היופי הוא בהתכללות הגוונים, דגוון א' אין בו יופי כ"א בהתחברות ג' גוונים יש בזה יופי היינו בחי' התיקון כו', וידוע דמלך שמיני הדר הוא שרש ומקור התיקון, ובעצם הוא למעלה מבחי' תהו ותיקון והוא מקור התיקון היינו מה שתיקון למעלה מתהו בשרשו כו', ויוסף להיותו בחי' מה"ש הדר הי' הברור שלו בטוב בתכלית דהיינו שמתהו נעשה תיקון כו', וכמו הברור דש' מ"ה שזהו שנכלל ממש בקדושה משא"כ בהברור מלמטלמ"ע כו' כנודע, וכמו"כ הברור דיוסף להיותו למעלה מבחי' תהו ותיקון הי' הברור שלו שתהו נעשה תיקון לפי שאינו בבחי' התלבשות ותפיסא. והענין הוא דהנה עת שלט אדם באדם ה"ז בבחי' תפיסא והתלבשות וכמ"ש בזהר דמשפטים הנ"ל וסימנא ארונא דאתעשק גו פלישתאי ושלטי בי' והוא לרע להם כו', ה"ז מ"מ בדרך שליטה, ולכן הברור הוא לאט לאט כו', אבל יוסף לא הי' בבחי' תפיסא, וכמו שיוסף הי' חלוק מכל השבטים שכולם היו רועי צאן שהיו מתבודדים בשדות מפני שהעולם הי' מבלבל להם מלהיות בבחי' מרכבה, ויוסף הי' מלך במצרים והי' מנהיג כל אמ"צ ובעת ההיא הי' מרכבה לאלקות כו', וידוע הענין בזה דמי שנתפס בעולם העולם מבלבל לו, אבל מי שאינו נתפס בעולם אין העולם מבלבל לו, וזהו בחי' יוסף שהי' למעלה מהעולם, ולכן הגם שעסק בעניני העולם לא הי' בבחי' תפיסא בזה כו', וכמו"כ הוא בענין הברורים שהי' לא בבחי' תפיסא, וע"כ הי' הברור בבירור בתכלית כו', וכללות הברורים שלו הי' ב"יב שנה שהי' בבית האסורים, דמה שנקצב הוא עשר שנים שהן נגד קומת האדם בע"ס, ושתי שנים הנוספים הוא כי יש סוד שרש וסוד תוס' דתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר ונגד זה היו השתי שנים כו'. וזהו זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה בבחא"ס שע"יז בירר הכל עד שקץ שם לחשך כו'. וע"יז ולשלו' אין קץ שנמשך גילוי אוא"ס במל' להיות יחוד זו"נ בתמידות כמו או"א כו' כנ"ל. וז"ע שנתיים ימים שהן בחי' ז"א ומל' וכדאי' בפרדס שיש שנה במל' ושנה בת"ת והן יומין עילאין ויומין תתאין כו' יומין תתאין במל' ויומין עילאין בז"א כו' כמ"ש במ"א. וכאן נתחברו שניהם כא' כו'. וזהו שאו' שנתיים ולא שתי שנים שהי' משמע שהן ב' מדרי' ומתיחדים כמו בחי' דודים שהוא לפרקים, ע"כ או' שנתיים שהן כמו מדרי' א', וכמו או"א דכחדא נפקין וכחדא שריין כמו"כ הוא בזו"נ וז"ע שנתיים כו'. וזהו המשכת בחי' ולשלו' אין קץ כו' וזהו כיון שהגיע הקץ שע"י הברור שלו קץ שם לחשך מיד ופרעה חלם, דחלום הוא מבחי' תהו כנ"ל. וענין ופרעה חלם היינו שע"י הברור נמשך אוא"ס בבחי' מל' דאתפריעו בי' כל נהורין עילאין כו' כנ"ל. והנה עמד על היאור, יאור בחי' יסוד ולעתיד יהי' אחעט"ב שבחי' מל' תהי' למעלה מז"א כנודע, וזהו והנה עמד על היאור למעלה מבחי' יאור כו', והיינו דהגילויים שיהי' לעתיד המשיך יוסף עכשיו מפני שברר כל הברורים ונתן כח לנש"י שיהי' בכוחם לברר כו', וזהו ויהי מקץ שנתיים לימים לא נא' בקץ אלא מקץ שהמשיך מקץ האמיתי בחי' ולשלו' אין קץ בחי' גילוי אוא"ס במל' להיות יחוד זו"נ בתמידות וזהו שנתיים ימים כו', וכ"ז מפני שקץ שם לחשך בתכלית הברור

שתהו נעשה בחי' תיקון כו' וכיון שהגיע הקץ מיד ופרעה חלם והנה עמד על היאור בחי' אחעט"ב כו'.

בס"ד פ' ויגש, עטר"ת.

ויגש אליו יהודא כו'. וצ"ל מה"ע או' ויגש אליו והלא כבר נא' תחלה ויעמדו לפני יוסף, א"כ הרי כבר היו אצלו ומה"ע ההגשה עוד. גם צ"ל אומרו אליו סתם ולא נא' למי שנגש. ובמד"ר אי' הה"ד בני אם ערבת לרעיך תוקעת לזר כפיך נוקשת באמרי פיך עשה זאת איפה בני והנצל כו'. אם ערבת לרעיך אנכי אערבנו, תוקעת לזר כפיך מידי תבקשנו, נוקשת באמרי פיך אם לא הביאותיו אליך, עשה זאת איפה כו' ויגש אליו יהודא כו'. וצ"ל* נכנס יהודא בערבות עבור בנימין יותר מכל אחיו הלא החילוק לא הי' נוגע לו יותר מלכולם, ולמה הי' לו לכנוס בערבות יותר מכל אחיו. והנה בכללות נש"י אמרז"ל ישראל ערבים זב"ז, וגז"ז צ"ל מה"ע שהם ערבים זב"ז. ולהבין כ"ז צל"ת מה"ע הערבות. הנה כתי' מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמך ופתילך ומטך, ואי' בזהר אחרי דע"ב ע"א אילין אינון סימנא דמטרוניתא כו' והן בחי' נה"י, ופי' המק"מ דנה"י הן לבושי המוחין. וזהו ערבון על גילוי המוחין, תתחלה נמשכין לבושי המוחין במל' ואח"כ נמשכים המוחין. וענין שנה"י הן לבושי המוחין הוא כי נה"י הן לבר מגופא דאילנא. וכידוע דחב"ד חג"ת הן עצמיות הספי' ונה"י הן לבר מגופא וכמו הלבוש שאינו עצמיות האדם, כמו"כ אינון בחי' העצמיות כ"א לצורך ההשפעה, דיסוד הוא המשפיע ונו"ה הן כליות יועצות איך להשפיע. וענין העצה הוא לשנות ההשפעה שלא תהי' כמו שהיא בשכל המשפיע שאצלו היא ההשפעה בדקות היינו שכל דק מאד שא"א להתקבל אל המקבל וצריכה לבוא ההשפעה שלא בדקות כ"כ שיהי' בערך כלי וחושי המקבל כו' וגם לחלק ההשפעה לחלקים כו' וכמ"ש באגה"ק סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה, וזהו ג"כ ענין ההשפעה בדרך קצרה. דעומק ורוחב השכל כמו שהוא אצלו הי' למעלה מכלי המקבל, ע"כ צריך להשפיע לו בדרך קצרה שכל השכל יהי' בו בהעלם. וכמו הלומד עם התינוק פסק דין הרי בהפסק יש בזה שכל עמוק, והתינוק אינו יודע עמקות השכל שבזה ולא יוכל לקבלו. אבל הפס"ד הרי הוא מכוון אל עמקות השכל, וכאשר יודע הפס"ד מכוון הרי נמצא אצלו כל העמקות רק שהוא בהעלם בלבוש הפס"ד. אך במשך הזמן יוכל לבוא ע"ז, דאחר מ' שנין קאים על דעת' דרבי', שיבוא על עומק הענין כו'. וכמו המשנה שזהו קצור הפס"ד שבא אחר עומק הפלפול שהי' אצלם, ואח"כ בגמ' בא עוד עומק הפלפול מדקדוק ל' המשנה כו'. וזהו שנה"י הן בחי' לבושי המוחין, דהיינו שאינון עצמיות המוחין ובאין

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וצ"ל למה.

בשינוי מכפי עצם השכל היינו לא בדקות כ"כ, ומ"מ יש בזה פנימיות המוחין שבמשך הזמן באים ע"ז כו'. והנה כללות הע"ס נק' ג"כ לבושים, וכמא' בעשרה לבושין נתלבש הקב"ה כו', דקאי על הע"ס דאצי' שהן בחי' לבושים, ועש"ז נק' מדות ל' לבוש וכמו ולבש הכהן מדו בד, ולבש את מדיו. וגם האורות נק' בשם לבוש וכמובן מהמא' אליו ולא למדותיו דקאי גם על האור המתלבש בכלים שזהו ג"כ מדותיו כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש בד"ה ויחלום, עטר"ת). וידוע דאור ושם ומל' הכל ענין א' וכולם הן בחי' לבוש, דשם הוא בחי' לבוש כמ"ש הפרדס בערך שם, ומל' ג"כ לבוש וכמ"ש ה' מלך גאות לבש, וכמו"כ אור הוא ג"כ לבוש כו'. וז"ש במא' דפתח אלי' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו', דפי' תקונין הוא לבושין כמ"ש בתו"א על מא' זה, וקאי גם על האור וכמ"ש במ"א. והענין הוא דהנה כתי' אני ה' לא שניתי, שלא יש שום שינוי בין קודם הברי' לאחר הברי', אתה הוא קודם שנבה"ע כו'. ולכאז' והלא נתהוו עולמות ואוא"ס הוא הבורא ומהווה ואיך לא שניתי כו'. והעיקר אינו מובן בהתהוות האצי'. דהנה התהוות ב"ע הוא בדרך אין ערוך, והיינו בבחי' ריחוק, וענין הריחוק הוא שאינו בבחי' התלבשות ותפיסא כו'. אמנם התהוות האצי' הוא בבחי' גילוי ההעלם שזהו בבחי' קירוב, וז"ע אצי' שהוא ל' אצלו וסמוך כו', ובהתהוות זאת איך לא שניתי כלל. וכמו"כ בעו"ע להיות שהתהוות העלול הוא בבחי' קירוב של העילה ומש"ז מתהווה העלול בערך העילה, הרי זה פועל שינוי בהעילה דכל מניע מתנענע בעצמו כו'. ולכאז' כמו"כ הוא גם בהתהוות האצי' מאוא"ס המאציל מאחר שהוא בבחי' קירוב ה' צ"ל ח"ו איזה שינוי, ואיך הוא לא שניתי כו'. וביותר אינו מובן בהתהוות האורות, שהרי הכלים גם באצי' הן בבחי' אין ערוך לגבי מקורם ולא כעין מקורם כו' כידוע ומבו' במ"א, אבל האורות הן מעין מקורם מפני שהתהוותם הוא בבחי' קירוב ודביקות במקורם כו', ומ"מ ה"ה בבחי' מציאות אור. וידוע שיש ע"ס גם בהאור, ופשיטות האור הוא רק לגבי הכלים שהן בבחי' מהות ומציאות דבר שזה אינו שייך בהאור. אבל מ"מ יש בהם ע"ס, וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה, דפי' בלי מה הוא בלי מהות, דהיינו בבחי' האור ומ"מ ה"ה ע"ס כו', וא"כ צ"ל איך הוא לא שניתי כו'. אך הענין משום דהאורות הן בחי' לבושים בלבד לגבי אוא"ס המאציל וע"כ אין מזה שום שינוי כלל. ויובן זה עד"מ באדם למטה שבשכל הרי יש כמה מיני שכליים, דיש שכל המעשה שהוא השכל והחכ' במלאכה כמו בבנין ועשיית כלים ובמלאכת האריגה והריקום וכה"ג. דשכל המעשה הוא בד"כ שכל היותר אחרון, ומ"מ יש בזה ג"כ שכלים נעלים. ויש שכל בדברים הטבעיים הנק' חכמת הטבע, בקול כמו חכמת הנגינה בפה ובכלי זמר, ויש שכל בדברים הטבעיים הנק' חכמת הטבע, ויש חכמת הרפואה וחכמת התכונה עד החכ' בדברים הנבדלים מן הטבע, וחכמת האלקית שלמעלה מכולם. ויש אדם שהוא חכם בחכמה אחת והאחרת אינו יודע, כמו שהוא חכם בחכמת המלאכה ומשכיל ומתחכם בזה, ובחכמת הנגינה עד"מ לא ידע מאומה. ויש שהוא חכם בחכמת הנגינה ואינו יודע כלל בחכמת המלאכה או בחכמת הטבע כו', וכה"ג בכל החכמות השונות. ויש אדם שהוא חכם בכל החכמות הנ"ל. והנה זאת א"א לומר שיש כח שכל מיוחד לכל חכ' בפרט, והיינו דכח המשכיל שהוא מקור השכל יהי' מקור מיוחד

לכל חכ' מחכמות הנ"ל, דחכמת המעשה יהי' לה כח משכיל מיוחד ולחכ' הטבע כח משכיל מיוחד כו'. דזה ודאי דכח המשכיל אחד הוא, דכשם שכח השכל ההיולי העצמי הוא כח א', כמו"כ גם כח המשכיל שבא בבחי' המשכה נעלמת מכח השכל ההיולי העצמי הוא ג"כ כח אחד כו'. וגם אם נא' שהן הרבה מקורים הרי צ"ל דזה שהוא חכם בחכ' א' יש לו רק כח משכיל א', וזה שהוא חכם בכמה חכמות יש לו הרבה מקורים הנק' כח המשכיל. וזה א"א דבכחות הנעלמים לא יש שום חסרון בא' על זולתו. וגם שהחכם בהרבה* הי' מרגיש שבחכ' זו נמשך לו ממקור זה ובחכ' אחרת נמשך לו ממקור אחר כו' (וכידוע דכח המשכיל הוא שנודע מציאותו ע"י גילוי ההשכלה כו' וכמ"ש במ"א). אלא כח המשכיל אחד הוא והוא כח היולי על כל השכליים והחכמות וכולל את כולם. ואין בו כחות שכליים מיוחדים, דעם היות שכולל כולם ה"ה בו לא בבחי' מציאות כלל, וכשהוא עוסק באיזה חכ' נמשך אור שכל מכח המשכיל להשכיל ולהתחכם באותה החכ'. וגילוי אור זה אינו מהות ומציאות דבר מה, דהיינו שנמשך ממהות כח המשכיל דא"כ הוא מתחלק לחלקים. כ"א זהו הארה לבד מכח המשכיל. וכמו מראה וגוון לבד, שהגוון של איזה דבר אינו עצם הדבר כלל כ"א גוון ומראה לבד, ויכול להיות גוון א' או כמה גוונים, ואין זה שום שינוי בעצם הדבר. וכמו זכוכית שיש בה כמה גוונים לבן ירוק אדום, ה"ז רק מה שהזכוכית נראה ומתגלה באותן הגוונים ואין שום שינוי בעצם הזכוכית בגוון זה או בגוון זה. וכן התפוח שהוא בגוון לבן או אדום אין שום שינוי בעצם התפוח, הגם שהגוונים נמשכים ממנו, מ"מ בהעצם אין שום שינוי מזה (ע' לקמן) וכמו"כ גילוי האור שכל מכח המשכיל הוא הארה כמו גוון לבד שכח המשכיל נראה ונגלה בגוון זה או בגוון אחר, היינו בחכ' זו או בחכ' אחרת ואין מזה שום שינוי בעצם כח המשכיל כו'. ומה שבאדם זה מתגלה חכ' זו, ובאחר חכ' אחר, או שבזה הוא בחכ' א' ובאחר בכמה חכמות, הוא מצד כלי השכל אם הם בדקות או בגסות. דהרי הכלי היא הגורמת את גילוי האור שכל מכח המשכיל, דהרי מעצמו אינם נמשכים שכלים מכח המשכיל, רק הכלים הן שקוראים וממשיכים את האור. וע"כ כפי אופן הכלי כך הוא האור הנמשך. דמי שאור** שכלו עבים ה"ה כלי רק לגילוי אור השכל בחכמת המלאכה, וזה שאור** שכלו דקים ה"ה כלי לגילוי אור שכל בחכמות נעלות יותר כו', ומי שכח שכלו גדולים ביותר ה"ה כלי לכמה מיני חכמות מפני כלי שכלו הן בתכלית הדקות והן כלים גדולים ורחבים כו', וכמו שנק' בל' העולם אַ גרייסע קאַפּ, אַ ברייטע קאַפּ וכו'. וראי' לזה שהרי יגעתי ומצאתי, ויגיעה זו היא זיכוך הכלים, או שהיא התקשרות עצמי בהענין הנק' דעת הנעלם שזה מכריח ומביא את הגילוי מכח המשכיל כו', וכמ"ש בלק"ת בהביאור דהחלצו, וכמ"ש במ"א. (ובמ"א מבו' שזהו ע"י הציור בכח המשכיל מה שבו בהתגלות יותר, וזהו מוכרח שיש בו ציור מאחר שהוא בבחי' המשכה כו', וכמ"ש במ"א. אמנם הוא ציור היולי (וי"ל שהציור הוא רק בכללות לא שפרט א' הוא בהתגלות יותר אפי' בבחי' היולי) והעיקר הוא מחמת הכלים כנ"ל. והראי' שע"י יגיעה יכול

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בהרבה חכמות.

(** אוצ"ל: שכלי שכלו.

לבוא לכל דבר חכ' ושכל, וכמא' יגעת ומצאת תאמין כו'). אמנם במראה וגוון הרי העצם מ"מ מצטייר בהגוון, והיינו שהעצם בא בציור כזה, וכמו במראה וגוון התפוח הרי לעולם הוא בא בגוון כזה בלובן או באודם. והיינו מפני שהגוון הוא מטעם הפרי (לא מהעצם ממש, דבהעצם אין שום שינוי לא מהטעם ולא מהגוון כו') דמתיקות הוא בגוון לובן וחמיצות בגוון אודם כנודע. וא"כ הרי הגם שהגוון אינו עצם הטעם, מ"מ העצם מתגלה דוקא בגוון כזה, הרי יש להגוון שייכות אל העצם כו'. והדוגמא מזה בכח המשכיל, מאחר שיש בו מ"מ כחות שכליים, אם נא' שהגוונים הן גוון עצמי, היינו גילוי עצמי יש להם ערך ושייכות זל"ז, הענין הוא דבאמת זהו רק כמראה וגוון הלבושים שהלבוש הוא דבר בפ"ע ונפרד מן האדם, וכשלושב לבוש אדם עד"מ ונראה גופו אדום, הרי אין זה שעצם גופו הוא אדום, רק שנתלבש בלבוש אדום. כמו"כ הגוונים דאור שכל בחכ' זו או בחכ' אחרת ה"ז רק שנתלבש כח המשכיל בלבוש כזה, לא שהוא גוון עצמי בבחי' התגלות העצם כ"א כמו לבוש אחד. ואין הכוונה שהוא לבוש נפרד, שהרי זהו הארה וגילוי ממנו, רק שזה לא בבחי' ערך, שהרי הארה בכלל רחוק מן העצם. אך העיקר מצד הגוונים והציור שבהגילוי שזה באין ערוך לגבי הכחות שכליים כמו שהן בכח המשכיל, דשם הן לא בבחי' מציאות כלל וכלל. ומה שבא בבחי' מציאות אור שכל ה"ז כמו גוון הלבוש שאינו בבחי' שייכות אל העצם ואין העצם מצטייר בזה כו'. ומובן מהנ"ל דעם היות שבכח המשכיל יש כל כחות השכלים וממנו הם באים, אך ריחוק הערך הוא להיות דבכח המשכיל אינם בבחי' מציאות כלל ובהגילוי הוא בבחי' מציאות הוא מפני שבא לא בבחי' גוון ואור עצמי כ"א כמו הלבוש הנפרד שאין העצם מצטייר בזה ואין בזה שום שינוי בהעצם כלל כו'. והדוגמא מזה יובן בבחי' האורות שהן בחי' גילויים בלבד מאוא"ס המאציל. והיינו שאין זה המשכת מהות או"א"ס כ"א בחי' גילוי אור בלבד כמו מראה וגוון כו'. אמנם אין זה בבחי' אור עצמי בבחי' ערך ושייכות אל העצם שהעצם מצטייר כמו מראה וגוון התפוח (שזה שייך בהנמשל בהתלבשות אורות בכלים, דלהיות שבהאורות יש ג"כ ע"ס ע"כ הכלים הן בבחי' גווני האור, כמו עד"מ גוון התפוח שמתאר את העצם היינו הטעם שבהפירי כו' וכמ"ש במ"א) כ"א כמו גוון הלבוש שהוא בבחי' הבדלת הערך שאין העצם מצטייר בזה כו'. וזהו בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה כו', שהן רק בחי' לבושים שאוא"ס המאציל כבי' מתלבש בהם שאין העצם מצטייר בהלבוש כו' (ומובן שההתלבשות אינו בבחי' תפיסא דבד"כ אין העצם נתפס באור כנודע בענין אור ושפע כו', וכ"ש באור שאינו בבחי' גילוי העצם כ"א שבא בבחי' הבדלת הערך כו'). ולכן האורות באים בבחי' התלבשות בכלים שנעשים כמהות הכלים בבחי' חכ' וחסד כו', שהאור שהוא בבחי' גילוי העצם, דהיינו אור עצמי אינו בא בהתלבשות בכלים ולא יהי' כמהות כלים כו', והאור הזה בא כמהות הכלים ונעשה מקור לבי"ע כו', שכ"ז הוא מפני שבא בבחי' הבדלה מן העצם כמו הלבוש ע"כ הוא בא בהתלבשות בהכלים ולהיות כמהותם שיוכל להיות מקור לבי"ע כו'. וכידוע בענין האצ"י שזהו כמו אצילות רוחו של משה על ע' איש הזקנים, דמשה עצמו לא הי' יכול להשפיל עצמו בהשפעת

הבשר, וע"ז הי' אצ"י מרוחו של משה שנא' וירדתי ואצלתי שהוא בחי' ירידת האור וע"כ ושמתי עליהם בהע' זקנים, וע"י יוכל להיות השפעת הבשר כו'. וכמו"כ הוא בענין האצ"י שזהו ירידת האור מאוא"ס המאציל שיוכל להתלבש בכלים ולהיות מקור לבי"ע כו' וכמ"ש במ"א. וזהו שהאורות נק' מדות ותיקונין שהן בחי' לבושים לבד שאור א"ס המאציל מתלבש בזה כבי' (וכנ"ל שההתלבשות בכאן אין הכוונה התלבשות ותפיסת ח"ו כ"א שהן בחי' לבוש לבד כו') בבחי' הבדלת הערך שאינו עושה שום שינוי כלל בהעצם כו'. ומ"מ נק' מדותיו בבחי' התייחסות לאוא"ס המאציל שה"ה גילויים מאוא"ס ב"ה, וכמו השכליים מכח המשכיל שהן גילויים מכח המשכיל, רק שאינו אור עצמי כ"א כמו לבוש שבא בבחי' מציאות אור ובבחי' ע"ס שבזה הן בבחי' הבדלת הערך מן העצם כו'. אמנם ע"י האצ"י הוא בחי' גילוי אלקות בעולם, דלולא האצ"י הרי לא הי' שום ידיעת אלקות ולא שום גילוי אלקות בעולם, וגם לא הי' גילוי התורה למטה כו'. וכידוע דמקרא בעשי' ושרש המקרא הוא באצ"י, וירד עד עשי' כו' כמ"ש בפע"ח וכמ"ש במ"א, ותלמוד הוא בבריאה היינו בבחי' אור הנשמה דמל' דברי', והוא בחי' ח"ע דאצ"י שנתלבש בבחי' מל' דברי', והן הן ההלכות הערוכות לפנינו כו'. וכ"ז הוא כשבאה התורה באצ"י יכול להיות הגילוי בבי"ע כו', וגם שע"י האצ"י יכולים לידע מה שלמעלה מאצ"י, וכמ"ש הפרד"ס דשם ספירה הוא ל' סיפור והגדה שמגלות המחשבות הנעלמות, דהיינו בחי' ע"ס הגנוזות כו'. וגם יודעים מהע"ס בחי' אוא"ס הבל"ג כו', וכמ"ש באורך בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב. וי"ל שבע"ס דאצ"י יש בהם בהעלם בחי' שרשם ומקורם וכמ"ש במ"א דבהצמצום הראשון הי' ב' ענינים, בחי' סילוק ובחי' מיעוט, דלגבי אור הא"ס הוא בבחי' סילוק ולגבי שרשי הכלים הוא בבחי' מיעוט כו'. וענין המיעוט הוא שנמצא בהעלם כו' וכמ"ש במ"א (ומ"מ הגילוי הוא בבחי' לבוש כו' כנ"ל). והנה בתורה כתי' עוטה אור כשלמה, שיש בתורה ב' מדרי' בחי' אור ובחי' לבוש. דהנה אורייתא סתום וגל'י, והגל'י הוא בחי' לבוש אל הפנימיות, והפנימיות יתגלה לעתיד, ועכשיו הוא בחי' החיצוניות שזהו בחי' לבוש כו'. וי"ל דבתורה הוא שהעצם נעשה בבחי' לבוש. וכידוע בענין תפוחי זהב במשכיות כסף שהגל'י דתורה הוא בחי' הסתום רק שבא בהגלמה בבחי' החיצוניות כו', וכמ"ש השל"ה בכ"מ שהגל'י הוא ממש הסתום והפנימיות כו'. והענין הוא דהנה אית רצון ואית רצון, אית רצון הנק' רצון התחתון שבא ע"פ השכל והטעם כאשר מבין בשכלו טוב ויופי הדבר ה"ה רוצה בו. ואית רצון הנק' רצון העליון שלמעלה מהטעם כו', וכמו שתוק כך עלה במח', היינו שאין טעם לזה. וכמו ששאל משה וכי זו תורה וזו שכרה. וידוע דמשה הוא בחי' חכ' דאצ"י, והיינו דבחכ' לא הי' שום מקום לזה, והוא בחי' רצון בלא טעם כו', דהרצון ה"ה למעלה מהחכ'. וכמו עד"מ* הרי הרצון גילוי עצמיות הנפש, משא"כ חכ' שהיא מכחות הנפש כו'. וכמו"כ למעלה הרצון הוא גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהחכ' כו', וע"כ אין לזה טעם כו'. ומ"מ אינו בדרך עקשות ח"ו, כי יש בחי' מו"ס שהוא סתום ונעלם, ונק' מוחא שהוא בחי' שכל

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: עד"מ בנפש.

נעלה רק שהוא נעלם כו', וזהו שתוק כך עלה במח'. וידוע דמח' הוא בחי' חכ' רק שהיא בחי' חכ' שסתום ונעלם ולא ניתן להשגה כו', והא בחי' הטעם של הרצון כו'. והטעם הוא בחי' טעם וענג, דבטעם יש ב' פי' ל' טעם ושכל, ול' טעם וענג, והטעם של הרצון הוא בחי' תענוג העצמי שלמעלה מבחי' גילוי, ונק' עתיק ל' העתקה והבדלה כו'. ובד"כ הן ב' מדרי' שבכתר, בחי' א"א חיצוניות הכתר שזהו בחי' הרצון, ועתיק בחי' פנימיות הכתר הוא בחי' התענוג, וזהו הטעם של הרצון כו'. וידוע דמו"ס נמשך מבחי' עתיק, ובפרטיות הוא בחי' מוח סתום שבע"ח שער א"א פ"ג בחי' אורא, שזהו בחי' עתיק כו', וכמ"ש במ"א. והרצון הוא החיצוניות דפנימיות זו כו', וכמ"ש במ"א. והפנימיות א"א להיות בבחי' גילוי, והגילוי הוא בחי' הרצון, ונראה כמו רצון בלא טעם, והוא בחי' גולגלתא דחפי' על מוחא שנראה רק הרצון כו' וכמ"ש במ"א. וכמו"כ בעבודה יש ב' בחי' רצון הנ"ל, והוא בחי' האהבה שע"פ הטעם. דכאשר מתבונן בהתבוננות אלקי בהשגה טובה ובהעמקות הדעת, שנרגש אצלו הענין ובטוב טעם (ער הערט דעם אלקות און דיא רייכקייט אין דעם) ה"ה מתעורר באהבה ותשוקה בבחי' קירוב ודביקות באלקות כו'. וכללות האהבה הזאת היא בהאלקות דסדר השתל' שבא בבחי' התלבשות בעולמות שבזה שייך השגה ומזה הוא האהבה כו'. אמנם יש בחי' האהבה שהיא בבחי' רצון עצמי שבנפש שלמעלה מטו"ד, והיא בבחי' יציאה מגדר הכלים לגמרי ולא בבחי' קירוב ודביקות כ"א להכלל בעצמות ואו"ס ולהתבטל מכל מציאותו לגמרי כו', שאין זה מצד הטעם כ"א מצד עצם טבע מהות הנפש כו', וכמ"ש בסש"ב פי"ט (ושם שזהו בחי' החכ' שבנפש, ומבו' במ"א דכן הוא ויותר מכן בבחי' רצון העצמי שזהו בדוגמת בחי' הכתר כו', רק שבחי' החכ' הוא שנמשך להיכלל, ובחי' הכתר הוא שנכלל בהעצם כו'), וזהו בחי' הרצון שלמעלה מהטעם. ומ"מ יש בזה טעם, והוא בחי' הענג שבנפש דמפני שיש לו בעצם ענג באוא"ס ב"ה מצד עצם נפשו ע"כ הוא נמשך בבחי' התכללות באוא"ס בבחי' רצון עצמי כו'. והנה המצות הן רצה"ע, דתרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין דגולגלתא, והן בחי' רצון שלמעלה מהטעם. ולכן מצות לאו ליהנות ניתנו מפני שהן למעלה מהטעם כו'. ובאמת יש בהם טעם שהוא בחי' טעם וענג וכמא' נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני כו'. והמצות הן בחי' חיצוניות מהפנימיות, שזהו בחי' עתיק ומו"ס כו'. וכן התורה הנגלית שבא בבחי' טעם וחכ' ה"ז באמת למעלה מהטעם. וכמו שממעט כסות לילה מציצת מוראיתם אותו ומרבה כסות סומא, שאין הטעם מספיק כ"כ, דהטעם הוא מפני שישנו בראי' אצל אחרים, והלא וראיתם אותו וזכרתם ענין הראי' הוא שיהי' הזכירה, וא"כ הרי הדבר תלוי בראי' דידי' כו'. אלא שבאמת הוא למעלה מהטעם, רק כך גורה חכמתו ית' מפני הפנימיות שיש בזה כו'. ועכשיו נתגלה רק החיצוניות ולעתיד יתגלה הפנימיות, וכמ"ש תורה מאתי תצא, ואמרו במד"ר שמיני פי"ג חדוש תורה מאתי תצא, היינו שיתגלה בחי' הפנימיות, וכמ"ש רש"י ז"ל ע"פ ישקני מנשיקות פיהו שזהו בחי' טעמי תורה שיתגלו לעתיד. והוא בחי' התענוג שיתגלה לעתיד, וכמ"ש אז תענג על ה',

שיהי' גילוי התענוג שלמעלה מש' הוי' כו'. והגילוי יהי' לעתיד ע"י תומ"צ דעכשיו. וזהו בחי' החיצוניות של הפנימיות, וע"כ עי"ז יהי' גילוי בחי' הפנימיות בחי' עצמיות התענוג כו'. והענין הוא דהנה תומ"צ הן מבררים בירורים למטה שהמצות נתלכשו בדברים גשמיים, ציצית בצמר גשמי תפילין בקלף הגשמי כו', וכן התורה נתלכשה בהלכות גשמיים שע"ז מתבררים הרפ"ח נצוצות שנפלו למטה כו'. וע"י מל"ת היא הפרדת הרע, וע"י מצ"ע בירור הטוב כו', כמו"כ נעשה בהם וע"י בירור נה"כ שבאדם. וכידוע שכל מצוה יש לה כפי' פרטיות בנה"ב, כמו תפילין לשעבד הלב והמוח וטלית הו"ע קבעומ"ש כמ"ש בסש"ב פמ"א. וכללות המצוה יש בהם סגולה פרטיות להעלות הנה"ב ולקשרו באלקות כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה המגביהי לשבת. וכן התורה עושה הביטול בנה"ב, ובפרט בעסק התורה בדרך כפי', הי' רגיל לקרות דף א' יקרא שני דפים כו'. וזהו שאמרז"ל לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות, וכמ"ש אמרת ה' צרופה כו'. וכאשר מתבררים הנצוצות הרי עולים לשרשן בבחי' התהו שקדום לתיקון כו'. וזהו הטעם שהאדם מקבל חיות מצו"ח שהן למטה במדר"י מן האדם. רק ששרשן למעלה מהאדם שהוא מבחי' התיקון ושרש הצו"ח הוא מבחי' התהו. וכאשר מברך על המאכל תחלה וסוף, ופועל בנפשו שלא יהי' למלאות תאות נפשו עי"ז מגרש ומדחה את התערובות רע שבמאכל, וע"י שאוכלו בכוונה לש"ש ה"ה לוקח את ניצוצי הטוב שבו ועולים לשרשן בחי' התהו, ומתוסף לו עי"ז אור וחיות כו'. וכמו"כ למעלה נמשך עי"ז תוס' אורות מבחי' אורות דתהו כו'. וגם שנמשך מבחי' אוא"ס שלמעלה מהתהו. שהרי בנין התהו הי' בכוונה בונה ע"מ לסתור, וסותר ע"מ לבנות עולם התיקון וא"כ בהבירורים נשלם הכוונה שהי' בתחלה בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מתהו. וע"כ עי"ז נמשך בחי' עצמות א"ס שזהו בחי' תענוג העליון כו' שיתגלה לעתיד כו'. וידוע דהבירורים הן מבחי' מו"ס, דבכח' אתברירו, ובשרשן הוא בחי' ח"ס כמ"ש באגה"ק ד"ה למה נסמכה ובמ"א בהבי' דויחי יעקב, ולכן ע"י הבירורים נמשך בחי' מו"ס בחי' עתיק כו'. והגילוי יהי' לעתיד, דכ"ז שלא נתברר תערובות טו"ר דנוגה הרע דנוגה מסתיר על הגילוי, ובגמר הבירורים שיתברר הכל ויקוים אז אנכי אשלח גדי עיזים מן הצאן וכמ"ש בזהר פ' אחרי שם אתריך ואשרד לי' לט"א שיהי' בלע המות לנצח, אזי יהי' גילוי בחי' התענוג העצמי כו'. וז"ש קץ שם לחשך, שכ"ז שיצה"ר בעולם אפל וצלמות בעולם נעקר יצה"ר מן העולם אין אפל וצלמות בעולם כו', ואז יהי' הגילוי דבחי' עצמות א"ס כו' (עמ"ש בד"ה ויהי מקץ, עטר"ת). וזהו דגלי' דתורה הי' ערבון על גילוי הפנימיות, דגלי' היא בחי' לבוש אל הפנימיות, וע"י נעשים הבירורים למטה, ועי"ז אנו בטוחים בגילוי בחי' הפנימיות שהן טעמי תורה שיתגלה לעתיד בכ"א. והנה בגשמיות הרי הערכות הוא שוה יותר מהדבר שנותנים עליו, ואיך הוא ברוחניות התורה* יהי' בזה יתרון על הפנימיות. אך הענין הוא, שהרי יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דהגילוי דעוה"ב

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דגלי' דתורה.

אמרז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צו"צ ש"י עולמות דקנה חכ' וקנה* בגימ' יש שזה מחצה מתר"ך, ותר"ג מד"א וזמד"ר הן תר"ך עמודי אור כו', ומשו"ז יפה תשומע"ט בעוה"ז מחיי עוה"ב כו'. אמנם ג"ז לא יקופח ח"ו, והו"ע שכר מצוה מצוה היא עצם המצוה שזה למעלה גם מטעמי המצות כו', וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו. ומעתה צ"ל מה"ע דישראל ערבים זב"ז. והענין הוא, דהנה כתי' מקשה תעשה המנורה, וכאשר מכים בקורנס על הזהב הרי מה שלמעלה יורד למטה והמטה עולה למעלה ומתערב הכל והנה מנורה הוא כנס"י, ומקשה תעשה שמתערבים הכל ומתכללים זע"ז עד מבלי אשר ימצא ראש וסוף. כי בהתחברות כולם דוקא הן קומה שלימה שמקבלים זמ"ז ומשלימים זא"ז. וכמו עד"מ בכחות הנפש באברי הגוף הרי מתחברים זע"ז שהאבר הא' מקבל מזולתו ובא"ל לא יש שלימות באבר זה, עד שגם הראש מקבל מהרגל שמעמיד ומוליך את הראש כו'. וכמו"כ הוא בכללות נש"י שהן מקבלים זמ"ז, וכתי' שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, והיינו שהראש מקבל מהרגל משום דנעוץ תחלתן בסופן, ויש יתרון ברגל שמשו"ז מקבל ממנו הראש כו'. וזהו שאמרו הוי שפל רוח בפני כל אדם מפני שחבירו יש בו יתרון מה שלא יש בו והוא משלים אותו, וע"כ גם אם הוא בבחי' ראש צ"ל בבחי' שפלות ובבחי' מקבל מחבירו, ובוה אינו בבחי' ראש אדרבא הוא בבחי' מקבל כו'. ובהתכללות כולם שורה עליהם יחודו ית', וכמ"ש ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה אתם נצבים. וזהו שהן ערבים זב"ז שהוא ל' תערובת וכמו ואת ערובתם תקח דבר שמערב אותם כו', וגם הוא ל' ערבות, וכמו באברי הגוף כשכואב א' מאבריו כל האברים מרגישים כו', וכמו"כ הוא בנש"י, וכדאי' במד"ר ויקרא פ"ד ע"פ שה פזורה ישראל מה השה הזה לוקה בא' מאבריו וכולם מרגישים כך ישראל א' חוטא כו' אמר רשב"י משל לבני"א שבאים בספינה התחיל לקדח תחתיו כו' א"ל מה איכפת לך תחתי כו'. אמנם ממה שנעוץ תחילתן בסופן מובן ג"כ ענין הערבון באופן הנ"ל, דמאחר שנתב"ס הרי מהסוף מגיעים אל התחלה, וכמו בצדקה שהיא בחי' רגל הרי כתי' וצדקה תרומם גוי כו', וכמו"כ מי שהוא תמים במעשיו יגיע לבחי' תמימות הרצון, דתמים במעשיו הוא ג"כ בחי' רצון אלא שהוא כמעשה, ובאים עי"ז לבחי' תמימות הרצון ממש וכמ"ש אז איתם א' תם כו', וכמ"ש במ"א. ובס' הגלגולים פ"כ כ' דהגם דכל ישראל ערבים זב"ז מפני שכולם כלולים בנשמת אדה"ר שהי' נשמה כלליות שנכללו בו כל הנשמות, מ"מ מי שהוא בשרש א' הן ביותר ערבים זב"ז. ובוה יובן מה שיהודא דוקא נכנס בערבות עבור בנימין. דהנה יהודא הי' מלך שבאחיו שהי' מרכבה לבחי' מל' מלכותך מכ"ע כו'. ולכן בלידת יהודא כתי' הפעם אודה את ה', והודאה היא במל' איהי בהוד כו'. ובנימין הוא רוחא דשדי בגווה בחי' ז"א. ולכן יהודא ובנימין היו תמיד לאחדים, והמזבח הי' בחלקו של יהודא ובנימין, מפני ששניהם הם בבחי' מל', יהודא בחי' עצם המל' ובנימין בחי' רוחא דשדי בגווה כו'. ולכן יהודא נכנס בערבות עבור בנימין יותר מכל אחיו מפני שיש להם שייכות זל"ז יותר

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וקנה בינה.

מכולם כו'. וי"ל בזה ג"כ ענין הערבון כנ"ל, דהנה רוחא דשדי בגווה זהו התקשרות המקבל אל המשפיע, דכל כח ויכולת העלאת מ"ן דהמקבל בתשוקה נפלאה אל המשפיע הוא מהשפע הנשפע לו מהמשפיע שהרשימו מזה נשאר תמיד אצל המקבל ומשו"ז יש בו התשוקה וההעלאה אל המשפיע משום שכל דבר חוזר אל מקורו כו'. וזהו בחי' בנימין צדיק תחתון דשרשו מבחי' צ"ע בחי' המשפיע וכמ"ש המק"מ ויצא דקנ"ה בשם הרח"ו דשרש בנימין הוא מיוסף כו'. והוא בחי' רוחא דמשפיע בחי' ז"א שנשאר בבחי' מל' שע"ז הוא ההעלאת* דמל' בחי' התקשרות המקבל אל המשפיע כו'. ובחי' רוחא הוא מעצמות המשפיע שע"ז הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, כי יש כמה בחי' העלאת מ"ן דגם המקבל מצ"ע יש בו העלאת מ"ן וכמ"ש ואל אישך תשוקתך. ויש העלאת מ"ן שמצד המשפיע והוא מהרוחא דשדי בגווה שזה למעלה גם מהעלאת מ"ן שע"י הבנים. דאי' בע"ח דהעלאת מ"ן שע"י הבנים הוא למעלה מהעלאת מ"ן שמצד עצמותה וכמ"ש הפעם יזבלני אישי כו'. והיינו מפני שבבנים יש חלק האב, וההעלאת** שע"י הרוחא דשדי בגווה הוא למעלה מע"י בנים משום דבהבנים יש ג"כ חלק האם, והרוחא דשדי בגווה הוא מעצמותו של המשפיע, וזהו הלא אנכי טוב לך כו'. והוא ההעלאת* בבחי' מס"נ, והיינו מה שיש בנש"י הכח להיות במס"נ ממש על התומ"צ, וכמו בימי חשמונאי ובניו ובימי מרדכי ואסתר שמסרו נפשם ממש על התורה, שזהו מרוחא דשדי בגווה בנש"י במ"ת שכפה עליהם הר כגיגית, שזהו בחי' אהבה העליונה כמ"ש בלק"ת בסוף הבי' דאחרי ה' תלכו. ומזה הוא בנש"י הכח דמס"נ כו', וכמ"ש וארשתיד לי וכת"י ביום חתונתו זו מ"ת, דמבחי' רוחא דשדי בגווה במ"ת הוא הכח דמס"נ. וכמו"כ כללות ענין המס"נ ורעו"ד הוא מבחי' האהבה העליונה. וכידוע דאהו"ר שלמעלה מטו"ד הן באים מלמעלה כו' וכמ"ש במ"א. וע"י המס"נ ממשיכים מבחי' עצמות א"ס, וכמו חשמונאים במס"נ שלהם המשיכו מבחי' עצמות א"ס כו' (עמ"ש בד"ה נ"ח מצוה להניחה, עטר"ת). וכן בד"כ במס"נ ממשיכים מבחי' עצמות וכמא' לית מח' תפיסא ב"י אבל נתפס איהו ברעו"ד, הרי רעו"ד תופס בבחי' העצמות כו'. וזהו הערבון והבטוחות להגיע לבחי' העצמות ע"י בחי' הרוחא דשדי בגווה בבחי' מל' שהוא הכח דמס"נ כו'. וזהו ויגש אליו יהודא, פ"י אליו הו"ע אליו ולא למדותיו. שהגיע לבחי' עצמות א"ס. וידוע דאליו ולא למדותיו הוא בק"ש שזהו שע"י מס"נ דק"ש מגיעים אליו כו', והיינו שע"י הערבון דיהודא בחי' רוחא דשדי בגווה שהו"ע המס"נ, ע"ז נגש אליו ית' בחי' עצמות אוא"ס כו'. וההגשה הי' אל יוסף, כי שרש יוסף הוא מבחי' מלך השמיני הדר שלמעלה מתהו ותיקון (עמ"ש בד"ה ויהי מקץ, עטר"ת) שזהו בחי' עצמות א"ס שנמשך ע"י הבירורים כו' כנ"ל. וזהו ג"כ ענין ויגש דהגשה מורה על חילא יתיר וע"ד ומשה נגש אל הערפל, דמבו' במ"א שזהו בחי' מס"נ. דהנה אמרו"ל במ"ת החלו לעשות הדור קבלוה בימי אחשורוש ע"י המס"נ, ובמשה שודאי הי' בו בחי' המס"נ ממש על התורה

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ההעלאת מ"ן.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: וההעלאת מ"ן.

ע"כ ומשה נגש כו'. וכמו"כ הו"ע ויגש יהודא שנגש בכח המס"נ כו'. וכ"ז הוא ע"י הערבות על בנימין, דהיינו בחי' רוחא דעצמות המשפיע שבבחי' מל' כו'. וזהו שאו' ויגש, הגם שכבר נא' ויעמדו לפני יוסף או' מ"מ ויגש, דהיינו הגשה בבחי' מס"נ, ועז"א אליו שהגיע לבחי' עצמות א"ס ב"ה. וכ"ז הוא ע"י הערבות והערבון שע"ז הוא הכח דמס"נ, ועי"ז הגיע לבחי' אליו ית' כו'.

בס"ד ש"פ ויחי, עטר"ת.

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר. והקשה בזהר הנותנת מבעי לי', דאחר שאומר אילה שלוחה הול"ל הנותנת אמרי שפר ומפני מה או' הנותן כו'. גם צ"ל שייכות הענינים זל"ז מש"א נפתלי אילה והנותן אמרי שפר מה שייכים הענינים זה לזה. ולהבין זה ילה"ק דשם נפתלי הוא ע"ש נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי גם יכולתי. והנה בנפתולי אלקים נפתלתי יש ד' פי', ת"א מפרש ל' תפלה קבל ה' בעותי כו', ורש"י הביא בשם מנחם בן סרוק שהוא מל' צמיד פתיל ל' חבור נתחברתי עם אחותי, ורש"י מפרש ל' עקש ופתלתל נתעקשתי והפצרתי פצרות הרבה ונפתולים למקום, והוא ל' התעקשות וריבוי דברים שהן ריבוי הפצרות. ובמד"ר מפרש נפתולי נופת לי, וקאי על התורה שנא' עלי' מתוקים מדבש ונופת צופים יהיו נאמרים בחלקו של נפתלי ולי עולה מ' שהתורה ניתנה למ' יום כו'. ובאמת תפלה וחבור הוא ענין א' דתפלה הוא ג"כ ל' התחברות מל' התופל כלי חרס, וא"כ ב' הפי' הם ענין א'. ולפי"ז אפ"ל שכל הד' פירושים הכל כוונה א', דתפלה וחבור הן ענין א' כנ"ל, ורש"י מפרש ל' עקשות הוא ג"כ ענין התפלה כמשי"ת, וכן הריבוי דברים הוא ריבוי תפלה והפצרות, ומ"מ ענין ריבוי דברים יש בזה עוד כוונה וכמשי"ת. ובמדרש שפי' על התורה ה"ז חבור וכידוע שהתורה היא ממוצע בין אוא"ס ועולמות וכמ"ש עוטה אור כשלמה כו'. והיינו שע"י התורה נמשך גילוי אלקות בעולם כו'. רק ההפרש הוא באופני החבור, שע"י התפלה בד"כ הוא החבור בדרך מלמטלמ"ע וע"י התורה בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. ויש להבין ההתחברות שע"י התפלה, דהנה ענין התפלה הוא שיהי' התחברות אוא"ס בנאצלים ונבראים, וז"ש תפלה לאל חיי, אל חי הוא יסוד שנק' חי העולמות שהוא בחי' החיות של העולמות, דכתי' ואתה מחי' את כולם אתה הן האותיות מא' עד תי"ו וה' מוצאות הפה, והן האותיות דמל' בחי' דבור העליון. אמנם עיקר האור והחיות הוא מז"א דהרי מל' לית לה מגרמא כלום כ"א מבחי' ז"א, וההשפעה היא מיסוד ז"א. אך זהו בחי' הארה לבד שאין זה בחי' אורות עצמיים דאצי' רק בחי' הארה לבד, וכד"כ הוא בחי' הארה נבדלת שהרי נה"י הוא לבר מגופא, דגופא דאילנא הוא חב"ד חג"ת, ונה"י הוא לבר מגופא שהן לצורך ההשפעה אל הזולת. וכידוע דנו"ה הן כליות יועצות איך

להשפיע, והיינו לשנות השפע מכמו שהוא בעצמו, וכמו בהשפעת השכל הרי גם חיצוניות השכל השייך אל המקבל כמו שהוא אצל המשפיע, ה"ה בדקות ובפנימיות הענין שמאיר בזה גילוי אור שהוא לפ"ע דקות שכל המשפיע שזהו למעלה עדיין משכל המקבל. וצריך שיהי' בחי' שכל שאינו דק כ"כ ובא בענינים שהן לפ"ע המקבל, וכמ"ש באגה"ק סי' ט"ו. הרי שבא השכל בהגשמה לא כמו שהוא בעצמו. וכמו"כ הוא בחי' נו"ה שהן כליות יועצות היינו המשכת אור האצ"י לא כמו באצ"י, והיינו לא האור העצמי דאצ"י ולא כמו שהוא באצ"י כ"א שיתקבל בכי"ע כו', וזהו השפעת היסוד. וכמ"ש במ"א דהמשכת האור מבחי' ת"ת הוא לצורך האצ"י וההמשכה דיסוד הוא לצורך ביי"ע כו', וזהו שנק' חי העולמים כו'. ובשרשו הוא בחי' אור הקו הנמשך מאוא"ס בעולמות להוות הנאצלים ונבראים ולהחיותם כו' דשרש המשכת הקו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום, אך המשכתו הוא ע"י הצמצום בדרך דילוג והפסק הצמצום ובבחי' בקיעה, וכמ"ש אז יבקע כשחר אורך, שזהו בקיעת הקו שבוקע חשך הצמצום. וכמו בקיעת השערות כו', דחיות המוח שנמשך בשערות הוא שבוקע את עצם הגולגלת ונמשך בהשערות, הרי חיות זה הוא כלל לא כמו החיות שבאברים כו'. וכמו"כ הוא אור הקו שאינו מהות אור הראשון, והגם שאינו מהות אחר, מ"מ אינו מהות האור כו' ולכן נק' חי העולמים. וידוע שיש חי* העולמים וחי* העולמים, דחי העולמים בפתח הוא שמובדל מהעולמים, וחי בצירי הוא ששייך להעולמים והיינו בחי' האור והחיות שמתלבש בתוך העולמות כו'. והאור הזה הוא מתמעט ממדרי' למדרי', דבמדרי' עליונות מאיר גילוי אור וכל שנמשך למטה מתמעט האור עד שהאור אינו מאיר בגילוי כו'. וזהו תפלה לאל חיי שיומשך תוס' אור בבחי' אל חי ע"י התפלה. דהנה כתי' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה בחי' מקיפים העליונים, והיינו בחי' העיגול הגדול שלפני הקו שנמשך משם תוס' אורות בהקו, ואז יהי' גם למטה גילוי אור כו'. וכידוע בענין יהללו שמו במחול, דכאשר נמשך מבחי' המקיף בהקו אזי גם בהקו לא יש חילוקי מדרי' ונמשך גילוי אור גם למטה כו', וזה נעשה ע"י התפלה דנש"י למטה. דכללות ענין התפלה הוא ההתבוננות וכמארו"ל אם כיון לכו יצא, דענין התפלה הוא כוונת הלב שזהו ההתבוננות באלקות כו'. ועיקר ענין התפלה הוא דביקות והתקשרות נפשו באלקות, דזהו מה שהעיקר בתפלה הוא הדעת וכמ"ש דע את אלקי אביך ועבדהו כו'. דענין הדעת הוא ההתקשרות בהתבוננות עד שיהי' אצלו הכרת הענין האלקי, וע"י ההכרה ה"ה נדבק ומתקשר בקשר אמיץ וחזק. וכמו התינוק כשמכיר את אביו ה"ה נדבק ונמשך אחריו בגעגועים גדולים עד שלא יוכל ליפרד ממנו כו', וכמו בן ג' שנה הכיר אברהם את בוראו שנדבק עי"ז באלקות ונמשך אחריו עד מס"נ ממש. וכמו"כ הו"ע התפלה להיות הדעת וההכרה באלקות ושיהי' דביקות והתקשרות נפשו באלקות כיתד חזק כל תמוט. ועי"ז כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם העליון אל האדם התחתון להיות התחברות אלקות עם העולם. והיינו שנמשך מבחי' אוא"ס שלמעלה מהקו תוס' אור בהקו להיות עי"ז התחברות וגילוי אלקות

(* בגוכי"ק מנוקד: חי (בפתח) . . . וחי (בצירי).

בעולם כו'. דהרי מהקו עצמו למטה הוא בחי' העלם האור שאינו מאיר בגילוי, והגילוי הוא דוקא ע"י תוס' אור בהקו כו' והוא ע"י הדביקות וההתאחדות דנש"י באלקות דכמים הפאה"פ הוא התאחדות אלקות שזהו ע"י התוס' אור מבחי' עצמות אוא"ס כו'. והגם דנש"י שרשם בבחי' מל' דאצי' (היינו הנשמות למטה שרשם במל' דאצי') שהיא סודכ"ד דאצי' ומ"מ מעוררים בחי' האוא"ס שלפני הצמצום משום דנעוץ תחלתן בסופן דסוף מעשה עלה במח' תחלה כו' וכמא' במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, דהיינו דוקא בנשמות המלוכשים בגופים כו' כמ"ש במ"א. וע"כ ע"י הדביקות שלהם בתפלה מעוררי' בחי' תוס' אור מאוא"ס שלפני הצמצום באור הקו כו'. והנה ידוע דמל' היא בחי' תפלה וכמו ואני תפלה, והיינו מפני שמל' היא בחי' שם וכמ"ש מלך שמו נק' עליהם, וכמו שם האדם שאינו נוגע אל העצמות כמו"כ בחי' מל' היא בחי' שם שבאין ערוך לגבי העצמות כו' וזש"א ישתבח שמך לעד מלכנו. שאפי' בחי' לעד שנתהוו נבראים ועולמות עד אין קץ ושיעור וכמ"ש אלף אלפים ישמשוני וריבו רבבן קדמוהי יקומון שזה גודד א' ולגודודי אין מספר, הכל ישתבח רק שמך לבד כו'. בורא קדושים ישתבח שמך, שהן מלאכים ונשמות שנק' קדושים, וקדושים בכי"ו יהללוך סלה בלי הפסק כו'. הנה כל ההילול והשבח שלהם הוא רק בבחי' שמך כו'. ובאמת גם ח"ע היא בחי' שם, דחכ' למעלה אינו כמו למטה, דלמטה החכ' מכחות היותר נעלים שבנפש עד שהנפש נק' ע"ש החכ' נפש המשכלת. ולמעלה בחי' חכ' היא כעשי' וכמ"ש כולם בחכ' עשית כו'. וזהו ג"כ בורא קדושים שקאי על החכ' כמ"ש בלק"ת ד"ה את שבתותי תשמרו, כי ההתהוות הוא מבחי' שמך וע"כ ישתבח רק שמך לבד כו'. ועיקר בחי' שם הוא בחי' מל', וגם חסרון האור הוא בבחי' מל', והיינו מה שאור הקו מתמעט ממדרי' למדרי' עד שבמדרי' התחונות לא יש גילוי אור, הרי העיקר הוא בבחי' מל' כנודע, וע"כ המל' היא בבחי' תפלה. וכמ"ש בפע"ח דהמל' מתחננת מז"א בעלה למלאות מחסורה כו', והיינו עליית המל' בבחי' עצמות אוא"ס להיות תוס' אורות בקו, ועי"ז יהי' במל' בחי' גילוי אור כו'. אמנם אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך, דחי העולמים בחי' אור הקו הוא ג"כ מבחי' מל' בחי' מל' דא"ס שנק' ג"כ שם. וכידוע דאור א"ס הוא בחי' הארה ולא עצם דעש"ז נק' בשם אור. וכידוע בענין אור ושפע דאור הוא שאין בו מהעצם כו'. ובפרט בחי' מל' שזהו בחי' אחרונה שבאוא"ס, דבאוא"ס גופא הוא בחי' האור השייך אל העולמות, שזהו שעלה ברצונו אנה אמלך ואין מלך בלא עם וע"כ שיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל כו'. אמנם ענין התפלה הוא להמשיך אור חדש, שז"ע יהי רצון שיומשך רצון חדש. וזהו דוקא מבחי' אוא"ס שלמעלה משרש ומקור הקו כו'. דשרש ומקור הקו ה"ז העלם של הגילוי וא"כ גילוי זה אינו אור חדש מאחר שהוא העלם השייך אל הגילוי כו', ובהאור הזה הוא שהי' ההתעלמות שע"י הצמצום, וע"כ גם כשמאיר אין זה אור חדש מאחר שכבר האיר במקום החלל קודם הצמצום, רק שע"י הצמצום הוא שנסתלק ונתעלם, וע"כ גם כשחוזר ומאיר אין זה אור חדש כו' וכמ"ש במ"א. והמשכת אור חדש שע"י התפלה הוא שנמשך מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה משרש ומקור הקו כו' (עמ"ש בד"ה פדה בשלו' הב', עטר"ת)

ועי"ז דוקא הוא שיהי' גילוי אוא"ס למטה. כי משרש ומקור הקו מאחר שזהו בחי' ההעלם של הגילוי ויש שם השערה בכח על אופן ההשתל', וע"כ בהמשכה זו לא יהי' עדיין גילוי אוא"ס ממש למטה (ועמ"ש במ"א שזהו המשכות האבות שהמשיכו משרש ומקור ההשתל' והי' עיקר הגילויים למעלה כו') וכאשר נמשך תוס' אור בהקו מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה משרש ומקור הקו ההמשכה היא למטה כו'. וזהו שהתפלה היא אליו ולא למדותיו, מדותיו הן הע"ס דאצי' ונכלל בזה גם האורות המתלבשים בהכלים כו'. וכן גם כללות האור נק' מדותיו, דמדה הוא לבוש וכמו ולבש הכהן מדו בד. וכללות האור הוא בחי' לבוש לבד לגבי העצמות, מפני שהתהוותו הוא בבחי' אין ערוך מן העצמות כו'. הגם שאינו בבחי' אין ערוך כמו הכלים, מ"מ גם אור הקו הוא בבחי' אין ערוך שהרי אינו גילוי העצמות והמשכתו הוא ע"י הצמצום כו' (ועמ"ש בד"ה ויגש, עטר"ת) וע"כ נק' לבוש כמו הלבוש שהוא דבר בפ"ע מן האדם כו', וכמו"כ גם שרש ומקור הקו הוא בחי' לבוש וכמ"ש שמלה לך קצין תהי' לנו שבחי' מל' הוא בחי' לבוש, דבשרשו הוא בחי' מל' דא"ס. וכמו שא' במד"ר מהיכן האורה נבראת מלמד שנתעטף הקב"ה בשלמה והבהיק כו' שנאמר עוטה אור כשלמה. והיינו בחי' מח' דאנא אמלוך שזהו בחי' השלמה ולבוש שבו מתעלם האור ובוקע באור הקו כו' וכמ"ש במ"א. הרי דהמח' דאנא אמלוך הוא בחי' לבוש, וממילא גם האור המתעלם הוא בחי' לבוש כו'. והתפלה שהיא אליו ולא למדותיו היינו בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' מל' דא"ס כו'. והענין הוא, דהנה ענין ההתחברות תפלה מלמטלמ"ע בעבודה בנפש האדם הוא התחברות נשמה המלובשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. דהנה א"א נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת יצרת ונפחתה כו'. דהנשמה המלובשת בגוף הוא בחי' בראת יצרת נפחת שזהו בחי' נר"ן שבנשמה, וטהורה היא זהו עצם הנשמה כמו שמושרשת בעצמות אוא"ס בחי' טה"ע כו'. דבי' המדרי' דטה"ע וטה"ת באוא"ס שלפני הצמצום בחי' טה"ת הוא ההשערה בכח בחי' מל' דא"ס, וטה"ע הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' מל' דא"ס כו'. וענין התפלה הוא לחבר נשמה המלובשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. דכתי' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ואי' בזה סולם דא' צלותא, ובמד"ר א' סולם זה כבש המזבח שהקרבנות ריחן עולה לשמים. והכל ענין א', רק דבמדרש מדבר בזמן שבהמ"ק קיים ובזהר או' גם בזמן שאין בהמ"ק התפלה הוא במקום קרבן כו'. וכמו שהסולם מחבר המטה עם המעלה כמו"כ ע"י התפלה הוא ההתחברות דנשמה שלמטה בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. והענין דהנה כתי' ואהבת את ה' אלקיך, ויש בזה ב' פיי, הא' ל' ציווי והב' ל' הבטחה, סופך לבוא לידי אהבה, ולכאוי' מה שייך ציווי על אהבה, אך הציווי הוא על ההתבוננות שיתבונן בה' האחד איך שהוא אחד בז"ר וארץ וד' רוחות העולם כי כולא קמי' כלא חשיב ממש, להיות כי שרש ומקור ההתהוות הוא מהארה שאינו תופס מקום כלל לגבי העצמות, דבי"ה ה' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא העוה"ז, דכללות העולמות עוה"ז ועוה"ב (עמ"ש בלקו"ת ד"ה ראו כי ה' נתן לכם) הוא משתי אותיות. והוא גם באדם למטה מה תופס מקום ב' אותיות לגבי הדבור שלו, וכ"ש לגבי כח הדבור וכ"ש לגבי כח המח' וכ"ש לגבי עצם

הנשמה כו', וא"כ כ"ש וק"ו דלגבי עצמות א"ס שאינו תופס מקום כלל וכלל, וא"כ ה"ז כלא ממש בחי' אין ואפס כו', דהעדר תפיסת מקום הוא שהדבר כאלו אינו כלל, וכמו בגדול שהקטן אינו תופס מקום אצלו ה"ה אצלו כאילו אינו (גלייך ויא ער איז גאָר ניט פראַן), וא"כ למעלה ההעדר תפיסת מקום הוא כלא ממש כו'. וע"י התבוננות זאת נעשה* הרצונות מן העולם. דמאחר שהכל הוא כלא וכאין ממש נעשה ביטול הרצון מזה ויהי' ברצון א' לה' לבדו. ותכלית חפצו ורצונו הוא רק בעניני אלקות בעסק התורה ובקיום המצוות כו', וזה נעשה ממילא מההתבוננות, כי לפי שכלו יהולל איש, דלכן נק' חו"ב או"א והאו"ר בן ובת, דכאשר מתבונן היטיב בענין הזה איך שכולא קמי' כלא חשיב ממש בהעמקת הדעת שהענין אצלו בהנחה טובה נעשה ממילא הביטול מעניני העולם והאהבה לאלקות כו'. והנה אהבה זאת היא ע"פ השכל והטעם כו'. אמנם אית רצון ואית רצון, שיש רצון שלמעלה מטו"ד, והוא רצון עצמי דעצם הנשמה שאינו באה מצד השכל והטעם כ"א מצד עצם הנשמה דמושרשת בעצמות א"ס ומצד עצם התקשרותה בעצמות כו'. דכאשר מתגלה הרצון הזה הוא בבחי' יציאה מגדר הכלים לגמרי וביציאה מגדר הגבלה כו'. וכמו כשיש באדם רצון וחפץ עצמי הרי יכול לעשות כמה ענינים שאין השכל מחייב כלל כו'. דברצון שע"פ השכל לא יעשה דברים שאין השכל מחייב לעשותם, מאחר שהרצון הוא רק מפני חיוב השכל הרי א"א שיעשה משו"ז דברים שאין השכל מחייב. אבל ברצון עצמי יכול לעשות כמה דברים שהשכל מנגד להם. וכמו"כ בהתגלות הרצון העצמי דנשמה בחי' יחידה שבנפש יכול למס"נ בפו"מ על קדה"ש ושימסור נפשו על התורה וקיום המצות, דבשביל קיום איזה מצוה יעמוד עצמו במס"נ ממש. והגם דכתי' וחי בהם, זהו ע"פ החכ', אבל מצד הרצון העצמי יהי' במס"נ ממש. וזהו כי עם קשה ערף הוא דעקשות הוא למעלה מטו"ד, וה"ז למעליותא, דעי"ז נמשך יגמה"ר. והעקשות הוא שלא לסור ימין ושמאל מן התורה, דמה שאסור ע"פ התורה לא יעשה בשו"א ואינו מועיל שום דבר. ובמדרי' דאהבה היא האהבה דכשלהבת העולה מאלי' שעולה בבחי' רצוא בלי שום בחירה ורצון כו'. דהנה בהתבוננות איך שהכל הוא רק הארה לבד ובאין ערוך לגבי עצמות יהי' ג"כ הרצוא להיכלל בעצמות או"א"ס כנודע, ומ"מ אין זה שעולה מאלי', מפני שהוא ע"י התבוננות, וההתבוננות היא רק בהארות והגילויים איך שהן אין ערוך כו', ולכן הוא בבחי' רצון עדיין שרוצה להיכלל, וממילא אין זה שעולה מאלי' כו'. אבל בחי' רצון העצמי אינו בבחי' רצון כלל רק שעולה ורץ והוא בלי בחירה ורצון כלל כו'. ורצון זה הוא בחי' רצה"ע שנותנים מלמעלה, כי אין זה בכח האדם לבוא בכח עצמו רק שנותנים לו מלמעלה כו'. והיינו כאשר יש תחלה הרצון התחתון שע"פ טו"ד שמייגע א"ע בהתבוננות ובהתעוררות אוו"ר אזי נותנים לו מלמעלה בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד כו', והתגלות זאת היא בתפלה. וזהו שהתפלה נק' סולם, דבסולם יש ד' שליבות, והן ד' מדרי' שבתפלה נגד נר"ן ונשמה לנשמה. דעד ב"ש הוא ההודאה בבחי' נפש, וב"ש ופסוד"ז בחי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: נעשה ביטול.)

רוח, וברכת ק"ש וק"ש בחי' נשמה, ואזי בא לבחי' הרצון העצמי הנ"ל כו'. ומדרי' זו היא אליו ולא למדותיו, שזה מגיע בבחי' עצמות אוא"ס כו'. וי"ל שזהו מה שפרשי' ריבוי תפלה דסתם תפלה הו"ע דביקות והתקשרות הנפש כנ"ל, ובחי' רצון העצמי זה ריבוי התפלה, דהיינו התאמצות בתפלה כו'. וז"ע נתעקשתי דעקשות הו"ע קשה ערף הנ"ל, ועי"ז נעשה ג"כ עליית המל' כמ"ש ארוממך אלקי המלך לרומם בחי' אלקי המלך בבחי' רוממות העצמות כו', להיות לאהבה את ה' אלקיך, שיהי' ש"ש מתאהב על ידך. שם שמים הוא בחי' מל' ויהי' מתאהב בבחי' המשכה מלמעלמ"ט להיות גילוי אוא"ס במל', וזש"א וינוחו בו כל ישראל מקדשי שמך, שהם מקדשים השם כו'. דאתה קדוש ושמך קדוש, ועם היות דשמך ג"כ קדוש מ"מ ה"ז באין ערוך לגבי קדושת העצמות. ונשי' ממשכים מבחי' אתה קדוש בשמך קדוש, דהיינו בשרש ומקור הראשון בחי' מל' דא"ס להיות תוס' אור בקו ולהיות אוא"ס במל'. והוא ע"י עליית השם בבחי' עצמות ע"י התפלה דאליו ולא למדותיו ממשכים בחי' גילוי במל' כו' ואזי נפתלתי עם אחותי, נתחברתי עם אחותי כו'. דהנה כתי' ושם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, ושם ה' גדולה לאה ושם ה' קטנה רחל. לאה ורחל הן בחי' עדאת"כ ועדאת"ג, וההפרש ביניהם ידוע, דכל מה שיש ביבשה יש בים רק ברואים שבים הם מובלעים במי הים ודגים הפורשים מהים מיד מתים, וברואים שבארץ הגם שמקבלים חיות מן הארץ, ארץ אשר ממנו תצא לחם, מ"מ הם נפרדים מן הארץ. וכמו"כ נבראים דעדאת"כ הם בבחי' ביטול בתכלית שאין בהם צד פירוד כלל, ומאיר שם גילוי אוא"ס. וכמו שלעתיד נא' ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, דלעתיד יהי' גילוי אוא"ס למטה, ה"ז כמים לים כו', וזהו ה' גדולה לאה בחי' עדאת"כ כו'. ולכן ולא ילדה, שמפני הביטול בתכלית ומפני שמאיר שם גילוי אוא"ס אינו יכול להיות יניקת החיצונים, וע"כ אפשר להיות לידה והתגלות, כי לא יש יראה מיניקת החיצונים כו'. אבל ורחל עקרה, שהיא בחי' עדאת"ג דשם הוא בחי' העלם והסתר האור ובחי' יש ומציאות כו' וכמו הדבור שהוא נפרד מן האדם כו'. והגם שאין לך דבר שחוץ ממנו, מ"מ דברה תורה כל' בנ"א, והן ריבוי הצמצומים והעלם האור כו' כמ"ש בסש"ב, עד שנתהוו נבראים נראים למציאות יש ודבר נפרד כו', ויכול להיות יניקת החיצונים כו', וכמ"ש כרחל לפני גוזזי' נאלמה גוזזי' הן גוזזי' השערות, דמפני שהמשכה היא בבחי' שערות לבד לכן יכול להיות לפני גוזזי' נאלמה כו'. ולכן ורחל עקרה, שלא יש לידה והתגלות מפני שיכול להיות יניקה כו'. אך ע"י התפלה נמשך גילוי אוא"ס בבחי' מל' שיהי' הגילוי בעדאת"ג כמו בעדאת"כ, וכמ"ש וידגו לרוב בקרב הארץ דבקרב הארץ יהיו בבחי' דגים שבים כו', וכתי' ברוך כו' מהעולם ועד העולם מעדאת"כ בעדאת"ג כו'. ובכדי שיהי' הגילוי דעדאת"כ בעדאת"ג זהו ע"י ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס כו', ואז גם מבחי' מל' אינו יכול להיות יניקת החיצונים. כי רק בהמשכה דסדר השתל' שבבחי' מל' הוא בחי' הסתר האור יכול להיות יניקה. אבל כשנמשך מלמעלה מהשתל' שגם במל' יש גילוי אור והגילוי הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' גם בבחי' מל' לא יש יניקה כלל. ואזי יכול להיות לידה והתגלות גם בבחי' מל'. וענין הלידה הוא מבחי' עצמות

אוא"ס שלמעלה מהשתל' וכמארז'ל דבלידה ירכותי' מצטננות והיינו בחי' נה"י דבסדר השתל' הרי ההמשכה היא מבחי' נה"י דלבר מגופא כנ"ל. אבל בלידה ירכותי' מצטננות דההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס כו', וכמ"ש וכח אין ללידה, דכח הלידה הוא מאין, והחכ' מאין תמצא כו'. וכ"ז הוא ע"י התפלה וזהו נפתולי אלקים, שע"י התפלה נפתלתי ונתחברתי עם אחותי, שגם בבחי' מל'* גילוי אוא"ס גם יכולתי שלא יהי' יניקה, וע"כ יכול להיות בחי' לידה והתגלות מבחי' מל' כו'. והנה להבין ענין ריבוי הדברים שבפרש"י הענין הוא דהנה כתי' הא לכם זרע וכ' במגן דוד להרדב"ז דמאות ה' הוא הזרע והלידה וכמא' אברם אינו מוליד אברהם מוליד שרי לא תלד שרה תלד כו'. דכל לידה הוא מאות ה' בחי' בינה. דהנה יו"ד הוא בחי' חכ' נקודה לבד בלא התפשטות אורך ורוחב, וה"א בחי' בינה בהתפשטות אורך ורוחב, והגם דחכ' למעלה מבינה מ"מ בחי' הגילוי וההתפשטות דבינה הוא מלמעלה מבחי' חכ'. דבכדי שיהי' הגילוי למטה צ"ל שרש ההמשכה מלמעלה יותר. וזהו ועבד הלוי הוא הוא דא עתיקא, דהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא להיות בחי' הגילוי וההתפשטות כו'. וכמו עד"מ להסביר שכל לזולתו צריכים בעל שכל גדול יותר, דיש חכם שיודע ומבין כל ענין לעצמו, ולהסביר לזולתו אינו יכול. ויש חכם שכל ענין יכול להסביר לזולתו. והוא מפני שהוא בעל שכל גדול יותר, וכל ענין הוא יודע אותו לעומקו ופנימיותו יותר, ע"כ הוא מוצא ענינים במה להסבירו לזולתו. וכמ"ש במ"א. ובפרט לאמר משל צריך להיות חכם גדול ביותר וכמו שלמה דכתי' וידבר שלמה שלשת אלפים משל משום דויחכם מכל אדם, ור"מ אמר תלתא משום דר"מ הוא מקור האור כו' דבכדי להביא את האור למטה ביותר ע"י משל צ"ל חכם גדול יותר. והיינו דכל המשכת וגילוי האור למטה צ"ל ההמשכה ממדרי' גבוה יותר כו'. וזהו דבטענת משה כבד פה וכבד לשון אנכי, השיב לו הקב"ה אנכי אהי' עם פיך, דמבחי' אנכי נמשך להיות הדבור ובמד"ר אי' אלה הדברים אשר דבר משה מנין לו דבר למשה והלא א' לא איש דברים אנכי אלא ממ"ת שא' אנכי ה' אלקיך נמשך לו דבור למשה כו'. וזהו שלמוד התורה צ"ל בדבור וכמ"ש ודברת בם, דמפני שהתורה היא מבחי' עצמות א"ס דבאור פניך נתת לנו תורת חיים ע"כ באה בדבור כו'. וכמו"כ בחי' הגילוי דבינה הוא מלמעלה יותר. וזה דנבונים אפי' בימי משה לא אשתכת, דמשה הוא בחי' חכ', ונבונים לא נשתכחו בימי משה מפני שזה מלמעלה מהחכ' כו'. וע"כ כל לידה והתגלות הוא מה"א בחי' בינה, אברם אינו מוליד, דאברם הוא שכל הנעלם מכל רעיון שזוהו בחי' העלם, ואברהם מוליד כו'. וזהו ורחל עקרה, דברחל לא יש אות ה"א, דבכל האמהות שרה רבקה לאה יש בהם ה"א, וברחל לא יש אות ה'. וע"כ אמרה הנה אמתני בלהה בא אלי' כו' ואבנה גם אנכי ממנה. דבלהה היא בב' ההי"ן ה"א ומילוי ה"א. והענין דבי** הוא דהנה מל' פה תושבע"פ קרינון לה, וזהו ג"כ ענין ה' גדולה וה' קטנה, ה' גדולה הן חמשה חומשי תורה תושב"כ, וה' קטנה בחי' מל' היא תושבע"פ.

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מל' יהי'.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דב' ההי"ן.

ובדבור כשאומרים אות ה' נרגש עוד ה', משא"כ בכתב לא יש המילוי גם במח' אינו נרגש המילוי רק בדבור נרגש המילוי, והן ב' בחי' בתושבע"פ. דהנה כתי' ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ששים מלכות הם ששים מסכות ושמונים פלגשים אלו ברייתות. וההפרש בין משנה וברייתא הוא דהכל יש במשנה רק שהוא בקיצור מופלג ובברייתא הוא שבא בפרטיות. וזהו שא' אילפא מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא לי' ממתניא, שידע הכל מהמשנה ולא הי' צריך להברייתא. כי אילפא הוא מל' אאלפך חכ' מקור החכ' כו'. ושאר האמוראים היו צריכים לברייתא. וכשנתמעטו הלבבות צריכים לפוסקים רמב"ם טור ובי" שמבארים הפרטים. ואחר שלומדים הפוסקים רואים הכל בגמ' ומשנה כו'. וזהו ברייתא לי' חוץ שאין זה העיקר, דהעיקר הוא משנה וברייתא הוא רק פרטי הענין, וזהו הב' ההי"ן משנה וברייתא. וזהו דבלהה היא פלגש יעקב, יעקב הוא מקור התורה, וכמ"ש ויקם עדות ביעקב כו', ורחל היא אשת יעקב מתניא מלכתא, ובלהה פלגש יעקב שז"ע הברייתות כו'. ומ"מ שרש פרטי הענינים תורה הוא מלמעלה יותר וכמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו דלקת, שזהו מבחי' פנימיות ח"ס. ועיקר הבירור הוא ע"י הברייתות, וזהו לי' בר וחון שע"ז הוא דוקא הבירור כו'. וכידוע דבכח' אתברירו, שזהו בחי' ח"ס וכמ"ש באגה"ק בד"ה למה נסמכה. וזהו ואבנה גם אנכי ממנה, להיות דפרטי הענינים זהו בחי' ההתגלות דשרש ההמשכה היא מלמעלה יותר, וגם שע"ז הוא הבירורים שמה נמשך בחי' גילוי האור במל'. והעיקר הוא תפלה שע"ז התחברות הנשמה שבגוף עם שרש ומקור הנשמה כנ"ל. וזהו בנשמה, אך הגוף ונה"ב מסתירים. ובכדי שלא יסתיר הגוף ונה"ב זהו ע"י הפרטים דתושבע"פ שנק' אילנא דטו"ר היינו שמברר בחי' עה"ד טו"ר, וזהו ריבוי דברים היינו הפרטים דתושבע"פ שזהו כמו אות ה' דאברהם מוליד כו'. וגם שע"ז נעשה הבירור שגם הגוף ונה"ב לא יסתירו וע"ז נמשך גילוי האור במל'. ובמד"ר מפרש נפתולי נופת לי'. דהנה כתי' נופת תטופנה לי' הזלה והטפה. כי בהתחברות הנשמה שבגוף עם שרש הנשמה יש ב' אופנים מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, דע"י התפלה הוא ההתחברות הוא בדרך מלמטלמ"ע, וע"י התורה הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט. וזהו נופת תטופנה לי' הטפה והזלה וכמ"ש ונוזלים מן לבנון, ונוזלים לי' יזל מים שהוא לי' הזלה. וגם לי' מזל שזהו המזל דנשמה והוא ההמשכה מבחי' לובן העליון. דהנה רחל ולא והשתי שפחות הן בנות לבן, דבקדושה הוא בחי' לובן העליון שע"י התורה הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וזהו נפתלי אילה שלוחה, דהנה כתי' כאיל תערוג על אפיקי מים, וברש"י שם בשם המדרש אילה זו היא חסידה שבחיות שהן* צמאות למים מתכנסות אלי' שתתלה עיני' למקום והיא חופרת גומא ותוחבת קרני' בתוכו וצועקת וגועה והקב"ה מרחם עלי' ופותח לה את התהום. וזהו כאיל תערוג על העדר המים, דהנה כתי' ונהר יוצא מעדן, נהר הוא בחי' המשכה וגילוי אלקות. ובזה"ג נהר יחרב ויבש, יחרב בכ"ר ויבש בכ"ש משום דאותי עזבו מקור מ"ח, וע"ז נעשה הצמאון ביותר וכמ"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים, וזהו כאיל תערוג על אפיקי

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וכשהו.)

מים על העדר המים. וז"ע התפלה שהוא על חסרון האור כנ"ל, ובפרט בזה"ג שההעלמות וההסתרים הם ביותר כו'. אך ע"י התפלה נמשך גילוי אוא"ס במל' כנ"ל. וזה נפתלי אילה, דנפתלי הוא בחי' תפלה וזהו בחי' אילה כאיל תערוג כו'. וזהו שלוחה. ויש בזה ב' פי' הא' ל' מהירות והב' ל' שליח. דב' הענינים יש באילה, שהאיל רץ במהירות וגם היא שליח לכל החיות שמתכנסות אלי' כו' כנ"ל. וכמו"כ יש ב' הענינים בתפלה, דהנה כתי' מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו, וכתי' דרשו ה' בהמצאו בזמן שהוא מצוי דהיינו בעשי"ת. ואמרז"ל כאן ביחיד כאן בצבור, דצבור הוא בכל קראנו אליו, וביחיד דרשו ה' בהמצאו. ובה יובן ג"כ דבוזה אי' מט"ט קושר כתרם לקונו מתפלותיהן ש"י, הרי עליית התפלה הוא ע"י המלאכים, והרי בכל קראנו אליו הוא אליו ולא למדותיו. וזהו ג"כ ההפרש בין יחיד לצבור, דצבור ויחיד בעשי"ת הוא אליו לעצמותו ומהותו שלא ע"י מלאכים, ויחיד שלא בעשי"ת הוא ע"י מלאכים. והנה כאשר עליית התפלה היא ע"י מלאכים ה"ז מתעכב עד שעולה ממדרי' למדרי', דגבוה מעל* שומר כו'. אבל כאשר התפלה היא אליו שעולה לעצמות אוא"ס שלא ע"י מלאכים ה"ז במהירות בלי שום עיכוב כלל. וזהו ל' שליחות היינו שליח צבור, והוא התפלה בצבור או ביחיד כשהתפלה בבחי' אליו ולא למדותיו הנ"ל** כמו בעשי"ת ה"ה במהירות בלי שום עיכוב כו'. הנותן אמרי שפר, היא התורה שניתנה בקול שופר, שופר הוא תענוג וכמו שפרה שמשפרת את הולד, וכמו שפרו מעשיכם כו'. דבתורה כתי' ואהי' אצלו שעשועים שזהו בחי' שעשועים העצמיים דעצמות א"ס, והיינו שע"י התורה נמשך בחי' תענוג העצמי דא"ס כו'. והיינו כאשר יש הצמאון בתפלה על העדר המים, אזי נמשך ע"י התורה לרוות צמאונו כו'. וזהו עסק התורה שאחר התפלה, שע"י הרצוא דתפלה נמשך לו ע"י התורה גילוי אור בנפשו ובעולם כו'. והנה שלוחה קאי ג"כ על הנותן אמרי שפר שהוא ל' שליח, והיינו שיהי' למוד התורה בביטול להיות רק כמו שליח לבד לדבר ה' דתורה שאינו דבור שלו כ"א דבר ה' שמדבר בפיו וכמ"ש תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא ודברי אשר שמת' בפיד. וכל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה בחי' שמותיו העצמיים דעצמות אוא"ס כו'. וכמו המלאך שנק' שליח להיות שהוא בבחי' ביטול בתכלית ולכן יכול לאמר בי נשבעתי נאום ה' מפני שאין בו רק כח המשלח והוא בעצמו אינו במציאות כו', וכמ"ש באגה"ק ד"ה להבין אמ"ב צוואת הריב"ש ז"ל. כמו"כ עסק התורה צ"ל בבחי' ביטול בתכלית שרק דבר ה' מדבר בפיו, ואז נמשך בחי' עצמות א"ס ע"י התורה. וזה גופא הוא ע"י הקדמת התפלה שע"י"ז הוא למוד התורה בבחי' ביטול ונמשך בזה בחי' העצמות כו'. ואזי הוא ג"כ שלוחה ל' מהירות דבהמשכה מלמעלמ"ט, ובפרט כאשר ההמשכה היא מעצמות א"ס לא יש עיכוב כלל שנמשך במהירות כו'. וזהו שכ' אילה שלוחה ל' נקבה והנותן אמרי שפר ל' זכר, דאילה שלוחה הוא ענין התפלה, שזהו על חסרון האור, והיינו בבחי' מל', והו"ע אתה עשית חסר ה', דתחלה נא' אתה הוא הוי' לבדך, אתה בחי' עצמות א"ס, והוא בחי' אור א"ס והוי' בחי' האצי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מעל גבוה.

(** אוצ"ל: כנ"ל.

שכ"ז הוא מלא ה"א אתה עשית חסר ה"א התשתם כחי כנקבה, דבבחי' מל' הוא חסרון האור כו' וכמ"ש במ"א, והתפלה היא שיהי' מילוי החסרון כו', לכך נא' אילה שלוחה ל' נקבה. והנותן אמרי שפר הוא ההמשכה שע"י התורה נא' הנותן ל' זכר כו'. וזהו נפתלי אילה שלוחה, נפתלי הו"ע התפלה, נפתולי אלקים נפתלתי שהיא התפלה על העדר האור והגילוי כו'. וע"י התפלה שהיא בחי' דביקות והתקשרות הנפש באלקות, והעיקר בהתפלה שהיא בבחי' אליו ולא למדותיו, נמשך תוס' אור בחי' אור חדש מעצמות א"ס ונמשך גילוי אור א"ס במל' וההמשכה היא ע"י התורה. וזהו הנותן אמרי שפר בחי' המשכת עצמות אוא"ס שנמשך ע"י התורה כו'.

בס"ד ש"פ שמות, עטר"ת.

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. וצ"ל מפני מה אינו מפרש שמותם ואו' סתם וילך איש מבית לוי כו' (ע' בפ"י הרמב"ן). גם מהו הל' איש מבית לוי ובת לוי. ומה נוגע כללות הענין ללידת משה שזהו שצריך להודיע למה היא כל ההקדמה הזאת דוילך איש כו'. והנה שם לוי הוא ע"ש הפעם ילווה אישי אלי וג"ז צ"ל מה"ע ילווה אישי אלי. והנה כתיב לויתן זה יצרת לשחק בו ואמרו"ל רביעיות יושב ומשחק עם לויתן כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק ענין ירידת הנשמה בגוף שהיא ירידה גדולה מה שירדה לעוה"ז בגוף ונה"ב שהנשמה כמו שהיא למעלה באצ"י א"א נשמה שנתת בי טהורה היא שהיא בתכלית הטהרה והבהירות שמאיר אור העצמי של הנשמה וע"כ מאירי' בה כל האורות והגילויים העליונים דמזליהו חזי בחי' ראיית המהות ממש, וכמו"כ השגה שלה הוא שמשגת מהות אלקות כו', והיינו דכמו שהגילויים הן בספירות דאצ"י כמו"כ הן הגילויים בנשמה כמו שהיא באצ"י כו', ובירידתה למטה נתעמם ונחשך אורה שאינו מאיר אור העצמי של הנשמה וממילא אינם מאירים בה האורות והגילויים שלמעלה, דגם בנשמות הגבוהות שיש בהם בחי' הראי' באלקות ה"ז רק ראיית עין השכל דבעין השכל שבלבא אתחזי כולא שאין זה ראיית המהות ממש כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ ההשגה דנשמה למטה אינו בערך להשגתה כמו שהיא למעלה כו', ובפרט כאשר נתפסת בגוף דחושי הנשמה נעשה כמו חושי הגוף כו', וכן עבודתה כמו שהיא למעלה כתי' חי ה' אשר עמדתי לפניו שעמדה באהוי"ר והיתה בתכלית הביטול באוא"ס ב"ה, וכמו שירדה למטה הרי עבודתה אינו בערך שלמעלה כלל וכמ"ש בסש"ב פל"ז דאפי' צ"ג עובד את ה' ביראה ובאהבה בתענוגים אין זה בדוגמא כלל כמו שהי' קודם התלבשותה בגוף לא מיני' ולא מקצתה כלל כו', וזה אפי' בנשמות הגבוהות וכ"ש בנשמות הבינונים שהאהוי"ר אינו בערך שלמעלה וצריכים יגיעה רבה לבוא לאהוי"ר כו', הרי שהירידה היא גדולה ועצומה מאד. והנה

כמו שהוא בנשמה כמו"כ הוא בההארה אלקית שנעשה מקור לעולמו' שהוא ג"כ בבחי' ירידה. דהנה כל התהוות הוא מבחי' אור האצ"י וכמ"ש באגה"ק סי' ק' שהתהוות היא מהאור דוקא מפני שהוא מעין המאור, דכח התהוות הוא בעצמות א"ס שהוא לבדו בכחו ויכלתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו', וע"כ האור מהווה מפני שהוא דבוק במקורו, והתהוות היא לא מאורות עצמיים דאצ"י כ"א מהארת אצ"י שהיא מ"מ הארת אצ"י, והארה זו כמו שנעשית מקור לעולמות ביי"ע ה"ז ירידה לגבי כמו שהיא באצ"י כו', דהנה רבנו נ"ע א' דהזיו והארה המאיר מאתו להוות ולהחיות את העולם והנבראים הם בע"ג ובע"ת כו' הנה בהארה זו ובזיו זה שייך בחי' מספר ובאוא"ס שלמעלה מבחי' ההארה המצמצמת וכן המתפשטת להוות ולהחיות עולמות ביי"ע הוא בלי מספר והכוונה דביי"ע וההארה דאצ"י המצמצמת ומתפשטת להוות ולהחיות ביי"ע הן בבחי' מספר, ואצ"י שלמעלה מהארת אצ"י המצמצמת להיות שרש ומקור לביי"ע הוא בלי מספר. וצ"ל האיך שייך להשוות המהווה עם המתהווה, שאם נאמר שהמהווה הוא בבחי' הגבלה ומספר איך הוא התהוות בבחי' בריאה חדשה, דבריאה הוא התחדשות דבר שנק' בריאה יש מאין, וידוע שאין זה כמו השתל' עו"ע שאין זה התחדשות וכמו שכל ומדות דהגם שהמדות מובדלים מן השכל, מ"מ הרי המדות כלולים בשכל שיש מדות שבשכל רק שם אינם מדות מורגשות מפני שהשכל הוא שם העיקר, והמדות שבו הם בהעלם, וכמו שבאים בלב המדות הן מדות מורגשות שמורגשים לעיקר והשכל הוא בהעלם, וה"ז רק מהעלם אל הגילוי לא בבחי' התחדשות דבר, אבל ענין בריאה הוא בבחי' התחדשות דהיתכן דשו"א וכל אשר בהן היו כלולים במקורם ונתגלו מהעלם אל הגילוי, כ"א נתהוו בדרך התחדשות ואם גם המקור הוא בבחי' הגבלה ה"ז בחי' יש דכל הגבלה הוא יש, א"כ איך הוא בבחי' התחדשות ובאמת כל יש בהכרח שהוא בבחי' התחדשות היינו מאין, כי יש מיש אי אפשר להיות כ"א מאין דוקא וכמ"ש במ"א וכמא' החוקרים התהוות הגשמי מן הרוחני אין לך בריאה יש מאין גדול מזה, ופי' אין הוא העדר הישות והעדר הגבלה כו' ואמרז"ל אלמלי מתכנסין כל באי עולם אינם יכולים לברוא אפי' כנף יתוש א' דהתהוות היש הוא רק בכח אלק' הכל יכול להוות מציאות יש כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ איך אפשר לומר דמקור המהווה הוא בבחי' הגבלה כו'. וגם להיפך אינו מובן מה שאצ"י שלמעלה מההארה המצמצמת להוות ולהחיות ביי"ע הוא בלי מספר והלא אצ"י הוא ע"ס במספר וכל מספר הגבלה, וכ"ש עשר וכמ"ש בס"י עשר ולא תשע ולא אחד עשר, וא"כ יש באצ"י הגבלה ומספר והוא כפל ההגבלה דמספר ה"ז הגבלה, והגבלת המספר עשר דוקא. אך הענין הוא כמ"ש העה"ק דא"ס הוא שלימותא דכולא וכשם שיש לו כח בבע"ג כן יש לו כח בגבול שא"ת שיש לו כח בבע"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותא, וכח הגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דע"ס דאצ"י וזהו בחי' ההגבלה שבאצ"י היינו בחי' הכלים, אבל האור אין בו הבדל והפרש בין אור החכ' ואור החסד דהאור שוה ככולם וההגבלה היא בבחי' הכלים, והיינו מה שאצ"י הוא בבחי' מספר היינו בחי' הכלים ובלי מספר הוא בבחי' האורות ולפ"ז ניחא מה ששרש ומקור ביי"ע הוא בחי' כח מוגבל כי השרש הוא בחי' הכלים דמל'

דאצי' שהכלים הם כח מוגבל. אך איך יתהווה מכח מוגבל דאצי' הגבול דבי"ע וגם הלא יש מאין הוא מבחי' העדר. הענין הוא דכלים דאצי' אין בהם הכח להוות דרק האור הוא המהווה מפני שדבוק במקורו והוא מעין מקורו והכלים אינם בבחי' דביקות וזהו שכ' באגה"ק דאיהו וגרמוהי חד להוות בהם ועי' מאין ליש שהמהווה הוא בחי' איהו, וזהו מאין שהוא בחי' העדר היש שזהו כח הא"ס ממש, רק שמתייחד עם גרמוהי להיות מיש הנאצל ההגבלה הנאצלת הגבול דבי"ע אבל המהווה הוא בחי' איהו וז"ש בראשית ברא אלקים שההתהוות היא משם אלקים דזהו דוקא משם הוי' המתייחד עם ש' אלקים וכמ"ש רבות עשית אתה ה' אלקי רבות עשית ריבוי הנבראים בבחי' התחלקות דהיינו בבחי' מציאות זהו מה' אלקי מבחי' איהו המתייחד עם הכלים דמל' דאצי' כו'. וזהו דשרש ומקור דבי"ע הוא בבחי' מספר היינו בחי' הכלים דמל' דאצי' ואצי' שלמעלה מההארה היא בלי מספר היינו בחי' האורות כו'. אך מש"א רבנו נ"ע שהזיו וההארה המאיר מאתו ית' להוות ולהחיות הוא בבחי' מספר נר' שגם האור הוא בבחי' מספר וצ"ל דהארת בחי' * שבא מהיחוד דאיהו עם גרמוהי הוא בבחי' מספר הגם שזהו הארת איהו אך להיות שבא ע"י גרמוהי שייך בזה מספר, ובחי' איהו בעצם שזהו עיקר המהווה הוא בלי מספר והיינו דכח הפועל שבנפעל הוא בבחי' מספר וכח הפועל עצמו הוא בלי מספר. וענין כח הפועל בנפעל אין הכוונה שמתלבש ממש בהנפעל שהרי זה רק מה שמצמצם להיות בבחי' שרש ומקור לא שבבחי' התלבשות ממש בהנפעל ונ"ל כך דכח הפועל שבא לפעול הוא בבחי' מספר וכח הפועל עצמו הוא בלי מספר כו' ונמצא שזה ירידה גדולה בההארה דכמו שהיא באצי' היא בבחי' בלי מספר וכמו שהיא בבחי' מקור לבי"ע היא בבחי' מספר, ומספר לגבי בלי מספר הוא באין ערוך כו' וכ"ש הכח האלקי שבא בבחי' התלבשות בנבראים ה"ה כערך וכמהות הנבראים. דהנה כל כח רוחני המתלבש בהפועל הנפעל ממנו ה"ה כערך ומהות הנפעל. וכמו עד"מ אור השכל המתלבש בחומר המוח ה"ה כמזג חומר המוח אם יבש אם לח כו', וכן כפי המאכל שאוכל שנעשה מזה חומר המוח כן הוא ההשגה. ולכן אי' בספרים דבעלי שכליים לא יאכלו מאכלים גסים מפני שמעבה את חומר המוח ומעבה את אור השכל וכן במזיגה דחסדים וגבורות וכמו שני בני"א ששומעים השגה א' זה מבינה באופן כזה וזה באופן אחר שלפי אופן מזיגת והרכבת חומר המוח כן הוא האור שכל כו', וכן אור הראי' הרוחניות היא לפי אופן חומר העין וכמו טוב עין ורע עין שזה לפי מזיגת העין בחו"ג אם מרובה בדמים או במים כו', וכמ"ש במ"א וכ"ז הוא מפני שהכח הוא בהתלבשות ותפיסא בהכלים ע"כ הוא כמהות הכלים משא"כ במחשבה שכשחושב שהוא במקום רחוק אלף פרסא עד"מ שהמח' עוברת שטח המקום הזה, הרי אינו שייך לומר שאם ה' חושב במקום קרוב ה' המח' במהירות יותר או בנקל יותר שאין חילוק כלל בין אם חושב שהוא בעיר הרחוקה אלף פרסא או בעיר הרחוקה רק פרסא א' והגם שאין זה שלא ישנו המקום כלל שהרי מ"מ מחשבתו עוברת את המקום רק שאין המח' נתפסת בהמקום, וע"כ המחשבה

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בחי' איהו.)

תופסת המקום כולו כא' ואין בזה הפרש בין קירוב וריחוק והיינו דכאשר הכח הוא בבחי' תפיסא והתלבשות ה"ה משתנה לפי אופן הכלי וכשאינו בבחי' התלבשות אינו משתנה כלל כו', ויותר יובן זה בהנהגה נפש השכלי ונפש החיוני הטבעי הן ב' נפשות דנפש השכלי עיקרו שכל ומקומו העיקרי במוח ונפש החיוני הטבעי עיקר מהותו מדות ומקומו העיקרי הוא בלב והן ב' פרצופים פרצוף השכל ופרצוף המדות והן מתלבשים זה בזה כמו כל כח עליון שמתלבש בכח תחתון והתלבשות כח העליון בהתחתון הוא עד החזה היינו שליש התחתון דת"ת ונה"י ומצד הלבשה זו יש בכח התחתון להטות את העליון לכל מה שירצה גם היפך כח העליון וכמו בשוחד שמעוור עיני פקחים הרי מצד השכל והסברה האמיתית ה"ה משכיל לחיוב גמור, וכשיקח שוחד הרי לבבו מטה את השכל לחיוב לזכות ומהפך בזכותו בכמה טעמים וסברות וכמו רואים שהחפץ ותשוקת הלב מטה את השכל להשכיל דוקא כחפץ לבבו ובפרט בענין הנוגע ללבו ה"ה משכיל בזה כמה השכלות ומציא המצאות מופלגות והכל רק כחפץ לבבו עד שאינו יכול להשכיל ולהשיג כלל באופן אחר ואינו מבין כלל איך יכול להיות באופן אחר כו' ולאמיתית הענין הוא לא כפי האמת כלל וכמו בשני בעלי דינים זה טוען כך וזה טוען כך וכל א' מראה טעמים ושכליים רק כמו שהוא רוצה, והדיין שאינו מלוכח בחפץ לבבו ה"ה מכריע ומכיר את האמת אבל הבע"ד כל א' משכיל כפי חפץ לבבו, וכ"ז הוא בשכל המתלבש במדות שבלב אבל עצם השכל היינו בחי' גדלות המוחין שלמעלה מהשכל השייך למדות הרי אינו מתפעל כלל מחפץ הלב וכמו בעל שכל גדול וחזק הרי הוא משכיל כפי אמיתת ענין השכל וגם אם בלבו חפץ באופן אחר מ"מ אין זה מטה שכלו מן האמת מפני שהשכלתו הוא מעצם כח חכמתו ולא מצד הרצון והתשוקה שבלב, דלהיותו בעל שכל גדול השכלותיו הן רק מצד עצם כח חכמתו ע"כ אין הלב עושה הטי' כלל בשכל מפני שמובדל מהרגש הלב כו' וכמו שהטיית היד לא יטה את השכל מפני שהשכל מובדל לגמרי מחוש המישוש כמו"כ הוא מובדל מחפץ ותשוקת הלב שאינו עושה בו שום הטי' כלל והפעולה דהשכל בחפץ הלב אינו נוגע כאן אם שפועל בו הכנעה שלא יעשה כחפץ לבו או שלא יהי' נוגע כלל אל הלב אך זאת שהשכל מובדל מהלב שאינו עושה בו שינוי כו' ומבואר במ"א שז"ע שכלים נבדלים שזהו נפש הגלגלים רק שנבדל הוא מהם כו' והדוגמא מזה יובן באלקות שהרי יש גילוי אצ"י בבי"ע עד גם למטה שמאיר אור האצ"י כמו שהוא וכמו במ"ת שהי' למטה ממש גילוי אוא"ס דאצ"י רק שהי' לא בבחי' התלבשות ותפיסא למטה ולא הי' בזה שום שינוי כלל בהאור כו', וכן הוא בגילוי אור התורה למטה שהיא בחי' ח"ע דאצ"י שכמו שהיא למעלה ה"ה למטה בלי שום שינוי כו' וכמ"ש במ"א, והיינו מפני שאינה נתפסת בעולם דלכן התורה אינה תלויה בזמן ומקום דכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה גם שאינו זמן ההקרבה ולא מקום ההקרבה כו', שזהו המשכת אור האצ"י ממש למטה כו' וכמו נשמת משה שהי' למטה בבחי' אצ"י דמשה משה לא פסיק טעמא בגווייהו דכמו שהיה למעלה כן הי' למטה, והרי הי' גילוי אצ"י ממש למטה וכן נשמת יוסף דלכן לא הי' מבלבל לו כלל שהגם שהי' מלך במצרים דעל פיך ישק כל עמי הי' בעת ההיא

מרכבה ממש מפני שלא הי' בבחי' תפיסא בעולם לא הי' העולם מבלבל לו וכמ"ש במ"א, וכן חכמת שלמה שהי' מבחי' ח"ת דמל' דאצי' וכמ"ש וה' נתן חכמה לשלמה שנתן לו בחי' חכ' העליונה שהי' גילוי אצי' ממש למטה כו' וכמ"ש בלק"ת בהבי' דשוש אשיש, והיינו מה שבא בחי' האצי' בעולם שלא בבחי' התלבשות ותפיסא כו', אך הכח האלקי שבא בבחי' התלבשות בעולמות ונבראים הי' נעשה כערך הנבראים כו' וכמ"ש בבה"ז פנחס ע"פ ובחדש הראשון שהחיות של הנבראים גם הוא בבחי' נברא והלא הוא חיות איך הוא בבחי' נברא, אך זהו שנעשה כערך ומהות הנבראים כו' וי"ל דג' ענינים אלו הן ג' בחי' אור חיות וכח הנז' בסש"ב וידוע שהן ג' מדרגות. והיינו דאור הוא שאינו משתנה כלל, והעיקר הוא בבחי' אור סובב, וידוע דגם אצי' הוא בחי' סובב לגבי ביי"ע וכמו"כ בכללות אור האצי' שבא לא בבחי' התלבשות ותפיסא שאינו משתנה כו' וכנ"ל. וחיות וכח הוא שבא בבחי' אור"פ וחיות הוא שבא בבחי' מספר וכח הוא שבא בבחי' התלבשות ממש שהוא כערך ומהות הנבראים כו'. ומכל הנ"ל מובן דהארת האלקי שנעשה בבחי' שרש ומקור לעולמות הי' בבחי' ירידה לגבי כמו שהיא באצי' כו' וכמו שהוא מאצי' לביי"ע כן הוא מאוא"ס המאציל לאצי' דהאורות דאצי' ה"ה כלולים באוא"ס המאציל וכמו שבאו באצי' הי' בחי' ירידה, והראי' שהרי באצי' רוחו של משה שזהו כדוגמת האצי' למעלה כתי' וירדתי ואצלתי מהרוח שעליך הרי שזהו ירידה ואח"כ ושמת עליהם שנתלבש בע' איש הזקנים הי' עוד ירידה כו' וכמו"כ התגלות אור האצי' מאוא"ס המאציל הי' ירידה בהאור ואח"כ כמו שנתלבש בכלים הי' עוד ירידה כו' וידוע שיש בזה ג' מדרגות הא' האורות כמו שהן כלולים באוא"ס המאציל שעז"נ אתה הוא חד ולא בחושבן שהן בבחי' חד ממש, והב' כמו שנתגלו מאוא"ס מקודם שנתלבשו בכלים שזהו מ"ש בס"י ע"ס בלי מ"ה שהן בבחי' ע"ס רק שהן בלי מהות עדיין כו' והג' כמו שמתלבשים בכלים דאצי' שהן כמהות הכלים בחי' אור החכ' ואור החסד כו' וכמ"ש במ"א וכמו"כ הוא בכללות אור הקו הנמשך מבחי' מל' דא"ס שזהו ג"כ ירידה לגבי כמו שהוא כלול במקורו, דהרי עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד דהיינו בחי' האור השייך אל העולמות שזהו מה שנק' שמו דלכאוי' מה שייך שם קודם שנבה"ע רק זהו בחי' ההארה השייך אל העולמות כו' וכמ"ש במ"א וקודם הצמצום שהיתה כלולה במקורה הרי לא הי' בבחי' אור כלל וכמו אור וזיו השמש הכלול בשמש שאינו עולה בשם אור וזיו כלל וכמו"כ האור כמו שכלול בעצמותו אינו בבחי' אור דלאו אינון נהורין כו' וכמו שבא באור הקו ה"ה בבחי' מציאות אור כו' ולכן נק' הקו יש מאין כמ"ש בלק"ת ד"ה תקעו הב' בהג"ה, ויש בו ע"ס דשרשי האורות כמו שהן בעצמות אוא"ס הנק' ע"ס הגנוזות הי' בתכלית האחדות והפשיטות כו' ומכ"ש אוא"ס הבלי גבול שזהו שרש ומקור האור הי' בבחי' א"ס ממש אך גם שרשי האורות הן בבחי' חד ממש כו' ובקו הי' בבחי' ע"ס וכידוע דמ"ש בס"י ע"ס בלי מה בכללות זהו בבחי' אור הקו כו' וכמ"ש כ"ז במ"א וכמו שהקו נמשך בעולמות ובכלים שזהו הצנורות פרטים של הקו כו' הי' כמו בחי' הכלים כו'. נמצא שזהו ירידה גדולה מאד, דבמדר"י העליונות הירידה היא עוד יותר מבמדר"י

התחתונות. הגם דבמדרי' העליונות גם כמו שהן בבחי' ירידה ה"ה מדרי' נעלות מאוד מ"מ הרי התכללותם במקורם הוא באופן אחר לגמרי דיותר משאין ערוך עשי' לגבי אצי' אין ערוך אצי' לגבי הא"ס וא"כ הרי הירידה גדולה יותר. אמנם ירידת הנשמה היא באמת ירידה גדולה יותר מבכל המדרי' דההארה האלקית דהרי ההארה האלקית זהו מה ששייך לעולמות והנשמות בכל מקום הן מהעצמות שלמע' מהאור השייך אל העולמות כו' דבאצי' שרש הנשמה הוא בבחי' אורות עצמיים דאצי' וכידוע ההפרש בין נשמות ומלאכים דמלאכים שרשם מבחי' הדבור כמ"ש בדבר ה' שמים* וברוח פיו כל צבאם, והנשמות עלו במח' ופי' עלו במח' הוא במח' העליונה שלמעלה מבחי' מחשבה השייכה אל העולמות כו' דגם בעולמות יש בחי' מח' וכמשי"ת, והנשמות הן מבחי' עליונה דמח' כו'. והגם דמלאכים הן מבחי' יחוד או"א ונשמות מיחוד זו"ג הנה יחוד או"א הוא זיווג נשיקין שזהו בחי' הארה לבד, ויחוד זו"ג הוא בחי' יחוד גופני שהוא בחי' השפעה פנימיות ועצמיות כו' והיינו דנשמות הן מבחי' עצמיות האצי' כו' ובשרש שרשן נשמה שנתת בי טהורה היא בחי' טה"ע שלמעלה גם מהמח' דאנא אמלוח כו', וא"כ הירידה דנשמה היא גדולה ועצומה ביותר כו'. וכל הירידות הן בנשמה והן בהאור אלקי הכל הוא בשביל העלי' כו' דתכלית הכוונה היא שיהי' ביטול היש שיהי' היש בטל ונכלל בא"ס ב"ה וע"ז הוא ירידת הנשמה למטה דלא ירדה בשביל עצמה דהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון וירדה לברר ולתקן את הנה"ב ולברר כל הדברים הגשמיים והיינו לפעול בהנה"ב שירצה באלקות וזאת היא עבודתה למטה לעשות החלישות והביטול בהנה"ב עד שיצא מישותו וחומריותו וירצה באלקות וכמ"ש ואהבת כו' ככל לבכך בשני יצרך שגם היצה"ר יהי' לאהבה את ה' דאז ה"ה נכלל בהנה"א כו' וכן דברים הגשמיים שהוא מקבל חיות מהם ובכח האכילה הוא לומד ומתפלל כאשר התפלה היא כדבעי ולימוד התורה הוא בביטול הרי נכללים הדברים הגשמיים בקדושת התפלה וקדושת התורה כו' וזאת היא העלי' העיקריות שעז"ג לזיתן זה יצרת לשחק בו לזיתן הוא ל' התחברות והיינו התחברות היש עם האין שהיש נכלל בהאין האלקי ומזה הוא הצחוק והתענוג למעלה כו', וכמ"ש ותחדש פני האדמה כו' ישמח ה' במעשיו שע"י חדוש פני האדמה שהיש נכלל באין אזי ישמח ה' במעשיו בבחי' שמחה ותענוג כו', וזהו רביעיות יושב ומשחק עם לזיתן שזהו זמן תפלת מנחה שתיקן יצחק שהוא ע"ש צחוק עשה לי אלקים בחי' הצחוק ותענוג עליון שנעשה ע"י ביטול היש לאין כו' ובזמן תפלת מנחה אזי עיקר ביטול היש מפני שהוא באמצע זמן העסק דתפלת שחרית הוא קודם התחלת העסק ותפלת ערבית הוא לאחר שגומר עסקו אבל תפלת מנחה הוא באמצע זמן העסק וכאשר מפסיק באמצע העסק ומתפלל בכוונה ה"ז ביטול היש ביותר ועי"ז הוא התענוג למעלה כו' והטעם שהתענוג הוא מביטול היש דוקא הוא מפני ההתחדשות, דהתהוות יש מאין ה"ז טבע הבריאה אבל ביטול היש לאין זהו התחדשות כו' וזהו שארז"ל בגמרא דתענית גבי רחב"ד שנתנו לו חד כרעא דפתורא דדהבא בעי רחמי ושקלוהו ואו' שם גדול נס

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שמים נעשו.)

האחרון יותר מן הראשון דגמירי משמיא מיהב יהבי מישקל לא שקלי פי' מיהב יהבי הוא סדר ההשתל' ממדרי' למדרי' מעליון לתחתון שזוהו ג"כ מרוחניות לגשמיות וכמא' אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה דמתיקות העשב הוא מתיקות גשמי שנרגש לחיך ונעשה מהמזל הרוחני והמזל הוא ג"כ גשמי לגבי שלמעלה ממנו וגבוה מעל גבוה כו' דסדר ההשתל' הוא תמיד שנמשך מעליון לתחתון כו', וכמו"כ יש מאין הוא ג"כ תמיד המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב שהעולמות והנבראים מתחדשים תמיד מאין ליש כו' וע"כ מה שנעשה החד כרעא דדהבא אין זה פלא כ"כ וכמו כל הדברים שמתחדשים תמיד מאין ליש כמו"כ נתהווה הכרעא מאין ליש כו' אבל זה שנהפכה לאין דלאחר שנתהווה בבחי' מציאות דבר חזרה להיות בבחי' אין ועלה ממדרי' למדרי' עד השרש הראשון כו' זהו דבר פלא וגדול יותר כו' וכמו"כ גדולים מעשה צדיקים ממעשה שו"א שהן מאין ליש ומעשה"צ הוא מיש לאין שזוהו גדול יותר. ותכלית הכוונה הפנימית דאוא"ס עצמות המאציל הוא שיהי' ביטול היש לאין דמה שנתהוו העולמות מאין ליש בבחי' מציאות ויש רצון ע"ז שיהיו בבחי' במציאות שהרי אין זה במקרה ח"ו כ"א ברצון הרי אין הכוונה הפנימיות במציאות שלהם כ"א דוקא בהעדר המציאות כו' דסוף מעשה עלה במח' תחלה דסומ"ע בביטול היש לאין שהנשמות עושין למטה הנה עונג זה עלה במח' תחלה ובשביל זה הי' הרצון בהתהוות העולמות כו' וכאשר נשלמה הכוונה הזאת מאיר גילוי התענוג וכמא' כד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכלהו עלמין דוקא ע"י אתכפי' סט"א כו' ופי' אתכפי' סט"א אין הכוונה על רע גמור שהרי זהו סדר העבודה להיות אתכפי' סט"א וא"כ א"א לומר על רע גמור ח"ו שזוהו אחטא ואשוב דאין מספיקין בידו כו' כ"א זה בתאוות היתר להיות קדש עצמך במותר לך כו', דדברים האסורים מושפעים מגקה"ט שהן רע גמור ודברים המותרים מושפעים מק"י שאינה רע אבל מעורב טו"ר ונק' להט החרב המתהפכת שמתהפך פעמים לטוב ופעמים לרע מחמת התערובות טו"ר שבה והטוב שבה הוא מהרפ"ח ניצוצות שנפלו מז"מ קדמאין דתהו וזה הוא הנותן לו כח לעבודת ה' כמו עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי, חמרא וריחא פקחין כו', ומצד הרע יכול לבוא ח"ו לכל המדות רעות וכמו מלי' כריסו זינא בישא וזה תלוי בהאדם אם רוצה למלאות תאוות נפשו ה"ה מקבל מהרע אבל כשפועל בנפשו שלא יהי' למלאות תאוות נפשו כ"א בכוונה לש"ש ה"ה מקבל מהטוב כו' וזהו כד אתכפי' סט"א להיות ביטול היש לאין ועי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה שנמשך בחי' תענוג העליון כו' והכח הזה הוא בנש"י דוקא וכמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ דבחי' חפץ ופנימיות הרצון שבכוונת הבריאה הנה אתם הארץ חפץ להשלים כוונה זו ולעשות עונג זה מפני שנש"י מושרשים בעצמות א"ס שלמעלה מבחי' הרצון דברה"ע ע"כ ביכולתם להשלים החפץ והכוונה הפנימיות בביטול היש לאין ולהיות התענוג עליון כו' ועי"ז נמשך מלמעלה מבחי' עצמות א"ס למעלה משרש ומקור ההתהוות שהיא מאין ליש דאין הוא בחי' הארה לבד וע"י ביטול היש לאין נמשך בחי' יש האמיתי וכמ"ש להנחיל אוהבי יש דלעתיד יהי' גילוי בחי' יש ולא אין כו' וזה ג"כ ענין לויתן שהוא ל' התחברות והיינו ההתחברות מלמעלמ"ט דבבחי' השם שהוא בחי' הארה יהי' התחברות בחי'

העצמות והוא ההמשכה מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש כו' וזהו וישמחו בך ישראל מקדשי שמך דמבחי' לשחק בו שהוא בחי' השחוק והתענוג שלמעלה דישמח ה' במעשיו יהי' וישמחו בך השמחה והעונג דנש"י וכמו ונחי' לפניו בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' מפני שהן המקדשי שמך ע"י הביטול דיש לאין כו' וזהו דמאן דלא מהפך חשוכא לנהורא וטעמין מרירו למיתקא כו' לית לי' חולקא לעלמא דאתי דבחי' גילוי העצמות שיהי' לעתיד הוא ע"י ביטול היש לאין כו' וזהו הפעם ילוה אישי אלי דהנה לאה היא בחי' מח' וכידוע דלאה ורחל הן בחי' מח' דבור והיינו בחי' המחשבה השייכה אל העולמות וכמ"ש בלק"ת בהבי' דנשא דהתהוות העולמות הוא מבחי' הדבור דבדבר ה' שמים נעשו כו' והי' ג"כ מח' לצורך העולמות דא"א להיות דבור בלא מח' וכידוע המשל באדם הבונה בנין שתחלה מתעורר ברצון ע"ז וחושב איך יהי' הבנין כו' כי אי"א להיות ההתחלה מעשי' שיהי' אז בלתי מסודר כ"א תחלה צ"ל רצון ומח' ואח"כ דבור ומעשה כו' וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה שהתהוות בפועל הי' מהדבור ותחלה הי' מח' ורצון כו', והוא בחי' המל' כמו שהיא באצי' כו' ובאצי' גופא הוא בחי' חיצונית בינה מקור המדות דלאה ילדה ששה בנים הן ששה מדות דז"א שנק' עולם וכידוע בענין אלקים חיים ומלך עולם דעולם הוא בחי' ז"א וחיצונית בינה היא המח' מקור העולם כו' ומח' זו שרשה מבחי' מח' סתימאה שלפני האצי' והוא הרצון להאציל כו' דגם על האצי' הי' בחי' מח' ורצון כו' וכמה מחשבתין למחשבתין אינון דשרשן מבחי' מחה"ק דא"ק שהיא המח' כללית על כללות כל ההשתל' כו' ושרש שרשה הוא מהמח' דאנא אמלוך בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום שעז"נ ה' מלך גאות לבוש שהוא בחי' לבוש לגבי העצמות דהגם שזהו מקור כללי על כל העולמות והגילויים הנה לגבי עצמות הוא בחי' לבוש לבד שהאוא"ס מתעלם ומתלבש בלבוש זה כו' והיינו דבחי' אוא"ס שבבחי' שייכות אל העולמות מתעלם בלבוש זה להיות בבחי' מקור לעולמות כו' ואמרה לאה הפעם ילוה אישי אלי שיהי' גילוי בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' הרצון והמח' דעולמות ויהי' הגילוי בלי שום לבוש והעלם כו' והענין הוא דהנה על לעתיד כתי' ביום ההוא תקראי אישי ולא תקראי עוד בעלי ומהו ההפרש בין אישי לבעלי, הענין הוא דכתי' ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד וא' בגמ' וכי האידנא לאו אחד הוא אלא לא כעוה"ז עוה"ב בעוה"ז לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב בש' הוי' ונק' בש' אד' ובעוה"ב נקרא כמו שנכתב דעכשיו הגילוי הוא ש' אד' וזהו בעלי דבעל הוא ל' אדון וכמו ובעל השור נקי, אם בעליו עמו, והיינו בחי' ש' אד' דבש' אד' ג"כ מאיר ש' הוי' אך הש' אד' מעלים ומסתיר דהיכל בגימ' אד' שהוא בחי' היכל ולבוש המעלים כו' והיינו מפני שזהו רק הארת ש' הוי' ובכללות הוא הש' דלתתא שזהו ש' הוי' דסדר השתל' ע"כ הש' אד' מעלים ומסתיר עליו כו', אבל לעתיד יהי' נק' כמו שנכתב שיהי' גילוי ש' הוי' כמו שהוא מפני שיהי' גילוי ש' הוי' דלעילא דבשרשו הוא בחי' שמו העצמי דעצמות א"ס כו' ויהי' הגילוי ע"י ש' הוי' דלתתא שאינו בחי' לבוש המעלים כו' וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקים שהש' הוי' יהי' בבחי' אלקים שע"י יהי' גילוי ש' הוי' דלעילא בבחי' גילוי ממש כו', והיינו שיהי' גילוי בחי' עתיק בז"א שז"ע הוי'

אחד ושמו אחד שיהי' הגילוי גם בבחי' מל' כו', וזה שנא' ביום ההוא יהי' ב'פ' י"ה דו"ה יהי' ג"כ במדרי' י"ה דכמו שמאיר בחי' עתיק בחו"ב להתגלות עתיק הוא בנינה, ועיקר גילוי בחי' עתיק הוא בחכ' וכמ"ש בסי' בכוונת המקוה ובזהר"ק בראשית דמ"ה וז"ל ואזי מקבלת האם מעתיק ע"י יסוד אבא כו' יהי' הגילוי הזה גם בז"א ומל', והיינו כמו שיהי' בחו"ב הגילוי דעתיק לעתיד כן יהי' גם בז"א ומל' וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים כו' וזהו תקראי לי אישי שהקרי והגילוי יהי' הש' הוי' וכמו שהוא כו', וז"ע הפעם ילוה אישי אלי דבבחי' המח' והרצון דעולמות יהי' הגילוי דבחי' עצמות א"ס בלי שום לבוש והעלם כו' ואו' הפעם ילוה אישי היינו ע"י הלוי' וההתחברות דמלמטמ"ע בחי' התחברות היש שנכלל בהאין עי"ז ילוה אישי כו'. וזהו ג"כ איש מבית לוי פי' איש הוא בחי' ילוה אישי ומבית לוי כ' בזהר אתר דמתחברא חכ' עילאה בההוא נהר כו' והיינו היחוד דחו"ב שיהי' ו"ה כמו י"ה כו' כנ"ל. ובכדי שתהי' ההמשכה דבחי' איש מבית לוי צ"ל העלאת מ"ן מלמטה וז"ע בת לוי. דהנה אמרו"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו' עד שקראה אמי. והנה בתי ואמי הן בחי' כלה עילאה וכלה תתאה שהן ב' מס"נ דק"ש למס"נ באחד ובכל נפשך אפי' נוטל את נפשך, דלמס"נ באחד הוא ע"י ההתבוננות איך שהעולמות לאחר שנתהוו ה"ה בטילים ומיוחדים בתכלית כמו קודם שנתהוו כו', דלגבי אוא"ס אין שום דבר מעלים ומסתיר ומאיר גילוי האוא"ס ממש למטה וע"כ העולמות בטלים ומיוחדים בתכלית כו' וכמ"ש במ"א באורך, וע"י התבוננות זאת הוא בחי' כלה שארי ולבבי אשתצי גושמא ביטול כל הרצונות לגמרי בבחי' ביטול במציאות ממש כו', וכלה תתאה הוא ביטול היש לבד והוא ע"י בשכמל"ו דמצד ההארה האלקית שהיש תופס מקום רק שיהי' ביטול היש כו', ואנשי יריחו היו כורכין את שמע שלא היו מפסיקין בבשכמל"ו והי' בחי' ביטול במציאות וע"י הפסק דבשכמל"ו הוא בחי' ביטול היש כו', וכאשר בעצם הוא רק ביטול היש זהו בחי' בת כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה רני ושמחי בת, אמנם ענין בת לוי הוא שיהי' התחברות ב' המדרי'. דהנה כתי' ועבד הלוי הוא הוא היינו בחי' עדאת"כ ששם הביטול במציאות אתה הוא ה' לבדך הוא לבדו הוא דכולא קמי' כלא חשיב כו', ועבודת הלויים הוא שהכל יהי' בבחי' הוא שגם בעלדאת"ג יהי' הביטול באופן כזה כו' וכמ"ש בד"ה אז ישיר בתו"א, והיינו שהיש יהי' ג"כ בבחי' ביטול במציאות ממש כו' וזש"א ויחד לבבנו יחוד בחי' פנימיות הלב וחיצוניות פנימיות הלב הוא מצד עצם הנשמה בחי' הרצון העצמי של הנשמה כו' כמ"ש בלק"ת בד"ה תחת אשר לא עבדת, שזהו בבחי' ביטול אמיתי (ועמ"ש בד"ה נפתלי אילה שלוחה, עטר"ת), וחיצוניות הלב הוא בהנשמה המלובשת בגוף שהיא האהבה שע"פ טו"ד, והיחוד דב' לבבות הוא שגם בחי' חיצוניות הלב יהי' בבחי' ביטול במציאות ממש כו'. וזה"ע בת לוי שזה הי' עבודת הלויים שגם עדאת"ג שנק' אתה יהי' בבחי' הוא וזהו אתה הוא ה' לבדיך שבחי' אתה יתחבר עם בחי' הוא ויהי' בבחי' הוא לבדו הוא כו'. ועי"ז נמשך בחי' איש מבית לוי בחי' ילוה אישי אלי כו'. וכ"ז הוא שייך ללידת משה שהי' במדרי' זו דבמשה הי' הביטול מצד הגוף כמו מצד הנשמה עד שגופו הי' בבחי' כלי לאלקות שעמד על עמדו בעת הנבואה. דכל

הנביאים ה' ביטול חושם בשעת הנבואה וכמ"ש ואראה ואפול על פני וכת' ויפשט גם הוא את בגדיו שזהו הפשטת הגשמיות ולכן נק' הנביא בשם משוגע וכמ"ש מדוע בא המשוגע הזה כו', מפני שהי' ביטול החושים כו'. ובמשה כת' ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, פה אל פה אדבר בו כו', מפני שהגוף שלו ה' בבחי' ביטול במציאות ממש. וזהו שנק' איש אלקים שהי' במדר' איש ממש מפני שהיש שלו ה' בבחי' ביטול במציאות ממש כו'. ולכן ע"י דוקא הי' מ"ת דענין התורה הוא מ"ש ואמת ה' לעולם דבחי' אמת ה' בחי' דעת עליון יהי' בגילוי בעולם שיהי' הביטול דיתו"ע כו', והי' זה ע"י משה ובחי' זכרו תורת משה עבדי שהוא הי' הכלי לגילוי זה כו' וע"כ בלידת משה מקדים תחלה וילך איש מבית בחי' תקראי אישי גילוי בחי' עצמות א"ס והוא ע"י בת לוי שהוא בחי' התחברות בחי' ביטול היש וביטול האמיתי שהיש יהי' ג"כ בבחי' ביטול במציאות ממש ועי"ז הוא המשכת בחי' איש לוי שהו"ע הפעם ילוה אישי אלי כו'.

בס"ד ש"פ וארא, עטר"ת.

וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם. וצ"ל מה זה תשובה על שאלת משה שא' אד' למה הרעתה כו' למה זה שלחתי ובאה התשובה ע"ז וארא כו' ושמי ה' לא נודעתי, מה שייכים הענינים זל"ז שזהו תשובה על דבריו. והנה בגמ' סנהדרין דקי"א א' א' א"ל הקב"ה למשה חבל על דאבדון ולא משתכחין הרי כמ"פ נגליתי אל אברהם יצחק ויעקב באל שדי ולא הרהרו אחר מדותי ולא אמרו מה שמך, אמרתי לאברהם קום התהלך בארץ כו' וכשבא לקבור את שרה לא מצא עד שקנה בד"מ שקל כסף ולא הרהר אחר מדותי. אמרתי ליצחק גור בארץ הזאת כו' ואברכך בקשו עבדיו לשתות מים ולא מצאו עד שעשו מריבה כו' ולא הרהר כו'. אמרתי ליעקב הארץ אשר אתה שכב לך אתננה, בא לנטוע אהלו ולא מצא עד שקנה במאה קשיטה ולא הרהר אחר מדותי ולא אמרו מה שמך. ואתה בתחלה אמרת מה שמך ולבסוף אמרת והצל לא הצלת, ופרש"י שזהו מה שהרהר. והמא' הזה הוא ג"כ במד"ר פ' וארא ומוסיף ולא הודעתי להם כי שמי הוי'. ומשמע דמשה שהודיע לו את הש' הוי' הי' צריך להאמין יותר ולא להרהר אחר מדותיו. וזהו התשובה על דבריו כמו תוכחה דהאבות דושמי הוי' לא נודעתי להם ומ"מ לא הרהרו, ואתה שנגלה הש' הוי' ביותר לא הי' צריך להרהר כו'. אך צ"ל דמ"מ* שייכות זל"ז דמשום

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דמ"מ מהו.)

שנגלו* הש' הוי' לא הי' צריך להרהר. ולהבין זה צ"ל שרש ההפרש בין ברה"ע ובין הגילויי דהאבות. דהנה באברהם במצות מילה נא' אני אל שדי התהלך לפני כו', שאז נגלה לו בש' אל שדי. והנה מצינו הש' שדי גם בברה"ע וכדאי' בגמ' חגיגה די"ב א' שדי שאמר לעולמו די שהי' הרקיע מתמתח והולך עד שגער בו הקב"ה ואמר לו די. וא"כ צ"ל מה ההתחדשות דש' שדי לאברהם מאחר שכבר הי' השם הזה בברה"ע. ולכאוי' י"ל דהנה בברה"ע הי' בבחי' הסתר שהרי ענין הבריאה הוא העלם והסתר הבורא מהנברא, דאל"כ הי' השתל'. דענין השתל' עו"ע הוא שהעילה הוא בבחי' קירוב וגילוי אל העלול ומזה נמצא מציאות העלול. וכמו בשכל ומדות הרי מהקירוב דשכל אל המדות נמצאים המדות, דכאשר הוא טרוד ועמוק בעצם השכל הי' למעלה מהמדות ולא יהי' מזה מציאות המדה, כ"א מחיצוניות השכל שבערך המדה מזה היא התהוות המדה, שזהו מהקירוב והגילוי של העילה, רק שזהו מהמדרי' התחתונה והעילה כו'. ובדרך ההשתל' אפי' אם יהי' ריבוי רבבות השתל' לא יהי' בריאת יש גשמי מהרוחני, דהתהוות הגשמיות מהרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה, וזה דוקא מהעלם והסתר הבורא מהנברא, ואפי' לאחר שנתהוו מלאכים העליונים אמחז"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן, דכאשר הי' גילוי יותר מחוק הקצוב נתבטלו מציאותן. וידוע שיש הפרש גדול בין קודם שנתהוו לאחר שנתהוו, דמהגילוי דקודם שנתהוו אינו יכול להיות מזה ההתהוות, הנה לאחר שנתהווה יכול לקבל את הגילוי הזה וכמ"ש בע"ח בענין הקו דאם הי' נשאר בתחלה הקו לא הי' אפשר להיות התהוות הכלים ולאחר שנתהוו הכלים יכולים לקבל את אור הקו כו'. ומאחר שגם אחר שנתהוו אינם יכולים לקבל, מובן דבהתהוות הי' צ"ל הסתר והעלם האור, ולאברהם הי' מאיר בגילוי, דהגם דמלאכים לא הי' יכולים לקבל, מ"מ נשמות יכולים לקבל את הגילוי, ומלאכים אלו הרי הן שקטרגו על האדם כו'. ובד"כ הרי נשמות יכולים לקבל גילויים שאין המלאכים יכולים לקבל כו' כנודע, וזהו ההתחדשות באברהם בבחי' הגילוי כו'. אך מהפסוק אינו משמע כן, דאוי' אני אל שדי משמע שמגלה לו דבר חדש מה שלא ידע כלל מקודם, ואם זהו הש' דברה"ע רק שבברה"ע הי' בהסתר וכאן הוא שבא בגילוי אין זה התחדשות אצל אברהם שכבר ידע מזה מקודם, דאברהם הכיר בוראו דבחי' אלקות שבורא ומהווה עולמות הי' אצלו בהכרה ממש ובבחי' גילוי בנפשו. והגם שאינו דומה מה שנברא יודע מעצמו מהכרתו למה שמגלה לו מלמעלה, מ"מ אין זה התחדשות מאחר שכבר הי' נודע לו. אמנם במד"ר יש עוד פי' בש' שדי והוא שדי באלקותי לכל ברי' ועוד שאין העולם ומלואו די לאלקותי, דבחי' די יש ב' פי' הא' כמו שא' לעולמו די דעד פה תבוא ותו לא, והב' מל' די מחסורו אפי' סוס לרכוב עליו, שהוא ג"כ ל' הגבלה (בל"א גינוג) רק שהוא בריבוי השפע כ"כ שהוא די (אזוי פיל ויפיל גינוג) וכמו והריקותי לכם ברכה עד בלי די עד שיבלה שפתותיכם מלומר די, שזהו ריבוי ההשפעה כו'. וזהו ההפרש בין הש' שדי דברה"ע שהו"ע שא' לעולמו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שנגלה לו.

די, והש' שדי שנגלה לאברהם הוא כענין די מחסורו כו'. והענין הוא דהנה העולם מתנהג ע"פ הטבע שאין האלקות נראה ונגלה, דעולם כמנהגו נוהג, דבכל יום השמש זורח במזרח ושוקע במערב וסידור הכוכבים והילוך הגלגלים הכל תמיד באופן א' בלי שינוי. ובאמת בזה דוקא נראה כח הא"ס, שהרי המוגבל מצ"ע צ"ל בו ליאות והפסק ושינוי, וא"כ התמידיות והעדר השינוי ה"ז רק מכת הא"ס וכמ"ש במ"א. רק זהו מה שמוכן בזה. אבל אין זה נראה ונגלה. ועש"ז נק' טבע מל' טבעו ב"ס שהאלקו' הוא מוטבע מכוסה ונעלם. אך יש ניסים, שהנס הוא הרמה שהוא בחי' גילוי היפך מטבעו ב"ס כ"א בבחי' הרמה וגילוי כו'. ובזה יש ב' מדרי' ניסים נגלים וניסים נסתרים, ניסים נגלים הן ניסים היוצאים מדרכי הטבע כמו יצי"מ וקרי"ס שבוה נראה האלקות בגילוי ממש, וניסים נסתרים הן שמלוכשים בדרכי הטבע, וכמו נס דפורים הגם שהי' בזה ג"כ גילוי אלקות בלקיחת אסתר וזה שמרדכי גילה משמרי הסף ובלילה ההוא נדדה שנת המלך כו', דעז"נ ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו, ומ"מ הי' מלוכש בלבושי הטבע. דבכללות הוא ההפרש בין ש' שדי לש' הוי', דניסים נגלים הן מש' הוי' וניסים נסתרים הן מש' שדי שדי באלקותי לכל ברי', דהיינו להיות ג"כ נס, וזהו די מחסורו כל מה שיחסר שאם יצטרך לנס יכול להיות מזה נס ג"כ. וזהו ההפרש בין ברה"ע להגילוי דאברהם, דש' שדי דברה"ע הוא שא' לעולמו די שז"ע הנהגת הטבע שההסתר וההגבלה היא יותר, וש' שדי שנגלה לאברהם הוא שדי באלקותי לכל ברי' להיות מזה גם ניסים כו'. ולהבין שרש ההפרש למעלה, הנה בברה"ע כתי' בראשית ברא אלקים, דהתהוות העולמות הוא מש' אלקים דלא נז' ש' הוי' בברה"ע כ"א ש' אלקים, ויאמר אלקים יהי אור ויאמר אלקים יהי רקיע כו' ל"ב אלקים נא' במע"ב. ורק לאחר השבת נא' ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים, להיות דבשבת ויכל אלקים שכלו כל הצמצומים נא' ש' הוי'. אבל במע"ב נא' רק ש' אלקים. דבכדי שיהי' התהוות העולמות מאוא"ס דעולמות הן באין ערוך לגבי או"ס, שהרי עולמות הן בבחי' גבול ומדה מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה כו', וגם עולמות ב"ע הרוחניים הן בבחי' גבול שהרי בריאה הוא ברי' יש מאין שזהו בחי' יש וגבול כו'. ואפי' ג"ע שזהו בחי' המח' אצי' שבבי"ע ה"ז ג"כ בבחי' גבול, והראי' שיש כמה מדרי' ג"ע דבכללות הן ב' מדרי' געה"ת וגעה"ע ובפרטיות יש ריבוי מדרי' כמ"ש ילכו מחיל אל חיל בריבוי עליות כו', שכ"ז הוא בחי' הגבלה והתחלקות כו'. וכללות ענין הג"ע הוא השגת הנשמה, דהשגה הוא בחי' יש וגבול כו', וכן אצי' ג"כ בחי' גבול ומספר ע"ס עשר ולא תשע ולא אחד עשר, וגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצי' כו'. ובכללות הרי א"ק נק' אדם דברי' דכללות דכ"ז הוא בחי' גבול לגבי או"ס. דגבול וכלי גבול הן באין ערוך לגמרי. ואינו כמו א' לגבי אלף אלפים, הגם שזהו חלק קטן מאד ורחוק ערכו הרבה, מ"מ ה"ז בבחי' ערך כו'. דכן הוא בסדר השתל' שגם מדרי' היותר אחרונה יש לה שייכות וערך למדרי' העליונה משום דגם היא בבחי' הגבלה, אבל גבול לגבי בעע"ג הוא באין ערוך לגמרי כו'. וע"כ בכדי שיתהוו העולמות מא"ס זהו ע"י ש' אלקים שהוא בחי' הצמצום, והוא

הצמצום הראשון שהי' באוא"ס שזהו בחי' התעלמות האור כו'. דהנה ראשית הגילוי מן העצמות הוא בחי' אוא"ס הבל"ג. הגם דעצמות אין לו שייכות לבלי גבול יותר מלגבול, דכשם דגבול הוא באין ערוך לגבי עצמות כמו"כ בלי גבול ג"כ באין ערוך, דאמיתת הענין מה שהעצמות נק' א"ס הו"ע השלילה, והיינו שלילת הגבול ושלילת הבלי גבול, שלילת החיוב ושלילת השלילה. והוא השלילה מהכל וממילא הרי יש הכל, והיינו שהכל יש והכל לא יש, והוא שיש הכל ולא בבחי' מציאות. דכשם שהעצמות שהוא מחויב המציאות ה"ה נמצא בכלתי מציאות נמצא, כמו"כ כבי' מה שהעצמות נושא בעצמו הוא שיש הכל ולא בבחי' מציאות נמצא, וא"כ הרי העצמות אינו בבחי' שייכות ח"ו אל הבל"ג יותר מאל הגבול. אמנם הגילוי מן העצמות הוא בבחי' בלי גבול, שהרי זה גילוי לא העלם, והגילוי הוא בחי' בל"ג. ואם נדבר מענין המשכה מהעצמות, הנה ההמשכה היא גם כח הגבול, דכשם שנמשך כח הבל"ג כך נמשך ג"כ כח הגבול, וזהו שאוא"ס הוא למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, שזהו בחי' כח הבל"ג וכח הגבול, דלמעלה מעלה עד אין קץ הוא בחי' כח הגבול כח ההעלם להעלים בבחי' העלם אחר העלם. ולמטה מטה עד אין תכלית הוא בחי' כח הגילוי שהוא בחי' כח הבל"ג, דשניהם נמשכו מן העצמות. אבל גילוי הוא בחי' בלי גבול והוא בחי' אור הא"ס כו', ומאוא"ס א"א שיהי' התהוות העולמות, דמגילוי אוא"ס הרי א"א שיהי' עולמות בבחי' מציאות, ולהיות שהאור הוא בבחי' א"ס ממילא לא הי' בחי' הגבלה והתחלקות כו'. וכמ"ש בע"ח טרם שנאצלו הנאצלים הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות ולא הי' בו ראש וסוף ולא מעלה ומטה כו', וממילא לא הי' מקום לעמידת העולמות, דמאוא"ס א"א להיות ענין המציאות, ומאחר שלא הי' בו ראש וסוף הרי לא הי' בחי' ההתחלקות. ובכדי שיהי' בחי' המציאות ממש ובבחי' גבול זהו דוקא ע"י התחלקות המדרי' שהוא בחי' ירידה ממדרי' למדרי' כו'. ואם הי' מתהווה מאוא"ס הי' הכל לא בבחי' מציאות ולא בבחי' התחלקות כלל כו', וע"כ הי' הצמצום באוא"ס שנתעלם האור דא"ס ב"ה. וענין הצמצום הוא שנעשה הפסק גדול בין אוא"ס להעולמות שתהי' ההשפעה לא בסדר והדרגה כ"א בבחי' דילוג. וכמו עד"מ השפעת השכל ע"י משל, דשכל הנשפע בדבור ה"ז בסדר והדרגה שבא בגילוי, וזהו לגדולים ובעלי שכליים שיכולים* את השכל, אבל כשמשפיע שכל לקטן שא"י לקבל את השכל כמו שהוא ה"ה מלבישו במשל שלפ"ע הקטן שהוא דבר זר לגמרי, ומה שיוודע את השכל ע"י המשל ה"ז לא כמהות אור השכל בעצם כו', וזהו השפעה בדרך דילוג שאין זה מהות האור כו'. ויובן זה ג"כ מענין מזליהו חזי כו' דמה שנוזל ונוטף משרש ומקור הנשמה לנשמה המלובשת בגוף ה"ז שלא בהדרגה, והו"ע הרהורי תשובה שנופלים לאדם פתאום שזהו מהכרוזים העליונים שמכריזים על התשובה. דהנשמה למעלה ה"ה רואה ושומעת כל הכרוזים העליונים ומזה נופלים הרהורי תשובה למטה, דבכללות הוא שלא בהדרגה, ויכול להיות שההרגש הי' לא במהות זה כלל כו'. כי מה שהנשמה רואה ושומעת למעלה צריך לבוא גם

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שיכולים לקבל.

בהנשמה למטה. וה"ז בא למטה, רק שיכול להיות שיבוא בהרגש אחר לגמרי שלא במהות הרגש רוחני כלל. והיינו מפני שכללות המשכה היא שלא בהדרגה לכן יכול לבוא במהות אחר כו'. ויותר יובן מהמשכה דשערות שיש בהם חיות מהמות, אבל הוא חיות מצומצם ביותר שבא דרך הפסק הגולגולת שבאין ערוך לגבי החיות שבמות, ולכן כשגוזז את השערות אינו מרגיש כאב, הגם שיש חיות בהשערה כו'. וכמו"כ הוא מ"ש אז יבקע כשחר אורך, בקיעת הקו שבוקע חשך הצמצום שלא בהדרגה שאינו מהות אור הראשון כו', ולכן בא הקו בבחי' מדה וגבול, והוא בבחי' קו ישר מלמעלה למטה דממילא יש בו מעלה ומטה כו'. וביותר מפני שבקצהו התחתון אינו נוגע ודבוק באוא"ס, שזהו ג"כ מפני שהמשכתו הוא בדרך דילוג הצמצום, ע"כ יש סוף ותכלית להמשכתו שאינו דבוק למטה, ומש"ו"ז יש בו מעלה ומטה כו'. וע"כ מהקו הוא שנתהוו העולמות והכלים בבחי' מציאות ובבחי' התחלקות שהוא בבחי' ירידה ממדרי' למדרי' עד שיהי' בחי' הגבול כו'. ובאמת התהוות הכלים הוא מהצמצום עצמו וכפשוטו של מקרא בראשית ברא אלקים דש' אלקים שהוא בחי' הצמצום מזה הוא הבריאה והתהוות כו'. וכמ"ש בע"ח שע"י הצמצום נתגלה היות הכלים, והוא נקודת הרשימו שנשארה אחר הצמצום שזהו בחי' כח הגבול שבא"ס שהיא כדוגמת כלי, כי נקודת הרשימו היא בחי' העלם, והיא כוללת כל האור שיתגלה אחר הצמצום שהאור מתעלם בנקודת הרשימו בא ע"י בבחי' כח גבולי שיהי' בבחי' מדה וגבול כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ ה"ז כדוגמת בחי' כלי כו'. ורשימו היא שרש ומקור הכלים, שהרי ידוע שהכלים יש להם שרש ומקור מיוחד בפ"ע לבד האור המתלבש בתוכם המח' את הכלי כו', דו"ע מש"א וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא. דלכאו' איך אשתארו כגופא, והי' צ"ל בחי' ביטול לגמרי. ומבו' התי' ע"ז שזהו מפני שהכלים יש להם מקור מיוחד בפ"ע. וכמו בגוף ונפש הרי גם בצאת הנפש מהגוף נשאר הגוף קיים, והיינו מפני שיש בהגוף כח המקיים מציאותו, וכמו"כ הוא בדוגמא למעלה שיש בהכלים כח בפ"ע לבד האור, והוא משרשם ומקורם בחי' הרשימו כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דאת שבתותי. והנה התהוות הכלים הרי הוא מהאור, הנה באמת הוא הבאת והתגלות הכלים, והיינו דעצם התהוותם הוא משרשם ומקורם בחי' הרשימו, והתהוותם ע"י האור הוא ההבאה והתגלות שלהם כו'. שהרי מהתעבות האור נעשה הכלי, וידוע המשל ע"ז כמו אותיות השכל שהן כלים אל אור השכל, דהאותיות ישנם תחלה כלולים בשכל והן נעשים כלים אל אור השכל. והרי מה שנמצאים כלולים בשכל אין זה שמתהווים מן השכל, שהרי אותו השכל יכול להיות גם באותיות אחרים. וכמו תוס' רא"ש ור"ן שאומרים שכל א' ובאותיות אחרים, ואם הי' התהוות האותיות מן השכל הי' השכל מוכרח לאותיות אלו, ואנו רואין שאינו כן. וידוע דשרש האותיות הן מקדמות השכל ומעצם הנפש, ומתגלים מהנפש ומקור השכל עם השכל. דכאשר מתגלה אור שכל נמשכים עמו ג"כ אותיות, ובתחלת התגלות אור השכל שהוא למעלה עדיין מאותיות אין האותיות ניכרים, ובצמצום ומיעוט אור השכל מתגלים האותיות כו'. וכידוע דהתחלת אותיות המח' הוא בבינה, ובחכ' אין ניכרים עדיין אותיות, והרי יש אותיות גם בחכ' רק שאינן ניכרים, וכשנמשך

אור השכל שנתצמצם ומתמעט נעשים אותיות ניכרים ומורגשים כו'. וכמו"כ הוא בענין הכלים למעלה שהן כלולים בהאור. דהנה באצ"י גם הכלים הם בבחי' גילוי העולם משרשם ומקורם בחי' א"ק ורשימו, וה"ה כלולים בהאור כו'. ובבחי' האור שלמעלה מהכלים אין הכלים ניכרים, ובבחי' צמצום ומיעוט האור מתגלים הכלים כו'. וכמו בשרשם הראשון בנקודת הרשימו הרי גם קודם הצמצום ישנו בחי' כח הגבול שבא"ס, דכשם שנמשך בחי' כח הבל"ג מן העצמות כמו"כ נמשך גם כח הגבול כנ"ל. רק כ"ז שהי' בגילוי בחי' כח הבל"ג לא הי' כח הגבול ניכר, וע"י צמצום והתעלמות האור הבל"ג נעשה ניכר בחי' כח הגבול, שזהו התגלות היות הכלים כו' כנ"ל. כמו"כ בחי' הכלים דאצ"י ע"י צמצום ומיעוט האור נתהוו הכלים ושרשם הוא מבחי' כח הגבול שבא"ס כו', והכלים דאצ"י הן שרש ומקור בחי' היש וגבול דבי"ע כו'. דהנה כח ההתהוות שבעצמות שהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט, הכח הזה הוא בחי' הצמצום ורשימו בחי' כח הגבול שבא"ס שזהו שרש ומקור הכלים כנ"ל, הנה בכלים הוא בחי' כח ההתהוות כו'. וזהו דאי' בת"ז איהו וגרמוהי חד איהו הוא בחי' כח ההתהוות שבעצמות. דהנה צריכים לומר דמ"ש איהו וחיוהי איהו וגרמוהי זהו ב' מדרי' בבחי' איהו, ולכן אומר ב"פ איהו. והיינו דלבד שיש הפרש באופן היחוד עם חיוהי וגרמוהי, דלכן נא' ב"פ חד, הנה גם בחי' איהו הוה ב' מדרי' דאל"כ הול"ל איהו וחיוהי חד וגרמוהי חד, שהאיהו הוא במדרי' א', וההפרש הוא רק באופן היחוד. אבל אומרו ב"פ איהו מובן שהן ב' מדרי', והיינו דאיהו שבבחי' חיוהי הוא בחי' כח הגילוי שבעצמות והוא הכח שבעצמות לגלות עצמותו, ואיהו שבגרמוהי הוא בחי' כח העצמות להוות דבר, היינו להוות דבר שיהי' נראה לא כמו העצמות כו' וכמ"ש בדרוש יונתי, תר"מ, וזהו כח העצמות שבהתהוות שזהו בהכלים כו'. ובאגה"ק מפרש איהו וגרמוהי דאיהו הוא בחי' האור שמתייחד עם גרמוהי לברוא בהן וע"י מאין ליש. והיינו דהכלים אין בהם הכח להוות מעצמן מפני שהן בחי' העלם וכל פעולה הוא דוקא ע"י התגלות הפועל כו'. ועוד מפני שאינם בבחי' דביקות כו', וע"כ האור הוא המהווה להיותו בחי' גילוי, והוא בבחי' דביקות במקורו כו'. אך ההתהוות בעצם הוא מבחי' הכלים, דיש נאצל הוא המהווה את היש נברא והוא בכח האור כו', דהאור בחי' כח ההתהוות שבו אינו מצד עצמו כ"א מפני שדבוק במקורו שה"ה משו"ז מעין מקורו יש בו גם בחי' כח ההתהוות שבעצמות. ובהכלים בהם כח ההתהוות מצ"ע, היינו מצד שרשם מבחי' כח הגבול שמבחי' עצמות א"ס, וע"כ התהוות יש הנברא הוא מיש הנאצל בחי' הכלים רק שהוא ע"י האור, והיינו שע"י האור מתהווה מיש נאצל בחי' יש נברא בבחי' אין ערוך כו'. וזהו שההתהוות היא מבחי' מל' דוקא לא מבחי' חכ' דכללות ההפרש בין חכ' ומל' הוא ההפרש שבין אורות וכלים, דחכ' היא בחי' אור שנק' חיוהי ומל' היא בחי' כלים. דסיהרא לית לה אור מגרמא כלום, וכמו דוד לא הוה לי' שנין רק שאדה"ר בחי' חכ' נתן לו ע' שנה. והיינו שהאור במל' הוא מבחי' חכ' כו', וההתהוות היא מבחי' מל' בכח האור כו'. וזהו דהתהוות בי"ע הוא מבחי' הכלים בכלל ומבחי' מל' בפרט כו'. ולכן העולמות הן בבחי' הסתר מפני שההתהוות היא מבחי' הכלים שהן

בחי' העלם בעצם, וע"כ מפני התגברות הכלים הוא בחי' הסתר כו'. אבל נס הוא בחי' גילוי שז"ע הרמה הוא בחי' גילוי כו'. ויש בזה נסים המלוכשים בדרכי הטבע, והוא בב' אופנים, הא' שהן מבחי' רוממות הטבע. וענין רוממות הטבע, דהנה בחי' מל' מהווה מאין ליש שזהו מבחי' אין דכתר וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו'. ולכן כח הצומח להצמיח הוא בארץ דוקא לא בשמים, הגם דשמים לרום וכתיו כאשר גבהו השמים מן הארץ, מ"מ כח הצמיחה הוא בארץ דוקא ע"י שזורעין בה וגם שלא ע"י זריעה דענין הצמיחה הוא כמו יש מאין כמ"ש באגה"ק סי' כ', והוא בארץ דוקא משום דנתב"ס דוקא, תחילתן הוא בחי' אין דכתר המהווה יש דחכ', וסופן הוא בחי' מל' המהווה יש דבי"ע. והנה אין הוא אותיות אני שזהו בחי' עצמותו ומהותו שלא אתרמו בשום שם, וזהו אני הוי' אני הוא עצמו"ה הנק' הוי' שנושא וסובל ע"ע שם העצם דשם הוי' והיינו בחי' א"ס יש אמיתי שממנו ית' נמשך ב' בחי' אין הנ"ל בחי' אין דכתר ואין דמל'. והנה כשם שיש בחי' אין באני דעד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד דשמו הוא בחי' ההארה השייכה אל העולמות כמו שהיא כלולה בעצמותו כו', וכח ההתהוות הוא בעצמות א"ס כנ"ל. והגם דשם ההארה בטילה במציאות כזיו השמש בשמש, מ"מ הרי זיו השמש בעצם השמש הוא ביתר שאת מפני שמאיר מרחוק מהשמש כמ"ש בסש"ב. וכמו האין שכלול באני הגם שהוא בטל בתכלית עד שאינו עולה בשם אין כלל, מ"מ ה"ה שם במעלה ומדרי' גבוה ביותר מכמו שנעשה בבחי' אין מקור ליש שנתרחק מבחי' אני. ולכן נהו"ת קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך, וכמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום כו', שאינו רוצה להיות בבחי' אור דנהורא תתאה להיות מקור ליש כ"א להיכלל במקורו. הנה כמו שיש בחי' אין באני כמ"כ יש בחי' אני באין, וזהו שבחי' מל' נק' ג"כ אני וכמ"ש ואני תפלה דקאי על בחי' מל', והיינו מפני שיש בחי' אני באין דמל', ומזה הו"ע הנסים. דהנה אלקים בגימ' הטבע ורוממות הטבע הוא בחי' אני שבאין, והיינו בחי' איהו שבגרמוהי כו'. ומזה הוא ענין הנס. והוא שאין זה כפי הטבע שזהו מהתגברות הכלים שהוא בחי' הסתר, והנס הוא בחי' כח ההתהוות שבכלים, בחי' אני שבאין. לכן הוא בחי' גילוי כו', רק שמלוכב בלבושי הטבע מפני שזהו בחי' אני שבאין לכן הוא בטבע, ומ"מ נראה בזה אלקות כו'. ואופן הב' שזהו מבחי' האור המתלבש בכלים, והיינו מבחי' ש' הוי' שזהו האור, רק שהוא האור המתלבש בכלים, ולכן ה"ז מלוכב בדרכי הטבע, ומ"מ ה"ז התגברות האור על הכלים להיות בחי' גילוי כו'. וזהו ההנהגה עם נש"י דכבשה א' בין ע' זאבים והיא מתקיימת, וכמ"ש ואף גם זאת כו' לא מאסתים כו', שזהו בדרך נס. וכמ"כ בעניני פרנסה רואין בזה ניסים ודברים נפלאים, רק שכ"ז מלוכב בדרכי הטבע, והוא מבחי' התגברות האור כו'. והיינו מפני שבנש"י הוא התגברות הצורה על החמר. דכמו בחי' אורות וכלים למעלה הוא למטה בנפש נה"א ונה"ב, שהנה"א הוא בבחי' התלבשות בנה"ב דרשע מכתיר את הצדיק שמכסה ומסתיר עליו. והעבודה דנש"י הוא להביא התגלות הכחות דנה"א להיות התגברות הצורה על החמר. דכאו"א מישראל לפי ערכו ה"ה מביא התגלות כחות האלקית כו', ע"כ ההנהגה עם נש"י הוא ג"כ בבחי' התגברות האור על הכלים כו'. אמנם נסים היוצאים מדרכי הטבע הן מבחי' האור שלמעלה מהכלים, והיינו

בחי' סוכ"ע. דהאור המתלבש בכלים הוא בחי' ממכ"ע, שזוהו הוא הנסים המלובשים בטבע, ומבחי' סוכ"ע הוא הנסים היוצאים מהטבע כו'. וזהו שאמר ישעי' הנביא לאחז שאל לך אות כו' העמק שאלה או הגבה למעלה, ואי' בזהו ר"פ ויקרא העמק שאלה דא אות ה"א בתראה או הגבה למעלה דא אות יו"ד. דנסים נגלים הוא מאות יו"ד, וכמו בקרי"ס דכתי' נטה את ירך הוא יו"ד כ', והיינו בחי' אוא"ס הסוכ"ע המאיר בחכ' כו'. ונסים נסתרים הן מאות ה' בחי' מל'. וזהו ששאל מאתו אם יהי' נס נגלה או נס נסתר. ובאמת כל הנסים הן מאות יו"ד היינו מבחי' אוא"ס המאיר בחכ', וכן כל הנסים הן ע"י בחי' מל' דהגילוי הוא ע"י המל'. רק ההפרש הוא אם הוא בבחי' התלבשות במל' או בבחי' מעביר כו'. והענין הוא דכל נס הוא מיחוד הוי' ואלקים, דענין היחוד הוא בחי' תוס' אור משי' הוי' בש' אלקים להיות בחי' גילוי אור כו'. ויש בזה ב' מדרי', שילוב הוי' באד' ושילוב אד' בהוי'. שילוב הוי' באד' הוא דש' אד' גובר, ומ"מ הוא גילוי ש' הוי' רק שזהו ע"י שם אד'. ושילוב אד' בהוי' הוא שהש' הוי' גובר בחי' גילוי ש' הוי' ממש כו', וזהו הב' בחי' נסים כו'. ובפרטיות בש' שדי הוא שדי באלקותי לכל ברי', ושאינן העולם ומלואו כדאי לאלקות. דפי' די באלקותי לכל ברי' הוא להיות גם נס והוא מבחי' רוממות הטבע. דברה"ע הוא מבחי' ש' שדי שהו"ע הצמצום ובחי' הכלים, שזהו שא' לעולמו די. והנס הוא מבחי' אני שבאין שזהו בחי' רוממות הטבע כו'. ושאינן העולם ומלואו די לאלקותי הוא בחי' סוכ"ע, דעולם הוא מקום היינו בחי' הכלים, ומלואו הוא האור המתלבש בכלים, ואין העולם ומלואו די הוא כי בחי' סוכ"ע אינו בבחי' התלבשות בפנימיות שה"ה קדוש ומובדל מהעולמות והגילוי הוא בבחי' מקיף כו'. וזהו שנתגלה לאברהם במצות מילה והוא גילוי בחי' היסוד. דהנה התהוות העולמות הוא מבחי' מל' מלכותך מלכות כל העולמים, שכל העולמים אפי' נו"ן אלפים יובלות הן מבחי' מל', וכמ"ש לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות דגם בחי' חרוב הוא בחי' שמות היינו זיו והארה לבד כו'. ויסוד הוא בחי' יסוד העולם כמ"ש צדיק יסוד עולם, דיסוד העולם הוא בחי' סוכ"ע כו'. וזהו שע"י המילה נתגלו לו בחי' יסוד, גילוי בחי' סוכ"ע כו'. ובעבודה ענין המילה הוא העברת הערלה, היינו העברת ההעלמות וההסתרים וכמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם. דהנה בכא"א יש בו אהבה לאלקות, דמצד הנשמה הרי יש בכא"א מישאל האהבה לאלקות, רק שהנה"ב מעלים ומסתיר, וזהו ערלת הלב. וצ"ל ומלתם את ערלת לבבכם להסיר ההעלם וההסתור שיהי' גילוי האהבה כו'. וכאשר מתגלה האהבה עי"ז* זיכור ותיקון הנה"ב ומאיר גילוי אור הנשמה כו', ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ גילוי אוא"ס ב"ה כו'. והנה כ"ז הוא בחי' גילויים דאוא"ס, והוא הגילויים שיש להם שייכות אל העולמות, שגם בחי' סוכ"ע הוא בבחי' שייכות אל העולם כו'. וכמו"כ הוא בשרשו בחי' אוא"ס שהי' ממלא מקום החלל הוא האור השייך אל העולמות כו'. אבל עצמות א"ס הוא למעלה מבחי' ממכ"ע וסוכ"ע ונק' קדמונו ש"ע שלמעלה מעלה מגדר העולמות, וכמ"ש ומקדם אשר לא נעשה כו'. וזהו אראו כו' באל שדי שדי באלקותי לכל ברי' ושאינן העולם ומלואו די לאלקותו, והכל הוא בבחי' שייכות

(* אוצ"ל: עי"ז נעשה).

אל העולמות. ושמי הוי' שמו העצמי דבחי' עצמות לא נודעתי להם, וכמו שפי' רש"י לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי, היינו בחי' אמיתית העצמות דא"ס כו'. וז"ש לא נודעתי ולא נא' לא הודעתי דפי' נודעתי הוא בחי' העצמות דא"ס כו'. והמשכה זו הוא ע"י מס"נ שלמעלה מטו"ד לגמרי. דהנה בתורה לא נא' טעם על מס"נ, דמ"ש בתורה לאהבה את ה"א כי הוא חייך, ה"ז בטעם כי הוא חייך. ומס"נ הוא להשליך חיוו מנגד שאין זה ע"פ הטעם. ופי' חייך הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, ומס"נ הוא בעצמות א"ס שזהו למעלה מהטעם לגמרי כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה חייב אינש לבסומי דרוה"ב. וזהו שהקדימו נעשה לנשמע, דנשמע הוא ביטול לבחי' הרצון בבחי' סוכ"ע, והקדמת נעשה לנשמע הוא הביטול לא"ס בעל הרצון כו'. ועי"ז ה' מ"ת, דתורה היא משל הקדמוני, משל לא"ס קדמונו ש"ע. דבאור פניך נתת לנו תורת חיים מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, וזהו דוקא ע"י הביטול דהקדמת נעשה לנשמע כו'. וכמו"כ ע"י שעבוד מצרים שזהו הצעקה שמצד הגוף, וכמ"ש ויאנחו ישראל מן העבודה ויועקו ותעל שועתם כו' וגם אני שמעתי את נאקת בני, והו"ע מ"ת בוכין כו'. ובעבודה הו"ע ביטול הישות דוקא שזה מגיע למעלה מאד בבחי' עצמות א"ס כו', ועי"ז ה' הגילוי וההמשכה דתורה כו'. וזהו התשובה למשה על דבריו, דוארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם דהיינו שהגילוי להם ה' מהאור השייך לעולמות, ועצמות א"ס לא נגלה להם, ומ"מ לא הרהרו אחר מדותיו. ולמשה נתגלה בש' הוי' בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' העולמות ודאי לא ה' צריך להרהר כו', וביותר שזהו ע"י מס"נ שלמע' מטו"ד כו'. דהנה ענין ההרהור שייך מצד העולמות, וזהו התשובה דהאבות עם היות שהגילוי להם ה' מבחי' אלקות השייך לעולמות שהי' מקום להרהר ומ"מ לא הרהרו. ואליו שנתגלה בחי' עצמות א"ס שאינו שייך לעולמות כלל הרי ודאי לא ה' צריך להרהר. ובפרט דשם הו"ע המס"נ שלמעלה מטו"ד לגמרי הרי אינו שייך להרהר כו'. וצ"ל באמת למה הרהר. הענין הוא דמשה ה' מבחי' חכ' וכמ"ש כי מן המים משיתוהו, וע"פ החכ' לא מצא טעם לזה. והאבות הגם שהיו בחי' ז"א הרי ז"א בעתיקא אחיד ותל' ולכן לא הרהרו כו' גם זה בכללות ההפרש בין אצ' ובין למעלה מאצ', דבאצ' הן ע"ס שראשיתן הוא החכ' ולמעלה מאצ' לא נתגלה רק ז' מדות שהן ז' תיקונין דגולגלתא, וכמ"ש במ"א. והאבות היו למעלה מאצ' בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו', ולכן לא הרהרו. ומשה ה' בבחי' אצ' דשם נתגלה גם בחי' החכ', וע"כ באצ' לא מצא מקום וטעם לזה כו'. וי"ל דכוונת משה ה' שיומשך בבחי' חכ', וע"ד מ"ש בזהר שהתורה אמרה ב"נ דאת בעי למיברא עתיד לארגזא קמך, א"ל הקב"ה וכי למגנא אתקרינא א"א. ומבו' במ"א שזהו שרצתה התורה שתהי' התשובה דאתקרינא א"א כו'. וכמו"כ כוונת משה ה' שיהי' המשכה בבחי' חכ"ע כו'. וי"ל כמו שמשא ה' כל ענינו שרצה שיהיו כל ההמשכות בבחי' מלמעלה למטה, וזהו שבקש אעברה נא ואראה את הארץ שרצה שיהי' בדרך מלמעלמ"ט ולא בבחי' מלמטלמ"ע שהיא ע"י עבודה ויגיעה כו'. וכמו"כ הוא הענין כאן, להיות דבחי' מס"נ מי יכול להגיע לזה. וכמו"כ לא רצה שיהי' ע"י השעבוד וביטול הישות כ"א בדרך מלמעלמ"ט ע"י

עסק התורה תהי' ההמשכה כו'. וזהו שא"ל לכן אמר לבני' אני הוי' שזהו בחי' המשכת העצמות ע"י התורה כו'. וזהו וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם בחי' העצמות דא"ס שלמעלה מממכ"ע וסוכ"ע, ומשה נתגלה לו הש' הוי' והוא בחי' עצמות א"ס שנמשך ע"י התורה כו'.

בס"ד ש"פ בא*, עטר"ת.

החדש הזה לכם ראש חדשים כו'. וצ"ל והלא חדש הוא בחי' מל' דחדש שייך ללבנה וכמ"ש הא"ע דאין שנה ללבנה ואין חדש לחמה, דחדש הוא ללבנה שמתחדשת בכל חדש מאור השמש, ולבנה היא בחי' מל', וכ"כ במאור"א מא' ח' או"ח דחדש הוא בחי' מל', ומל' נק' כה כדמותינו, היא מראה דמות כבוד ה'. וא"כ מהו אומרו החדש הזה, דזה הוא גילוי המהות, וא"כ איך הוא החדש הזה. ובגמ' בשבת משמע דהחדש הזה יש לו שייכות למ"ש ביום הזה באו מדבר סיני וכמש"א נא' כאן ביום הזה ולהלן הוא אומר החדש הזה מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח. וצ"ל מה שייך החדש הזה למ"ש ביום הזה במ"ת. והנה רש"י ר"פ בראשית כ' אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו כו' לתת להם נחלת גוים. ופי' בעמה"מ ע"פ סוד הצמצום שנעשה חלל ומק"פ שמה שרש התהוות הכלים להוות ולהחיות ב"ע שז"ע מע"ב. ואח"כ כתי' וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שהכוונה היא להמשיך תוס' אורות ע"י הקו עד שלעתיד יהי' גילוי אוא"ס לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום. וע"י חטא עה"ד נתרבה גבול החיצונים. וע"י שעבוד מצרים זכו למ"ת להמשיך ע"י התורה גילוי אוא"ס. דלאום מלאום יאמץ, דכאשר נתרבה גבול החיצונים לא נמשך האור בקדושה. וע"י שסבלו מרירות דמצרים בשעבוד חומר ולבנים נתתקנו וזכו למ"ת שניתן להם תומ"צ, ועי"ז ממשיכים גילוי אוא"ס ב"ה. ולהבין כ"ז ילה"ק מ"ש בזהר דכל ענין תומ"צ הוא לאתקנא רזא דשמי'. וצ"ל מה"ע רזא דשמי' דהול"ל לאתקנא שמי' מהו או' רזא דשמי'. והנה במד"ר קהלת ע"פ טוב שם משמן הטוב אי' מצינו שהלך הקב"ה חמש מאות שנה לקנות לו שם שנא' אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם, וצ"ל מה"ע לקנות לו שם. וצלה"ק תחלה ענין לאתקנא רזא דשמי' דהנה יש ז' שמות שאינן נמחקין שם אל בחסד ש' אלקים בגבו' כו'. דבכדי שיומשך מאוא"ס דלאו איהו מדות כלל במדת החסד שיהי' עולם חסד, הוא בחי' שם והארה לבד כו'. וכמו"כ במדת הגבו', וכן בכל המדות הכל הוא רק אורות וגילויים שהן הארה לבד. והיא הארה הבאה ע"י הצמצום, כי אינו בערך כלל שמאוא"ס יומשך

(* על הגליון רשום: יא"צ.)

בבחי' המדות רק ע"י הצמצום נמשך הארה שמתלבש בבחי' המדות כו'. ובכדי שתהי' המשכה זו והתלבשות זאת זהו ע"י המצות דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא שזהו בחי' החיות פנימי דאברין דמלכא, דע"י מצוה זו נמשך אוא"ס במדה זו, וע"י מצוה אחרת נמשך במדה שנית. או עיקר ענין לאתקנא רזא דשמי' הוא להמשיך בחי' שמו הגדול שעד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, בחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו', והיינו האוא"ס שנתעלם בשביל העולמות. דקודם ה' האור א"ס מאיר בגילוי ולא ה' מקום לעמידת העולמות, ונתצמצם ונתעלם האור, הנה ע"י תומ"צ ממשיכים גילוי האוא"ס כו'. ועז"נ וראא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, דבתחלת ברה"ע בשני אלפים תהו לא ה' גילוי ש' הוי', ואפי' האבות שהיו התחלת שני אלפים תורה ג"כ לא ה' גילוי ש' הוי'. דכשם שבתחלת הבריאה ממש במע"ב אינו נו' ש' הוי' דל"ב פעמים אלקי* במע"ב ולא נא' עד אחר השבת דכתי' ביום עשות הוי' אלקים כו', כמו"כ בתחלת ברה"ע לא ה' גילוי ש' הוי' עד משה. וי"ל דכמו שבשבת שהוא שביעי לימים נמשך גילוי ש' הוי' וכמ"ש שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, ימי המעשה וביום השבת ר"ת הוי' כסדרו, או המעשה וביום השבת יפתח ר"ת הוי' למפרע. והיינו דבשבת מאיר גילוי ש' הוי' וכמ"ש שבת לה' כו'. כמו"כ אפי' להאבות הגם שעשו הכנה למ"ת מ"מ ושמי הוי' לא נודעתי להם. רק למשה שהי' דור שביעי לאברהם נגלה ש' הוי' בתחלת שליחותו שנא' לו ש' הוי' כמ"פ. וכתי' וידבר אלקי' אל משה ויאמר אליו אני הוי', ולכן אמר לבני' אני הוי', שנצטווה לגלות ש' הוי' לכנסי' מה שלהאבות לא נדע. וזהו לאתקנא רזא דשמי', השם שהוא בבחי' רז לגבי עולמות שהרי נתעלם בשביל העולמות כו', וגם להאבות לא נתגלה כ"א למשה, ולנשי' נתגלה ע"י התורה כו'. וזהו אומרו רזא דשמי' סתם כלו' השם שהוא רז וסוד הוא שנתגלה ע"י התומ"צ כו'. וכמ"ש א וקרבנתו מלכנו לשמך הגדול גילוי בחי' שמו הגדול כו'. אמנם ידוע שהז' שמות שאינן נמחקין ישנם גם באוא"ס שלפני הצמצום. דהנה כתי' אל אלקים הוי' דבר ויקרא ארץ, ואי' בזהר שהג' שמות הן חג"ת ובילקוט אי' ע"פ אל אלקים הוי' הוא יודע שבג' שמות אלו ברא את העולם, ומבו' במ"א שהן בחי' חג"ת הנעלמים. דשם אל הוא בחי' חסד הנעלם והוא בחי' אוא"ס שהי' ממלא מקום החלל, ושם אלקים הוא בחי' גבו' הנעלמה שרש ומקור הצמצום, שהרי זה שיהי' הצמצום הרי ה' ע"ז שרש באוא"ס שלפני הצמצום, והיינו בחי' גבו' הנעלמה. וש' הוי' הוא בחי' ת"ת הנעלם שרש ומקור הקו כו'. וכמו"כ יש כל הז' שמות באוא"ס שלפני הצמצום, והן בחי' ע"ס הגנוזות, ושרשן הוא באוא"ס שלפני הצמצום. דלדעת הפרדס הן שרשי הכלים, וי"ל ג"כ שהן שרשי האורות כו'. וכמ"ש במ"א. ושם הן בחי' שמות להורות ע"ז שאינן בבחי' מציאות וכמו השם באדם שאינו בו בבחי' מציאות כ"כ כמו הכחות שהן בבחי' מציאות. דגם כחות העצמיים ההיוליים הגם שאינם במציאות דבר כלל הרי מ"מ הן כחות. אבל השם אינו בבחי' מציאות שאינו נמצא כ"כ בהעלם כו'. וגם שנק' שמות שזהו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אלקי' נא'.

עד"מ כמו בשבחים שמשבחים לאדם בשם חכם עד"מ הוא שע"ז נמצא ונתחדש בו החכ' גם כשאין בו גילוי חכ' במוחו, ואפי' גם לא בהמשכה נעלמת נמצא אצלו חכ' ושכל מכח ההיולי העצמי. הרי גם כשלא הי' חכם בתחלה שהרי לא הי' בו בחי' החכ' אף בהעלם, ה"ה נעשה חכם ע"י שמשבחים אותו בחכ' כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא למע', שע"י קריאת שם חכים נעשה בחי' מקור להאציל את החכ' כו'. רק בהאדם הוא שמקור החכ' היינו כח ההיולי העצמי ישנו גם קודם, ולמעלה הוא שגם המקור לא יש במציאות, וע"י הקריאת שם נעשה המקור להאציל בחי' החכ' כו'. וכמ"ש בהוספות תו"א בהבי' דואני נתתי לך שכם א'. ומ"מ הרי הן בחי' שמות וספירות כו'. וזהו שייך בבחי' עלות הרצון, וכמ"ש הפרדס בשער הצחצחות, דכאשר עלה ברצונו ית' להוות ולהאציל אצילות הטהור והקדוש אז נאצל ונצטייר כולו בעצמותו כו'. דרק בעלות הרצון שייך ענין השמות והע"ס הגנוזות, דמאחר שזהו עליית הרצון על אצ"י ה"ז בבחי' שייכות אל האצ"י, לכן שייך שם בחי' ע"ס הגנוזות כו'. אבל באוא"ס שקודם עלות הרצון שאינו בבחי' שייכות אל העולמות אינו שייך בחי' שמות וספירות כו'. וזהו בחי' קדש וקדוש שבאוא"ס שלפני הצמצום, דקדש הוא מלה בגרמי' שמובלד לגמרי, וקדוש הוא קדש ו', דעם היותו בבחי' הבדלה ה"ה מ"מ בבחי' המשכה וגילוי, וזהו הוא"ו שמורה על הגילוי כו'. דבשרשו הוא בחי' אוא"ס שקודם עלות הרצון הוא בחי' קדש, ובחי' אוא"ס דעלות הרצון הוא בחי' קדוש כו'. ומש"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד זהו באוא"ס שקודם עלות הרצון. שהרי אמ"ש עד שלא נברא העולם כ' העה"ק דה"ה עד שלא נאצל אצ"י העליון, ובחי' ע"ס הגנוזות שהן בבחי' עלות הרצון כנ"ל, זהו בחי' אצ"י דכללות. וא"כ מש"א עד שלא נבה"ע ועד שלא נאצל האצ"י הי' הוא ושמו בלבד היינו בחי' אוא"ס שקודם עלות הרצון כו'. ובחי' ומדרי' זו הוא שמו שם א', דבעלות הרצון ה"ה שמות ל' רבים ז' שמות, ובפרטיות הן עשר שמות, והו"ע ע"ס הגנוזות אבל באוא"ס דקודם עלות הרצון הוא שם א'. דבחי' השמות הגם שזהו באוא"ס שלפני הצמצום ה"ה באין ערוך לגבי בחי' שמו היינו בחי' הכללית דאוא"ס, שהרי הן שמות פרטים כו'. והעיקר הוא מפני שהן בבחי' עלות הרצון, וא"כ הרי נתחדשו כו'. שהרי כשעלה ברצונו להאציל אז נאצלו ונצטיירו כו', הרי זהו שנתחדש בעלות הרצון כו' ואור א"ס הגם שנק' א"ס ולא אין לו תחלה כי יש לו תחלה, והוא ג"כ מחודש כעין שקדמו ההעדר מפני שהוא גילוי רצוני, שהרי אינו מוכרח ח"ו בהגילויים כ"א הוא גילוי רצוני, וכל גילוי רצוני הוא כמו שקדמו ההעדר כו' וכמ"ש במ"א. ומ"מ אינו בבחי' התחלה ובבחי' התחדשות כמו הע"ס הגנוזות שבבחי' עלות הרצון כו'. ומאחר שהשמות הן באין ערוך לגבי בחי' שמו, ה"ז בחי' רז וסוד לגבי בחי' השמות. וזה"ע לאתקנא רזא דשמי' להמשיך בחי' שמו, דהיינו בחי' אוא"ס שקודם עלות הרצון כו'. וזהו התחדשות ההמשכה לאחר הצמצום לגבי כמו שהי' קודם הצמצום. דלפמ"ש העה"מ שיהי' בחי' אוא"ס שהי' ממלא מקום החלל מאיר בגילוי לאחר הצמצום כמו שהי' קודם הצמצום מהו החידוש בזה, הרי אור זה כבר הי' במקום החלל קודם הצמצום, ועל מה הי' כל ענין הצמצום כו'. ולפי הנ"ל זהו להמשיך בחי' אוא"ס שקודם עלות הרצון כו'. דאוא"ס שהי' ממלא מקום החלל

קודם הצמצום הוא בחי' אחרונה שבהאור שבוזה הי' העלות הרצון כו', ותומ"צ הן לאתקנא רזא דשמי' בחי' אוא"ס שקודם עלות הרצון כו'. אמנם ידוע שגם באוא"ס שקודם עלות הרצון הי"ז ג"כ בחי' הגילוי דאוא"ס, רק שהוא בחי' גילוי לעצמו, דבחי' עלות הרצון הוא בחי' גילוי השייך אל העולמות, וקודם עלות הרצון הוא בחי' הגילוי לעצמו. וכידוע דבאור יש ב' מדרי', אור המאיר לעצמו ואור המאיר לזולתו, שזהו ב' המדרי' הנ"ל. והכל הוא בעצמותו, רק דעלות הרצון הוא הגילוי לעצמו אור השייך אל הזולת היינו אל העולמות וקודם עלות הרצון הוא הגילוי לעצמו אור שאינו שייך לעולמות, אבל ג"ז הוא בחי' גילוי, והי"ז בחי' התעוררות כללי. דמאחר שהוא בחי' גילוי הי"ז בחי' התעוררות כבי', וממילא הגם שאינו שייכות אל העולמות הי"ז מ"מ ג"כ לא בבחי' הבדלה לגמרי מן העולמות כו'. וידוע שזהו ב' המדרי' דממכ"ע וסוכ"ע כמו שהן באוא"ס שלפני הצמצום. דבחי' עלות הרצון הוא שרש בחי' ממכ"ע, ואוא"ס שקודם עלות הרצון הוא שרש בחי' סוכ"ע כו' וכמ"ש במ"א. והרי בחי' סוכ"ע הגם שזהו בבחי' הבדלה מהעולמות יש לו שייכות לעלמין כנודע, וא"כ גם בחי' אוא"ס שקודם עלות הרצון ג"כ בבחי' איזה שייכות אל העולמות כו'. ומוכן דבמדרי' שלפני הצמצום הכל הוא בבחי' הפלאה ביותר, ומ"מ הוא בבחי' איזה שייכות כו'. וגם במדרי' זו שייך ענין הספירות, רק שהן בבחי' ספירות אין קץ, דבעלות הרצון הן ע"ס כנ"ל, וקודם עלות הרצון שם אין מספר לספירות כו' כמ"ש במ"א, וא"כ הרי שייך גם שם שמות ל' רבים. והגם דספירות אין קץ אינן בבחי' ריבוי והתחלקות כמ"ש במ"א, מ"מ הי"ז בחי' אחד לא בחי' יחיד, דאחד הוא בחי' התאחדות הפרטים כו' וכמ"ש במ"א בענין יחיד אחד וקדמון כו'. ולפ"ז צ"ל דרזא דשמי' הוא בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' גילוי. וכידוע דעצם האור הוא לא בגדר גילוי כלל, ובחי' הגילוי הוא בחי' התפשטות האור כו' וכדוגמא שיש ב' מדרי' בסתום, הא' מה שסתום לגבי מקבלים שאין סתום בעצם כי בעצם הוא בחי' גילוי בעצמו, רק שהוא למעלה מבחי' גילוי אל המקבלים כו'. ובחי' סתום בעצם הוא שאינו בחי' גילוי בעצמו, וע"כ אינו בגדר* כלל כו'. כמו"כ הוא באוא"ס שלפני הצמצום דגם אוא"ס שקודם עלות הוא בחי' ההעלם לגבי העולמות עם היות דבפרטי מדרי' בחי' העלם של הגילוי הוא בחי' אוא"ס דעלות הרצון מ"מ גם בחי' אוא"ס שקודם עלות אין זה בחי' העלם לגמרי שה"ה בבחי' גילוי בעצמו כו' כנ"ל ורק בחי' עצם האור זהו שסתום ונעלם בעצם כו'. וז"ע לאתקנא רזא דשמי' בחי' עצם האור שאינו בגדר גילוי כלל כו'. ובוזה י"ל פי' רזא דשמי' ע"ד מ"ש במ"א בענין ואמת הוי' האמת של הוי', דהנה הוי' הוא האמת דש' אלקי', ואמת דהוי' הוא בחי' ש' הוי' דלעילא כו'. וכמו"כ כאן י"ל רזא דשמי' הוא בחי' הוא ושמו בחי' הוא זהו עצם האור שלמעלה מגדר גילוי כו' וזהו בחי' רזא דשמי' כו'. אמנם י"ל, דהנה ידוע דשם ואור הוא ענין א', דמה שבל' המקרא והמדרש נק' שם הוא בל' הזהר וכתהאריז"ל אור. ומ"מ יש הפרש בין אור ושם. דהנה אור הוא בחי' גילוי, שהרי בלא גילוי אין זה אור, ושם הוא בחי' העלם שהרי

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בגדר גילוי.)

השם הוא בהעלם שאינו נראה וניכר כלל. וכמו שיש גילויים באדם כמו חכמת אדם תאיר פניו, ה"ז גילוי אור שנראה וניכר. משא"כ השם שאינו ניכר, דגם לעצמו אין השם ניכר כלל. הגם שהחיות שהוא ע"י השם, ה"ה נרגש בהאדם, מ"מ השם אינו נרגש אליו מפני שהוא בחי' העלם. ולכן מהאור יודעים גדלות המאור, וכמו אור הנר ואור אבוקה, הרי מהתפשטות האור יודעים אם המאור הוא נר או הוא אבוקה, ובנר גופא יש נר דק ונר עבה בפתילה עבה. וכמו"כ אור השמש ואור היום, הרי מהאור יודעים אנו מציאות המאור, רק שאינו יודעים מהות המאור מפני שהעצם מובדל מהאור, שהרי האור הוא הארה שאין בו מהעצם כלל כנודע, ומשום הבדלת ערך העצם מהאור אין אנו יודעים מהות המאור, אבל מציאותו נודע לנו, מפני שהאור הוא מעין המאור כו'. והיינו מפני שהאור הוא גילוי וכל גילוי ה"ה בבחי' דביקות בהעצם ע"כ הוא מעין העצם ומגלה את העצם בבחי' מציאותו עכ"פ כו'. אבל מהשם אין אנו יודעים את העצם כלל. הגם דהשם יש לו שייכות עם העצם, וכמו בקריאת שמות שקרא אדם שמות לכל הבהמה והחי' ואמר לזה נאה לקרות שור מפני שאותיות אלו מחי' אותו ששרשו מפני שור שבמרכבה כו', וא"ל הקב"ה למה"ש ראו חכמתו גדולה משלכם כו', הרי שהשם יש לו שייכות להשרש ומקור כו'. מ"מ מהשם אין אנו יודעים את העצם, היינו שרשו ומקורו. והראי' מזה גופא שא' הקב"ה ראו שחכמתו גדולה כו', והרי מהאור לידע את העצם אם שמש או לבנה וכה"ג א"צ חכמה גדולה, ואם מהשם ג"כ יכולים לידע את העצם הרי החיות כבר נמשך להם וכבר הי' השם בהעלם, וא"כ הי' אפשר לידע את השרש כו'. אלא שמהשם אינו יודעים את העצם. ואדה"ר ידע לקרוא שמות מפני שידע את העצם היינו השרש ומקור, והוא גילה לנו את השמות והשייכות לשרשם ומקורם כו', וג"ז הוא בכללות המין, והרי יש פרטי שמות, וכמו באדם כללות השם שנק' אדם מפני שנברא מן האדמה, ומפני ששרשו מבחי' האדם שעל הכסא כו', אבל השמות פרטים כמו אברהם יצחק יעקב שיש כמה בנ"א שנק' בשם אדם* ואין דומים זל"ז בהשגת שכלם ובמזג מדותם ובעבודה שלהם באהו"ר כו', שמובדלים הם זמ"ז ונק' בשם א', הרי שמהשם אינו יודעים את העצם. והיינו מפני שהשם הוא העלם ע"כ אינו מגלה את העצם כו'. והדוגמא מזה למעלה באצי' דספי' דאצי' הן בחי' אורות שהן בחי' גילוי, דכל ענין האצי' הוא בחי' גילוי אור, וכמ"ש בזהר דבגין דישתמודעון בי' שנודע** אלקות, כי לולא האצי' לא היינו יודעים כלל אלקות, וע"י האצי' אנו יודעים אלקו', וגם אנו יודעים בחי' אוא"ס שלמעלה מאצי' כו' וכמ"ש במ"א, והיינו בחי' אור שמעין העצם ומגלה את העצם כו'. ובחי' מל' נק' שם, שם כבוד מלכותו, מלך שמו נק' עליהם, דמל' הוא בחי' העלם כו'. הרי שהאור יש בו יתרון מעלה על השם שהוא בחי' גילוי כו'. אמנם יש יתרון בשם על האור, שהרי כשקוראין האדם בשמו הוא נפנה לקוראיו, הרי כל עצמותו נפנה לקוראיו בשמו. משא"כ האור אינו ממשיך את העצם, הגם שהאור הוא מעין העצם ומ"מ אינו ממשיך את העצם כו'. ומ"ש במ"א שר הנכבה כשמעמידין העשן תחת נר אחרת נמשך האש אל הנר שנכבה, זהו שהעשן ממשיך את האור לא שהאור ממשיך. ואדרבא אור הנר נמשך להאבוקה, היינו שאור קטן נמשך אל אור גדול,

* אוצ"ל: בשם א'.

** אוצ"ל: שנדע.

אבל השם ה"ה ממשיך את העצם. והרי מובן מזה שהשם מגיע בעצמות הנפש במדרי' גבוה יותר מהאור המתפשט ממנו. דעם היות דהשם הוא העלם, הנה שרשו הוא מהעצמות, דעצמות ה"ה בבחי' העלם בעצם, ומשם הוא שרש השם. והאור הוא בחי' אור המתפשט מהעצם כו'. והדוגמא יובן למעלה, דבחי' שם הוא בבחי' עצמות א"ס, והוא בחי' שמו העצמי הכלול בעצמותו ממש. דכל משנת"ל הכל הוא בחי' אור א"ס, אבל שמו העצמי הוא ששמו קדמון כקדמותו ית' והוא בחי' העלם העצמי דא"ס כו'. ונת' דהשם שרשו בבחי' העצמות היינו דבחי' מל' שהיא בחי' שם בחי' העלם שרשה בבחי' עצמות א"ס בחי' שמו העצמי כו'. וזהו דבר"ה ויוה"כ אנו צועקים המלך להמשיך בחי' המל' משרשה ומקורה הראשון שז"ע המלך הקדוש בחי' קדושת העצמות דעצמות א"ס שזהו אמיתית בחי' קדש. דהנה כללות אוא"ס הוא בחי' קדוש, ויש ג"פ קדוש זהו ג' מדרי' באוא"ס שנת"ל, עצם האור ואוא"ס דקודם עלות הרצון ובחי' עלות הרצון כו', ואמיתית בחי' קדש הוא בחי' שמו העצמי בחי' העלם העצמי דא"ס כו', וכמ"ש במ"א. ועז"נ וקדשתי את שמי הגדול, שמקדש את שמו הגדול כללות בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שנמשך מבחי' אתה קדוש בשמך קדוש כו'. וזה"ע הפונה קדים בחי' א"ס קדמונו ש"ע בחי' עצמות א"ס כו'. וי"ל דלכן נא' כאן ש' הוי' בר"ת דהיינו ברמז לבד משום דהשם הכלול בעצמותו ממש הוא בלא אותיות וכמ"ש בג"א שיש ש' הוי' בלא אותיות. ומבו' במ"א שזהו בחי' שמו העצמי כו', ולכן נא' השם ברמז לבד כו'. וזה"ע ושמי הוי' לא נודעתי להם, דאמיתית בחי' ש' הוי' שנק' שמי הוי' הוא בחי' שמו העצמי בחי' העלם העצמי דא"ס (עמשנת"ל ד"ה וארא) וכתי' לכן אמר לבני' אני הוי', ש"ע"י התורה נמשך בחי' עצמות א"ס, דבתורה כתי' כאשר יאמר משל הקדמוני, ש"ע"י התורה נמשך בחי' עצמות א"ס כו'. דהנה התורה היא ממוצע בין א"ס לנש"י, וכמא' תלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, דההתקשרות היא בבחי' דביקות עצם בעצם כו'. דממוצע דתורה בין א"ס לנש"י הוא שהממוצע אינו מפסיק ביניהם ונמשך בחי' העצמות ממש כו', וכמ"ש במ"א. וז"ע לאתקנא רזא דשמי' ש"ע"י תומ"צ שממשיכים בחי' שמו העצמי כו'.

ולהבין בתוס' ביאור איך ע"י תומ"צ ממשיכים בחי' רזא דשמי', ילה"ק כללות ענין השבת. דהנה כתי' וירא אלקים את כל אשר עשה כו' דכל מה שנברא בשימ"ב הוא בחי' עש"י, והיינו דדברו של הקב"ה חשיב מעשה. והן צירופי אותיות דע"מ יהי אור יהי רקיע יקוו המים ותדשא, שהן ירידה מבחי' המח' העליונה. דכי לא מחשבותי מחשבותיכם, דמח' למעלה אינה כמו למטה, דלמטה הרי ממחשבת האדם לא יתהווה מאומה, דמדבור הגם שג"כ לא יתהווה דבר מעצם הדבור, מ"מ ה"ז גורם עש"י שיעשה הזולת ע"י שמצווה אותו, אבל במח' גם אם יחשוב כל היום לא יגרום גם עשיית הזולת כי אינו יודע מחשבתו. אך למעלה כשעלה במח' להוות העולמות תומ"י נתהוו במח', וכמ"ש בזהר במח' א' נבראו כל העולמות כו', וגם מח' היא אותיות והן אותיות שנבראו בהם שמים וארץ. דבד"פ ממח' נתהוו עלמין סתימין דלא

אתגליין ומדבור עלמין דאתגליין. ואותיות מל' ואתא דפי' גילוי, והיינו דשניהם בחי' גילוי רק שיש חילוק באופני הגילוי דמח' הוא גילוי העצמי לגבי עצמו, והיינו שנתהווה ממח' עדאת"כ והגילויים שבהם, ומדבור נתהווה עדאת"ג והגילוי שבהם כו'. והנה הדבור מקבל מהמדות, וז"ע ששת ימים עשה שהן ששה מדות העליונות יום ראשון נמשך בחי' חסד ולכן נתהווה בו האור, ויום שני בחי' גבו' ונתהווה הרקיע להבדיל בין המים שמעל לרקיע ובין כו', וכל יומא ויומא עביד עבידתי', שבכל יום נמשך מדה א' פרטיות לפי אותו היום ולפעולת הנבראים שבאותו היום כו'. אמנם מה שנמשך מהמדות הוא רק הארה בבחי' אחוריים וחיצוניות, וזהו אותיות ל' אתיא בל' תרגום דתרגום הוא בחי' אחוריים וחיצוניות כו' (וצ"ע הרי ואתא הוא גם בלה"ק כמו ואתה מרובות קודש, אמר שומר אתא בקר), שהרי כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא ולא דאית לך צדק ידיעא כו'. דמדות למעלה אינם כמו למטה דלמטה מדת החסד הוא שמתפעל בזה, דזה שמתחסד הוא מפני שנתפעל בחסד, וכן גבו' הוא שמתפעל בכעס ורוגז, וכן שמתפעל ברחמים, וה"ז שינוי והתפעלות כו'. אבל למעלה מדותיו ית' שהן בתכלית האחדות באוא"ס ב"ה אינן בבחי' התפעלות ח"ו. וכידוע דמדות עצמיים אינם בבחי' התפעלות כו'. וכידוע המשל ע"ז כמו הדיין שפוסק איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב אין זה שמתפעל בעצמו בזה, דכאשר מזכה אינו מתפעל בחסד ורחמים וכאשר מחייב אינו מתפעל בגבו'. דבאם יתפעל באחת מהמדות יהי' דין מוטעה. כ"א שאינו מתפעל כלל בהמדה ופוסק ואו' כפי אמיתת הענין. וכמו"כ הו"ע המדות למעלה שאינם בבחי' שינוי והתפעלות כו' וכמ"ש במ"א. וז"ש אני הוי' לא שניתי שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הברי', אתה הוא קודם שנבנה"ע ואתה הוא לאחר שנבנה"ע, והיינו שגם המדות אין בהם שינוי, וזהו דלאו אית לך צדק ידיעא כו'. וכ"ש שהמדות אינן עושיין שינוי ח"ו בעצמות או"ס. וזהו דבמע"ב עד ויכולו השמים אינו נז' ש' הוי' עד אחר כי בו שבת, שהוא בחי' עלי' אז נא' ביום עשות הוי' אלקים כו'. דהנה שמש ומגן הוי' אלקים, דש' הוי' היא בחי' שמש בחי' גילוי, וש' אלקי' הוא בחי' מגן ונרתק. והיינו דש' אלקים הוא שרש בחי' אותיות וכלים, וש' הוי' הוא שרש בחי' האורות שלמעלה מבחי' אותיות וכלים כו'. וההתהוות היא מש' אלקי' דוקא שהוא בחי' ההסתר כו'. והגם דבאמת ההתהוות היא מש' הוי', אך זהו מהארת הוי' שמאיר בש' אלקי' כו'. אמנם כתי' אשר ברא אלקים לעשות פי' לתקן, והיינו דלעשות הוא מ"ש ושמרנו בני' את השבת לעשות את השבת, וזהו התיקון של העשי', דהיינו כל אשר ברא כו'. דהנה תכלית הכוונה בבריאת העולמות הוא להמשיך גילוי או"ס ע"י תומ"צ, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, דמה שאנכי עשיתי ארץ הוא בשביל האדם, ובראתי בגימ' תרי"ג דהכוונה היא שהאדם יקיים תרי"ג מצות כו' וכמא' תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו מוטב כו', שזהו תכלית הכוונה להמשיך גילוי אלקות ע"י תומ"צ כו'. ושבת היא שקולה ככל המצות וכדאי' בירושלמי ספ"ג דנדררי' דבשבת נא' מצוות מלא שהיא שקולה נגד כל המצוות כו'. וזהו דבשבת מתקנים את העשי' דכל אשר ברא, דבזה נשלם הכוונה כו'. אמנם מ"ש לעשות

את השבת הוא בעבודה דששת ימי החול, וכמ"ש ששת ימים תעבוד, דבעבודה דשימה"ח עושיין את השבת כו'. דהנה כתי' חכמות בחוץ תרונה, ואי' בזהר חכמות תריין ח"ע דאתמשיך גו ח"ת ונתלבש בחוץ. והוא ירידת המל' בכי"ע לברר בירורי' ולעשות ביטול היש שעיי"ז נמשך גילוי אוא"ס כו', וכמ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו' בזאת דוקא בחי' ח"ת שירדה למטה כו', וכמ"ש צחוק עשה לי אלקי' דבחי' צחוק ותענוג העליון הוא עיי' ש' אלקי' דוקא שנתהווה להיות מציאות יש, ועיי' ביטול היש דוקא הוא שנעשה בחי' התענוג כו'. והוא התענוג שנמשך בשבת, וכמ"ש וקראת לשבת ענג, אז תתענג על ה' כו' שזהו דוקא עיי' ביטול היש כו'. וזהו גדולים מעשי צדיקים ממעשה שו"א, שהן מאין ליש ומע"צ הן מיש לאין כו', וכמא' גדול הי' הנס האחרון כו'. והיינו שעיי' ביטול היש נמשך מבחי' יש האמיתי כו' (עמ"ש בד"ה וילך איש, עטר"ת) וזהו תרונה בחי' כתר, והיינו בחי' פנימיות הכתר, כי תרונה הוא בחי' רננא דאורייתא שזהו בחי' התענוג שבתורה וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועים בחי' שעשועים העצמיים שבתורה בחי' שעשועי המלך בעצמותו בחי' עצמות א"ס כו'. והוא עיי' עסק התורה בבחי' ביטול היש, וכמ"ש ובלילה שירו עמו, כל העוסק בתורה כלילה, והיינו בחי' ביטול היש ועיי' דוקא שירו עמו בחי' שעשועים שבתורה כו'. והיינו למוד התורה בדרך כפי' הי' רגיל לקרות דף א' קורא שני דפים פ"א קורא שני פרקים כו'. וכן מצות שנתלבשו בדברים גשמיים ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף הגשמי וכמו"כ סוכה ולולב וכה"ג הכל בדברי' גשמיים שעיי"ז נעשה בירור הדברים הגשמיים כו'. וכמו"כ נעשה עיי"ז ביטול הנה"ב, וכידוע דכללות המצות יש בהם סגולה פרטיות להעלות ולקשר הנה"ב עם אוא"ס ב"ה, וכמ"ש בתו"א ד"ה המגביהי. ובפרטיות יש בכל מצוה כפי' פרטיות, וכמו תפילין לשעבד הלב והמוח ואתרוג אל תביאני רגל גאוה כו', ועיי"ז ממשיכים תוס' אור בחכ'. דחכ' נק' ראשית כמ"ש ראשית חכ', ראשית ל' נוק' שמקבל מראש בחי' הארה לבד, וגי' הארה שבאה לא בסדר והדרגה, וכמא' אבא יונק ממזלא בחי' מזלות ושערות כו', וכמ"ש והחכ' מאין תמצא ע"ד יש מאין. ועיי' המצות נמשך בחי' ראש בראשית. וזהו שמברכין על המצות אשר קדשנו במצותיו, אשר אותיות ראש, גם אשר ל' תענוג מל' באשרי כי אשוני בנות, שהוא ההילול והשבח שבתענוג כו', וקדשנו במצותיו הוא המשכת בחי' קדש העליון, והו"ע וקדשתי את שמו הגדול המשכה מבחי' עצמות א"ס, דנש"י הן מקדשי שמך שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש כו'. וזהו שהתומ"צ הן לאתקנא רזא דשמ"י דעיי' תומ"צ בבחי' ביטול היש ממשיכים בחי' שמו העצמי בחי' העלם העצמי דא"ס כו'. וזהו ענין לקנות לו שם. דהנה נת"ל דשם הוא בחי' העלם ושרשו הוא בבחי' העצמות, וז"ע לקנות לו שם שיומשך מבחי' שמו העצמי בחי' רזא דשמ"י בבחי' השם שיהי' בבחי' גילוי, ואז יהי' ב' המעלות דבחי' שם ובחי' אור. דאור הוא בחי' גילוי והוא רק הארה לבד, ושם הוא העצמי ובבחי' העלם, וכאשר השם יהי' בבחי' גילוי היינו שיהי' גילוי העצמות כו'. וזהו טוב שם משמן הטוב, שמן הוא בחי' חכ' והו"ע כולם בחכ' עשית, דלכן יכולים להוציא שמן מכל דבר כו' וכמ"ש בהבי' דהמגביהי,

אבל טוב שם היינו שהשם כשמאיר בגילוי שז"ע טובים ע"ד מעשים טובים דפי' טובים ומאירים כו' שזהו למעלה הרבה מבחי' שמן בחי' החכ' כו'. וההמשכה היא בחכ' כ"י כלי לא"ס ב"ה כנודע, וע"י החכ' נמשך הגילוי בבחי' מל' כו'. וזהו ג"כ ענין החדש הזה לכם, דהנה חדש הוא בחי' מל' דסיהרא לית לה מגרמא כלום כ"א שמקבל מבחי' שמש הוי', וכמו שמש שהוא גילוי בעצם והשמש מאיר מעצמו ביום, כמו"כ ש' הוי' הוא בחי' גילוי בעצם כו' וסיהרא הוא בחי' ש' אד' ואלקים שהוא בחי' העלם כו'. וההתהוות היא מש' אלקים, דמש' הוי' א"א להיות ההתהוות כ"א מש' אלקים כו'. ופי' לית לה מגרמא כלום, היינו שאינה יכולה מעצמה להשפיע למטה להיות ההתהוות כו'. דלבנה יש לה גם אור עצמה רק שאינה מאירה מעצמה כו'. וכמו"כ בחי' מל' יש לה אור רק שהוא בחי' העלם כו'. וזהו שא"י להשפיע למטה וצריכה לקבל מש' הוי' בחי' גילוי אור כו'. ולכן נהו"ת קארי תדיר לנהו"ע, דמפני שאין לה אור מעצמה ע"כ היא בבחי' כוסף ותשוקה תמיד שמשותקת לבחי' גילוי אור כו' מי זאת כו' ומתרפקת על דודה שתכסוף לבחי' הגילוי כו'. וזהו דענין הביטול הוא בבחי' מל' יותר מבכל הספי' וכמ"ש אם לא שוייתי ודוממתי בבחי' דומם, ונפשי כעפר לכל תהי' כו'. דמפני שאין לה אור מעצמה והיא רק בחי' מקבל ה"ה בבחי' ביטול בבחי' העדר תפיסת מקום בעצמה כו' והביטול הוא בשביל הקבלה, שע"י הביטול ע"ז היא בבחי' כלי לקבל האור כו'. וז"ע מיעוט הלבנה, דקודם מתמעטת לגמרי ונעשית כנקודה ואזי דוקא מקבלת אור חדש מהשמש כו'. וכמו עד"מ גרעין הנזרע בארץ הרי כל זמן שאינו נרקב לגמרי לא תהי' הצמיחה כ"א כאשר נרקב ונפסד כל צורתו לגמרי אזי יתלבש בו כח הצומח להצמיח מחדש, הרי שזהו דוקא ע"י ביטול הישות כו'. וכמו"כ הוא במשפיע ומקבל כמו בתלמיד היושב לפני רבו דכל תלמיד שאין שפתותיו נוטפות מור כו', דדוקא ע"י הכיוון והביטול שלו שהוא בבחי' מקבל בלבד, דהיינו שאין בו התפשטות וגילוי אפי' לעצמו שזהו ישות, כ"א הוא בבחי' ביטול רק בבחי' מקבל, ע"ז הוא מקבל שפע של הרב כו'. וכמו"כ הוא מיעוט הלבנה שמתמעטת לגמרי עד שנשארה כנקודה לבד אז היא מקבלת אור השמש כו', דכ"ז שיש בה אור ה"ה בבחי' יש ואינה כלי לקבל כ"א כאשר נחשך אורה לגמרי אז היא כלי לקבל כו', וכמו"כ הוא בבחי' מל' למעלה דמגו דחיקא דרחימו דלא יכלי למיסבל אזעירית גרמי' וע"ז דוקא היא מקבלת את האור כו'. אמנם האור הנמשך ע"ז הוא בחי' אור חדש, וכמו עד"מ בצמיחה הרי צומח חטים חדשים, וכללות ענין הצמיחה הוא דוגמת יש מאין, וכמ"ש באגה"ק סי' ז'. וכמו"כ במשל דמשפיע ומקבל הנ"ל העיקר מה שנוגע הביטול של התלמיד הוא לקבל בחי' שפע הפנימיות של המשפיע. דחיצוניות השפע יכול לקבל גם בלא ביטול, רק בכדי לקבל פנימיות ועומק השפע הוא דוקא ע"י הביטול בעצמו כו'. וכמ"ש במ"א משל זה על ענין יחוד פנימי דאו"א כו', וכמו"כ למעלה ענין יחוד שמשא וסיהרא הוא גילוי אור חדש, ולכן נק' מולד הלבנה והולדה הוא בחי' המשכה עצמיות, וכת' ויולד מן חדש אשתו, ואי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כי היא.)

בירושלמי יבמות פ"ח ה"ג שבימיו נתחדשה ההלכה כו', והיינו גילוי אור חדש כו'. וזהו דשער החצר הפנימיות הפונה קדים ביום החדש ג"כ יפתח, דכמו שביום השבת כן ביום החדש יפתח כו'. וכ"ז הוא ע"י הביטול דבחי' מל', שע"ז נמשך מבחי' עצמות א"ס כו'. ובעבודה הו"ע קבלת עומ"ש, דקב"ע הוא ביטול היש בלבד, והוא בלי טעם ודעת, וכמו ביטול העבד אל האדון אין זה שידוע ומשיג מעלת האדון ומשו"ז הוא בטל אליו כ"א מפני שהוא עבד. וכמו"כ קב"ע הוא ביטול היש בלי טעם ודעת, וביטול היש שבלי טו"ד ה"ז ביטול בעצם היש. והנה בעבודה שע"פ טו"ד שהיא ג"כ ביטול היש, הרי מצד ההשגה וההתבוננות האלקי יש לו אהבה ורצון למה שהוא בטל, וא"כ הרי אינו בבחי' יש כ"כ, ונק' ביטול היש מפני שזהו בבחי' אתכפי' לא בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו' (ויש מעלה באתכפי' על אתהפכא מפני שזהו ביטול היש וכמ"ש בתו"א בד"ה קחו מאתכם תרומה ובהבי' שבהוספות). אבל קבעומ"ש שזה בלי טו"ד ה"ז ביטול בעצם היש. ומ"ש בס"ב פכ"ז דשני מיני נח"ר לפניו ית' הא' מאתהפכא חשוכא לנהורא, והב' כד אתכפי' סט"א בעודה בתקפה, שזהו בב' מדרי' דאתכפי' ואתהפכא, הנה העיקר הוא בקבעומ"ש שהוא ביטול עצם היש בעודו בתקפו כו'. והביטול הוא שמתבטל בעצם המציאות שלו שהרי זה בבחי' הנחת עצמותו שמתבטל במציאותו לגמרי. וכמו העבד שבטל לגמרי אל האדון עד שאינו מציאות לעצמו כלל, דמה שקנה העבד קנה רבו כו'. והרי העבד שאין לו שום ידיעה והשגה ה"ה בתוקף הישות ומתבטל בכל מציאותו לגמרי מכל וכל. וכמו"כ הוא בקבעומ"ש שזהו ביטול במציאות דהישות כו'. וכמו"כ העבודה בתומ"צ הוא בבחי' עבודת עבד לקיים רצונו ולא לילך אחר הטעם וכמ"ש הלא שמוע מזבח טוב כו', וזה ג"כ שייך לביטול היש. דכאשר הולך אחר הטעם הרי כמו שיש טו"ד בנה"א כמו"כ יש טו"ד בנה"ב, ומשו"ז יכול להיות שיהי' הטו"ד דנה"א בטעות, והיינו שהוא מדמה שזהו טעם טוב ע"פ הדעת דנה"א. ובאמת בהעלם הוא מהדעת דנה"ב שמטעה אותו, וא"כ ה"ז ישות דנה"ב ונשאר בישותו. אבל כאשר אינו הולך אחר הטעם ועושה רק לקיים רצונו, שכך נצטווה, הרי עושה את המצוה וכתיקונה בלי שום תירוץ כלל ועומד נגד כל מונע ומעכב, והרי המניעה היא תוקף הישות והוא עומד נגד כל מונע. דמאחר שמחויב לעשות כך וכך הרי אין שום טענה ומענה ע"ז, הרי שנעשה בזה ביטול תוקף הישות כו'. וגם כשעושה מצד הטעם הרי חפץ בהגילוי שע"ז שזהו ישות. משא"כ בעבודת עבד הוא שאינו חפץ לעצמו רק לקיים רצונו ולעשות נח"ר למעלה, דנח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני ה"ז ביטול היש כו', וזהו הביטול שמבחי' המל', וע"י ביטול היש דוקא נמשך בחי' יש האמיתי בחי' עצמות א"ס. וזהו אמיתית הגילוי דלעתיד שיהי' גילוי בחי' העצמות וכמ"ש ואין דומה לך מושענו לתחה"מ, לך דוקא כו'. וכמ"ש וביום השלישי יקימנו ונח"י לפניו, לפני פנימיות ועצמות א"ס, ויהי' זה ע"י ביטול היש דעכשיו כו'. והגילוי יהי' בבחי' מל' וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני, וכת' הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, שזהו גילוי היותר עליונים, וכמ"ש במ"א. ויהי' הגילוי בבחי' עבד, בחי' מל' דוקא, מפני שזהו ע"י הביטול דמבחי' המל' כו'. ומ"מ

יהי' הגילוי בבחי' חכ', הגם דהתעוררות הגילוי הוא ע"י בחי' מל', ועצם הגילוי הוא שרש ומקור המל' כנ"ל, וכמ"ש א"ח עטרת בעלה, מ"מ יהי' הגילוי בחכ', וע"י החכ' יהי' הגילוי במל'. וכידוע דסדר השתל' דז"א ומל' יהי' גם לעתיד, וע"י ז"א יהי' הגילוי במל' וכמ"ש במ"א, ומ"מ עיקר הגילוי יהי' בבחי' מל' כו'. וזהו החדש הזה לכם, חדש הוא ל' התחדשות, והיינו שיהי' גילוי אור חדש בבחי' מל' מבחי' עצמות א"ס, שהמל' תהי' בבחי' זה וגילוי, וכמ"ש ותעש' לך שם כיום הזה, שהשם שהוא בחי' העלם יהי' כיום הזה בחי' גילוי, והיינו גילוי בחי' העצמות כו' כנ"ל. וזהו שייכות החדש הזה למ"ש ביום הזה במ"ת, תורה היא משל הקדמוני בחי' קדמונו ש"ע, המשכת העצמות שנמשך ע"י התורה כנ"ל, והו"ע החדש הזה כו'. וזהו ארי"צ לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם שהרי עיקר ענין התורה הוא להמשיך אחר הצמצום בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, וברה"ע ה"ז ע"י הצמצום ומבחי' הארה לבד וא"כ מה זה נוגע לתורה, ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו כו' לתת להם נחלת גוים שהרי עיקר הכוונה היא להמשיך בחי' עצמות א"ס בחי' רזא דשמי' כו'. וזה דוקא ע"י אתכפי' סט"א בבחי' ביטול היש כו'. וזהו כח מעשיו הגיד לעמו בחי' עשי' והכרח שלהם בבחי' ביטול היש שהוא הביטול דנחלת גוים כו'. והו"ע צחוק עשה לי אלקים, שזהו ע"י הצמצום כו'. ובתחלת הברי' היו בשפל המצב, וע"י חטא* נתרבה גבול החיצונים. אך הסיבה לזה הוא הצמצום הראשון, וכידוע דהצמצום ושבה"כ דתהו ומיעוט הירח וחטא עה"ד הכל הוא ענין א' והא בהא תלי'. וע"י ביטול הישות דוקא נמשך בחי' עצמות א"ס כו'. וזהו החדש הזה לכם שיהי' הגילוי בבחי' מל' בחי' שרשה ומקורה הראשון בחי' עצמות א"ס, והוא ע"י ביטול היש דוקא, שעייז יהי' החדש בחי' מל' בבחי' זה וגילוי המהות והעצמות. והו"ע ותעש' לך שם כיום הזה כו'.

בס"ד ש"פ בשלח, עטר"ת.

אז ישיר משה ובנ"י את השירה הזאת. וצ"ל מהו אומרו אז, דהול"ל וישר, מהו אז. גם צ"ל או' ישיר ל' יחיד דהול"ל ישירו ל' רבים מאחר שאו' משה ובנ"י כו'. והנה במד"ר שה"ש אי' ע"פ כמגדל דוד צוארך מה שגידל אתכם דוד בספרו, ומה גידל אתכם דוד בספרו לגזור י"ס לגורים. וצ"ל מה ההגדלה שהודיע שהים נגזר לגורים, הרי כל ענין קרי"ס מבואר בתורה באריכות יותר, איך שהים נעשה יבשה וישראל הלכו בתוך הים ביבשה, וכמ"ש ואתה הרם את מטך כו' ויבאו בנ"י בתוך הים ביבשה, ויט משה את ידו כו' וישם את הים לחרבה ויבאו בנ"י בתוך הים כו' והמים להם חומה כו'. וא"כ מה"ע שגידל אתכם כו'. אמנם מובן שמעלת ישראל גדולה מהים לכן נקרע לפניהם

* אוצ"ל: וע"י החטא.

הים, ולפעמים משמע שמעלת הים גדולה מישראל שע"י הים נתעלו ישראל ונתגדלו, וכדאי' במד"ר ראה הפחות שבפחותים בימי משה מה שלא ראה גדול הנביאים. ורש"י פי' ע"פ זה אלי ראתה שפחה על הים מה שלא ראו הנביאים. דבנביאים כתי' ביד הנביאים אדמה, כה אמר ה', בחי' כדמותינו, ומשה נתנבא בזה. ויורדי הים זכו לנבואה וכמעלת מדרי' משה שא' זה אלי. והענין הוא דכללות ענין קרי"ס הוא חבור אצי' עם הבריאה. דים וארץ הוא העלם וגילוי, ובד"כ העלם הוא בחי' אצי' להיות דאצי' הוא בחי' מהות אלקות, ומהות אלקות נעלם מהנבראים, וכמאמרז"ל ע"פ כי לא יראני האדם וחי, שאפי' החיות הנושאות את הכסא אינן רואין את הכבוד כו', דהגילוי בנבראים אפי' היותר עליונים הוא רק השגת המציאות כו'. וזהו דאימא עילאה מקננא בברי', דבאצי' אבא עילאה מקננא באצי' ובברי' אימא עילאה כו'. וכללות ההפרש בין חכ' ובינה ידוע דחכ' הוא בחי' ראיית המהות ובינה ידיעת המציאות כו' וכמו"כ בבריאה הוא ידיעת המציאות לבד ובאצי' מאיר בחי' גילוי המהות דאלקות כו'. וע"כ ה"ז בחי' העלם לגבי ברי' כו'. וקרי"ס הוא שנקרע ההעלם ונתגלה בחי' אצי', וע"כ זכו כולם לנבואה וכמו נבואת משה בחי' גילוי המהות כו'. והגם דקרי"ס הוא בחי' מל', כידוע ד"ס הוא בחי' סופא דכ"ד דאצי', הנה הים הוא בחי' פנימיות המל'. וכידוע דים וארץ הן ב' מדרי' שבמל', ים בחי' פנימיות המל' שמאיר שם כל האורות עצמיים דאצי' שמתעלמים במל', וחיצוניות המל' הוא מקור לבי"ע כו'. וכנוודע דפנימיות המל' נק' כנס"י שכוונסת ואוספת בתוכה אורות דישראל דלעילא. והיינו שמאירים שם בחי' האורות עצמיים דאצי' רק שמתעלמים במל', ועי"ז בחי' חיצוניות המל' היא בחי' מקור לבי"ע כו'. דמל' היא בחי' ממוצע בין אצי' לבי"ע, שהרי אצי' הוא בבחי' א"ס להתפשטותו, וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מ"ה מידתן עשר שאין להם סוף כו' וכמ"ש במ"א. ובכדי שמאצי' יתהווה בחי' הברי' וכמו מחסד דא"ס יתהווה בחי' חסד דברי' א"א להיות מעצם האצי' כ"א ע"י ממוצע, והוא בחי' מל' שמקבלת מאורות דאצי' ונעשית מקור לברי'. דמל' היא בחי' מקבל ובחי' משפיע וכמ"ש"א ואמונה כל זאת וקיים עלינו, כל זאת ל' נוק' וקיים עלינו ל' דבר, מפני שהיא בחי' מקבל וגם בחי' משפיע. ובחי' מקבל שבה הוא למעלה מבחי' משפיע שבה. דבחי' מקבל שבה הוא שמקבלת אורות עצמיים דאצי' ומה שמשפעת הוא בחי' הארה לבד כו'. וכמו שיש ממוצעים גם למטה, כמו במשפיע ומקבל כאשר המקבל אינו בערך המשפיע צ"ל ממוצע ביניהם, וכמו המתורגמן שהי' בימיהם שהמתורגמן קבל ההשפעה מהרב הדורש והוא משפיע להעם הרי אינו משפיע את שכל הרב, כ"א המתורגמן הוא מקבל שפע הרב אבל זה מתעלם בהכלים וחושים שלו, ומזה נמצא אצלו אור שכל וזה הוא משפיע להעם, שזהו שכל הבא משכל הרב. ומ"מ אינו שכל הרב עצמו שזה נתעלם בשכל המתורגמן ומזה נמצא אצלו אור שכל כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ הוא בבחי' המל' שהאורות דאצי' מתעלמים בבחי' מלכות ועי"ז בחי' חיצוניות המל' היא בבחי' מקור לבריאה כו'. וא"כ בקרי"ס שנקרע בחי' ההעלם דמל' ה"ז גילוי בחי' אורות עצמיים דאצי' כו'. ולכן הי' בהם הנבואה בבחי' זה גילוי המהות כו'. ומשמעות הענין הוא דבקרי"ס האיר להם בחי'

פנימיות האורות דאצי', וכדאי' במד"ר כמה גדולים יורדי הים דכמה נתחבט משה רבן של כל הנביאים שבקש הראני נא את כבדך כו' ובסוף הראה לו בסימן וראית את אחרי ופני לא יראו כו' ויורדי הים כאו"א מראה באצבעו זה אלי כו'. משמע דבחי' פני שלא נתגלה אל משה נתגלה להם בים דהיינו בחי' פנימיות האורות דאצי' כו'. והענין הוא דהנה קרי"ס הי' עד רוהמ"ע, דכמו שמל' דאצי' ממוצע בין אצי' לבי"ע כמו"כ כתר הוא ממוצע בין או"א"ס המאציל להנאצלים. דעצמות או"א"ס הוא פשוט בתכלית הפשיטות וא"א שיהי' התהוות האצי' בבחי' מדרי' פרטיות, וגם אצי' הוא בחי' גבול לגבי א"ס, וצ"ל ע"י ממוצע, והוא בחי' הכתר דאו"א"ס המאציל מאיר בבחי' פנימיות הכתר ומתעלם שם, ועי"ז בחי' חיצוניות הכתר הוא שרש ומקור לנאצלים וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג בב' מדרי' שבכתר דבחי' עליונה שבכתר הוא בחי' אחרונה שבאו"ס והיא האצילה מדרי' שני' שהיא מדרי' עליונה שבנאצלים כו'. וקרי"ס הוא שנתגלה בחי' ההעלם דפנימיות הכתר כו', ומשם הוא בחי' פנימיות האורות דאצי' כו'. דמה שחיצוניות הכתר היא שרש ומקור הנאצלים זהו בחי' חיצוניות אצי', אבל פנימיות האצי' היא מבחי' פנימיות הכתר כו' וכמ"ש במ"א. ובקרי"ס האיר בהם לפי שעה בחי' פנימיות האורות דאצי' כו'. ולפי"ז ע"י קרי"ס הי' עליו גם במשה, דמה שבקש הראני נא את כבדך הי' מאיר בקרי"ס בגילוי כו'. וכ"ז הוא מעלת הים שע"י הים נתעלו נש"י. וממה שאו' גידל אתכם דוד בספרו הרי מעלת ישראל גדולה מהים, וכמ"ש בוקע ים לפני משה שראה הים משה ובנ"י נתבטל לפנייהם ונקרע. ולהיפך אי' במד"ר שאמר הים אני גדול ממך שאני נבראתי בשלישי ואתה נבראת בשני. וממ"ש וישב הים כו' לאיתנו לתנאו דתנאי התנה הקב"ה שיקרע לפני ישראל משמע דמעלת ישראל גדולה מהים כו'. והנה בדוגמא כזאת מצינו ג"כ בתורה ונש"י. דלפעמים אי' דישאל הם גבוהים מהתורה ולפעמים משמע דתורה למעלה מישראל. דהנה אי' בתדב"א שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל ואיני יודע איזה מהם קדום, היינו בהשני דברים איזה מהם קדום זל"ז אומר אני דישאל קדמו והראי' שכל התורה היא ציונים לישראל צו את בני' דבר אל בני', הרי ישראל קדמו. וכ"ה במד"ר בראשית ז' דברים קדמו להם, וחשיב בהם תורה ואו' ומחשבתן של ישראל קדמו לכל דישאל עלו במח', הרי שישאל גבוהים מהתורה כו'. ואמרז"ל ע"פ תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורשה שהתורה היא בחי' כלה מאורסה לאיש כנס"י, דנש"י משפיעים בתורה, הרי שישאל הן למעלה מהתורה. ולפעמים משמע להיפך, דאי' בזהר תלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, דקשור וחבור דישאל בהקב"ה הוא ע"י התורה, הרי שהתורה גבוה מישראל שע"י התורה מתקשראין בקוב"ה כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת ואלו דא"ח. דהנה יש ב' מדרי' בנשמה, דלא כל הנשמה מלוכש בגוף, דמה שמלוכש בגוף הוא רק הארה ומקצת מהנשמה ועיקר הנשמה היא למעלה דהרי נשמות גבוהים ממלאכים, דמלאכים הן מחיצוניות הכלים ונשמות מבחי' פנימיות הכלים, וגבי מלאכים אי' דמלאך בשליש עולם עומד, וא"כ הנשמה שגבוה ממלאך הרי הגוף קטן מהכיל עצם הנשמה כו'. עם היות דכללות ענין התלבשות

הנשמה בגוף הוא בכח מפליא לעשות המקשר רוחניות בגשמיות, דנשמה שהיא אלקות תתלבש בגוף שהוא במדרג' הדומם למטה מגופות כל הנבראים ה"ז רק בכח מפליא לעשות כו'. מ"מ זהו רק בבחי' נר"ן שבנשמה אבל עצם* אינו בגדר התלבשות בגוף כו', הגם דעצם הנשמה ג"כ מקושר בגוף דמשו"ז א"א לנשמה אחת להתלבש בשני גופים וכדאי' באד"ר באליהו שלא הי' בהאדרא מפני שהי' צריך להציל לרהמ"ס וחבירו ולכבודו הי' צ"ל בגוף, ולכבוד הרשב"י הי' ג"כ צ"ל בגוף, וא"א שיתלבש בשני הגופים. דזהו ההפרש בין הנפש והשמש, דהשמש אינו מוגדר בהאור דאור השמש מאיר בכ"מ שהשמש נמצא. והנשמה עם היות מעלתה למעלה מהשמש, אינה יכולה להיות בשני גופים, מפני שהעצם מוגדר ומקושר בהאור כו'. וצריכים לומר שזהו מפני שהנפש המלוכש בגוף הוא בבחי' עצמי ג"כ לא רק הארה כ"א גם בחי' עצמי, דאור השמש הוא רק אור שאין בו מן העצם כלל, והנפש יש בו אור וגם עצם, וי"ל שזהו האור והחיות כללי דנפש המחי' את הגוף, והכחות הנפש שמתלבשים בהאברים כו', וזהו דהנשמה המלוכשת בגוף היא הארה ומקצת מהנשמה היינו בחי' מקצת מן העצם שכל העצם מקושר בזה כו', ולכן באמת בבחי' גילוי הארה לבד דנפש נמשך בכ"מ וכמ"ש בכתהאריז"ל בזה שאליהו נמצא על ברית מילה שיש כמה ב"מ בזמן א' זהו רק נצוצות שהוא הארה דבזה אין העצם מוגדר ויכול להיות בכ"מ בזמן א' ומקצה העולם ועד קצהו, ובהתלבשות בגוף להיות שיש בזה עצמי העצם מקושר בזה, והדוגמא למעלה י"ל שז"ע מ"ש תורה אחת יהי' לכם, תורה אחת ולא שתי תורות, דבגילויים מהעצמות יש כמה אופני גילויים וכמו עיגולים ויושר ממכ"ע וסוכ"ע וכה"ג יש כמה אופני גילויים, משא"כ תורה היא תורה אחת, דתושבע"פ היא פי' וביאור תושב"כ, והיינו כי התורה היא עצמי שכל העצם כבי' מתלבש בזה כו', וכן בנפש שהנשמה שבגוף יש בהם גם בחי' עצמי שהעצם דנפש מקושר בזה ולכן ביכולת להגיע לעצם הנשמה שהעצם יהי' בגילוי ממש, וכמו בר"ה ויוהכ"פ מי שזוכה בהתעוררות אמיתית בבחי' יציאה מגדר כלים ויציאה מגדר הגבלה ה"ז שעצמות הנפש ממש הוא בגילוי כו', והוא מפני שהנשמה שבגוף הוא בחי' עצמי והעצם מקושר בזה ע"כ יכולים להגיע אל העצם, דאור אינו מגיע אל העצם, כשם שהאור אינו ממשיך את העצם (עמ"ש בד"ה החדש הזה. עטר"ת) כמו"כ מהאור לא יגיע אל העצם כו' וכמ"ש במ"א, ובנפש מגיע אל העצם מפני שהוא ג"כ עצמי והעצם מקושר בזה כו'. וכ"ז הוא שהעצם מקושר, אבל אינו בבחי' התלבשות בגוף דמה שמתלבש בגוף הוא רק מקצת מהנשמה, אבל עצם הנשמה אינו בגדר התלבשות וה"ה למעלה כו', וז"ש ונוזלים מן לבנון דהנשמה היא בבחי' לובן העליון ומשם נוזל ונוטף לנשמה המלוכשת בגוף, וזהו מה שנופל לאדם הרהורי תשובה פתאום שזהו משרש ומקור הנשמה למעלה שהיא רואה ושומעת הכרוזים העליונים שמעוררים על התשובה. ובפ"ו דאבות בכי"ו ב"ק יוצאה מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה ש"ת דהנשמה למעלה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: עצם הנשמה).

רואה ושומעת את הכרוז ומה נוזל ונוטף להנשמה למטה שז"ע מזלייהו חזי כו', ועצם הנשמה למעלה גם מבחי' מזל, דמזל הוא בחי' מקיף דחי' ובחי' מקיף דיחידה למעלה מזה, ועצם הנשמה למעלה גם מבחי' יחידה וכדאי' במד"ר חמשה שמות נק' לה נרנח"י ה"ז שמות הנפש דעצם הנפש למעלה מזה, וי"ל שזהו מ"ש בע"ח שמ"א פ"ג שיש ניצוץ קטן שהיא בחי' אחרונה שבבורא שעז"נ אני אמרתי אלקים אתם והיא שמתלבשת ביחידה כו', הרי שבנשמה יש ב' מדרי' נשמה המלובשת בגוף ושרש ומקור הנשמה שהוא למעלה כו', ועפ"ז יובן המדרשות חלוקות הנ"ל, דהנה הנשמה המלובשת בגוף, שהגוף ונה"ב מעלימים ומסתירים עלי' וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה כו'. הנה ההתקשרות שלה באלקות הוא ע"י התורה כו', כי תורה ונשמות דשניהם הן מן העצמות, הרי התורה אורייתא וקוב"ה כולא חד להיות דהתורה היא אור וכמ"ש ותורה אור, ע"כ בכ"מ שנמשך היא בחי' גילוי, ויש תורת האצ"י ותורת הבריאה והכל הוא אלקות בגילוי, רק שתורת הברי' מדברת בעניני הנבראים ותורת האצ"י מדברת בענינים דאלקות כו' וכמ"ש במ"א, אבל הכל הוא בחי' גילוי כו', ונשמות הן שנעשו דבר בפ"ע מן העצמות וע"כ הנשמות כשירדו לבי"ע נעשו בבחי' יש נברא ממש, ואינו דומה לכל הנבראים בזה שהיא אלקות בעצם מהותה כנודע, ומ"מ נעשית בבחי' יש נברא ממש כו', וזהו קושי הלידה שבנשמות כדאי' בזהר דזהו בנשמות דבי"ע דאלקות יהי' בבחי' יש זהו הקושי כבי' וכמ"ש במ"א, וע"כ היא בבחי' התלבשות ותפיסא ממש בגוף ונה"ב שמעלימים ומסתירים ומחשיכים אורה, והסיבה לזה הוא מפני שנעשית בבחי' דבר בפ"ע כו', ובכדי שיהי' התקשרות הנפש באלקות הוא ע"י התורה שהיא בחי' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב שמתשת כח הנה"ב ונותנת כח לנה"א שיהי' התגלות הנשמה כו', ועי"ז נמשך ג"כ אלקות בעולם ע"י התורה כו', וז"ש הליכות עולם לו ב' הליכות הא' מלמטלמ"ע ע"י התפלה שזהו ג"כ ע"י עסק התורה וכמ"ש במ"א, והב' ההילוך מלמעלמ"ט ע"י התורה שע"י שמקשר נפשו בתורה ממשך גילוי אלקות בעולם כו'. וז"ש עוטה אור כשלמה שהתורה היא בחי' לבושו של הקב"ה שמתלבש בלבוש התורה ונמשך עי"ז גילוי אלקות בעולם כו'. וענין אור ושלמה הוא להיות שהתורה היא ממוצע בין אוא"ס ונש"י וכמו"כ היא ממוצע בין אוא"ס ועולמות וכמא' קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא כו'. ובמד"ר בראשית בשביל התורה שנק' ראשית, ואהי' אצלו אמון א"ת אמון אלא אמון התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה כו', וכל ממוצע הרי הוא כלול מב' המדרי' והיינו שיש בתורה מבחי' אוא"ס הבל"ג ובבעת"כ והוא מ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כו', ובחי' שלמה הוא שרש ומקור הגבול והוא בחי' חיצונית התורה שכל הענינים הן בבחי' הגבלה וכמו אלו טרפות אלו כשרות כו', והן ב' מדרי' שבהממוצע דתורה כו', וזהו תלת קשרין מתקשראין דא בדא דהתקשרות הנשמה באלקות היא ע"י התורה כו'. אמנם סדר העבודה בעסק התורה אמרו"ל פסחים דס"ח מעיקרא כי עביד אינש אדעת"י דנפשי' קא עביד לתקן נפשו דעם היות שירדה להחיות את הגוף תהי' אחוזה וקשורה באלקות כו'. ואח"כ הוא למוד התורה לשמה

דהנה התורה למטה הרי נתלכשה בענינים גשמיים המחליף פרה בחמור וד' רשויות דשבת וא"א לומר שהתורה למעלה היא ג"כ בענינים אלו, דד' רשויות רה"ר הוא עולם התהו ורה"י בחי' התיקון, וענין למוד לשמה הוא להמשיך התורה כמו שהיא למעלה והיינו דתורה כמו שהיא באצ"י הי' בגילוי למטה כו', וגם ענין לימוד התורה לשמה הוא לחבר תורה שלמעלה עם א"ס ב"ה וכדאי' בס' הבהיר דוד הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, דהנה תורה למעלה היא בחי' חכ' דאורייתא מחכ' נפקית. וחכמה ג"כ באין ערוך לגבי עצמות וכמ"ש כולם בחכ' עשית שנחשבת כעשי', דכשם שעשי' היא באין ערוך כך החכ' ג"כ באין ערוך כו', שהרי חכ' אינה עצמות וכמו בנפש האדם הרי החכ' אינה עצמות הנפש רק כח הנפש. והגם דכח החכ' אינו דומה לשארי כחות דכח החכ' מתאחד ממש עם הנפש עד שהנפש נק' ע"ש החכ' נפש המשכלת כו' וכמ"ש במ"א, מ"מ ה"ז אינו עצמות כו', וזהו שהתורה נק' לבוש וכמו עוטה אור כשלמה וכת' כאשר יאמר משל הקדמוני שהיא משל לא"ס קדמונו ש"ע ומשל הוא לבוש כנודע, ובלבוש הרי יש הפרש אם המלך לבוש בהלבוש או שאינו לבוש בו. ועם היות שגם בעת שאינו לבוש בו ה"ז לבוש המלך וכמ"ש יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך דמאחר שהי' כבר לבש ה"ז לבוש המלך, מ"מ כאשר לבוש בו הרי נראה ונגלה לעין כל שהוא לבוש המלך כו', וענין בתורה שכבר הי' לבוש בו י"ל שז"ע ג"ש הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו', ומ"מ יש חילוק אם לבוש בו עתה א"ל, וי"ל שזהו אם בהעלם או בגילוי דהגם שהעצמות מלוכש בזה מ"מ ה"ז בהעלם. והכוונה היא שהי' גילוי העצמות וזה ממשכים נש"י, כי הנשמות הן בעצם למעלה מהתורה וכמו שא' מחשבתן ש"י קדמה לכל דבר, וישראל עלו במח' דכמח' גופא עלו במדרי' עליונה יותר כו', והיינו במחה"ק דא"ק. דכמו שתורה ונש"י מושרשין בא"ק התורה היא בחי' חכ' דא"ק ונש"י מושרשין בפנימיות ועצמות דא"ק וכמ"ש במ"א על מאה"ז קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא דקאי על מחה"ק דא"ק שהתורה היא בחי' אח"פ דא"ק או בחי' הסתכלות עינים דא"ק שזהו בחי' חיצוניות א"ק וקוב"ה דאסתכל באורייתא זהו בחי' פנימיות א"ק והוא בחי' מל' דא"ס השורה בא"ק, ובמ"א מבו' שזהו בחי' עתיק דא"ק דהיינו בחי' מל' דא"ס שנעשה עתיק לא"ק ושם הוא שרש הנשמות כו', וז"ש ומה תעשה לשמך הגדול ואי' בירושלמי תענית פ"ב ה"ו שמך הגדול משותף בנו, וידוע דשמו הגדול הוא בחי' מל' דא"ס ושמך הגדול משותף בנו מפני ששם הוא שרש הנשמות כו', וכמו"כ באוא"ס שלפני הצמצום התורה היא בחי' חכ' שבא"ס ונש"י מושרשין בעצמות א"ס כו', דמ"ש ואהי' אצלו שעשועים בחי' שעשועים העצמיים שבתורה היינו בחי' תענוג העצמי המתלבש בחכ' ונשמות הן בבחי' תענוג העצמי ממש כו' (ועמ"ש בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח פ"ב), והן ממשכים בחי' תענוג העצמי בתורה כו', והיינו דנשמות הן למעלה מהתורה כו', וראי' מוכחת ע"ז מהתשובה שאפי' מי שעבר ר"ל על כל התורה כולה מועיל תשובה ויש שצ"ל דחוק ונכנס ומ"מ אין לך דבר שעומד בפני התשובה שזהו רק מצד מעלת הנשמה שגם בלא תומצ"ה מתקבל בתשובה ונסלח לו, וגם שמתמלאים כל הפגמים היינו לבד זאת

שנסלח לו הרי מתמלאים כל הפגמים שתמורת מלא עון נעשה מלא מצות, והיינו להיות התורה היא המשכה מהעצמות והתשובה מגיע בעצמות א"ס שמשם נמשך למלאות כל הפגמים וכמ"ש במ"א, והלא אמרז"ל במקום שבע"ת עומדים צ"ג אינם יכולים לעמוד הרי שהוא למעלה מצ"ג המקיימים תומ"צ, והיינו מפני שמגיע בבחי' העצמות ומשם נמשך למלאות כל הפגמים ה"ז למעלה מתומ"צ דצ"ג כו', וכ"ז הוא מצד מעלת הנשמה דרק באבותיך חשק ה' כו' וכמ"ש במ"א, והגם דתשו' נא' ג"כ בתורה וכמ"ש ושבת עד ה' אלקיך, הנה זהו למעלה מעצם התורה, שהרי התורה אמרה יביא אשם ויתכפר לו אמר הקב"ה יעשה תשובה ויתכפר לו דההפרש בזה הוא דקרבן הוא על השוגג שמק"נ ותשובה מועיל גם על המזיד דזדונות נעשים לו כזכויות כו', הרי דנש"י הן למעלה מהתורה וע"כ נש"י ממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה כו', ואיך יכול להיות דהנשמה למטה שמלובשת בגוף ונה"ב ומצטרך לאכו"ש גשמיות תגיע למעלה ומדרי' כזה, עז"א מעיקרא כי עביד אינש אדעתי' דנפשי' קא עביד וכמו שא' רב ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי כו' והיינו לקשר נפשו באלקות וכאשר מגיע לבחי' שרש ומקור הנשמה ממשך תוס' אור בתורה כו', וז"ש כ"א בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה כו', מעיקרא תורת ה' והדר ובתורתו, דבתחלה מצד הנשמה המלובשת בגוף ה"ה מתעלה ומתקשר ע"י התורה ונק' התורה תורת ה', ואח"כ מצד עצם הנשמה שממשיך מבחי' עצמות א"ס בתורה אזי ובתורתו יהגה שנק' התורה על שמו וכמו שנק' התורה ע"ש משה זכרו תורת משה עבדי מפני שמשה המשיך א"ס בתורה וכמו"כ נק' תורתו כו', דבכח כאו"א מישראל מצד עצם הנשמה להמשיך בחי' א"ס בתורה כו'. וזהו שהתורה נק' מאורסה לאיש נש"י שהן משפיעים בתורה מפני שמחשבתן ש"י קדמה לכ"ד, דמצד הנשמה שבגוף א' תלת קשרין מתקשראין דא בדא דהתקשרות הנשמה באלקות הוא ע"י התורה, אבל מצד עצם הנשמה ה"ה משפיעים בתורה שממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה כו', וכשם שהוא בתורה כן הוא גם במעשהמ"צ דהנה אנו מברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו הרי שהמצות הן למעלה מהאדם העושה את המצות, והוא כי רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא בחי' ז"א שנק' המלך הקדוש כו', וכת"י אשר עשיתם אתם ואי' בזהר אתם כתי' מעלה אני עליכם כאלו עשאוני דאו"ס ה"ה לאו מכא"מ כלל דכי לא אדם הוא ובכדי שיומשך בבחי' מראה אדם הוא ע"י הנשמות הרי שהנשמות למעלה מהמצות כו'. והענין הוא דהנה בשבת אנו אומרים קדשנו במצותיך ולכאו' א"מ והלא קדשנו במצותיו ומה מבקשים קדשנו כו', אך הענין הוא דבמצות יש ב' מדרי' מצות ה' ומצותי מצות ה' הן בז"א דרמ"ח מצות הן הגדלת הכלים דז"א, דז"א הוא בעל ט"ס וטפ"ט פ"א ורת"ס רמ"ג וה"ח המגדילים רמ"ח ונת' דבתורה הנה לגבי הנשמה היא גבוה ממנה, וכ"ה במצות שהן גבוהים מהנשמה שבגוף, אמנם מצותי הן בחי' מצות שבעצמות א"ס מה שהוא עושה מצוה לישראל כו', והן תרי"ג מצות דאורייתא וזמד"ר תר"ך עמודי אור דכתר כו', והנשמות מצד שרש ומקור הנשמה ה"ה ממשיכים בחי' תר"ך אורות דכתר בט"ס דז"א וז"ע מעלה אני עליכם כאלו עשאוני כו'. והענין הוא דהנה ע"י המצות באים לבחי' רעו"ד וכמ"ש ויצונו ה' אלקינו את כל

החוקים האלה ליראה את ה' דהיינו בחי' יראה העליונה כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ האהבה העליונה היא ע"י המצות וכמ"ש פקדת הארץ ותשוקקי' להיות תשוקת הנפש בבחי' רעו"ד הוא ע"י המצות שהן פקודי ה' כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה והיה מספר ובד"ה ראשי המטות וכאשר באים לבחי' רעו"ד אזי עושים רצונו ש"מ שממשיכים בחי' רצה"ע בחי' הכתר שזהו ע"י האהבה דבכל מאדך כנודע, ובכדי לבוא לאהבה דבכל מאדך הוא ע"י המצות וזהו שנש"י מתעלים ע"י המצות, וע"י רעו"ד ממשיכים מבחי' כתר בזו"א כו', וזהו קדשנו במצותיך היינו בחי' מצותי כו', ואומרי' זה בשבת דאז הוא גילוי בחי' רצה"ע וז"ע הנשמה יתירה שבשבת דהיינו בחי' רעו"ד כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה ויקהל, ע"כ או' אז קדשנו במצותיך שממשיכים בחי' מצותי כו', ועפי"ז יובן ג"כ ענין קרי"ס מה שלפעמים משמע שנש"י נתעלו ע"י הים ולפעמים שהים נתבטל לפני נש"י דשניהם אמת, דהנה ים ויבשה הוא עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי' דכל מה שיש ביבשה יש בים וההפך דברואים שבים הם מובלעים במי הים ואינן נפרדים כלל ממנו, וברואים שביבשה הגם שמקבלים חיות מן הארץ ה"ה נפרדים מן הארץ, וכמו"כ הוא בנבראים דעדאתכ"ס שהן בטליו ומיוחדים ממש באלקות, ונבראים דעדאת"ג הן בבחי' יש ודבר נפרד כו', והנה נשמות למטה הן בבחי' ארץ וכמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ וכת"י והארץ לעולם עומדת, עמד וימודד ארץ, שיש פי' שקאי על נש"י שממדם שיוכלו לקבל את התורה, והוא כמשנת"ל דנשמות דבי"ע הן בבחי' יש נברא כו', והנה קרי"ס הוא שהים בחי' עדאתכ"ס נעשה יבשה עדאת"ג, וע"כ נתעלו הנשמות למטה ע"י הים שנתגלה להם בחי' עדאתכ"ס בחי' ההעלם כו', וזהו שזכו לנבואה דנבואה הוא גילוי ההעלם, ובקרי"ס שההעלם האיר בגילוי ע"כ זכו לנבואה, והנבואה הי' במדרי' משה מפני שהי' גילוי האצ"י כנ"ל דכללות עדאת"ג הן עולמות בי"ע שנק' עולם הזה בבחי' גילוי מפני שנתהוו יש מאין כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת, ועדאתכ"ס הוא בחי' אצ"י וע"י שהי' גילוי האצ"י לכן הי' אצלם גילוי בחי' זה כו'. והנה כ"ז שנתעלו ע"י הים היינו הנשמות שנק' בשם ארץ דהיינו הנשמות שבגוף אבל עצם הנשמה ה"ה למעלה מהים, דים הוא בחי' עדאתכ"ס ה"ז בחי' עלמין, ונשמות הרי קדמו כו', ואפי' בחי' עליונה שבקרי"ס שנקרע ונתגלה בחי' ההעלם דבחי' עליונה שבכתר כנ"ל ה"ז כמו שהוא בבחי' ממוצע בין המאציל אל הנאצלים כו', והיינו בחי' תחתונה שבמאציל שנעשה בבחי' ממוצע שמתעלם בכדי שיהי' בחי' שרש ומקור לנאצלי' ה"ז בחי' העלם השייך אל העולמות כו', והגם שאין זה בחי' ההעלם של הגילוי שזהו בחי' שרש ומקור הנאצלים. מ"מ ה"ז שמתעלם בכדי שיהי' בחי' העלם של הגילוי כו', ונשמות ה"ה מושרשים בבחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל, הרי שהן למעלה מהים כו' וכת"י בעבר הנהר ישבו אבותיכם שהן למעלה גם מבחי' נהר שגבוה מבחי' ים, דים הוא בחי' מל' סודכ"ד דאצ"י מלכותך מכ"ע, ונהר הוא בחי' בינה כו', והנשמות הן מעבר לנהר דכינה כו', וכמו שנת"ל שהן למעלה גם מבחי' החכ' כו', דלגבי עצם הנשמה מתבטל הים כו', ובקרי"ס האיר בהם עצם הנשמה. וז"ה משה ובני' בני' הוא הנשמה שלמטה המלוכשת בגוף, ומשה הוא הממשיך

שרש ומקור הנשמה, וכמ"ש כי תקנה עבד עברי עבד הוא בחי' שלמטה בחי' יעקב עבדי יו"ד עקב כו', ועברי הוא בחי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם בחי' הנשמה שלמעלה כו' וכי תקנה עבד עברי קנין הוא המשכה מהעלם אל הגילוי, וקאי על משה שהוא הממשיך שרש ומקור הנשמה, דמשה הוא בחי' דעת שהמשיך בחי' הדעת גם בנשמות דורע בהמה כמ"ש בתו"א ד"ה ואלה המשפטים. וידוע דדעת עליון מקשר ומחבר בחי' העצמית היינו בחי' עצם הנשמה כו', ובחי' הדעת יש בכאו"א וז"ש ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה ואמרו בגמרא וכי יראה מילתא זוטרתא היא ותי' אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא ולכאו' והלא מעמך כתי' אך זהו מפני שיש בחי' משה בכאו"א מישראל שהרי כ"א מברך חונן הדעת כו', וזהו משה ובנ"י שהאיר בהם עצם נשמתם, וי"ל שזהו ע"י המס"נ שלהם שירדו בים קודם שנקרע וכמ"ש מה תצעק אלי דבר אל בני"י ויסעו ואח"כ ואתה הרים את מטך שקפץ שבט בנימינ לים. ויש דעה שקפץ נחשון בן עמינדב וכדאי' בגמ' סוטה דל"ז ע"א, והוא באמונה ובבטחון בהשי"ת, ואזי נתגלה בהם עצם נשמתם שלגבי מדרי' זו נתבטל הים ונקרע לפניהם כו' וזהו מה שגידל אתכם דוד בספרו, והיינו שהודיע שזה שנקרע הים הוא מצד מעלת הנשמות שהן למעלה מהים ומשו"ז נקרע, דבתורה מבו' ענין קרי"ס שזהו שמבו' הנס דקרי"ס כמ"ש כל האותות והמופתים בתורה כו', ומבו' שם ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים שזהו מעלת הים שנתעלו נשי" ע"י שהי' בהם גילוי בחי' עדאתכ"ס. ודוד מחלק קריעת הים וההעברה בתוכו לב' ענינים לגזור י"ס לגזרים כל"ח, והעביר ישראל בתוכו כל"ח, דלגזור י"ס לגזרים זהו מעלות ישראל שהים נתבטל לפניהם מצד עצם נשמתם, והעביר ישראל בתוכו הוא מעלת הים שנתעלו ע"י והיינו בהנשמה שבגוף כו', וזהו שאו' בנוסח הגדה אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה דיינו, ולכאו' מהו דיינו בזה, אך הענין הוא דבזה הודיע מעלת ישראל שהן למעלה מהים שהים נקרע לפניהם כו', וזהו בוקע ים לפני משה שנתבטל לגבי עצם הנשמה כו', וזהו אז ישיר אז הוא עצם הנשמה, וכמ"ש נכון כסאך מאז שלומדים מזה דכסה"כ קדמה לעולם. וכמו"כ אז קאי על עצם הנשמה, דפי' אז הוא מאז ומקדם כו'. וכת"י כגר כאזרח דפי' אזרח הוא תושב מכבר דהיינו מאז ומקדם, והו"ע כל האזרח בישראל בחי' אזרח שבישראל, והו"ע בעבר הנהר ישבו אבותיכם דנהר הוא בחי' בינה ואזרח הוא בחי' בעבר הנהר כו', דהנה השבירה הי' בז"ת דשם ס"ג וזהו בחי' התהו ותיקון הוא ש' מ"ה, דב' שמות ס"ג ומ"ה שניהם מחודשים לצורך הבריאה, שהרי בנין וסתירת התהו הי' בכוונה בונה ע"מ לסתור בכדי שיתתקן ע"י התיקון כו', וכ"ז הוא משרש ומקור הבריאה בחי' צמצום הראשון כו', אבל ש' ע"ב אינו מחודש והוא בחי' אזרח שלמעלה מבחי' עלמין עולם התהו ועולם התיקון כו', וזהו בחי' אזרח שמאז ומקדם כו', וז"ע בעבר הנהר דנהר בחי' בינה ש' ס"ג ובחי' אזרח ש' ע"ב הוא בעבר הנהר כו', וזהו בחי' עצם הנשמה שהוא בחי' אז ש' ע"ב הוא בעבר הנהר כו', וזהו תהו ותיקון כו' כמ"ש במ"א ואז הוא שלמעלה מבחי' תהו ותיקון ה"ז למעלה מהים כו', ולגבי מדרי' זו נתבטל הים כו', ובפרטיות אז ישיר זהו ב' מדרי' שבנשמה, דישיר

הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע כל בעלי השיר יוצאין בשיר להיכלל באוא"ס ב"ה והוא
 בנשמה שבגוף שהיא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע כו', ואז הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט
 א' על ז' המשכת בחי' א"ס אלופו ש"ע שזהו מעצם הנשמה כו' וכשנעשה התחברות דאז
 וישיר זהו בחי' משה ובני כו', וזהו שנא' ישיר ל' יחיד להיות דבקר"ס הי' גילוי עצמות
 הנשמה הרי הי' התחברות דעצם הנשמה עם הנשמה שבגוף הרי משה ובני" הם בחי' אחת
 כו', וזהו אז ישיר משה ובני". דבנשמה יש ב' מדרי' בחי' הנשמה המלוכשת בגוף שהיא
 הארה ומקצת מהנשמה שהיא צריכה סיוע ע"י תורה ומצות שע"ז תתעלה ותתקשר עם
 אלקות כו', ולמעלה מדרי' זו הים גבוה מהנשמה שנתעלו ע"י הים שזכו לנבואה ובמדרי'
 משה כו', אמנם בחי' עצם הנשמה למעלה גם מהתורה והמצות ולמעלה מהים כו',
 ובקר"ס האיר ונתגלה בהם עצמות הנשמה שזהו בחי' אז כו' ולגבי מדרי' זו הים נתבטל
 כו', וזהו שנא' ישיר ל' יחיד כי נתחבר עצם הנשמה עם הנשמה המלוכשת בגוף והיינו
 דבחי' משה ובני" הם בחי' אחת כו'.

בס"ד ש"פ יתרו, עטר"ת.

וידבר אלקים את כל הדברים כו' אנכי הוי' אלקיך כו'. וצ"ל מפני מה נא' במ"ת ש'
 אלקים. וכן אמרו"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום מה"ע גבורה
 דוקא והלא תורה היא חסד וכמ"ש ותורת חסד על לשונה כו'. ובגמ' אמרו רחמנא
 אמרה ה"ז בחי' חסד ורחמים. ופעמים אי' אלו ואלו דברי אלקים חיים א' אלקים כמו
 שנא' כאן אלקים. ובאמת הרי התורה היא תורת הוי' ושמי עם י"ה שס"ה זכרי עם
 ו"ה רמ"ח דשס"ה ל"ת תלויים ב"יה ורמ"ח מ"ע בו"ה. וגם כאן נא' אנכי הוי' אלקיך
 ומפני מה פתח בש' אלקים. ולהבין זה צ"ל השמות הוי' אלקים. דהנה אלקים הוא
 ל' רבים כמו אלקים קדושים הוא אשר נגלו אליו האלקים, ושם הוי' הוא אחד
 וכמ"ש הוי' אחד. דלכאור' אינו מובן איך נעשו ריבוי הנבראים מא"ס, הלא א"ס הוא
 אחדות פשוטה בתכלית הפשיטות, ונבראים הם בבחי' ריבוי והתחלקות מה רבו
 מעשיך ה', רבות עשית אתה ה' אלקי כו', ואיך נתהווה בחי' הריבוי וההתחלקות
 מאחדות הפשוטה כו'. אך הענין הוא דהנה כתי' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו
 יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו הוא עולם הבריאה שנתחדש מאין ליש וכמ"ש הרמב"ן
 שאין לנו בלה"ק תיבה על יש מאין אלא תיבת ברא שהוא מורה על התחדשות דבר
 שנתחדש דבר מלא דבר שבתחלה לא הי' דבר ונתחדש ונעשה דבר כו', יצרתיו הוא
 גילוי מהעלם לא בבחי' התחדשות כ"א מהעלם אל הגילוי כו', דהתחדשות התהוות
 היש הוא בעולם הברי' ואח"כ יצי' הוא התגלות הישות וכמו מח' דבור שבמח'
 מתחדשים האותיות, דקודם מח' לא יש אותיות ומתחדשים במח'. ואח"כ בדבור הוא

רק מהעולם אל הגילוי כו', וכמו"כ יוצר אור ובורא חושך דיצי' הוא בחי' התגלות כו'. אף עשיתיו אף הפסיק הענין דעשיתיו הכוונה על עולם העשי' הגשמי שאין זה בבחי' עו"ע כמו ברי' ויצי' שהן בבחי' עו"ע משא"כ עשי' אינו בבחי' עו"ע. דעשי' הוא מציאות היש ממש, דברי' ויצי' הכל הוא בחי' יש רוחני אבל עשי' הוא בחי' יש גשמי ממש אין זה בדרך עו"ע כ"א בבחי' יש מאין. וכמו"כ אותיות הדבור ואותיות המח' הן אותן המהות משא"כ אותיות הכתב הן מהות אחר, וכמו"כ מה שע"י הדבור שלו עושה הזולת הרי העשי' הוא מהות אחר לגמרי וזהו אף עשיתיו הפסיק הענין כו'. וזהו דאי' בלק"ת מהאריז"ל ר"פ בראשית דכאשר נתהווה עולם הברי' נתהווה עמו עולם העשי' קודם ליצי' מפני ששניהם הם מאין ליש כו'. וזהו קדיש בשמי מרומא עילאה עולם הברי' קדיש על ארעא כו' עולם העשי' ואח"כ קדיש לעלם כו' יצי'. וכן אתה עשית את השמים כו' בריאה. הארץ וכל אשר עלי' עשי' ואח"כ הימים וכל אשר בהם עולם היצי' כו'. והנה יש וריבוי הכל א' דיש הוא בבחי' ריבוי וכמו שא' עשו יש לי רב כו'. דהתחלת הריבוי הוא בעולם הברי' מפני ששם הוא התחלת הישות כו'. וכן בעשי' הוא הריבוי ביותר בריבוי הנבראים שמחולקים ומובדלים* מזה כו'. ובכדי שיהי' התהוות הישות והריבוי עז"א כל הנק' בשמי שקאי על עולם האצי' וזהו הנק' בשמי בבחי' גילוי ההעלם כו', דהתהוות הריבוי הוא ע"י אמצעית האצי' שהוא ממוצע בין אוא"ס המאציל והנבראים כו'. וכמא' אתה הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין דבכדי לאנהגא דעלמין דבי"ע אפיקת עשר תיקונים ע"ס דאצי' כו' וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית דחכ' היא ראשית ההשתלשלות וראשית התחלקות כו'. דהע"ס עם היות שהן אלקות ה"ה בבחי' התחלקות חכ' ובינה כו', וביותר התחלקות במדות חו"ג שהן הפכים זמ"ז כו'. וכ"ז הוא בשביל עולמות בי"ע וכמו מדות האדם למטה חסד דין ורחמים הרי שייך רק אל הזולת שמתחסד ומרחם על זולתו משא"כ על עצמו אינו שייך ענין המדות. וכמו"כ למעלה זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה דרחמים וחסדים שייכים אל העולם כו'. ולמעלה גם חו"ב הן לצורך העולמות. דלמטה הרי חו"ב שייכים גם לעצמו, אבל למעלה גם חו"ב הן לצורך העולמות ואפי' בחי' ידיעת עצמו הוא ג"כ לצורך העולמות כו', דעצמות אוא"ס אינו בגדר החכ' וכמא' חכים ולא בחכ' ידיעא כו'. וג"ז הוא בכדי שיהי' בחי' חכ' ידיעא כו' וכמ"ש במ"א. וזהו דהע"ס הן בכדי לאנהגא בהון עלמין להיות דהע"ס הן בבחי' התחלקות ובהם מתלבש אוא"ס יכול להיות עי"ז בחי' הריבוי וההתחלקות דבי"ע כו' אך צ"ל איך הוא התהוות האצי' מאוא"ס מאחר שהע"ס הן בבחי' התחלקות איך נתהווה מאוא"ס שהוא בבחי' אחדות פשוטה כו'. וגם איך האוא"ס שהוא פשוט מתלבש בהע"ס שהן בבחי' התחלקות כו' אך הענין הוא שזהו ע"י הצמצום שהי' באוא"ס דהנה אוא"ס להיותו פשוט בתכלית א"א שיהי' מזה התהוות הע"ס ויותר משאין ערוך עשי' לגבי אצי' אין ערוך אצי' לגבי א"ס מפני בחי' הכלים שבאצי' שאין

(* כ"ה בנוכ"ק, ואוצ"ל: ומובדלים זה.

ערוך לגבי א"ס, רק ע"י הצמצום הוא שנתעלם האור שבא"ס ונתגלה בחי' כח הגבול שבא"ס שזהו שרש ומקור הכלים כו'. דאנת הוא שלימותא דכולא וכשם שיש לו כח בבחתי בע"ג כן יש לו כח בגבול שא"ת שיש לו כח בע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותא, והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצי' שזהו בחי' הגבול בפועל וכח הגבול הוא באוא"ס שלפני הצמצום שזהו שלימות העצמות דכשם שיש בו כח הגילוי כך יש בו כח ההעלם והגבול והוא שנתגלה ע"י הצמצום וזהו מקור הכלים כו' והכח הגבול מגביל גם בבחי' אור הבלי גבול. והיינו דאור הקו שנמשך מאוא"ס הבל"ג וכמ"ש בע"ח דאחר הצמצום המשיך קו א' דק מאור העיגול שלו דהיינו מאוא"ס הבל"ג. רק ע"י שהאור נתעלם ונכלל במקורו, דבתחלה שהי' אוא"ס ממלא מקום החלל ה"ז גילוי שלא ע"י הקדמת התעלמות וא"כ ה"ז גילוי העצמית שכמו העצם אבל ע"י הצמצום הרי נתעלם האור ונכלל בהעצמות. ע"כ גם כאשר חזר והאיר אח"כ ה"ה מתעלם תוך העלם הצמצום היינו שמתלבש בנקודת הרשימו בחי' כח הגבול שבא"ס שעיי"ז ה"ה בא בבחי' כח גבולי. וע"כ גילוי הקו הוא בבחי' קו קצר ומצומצם בבחי' מדה וגבול ונמשך בבחי' מדה ומשקל עד שיכול להיות ממנו התהוות הכלים דהתהוות הכלים בפועל הוא ע"י האור כו'. ומתלבש בתוכם ובא בבחי' הגבלה כפי אופן הכלים בחי' אור החסד ואור הגבו' כו'. דעם היות שגם בהיותן בהכלים אין ההגבלה נקנית בו שבעצם הוא פשוט מ"מ ה"ה בבחי' אור החסד ופועל פעולת החסד כו' שכ"ז הוא ע"י הצמצום כו', וז"ע הוי' ואלקים דהוי' שרש האורות ואלקים שרש הכלים. והיינו דאלקים הוא בחי' צמצום הראשון וכח הגבול שבא"ס וכמו"כ בחי' הכלים כו'. ומשו"ז אלקים ל' רבים להיות שבכלים הוא בחי' הריבוי כו', ושם הוי' הוא אחד שזהו בחי' האור שהוא בבחי' פשיטות כו'. אמנם צ"ל והלא יש מדה והגבלה גם בהאור שהקו הוא בבחי' מדה וגבול כו'. וידוע דהד' אותיות הוי' מורים על הצמצום שזהו בחי' הצמצום בהאור קודם שמתלבש בהכלים כו'. דיו"ד הוא בחי' נקודה שזהו הצמצום רק בבחי' נקודה. וה"א הוא התפשטות שאחר הצמצום דנקודה. וממילא ההתפשטות בבחי' בל"ג* מאחר שזהו לאחר צמצום דנקודה, ואדרבה ההתפשטות היא בחי' התגלות הפרטים כו' והוא"ו הוא המשכה שבראשו יו"ד והיא אתרוגה התפשטות שאחר המשכה כו'. והן ד' צמצומים בהאור כו', הרי יש בהאור ג"כ מדידה והגבלה, ועם שזהו בהאור ע"י הצמצום, מ"מ הרי יש בו מדידה והגבלה וא"כ מה"ע הוי' אחד כו', אך הענין הוא שזהו מדידה והגבלה בהאור עצמו שלא יש כאן דבר המלביש ומגביל כ"א שהאור עצמו נמדד ונגבל. והגבלה שבאור עצמו אין זה הגבלה והתחלקות כו', דהנה ידוע המשל בהד' צמצומים דהוי' שזהו עד"מ השפעת השכל מהמשיע אל המקבל דהשכל כמו שהוא בהמשיע לעצמו אינו בערך המקבל כלל. וצריך להעלים אור שכלו בעצמו ואזי נמצא בו האור שכל השייך אל המקבל, וה"ה נמצא בנקודה אחת כללית שאין זה גילוי

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: גבול.

כלל אל המקבל. וצריך לפרוט אח"כ הפרטים מה שיתגלה אל המקבל וכ"ז הוא בהמשפיע למעלה מהשפעה אל המקבל כי זהו בקירוב אל עצמות שכל המשפיע ומאיר בזה ביותר אור שכל המשפיע ואינו בערך המקבל עדיין כו' וכמ"ש במ"א, וצ"ל אח"כ השערת כלים וחושי המקבל למדוד את האור שכל שיהי' בערך המקבל וזהו ההמשכה שזהו השכל שבא לפ"ע המקבל רק שהוא בקצרה עדיין, ולהיות שהוא בבחי' גילוי והיינו שהוא שלפ"ע המקבל ע"כ הוא בבחי' המשכה לא בבחי' נקודה, וגם שבקיצור יש ג"כ פרטים בקצרה ע"כ הוא בבחי' ו' שהוא המשכה והו"ע דרך קצרה כו'. ואח"כ הוא התפשטות הפרטים כו'. והרי כ"ז הוא אצל המשפיע שהכל הוא לא בבחי' פרטים ממש ולא בבחי' התחלקות כו', ולא מבעי בחי' הנקודה וההתפשטות שאינם בבחי' התחלקות, שהרי הנקודה היא כללית ואינו ניכרים בה הפרטים כלל. ואצל המשפיע מאיר בה גילוי אור רב הגם שזהו אור שכל של המקבל. מ"מ מאיר בה הרבה גילוי אור וגם ההתפשטות אינו בבחי' התגלות פרטים ממש כ"א זה שמאיר מה שיוכל לבוא ולהתגלות (בל"א וואָס עס קען אַרויס גיטראַגין ווערין, שבשכלו נראה ונגלה דאָס קען אַרויס גיטראַגן ווערן אין דעם ענין) אבל אין כאן פרטים עדיין כו', אך גם ההמשכה וההתפשטות ג"כ אינו בבחי' התחלקות פרטים. וכידוע בענין מח' ודבור דמח' כלל ודבור פרט. דמה שחושב במח' ברגע א' יבוא בדיבור באריכות זמן, כי במח' בא כל הענין בכללות שאינו חושב הענינים בפרט כ"א כללות כל הענינים הפרטים, והגם שזהו לאחר שמשער כלי המקבל ומודד הענין כמו שיתגלה אל המקבל, מ"מ במח' ה"ז בא בסקירה א' ואח"כ בדבור ה"ז בא בפרטיות רק במח' שחושב איך לדבר בהצעת הענינים ה"ז בא בדרך פרט מפני שזהו כמו הדבור, וגם בזה אינו בא בפרטיות ממש כמו בדבור. אמנם במח' שחושב את ענין ההשפעה אינו בבחי' פרטים ולא בבחי' התחלקות עדיין. רק כמו שבא בדיבור בהשפעה אל המקבל ה"ז בא בבחי' התחלקות כו', וזהו שהמדידה בעצמו היא בהאור שכל עצמו לא שיש דבר המגביל ומחלק אותו ע"כ אינו בבחי' התחלקות. וכמו שבא בדבור דאותיות הדבור הן אותיות מורגשים בבחי' מציאות ה"ז מגביל ומחלק ההשפעה בריבוי ההתחלקות כו'. ויותר יובן זאת מקול ודבור, דהנה הקול הוא קול פשוט שאין בו התחלקות, וגם אין הקול משתנה שהוא לעולם בלי שינוי, ומה שהקול משתנה בימי הזקנה הוא מפני חלישות הכחות, שזהו דבר אחר הגורם שינוי הקול, אבל הקול בעצם אין בו שינוי והפסק כלל, וזאת ודאי שאינו מתחלק בעצם לחלקים רק קול פשוט. ואותיות הדבור ה"ה מוגבלים בעצם, שהרי כל אות מובדל בהציור מאות אחרת ולכן צריכים להפסיק בהאותיות שלא לערבם, הרי האותיות הן מוגבלים בבחי' התחלקות מצ"ע. והקול הוא פשוט בעצם, וכאשר הקול מתלבש באותיות הדבור הרי גם הוא בא בהתחלקות בהאותיות שכל אות הוא בהברה אחרת, ועם היות דבאמת הקול הוא בפשיטותו גם כאשר מתלבש בהאותיות להיותו פשוט בעצם מ"מ הרי מתחלק הוא לחלקים בכל אות ואות ובעצם הוא קול פשוט, והרי גם הקול מורכב מאמ"ר כנודע ולכן לפעמים ניחר גרונו מפני התגברות יסוד האש, וכל הרכבה ה"ז הגבלה, ומ"מ הוא פשוט, והיינו מפני שהרכבה

היא בעצם הקול היינו שהקול עצמו מורכב מאמ"ר ה"ז הרכבה פשוטה ואינו בבחי' התחלקות, וכשמתלבש באותיות הדבור שזהו שד"א מגביל אותו ה"ז בבחי' הגבלה והתחלקות כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה דהמדידה שבהאור עצמו אין זה בחי' הגבלה והתחלקות, ולכן גילוי הקו הגם שהוא עשוי מנקודות שזהו בחי' ספירות שבו ה"ז מ"מ בבחי' אחדות ובבחי' פשיטות כו', דהקו הוא צנור אחד הנמשך מאוא"ס והספי' שבו הן בבחי' בלי מ"ה וכמא' ע"ס בלי מ"ה כו', ורק הצנורות פרטים שנמשכים לכל ספי' בפרט ה"ה בבחי' התחלקות. אבל כללות המשכת הקו אינו בבחי' התחלקות כו' וכמו שמתלבש בכלים דע"ס דאצי' ה"ה בבחי' התחלקות שנק' אור החסד אור הגבו' כו'. והגם שגם אז הוא בבחי' פשיטות בעצם. מ"מ ה"ה בבחי' אור החסד ופועל פעולת החסד כו', ועיקר ההתחלקות הוא כשבא באותיות הדבור בחי' דבר ה' דבחי' מל' כו', אבל קודם שמתלבש בכלים ואותיות ה"ה בבחי' אחדות כו', וזהו דהריבוי וההתחלקות הוא בש' אלקים בחי' הכלים, אבל ש' הוי' שהוא בחי' האורות הוא בבחי' אחדות והו"ע הוי' אחד כו' (ושלמעלה מבחי' מדידה הו"ע יחיד כו'), וז"ש גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דהתפשטות גדולתו ית' בהתהוות הנבראים בריבוי ההתהוות כמ"ש מה רבו מעשיך ה' ומה גדלו מעשיך ה'. מה רבו מעשיך קאי על נבראים התחתונים ומה גדלו הן הנבראי' העליונים שכולם הם בריבוי מאד דנבראים התחתונים מתחלקים בדצמ"מ ובכ"א יש ריבוי מאד כמו בדומם מאבן פשוט עד אבן טוב המאיר, וכן בצומח פירות ותבואות ועשבים שיש להם ריבוי מינים שונים עד אין שיעור שמחולקים בעצם גופן וממשן ומחולקים בטעמן במתיקות וחמיצות, דבמתיקות גופא יש כמה אופני מתיקות, וכמו"כ מחולקים במקורם הרוחני שהרי אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו'. וידוע שגם במזל הרוחני יש בו מתיקות רק שהוא מתיקות רוחני שיש בו ג"כ כמה אופני מתיקות כו' וגבוה מעל גבוה שומר הן המלאכים העליונים שהן ג"כ בבחי' צומח וכמ"ש אז ירננו כל עצי היער והן מלאכים דיצי' כו' שמחולקים ג"כ בעצם מהותם ובטעמם דהיינו בהשגתם האלקית שמובדלים זמ"ז. ובעצם מהותם היינו באהוי"ר שלהם שהרי הם מופשטים מן הגשם ועצם מהותם הוא האוי"ר וטעמם הוא ההשגה שיש בזה ריבוי רבבות מדרי' דמחנה מיכאל באהבה שיש ק"פ אלף מחנות ובכל מחנה ריבוי רבבות מלאכים שמחולקים ומובדלים זמ"ז, וכן מחנה גבריאל ביראה כו' וכמו"כ נשמות בהשגתם ובעבודתם יש מתפעל ויש מתפעל כו' יש מתפעל באהבה ויש מתפעל ביראה ובאהבה גופא יש כמה אופני אהבה כו', ובהשגתם מובדלים זמ"ז שאין אחד מהם דומה לחבירו כו', וכן תענוג הנשמות בג"ע הוא בריבוי ההתחלקות, ואמרז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, דמה"ע הש"י עולמות, אלא הוא בחי' שכר מצוה דכל מצוה יש בה תענוג מיוחד וז"ע הש"י עולמות כו', הרי כ"ז בא בריבוי התחלקות מאד עד אין שיעור. וכ"ז הוא מש' אלקים שמחלק ומגביל את האור והחיות דש' הוי' ומריבוי הצירופים דש' אלקים הוא שנתהוה ריבוי הנבראים כו'. וזהו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו היינו בחי' דבור העליון וכמו העיר שזהו

קיבוץ ריבוי בתים ובית הוא קיבוץ ריבוי אבנים כך שתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים ששה בתים, וחמשה אבנים שהן ה' אותיות דש' אלקים בונות ק"ך בתים והן ק"ך צירופים דש' אלקים, שע"י המזיגה וההרכבה שבהם נתהוו ריבוי הנבראים עד אין קץ ושיעור כו'. וז"ש אתה פוררת בעוזך ים, ים הוא מים שאין להם סוף והיינו בבחי' האור שהוא בבחי' פשיטות עדיין, וש' אלקים הוא שמפרר ומחלק האור לחלקים שמוזה הוא ריבוי הנבראים כו'. אמנם או' גדול ה' כו' בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כו' היינו שבזה נראה וניכר גדלות הוי' שהרי התהוות העולמות הוא גדולתו ית' וכמארז"ל הגדולה זו מע"ב דבעצם ענין ההתהוות נראה ונגלה גדולתו ית' בכח האלקי להוות עולמות וברואים כו'. וידוע דבהתהוות יש מאין נראה גדולתו ית' יותר מבהתהוות האצ"י שזהו רק מהעלם אל הגילוי לבד, אבל התהוות היש שהוא בדרך התחדשות ה"ז ענין נפלא הרבה יותר והוא רק בחיק הבורא בכח הא"ס הכל יכול, דהשתל' עו"ע יש גם בנבראים, אבל ברי' יש מאין לא יש בחיק הנבראים כלל דאלמלי מתכנסין כל באי עולם אינם יכולים להוות כנף יתוש א' כו', הרי שבזה דוקא ניכר גדולתו ית', וכמו"כ בריבוי ההתהוות שנתהווה נבראים בריבוי עד אין שיעור ובגדולי הנבראים שנתהוו וכמו שא' במדרש ע"פ השמים מספרים כבוד אל משל לגבור שנכנס למדינה כו' מאבנא דהוא מתגושש בהון יודעים את גבורתו כך השמים מספרים כבוד אל כו' שכ"ז הוא גדולתו וגבורתו ית' והרי ההתהוות היא מש' הוי' רק מש' הוי' עצמו לא הי' יכול להיות ההתהוות כ"א ע"י ההתלבשות בש' אלקים, הרי ע"י שם אלקים נראה וניכר גדלות הוי'. וכמו"כ הגילוי אלקות בעולם הוא ע"י ש' אלקים דוקא דלולא ש' אלקים לא הי' כלל גילוי אלקות בעולם שלא הי' השגה אלקית דש' הוי' עצמו לית מח' תב"כ, רק ע"י ש' אלקים שמחלק ומגביל את האור דש' הוי' יכול להיות ההשגה באלקות כו', ולולא זאת הרי בנבראים ודאי לא הי' השגה כלל באלקות. אך כמו"כ אם לא הי' הגבלה במדרי' שלמעלה מאצ"י לא הי' ג"כ השגה באצ"י כו'. והיינו שלא הי' הענין ההשגה כלל שהוא בבחי' תפיסא ובבחי' התחלקות דוקא כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ לא הי' אהוי"ר בעולם כו'. ובכללות הרי לולא הש' אלקים לא הי' התהוות הנבראים וממילא לא הי' בנבראים גילוי אלקות כו', וע"י ש' אלקים דוקא הוא התגלות גדולתו ית' בענין ההתהוות וריבוי ההתהוות והגילוי אלקות בעולם כו', הרי דש' אלקים אדרבא מגלה את האור דש' הוי' דהאותיות דש' אלקים ה"ה כמו צנורות שע"י הוא גילוי ש' הוי', וכמו עד"מ צנור המקלח מים מהנהר הרי לולא הצנור הי' הנהר שוטף לגמרי ולא הי' המשכה והשפעה מהנהר, רק ע"י הצנור הוא שבאים מי הנהר בבחי' המשכה ושפע ומתקבל בכלים ונהנים מהם והרי מה שנמשך בהצנור הוא מי הנהר ממש רק שבלעדי הצנור לא הי' בבחי' המשכה והשפעה כ"א הי' שוטף ולא הי' מתקבל כו' וע"י הצנור הוא שנמשכים מי הנהר ומתקבלים ונהנים ממי הנהר כו'. כמו"כ האותיות דש' אלקים הן צנורות שע"י נמשך האור דש' הוי' ובא באופן כזה שמתקבל בנבראים שיודעים ומשיגים אלקות ורואים גדולת הוי' כו' והוא דהוי' ואלקים כולא חד דש' אלקים מגלה את

הש' הוי' כו' וכמ"ש בסי' בדרוש חרבות צורים, וז"ש וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' דלכאו' מה נאמר לו בדבור זה, אם הכוונה לגלות את הש' הוי' הול"ל וידבר הוי', אך זהו שהודיע לו דהוי' אלקים כולא חד שע"י ש' אלקים הוא הגילוי דש' הוי' ועי"ז וארא אל אברהם ואל יצחק שהן אהוי"ר שזהו דוקא ע"י ש' אלקים דהוי' בעצם הרי לית מחת"ב ומאחר שאינו שייך השגה איך יהי' בזה אהוי"ר כ"א ע"י ש' אלקים דאז שייך השגה באלקות אזי שייך אהוי"ר כו', וגם שזהו ע"י ההתבוננות דש' אלקים וכמ"ש והאלקים עשה שיראו מפניו, את האלקים ירא, את ה' אלקיך תירא, שכאשר מתבונן בגדולת ה' בעצם ענין ההתהוות ובריבוי ההתהוות שנעשה ובגדולי הנבראים עי"ז נופל אימתו ופחדו ית' על הנבראים כו', וכמו"כ האהבה היא ג"כ מש' אלקים וכמ"ש ואהבת את ה' אלקיך שזהו ג"כ מגדולתו ית' בהתהוות, רק שזהו מהגילוי דש' הוי' שע"י שם אלקים דכאשר מתבונן בהתהוות העולמות ובהריבוי ואיך שכ"ז הוא מש' הוי' עי"ז נעשה האהבה ודביקות נפשו באלקות ורוצה שיהי' גילוי אלקות שהש' אלקים לא יעלים ויסתיר ויהי' גילוי אלקות בעולם כו', וזה שע"י יחוד הוי' ואלקים עי"ז וארא אל אברהם ואל יצחק כו'. והנה אהוי"ר הנ"ל הן בחי' חיצוניות אהוי"ר, ויש אהוי"ר פנימים שהן מש' הוי' דלית מחת"ב כו' וכמ"ש במ"א. הנה זהו ג"כ ע"י הקדמות ההתבוננות בש' אלקים היינו במה שיכול להיות השגה ושיהי' בחי' האוי"ר חיצונים, ועי"ז דוקא באים לגילויים עליונים יותר ושיהי' בחי' אהוי"ר פנימים כו' וכמ"ש במ"א, ולפי"ז י"ל פי' אני הוי' היינו עצם ש' הוי' והוא שע"י ההקדמה דש' אלקים עי"ז יהי' גילוי עצם ש' הוי' כו'. והנה בקרי"ס נא' ויראו העם את הוי' ויאמינו בהוי' שיש ב' שמות הוי' ש' הוי' דלתתא וש' הוי' דלעילא. דהנה משנת"ל דש' הוי' מתלבש בש' אלקים שמגביל אותו זהו בש' הוי' דלתתא ובהארה דש' הוי' לבד, אבל עצם האור וכ"ש בעצמות או"א"ס אינו מתלבש ומתצמצם בש' אלקים וכמו עד"מ בקול ודבור הרי מה שמתלבש באותיות הדבור הוא חיצוניות הבל הלב, אבל הבל פנימי אינו מתלבש בדבור וכמו שאנו רואין בהתפעלות יתירה שאינו יכול לדבר מפני שמתגלה הבל פנימי שבלב. וזהו הצעקה פשוטה דתשובה מפני שנוגע לו בפנימיות לבבו אינו יכול לבוא בדבור כ"א בצעקה בקול פשוט כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ יובן למעלה דמה שמתלבש בבחי' דבור העליון דבחי' מל' הוא רק בחי' הארה חיצוניות דאצי' בחי' חיצוניות המל' אבל בחי' הפנימיות אינו מתלבש בדבור וכמ"ש והים עומד עליהם מלמעלה בבחי' מקיף כו', וכמו"כ אצי' הוא מבחי' חיצוניות הכתר בחי' ריש ומקור לנאצלים שהארה מזה מתלבש בע"ס דאצי' אבל בחי' פנימיות ועצמות האור אינו מתלבש באצי' כו'. וכן בשרש הראשון הנה כללות גילוי הקו שהוא מבחי' או"א"ס שלפני הצמצום הרי זה מבחי' אחרונה שבאור בחי' מל' דא"ס דבאוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' האור השייך אל העולמות כו' אבל בחי' פנימיות האור אינו נמשך ומתלבש כו', וזהו ויראו העם את הוי' דיראה שהיא מש' אלקים כנ"ל הוא בש' ה' דלתתא, אבל בש' הוי' דלעילא הוא בחי' האמונה מפני שזהו למעלה מבחי' גילוי כו', וזהו ג"כ ושמי הוי' לא

נודעתי להם, דהגם דוארא אל אברהם דקאי על מ"ש תחלה וידבר אלקים כו' אני הוי' בדחי' זו וארא אל אברהם כו' כנ"ל מ"מ ושמי הוי' ש' הוי' דלעילא לא נתגלה להם ובמתן תורה נתגלה ש' הוי' דלעילא שזהו ההפרש בין האבות ומ"ת דהגם שקיימו האבות את כל התורה עד שלא נתנה הרי הוי' רק עבודה רוחניות ולא שנצטוו בקיום המצות דגדול המצווה ועושה שממשיך בחי' רצה"ע בחי' אוא"ס הסוכ"ע, אבל האבות לא היו מצויים המשיכו בחי' ש' הוי' דלתתא, והמשיכו בחי' יחוד הוי' ואלקים דש' אלקים לא יעלים ולא יסתיר על הש' הוי' ויהי' גילוי ש' הוי' כו', דהנה בהשתל' דש' אלקים יש שהש' אלקים מסתיר ונמשך רק אור של תולדה שאינו מהות האור כו' וכמו עד"מ שכל המתלבש באותיות הדבור הגם שהאותיות מעלימים על האור שכל כמו שהוא בשכלו ותבונתו קודם שמתלבש בדבור מ"מ הרי האותיות מגלים את השכל, אבל כאשר מלבישים את השכל במשל שהוא ענין זר לגמרי מן השכל ה"ה מעלים ומסתיר לגמרי על השכל דמה שמתגלה ע"י המשל הוא לא כמהות אותו השכל כו' וכמו"כ יובן דיש העלם שמעלים על האור שנמשך רק אור של תולדה כו', והאבות המשיכו יחוד הוי' אלקים שלא יעלים ויסתיר ויהי' גילוי ש' הוי' כו'. ויעקב אמר והי' הוי' לי לאלקים דהש' הוי' עצמו יאיר בגילוי כו' וכ"ז הוא בחי' ש' הוי' דלתתא, אבל תורה היא מש' הוי' דלעילא וכמו"ש באור פניך נתת לנו תורת חיים בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו', ולכן ניתנה במ"ת תו"מ בגשמיות דוקא שהתורה היא בענינים גשמי' ומצות במעשה הגשמיות שצ"ל עשיית המצות במעשה דוקא, ואם יכוון כוונת המצות אפי' במדרי' היותר עליונה ולא יעשה ח"ו המצוה בפו"מ לא קיים את המצוה, דהמצות צ"ל במעשה דוקא, והיינו מפני שזהו המשכה מבחי' הוי' דלעילא ע"כ צ"ל בעשי' דוקא. וע"ד די לחכימא ברמיזא דברמז דוקא בא עומק השכל שא"א לבוא בדיבור, דאותיות הדבור הן כלים לשכל ויכול להתלבש בזה רק אור שהוא בערך הכלים, אבל מה שאינו יכול להתלבש בכלים א"א להתלבש באותיות רק ברמז שאינו בבחי' כלי מתלבש בזה עומק השכל שלמעלה מהכלים כו', וכמו"כ המצות להיותם מש' הוי' דלעילא ע"כ באו במצות מעשיות דוקא שזהו כמו רמז וכמו הציבו לכם ציונים בחי' ציון וסימן כו' וכמו"ש בלק"ת ד"ה שלח לך ענין המרגלים. והנה ידוע דגם בבחי' סוכ"ע יש ש' אלקים וכמו"ש וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת שיש הוי' ואלקים על הארץ מתחת בחי' ממכ"ע. וכמו"כ יש הוי' ואלקים על השמים ממעל בחי' סוכ"ע וכמו"ש בלק"ת ע"פ זה, והיינו בכדי שיהי' בחי' סוכ"ע בבחי' אור פנימי הוא ע"י ש' אלקים, דבגילוי הסובב יש ב' אופני' אם שהגילוי הוא בבחי' סובב ומקיף שזהו גילוי ש' הוי' דלעילא עצמו או שהגילוי הוא שיאיר בבחי' פנימיות דאזי בהכרח שיהי' בו מדידה והוא בחי' ש' אלקים ובחי' זו הוא עוד למעלה מגילוי בחי' סוכ"ע עצמו דבכדי שבחי' אוא"ס יבוא בבחי' אור פנימי זהו דוקא ע"י תגבורת פנימי ועצמי כו'. דבאמת כן הוא גם בש' הוי' דלתתא דבכדי שיתלבש בש' אלקים הוא בבחי' תגבורת דוקא רק ששם הוא בהעלם, ובש' הוי' דלעילא הכל הוא בבחי' גילוי כו', דהנה בבחי' סוכ"ע הרי ודאי שהוא בחי' יחוד הוי'

ואלקים שהרי גם בממכ"ע הוא יחוד הוי' ואלקים שהש' אלקים מגלה את הש' הוי' כנ"ל. מכ"ש דבבחי' סוכ"ע הוא היחוד דהוי' ואלקים, והוא באופן נעלה יותר, דבבחי' ממכ"ע הרי מ"מ הש' אלקים מעלים על הש' הוי' ועי"ז הוא מגלה כו' וכנ"ל במשל השכל המתלבש באותיות כו', אבל בש' הוי' דלעילא הוא שהש' אלקים אינו מעלים ומסתיר כלל רק מגלה אותו והיינו שמאיר בגילוי עצם האור כמו שהוא ממש כו'. והענין הוא דהנה באותיות יש אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה דבאותיות הכתיבה הרי הדיו הוא דבר נוסף על הקלף שמעלים על הקלף ועי"ז הוא מגלה (עמ"ש בד"ה שחורה אני הא'), אבל אותיות החקוקים על אבן טוב הגם שהאותיות משחירים על בהירות האב"ט מ"מ עצמות האבן טוב מתגלה מפני שאין כאן דבר נוסף על העצם כו'. ויש אותיות החקוקים מעבר לעבר וכמו חרות על הלוחות שהיו חקוקים מעבר לעבר דמ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים כו', הרי אין כאן העלם כלל ומ"מ ה"ז אותיות שמגלים כו', והיינו יחוד הוי' ואלקים שאינו מעלים ומסתיר כלל רק מגלה את הש' הוי' שיהיו בבחי' גילוי פנימי כו'. וז"ע התורה שהיא בבחי' פנימיות וכמ"ש בקרבך קדוש בקרבך דוקא וכת' ותורתך בתוך מעי שהתורה נמשלה למזון כמו המזון שמחבר אור הנפש עם הגוף להחיותו בבחי' פנימיות. כמו"כ התורה היא בבחי' אור וחיות פנימי כו', וזהו שנמשלה התורה לכמה דברים ללחם ויין ושמן וכמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד וקאי על הלחם דתורה וכמ"ש לכו לחמו בלחמי, שהלחם דתורה סועד לבב אנוש. אנוש הוא ל' חלישות וכמו עקב הלב מכל ואנוש הוא חלוש הוא, דע"י שעקב הלב מכל בבחי' עוות ועקום שנמשך אחרי תאוות גשמיים ותענוגי עוה"ז שע"יז נעשה חלישות הנפש כו' כשל בעוני כחי ועון אינו חטא ועון בפו"מ כ"א ל' עוות שמעוות ומעקם דרכו שנמשך אחרי החומריות שע"י התגברות החומריות דנה"ב נכשל ונחלש כח הנה"א תוקפא דגופא חולשא דנשמתא, והעצה לזה הוא לחם לבב אנוש יסעד דתורה היא עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב שמתשת כח הנה"ב וכמא' אם פגע בכ' מנוול זה משכהו לביהמ"ד, מנוול זה הוא היצה"ר, משכהו לביהמ"ד אפילו אם אבן הוא נמוח וכמו שנוטפין טיף טיף על האבן נעשה נקב כמו"כ שקידת למוד התורה מחליש את הנה"ב ונותנת עוז וכח לנה"א להיות השגה אלקית והתעוררות אהוי"ר כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה ובחדש השלישי. ויין ישמח לבב אנוש שמחה הוא בחי' גילוי והגילוי דשמחה הוא בחי' פנימיות חיות הנפש כו', וכן יינה של תורה שהוא פנימיות התורה מגלה בחי' הפנימיות, דנכנס יין יוצא סוד היינו הסוד שבעולם, שהרי העולם נראה ליש ובאמת ה"ה בטל דכולא קמי' כל"ח כו' וע"י פנימיות התורה מתגלה הסוד שבעולם כו', וכן מגלה בחי' פנימיות הנפש בבחי' ביטול פנימי כו'. ולהצהיל פני' משמן הו"ע חכמת אדם תאיר פניו, דבפנימיות התורה יש בחי' רזין רזין דרזין וזהו בחי' שמן ולהצהיל פני' משמן הוא הביטול דבחי' מ"ה דחכ' כו' וכמ"ש כ"ז בלק"ת שה"ש ד"ה צאינה וראינה דרוה"ב, וכ"ז הוא בחי' אור פנימי כו', דמצות הן בחי' אור מקיף ונק' לבושים וכמ"ש לבושו צדקה, וע"י המצות נעשים לבושים לנפש. והוא גילוי ש' הוי' דלעילא

רק שהוא בבחי' מקיף, ובתורה הוא בבחי' אור פנימי כו'. וזהו אנכי ולא יהי' לך מפי הגבו' שמענום דענין גבו' זו אינו כמו הגבו' היינו ש' אלקים דש' הוי' דלתתא שהש' אלקים מעלים על האור ועי"ז הוא מגלה, אבל גבו' זו היא בחי' תגבורת האור מבחי' הפנימי דוקא לבוא בבחי' מדידה להיות בבחי' או"פ שזהו ע"י הגבו' דוקא וכמו כי הדם הוא הנפש דאור וחיות הנפש הוא בבחי' או"פ הי"ז ע"י הדם וכמו"כ התורה נק' אדם א' דם והיינו בבחי' תגבורת העצמות לבוא בבחי' מדידה ולהיות בבחי' או"פ כו'. ויש יתרון בבחי' גבו' זו על החסדים שהן בבחי' מקיף לבד וכמ"ש וימינו תחבקני כו' וע"י הגבו' הוא בבחי' או"פ שזהו גילוי יותר ויש בזה מבחי' פנימיות ועצמות יותר כו' וכנ"ל וזהו מעלת התורה על המצות כו'. ויש יתרון מעלה במצות שנמשך ש' הוי' דלעילא בלי צמצום, רק שהוא בבחי' מקיף, וע"י התורה מאיר בבחי' אור פנימי כו', וזהו אלו ואלו דברי אלקים חיים. דבכדי שיהי' דא"ח בפיו וכמ"ש ודברי אשר שמתני בפוך זהו ע"י ש' אלקים כו', ואו' דברי אלקים חיים, חיים הוא בחי' חסדים והיינו שמאיר בחי' העצמות דאוא"ס בגילוי ממש כנ"ל רק שהוא ע"י ש' אלקים דבכדי שיהי' הגילוי בפנימיות הוא ע"י ש' אלקים והוא המגלה עצם האור דש' הוי' דלעילא כמו שהוא כו', ולכן האתעדל"ת לזה הוא ג"כ בבחי' צמצום שבנפש שמניח א"ע על הצד בטל רצונך כו', דלכך זאת דלימוד התורה צ"ל בבחי' ביטול שאינו דבר לעצמו וכמו תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא כו'. הנה בביטול היש צ"ל בדרך הנחת עצמותו שזהו ביטול בעצם מציאות היש וכמ"ש במ"א, וזהו שאמרז"ל אין התורה מתקיימת אלא* שממית עצמו עלי', והרוצה לחיות ימית עצמו ולא תמצא בגסה"ר ובמי שמרחיב את לבו כים שצ"ל ביטול דוקא, והוא שיניח עצמו ורצונותיו עה"צ, שז"ע ימית עצמו שממית עצמו בעינינים אלו, ומתקיימת במי שממית עצמו עלי' דהיינו בנתנית ומסירת עצמו אל התורה ושירצה מאד לידע את האמת תורה ואזי מאיר בו אור התורה כו', והיינו מפני שהתורה הוא ע"י הגבו' דש' אלקים שיהי' בבחי' אור פנימי, ע"כ האתעדל"ת לזה הוא ג"כ בבחי' גבו' וצמצום שע"ז הוא כלי לאור התורה כו', וזהו וידבר אלקים את כה"ד שנא' ש' אלקים היינו בחי' אלקים דסוכ"ע דתורה היא תורת חסד היינו בחי' גילוי ממש דבחי' פנימיות ועצמות א"ס והוא ע"י ש' אלקים שע"ז הוא בבחי' או"פ כו', וזהו שאו' אנכי הוי' אלקיך שהגילוי הוא בחי' אנכי מי שאנכי. דגבי וארא נא' אני הוי' והוא ש' הוי' דלתתא, וכאן או' אנכי הוי' גילוי ש' הוי' דלעילא כו', ובפרטיות הוי' אלקיך הוא תומ"צ, שהמצות הן גילוי הוי' ותורה היא בחי' אלקיך דא"ח כו' והכל הוא בחי' אנכי בחי' עצמות אוא"ס שבמצות הוא בבחי' או"מ ובתורה בגילוי בבחי' או"פ כו'. וזהו וידבר אלקים כו' דגילוי אור פנימי הוא ע"י ש' אלקים דכן הוא גם בש' הוי' דלתתא שע"י ש' אלקים דוקא הוא הגילוי דש' הוי' רק דשם הוא ע"י שמעלים ועי"ז הוא מגלה, ובש' הוי' דלעילא

(* כ"ה בנוכ"ק, ואוצ"ל: אלא במי.

הוא שאינו מעלים כלל רק מגלה עצם ופנימיות הוי' דלעילא בבחי' או"פ כו' וזהו אנכי הוי' אלקיך גילויי בחי' פנימיות ועצמות או"ס שמאיר בגילויי ע"י תורה ומצות כו'.

בס"ד ש"פ משפטים, עטר"ת.

ועבדתם את הוי' אלקיכם וברך את לחמך כו' והסרתי מחלה מקרבך. וצ"ל מ"ש ועבדתם ל' רבים ואח"כ או' לחמך ומימך ל' יחיד, גם צ"ל מ"ש ועבדתם ה' אלקיכם ל' נסתר, שלא נא' מי הוא האומר ואו' והסרתי מחלה כמדבר בעד עצמו. דהנה ידוע מ"ש הרמב"ן בהקדמה לפי' עה"ת שהתורה כשלישי המדבר, וכמו שאו' וידבר הוי' אל משה, הרי לא משה או' זאת, שאם משה הי' האומר הול"ל וידבר ה' אלי וכמו בשארי הנביאים ירמי' ויחזקאל שנא' בהם ויהי דבר ה' אלי ואם הוי' הוא המדבר הי' צ"ל ודברתי אל משה, וכמו ונועדתי אליך ודברתי אתך. אלא זה כשלישי המדבר ומספר דבר ה' אל משה, דהוי' בחי' חכ' והו"ע התורה דאורייתא מחכ' נפקית. משה בחי' יסוד אבא שזהו ד"ע דז"א, בני ישראל הן נו"ה, ושלישי המדבר הוא בחי' עצמות המאציל והוא המספר המשכת התורה מהחכ' אל משה ולבנ"י בחי' נו"ה ולאמר בחי' מל' שיהי' הגילויי למטה כו', וכאן נא' תחלה ועבדתם את ה' אלקיכם שהוא כשלישי המדבר שהרי אינו אומר והייתם לי עבדים, ואח"כ והסרתי מחלה כמדבר בעד עצמו וצ"ל מהו ענינם, גם צ"ל כללות ענין או' ועבדתם את ה' אלקיכם מה שייך ענין העבודה לגבי למעלה, שהרי ענין העבודה הוא תיקון דבר, וכמו עבודת עבד לרבו הוא שמתקן לו דבר דהיינו מילוי החסרון שהאדון חסר בזה הדבר והעבד משלים אותו. ולמעלה דאנת הוא שלימותא דכולהו וכלום חסר ח"ו שיהי' צריך ח"ו תיקון ע"י האדם, וא"כ מה"ע ועבדתם כו' ומוסכם הוא מכל המקובלים דעבודה היא צורך גבוה. ולהבין כ"ז צ"ל תחלה מה שאנו מוצאים ענינים סותרים במעלת וערך התורה, דהנה אי' בזהר אורייתא וקוב"ה כולא חד. אורייתא היא חכ' דאורייתא מחכ' נפקית וקוב"ה עצמות או"ס כולא חד ממש וכמ"ש ה' בחכ' איהו וחיוהי חד. חיוהי בחי' * הרי איהו וחיוהי חד ממש. ולפעמים כתי' עוטה אור כשלמה דקאי על תורה ה"ה רק בחי' שלמה ולבוש, שהלבוש אינו חד ממש עם העצם, אדרבא הלבוש הוא באין ערוך האדם הלבושו והוא נבדל ונפרד ממנו כו'. וכן מובן ממה שא' בזהר תלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו' ומאחר שהוא בבחי' התקשרות ה"ז שני דברים נבדלים בדבר א' הוא

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בחי' חכ'.

ענין הדיבקות וכמו דיבקות עצם בעצם כו', והתקשרות הוא שני ענינים נבדלים המתקשרים וכמ"ש במ"א, אך הענין הוא דהנה כתי' והחכמה מאין תמצא דחכ' מהכתר הוא כמו יש מאין, דחכ' היא ראשית ההשתל' ובינה מהחכ' וז"א מהבינה הוא בבחי' השתל' עו"ע. וידוע דבעו"ע הרי העלול קודם שנתגלה הוא כלול בעילתו והתהוות העלול הוא ההתגלות מההעלם, וכשמתגלה העלול יש בזה התלבשות העילה דכן הוא ג"כ בחו"ב דיבנה נמצא כלולה בחכ', הגם דחכ' היא נקודה ובינה היא בחי' התרחבות, מ"מ יש התכללות בינה בחכ' והו"ע הבן בחכ', שהרי הפרטים המתגלים בהשגה כלולים בהנקודת השכלה גם כל ההסבירים והצעות כלולים בה, וגם עצם כח הבינה כלולה בחכ' וכמו שרואין בחוש דכאשר נופל השכלה חדשה שהיא עדיין למעלה מהשגה מאיר בה גילוי אור רב וכשמביא את הנקודה להביאה להשגה, הנה באותה הרגע מתעלם בהנקודה גופה האור שאינו מאיר בה האור כמקודם והוא כח הבינה שבנקודת החכ', דכשמביאה לידי השגה ה"ז ירידה בהנקודה שירדת ממהותה, והיינו בחי' הבינה שבחכ' ובבינה הרי מתעלם האור מכמו שהי' בבחי' חכ' ע"כ גם בהנקודה מתעלם האור כו' וזהו התכללות הבינה בחכ' כו' וכמ"ש במ"א, וכן בבינה יש התכללות החכ' והו"ע וחכם בבינה, שהרי יש נקודת ההשכלה בהשגה, שההשגה היא מנקודת ההשכלה, והנקודה שומרת את ההשגה שתהי' מכוונת שזהו ע"י שבעת ההשגה זוכר את הנקודה או שנמצא בה בהעלם כו', וגם יש עצם החכ' בבינה והו"ע נקודת התמצית והיינו דלאחר השגת הפרטים שולל את הפרטים ובא אל נקודת התמצית והוא עומק המושג איך שמובן עצם המושג מהפרטים. והכח הזה להביא את ההשגה לידי נקודה זהו כח החכ' שבבינה, הרי שחכ' ובינה כלולים זב"ז, וכן מדות כלולים בשכל דבחיצוניות השכל יש התפעלות שכלי ואח"כ בהתגלות המדות יש בזה התלבשות השכל כו', וכמו"כ הוא למעלה שהן כלולים זב"ז וכדאי' באד"ז האי חכמתא אתפשטת ואפיק מינה בינה, דבינה נמצא כלולה בחכ' ובהתפשטות החכ' דהיינו בבחי' ירידה מעצמותה אפיק בחי' בינה בהתגלות כו', וכן בבינה כלולה בחי' חכ'. דהנה חו"ב הן אין ויש להיות דחכ' היא בבחי' נקודה ובינה בבחי' התרחבות ה"ז אין ויש דזיווגייהו תדיר לצורך קיום העולמות להיות התהוות היש מאין הוא ע"י יחוד אין ויש דחו"ב, ויש התכללות החכ' בבינה היינו להיות ביטול היש לאין כו' (והוא ביטול היש שמבחי' החכ' וכמו החכ' תעוז לחכם כו' וכמ"ש במ"א) אבל חכ' מלמעלה מהחכ' אינו בבחי' השתל', דלמעלה מהשכל לא יש מציאות השכל, דכח המשכיל שהוא מקור השכל אינו במציאות שכל כלל, ולכן אין אנו מרגישים את כח המשכיל מפני שאינו שכל שאם הי' היינו מרגישים אותו, והרי אין מרגישים אותו מפני שאינו שכל רק אנו יודעים מציאותו ע"י השכל הגלוי, דכשנופל השכלה חדשה ה"ז בבחי' המשכה אנו יודעים מזה שיש מקור שמשם נמשך. וזהו שאנו יודעים מציאות כח המשכיל ואין זה שאנו מרגישים עצם מציאותו רק שאנו יודעים שהוא נמצא, וכ"ז מפני שאינו שכל במציאות כלל וכידוע שהוא כח היולי על כל השיכלים, וכל כח היולי הוא מושלל לגמרי מהגילוי כי אם הי' שכל אפילו במדרי' היותר נעלה א"א להיות היולי על כל השכלים כו' וכמ"ש במ"א, אלא בהכרח שמושלל

ממציאות שכל וא"כ התגלות מציאות השכל ה"ז כמו התחדשות כו'. וכמו"כ הוא למעלה דוהחכ' מאין תמצא ע"ד יש מאין כו', אך צ"ל והלא אצי' הוא גילוי ההעלם דזהו ההפרש בין אצי לברי' דברי' הוא התחדשות דבר ואצי' אינו התחדשות כ"א מההעלם אל הגילוי כו' וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מ"ה כשלהבת הקשורה בגחלת שנמצאי' כלולים בהעלם דהאצי' הוא התגלות כח הכמוס והחתום כו', אך הענין דודאי כן הוא דהע"ס כלולים באוא"ס אך הם שם לא בבחי' מציאות דבר, וכמ"ש בזהר נח דס"ה ע"א דלאו אינון נשמתין ולא רעותין נשמתין הוא חכ' ורעותין כתר ובאוא"ס לאו אינון נשמתין ולא רעותין ופי' בע"ח שער א"א פ"ב שזהו הט' אורות הכלולים בא"א שאינון בבחי' נשמתין כו' להיות דכתר הוא ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנאצלים וא"כ הרי יש בו בחי' תחתונה שבמאציל, וע"כ גם בא"א לאו אינון נשמתין כו' וכמו כח המשכיל שאינו במציאות שכל כלל כנ"ל כמו"כ בחי' חכ' שבכתר אינו במציאות חכ' כו' וכ"ש בעצמות המאציל שלא יש בחי' ספי' דלפני אחד מה אתה סופר, אנת הוא חד ולא בחושבן בחי' חד ממש, ולכן החכ' מהכתר היא ע"ד יש מאין מאחר דחכ' שבכתר אינו בבחי' מציאות חכ' ע"כ ע"ד יש מאין כו', וביאור הענין הוא דהנה מ"ש בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת צ"ל מפני* מדמה לשלהבת הקשורה בגחלת, ובכללות מה שמדמה זה לאש הוא משום דה' אלקיך אש אכלה הוא דבד"כ אלקות נמשל לאש, דאש חלוק מכל היסודות שטבעו לעלות למעלה, והוא מפני שהוא יסוד דק הנה נרגש בו מקורו דמשו"ז הוא בבחי' עלי' כו', דכל יסוד שהוא בעביות הוא בבחי' ירידה, דרוח יש רוח העולה ורוח הירוד, ומים יורדים מגבוה לנמוך. ויסוד העפר הוא בטבע הירידה, רק יסוד האש הוא בטבע העלי' והוא מפני שנרגש בו מקורו כו' וכמ"ש במ"א, ולכן אלקות בכלל והאור בפרט נמשל לאש, דהאור הוא שדבוק במקורו ונרגש בו מקורו ע"כ טבעו לעלות למעלה כו' וכמ"ש במ"א וזהו בכללות שאלקות נמשל לאש כו', אך מהו המשל דשלהבת הקשורה דכאן הכוונה לבאר יחוד הספירות באוא"ס המאציל למה נמשל דוקא לשלהבת כו', אך הענין דבמשל הזה מרומז ב' המדרי' שבע"ס ע"ס הגנוזות וע"ס הגלויות, דהנה במש"א שלהבת הקשורה בגחלת יש בזה ב' פי', המערכת והעה"ק מפרשים קשורה בגחלת גנוזה בגחלת וא"כ הכוונה באו' כשלהבת הקשורה היינו השלהבת שגנוזה וטמונה בתוך הגחלת שאינה שלהבת בגלוי רק מה שיכול להיות שלהבת בוערה, אבל אין כאן עדיין שלהבת בגילוי גם קשורה מורה על היחוד של השלהבת עם הגחלת שאינה מציאות לעצמן שהרי לא יש עדיין שלהבת וא"כ הרי לא יש דבר לבד הגחלת וזה"ע קשורה בגחלת שאין השלהבת מציאות בגילוי כ"א גנוזה וטמונה בגחלת, ושאינה בבחי' מציאות לעצמה לבד הגחלת. והראב"ד בפ"י על הס"י והפרדס שער עצמות וכלים מפרשים כשלהבת הקשורה בגחלת על השלהבת הגלוי' שמתפשטת ע"ג הגחלת ולפי"ז פי' קשורה אינה שגנוזה בהגחלת כ"א

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מפני מה.)

שקשורה ומתחברת עם הגחלת, שהרי סיבתה היא השלהבת הגנוזה בהגחלת וא"כ הרי היא מתאחדת עמה, והרי א"א להיות השלהבת בלא הגחלת ה"ה קשורה בהגחלת, ועם היות שהיא במציאות שלהבת בגילוי ה"ה מ"מ קשורה בהגחלת ובהשלהבת הגנוזה בה, וענין הקישור הוא שהשלהבת הגלוי' מתאחדת עם השלהבת הגנוזה שהיא מתאחדת עם הגחלת עצמה, דהגם דהשלהבת הגלוי' מתאחדת ג"כ עם הגחלת מ"מ אין זה בערך התאחדות הגנוזה עם הגחלת, שהרי סיבת הגלוי' היא השלהבת הגנוזה וא"כ הרי התאחדות שלה הוא עם הגנוזה והרי היא מתאחדת ג"כ עם הגחלת (שא"א לה בלעדה), הנה התאחדות הגנוזה עם הגחלת הוא ביתר שאת באין ערוך לגבי התאחדות הגלוי' עם הגחלת והיתרון הוא הא' שסיבתה של הגנוזה הוא הגחלת (היינו כח האש שבתוכה), שהרי לא יש דבר קודם רק הגחלת, א"כ הרי הגחלת היא סיבתה וממילא הרי ההתאחדות שלה הוא עם הגחלת. והב' שהיא אינה במציאות לעצמה, שהרי לא יש כאן להב א"כ לא יש כאן מציאות לבד הגחלת. משא"כ הגלוי' הרי סיבתה הוא הגנוזה א"כ הרי התאחדות שלה הוא עם הגנוזה, והרי היא מציאות שלהבת בגלוי וא"כ מובן דהתאחדות שלה בסיבתה דהיינו הגנוזה אינו כמו התאחדות הגנוזה בסיבתה דהיינו הגחלת, והרי השלהבת הגלוי' מתאחדת גם עם הגחלת, ה"ז רק בדרך סיבה ראשונה. וסבה ראשונה הוא בבחי' הבדלה כו', והדוגמא מזה 'יובן בע"ס הגנוזות וע"ס הגלויות, דע"ס הגנוזות הוא שגנוזות ונעלמות באוא"ס שאינן בבחי' מציאות נגלה, וסיבתן הוא האוא"ס והיינו בחי' הרצה"ע שעלה ברצונו להאציל שעי"ז נאצלו הע"ס בכח, ומאיר בהם האוא"ס בגילוי מאחר שזהו סבתם. וה"ה מיוחדים בתכלית באוא"ס שאינן בבחי' מציאות דבר, ומה שנת' בהמשל שאינן מציאות לעצמן לבד הגחלת, הענין הוא דכאמת הכל הוא בחי' רצון דבחי' חכ' שבכתר ובינה שבכתר וכו' אין זה בחי' חכ' ובינה כ"א הרצון להתחכם והרצון להבין וכן הרצון להתחסד כו' וכמ"ש בבה"ז שמות בענין גרון דא"א כמא' תשורי מראש אמנה, ועם היות שהן רצונות פרטים, וברצון להתחכם הרי יש בזה ענין ההתחכמות בעולם. מ"מ הכל הוא בחי' רצון שאין בזה התחלקות ואינו דבר בפ"ע מן הרצון הכללי כו', אמנם הע"ס הגלויות הרי שרשם הוא הע"ס הגנוזות שהן מקורי הספי' ובוה הוא התאחדו' שלהם. וה"ה בבחי' מציאות אור וע"כ התאחדות בהע"ס הגנוזות אינו כלל כמו התאחדות הע"ס הגנוזות באוא"ס, והענין הוא דהנה ידוע דהיתוד דאצי' הוא שהוא לבדו הוא ואין זולתו וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, וענין זולתו הוא שבלעדי העצמות לא יש מציאות אבל עם העצמות יש מציאות, שזהו ההפרש בין אין ואפס דאפס הוא שגם עם העצמות לא יש מציאות לבד העצמות, והיינו שלא יש מציאות לעצמו לבד העצמות, ואין הוא שבלעדי העצמות לא יש מציאות, אבל עם העצמות יש מציאות, וז"ע האצי' שהוא הביטול ולא כמו הבריאה, דנבראים הוא שמציאותם הוא בלי הרגש מקורם, שהנברא מרגיש עצמו למציאות ואינו מרגיש כלל את מקורו, ואם ירגיש את מקורו יתבטל מציאותו והיינו כי מציאותו הוא הישות ולכן דוקא כשאינו מרגיש מקורו הוא מציאותו. ואצי' הוא להיפך מזה דבהרגש מקורם הוא מציאותם, להיות דמציאות שלהם הו"ע הביטול, ולכן דוקא בהרגש מקורם הוא מציאותם כו', וכמו דגים הפורשים מן הים שנבדלים

ממקורם ה"ז מיתה. והדוגמא למעלה כבי' הו"ע דכד את תסתלק אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא כו' ורק בהרגש מקורם הוא מציאותם שהן בבחי' אין כו', והרי אין זה כמו יחוד הגנוזות בהגחלת שזהו שאינן בבחי' מציאות לעצמן, משא"כ הגלויות הוא שאינן בבחי' מציאות בפ"ע, אבל מ"מ הן בבחי' מציאות לעצמן כו' (והע"ס הגלויות ה"ה מתאחדים ג"כ עם בחי' רצון המאציל להאציל אך זהו כמו סיבה ראשונה להם שהוא בבחי' הבדלה כו', ומ"מ אמיתית סבה ראשונה למעלה מבחי' הרצון והיינו בחי' תחתונה שבעצמות כו', וי"ל דעצם הגחלת רומז על בחי' תחתונה שבמאציל שזהו בחי' העתקת העצמית להיות בבחי' ממוצע שזהו סבת בחי' הרצון להאציל וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג שהיא האצילה בחי' העליונה שבנאצלים כו'). וזהו והחכ' מאין תמצא מבחי' הכתר דעם היות שיש התכללות הספי' בכתר ה"ה לא בבחי' מציאות דבר, וחכ' דאצי' שהיא בבחי' מציאות ה"ז כמו יש מאין כו'. אמנם בהמשל דשלהבת הקשורה בגחלת הרי גם השלהבת הגנוזה הגם שאינו במציאות גחלת ה"ה מ"מ במציאות אש עכ"פ, לא בבחי' העדר המציאות לגמרי. ועם היות שאינה דבר לעצמו לבד הגחלת ה"ז עכ"פ כמו שהגחלת היא באש דהיינו בבחי' ציור לא בבחי' פשיטות לגמרי כו' דכמו"כ הוא בבחי' ספי' שבכתר שאינם בבחי' מציאות ה"ה עכ"פ רצונות פרטים ויש שם גם ענין ההתחכמות כו' כנ"ל, וכ"ז הוא לא בבחי' מציאות כנ"ל, מ"מ ה"ז בבחי' ציור כו'. והיינו דהמובן מהמשל דשלהבת הקשורה בגחלת הוא שאינן מציאות בגילוי וגם לא בבחי' מציאות לעצמן, אבל מ"מ אינן בבחי' פשיטות כו', ויובן יותר ענין ע"ס הגנוזות עד"מ אבן החלמיש שמוציאין ממנו אש ע"י הכאה שלא יש בו מציאות האש כלל רק שיש בו כח החום אבל אש במציאות אין בו, ולכן גם אם ישימו אותו במים אינו נכבה, והענין הוא כי יש ב' מיני העלם, הא' העלם שישנו במציאות וכמו השלהבת הגנוזה בהגחלת שיש בה אש בעלם, והב' העלם שאינו במציאות וכמו האש שבאבן החלמיש כו' וכמ"ש במ"א באורך, וכמו"כ הוא בנפש בכחות ההיוליים העצמיים שבעצם הנפש וכמו כח השכל ההיולי העצמי שאינו שכל כלל, ולא כמו כח המשכיל דעם היות שאינו במציאות שכל ה"ה מ"מ ענין שכלי בעצם שהרי הוא מקור לשכל, משא"כ כח ההיולי העצמי אינו שכל כלל ולא מקור לשכל וממנו נמצא ההמשכה נעלמת דכח השכל לא שהוא בבחי' מקור איליו וכמ"ש במ"א, והוא בבחי' פשיטות כמו פשיטת עצם הנפש דכל הכלול בעצם ה"ה כמו העצם וכשם שהעצם פשוט כמו"כ כח השכל הכלול בעצם הוא פשוט, וכן כח החסד העצמי הנטוע ומושרש בעצם הנפש כו', והדוגמא למעלה הוא בבחי' מחד"ק דא"ק דמח' זו היא על כל ההשתל' והספי' וכולן נסקרין בסקירה אחת לא בבחי' מציאות כלל, שהרי אצי' ועשי' שמובדלין זמ"ז ה"ה שם בהשוואה בתכלית. ובהכרח שאינן בבחי' מציאות דבר כו' ועז"א אתה הוא חכים ולא בחכ' ידיעא דחכ' דאצי' הוא בחי' חכ' ידיעא שה"ה בחי' חכ' בגילוי, וגם היא בחי' מקור לחכ' דברי' כו' וי"ל דחכ' שבכתר נק' ג"כ חכ' ידיעא מפני שהיא בחי' העלם שישנו במציאות ובבחי' מקור לחכ' דאצי' אבל חכ' דא"ק שבבחי' העלם שאינן במציאות ואינו בבחי' מקור כלל ה"ז בחי' חכים

ולא בחכ' ידיעא כו' וכמ"ש בע"ח דא"ק הוא בחי' א"ס ששם הכל בבחי' פשיטות כו', אמנם גם א"ק הוא לאחר הצמצום ומה שנק' א"ס הוא בהשאלה וכמו שהים נק' מים שאין להם סוף הרי אין זה שאין להם סוף באמת רק שלגבי העולם אין להם סוף, וכמו"כ בחי' א"ק הוא שנק' א"ס לגבי ההשתל' וע"כ עכ"פ שייך שם בחי' התכללות הספי' כו'. והרי גם הקו הנמשך מאוא"ס שהקו למעלה מבחי' א"ק יש בו ג"כ ספי' רק שהן בבחי' מ"ה ובבחי' פשיטות ומ"מ יש בו ספי' וכמ"ש במ"א. אמנם באוא"ס שלפני הצמצום שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו' ושיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל, הרי שם לא יש ענין המציאות כלל וענין הע"ס הגנוזות באוא"ס שלפני הצמצום הוא עד"מ השמות דהשם אינו גם בהעלם באדם ולא כמו הכחות גם ההיולים העצמיים דמ"מ ישנם כחות דכמה שהן בבחי' פשיטות הרי ישנם עכ"פ. אבל השם אינו נמצא בו כ"כ אפילו בהעלם כו', וכמו השבחים שמשבחים לאדם בשם חכם עד"מ הרי עי"ז נמצא בו חכ' גם כשלא הי' בו מקודם אפי' במקור החכ', והיינו שנעשה חכם עי"ז כו'. וכמו"כ הוא למעלה הוא שלא יש גם מקור לחכ' רק שיש מקום שכאשר יקראוהו בשם חכם יהי' מקור לחכ' כו' וכמ"ש בהוס' תו"א בהבי' דואני נתתי. והיינו ענין ע"ס הגנוזות שאינן במציאות כלל וכמ"ש במ"א דאין מציאות לגנוזות שאינן במציאות כלל כו'. ועפ"ז יובן ב' הענינים בבחי' חכ' שהיא בבחי' גילוי ההעלם ובבחי' יש מאין. דלגבי בחי' חכ' שבכתר ה"ז בבחי' גילוי ההעלם שה"ה בבחי' מקור לע"ס שהן בחי' העלם שישנו במציאות עכ"פ, ע"כ שייך בהם גילוי ההעלם. ואין זה כמו גילוי ההעלם כמו השתל' עו"ע דמה שכלול בעצמותו ומה שבבחי' גילוי חוץ לעצמותו הוא ריחוק גדול כו', ומ"מ שייך בזה גילוי ההעלם כו'. וזהו דאצי' הוא התגלות כח הכמוס והחתום כו', אבל לגבי בחי' א"ק ומכ"ש לגבי אוא"ס שלפני הצמצום נא' והחכ' מאין תמצא שהיא בבחי' יש מאין כו'. ובאמת מ"ש והחכ' מאין תמצא היינו מאין האמיתי דא"ס, שהרי הע"ס הגנוזות שבאוא"ס שלפני הצמצום היינו בבחי' עלות הרצון, אבל באוא"ס שלפני עלות הרצון וכ"ש בבחי' עצמות אוא"ס אינו שייך ע"ס, ולמעלה מגדר ספי' לגמרי (עמ"ש בד"ה החדש הזה, עטר"ת). וזהו בחי' אין האמיתי שאינו שייך ענין הספי' כלל כו', ועו"א והחכ' מאין תמצא בבחי' יש מאין כו'. ונמצא כללות הענין דלגבי בחי' הקו שנמשך מאוא"ס להאיר העולמות ומאיר בבחי' חכ' וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כו', ובד"כ לגבי האור השייך אל העולמות החכ' היא בבחי' גילוי ההעלם, ולגבי עצמות אוא"ס היא בבחי' יש מאין כו'. וזהו ג"כ ב' הענינים במעלת התורה, דמש"א אורייתא וקוב"ה כולא חד היינו לגבי גילוי הקו. דלהיותו בבחי' דביקות במקורו ומעין מקורו ה"ז נק' קוב"ה כו'. ובזה התורה היא בבחי' חד ממש. ולגבי בחי' עצמות אוא"ס נא' עוטה אור כשלמה שהיא בחי' לבוש לבד, וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני שהיא משל לא"ס קדמונו ש"ע, דמשל הוא לבוש כו'. וזהו ועבדתם את ה' אלקיכם, הוי' אלקיכם הוא בחי' חו"ב, וצריכים להמשיך בחי' עצמות אוא"ס בחו"ב, להיות דוהחכ' מאין תמצא ע"ז הוא העבודה להמשיך בחי' עצמות אוא"ס בחו"ב, שזהו ע"י התפלה שנק' עבודה, וכמ"ש

ולעבדו בכל לבבכם, איזהו עבודה שבלב זו תפלה כו'. דהנה אי' בע"ח דלהמשיך בחי' יחוד או"א הוא ע"י מס"נ, ויחוד זו"נ ממשיכים ע"י תומ"צ. וידוע הענין בזה, דיחוד זו"נ הוא להמשיך מה שכבר נמשך בהשתל' ובמקור ההשתל', וע"כ ממשיכים זה ע"י תומ"צ, להיות כי התורה היא מתאחדת במדרי' וכנ"ל* דאורייתא וקוב"ה כולא חד כו'. אבל יחוד או"א שנמשך גילוי אור חדש מעצמות או"א"ס זהו ע"י מס"נ בק"ש כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דונקדשתי, וזהו שהמשכה היא ע"י התפלה. דהנה כללות ענין התפלה הוא התלהבות והתפעלות הנפש ברצוא לאו"א"ס ב"ה ולכן הנה התפילה היא בכוונה דאם כיוון לבו יצא ואם לא כיוון לבו אין זה ענין התפלה כו', וכל עניני התפלה הכל הוא עניני התבוננות כמו בפסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש כו' כי זה כל ענין התפלה התפעלות הנפש בבחי' רצוא לאלקות כו'. והעיקר הוא הרצוא שמצד עצם הנשמה, שז"ע שנא' על התפלה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. מוצב ארצה היא הנשמה שבגוף בחי' נר"נ שבנשמה, שהיא העבודה שע"פ טו"ד, וכמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייד. דכמו שהאדם אוהב חיי נפשו, כמו"כ כשמתבונן דאו"א"ס הוא חיי החיים ה"ה אוהב אלקות כו', דאהבה זו היא מועלת לפי ערך השגתו וההרגש שנרגש הענין בנפשו כו'. וכמו"כ כללות ההתבוננות באלקות שאפשר להיות בהשגה, והיינו האלקות שבבחי' התלבשות בעולמות, דבהשגתו ובהתבוננות בזה נרגש בנפשו העילוי והיוקר באלקות, שע"יז הוא קירוב ודביקות נפשו בהאלקות כו'. וכ"ז הוא בהגבלה לפי אופן השגתו באלקות ולפי אופן הרגש העילוי כו'. אבל בחי' הרצוא שמצד עצם הנשמה הוא בבחי' יציאה לגמרי מגדר כלים ומגדר הגבלה, שאין זה ע"פ השכל, דשכל אינו מחייב היציאה מגדר הגבלה. וה"ז באמת למעלה מטו"ד מבחי' הרצון העצמי והטבעי דנשמה שיש לה בעצם רצון לאלקות שאינו מצד הטו"ד כלל כו', והו"ע המס"נ בביטול כל הרצונות, לא מבעי רצונות גשמיים אלא גם רצונות רוחניים וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, רק להיכלל בעצמות או"א"ס כו', וז"ע וראשו מגיע השמימה, שזהו עיקר ענין התפלה גילוי בחי' המקיפים שבנפש כו'. וזהו יתרון התפלה על התורה, דעסק התורה אינו בבחי' מס"נ, רק שיש מס"נ על התורה שזהו ענין בפ"ע, אבל עסק התורה אינו במס"נ, אדרבא כל ענין התורה הוא ידיעת והשגת התורה שזהו בשכל דוקא. ותפלה היא במס"נ כו', וזה תופס בבחי' עצמות או"א"ס כו', שע"י העבודה במס"נ ממשיכים מבחי' עצמות או"א"ס גילוי אור חדש כו'. וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם, שע"י עבודה תפלה במס"נ מצד עצם הנשמה ממשיכים בחי' עצמות או"א"ס בחו"ב כו'. ובכדי לבוא להתגלות עצם הנשמה, הנה בסדר והדרגה זהו ע"י הקדמת העבודה שע"פ טו"ד. דבכדי לבוא למדרי' שלמעלה מהשגה הוא ע"י הקדמת ההשגה, שהרי או"א להיות מתחלה במדרי' שלמעלה מהשגה, רק תחלה צ"ל השגה ואח"כ מהשגה באים למדרי' שלמעלה מהשגה כו'. וז"ש נשמת שדי תבינם, דנשמה היא השגה, ואלקות הוא למעלה מהשגה.

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: במדרי' זו כנ"ל.

ומ"מ נק' הנשמה נשמת שדי, והיינו מפני שע"י השגה באים לבחי' שלמע' מהשגה וכמש"א ותן בלבנו בינה להבין דבר מתוך דבר, תוך דבר בחי' ממכ"ע ודבר בחי' סוכ"ע ומתוך דבר באים לבחי' דבר כו'. וזה בכמה אופנים, אם שבהשגה יודעים שהמושג הוא בחי' הארה לבד ומשיגים שיש בחי' העצם שהוא בלתי מושג כו', או בבחי' ידיעת השלילה. וכידוע דידיעת השלילה הוא באוא"ס הבלתי מושג בידיעת החיוב כ"א בדרך שלילה לבד. ומ"מ הרי בידיעת השלילה יכול להיות קצת הכרה באוא"ס המופלא, וכמ"ש בלק"ת בהבי' דאלה פקודי. וזה בא ע"י ידיעת החיוב, שע"י הידיעה וההשגה במה שמושג יודעים מה לשלול באוא"ס ב"ה, וע"י השלילה הוא ההכרה באוא"ס המופלא כו' וכמ"ש במ"א. והיינו שע"י הטו"ד באים ללמעלה מטו"ד כו'. וגם שהרי הגילויים דעצם הנשמה נותנים מלמעלה, והוא ע"י הקדמת העבודה שע"פ טו"ד, וכמ"ש ואתנם לו מורא וייראני, שע"י וייראני ע"ז ואתנם לו מורא כו'. וכן גילוי האהבה העליונה הוא ע"י האהבה שלמטה, והיינו שע"י אמיתת העבודה שע"פ טו"ד נותנים מלמעלה העבודה שלמעלה מטו"ד כו'. וזה בנשמות הגבוהות שעבודתם באהו"ר שע"פ טו"ד היא עבודה אמיתית, והשגתם באלקות היא השגה גמורה דהשגתם היא השגה אלקית שיודעים ומשיגים אלקות יש בהם גם ידיעת השלילה כו'. ובד"כ הוא בזה"ב שהי' גילוי כל הכחות דראי' ושמיעה כו', והיינו דמה שאפשר להיות מושג באלקות הי' אצלם בהשגה גמורה, ועבודתם הי' עבודה אמיתית כו'. אבל בזה"ג ובנשמות נמוכות שהעבודה דאהו"ר אינו עבודה אמיתית ממש, וכ"ש שהשגתם באלקות אינו השגה גמורה הרי אינם בערך בחי' ידיעת השלילה והכרה באוא"ס, ולהיות בהם גילוי מדרי' עצם הנשמה בסדר והדרגה כו', וע"כ צ"ל בדרך או"ח. והו"ע ויצעקו אל ה' בצר להם מתוך ההעלמות וההסתרים, כשמתבונן בהריחוק שלו איך שמרוחק מאלקות, דגם כאשר מתעורר באהו"ר אינם אמיתיים כלל, ובפרט בהעדר עבודה ושנמשך אחרי החומריות בתאוות ותענוגי עוה"ז, ומתמרמר בנפשו מאד ע"ז שע"ז נעשה הצעקה מעומקא דלבא, בהתגלות עצם הנשמה בתוקף הרצוא, שהרצוא הוא לבחי' עצמות או"ס. הגם שאינו בערך זה כלל מצד עצם מהותו ואין בו כלל הרגש הא"ס, הנה באמת זהו אמיתית ענין למעלה מטו"ד שהוא בבחי' תוקף הרצוא לאוא"ס גם שאין בו הרגש הא"ס כלל כו', וגם שמצד מהותו אינו בערך זה כלל, הנה זהו באמת בדרך דילוג שלא בסדר והדרגה כו'. וז"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה, יונתי בחגוי הסלע היינו התלבשות והתעלמות הנשמה ביצה"ר בנה"ב שקשה כסלע כו'. הנה העלי' ע"ז הוא בסתר המדריגה שלא בהדרגה כלל כו' וכמ"ש במ"א. וזהו הראיני את מראיך בבחי' או"ח כו' כי קולך ערב ומראיך נאווה, דבחי' הקול בצעקה פשוטה בבחי' או"ח זה מגיע עוד למעלה יותר כו' וכמ"ש ואני תפלה, ופי' רבינו נ"ע (בד"ה כי אברהם לא ידענו) שהו"ע ואני בתוך הגולה, דבזה"ג אני בעצמי תפלה לאוא"ס ב"ה שלא ע"י המדות, דבזה"ב דזו"נ היו פכ"פ המל' שואלת צרכי' מז"א בעלה, אבל בזה"ג אני בעצמי תפלה כי אתה אבינו כו', כי אברהם לא ידענו כו', שלא יש אהו"ר. אבל אתה אבינו, והיינו הרצוא לבחי' עצמות

אוא"ס כו'. ועי"ז ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס בחי' תוס' אורות בחו"ב כו'. ז"ש ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, בחי' ואתה קדוש הוא בחי' עצמות אוא"ס שקדוש ומובדל לגמרי, יושב תהלות ישראל שנמשך ע"י תהלות ישראל בעבודה דתפלה. תהלות ישראל הוא כל הנשמה תהלל י"ה, די"ה בחי' חו"ב ותהלל י"ה הוא הגילוי בחו"ב, וזהו ע"י תהלות שע"י התפלה ממשיכים אוא"ס בחו"ב כו'. וזהו ועבדתם את ה' אלקיכם, להמשיך בחו"ב מבחי' עצמות אוא"ס ב"ה. וזהו דעבודה צורך גבוה דהיינו בחו"ב, דבעצמות אוא"ס אינו שייך ענין העבודה, אך בחו"ב להיות שזהו באין ערוך לגבי עצמות ע"ז הוא העבודה להמשיך בחי' עצמות אוא"ס בחו"ב כו'. וזהו וברך את לחמך כו', שע"י ועבדתם את הו"י אלקיכם נמשך אוא"ס בתורה. דהתורה נק' לחם וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, לכו לחמו בלחמי כו', דכאשר* בתורה שהיא בחי' חכ' אזי התורה היא בחי' לחם, דכמו הלחם שמחבר הנפש עם הגוף שהרי בהעדר האכילה נחלש ויכול להיות הסתלקות הנפש מהגוף, והלחם מחבר חיות הנפש עם הגוף, כמור"כ התורה מחברת שע"י נמשך גילוי אוא"ס. דהנה איהו וחייהו חד איהו וגרמוהי חד, חייהו בחי' מוחין וגרמוהי מדות, ובכדי שיהי' איהו וגרמוהי חד זהו ע"י חייהו, דהכלי לגילוי הוא חכ', וע"כ המשכת אוא"ס שע"י התפלה הוא בתורה, וע"י התורה נמשך הגילוי גם במדות כו'. והיינו שיהי' הגילוי דעצמות אוא"ס בכל הע"ס דאצי' כו'. אמנם מ"ש לחמך, שהרי לכו לחמו בלחמי, שהתורה היא לחמי לחם שלמעלה מהו אומרו לחמך, היינו להיות הגילוי בתורה שלמטה כו'. דהנה מ"ש יושב תהלות ישראל וכן אמרו"ל יושב ועוסק בתורה וצ"ל מה"ע ישיבה. אך הענין הוא, דהנה אמרו"ל ג' נובלות הן נובלות חכ' של מעלה תורה כו', נובלות הוא מה שנובל ונושר מהאילן שזהו מותרות, וכמור"כ תורה היא נובלות חכשמ"ע בחי' חיצוניות ומותרות כו'. ולכא' אינו מובן והלא אורייתא מחכ' נפקית, אלפים שנה קדמה תורה לעולם כו', ואיך א' שהיא בחי' נובלות לבד. אך הענין דמש"א דתורה היא נובלות חשמ"ע ה"ז לשבח לא לגנאי ח"ו, דהרי התורה למטה נתלבשה בלבושי נוגה, דכל ענין התורה הוא להבדיל בין הטמא ובין הטהור כו'. וזהו שית סדרי משנה שהן ו"ק דיצי' להכשיר ולפסול לטמא ולטהר ולחייב ולזכות כו'. ובכדי שיתלבש בלבושי נוגה זהו רק בחי' נובלות חשמ"ע הוא שנתלבש בזה, דבחכ' אתברירו והוא בחי' נובלות לבד שיורד למטה כו'. אך זהו הוראה דשרש ההמשכה הוא מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' ח"ע דאצי', שהרי זהו כלל דכל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר, ובכדי שיהי' השפלת האור למטה שרש ההמשכה הוא מלמעלה יותר כו'. ועי"ד מ"ש ועברתי באמ"צ, אני ולא מלאך כו', דבמצרים ערות הארץ מקום הטומאה א"א לירד שם ולברר רק אני דוקא כו'. וכמור"כ בכדי לירד בתורה למטה לברר בירורים זהו דוקא מלמעלה מבחי' חכ"ע כו'. ויובן זה ממ"ש בע"ח דמקרא משנה ותלמוד הן חב"ד חג"ת נה"י, ובפע"ח אי' דמקרא בעשי' ומשנה ביצי' ותלמוד בברי', ולכא' א"מ והלא מקרא זהו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דכאשר עוסק.)

עיקר התורה ומשנה ותלמוד הוא רק פי' וביאר התורה, איך מקרא בעשי' ותלמוד כברי'. אך הענין דהנה במקרא לא יש ביאור וטעם ושכל על המצות רק עצם מעשה המצוה, וג"ז אינו מבו' בתושב"כ שהרי אין אנו יודעים מתושב"כ איך יהיו תפילין וציצית וכה"ג, רק מתושבע"פ יודעים איך שיהי' המצוה, ובתושב"כ הוא רק שזה מצוה וזה מצוה כו', וחלק רב מתושב"כ הוא ספורי מעשיות שאינן מצות ובתושב"כ העיקר הן האותיות שצריכים להיות כתובים בדיו על הקלף ובציור ותמונה כזו דוקא ובאלו התגין, והאותיות דתורה זהו תורה, והראי' שעל אותיות התורה מברכין נותן התורה, דאפי' ע"ה שאינו יודע כלל פי' המלות מברך ג"כ נותן התורה, וכל הקורא בתורה אע"ג דלא ידע מאי קאמר כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה כו'. ובאותיות אלו יש בהם רזין יסודות עליונים, דרע"ק הי' דורש על כל קוץ וקוץ תלי תילים של הלכות, וכן בפנימיות התורה הרי בהאותיות והתגין יש סודות ורזין עילאין (ועמ"ש בזהר אחרי דע"ט ע"ב) וכ"ש בהטעמים ונגינות כו', ולכאו' איך הוא התלבושות רזין עילאין באותיות. אך זהו מצד מעלת האור, להיות שזהו מבחי' חב"ד דאצי' (והיינו בחי' חב"ד שבחכ' וכמ"ש במ"א דכל מדרי' חב"ד חג"ת נה"י הנ"ל הכל הוא בבחי' החכ' כו') ע"כ ירדה למטה מטה בבחי' אותיות ועשי', ומשנה ותלמוד מפני שאינם למעלה כ"כ לכן ירדו רק במדות וטעם, שהמשנה היא בחי' מדות ותלמוד טעם ושכל. וכידוע דשם אינו נוגע האותיות רק הטעם ושכל. והיינו מפני שבשרשם אינם גבוהים כ"כ ע"כ הן בבחי' טעם ושכל. ומקרא להיות דבשרשו למעלה יותר ע"כ בא דוקא בעשי' ואותיות כו'. דכל הטעם והשכל שבתלמוד אינו בערך כלל לגבי החכ' הגנוזה ונעלמה באותיות התורה כו'. וכמו"כ יובן בכללות ענין התורה שירדה למטה לברר בירורים הנה שרש ההמשכה הוא מלמעלה יותר כו'. וזהו ההפרש בין תורה של מעלה לתורה של מטה, דלמעלה התורה היא בחי' חכ', ולמטה התורה היא רק נובלות חשמ"ע, אבל שרש ההמשכה הוא דוקא מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מח"ע כו', וכמ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו היינו בחי' חכ' כמו שהיא למעלה כ"א בזאת יתהלל המתהלל, בזאת דוקא, בחי' חכ' דתורה שירדה למטה דוקא לברר בירורים כו' דבזה דוקא השכל ויודע אותי בחי' עצמות א"ס כו', כי באלה חפצתי דוקא לעשות חסד משפט וצדקה בארץ דוקא כו'. וז"ע יושב ועוסק בתורה, ישיבה הוא כבי' השפלת הקומה, עד"מ אדם העומד הרי המוחין מוגבהים וכשיושב ה"ה מושפיל בקומתו ומוחין שלו. וכמו"כ ענין יושב ועוסק בתורה הוא המשכת החכ' למטה בתורה לברר בירורים. והוא דוקא ע"י תהלות ישראל, וזהו יושב תהלות ישראל, שע"י המס"נ דנשי' בתפלה ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס בתורה, ועי"ז הוא המשכת החכ' בתורה שלמטה לברר בירורים בכח התורה כו'. וזהו דג' שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, שהוא זמן תפלה דבזמן שמקבל תהלות ישראל במס"נ שלהם יושב ועוסק בתורה המשכת בחי' עצמות אוא"ס בתורה למטה לברר בירורים כו'. וזהו וברך את לחמך, היינו שיהי' המשכת העצמות בתורה למטה כו'. וענין לחמך ומימך הוא תושב"כ ותושבע"פ שהן חו"ב, לחמך בחי' תושב"כ ומימך תורה שבע"פ. והרי

חכ' למעלה מהבינה, ומפני מה תושב"כ היא בחי' לחמך שהוא לבוש גשמי יותר ממים. הנה זהו כמו מקרא ותלמוד דמקרא שלמעלה בשרשו מתלמוד בא למטה בעשי' דוקא, כמו"כ בחי' החכ' שלמעלה מבינה באה בלבוש גשמי יותר כו'. וזהו ע"י ועבדתם את הוי' אלקיכם שממשיכים מעצמות או"ס בחו"ב עי"ז וברך את לחמך ואת מימך ההמשכה בתושב"כ ובתושבע"פ למטה לברר בירורים בכח התורה כו'. ואח"כ או' והסרתי מחלה מקרבך, מחלה הוא מקור החולי, והוא היפך הלחם דלחם מחבר הנפש עם הגוף ומחלה הוא מפריד, כי זהו בחי' הרע דנוגה. ועז"א והסרתי מחלה מקרבך, להסיר את הרע לגמרי מכל וכל. דהנה ע"י חו"ב שמתלבשי' בתושב"כ ותושבע"פ שמבררים בירורים, ה"ז רק להבדיל בין הטמא והטהור, והיינו שנפסק ע"פ התורה שזה טמא, אבל הטמא הוא נשאר, ומ"ש והסרתי מחלה הוא שיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ שיתבטל לגמרי, או גם שהטמא יהפך לטהור והרע יהפך לטוב כו'. ועז"א והסרתי בעצמי, שזהו דוקא ע"י גילוי בחי' עצמות א"ס ממש כו'. דהנה ועבדתם את ה' אלקיכם זהו ג"כ המשכה מבחי' עצמות א"ס כנ"ל, הנה ההמשכה היא בחו"ב, וע"כ מזה הוא רק הברור להבדיל בין הטמא והטהור כו'. אבל להיות הביטול לגמרי. ובפרט שהטמא יהפך לטהור זהו ע"י גילוי ממש דבחי' עצמות א"ס. וזה יהי' לעתיד לאחר גמר הברורים, שיתגלה בחי' העצמות ואזי והסרתי מחלה שיתבטל לגמרי כו'. וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם דעבודה צורך גבוה היינו בחי' חו"ב מפני שוהחכ' מאין תמצא שבאין ערוך לגבי עצמות. ועי"ז הוא העבודה בתפלה במס"נ להמשיך בחי' עצמות א"ס בחו"ב כו'. ואזי ועבדתם ל' רבים מפני שיש בזה ב' מדרי' דזה"ב וזה"ג והיינו אם זהו בהתגלות שרש ומקור הנשמה, או דוקא מהנשמה שכגוף שבאים להתגלות העצמות כו'. וזהו ועבדתם ל' רבים בב' האופנים הנ"ל, ועי"ז וברך את לחמך ואת מימך ההמשכה בתושב"כ ותושבע"פ למטה לברר בירורים בכח התורה כו'. וכ"ז הוא בדרך בירור. ואזי אח"כ והסרתי מחלה מקרבך שיהי' בבחי' העברה לגמרי שזהו דוקא בהתגלות עצמות א"ס שאזי והסרתי מחלה מקרבך שיסיר לגמרי מכל וכל כו'.

בס"ד ש"פ תרומה, עטר"ת.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. וצ"ל מ"ש ויקחו לי דלכאורה הול"ל ויתנו, גם מהו לי, מה שייך לקחת תרומה לגבי למעלה, והול"ל לכאורה ויקחו תרומה. גם צ"ל דתחלה או' ויקחו לי תרומה, דמשמע שזהו כלל לכל ישראל, ואח"כ מאת כל איש אשר ידבנו לבו ה"ז כמו פרט מאת אשר ידבנו לבו דוקא, ובאמת הי' צריכים הכל ליתן, דרק התרומה שלישית היתה בנדבה, אבל ב' תרומות אלו הי' בחיוב על כאו"א כו'. גם מה

שאו' תחלה תרומה סתם ואח"כ תרומתי. והנה בתרומה יש ב' פי'. הא' ל' הרמה וכ"פ בזהר תרומה ארמותא, שהו"ע רוממות והגבהה. והתרגם מפרש תרומה אפרשותא, והפרשה הוא המשכה וגילוי, וכמו שאצי' הוא הפרשת הארה מאוא"ס המאציל שזהו בחי' גילוי. וצ"ל מהו ב' ענינים אלו בתרומה. ובזהר קרח דקע"ט ע"א אי' ויקחו לי תרומה תרי ממאה ליחדא לי' תרין זימנין ביומא, דהיינו תרין ממאה, במ"ט אתוון דשמע ובשכמל"ו דערבית ובמ"ט אתוון דשחרית, חסרין תרין ממאה דאינון שכינתא עילאה ותתאה, הרי תרומה עם מס"נ דק"ש. וצ"ל שייכות מס"נ דק"ש לתרומה. ולהבין כ"ז ילה"ק דהב' פרשיות דק"ש אי' בכתהאריז"ל דפ' ראשונה היא ש' מ"ב דיש מ"ב תי' עד* שהוא בחי' גבו' והוא בחי' עליות, ופ' שני' היא ש' ע"ב דיש בה ע"ב תי' עד ושמתם, וש' ע"ב הוא בחי' חסד דחסד בגימ' ע"ב. ובזהר פ' ואתחנן משמע להיפך, דפ' ראשונה בחי' חסד, שהרי נא' בה ואהבת את ה"א כו', ופ' שני' בחי' גבו' ולכן נא' וחרה אף ה' כו'. אך הענין, דהנה במשנה דברכות א' למה קדמה שמע לזה"ש בכדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו ע"מ. דקבעומ"ש הוא העלאה, וקבלת עול מצות המשכה. דהנה עיקר מצות ק"ש בפ' ראשונה הוא למס"נ באחד וכדאי' בעובדא דרע"ק שהי' מאריך באחד עד שיצא נשמתו, הרי שהי' מאריך באחד דוקא. ור"י הנשיא הי' מעביר ידו על עיניו ומקבל עליו עומ"ש בפסוק ראשון דק"ש, וגם עיקר הכוונה היא בפ"ר, ואי' בזהר שהו"ע למס"נ באחד, והרי מס"נ הוא בכל נפשך וכדאי' במשנה בכל נפשך אפי' נוטל את נפשו, ומה"ע למס"נ באחד קודם שאו' בכל נפשך. אך הענין הוא דמס"נ בפועל והו"ע מס"נ על קדה"ש הוא בכל נפשך וע"כ הקבלה על מס"נ בפועל הוא באו' בכל נפשך. אמנם ענין למס"נ באחד הוא להיכלל וליבטל באחדות פשוטה, וז"ע מס"נ היינו מסירת הרצון, דנפש הוא רצון וכמו אין נפשי דפי' אין רצוני, ומס"נ הוא מסירת וביטול כל הרצונות, והיינו שמגביר רצונו ותשוקתו לה' אחד עד שנפשטו רצונותיו מכל דבר זולתו ית', דבכל עניני העולם אין חפצו ורצונו כלל מפני עוצם הרצון והתשוקה לדבקה בו ית' אין כל הענינים נחשבים אצלו כלל לרצות בהם, וכמ"ש ועמך לא חפצתי, דע"פ פשוט הוא שאינו חפץ כלל בשום ענין מעניני העולם, ואין רצונו מתיישבת ומתקבלת כלל בעניני העולם, והוא ברצון א' רק לה' לבדו, וכמ"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלקים כו'. והוא האהבה פנימיות דפנימיות נקודת הלב שכל לבו מלא באהבה זו ואין לו מקום כלל על רצון אחר. דאהבה חיצונית דחיצונית הלב הוא שהגם שרוצה באלקות ומ"מ יש מקום גם לרצון אחר מפני שהאהבה היא רק בכחות הנפש הבאה מצד ההשגה וחיוב השכל שמחייב לאהוב את ה', שאין עצם הנפש מתגלה בזה, וע"כ אין הלב מלא וגדוש מהאהבה, ויש מקום גם לאהבה אחרת. אבל האהבה דפנימיות הלב היא מעצם הנפש שהיא קשורה בנקודת הלב, והלב מלא מהאהבה שאין לו רצון אחר כלל, והוא ברצון א' רק לה' לבדו כו', וכמ"ש בד"ה זכור דעמלק בתו"א פ' תצוה. וזהו למס"נ באחד, דבזה ה"ה נכלל באמת ביחודו

(* התיבה שלאח"ז אינה ברורה בגוכי"ק. ואוצ"ל: ובשעריר.)

ואחדותו ית', ונמשך ומתגלה ע"י ההתבוננות בה' אחד איך שכולא קמ"י כלא חשיב כו'. והענין הוא דהנה כתי' והחיות רצוא ושוב, דלפי פשוטו של מקרא קאי על הנבראים, והיינו דחיות המרכבה הן בבחי' רצו"ש, וכמ"ש במג"ד להרדב"ז ז"ל כי החיות שהן למטה מהכסא משתוקקות וצמאות ורוצות להשיג את הכבוד עליון אשר למעלה מהם כו', וע"י תשוקתם ועלייתם ה"ה מתמלאים מהשפע העליון, והמבוקש בהרצוא שלהם הוא שהרי ב"ע הן עולמות נפרדים ואינו מאיר שם גילוי אלקות ממש, ואינו כמו האצ"י ששם מאיר אוא"ס בגילוי ממש ומתייחד עמהם וכמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו', דשמי הוא בחי' אצ"י שמאיר שם גילוי אוא"ס ובבחי' יחוד ממש דאיהו וחייהו חד איהו וגרמוהי חד כו', והגם שזהו ג"כ רק הארה שבאין ערוך לגבי העצם וכמשי"ת, מ"מ ההארה דאוא"ס מאיר שם בגילוי ממש שמושג שם מהות האור, וע"כ האצ"י הוא בבחי' יחוד וביטול ממש כו'. משא"כ בב"ע אינו מושג מהות אלקות, דגם במדרי' עליונות דבי"ע הוא רק בחי' ידיעת המציאות דאלקות, וג"ז רק במדרי' היותר אחרונות שבאצ"י כו', וכמארז"ל שאפי' החיות הנושאות את הכסא אינן רואין את הכבוד כו'. וזהו המבוקש שלהם שהגילוי שבאצ"י יהי' גם בב"ע כו', וע"ז הוא הרצוא שלהם ליכלל בבחי' אצ"י וע"ז בהשוב מאיר גילוי הארת אצ"י בבחי' תוס' אור בב"ע כו'. וכמו"כ גם חיוון עילאין בחי' חג"ת דאצ"י הן ג"כ בבחי' רו"ש, שהרי באצ"י יש ג"כ בחי' אבי"ע דאצ"י. ועיקר הגילוי דאוא"ס הוא בבחי' חכ' שזהו בחי' אצ"י שבאצ"י, אבל בז"ת אינו מאיר הגילוי שבחכ'. ולכן האבות שהן בחי' חג"ת דאצ"י נא' בהם ושמי הוי' לא נודעתי להם, דהיינו שהגילוי שבמוחין לא הי' מאיר בהם, וכמ"ש מי ברא אלה מי בחי' בינה ואלה הוא ו"ק דו"א. דכערך הברי' לגבי אצ"י כן הוא ערך הז"א לגבי בינה וכ"ש לגבי חכ' כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ הן ברו"ש שהגילוי שבמוחין יהי' גם במדות כו'. וכמו"כ הנשמות למטה הן בבחי' רו"ש כמ"ש כל הנשמה תהלל י"ה, דנשמה הוא ל' נשימה שזהו ברו"ש, דאם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, אם ישים אליו לבו בבחי' העלאה מלמטלמ"ע וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא כו', אזי רוחו ונשמתו אליו יאסוף שהן הגילויים דבחי' ממכ"ע וסוכ"ע כו' וכמ"ש בהוספות דתו"א בסופו. וע"ז הוא אריכות ההתבוננות דתפלה בפסוד"ו וברכות ק"ש וביותר בק"ש להיות בחי' תוקף הרצוא והצמאון לאוא"ס ב"ה, וע"ז הוא ההמשכה בשמו"ע שאו' ברוך אתה הוי' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. ובד"כ הוא בתפלה ובתורה, דתפלה הוא בחי' העלאה ותורה המשכה וכמ"ש הליכות עולם לו ב' בחי' הילוך הילוך דתפלה מלמטלמ"ע והילוך דתורה מלמעלמ"ט כו'. דכאשר יש בחי' הרצוא דתפלה הנה אח"כ בלמוד התורה מאיר האור והגילוי בנפשו כו'. אמנם הרצו"ש שבנבראים הוא מהרצו"ש שבהאור והחיות אלקי, דמ"ש והחיות רצו"ש יתפרש ג"כ על האור והחיות אלקי מרוכ"ד עד סוכ"ד שהוא בבחי' רצו"ש כו'. דהנה כתי' היא מתהלכת בין החיות, וקאי על בחי' מל' שהיא מתהלכת בב' בחי' הילוך מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע. דבחי' מל' היא בחי' מקור לבי"ע להוותם ולהחיותם, הנה ההמשכה דבחי' מל' להוות בי"ע הוא בבחי' רצו"ש דוקא,

להיות דבי"ע באין ערוך לגבי אצי", דאצי' הוא אלקות ממש, משא"כ ביי"ע הן בחי' יש, ע"כ אם הי' האור בבחי' המשכה לכד דאז הי' בבחי' גילוי ממש, לא היו העולמות יכולים לקבל כלל והיו מתבטלים במציאותם כו', רק ההמשכה היא ברו"ש, היינו בהתפשטות והסתלקות, דמאחר שהוא בבחי' הסתלקות ממילא גם ההתפשטות אינו בבחי' גילוי ממש, כי אינו בבחי' התיישבות ממש, ובאופן כזה יכולים לחיות מהאור האלקי כו'. וכמו בחיות הנפש בגוף שהוא בבחי' התפשטות והסתלקות מפני שגוף ונפש אינם בערך זל"ו. ע"כ א"א שיהי' הנפש בהתיישבות ממש בגוף וגם הגוף אין ביכולתו לקבל את החיות הנפש כ"א בבחי' התפשטות והסתלקות, וזהו הדפיקא דליבא שדופק בב' דפיקות בהתפשטות והסתלקות, וכמ"ש במ"א. וכמו"כ האור והחיות בעולמות הוא בבחי' רו"ש דוקא בבחי' התפשטות והסתלקות כו', דכשם שההתהוות שזוהו ע"י גילוי האור דכל פעולה צ"ל ע"י התגלות הפועל לפעול ומ"מ הוא ע"י צמצום להעלים ולהסתיר את האור וכמ"ש בסש"ב ח"ב בענין הגדול הגבור, דהגדול הוא מדת חסדו וגדולתו ית' להוות עולמות ונבראים כו', והגבור הוא מדת גבורתו ית' לצמצם ולהעלים האור שיוכל להיות ההתהוות מהאור כו'. וזהו דמל' עיקר בנינה מהגבו' בכדי שיוכל להיות ההתהוות כו', וכמו כן הוא בהתלבשות החיות להחיותם שא"א להיות בגילוי אור ממש, וביותר להיותו בבחי' חיות פנימי, שהרי ההתהוות הגם שזהו מהתגלות הפועל מ"מ אינו בבחי' התלבשות פנימי והוא בבחי' העלם והסתר הבורא מהנברא כו', אבל החיות פנימי הוא בבחי' התלבשות פנימי להחיותם, הרי א"א להיות שיהי' בבחי' גילוי ממש, כ"א בבחי' התפשטות והסתלקות יכול להיות החיות כו'. וכמו"כ גילוי האור בבחי' הכלים דע"ס דאצי" הוא ג"כ בבחי' רצו"ש, וכמ"ש בס"י ודברו בהם ברצו"ש, פי' ודברו הוא בחי' מל' דא"ק דכללות ההשתל' וכל הגילויים באצי" הוא מבחי' מל' דא"ק וכמ"ש במ"א, ועז"א ודברו בהם ברו"ש דוקא. ובשרשו הוא בחי' מל' דא"ס שרש ומקורו הקו כו'. וי"ל ג"כ דקאי על הקו וכידוע דהקו נק' שכינה להיות דכל ענינו הוא להאיר את העולמות, וע"כ כמו דשכינה הוא ששוכנת בתחתונים כמו"כ הקו שהוא להאיר ולשכון בעולמות ה"ה נק' שכינה. וגם מפני שהמשכתו הוא ע"י הצמצום ה"ה כמו מקבל לגבי אוא"ס שלמעלה מהקו עש"ז נק' שכינה כו' וכמ"ש במ"א. ועז"א ודברו בהם ברצו"ש, דיגילוי הקו בעולמות הוא בבחי' רצו"ש, וכמ"ש בע"ח בהתהוות הכלי בעקודים שזהו ע"י מטי ולא מטי, דע"י מטי לבד א"א שיהי' התהוות הכלי כ"א ע"י הלא מטי והתרחקו מהרושם שהניח האור נעשה מציאת הכלים כו' וכמ"ש, וכמו"כ המשכתו הקו להאיר ולהחיות הכלים הוא ברו"ש דוקא. רק שלמעלה הוא בבחי' מטי ולא מטי, דתחלה הוא בחי' מטי היינו המשכתו האור שזה נק' ג"כ רצוא וכמ"ש בו ירוץ צדיק וכמ"ש במ"א, ואח"כ ולא מטי שהוא בחי' השוב היינו ההסתלקות כו'. וזהו והחיות רצו"ש, שהאור והחיות האלקי הוא בבחי' רצו"ש, ועי"ז נעשה הרצו"ש בנבראים כו'. ולפי הנ"ל הרי אינו דומה הרצו"ש שבהאור להרצו"ש שבכלים ונבראים, דבהאור הרי הרצוא הוא ההמשכה והגילוי והוא בחי' מטי, והשוב הוא בחי' ולא מטי שהוא העלי'

וההסתלקות. ובנבראים הרצוא הוא העלי' וההסתלקות, והשוב הוא בבחי' המשכה. ולפ"ז צ"ל שמהשוב שלמעלה דהיינו מבחי' ולא מטי שהוא בחי' הסתלקות האור נעשה הרצוא בנבראים, ומהרצוא שלמעלה שהוא הגילוי של האור נעשה השוב שבנבראים. ובאמת יש גם באופן כזה שהרצוא שלמטה נעשה מהתעלמות האור (וכמו צמאה לך נפשי כו' בארץ צי' ועיף בלי מים כו', וכמו כאיל תערוג על אפיקי מים, דהיינו על העדר הגילוי כו', וכמ"ש במ"א. והו"ע נפשי אויתך בלילה בזמן החשך דוקא כו') דהרצוא הוא בבחי' מורגש, וע"י גילוי האור נעשה השוב שהוא בחי' הביטול (וכמו שפרש"י על רצוא ושוב כשמוציאות ראשן מתחת הרקיע כו' נרתעות מפני השכינה שלמעלה מהרקיע וממהרות להשיב את ראשן, שזהו בחי' השוב והביטול שע"י גילוי האור כו', וכמ"ש במ"א דהרצוא הוא בינה והשוב בחכ' כו'). אמנם יש גם בהאור גם בחי' רצו"ש כמו שנת' ברצו"ש שבנבראי', שהרצוא הוא בבחי' עלי' והתכללות והשוב הוא בבחי' גילוי. דהנה בבחי' מל' יש בחי' הרצוא והעלי', וכמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום, דנהו"ת קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך לעלמין כו', וכת' למען ספות הרוה את הצמאה, ופרש"י בסנהדרין דע"ו ב' הצמאה זו כנסי', והיינו בחי' מל' ה' צמאה דבחי' מל' היא בבחי' צמאון לעלות למעלה, להיות דזה שמל' היא בחי' מקור לבי"ע ה"ז ירידה בבחי' מל' וכמא' לכי ומיעטי א"ע, שהוא בבחי' מיעוט כו'. דבאצי' ה"ה בכלל ספירות דאצי' ומאירים בה האורות עצמיים דאצי' דעש"ן נק' כנסי' שכוונת ואוספת בתוכה האורות דישאל דלעילא כו', ובירידתה בבי"ע הרי ירדה הרבה ממדריגתה שגם נקודת המל' שבוקעת המסך שבין אצי' לברי' ומתלבשת בכח"ב דברי' נק' ראש הבריאה עם היות שזהו בחי' אור האצי' מ"מ נק' ראש הברי', ואי' בע"ח שמ"ז פ"א הטעם מפני שיש בזה כמה מיעוטים ואח"כ בקיעת המסך, ע"כ נק' ראש הברי' לפי שאינה כמו באצי', ועז"נ הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים כו'. וכ"ש הארת המל' שנעשה בבחי' אור וחיות לבי"ע שזהו בבחי' ירידה גדולה כו', וע"כ הוא הרצוא והצמאון בבחי' מל' צמאה ומשתוקקת לעלות מירידתה ולהיות נכללת באצי' כו'. וכמו"כ גם האור שמאיר באצי' הוא בבחי' רצו"ש. דהנה בענין אור א"ס שהוא בחי' התגלות העצמות שאינו מתייחס כלל בערך אל העצמות להיותו בחי' הארה בלבד שאין בו מן העצם כלל, וכמו אור וזיו השמש שהוא הארה בלבד, דעצם השמש אינו מתפשט בעולם כ"א הארתה לבד שאינו עצם כלל, ולכן אינו פועל שום שינוי בעצם דבעצם השמש אינו נוגע אם האור מאיר למטה א"ל, ולא כמו בשפע שההשפעה עושה שינוי בהמשפיע, משא"כ באור וכמ"ש במ"א. והיינו מפני שהוא הארה בלבד שאינו עצם כו'. וכמו"כ בחי' האור למעלה הוא בחי' הארה לבד, ולכן נק' אור א"ס ולא אין לו תחלה. ואם הי' העצם נמשך בזה הי' נק' אין לו תחלה. אך להיותו רק הארה הרי יש לו תחלה והוא העצם, ומ"מ אינו נק' אור יש לו תחלה מפני שהתחלה מובדל בערך מן האור. דעצם והארה הרי ההארה היא באין ערוך לגבי העצם, ואין העצם בחי' מקור להארה כו'. ומ"מ הרי ההארה היא גילוי העצמות ומתייחדת עם העצמות, שזהו מעלה

באור על השפע, דאור הוא שדבוק ומיוחד בהעצם, שהרי א"א להיות אור בלא עצם. דבשפע הרי לאחר ההשפעה יכולה להיות ההשפעה גם כשהעצם מתעלם, משא"כ באור הרי כשמתעלם העצם לא יש האור כו'. והיינו שהאור מיוחד עם העצם, ולכן ה"ה כמו העצם, דכשם שהעצם הוא בבחי' א"ס כמו"כ האור ג"כ בבחי' א"ס, וכמש"א אתה אחד ושמך אחד, דכמו שהעצמות הוא בבחי' אחדות פשוטה כמו* האור ג"כ בבחי' אחדות פשוטה, וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, דהיינו הוא ושמו אחד וכמ"ש במ"א. ולזאת הרי האור א"ס אינו בערך להיות בבחי' מקור לעולמות מאחר שהוא כמו העצם כו'. וע"כ הוצרך להיות בחי' הצמצום באוא"ס שנעשה חלל ומק"פ, והיינו בחי' העדר אור הראשון לגמרי, ואח"כ נמשך גילוי הקו שהמשתתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום, אבל הוא בבחי' מציאות אור, דכמו שהוא כלול בעצמותו דהיינו בחי' האוא"ס שלפני הצמצום אינו בבחי' מציאות אור וכמו אור וזיו השמש בגוף כדור השמש שאינו עולה בשם אור כו', וכמו שבא בגילוי הקו אחר הצמצום ה"ה בבחי' מציאות אור כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה תקעו הב' ושם בהג"ה, ובא בבחי' מדה וגבול, וכמ"ש בתו"א בהבי' דיביאו לבוש מל', וה"ז ירידה גדולה לגבי האור כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה את קרבני לחמי, ומ"מ הוא נוגע ודבוק באוא"ס רק שהוא ע"י הצמצום כמ"ש במ"א, ומ"מ הוא בבחי' דביקות במקורו דלכן הוא בבחי' אור כו'. וזהו סבת הרצוא בהאור להיות שהוא הארה לבד ולא עצם. והארה זו כמו שהיא במקורה ה"ה במעלה ובמדרג' עליונה הרבה יותר, ע"כ האור הוא בבחי' רצוא לעלות למעלה להיכלל במקורו כו' וכמ"ש כי ה' אלקיך אש אכלה, וכמו טבע האש לעלות למעלה, שחלוק בזה מכל היסודות שטבעם לירד למטה מפני ששרשם למטה, וטבע האש לעלות למעלה מפני ששרשו למעלה (צ"ל ענין למטה ולמעלה כאן היינו במדרג' שהיא מטה ובמדרג' שהיא מעלה והו"ע בחי' רוח העולה ורוח היורד, והיינו במדרג' שהיא בבחי' דביקות היא בבחי' רוח העולה, ומדרג' שאינו בבחי' דביקות היא בבחי' רוח היורד כו' וכמ"ש במ"א) רק שנאחז ע"י השמן ופתילה, וגם אז הוא מתנענע תמיד שעולה וחוזר. וכמו"כ כי ה"א אש אכלה שהוא בבחי' רצוא ועלי' למעלה ובבחי' שוב למטה מפני שהכוונה העליונה היא שיהי' גילוי אור ע"כ הוא בבחי' המשכה וגילוי, ותיכף כשנמשך ה"ה בבחי' רצוא לעלות למעלה כו'. ומהרצו"ש שבהאור נעשה רצו"ש בנבראים, והוא מהתבוננות זאת גופא כשמתבונן איך שכל הגילוי בעולמות אפי' הגילויים היותר נעלים ה"ז רק הארה לבד, וגם היא בבחי' ירידה, דהארה זו גופא כמו שהיא כלולה בעצמותו היא במדרג' נעלית הרבה יותר, וע"כ היא בבחי' רצוא כו' וגם שרשה ומקורה של ההארה ה"ז הארה לבד ולא עצם, דעצמות א"ס הוא קדוש ומובדל לגמרי, הנה מזה נעשה תוקף הרצוא והצמאון להיכלל בעצמות א"ס, וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שאינו רוצה גם בהגילויים כ"א חפצו ורצונו להיכלל בבחי' עצמות א"ס כו'. וז"ע למס"נ באחד שהוא בבחי' רצון א' לה' לבדו ומתבטלים בזה כל הרצונות כו'. והנה בחי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כמו כן.)

רצוא למס"נ באחד שייך רק בנה"א להיות חלק אלק' ממעל ע"כ פועל בו הרצוא שלמעלה להיות ג"כ בבחי' רצוא, וה"ה משיג איך שאוא"ס קדוש ומובדל, דע"כ הוא בבחי' רצוא כו'. אבל בנה"ב אינו בערך להיות בו הרצוא דלמס"נ באחד כ"א בנה"ב הוא המס"נ דבכל נפשך. ולהבין ההפרש בין מס"נ דנה"א ומס"נ דנה"ב, יובן ע"ד ההפרש בין שרפים ואופנים, דהנה א"א והאופנים וחיה"ק ברעש גדול כו'. וצ"ל והלא השרפים הן למעלה מהאופנים דשרפים הן בכרי' וחיות ואופנים הן ביצי' ועשי'. ולכן ישעי' שראה המרכבה דשרפים נק' בן כרך שראה את המלך, ויחזקאל שראה המרכבה דחיות ואופנים נק' בן כפר שראה את המלך. ולמה האופני' וחיות ההתפעלות שלהם ברעש ובשרפים בלי רעש. אך הענין הוא דהנה השרפי' או' קדוש כו' ה' צבאות מלכה"כ, דשרפים משיגים איך שאוא"ס קדוש ומובדל לגמרי ומה שנמשך בעולמות היא הארה בלבד וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו דשמו הוא בבחי' נשגב ומרומם מן העולמות ורק הודו על ארץ ושמים, בחי' הוד וזיו בלבד כו', וקאי על מ"ש תחלה יהללו שם הוי', דהוי' ג"כ שם לבד, וכמ"ש אני הוי' הוא שמי, וד' אותיות הוי' הן בחי' צמצום והתפשטות והמשכה והתפשטות כו' ובחי' שמו של הוי' שזהו הארה מש' הוי' הוא שנעשה בחי' מקור לעולמות, ועז"א כי נשגב שמו שגם בחי' שמו של הוי' הוא נשגב ומרומם בבחי' מקיף על העולמות ומה שנמשך בפנימיות הוא רק הוד וזיו בלבד כו'. וזהו ג"כ ענין קדוש דג"פ קדוש הן נגד ג' אותיות יה"ו וה"א אחרונה דש' הוי' היא בבחי' מקור לעולמות דזהו בחי' שמו של הוי'. וזהו ה' צבאות, צבאות הן צבאי צבאות שבראתי בעולמות ריבוי העולמות והנבראים וזהו צבאות ל' רבים. והרי צבאות הוא שם מז' שמות שאינן נמחקים וידוע דצבאות הוא נו"ה, וברע"מ פ' אמור דצ"ט ע"א משמע דצבאות הוא במל' (ועמ"ש הפרד"ס שער השמות פי"ב), והיינו בחי' שמו של הוי' מקור כל הצבאות, והוא בבחי' מקיף עליהם, ומלא כל הארץ כבודו זיו יקרי', דמה שמאיר בהם בפנימיות הוא רק הארה לבד כו'. וע"י השגת השרפים איך שאוא"ס קדוש ומובדל ה"ה בבחי' ביטול בתכלית והוא ביטול בחשאי. אמנם האופנים אינם משיגים בחי' קדוש, והיינו שידועים שיש בחי' קדוש אבל אינם משיגים איך שהוא קדוש והשגה שלהם הוא רק בבחי' כבודו, היינו בחי' הארה המתלבשת בעולמות, ומזהו הוא הביטול שלהם, וממילא הביטול שלהם הוא בבחי' ביטול היש לבד, ולכן הוא ברעש. וכמו עד"מ עץ השורף באש כשנשרף לגמרי אין בזה רעש, אבל כ"ז שלא נשרף לגמרי הוא דולק ברעש, וכמו"כ שרפים הוא שנשרף כל מהותם שהן בבחי' ביטול בתכלית אינם ברעש. אבל האופנים להיותם בבחי' ביטול היש ה"ז ברעש כו'. וע"ד ההפרש בין כהנים ולוים, דכהנים עבודתם בחשאי דוקא דכהני ברעו"ד תלי' כו', ועבודת הלויים הוא בשירה וזמרה לארמא קלא, והיינו מפני שכהנים הן בחי' חכ' דבחק' מושג איך שכולא קמי' כל"ח וכמ"ש בסש"ב דהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ' כו', ע"כ הן בבחי' ביטול בתכלית בחי' ביטול דמ"ה לכן הוא בחשאי. אבל הלויים הן בחי' בינה, ועבד הלוי הוא כו', ובינה שהיא בחי' השגה אינו מושג שם איך שכולא קמי' כל"ח וכמ"ש במ"א דבבינה

הוא בבחי' הודאה, ומה שמושג שם הוא האלקות שבא בבחי' השגה, וע"כ הביטול הוא בבחי' ביטול היש לבד, ולכן הוא ברעש לארמא קלא כו'. ועד"ז הוא ההפרש בשרפים ואופנים, דשרפים משיגים בחי' קדוש, הביטול שלהם הוא בחשאי, והאופנים שהשגה שלהם הוא רק בהארה האלקית ע"כ הביטול שלהם ברעש כו'. וכהנים ולוים הוא במדרי' עליונה יותר משרפים ואופנים כו'. וכמו"כ הוא ההפרש בין מס"נ דנה"א למס"נ דנה"ב, דנה"א שהיא חלק אלוך ממעל ה"ה משיג בחי' אוא"ס שלמעלה מהעולמות, ע"כ הביטול הוא בבחי' מס"נ באחד שנכלל ממש באחדותו ית'. והנה"ב הוא בבחי' ביטול היש והוא ע"י ההתבוננות דבשכמל"ו דמל' הוא בחי' מלך שמו נק' עליהם, וכבוד מלכותו הוא הארה, ושם כבוד מל' ג"כ הארה, והיינו הארה והארה והארה והארה דהארה דהארה כו'. וההתבוננות היא דהעולמות עם היותם בבחי' מציאות הרי אין דבר עושה א"ע ואינו חי מעצמו ויש בו חיות אלקי המהווה ומחי' אותו כו', ומבשרי אחזה שיש בו חיות המחיי' אותו והעיקר הוא החיות, וכמו"כ בעולם יש חיות אלקי המחיי' אותו והעיקר הוא האלקות, וצ"ל הביטול לאלקות והוא בחי' ביטול היש, וזהו המס"נ דבכל נפשך. ונק' זה מס"נ שהרי מבטל את הישות שלו, ומה לי קטלא כולא ומה לי קטלי פלגא כו'. והנה בכדי שהנשמה למטה תבוא למס"נ באחד, הן אמת שהיא חלק אלוך ממעל, הרי למטה נתלבשה בגוף ונה"ב ואיך תגיע לביטול זה דמס"נ באחד. הנה זהו ע"י התורה, דתורה היא בחי' ח"ע אורייתא מחכ' נפקית, ובחכ' שורה אוא"ס אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו, וע"כ ע"י התורה יכולה הנשמה למטה ג"כ לבוא למס"נ באחד. והגם שהתורה למטה ג"כ נתלבשה בענינים גשמיים, הנה בתורה גם כמו שהיא למטה יש בה בחי' ח"ע, שהרי התורה הגם שהיא בבחי' שכל והשגה, הרי עצם התורה הוא למעלה מטעם ודעת המושג. וכמו ד' רשויות דשבת דרה"ר תופס עד עשרה טפחים ורה"י תופס עד לרקיע, הרי אין זה ע"פ טעם המושג מפני מה רה"ר הוא כך ורה"י כך, ולאחר שאנו יודעין שזה רה"ר ורה"י יש בזה כמה ענינים בטעמים וסברות וכמו יציאת השבת שתים שהן ארבע וכה"ג ריבוי פרטים שהן ע"פ השכל, אבל עצם הענין הוא רק מפני שכך גזרה חכמתו ית' וכמו"כ יש כמה ענינים בתורה שהן ע"פ השגה, ועצם הכללים ושרשי הענינים בזה הן למעלה מהשכל רק שכך גזרה חכמתו ית' וכמו"כ במ"א. הרי שהתורה גם למטה היא למעלה מטעם ושכל המושג, והיינו בחי' ח"ע כו'. וע"כ ע"י התורה באים לבחי' מס"נ באחד, דתלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראי' באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו', דאורייתא וקוב"ה כולא חד, וע"י התורה מתקשרין נש"י באלקות להיות בהם הביטול דמס"נ באחד. וזהו דבפ' ראשונה דק"ש נא' והי' הדברים דבד"ת הכתוב מדבר, ונא' בה תורה קודם למצוות, להיות דפ"ר היא בחי' רצוא למס"נ באחד, והוא ע"י התורה כו'. והנה אם רץ לבך שוב לאחד, היינו להיות המשכה מלמעלמ"ט. וזהו בפ' שני' דק"ש שהיא קבלת עול מצות כו'. דהרי נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, דתכלית הכוונה היא להיות המשכת אוא"ס למטה שזהו ע"י המצות כו'. דהנה רמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא, וכמו האברים

שממשיכים חיות הנפש, הרי עיקר גילוי החיות הוא בהאברים שבהם ניכר תנועת החיות, והחיות שבאברים הוא חיצונית החיות, דהחיות פנימי שבנפש הוא במוח ולב וע"י הגידים ועורקים נמשך החיות ממוח ולב בהאברים, והרי ע"י אמצעית הגידים יש קישור וחבור להאברים עם החיות פנימי שבמוח ולב, שהרי הנפש פועלת פעולתה ע"י האברים. דמוח ולב אינם עושים פעולת דבר, כ"א הפעולה ה"י ע"י האברים. דהרי הנפש פועלת פנימיות רצונה ע"י האברים רק שזהו ע"י אמצעות המוח ולב כו', והתגלות הפעולה הוא ע"י האברים. וכמו"כ המצות הן בחי' אברין דמלכא ובהן בחי' פנימיות אוא"ס, שע"י אמצעית התורה מתגלה ע"י המצות רצון העליון דאוא"ס המאציל כו'. וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור, שהתורה היא בחי' אור, דעצם האור הוא בתורה. ומצות הן הכלים, שע"י הוא התגלות האור כו'. ומה שמתגלה ע"י המצות הוא בחי' האור דעצמות אוא"ס כו'. וז"ש לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, לכל תכלה הן ההשגות והתענוג שבג"ע, ראיתי קץ שהן בבחי' קץ וגבול, רחבה מצותך מאד, שהן כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון הבל"ג כו', ומאד אותיות אדם, והיינו שהמצות הן בבחי' ציור אדם רמ"ח אברין כו', ובהם התגלות בחי' מאד, והיינו שבחי' כי לא אדם הוא נמשך בבחי' אדם שהוא בחי' גילוי כו'. וז"ע קבלת עו"מ שהוא בחי' השוב שאחר הרצוא כו'. וזהו למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עו"מ, דתחלה צ"ל בחי' הרצוא דלמס"נ באחד ואזי הוא השוב בקבלת עו"מ שנמשך גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו'. וזהו דפ' ראשונה היא ש' מ"ב שהוא בחי' העלאה כידוע, ולכן בכל עליות או' אנא בכח שהוא ש' מ"ב, וכמו בקבלת שבת שאז הוא עליות העולמות או' אנא בכח, וכן קודם השינה שהוא עליית הנשמה וכמ"ש בידך אפקיד רוחי ר"ת באר אומרי' אנא בכח. וכמו"כ פ"ר שהיא בחי' רצוא ה"ה ש' מ"ב, והרי נא' בה ואהבת, הנה האהבה היא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, והיא בחי' האהבה פנימיות שנת"ל. ופ' שני' היא ש' ע"ב בחי' חסד שהרי פ' שני' היא קבלת עו"מ שזהו השוב, בחי' המשכת אוא"ס ה"ז ש' ע"ב. ומה שהיא בחי' גבו', דבכדי שתהי' המשכת בחי' עצמות אוא"ס הוא ע"י גבורות וצמצומים. וכמו אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום שצ"ל בחי' גבורה, והוא תגבורת העצמות (עמ"ש בד"ה וידבר אלקים את כה"ד, עטר"ת). וזהו ג"כ דפ"ש היא גבורה והו"ע הכלים דמצות שזהו בחי' גבו' אך רחבה מצותך שע"י הוא גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו'. וזהו ג"כ הב' פי' בתרומה, ל' הרמה ול' הפרשה. דהנה כתי' ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך לעו", ארוממך הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ואברכה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט. והא בהא תלי' דבכדי שיהי' ואברכה שמך זהו ע"י שארוממך בבחי' העלאה כו'. דהנה אלקי המלך הוא בחי' מל' שבבחי' מקור לעולמות. וצריכים לרומם בחי' המל' בשרשה ומקורה בחי' מל' דא"ס דכתי' מלכותך מכ"ע מלכותך הוא בחי' מל' דא"ס שזהו שרש ומקור בחי' מכ"ע כל בחי' מל' שבועלמים כו'. וצריכים לרומם את המלך* מירידתה בכי"ע לשרשה בחי' מל' דא"ס, ועי"ז נעשה העלי' גם בבחי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: המל').

מל' דא"ס. דהנה בבחי' מל' דא"ס יש ג"כ ב' מדרי', כמו שהיא כלולה בעצמותה* וכמו שהיא בבחי' גילוי אור, וכמ"ש בסי' הפי' קדוש אתה ונורא שמך דקאי על בחי' מל' דא"ס, דקדוש אתה זהו כמו שכלולה בעצמותו, ונורא שמך הוא בבחי' גילוי כו'. וצ"ל העלי' דבחי' מל' דא"ס בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו'. וגם באוא"ס שלפני הצמצום שייך לרומם כו' והוא בבחי' המלך המרומם לבדו שזהו כמו שמרומם בעצם כו'. דהנה גם בחי' מל' דא"ס כמו שהיא באוא"ס שלפני הצמצום ה"ז מה שעלה ברצונו אנא אמלוך שזהו בחי' התנשאות על עולמות כו'. אמנם המלך המרומם לבדו הוא בחי' המלך הקדוש שקדוש ומובדל בעצמו כו', וזהו ארוממך אלקי המלך לרומם בחי' המל' עד בחי' עצמות א"ס כו'. והנה כל העליות הן למטה תחלה, וכמו בעליות דשבת יש שבת תתאה ושבת עילאה, דתחלה עליית בי"ע באצי' ועליית המל', שכ"ז הוא בחי' שבת תתאה. ואח"כ עולה גם האצי' ולמעלה מאצי' עד גם שמו הגדול שעולה כנ"ל, וזהו בחי' שבת עילאה כו'. וכמו"כ הוא בארוממך אלקי המלך, שצריכים לרומם תחלה בחי' מל' ועי"ז הוא העליות עד רום המעלות כו'. וכ"ז הוא ע"י הרצוא שלמטה בעבודת האדם במס"נ באחד, שע"ז נעשה ההעלאה והרוממות למעלה עד רוכ"ד. ואזי ואברכה שמך לע"ו, שמך הוא שמו הגדול, בחי' מל' דא"ס, ואברכה שמך הוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס, גילוי אור חדש בבחי' מל' דא"ס. והמשכה זו נמשך גם למטה, והו"ע לעולם ועד כו'. וזהו ב' הענינים שבתרומה ל' הרמה ול' הפרשה, דההרמה הוא בחי' הרצוא והו"ע ארוממך אלקי המלך, ועי"ז הוא השוב שהוא ההמשכה והגילוי שע"י המצות, שז"ע ואברכה שמך לע"ו כו'. ובזהר מפרש תרומה תרי ממאה ליחדא לי' תרין זימנין ביומא, היינו ב' בחי' מס"נ הנ"ל, למס"נ באחד ומס"נ דובכל נפשך. וזהו שאו' דאינון שכינתא עילאה ותתאה, וידוע שזהו ב' בחי' כלה, כלה שארי ולבבי ונכספה וגם כלתה נפשי. דכלה שארי ולבבי הוא אשתיצי גושמי, ביטול כל הרצונות לגמרי, ומ"ש נכספה וגם כלתה נפשי הוא ביטול היש, והיינו ב' בחי' מס"נ הנ"ל, וכמ"ש בלק"ת בד"ה שה"ש הא'. דהנה גם ע"י המס"נ דובכל נפשך מרוממים בחי' המל', וכמ"ש במ"א דארוממך אלקי המלך הוא ע"י עובד אלקים, אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים וא'. והוא הכפי' בעסק התורה, וכן בכל הענינים שלו שכופה א"ע נעשה עי"ז עליית המל' ועי"ז הוא העלי' בכל המדרי' כו'. וכמו"כ ממשיכים עי"ז מבחי' עצמות א"ס, וכמא' דכד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, שזהו המשכה מבחי' עצמות א"ס, דלכן הוא בכולהו עלמין בשוה כו', וכמ"ש במ"א. והיינו שבכל כפי' וכפי' שכופה רצונו הטבעי אסתלק יקרא דקוב"ה כו'. וז"ע תרי מאה, שע"י ב' מס"נ היינו המס"נ דנה"א והמס"נ דנה"ב נעשה ההרמה וההפרשה. וזהו ויקחו לי תרומה. פי' לי תרומה שהעלי' צ"ל בבחי' עצמות, וכנ"ל שהעלי' עד רוכ"ד וזהו לי. והוא ע"י תרומה, היינו בחי' הרצוא והמס"נ שלמטה שזהו הקבעומ"ש בפ"ר דק"ש בב' בחי' מס"נ

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בעצמותו.)

הנ"ל. ואח"כ תקחו את תרומתי זהו תרומה אפרשותא שהוא ההמשכה בקבלת עו"מ בפ"ש דק"ש. ואו' תרומתי ע"ד שא' תרומת מתרומות מדותיו של רע"ק, דהיינו המובחר, והוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס כו'. ולהיות דבהרצוא יש ב' מדרי' מס"נ באחד ומס"נ דובכל נפשך, זהו שאו' תרומה היינו המס"נ דובכל נפשך, ואו' מאת כל איש אשר ידבנו לבו הוא המס"נ דאחד שז"ע הנדיבות וכמ"ש בסש"ב פמ"ט תתלהט נפשו ותתלבש ברוח נדיבה להתנדב ולהניח ולעזוב כל אשר לו ולדבקה בו ית', הרי הנדיבות הו"ע מס"נ באחד שנת"ל שזהו מסירת כל הרצונות ורק לדבקה בו ית'. וזהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו, וקאי על התרומה שאו' קודם, ומ"ש תקחו את תרומתי הוא ע"י ב' בחי' תרומה הנ"ל. ומש"א ויקחו לי, הענין דלי הוא כמו אותי כמ"ש בסש"ב פמ"ז בש' הזהר. וזהו ויקחו לי אותי אתם לוקחי, המשכת בחי' העצמות ע"י התרומה כו'. ונמצא דכמו לי תרומה ותרומתי דתרומה היא ארמותא בחי' העלאה ותרומתי אפרשותא בחי' המשכה, ע"ז הוא או' ויקחו ואו' לי, לי היינו בחי' ההעלאה שהיא לעצמותו, ויקחו הוא ההמשכה שהיא מבחי' עצמות א"ס כו'. ותחלה או' ויקחו לי תרומה שזהו כלל, כי המס"נ דובכל נפשך זהו בכח כאו"א שיכול לבוא לזה, ואח"כ או' מאת כל איש אשר ידבנו לבו פרט, דהיינו המס"נ באחד כו', ובב' המדרי' תקחו את תרומתי כו'. וזהו ויקחו לי תרומה, דתכלית הכוונה הוא להמשיך גילוי או"א"ס למטה דנתאוה להיות לו דירה בתחתונים כו'. וממשיכים זה ע"י העבודה ברצו"ש, שעז"א למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עו"מ. דקבלת עומ"ש בפ"ר דק"ש הוא המס"נ באחד שזהו עיקר הרצוא להיות ארוממך אלקי המלך. וכמו"כ גם ע"י המס"נ דובכל נפשך מרוממים ג"כ בחי' המל' עד רוכ"ד, ועי"ז הוא ההמשכה ע"י המצות כו'. וזהו ויקחו לי תרומה שהיא ההעלאה מלמטלמ"ע, ועי"ז תקחו את תרומתי בחי' ההמשכה מעצמות א"ס, שז"ע ואברכה שמך לעולם ועד כו'.

בס"ד ש"פ תצוה, עטר"ת.

ואתה תצוה את בני' ויקחו אליך שמן זית זך כו' להעלות נר כו'. וצ"ל והלא העלאת הנרות זהו עבודתו של אהרן, והי' צ"ל לכאו' הבאת השמן ג"כ לאהרן, ומפני מה הי' הבאת השמן למשה וכמ"ש ויקחו אליך שמן כו'. גם מה"ע ואתה תצוה, דלכאו' הול"ל ואתה תדבר. והענין הוא דהנה משה ואהרן הם שושבינא דמלכא ושושבינא דמטרוניתא, דהקב"ה וכנס"י הן בחי' חתן וכלה, חתן הוא בחי' חות דרגא, גילוי או"א"ס בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, וכלה הו"ע כלה שארי ולבבי, היינו העלאת ותשוקת הנפש להכלל בעצמות או"א"ס. ומשה ואהרן הם ממוצעים בהמשכה וההעלאה, אהרן הוא שושדמ"ט להעלות כנס"י, היינו בחי' מל' למעלה ונש"י למטה, וז"ע ובהעלות אהרן

את הנרות, היינו העלאת הנשמות, דהנשמות נק' נרות, נר ה' נשמת אדם, ושבעה נרות הן ז' מדרי' שיש בעובדי ה', יש שעובד מאהבה, ויש ביראה לפי אופן שרשו למעלה במדות עליונות דז"א דאצ"י בבחי' חו"ג, וכמו אברהם אהבי שהי' שרשו בבחי' החסד, ויצחק מבחי' הגבורה הי' עבודתו ביראה ופחד יצחק כו'. וכן בפרטי הנשמות, יש שעיקר עבודתם הוא בבחי' אהבה, ויש שעיקר עבודתם בבחי' יראה, ויש שעבודתם בבחי' התעוררות ר"ר על נפשם כו'. ואהרן מעלה את הנשמות שממשיך אה"ר בנשמה שתחפוץ להיכלל בעצמות אוא"ס כו'. ועד"מ ניצוץ קטן שעולה ונמשך להכלל באבוקה גדולה, שזוהו בטבע בהניצוץ שעולה להכלל באבוקה מפני שהוא ממהותו של האבוקה, דהיינו שהוא ממהות מקורו, והגם שנבדל ונפרד ממקורו, מ"מ לא נשתנה בעצם מהותו שהוא מהות אש, וע"כ יש בו טבע העלי' להכלל במקורו. וכמו"כ כל נשמה אלקית היא ניצוץ אלקי מעצמות א"ס, שהיא אלקות בעצם מהותה. והגם שהיא נבדל ונפרד ממקורה, וכמ"ש באגה"ק סי' כ' שכבר יצאו ונפרדו מהכלים שבהם מלובש הקו מאוא"ס, וזה אפי' בנשמות דאצ"י וכ"ש בנשמות דבי"ע, מ"מ לא נשתנו ממהותם שבעצם מהותם הן אלקות, וע"כ יש בהם טבע העלי' להכלל באוא"ס כו'. וכמו שהאור טבעו לעלות למעלה כמו"כ יש בנשמות טבע זו עוד ביותר. שהרי אור הוא הארה לבד ולא עצם, וטבע העלי' בו הוא מפני שהוא דבוק בהעצם, ואם לא הי' בבחי' דביקות בהעצם לא הי' בו טבע העלי'. וכמו הנבראים שהן ג"כ הארה המתפשטת מאלקות כמ"ש בסש"ב ח"ב, מ"מ לא יש בהם טבע העלי' מפני שהן נבדלים ממקורן, ואדרבא יש בהם טבע הירידה כו'. וכמו"כ אור אם לא הי' דבוק לא הי' בו טבע העלי', ורק מצד הדבקות במקורו יש בו טבע העלי' כו'. אבל הנשמה ה"ה עצמי, דבאיזה מדרי' שהוא שרש ומקור הנשמה ה"ה עצמות מקורה, וכמ"ש כי חלק ה' עמו, חלק אלוך' ממעל, שהיא חלק מהעצם, ולהיותה עצמי ורק חלק מן העצם יש בה טבע העלי' גם כשהיא נבדל מן העצם. ואדרבא משו"ז הוא בה טבע העלי' ביותר להיותה עצמי ורק חלק מן העצם ובבחי' נבדל, יש בה טבע העלי' לעלות ולהתאחד בהעצמות. וי"ל מה שהיא חלק מן העצם הוא דחלק היינו חלק רביעי, וכמארז"ל האומר פלוני יהי' לו חלק בנכסיו נותנים לו רבע נכסיו. ומבני במ"א שזוהו ה' אחרונה דש' הוי'. היינו בחי' מל', וידוע דמל' היא בחי' נבדלת, ושרשה היא למעלה מכל הספי', דשרש המל' הוא ברדל"א, רק שהיא בבחי' נבדל מן העצם, וע"כ יש במל' בחי' הרצוא וכמ"ש למען יזמרך כבוד כו'. וכמו"כ הנשמה היא בחי' חלק הנבדל מן העצם ומשו"ז יש בה טבע העלי' להכלל בעצמות כו'. אך הנשמה הרי ירדה למטה וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה אתה בראת אתה יצרת ואתה נפחת בי כו', שנתלבשה בגוף ונה"ב בבחי' התלבשות ותפיסא בגוף ונה"ב המכסה ומסתיר על אור ה'. הגם דהנשמה היא עצמי והעצמי אינו בא בהעלמות והסתרים, דהעלמות והסתרים שייך רק בהארה, אבל העצמי אינו מקבל העלמות והסתרים, ומ"מ הנשמה הרי ההתלבשות שלה הוא בהתלבשות ממש, שאין הנשמה בהתגלות, ויכול להיות ריבוי העלמות והסתרים. והיינו מפני שהנשמה הגם שהיא עצמי הנה

העצמי' מתעלם, שהאלקות דנשמה אינו בגילוי. דבזה יש יתרון מעלה באור שהוא גילוי, והיינו שהאלקות הוא בגילוי. אבל בנשמה עם היותה עצמי, האלקות הוא בהתעלמות כו'. והמשל בזה כמו השפעה עצמיות להוליד בדומה, דעצמות האב נמשך בזה, רק שבא בהשפעה גשמיות, ולכן יכול להיות שיהי' שלא בדומה, וכמארז"ל מפני מה בניהם של ת"ח אינן ת"ח. והגם שאו' ע"ז טעם, זהו מפני שתורה מחזרת על אכסניא שלה, ומשו"ז הי' צ"ל בניהם ת"ח רק משום דקרי לאינשא חמרא. אבל הלא כמו"כ בכל אדם יכול להיות בניהם שלא כמותם, ולהיות שההשפעה היא עצמיות הרי מוכרח שיהי' בדומה, רק משום שמתעלם בהלבושה גשמיות ע"כ יכול להיות שיהי' לא בדומה. וכמו"כ הוא בנשמה שהיא בבחי' התעלמות עם היותה עצמי, וע"כ היא בה התלבשות גמורה בגוף. ומפני שהיא עצמי שמתעלם ע"כ יכולה להיות בגוף גשמי. שהרי אור א"א להיות בכלי שאינו בערכו, והנשמה יכולה להיות בגוף שאינו בערכו כלל ולפעול בו הזיכוך והביטול. והיינו מפני שהיא עצמי ובהתעלמות כו'. אך ההתלבשות הוא באופן כזה שמעצמה ומאליו אין הנשמה בהתגלות בהתלבשות זאת רק שצריכים להביא ולפעול התגלות כחות הנשמה כו'. ויכול לגבור רוח הבהמה דנה"ב שנמשך אחר ענינים החומרניים דעוה"ז, וה"ז מעלים ומסתיר על הנשמה שנמשכת ג"כ אחרי הגוף וע"ז נחשך אורה. אך נר אלקים טרם יכבה ע"י חשכת הגוף מיד נמשך גילוי אור מלמעלה, היינו גילוי האהבה העליונה לעורר את הנשמה. דהנה הנשמה גם כמו שהיא בהתלבשות בנה"ב וגם בריבוי ההעלמות וההסתרים ה"ה אור מ"מ, וכמ"ש במ"א* בין ניצוצות דתהו לנשמה, דניצוץ דתהו שנפל למטה בק"נ נכבה אורו שאינו בבחי' אור, ומכ"ש מה שנפל בגקה"ט שאינו בבחי' אור. וזהו שכ' בסש"ב דגקה"ט אין בהם טוב כלל, והלא א"א להיות בלא טוב דמאין הוא הקיום שלהם, רק שזהו שהטוב אינו טוב, והיינו מפני שזהו מבחי' התהו, ובא בדרך נפילה ושבירה, ע"כ אינו בבחי' אור כו'. אבל הנשמה שירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב שהן מק"נ ובהתגברות ההסתרים, ואפי' כשהיא בגקה"ט ר"ל, ה"ה מ"מ בבחי' אור כו', וע"כ שייך בה התעוררות שמתעורר ע"י הגילוי מלמעלה, רק שצ"ל גילוי אור עליון שלמעלה מהשתל', דמאור שלמעלה מהשתל' להיותו בחי' א"ס יכול להיות הגילוי עד למטה מטה ובבחי' גילוי אור כו' וכמ"ש במ"א. וזהו גילוי האהבה העליונה כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה', שזהו האהבה דמבחי' עצמות אוא"ס שנמשך בנשמה. וזהו מדרי' אהרן, דאהרן הוא א' הר ך'. הר הוא בחי' אהבה ואלף זהו בחי' א"ס פלא עליון, והיינו בחי' האהבה דעצמות אוא"ס, והנו"ן פשוטה הוא בחי' המשכת האהבה עד למטה מטה שהמשיך אהרן האהבה העליונה למטה לעורר הנשמה שתצא ממאסיר הגוף ומחשכת הנה"ב להיות בבחי' תוקף הרצון באה"ר ותשוקה נפלאה ביותר להכלל בעצמות א"ס כו'. וכמו הניצוץ העולה אל האבוקה שרץ במרוצה גדולה מאד, כמו"כ הנשמה היא בתוקף הרצוא בתשוקה נפלאה להכלל בעצמות אוא"ס. וז"ע העלאת הנרות, דאהרן שודמ"ט העלה נש"י להיות בהם

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: במ"א ההפרש.)

אה"ר הנ"ל. והנה העבודה והעלאת הנרות הי' פעמיים ביום ערב ובקר, דכמו דמס"נ דק"ש הוא ב"פ ביום שחרית וערבית כמו* הסיוע מבחי' שוד"מ צ"ל ג"כ פעמיים וביותר***, ובערב הי' העלאת הנרות ובבקר הי' הטבת הנרות, וכמ"ש בבקר בהטיבו את הנרות ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים כו'. והיינו שיש ב' מדרי' בהאה"ר דנשמות, כי יש האהבה שבאה ע"י ההתבוננות בהארה וגילוי שבעולמות איך שהוא באין ערוך לגבי עצמות, וכמשי"א יחיד חי העולמים מלך משוכב ומפואר עדי עד שמו הגדול. יחיד למעלה מאחד, דאחד מורה על ז"ר וארץ וד' רוחות העולם, והיינו אוא"ס כמו שמעריך אותו אל העולמות, והוא שהעולמות אינן תופסים מקום והכל בטל ומיוחד ממש משום דכולא קמי' כל"ח כלא ממש שהן מאין ואפס ממש שאינו נחשב כלל, שאינם בבחי' מציאות כלל, וע"כ ה' אחד. וכ"ז שייך בהאוא"ס שיש לו שייכות אל העולמות, והיינו דבזה שייך לומר שהעולמות אינן תופסים ממש, רק שזהו לא בהחיות המתלבש בעולמות. אבל באוא"ס שיש לו שייכות אל העולמות שהוא בחי' מקור הגילוי כו', וז"ע ה' אחד דהוי' ל' מהווה, וההתהוות היא רק מהארת ש' הוי' המתלבש בש' אלקים, ומ"מ הרי ש' הוי' הוא מקור ההתהוות ומקור החיות, ולגבי בחי' זו שייך לומר שהעולמות אינן תופסים מקום, אבל לגבי עצמות א"ס שאינו בערך ובגדר העולמות כלל אינו שייך לומר גם זאת שהעולמות אינן תופסים מקום כו'. וזהו יחיד, שהוא יחיד ומיוחד בתכלית שאינו בגדר העולמות כלל, וחי העולמים הוא רק מבחי' מלך, דהתהוות כל העולמות עד רוכ"ד והחיות שלהם הוא רק מפני שעלה ברצונו אנא אמלוך ואין מלך בלא עם כו'. וע"כ קבלת חיותם של כל העולמות רק מזה שהוא מלך עליהם, ואוי' עולמים ל' רבים מפני שיש עולמות עד אין מספר, והכל הוא רק מבחי' מל', דמלך שמו נקרא עליהם, ובאמת גם בחי' שמו הוא נשגב ומרומם, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו כו'. וזהו שאמרז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותונותו שזהו ירידה והשפלה גדולה מה שהוא מלך עליהם וכמ"ש המשפילי לראות בשמים ובארץ שזהו שפלות לגבי' כו'. וזהו שהמל' נק' ארץ וכדאי' בזהר יחי והארץ לעולם עומדת דא שכינתא, דבחי' מל' נק' ארץ שמורה על השפלות מפני שזהו השפלה וירידה מה שהוא מלך עליהם כו'. ובאריכות ההתבוננות הזאת תתלהט ותתלהב נפשו ברשפי אש התשוקה והצמאון להכלל בעצמות א"ס, וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שאינו רוצה בכל הגילויים כ"א להכלל בעצמותו ית'. ואחר האהבה הזאת נותנים לו מלמעלה אהבה גדולה ביותר ע"י הגילוי דבחי' עצמות א"ס, והאהבה היא בבחי' ביטול במציאות לגמרי כו'. דהנה האהבה הנ"ל היא ע"י ההתבוננות בהארה איך שהוא באין ערוך, וע"כ האהבה היא בבחי' רצוא כו'. אמנם כאשר מאיר הגילוי מבחי' עצמות א"ס, והיינו הרגש הנפש שמרגיש בחי' א"ס, ובידיעה הו"ע ידיעת ההפלאה דא"ס איך שהוא מופלא מכל הגילויים שזהו ידיעה והכרה באוא"ס המופלא כמ"ש במ"א, ובד"כ בחי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כמו כן.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ביום.

ההרגש דעצמות א"ס (והוא כענין תכלית הידיעה שלא נודע, היינו שיש בחי' הדעת בנפש לידע ולהכיר את הא"ס אשר לא נודע כו' וכמ"ש במ"א) אזי האהבה היא בבחי' ביטול במציאות. והיא בחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' עד כלותה. דבההרגש דא"ס הוא בחי' התענוג וכליון הנפש שנכלה בזה, ואיז* בבחי' מורגש ולא בבחי' רצוא כלל כו'. ועז"נ עבודת מתנה אתן את כהונתכם, שזהו מלמעלה גילוי זה ואהבה זאת. ובאמת גם האהבה דמי לי בשמים שיחפוץ להכלל בעצמותו מתת אלקים היא שנותנים מלמעלה. דהעבודה דהנשמה למטה מצ"ע הוא בחי' אהבת עולם, היינו בהאלקות שמתלבש בעולמות, דבזה שייך השגה והאהבה היא בחי' הקירוב והדבקות באלקות ושרוצה בהגילוי דאלקות כו'. וזה שרוצה וחפץ להכלל באוא"ס ב"ה ה"ז שנותני' לו מלמעלה. וזהו העלאת הנרות שאהרן כה"ר מעלה להיות בהם אה"ר כו'. אמנם אהבה הנ"ל היא למעלה הרבה יותר, והוא ע"י הגילוי דעצמות א"ס, והר"ע בהטיבו את הנרות, היינו בחי' טבע הטוב להיטיב, להשפיע גילוי בנשמות כו'. וזה"ע רננא ברמשא ושמחה בצפרא, רננא הוא ע"ד וצדקתך ירננו, צדק מלכותא קדישא, דהשגת המלאכים הוא רק בבחי' מל' שהיא בחי' הארה לבד כו', רק שם הוא ההשגה בההארה, ובנשמות הוא איך שההארה היא באין ערוך לגבי העצמות כו'. ושמחה בצפרא הוא גילוי בחי' הטוב וכמ"ש ורב טוב לבית ישראל היינו ההמשכה מבחי' עצמות א"ס כו'. וז"ע ההעלאה וההטבה, דהיינו בחי' אה"ר ואהבה בתענוגים כו'. וכ"ז היא עבודתו של אהרן בהעלאת והטבת הנרות להמשיך בחי' האהבה העליונה לעורר נש"י בבחי' אה"ר ואהבת כו'. וכשם שהוא בנשמות כמו"כ הוא בבחי' מל' למעלה, דמל' יורדת בני"ע לברר בירורים דבי"ע, ואהרן שודמ"ט ממשיך לה ה"ג לעורר בחי' המל' לעלות לאצי'. וה"ז כמו בנשמות, דנשמה שנתת בי טהורה היא בחי' טה"ע וירדה למטה אתה בראת ויצרת ונפחת בי שצריכה לעלות ע"י אהרן כה"ר, וכמו"כ הוא בבחי' מל' למעלה כו'. אמנם בכדי שיהי' העלאת הנרות ע"י אהרן צ"ל תחלה ויקחו אליך שמן זית כו' אליך אל משה שוד"מ, ואזי יכול להיות העלאת הנרות ע"י אהרן שודמ"ט. דהנה שוד"מ הוא שממשיך גילוי אוא"ס בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, והמשכה זו היא התלבשות אוא"ס בתורה. דהנה כ"ד ספרין דאורייתא נא' ע"ז ותמלא כדה, שהן רק כד מים החכ'. ים החכ' הוא בחי' ח"ס וחכ' הקדומה דא"ק שזהו בחי' החכ' שבא"ס, וחכ' דאצי' דאורייתא מחכ' נפקית היא רק כד מים החכ'. ובכדי שתהי' ההמשכה ממקור החכ' זהו ע"י משה. דבמשה נא' כי מן המים משיתיהו, מעצמות בחי' ים החכ', ולכן א' כבד פה וכבד לשון אנכי, כבד פה בתושבע"פ וכבד לשון בתושב"כ, שהי' ירידה וצמצום לגבי' לירד בתושב"כ ותושבע"פ, שזהו בחי' כד לבד מים החכ', להיותו בבחי' עצמות ים החכ' שהיא ח"ס אשר נעלמה מעין כל חי שא"א להיות בגילוי בהשתלשלות. רק שהקב"ה א"ל אנכי אהי' עם פיך, היינו אנכי דמ"ת אנכי ה' אלקיך, אהי' עם פיך, להיות בחי' פה וגילוי דבחי' חכ' הנעלמה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ואינה.)

כו'. דאנכי הוא בחי' א"ס סתימא דכל סתימין שלפניו נגלו כל תעלומות, דגם תעלומות חכ' יהי' בבחי' גילוי כו'. והוא ע"י משה, והיינו שאהי' עם פיך דוקא, וכמ"ש משה ידבר, ידבר הוא ל' הנהגה, שהוא המנהיג וממשיך הגילוי דבחי' חכ' הנעלה להיותו במדרי' זו. דמשה הוא בחי' ח"ס, ובשרשו הוא בחי' ש' מ"ה דא"ק שזהו בחי' חכ' הקדומה, ע"כ הוא המנהיג וממשיך כו'. וזהו ויקחו אליך שמן כו' למאור, דהשמן למאור שייך למשה דוקא. מאור הוא מקור האור, וכמארז"ל על העסק בתורה המאור שבה מחזירו למוטב, והרי התורה היא בחי' אור וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור, ואור ה"ה רק גילוי העצם, וכמו אור וזיו השמש הרי אין זה עצמותה ומהותה של השמש, רק אורה וזיוה, וא"כ מה"ע המאור שבה. אך שניהם אמת, דהתורה הנגלית לנו שזה רק כד מים החכ' ה"ז רק גילוי מהעצם, דבחי' המאור דתורה לא נתגלה עכשיו רק לעתיד יתגלה טעמי תורה וטעמי המצוות, וכמו שפרש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו. אמנם בהעלם יש ג"כ בחי' המאור בתורה, שהרי לא יהי' עוד הפעם מ"ת, והוא מפני שבתורה דעכשיו יש גם בחי' המאור דתורה, וזהו שמן למאור בחי' שמן דתורה. שהרי התורה נק' לחם ויין וגם שמן. לחם הוא העיקר שעליו יחי' האדם, דבלא לחם לא יועיל יין ושמן, רק לאחר אכילת לחם אז הוא יין ושמן. לחם הוא גלי' דתורה, ויין ושמן פנימיות התורה נכנס יין יצא סוד, סוד הוא האהבה מוסתרת דנשמה שמתגלה ע"י פנימיות התורה, היינו הידיעה וההגה בגדולת ה' ואיך שכולא קמי' כל"ח ושהוא אחד בז' רקיעים וארץ וד"ר. ושמן עוד למעלה מיין, דשמן צף ע"ג יין, דלרבנן דריב"ן אינו חבור כלל זל"ז. דיין הוא בחי' העלם רק שהוא העלם השייך אל הגילוי, וכמו מח' ודבור דמח' היא העלם ומ"מ שייכת אל הגילוי דדבור כו'. ושמן הוא שסתום ונעלם לגמרי, והוא בחי' פנימיות ח"ס שסתום ונעלם בעצם כו', וכמ"ש במ"א. וזהו שמן זית זך, דחכ' נק' ג"כ שמן, אבל ח"ס נק' שמן זית זך כו'. ועז"א ויקחו אליך שמן כו' דהמשכה זו היא דוקא ע"י משה שוד"מ שממשיך בבחי' המשכה מלמעלמ"ט בחי' שמן למאור בחי' עצמות א"ס שבתורה. ואזי יכול להיות העלאת הנרות ע"י אהרן. דהנה נת"ל דהעלאת הנרות הוא כמו שהניצוץ נמשך ועולה להכלל בהאבוקה, והרי צ"ל קירוב האבוקה אל הניצוץ, ואז הניצוץ נמשך להכלל, שאם יהי' האבוקה בריחוק מהניצוץ הרי לא תהי' המשכה והעלי' בהניצוץ, כ"א כאשר האבוקה היא בקירוב אל הניצוץ אזי עולה הניצוץ להכלל בהאבוקה. וזהו שצ"ל המשכת האבוקה והמאור ע"י משה, ואזי הוא העלאת הנרות ע"י אהרן כו'. ובחי' מאור הוא שרש ומקור נש"י, וכמ"ש כי אתה אבינו. דשרש הנשמות הוא מבחי' עצמות א"ס, וכמו האב* שהוא מעצמות מוח האב, ולכן יש בהם כח המס"נ שלמעלה מהשכל לגמרי. ובתורה לא יש טעם על מס"נ מפני שזהו למעלה מהחכ' כו', ונש"י שרשן ממקור החכ' למעלה מחכ' דתורה כו'. וע"י קירוב המאור הוא העלאת הנשמות להכלל במקורן כו'. וכמו ברה"ע ועשיית שהעבודה היא למעלה מטו"ד, והוא ע"י קירוב המאור וכמ"ש חשף

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הבן.)

ה' את זרוע קדשו, שהוא קירוב המאור אל הניצוץ, ועי"ז הוא העלאת הניצוץ שעולה ונכלל בהמאור כו'. וזהו שצ"ל המשכת בחי' האבוקה והמאור ע"י משה ואז הוא העלאת הנרות ע"י אהרן. דכאשר העצמות הוא בבחי' רוממות והבדלה לגמרי הרי אינו שייך בחי' הרצוא והעלי' דנשיי כו'. וע"כ צ"ל המשכות בחי' העצמות להיות בבחי' קירוב אל הניצוץ (עמ"ש בסי' בענין קדוש אתה ונורא שמך כו') ואזי ע"י התגלות האהבה העליונה הוא העלאת הנרות, היינו הרצוא להכלל באו"ס ב"ה. והנה כ"ז הוא בבהמק"ד דכתי' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, דשם מתחברים ומתייחדים קוב"ה ושכינתא, ושם הי' בחי' שמן למאור ע"י משה שוד"מ והעלאת הנרות ע"י אהרן שודמ"ט. והענין הוא דהנה אמרו"ל ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו זה מ"ת וביום שמחת לבו זה בנין בהמק"ד, דבהמק"ד נק' שמחת לבו דהנה אמרו"ל במד"ר שה"ש הקב"ה נק' לבן של ישראל שנא' צור לבבי וחלקי אלקים לעולם וכן כתי' לבבתי אחותי כלה, ומה"ע שהקב"ה נק' לב. הענין הוא עד"מ הלב הוא משכן הדם שהדם הוא הנפש והוא בחלל השמאלי שבלב ומהלב נמשך הדם בכל האברים, והוא החיות של האברים. אך לא הדם בעצמו הוא החיות, כ"א רוח החיים שמתאחד עם הדם, והדם שורה בו ג"כ חיות לבד הרוח חיים, וכמ"ש כי הדם הוא הנפש, הרי יש בו השראת הנפש, רק שהנפש היא בחי' מקבל שמקבל מהרוח חיים, וכמ"ש בזהר בסבא דמשפטים דרוח ונפש הן דכר ונוק'. דהנה הדם מתהווה מהמאכל שמתברר באצטומכא ונעשה דם ונכלל בכבד, ושם מתברר והמובחר עולה ללב בחלל השמאלי שבלב ושם מתברר בירור שני והיותר מובחר עולה למוח, ואזי נמשך החיות מהמוח אל הלב לחלל הימני שבלב דלב חכם לימינו, שהחיות ממוח החכ' הוא בחלל הימני שבלב ומהחלל הימני נמשך ומתלבש בהדם שבחלל השמאלי ומתחברים הרוח והנפש, והן ב' מיני גידים שיש גידי הדם וגידי הרוח, דגידי הדם מקורן בלב וגידי הרוח מקורן במוח, והן גידי רוח חיים שנמשכין מהמוח ונכנסין ג"כ ללב בחלל הימני שבו שמלא רוח חיים, ובלב מתאחדי' הרוח והנפש, והמשכת הרוח חיים בלב הוא שע"י שעולה תחלה הדם מהלב אל המוח. וזהו הב' דפיקות שבלב, דפיקא האחת הוא שהדם עולה מהלב אל המוח והדפיקא השנית הוא שהרוח חיים נמשך מהמוח אל הלב. והנה הב' מיני חיות שניהם נמשכים מהמוח, דכללות החיות הוא בהמוח ונמשך מהמוח אל הלב, רק שזהו מהב' מוחין חו"ב. דהנה החיות שבהם הוא החיות ששייך אל הגוף להחיותו, והרוח חיים הוא חיות עליון יותר. דכמו כללות הפרש שבין חכ' ובינה הוא דבינה היא השגה, והשגה היא תפיסא באותיות וכלים, שכן הוא בכל השגה, גם פנימיות ההשגה היא בתפיסא באותיות, רק שהאותיות אינן מורגשים, דבחיצוניות ההשגה מורגשים האותיות לעצמו, ובפנימיות ההשגה שחושב את עצם השכל, ובפרט בעומקו ופנימיותו אין האותיות מורגשים גם לעצמו, אבל כל השגה ה"ה בתפיסא בכלים ובאותיות. אבל חכ' הרי גם השכלי דחכ' לא יש שם אותיות, היינו שאינן אותיות ניכרים כלל, לא רק שאינן מורגשים אלא שאינן ניכרים וכמ"ש במ"א. ועיקר החכ' הוא בחי' ראי' דחכ' שזה ראיית המהות שלמעלה

מבחי' כלים כו'. וכמו"כ הוא ההפרש בהחיות דהחיות שבדם הוא ממוח הבינה, וזהו דאחי' בריבוע בגימ' דם, דש' אהי' הוא בכינה, והוא החיות המתלבש בגוף להחיותו, והרוח חיים הוא ממוח החכ' שזהו למעלה מהחיות שבגוף. וכנודע דגידי הרוח הן גידי ההרגשה והרצון פועל ע"י גידים אלו. אך המשכת הרוח חיים הוא ע"י העלאת הדם המתברר מהמאכלים, וזהו לחם לבב אנוש יסעד, סעד הוא הגבהה, שמגבי' את הלב ומחברו עם המוח. והיינו שמברורי המאכלים נעשה הדם שעולה מהלב אל המוח, ועי"ז נמשך הרוח חיים מהמוח אל הלב ומתחבר שם עם הנפש שבדם כו'. וכמו שהוא בגשמיות כמו"כ הוא ברוחניות כמ"ש את קרבני לחמי לאשי כו'. דהנה נפש הבהמה הוא מפני שור שבמרכבה ושרשה מבחי' התהו, וירדה ונתלבשה בק"נ. והקרבת הבהמה הוא הבירור דבכל קרבן הוא זריקת הדם על המזבח והוא שהדם הוא הנפש היינו החיות פנימי של הבהמה וזריקת הדם הוא העלי' שעולה בשרשה בפני שור שבמרכבה, וזה נעשה לחם לאשי שמיתוסף חיות בחיות המרכבה והחיות נושאות שנושאות את הכסא עם אדם העליון שעל הכסא למעלה באוא"ס עצמות המאציל בחי' כי לא אדם הוא, ועי"ז נמשך אור חדש מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' אדם העליון כו'. וז"ש ריח ניחוח להוי', דעי' ריח הקרבנות שעולה מלמטלמ"ע נעשה נחוח לה' ל' חות דרגא, המשכת תוס' אור בש' הוי', והי"ז ג"כ התחברות בחי' רוח ונפש. דהנה ידוע דע"גולי' דתהו הן בחי' נפש, ויושר דתיקון בחי' רוח, והבירור דקרבנות הוא העלאת בחי' נפש ועי"ז נמשך בחי' רוח היינו בחי' ש' מ"ה דתיקון דבשרשו הוא בחי' פנימיות הכתר. דרוח בכלל הוא בחי' חכ' ושרשו הוא בבחי' פנימיות הכתר, וכמ"ש בס"י אחת רוח אלקים ופי' מפרשי הס"י הראב"ד והרמב"ן ז"ל והפרדס שער אם הא"ס הוא הכתר פדו"ה דרוח הוא בחי' חכ' וכתר והיינו פנימיות הכתר דרוח הוא אויר דאירא הוא בחי' ת"ת דעתיק בחי' פנימיות עתיק כו'. וזהו דאי' בזהר שלח דקס"א ע"ב כד אנהיר עתיקא סתימאה במוחא ומוחא אנהיר ללבא בדרך נועם ה' כו'. והיינו גילוי בחי' התענוג והוא הבירור ע"י הקרבנות שע"ז נמשך בחי' התענוג וכמא' נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני דקאי על הקרבנות שנמשך עי"ז בחי' התענוג כו'. וזהו שהקב"ה נק' לב, דכמו שבלב מתחבר הרוח חיים עם הנפש ונמשך חיות שלמעלה מחיות הגוף, כמו"כ הוא שע"י הבירורים שהוא עליית בחי' נפש נמשך בחי' רוחא דעתיקא שזהו גילוי אור חדש מעצמות אוא"ס כו'. וזהו דבנין בהמק"ד נק' יום שמחת לבו דשמחה הוא פתיחת הלב, עצבות הוא כיווץ הלב שהלב נסגר ונקמט, ושמחה הוא פתיחת הלב, והפתיחה הוא ע"י תוס' חיות חדש בלב. וזהו שמחת הלב דשמחה הוא גילוי, והיינו גילוי הפנימיות, דבשעת השמחה מתגלה פנימיות החיות, וזהו צהיבות הפנים שבשמחה כו'. וזהו דבהמק"ד הוא שמחת לבו, היינו גילוי בחי' אור חדש, רוחא דעתיקא, והוא ע"י הבירור דקרבנות כו'. ולכן בחי' שמן למאור והעלאת הנרות הי' בבהמק"ד, שזהו מדרי' דתיקון דבחי' המאור דתורה הוא בחי' התיקון, והעלאת הנרות זהו עליית הנשמות דהכל הוא בחי' התיקון, והי' זה בבהמק"ד שע"י בירורים דתהו הי' בחי' שמחת לבו, התחברות בחי' נפש

ורוח בחי' רוחא דעתיקא, ע"כ הי' שם המשכת בחי' שמן למאור והעלאת הנרות כו' (וי"ל ע"פ מ"ש במ"א דזה שהמשכות בנשמה הוא ע"י העבודה דוקא הוא בכדי שלא יהי' נהמא דכסופא. וביאור הענין י"ל, להנה ידוע דכללות ענין שבה"כ דתהו הי' מוכרח מצד הצמצום, דלהיות שלצורך התהוות העולמות הי' צ"ל הצמצום באוא"ס שזהו בחי' גבו', וטבע הגבו' הוא להוליד פסולת, וכמו הזיעה שבאה ע"י החום, ובכדי להפריד הפסולת ע"ז הי' עולם התהו, שזהו בחי' הפסולת שנשבר ונפל וכמ"ש במבו"ש, ובזה הוא הבירור כו'. אך הרי תכלית הכוונה הוא להיות יקימנו ונחי' לפניו שיהי' עליית הנשמות בעצמות א"ס, א"כ מה הי' נצרך כל ענין ההתהוות והבירורים כו'. אך זהו בכדי שתהי' עבודה ועי"ז יתעלו הנשמות עד הגילוי דלעתיד דונחי' לפניו, דכ"ז בכדי שלא יהי' נהמא דכסופא כו'. הגם שהגילויים העליונים הם בבחי' מתנה מ"מ ה"ז ע"י הקדמת העבודה כו' כנודע. ועד"ז י"ל כאן דהמשכה דבחי' שמן למאור והעלאת הנרות הי' ע"י ההקדמה דבירורים דקרבנות כו'. וע"פ פשוט י"ל דאחרי שכבר נתערב טו"ר ע"י שבה"כ דתהו שזהו שנעשו העלמות והסתרים, וגם הנשמה אלקית מלובשת בנה"ב בבחי' התלבשות כנ"ל, ע"כ בכדי שיהי' גם המשכת העצמות דאוא"ס בבחי' המשכה מלמעלמ"ט צ"ל תחלה הסרת ההעלמות וההסתרים. וכמו שאם הי' משה מכניס לא"י היו הגילויים בדרך המשכה מלמעלה למטה כנודע, ומ"מ הי' צ"ל תחלה ההילוך במדבר שהו"ע הבירורים כו'. וכמו"כ בכדי שיהי' העלאת הנרות דנשמות הגם שזהו שמעורר את הנשמה גם כמו שהיא בחושך הנה"ב, מ"מ צריכים שיהי' גילוי האהבה העליונה נרגש בהנשמה שזהו ע"י הבירורים דנה"ב כו'. וכמו בהרהורי תשובה שנופלים לאדם פתאום שזהו מהכרוזים העליונים המעוררים על התשובה, הרי לא בכל אדם המה נרגשים, וכמו כן ההמשכה דוישכם לבן בבקר כו'. וכמו"כ ההמשכה דאהרן צ"ל לזה מ"מ הקדמת הזיכוך להיות נרגש בו האור העליון כו', ורק בזמן עת רצון ביותר יוכל להיות שיעורר האור העליון את הנשמה גם שהיא בתכלית ההסתר וההעלם בחשכת הנה"ב כו', אבל בסדר והדרגה צ"ל הקדמת הזיכוך במקצת עכ"פ כו'). והנה עכשיו שאין לנו בהמק"ד התפלה היא במקום קרבנות והוא הקרבת הנה"ב שנכלל באש שלמעלה שהוא הרשפי אש דנה"א, והיינו בהד' מדר' דתפלה. והענין הוא להנה כתי' והנה ה' עובר ורוח גדולה מפרק הרים ומשבר סלעים לא ברוח ה', ואחרי הרוח רעש לא ברעש ה', ואחרי הרעש אש לא באש ה', ואחרי האש קול דממה דקה. רוח הוא פסוד"ז שזהו סיפור שבחו של מקום דבריאת והתהוות העולמות שנתהוו ריבוי עולמות ונבראים וכולם מהללים ומשבחים כו', דהתהוות זאת הוא מרוח פיו ית' וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, דכל צבא העליונים והתחתונים נעשה במאמר ורוח פיו ית' וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו'. והעבודה בזה היא ג"כ בבחי' רוח, דהיינו התפעלות המדות, כי הענינים המבו' בפסוד"ז דהיינו ההתהוות מאין ליש ה"ז בעצם למעלה מהשגה לגמרי שאין אנו משיגים איך נעשה מאין יש שזה רק בחיק הבורא ואינו מושג בנבראים כלל, רק שיודעים אנו שנתהווה

מאין ליש. ובוז הוא ההתבוננות בגדולת ה' וההפלאה בענין ההתהוות ושהכל נעשה במאמר כו', וה"ז עושה התלהבות הלב והתפעלות המדות שזהו בחי' רוח. ורוח זה מפרק הרים, דפסוד"ז הוא מל' לזמר עריצים, שמזמר החוחים וקוצים דנה"ב, דהיינו החקיקה מבחוץ שנעשה בנה"ב. וכמו שאנו רואין דפעולת השבחים הוא שמרומם את הנפש, ואין בזה ענין פנימי, רק שמרומם אותו. וכמו"כ הוא בנה"ב שע"י התשבחות דפסוד"ז מתרומם ומתעלה במדרי' עליונה יותר, היינו שאינו שייך להחומריות שלו שזהו החקיקה מבחוץ כו'. ואו' לא ברוח ה', שזהו בחי' רוח אלקים, דהתהוות העולמות הוא מש' אלקים, ובש' הוי' הוא ה' אחרונה בהבראם בה' בראם אתא קלילא דלית ביי' מששא, דהיינו בחי' הארה חיצונית לבד כו'. ואחרי הרוח רעש הוא ברכת יוצר דהאופנים וחיוה"ק ברעש גדול שזהו מהאמירת קדוש דשרפים שמשגיגים בחי' אוא"ס שקדוש ומובדל, והאופנים יודעים ייש מה שקדוש ומובדל ואינם משיגים זאת ומזה הוא הרעש מהעדר ההשגה כו'. והרי הרעש הוא התפעלות בנפש, וההתפעלות הוא מבחי' קדוש, הגם שזהו מהעדר השגה מ"מ הרי נרגש בזה בחי' קדוש (עס הערט זעך אין דעם דער א"ס וואָס קדוש איז) שמרעישים מחמת העדר השגתן כו'. וע"כ אינו דומה לפסוד"ז שהוא ג"כ שאינו מושג כנ"ל, מ"מ ה"ז בהאור האלקי שבא בבחי' התלבשות בעולמות כו', ולכן ההתפעלות בזה הוא רק התלהבות חיצוני, אבל התפעלות הרעש דקדוש הוא בבחי' ביטול פנימי. וידוע דנה"ב שרשו משמרי האופנים, שבהתבוננות ובהתפעלות האופנים מתפעל גם הוא, ה"ז בבחי' ביטול פנימי דנה"ב כו'. ולא ברעש ה', דהרעש הוא מבחי' ו' דש' הוי' שזה"ע קדוש קדש ו', ה"ז רק ו"ה ולא י"ה. וגם הוא"ו הוא בבחי' מקיף לבד שז"ע קדוש ו', ובפרט שהוא בבחי' העדר השגה כו'. ואחרי הרעש אש, הו"ע השרפים שמשגיגים בחי' א"ס שקדוש ומובדל ועי"ז הם בהתלהבות רשפי אש התשוקה להכלל באוא"ס ב"ה, ועש"ז נק' שרפים ע"ש הרשפי אש שכל מהותם נשרף באש זה כו'. ובנשמות הוא בברכת אה"ע, וכידוע דשרפים ואופנים הו"ע נה"א ונה"ב, והיינו האהבה ברשפי אש דנה"א שע"י השגה אלקית, דכמו שהרשפי אש דשרפים הוא ע"י ההשגה שלהם בבחי' קדוש והיינו משום דאימא עילאה מקנא בכורסי' כו', כמו"כ הרשפי אש דנשמה היא מבחי' הבינה, וכידוע דמבינה הוא בחי' האהבה ברשפי אש כו'. ומזה באים למס"נ דק"ש שזהו ג"כ ע"י השגה, שז"ע שמע ישראל דשמיעה הוא השגה. והיינו ההשגה דנשמה איך שכולא קמי' כלא חשיב ועי"ז הוא תוקף הרצוא במס"נ, היינו מסירת כל הרצונות רק ברצון א' לה' לבדו שהוא התכללות וההתאחדות באחדותו ית' כו' (עמ"ש בד"ה ויקחו לי תרומה, עטר"ת) ובאש זה נשרף הנה"ב כמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך, שגם הנה"ב בא לידי אהבה כו'. והעיקר הוא שנכלל בהאש דנה"א שהרי המס"נ הוא שמוסר ומבטל כל רצונותיו, הרי נשרף בזה הנה"ב כו'. והגם שהאהבה דנה"ב מצ"ע הוא האהבה דבכל נפשך שזהו ביטול היש והוא ג"כ מס"נ כו', אבל בהרשפי אש דנה"א הרי נשרפים כל הרצונות דנה"ב שזה"ע מסירת כל הרצונות אשתיצי גושמא כו'. ומ"מ לא באש ה', דהגם

שזהו בחי' ה' ראשונה דש' הוי', מ"מ הרי אינו ש' הוי' בשלימות, ולכן הוא בבחי' רשפי אש בבחי' רצוא. והעיקר דש' הוי' הוא היו"ד דש' הוי' שזהו גילוי ש' הוי' שעייז הוא בחי' הביטול במציאות כו'. וזה"ע קול דממה דקה תמן קאתי מלכא, גילוי בחי' עצמות אוא"ס שהוא שמתבטל במציאותו לגמרי מכל וכל כו'. והוא הקול דתורה, דאורייתא מחכ' נפקית, דהיינו מפנימיות החכ' שבה שורה אוא"ס בחי' אין האמיתי כו'. וז"ע ודברת במ, ודברי אשר שמתו בפיך שהן דבר ה' ממש, בדבר ה' זו הלכה שכל ההלכות דתורה הן דבר ה', דבש"א וב"ה אומרי' ור"א ור"י וכן כל התנאים והאמוראים שא' ההלכות אין זה שהם מדברים כ"א הוא הדבר ה' ממש, והם היו כלים שיתגלה ע"י הדבר ה' כו'. וכן הוא הביטול בעסק התורה כמ"ש תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא. והיינו שאינו מציאות בעצמו כלל רק דבר ה' המדבר בפיו, וזהו קול דממה דקה כו'. וכן בתפלה קול דממה דקה הוא בשמו"ע צלותא בחשאי. דק"ש הוא ברשפי אש להיות שזה השגה כנ"ל, ושמו"ע בחשאי דוקא שזהו הביטול שלמעלה מהשגה. ולכן הדיבור דתפלה הוא ג"כ שנותנים לו מלמעלה וכמ"ש אד' שפתי תפתח, כי אין מילין בלשוני רק שנותנים מלמעלה כו', וכמ"ש במ"א. ועיקר ענין קול דממה דקה הוא בתורה (דבתפלה הוא בבחי' העלאה ובתורה הוא המשכת וגילוי ש' הוי' כו'). אמנם בכדי שיהי' גילוי ש' הוי' בבחי' קול דממה דקה, זהו ע"י הקדמת התפלה, היינו בחי' רוח רעש ואש. דהגם דלא ברוח ה' ולא ברעש ה' ולא באש ה', מ"מ עייז הוא בחי' קול דממה דקה דתמן קאתי מלכא כו'. והענין הוא דהנה אמרו"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלתיהן של ישראל, וכמו הכתר שנעשה מאבנים טובים שהן דומם בעצם מהותם שזהו המדרג' היותר אחרונה בדצח"מ, ומצד האור והזיו שלהם ע"י שנזדכך חומריותם כ"כ עד שנעשה אבן טוב המביהק ה"ז נעשה לעטרת תפארת להיות כתר ועטרה ע"ג הראש. כמו"כ אותיות התפלה שנק' אבנים שהם דומם כשהן בכוונה וברעו"ד שהוא פנימיות רצון הנפש, הרי בכל אות ואות יש בו הרצון הפנימי ה"ז נעשה אבנים טובים ומאירים נעשה מהם כתר ועטרה בראשו של הקב"ה להיות ההמשכה מבחי' הכתר גילוי רצה"ע כו'. וזהו דנש"י נק' עושיין רצונו ש"מ שממשיכים בחי' הרצה"ע, וההמשכה הוא למטה מפני שזה נעשה ע"י התפלה למטה. והעיקר שזהו ע"י הבירור דנה"ב עד שנכלל בהרשפי אש דנה"א כנ"ל, ע"כ גם המשכת הרצון הוא למטה, שז"ע י"ב ברכות האמצעית שהאדם שואל צרכיו בהם שזהו ההמשכה בעולם השפל ממש לרפאות החולים ולברך השנים בפו"מ. וכמו"כ נמשך למעלה מילוי החסרון בבחי' מל' שזהו ג"כ ענין שאילת צרכי' להיות ההמשכה למעלה וגם למטה כו'. וכ"ז הוא מתפלתיהן של ישראל מבירור הנה"ב בהמדרג' דרוח רעש ואש כו'. ועייז הוא ג"כ ההמשכה דקול דממה דקה, גילוי ש' הוי' בקול דתורה כו'. ונמצא דכמו שבכהמק"ד ע"י הקרבנות הי' שמחת לבו חבור רוח ונפש, היינו גילוי בחי' רוחא דעתיקא כו', כמו"כ הוא בתפלה בהקרבת הנה"ב שזהו ג"כ ההעלאה דבחי' נפש בחי' התהו, ועייז הוא המשכת בחי' רוחא עילאה בחי' קול דממה דקה (ועמ"ש בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקייע דאחת רוח אלקי' חיים

הוא תורה כו'). ועי"ז הוא בחי' שמן למאור והעלאת הנרות, שזהו מדרי" דתיקון, והיינו שזהו עבודת הנשמה מצ"ע, והוא שכר עבודתה ע"י העבודה תחלה בהבירור דנה"ב בתפלה כו'. ובד"כ זה תפלה דחול ותפלה דשבת. דהנה ידוע דבשבת הוא גילוי בחי' רצה"ע בחי' רעו"ד וכמ"ש בד"ה ויקהל משה, וה"ז למעלה מהמס"נ באחד דק"ש דחול (י"ל דק"ש בבריאה והיינו בחי' אצי' שבכרי' ושבת בכלל הוא בחי' אצי', וכמו שמו"ע בכי"ו שבאצי' שזהו בחי' השבת שבכ"ו כנודע, וא"כ י"ל ההפרש בזה ע"פ מ"ש בד"ה כי תצא הב' בענין הארת נקודת הלב ועצמות נקודת הלב כו'). ויש עוד מדרי' שלמעלה מזה, והו"ע אז תתענג על ה', בחי' אהבה בתענוגים שעז"א מתנה טובה יש לי בבית גנזי כו', וכמ"ש במ"א, גם בחי' שמן למאור גילוי פנימיות התורה העיקר הוא בשבת כו', ומ"מ הוא עבודת הנשמה מצ"ע. והוא ע"י העבודה דששת ימי החול, דמי שטרח בע"ש יאכל בשבת, שע"י עבודת הבירורים בשימה"ח עי"ז הוא שכר עבודתה בשבת כו'. וזהו ואתה תצוה את בני, תצוה הוא ל' צוותא וחבור, והיינו התאחדות והתחברות נש"י עם אוא"ס, והו"ע בני, היינו הנשמות שלמטה יתחברו עם אוא"ס ב"ה, שז"ע העלאת הנרות כו'. ומ"מ או' ואתה תצוה שזה תלוי במשה, כי בכדי שיהי' העלאת הנרות צ"ל המשכת האבוקה והמאור ואזי הוא העלאת הניצוץ להכלל בהאבוקה כו', והמשכת המאור הוא ע"י משה דוקא. וזהו ויקחו אליך שמן כו' למאור להעלות נר תמיד שיהי' העלאת הנרות ע"י אהרן. וזהו ואתה תצוה שמשה יעשה שיהי' צוותא וחבור דנש"י באוא"ס ב"ה. והוא ע"י ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור שימשך בחי' המאור ואזי יהי' העלאת הנרות ע"י אהרן שודמ"ט כו'.

בס"ד ש"פ תשא, עטר"ת.

ויתן אל משה ככלתו לדבר. ואי' במד"ר בראשית פ"ו תשא פמ"א ג' דברים מתנה לעולם תורה והמאורות וגשמים, תורה מנין דכתי' ויתן אל משה כו'. וצ"ל מה"ע שהתורה מתנה לעולם, וצ"ל מה"ע מתנה. הנה בלק"ת מהאריז"ל פ' פנחס אי' דמתנה הוא מוחין דז"א שבאין בסוד תוס', שהרי ז"א נאצל בסוד שרש רק ו"ק והמוחין באין לו בסוד תוס' זהו בחי' מתנה. והענין הוא דמתנה זה מה שיותר על המוכרח, דמה שמוכרח אין זה בדרך מתנה רק מה שיותר על ההכרחיות. והנה ידוע דהתהוות העולמות הוא מבחי' מדות עליונות וכמ"ש ששת ימים עשה ה' דכל יומא ויומא עביד עבידתי כו'. והגם דההתהוות היא מבחי' מל', מ"מ הרי המל' לית לה מגרמא כלום רק שמקבלת האור מז"א וכמו אור הלבנה ה"ז שמקבלת מאור השמש. וכמו מל' אין לה אור מעצמה כ"א שמקבלת אור מז"א, הרי מה שמל' מהווה הוא מז"א, ובאמת שרש ההתהוות הוא מז"א וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, ולכן נברא בששה

ימים מפני שההתהוות הוא מששת מדות כו'. וכידוע בענין הוי' ואלקים, דהוי' הוא ל' מהווה שההתהוות היא מש' הוי', רק שההתהוות בפועל הוא ע"י ש' אלקים מפני שמש' הוי' עצמו אינו יכול להיות ההתהוות כ"א מהארת ש' הוי' שע"י ש' אלקים כו'. וכמו"כ שרש ההתהוות הוא מבחי' ז"א, אבל למעלה מז"א היינו בחי' חו"ב ה"ז למעלה ממקור לעולמות. ולכן בעולם הוא ההעלם דאלקות דעולם ל' העלם שהאלקות אינו בגילוי בעולמות. דהגם שבכאו"א יש אור אלקי המחי' אותו והוא מרגיש את החיות ומ"מ הרי אינו יודע מהותו, וגם אינו מרגיש שהחיות הוא אלקות, וכמו"כ בעולם שרואין שהוא חי אין האלקות נראה ונגלה כו', והיינו מפני ששורש התהוות העולם הוא רק מבחי' ז"א. וזהו ההפרש בין ג"ע לעולם, דבג"ע מאיר גילוי אלקות דצדיקים יושבין ונהנים מזיו השכינה דזיו הוא בחי' גילוי אור, ובעולם הוא העלם כנ"ל. והיינו מפני שבג"ע מאירים ג"ר, ובעולם החיות הוא רק מז"ת, וז"ת באים בבחי' התלבשות. וכידוע דבהתלבשות הפרצופים זב"ו מה שמתלבש מפרצוף העליון בפרצוף התחתון הוא רק הז"ת שבעליון. וכמו במוחין ומדות הנה רק המדות שבמוחין הן המתלבשים במדות, וכמו בהתבוננות ענין אלקי הרי ההשגה שבמוח אינו מתלבש בלב רק ההתפעלות שכלי שזהו המדות שבמוחין זה שנרגש בלב ונעשה התפעלות המדות שבלב כו'. הרי שהז"ת הן המתלבשים והג"ר אינן מתלבשים, ומפני שהז"ת מתלבשים ה"ה בהעלם. וע"כ בג"ע שמאירים הג"ר הוא בחי' גילוי אלקות, ובעולם שהשרש הוא רק מז"ת ה"ז בחי' העלם כו'. ונמצא דהו"ק דז"א זהו שמוכרח לעולם שזהו שרש ומקור העולם, אבל המוחין שהן למעלה מבחי' מקור לעולם ה"ז בבחי' מתנה. אך צ"ל זה גופא שז"א הוא בחי' ו"ק לבד, הלא א"א להיות בלי מוחין. שהרי בלי מוחין א"א שישפיע ז"א למל'. שהרי נת"ל דההתהוות שמבחי' המל' הוא שמקבלת האור מז"א, והרי א"א להיות ההשפעה מז"א כ"א כשיש לו מוחין כו'. וגם לידת הז"א א"א להיות בלי מוחין. וכמו שא"א להיות מדות למטה כ"א ע"י המוחין דוקא, כמו"כ א"א להיות לידת הז"א כ"א ע"י המוחין. והגם דמה שמתלבש בז"א הוא רק בחי' ז"ת שבמוחין, מ"מ הרי צ"ל מוחין, וא"כ הרי המוחין הן ג"כ מוכרח, ואיך הוא בבחי' מתנה כו'. והנה כמו"כ מקשין במ"א על מ"ש בפע"ח דכל ענין התפלה הוא להמשיך מוחין לז"א, והלא סדר ההשתל' כך הוא שנמשך מ"א לאו"א ומאו"א לז"א ומז"א למל', ומה"ע התפלה להמשיך מוחין לז"א. ומבו' שם שזהו שממשיכין בחי' מוחין דגדלות (וע"ש שזהו המוחין דבחי' מ"ה דתיקון ובלק"ת שם דבחי' מתנה זהו האורות דבחי' מ"ה החדש כו'). דהנה במוחין יש ב' מדרי' מוחין שבמדות ועצמות המוחין, מוחין שבמדות זהו הטעם של המדה כמו הטעם למה יאהב ולמה ישנא, וגם בחי' חיצוניות המוחין הוא בחי' מקור המדות ויש שם הרגש המדות, ועצמיות המוחין אינו מקור אל המדות כ"א הוא עצם ענין המוחין, ושם לא יש כלל הרגש המדות. וכמו עד"מ בשכל וסברה באיזה דבר הלכה, הנה עצם המוחין הוא השגת הענין עצמו שמעמיק עצמו לידע עצם הענין ולא בשביל המדה שיבוא מזה, היינו האסור והמותר כ"א לידע ולהשיג עצם הסברא והשכל, ושם

לא יש עדיין הרגש המדה. ובאמת א"א לידע עדיין איזה מדה יהי' מזה, כי מעצם השכלי יכול להיות מדה זו או אחרת, שאינו ניכר שם המדה וא"א לידע עדיין איזה מדה יבוא מזה כו'. וחיצוניות* הוא התפשטות והתרחבות הענין, והיינו לא השגת עצם הענין כ"א התגלות הענין לבד (דער ארויס טראָג פון דעם ענין), שזהו בבחי' שייכות אל המדות, כי אין עצם המוחין בהשגת הענין, ה"ז בבחי' שייכות יותר אל המדות בבחי' מקור להם, ושם נרגש המדה בהעלם כו'. וכמו"כ הוא בהתבוננות אלקי, עצמות המוחין הוא העמקה בהשגת עצם הענין האלקי, שזהו למעלה מבחי' המדות ולא יש שם ענין ההתפעלות כלל, כ"א הוא בבחי' דביקות בעצם הענין האלקי, וכמו החכ' שהיא בבחי' דביקות, כמו"כ פנימיות ועצמות ההשגה היא בבחי' דביקות לא בבחי' התפעלות. ומכ"ש בעומק המושג ותמצית הענין שזהו למעלה מהתפעלות המדות. וחיצוניות המוחין הוא בחי' התפשטות והתרחבות הענין שבא בלבושי השגה, דשם הוא ענין ההתפעלות שמתפעל על האלקות ובא בבחי' מדות שבלב כו'. וזהו המוחין שממשיכים ע"י עבודה, היינו בחי' מוחין דגדלות, שזהו בחי' עצמות המוחין כו'. וזהו דו"א כשהוא בבחי' ו"ק יש בו ג"כ מוחין והן בחי' מוחין שבמדות, אבל עצמות המוחין זהו שלמעלה מבחי' המדות שזהו יותר מהמוכרח כו' (והיינו דפנימיות ההשגה שבמוח בא ללב דאז המדות שבלב הן כמו המוחין כו' וכמ"ש במ"א). אמנם בחי' המוחין שבבחי' מתנה ה"ז למעלה גם מבחי' מוחין הנמשכין ע"י עבודה. שהרי ידוע דענין התפלה בכלל הוא בבחי' מילוי החסרון לבד, וזהו ואני תפלה, שהתפלה הוא בבחי' מל' מפני שענין החסרון הוא בבחי' מל' וכמא' לכי ומיעטי א"ע. דכתחלה כשהיו בבחי' שני המאה"ג הי' במל' גילוי אוא"ס, והמיעוט הוא בחי' סילק והתעלמות האור מבחי' המל'. וזהו אתה עשית את חסר ה"א שחסרו הה' מדרי' שמכתר עד המל' ונשאר רק בחי' מל' דמל' כו', וכמ"ש במ"א באורך. וע"ז הו"ע התפלה למלאות החסרון שיהי' בחי' גילוי האור במל'. וה"ז לא בבחי' מתנה כ"א הו"ע הצדקה שנא' בה די מחסורו אשר יחסר לו, דהיינו כל מה שיחסור לו, ומ"מ אי אתה מחויב לעשרו כו'. ומתנה הו"ע עשירות שזהו השפעה בריבוי יותר הרבה ממילוי החסרון. ולמעלה הו"ע אין עשיר אלא בדעת והוא בחי' ד"ע שממשיך מבחי' פנימיות הכתר כו'. וכידוע שיש בדעת ב' מדרי', הא' שהדעת עומד תחת הבינה, והב' שעומד תחת הכתר. וכללות ענין הדעת הוא לקשר ולחבר. ובחי' הדעת שעומד תחת הבינה הוא שמקשר ומחבר בחי' האור השייך אל ההשתל'. אבל הדעת שעומד תחת הכתר הוא שממשיך מבחי' הכתר בחי' חו"ב בלא"ה מקבלים מבחי' הכתר. אך זהו מבחי' חיצוניות הכתר, ודעת הוא שממשיך מבחי' פנימיות הכתר. וזהו בחי' המוחין שבבחי' מתנה, היינו שמובדלים בערך לגמרי מבחי' ז"א. דעצמות המוחין הגם שהן למעלה מהמוחין שבמדות, מ"מ ה"ז אותן מהות מוחין, אבל המוחין שבבחי' מתנה ה"ה מוחין

(* כ"ה בנוכ"ק, ואוצ"ל: וחיצוניות המוחין.)

מובדלים בערך, והו"ע שכל הנעלם מכל רעיון ובחי' שכל מופלא שהוא בחי' חכ' דעתיק, דבחי' מוחין אלו הן בבחי' התחדשות ממש בז"א כו'. וזהו ג"כ ענין שהתורה היא בבחי' מתנה, דאורייתא מחכ' נפקית, אמנם הוא בחי' מוחין שנמשכים מבחי' עצמות א"ס כו'. ולהבין זה ילה"ק דהנה דורות הראשונים מאדה"ר עד מ"ת לא זכו לתורה הגם שהי' צדיקי' גמורים וכמו מתושלח נח שם והאבות אי"י, ומ"מ לא זכו לתורה. הרי מובן מזה דעבודתנו בתו"מ הוא למעלה מעבודת האבות שהם לא זכו לזה. וכן משמע מהמד"ר פ' בראשית ע"פ זה ספר תולדות אדם ראוי הי' אדה"ר שתנתן התורה ע"י כו', חזר ואמר הקב"ה לא לאדם אני נותנה כ"א לבניו, מ"ט זה ספר תולדות אדם. ובמד"ר שה"ש ע"פ לריח שמניך טובים כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו שהריח הוא רק הארה לא עצם הדבר אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמוריקים מכלי אל כלי כו'. הרי מכ"ז מובן דעבודתנו בתו"מ הוא למעלה מהאבות. ובמשנה דסוף קדושין שאו' שם קיים א"א כל התורה שלא ניתנה ה"ז לשבח ולמעלה שהשיגו והגיעו להתורה ברוחניות כו' שהרי מזהו* שקיום המצות של האבות רק** מקיום המצות שלנו. אך שניהם אמת, שיש יתרון גדול בתו"מ שלנו שהאבות לא זכו לזה. ובצד א' יש מעלה בקיום המצות דהאבות שלא יש בתו"מ שלנו כו'. והענין דהנה כללות ההפרש בזה דהאבות קיימו המצות והשיגו התורה בדרך מלמטלמ"ע, ולנו נתנה התורה בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, דמלמטלמ"ע הוא בעבודה ויגיעה וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב שיש בזה כמה תנאים שיוכל לעלות בהר ה', וכפי אופן העלי' מקבל את האור כו'. ובהמשכה מלמעלה למטה אינו תלוי בהכנת המקבל והגילוי לכולם בשוה כו'. וכמו במ"ת דכתי' וירד ה' על ה"ס, שהי' גילוי אוא"ס למטה והי' הגילוי לכל ישראל שכולם ראו גילוי אוא"ס ממש כו'. והגם שהי' משה מחיצה בפ"ע ואהרן מחיצה בפ"ע וכן נדב ואביהוא והזקנים וכל ישראל, זהו רק באופן קבלתם שלא היו כולם שוים בקבלת האור בעצמם, אבל הגילוי מלמעלה הי' לכולם בשוה, וכמו שיהי' לעתיד דכתי' כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, והרי בקרקע הים יש הרים ובקעות והמים מכסים כולם בשוה, דכן לעתיד יהי' חילוקי מדרי' בקבלת האור שיהי' לא בכולם בשוה, אך הגילוי מלמעלה יהי' לכולם בשוה, וכוא"א ישיג בחי' עצמות א"ס, וכמ"ש כי כולם ידעו אותי כו'. וכן הי' במ"ת שהי' חלוקים בקבלת האור והגילוי מלמעלה הי' בשוה לכולם וכתי' וכל העם רואים את הקולות רואין את הנשמע כו', והיינו מפני שהי' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וידוע המשל בזה משני בנ"א א' עומד בהר וא' עומד בבקעה שאופן ההתחברות שלהם יכול להיות על שני אופנים, או שהעליון יורד למטה או שהתחתון יעלה למעלה. אמנם שהתחתון יעלה למעלה יש כמה עקולי ופשורי המונעים ומעכבים שצריך לידע הדרכים ונתיבות שבהם יעלה על ההר, ויש בהם נתיבות נסתרות שאינם ידועים לכל וצ"ל בעל כח בעצם שיהי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואולי חסרה כאן תיבה.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: למעלה.

בכחו לעלות. וגם צריך לבושים הראויים לזה, שאם אין הלבושים כתיקונם ה"ה נאחז בסבך כו'. משא"כ שהעליון ירד למטה אין שום מניעה ועיכוב כלל, כי הוא יודע כל הדרכים והנתיבות, ובכחו לירד למטה כו'. ועוד יש בזה הפרש, דכאשר התחתון עולה למעלה הרי כמה שעולה כך הוא מקבל פני העליון, אבל כאשר העליון ירד למטה הרי כמו שהוא למעלה יורד למטה, דבכל עצמותו הוא יורד למטה כו'. והדוגמא מזה ברוחניות הוא דבהעלאה מלמטלמ"ע צריכים לידע הדרכים והנתיבות שהן דרכי התורה, וכמ"ש כי ישרים דרכי ה' שהעלי' צ"ל בדרכי התורה דוקא, ואם אינם ע"פ התורה ח"ו ה"ה הולך בדרך עקלתון ומתרחק ביותר. ויש בזה נתיבות נסתרים שצריכים לידע מפי ספרים ומפי סופרים את הדרך האמיתי איך לעלות למעלה, וצ"ל בעל כח בעצם, היינו מצד עצם נשמתו, דאינו דומה נשמה גבוה לנשמה נמוכה. הגם דכל הנשמות הן אלקות וכא"א יכול לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב כו', מ"מ אינו דומה אם הנשמה היא נשמה גבוה בעצם או שהיא נשמה נמוכה, דבכל מדרי' גופא אינו דומה כמו שהנשמה* מתאחדת בזה ומקבלת האור להתאחדות וקבלת האור דהנשמה הנמוכה כו'. ועכ"פ מי שהוא נשמה נמוכה צריך עבודה ויגיעה יותר, וגם צ"ל בעל כח בכח התורה וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה שנותנת כח לנשמה כו', וגם צריך ללבושים דמצות ולבושי מחדו"מ דקדושה. ואם הם לבושים צואים דמחדו"מ שלא לה' המה ה"ה נאחז בסבך שאינו יכול לעלות כו'. הרי שצריכי' לזה עבודה ויגיעה בהרבה פרטים. אבל בהמשכה מלמעלמ"ט הרי לפניו נגלו כל הדרכים והנתיבות ובכוחו ויכולתו ית' לירד למטה גם בלא הכנת התחתון. וכמו במ"ת שהמטה ה' במקומו בלי שום זיכוך כלל, ומ"מ ירד ה' ממש על הר סיני כו'. ומלמטלמ"ע הרי לפי אופן הזיכוך והעלי' כך הוא מקבל את האור והגילוי, ומלמעלמ"ט הרי כל עצמותו כבי' יורד ונמשך כו'. וזהו שהאבות ה' עבודתם בדרך מלמעלמ"ע וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף, רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, שע"י העלאה מלמטה נעשה ההמשכה מלמעלה כו'. וז"ש באברהם הלך ונסוע הנגבה, הלך ונסוע הוא רצו"ש שבזה הגיע להאור העליון, וזהו קיום המצות שלו כו'. דהנה כתי' והחיות רצוא ושוב וקאי על האור והחיות האלקי שהוא בבחי' רצוא ושוב, וע"כ צ"ל עבודת הנבראים ג"כ ברצו"ש שע"י דוקא מגיע אל האור האלקי כו', וזהו בכללות האור והחיות שנמשך בעולמות שצ"ל ע"י רצו"ש (עמ"ש בד"ה ויקחו לי תרומה, עטר"ת) וביותר הוא בבחי' סוכ"ע דלהגיע לזה הוא רק ברצו"ש, שהרי האור דממכ"ע הוא שבא בבחי' התלבשות בעולמות הרי שייך בזה בחי' התיישבות עכ"פ. אבל בחי' סוכ"ע שאינו בבחי' התלבשות בעולמות שם צ"ל הרצו"ש נוגע ואינו נוגע כו', וכמ"ש יהללו ש' הוי' כי הוא צוה ונבראו בדרך מאליו וממילא. דבש' אלקי' כתי' בראשית ברא אלקים בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, אבל בש' הוי' הוא** ונבראו, שלא בבחי' התלבשות

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שהנשמה הגבוה.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הוא צוה.

וע"כ הוא שם בבחי' רצו"ש לבד כו'. וכן בעבודה הרצו"ש בבחי' סוכ"ע הוא באופן אחר, דהרצוא הוא בבחי' יציאה מגדר הכלים והשוב הוא בבחי' ביטול הכלים כו'. דבבחי' ממכ"ע הרצוא אינו בבחי' יציאה מהכלים שהרי היא האהבה שע"פ טו"ד, והשוב הוא שמרוה צמאונו בהאור האלקי שזהו בחי' מציאות. דהגם שמרווה צמאונו באלקות מ"מ ה"ז בבחי' מציאות כו'. אבל בסוכ"ע הרצוא הוא בבחי' יציאה לגמרי מהכלים, והשוב הוא בבחי' ביטול במציאות שע"י גילוי האור אינו בבחי' רצוא כ"א להיות למטה לעשות כלים לאלקות כו', וכמ"ש במ"א באורך, וע"י הרצו"ש ממשיכים בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו'. וזהו הלוך ונסוע דאברהם הי' עבודתו ברצו"ש במדר' העליונות דאוא"ס הסוכ"ע, וזהו קיום המצות שלו, דמצות הן בבחי' רצו"ש דיש מצות שהן בבחי' העלאה ויש מצות שהן בבחי' המשכה, ובכללות הן מ"ע ומל"ת, דמ"ע הן בבחי' רצוא, דאדם המקיים את המצוה רץ לעשות רצון קונו ובבחי' דביקות באוא"ס כו'. ומל"ת הן בחי' שוב בחי' ביטול בבחי' הנחת עצמותו כו'. ואברהם ע"י הרצו"ש שלו קיים את המצות המשכת אוא"ס הסוכ"ע, והגיע בזה למעלות ומדר' עליונות, וז"ע הלוך ונסוע הנגבה שעלה מדרגא לדרגא עד שהגיע למדת אהבה העליונה. וכ"כ הי' תוקף העלי' שלו עד שנעשה מרכבה ממש למדת אהבה העליונה שהי' בגילוי ממש בנפשו כו'. והליכה זו הי' בדרך מלמטלמ"ע שזהו שנא' בו ויעל אברם ממצרים, מצרים ל' מיצר וגבול. והוא המיצר וגבול דגוף ונה"ב שמגבילים ומלבישים את הנה"א. שגם כשנפשו האלקית משכלת ומתבוננת בגדולת א"ס ב"ה והתפשטותו על הנבראים, ואיך שאוא"ס הוא מחייה ואתה מחי' את כולם, ואת השמים ואת הארץ אני מלא ומכה"כ שייבין כ"ז, ומ"מ אין בכח נפשו לצאת מנרתקה ממאסר הגוף להיות אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא, והגוף עומד על עמדו בישות שלו בתקפו וגבורתו כתולדתו. וע"ד גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי', דהגם שהוא מאמין באלקות ומ"מ אין זה נוגע לפועל שעושה היפוך רצונו ית'. וכמ"כ הגם שהנה"א משכיל ומתבונן באלקות אין זה נוגע כלל אל הגוף ונה"ב. ואאע"ה הי' בו המעלה שעלה ממצרי' מיצר הגוף והי' גופו ונה"ט שלו בבחי' ביטול בתכלית וכמ"ש בסש"ב שכל אבריהם היו קדושים ומובדלים מעניני העולם כו', והי' התגלות אור הנשמה דנשמתו הי' בתכלית העלי' ובבחי' ביטול ממש בכלות הנפש ממש כו'. ובוה הגיע לאור העליון והמשיך גילוי האור כו', וגם המשיך תוס' אורות בע"ס למעלה בבחי' חכ' וחסד, וכמ"ש וישמור משמרתי מצותי כו' שגרם ירידת והמשכת אוא"ס בבחי' חכ' וחסד, שע"י שהי' שפל רוח מאד שזהו ממדת החכ' כח מ"ה, וכן אברהם אבר מ"ה, ועי"ז ריבוי החסד שלו שהשפיע בעולם שזהו ג"כ מצד הביטול (עמ"ש בד"ה קטנתי, עטר"ת) עי"ז המשיך אוא"ס בבחי' חכ' וחסד. וכ"ז המשיך ע"י הביטול העצום שלו דואנכי עפר ואפר ואם לא הי' הביטול עמוק ועצום כ"כ לא הי' ממשיך המשכות אלו, רק ע"י עוצם הביטול המשיך כל הגילויים הנ"ל. אבל לנו נתנו התומצ' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, שע"י צדקה וגמ"ח ממשיכים אוא"ס בבחי' חסד דאצי' ונמשך גילוי החסד, וע"י מצות תפילין ממשיכים אוא"ס בחכ' ולהיות גילוי החכ' כו',

(* אוצ"ל: מחי'.

דבפ' קדש דתפילין מלובש בחי' חכ' ובפ' והי' כי יביאך מלובש בינה כו', וכשמניח תפילין על ראשו וזרועו ממשיך בחי' אוא"ס בחו"ב ולהיות גילוי המוחין בז"א. הגם שהביטול אינו חלק א' מאלף אלפים מהביטול דאברהם, מ"מ ע"י הנחת התפילין בקבעומ"ש לקיים רצה"ע ובפרט שפועל בנפשו בהסכם חזק לשעבד מוחו ולבו ממשיך בחי' המוחין כו'. והלא אין* בדרך אתעדל"ת אתעדל"ע לא בעצם העשי' ולא בהביטול, שאינו בערך כלל שזה יהי' העלאת מ"ן להמשיך בחי' המוחין העליונים, רק שזהו באתעדל"ע מצ"ע שהתלבש עצמו בזה כבי' (מיא האָט זעך אָנגיטאָן אין דעם) שע"ז יהי' המשכת המוחין ה"ז מצ"ע ע"כ נמשך בזה בחי' העצמות. וכמו במשל הנ"ל שהעליון כשיורד למטה הרי כל עצמותו יורד כו', כמו"כ בהמשכת המוחין ע"י מצות תפילין שאין זה ע"י התעוררות התחתון כ"א מעצמו הרי מוחין אלו הן הנמשכין מבחי' עצמות א"ס. וכמו עד"מ הרב שמשיב להתלמיד ע"פ שאלתו, הגם שזהו שכל הרב ה"ז רק ע"פ שאלת התלמיד. אבל כאשר הרב משפיע שכל וסברה עמוקה מעצמו אפי' כשמלביש אותה במשלים ה"ז שכל הרב ממש וכמו התורה היא מהות חכמתו ית' דבאותיות דתושב"כ מלובש בזה מהות חכמתו ית', וכן בפ' קדש דתפילין הוא מהות חכמתו ית' מאחר שזהו מרצונו ית', שאין זה אתעדל"ת כ"א שכך גזרה חכמתו ורצונו ית' מלובש בזה מהות חכמתו ית'. וה"ז כמו שכל הרב שבא במשל, כמו"כ פ' קדש הכתובה בדיו על הקלף ה"ז כמו משל ולבוש שבזה מלובש מהות חכמתו ית' מבחי' עצמות א"ס ב"ה. וזהו שמברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו, פי' זה שקדשנו במצותיו שע"י עשיית המצות כמו ע"י מצות תפילין נמשכים בחי' המוחין זהו מבחי' אשר היינו בחי' תענוג עליון בחי' עתיק המלובש בחו"ב בחי' אהי' אשר אהי', דמבחי' עצמות א"ס הוא שנמשך להיות המשכה זו כו'. והנה יעקב אבינו קיים מצות תפילין ע"י המקלות ורהטים, וכמ"ש בזהר דקס"א ע"א ובמק"מ שם שזהו המשכת מוחין לז"א. אבל הלא לא נצטווה בזה, וא"כ לא הי' ירידת והמשכת אוא"ס בהמקלות ורהטים, רק יעקב אבינו ע"י שהכין נפשו במס"נ ממש ועשה יחודים באצ"י גרם בהעלאת מ"ן שלו המשכת אור החכ' שהאיר בגילוי בנפשו, והיינו רק באתעדל"ת אתעדל"ע, שלא הי' מצוה מאת הקב"ה רק שבהעלאת מ"ן שלו המשיך בחי' הגילוי, ה"ז הארה לבד. ואנו שניתן לנו מצוה זו נמשך בזה מבחי' עצמות א"ס ב"ה. וזהו שהמלאכים בקשו תורה ולא ניתנה להם הגם שאו' קדוש בכלות הנפש ממש מ"מ ממשיכים רק הארה מחו"ב לא עצמות חו"ב, וכמ"ש בס' בענין זכר רב טובך יביעו רק זכר רב טובך הארה לבד, ורב טוב לבית ישראל כו'. וזהו שא' במד"ר דכל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו, כמו ריח הפרי שאינו עצמו ומהותו של הפרי, אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקין מכלי אל כלי בחי' המשכה עצמית כו'. ויובן זה בתוס' ביאור ממה שמצינו גבי משה רבינו שבקש הראיני נא את כבודך והשיב לו הקב"ה לא תוכל לראות פני וראית את אחורי ופני לא יראו, ואמרז"ל וראית את אחרי קשר של תפילין הראה לו, וכמו שפרש"י. והענין דהנה בקשתו הראני נא את כבודך, כבוד בגימ' ל"ב, הן ל"ב נתיבות

(* אוצ"ל: אין זה.

חכמה, וא' כבודך לנוכח היינו ל"ב שבילין דמתפתחין במוחין דז"א. וז"ע התפילין שהן בחי' מוחין דז"א שנמשכין מאו"א כו'. וברע"מ פנחס דרצ"ה ע"ב אי' ובג"ד שיעורא דסכה לא פחות מעשרה דאיהו מל' עשיראה דכולהו דרגין ולא למעלה מעשרין דאיהי כ' כתר עליון דלא שלטא בי' עיני כבד עילאה דעלי' אמר משה הראיני נא את כבודך, ואתיב לי' קוב"ה לא תוכל לראות פני כו'. והיינו דכ"ע לא שלטא בי' עיני שלמעלה מהשגה. ומביא ראי' ע"ז דכאשר בקש משה הראיני נא את כבודך השיב לי' הקב"ה לא תוכל לראות פני הרי שזהו למעלה מהשגה כו'. וצ"ל והלא עד עשרים שלטא עיני רק למעלה מעשרים לא שלטא עיני, ומה אומרו כ' כ"ע דלא שלטא בי' עיני. אך הענין הוא דזהו ב' מדרי' שבכתר, חיצוניות הכתר ריש ומקור לנאצלים שלטא בי' עיני, ובחי' פנימיות הכתר בחי' תחתונה שבמאציל לא שלטא בי' עיני כו'. ועמ"ש בלק"ת בהבי' דיונתי. וזהו הראיני נא את כבודך דכבוד הוא בחי' חכ' והיינו בחי' פנימיות החכ', דפנימיות אבא פנימיות עתיק כו'. והיינו שבקש גילוי בחי' פנימיות המוחין דז"א שבהם מלוכב בחי' אור אבא היינו פנימיות אבא שהוא פנימיות עתיק כו', ובחי' זו לא השיג משה וכמ"ש ותחסרהו מעט מאלקיי, דמ"ט שערים נמסרו למשה ושער הנו"ן לא השיג. וידוע דשער הנו"ן יש בו ג"כ ב' המדרי' שבכתר וכמ"ש בלק"ת בהבי' דוספתם בדרושי שבועות, ומכ"ש שלא השיג פנימיות החכ' וע"כ בקש הראיני נא כו' והשיב לו לא תוכל לראות כו' דבחי' פנימיות אבא פנימיות עתיק אינו מתגלה עכשיו כ"א לעתיד יתגלה בחי' זו וכמ"ש בפע"ח שער הק"ש פט"ו, והיינו דנשמה המלוכבת בגוף אפי' נשמה דאצי' אינה יכולה לקבל גילוי זה כו' (ונר' שגם למעלה באצי' אינו יכול להיות גילוי זה עכשיו כו' וכמשי"ת) וראית את אחרי קשר של תפילין הראה לו היינו בחי' אותיות המח' שהן חיצוניות המוחין וחיצוניות המדות כו', אבל התפילין עצמן היינו פנימיות המוחין עז"א לפני לא יראו כו', והרי בתפילין שניתנו לנו מלוכב בחי' המוחין דז"א שבהם בחי' אור אבא ממש, הרי מה שמשה לא זכה לזה זוכה כאו"א מישראל ע"י מצות תפילין ולכאו' איך והלא אינו בערך כלל שיזכה כאו"א מה שלא זכה משה. אך הענין הוא דהנה נובלות חשמ"ע תורה והוא לשבח (עמ"ש בד"ה ועבדתם, עטר"ת) דתומ"צ למטה נתלבשו בדברי' גשמיים כמו תפילין בקלף גשמי ותרומות ומעשרות כו', וכל התורה היא בעינינים גשמיים שזהו רק נובלות חשמ"ע, ה"ז הוראה דשרש ההמשכה היא למעלה מבחי' ח"ע דאצי', וע"כ נתלבש דוקא בלבוש חיצוניות דחיצוניות, דכל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר, והיינו דוקא למטה יוכל לבוא, דלמעלה ההתלבשות הוא בבחי' כלים, דהיינו להיות גילוי האור, והעצמות אינו בגדר גילוי עכשיו רק למטה יוכל להתלבש בדבר שאינו כלי היינו בלבושים גשמיים כו', וע"ד די לחכימא ברמיזא, דעומק ופנימיות השכל שא"א לבוא באותיות הדבור שהן כלים אל השכל ה"ה בא ברמו דוקא שאינו בדרך כלי, ובזה דוקא עומק ופנימיות השכל כו'. וכמו"כ בחי' המוחין הנמשכין מבחי' עצמות א"ס יוכל להיות נמשך דוקא למטה בלבוש גשמי כו'. ועפ"ז ניחא דע"י מצות תפילין

זוכה כאו"א מה שלא זכה משה, כי משה בקש הראיני נא את כבודך, דהיינו גילוי בחי' פנימיות המוחין בלא לבוש, וזה א"א עכשיו, כ"א לעתיד יהי' הגילוי הזה. ובמצות תפילין ממשיך זה כאו"א מישראל, דהיינו בלבוש התפילין הגשמיים. אמנם עי"ז יהי' גילוי העצמות לעתיד וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריד שלא יהי' עוד בחי' כנף ולבוש ויתגלה בחי' העצמות. והיינו ע"י שנמשך עכשיו בחי' העצמות בלבוש הנה לעתיד יהי' הסרת הלבושים ויהי' גילוי העצמות כו' וכמו שהוא במצות תפילין כן הוא בכל המצות שנמשך בהם בחי' עצמות א"ס שא"א להאיר בגילוי באצי' (וי"ל דו"ע צדקתו עומדת לעד, דמה שממשיכים עכשיו ע"י צדקה וכל המצות שנק' בשם צדקה שהוא להוסיף אורות באצי', ה"ז עומדת באצי' בפ"ע, כי א"א להיות עכשיו הגילוי באצי' כו') ולא בגעה"ע כ"א למטה יוכל להיות ההמשכה עכשיו בלבושים גשמיים במצות מעשיות ולעתיד בגילוי בחי' העצמות כו'. וזהו יפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, דבג"ע לא יש גילוי זה גם בבחי' זיו תורתן ועבודתן כו', ורק במצות בעוה"ז כו'. ועפ"ז מובן איך ששניהם אמת, דתורה כמו שהיא בשרשה ומקורה האמיתי ניתן לנו בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, והאבות בעבודתם מלמטלמ"ע לא המשיכו זה, וזהו שלא זכו לתורה, היינו לתורה כמו שהיא במקורה האמיתי. וז"ש יאר ה' פניו אליך, כי באור פניך נתת לנו תורת חיים בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. אמנם יש יתרון מעלה בקיום המצות דאבות על תומצ' שלנו, שהרי אנחנו אין אנו משיגים ומרגישים בנפשינו בחי' ח"ע הגנוזה ומלובשת בפ' קדש, והוא רק בדרך סגולה לבד בחסד ה' עלינו שזיכנו בזה שע"י שנכתוב הד' פרשיות בדיו על הקלף ונעשו כתיקונן מתלבש בחי' ח"ע בנפשינו בחי' ח"ע*. אבל אין אנו מכירים ומרגישים זה בנפשינו וכמ"ש ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך כו'. אבל האבות היו כלים אל האור שהאיר בגילוי ממש בנפשם, ועם היות שזהו רק הארה הי' זה בגילוי בנפשם כו'. וז"ש כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו, דיעקב שהמשיך מעצמו האור והגילוי הי' אצלו גילוי בחי' י"ה, היינו הארה מזה, וישראל הן לסגולתו בדרך סגולה לבד כו'. ובזה יתרון גדול בקיום התומצ' של האבות כו'. אמנם בעצם ההמשכה בתומצ' שלנו נמשך בחי' עצמות א"ס, וע"י קיום המצוות עכשיו יהי' הגילוי לעתיד כו'. וזהו שהתורה היא מתנה לעולם, דהיינו המשכה מלמעלמ"ט שזהו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס שא"א בדרך אתעדל"ת אתעדל"ע עד שגם העלאת מ"ן של האבות בעוצם הביטול שלהם לא המשיכו זאת רק שבא בדרך מתנה מצ"ע כו'. וההמשכה של האבות הי' רק בחי' מילוי החסרון, דזהו דאי' במד"ר בא אברהם התחיל להאיר כו' בא יצחק אף הוא האיר כו' בא יעקב כו' שכ"ז הוא מילוי החסרון לבד. דהז' דורות שגרמו סילוק השכינה הוא כענין מיעוט הירח רק שהי' בזה עוד ענין לגרעיותא וכמ"ש בע"ח שער מיעוט הירח, והאבות המשיכו האור והגילוי והיינו מילוי החסרון. וז"ע אל שדי מל' די היינו די מחסורו כו', ועמ"ש מזה באורך בדרוש

* כ"ה בגוכ"ק.

בשעה שהקדימו, תער"ב. אבל מ"ת היא בבחי' מתנה, דהיינו ההמשכה מבחי' עצמות א"ס כו' (דמה שמשוה הורידה למטה אינו כמו הראשונים שהמשיכו למעלה, להיות שזה דוקא ע"י ההמשכה מעצמות א"ס וכמשנת"ל וכמ"ש בתו"א בד"ה משה ידבר). וזהו דאי' במד"ר ר"פ במדבר בג' דברים ניתנה התורה באש ובמים ובמדבר ולמה נתנה בג' דברים אלו מה אלו בחנם לכל באי עולם, אף תורה בחנם, דחנם היינו באתעדל"ע מצ"ע כו'. וענין ג' דברים אלו אש ומים הוא בחי' רצו"ש והו"ע הלוח ונסוע דאברהם הי' זה ביגיעה ובעבודה גדולה כו' כנ"ל, ובמצות הוא מ"ע ומל"ת בלי טורח ויגיעה. ובמדבר הוא ל' דבור, והו"ע דברי אשר שמתי בפיו דברי ממש, דגם שאינו בבחי' ביטול כדבעי מ"מ ה"ז דבר ה' כו'. ונמצא לפ"ז הרי מתנה היא מעלה עליונה וגבוה מאד. והנה מצינו במתנה גריעותא, והוא דמתנה יש לה הפסק, וכדאי' בגמ' ב"ב דק"ג א' דירושה אין לה הפסק ומתנה יש לה הפסק. והענין דהנה נת"ל להתורה להיות בחי' עצמות ע"כ היא באה בענינים גשמיים דוקא, והרי הדברי' הגשמיים הן תחת ממשלת ק"נ בחי' פירוד, וע"י ההתלבשות נעשה עי"ז הבירור וכמ"ש הרמ"ז בהקדמת הזוהר ד"ד ע"ב דפרד"ס דתו' מתקן אבי"ע סוד מתקן אצ"י ופר"ד מתקן ביי"ע כו' ופר"ד הוא שמתקן בחי' ומשם יפרד כו'. וז"ע מתנה יש לה הפסק, דכאשר נתלבשה התורה יש בה הפסק ע"ד הוי' הוי' פסיק טעמא בינייהו. והגם דבאד"ר כ' שזהו בחי' ז"א ועתיק, אמנם ענין ההפסק הו"ע והבדילה הפרוכת שיש כמה פרסאות ויש ג"כ פרסא בין אצ"י לבי"ע וז"ע ההפסק כו', אך ההפסק אינו הפסק גמור ח"ו, שהרי נת' דדוקא בלבושים הגשמיים הוא שמתלבש בחי' עצמות א"ס. רק הענין הוא שמתעלם ביותר, שהרי בהתלבשות היא בבחי' התעלמות וכמשנת"ל דעכשיו א"א להיות בחי' זו רק שבא בעולם בלבושים גשמיים, אך יכול להיות התעלמות יתירה כ"כ עד שיכול להיות ולמשמאילים בה, וז"ע ההפסק כו', שגם שהתורה היא בבחי' התלבשות מ"מ יהי' אמיתית התורה ויהי' בבחי' גילוי ע"י הלבוש כו', אבל כאשר היא בהתעלמות ביותר ז"ע ההפסק כו' (ובכללות ההפסק הוא מה שנתלבשה בענינים שבבי"ע היינו בעניני הנבראים, וכמ"ש במ"א דתורה דאצ"י מדברת בעניני אלקות בפרצופים העליונים כו', ובבי"ע מדברת בעניני הנבראים עד שלמטה נתלבשה בדברים גשמיים שזהו ע"י הפסק הפרסא, ומחמת זה ההפסק יכול להיות התעלמות ביותר כו' כנ"ל). והנה מצינו בתורה ג"כ ל' ירושה וכמ"ש תורה ציוה לנו משה מורשה כו', והנה כללות הענין הוא שהרי לא כל הנשמה מתלבשת בגוף ועיקר הנשמה הוא למעלה שעז"א אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי, בחי' מזל דנשמה כו'. דבשרש ומקור הנשמה התורה היא בבחי' ירושה כו'. דהנה ענין הירושה למטה הוא שהמוריש לא יש בעולם והיורש בא במקומו, ומהו הענין בתורה שבבחי' ירושה. הענין הוא דאי' במא"א אות יו"ד ס"י כ"ט ירושה חו"ב דו"א, ירושה הוא שנוחל מקומו, וכן כל פרצוף שנכנס במקום חבירו ה"ז ירושה עכ"ד. וביאור דבריו דבהשתל' עו"ע הרי רק הארה מהעילה נמשך אל העלול וכנ"ל במוחין ומדות הרי רק הז"ת שהן המדות שבמוחין מתלבשים במדות, וא"כ הרי אין העלול בא במקומו

של העילה כו'. אמנם בעליות העולמות וכמו בעליות דשבת שעולם העשי' עולה ביצי' ומקבל האורות דיצי' וכלים דיצי' עולים בברי' ומקבלים האורות דברי' וכלים דברי' עולים באצי' ומקבלים האורות דאצי' וכן אצי' למעלה מאצי' כו', ה"ז בחי' ירושה שירוש מקומו, שהתחתון עולה במקום העליון והעליון עולה במדרג' שלמעלה ממנו כו'. וכמו"כ הוא בשרש הנשמה דנשמות מושרשים בז"א שנק' בן לאו"א ואחסנתי' דאבוה ירית בחי' עצמיות המוחין דאו"א כו', וכמו"כ בנשמה שמקבלת בחי' עצם האור דתורה. וצ"ל שזה ג"כ ע"י לבוש ומ"מ מאיר בזה בחי' העצמיות כו' (וכמו בעסק התורה דמשה וקיום המצות שלו במצות תפילין וכה"ג שהי' למעלה מהנבואה שלו שהי' בזה גילוי העצמות כו', וכן הי' במ"ת בכללות נשיי' וכמ"ש בסש"ב פל"ו) ובנשמה המלוכשת בגוף היא בבחי' מתנה שיש לה הפסק. והנה תפלה נק' סולם שמוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, דהיינו שע"י התפלה נעשה התחברות הנשמה המלוכשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה, ואזי גם בנשמה שבגוף התורה היא בבחי' ירושה שאין לה הפסק כו'. והנה מתנה במי שראוי ליורשו אין לה הפסק, וכמו שא' שם בגמ' בב"ב, והיינו דכללות נשיי' בנים אתם לה' אלקיכם ה"ה ראוי ליורשו כו'. וי"ל שזהו מה ששרש הנשמה מאירה בנשמה שבגוף, דהרי יודע דענין התמימות הוא בבחי' הרצון, והו"ע אתם א' תם שזהו בעצם הנשמה, ויש בחי' התמימות גם בכחות הנפש וכמו תמימות בשכל הוא ששכלו משכיל רק לטוב ואינו עולה בשכלו ההיפך כלל עד שאינו מבין כלל ענין ההפכי, שאין לו מקום בשכלו כלל, ועכ"פ שהשכלותיו בעצם הן רק לטוב כו'. ותמימות במדות הוא הנק' ערנסקיט, וכמו ומצאת את לבבו נאמן עצם ערלעך קייט בלב. עד תמים במעשיו, שהעשי' שלו היא בתמימות אף שאינו יודע שום כוונה רק שהוא עושה ומקיים הדבר בתמימות כו' וכמ"ש במ"א. וזהו מבחי' הרצון שבנפש שנמצא בכל הכחות כו'. ובד"כ הוא מצד הביטול שבנשיי' מפני שיש בהם ענין הביטול בעצם משו"ז יש בהם ג"כ ענין התמימות בכל הכחות כו'. בחי' התורה כו'. וזהו ויתן אל משה, דהתורה נק' ע"ש משה וכמ"ש זכרו תורת משה עבדי, כי משה משה לא פסיק טעמא בנייהו דכמו שהי' למעלה כן הי' גם למטה. ולכן נא' בו ויקרא הוי' הוי' שחבור* ב' שמות הוי' שלא יהי' פסיק טעמא ביניהו כו'. וזהו ויתן אל משה, דבמשה הי' התורה בבחי' מתנה שאין לה הפסק כו', ככלותו הוא ל' כליון, והו"ע כלות הנפש שמצד עצם הנשמה, דבזה התורה היא בבחי' ירושה שאין לה הפסק כו' כנ"ל (ואפשר שגם בזה מאחר שזהו התחברות הנשמה שבגוף עם שרש הנשמה ה"ז ג"כ בבחי' מתנה שאין לה הפסק כו'), לדבר אתו, הוא שיהי' כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שע"י קריאת ולימוד התורה יהי' המשכת עצמות א"ס וכמ"ש אני מדבר בצדקה, שע"י הצדקה אני מדבר המשכת העצמות כו'. ואו' כל הקורא בתורה שזהו בכללות נשיי' שהן בנים למקום כו'. והעיקר במי שראוי ליורשו שהמתנה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שחבר.

דתורה היא בלי הפסק כו'. וזהו ויתן אל משה, דתורה הוא בבחי' מתנה לעולם בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, דהיינו המשכת העצמות שא"א להיות באתעדל"ת אתעדל"ע, דגם העלאת מ"ן דהאבות לא הגיע למדר' זו, רק שניתנה במתנה ובאה בהתלבשות דברים גשמיים דוקא, ומזה יהי' התגלות העצמות לעתיד כו'. וזהו ויתן אל משה להיות דמשה משה לא פסיק טעמא בינייהו ניתנה לו התורה במתנה שאין לה הפסק, וככלותו הוא התגלות שרש הנשמה שע"י התפלה כו', ולדבר אתו הוא בכללות נש"י שנק' בנים ובמי שראוי ליורשו יהי' ג"כ בבחי' מתנה שאין לה הפסק והוא דכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו'.

בס"ד ש"פ ויקהל, פ"ש, עטר"ת.

כ תשא את ראש בני ונתנו איש כפר נפשו כו' זה יתנו כל העבר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה' כו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעט. וצ"ל מה"ע ונתנו כפר נפשו דכפר הוא ל' כפרה ושייך על חטא ועון, ומה שייך זה לכי תשא שיהא כפר נפשם כו' גם צ"ל כללות ענין מחצית השקל מהו, ולמה מחצית דוקא, ומ"מ מודיע כמה הוא שקל שלם ואו' עשרים גרה השקל, ולכאוו' מה שצריכים ליתן רק מחצית השקל מה נוגע כמה הוא שקל שלם, ובהשיעור דמחצית השקל שוים העני והעשיר דהעשיר לא ירבה והדל לא ימעט. ולהבין כ"ז ילה"ק דהנה ידוע דמשה נק' רעיא מהימנא שרועה ומפרנס נש"י בענין האמונה שלהם, וכמו הרועה שמפרנס את צאנו כמו"כ משה רועה ומפרנס נש"י לחזק אותם באמונתם בה', וכמ"ש ורעה אמונה דהיינו שצריכים לרעות את האמונה, וכמ"ש בזהר פנחס ד' רכ"ה ע"ב היא אמונה דלעילא יתזן ויתפרנס מני' על ירך כו'. וצ"ל מה"ע הפרנסה דאמונה, וצ"ל תחלה שרש ענין האמונה. דהנה אי' במד"ר ישראל הן מאמינים בני מאמינים מאמינים כמ"ש ויאמן העם, וכת"י ויאמינו בה', בני מאמינים בני אברהם שנק' אמונה שנא' והאמין בה', ועמ"ש תשורי מראש אמנה אי' במד"ר דקאי על אברהם שהי' ראש לכל המאמינים. וצ"ל ההפרש בין האמונה דנש"י ובין מה שאברהם נק' אמונה. דהנה שרש האמונה היא דנש"י מאמינים דאיהו ממכ"ע ואיהו סוכ"ע, ועיקר האמונה היא בבחי' סוכ"ע. דהנה אי' באדר"ג פל"א דכל מה שברא הקב"ה בעולם ברא באדם ברא חורשים (יערות) בעולם ברא חורשים באדם אלו שערות האדם וחשיב שם דכל מה שיש באדם ויש דוגמתם בעולם. וע"כ נק' האדם עולם קטן והעולם נק' גוף גדול דכל מה שיש בגוף האדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים ושערות וצפרנים כו' הכל יש גם בעולם. ומאחר שהעולם הוא גוף הרי יש בו חיות המחי' אותו, דאל"כ מאין הוא חי, ואנו רואין שהעולם חי וכמו האילנות והצמחים כו', והיינו מבחי' האור דממכ"ע שע"ז אמרו"ל מה הנשמה ממלא

את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם והוא החיות שמתלבש בעולם ומחיי בבחי' התחלקות. וכמו חיות הנפש המחיי את הגוף שבא בריבוי התחלקות בכל אבר ואבר שיש בו כח וחיות פרטי, ובכללות נחלק בג' מדרי' כללים ראש וגוף ורגל, שאינו דומה חיות הראש לחיות הגוף ולחיות הרגל. דהרגלים הגם שהן ג"כ לצורך האדם ויש יתרון ברגל שמעמיד את הראש ומוליך את הראש כו', ויש נעיצת התחלה בסוף יותר מבראש המתפשט, וזהו שש מאות אלף* העם אשר אנכי בקרבנו כו', וכידוע בתמכין דאורייתא שהן למעלה כו', וכמ"ש במ"א. ומ"מ באור וחיות המתלבש בגוף יש יתרון בחלק האמצע הנק' חלק הגוף שהחיות שבו נעלה יותר מבחלק הרגל. דבחלק הגוף הן הלב ואברים הפנימיים דנקובתן במשהו דכל חיות האדם תלוי בהם. וכן בפנימיות הרי בלב הוא משכן המדות, דברגל הוא רק כח ההילוך שהוא כח היותר אחרון שבנפש, והמדות הן נעלים הרבה יותר. ואפי' בידיים שבהן רק כח המעשה שהוא ג"כ כח אחרון הוא ג"כ בחי' פנימי דכח המעשה, דברגל הוא רק זריקת צרורות, וביד כח המעשה הוא כמו במלאכת הציור והכתיבה שיש בזה הלבשת השכל כו', וכמ"ש במ"א. ולגבי חלק הראש גם חלק הגוף אינו נחשב כ"כ. דבראש הן החושים הנעלים ראי' ושמיעה ודבור, ועל כולם כח השכל שבמוח שלמעלה הרבה מהמדות. והגם דלצורך חיי האדם המוח והלב שוים, אמנם למעלת האדם וחשיבותו הרי הראש למעלה יותר. והגם דרעו"ד שלמעלה מהשכל הוא בלב דוקא, הרי זה למעלה מהאור והחיות המתלבש באברי הגוף כו'. וגם ידוע דברעו"ד יש ב' מדרי', דיש רעו"ד שבא ע"י התבוננות, דעם היות שהרצון הוא רצון עצמי מ"מ התעוררות הרצון הוא ע"י ההתבוננות באוא"ס שלמעלה מהשתל' כו', הרי ההתחלה הוא מהמוח ומזה הוא שנעשה התעוררות הלב כו'. ויש רעו"ד שהיא בעצם הנשמה שלא ע"י התבוננות כלל, ה"ז בעצם הנשמה שהיא קשורה בעצם נקודת הלב. אבל בהאור וחיות המתלבש בגוף הרי חלק הראש הוא נעלה הרבה יותר מחלק הגוף. וכמו"כ הוא בעולמות, דבכללות נחלק בג' עולמות ב"ע, דבעולם הברי' מאיר בחי' המוחין דאימא עילאה מקנא בכורסי', ושית ספירן ביצי' ומל' בעשי' כו'. וכן כללות ההשתל' נחלק בג' עולמות ב"ע כללים. ובפרטיות יש עולמות עד אין שיעור וכמ"ש ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועולמות שהאור האלקי בא בריבוי התחלקו' בכל עולם ועולם לפ"ע כו'. וכללות האור והחיות הזה דבחי' ממכ"ע הוא בחי' הארה חיצונית שבאה ע"י ריבוי צמצומים והעלמות כו'. דהחיות דבי"ע הוא מבחי' חיצונית המל' שהארה באה ע"י הפסק הפרסא, שהרי החיות של העולמות זהו בחי' השפעה בקירוב דבחי' מל', וכידוע דבמל' יש ב' מדרי', הא' בחי' השפעה בריחוק דוהים עומד עליהם מלמעלה, והב' בחי' השפעה בקירוב וכמ"ש במ"א, דבחי' הקירוב דמל' זהו כמו שהארה באה ע"י הפסק הפרסא שבין אצי' לבי"ע כו' (ובמ"א מבו' דהשפעה בקירוב זהו מה שמל' נעשה עתיק לברי' והוא הגילוי דגעה"ע כו'). ובכללות העולמות הוא שהאור שבא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אלף רגלי.

במדה וגבול, והיינו גילוי הקו שנמשך באוא"ס שהוא במדה ושיעור בבחי' התחלקות מעומ"ט, ובא בבחי' התלבשות פנימי בעולמות וספי' בריבוי התחלקות, והוא מפני שכללות האור הוא מבחי' היותר אחרונה באוא"ס (עמ"ש בהבי' דשחורה אני) ובאה ע"י הצמצום, וע"כ הוא בבחי' התלבשות פנימי בעולמות ובריבוי התחלקות כו'. אמנם האור דסוכ"ע הוא שאינו מתלבש בעולמות כ"א מחי' את העולמות בבחי' מקיף. והגם שנא' את השמים ואת הארץ אני מלא הרי מבו' בסש"ב פמ"ח דסובב אין הכוונה שסובב ומקיף מלמעלה, דבאמת הוא בתוך כל חלקיו גם בארץ הלזו הגשמי תוך תוכו ופנימיותו. רק שאינו בבחי' התלבשות ותפיסא, דהחיות דממכ"ע הוא שמתלבש ונתפס בעולמות, ובחי' סוכ"ע הוא שאינו בבחי' התלבשות ותפיסא, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו, דשמו הוא נשגב ומרומם שהוא בבחי' מקיף בלבד כו'. וזהו האמונה דנש"י, שאוא"ס מחי' עולמות בהב' מדרי' דסוכ"ע וממכ"ע כו'. ועיקר האמונה היא בבחי' סוכ"ע, דממכ"ע זהו בבחי' השגה כאלו רואה דמבשרי אחזה כו' וכמו שהאדם מרגיש בעצמו שיש בו חיות המחי' אותו שהרי הגוף חי ולא רק שיש בו דבר חי כ"א שהגוף חי, ויודע שזהו מהחיות המחי' אותו, והיינו שאין הגוף מצ"ע חי כ"א מהחיות המחי' אותו. ויודע היטיב שהחיות הוא אלקות שהרי רואה דמה שאינו אלקות אינו חי, והיינו הגוף שהוא מציאות יש אינו חי בלא הנפש, והנפש שהוא חי הוא מפני שהוא אלקות. דחיות הוא אלקות, וכמ"ש וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים, ולכן הכלי לחיות הוא ביטול וכמ"ש יראת ה' לחיים, והמלאכי' חיים וקיימים לעולם מפני היראה והביטול שלהם וכמ"ש במ"א. והיינו מפני שהחיות הוא אלקות ע"כ הכלי אל החיות הוא הביטול כו'. וע"כ בממכ"ע אינו שייך כ"כ ענין האמונה כ"א עיקר האמונה הוא בבחי' סוכ"ע שאינו נרגש ומושג כו'. וע"ז אנו אומרים בכ"י ה' אחד ובשכמל"ו שזה הקבלה והאמונה בב' מדרי' הנ"ל. דהנה האמונה בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע זהו ב' בחי' ביטול, דכתי' אל דעות ה' ב' דעות ד"ע וד"ת, ד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין, והיינו שהנבראים הן נראים ונגלים ומורגשים במציאות, ה"ז יש, והאלקות המהווה נק' אין ע"ש שאינו מושג. והדיעה העליונה היא שלמעלה יש ולמטה אין, דא"ס הוא יש אמיתי ולמטה אין דכולא קמי' כלא חשיב. ויודע דהב' דיעות הן באלקות גופא, דבהארה אלקית שהיא בחי' מקור לעולמות הוא בחי' ד"ת, דלהיות שהיא מקור לעולמות הרי העולמות תופסים מקום דאין מלך בלא עם כו', וענין המלוכה הוא שהעם בטל אל המלך, והיינו שהעולמות בטלים, אבל הוא ביטול היש בלבד לא בבחי' ביטול במציאות, דא"כ הלא אינו שייך ענין המלוכה, כ"א בחי' ביטול היש לבד כו'. וכ"ה בנבראים שהן בבחי' יש והאין האלקי מהווה אותם. הרי מצד האמונה וכ"ש מצד הדעת וכמשי"ת ה"ה בטלים להאין האלקי, אבל הוא בבחי' ביטול היש לבד כו'. וד"ע הוא באוא"ס שלמעלה מהעולמות, והיינו באוא"ס הסוכ"ע דשם הוא הדיעה שהעולמות בטלים במציאות לגמרי וכולא קמי' כלא חשיב, והיינו קמי' דוקא כולא כלא משא"כ במדת מלכותו ית' הרי אין מלך בלא עם כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי ביום הזה יכפר הב'. הרי דהאמונה בהב' מדרי' הנ"ל הן ב' בחי' ביטול והקבלה ע"ז היא מה שאנו אומרים ה' אחד ובשכמל"ו כו'.

ב) והכח בנש"י שמאמינים בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע הוא משום שישראל עלו במח' כו'.
 דהנה מח' ודבור הגם שהן רק לבושי הנפש וענינם לגלות, דמח' היא
 גילוי לעצמו כמו שהדבור גילוי אל הזולת, מ"מ יש הפרש גדול בין מח' לדבור.
 שהרי הדבור הגם שהוא לבוש אל השכל, מ"מ יכול להיות שלא ידבר, דברצונו יכול
 למנוע עצמו מהדבור, וכמ"ש עת לחשות ועת לדבר. אבל מח' הרי נובע תמיד ויומם
 ולילה לא תשובות המח', דכמו שהשכל נובע תמיד מהנפש כן גם המח' נובעת תמיד
 וא"א להיות בלא מח'. והיינו מפני שמח' היא לבוש המיוחד עם אור וחיות הנפש,
 וכמו שהחיות נמשך תמיד כמו"כ המח' נמשכת תמיד. ולכן עיקר הציווי הוא על
 המח', וכמ"ש ולא תתרו אחרי לבבכם, שזהו ציווי על הרהור הלב, וכמ"ש הרמב"ם
 הל' ע"ז פ"ב והחינוך מצוה שפ"ז, והיינו מפני שהמח' היא תמידית, ומפני שפועלת
 מאד על הנפש, ולכן הרהורי עבירה קשין כו' מפני שמיחד עם הנפש. וכשם שמח'
 רעה מוריד את הנפש כך מח' טובה מגבי' ומרומם את הנפש כו'. וכמו"כ למעלה
 בחי' מח' הוא שנמשך תמיד וכמ"ש ונהר יוצא מעדן, נהר בחי' בינה שזהו מח' ה"ה
 יוצא תמיד בלי הפסק כו'. אמנם כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שהרי מהמח' למטה
 לא יהי' מאומה, ובזה יש יתרון לדבור על המח' שמהדבור יוכל להיות איזה עשי'
 ע"י הזולת ששומע הדבור, וע"י המח' לא יתהווה מאומה, אפי' אם יחשוב כל היום
 כו'. ולמעלה כאשר עולמות עלו במח' נתהווה הכל במח', ואדרבא עיקר ההתהוות
 הוא במח', וכמ"ש בזהר במח' אחת נבראו כל העולמות, ואח"כ נפרטו בדבור בכדי
 שיהיו בבחי' מציאות. דכאשר נתהוו במח' אינם בבחי' מציאות, וכמו שאותיות המח'
 הן אותיות רוחניים. והכוונה היא שיהיו עולמות ונבראים במציאות, דמשום טבע הטוב
 להיטיב הוא שגם בנבראים שהן בבחי' מציאות יהי' בהם גילוי אור אלקי. וגם דהרי
 נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, והרי צ"ל מציאת התחתונים, ע"כ נפרטו
 בדבור להיות בבחי' מציאות. אבל עיקר ההתהוות הוא במח' כו', ומה שנשאר במח'
 הן בעילוי הרבה יותר, וכידוע ההפרש בין נבראים דעדאת"כ ונבראים דעדאת"ג
 כו'. והנה ישראל עלו במח', שזהו כללות ההפרש בין נשמות ומלאכים, דהתהוות
 המלאכים הוא מהדבור בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כו', ונשמות הן מבחי' מח',
 והרי המח' נובעת תמיד, לכן יש בנש"י האמונה בהתהוות מאין ליש תמיד (עמ"ש
 בסי' בד"ה אתה הצבת) וכמ"ש המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב, דבכי"ו ובכ"ע
 ובכ"ר מתחדש העולם ממש מאין ליש, והוא מפני ששרשם ממח' שנובעת תמיד
 והוא ג"כ מאין ליש. וכידוע דחו"ב הן אין ויש דזווגייהו תדיר לצורך העולמות,
 דיחוד חו"ב זה יחוד אין ויש בכדי שיהי' ההתהוות מאין ליש תמיד. והנשמות מפני
 ששרשם מהמח' ע"כ נקבע בנפשם האמונה בהתהוות יש מאין תמיד כו'. והיינו מפני
 שבמח' הוא בגילוי, דבאמת גם הדבור למעלה הוא תמיד דמ"ש המחדש כו' תמיד
 מע"ב זהו בדבור, ומ"ש עת לחשות היינו העלם הדבור וכמו נחר גרוני, שאין הדבור
 בגילוי, וכמ"ש במ"א. ומפני שהדבור לפעמים בהעלם ע"כ יש שאינם מאמינים כו',
 ונשמות מפני שהן מבחי' מח' ששם ההמשכה מאין ליש תמיד בגילוי ע"כ בנשמות

גם כמו שירדו למטה יש בהם האמונה קבוע בהתהוות מאין ליש תמיד כו'. והנה ההתהוות שבמח' אינו בבחי' מציאו' דבר, וכנ"ל דלכן נפרטו בדבור כדי להיות בבחי' מציאות מפני שבמח' נתהוו לא בבחי' מציאות כו'. וז"ש יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו, דמ"ש בראשית ברא אלקים בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל ה"ז בבחי' מציאות, ומ"ש ונבראו הוא ההתהוות מש' הוי' לא בבחי' מציאות וכמ"ש במ"א. ומזה הוא האמונה בנש"י בה' אחד שהכל בטל דכולא קמי' כל"ח. וזהו דהאמונה בנש"י בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע הוא משום שעלו במח', דלהיות שהמח' היא תמיד ע"כ היא האמונה בבחי' ממכ"ע דמחדש בטובו בכ"ו תמיד מאין ליש, ומשום דההתהוות במח' היא לא בבחי' מציאות ע"כ היא בנש"י בבחי' סוכ"ע, דהכל בטל ומיוחד כו'.

אמנם האמונה בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע הרי כ"ז הוא בהאור השייך אל העולמות, דהרי ממכ"ע זהו דמה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם, שזהו החיות שמתלבש בהגוף כנ"ל, וכמו"כ בהעולם שהוא גוף גדול ה"ז ודאי בבחי' שייכות אל העולם. אמנם גם בחי' סוכ"ע הוא בבחי' שייכות אל העולם. דהנה בחי' סוכ"ע הוא עד"מ השמים שמקיפים את הארץ, דהשמים גדול הרבה מאד מן הארץ והארץ הוא כגרגר חרדל לגבי שמים. אך מזה גופא מובן שגם השמים הוא מוגבל מאחר ששייך לומר שהארץ הוא כגרגר חרדל לגבי שמים, הרי אם השמים הי' בלתי מוגבל אינו שייך לומר שהארץ היא כגרגר חרדל, וכמ"ש בסש"ב דבבל"ג אינו שייך ענין הערך, כ"א בגבול שייך ערך, כמו א' לגבי אלף אלפים וריבוא רבבות כו', וכמו"כ הארץ לגבי השמים. וגם שהרי אני אענה את השמים והם יענו את הארץ הרי צ"ל שיעור ומדה בריחוק השמים מן הארץ שיוכל להיות ההשפעה מהשמים אל הארץ. וכמו"כ בבחי' סוכ"ע מאחר שהן בבחי' סובב אל העולמות ה"ז בבחי' שייכות אל העולמות, וגם שזה ג"כ חיות אל העולמות, וא"כ הרי צ"ל איזה ערך ושייכות, שהמקיף הוא לפ"ע המוקף. ולכן יש מקיפי' פרטים לעולמות, דהגם שאינם מחולקים בעצם מדריגתן מ"מ הן בחי' מקיפים פרטים, וכמ"ש במ"א, דלפ"ע העולם והאו"פ כן הוא ערך המקיף מפני שזהו ג"כ לצורך העולם. וכשם שהעולם צריך לאו"פ כך צריך לאו"מ. וזהו דאי' במד"ר מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה. וידוע דמנוחה הוא מבחי' סוכ"ע, הרי העולם חסר בלא זה, וכאשר בא מנוחה ה"ז מילוי החסרון, הרי שהאמונה דנש"י בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע הוא במדרי' שהן בבחי' שייכות אל העולמות כו'. אמנם באברהם כתי' וארא אל אברהם כו' באל שדי, שהארה אלקית שבא בבחי' התלבשות בעולם הי' אצלו בבחי' השגה, וגם ש' הוי' הי' מושג אליו. ומ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם הוא ש' הוי' דלעילא, ולכן נא' נודעתי ולא הודעתי ואי' בבחי' שהו"ע הוא ושמו אחד. וידוע שזהו בחי' שמו הגדול שזהו ש' הוי' דלעילא (ועמ"ש בד"ה החדש הזה לכם, עטר"ת). וזהו שמצינו כ"פ ש' הוי' באברהם וכמ"ש וירא אליו הוי', וה' אמר כו', ואיך או' ושמי הוי' לא נודעתי להם. וצריכים לחלק שזהו דש' הוי' דלתתא נגלה אל האבות, וש' הוי' דלעילא הוא שלא נודעתי כו'. וזהו שנא' באברהם הלוך ונסוע, רצו"ש. וידוע דהידיעה בדרך רצו"ש

זהו העיקר באוא"ס הסוכ"ע כו' (עמ"ש בד"ה ויתן אל משה, עטר"ת), ונמצא דבזה שאצלינו הוא בדרך אמונה דהיינו בממכ"ע וסוכ"ע שזהו ש' הוי' וש' שדי או אד', הי' באברהם בבחי' השגה, והאמונה שלו הי' בש' הוי' דלעילא שעז"א והאמין בהוי' היינו בש' הוי' דלעילא. וי"ל שזה"ע בהוי' ע"ד מ"ש במ"א בפ"י בי נשבעתי נאום הוי', במה שמלוּבש בש' הוי'. וכן בפ"י כי תשמע בקול מפרשי' המלוּבש בקול כמ"ש בלק"ת ע"פ זה, וכן מ"ש והאמין בהוי' היינו המלוּבש בש' הוי' דהיינו ש' הוי' דלעילא כו'. וזהו ויחשבה לו לצדקה, דבעצמות אוא"ס לית מח' תפיסא בי' כלל ואברהם האמין כו', והיינו שהאמונה שלו הי' באוא"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע כו'. ובפרדס ערך אמונה כ' דאמונה הוא בשני מקומות במל', והיינו האמונה בבחי' ממכ"ע, וגם דמל' היא בחי' אמונה, היינו האמונה בבחי' ז"א שנק' סוכ"ע כו', וזהו האמונה שלנו בבחי' סוכ"ע וממכ"ע, וזהו אמן בגימ' הוי' אד', ואמונה היא ג"כ בכינה. והגם דבינה הו"ע ההשגה, הנה בהשגה דוקא מושג שיש שלמעלה מהשגה, דלאחר שמושיג כל מה שאפשר להשיג הי' משיג שיש מה שלמעלה מהשגה כו', וכמ"ש במ"א (עמ"ש בד"ה מן המיצר, תרע"ח) ובינה היא למעלה משייכות אל העולמות. דז"א הוא בבחי' שייכות אל העולמות, וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה כו'. והיינו דז"א הוא בבחי' טובב לעולמות וכמו המדה שמקפת להדבור כו', ונת' דסוכ"ע הוא בבחי' שייכות אל העולמות כו'. אבל בינה למעלה מהעולמות, וכמא' אלפים שנה קדמה תורה לעולם בחי' אאלפך חכ' ואאלפך בינה קדמה למעלת העולם כו'. ובזה הי' האמונה דאברהם, וזהו שהוא ראש לכל המאמינים, דהאמונה שלו הי' בבחי' עצמות אוא"ס, דהיינו בחי' התגלות עתיק שבכינה, והאמונה שלנו הוא בבחי' ז"א ומל'.

ג) **אמנם** ענין האמונה הוא בבחי' מקיף, וע"ד גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי', הרי שמאמין באלקות ומבקש עזר שיצליח בגניבתו ושלא יהי' נתפס על הגניבה, ועושה היפך רצונו לגמרי. והוא מפני שהוא מרחוק, שאינו נרגש בפנימיות, שאם הי' בבחי' פנימי איך יעשה היפך רצונו ית' לעבור אמרי פיו ית', רק שזהו מרחוק לגמרי. ובדוגמא כזאת יכול כאו"א למצוא בעצמו אם בגסות או בדקות וכמו שמבקש עזר מהשי"ת ויכול להיות שעצם הדבר הוא ענין מותר לגמרי, והוא רק למלאות תאות נפשו שאין זה רצונו ית'. ויש שזה בדקות, וכמו בעסק מו"מ שצ"ל בלי שום נדנוד איסור דשקר וגניבה וכה"ג ויהי' מו"מ באמונה עד ענין ודובר אמת בלבבו כמארז"ל, וכללות העסק צ"ל בכוונה לש"ש שיהי' בזה כוונה אלקית. דהאמת הוא שניתן רשות לעסוק ולעבוד וכמ"ש ששת ימים תעבד וכו' וברכך ה"א בכל אשר תעשה, אבל לא העשי' היא הכוונה שהרי לא זה היא תכלית יצירת האדם בעולם בשביל העשי', כ"א כמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי. דבראתי בגימ' תרי"ג בשביל תרי"ג מצות, וגם בעשי' הכוונה שיהי' בזה ענין אלקי, והן הברורים שנעשים עי"ז כו', וכמ"ש במ"א. וכאשר מבקש עזר השי"ת על פרנסה צריך לידע אם זהו כדבעי ושישתדל

שיהי' כפי הכוונה, רק מפני שהאמונה היא בבחי' מקיף אינו שם לבו כ"כ. וזה הי' עבודת משה שהי' רועה ומפרנס את האמונה, היינו שיהי' צדיק באמונתו יחי' שהאמונה תהי' בבחי' חיות פנימי. כי משה המשיך בחי' הדעת בנש"י, וכמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך, עשב ע"ב שי"ן בחי' הדעת שהמשיך גם בנשמות דורע בהמה כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה ואלה המשפטים, ודעת הוא בחי' הרגש, והיינו שהאמונה תהי' בבחי' הרגש פנימי. והענין הוא דהנה נת"ל שהאמונה דנש"י היא בה' אחד וישמו אחד, דהיינו בה' אחד ובשכמל"ו, וצריך שיהי' בבחי' השגה גמורה עד שיהי' נרגש בפנימיות הן בשכמל"ו הוא שיתבונן בזה בהתהוות יש מאין ותהי' התבוננות פרטי באיכות ואופן ההתהוות וההפלאה שבזה, שהרי האין האלקי צריך להיות בקירוב אל היש וע"ו הוא סדר ההשתל' עד שיהי' האין האלקי בקירוב להוות את היש, וצ"ל ג"כ העולם והסתר הבורא מהנברא כו', וכמ"ש במ"א באורך באופן ההתהוות וההפלאה שבזה, וכן בהחיות האלקי איך שאין דבר חי מעצמו וה"ה חי מחיות אלקי המחי' אותו כו'. ויהי' כ"ז בהשגה פנימיות עד שכמו שהאדם מרגיש בעצמו שהוא חי כן ירגיש איך שהעולם חי מחיות אלקי שמרגיש כן בנפשו שהעולם חי מאלקות, ואזי בכל דבר גשמי הוא מרגיש את החיות האלקי לא את היש, ואז הוא כפי הכוונה האלקית כו'. וכן בה' אחד תהי' ההתבוננות באחדות ה' בהשגה גמורה כאלו רואה, והיחוד הוא בכמה אופנים, והוא בהתבוננות איך דכולא קמי' כל"ח שהעולמות אינם תופסים מקום לגבי אוא"ס דהביטול דהעדר תפיסת מקום הוא ביטול במציאות. ויובן זה עד"מ חכם גדול שהוא מופלא ומובדל בחכ', הרי החכם קטן אינו תופס מקום אצלו, והיינו שחכמתו נחשבת אצלו כשטות ממש, לא כמו חכ' קטנה כ"א שהוא וחכמתו נחשב אצלו כשטות ממש. וכמו שלמה המע"ה בעוצם חכמתו הגדולה הרי חכמת החכמים הקטנים הוא אצלו כשטות ממש, וכ"ש מי שאינו חכם (והדוגמא למעלה הוא על עולמות התחתונים) ה"ה ודאי כשטות. דאצל החכם נחשב זה שאינו חכם כמו שאינו ממין האדם כלל. וכמו"כ יובן למעלה בענין המציאות, דכמו שבחכ' הרי במי שמופלא בחכ' מצד העילוי שלו הנה זה שהוא חכם קטן אינו נחשב אצלו לחכ' קטנה כ"א כמו היפך החכ', כמו"כ יובן דלפי עוצם הפלאת אוא"ס והבדלתו מענין המציאות, הרי המציאות של העולם הוא בבחי' העדר המציאות. ובעולמות העליונים שנגרש בהם העדר תפיסת מקום שלהם לגבי עצמות, והיינו שידוע ומושג שם הפלאת אוא"ס ואיך שאין העולמות תופסי' מקום כלל, ה"ה מתבטלים במציאותם. וכמו החכם קטן שמתבטל לגבי החכם גדול ער פארלירט זיך בעצם מהותו כו'. והנה ענין העדר המציאות יכולים ג"כ להבין בדוגמא למטה, דאנו רואין בדרכי העבודה בעובדי ה' בקיום התומי'צ וביותר בעבודה שבלב לפעמים שהזולת מבלבל והוא לפי אופן האישים והמקום והזמן, וצריך ללחום עם זה שלא יבלבל אותו. אך כאשר הוא בבחי' אמת, היינו שהעשי' היא אצלו בבחי' האמת דנפש, וכן בעבודה שבלב כשהיא אצלו באמיתת או שמגיע בעבודתו אל האמת והפנימיות אזי אין הזולת מבלבל לו כלל. ולא

שהוא מבטלו בלבד, כ"א שהזולת הוא ממש כאלו אינו, שלא יש כלל דבר המבלבל, ובל' העולם הוא שאינו חושב אודותו, או מפני מה אינו חושב, מפני שאינו תופס אצלו מקום ומציאות כלל. והסיבה לזה הוא העילוי שלו שנתעלה במעלה עליונה יותר שאינו שייך אל הזולת. דבתחלה הי' שייך אל הזולת ולכן הי' הזולת מבלבל אותו, וכאשר הוא בבחי' האמת והפנימיות אינו בבחי' שייכות אל הזולת אין הזולת תופס מקום ומציאות כלל, ואזי באמת הזולת מתבטל וכמא' פֶּאֶר אַ אמת פֶּאֶרְלירט מען זעך. ומזה יובן למעלה בבחי' עצמות אוא"ס שמובדל בערך לגמרי מן העולמות הרי העולמות והנבראים אינם תופסים מקום כלל וכלל וה"ה כאלו אינם ממש כו'. וההתבוננות בהעדר תפיסת מקום איך שכל העולמות העליונים והתחתונים אינם תופסים מקום כלל לגבי עצמות אוא"ס הי' פועל מאד בנפש האדם בביטול המציאות שלו כו'. וגם להתבונן ולהבין איך שמציאות העולם אינו מציאות אמיתי ואיך שבטל באמת במציאות. דהנה כל דבר ודבר שנברא למטה יש לו שרש ומקור למעלה, וכמארז"ל אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה כו', והן מזלות הרוחנים מקור העשב שלמטה וגבוה מעל גבוה במלאכים העליונים וכמ"ש מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, דאי' בזהר שהן מלאכים העליונים שנק' בשם חציר ועשב שהן מקור החציר והעשב שלמטה. וזהו שא' בגמ' בחולין נשאו דשאים ק"ו בעצמן כו', והלא הדשאים שלמטה אינם בעלי שכל ודבור, רק קאי על המזלות העליונים וכמ"ש הרמב"ם שהן בעלי דעה ושכל, וכ"ש המלאכי' שהם נשאו ק"ו כו'. וכן כל הנבראים וכמו השמים והארץ שלמטה שרשם באצ"י בחי' ז"א ומל' שנק' שו"א ושרש שרשן חו"ב, וכמ"ש בענין שא' משה האזינו השמים ותשמע הארץ וישע' אמר שמעו שמים והאזינו ארץ דשו"א דמשה הן בחי' חו"ב, ובישע' הן ז"א ומל'. ושמי שמים הוא בחי' כתר ואמרז"ל כד קרי תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה להתרנגול שלמטה מעורר את האדם לעבודת ה' בחצות לילה וכמ"ש חצות לילה אקום להודות לך דלמעלה הוא מלאך גבריאל שמעורר נשמות לעלות לג"ע דבפלות לילא אתי קוב"ה לאשתעשע עם צדיקיא בגינתא דעדן, ומלאך גבריאל מעורר אותם כו'. וענין ההתעוררות הוא נתינת כח, דגבריאל הוא בחי' גבורה שהו"ע תגבורת כח שנותן כח בנשמות לעלות לג"ע ולהתענג בהתענוג האלקי כו'. ובשרשו באצ"י הו"ע ה"ג דאימא שמעוררים בחי' מל' שתעלה מבי"ע לאצ"י. כידוע דמל' יורדת לבי"ע ובחצות לילה מתחיל עליית המל', ובחי' ה"ג דאימא מעוררים בחי' המל' כו'. ולמטה הוא התרנגול הגשמי שמעורר את האדם בכח שרשו ומקורו, וכדאי' בזהר דתרין שלהובא דאשא מוקדין לי' תחות גדפי וקורא שלא בטובתו כו'. והנה בכדי שיהי' התהוות הנברא הגשמי צ"ל ריבוי ההשתל' וכמה צמצומים ואח"כ העלם והסתר הבורא מהנברא כו', כי בהתגלות השרש ומקור א"א שיהי' מציאות יש כ"א דוקא העלם והסתר הבורא מהנברא התהווה מציאות היש. וא"כ מובן דבהגלות נגלות שרשו ומקורו לאחר שנתהווה הי' מתבטל מציאותו לגמרי והי' בבחי' אין ואפס ממש, שהרי גם מלאכים שהן שכלים נבדלים כשהושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם דהיינו שהי'

גילוי יותר מחוק הקצוב נתבטלו לגמרי, וכ"ש הנבראים שלמטה שהיו מתבטלים במציאותם לגמרי, וסוף דבר יהי' כן שיתבטל מציאות היש וכמא' שית אלפין שנין הוה עלמא וחד חרוב וכמ"ש שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תבלה כו', והיינו שיתגלה עליהם שרשם ומקורם וממילא יתבטל ישותם כו'. ומאחר שיכולים להתבטל וגם עתיד להתבטל הרי גם בהיותם אינם מציאות אמיתי. וראי' לזה ממה שאמרז"ל נהרות המכזבין אחת לשבוע פסולים לקידוש מי חטאת, דמפני שמכזבין אחד לשבעה הגם שעתה הן הולכים ונמשכין ה"ה פסולים לקידוש מי חטאת ונק' כזב. כי אמת הוא מה שבקיום נצחי, וכמ"ש וה' אלקים אמת וכמ"ש הרמב"ם שאין לך אמת כאמתו כו' דאמת הוא מה שהוא בקיום נצחי אבל מה שיכול להתבטל וכ"ש שעתיד להתבטל ה"ו שקר, וא"כ הרי העולם מאחר שעתיד להתבטל הרי אינו מציאות אמיתי כלל. ובאמת מה שהבורא מתעלם ומסתתר מהנברא זהו רק בידיעת הנברא שאינו מרגיש את מקורו ומרגיש א"ע למציאות יש, אבל לגבי שרשו ומקורו אין ההסתר מסתיר כלל, דלגבי אוא"ס אין שום דבר מעלים ומסתיר כלל, ומאיר עליהם שרשם ומקורם בגילוי ממש, כן הוא בידיעתו ית'. ומאחר שמאיר עליהם שרשם ומקורם שבאצי' ה"ה בטלים ממש במקורם כזיו השמש בשמש. והרי אצי' הוא בבחי' יחוד באוא"ס וכמא' איהו וחיהוהי וגרמוהי חד כו', ואצי' נק' עולם האחדות שמיוחד באוא"ס, וא"כ הנבראים שלמטה ג"כ בטלים ומיוחדים ממש באוא"ס כמו האצי' כו', וכן אצי' לגבי למעלה מאצי' עד בחי' אוא"ס שלפני הצמצום דשיער בעצמו בכח כל מה שעתיד* בפועל, דשם אינם בבחי' מציאות כלל, כמו"כ הוא ג"כ לאחר הצמצום כו'. ובזה יובן אחדות ה' איך שהכל בטל ומיוחד כו', וכמו"כ בהיחוד בדרך מלמעלמ"ט שהכל הוא אלקות וכמ"ש אתה אל מסתתר שההסתר הוא אלקות. וזה יובן ג"כ מהנבראים שלמטה, שהרי כל מה שנמצא בעולם הוא שמורכב מהד' יסודות, והרי הנברא עצמו אינו א' מהיסודות וכמו העץ הוא מורכב מארמ"ע, והרי העץ אינו א' מהד' יסודות כ"א הוא הכח המרכיב דהיינו הכח האלקי המרכיב ומהווה את היש שזהו באמת מציאותו כו'. ובזה צ"ל ההתבוננות בענין אחדות ה' שיהי' בהשגה גמורה כאלו רואה ממש ואז הוא בבחי' הרגש פנימי שנרגש בנפשו ופועל בו הביטול כו', וזהו ענין ורעה אמונה להיות באמונתו יחי' בבחי' חיות פנימי כו'. והמשכה זו ז"ע מחצית השקל דכתי' מחצית השקל בשקל הקדש. דהנה יש קדש וקדוש. קדש ו' זהו בחי' סוכ"ע, וכידוע בשם הקב"ה שכולל ב' המדר' דסוכ"ע וממכ"ע, קדוש בחי' סוכ"ע וברוך בחי' ממכ"ע, שבזה הוא האמונה דנש"י. ובכדי שיהי' המשכת האמונה בפנימיות צ"ל שרש המשכה מלמעלה יותר, והיינו מבחי' קדש, דקדש מלה בגרמי' שלמע' מבחי' קדוש, והיינו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע, ומשם נמשך להיות המשכת סוכ"ע וממכ"ע בפנימיות כו'. ומשה הוא שהמשיך המשכה זו דמשה משה לא פסיק טעמא, דאברהם אברהם פסיק טעמא, ולכן הגם שהאמונה שלו הי' במדר'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שעתיד להיות.)

זו מ"מ המשיך בנש"י רק בחי' האמונה שזוהו שהן מאמינים בני מאמינים כו', והיינו משום דפסיק טעמא כו'. אבל משה משה לא פסיק טעמא, ושרשו הוא ממדרי' זו וכמ"ש כי מן המים משיתיהו מבחי' מים העליונים שמעל השמים למעלה מבחי' סוכ"ע כו'. דבד"כ בחי' קדש הוא בחי' חכ', והיינו בחי' מה דחכ' בחי' עצמיות ופנימיות החכ', ובמשה כתי' ונחנו מ"ה, ע"כ המשיך בנש"י להיות האמונה בבחי' פנימיות. וזהו שנק' רע"מ שהי' רועה ומפרנס נש"י בהאמונה שלהם להיות בחי' הרגש פנימי כו'. וזהו ההמשכה דמחצית השקל דהיינו המשכת האמונה בפנימיות, דהיינו שתהי' ההשגה וההרגש בפנימיות, דשרש ההמשכה היא מבחי' קדש כו'.

ד) **והנה** מתרומת מחצית השקל הי' מביאין קרבנות וכדאי' במשנה רפ"ד דשקלים התרומה מה היו עושיין בה לוקחין בה תמידין ומוספין כו' וכל קרבנות הצבור. וידוע דענין הקרבנות הוא הקרבת הנה"ב, ועכשיו התפלה במקום קרבנות שהוא ג"כ בירור הנה"ב. דהנה כתי' מצרף לכסף וכור לזהב איש לפי מהללו, כמו המצרף וכור שמנקה הזהב והכסף מכל סיג ופסולת, כן איש לפי מהללו, לפי אופן ההילול שלו בתפלה, היינו בההתבוננות בה' אחד ובשכמל"ו לפי אופן ההרגש פנימי כן הוא הבירור וזיכוך דנה"ב כו'. וקודם לזה צ"ל פסוד"ז שהוא ל' לומר עריצים להכרית החוחים וקוצים שהיא החקיקה מבחוי' כמ"ש במ"א. ואח"כ בברכת יוצר ההתבוננות בביטול המלאכים שהן שרש ומקור הנה"ב. ואח"כ בק"ש בה' אחד וב"ש הוא שנעשה הביטול פנימי בנה"ב כו'. וזהו שבשמ"ע אנו או' סלח לנו אבינו כי חטאנו, דלכאו' הי' צריכים לומר זה קודם התפלה, דמה יכול להיות נמוך יותר מהחוטא, והול"ל וידוים קודם התפלה, ולמה לאחר פסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש או' בשמו"ע סלח לנו כו'. אך הענין דקודם התפלה דרך איש ישר בעיניו כשלא עשה עבירה בפו"מ ואם עוד עשה מצוה חושב שהוא מקורב. ובתפלה בהתבוננות דביטול המלאכים ה"ה רואה שלא הגיע לשליש ולרביעי* לביטול המלאכים, ואח"כ בק"ש באומרו ה' אחד אזי נרגש אצלו איך שהוא מרוחק. והיינו דקודם התפלה האלקות אצלו בבחי' מקיף בלבד, וע"כ אינו מרגיש הרע שבו, וכנ"ל בענין גנבא אפום מחתרתא. ואח"כ בק"ש שהאמונה בא בבחי' פנימיות אזי מרגיש גם חלקי דקות הרע ואו' סלח לנו דהיינו הפרדת הרע כו', וכמ"ש במ"א בענין הוידוים שבתפלה כו'. וזהו שמתרומת מחצית השקל שהוא שהאמונה באה בפנימיות לוקחים בהם קרבנות, דהיינו הבירור דנה"ב כו'. והנה כתי' מצרף לכסף וכור לזהב ובוחן לבות ה', ואי' בזהר מצרף לכסף דא אברהם וכור לזהב דא יצחק ובוחן לבות ה' דא יעקב. דהנה בתרומת המשכן היו ג' דברים כללים זהב וכסף ונחשת הן ג' דברים הנ"ל מצרף וכור ובוחן לבות כו', והן נגד הג' דברים שהעולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמ"ח. כסף הוא בחי' אהבה וחסד שהוא קו הימין, גמ"ח. זהב בחי' גבורה קו השמאל שהוא קו העבודה, וכמו שהזהב מנוצץ נצוצות כמו"כ התפלה הוא הבירור והעלאות הנצוצות כו'. ונחשת הוא תורה

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ולרביע.

דנחש"ת ר"ת נובלות חכמה שלמעלה תורה, שהתורה למטה היא נובלות חכ' שלמעלה, ושרשה מבחי' חכ' הנעלמה שעז"נ לא ידע אנוש ערכה אלקים הבין דרכה כו' (עמ"ש ד"ה ועבדתם, עטר"ת). והנה הבירור הוא בתפלה כנ"ל דאישי לפי מהללו כו', והכח ע"ז הוא ע"י עמוד הגמ"ח. דהנה נת"ל דבכדי שתהי' האמונה דסוכ"ע וממכ"ע בבחי' המשכה פנימיות הוא מבחי' קדש, וההמשכה דקדש הוא ע"י המצות, וכמו שמברכין על המצות אשר קדשנו במצותיו, שנמשך מבחי' קדש עליון כו'. ולפ"ע ההמשכה דבחי' קדש ע"י המצות כן הוא ההעלאה ע"י העבודה דתפלה כו'. והמברר הוא התורה, וכמו עד"מ בכפ מאזנים שהכף הימין יורד למטה וכנגד זה הכף השמאל עולה למעלה, והמשקל הוא בהקנה האמצעי שהוא המברר כמה שזה יורד וזה עולה. וכמו"כ התורה היא המשקל המברר איך וכמה יהי' ההמשכה שע"י המצות וכמה תהי' ההעלאה ע"י התפלה, דתורה היא קו האמצעי כנודע. וזהו ובוהן לבות ה' דא יעקב בחי' קו האמצעי. דמצרף לכסף וכור לזהב דא אברהם ויצחק שזהו בחי' גמ"ח ועבודה היינו מצות ותפלה שהן המשכה והעלאה כו', ובוהן לבות ה' דא יעקב בחי' קו האמצעי המודד ושוקל ההעלאה וההמשכה כו'. וכז"ו הו"ע מחצית השקל בשקל הקדש, דמחצית השקל הוא שהאמונה תהי' בבחי' פנימיות, והוא התפלה שע"י הוא הבירור כו', ושקל הקדש זהו"ע המצות המשכת בחי' הקדש כו', והמדידה והמשקל הוא תורה כו'. וי"ל שזהו בחי' משה שהתורה נק' ע"ש, וכנ"ל דשרשו מבחי' קדש, והוא הרע"מ שרועה ומפרנס האמונה כו'.

ה) **ומעתה** צ"ל מה"ע מחצית השקל דוקא ולמה מודיע כמה הוא השקל שלם מאחר שצריכים ליתן רק מחצית השקל, ולמה בשיעור זה שוים העני והעשיר. והענין הוא דהנה כתי' עבדו את ה' בשמחה, הרי זהו ציווי לכל ישראל שתהי' העבודה בשמחה, וכתי' שמחו צדיקים בה', הרי צדיקים דוקא. אך הענין הוא, דישי ב' בחי' אהבה וב' בחי' שמחה, דישי אהבה שהיא ע"י השגה והתבוננות שישי בה מבוקש שרועה בגילוי אלקות והקירוב והדביקות באלקות כו'. ובכלל זה הוא ג"כ מ"ש שמע ישראל כו' ה' אחד, שע"י ההתבוננות בה' אחד כנ"ל ה"ה חפץ לדבקה בו להתאחד ביחודו ית'. ובכדי שיהי' גילוי אור ה' בנפשו ובכדי לדבקה בו הוא ע"י התורה (עמ"ש בלק"ת ד"ה תחת אשר לא עבדת פ"ב ובתו"א ד"ה זה יתנו) דע"י שמקשר חב"ד שבנפשו בחב"ד דתורה ומחדו"מ שלו במחדו"מ דתורה ה"ה מתאחד באלקות כו', וכמא' תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו', ובעסק התורה שניים מתכסים בטלית א' כו', וכן במצות ה"ה נדבק באלקות כו', והרי מרווה צמאון נפשו בתורה ומצות. וע"כ עסק התורה וקיום המצות הוא בשמחת הנפש, דאחרי שחפץ ומשתוקק לדבקה בו ובתומ"צ הוא מרווה צמאון ה"ה שש ושמת בעסק התורה וקיום המצות כו', ובקיום המצות יש ג"כ השמחה בזה שמקיים רצונו ית'. שהרי כשעושה רצון אדם גדול ה"ה שמח בזה, וכ"ש כשמקיים רצונו ית' הגם שאינו משלים דבר בזה דאנת הוא שלימותא דכולהו כו', מ"מ הרי הוא מקיים רצונו ית', הנה שמחת נפשו גדולה מאד כו'. ושמחה זו

יכולה להיות בכא"א, שהרי יכול להתבונן באלקות ולעורר האהבה בלב ושיהי' שמחת נפשו בעסק התורה וקיום המצות. ואדרבא הוא חיוב על כאו"א, שהכל מחויבים בזה לעורר את האהבה ולהיות השמחה בתומ"צ. ועז"נ תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה כו' (ועמ"ש בלק"ת שם עפ"ז דגם בבבלי עסקים יכולה להיות השמחה הנ"ל), ועז"א עבדו את ה' בשמחה שזהו בכל אדם כו'. אמנם יש האהבה שהיא מצד עצם הנשמה וכמ"ש רשפי' רשפי' אש, שהיא האהבה כשלהבת העולה מאלי' והיא בלי מבוקש כלל רק מצד עצם הנשמה דרשרה ומקורה בעצמות א"ס ע"כ היא בבחי' רצוא להיכלל בעצמותו כו'. ועסק תורה ומצות דמאהבה זו אינו לרוות צמאנו מאחר שהאהבה היא בלי מבוקש כ"א כמ"ש בסש"ב פ"י ולא לדבקה בו בלבד לרוות צמאון נפשו הצמאה לה' אלא איזה חסיד המתחסד עם קונו ליחדא קוב"ה ושכינתי' בתחתונים כו', והוא כמארז"ל אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס אלא הו כעבדים המשמשין את הרב שלא ע"מ לקבל פרס כו' דהשמחה בזה בפנימיות ביותר והוא רק מהענג העליון כו'. ועז"נ שמחו צדיקים בה' צדיקים דוקא, והוא שנותנין מלמעלה בבחי' מתנה וכמ"ש עבודת מתנה אתן את כהונתכם כו'. והרי כתי' ועמד כולם צדיקים שיכולים לבוא לזה ע"י האהבה והשמחה שבעבודה שע"פ טו"ד שע"י נותנים מלמעלה האהבה והשמחה העליונה. וכידוע בפי' ואהבת ל' ציווי שזהו העבודה שע"פ טו"ד, וגם ואהבת ל' הבטחה שסופך לבוא לידי אהבה העליונה שנותנים מלמעלה כו'. וזה"ע מחצית השקל שזהו האהבה שע"פ טו"ד כו'. ואו' עשרים גרה השקל, דהנה בב' המדרי' יש בחי' עשר, וכמו למעלה יש ע"ס הגלויות וע"ס הגנוזות כמו"כ בנפש בב' המדרי' יש עשר מדרי', וזהו עשרים גרה השקל, דתכלית הכוונה היא לבוא לבחי' האהבה והשמחה העליונה. רק מה שבכח האדם ליתן בכח עצמו הוא רק מחצית השקל שהיא העבודה שע"פ טו"ד, וע"י נותנים מלמעלה האהבה העליונה כו'. ועז"א העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, דאיך עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת, והיינו שגם העשיר בדעת לא יגיע רק לעשר, שזהו מה שביכולת לבוא מעצמו, וגם העני בדעת יכול להגיע לזה, והיינו במספר העשר. אמנם באיכות העשר יש בזה חילוקים. שהרי יש ע"ס דאב"ע, דהעשר כחות הנפש הן בשרשן מע"ס דאצי' וכמ"ש בסש"ב פ"ג, והעשיר בדעת מגיע בעשר כחות שלו בבחי' ע"ס דאצי' והעני בדעת מגיע בע"ס דעשי' שזהו יש בכא"א, וכמ"ש בסש"ב פ"ח דכאו"א יש בו נפש דמל' דמל' דעשי', ושם שבתוכה מלובש מל' דיצי' ומל' דברי' ומל' דאצי' שבתוכה מלובש חכ' דאצי' שבה שורה אוא"ס, וע"כ כאו"א יכול להגיע גם לבחי' האצי'. ומ"מ העשיר בדעת להיות דנשמתו היא מעולם עליון יותר ע"כ השגתו באלקות ביותר וגם עצם האהבה היא במדרי' עליונה יותר כו'. והעני בדעת מגיע בבחי' ע"ס דעשי' כו'. אך במספר העשר שניהם שוין, וע"י נותנים מלמעלה בחי' העשר דהיינו האהבה והשמחה העליונה כו'. וזהו כי תשא את ראש בני', תשא ל' הגבהה, דבכדי להגבי' ולרומם ראש בני' סדר ההגבהה היא ונתנו איש כפר נפשו, פי' שמחליף נפשו על הכפר שהוא הפדיון (וצ"ע דבקדשי' פדיון וחליפין הן ב' ענינים) והיינו שמחליף נפשו על

מחצית השקל שהיא מצוה מרצון העליון ועי"ז הוא עליית נפשו עד רצונו ית'. והיינו המשכת בחי' קדש העליון שנמשך ע"י המצות שע"ז תהי' המשכת האמונה בפנימיות כו'. וגם כפר ל' כפרה, ופי' באגה"ת דכפרה הוא ל' קינוח ובל' הגמ' בעי' לכפורי ידי' בהוא גברא כו', והיינו הסרת הלכלוך והמיאוס. והו"ע ברור כל חלקי הרע שנעשה ע"י התפלה, כנ"ל בענין איש כפי מהללו, שזהו המשכת בחי' מחצית השקל כו'. וזהו כי תשא את ראש בני". בכדי להיות בחי' עליית נשמות ישראל להתאחד בה' הוא ע"י מחצית השקל, דהיינו שהאמונה תהי' בבחי' פנימיות, ועי"ז הוא הבירור והזיכוך והפרדת גם חלקי דקות הרע כו'. ותכלית הכוונה היא שיהי' עשרים גרה, היינו גילוי בחי' אהבה העליונה, שזה נותנים בדרך מתנה, ומתנה נותנים למי שראוי, וע"כ יתנו המחצה מה שאפשר להיות בכח עצמו, דהיינו האהבה והשמחה שע"פ טו"ד ועי"ז נותנים המחצה השני' בבחי' מתנה מלמעלה כו'.

בס"ד ש"פ פקודי, עטר"ת.

וישם את הכיור בין אה"מ ובין המזבח ויתן שמה מים לרחצה כו'. וצ"ל מהו"ע הכיור והמים שבכיור ומה"ע הרחיצה באלו המים. והנה הכיור הי' מנחשת וכמ"ש ויעש את הכיור נחשת כו' במראת הצבאות אשר צבאו פתח אהל מועד, ופרש"י והוא מהמד"ת בנות ישראל היו בידן מראות שהיו רואות בהן כשהן מתקשטות אף אותן לא מנעו מלהביא לנדבת המשכן והי' משה מואס בהן מפני שעשויות ליצה"ר א"ל הקב"ה קבל דאלו חביבין עלי מהכל שע"י העמידו צבאות הרבה במצרים. וצ"ל מה"ע שע"י דוקא העמידו צבאות הרבה. ולהבין כ"ז ילה"ק מ"ש מראות ל' רבים, שיש ב' בחי' מראה אספה"מ ואספ"מ, וכדאי' בגמ' ביבמות עמ"ש ואראה את אד' משה רבך אמר כי לא יראני ואתה אומר ואראה ותי' בגמ' ל"ק כאן באסה"מ כאן באספ"מ, משה ראה באסה"מ וישע"י ראה באספ"מ. ולכא"ו עוד יותר אינו מוכן בדאסה"מ לא ראה ואיך ראה ישע"י באספ"מ כו'. והענין הוא דהנה אספה"מ היא זכוכית בהירה שיכולים לראות בדרך או"י, וכמו השמש שמצד עוצם הבהירות א"א להסתכל בה, וע"י אספקלרי' יכולים להסתכל באור השמש שרואה בבחי' או"י ורואה מהות האור והזיו. וכמו"כ הוא בזיו השכינה שבג"ע דצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה, שהוא גילוי שבבחי' א"ס דהנשמות מתענגים על ההשגה שמיגיגים מהות הזיו כו'. והגם דזיו הוא הארה לבד ולא עצם הדבר, דהיינו בחי' מציאות לבד. דההפרש בין עצם והארה דעצם הוא בחי' מהות והארה היא בחי' מציאות, מ"מ ענין הזיו הוא הארה שהיא בבחי' גילוי מן העצם שמעין העצם ושמאיר בגילוי ממש. וכמו אור וזיו השמש, דעם היותו רק הארה לבד הי' מ"מ גילוי מן העצם שמעין העצם, והוא בבחי' גילוי אור ממש כו'.

דהנה על מ"ש כי קרן אור פני משה ת"א ארי סגי זיו יקר אפוי משה, הרי זיו הוא הארת פנים, וז"ע זיו השכינה. דעמ"ש יאר ה' פניו אליך ת"א ינהר ה' שכינתא לותך, הרי שכינה היא בחי' פנים וזיו השכינה הוא בחי' הארת פנים כו'. ולכן חדש אייר נק' חדש זיו מפני שאז הוא תוקף זריחת השמש, ובגמ' ר"ה אמרו שבו נולדו זיוותני עולם הם האבות שהאבות המשיכו גילוי אלקות בעולם, וכדאי* פ' נח עד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה בא אברהם התחיל להאיר כו'. וע"פ ויהי אור א' במד"ר זה אברהם דכתי' מי העיר ממזרח א"ת העיר אלא האיר, דמי העיר ממזרח הוא גילוי הקו כו' וכמ"ש במ"א. וידוע דאייר ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל כמ"ש בשו"ע אה"ע סי' קכ"ו, ואי' במאו"א שזהו מרכבה שלימה, והיינו יחוד הוי' ואלקי', דש' הוי' מאיר בגילוי בש' אלקי', והוא מפני שמאיר עצם הש' הוי'. דכאשר נמשך הארה מש' הוי' אזי הוא התגברות דש' אלקי' שמעלים ומסתיר, אבל כאשר נמשך עצם ש' הוי' אזי הוא התגברות ש' הוי' שמאיר גילוי ש' הוי'. והרי ש' הוי' ג"כ שם וכמ"ש אני הוי' הוא שמי, וכאשר מאיר עצם השם אזי הוא גילוי ש' הוי', ובג"ע נא' ש' מלא ויטע הוי' אלקים, דבג"ע מאיר גילוי ש' הוי'. וזהו ההפרש בין ג"ע ועולמות, דבהתהוות העולם כתי' בראשית ברא אלקים, והרי בבה"ע הי' ג"כ יחוד הוי' ואלקי' רק שזהו רק הארה מש' הוי', וע"כ עולם הוא בחי' העלם כו' ובג"ע נא' הוי' אלקים מאיר גילוי ש' הוי'. ונשמות משיגים מהות הזיו, דהזיו הוא בחי' הארה דהיינו בחי' המציאות, והנשמות משיגות מהות בחי' המציאות. דהנה בידיעת המציאות יש ב' אופנים אם הידיעה היא שאינו משיג מהות המציאות או שמשג מהות המציאות. וכמו כח המשכיל הרי נודע מציאותו ולא מהותו דמ"מ מציאותו נודע ע"י השכל הגלוי כו', וכמ"ש בסי' בב"ש. דהרי כח השכל ההיולי העצמי לא נודע מציאותו כלל, וכח המשכיל נודע מציאותו, והיינו רק שאנו יודעים שיש כח המשכיל לא שאנו משיגים אותו לידע איך ומה הוא, רק שאנו יודעים שישנו, היינו שאנו מרגישים שיש כח המשכיל מקור השכל. והוא שמרגישים בבחי' מקיף הקרוב הנק' מקיף דאו"י שמשם באים גילויים בשכל כו'. דיש בחי' לא ידע ולא אתיידע, והוא בחי' מקיף הרחוק הנק' מקיף דאו"ח שאינו נמשך משם גילויים כלל, מפני שהוא בחי' סתום בעצם כו' משא"כ** הוא בחי' מקיף הקרוב כו'. והיינו שנודע מציאותו ואינו יודעים עצם המציאות שלו איך ומה הוא. אמנם שכל גלוי הרי רק מציאות השכל לא עצם מהותו. והראי' שהרי כשאדם השכיל איזה שכל ועבר כמה שנים שלא עלה בדעתו, ואח"כ במשך*** הוא נזכר עליו. הרי כל משך הזמן שהי' בהתעלמות הי' טמון בשכלו שהרי לא נסתלק לגמרי שנכלל בכח המשכיל, שהרי א"צ להשכיל אותו מחדש, כ"א שנזכר עליו ה"ז

(* כ"ה בגוכי"ק. וראה בר"פ"ב, ג.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: משא"כ כח המשכיל.

(*** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: במשך הזמן.

הוראה שהי' נמצא בשכלו ולא הרגיש אותו. והיינו מפני שהי' אז בבחי' עצמות שלו, דכאשר הוא בהתגלות ה"ז רק התפשטות השכל, ובהתעלמות הוא בבחי' העצמות שלו, וע"כ אינו מרגיש אותו, כי העצמי אינו מורגש. ומה שמורגש הוא רק המציאות. וכמו"כ הוא בכל הכחות, וכמו איש החסד מרגיש את מדת החסד שלו, וכן איש הגבורה מרגיש את מדת הגבו', אך עצם החסד ועצם הגבו' אינו מורגש רק המציאות לבד. אמנם ידיעת המציאות בזה הוא שידוע מהות המציאות ממש, שהרי אנו יודעים מהות מציאות השכל מהו שכל ואיך הוא. וכמו"כ יובן בענין זיו השכינה שבג"ע שזהו בחי' מציאות לבד, אבל מושג מהות המציאות, והיינו מפני שזהו הארה, כי העצמי א"א להיות מושג עכשיו, אך ההארה מושג לנשמות בג"ע מהותה ממש, וההארה היא הארה שבבחי' א"ס, שהרי הגילוי דג"ע הוא בחי' עתיק דברי' דשרשה מבחי' עתיק דאצ"י וכמ"ש בדרוש ג' מיני אדם. וגם י"ל דבג"ע מאיר הארה מבחי' אוא"ס הבל"ג, והו"ע זיו תורתו ועבודתו כו'. ולכן אין קץ ושיעור לריבוי המדרי' וריבוי ההשגות דג"ע. דהגם דבכללות הוא רק ב' מדרי' געה"ע וגה"ת הרי יש בזה מדרי' עד אין שיעור וכמא' ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנא' ילכו מחיל אל חיל, והיינו שמתעלים הנשמה* בעילוי אחר עילוי בהשגת שלהם בבחי' א"ס. ובין כל מדרי' צ"ל טבילה בנהר דינור בכדי לשכוח ההשגה הקודמת מפני שהוא מבלבל להשגה העליונה, והיינו מפני שזהו בבחי' א"ס. שהרי במדרי' שהן בבחי' גבול אינו שייך שההשגה התחתונה תבלבל להשגה העליונה, אדרבא ממנו באים להשגה העליונה. וכידוע בענין עד ועד בכלל, דכאשר עומד במדרי' התחתונה יש לו שייכות אל המדרי' העליונה וממנה בא למדרי' העליונה, וכמו בשכל שההשגות הן בסדר והדרגה הרי א"א להתחיל משכלים נעלי' ונפלאים, כ"א בתחלה הוא עסק בשכליים תחתונים ואח"כ יכול להשיג שכליים עליונים. וכן הוא בכל שכל בפרט שבתחלה הוא משיג חיצוניות השכל ואח"כ בא מזה על עומק ופנימיות השכל. וכמו קאים אינש אדעתי דרבי' דהיינו על עומק חכמתו ה"ז כאשר מתחלה משיג החיצוניות, שהרי אם הרב ישפיע לו מתחלה פנימיות השכל יתבלבל ולא ידע, רק משפיע לו חיצוניות השכל והתלמיד כאשר יודע ומשיג היטיב את חיצוניות השכל אזי קאים על העומק והפנימיות כו'. הרי שהמדרי' שהן בערך זל"ז הנה מהתחתון דוקא באים אל העליון. אך כאשר המדרי' התחתונה מבלבל למדרי' העליונה זהו במדרי' דבל"ג שאינם בערך, דכשם כשעומד במדרי' התחתונה אינו שייך למדרי' העליונה, וא"י לעלות למדרי' העליונה עד שיתבטל לגמרי מהמדרי' התחתונה כו'. וז"ע הטבילה בנה"ד בכדי לשכוח כו'. דכשם בהעלי' מעוה"ז לג"ע צ"ל טבילה בנה"ד בכדי לישכח על חיזו דהאי עלמא, דכל זמן שיש עוד שמץ מחיזו דהאי עלמא א"א לבוא לג"ע מפני הבדלת הערך ובזה מובן ההבדלה כו', כמו"כ הוא במדרי' שבג"ע שג"כ מובדלים הם בבחי' א"ס וע"כ צ"ל טבילה בנה"ד. וע"ד ר"ז צם מאה תעניתא בכדי לשכח ת"ב, דלכאו' מפני

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הנשמות.)

מה הי' צריך לשכוח על ת"ב. אך זהו מפני כי אין תורה כתורת א"י דכל רב מבבל וכל רבי מא"י, שנתוסף יו"ד בחי' חכ', והיינו כי תושבע"פ היא בחי' בינה, ותורת א"י מאיר בה בחי' חכ', וחכ' ובינה הן כערך אצ"י וברי' וכמ"ש במ"א. ע"כ הי' צריך לשכוח על אופן ההשגה דת"ב, דהיינו בחי' בינה ולבוא לידי השגה דבחי' חכ' כו'. וכמו"כ בג"ע צ"ל טבילה בנה"ד בכדי שיוכל לבוא להשגה האחרת, והיינו מפני שזהו גילוי שבבחי' א"ס ובל"ג כו'. ולכן כל צדיק נכוה מחופתו של חברו, היינו ההשגה שחופף עליו מפני שהן מובדלים בערך כו'. וזהו וקדושים בכי"ו יהללך סלה, קדושים הן נשמות היושבים בג"ע שנק' קדושים וכ"מ שנא' סלה הוא בלי הפסק, דהיינו בחי' בל"ג. ולכן מוטב לדדינא וליתא לעלמא דאתא, שכדאי כל יסורי גיהנום בכדי לבוא לג"ע. וידוע דיסורי איוב ע' שנה אינו בערך שעה א' דגיהנום, ומ"מ כדאי כל יסורי גיהנום בכדי לזכות לגעה"ת וכ"ש געה"ע. וכן במדרי' דג"ע בין כל מדרי' ומדרי' כדאי הכל, היינו הטבילה בנה"ד בכדי לבוא למדרי' העליונה כו', והיינו מפני שזהו תענוג נפלא מאד בהשגת מהות ההארה שבבחי' א"ס כו'. ומובן זה מהתענוגים הגשמיים שנפלו משבחה"כ, הרי יש תענוגים אין מספר כלל, והיינו מפני שהן מבחי' תהו שבבחי' בל"ג, כ"ש וק"ו דבמדרי' דקדושה התענוגים הן בבחי' א"ס, וכמא' רע"ק אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ, והיינו דבג"ע מאיר גילוי הארה בבחי' א"ס שהנשמות משיגים מהות האור והגילוי כו'.

ב) אמנם צ"ל איך תוכל הנשמה שהיא בחי' נברא בחי' יש ודבר בפ"ע שתשיג מהות אלקות שבבחי' א"ס. והגם דהנשמה היא חלק אלוך ממעל, מ"מ הרי ירדה ונשתלשלה ונעשה בבחי' נברא וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו', טהורה היא הנשמה בשרשה באצ"י וגם למעלה בחי' טה"ע כו', ואח"כ אתה בראת שנעשה בבחי' נברא כו'. דהנה יש ג' מדרי' אור מים רקיע, אור הוא שאינו בבחי' מציאות דבר כלל עדיין, שהרי באור יכול להיות אחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבו' כו', והיינו מפני פשיטות האור שאינו בבחי' מציאות ע"כ יכול להיות אותו האור בכלי החסד או בכלי הגבו' כו', ועיקר בחי' אור הוא הכלול בעצמותו (וכידוע ההפרש בין אור ואצ"י כו') והאור הכלול בעצמותו הוא בבחי' אפס שאינו בבחי' מציאות כלל כו', וכמ"ש במ"א. ועד"מ כשנופל לאדם השכלה חדשה ה"ז בא מכח המשכיל מקור השכל שאינו בבחי' מציאות שכלי כלל שהוא כח היולי על כל המיני שכליים, ואינו בבחי' מציאות שכל, דמשו"ז אינו מורגש באדם כו' כנ"ל. והיינו מפני שהוא כלול עדיין בנפש, הגם שהוא בבחי' מקור, מ"מ ה"ז רק בבחי' המשכה נעלמת שלא יצא עדיין חוץ לעצמות הנפש ומשו"ז אינו בבחי' מציאות עדיין כו'. ולמעלה הוא בחי' חכ' שבכתר, דכתר הוא בחי' אויר, ואור הוא בחי' חכ' שבכתר, וכאשר בא בבחי' שכל גלוי ה"ז בחי' מים שזהו בבחי' מציאות דבר, וכמו המים שנרגש במישוש, ומ"מ המים הן פשוטים ולכן משתנים לפי גוון הכלי, וכמ"ש הפרדס בענין אורות המתלבשים בכלים שהן עד"מ המים שנראים כפי גוון הכלים מפני שהן בגוון פשוט וכמו"כ בחי' החכ' היינו בריקת וסקירת השכל הוא בבחי'

פשיטות עדיין שלמעלה עדיין מהשגה ויכול להיות ההשגה בכמה אופנים שונים, וכאשר בא לידי השגה זהו בחי' רקיע אגלידו מיא שה"ה בבחי' מציאות ממש ובאופן מוגבל באופן כזה ולא באופן אחר כו'. דכמו"כ הוא ג"כ עד"מ בטפה הזרעיות דבמקורו במוח היא מציאות רוחני שלא בהגשמה כלל, וכאשר נמשכה ע"י השדרה נעשית טפה גשמיות, ומ"מ הגלמת והגשמת הדבר הוא כשנעשה ציור הולד בבטן הנוק', שהרי עד מ' יום מהני תפלה שיוכל להשתנות וכאשר נעשה ציור הולד ה"ז בבחי' הגשמה ממש כו' וכמ"ש כ"ז בסי' בענין הללו אל בקדשו. והנשמות בשרשן הן בבחי' אור וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם, וכמו הכן שהוא מעצמות האב שלמעלה משכל גלוי כנודע, כמו"כ נש"י שרשן מבחי' אור, וז"ע טהורה היא בחי' טה"ע שלמעלה מאצ"י כו', וירדה ונמשכה בבחי' מים ורקיע שבאה בהגשמה בבחי' מציאות דבר, וזהו דלידת הנשמות הוא מבחי' זיווג גופני, דמלאכים הן מזיווג רוחני ונשמות מבחי' זיווג גופני, היינו שנעשה בבחי' יש נברא עד שיכולה להתלבש בגוף ונה"ב כו'. וא"כ איך הוא ביכולת הנשמה לקבל בחי' זיו השכינה שבג"ע להשיג בחי' מהות אלקות. אך הענין הוא דמצינו בדוגמא כזאת במשה שהי' בהר ארבעים יום לחם לא אכל כו', והי' גופו ניזון מאלקות וכמ"ש לחם אבירים אכל איש לחם שמה"ש אוכלים כו', ואיך אפשר שגוף גשמי יהי' ניזון מאלקות שאינו בערך כלל, דגם גופו שהי' גוף קדוש וטהור מ"מ הי' גוף גשמי ואיך אפשר כו'. אך הנה כתי' ויבוא משה בתוך הענן שהענן הי' לבוש למשה דשרש הענן הוא למעלה מאד מבחי' ישת חשך סתרו בחי' אוא"ס הסתום ונעלם, וירד ונשתלשל עד שבא בהגשמה ונעשה לבוש למשה שע"י יוכל להיות ניזון מהאלקות. וכמו אדם הרואה ומסתכל באור צח ע"י אספקלרי' דבלא אספקלרי' א"א להסתכל בהאור וע"י האספקלרי' יכול להסתכל בו. כמו"כ ע"י הענן הי' ביכולת גופו של משה לקבל ולהיות ניזון מן האלקות. וכמו"כ תומ"צ נעשים לבושים אל הנשמה בג"ע, דתומ"צ הן מהות רצונו וחכמתו ית' שלמעלה מבחי' זיו השכינה דג"ע שזהו בחי' אור המתפשט לבד, ותומ"צ הן בחי' מהות רצונו ית' ומהות חכמתו ית', ולכן באו בדברים גשמיים דוקא ציצית בצמר הגשמי תפילין בקלף הגשמי מעשה הצדקה בעשי' גשמיות וכן תורה בהלכות גשמיות. דבג"ע מאיר רק זיו תורתו ועבודתו דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, היינו גם לא בג"ע, דשכר מצוה מצוה זה יתגלה לעתיד, ובג"ע הוא רק זיו תורתו ועבודתו, ותומ"צ עצמן הן נעשים לבושים אל הנשמה שתוכל לקבל בחי' זיו השכינה שבג"ע. ועד"מ דבר חכ' ושכל גדול שא"א להסביר לחכם קטן אלא ע"י המשל, שע"י התלבשות במשל יכול להבין, ולמה ע"י המשל דוקא יבין את השכל. הנה זהו מפני שהמשל למעלה מהשכל, דהרי ידוע דהמשל הוא שיש לו שייכות אל השכל אך למעלה בשרשו מהשכל. ולכן בכדי להמציא משל צריכים בעל שכל גדול יותר. וכמו וידבר שלמה ג' אלפים משל כו', דמשל ונמשל הן באמת ענין א' ובכדי לומר משל המכוון אל הנמשל צריכים בעל שכל גדול יותר כי הוא למעלה בשרשו, ולכן ע"י המשל מבינים את השכל. וכמו"כ הלבושים דמעהמ"צ הן בחי' משל ומליצה להשיג ע"י בחי'

השגת א"ס. וז"ש רחבה מצותך מאד שהמצות כלים ולבושים רחבים להשיג ע"י בחי' מאד העליון הבל"ג כו'. וכת' כאשר יאמר משל הקדמוני, שהתורה היא משל להשיג ע"י בחי' א"ס קדמונו ש"ע כו'. דמהות ועצמות הרצון א"א להתגלות עתה ובא בבחי' מצות מעשיות ובהלכות גשמיים והן נעשים לבושים אל הנשמה בג"ע ליהנות מזיו השכינה כו'. וכן נבואתו של משה הי' ע"י אספקלרי' וכמ"ש ובמראה ולא בחידות, דבלא אספקלרי' גם משה לא הי' יכול להשיג כ"א ע"י מראה כו'. אמנם בזה יש הפרש בין משה לכל הנביאים דכל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, זה הוא בחי' גילוי המהות וכמו כי הוא זה, והיינו בחי' אספה"מ שרואין מהות הדבר, וכן הלבושים דתומ"צ הן בבחי' אספה"מ שבהן וע"י משיגים הנשמות בחי' מהות האור והזיו שבג"ע כו'. אבל כל הנביאים נתנבאו בכה בחי' כדמותינו בחי' דמות לבד ולא עצם הדבר כו'. וכמו עד"מ מראה הנק' שפיגיל שיש כיסוי על הזכוכית שא"י לראות בה בדרך אור"י, רק שהכיסוי הוא דק מכסף כידוע, ונמשך מהזכוכית אור חוזר שנראה דמות ותבנית הדבר שעומד כנגדה. והרי בדרך אור"י אינו רואין בה וע"כ אינו נראה מהות הדבר, רק רואין בדרך אור"ח שעי"ז נראה רק הדמות בלבד כו'. מ"מ יש מעלה באספ"מ שרואה בה את עצמו וגם רואה מאחוריו, והיינו שרואין בה מה שא"א לראות באספה"מ. והענין למעלה הוא דכתי' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו בצלמנו הוא בחי' צורה עצמיות, כל צורה הוא בחי' גילוי לבד וצורה עצמיות היינו בחי' גילוי מן העצם, ואופן הגילוי הוא שנגלה בחי' מהות האור, שז"ע בצלמנו כו' וכמ"ש במ"א. אך זה שייך רק בגילויים דאוא"ס שיוכל להיות גילוי מהות האור, אבל בחי' עצמות אינו בגדר גילוי כלל וא"י להיות גילוי בחי' המהות. ולעתיד יהי' מושג מהות עצמות א"ס וכמ"ש במ"א, ועכשיו א"א להיות השגת המהות, והו"ע כדמותנו בחי' דמות בלבד לא התגלות העצם. ומ"מ נמשך בזה בחי' העצמות, וזהו שכ' אם יהי' נביאכם ה' במראה אליו אתודע, כתי' מראה בקמץ וידוע דקמץ היא בחי' כתר, והיינו היתרון באספ"מ שעי"ז נמשך דוקא בחי' העצמות, רק שזהו בבחי' אור"ח דוקא כו'.

ג) וביאור הענין ילה"ק מה"ע אספ"מ בעבודה. דהנה ירידת הנשמה בגוף היא ירידה גדולה, דהנשמה היא חלק אלוך' ממעל אשר עמדה באהוי"ר לפניו ית' וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו שהיתה בתכלית הביטול, וירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה"ב וצריכה הרבה עבודה ויגיעה לבוא לידי אהוי"ר. ואחרי כל היגיעות כשבאה לאהוי"ר אינו בערך כלל לאהוי"ר שהי' לה מקודם והלואי שהי' השבתה למעליותא, ולמה היתה כזאת מלפניו ית', ובודאי הירידה היא צורך עלי' ומה היא העלי'. אך הענין הוא דתכלית ירידת הנשמה למטה הוא בכדי לברר את הנה"ב, דשרשו במדרי' גבוה מאד, היינו בחי' תהו שלמעלה מתיקון. וע"י שבה"כ דתהו נפל בק"נ, וע"ז הוא ירידת הנשמה שהיא חלק אלוך' ממעל לברר ולזכך את הנה"ב להיות בבחי' אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא, ועי"ז בא לאהבה דבכל מאדך שהיא אהבה הבלתי מוגבלת, שזהו התחדשות בהנשמה, דהרי עבודת הנשמה למעלה הוא בסדר והדרגה, זהו בבחי'

הגבלה כו', ולמטה ע"י הביורור דנה"ב ה"ה באה לאהבה הבלתי מוגבלת כו'. והענין הוא, דהנה ידוע דשרש הנה"א הוא מבחי' התיקון, ושרש הנה"ב מבחי' התהו. ושרש ההפרש בין תהו לתיקון הוא דבתהו הי' ריבוי האור ובתיקון מיעוט האור. וענין מיעוט האור הוא שהאור הוא בבחי' מדה ושיעור לפ"ע הכלי, שיהי' בבחי' התלבשות בהכלי. ולכן יש התחלקות איך שהאור הוא בכל כלי וספי' כו', והוא שנמדד ע"פ קו המדה המודד מדידת הכלים והאורות, דבד"כ הקו הוא בחי' קו המדה כמ"ש במ"א. והיינו מפני שהקו עצמו הוא האור שבבחי' מדה וגבול שנמדד לפי אופן העולמות להיות בבחי' או"פ כו', והמשכתו הוא במדה ומשקל כמה הוא האור והגילוי בעליונו של הקו וכמה הוא בתחתיתו של הקו. ואין הכוונה בתחתיתו ממש כ"א מה שהוא תחתון לגבי העליון ממנו כו'. ולפי אופן מדידת הקו ה"ה מודד מדידת האורות והכלים כו'. אמנם בתהו הי' ריבוי האור היינו שלא ע"פ קו המדה והיו אורות בלתי מוגבלים, ושרשם הוא מבחי' או"ס שלפני הצמצום שנמשך האור כמו שהוא שלא ע"פ קה"מ כו'. וזהו שגם למטה נמצא השפעה בריבוי שלא לפי כשרון המעשה כלל, וכמא' עשרה דורות מאדם עד נח ומנח עד אברהם להודיע כמה א"א לפניו דאע"פ שהיו מכעיסין ובאין ומ"מ נמשך להם ריבוי השפע וכמארו"ל דורו של אנוש היו נזונין בחסדו של הקב"ה, דהיינו בבחי' רב חסד, דאע"פ שהיו עו"ז הי' להם ריבוי אריכות ימים וריבוי השפעה ביותר. וכן לעוברי רצונו נמשך ריבוי שפע בלא חשבון כלל, וכמ"ש אשר אין מעשה וחשבון ודעת וחכ' בשאול, חשבון הוא בחי' חכ' שע"פ החכ' הוא שיש דקדוק שההשפעה תהי' כך וכך דוקא, ולעו"ר נמשך בלי חשבון כלל. ובנש"י ההשפעה היא במידה ושיעור לפי כשרון המעשה בקיום המצות, וכמ"ש אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם כו', והיינו מפני שההשפעה לנש"י הוא מבחי' התיקון שהאור בבחי' מיעוט, היינו בבחי' מדה ושיעור. ולעו"ר ההשפעה היא מבחי' תהו דשם הוא ריבוי האור בבחי' בל"ג כו'. והרי נש"י יש להם ג"כ שרש באו"ס שלפני הצמצום, ואדרבא בבחי' פנימיות ועצמיות א"ס דישאל ועכו"ם שניהם עלו במח' זה בפנימיות וזה בחיצוניות כו', דנש"י הן בבחי' פנימיות דוקא. אמנם בפנימיות הכוונה להיות בחי' אור בכלי דוקא, ובחי' פנימיות גופא הוא בבחי' מדידה דוקא שהרי התורה היא בחי' פנימיות וה"ה בבחי' מדה, רק שזהו מדה שבלא מדה כו', וכמ"ש במ"א. וההפרש בין פנימיות וחיצוניות הוא דחיצוניות נמשך בכל מקום מפני שאינו בבחי' כלים כו', ובפנימיות נמשך ע"י עבודה דוקא. והיינו שע"י העבודה בכירור הנה"ב נמשכים בחי' אורות דתהו הבלתי מוגבלים שיהיו בבחי' פנימיות בכלים דתיקון, וגם נמשך בחי' פנימיות או"ס שלמעלה מבחי' התהו, היינו שרש ומקור התיקון כו'. וזהו שע"י העבודה בכירור דנה"ב בא הנה"א לאהבה דבכל מאדך, שהיא האהבה הבלתי מוגבלת, ועי"ז נמשך גילוי בחי' מאד העליון הבל"ג, הגם דהאהבה דבכל מאדך היא בחי' מאד האדם שאין זה בלי גבול אמיתי, הנה בחסד ה' עלינו מאחר שבהאדם הוא בחי' בל"ג הנה במדה שהאדם מודד בה מודדין לו, שנמשך בחי' בל"ג האמיתי בחי' מאד העליון כו'. וז"ע אסשא"מ, כמו המראה שיש ציפוי על

הזכוכית שא"א לראות בה בדרך או"י, והיינו הכיסוי דנה"ב שמעלים ומסתיר על הנה"א ומסתיר על האלקות שא"א להיות ראיית מהות אלקות. דהנשמה למעלה הראי' שלה הוא בבחי' אסה"מ, שרואה מהות אלקות, משא"כ למטה א"א להיות ראיית המהות מפני הסתר דנה"ב. אבל הציפוי הוא ציפוי דק, דהיינו מק"נ שיוכל לבוא לידי אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא. ועי"ז נעשה בזה היתרון שבא לבחי' האהבה דבכל מאדך. והי"ז בחי' דמות לבד, שהרי זה מאד האדם שאינו בל"ג אמיתי, ומ"מ ה"ה האהבה הבלתי מוגבלת כו' ונמשך עי"ז בחי' עצמות א"ס דכד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקובי"ה בכולהו עלמין כו'. והוא ע"י או"ח דוקא דיונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה הראיני את מראיך בבחי' או"ח, שע"י נמשך בחי' עצמות א"ס כו'. והגילוי יהי' לעתיד, דעכשיו א"א להיות התגלות בחי' העצמות כ"א לעתיד יהי' גילוי העצמות. והוא ע"י העבודה דעכשיו, שכל ההמשכות דלעתיד הוא ע"י שממשיכים עכשיו, והיינו שע"י עבודת הבירורים דנה"ב נמשך בחי' העצמות, והגילוי יהי' לעתיד כו'. וז"ע הכיור שנעשה במראות הצבאות ולא רצה משה לקבלם מפני שעשויות ליצה"ר, היינו שהנה"ב מסתיר כו', א"ל הקב"ה קבל אלו חביבין עלי מהכל, מפני שזהו בירור היצה"ר והנה"ב שבשביל זה הי' בריאת העולם ובשביל זה הוא ירדת הנשמה למטה להיות בחי' או"ח בחי' אסשא"מ, שע"י נמשך גילוי אור חדש מעצמות או"ס כו'. ובמד"ר פ' נשא שאמרו האלקים מעיד עלינו שיצאנו טהורות ממצרים והו"ע הבירור כו'. וזהו שהיו רואות בהן כשהן מתקשטות קישוט הו"ע העלאת מ"ן וע"ד אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, דאתעדל"ע הבא ע"י אתעדל"ת ה"ז למעלה מאתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת. ולכן כאשר התעוררות נש"י הוא ע"י אתעדל"ע הבאה מלמעלה בלי אתעדל"ת הגם שזהו ממדרי' גבוה, דסיבת ההמשכה הוא מבחי' כי חפץ חסד הוא, מ"מ ה"ז בחי' חיצוניות, וההולדה וההתפעלות שנעשה מזה בנש"י הוא בבחי' יולדת נקבה, דהיינו קטנות האהבה. אבל כאשר ההתעוררות מלמטה בבחי' העלאת מ"ן בביטול דאתעדל"ת אזי יולדת זכר בחי' אה"ר דבכל מאדך, ונמשך עי"ז בחי' מאד העליון כו'. וזהו שרואות בהן כשהן מתקשטות, היינו בחי' הראני את מראיך הראי' שע"י אסש"מ שנמשך בזה בחי' עצמות או"ס כו'. וזהו שע"י העמידו צבאות הרבה. דהנה מבו' בד"ה בעצם היום הזה ההפרש בין הוי' צבאות וצבאות הוי' שזהו העלאת הנצוצות מנפילתן עד שהן סמוכין ודבוקים לש' הוי' ואינן שם בפ"ע, וזהו צבאות הוי' שדבוקים בש' הוי'. וז"ש בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה', היינו מה שבררו במצרים וכמ"ש וגם ערב רב עלו אתם, דמהרפ"ח נצוצות דתהו בררו במצרים ר"ב נצוצות, וזהו ג"כ שהעמידו צבאות הרבה, היינו בירורי הנצוצות כו'. ובכדי שיהי' בחי' צבאות זהו ע"י ההתבוננות בה' צבאות. דהנה כתי' כי תצא מלחמה על אויביך, דמלחמה זו בכדי לנצח את כח המתאווה שבנפשו לקררו בתאות עוה"ז ולהפכו לאהבת ה', הוא על אויביך, ע"י שרשו ומקורו. דאין רע יורד מלמעלה, דבשרשו הוא תכלית הטוב, שהרי הנה"ב שרשו מפני שור שבמרכבה, וכן כל הדברים הגשמיים שרשם מחיות המרכבה. וכידוע דד' חיות המרכבה

הן שרש כל הדברים הגשמיים וכמ"ש במ"א, שהן בתכלית הקדושה ובתכלית הביטול לאלקות, רק שבריבוי ההשתל' נעשה שמרי האופנים שהוא הפסולת שמזה נתהוו כל התענוגים הגשמים, ומזה הוא ג"כ שרש הנה"ב. וכאשר מתבונן איך ששרשם ומקורם הוא במדרי' הקדושה בתכלית ובבחי' ביטול לאלקות, שזה"ע שתיים שלפני' איך ששרפים אומרים קדוש כו' ה' צבאות אות הוא בצבא דילי' דכל צבאי צבאות העליונים והתחתונים הם מאות א' בלבד, בהבראם בה' בראם כו' ולכן הן בתוקף הרצוא להכלל בעצמות א"ס כו'. וזוהו מתקרה הנה"ב שיוכל להיות הבירור כו'. וז"ע שע"י העמידו צבאות הרבה, דענין המראות הו"ע בירור הנה"ב, וזהו צבאות הרבה, ריבוי העלאת הנצוצות כו'.

ד) **והנה** כשם שמלמטה יש ב' בחי' מראה הנ"ל, כמו"כ מלמעלה יש ג"כ ב' בחי' מראה וכמ"ש נפתחו השמים ואראה מראות אלקים ב' מראות, והן ב' השגחות דיחור"ע ויחור"ת. דהנה כתי' אל דעות הוי' ב' דעות, ד"ע וד"ת. ד"ע הוא שלמעלה יש ולמטה אין, והיא ההשגחה והראי' שבבחי' אור ישר מלמעלמ"ט, שרואין מהות הדבר, היינו מהות ועצם הדבר כמו שהוא באמיתותו, דלמעלה הוא יש אמיתי ולמטה אין דכולא קמי' כל"ח כו'. וד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין, וזהו בבחי' או"ח מלמעלמ"ע, ובחי' דמות בלבד שאינו כמו העצם כו'. וע"י בחי' אספה"מ שלמטה, היינו ע"י תומ"צ נמשך מלמעלה ג"כ ההשגחה דבחי' יחור"ע. דהנה כתי' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל. וצ"ל למה כאשר השקיפה כו' מן השמים אז וברך כו'. אך הענין הוא דלפעמים כתיב רם על כל גוים ה' שאוא"ס הוא בבחי' רוממות, והיינו שע"י ריבוי ההעלמות וההסתרים נעשה בחי' סילק ורוממות הא"ס וכמא' בגלותא קובה"ה סליק כו', ואני ישנה בגלותא בחי' העלם כו' ועז"נ עורה למה תישן ה' להיות המשכת אוא"ס בחכ', וזהו השקיפה ממעון קדשך מן השמים, שמים שם מים הוא תורה שנמשלה למים ואזי אנו נראים לדבר חשוב להיות דכל עיקר ההשגחה* והגילוי הוא ע"י התורה, והתורה אצלינו בהתגלות ע"כ אנו נראים לדבר חשוב כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה כי עמך מקו"ח. וזהו בחי' אספה"מ שלמעלה שנמשך ע"י בחי' אספה"מ שלמטה שהו"ע תומ"צ כו'. וע"י העבודה בבחי' אספ"ש"מ, דהיינו בירור הנה"ב נמשך מלמעלה ג"כ בחי' השגחה דיחור"ת, והיינו שגם ביחור"ת יהי' הגילוי כמו ביחור"ע, וכמא' כגוונא דאינון מתייחדים לעילא באחד אוף הכי אינון מתייחדין לתתא ברזא דאחד, שזהו ב' היחודים דיחור"ע ויחור"ת. ואח"כ אי' למהוי אחד באחד, היינו יחוד ב' המדרי' דהגילוי דיחור"ע יהי' ג"כ ביחור"ת. והוא ע"י מדרי' שלמעלה מב' המדרי', וכמ"ש אל דעות ה', דשם אל כולל ב' הדעות, ומשם הוא שיהי' התחברות ב' המדרי' כו'. וזהו ע"י העבודה בבחי' אספ"ש"מ, דהיינו בירור הנה"ב שעי"ז באים להאה' דבכל מאדך, ונמשך בחי' מאד העליון שלמעלה גם מההשגחה דד"ע שיהי' יחוד בחי' ד"ע וד"ת כו'. וזהו שאמרז"ל בזמן שישראל עושין רש"מ הקב"ה מביט עליהם בשתי עיניו

(* בתו"א לה, א (שמצוין בשורה הבאה): ההשגחה.

היינו ב' השגחות הנ"ל כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול. וזהו שלמעלה יש ג"כ ב' בחי' מראה, וע"י העבודה שלמטה נמשך בחי' מראות אלקים בחי' יחוד דיחוד"ע ויחוד"ת כו'. וזהו וישם את הכיור בין אה"מ ובין המזבח, שהי' חוץ לפרוכת דוקא מפני שכל ענין הכיור הוא בירור הנה"ב שזהו עבודה שבחוץ, וכמ"ש אמצאך בחוץ כו'. והי' מנחשת, והו"ע ומצחך נחושה, כי צריכים התגברות גדולה לעמוד בקשרי מלחמה, וכמא' הוי עז כנמר כו' וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים, שצריך להתגבר ולהתחזק בעבודת ה' לעמוד נגד כל מונע מבית ומבחוץ, ואל יבוש מן המלעיגים עליו כו'. והכח ע"ז הוא תורה שנק' עוז ותושי', שמתשת כח הנה"ב ונותנת כח ועוז לנה"א שיתגבר על הנה"ב, דאלמלא עוזו לא הוה יכול ל' והסיוע הוא ע"י התורה. וזה מרומז ג"כ בתי' נחשת ר"ת נובלות חכ' שלמעלה תורה. ונתינת המים לתוכה הוא ההמשכת מ"ד שע"י העבודה, דהיינו המשכת בחי' מאד העליון שנמשך ע"י הבירור דנה"ב כנ"ל. ומים הוא בחי' חכ', היינו שבחכ' שורה עצמות א"ס כו'. וזהו המשכת מ"ד בחי' מי החכ' כו' וענין הרחיצה הוא שהלבושים דתומ"צ והבירורים דנה"ב צריכים לרחוץ במי המ"ד, דהיינו מי החכ' כו', להיות דהלבושים דמעמה"צ הן בדברים גשמיים, ע"כ צריכים רחיצה, ובפרט הבירורים דנה"ב, בכדי שיהיו בבחי' צבאות הוי' כנ"ל צריכים רחיצה במי החכ' שיוכלו להיות נכללים באלקות כו'. וז"ש שנייך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה. רחלים הם צמר והם הלבושי' דמצות ששרשן מבחי' לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקי, רק שירדו ונתלבשו בדברים גשמי', ע"כ צריכים רחיצה כו'. ושעלו מן הרחצה ר"ת משה שהוא הממשיך בחי' מי החכ'. וכן מ"ש ויתן שמה מים קאי על משה, להיות דכי מן המים משתיהו מבחי' ים החכ' שהתורה היא רק כ"ד מים החכ' ע"כ הוא הממשיך בחי' המים לרחוץ את הלבושים דתומ"צ והבירורים דנה"ב כו' ורחצו ממנו כו' ידיהם ורגליהם ידים בחי' מדות שבסופי האצבעות יכול להיות יניקה כמו ישמעאל פסולת החסד ועשו פסולת הגבו' וצריכים לרחוץ במי החכ', הוא בחי' הביטול שלא יהי' יניקה ואחיזה כו' וכמ"ש במ"א בענין נט"י באורך. ועמ"ש בהבי' דויאמר לו יהונתן בענין ושלשת תרד מאד ורגלים הוא כמ"ש ואץ ברגלים כו', והוא האבק שברגלים בחי' מל' דק"נ, וצ"ל הרחיצה שלא להימשך אחרי', ועז"נ רחצו הזכו ות"י על התורה, והיינו בחי' אור שבתורה כו'. וכמו שהאור דוחה חשך הרי החשך נדחה ממילא ואינו נודע אי' הוא כמור"כ אור התורה דוחה את החשך, וכמ"ש בסש"ב דכל המח' והרהורים רעים נדחים ע"י אור התורה, והעיקר הוא המח' מפני שזה מושך כו'. וצריכים לרחוץ באור התורה לטהר המח' כו'. וזהו וישם את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח, להיות דעיקר ענין הכיור הוא הבירור דנה"ב, וזהו שנעשה ממראות הצובאות ב' מראות. אך אסה"מ זהו עבודת הנשמה, והעיקר הוא בחי' אס"מ שזהו העבודה בהבירור דנה"ב, ועי"ז נמשך בחי' עצמות א"ס שיתגלה לעתיד. וזהו שמקומה בחוץ דוקא, בחי' אמצאך בחוץ כו', והיתה מנחשת שהוא בחי' התוקף וההתגברות שע"י התורה כו'. ויתן שמה מים, בחי' מי החכ' בחי' א"ס שבחכ' כו'. ורחצו ממנו כו' ידיהם

ורגליהם, ידיהם בחי' המדות ורגליהם הן המח' שנרחצים ומטהרים על ידי התורה בחי' ותורה אור כו'.

בס"ד ש"פ ויקרא פ"ז, עטר"ת.

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרך בדרך כו'. וצ"ל מה"ע הזכירה, דהמשמעות היא הזכירה היא תיקון קלי' עמלק, וצ"ל מה"ע הזכירה. גם צ"ל מ"ש בדרך בצאתכם ממצרים, דבכ"מ שמזכירים עמלק או' בסמוך ליצי"מ, וכמו כאן שנא' בצאתכם ממצרים, וגבי שמואל כתי' אשר שם לו בעלותו ממצרים. הרי דמלחמת עמלק ויצי"מ יש להם שייכות זל"ז, וצ"ל מהו השייכות. והנה במד"ר ר"פ יתרו אי' טוב שכן קרוב מאח רחוק, טוב שכן קרוב זה יתרו שהי' רחוק לישראל ונתקרב מעשו אחיו של יעקב, ביתרו מה הוא אומר ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו מתוך העמלקי, ובעמלק מה הוא אומר זכור את אשר עשה לך עמלק, וחשיב שם כמה דברים ההפרש בין זה לזה. ומשמע מזה דיתרו ועמלק יש להם שייכות זל"ז. והענין הוא דשניהם הם משרש א' וכמ"ש הרמ"ז ר"פ ויקהל, דיתרו הוא בחי' יסוד אבא דקלי', ועמלק ג"כ יסוד אבא דקלי', לכן הי' קלי' נגד הדעת דיסוד אבא הוא בחי' ד"ע דז"א. אמנם יתרו ע"י שנתקרב ונדבק אל הקדושה הכניעה חכ' דקלי' אל הקדושה ועי"ז הי' תוס' אור רב בקדושה. דהנה כתי' וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. סכלות אין הפי' שטות כ"א חכמות חיצוניות שנפלו בדרך נפילה ושבירה מאחוריים דחכ' דתהו. הגם דימותו ולא בחכ', זהו בפנימיות החכ', אבל באחוריים דחכ' הי' ג"כ שבירה, כמ"ש בע"ח. ומזה הוא כל החכמות חיצוניו', ונק' סכלות להיותם יש. דחכ' דקדושה הוא תכלית הביטול, וחכ' דקלי' תכלית הישות. וטעם וסיבת הדבר, לבד זאת מפני שהוא קלי', הנה סיבת הדבר מה שחכ' דקלי' היא תכלית הישות הוא מפני שהחכ' הוא בהגשמה ובישות. וכנודע ההפרש בין חכ' דנה"א וחכ' דנה"ב, דנה"ב שכלו הוא בגשמיות לצורכי גופו. דנה"א עיקרו הוא שכלי, ונה"ב עיקרו מדות, הרי יש בו ג"כ שכל, הנה השכל הוא השייך אל המדות, דהיינו להבין מה שטוב לו ולהשכיל ולהתחכם איך להשיג הדבר ולהמציא תחבולות להרבות הון ועושר וגדולה וכבוד וכה"ג, וכן להצדיק א"ע בכמה טענות להפוך בזכותו ולא ע"פ התורה, כ"א לטעון בכל הטענות לזכות א"ע. והכל הוא השייך אל המדות, והמדות ה"ה בבחי' מורגש, דכל ענין המדות הוא הרגש עצמו, ובפרט המדות דנה"ב שהן בחי' יש ממש, וא"כ הרי השכל המתלבש בזה הוא ג"כ יש. וגם השכל שאינו שייך למדות וכמו בחכמות ולמודיות חיצוניות שיש בהם שכלים עמוקים ה"ז בהדבר כמו שהוא בבחי' מציאות יש לידע ההרכבה שלו וכל חלקיו וטבעו, שהכל הוא בהדבר כמו שהוא

יש ומציאות, וכללות השכל הוא בישות הדבר לא בהעדרו (ניט אין דעם ניט פראן נאָר אין דעם פראן פון דער זאך). והשכל המלוכב בהיש הוא יש ועושה ישות ופירוד, דלהיות שכל השכל הוא בישות הדבר נעשה עי"ז יש ודבר נפרד. משא"כ הנה"א להיות שעיקרו הוא שכלי הרי שכלו הוא במה שלמעלה, והיינו באלקות. והשכל באלקות הוא בבחי' העדר המציאות, בבחי' אין והפשטה מהגשמה לגמרי, וא"כ גם השכל שבוה הוא בבחי' אין. ויש בנה"א ג"כ מדות, והן בבחי' מורגש, אבל זהו בחי' מורגש דאלקות. וגם בדברים הגשמיים השכל דנה"א הוא בהאין המהווה את היש, והוא שהאין האלקי מהווה את היש, ואיכות ההתהוות, ואיך שהיש בטל אל האין האלקי, דמאחר שהאין מהווה את היש ממילא הרי היש בטל אל האין האלקי. ובפרט דחכ' ה"ה בחי' ראי', שרואה איך שהיש בטל בתכלית. וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג דאלמלא נתנה רשות לעין לראות הי' רואה בכל דבר האין האלקי ואיך שהיש בטל במציאות בהאין האלקי כזו השמש בשמש כו'. ועוד יותר שכל מציאותו הוא רק האין האלקי כו', שזה מושג ומוכן בשכל כמ"ש במ"א, ובפרט בבחי' ראי' דחכ' כו'. וע"כ חכ' דקדושה הוא בבחי' ביטול להיות שכל החכ' והשכל הוא בבחי' אין, וגם בהיש בהביטול שלו הרי החכ' המתלבשת בזה הוא בבחי' אין ונעשה עי"ז בבחי' ביטול כו'. וזהו דחכמות חיצוניות נק' סכלות להיותם בחי' יש שזה היפך האמת, דחכ' היא אמת, וחכ' דקלי' להיותה היפך האמת ה"ז סכלות, והישות וההגבה שענשה מזה וכמ"ש ראיתי איש חכם בעיניו כו' ה"ז שטות, וכמא' כל גיא שוטה. אמנם בחכ' אתברירו, דחכ' דקדושה מבררת חכ' דקלי'. והיינו כאשר משתמש עד"מ בחכמת התכונה להל' קידוש החדש שזה מצוה, וכה"ג בכל הז' חכמות כאשר נכללים בתורה, נעשה מזה יתרון בבחי' חכ' כיתרון האור מן החשך. שע"י בירור החשך באתהפכא חשוכא לנהורא נעשה בזה יתרון אור, וכמ"ש מגלה עמוקות מני חשך, שע"י אתהפכא חשוכא לנהורא נמשך ומתגלה בחי' עמוקות, היינו בחי' עומק ופנימיות הקו דשרשו בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס. וכידוע במ"ש מי העיר ממזרח, דהקו שרשו מת"ת הנעלם, דהיינו בחי' הפנימיות דאוא"ס שלפני הצמצום. וידוע דפנימיות הכוונה שיהי' בחי' אור בכלי, וכידוע שזהו ההפרש בין בחי' פנימיות המקיף וחיצוניות המקיף, דחיצוניות המקיף נמשך בבחי' סובב ומקיף, ופנימיות המקיף הוא שיהי' בבחי' פנימי דוקא. ולכן הקו הוא בבחי' אור"פ בהתלבשות אורות בכלים כו'. אך מה שאפשר להתלבש בכלים הוא רק בחי' חיצוניות האור, והיינו בחי' חיצוניות הקו, אבל בחי' הפנימיות דאוא"ס א"א שיתלבש בכלים. רק ע"י דאתהפכא חשוכא לנהורא, דהיינו בחי' העדר הכלים בזה יכול להיות התלבשות בחי' הפנימיות דאוא"ס כו'. שהרי שם הכוונה דוקא להיות בבחי' פנימיות, רק שא"א להיות בבחי' התלבשות כ"א בבחי' כלי שאינה כלי כו'. וע"ד מל"ת ומ"ע, הרי מל"ת גבוהים יותר, דשמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח. והיינו משום דמ"ע הן בחי' כלים א"א להיות בזה התלבשות בחי' עצמיות רק במל"ת שאינם בבחי' כלים בזה דוקא יכול להיות התלבשות בחי' עצמות האור כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ דוקא באתהפכא

חשוכא לנהורא זהו בחי' הכלי לבחי' עצמות אוא"ס כו'. וביתרון האור מן החשך כן יתרון החכ' מן הסכלות, דחכ' היא ג"כ בחי' גילוי שבבחי' אור בכלי, וע"י בירור הסכלות נמשך תוס' אור בחכ'. וי"ל שזהו עוד יותר מבחי' יתרון האור שמתוך החשך, דבד"כ בחי' חשך זהו מבחי' ז' מלכין קדמאין, דהיינו בחי' מדות דתהו. ובירור הסכלות זהו מבחי' ג"ר דתהו, שע"י נמשך גילוי אור עליון יותר, וכמ"ש ותרב חכמת שלמה, היינו ריבוי והגדלה, שנתגדלה חכמתו ע"י הבירור דחכמת בני קדם ויחכם מכל אדם מאדה"ר, מאיתן האזרחי זה אברהם, הימן זה משה, וכלכל זה יוסף כו', כדאי' במד"ר חקת פי"ט דבמשה נא' כי מן המים משיתהו בחי' עצמות החכ', ויוסף הוא בחי' מלך שמיני הדר שרש ומקור התיקון והוא בחי' פנימיות הקו כו', והי' חכמת שלמה למעלה מזה כו'. וכ"ז הוא ע"י הבירור דחכמת בני קדם כו'. וכתי' יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט, חכמה וכבוד הו"ע ל"ב נת"ח, דכבוד בגימ' ל"ב, וסכלות מעט יקר מזה, וכדאי' במד"ר ויקרא פ"ב עשרה נק' יקרים וחשיב שם סכלות. והיינו דע"י בירור הסכלות נמשך בחי' יקר, דהיינו פנימיות הכתר, ובשרשו הוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס, היינו בחי' העלם הא"ס כו'. ואו' סכלות מעט, מעט הוא בחי' ביטול וכמו כי אתם המעט כו'. דבכדי לברר בחי' הסכלות, היינו חכמות חיצוניות צ"ל בחי' ביטול כו'. ולא הכל ביכולתם לברר, וכמו שלמה הי' ביכולתו לכנוס בזה ולברר את חכמת בני קדם. אבל מי שאינו ביכולתו לברר ה"ה נמשך אחריהם, ועז"נ כל בואי* לא ישובון ר"ל, וכמ"ש בס"ב ח"א ס"פ ח' שזה גרוע יותר מהמדות שמתמא בחי' חב"ד שבנפשו, והרמב"ם והרמב"ן ז"ל ידעו להשתמש בהם לעבודת ה' ותורתו כו'. וזהו סכלות מעט, דכאשר הוא בבחי' ביטול יכול לכנוס בכירורים אלו כו', וע"י הבירור מתוסף אור רב בבחי' חכ' כו'. וכמו"כ יובן ביתרו כאשר נתקרב ונדבק בקדושה הרי הכניע עצם בחי' חכ' דקלי' ממש אל הקדושה שע"י נמשך תוס' אור רב בבחי' חכ' דקדושה. וכמ"ש בזהר דקודם מ"ת הי' צ"ל הודאת יתרו, הרי בכדי שיהי' המשכת התורה משרשה ומקורה העצמי ה"ז ע"י הודאת יתרו, וגם שנתוסף ע"י פ' בתורה, כמ"ש במד"ר יתרו פכ"ז שיתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה וידוע דנש"י ממשכים תוס' אור בתורה שז"ע למוד התורה לשמה לשם התורה, והיינו רק בפנימיות התורה בבחי' סתום דתורה, אבל בגליא דתורה אינו מתחדש דבר וכמ"ש לא תוסיפו ולא תגרעו, שאסור לחדש דבר. וע"י יתרו נתחדש פרשה בגליא דתורה כו'. וי"ל דהנה ידוע דאחר גמר הבירורים יתברר בחי' כח"ב דתהו שז"ע קני קניזי קדמוני, דעכשיו הי' רק ירושת ארץ ז' עממין, ולאברהם נא' עשר עממין, וזה יהי' לעתיד. דמה שנתנה לנו לברר הוא הז"מ דתהו וכח"ב יתברר מלמעלה לעתיד כו', וכמ"ש במ"א. ובודאי ע"י הבירור דכח"ב דתהו יהי' התחדשות גדולה בתורה לפי אופן הבירור, שזהו במד"ר גבוה ונעלה מאד כו', וכמארוז"ל חדוש תורה מאתי תצא, שיהי' התחדשות אור בתורה כו'. והרי לא יהי' עוד הפעם מ"ת, כ"א במ"ת דעכשיו ניתן גם מה שיתחדש לעתיד. וי"ל שזהו הפרשה שנתוסף ע"י יתרו שהוא בירור ג"ר דתהו כו', ולכן הפ' שהוסיף היא ואתה תחזה.

(* אוצ"ל: באי'.

ויודע דלעתיד יהי' בחי' ראי', וזה יהי' ההתחדשות דמשיח שילמד תורה את ישראל שיהי' בבחי' ראיית המהות כו', וע"כ הפ' שהוסיף יתרו היא ואתה תחזה. ולהיות דבתורה דעכשיו הוא בבחי' התעלמות, דלעתיד יהי' זה בגילוי ממש, ועכשיו הוא בהתעלמות, ע"כ נא' תחזה ל' תרגום, אבל זהו המשכות בחי' עצמות א"ס שנמשך ע"י הודאת יתרו. ובמ"ת הי' בכללות ישראל בחי' ראיית המהות בדוגמא דלעתיד, וכמ"ש בסש"ב פל"ו וכבר הי' לעולמים מעין זה במ"ת דכתי" אתה הראת לדעת, וכל העם רואים את הקולות, רואין את הנשמע כו'. ומבו' במ"א שזה הי' ע"י הודאת יתרו. וזהו שקודם מ"ת הי' צ"ל הודאת יתרו בכדי שבתורה יהי' מה שיתגלה לעתיד, ובכדי שבכללות נש"י יהי' במ"ת בחי' ראיית המהות כו'. והנה במד"ר יתרו שם דיתר נק' קודם שנתגייר וכשנתגייר הוסיפו לו ו' בשמו, דיתר הוא ל' גדולה, וכמו יתר שאת ויתר עז, וענין הגדולה כמו שעשו נק' בנה הגדול, דיעקב נק' בנה הקטן מפני שהוא בבחי' מיעוט האור, ועשו נק' בנה הגדול מפני שכתהו הוא בחי' ריבוי האור כו'. וזהו ג"כ יתר ל' מותר, להיות דאורות הן יתר מכפי המדה שהן אורות הבלתי מוגבלים שלא ע"פ מא' קו המדה כו'. ומזה נמשך מותרות השפע לעוברי רצונו כו'. ובאמת כל יתר כנטול דמי דריבוי השפע להם הוא כמ"ש ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, וע"י ריבוי ההשפעה והגדולה הוא מפלתם, וכמו המן ע"י שהגביה אותו אסתר ואמרה יבוא המלך והמן היום הי' עי"ז מפלתו כו'. אבל ההמשכה היא מבחי' אורות המרובים דתהו כו', וכשנתגייר נתוסף לו ו' דאות ו' הוא בחי' חבל וקו הנמשך מלמעלה למטה, והוא בחי' יעקב חבל נחלתו, דיעקב הוא ל' בקיעה וכמ"ש יבקע צורים בקיעת והמשכת הוא"ו והר"ע הקול קול יעקב בחי' המשכה כו', וכמ"ש אז יבקע כשחר אורך שהוא בחי' בקיעת הקו כו', וכמ"ש במ"א. והוא"ו הוא ההמשכה בבחי' צמצום בכדי שיהי' בבחי' התלבשות בפנימיות כו'. וזהו יתרו יתר ו', שבחי' האורות הבלתי מוגבלי' דתהו נמשכים בוא"ו להיות בבחי' פנימי, ואז ההמשכה היא למקום הראוי דוקא. דבבחי' המקיף הוא כחשיכה כאורה, וכאשר נמשך בבחי' הקו אז ההמשכה היא דוקא למקום הראוי. וכמו שביקש משה ונפלינו אני ועמך, שגם מבחי' פלא עליון יהי' אני ועמך דוקא כו'. וזהו שנמשך ע"י הודאת יתרו דבחי' אורות דתהו נמשכו ונתלבשו בבחי' כלים דתיקון, וגם המשכה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס בחי' העלם העצמי כו'. וזהו טוב שכן קרוב זה יתרו, שע"י הקירוב שלו נמשך בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' גילוי, וגם בחי' העומק דבחי' פנימיות ועצמות א"ס נמשך בבחי' גילוי ממש בגליא דתורה כו'. ועמלק הי' ההיפוך מזה לגמרי, דגם בבחי' הגילוי היינו בבחי' סדר השתל' ובמדרי' שהיא בבחי' גילוי ה"ה מונע ומעכב את הגילוי שלא יפעול בנפש כו'.

ב) וביאור ענין קלי' עמלק ופעולתו בעבודה בנפש. הנה כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. ולכא"ו צ"ל, מאחר שהוא ראשית גוים וכל הגוים הרי יתבררו לעתיד, וכמ"ש אז אהפוך אל העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' כו', ומפני מה עמלק אחריתו עדי אבד. אך

הענין, דעמלק הוא ראשית גוים ובבחי' הבדלה מהם. וע"ד כמו בקדושה אני ראשון ואני אחרון, אני ראשון בחי' סוכ"ע שזהו מקור בחי' ממכ"ע, והרי אינו כמו המקורים דסדר השתל' דבחי' סוכ"ע שזהו מקור דממכ"ע ה"ז בבחי' הבדלה כו'. כמו"כ להבדיל הבדלות אין קץ בלעו"ז, עמלק הוא ראשית לכל הגוים ובבחי' הבדלה מהם, שאינו נמנה עמהם, וכמ"ש בתו"א בד"ה חייב אינש לבסומי דרוה"ר. ונק' ראשית גוים בבחי' סבה להם כו'. והנה ההפרש בין עמלק לשארי אומות, דהנה הז' אומות הן ז' מדות רעות לעומת ז' מדות דקדושה, דאת זלעו"ז עשה אלקים, דכשם שיש ז' מדות בקדושה כמו"כ יש ז' מדות בלעו"ז, והן ז' פרות הטובות וז' פרות הרעות כו'. וכמו שהאהבה דקדושה הוא שרוצה באלקות מפני שאלקות טוב לו, והיינו שמתבונן באלקות ונרגש אצלו הטוב דאלקות ה"ה רוצה באלקות, אם מפני הטוב דאלקות עצמו או מפני שקרבת אלקים לו טוב כו', אבל זה"ע מדת האהבה שרוצה באלקות מפני הטוב דאלקות כו'. וכמו"כ האהבה דלעו"ז הוא שרוצה בדברים הגשמיים מפני הטוב, וכנ"ל דהשכל דנה"ב הוא שמשיג הטוב דהגשמי ומשו"ז הוא רוצה בו. והיינו שאין זה שרוצה להיות נפרד מאלקות, רק לטובתו והנאתו, שרוצה מה שטוב לו. וזהו שאמרז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, דהרוח שטות מכסה על האמת, היינו על הניצוץ אלקי שבו. שאם ה' מאיר בו הארה אלקית לא ה' בשום אופן היפך רצה"ע, כי אינו רוצה להיות נפרד, רק שהרוח שטות מכסה על האמת ונדמה לו שעודינו ביהדותו, ובאמת ה"ה נעשה נפרד. וכמ"ש באגה"ת דחבל ההתקשרות דנשמה באלקות ארוג מתרי"ג נימין, וכשעובר עבירה נפסק נימא אחת שגורם חלישות בכללות החבל, ובפרט בחייבי כריתות ר"ל שנכרת הנפש משרשה. רק שהוא מטעה א"ע ונדמה לו שעודינו ביהדותו ואינו נפרד מאלקות, או שאינו חושב כלל שזה היפך רצה"ע, כי שוכח לגמרי על אלקות ואינו שם לבו לזה מפני התגברות התאוה. שהרי אנו רואין שהעובר עבירה יכול לעשות כמה שטותים להשיג תאותו, שאם ה' מאיר בו אור השכל לא ה' עושה זאת בשו"א, רק שמאבד שכלו ומתנהג כאחד הפתאים, ואם שכלו הטבעי מאבד כ"ש שמאבד שכלו האלקי. והו"ע הרוח שטות היינו רוח התאוה שמעלים ומסתיר שאינו מאיר בו האור האלקי כו'. והסבה לזה הוא העדר העבודה בהגיעה בתפלה, שאם ה' עובד בתפלה בהתבוננות אלקי ובהעמקת הדעת שיהי' נרגש אצלו הענין ויתעורר באהו"ר ה' נעשה חלישות הנה"ב, דכשזה קם זה נופל כו'. ובפרט שהעבודה היא לפעול בהנה"ב. והיינו שיהי' מושג בשכל הטבעי ויתפעל גם הנה"ב בהאהבה כו'. אך בהעדר העבודה, וגם כשעובד ה' אין העבודה כדבעי, שאין ההתבוננות אמיתית ובהעמקת הדעת וממילא האהו"ר היא בחיצוניות לגמרי ורק דמיון בלבד ולפי שעה וכחלום יעוף, שנפסקת לגמרי, וע"כ נעשה התגברות החומריות דנה"ב. ובתחלה הוא בדבר המתירים, דכשבא לדבר תאוה אינו יכול לעמוד בזה מפני שאין אור אלקי בנפשו, והיום אומר לו כך ומחר כך עד שבא לדבר אסור כו'. ונמצא דהעדר העבודה הוא סיבת התגברות החומריות, והתגברות החומריות הוא הגורם לו להיות עובר עבירה ר"ל. וכאשר

לעת מן העתים הוא מתעורר בנפשו בעניניו ועשיותיו איך שהן היפך רצון הבורא ואיך שנאו למעלה בתכלית השנאה ה"ה מתמרמר מאד בנפשו ושב לה' בכל לבו ובא לידי דרכי העבודה כו'. וז"ע המדות רעות שמסתירים שלא יהי' גילוי אור אלקי בנפשו, וכאשר מאיר האור האלקי ה"ה מתבטלים כו'. אמנם קלי' עמלק הוא שעומד נגד גילוי אלקות, והיינו גם כשיש גילוי אור אלקי והוא שמתבונן בשכלו ויודע אלקות במוחו ומ"מ לא יתפעל בלבו, וכמו שא' יודע את רבונו ומכווין למרוד בו. שידוע ומשיג אלקות וכמו בבלעם דכתי' ויודע דעת עליון, וידוע דבלעם ועמלק הם ענין א' וכמ"ש הרמ"ז שם, שהי' יודע אלקות ומכוין למרוד בו שלא יפעול בנפש. והוא ע"י הקרירות אשר קרך בדרך שהוא מקרר בדרך ה'. ואין זה קרירות דהעדר עבודה, כ"א שמקרר את הענין שלא יתפעל ממנו, שגם שמשגיג ומבין היטיב את הענין האלקי ומ"מ אינו מתפעל מזה בלבו. ויש בזה אופן שהוא בדרך הסכם שזה כמו הסכם בנפשו לבלי להתפעל משום ענין כו', וזה גרוע יותר וכמ"ש במ"א. גם עמלק גימ' ספק, שעושה ספיקות ואו' מי יאמר שהוא כך, הגם שהוא עצמו יודע שהאמת כן הוא שהרי זה בענינים שכליים שמובן ע"פ השכל אמיתית הענין, ומ"מ הוא מטיל ספיקות שבזה מקרר את הענין. וזה רק בדרך העזה וחוצפה לא ע"פ טו"ד, רק בדרך חוצפה בלבד, ולא להנאתו להתגברות התאוה ולהשיג תאוה כ"א רק לנגד לאלקות. וכמו החצופ שענינו רק להעיז ולא לתועלת עצמו כ"א להעיז נגד זולתו. וכמו"כ קלי' עמלק הוא רק לנגד לאלקות. והוא לא קליפה המסתרת על הפירי כ"א קליפה המנגדת אל הפרי. וזהו דעמלק מל' ומלק את ראשו ממול ערפו, דידוע שהצואר הוא הממוצע להמשיך מהמוח אל הלב ע"י קנה ושט ורידין וכמ"ש במ"א, ועמלק הוא שעומד בעורף ואינו מניח גילוי המוחין שיאיר בלב. ולכן אחריתו עדי אבד, שאין בו תיקון כמו הז' מדות רעות שיש בהם כירור. דהנה במדות יש ב' ענינים, היינו הכח המתאוה והתאוה, שהתאוה א"א להעלות וצ"ל בדרך דחי', והכח המתאוה יכולים להעלות לקדושה וכמ"ש בלקו"ת בדרוש פרה אדומה, וכז' בהז' מדות שהן להנאתן כנ"ל. אבל קלי' עמלק שאינו להנאתו כ"א רק לנגד לאלקות, ע"כ אין בו שום כירור ותיקון ואחריתו עדי אבד דשבירתו זהו תקנתו.

ג) **ועכ"ז** הי' מלחמת עמלק בצאת ישראל ממצרים. והיינו דקלי' עמלק שייך רק מיד אחר יצי"מ. דהנה כתי' זכרתי לך חסד נעורייך כו' לכתך אחרי במדבר. דמיד ביצי"מ היו נש"י בתכלית הקטנות בבחי' נה"י בלבד, שזהו בחי' אחוריים. ובעבודה הו"ע האמונה שאין בזה טעם ושכל ולא אהבה רק אמונה בלבד, ולכן נק' האמונה רגל, וכמו הרגל שאין בו שכל ולא מדה שבלב רק כח ההילוך. וכמו"כ היו נש"י מיד ביצי"מ רק בבחי' קטנות דאמונה, וכמ"ש ויאמינו העם, ובהו הי' ביכולת עמלק לנגד למנוע ולעכב את הגילוי. אבל אם היו בבחי' גדלות לא הי' יכול למנוע את הגילוי כו' (ואע"פ שמלמעלה היו אז גילויים עליונים שכל הגוים נתבטלו מפני הגילוי וכמ"ש שמעו עמים ירגזון כו' ועמלק לא נתפעל ובא ללחום וכמ"ש במ"א. הנה זהו מפני שהגילויים היו רק שלפי שעה, ובנש"י לא הי' זה בבחי' פנימיות ממש, וזה שעמלק

אינו יכול לעמוד נגד בחי' הגדלות היינו כשזה בבחי' גילוי אור פנימי כו', וכמשי"ת). והנה הטעם מה שהיו אז בבחי' קטנות שהרי כן הי' ההנהגה מלמעלה וכמ"ש ולא נחם אלקים כו' כי קרוב הוא, היינו בבחי' גילוי אור והוליכן דרך המדבר בבחי' קטנות, והכוונה הי' שיבואו אל ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חלב ודבש, שזהו מדרי' נעלית מאד, רק ההתחלה הי' בבחי' קטנות וכמ"ש בתו"א ד"ה זכור דעמלק. והטעם הוא מפני שכן הוא למעלה בבחי' מל' שנק' כנסי' שרש ומקור נש"י בתחלת עלייתה. דהנה כתי' ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, דבלילה יורדת לבי"ע להשפיע טרף לביתה ובבקר היא עולה לאצ"י ובתחלת עלייתה ה"ה מתלבשת רק בחי' אחריים דז"א בחי' נה"י בלבד ואח"כ מתגדלת בבחי' פב"פ כו' וענין בחי' נה"י דז"א הוא כי בכל מדה ובכל ספי' יש ג' מדרי' רת"ס שהן בחי' חב"ד חג"ת נה"י, וכמו מדת החסד יש בשני אופנים, הא' מצד האהבה, דמשפיע חסדו לזולתו מפני שיש לו אהבה איליו, הרי האהבה היא הפנימיות של החסד, והוא הטעם של החסד, שמפני האהבה הוא משפיע חסד. והב' שהוא מצד הוותרנות שלו שמפני שהוא איש הטוב והחסד בעצם משו"ז הוא משפיע לא מצד האהבה, וע"כ משפיע גם למי שאין לו אהבה אליו ואינו מכירו כלל, ומ"מ משפיע איליו. וכמו אאע"ה שהשפיע טוב וחסד לכל ולא מצד האהבה, שהרי הי' מאכיל ומשקה גם לערביים שלא הי' לו אהבה כלל אליהם מפני רוע מעשיהם, ומ"מ הי' משפיע להם מפני שהי' איש החסד בעצם. ולכן בקש לו ישמעאל יחי' לפניך, אף שהי' מכיר את ישמעאל ומ"מ התפלל עליו מפני מדת החסד שלו, וזהו בחי' חג"ת שבחסד. והמדרי' הג' היא בחי' נה"י שבחסד והוא שהחסד הוא בדרך נצות, והיינו שאינו וותרן בטבעו, רק שמנצח עצמו להיות וותרן שאין בזה פנימיות כלל. שהרי בהחסד שמצד האהבה הרי יש בזה טעם שהוא גילוי אור השכל, ובהחסד שמצד הוותרנות הרי יש בזה תענוג עכ"פ, דהאיש החסד הרי יש לו תענוג בהשפעת החסד. אבל בנצחון בחסד אין בזה לא שכל ולא ענג, והוא רק ההשפעה לבד, שזהו בחי' נה"י. ולכן נו"ה הן בחי' ערבי נחל שאין בהם לא טעם ולא ריח כו'. והיינו דנה"י הוא לבר מגופא בבחי' ההשפעה לבד. וג' מדרי' אלו ישנם בכל מדה וספי' ובכל פרצוף כו'. ובתחלת עליית המל' ה"ה מלבשת בחי' נה"י בלבד להיות כי אין ערוך הנברא לגבי בורא, שהנברא הוא יש ובע"ג שבאין ערוך לגבי אלקות. וע"כ גם בחי' המל' כשיורדת לבי"ע היא באין ערוך לגבי אור האצ"י. ולכן אינה יכולה לקבל בחי' אורות עצמיים דאצ"י, וע"כ מלבשת רק בחי' נה"י כו'. וכמו"כ נש"י בצאתם ממצרים בחי' מיצרים וגבולים לא הי' ביכולתם לקבל גילוי אוא"ס בנפשם רק בחי' נה"י בלבד. והוא במכ"ש מבחי' מל' דאצ"י שהיא גבוה ונעלית במעלתה ומדרי' וגם הירידה אינו כ"כ. ומ"מ אינה יכולה לקבל רק בחי' נה"י. כ"ש בנשמות, וכמו שהי' במיצר דמצרים ערות הארץ לא יכלו לקבל רק בחי' נה"י לבד כו'. וכמו בעבודה בכל יום מיד בקומו משנתו והתגברות חשכת החומריות דלילה בשינה, התחלת העבודה היא בבחי' אמונה בלבד שאו' מודה אני לפניך כו', ובבחי' הודאה כללית, שזהו רק בדרך אמונה לבד.

ואח"כ בפסוד"ז וברכת ק"ש מתפתח שכלו ומדותיו ואו"ב ק"ש שמע ישראל ההשגה וההתבוננות בה' אחד וב"ש ובא לידי אהבה ברשפי אש ע"י ההתבוננות כו'. וכמו"כ בכללות העלי' שלהם ביצי"מ הי' תחלת עבודתם בבחי' אמונה בלבד. ובזה הי' יכול עמלק להלחם למנוע ולעכב את הגילוי. דהנה ידוע דבכללות ההשתל' כן הוא דנה"י שבעליון נעשה מוחין אל התחתון, דנה"י דאו"א נעשים מוחין לז"א ונה"י דז"א מוחין למל'. ולהיות שהגילוי דכללות ההשתל' הוא בחי' הארה בלבד, וע"כ בהשתלשלות ההארה ממדרי' למדרי' מתמעט האור עד שכנה"י הוא בחי' מיעוט האור בתכלית. וע"כ ביכולת עמלק לעמוד כנגד ולמנוע את הגילוי שלא יפעול התפעלות בנפש. אבל בבחי' פנימיות וכ"ש בגילוי בחי' אור עצמי אין עמלק יכול למנוע, ואדרבא הוא מתבטל עי"ז כו'.

(ד) **וביאור** הענין ילה"ק ההפרש בין בחי' חו"ב דהנה חכ' היא בחי' עצמות המוחין, ובינה רק בחי' התפשטות המוחין, דהנה בכל דבר מושכל הרי בחי' החכ' היא עצם הדבר מושכל, וכמו נקודת ההשכלה ה"ה עצם השכלת הענין, דכאשר נופל לו השכלה חדשה הנה נקודת* זהו המושכל עצמו, וכן כשמתייגע לידע ענין המוקשה ואינו מבין אותו ונופל לו בשכלו שהוא כך וכך הרי** את הענין שהוא כך וכך, וההשגה ה"ה הבנת הענין שבא בריבוי פרטים ובריבוי הסברים, עם היות שבזה דוקא מושג הענין, דבנקודת ההשכלה הגם שיודע את הענין הרי אינו מושג עדיין ובהשגה הוא שמושג הענין, מ"מ ה"ז בחי' התפשטות לבד, וכמו האור הרי בנקודת ההשכלה מאיר דקות הענין שזהו עצם האור של ההשכלה, דאור זה מתעלם בהשגה, והאור שכל המושג ונרגש בהשגה ה"ז בחי' התפשטות לבד לא עצם האור כו', וידוע דעיקר החכ' היא בחי' ראי' והו"ע ראיית עין השכל, דראי' היא בחי' ידיעה, ואדרבה היא עיקר הידיעה ואמיתתה שרואה מהות ועצם הענין כו', וכידוע בהמשל דראי' ושמיעה, דראי' הוא שרואה עצם המהות ושמיעה הרי אינו יודע עצם*** רק מה ששומע מהזולת ומבין ה"ז רק בחי' ההתפשטות והמציאות בלבד, ולכן בשמיעה צריך לשמוע כמה פרטים ואז דוקא יודע הדבר, ואם לא ישמע פרטי הדברים אינו מבין את**** כ"א צריך לשמוע כל פרט בפ"ע ומבין כולם יודע את הענין, ובראי' הרי רואה הכל בהבטה אחת והיינו מפני שרואה את העצם שנתפס הכל בנקודה א'. דעיקר הידיעה דחכ' היא בבחי' ראי' שלגבי זה גם השכלי דחכ' הוא בחי' התפשטות וכמ"ש באד"ז האי חכמתא אתפשטת ואפיק מינה בינה, הרי דבחי' שכלי דחכ' שמזה הוא ההשגה דבינה ה"ז בחי' התפשטות כו', אמנם ידוע דבחכ' גם בהשכלי העיקר ההנחה שכלית ובינה בחי' השכלה

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: נקודת ההשכלה.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הרי יודע.

(*** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: עצם המהות.

(**** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: את הדבר.

וכמ"ש במ"א, ונמצא דבינה היא בחי' התפשטות לבד, והמשכה דהתפשטות הוא שבא בבחי' התחלקות מדרי' ואינו נמשך למרחוק, דהתפשטות אור ה"ז הארה והארה היא נמשכת ומתגלה בסדר והדרגה והיינו בדרך העלם וגילוי, והעלם וגילוי הוא שמתמעט ממדרי' למדרי' עד שבסוף ההמשכה הוא בבחי' מיעוט לגמרי, דהמשכת העצם הוא לא בסדר והדרגה בבחי' העלם וגילוי, וע"כ כמו שהוא ה"ה נמשך בכ"מ, אבל התפשטות הארה נמשך בדרך העלם וגילוי שמתמעט האור ולכן יש בזה חילוקי מדרי' ומתמעט האור לגמרי במדרי' התחונות כו', ועוד זאת שבינה היא בחי' מקבל דחכ' אינו בחי' מקבל שהרי כאן הוא שנתחדש עצם השכל, ועם שהשכל בא בחכ' מכח המשכיל הנה זהו שכח המשכיל הוא מקור השכל לא שחכ' היא בחי' מקבל מכח המשכיל כ"א שנמשכת ממקורה ותחלה לא הי' מציאות שכל וכאן הוא שנתחדש מציאות השכל, אבל בינה היא בחי' מקבל מהחכ' וכמו המשל דראי' ושמיעה הרי ראי' הוא שיודע בעצמו את הדבר הנראה, משא"כ בשמיעה הרי הוא בעצמו אינו יודע את הדבר רק מקבל מזולתו, ובמקבל הנה אידי דטריד למיבלע לא פליט, וענין טריד למיבלע הוא שאין לו עצם הדבר ולא נתעצם עמו, כי אם מקבל ולוקח את העצם הרי העצם נתפס אצלו ואינו בבחי' מקבל עוד, ואם הענין מתעצם אצלו ה"ז אצלו והוא שלו ואינו שייך הטרדא למיבלע, כ"א בהתפשטות האור ולא נתעצם אצלו שהוא בבחי' מקבל עדיין ה"ה טריד למיבלע ולא פליט למרחוק, וכמו עד"מ במשפיע ומקבל כ"ז שהתלמיד לא נתעצם אצלו הענין שהוא בעצמו יודע אותו כ"א מה שבו שכל הרב שקבל אינו יכול להתרחק מהרב ואם יתרחק יהי' נשכח אצלו וגם מקבל סתירות והעלמות, וכאשר מתעצם אצלו הענין דהיינו שהוא בעצמו יודע ומבין אמיתית הענין אז יכול להתרחק מהרב ואינו מקבל סתירות והעלמות וזהו בשכל והשגה פרטיות אם מתעצם א"ל, וכמו"כ יובן בכללות ענין ההשגה לגבי בחי' הראי' דראי' הוא שתופס את העצם ואינו בבחי' מקבל, והשגה הוא רק התפשטות הדבר ואינו מתעצם דהיינו שאין בזה בחי' העצם להיות עצם הענין שלו כו', ולכן אינו מתפשט למרחוק והו"ע דיסוד אימא* ויסוד אבא ארוך דבחי' חכ' להיותה בחי' עצם ה"ז נמשך למרחוק, ובינה שזהו רק בחי' התפשטות אינו נמשך למרחוק, דמבחי' החכ' הנה בכל דרכיך דעהו דבכל עניניו ובכל עשיותיו נרגש אצלו הענין האלקי דמהשגה והתבוננות נשאר על כל היום רק רושם בלבד, דהתבוננות עצמה היא רק בעת התפלה, וכן האהבה היא רק בשעת התפלה ולא כל היום רק רושם נשאר, ובחכ' הענין שהוא אצלו גם בבחי' הנחה שכלית וכ"ש בבחי' ראי' אינו מתעלם ונרגש אצלו כל היום ובכל עניניו ועשיותיו שאינו נשכח מאתו כו', וזהו ג"כ שמבינה הוא בחי' האהבה. שזהו בחי' יש מי שאוהב ומחכ' הוא בחי' ביטול, והיינו מפני שהעצם נמשך כו', וזהו דקלי' עמלק שייך בבחי' התפשטות הארה שמתמעט ממדרי' למדרי' עד שבבחי' נה"י הוא בחי' מיעוט האור לגמרי יכול להיות קלי' עמלק

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אימא קצר.)

למנוע ולעכב, וכ"ז הוא בבחי' חיצוניות, אבל בבחי' פנימיות בינה שזהו עד"מ כמו התלמיד כשהענין מתעצם אצלו כו', וידוע דבפנימיות בינה הרי מאיר האור שכל בדרך ממילא בלב ולא רק בחי' נה"י היינו הבכך בלבד כנודע ומבו' במ"א, וע"כ בזה אינו שייך כ"כ המניעה והעיכוב. והעיקר בבחי' חכ' שהוא גילוי העצם בזה אין עמלק יכול למנוע ולעכב ואדרבא שמתבטל לגבי גילוי זה כו', וזהו שאמר משה ליהושע בחר לנו אנשים אנשי משה בחי' מ"ה בחי' החכ' שבזה יכול להיות המלחמה עם עמלק ולבטלו דאור אבא מסמא עיני החיצונים כו', וזהו ויחלש יהושע את עמלק ע"י גילוי בחי' החכ' כו', וזהו ג"כ ענין הזכירה, דהנה זכירה היא מבחי' החכ' דבפ' קדש נא' ולזכרון בין עיניך כו', דשכחה היא בבחי' השגה שהיא התפשטות הארה בלבד בזה שייך שכחה העלם והפסק, אבל העצם אינו נשכח לעולם, וז"ש אם זכרתיך על יצועי שגם על יצועו שהוא בחי' תכלית הקטנות וההגשמה הוא זוכר את אלקות ה"ז הוראה שהוא אצלו בחי' עצמי והוא מבחי' כח החכ' שבנפש, וכן הוא העצה לקלי' עמלק לזכור תמיד את ה' שלא יהי' נשכח מאתו כלל כ"א לזכור תמיד ועי"ז נעשה אצלו עצמי, דבאמת מצד הנשמה דהיינו בכח החכ' ה"ה כן, ועי"י שזוכר תמיד את ה' נעשה אצלו ענין עצמי כו', וזהו שכתוב מלחמה לה' בעמלק דכל הגילויים שמצד עצם הנשמה הוא שנותנים מלמעלה, אמנם מלמטה הוא שזוכר את ה' תמיד ועי"ז הוא שנמשך להיות אצלו עצמי היינו שלא יהי' נשכח אצלו האלקות, ובוה מתבטל קלי' עמלק. אמנם מ"ש זכור את אשר עשה לך עמלק הוא להיות דקלי' עמלק הוא בדרך נצחון שלא ע"פ טו"ד כנ"ל. העצה לזה הוא בחי' נצחון דקדושה. ולכן הי' פקידת עמלק ע"י שמואל שהוא בחי' הנצח וכמו שאמרז"ל בכרכות ע"פ משה ואהרן ככהניו ושמואל בקוראי שמו שהי' שמואל שקול כמשה ואהרן ולכאו' אי"מ איך הוא, אך הענין הוא דמשה ואהרן הם בחי' נו"ה דאבא בבחי' האור פנימי, ושמואל הוא בבחי' הכלים דנו"ה דאבא, וזהו דממשה ויהושע עד שמואל נפסקה הנבואה, כי נבואה היא בנו"ה ומפני כי נגע בכף ירך יעקב שנפגם נו"ה לכן פסקה הנבואה עד שמואל שתיקן בחי' הנצח כמ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כו' וחזרה הנבואה בישראל. והא דמשה אהרן ויהושע היו נביאים שגם הם היו אחרי שנפגם ירך יעקב, הנה זהו מפני שהם בבחי' הפנימית דפני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה והוא השפע הפנימיות שמש נוטה לסיהרא, ובפנימיות לא נפגם ח"ו כ"א בחיצוניות ושמואל תיקן בחי' הנצח, ולהיותו בחי' הנצח לכן הי' ע"י פקידת עמלק שזהו ע"י הנצחון דקדושה, והוא הנצחון בקיום המצות בפו"מ ולא בכונת המצות דנגד ענין הכוונה יכול לנגד, כ"א בבחי' קבעומ"ש, וזהו שא' שמואל לשאול הלא שמוע מזבח טוב, דלכאו' כונת שאול הי' טוב שהרי קרבנות הוא ענין נעלה דנח"ר לפני שאמרת' ונעשה רצוני ולעשות קרבנות מצאן עמלק הי' עי"ז גילויים נעלים מאד ולכן א' הקימותי את דבר ה' וכמ"ש במ"א וא' לו שמואל הלא שמוע כו' והיינו דבעמלק אינו שייך בירור כ"א ביטול ושבירה לגמרי, ובכדי לבטלו אין זה ע"י גילויים כ"א ע"י ענין עצמי והוא לקיים הציווי בדרך

קבלת עול, והיינו ההשתדלות וההתעסקות במצות מעשיות ולא רק לפי שעה כ"א תמיד ושיהי' אצלו ענין גדול להתעסק בזה, ובדרך נצחון היינו גם שאינו אצלו ברצון און עם מאַנט זעך ניט באַ עם ומ"מ ישתדל ויתעסק בהם ויהדר במצות בדרך כפי' ובוה מתבטל הקרירות דקלי' עמלק, וזהו שיזכור את עמלק היינו שיהי' רע בעיניו מה שנמצא קלי' כזו שהיא מנגדת לאלקות בדרך נצחון ויתעורר בהפכי להיות בבחי' נצחון דקדושה ובוה מבטל קלי' עמלק כו', וזהו זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים כו' דטוב שכן קרוב זה יתרו שע"י הודאתו המשיך בחי' א"ס הנעלם לגמרי שנתוסף ע"י פרשה בגליא דתורה, ועמלק הוא ההיפוך מזה לגמרי שמונע ומעכב גם האלקות שבבחי' גילוי היינו בחי' ההשתל' ובחי' נה"י שזהו שבבחי' גילוי אל התחתון כו', אך דוקא בבחי' ומדרי' זו יכול למנוע וזהו בדרך בצאתכם ממצרים שהיו בבחי' נה"י לבד, אבל בבחי' פנימיות וכ"ש בבחי' עצמי אינו יכול לעכב, וע"כ זכור את אשר עשה לך עמלק היינו שתהי' הזכירה שיזכור את ה' תמיד, וגם יזכור את אשר עשה עמלק היינו שיהי' רע בעיניו קלי' זו ויהי' בבחי' נצחון דקדושה שזה יש בכא"א וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא שזהו למעליותא ואמרז"ל ג' עזין הן ישראל עזין שבאומות כו', ובאמת גם בחי' זכירת העצם יש בכא"א בבחי' כח החכ' שבנפש וע"י שזכור את ה' נעשה אצלו ענין עצמי כו', אמנם בחי' הנצחון זהו בכח כא"א מישראל וזהו זכור את אשר כו' שיהי' בבחי' נצחון בקיום המצות בפו"מ וע"י מתבטל קלי' עמלק כו'.

בס"ד פורים בסעודה, עטר"ת.

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי. וצ"ל מה"ע החיוב לבסומי עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי. ומהו הל' לבסומי בפוריא. וצ"ל תחלה כללות ענין הנס דפורים. דהנה כתי' בלילה ההוא נדדה שנת המלך ואי' במנהגים ממרהי"ל ז"ל שצריך להגביה קולו מפני ששם הוא עיקר הנס. וצ"ל מה"ע דעיקר הנס הוא בזה שנדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות כו' (דלכאו) עיקר הנס הי' ע"י אסתר שא' כי נמכרנו כו'). והנה בילקוט אי' נדדה שנת המלך שנת מלכו של עולם. וכי יש שינה לפניו אלא כשישראל חוטאין עושה כישן שנא' עורה למה תישן ה' וכשעושיין רצונו של מקום הנה לא ינום ולא יישן. וכן אמרו ז"ל ע"ז שיוחנן כה"ג ביטל המעוררים והלא כתי' עורה למה תישן אלא דבזמן שישראל בגלות עושה כישן כו'. ולהבין זה ילה"ק דהנה ידוע בענין אור א"ס שהוא בחי' אור וזיו שבבחי' התגלות העצמות. שזהו הארה לבד ולא העצם רק שהעצם נגלה ע"י הזיו. ולא שהעצם נמשך בזה כ"א שע"י הזיו הוא נתפס שידועין מציאותו כו',

ועד"מ אור וזיו השמש שאין עצם השמש מתפשט בעולם כ"א אורו וזיוו בלבד דעצם השמש עצם מהותו הוא אור וע"כ ההתגלות שלו הוא אור וזיו להאיר. וה"ז הארה לבד לא העצם רק שבזה נגלה העצם כו'. ולכן האור בא בדרך ממילא שאין התעסקות בהשמש להאיר האור כ"א שנמשך בדרך ממילא והיינו להיותו הארה לבד. ואינו עושה שום שינוי בהשמש שאינו נוגע בהשמש אם האור מאיר או שיש עננים המסתירים ואין האור מאיר. שע"י שמאיר אינו מתוסף מאומה בהשמש וכשאינו מאיר אינו נגרע מאומה מהשמש כו'. והוא להיותו הארה בלבד שאינו עושה שום שינוי בעצם כו'. וכן הוא באור וחיות הנפש שהוא גילוי הארה מהנפש לא העצם. דהנפש עצם מהותו הוא חי וההתגלות שלו הוא אור וחיות להחיות כו'. והאור והחיות אינו עושה שום שינוי בעצם הנפש שאינו נוגע לו אם מאיר האור להחיות א"ל. והרי בגלגולים ר"ל כשנפש* מתגלגל בגוף הבהמה ה"ז צער גדול אל הנפש. הנה זהו מפני שמוכרח לבלי להתגלות ה"ז צער אל הנפש. אבל הגילוי אינו עושה בו שום שינוי דכאשר נמשך האור אינו מתוסף עי"ז בהנפש. דהנה כתי' זכר ונקבה בראם כו' ויברך אותם שזהו בהשפעה עצמיות שנמשך תוס' אור בהמשפיע. אבל בהמשכת החיות להחיות לא מצינו שבשביל זה יהי' תוס' אור בהנפש. וכמו"כ כשאינו נמשך אין גרעון בהנפש. והגילוי הוא בדרך ממילא שלא ע"י התעסקות מהנפש ועם היות שהוא גילוי רצוני כידוע ומבו' במ"א. ומ"מ הגילוי הוא בדרך ממילא (כמובן מהעדר השינוי כנ"ל) דכשהוא בגוף ה"ה מחי' את הגוף. וההתקשרות בגוף זהו מלמעלה בכח הא"ס המקשר רוחניות בגשמיו' דכשהנשמה היא למעלה ג"כ נמשך האור והגילוי ממנו וכל הכחות כו'. וכאשר נקשרה בגוף האור והחיות הוא שמחי' את הגוף וה"ז בדרך ממילא כו' וכ"ז הוא מפני שזהו בחי' הארה בלבד. ואין זה כמו בשפע שנמשך מהות דבר מה וכמו בהשפעת השכל שזהו ע"י התעסקות המשפיע שהרי לא יומשך השכל מעצמו כ"א ע"י שמשפיע את השכל וה"ז עושה שינוי בהמשפיע שאינו דומה קודם ההשפעה ובעת ההשפעה ואחר ההשפעה. וע"י ההשפעה מתוסף לו אור. והעדר ההשפעה עושה בו גרעון בשכל. ויכול להיות שמספיק בזה גם ההשפעה לעצמו. כי בהעדר ההשפעה לגמרי מתעמם ונחשך אור שכלו וכאשר משפיע שכל לעצמו שעוסק במושכלות ג"כ מתוסף לו אור. אך העיקר הוא בהשפעה אל הזולת שע"י"ז מתוסף אור בשכלו. ובהעדר ההשפעה הוא גרעון כו'. וגם שע"י השתדלות המשפיע שמעמיק עצמו ומייגע בכלי שכלו בהשכלה נמשך אור שכל עמוק יותר. וכשאינו מעמיק עצמו נמשך רק חיצוניות ושטחיות הענין. הרי זה תלוי בהשתדלות ויגיעת כח השכל. וה"ז כמו בכח התנועה דכאשר צריך להגבי' משא קלה נמשך רק מעט מכח התנועה ובכדי להגבי' משא כבידה נמשך כח רב מכח התנועה והיינו ע"י ההשתדלות שלו להמשיך כח יותר מכח התנועה. וכמו"כ בכח השכל דכאשר משתדל ומעמיק עצמו נמשך יותר מכח השכל לבוא אל עומק

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כשנפש האדם.

ופנימיות הענין כו'. הרי כ"ז הוא שינוי בהמשפיע וה"ז מפני שההשפעה היא בחי' מהות דבר מה שנמשך כו'. משא"כ באור שנמשך רק הארה לבד. אמנם מזה נבין עוד ענין דבשפע אין ההשפעה כמו המשפיע. דעם היות שההשפעה היא ע"י התעסקות המשפיע שזהו מעלה שנמשך בההשפעה מפנימיות כחו. הנה מזה עצמו יובן שההשפעה אינו כמו העצם. שהרי ההתעסקות הו"ע הצמצום שמצמצם עצמו, וממילא אין השפע כמו העצם רק שהיא לפי אופן העצם כו' וכמ"ש במ"א. והאור להיות שבא בדרך ממילא ה"ה כמו העצם ממש כו'. ולכן גם בהאור אין שינוי ולא כמו בשפע שבההשפעה יש שינוים. וכמו שאינו דומה כשמשכיל שכל אמיתי או שמשכיל שכל משובש הרי בשכל משובש גם האור שכל אז* משובש. או כשעוסק בחכמות שהן משובשות כמו בחכמות חיצוניות הרי השכל בזה הוא משובש. משא"כ באור הרי גם כשמאיר במקום האשפה הוא טהור כמו שמאיר במקום נקי. ויכול להיות שמהאשפה מתערב עכרוּרית בהאור. מ"מ האור בעצם טהור רק שמעורב בו עכרוּרית. ואינו דומה כמו בשכל הרי בשכל משובש או בשכלים משובשות הרי עצם השכל משובש לא רק שמעורב בו עכרוּרית כ"א שהשכל בעצם משובש והוא בבחי' רע בעצם. משא"כ בהאור העכרוּרית דהאשפה היא רק בו בבחי' תערובת ובעצם הוא טהור וזך כי אין האור משתנה כו'. וכמו"כ בשכל יש חילוק בין שכל קטן לשכל גדול דבשכל קטן יש בו מיעוט אור השכל ובשכל גדול יש בו ריבוי אור שכל. והיינו דבשכל קטן הוא רק חיצוניות שכל שאינו במעלה כ"כ ובשכל גדול יש בו עמקות ופנימיות מהשכל כו'. משא"כ באור כמו באור השמש אין חילוק בין חדר קטן לפלטרין גדול דאותו אור השמש ממש שהוא בפלטרין גדול ה"ה ג"כ בחדר קטן. רק שהמקום קטן בו מיעוט האור ובמקום גדול שהוא פתוח יותר מאיר בו יותר האור. אבל הוא אותו האור ממש כו'. וכן באור וחיות הנפש הרי אין לומר דעוג מלך הבשן הי' הנפש שלו גדול וילד קטן הנפש שלו קטן. דאותו הנפש שבילד קטן יכול להחיות גם את עוג מלך הבשן. והיינו מפני שהאור הוא כמו העצם ולכן אין בו ג"כ שום שינוי כלל. והדוגמא מכ"ז יובן באוא"ס ב"ה שזהו רק התגלות העצמות היינו בחי' הארה לבד לא העצם. וההארה היא כמו העצם דכשם שהעצם הוא א"ס כמו** האור הוא בבחי' א"ס ממש כו'. וא"כ מובן דמאור הא"ס א"א שיהי' התהוות העולמות ובהכרח שיהי' הצמצום באור א"ס שנתעלם האור לגמרי ונמשך רק הארה דהארה עד שיהי' מקור לעולמות מעולמות היותר עליונים עד התהוות עוה"ז הגשמי דאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואו' לו גדל שהמזל הרוחני הוא רק שלמעלה מהעשב הגשמי ושרשו מבחי' מל' דעולם העשי' הרוחניות ומל' דעשי' היא ממל' דיצי' ודיצי' מבר' ובר' מאצי' עד דרש כולם הוא מבחי' מל' דא"ס מקור כל העולמות והנבראים כו'. והרי כ"ז הוא ירידה והשפלה גדולה לגבי אוא"ס

(* תיבה זו אינה ברורה בגוכ"ק. ואוצ"ל: הוא.

(** כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כן.

ב"ה שהוא כמו העצם ממש בבחי' א"ס ממש ונתצמצם כ"כ עד שיהי' מקור למציאות יש ובע"ג כו'.

ב) והנה בכדי שיהי' ירידה וצמצום זה ע"ז אמרו"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית. דהנה כתי' עם המלך במלאכתו ישבו במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים. והיינו ההמלכה על בריאת והתהוות העולמות הי' בנשמותיהן של צדיקים. והוא מפני שישראל עלו במח'. וענין מח' זו היא בחי' מח' עצמיות שלמעלה מבחי' מח' כללית. דבמח' יש כמה מדרי'. וכמו מח' שקודם הדבור שהיא ג"כ בחי' כלל לגבי הדבור דמה שבא בדבור בריבוי צירופים הי' בא במח' אחת וכנודע. ויש מח' שלמעלה מהדבור עד למעלה בחי' מחה"ק שהיא מח' כללית שכוללת כללות ההשתל' שכולם נסקרים בסקירה אחת כו'. וגם מח' זו הי' בחי' שייכות אל העולמות שה"מ מחה"ק על העולמות ועם היות שזהו בבחי' הסכם בלבד לא במח' ורצון ממש וכמ"ש במ"א. ומ"מ הי' עכ"פ בבחי' שייכות אל העולמות כו'. וענין ההמלכה היא אם יהי' הרצון והמח' על העולמות א"כ הרי במי שנמלך הי' למעלה מבחי' המח' השייכה אל העולמות אפי' במדרי' היותר עליונה כו' (עמ"ש בד"ה דומה דודי לצבי בשער התפלה). והיינו דנשמה הן במח' עצמיות דבחי' פנימיות ועצמות א"ס שאינו בבחי' שייכות אל העולמות כלל כו' (ועמ"ש בכה"ז פנחס על מאה"ז דרמ"ט ע"פ ובחדש הראשון דבבחי' מח' עצמיות יש ב' מדרי' כמו שהיא בעצמה ומהותה שחושב לעצמו. וכמו שחושב דבר הנבדל ומ"מ הוא עצמו החושב כו'. והיינו שהכל הוא מח' עצמיות שאינו שייך אל הזולת רק ההפרש כמו שחושב בעצמו או שחושב אודות דבר הנבדל ממנו דהיינו הנשמות שהן בבחי' מציאות בפ"ע כו' כנודע). וע"כ בהם נמלך על כללות הרצון בהתהוות העולמות כו'. דהנה תכלית הכוונה בהתהוות העולמות הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. ומפני מה נתאוה אין אנו יודעים אם מפני טבע הטוב להיטיב שבתחתונים יהי' גילוי בחי' עצמות. אם מצד שלימות העצמות. או איזה כוונה אחרת מתמיות תמים דעים ית' וית'. אבל זאת אנו יודעים שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. וכוונה זו נשלם ע"י נש"י דוקא שהן כלים לעצמות א"ס. דלהיות שעלו במח' העצמיות דפנימיות ועצמות א"ס ומ"מ הן בבחי' מח' הי' כלים לבחי' העצמות. דמה שהוא בחי' עצמות ממש אינו שייך שזה* בבחי' כלי. ומה שבמח' לבד הי' מובדל מבחי' העצמות. ולכן אין שום נברא ונמצא כלי לעצמות א"ס אפי' נמצאים היותר עליונים מפני שהן שעלו רק במח' הכללית שמובדל מן העצמות. כ"א נש"י להיות שעלו במח' העצמיות הרי יש להם שייכות אל העצמות ומ"מ הן בבחי' מח' העצמיות ע"כ הי' כלים לבחי' עצמות א"ס וע"י דוקא נשלם הכוונה שיהי' לו ית' דירה בתחתונים כו'. וזהו שהם דוקא החליטו הרצון להתהוות העולמות כו'. וזהו דבהשתל' העולמות נש"י הן הממוצעים בין אוא"ס ובין העולמות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שזה יהי'.

כו'. ויובן זה עד"מ באדם למטה תלת שליטין אינון מוחא ליבא וכבדא שהן אברים וכחות כללים שע"י נמשך החיות בכל האברים. וג' כחות אלו הן כחות היולים שכאו"א כולל כמה מיני כחות הנמשכים ממנו. אמנם בהג' כחות אלו מוחא הוא הכלל היותר עליון דכללות חיות הנפש הוא במוח שבראש וכמ"ש בסש"ב פנ"א. ולגבי המוח גם הלב הוא פרטי. והלב הוא כלל לגבי הכבד שלמטה ממנו. והכבד הוא כלל היותר אחרון. ומהג' כחות אלו נמשך הדם והחיות בכל האברים (ובמ"א שדם הכבד הוא הדם שבאברים היינו בהבשר. והדם שבגידים הוא מהלב. וג"ז הוא* שהכבד שולח אל הלב כו'). ונמצא דעיקר הממוצע בין הנפש והאברים הוא המוח שבראש שבו שורה חיות הנפש וממנו נמשך ללב ולכל האברים כו'. והדוגמא למעלה ג' מדרי' הנ"ל הן ג' בחי' בי"ע דבעולם הברי' הוא בחי' חב"ד שזוהו תחלת המשכת האור והחיות דהעולמות שכולל כולם וכמ"ש במ"א דבעולם הברי' כלול כל מה שבא ונתגלה אח"כ בעולם היצי' שהוא בחי' חג"ת. ונה"י בעשי' כו'. וגם באצי' יש ג' מדרי' חב"ד חג"ת נה"י שהן בחי' בי"ע דאצי' דתחלת הגילוי הוא בחב"ד וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו דראשית התגלות הקו הוא בחכ' והוא הכלל הכולל הכל (והו"ע בראשית נמי מאמר הוא בחי' מאמר כללי כו' וכמ"ש במ"א) ונמשך אח"כ בבחי' חג"ת נה"י כו'. ובכללות העולמות הוא בחי' בי"ע הכללים דא"ק הוא אדם דברי' דכללות. ועקודים נקודים אדם דיצי' דכללות ואצי' אדם דעשי' דכללות כו'. והנה בכל המדרי' נש"י הן בבחי' חב"ד וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם שהבן הוא ממוח האב וכמו"כ הנשמות הן בחי' המוחין וע"כ הן הממוצעים שע"י נמשך האור והחיות בעולמות. וכמו המוח שהוא הממוצע בין הנפש והאברים דהשראת כללות החיות הוא במוח וממנו נמשך לכל האברים. כמו"כ נש"י הן הממוצעים שבהם נמשך כללות החיות ובהן וע"י נמשך האור והחיות בעולמות כו' ועמ"ש בתו"א ד"ה ויראו את אלקי ישראל. וזהו שאנו אומרים בנוסח הברכה אלקינו מלך העולם תחלה אלקינו ההמשכה בנש"י ואח"כ מלך העולם שנמשך בכללות העולמות כו'. וכן ה' אלקינו ה' אחד. וידוע דה' אחד הוא מקור ההמשכה בעולמות. ותחלה ה' אלקינו ההמשכה בנש"י כו' וכידוע דה' אלקינו חו"ב שזהו מקור נש"י וה' אחד זו"נ מקור העולם כו'. וכ"ז הוא מפני שישאל עלו במח' בבחי' מח' העצמיות שהן עיקר הכוונה שע"י נשלם הכוונה העליונה וע"כ הם הממוצעים שע"י נמשך האור והחיות בעולם כו'. אמנם הנשמות כמו שבאו בהשתל' ה"ה בבחי' מציאות דבר בפ"ע וכמו עד"מ הבן שהוא מעצמות האב והוא במציאות בפ"ע דכמו"כ הוא** ואיך יהי' בהם המשכת אור הא"ס כו'. אך ז"ע בראשית בשביל התורה שנק' ראשית תלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה. תורה היא ג"כ חכ' אבל אורייתא וקוב"ה כולא חד וכידוע ההפרש בין נשמות

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הוא מה.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הוא בנש"י.

ותורה דנשמות הן דבר בפ"ע ותורה היא בבחי' יחוד באוא"ס ב"ה וכת' ואהי' אצלו שעשועים בחי' שעשועים העצמיים דאוא"ס. וגם י"ל אצלו שעשועים ל' אצלו וסמוך. דבנש"י יש ג"כ תענוג עצמי רק כמו שבא בדבר נבדל. ובתורה הוא בבחי' אצלו וסמוך בבחי' יחוד ממש כו'. וע"כ ע"י התורה נמשך האוא"ס בנש"י כו'. וי"ל שזהו ב' המדרי' שבממוצע וכידוע דהממוצע בין אוא"ס ובין העולמות צ"ל כלול מב' המדרי' וידוע דבכללות הוא בחי' האורות והכלים דאצי' דהאורות הן בערך אל האוא"ס הפשוט. והכלים הן בערך העולמות דעם היותן אלקות ה"ה מ"מ בבחי' מציאות ובבחי' גבול כו'. וכמו"כ הוא תורה ונשמו' דתורה היא כמו האור דתורה אור. ונשמות הן בחי' כלים כו'. וי"ל בנשמות* ה"ז למעלה מבחי' הכלים וכנ"ל דנשמות ה"ה כלים לבחי' עצמות א"ס כו'. ותורה ונשמות הן ב' מדרי' שבממוצע שע"י התורה הוא המשכת אוא"ס בנש"י וע"י נש"י נמשך האור והחיות בעולם כו'.

(ג) **ובזה** יובן משארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז וג"ע ושפ"ד ולא ויתר על מאסה של תורה דלכאו' אין זה מובן כלל שהרי ג' עבירות הן היותר חמורות ועון ביטול תורה הוא באין ערוך לגביהם. דבענין עבירה ה"ה חמורים. דידוע בפ' מצוה ועבירה דמצוה הוא ל' צוותא וחבור שע"י המצות מתחבר עם אוא"ס ב"ה. ועבירה הוא ל' העברה שעובר מרשות לרשות היינו מרשות הקדושה לרשות הסט"א ר"ל וכמ"ש במ"א. ובענין הזה אין עון ביטול תורה כלל כמו ג' עבירות הנ"ל ועמ"ש בסש"ב ספ"ז ובפ"ח. ואיך ויתר על ג' עבירות אלו ולא ויתר על ביטול תורה. אך הענין הוא דאין הכוונה על איש הפרטי שיש בו אחת מעבירות אלו שהוא רשע גמור ובחי' ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי. ואינו מועיל כלל לימוד התורה שלו אם לא עשה תשובה. רק הכוונה היא בכללות ישראל. להיות דע"י התורה היא המשכת האור בנש"י וא"כ ביטול תורה נוגע בהכלל כולו שאינו נמשך האור בנש"י וממילא ההעלם וההסתר ביותר. וזהו שויתר על ג' עבירות אלו היינו גם אם היו ענינים אלו אבל רובן של ישראל היו עוסקי' בתורה ואין בהם חטא ועון הי' מ"מ נמשך האור דאוא"ס והי' מתתקן הפגם וזהו שויתר עליהם כו'. אבל ע"י ביטול** הוא סילוק כללות האור והו"ע השינה שהוא בחי' הסתלקות הכחות שמתעלמים בעצם הנפש כו'. וזהו דבזמן שישראל עושין רש"מ שעוסקין בתורה ומצות אזי הנה לא ינום ולא יישן שנמשך אוא"ס בנש"י ע"י התורה כו'. אבל כשחוטאין עושה כישן דהנה בשינה הרי כל הכחות כמו השכל וראי' ושמיעה וכו' מסתלקים ומתעלמים. והסילוק אינו סילוק לגמרי שהרי ישנם בהעלם רק שאינם פועלים פעולתם בגילוי. דבעת השינה ה"ה חי בכל פרטי אבריו וגם ישנם להכחות שגם בשינה הוא רואה בחלומו רק שהכל הוא בהעלם כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה כמא' וכד אנת תסתלק מנייהו כו' דמ"מ

(* כ"ה (לכאו') בגוכי"ק, ואוצ"ל: דנשמות.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ביטול תורה.

נמשך החיות בעולם גם בזה"ג דמחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב דבכ"ע ובכ"ר נמשך חיות חדש. רק שכ"ז הוא בהעלם שאינו אלקות בגילוי בבחי' מוחין העליונים והיינו בנש"י ואינו מאיר הגילוי בעולם כו'. והגם שלגבי אוא"ס אין בזה שום שינוי כלל אם האור מאיר בגילוי או שאינו מאיר בגילוי הנה למטה ע"י השינה נעשה מזה ענין הגלות. דהנה כאשר הכחות מאירי' בגילוי אזי יש היכר במעלת המוחין על שארי הכחות ויש להמוחין שליטה עליהם וכמו"כ כאשר האור מאיר בגילוי אזי ניכר מעלת נש"י שהן במעלה ומדרי' גבוה וכמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים שזהו בחי' התורה ואזי וברך את עמך ישראל שנראים לדבר חשוב כו' כמ"ש בתו"א בד"ה כי עמך מקו"ח ובפרט לפי משנת"ל שהן מקור כל ההמשכה בעולם ע"כ יש להם שליטה וממשלה שכולם בטלים לפנייהם וכמו בימי שלמה שהי' קיימא סיהרא באשלמותא שהיו הכל בטלים לפניו. וכן הי' בימי מרדכי ואסתר כמ"ש כי נפל פחד היהודים עליהם כו'. אבל בזמן השינה כבי' שהאור הוא בהעלם אז אינו ניכר מעלת הכחות זע"ז. דהנה ידוע דהכחות כמו שכלולים בעצם הנפש ה"ה במדרי' עליונה יותר שאין בבחי' התחלקות וכולם שם בהשוואה. שהרי בהכחות יש שהן יסוד המים ויש שהן יסוד האש וכמו מוח ולב וכו' ובכחות הגלויים יש לכ"א מקום. אך בעצם הנפש איך ישכנו יחד אלא ששם אינם בבחי' מציאות וע"כ ישכנו יחד וכולם הם בהשוואה שם כו'. וכמו"כ יובן דכאשר האור הוא בבחי' העלם במקורו ה"ה שוים כולם שאינם בבחי' התחלקות כו'. וע"כ מזה נמשך ענין הגלות מפני שאז אינו ניכר מעלת נש"י. ואדרבא מבחי' המקיף יש להם שייכות יותר לקבל. דנש"י הן בחי' הפנימיות דוקא. ומבחי' הפנימיות אין הסט"א יכולה לקבל כי שם צ"ל אור בכלי והיינו שיהיו כלים אל האור. והכלי הוא בחי' הביטול וע"כ נש"י הן כלים אל האור היותם בבחי' ביטול משא"כ הסט"א כו'. וזהו דנש"י שייכים אל הפנימיות דוקא להיות הכוונה בנש"י הוא להיות ע"י בחי' גילוי האור כו' כנ"ל. ומבחי' המקיף מאחר שהוא למעלה מהכלים שם הוא כחשוכה* כאורה כו' כנודע. ויש להם שייכות יותר לקבל משם כנ"ל. וזהו אם תגביה כנשר דדרך הנשר בשמים שמגביהים עצמן לקבל מבחי' מקיף עליון כו'. וגם דאז יכולים לקבל מהפנימי מריבוי הצמצומים. דכאשר האור"פ בגילוי אינם יכולים לקבל מבחי' גילוי אור וכנ"ל שאינם כלים לזה כו'. אבל בבחי' סילוק האור אז במדרי' התחתונות הוא בריבוי הצמצומים ביותר ויכולים לינק משם. והיינו דענין השינה גורם היניקה מב' המדרי' וכמ"ש בד"ה ואני נתתי לו שכם א' בהוס' דתו"א. וזהו שאמרז"ל מ"ט עיזי מסגי ברישא והדר אימרי כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא ועיני ברישא חשוכא היינו בחי' הצמצום שהוא סילק האור שנתעלם במקורו כו'. וזהו הסבה שלמטה עיזי מסגי ברישא כו'. והגורם בחי' השינה הוא כמ"ש אני ישנה בגלותא שזהו מא' כנס"י שהן בבחי' שינה וכמ"ש היינו כחולמים. וזהו מסירת המן שא' ישנו עם אחד. פי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כחשיכה.

שהן עם אחד כמו גוי אחד בארץ שביכולתם להמשיך בחי' אחד גם בארץ והיינו לייחד כל הדברים התחתונים לאלקות כו'. אבל הוא בהם בבחי' שינה שהן כחולמים בשני הפכים דבשעת התפלה או' ה' אחד בבחי' ביטול ויחוד. ואחר התפלה חולף ועובר לגמרי כשהולכים בעניני העולם נשכח ענין הביטול לגמרי. והיינו מפני שגם בתפלה הוא בבחי' מדמה שאם בתפלה הי' באמיתית גם כל היום הי' בכל דרכיך דעהו שלא הי' נשכח האלקות והי' בזכרון בכל הענינים והעשיות כו'. אך מפני שבתפלה הוא בלתי אמיתי ע"כ בכל היום נשכח הענין לגמרי וזהו מסירת המן הוא הנחש הקדמוני לפני המלך אחשורוש מי שאחרית וראשית שלו כו'. וזהו מפוזר ומפורד בין העמים בריבוי המח' בעניני עוה"ז הטורדות ומבלבלות שכ"ז בא בסבת השינה שהיינו כחולמים. וזה גורם ענין השינה למעלה כבי'.

ד) וזהו דעיקר הנס הוא דבלילה ההוא נדדה שנת המלך מלכו ש"ע שנמשך בחי' גילוי האור והיינו שע"י המס"נ שלהם שעמדו כל השנה במס"נ בפר"מ. דהנה הגזירה הי' להיותם יהודים שאם היו כופרים ר"ל הי' מתבטל הגזירה. והן עמדו במס"נ שהיו מוכנים ליהרג ח"ו ולא לעבור על דת ח"ו. וזהו שנק' בכל המגלה בשם יהודים וכמ"ש איש יהודי הי' בשושן הבירה הגם שהי' מבנימינ נק' בשם איש יהודי וכן הכל נא' ל' יהודים ע"ש ההודאה וביטול שלמעלה מטור"ד וע"י המס"נ שלהם הגיעו בבחי' עצמות א"ס להמשיך בחי' גילוי האור כו'. וזהו שהמן עשה עץ גבוה חמשים אמה והיינו בחי' שער הנר"ן דבינה שלמעלה מהשגה. דמ"ט שערים נמסרו למשה ושעה"נ הוא שלמעלה גם מהשגת משה. דכמו שבל"ב נת"ח נתיב ה"ל"ב הוא נתיב לא ידעו כו'. כמו"כ בנר"ן שע"ב שעה"נ הוא שלמעלה מהשגה כו'. וזהו דבספירת העומר סופרים רק מ"ט יום דהיינו מ"ט שע"ב שזה יכולים להמשיך באתעדל"ת. אבל שעה"נ הוא שלמעלה מהמשכה ע"י אתעדל"ת כו'. וע"כ עשה העץ גבוה חמשים אמה דהיינו שהגבי' עצמו לקבל מבחי' שלמעלה מהשתל' וכנ"ל שמהמקיף יכולים לקבל כו'. וכ"ז הוא בבחי' שינה. אבל כאשר נדדה שנת המלך אז גם המקיף נמשך בפנימיות. וכמו דשעה"נ הגם שהוא למעלה מבחי' אתעדל"ת מ"מ נא' תספרו חמשים והלא אין סופרים רק מ"ט יום אך זהו שע"י ספירת המ"ט יום נמשך ממילא גם שעה"נ והוא בחג השבועות שאז גילוי בחי' שעה"נ כו', וזהו דכאשר נדדה שנת המלך שנמשך האור"פ בבחי' גילוי אזי גם האור"ס שלמעלה מהשתל' נמשך ג"כ בבחי' פנימי דוקא כו'. וזהו ויאמר להביא ספר הזכרונות דברי הימים דהיינו שנמשך גם בבחי' שרש ומקור הזמן. דהנה עצמות אור"ס למעלה מעלה מגדר הזמן וכמו שאו' והמתנשא מימות עולם. ימות עולם הוא בחי' ז"א שרש ומקור הזמן וכמא' מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן כו' וכמ"ש במ"א. אבל אור"ס הוא המתנשא מימות עולם כו' וכמא' צופה ומביט עד סוף כל הדורות וכולם נסקרים בסקירה אחת כו' וכמ"ש ברגע קטן עזובתך וברחמים גדולים אקבצך ולכאו' איך נק' כל אריכת זה"ג רגע קטן. אך כאשר יתגלו בחי' רחמים גדולים אז יראו שבאמת הוא רק רגע קטן למעלה מהזמן כו'. וגם

סקירה א' הוא השייכות אל הזמן וכמ"ש במ"א שזהו בחי' הממוצע בין למעלה מהזמן והזמן כו'. ועצמות אוא"ס הוא למעלה מגדר הזמן לגמרי כו'. וכאשר נדדה שנת המלך אזי ויאמר להביא כו' דברי הימים שנמשך אוא"ס גם בשרש ומקור הזמן כו'. וע"כ זהו עיקר הנס מה שנדדה שנת המלך מלכו ש"ע שנמשך בחי' האור והגילוי שנמשך גם בחי' עצמות אוא"ס בבחי' פנימיות דוקא ואזי נש"י הן במעלה ומדרי' עליונה כו'. וזהו חייב אדם לבסומי בפורי'א עד דלא ידעי כו'. דהנה נת"ל שהי' צ"ל ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס להיות גילוי האור שזה"ע נדדה שנת המלך וזהו ממשיכים ע"י המס"נ כו'. וז"ע עד דלא ידעי שהו"ע המס"נ שלמעלה מטו"ד וכמו שהי' אצלם המס"נ בפו"מ או בעבודה בבחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד כו', וענין לבסומי בפורי'א הוא דהנה כתי' וחכך כיין הטוב כו' דובב שפתי ישנים. כי בחי' בלילה ההוא הוא בחי' העלם שלמעלה מבחי' גילוי. וענין השינה הוא שהגילוי מתעלה בבחי' ההעלם. ובלילה ההוא הוא שההעלם נמשך בגילוי וכנ"ל שנמשך בחי' גילוי אוא"ס כו'. וידוע דיין גורם גילוי מפני שהיין הוא שכנוס בענביו ויצא מהעלם אל הגילוי כו'. אמנם ענין יין הטוב הוא כמ"ש באד"ר חמר טב דשקיט ושכיך כו'. וידוע שזהו בחי' ח"ס שבה מלובש בחי' גבו' דעתיק וזהו בחי' יין שהוא בחי' גבורה רק שהן בחי' גבורות ממותקות להיותם בחי' גבו' דעתיק כו'. וזהו וחכך כיין הטוב וחיך הוא בחי' חכ' והיינו שגם היין הטוב הוא בחי' ח"ס כו'. ובעבודה הו"ע פנימיות התורה שע"ז באים לבחי' רעו"ד כו'. ולכן ע"י יין הטוב הוא דובב שפתי ישנים דהיינו בישנים יהי' בחי' הדבור דהיינו בחי' הגילוי וההתעוררות מהשינה כבי' ויהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס. וזהו ל' לבסומי שזה שייך בבחי' התענוג ולהיות שזהו בחי' גבו' דעתיק שמלובש כמו"ס ע"כ או' ל' לבסומי כו'. והיינו התענוג בפנימיות התורה ולבוא ע"ז לבחי' רעו"ד הנ"ל וגם לאה"ר בתענוגים שזהו בבחי' פנימי כו' וכ"ז הוא בחי' עד דלא ידעי שלמעלה מטו"ד ומגיעים בבחי' עצמות א"ס דשם הכל בהשוואה כנ"ל וזהו דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי. ומשם נמשך להיות ארור המן וברוך מרדכי. דבהמשכה מבחי' עצמות א"ס אזי נמשך להיות ארור המן בבחי' כריתה ואבדון לגמרי וכמ"ש וכל אויביך יכרתון כו'. וברוך מרדכי הוא בבחי' הגדלה ביותר וכמ"ש כי האיש מרדכי הולך וגדול כו'. וזהו חייב אינש לבסומי בפורי'א הוא תענוג הנפש בפנימיות התורה ובבחי' אה"ר בתענוגים וע"ז מגיעים בבחי' עצמות א"ס דשם לא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי. ונמשך משם דוקא להיות ארור המן וברוך מרדכי כו'.

בס"ד בסעודת פורים, עטר"ת.

וַיְהִי * אמן את הדסה היא אסתר, הנה הדסה ואסתר שניהם בחי' מל'. והדסה היא בחי' המל' כמו שהיא באצ"י ומתייחדת עם הת"ת. דג' הדסים הן ג' אבות וכמ"ש וענף עץ עבות היינו אבות שהן בחי' חג"ת, ובחי' מל' המתייחדת עמהם נק' הדסה עמ"ש בפרדס בשער עה"כ ערך הדס ובמא"א מע' ה' אות י"ז. ואסתר היא בחי' מל' כשהיא יורדת בבי"ע. ואומר הדסה היא אסתר שהיא עצמה בחי' המל' וגם כשהיא יורדת בבי"ע יש עמה בחי' הת"ת והוא כמ"ש במד"ר בא פ' ט"ו* ע"פ ויאמר ה' אל משה ואהרן בארץ מצרים מה הקב"ה עושה במצרים אלא בשביל ישראל, משל למטרונה שהיתה מקטרגת לפני המלך ונתנה בפילקי (בית הסוהר) והי' המלך עמה בפילקי כו' אמר כל זמן שאני עמה אינה נוטלת שם רע, כך גלו ישראל לבבל שכינה עמהם כו' וכמו"כ הוא בבחי' מל' למעלה. והענין הוא דהנה אמרו"ל אסתר מן התורה מנין ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. הנה פני בכללות הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' דההארה האלקית המתלבשת בעולמות היא בחי' אחוריים וחיצוניות וכמ"ש מושיב מלכים לכסא*, וישב ה' מלך לעולם דישיבה היא באחוריים כו' דפנימיות ועצמות אוא"ס אינו בגדר התלבשות בעולם רק בחי' הארה חיצונית לבד כו'. וכן כללות ההשתלשלות הוא בחי' הארה חיצונית לבד כו'. ובחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' זהו בחי' פני כו'. ובפרטיות המדרי' הוא בחי' אצ"י שזוהו למעלה מבי"ע. דמה שנמשך מאצ"י לבי"ע הוא בחי' מל' שנק' אחרי ה' כנודע. ומבחי' מל' ג"כ נמשך רק בחי' חיצונית המל' ועצם האצ"י הוא למעלה מהתלבשות בבי"ע והוא בחי' פני כו'. וכמ"ש הרמ"ז אמור דצ"ג ע"ב דהד' מדרי' פנים ימין ושמאל ואחור הן אבי"ע וחכ' הוא סוד האצ"י. והיינו דחכ' היא בחי' אצ"י שבאצ"י וה"ה בחי' פנים. ולהיות דאבא עילאה מקננא באצ"י ע"כ כללות האצ"י היא בחי' פנים וגם בחי' מל' דאצ"י כמו שהיא באצ"י ה"ה בבחי' פנים כו'. וזה"ע פני בחי' מל' דאצ"י כמו שהיא באצ"י כו'. גם נק' פני שהיא בחי' הפנימיות הנש"י וכמ"ש וזאת לפנים בישראל זאת היא בחי' מל' ה"ה לפנים בחי' הפנימיות דישראל. והענין הוא דאי' בע"ח שמ"א פ"ג* שיש ניצוץ קטן מאד שהוא אלקות ממש נמשך ממדרי' תחתונה שבבורא והיא מתלבשת בכח ניצוץ א' נברא שהיא נשמה דקה מאד הנק' יחידה כו'. והיינו כמ"ש במד"ר* חמשה שמות נקראו לה נר"ן ח"י הרי יחידה היא ג"כ בכלל שמות הנשמה ועצם הנשמה למעלה מזה והוא הניצוץ קטן שהיא ממדרי' התחתונה שבבורא כו'.

(* מאמר זה נדפס בקו' בפ"ע (תשכ"ד). ההערות בשוה"ג, הן מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

בא פ' ט"ו: טז. (בשינוי ל' קצת).

מושיב מלכים לכסא: כן הוא גם בתו"א (פה, א) ובכ"מ. וכנראה הכוונה לאיוב לו, ז. וצ"ע.

שמ"א פ"ג: כנראה הכוונה לשער דרושי אבי"ע רפ"א.

כמ"ש במד"ר: בראשית פי"ד, ט (בשינוי הסדר).

ובשע"ק להרח"ו ז"ל ח"ג פ"ב כשמדבר בענין א"ק כ' עוד יש שם אור מחצב הנשמות שהוא לבוש לאור מחצב הספירות כו' ואו' שם דנשמה מבר' חי' מאצי' יחידה מא"ק, הרי דבחי' יחידה הוא מבחי' לבושים דא"ק וכמ"ש בע"ח שם דבא"ק יש נשמה וכלים ולבושים כו' דנשמה וכלים זהו בחי' הספירות דא"ק בבחי' אורות וכלים. ולבושים דא"ק זהו בחי' אור מחצב הנשמות כו' והוא כמ"ש במא' דפתח אלי' לבושי' תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין כו' דהנשמות הן מלבושים דבשרשן הן מלבושים דא"ק שזהו אור מחצב הנשמות כו'. ולפי"ז צ"ל דבחי' הניצוץ קטן שכ' בע"ח זהו מבחי' ספירות דא"ק דבזה שייך לומר מדרי' תחתונה שבבורא, עם היות דעצם ואמיתת ענין בורא ה"ז למעלה מהספירות שהן ג"כ מה שנמצאו ונאצלו מאוא"ס, ומ"מ הרי הספי' הן אלקות ממש (וגם הלבושים הן אלקות וי"ל דלבושים דאצי' וכ"ש דא"ק הן בכלל האצי'*) ורק ההיכלות דאצי' הן בחי' נברא וכמ"ש באגה"ק סי' ג'. ומ"מ אינו דומה לבושים להספי' דלבושים הן רק בחי' התפשטות לבד והספי' הן בחי' מהות אלקות וכמשי"ת, ובע"ח שם דלבושים והיכלות הן בחי' נפרדות מבחי' נשמות וכלים כו'. ובמ"א מבואר דלבושים דאצי' הן בחי' חיצוניות הכלים דאצי' (ואלקות דאצי' בורא ומהווה ב"ע כו' (ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו בענין א"ס)*. וכ"ש ספי' דא"ק שהן אלקות ממש והניצוץ אלקי שבנשמה שמבחי' אור מחצב הספי' יתכן לומר ע"ז שזהו בחי' תחתונה שבבורא, אמנם ידוע דחיצוניות א"ק הוא בחי' אריך של כל העולמות וכמ"ש המ"ח במסכ' כללות העולמות. והניצוץ קטן מבו' בע"ח שם פ"ג שזהו כמו בחי' עתיק. וא"כ צ"ל דבחי' ניצוץ הנ"ל הוא מבחי' פנימיות א"ק. ובחי' יחידה מבו' שם שזהו בחי' אריך כו'. וא"כ בחי' יחידה זהו מבחי' חיצוניות א"ק והניצוץ אלקי שלמעלה מבחי' יחידה זהו מבחי' פנימיות א"ק כו'. והענין הוא דמ"ש לבושי' תקינת לון הנה לבוש הוא בחי' התפשטות לא עצם ומהות הדבר וכמו לבושים דמחור"ד שהן רק התפשטות אור השכל, גם המח' שהיא לעצמו ה"ז בחי' התפשטות. דעצם מהות השכל הוא למעלה ג"כ ממח' וכמו בטרדתו בעומק ופנימיות השכל שאינו מרגיש באותיות כלל ולא באותיות מסודרים כו'. ועיקר עצמות השכל הוא בחכ' שלמעלה מאותיות כו'. כי האותיות הן לבושים שהוא בחי' התפשטות, ובעולמות אבי"ע הנה אצי' הוא בחי' עצמי שמושג שם מהות אלקות. ובי"ע הוא בחי' התפשטות בלבד דהיינו בחי' המציאות דמה שמושג בבי"ע הוא רק בחי' המציאות דאלקות, גם בעולם הברי' וכמ"ש כי לא יראני האדם וחי ואמרז"ל שהחיות הנושאות את הכסא אינן רואין את הכבוד כו' והיינו שמשיגים רק בחי' מציאות האלקות כו', ובאצי' מושג מהות אלקות כו'. והגם דהגילוי שבאצי' הוא ג"כ רק הארה לבד, ולכן באמת גם האורות דאצי' הן בחי' לבושים לגבי עצמות המאציל כו' וכמ"ש במ"א. זהו לגבי

בכלל האצי': כנראה צ"ל בכלל דבורא.

בענין א"ס: שם ד"ה ויולך ה'. ד"ה כי המצוה הזאת.

עצמות, שכל הגילויים בעולמות הוא בחי' הארה לבד. אבל לגבי בי"ע אצי' הוא בחי' מהות אלקות ממש, ולפי"ז י"ל דבחי' חיצוניות דא"ק שנק' אדם דברי' דכללות ה"ז בחי' לבוש כו', וזהו שנק' בשם מח' שהרי זהו בחי' מחה"ק על כללות ההשתל', ה"ז בחי' התפשטות דאוא"ס כו'. והגם דבמחה"ק כולם נסקרים בסקירה א'. ומ"מ מבוי' במ"א שזהו בחי' שטח וזש"א ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע דמבוי' במ"א* שזהו בחי' א"ק ה"ז נק' מרחבי רקיע כו'. ועם היות דמח' דא"ק היא בחי' הסכם בלבד לא מח' ורצון ממש כו' וכמ"ש בדרוש ג' בחי' אדם. ומ"מ ה"ז מח' שזהו בחי' לבוש לבד כו'. ולפי"ז בחי' ניצוץ אלקי דנשמה הוא מבחי' פנימיות א"ק, וענין בחי' פנימיות א"ק הוא שלמעלה מהתלבשות בכלים דא"ק* (וכמ"ש בדרוש הנ"ל דבחי' האור המתלבש בכלים נחשב בכלל הכלים וכמ"ש דמבחי' בינה' ולמטה הוא בחי' גרמוהי דהיינו בחי' האור והכלים דהכל הוא בחי' ברי' שבאצי' כו'. וכמו"כ בא"ק בחי' אור הקו המתלבש בכלים דא"ק הוא בכלל בחי' חיצוניות א"ק. ופנימיות א"ק הוא שלמעלה מהתלבשות בכלים. והוא מ"ש בע"ח שער המלכים שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק (ועמ"ש בב"י מאה"ז פ' תרומה ר"ח פתח אתה הראת לדעת) והיא בחי' אחרונה דבחי' אצי' דכללות כו' וכמ"ש בזהר"ק בראשית דט"ו דכשם דמל' דאצי' נעשה עתיק לברי' כמו"כ מל' דאצי' דכללות נעשה עתיק לאדם דברי' דכללות כו'. וזהו מדרי' תחתונה שבבורא כו'. ובאצי' זהו מבחי' מל' דאצי' דהיינו בחי' פנימיות המל' שהיא באצי' כו'. וי"ל ג"כ כמו שנעשית עתיק לברי' שזהו בחי' עצמות נקודת המל' כו'. וכמ"ש בע"ח שמ"ד פ"ה וזהו בחי' פני שזהו בחי' הפנימיות דנש"י כו'.

ב) והנה ב* מדרי' הנ"ל בנשמה הוא בחי' יעקב וישראל. שהרי לא כל הנשמה מתלבשת בגוף שהרי גם במלאכים אמרו"ל מלאך בשליש עולם עומד וכ"ש נשמות שהן למעלה ממלאכים שהגוף קטן מהכיל עצם הנשמה ורק הארה ומקצת מהנשמה הוא שמתלבש בגוף, אבל העיקר עצם הנשמה היא למעלה כו'. וזהו בחי' ישראל היינו ראש ושרש הנשמה שהיא למעלה כו'. ויעקב הוא בחי' רגל דנשמה שזהו בחי' נר"ן דנשמה המתלבשים בגוף כו'. ובעבודה בחי' רגל דנשמה הוא בחי' בכל לבבך ובכל נפשך שזהו בהאלקות המקור לעולמות כו'. דהאבה כל לבבך הוא ע"י ההתבוננות באור וחיות אלקי המתלבש בעולמות להחיותם שעז"נ לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך שאלקות הוא חיי העולם בכלל וחיי נפשו בפרט כו' והוא הנק' חיים וטוב ועז"נ ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע דכל הדברים הגשמיים בעצם הן בחי' מות ורע. והחיים והטוב הוא האלקות כו' וכמ"ש במ"א באורך שע"י ההתבוננות בזה יהי' חפצו ורצונו

דמבוי' במ"א: להעיר ממהד"ב דפיה"מ פצ"ב.

* בגוכ"ק חסר סיום החצע"ג.

(1 בגוכ"ק אין תי' זו. הערת המו"ל.

והנה ב': ראה בכ"ז (ובכללות המאמר) ד"ה ועתה אם נא, תרע"ח.

באלקות שיהי' גילוי אלקות בנפשו ובעולם כו'. ויתבונן איך שהחיות אלקי שבעולמות הוא הארה לבד ובאין ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס וכמו שכתוב ויצא כברק חצו שאינו אלא מחשבה אחת וכמאמר במחשבה אחת נבראו כל העולמות כו'. וכמו שמחשבה אחת אינה נחשבת כלל באדם לגבי כח המחשבה שלו וכל שכן לגבי עצמות הנפש, עאכו"כ דהמחשבה אחת אינה נתפסת מקום לגבי עצמות אוא"ס. ועל ידי התבוננות זאת איך שכל הגילויים שבעולמות הן באין ערוך לגבי עצמות עי"ז הוא האהבה דבכל נפשך שהיא הגדלת האהבה ביתר שאת מהאהבה דבכל לבבך כו'. וגם הו"ע אליך ה' נפשי אשא שהוא האהבה והרצוא להיכלל בעצמות אוא"ס כו'. אמנם בחי' ראש דנשמה הוא האהבה דבכל מאדך לצאת מגדר הגבלה לגמרי והוא ע"י ההתבוננות בבחי' אוא"ס ב"ה בהפלאה דאוא"ס ב"ה, והיינו שאין ההתבוננות בההארה המתלבשת בעולמות כ"א בהאוא"ס איך שהוא מופלא ומרומם מכל העולמות ומכל הגילויים כו'. וגם בבחי' הפלאה העצמות דא"ס שאינו בערך ובגדר הגילויים כלל ואינו שייך לומר ג"ז שמופלא מהגילויים כ"א שמופלא ומרומם מצ"ע כו' וכמ"ש במ"א. והוא בחי' דעת הנעלם שבנפש. דדעת הוא* הכרה והיינו מה שבעצם** הנפש יש הכרה בעצמות א"ס וכמו בן ג' שנה הכיר אברהם את בוראו כו' וכמ"ש במ"א. שע"ז הוא הדביקות דעצם הנשמה בעצמות א"ס והוא דביקות עצם בעצם כו'. וזהו בחי' פני היינו הפנימיות והעצמיות דנשמה שמגיע בבחי' פנימיות ועצמיות א"ס כו'. ובכדי להגיע לבחי' פנימיות זו זהו ע"י העבודה תחלה בהאהבה דבכל לבבך ובכל נפשך והיינו שיהי' תחלה ההשגה באלקות להשיג כל מה שאפשר להשיג ואח"כ בא לידי הכרה בעצמות א"ס שלמעלה מההשגה כו'. וידוע דהכרה זו הוא שנותנים מלמעלה. והיינו כאשר תחלה יש העבודה שבכח עצמו של האדם בעבודה אמיתית אזי נותנים לו מלמעלה ההכרה בעצמות א"ס והעבודה שמצד עצם הנשמה כו'. אך בזה"ג נא' ואנכי הסתיר אסתיר פני ביום ההוא דבחי' פני הנ"ל הוא בבחי' הסתר והעלם. והיינו מפני שהכניס בחי' פנימיות נפשו בעיני העולם בטרדות רבות ועצומות שתופס כל עצם נפשו (עס נעמט ארום דעם גאנצין עצם שלו). ובפרט בתאוות גשמיים שמעלימים ומסתירים ביותר כו'. והסבה לזה הוא העלם והסתר הכחות הגלויים כו'. שאם הכחות הגלויים היו בגילוי היינו שיהי' ההשגה וההתבוננות באלקות והוא העבודה שע"פ טו"ד דבכל לבבך ובכל נפשך כו' לא הי' בשו"א התלבשות והעלם עצם הנשמה בלבושים אחרים (רק מה שעצם הנשמה היא בבחי' העלם בעצם שלמעלה מבחי' גילוי כו') והי' התגלות עצם וראש דנשמה ע"י העבודה בבחי' הגילוי דהיינו בחי' רגל דנשמה כו'. אך מפני דאני ישנה בגלותא דענין השינה הוא בחי' התעלמות הכחות דראי' ושמיעה והיינו שלא יש השגה והתבוננות אמיתית

דדעת הוא: עיין בכ"ז ד"ה אז ישיר (ושלאחריו) עת"ר.
 (** כ"ה בגוכ"ק. ובנדפס — שבהעלם. הערת המו"ל.)

והרגש אמיתי באלקות רק הכל בבחי' מדמה בלבד כו' וזהו הגורם שילבש גם פנימיות נפשו בעניני העולם שז"ע אסתיר פני כו'.

ג) אך צ"ל והלא כתיב ולבי ער שגם בזה"ג דאני ישנה בגלותא ומ"מ ולבי ער היינו עצם הנשמה שהיא ער גם בזה"ג וכתיב צמאה לך נפשי כו' בארץ צי' ועיף כו' כן בקדש חזיתך פי' הלואי בקדש חזיתך באופן כזה כו' וכמ"ש במ"א. אך הענין הוא דבאמת כן הוא דבזה"ג לבי ער עוד יותר מבזה"ב, רק שהוא בבחי' כח נעלם. דענין אסתיר פני היינו בחי' אור הנשמה שהיא בבחי' העלם, ולבי ער היינו בחי' כח הנשמה שהיא בהתגלות בזה"ג והוא הכח דמס"נ בפו"מ שזהו דוקא בזה"ג, וכידוע דבזה"ב שהיו גילוי הכחות פנימיים לא הי' בהם ענין המס"נ כ"כ, ובזה"ג יש ביותר כח המס"נ הן במס"נ בפו"מ על קדה"ש והן במס"נ לעמוד על נפשו בתוקף עוז בקיום התומ"צ כו'. דאור הנשמה היינו בחי' רעו"ד ואהבה דבכל מאדך הנ"ל זהו בעלם בזה"ג. אבל כח הנשמה לעמוד בתוקף עוז זהו בזה"ג ביותר ועז"א כן בקדש חזיתך דהלואי הי' בזה"ב כח זה כו'. והו"ע הנסיונות שבזה"ג שבכא"א יש נסיונות ובקיום בפו"מ ועומד בנסיון שזהו מכח עצם הנשמה כו'. דהנה ענין הנסיונות הוא שהנסיון עצמו אינו דבר מצ"ע, ולא כמו הדברים הגשמיים שהן דבר מה ושייך בהם בירור משא"כ בנסיון. ופנימיות הענין הוא שכל הדברים הגשמיים יש בהם ניצוץ אלקי, וע"כ יש בהם כוונה אלקית והיינו שיהי' הדבר לש"ש ועי"ז מתברר הניצוץ ומתעלה לשרשו ונמשך עי"ז תוס' אורות כו'. משא"כ בנסיונות אין בהנסיון עצמו היינו בהדבר שעומד לנסיון אין בו כוונה אלקית. והרי יש בזה כוונה לעמוד נגדו, היינו שהכוונה אלקית בהאדם שיעמוד בנסיון. דבדברים הגשמיים יש בהם עצמן כוונה אלקית שיתבררו ויתלבנו ויתעלו כו'. משא"כ בהנסיון אין בהדבר עצמו כוונה אלקית כי אין בו ניצוץ אלקי (רק כמו בדברים האסורים) והכוונה אלקית היא בהאדם שיעמוד בנסיון ויתעלה עי"ז והעלי' היא למעלה הרבה יותר מהעלי' שע"י הבירורים כו' וכמ"ש כי מנסה ה' אלקיכם אתכם* שעל ידי הנסיון באים לבחינת הדעת וכמ"ש בלקוטי תורה ד"ה אחרי ה' תלכו. והיינו שעל ידי זה מתגלה בחינת דעת הנעלם הנ"ל. כי התוקף בנסיונות הוא מהתוקף דעצם הנשמה וכנ"ל שזהו כח הנשמה לעמוד במסירת נפש כו'. ועי"ז מתגלה בחינת אור הנשמה שהיא בחינת ההכרה והאהבה דבכל מאדך כו'. ובמדרש לך לך פמ"ב* אין לך שעה קשה כאותה שעה ואנכי הסתר אסתיר פני, ומאותה שעה אני מחכה לו שנא' וחכיתי לה' המסתיר פניו. כי ההסתר הוא בשביל זה שיהי' גילוי בחי' ההעלם דאי"ס שנסתר ונעלם בעצם כו'. וזהו וחכיתי לה' שהוא כענין יעשה למחכה לו בחי' עדן סתימאה* שיתגלה לעתיד כו' והוא ע"י וחכיתי לה' בזה"ג בריבוי הנסיונות שעומדים בנסיון

כי . . אתכם: סמיך אסיפא דקרא — לדעת.

לך לך פמ"ב: וכן הוא גם בפתיחתא דאסת"ר, רות רבה, יל"ש ועוד (בכולם בשינוי ל' וסדר).

למחכה . . סתימאה: ראה בכ"ז ד"ה זה היום תרס"ו ואילך.

בתוקף קיום המצות כו'. וזהו הדסה היא אסתר דהדסה היא בחי' פנימיות המל' כמו שהיא באצי' (וכמו שנעשית עתיק לברי' שזהו נקודה העצמיות דמל' כנ"ל), ובעבודה היא בחי' פנימיות הנפש דהיינו בחי' רעו"ד ע"י ההכרה דאוא"ס כו'. וזהו והוא עומד בין ההדסים ואמרז"ל סנהדרין דצ"ג ע"א דקאי על חנני' מישאל ועזרי' דמס"נ שלהם הוא בחי' ריח שזהו העלאת מ"ן בבחי' מקיף דנשמה שזהו מה שהנשמה נהנית ממנו כו' וכמ"ש במ"א. ומגיע בבחי' עצמות א"ס כו' וזהו בחי' הדסה כו' (ובחמ"ו הי' מס"נ בפומ"מ אך הי' בהם גם התגלות עצם אור הנשמה כו') והיא עצמה בחי' אסתר היינו בחי' מל' היורדת בריבוי ההעלמות וההסתרים דבי"ע כו'. והיינו בחי' לבי ער בחי' כח הנשמה דוחכיתי לה' המסתיר בכח המס"נ שעיי"ז נמשך עוד מדרי' עליונה וגבוה יותר בחי' עדן עילאה סתימאה דיעשה למחכה לו כו'. אמנם בכדי להיות וחכיתי זהו ע"י מרדכי שאומן את כנס"י וכדאי' במד"ר ר"פ בראשית ע"פ ואהי' אצלו אמון אמון פדגוג אמון מכוסה אמון מוצנע, והיינו נתינת כח ועוז לנש"י וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה שהתורה נותנת כח בנשמה לעמוד בתוקף עוז כו'. ואמון מכוסה הו"ע המצות שהן בחי' לבושים והן המשכת בחי' רצה"ע כו'. ואמון פדגוג אמון מוצנע י"ל שזהו גלי' וסתום דתורה כו' שכ"ז הוא הנותן כח לנשמה בזה"ג כו'. וזהו ויהי אמן את הדסה היא אסתר, דהדסה היא ממש בחי' אסתר דגם בזה"ג יש בחי' כח הנשמה ואדרבא ביתר שאת ויתר עז כו'. ומרדכי הוא האומן את כנס"י ע"י התומ"צ כו'.

בס"ד ש"פ צו ופ' פרה, עטר"ת.

וידבר הוי' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה הוי' כו'. וצ"ל מה"ע ב"פ הוי' דאחרי שאו' וידבר הוי' אל משה כו' הול"ל זאת חקת התורה אשר אני מצוה, או יאמר סתם זאת חקת התורה כו', ומה"ע אומרו עוד אשר צוה הוי'. ובמד"ר בא פיי"ט אי' יהי לבי תמים בחקיד חקת הפסח וחקת הפרה, למה ששניהם דומין זל"ז בזה נא' זאת חקת הפסח ובזה נא' זאת חקת התורה, ואי אתה יודע איזה חוקה גדולה מזו. משל לשתי מטרוניות דומות שהן מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות איזה גדולה זו שחברתה מלווה אותה עד ביתה והולכת אחרי'. כך בפסח נא' בו חוקה ובפרה נא' בה חוקה איזה גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכים לה שנא' ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת. וצ"ל מאחר שהן דומין זל"ז מה"ע איזה מהן גדולה. והענין הוא דשניהם דומין היינו שהן חוקים, דיש מצות שהן ציוויים ויש חוקים. והשאלה איזה חוקה גדולה כו'. וכללות הענין הוא, דהנה מצות בכלל וחוקים בפרט הן בחי' אוא"ס הסוכ"ע, דמצות הן רצה"ע שזהו בחי' סוכ"ע ובפרט חוקים שהן למעלה מהטעם. ובסוכ"ע הרי לא יש התחלקות

ולכן באמת המצות כולן שוות וכמ"ש אורח חיים פן תפלוס נעו מעגלותי לא תדע, ואמרז"ל אל תהי' יושב ושוקל מצותי של תורה, דקלות וחמורות שניהם שווין. דקלות וחמורות זהו בבחי' הטעם דחכ', אבל מצד עצם הרצון דמצות כולן שוין. והיינו דסוכ"ע לא יש בזה התחלקות כו', ומ"מ הרי גם בסוכ"ע יש מדרי'. וכמו שיש מקיפים כללים ומקיפים פרטים, דמקיף הכללי הוא בחי' עצם האור, ומקיפים פרטים הן בחי' התפשטות כו'. וידוע שיש ע"ס דעיגולים, עיגול הכתר ועיגול החכ' ועיגול הבינה כו' עד עיגול המל'. ובאמת יש בזה מדרי' עד אין שיעור, דבסוכ"ע הוא בחי' ספירות אין קץ, והוא מצד פשיטות האור, דמפני שהאור פשוט בעצם ע"כ הוא בבחי' ספי' אין קץ כו' וכידוע בפי' אנת הוא חד ולא בחשבון, דלהיותו חד בעצם ע"כ כשבא באצי' ה"ז בבחי' ולא בחשבון כו'. וכמ"ש באדר"ז כהאי בוצינא דאתפשט לכל סטר ועיבר וכד תרצה למינדע לון לא תמצא אלא בוצינא בלחודוהי כו'. הרי שדוקא בבחי' סוכ"ע הן מדרי' אין שיעור כו', רק שהכל הוא בבחי' א"ס ממש. וזהו דכד תרצה למינדע לון לא תשכח אלא בוצינא בלחודוהי, והיינו דהכל הוא בחי' א"ס כו'. ואינו דומה כמו בממכ"ע ששם הוא התחלקות היינו שמחולקים במדרי' אלקות שלהם, דחכ' ובינה וז"א ומל' מחולקים במדרי' אלקות שלהם כו'. ויובן זה ממ"ש בע"ח שמ"א פ"ד דכללות ההשתל' נכלל בה' מדרי', שרש נשמות גופים לבושים והיכלות, דה' מדרי' אלו ישנם בכל עולם בפרט. ובכללות העולמות שרש הוא בחי' א"ק, ונשמות אצי', וגופים בריאה, ולבושים יצי', והיכלות עשי'. והרי גופים ונשמות הן מדרי' מובדלות זמ"ז, דגופים בחי' כלים ונשמות אורות. וכן לבושים והיכלות מובדלות מכלים, וכמש"ש פ"ה שהן מובדלות מג' מדרי' הנ"ל, כמו"כ גם נשמות מובדלות מבחי' שרש. וא"כ בכל עולם בפרט דשרש הוא בחי' כתר ונשמה בחי' חכ' וגופא בחי' בינה ולבושים והיכלות ז"א ומל'. דחכ' עיקרה בחי' אור ולכן חכ' היא בחי' אצי' שבאצי', ובינה עיקרה בחי' כלים כו', וכמש"ש פ"ז דבינה נק' בית גופני לגבי חכ', ונק' גרמוהי לגבה, הרי שמחולקים בעצם מדריגתם. דעם היות דאצי' בכלל הוא בחי' אלקות ממש כמש"ש, מ"מ זה בחי' אלקות דאור וזה בחי' אלקות דכלים ודבחי' לבושים כו'. משא"כ באוא"ס הסוכ"ע הכל הוא בחי' א"ס ממש בלי התחלקות מדרי', ומ"מ הוא בחי' א"ס בבחי' חכ' וא"ס בבחי' בינה כו', והכל הוא בחי' הרצון בחכ' והרצון בבינה (עמ"ש בבה"ז שמות ע"פ תשורי מראש אמנה). וידוע דהרצון יכול להיות בכולם בשוה, שאף גם בעשי' יכול להיות תוקף הרצון כמו בחכ'. ולא כמו בממכ"ע הרי האלקות דכלים לא יהי' בחי' אור. ויכול להיות הזדככות הכלי שיהי' כמו האור, ומ"מ ה"ז אור דכלים לא אור דבחי' האור כו' (וכאשר הכלי נעשה אור ודאי יש בזה יתרון גדול, ומ"מ ה"ז בחי' אור דכלים כו'). ובבחי' סוכ"ע הרי יכול להיות בחי' הרצון היינו בחי' אוא"ס במדרי' התחתונה כמו במדרי' העליונה ממש כו' (ועמ"ש מזה בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב). וזהו שהן דומין ול"ז ומ"מ שייך לומר איזה גדולה מזו כו'. וביאור הענין צ"ל תחלה שרש ענין

חקת הפסח. דהנה* הפסח הי' על יצי"מ, ונצטוינו לזכור יצי"מ בכל יום, וכמ"ש למען תזכור יום צאתך מאמ"צ כל ימי חייד, ודרש בן זומא ימי חייד הימים כל ימי חייד להביא הלילות שמזכירין יצי"מ גם בלילות וכ"ש בימים. ושרש ענין גלות מצרים הוא שיהי' גילוי ש' הוי', דבתחלת ספור גאולת מצרים כתי' וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, וג' מצרים הוא להיות גילוי ש' הוי' וכמ"ש לכן אמור לבני' אני הוי' והוצאתי והצלתי וגאלתי כו', שהגאולה היא מש' הוי'. דהנה בברה"ע כתי' בראשית ברא אלקים דבריאית והתהוות העולמות הי' מש' אלקים שהוא מדת הצמצום וההעלם, וכמארז"ל בחגיגה שהי' הרקיעים נמתחים והולכים עד שגער בהם הקב"ה וא"ל די, וזהו ש' שדי שאמר לעולמו די. וידוע דבשרשו הוא בחי' הצמצום הראשון שהי' באוא"ס, דתחלה הי' אור הא"ס בבחי' התפשטות והתגלות האור והצמצום הוא שיהי' התעלמות והפסק האור כו', ומזה הוא כל ההעלמות וההסתרים שבעולם כו'. דהנה כל הנבראים שלמטה יש להם שרש ומקור למעלה וכמ"ש בזהר עביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה דכל נברא ונמצא שלמטה יש לו שרש ומקור בעולם העליון הרוחני. רק שהנברא שלמטה הוא כמו משל לאותו המדרי' שהיא בעולם הרוחני. וכמו משל הרי יש לו שייכות אל הנמשל, וכנוודע דמשל ונמשל באמת הן דבר א', ומ"מ המשל הוא דבר זר ממש מהנמשל, וכמו"כ הנברא שלמטה הוא כמו משל לבד לגבי שרשו בעולם הרוחני. וכמו"כ אותה המדרי' שבעולם הרוחני הי' משל לגבי שרשו בעולם העליון יותר וכן גבוה מעל גבוה כו'. וכמו יום ולילה שלמטה שהן אור וחושך וכמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה. ויש יום ולילה גם בעולם הרוחני שהן אור וחשך. דאור וחשך הגשמי שלמטה הי' רק משל אל אור וחשך שלמעלה. וכמו שגם בנפש יש אור וחשך, דכחות הנפש הן בחי' אור וגילוי, וכמו גילוי המדות הי' אור וגילוי, וכ"ש אור השכל שהחכ' נק' אור וכמ"ש הכסיל בחשך הולך. דאור השכל הוא גילוי ממש בנפש, והי' אור רוחני לגבי אור שלמטה שהוא אור גשמי שנתפס בחוש הראות, וראי' הרי תופס דבר גשמי, ואור שכל אינו נתפס בראות להיותו אור רוחני. ויש גם ראיית עין שכל, שזהו אור נעלה ביותר כו'. ויש ג"כ חשך בנפש והי' ההעלם שזהו ג"כ חשך רוחני שלמעלה מחשך גשמי. וכן יש ענין החשך בשכל שהוא העדר ההשגה, ובזה יש העדר השגה מצד קוצר המשיג ויש שמצד עומק המושג שכ"ז מדרי' זה למעלה מזה, והכל בבחי' הרוחני, דאור וחשך הגשמי הוא באין ערוך כו'. וכמו"כ בעולם הרוחני יש בחי' אור שהוא בחי' הגילוי ויש בזה כמה מדרי' באופן הגילוי, שהאור שלמטה הי' רק משל לגבי האור שלמעלה, וכן כל מדרי' לגבי המדרי' שלמעלה ממנה כו'. וכמו"כ בחשך והעדר השגה, יש שמשום שהנברא אינו יכול לקבל את האור והגילוי, ויש שבבחי' העלם בעצם שאינו בגדר גילוי, וכמ"ש ישת חשך סתרו כו'. ובילקוט ס"פ נשא אי' דמ' יום שהי' משה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דהנה חג.)

בהר מנין ידע אימתי יום ולילה כשאמרו קדוש ידע שהוא יום וכשא' ברוך ידע שהוא לילה. וקדוש וברוך הו"ע שרפים ואופנים, דשרפים עומדים ממעל לו שמשגיגים איך שאוא"ס קדוש ומובדל מהעולמות ועי"ז הם בתוקף הרצוא והתשוקה לצאת מנרתיקן ליבטל וליכלל באוא"ס ב"ה. והאופנים וחיות הקדש הן ברעש גדול שהרעש הוא מהעדר השגה שידועים שיש דבר שלמעלה מהשגתם שאינו מושג להם ומזה הוא הרעש שלהם. והמבוקש שלהם הוא ברוך כבוד ה' ממקומו, שיהי' גילוי האור, שזהו מצד החשך והעדר הגילוי ע"כ רוצים בהגילוי אור. וכמו מי שיושב בחשך הי"ה מתאוה אל האור וכמ"ש נפשי אויתך בלילה, דבלילה בזמן החשך נפשי אויתך להיות בחי' גילוי אור כו'. ושניהם הם בתכלית הביטול, רק שבשרפים הוא בבחי' העלאה ובאופנים הוא בבחי' המשכה. דיום ולילה שלמטה הוא באין ערוך לגבי זה, והוא כמשל לבד, ומ"מ ידע משה מזה אימתי יום ולילה, מפני שזהו שרש בחי' יום ולילה, רק שהוא באין ערוך כו'. ובאצי' י"ל שזהו בחי' אורות וכלים, שהאור הוא בחי' גילוי והכלי היא בחי' העלם כנודע. וטבע האור הוא לעלות למעלה, דלהיות שהאור דבוק במקורו ע"כ יש בו טבע העלי' והרצוא למעלה כו'. והכלי היא בבחי' ירידה והמשכה, והיינו שהכלי ממשיך האור להיות בבחי' ירידה והמשכה, וכידוע שהכלים ממשיכים את האור כו'. ויש בכלים ג"כ בחי' עלי', וכמו בשבת שאז עליית העולמות והכלים, והעלי' היא שהכלים עולים ומלבישים אור עליון יותר כו'. ובד"כ העלי' הוא שבביל ההמשכה, שיהי' גילוי אור עליון יותר כו'. דהרצוא שבשביל השוב העיקר הוא בבחי' הכלים כו'. וזהו דאי' שם בילקוט עוד דכאשר למדו אתו תושב"כ ידע שהוא* וכשלמדו אתו תושבע"פ ידע שהוא לילה. ומה שתושבע"פ נק' לילה זהו כמארז"ל ע"פ במחשכים השבני זה תלמוד בבלי שת"ב נק' חשך. וידוע דתושב"כ ותושבע"פ הן חו"ב דחכ' היא בחי' אור ובינה בחי' הכלים כו' כנ"ל. ובשרש אור וחשך הוא הקו הנמשך מאוא"ס והצמצום הראשון כו'. ואנו אומרים גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור, שזהו מדת יום ומדת לילה כו' דיום ולילה שלמטה הי"ז רק כמו משל לבד כו'.

ב) וכמו"כ הוא בכל הנבראים וכמו הארי' שלמטה שרשו מפני ארי' שבמרכבה והרי אין ערוך לגבי הארי' שבמרכבה, והי"ז כמו משל לבד. וידוע שיש כמה מדרי' מרכבה, וכמו מרכבה דיצי' ומרכבה דברי', ויש בחי' מרכבתא עילאה דאצי', שזהו בחי' חג"ת דאצי'. דפני ארי' שבמרכבה דברי' הי"ז משל לגבי בחי' חסד דאצי', וכן חסד דאצי' הי"ז משל לגבי בחי' חכ' דאצי' שנק' ג"כ ארי' דארי' אותיות ראי' שזהו בחי' חכ' וכמ"ש וירא ראשית לו. וכן חכ'** היא בחי' משל לגבי בחי' ארי' שלמעלה ממנו והיינו בחי' כתר שנק' ג"כ ארי' וכמ"ש ארי' שאג מי לא יירא ה' אלקים דבר מי לא ינבא, ואי' בספרים שזהו הדבור דאנכי ה' אלקיך שהוא בחי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שהוא יום.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: חכ' דאצי'.

כתר כו'. הרי שכל מדרי' היא כמשל לגבי מדרי' שלמעלה כו'. ועז"נ וידבר שלמה שלשה אלפים משל, והיינו שהשיג שלשה אלפים מדרי' שהן כמשל זל"ז. והיינו דכל נברא שלמטה ידע שרשו בעולם העליון וכן גבוה מעל גבוה עד ג' אלפים מדרי' שהי' מגלה בהשגתו כו'. ולהיות דשלמה הוא בחי' מל' דאצי' מקור דבי"ע ע"כ השיג ג' אלפים מדרי' נגד ג' עולמות בי"ע כו'. וזהו דאי' במד"ר תרומה כל מה שברא הקב"ה למעלן ברא כנגדן למטן למעלן שרפים עומדים ולמטן עצי שטים עומדים. דשרפים הן עצי שיטים, וכתי' אז ירננו עצי היער קאי על מלאכים. וכן באדם כתי' כי האדם עץ השדה, שהמלאכים והאדם נמשלו לעץ. והמשל בזה הוא כמו העץ שצומח מקטנות לגדלות, דבתחלה הוא אילן קטן ומתגדל ונעשה אילן גדול, כמו"כ המדות הן בחי' צומח שצומחין מקטנות לגדלות. וכמו מיכאל שהוא בחי' אהבה ומ"מ קודם שאו' שירה או קודם ששולחין אותו באיזה שליחות המדה היא בקטנות, וכשאו' שירה או שהוא באיזה שליחות מתגדל האהבה בתוקף ועוז, שהרי המלאך בעת השליחות יכולא* לקרוא א"ע בש' הוי', וכמ"ש בי נשבעתי נאום הוי', וכתי' ותקרא ש' ה' הדובר אלי'. והיינו מפני שבעת השליחות הוא בטל כ"כ אל המשלח עד שזהו כל מהותו, והי' הגדלה יתירה כו'. וכן האדם שנא' בו כי האדם עץ השדה, היינו ג"כ בהמדות שלו, דקודם שמתבונן בגדולת הבורא המדה היא בקטנות, וכאשר מתבונן ומעמיק דעתו באלקות אזי המדה היא בתגבורת האהבה והתשוקה כו'. והרי העץ הגשמי הוא רק משל לבד להמדות שבאדם ומלאכים כו'. וכן גם התורה נא' בה כאשר יאמר משל הקדמוני שהיא ג"כ משל. ויתפרש בשני אופנים, הא' שקאי על תורה שלמטה שנתלבשה בענינים גשמיים, ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי, וכן המחליף פרה בחמור כו'. דכמו שלומדים תורה במתיבתא דרקיע הרי אינו שייך שם צמר וקלף גשמי רק שם הוא השגה רוחניות, דציצית הו"ע ויקחני בציצית ראשי, דהיינו בחי' קוצי דשערי דז"א שמכה ברישא דנוק', ותפילין ד' בתים ד' מוחין שהן מבחי' שערות דאריך כו', והמחליף פרה בחמור הוא דפרה היא מבחי' פני שור מהשמאל שהניצוץ אלקי שבזה יש לו כלי טהורה, ובחמור הכלי היא בלתי טהור, וע"כ בפרה יכול להיות הבירור בדרך קירוב משא"כ בחמור הוא בדרך ריחוק. ויש בזה יתרון. וכידוע בענין מל"ת ומ"ע, דמל"ת הן למעלה ממ"ע דשמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח כו'. והמחליף פרה בחמור הוא כאשר הוא כחמור למשא בעסק התורה הרי צריך להיות נהנה בהחליפים בבחי' יתרון האור כו'. ובכ"ז התורה שלמטה היא בחי' משל לגבי רוחניות הענינים כו'. והב' שגם תורה שלמעלה היא משל לגבי א"ס קדמוני ש"ע. ולכן דוד הי' מחבר תורה של מעלה בהקב"ה מפני שהיא כמשל לבד כו'. רק שהמשל דתורה אינו כמו המשלים בעולם דהמשל דתורה הוא שמהמשל יודעים את הנמשל, והיינו שע"י עסק** מתחבר בהאוא"ס שבתורה, משא"כ המשלים שבעולם ה"ה בחי' העלם והסתר ממש. וכמו הארי' שלמטה הרי אין אנו יודעים ממנו כלל את בחי' ארי'

(* אוצ"ל: יכול.)

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: עסק התורה.)

שבמרכבה שאו' קדוש כו'. וה"ז בחי' העלם והסתר לגמרי כו'. וכל אלו ההעלמות וההסתרים הן מש' שדי שאמר לעולמו די, שמבחי' ההגבלה והצמצום הוא כל ההעלמות שבעולמות, שכל מדרי' היא רק כמשל לגבי מדרי' העליונה כו'. והנה באברהם גבי מצות מילה כתי' אני אל שדי, ולכאו' * דברה"ע הי' ע"י ש' שדי, מה נתחדש לאברהם שא"ל אני אל שדי. אך שם פירש"י והוא מהמד"ר שדי באלקותו לכל ברי'. ולפ"ז יש בתי' די שני ענינים, הא' די ל' הגבלה ממש, וכמו שא' לעולמו די דהיינו עד פה תבוא ולא יותר. והב' כמו די מחסורו שנא' גבי צדקה שאמרז"ל אפי' סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, וכמ"ש והריקותי לכם** עד בלי די ואמרז"ל עד שיבלה שפתותיכם מלומר די. והיינו ריבוי ההשפעה עד שדי ומספיק שהכל יאמרו שההשפעה היא די והותר, וכמו במלאכת המשכן שנא' והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר. וכמו"כ הוא ההפרש בין ש' שדי דברה"ע שהוא שא' לעולמו די שהו"ע עד פה תבוא כו', דברה"ע נתחדש ענין ההעלם וההסתר, דתחלה הי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל ובברה"ע נתחדש להיות בחי' העלם האור כו', וכמ"ש במ"א. וש' שדי שנא' לאברהם הוא שיהי' גילוי אלקות בעולם שזהו ג"כ משרש ומקור העולם רק שהוא שיהי' גילוי, וזהו שדי באלקותו לכל ברי' שיהי' גילוי אלקות שמזה יכול להיות ג"כ ניסים שזהו בחי' גילוי כו'. רק שהן ניסים נסתרים שבדרכי הטבע וכמו נס אסתר שהי' מלובש בדרכי הטבע ומ"מ נא' ע"ז ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו, שראו בזה גילוי אלקות כו'. וכן הניסים שבכל יום למי שמשים לב לזה שרואים בכי"ו ניסים ונפלאות רק שמלובשים בטבע כו'. וזהו שדי באלקותו לכל ברי' של העולם שהוא בחי' מציאות דבר זה די ומספיק שיש בחי' גילוי אור כו'. אמנם בכדי שיהיו ניסים היוצאים מדרכי הטבע לגמרי וכמו קרי"ס שהי' נס גלה שיוצא מדרכי הטבע לגמרי זהו מש' הוי', דש' הוי' הוא הי' הוה ויהי' כא', והיינו בחי' שלמעלה מהגבלה דש' אלקים וש' שדי, דשני השמות האלו הן בחי' הגבלה וש' הוי' הוא בחי' בל"ג כו'. דהנה כתי' גדול אדונינו ורב כח ולתבונתו אין מספר, ואי' בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים פרסאות כמנין ורב כח, דהפרסאות הן פרסאות של מעלה שזה מספר עצום, ומ"מ ה"ז בחי' מספר, אבל ולתבונתו אין מספר. ולכאו' הול"ל אין חקר, מה"ע אין מספר. אך הענין דקאי על השגות דג"ע, דהגם דאי' בספרים שני מדרי' ג"ע, געה"ת וגעה"ע, הרי יש מדרי' עד אין שיעור וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל, ואמרז"ל ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, היינו בריבוי העליות עד אין שיעור. ובין כל על"י ועל"י צ"ל טבילה בנה"ד, מפני שהמדרי' הן בבחי' בל"ג כו', וכמו ר"ז צם מאה תעניתא בכדי לישכח ת"ב. דהנה אמרז"ל במד"ר ע"פ וזהב הארץ ההיא טוב, אין תורה כתורת א"י ואין חכ' כחכמת א"י. דכל רב

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ולכאו' מכיון.

** כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: לכם ברכה.

מבבל וכל רבי מא"י שמתוסף יו"ד, ולכן היו סמוכים איש מפי איש עד מרע"ה. וע"כ צם מאה תעניתא שלא יבלבל אותו השגת ת"ב כו'. וכמו"כ בג"ע צ"ל בין כל עלי' טבילה בנה"ד, והיינו מפני שהן מדררי' מובדלות כו' (ועמ"ש בד"ה וישם את הכיור, עטר"ת) והוא מפני שבג"ע נא' ש' מלא ויטע הוי' אלקים ע"כ ההשגות הן בבחי' בלי מספר מפני שש' הוי' הוא בחי' האור דבל"ג כו', וע"י גילוי ש' הוי' בעולם נמשכים ניסים שלמעלה מהטבע לגמרי כו'.

ג) **אמנם** בכדי שיהי' גילוי ש' הוי' צ"ל יצי"מ, והיינו היציאה מהמיצרים וגבולים. דכמו שיש מצרים בלעו"ז כמו"כ יש מצרים בקדושה והו"ע המיצרים וגבולים שבעולם דמן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ובין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק עובי כל רקיע כו'. שזהו מש' שדי שאמר לעולמו די שמזה הוא המיצר וגבול כו'. וצ"ל היציאה מהמיצר כו'. וז"ע העבודה דתפלה שאו' בק"ש שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, שמע הוא ל' שמיעה והשגה, והוא להתבונן דהוי' אלקינו הוא הוי' אחד, אין כיוצא בו דאין ערוך לך, שכל העולמות שנתהוו הן באין ערוך כלל לגבי עצמות. דענין הערך הוא בסדר השתל', היינו בבחי' הגבלה, וכמו א' לגבי אלף אלפי' וריבוי רבבות שיש בזה ערך, וכמו יכולני לשער כמה טיפים יש בים כו'. אבל גבול לגבי בל"ג הוא באין ערוך לגמרי. והיינו דלגבי אוא"ס העולמות הן באין ערוך כלל, וע"כ הן כלא חשיבי ממש. וע"י ההתבוננות בזה נעשה הרצוא להיכלל בעצמות אוא"ס. וזהו ואהבת את ה' אלקיך, שהוא בחי' האהבה והתשוקה להיכלל בעצמות אוא"ס. וז"ע יצי"מ שהוא היציאה מהמיצר וגבול דעולמו' ולהכלל באוא"ס הבל"ג כו'. והנה אם רץ לבך שוב לאחד, היינו תומ"צ, שבזה מתייחד עם אוא"ס ב"ה. וזהו שאו' בק"ש והיו הדברים האלה ואמרו'ל בד"ת הכתוב מדבר. דאחר שמתעורר באהבה להיכלל באוא"ס ב"ה יהי' השוב בעסק התומ"צ, שבזה יתאחד באוא"ס, דתורה היא תורת הוי' ומצות מצות הוי' וכמ"ש למען תהי' תורת הוי' בפ"ך. ועל המצות מברכין אשר קדשנו במצותיו שהן המצות שהקב"ה בעצמו עושה, דהקב"ה מניח תפילין והקב"ה מתעטף בציצית כו'. ובמד"ר ע"פ מגיד כו' חקיו ומשפטיו לישראל, מלך בוי"ד מצווה לאחרים לעשות והוא אינו עושה, אבל הקב"ה מה שהוא עושה מצווה לישראל לעשות, וזהו חוקיו ומשפטיו שהוא עושה כבי'. ולכן נתלכשו תומ"צ בדברים גשמיים דוקא ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי כו', דמפני עוצם מעלתם א"א לבוא כ"א בדברי' גשמי' דכל הגבוה ביותר א"א לבוא כ"א דוקא למטה ביותר. ועד"מ אותיות החותם החקוקים על אבן טוב א"א לקרוא האותיות מצד בהירות האב"ט, רק כשחותמין על השעוה או טיט יכולים לקרוא האותיות. כמו"כ תומ"צ מעלתם א"א להיות בדברים רוחניים כ"א בדברי' גשמיים. והיינו מפני שזהו בחי' אוא"ס הבל"ג א"א להיות ברוחניות שהוא בחי' אר"כ כ"א בגשמיות שאינו בבחי' כלי כו'. וזהו שהמלאכים שבקשו תורה וא' אשר תנה הודך על שמים לא ניתן להם. כי תומ"צ כמו שהוא למטה א"א להיות בהם, שאין יצה"ר בהם, כ"א שיקיימו ברוחניות

א"א להיות התגלות התורה ברוחניות, וכמשל אותיות החותם שעל אב"ט א"א לקראו האותיות. וכמו רא"י שתופס דבר גשמי דוקא ושמיעה תופס דבר רוחני. והיינו מפני שרא"י למעלה משמיעה ע"כ תופס דוקא דבר גשמי כו'. וכמו"כ תומ"צ להיותם במדרי' גבוה מאד ע"כ צ"ל בגשמיות דוקא כו'. וזהו דבהאבות כתי' ושמי הוי' לא נודעתי להם, דקיים אאע"ה כל התורה עד שלא ניתנה, והיינו שקיימו התורה ברוחניות, ואין זה אמיתית ענין התורה, וכמ"ש במד"ר ע"פ לריח שמניך טובים, כל המצות שעשו האבות ריחות היו, היינו כמו ריח שהוא הארה לבד, אבל אנו שמן תורק שמך, דבר שמריקין מכלי אל כלי בחי' המשכת העצמי כו'. והיינו דמאחר שקיימו ברוחניות ה"ז הארה לבד כו'. וזהו דבמ"ת הי' גילוי ש' הוי', שניתנה תומ"צ בגשמיות כו'. ובכדי שיהי' גילוי ש' הוי' הוא ע"י יצי"מ שהוא היציאה מהמצרים וגבולים ועי"ז הוא גילוי אוא"ס בתורה כו'. וזהו שצ"ל זכירת יצי"מ בכי"ו, דהיינו הרצוא והיציאה מהמצר וגבול והשוב בתומ"צ שמתאחד באוא"ס ב"ה. וזהו"ע חוקת הפסח, פסח הוא ל' דילוג, וכמ"ש ופסח ה' על הפתח, והיינו שיהי' המשכת ש' * בתומ"צ הגשמיים ה"ז דילוג גדול. וענין חקת הפסח הוא החקיקה להיות בחי' כלי לזה. והיינו להיות כלי ריקן מרצונות זרות ולהיות האהבה לה' שיהי' רצונו וחפצו באוא"ס. וכאשר יש האהבה לאוא"ס כנ"ל, אזי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח שיהי' גילוי אוא"ס בתורה כו'. וזהו שמברכין על המצות ברוך אתה ה', שזהו ברכה והמשכה, והיינו ע"י הקדמת האהבה תחלה. וז"ע חקת הפסח, דפסח הוא הגילוי שע"י יצי"מ שנמשך גילוי ש' הוי', וצ"ל החקיקה שיהי' כלי לזה כו'.

ד) **אמנם** ענין חקת הפרה בעבודה הו"ע התשובה. דהנה בפרה אדומה הי' שריפת הפרה שנשאר רק האפר, ומה"ע שריפת הפרה. הענין הוא, דהנה כל דבר מורכב מד' יסודות ארמ"ע, ומהותו ועצמו של דבר הוא יסוד העפר, וכמא' הכל הי' מהעפר, ומג' יסודות הוא ציור הדבר, וע"י השריפה באש יוצאים הג' יסודות בהעשן, והיינו שנשרף ציור הדבר ונשאר האפר, דאפר הוא דאשתאר מנורא, שזהו עצם הדבר. וזהו ג"כ ענין שריפת הפרה, דאי' בזהר פרה דקבילת משמאלא ומאן איהו לשמאל דא פני שור מהשמאל. דפני שור שבמרכבה הוא בתגבורת התשוקה להכלל באוא"ס ב"ה. ובריבוי ההשתל' נשתלשל מזה הנה"ב שהוא כח המתאוה, שהנטי' שלו הוא להתאוות דברים גשמיים דברים המותרים, ויכול להתאוות גם דברים האסורים ח". והנה כח המתאוה בעצם אינו רע הגם שהנטי' שלו הוא לדברים גשמיים מ"מ הוא כח מתאוה פשוט שיכולים להטותו גם לאלקות שירצה באלקות. אך התאוה שמתאוה תאוה גשמיות זהו כלי להכח המתאוה שמתלבש בתאוה ורצון זר, והוא ציור הנעשה בכח המתאוה, שהוא כמו חומר פשוט, והתאוה הוא ציור בהכח המתאוה, והציור הוא רע גמור. וכן המחוו"ד שמחשב ומהרהר ומדבר איך להשיג תאוותו וכ"ש המעשה ה"ה רע גמור, ואינו שייך בהם עלי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ש' הוי'.

כלל אבל כח המתאווה יכול לעלות ולהתהפך לאלקות והוא בהסרת הלושבים הצואים הן הרצון והמחדו"מ כו'. והיינו ע"י התשובה כאשר הוא ממארי דחושבנא בפרטי עניינו הלא טובים ומתבייש מהם בעצמו ומתמרמר בנפשו על הריחוק מאלקות שע"ז נעשה עקירת הרצון מהם ומתבטל באמת ציור הרע. והכח המתאווה נעשה אדרבא בתוקף גדול ביותר בבחי' רצוא לאלקות יותר מרעו"ד שע"י ההתבוננות בה' אחד, דהקריאה הבאה מן המיצר הוא בתוקף הרבה יותר כו'. וז"ע שריפת הפרה שנשרף כל הציור שהוא הרע גמור ונשאר האפר שהוא עצם ומהות כח המתאווה שמתהפך לאלקות בתוקף הרצוא ביותר כו'. וע"ז ממשיכים מדרי' עליונה יותר, דבע"ת משכין לי' בחילא יתיר. והוא מ"ש ונתן עליו מים חיים והו"ע מקור מים חיים את הוי' שממשיכים גילוי ש' הוי' במדרי' עליונה יותר. דמצות הן ג"כ המשכת ש' הוי' זהו בחי' ש' הוי' דלתתא וע"י התשובה ממשיכים ש' הוי' דלעילא. והו"ע שעד שלא נבה"ע הוי' הוא ושמו בלבד בחי' שמו הכלול בעצמותו שזהו בחי' עצם האור כו'. ולכן ע"ז מתמלאים כל הפגמים בתומ"צ, שהפגם הוא בש' הוי', וכמ"ש בק"ש שעהמ"ט אם פגמתי באות יו"ד של שמך הגדול בביטול ק"ש כו'. וע"י התשובה מתמלאים כל הפגמים מפני שממשיכים מבחי' עצמות אוא"ס כו' וזהו ממעמקים קראתיך הוי' שקורין ש' הוי' מחדש היינו ש' הוי' דלעילא הכלול בעצמותו כו'. וזהו משל לשתי מטרוניות כו' וא"י איזה היא גדולה, פי' ל' גדולה, דהנה כתי' גדול הוי' כו', ולגדולתו אין חקר. והיינו דחקת הפסח ג"כ גדולה שממשיכים ש' הוי' שנק' גדול הוי', ולגדולתו אין חקר היינו לגדולתו העצמות אין חקר כלל וזה ממשיכים ע"י חקת הפרה שהו"ע התשובה כו'. ולפ"ז אינו מובן מהו השאלה איזה גדולה מזו מאחר דחקת הפרה הוא בחי' ש' הוי' דלעילא. הענין הוא כנ"ל, דהכל הוא אוא"ס ממש, דגם בחי' התפשטות האור הוא בחי' אוא"ס הבל"ג, ויכול להיות בזה כל הגילוי דאוא"ס גם בחי' עצם האור. דאין זה כמו בהגילויים דסדר השתל' דהארה ועצם מובדלים זמ"ז כו', ובאוא"ס הסוכ"ע יכול להיות בהתפשטות כל עצם האור כו'. והראי' שכן יהי' לעתיד שיהי' גילוי ש' הוי' דלעילא ויהי' הגילוי ע"י ש' הוי' דלתתא, וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקים כו'. הרי יהי' ש' הוי' דלעילא כמו שהוא ולא כמו עכשיו דש' הוי' נמשך ע"י ש' אלקים הגילוי הוא רק הארה לבד, וכאשר יהי' הגילוי ע"י ש' הוי' דלתתא יהי' גילוי עצם האור כמו שהוא כו'. הרי שבהתפשטות האור יכול להיות התגלות עצם האור. וע"כ שייך השאלה איזה חוקה גדולה כו'. ומ"מ פרה גדולה שהיא בחי' ש' הוי' דלעילא, ובפרט שע"י הפסח הגילוי הוא ש' הוי' דלתתא בחי' התפשטות האור, וע"י הפרה גילוי בחי' עצמות האור כו'. ועוד דהמשל משתי מטרונות ידוע דמטרוניתא היא בחי' מל', ושתי מטרונות הן בחי' מל' דאצי' ומל' דבינה, והרי מל' דבינה למעלה ממל' דאצי'. ומ"מ שייך השאלה איזה חוקה גדולה, שהרי בעליות המל' בה' עליות דלעתיד כמו* הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד תהי' המל' למעלה מבינה, וכמ"ש ביום ההוא

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כמ"ש.)

יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני, ים הקדמוני הוא בחי' חכ', ותהי' ההמשכה מבחי' מל' בבחי' חו"ב כו'. ומ"מ עכשיו חוקת הפרה גדולה שהיא בחי' מל' דבינה וחקת הפסח בחי' מל' דאצ"י כו'. ושרש ההפרש בין פסח לפרה הוא דפסח היא גאולה דמצרים ופרה היא גאולה דלעתיד, וכמ"ש במד"ר דבפרה מרומז הד' גליות. דהנה גלות מצרים הי' הקדמה למ"ת, שע"י שנצרפו בכור הברזל דמצרים זכו למ"ת. אמנם זהו בחי' חיצוניות התורה שמש' הוי' דלתתא, אבל ע"י התשובה יהי' גאולה העתידה וכמא' אין ישראל נגאלין אלא בתשובה כו'. ועי"ז יהי' גילוי בחי' פנימיות התורה, וכמ"ש ישקני מנשיקות פיהו שזהו טעמי תורה שיגלה משיח כו'. ולכן חקת הפסח הוא הגילוי דג"ע כנ"ל בענין ולתבונתו אין מספר, ואפר פרה הוא לטהר מטומאת מת, והר"ע תחה"מ שיהי' בב"א. וזהו יהי לבי תמים בחקיק, ב' חוקים חוקת הפסח וחוקת הפרה שהן תומצ' ותשובה שצריכים להיות שניהם. דתשובה אינו על חטא ועון כ"א הו"ע החזרת פב"פ. ועד"מ שני בנ"א שעומדים סמוכים זל"ז רק שעומדים אב"א הי"ז ריחוק, וכשמחזירין פניהם זל"ז הי"ז קירוב. כמו"כ בעבודת ה' כשמיקים מצות ה' ה"ה בבחי' קירוב, אבל כאשר האהבה אינו אמיתית כ"כ וכן קיום המצות אינו כדבעי הי"ז ריחוק, וצ"ל תשובה ע"ז. ובד"כ ענין התשובה הוא הרצוא שמצד הנה"ב, והיינו שהכח המתאווה יהפך לטוב כנ"ל, שבוז יש יתרון גדול כו'. וזהו דמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא, שגם צדיקים צריכים תשובה, והיינו משום דלפום גמלא שיחנא, דצדיקים לפ"ע מעלתם אם אהוי"ר אינו כ"כ בבחי' אמיתית ביותר צ"ל תשובה כו'. וגם שהרי מ"מ גם הצדיק הוא בעוה"ז ובגוף ונה"ב ושייך בו תשובה מצד הנה"ב, וכמ"ש במ"א בענין ויצעקו אל ה' בצר להם שעוה"ז הוא מקום צר ומזהו הוא המיצר שלו ובא לידי תשובה, שזה יתרון על עבודתו שהיא בסדר והדרגה והתשובה היא לדלג שור כו'. וכמו"כ העבודה דמצות היא עבודת הנשמה שהיא בסדר והדרגה, והתשובה היא מצד הנה"ב שיש בזה יתרון שהיא בחילא יתיר כו'. וזהו בחקיק ב' חוקים שצריכים להיות שניהם כו'. וזהו שאוכלי הפסח צריכים לפרה, והיינו שגם צדיקים צריכים לתשובה כו'. וזהו ב"פ הוי' שנא' גבי פרא, היינו ש' הוי' שממשיכים ע"י המצות וש' הוי' שממשיכים ע"י התשובה. ולהיות שצריכים להיות שניהם ע"כ גבי פרה נא' ב"פ הוי'. וגם שהתורה עכשיו היא גילוי ש' הוי' דלתתא, והוא המגלה שפרה אדומה דהיינו תשובה ממשיך ש' הוי' דלעילא כו' וזהו וידבר הוי' כו' זאת חקת התורה אשר צוה הוי' שע"י התשובה ממשיכים גילוי ש' הוי' דלעילא כו'.

בס"ד ש"פ שמיני שה"ח, עטר"ת.

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם כו'. וצ"ל מה"ע ראשון הוא לכם אחרי שכבר נא' ראש חדשים מהו עוד ראשון הוא לכם כו'. גם צ"ל שהרי אמרוז"ל בר"ה ספ"ק דבר"ה בטלה העבודה מאבותינו, ולמה היתה הגאולה בניסן, מאחר דבתשרי כבר בטלה העבודה מאבותינו ומ"מ הגאולה הי' בניסן. והנה ניסן נק' בתורה חדש הראשון ותשרי חדש השביעי, בחדש הראשון ובחדש השביעי הן ניסן ותשרי. וכ' בת"י ע"פ ויקהלו כו' הוא החדש השביעי דעתיקיהו הו קריין לי' ירחא קדמאה. והיינו קודם מ"ת הי' תשרי נק' חדש הראשון דבכ"ה באלול נבה"ע, ותשרי הוא ראש לשנים שנא' והיו לאותות ולמועדים ולימים ולשנים. ואמרוז"ל כמאן מצלינן האידינא זה היום תחלת מעשיך כמאן כר"א דבכ"ה באלול נבה"ע. וכען הוא ירחא שביעאה, דאחר יצי"מ ומ"ת שנק' ניסן חדש הראשון תשרי הוא חדש השביעי. וצ"ל מאחר שמתחלה הי' תשרי חדש הראשון למה אח"כ ניסן חדש הראשון. ואם מפני הגאולה שהי' בניסן זה גופא צ"ל מפני מה הי' הגאולה בניסן דוקא, והרי אתחלתא דגאולה הי' בתשרי כנ"ל שבטלה העבודה, ומפני מה הגאולה שלימה היא בניסן דוקא. ולהבין כ"ז ילה"ק מ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ, למה לא נאמר אשר בראתי שמו"א שזה יותר פלא מיצי"מ. דאותות ומופתים דמצרים הי' יש מיש, וכמו שהמים נהפכו לדם והמטה לנחש, ואפי' קרי"ס שהמים נצבו כמו נד ה"ז יש מיש, אבל בריאת שו"א הוא יש מאין. והגם דיש מיש דאותות ומופתים דמצרים הוא שהיש נשתנה ונעשה יש אחר ובטבע אחר, וכמו שהיש דמים נעשה דם, וכן המטה נעשה נחש כו', או שהמים שטבעם להיות נמשכים והולכים נצבו כמו נד כו'. דשינוי כזה הוא מהאין האלקי המהווה את היש וכמא' מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק. דכל נברא ונברא בפרט יש לו שרש באותיות דעש"מ, ויש שהוא בדרך ישר ויש שבא בחילופים ותמורות וחילופים דחילופים כו', כמ"ש בסש"ב ח"ב בסופו. והצירוף דשמן הוא שנתהווה מזה דבר נברא*, וצירוף דחומץ הוא צירוף אחר שנעשה מזה דבר שאינו דולק. ועי"ז** מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק שמשנתה הצירוף שזהו מכח האלקי המהווה את היש כו'. וכמו"כ מה שהיש משתנה ונעשה יש אחר בטבע אחרת ה"ז מכח האין האלקי כו'. ואינו דומה כמו יש מיש דעו"ע דאין זה שהעילה נעשה מציאות העלול כ"א שעי"ה העילה הוא התגלות העלול, והוא באחת משתי פעמים***, או שהעלול הוא מהות אחר מהעילה ומתגלה ע"י, וכמו שכל ומדות שהמדות הן מהות בפ"ע מהשכל ומתגלה ע"י השכל. או שהעלול הוא הסתעפות מהעילה, וכמו בעו"ע שבשכל גופא שזהו כמו ענף המסתעף מהאילן כו', וכמ"ש במ"א. דבשני האופנים אין העילה נעשה עלול כו'. אבל ביש מיש דהאותות ומופתים דמצרים

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: נברא שדולק.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ועי"ז א'.

(*** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: פנים.

הוא שהיש עצמו נשתנה ונעשה יש אחר, והוא מהאין האלקי המהווה את היש כו'. ומ"מ כ' בסש"ב ח"ב פ"ב שבריאת יש מאין הוא יותר פלא, מפני שמ"מ הרי כבר נמצא ב' הישים וכן הטבע האחרת כבר ישנה, וכמש"ש שהרי חומה של אבנים נצבת כו' רק שטבע המים אינו כן, והיינו שהטבע כבר נמצא בעולם ונשתנה ונחלף מהנברא. אבל שיהי' יש מאין שמלא דבר יהי' דבר ה"ז פלא יותר כו'. ומפני מה לא נא' אשר בראתי שו"א. והגם שע"ז בא אח"כ מצות שבת בעה"ד שנא' ששת* עשה ה' כו' וביום השביעי כו', מ"מ למה בדבור הראשון אנכי לא נא' אשר בראתי שו"א. אך הענין הוא דהנה כתי' בראשית ברא אלקים דהתהוות העולמות הוא מש' אלקים. דהתהוות העולמות הוא שיהי' מציאות ודבר נפרד ומציאות מוגבל. דקודם שנבה"ע היו הכל מדרי' שהן בטלים ומיוחדים בתכלית באוא"ס ב"ה שלא היו בבחי' מציאות יש כלל ולא בבחי' מציאות מוגבל כו'. וכשעלה ברצונו ית' שיהיו עולמות, היינו שיהי' בחי' יש ודבר נפרד, ובאמת אין לך דבר שחוץ לעצמותו רק שנראה כנפרד ובבחי' הגבלה מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה עובי כו' הכל בהגבלה. וכן הוא בעולמות בי"ע הרוחנים דמלאך בשליש עולם עומד, ויש בזה ב' פי' אם המלאך הוא שלישי מהעולם או שהעולם שלישי מהמלאך שזה גבול גדול, ומ"מ ה"ז הגבלה. וכמו"כ הם מוגבלים בהשגה שלהם בכמות ואיכות ההשגה ובאהו"ר שלהם, ובזה הם מחולקים ומובדלים זמ"ז. וכמו מחנה מיכאל ק"פ אלף מחנות. ובמה הם מחולקים, והלא הם מציאות רוחני. אלא שההתחלקות שלהם הוא בהשגה ובאהבה שלהם, והיינו מפני שכ"א הוא בבחי' הגבלה כו', והרי גבול באין ערוך כלל לגבי אוא"ס הבל"ג. ובכדי שיהי' התהוות העולמות הנה המקור לזה הוא בחי' מל', כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, יחיד חי העולמים מלך. דהתיחסות ושייכות דאוא"ס אל העולמות הוא ע"י מדת מלכותו ית', דאין מלך בלא עם. דמדת המל' מחולקת מכל המדות, דכל המדות יכולים להיות גם בלא זולת. וכמו מדת חו"ג הרי עצם המדה** יכולה להיות עצם המדה** גם כשלא יש זולת על מי שיהי' השפעת ופעולת המדה. דמי שהוא איש הטוב בעצם הרי יש בו מדת הטוב בלבו, דכאשר יהי' מי שצריך להשפעת החסד ישפיע לו חסד, והוא עלול להשפיע טוב וחסד. וגם התעוררות המדה יכולה להיות בלא הזולת. וכמו אאע"ה שהי' איש החסד בעצם הרי הי' בהתעוררות החסד גם כשלא הי' לו למי להשפיע, שהרי נצטער על העדר ההשפעה כאשר הרתיח הקב"ה את העולם שלא יהיו עוברים ושבים נצטער ע"ז, כמו שפרש"י ע"פ והוא יושב על פתח האהל. ומובן שהתעוררות זאת היא כללי. כ"א*** א"א להיות התעוררות פרטי, היינו באיזה אופן יהי' החסד, שזה לפי אופן המקבל. ומ"מ התעוררות כללי יכול להיות גם בלא מקבל. הרי שהגם שפעולת המדה א"א להיות בלא הזולת מ"מ עצם המדה והתעוררות המדה יכול להיות גם בלא זולת. ובד"כ

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ששת ימים.

(** לכאוי' א' מתיבות אלו מיותרת.

(*** כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כי.

המדות הן כחות הנפש שישנם בעולם בנפש, היינו בעולם השייך אל הגילוי. והראי' שהרי גם מי שאינו איש החסד יש בו ג"כ מדת החסד, וגם איש אכזרי שהוא היפך החסד לגמרי יש בו מדת הטוב והחסד, שהרי יש למי שהוא טוב וכמו לבנו וכה"ג, הרי יש בו מדת הטוב כו'. משא"כ מדת המלוכה שהיא מדת ההתנשאות אינו שייך בלא עם, היינו בלי התעוררות הזולת. וכמו מי שהוא במדבר שמם או שהוא בין בהמות וחיות שאינו נופל עליהם ענין המלוכה, לא יתעורר במדת ההתנשאות. דחסד ורחמים שייך גם על הבהמות וכמ"ש ואני לא אחוס על נווה כו' שיש בה הרבה משתים עשרה* אדם כו' ובהמה רבה. ואדם חס על מעשה ידיו גם שאינם מערכו ומהותו כלל. וזה הוראה דהתעוררות החסד הוא מעצמו, ולכן אינו נוגע מי שהוא המקבל את החסד גם שאינו מערכו ומהותו. ומדת ההתנשאות להיות שהיא ע"י התעוררות הזולת ע"כ צ"ל דוקא מבני אדם שהן מערכו ומהותו כו'. וכידוע בענין ההכתרה שמכתיירין את המלך, שזהו שמעלין לו רצונו בביטול גדול ועי"ז מתעורר ברצון למלוכה והתנשאות. וכל שהביטול ביותר מתעורר הרצון יותר, והיינו מפני שזהו ע"י הזולת דוקא. ומדת ההתנשאות אינו נמצא בעולם כמו כל המדות שישנם בעולם שהרי גם מי שהוא במדה ההפכית יש בו גם מדת החסד כנ"ל, שזהו הוראה שישנה בעולם השייך אל הגילוי, לא רק מצד שלימות הנפש כ"א שזהו בבחי' המשכה וגילוי מהנפש. ומדת ההתנשאות הגם שישנה בעולם, זהו רק שישנה מצד שלימות הנפש, והיינו שישנה בעולם שאינה במציאות. וכידוע שיש ב' בחי' העלם, העלם שישנו במציאות והעלם שאינו במציאות. ומדת ההתנשאות היא בבחי' העלם שאינו במציאות. ולכן יכול להיות שלא יתגלה לעולם. דהגם שמצד שלימות הנפש ישנה למדת ההתנשאות ככאו"א, וידוע שכל שהוא בבחי' המשכה מהנפש יבוא לידי התגלות, ומדת ההתנשאות יכול להיות שלא יבוא לידי התגלות, וה"ז הוראה שאין זה בעולם השייך אל הגילוי. וגם במי שמתגלה מדת ההתנשאות ה"ז ע"י יגיעה, והיינו ע"י התעוררות כנ"ל. וידוע שזהו הפרש בין העלם שישנו במציאות להעלם שאינו במציאות, דהעלם שישנו במציאות בא בדרך אור ישר היינו שמתגלה מעצמו, והעלם שאינו במציאות בא ע"י יגיעה כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ מדת ההתנשאות בא ע"י יגיעה, היינו שאינו מתגלה מעצמו כ"א ע"י התעוררות דוקא. וזהו מפני שמדת ההתנשאות הוא על הזולת דוקא. ולכן מדת החסד שייך ג"כ על בנים וקרובים. ואדרבא עיקר החסד הוא על המקורבים דוקא, והיינו מפני שכללות החסד הוא גילוי שמצ"ע ע"כ הוא ביותר על המקורבים אליו. ומלוכה והתנשאות היא דוקא על זרים ונפרדים מפני שכללות הכח הוא על הזולת דוקא כו'.

ב) והדוגמא מזה יובן למעלה, דכל המדות הן גילויים מאוא"ס, והיינו גילויים שמצד האוא"ס לאו דוקא בשביל העולמות ולא ע"י התעוררות הנבראים. והגם דמדות שייכים אל העולמות וכמ"ש זכור רחמין

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: עשרה רבוא.)

וחסדיך ה' כי מעולם המה. היינו רק שהן שייכים אל העולמות, וזהו שהן במדרי' כזו שהן בבחי' שייכות וערך אל העולמות. דמדרי' העליונות מהמדות אינם בבחי' שייכות אל העולם, והמדות שייכים אל העולם. אבל לא שהן רק בשביל העולמות כו'. וכמו הז"ת שבכל ספי' שהוא בבחי' שייכות אל המדרי' שלמטה ממנה, וכנודע דחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות אל התחתון, והרי אין זה שהוא רק בשביל המדרי' התחתונה, שה"ה מהמדרי' העליונה, אלא שהיא בבחי' שייכות אל המדרי' התחתונה. וכמו במוחין ומדות, שהז"ת שבמוחין שהן המדות שבשכל הן מקור למדות שבלב. הרי אין המדות שבשכל בשביל המדות שבלב, כ"א מצד השכל שכאשר משיג ומתבונן בהשגה אלקית נעשה מזה התפעלות שכלי שמתפעל במוחו על האלקות. ומההתפעלות שכלי נעשה התפעלות הלב, מפני שההתפעלות שכלי היא בערך המדות שבלב, משא"כ המוחין עצמן שהן למעלה מבחי' המדות כו'. כמו"כ בד"כ ענין ז"ת הגם שהן בבחי' שייכות אל העולמות אין זה שהן בשביל העולמות כ"א הן מצ"ע (והיינו מצד המוחין דמהמוחין משתלשלים מדות כו') רק שהן בערך בחי' העולמות כו'. אבל בחי' המל' היא בשביל העולמות, דאין מלך בלא עם, שאינו מצ"ע כ"א בשביל שיהיו עולמות שיהי' שייך ענין המלוכה כו'. והתגלות דמבחי' מל' היא ע"י הנבראים, וכמא' אמרו לפני מלכיות בכדי שתמליכוני עליכם כו'. ותחלת גילוי המלוכה הי' ע"י אדה"ר שקבל עליו מ"ש ואמר ה' מלך גאות לבש כו'. דהתגלות המדות הי' מצ"ע, דששת ימים עשה ה'. והתגלות בחי' מל' הי' ע"י אדה"ר דוקא כו', וכמ"ש במ"א. והיינו מפני שמדת המל' היא בשביל העולמות כו'. ולכן נק' המל' שם וכמ"ש מלך שמו נק' עליהם, דכמו שהשם הוא בשביל הזולת כמו* מדת המל' היא בשביל העולמות כו'. והנה זה שהמל' נק' שם הוא בכללות מדת המל' גם כמו שהיא באצי', מפני שמל' בכלל היא בחי' הגילוי, והיינו הגילוי אל העולמות. וכמו מדת המל' שבכל ספי' הרי ידוע שזוהו בחי' המציאות והישות שבהספי', דהיינו בחי' הגילוי פרטי. דהנה בהתעוררות והתגלות המדה תחלה הוא בבחי' התעוררות כללי שמתעורר להתחסד עד"מ, אינו ניכר עדיין במה שיהי' החסד. שהרי יש כמה מיני חסד, וכמו גמ"ח בגופו וגמ"ח בנפשו או בממונו, וכמ"ש באורחות צדיקים דאאע"ה הי' נדיב בגופו בנפשו ובממונו. ויש שצריך חסד גופני ויש שהחסד הצריך לו הוא חסד נפשי כו'. ובהתעוררות כללי אינו ניכר עדיין במה יהי' החסד, כ"א התעוררות בכלל להיטיב חסדו. ואח"כ בא באיזה פרט שיהי' השפעת החסד בזה הפרט, ואח"כ המדידה בזה הפרט גופא שיהי' באופן כך וכך כו', וכמ"ש במ"א. וההפרש ביניהם מובן, דהתעוררות הכללי של המדה יכול להיות גם בלא הזולת כנ"ל, וההתעוררות בפרט א"א להיות בלא הזולת המקבל את השפעת החסד דלפי ערכו ומהותו היא ההתלבשות פרטי והמדידה כו'. וההתעוררות כללי זהו גילוי המדה עצמה, וכשבאה בבחי' גילוי פרטי זהו בחי' המל' של המדה כו'. הרי שבחי' המל' היא בחי' הגילוי אל הזולת, היינו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כמו כן.)

אל העולמות כו'. וכידוע ההפרש בין מסעות לספה"ע, דבמסעות היו מ"ב מסעות ובספה"ע סופרים מ"ט ימים. דמסעות להיות שזהו בחי' העלאה מלמטלמ"ע אין המל' נחשב, ובספה"ע נחשב גם בחי' המל', וכמ"ש בלק"ת בד"ה לבאר ענין המסעות. והוא להיות דספה"ע הוא בחי' המשכה והוא המשכה למטה שז"ע ספה"ע בחי' עומר שעורים כו' וכמ"ש במ"א, הנה ההמשכה והגילוי הוא ע"י בחי' המל'. ולכן המל' בכלל נק' שם להיותה בחי' הגילוי כו'. אמנם מלך שמו נק' עליהם, היינו בחי' ההתנשאות על העולמות. דבחי' המל' כמו שהיא באצ"י היא בבחי' התנשאות עצמי, וכמו שאו' אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו' (שהרי ענין המלוכה למעלה אינו כמו למטה שהמלך בא אחר העם, שנעשה ע"י העם. אבל למעלה בחי' מל' היא קודם שנתהוו העולמות כו', וכמ"ש במ"א, ע"כ יש בחי' התנשאות עצמי כו'). ובחי' התנשאות על העולמות הוא שבחי' מל' בוקעת את הפרסא שבין אצ"י* ונעשית בבחי' כתר ועתיק לברי'. ועם היות דבחי' עתיק דברי' הוא בחי' נקודת המל' עצמה, כמ"ש בע"ח שמ"ז פ"ה. הנה כמו שבוקעת את הפרסא ונעשית עתיק לברי' אינה כמו באצ"י, ונק' ראש הברי', וכמ"ש בע"ח שם פ"א. וגם עז"ז כי נשגב שמו לבדו, שגם בחי' שמו נשגב ומרומם מן העולמות, שז"ע מלך שמו נק' עליהם בבחי' מקיף לבד. וכמו שם המלך המתפשט על המדינה ה"ז רק בבחי' מקיף, דחוקי המדינה ה"ז ההנהגה פנימיות, אבל השם הוא רק בבחי' מקיף. וכמו שם האדם על הבית או על השדה שנק' בית או שדה של פלוני ה"ז רק שהשם בבחי' מקיף עליהם. וכמו"כ בחי' שמו ית' הוא בבחי' מקיף על העולמות. וז"ש יהללו שם ה', דכל ההילול והשבח של הנבראים הוא רק בשמו של ה' הנק' עליהם, וג"ז הוא נשגב ומרומם מהם, רק הודו על ארץ ושמים, הוד וזיו בלבד. ארץ ושמים הוא געה"ת וגעה"ע, ורק הודו וזיו הוא שמאיר בג"ע, והו"ע זיו השכינה שבזה הוא תענוג הגשמות בג"ע. אבל השכינה עצמה היא למעלה מהשגתם ומלהתענג בזה, רק בבחי' זיו לבד, שזהו בחי' הודו של שמו. וג"ז הוא תענוג נפלא עד אין קץ, להיות שזהו הארה משמו ית'. ומ"מ ה"ז בחי' הוד וזיו בלבד כו'. ומה שמתלבש בעולמות בפנימיות להחיותם הוא רק בחי' אותיות הדבור דבחי' מל', וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו', וכמ"ש ואתה מחי' את כולם שהן האותיות מא' עד תי"ו, שהן אותיות חיצוניים שמגלים רק בחי' הארה דהארה לבד שנק' הארה נבדלת והוא בחי' אור של תולדה כו'. ובד"כ זהו בחי' אור שחוץ לעצמו, וכמו הדבור שהוא הגילוי אל הזולת כו'. ואין זה כמו אותיות עצמיים שמגלים את העצם, וכמו אותיות התורה שהן אותיות עצמיים. שהרי תושב"כ עיקרה אותיות, שלא יש בתורה טעמים וסברות שכליים כ"א ציווים וחוקים. רק במצות מיוחדות יש טעמים, כמו כבוד את אביך כו' למען יאריכון ימיך, ובמצות שבת נא' כי ששת ימים כו', וכן כי בסכות הושבתי כו'. ובמל"ת נא' גבי לא תאכל דם כי הדם הוא הנפש כו'. אבל רובם ככולם הן ציווים וחוקים בלי טעם. ויש כמה סיפורי

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אצ"י לבריאה.

מעשיות בתורה שאינו מובן כלל ענינם, וארז"ל יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים כו'. רק העיקר הוא האותיות שהן בדיוק שיהיו באופן כך וכך דוקא, והקוצין ותגין הכל בדיוק. והן הן גופי תורה שבזה הוא כל האור העצמי בתורה, דכל דרשות בתושבע"פ הוא מהאותיות דתושב"כ, ויש אם למקרא בקרי וכתבי וחסר ויתיר כו', ורע"ק ה' דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות כו'. וזהו אותיות עצמיים שמגלים את העצם כו'. אבל אותיות דעש"מ אותיות שנבראו בהם שו"א הן אותיות חיצוניות שמגלים רק הארה דהארה לבד כו'. וזהו בראשית ברא אלקים, בחי' גבורות וצמצומים, דכללות ההתהוות היא מבחי' מל' בלבד שהוא בחי' שם והארה לבד. והארה זו באה ע"י כמה צמצומים והעלמות, וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, בחי' גבורות וצמצומים, ולכן נהוו עולמות בבחי' יש ומציאות כו'. והנה כמו שהוא מאצי' לבי"ע, כמו"כ הוא מלמעלה לאצי' לנאצלים, דהתהוות האצי' ג"כ ע"י ש' אלקים בחי' צמצום והעלם כו'. וכמ"ש בזהר פנחס דרל"ג ע"ב אלקים דמע"ב אחזי לעילא ואחזי לתתא, ופי' המק"מ אחזי לעילא אצי' ואחזי לתתא בי"ע. דהרי אצי' הוא ג"כ עולם בבחי' מציאות ובבחי' הגבלה, וכמ"ש בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים פרסאות, יוצר בראשית הוא בחי' ז"א דאצי', כמ"ש במ"א. הרי יש שיעור ומדה, רל"ו אלפים פרסאות. ועם היות שזה מספר גדול, מ"מ היא בבחי' מספר. וכמו"כ בכלל הכלים דאצי' הן בבחי' גבול וכמ"ש בעה"ק דא"ס כשם שיש לו כח בבע"ג כך יש לו כח בגבול כו' והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דע"ס דאצי' כו', שהכלים מגבילים את האורות להיות בחי' אור החכ' אור החסד כו'. דהאורות מצ"ע הן פשוטים, אם שהן פשוטים לגמרי, או שגם בהאורות יש ע"ס, ומ"מ ה"ה פשוטים לגמרי לגבי הכלים כו', וכמ"ש במ"א. וע"י הכלים ה"ה באים בבחי' הגבלה כו', וגם האור הוא בחי' הארה בלבד לא עצמיות כו'. דכללות הע"ס דאצי' בחי' אור"כ אינם עצמות המאציל, וכמו כחות הנפש שהן כחות נפשיים המתגלים מהנפש, ומ"מ אינן עצמיות הנפש, שהרי שכל ומדות יש בהם שינוים דקטנות וגדלות, ועצם הנפש אינה משתנה לעולם, הרי דהכחות אינם עצמיים. גם כח המשכיל מקור השכל אינו עצמיות הנפש, דגם כח* מתגדל ומתחזק במשך השנים דימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכ' כו', וכמ"ש באדר"ר סבא דעתוהי סתים כחמר טב דשקית ושכיך כו', שזהו החיזוק וההגדלה בעצם כח החכ' כמ"ש במ"א, וא"כ אינו עצמות הנפש כו'. וכמו"כ הוא למעלה, דע"ס דאצי' בחי' מוחין ומדות אינן עצמיות כו'. והגם שהן אלקות ממש מ"מ אינן אלוך, שזהו עצמות הבורא בחי' העצם, ואצי' היא אלקות דהיינו התפשטות הארה לבד כו'. והארה זו ג"כ באה ע"י הצמצום, שז"ע דחכ' שהיא ראשית הגילוי דאצי' ה"ה בחי' נקודה, יו"ד דש' הוי' שמורה על הצמצום. דהתהוות החכ' מאוא"ס המאציל אינו בדרך עו"ע כ"א ע"י צמצום עצום כמו יש מאין, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו'. וזהו דאבא יונק

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כח המשכיל.

ממזלא, בחי' מזלות ושערות בלבד. וכמו המשכת השערות הוא ע"י הפסק עצם הגולגלת, וע"כ החיות שבשערות הוא באין ערוך לחיות המוח כו'. כמו"כ בחי' החכ' יונק מבחי' שערות בחי' הארה מצומצמת הנמשכת דרך הפרסא שבין הכתר אל החכ', וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, דהיינו הפרסא שבין כתר לחכ' כו'. ופרסא זו אינו כמו הפרסא שבין אצי' לברי', וכמ"ש במ"א. ומ"מ היא בחי' הפרסא, וההמשכה שע"י בקיעת הפרסא ה"ז המשכה שבבחי' שערות כו'. וכללות ההמשכה היא מבחי' מל' דא"ק שנעשה כתר לאצי' ונמשך לחכ' ע"י הפרסא כו'. וז"ש ה' מלך גאות לבש, וכ' בפע"ח שהן בחי' ת"י נימין כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דולא אבה. והיינו מפני שחכ' היא מקור למקור שיהי' התהוות שכל אנושי. והגם שזהו ע"י ריבוי ההשתל' וצמצומים שבאצי' ואח"כ ההשתל' בבי"ע עד שחכ' דמל' דעשי' מקור לשכל אנושי, מ"מ הרי מקור למקור הוא בחי' חכ' דאצי'. ע"כ התהוותה מא"ס הוא ע"י הצמצום והעלם כו'. וכן ח"ס הנק' שכל הנעלם מכל רעיון ג"כ ע"י גבו' וצמצום. וז"ע דגבו' דעתיק מלובש במו"ס, דענין גבו' דעתיק הוא בחי' התעלמות העצמות להיות התהוות בחי' ח"ס. דהרי ח"ס מקור חכ' הגלוי' ע"כ הוא ע"י גבו' וצמצום כו'. וזהו בחי' אלקים דאחזי לעילא בהתהוות האצי' כו'. וכמו"כ בכללות ההשתל' הרי פרצוף דא"ק שהוא ראשית ההתהוות הרי נק' אדם דברי' דכללות, וההתהוות היא מהקו הנמשך מאוא"ס הוא בחי' קו קצר ומצומצם כו'. ושרש המשכתו הוא מבחי' מל' דא"ס ע"י הצמצום שהי' באוא"ס שהוא צמצום עצום בבחי' העלם והפסק האור כו'. ויש בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום בבחי' התנשאות עצמי, והר"ע המלך הקדוש שקדוש ומובדל בעצם כו' ובחי' מל' דא"ס לאחר הצמצום שזהו רק בבחי' מקיף על העולמות והוא בחי' טה"ת בכלל כו'. ונמשך גילוי הקו שעז"נ באורך נראה אור בחי' הארה דהארה בלבד כו'. והיינו שכל הגילויים בעולמות הן רק הארה לבד שבאה ע"י צמצומים והעלמות, וע"כ נתהוו עולמות בבחי' מציאות ובבחי' הגבלה כו'.

ג) **אמנם** מ"ש אנכי ה' אלקיך, ה"ז המשכה מבחי' עצמות א"ס. דאנכי מורה על רוממות, וכידוע בענין אנכי ואני, והיינו בחי' רוממות העצמות דא"ס. ואין זה רק הארה בלבד כמו בברה"ע, כ"א בחי' המשכת העצמות דא"ס כו'. ועז"א אשר הוצאתיך מאמצ', היציאה מהמיצר' וגבולים, והיינו בחי' מצרים דקדושה בחי' המיצר והגבול דעולמות. וע"י הגילוי דעצמות א"ס הוא היציאה מהמיצר וגבול כו'. דהנה ממצרים דקדושה הוא שנעשה מצרים דלעז"ז, דהיינו המיצר וגבול שלמטה, דהנה"א הוא בבחי' המיצר דנה"ב, דהגבלה זו היא באופן אחר, ובעצם הענין כמו שעשה האלקים את האדם ישר ההגבלה היא רק מה שהכחות דנה"א באים בהגשמה, וכמו השכל ומדות דנה"א שהן כחות אלקית, ולמעלה ההשגה היא שמשיג אלקות ממש, ובהתלבשות בנה"ב ה"ה באים בהגשמה כפי חושי הנה"ב כו' (שזהו דוגמא דכמו"כ למעלה בהתלבשות האורות בכלים כו' וכמ"ש במ"א), ומ"מ הוא שהכחות דנה"א הן בהתגלות שמשיג השגה אלקית ומתעורר באהוי"ר כו'. אבל יכול להיות

בהתלבשות זאת שמעלים ומסתיר לגמרי, והיינו בהתגברות החומריות שמחליש וממעט הכחות דנה"א שאינו משיג השגה אלקית, או שאינו נרגש בו האלקות הגם שמשיג כו', שעז"נ כשל בעוני כחי, שע"י העוות והעקום דהחומריות נכשל ונחלש הכחות דנה"א כו'. דכ"ז הוא ע"י שיש מצרים והגבלות בקדושה הנה ע"י ריבוי ההשתל' נעשה בחי' מצרים דלעו"ז כו'. ולהיות יצי"מ זהו ע"י גילוי דעצמיות או"א"ס שנעשה היציאה מהמצרים וגבולים כו', דעצמות או"א"ס א"א להיות בבחי' מיצר וגבול, וכמ"ש ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כו', מלאך הוא רק שליח שע"י נמשך האור האלקי, והוא כגרון ביד החוצב בו, והיינו רק שליח לבד. אך זה שייך רק באור דסדר השתל', להיות שבא בבחי' מדה וגבול, ע"כ בריבוי השתל' יכול להיות בהתלבשות במלאך ושליח כו'. אבל עצמות או"א"ס אינו בגדר התלבשות במלאך ושליח. וזהו ועברתי באמ"צ, שהי' גילוי בחי' עצמות או"א"ס, וע"כ אני ולא מלאך כו', וכמא' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה, דממ"ה היינו בחי' מל' דא"ס כמו שכלול בעצמותו, וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד בחי' שמו הגדול כו'. והגילוי הזה הוא לנש"י דוקא. דהנה נשמות הן מבחי' פנימיות או"א"ס, ולא כמו כל הנבראים דהתהוותם הוא מבחי' הדבור כנ"ל, ובכללות הוא בחי' חיצוניות דאו"א"ס כו'. אבל נשמות עלו במח', ושרש שרשם הוא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. והכוונה בהאמצעי דנש"י ותורה הוא להמשיך בחי' העצמות דא"ס בעולם, וכמא' במי נמלך בנשמותיהן של צדיקי', היינו בנש"י למטה שיקיימו תומ"צ וימשיכו בחי' עצמות א"ס. וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית להמשיך גילוי בחי' העצמות כו', ומגילוי זה הוא היציאה מהמצרים וגבולים כו'. וזהו שנא' אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נא' אשר בראתי שו"א, דבריאית שו"א הוא מבחי' הארה לבד שנעשו עולמות בבחי' הגבלה דוקא ובריבוי ההשתל' מזה הוא בחי' מצרים דלעו"ז. אמנם בהגילוי דבחי' אנכי בחי' עצמות או"א"ס הי' היציאה מהמצרים וגבולים כו'. וזהו ג"כ ההפרש בין תשרי וניסן. דהנה אי' במד"ר משבחר הקב"ה בעולמו קבע להם ר"ח ומשבחר ביעקב ובניו קבע להם חדש של גאולה, משבחר בעולמו היינו בחי' הגילוי דסדר השתל' קבע להם ר"ח, די"ב ר"ח הן ד' מחנות שכינה בחי' י"ב בקר דמרכבתא תתאה שהן מרכבה לבחי' מל' להעלות בחי' המל' למעלה, ועי"ז יהי' ההמשכה והגילוי דשרש ומקור העולמות כו'. והן הי"ב ר"ח דש' אד' דבמלואו הוא י"ב אותיות שהן הי"ב ר"ח. ובוזה תשרי הוא הראש והוא האלף דאד' בחי' פלא שממתיק בחי' דין דאד'. וי"ל שזהו בחי' רוממות הטבע, והיינו שזהו משרש ומקור דהשתל' רק שהוא בחי' גילוי אור כו'. וע"ד שם שדי שהוא שא' לעולמו די בחי' הגבלה. ויש ג"כ בש' שדי שדי באלקותו לכל ברי', והיינו שיהי' מזה ג"כ ניסים שהוא בחי' גילוי אלקות, רק הן ניסים נסתרים להיות שזהו האור דסדר השתל' כו'. ומשבחר ביעקב ובניו, היינו הבחירה בנש"י להמשיך בחי' פנימיות דאו"א"ס גילוי בחי' אנכי כו', קבע להם חדש של גאולה, היינו י"ב חדשים שלמעלה מהר"ח דברה"ע, והן י"ב צירופי הוי', דע"י ש' הוי' הוא הגילוי דבחי' עצמות

אוא"ס כו'. והענין הוא דכתי' ששם עלו שבטים שבטי י"ה, שיש ב' מדרי', שבטים סתם ושבטי י"ה. דהנה השבטים הן בחי' מרכבתא תתאה דברי', דשבטים הוא מל' כוכבא דשביט בחי' המשכה, והוא הארת אצי' שנמשך לברי', דהארת האצי' שמתחבר עם הברי' שהברי' נעשה בבחי' ביטול ה"ז בחי' מרכבה כו', וכמ"ש בהבי' דואני נתתי בהוספות דתו"א. ובחי' מרכבה זו היא בבחי' מל' שעיי"ז הוא יחוד זו"נ. ובחי' שבטי י"ה זהו בחי' מרכבתא עילאה דאצי' דחג"ת דאצי' הן מרכבה לחו"ב להעלות בחי' חו"ב לאוא"ס שלמעלה מאצי' שעיי"ז הוא יחוד או"א כו'. וההפרש ביניהם ידוע. דיחוד זו"נ הוא ההמשכה דסדר השתל' ועד רוכ"ד הכל הוא בחי' חיצוניות דאוא"ס. ויחוד או"א הוא ההמשכה מבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס כו', וכמ"ש בהבי' דונקדשתי. ובחי' שבטי י"ה זהו בחי' י"ב ר"ח שמי"ב צירופים דש' הוי' שעיי"ז הוא הגילוי דבחי' עצמות אוא"ס כו'. ובחדשים אלו ניסן הוא הראש שבו צירוף ש' הוי' כסדרו. דבד"כ חדשי החורף הן בבחי' מל' וחדשי הקיץ בז"א שזהו הוי' אד', ובחדש ניסן אותיות דש' הוי' כסדרן. דבשאר החדשים הצירופים הן בחילופי אותיות, ובניסן הן האותיות כסדרן, ולכן הי' הגאולה בחדש ניסן וכמ"ש מוצא אסירים בכושרות, בזמן המוכשר, דהיינו בחדש ניסן. דהגאולה היא ע"י גילוי בחי' אנכי בחי' עצמות שעיי"ז היא היציאה מהמצרים וגבולים כו', וניסן הוא ראש לחדשים אלו, שהש' הוי' כסדרו ולכן ניסן הוא חדש של גאולה כו'. ומ"מ אתחלתא דגאולה הי' בתשרי שבטלה העבודה מאבותינו, הענין הוא דכתי' כי פדה ה' את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו, שיש פדי' וגאולה וביצי"מ נא' ב' הלשונות ממצרי' גאלתנו ה"א ומבית עבדים פדינתנו, והפורך מבית עבדים. ואי' בכתהאריו"ל דגאולה בעלמא דכורא, ופדיון בעלמא דנוק'. ובעבודה הו"ע אתכפי' ואתהפכא. דפדי' הו"ע אתכפי', וז"ע והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, שעז"א שבטלה העבודה מאבותינו שלמדו זה מ"ש הסרותי מסבל שכמו. וענין סבלות מצרים הוא דכתי' כבד לב פרעה וא' במדרש שנעשה לבו ככבד. דהנה הלב הוא משכן המדות, והוא בחי' התעוררות אהו"ר ע"י ההשגה שבמוח כו'. וכבד הוא למטה מהפרסא, שזהו מהאברים שבהגשמה. וכבד לב הוא התגברות החומריות עד שנעשה לבו ככבד, הוא שנטמטם לבו שאינו כלי להרגש אלקי ולהתעורר בהאו"ר. וזה ענין סבלות מצרים כו'. ועז"א והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, להיות הגילוי בלב כו'. ומ"מ ה"ז בבחי' אתכפי' לבד כו'. וזהו אתחלתא דגאולה שהי' בתשרי, דאתכפי' זהו מהאור האלקי שבא בהשתל', שבזה הוא ההשגה וההתבוננות אלקי שנגרש בנפשו כו'. אמנם גאולה הוא בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא, שהוא בבחי' יציאה לגמרי, זהו דוקא ע"י גילוי מבחי' עצמות אוא"ס (ובעבודה הוא ע"י רעו"ד, וכמ"ש במ"א בהבי' דכי נר מצוה). וזהו בחדש ניסן, דאז הוא ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס כו' כנ"ל. וזש"א ומביא גואל כו' למען שמו, דגאולה היא למען שמו, והיינו שיהי' יחוד קוב"ה ושכינתי' דבשרש שרשן הוא בחי' אתה קדוש ושמן קדוש, דבבחי' שמך קדוש יהי' גילוי בחי' אתה קדוש כו', וכמ"ש במ"א. וז"ע הגאולה שבניסן חדש של גאולה כו'.

ד) וזהו שתי דעותיקייהו קרין לי ירחא קדמאה, דבחדשים דברה"ע שהו המשכת הארה לבד תשרי הוא ראש, וכען אחר יצי"מ ומ"ת שהגילוי הוא בחי עצמות אוא"ס ניסן הוא ראש חדשים ותשרי הוא ירחא שביעאה. והנה ידוע דכל השביעין חביבין, וא"כ יש בתשרי ב' המעלות, דבחדשים דברה"ע הוא ראשון, ובחדשים דגאולה שניסן הוא הראש הרי תשרי הוא השביעי, דכל השביעין חביבין. ולכן ס"ל לר"א דבניסן נגאלו ובתשרי עתידין להגאל, משום מעלת השביעי כו'. ור"י ס"ל דבניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, שנא' כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות. ובמד"ר סתם כר"י דבניסן עתידין להגאל. ולכא' והלא תשרי יש בו מעלת השביעי, ומ"מ תהי' הגאולה בניסן. ויש ע"ז כמה טעמים. הא' משום דתשרי הוא זמן המשפט, דלכן אין אומרים מועדים לשמחה בר"ה. והגם שע"י תקיעת שופר עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, מ"מ הוא זמן המשפט. וע"כ תהי' הגאולה בניסן שהוא בחי' חסד כו'. הב', דתשרי הוא שביעי, ה"ז כמו משה שהי' שביעי לאברהם, ומ"מ יש יתרון מעלה באברהם, וכמ"ש במד"ר דמשה אמר הנני שרצה לדמות לאברהם א"ל הקב"ה אל תקרב הלום במקום גדולים אל תעמוד. ויתרון המעלה באברהם הוא שהרי הוא הי' הראשון שהמשיך אלקות בעולם, וכדאי' במד"ר עד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה בא אברהם התחיל להאיר שנא' מי העיר ממזרח א"ת העיר אלא האיר כו'. והגם שמשה המשיך האור למטה, ובזה יש יתרון גדול לגבי ההמשכה למעלה, דשרש ההמשכה הוא ממדרי' גבוה יותר, וכמ"ש בתו"א בהבי' דמשה ידבר. מ"מ הרי כבר הי' הגילוי למעלה, אבל עד אברהם הי' אפילה גם למעלה, ואברהם המשיך גילוי אור. ולהיותו הראשון שהמשיך את האור יש בזה יתרון. וגם ידוע דראשית ההמשכה הוא ג"כ ע"י התגברות האור וכמו אז יבקע כשחר אורך, דבקיעת השחר הוא ע"י התגברות האור, וכמו חבית המלאה ביותר ביותר הוא בוקע כו' וכמ"ש בסי' בשער הסוכות. וכן הוא בבקיעת הקו שזהו ע"י שחזר והאיר שזהו בהתגברות ביותר כו'. ועם היות שזהו מהאור השייך אל העולמות, מ"מ להיות שזהו ראשית הגילוי, היינו שהי' הראשון ובבחי' התגברות האור יש בזה יתרון כו'. וגם שהיח"ע דמ"ת הי' ההתחלה מאברהם כמ"ש בלק"ת מהאריז"ל, והיינו שהאבות עשו הכנה למ"ת כו'. וא"כ בהמשכתו יש בהעלם גם בחי' פנימיות האור כו'. וזהו מי העיר ממזרח, שזהו בחי' ת"ת הנעלם שרש בחי' פנימיות הקו כו', וכמ"ש במ"א. הג', דהנה יש ג' מדרי' בתי אחותי אמי, בתי בפסח שהוא בחי' מקבל בלבד, אחותי בשבועות מ"ת, אמי בסוכות בחי' העטרה שעטרה לו אמו כו'. וזהו דעת ר"א דבתשרי עתידין להגאל כסדר המדרי' בחי' אמי שלמעלה מאחותי ובתי. אמנם ידוע מ"ש בד"ה רני ושמחי בת, דלעתיד תתעלה בחי' בת למעלה מבחי' אמי, דבעטרה שעטרה לו אמו, הרי אמו רק מעטרא העטרה אבל העטרה עצמה למעלה מבחי' אמי, והוא שרש בחי' המל'. ולעתיד תתעלה המל' שתהי' היא עטרת בעלה כו'. ולכן סובר ר"י דבניסן עתידין להגאל בחי' בתי. הד', דהנה בפסח הי' אתעדל"ע מצ"ע, וזהו דמצה היא לחם עני כמו העני דלית לי' מגרמא כלום רק מה שנותנים לו. והנה משיח נק' ג"כ עני וכמ"ש עני ורכב על

החמור, ואי' בזהר פ' תצא דקאי על משיח, דבאתעדל"ע יש ב' מדרי' בחי' אתעדל"ע שלא* ע"י אתעדל"ת, ובחי' אתעדל"ע שאין אתעדל"ת מגיע לשם וכמו אהי' כטל לישראל כו', וזה הוא הגילוי דמשיח, וע"כ נק' עני כו', וע"כ תהי' הגאולה העתידה בניסן שהוא הזמן דאתעדל"ע שמצ"ע, וזהו שבו נפתחין אוצרות טל בחי' אהי' כטל כו'. וזהו שנק' ראשון, היינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס בחי' אני ראשון ואני אחרון כו', והוא בחי' הגילוי דבאתעדל"ע מצ"ע בחי' אהי' כטל לישראל כו'. וזהו החדש הזה לכם ראש חדשים. דמשבחר הקב"ה בעולמו קבע להם ר"ח והוא הגילוי דבחי' סדר השתל' לברה"ע דבזה תשרי הוא הראשון. ומשבחר ביעקב ובניו גילוי בחי' פנימיות אוא"ס קבע להם חדש של גאולה בחי' אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו' דבזה ניסן הוא ראש חדשים כו' ראשון הוא לכם המשכת בחי' עצמות אוא"ס בחי' אני ראשון ואני אחרון, ועז"א ראשון הוא לכם דבחי' ראשון הוא לכם כו'.

בס"ד ש"פ תזריע, עטר"ת.

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא. וצ"ל מפני מה נא' כאן איש הלא בתחלת פ' נגעים נא' אדם כי יהי' בעור בשרו כו', ומפני מה כאן נא' ואיש כי ימרט כו'. והנה בזהר אי' שיש ד' מדרי' אנוש גבר איש אדם. לעילא מכולהו אדם שהוא בחי' שלימות כללא דדכר ונוק' וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם ויברך אותם דלית ברכתא שריא באתר ריקניא אלא באתר שלים שזוהו בחי' אדם כללא דדכר ונוק'. ולמטה מכולם אנוש וכמ"ש מה אנוש כי תזכרנו דהמלאכים שקטרגו על בריאת האדם אמרו מה אנוש כי תזכרנו והגם שנאמר שם ג"כ ובן אדם כי תפקדנו הנה בתוס' בע"ז ד"ג ע"א ד"ה כהנים מחלק בין אדם ובני האדם דאדם קאי על ישראל אדם אתם אתם קרוים אדם, ובני האדם היינו בני אדה"ר שבכלל זה עכו"ם ג"כ. והנה ההפרש בין איש ואדם הוא דאיש הוא ל' אש והיינו שהוא מדרי' א' בחי' אש והתלהבות (עמ"ש בלקי"ת בד"ה בפ' נסכים כתי') והגם שזוהו מדרי' גבוה דאיש הוא אש יו"ד דהיינו שהרצוא הוא במדרי' גבוה מאד, מ"מ ה"ז רק מדרי' א' בחי' קו א'. ואדם הוא התכללות חד"ר שזוהו תכלית השלימות בחי' התכללות כו'. ובאדר"נ אי' שהאדם הוא עולם קטן לפי שכולל הכל דכל מה שברא הקב"ה בעולם ברא באדם כו' ואמרו אדם שהאדם הוא שכולל מכל הדברים יחד. והאדם הראשון שנברא נק' בכתוב בשם אדם לא איש. דבקין כתי' קניתי איש, ובנח נא' איש צדיק ואדה"ר נק' אדם. כי העולם על מלואו נברא, לכן נברא האדם בבחי' השלימות שבו דהיינו בחי' אדם. ובמד"ר שהאדם

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שבא.

כלול מהעליונים ומהתחתונים בכדי שלא* קנאה במע"ב כו' וחשיב מה שבו מן העליונים והתחתונים. והיינו שהאדם כולל הכל. וכן ביצירת האדם הרי גופו הוא בחי' דומם ונשמתו בחי' מדבר, דשאריו בע"ח הרי גופם ונפשם הוא בחי' צומח וחי, דנפשם בחי' חי וגופם בחי' צומח וכמ"ש ותוצא הארץ נפש חי' דבצביונם נבראו ובקומתם נבראו כמארז"ל בחולין, והאדם גופו הוא דומם כמ"ש וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים בחי' מדבר כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה למה נשתנה יצירת האדם. ומצד נשמתו הוא במדרי' היותר עליונה ומצד הגוף הוא במדרי' תחתונה ביותר וכמ"ש במ"א. והיינו שכלול מכל המדרי' העליונות ביותר והתחתונות ביותר. וגם מכל ההפכים שכל הנבראים יש להם פעל** או שני פעלים והאדם משתנה לכמה פעולות שונות כו' וכמ"ש בהבי' דוהניף הכהן. וזהו דא"ק נק' בשם אדם שאין שום פרצוף נק' אדם רק א"ק מפני שזהו בחי' מזה"ק שכולל כללות ההשתל' וכל המדרי' ההפכיות שנכללים כולם בהשוואה כו' וכמ"ש במ"א. וזהו בחי' אדם שהוא בחי' התכללות, משא"כ איש הוא בחי' התחלקות. וכן הוא ע"פ קבלה דאיש הוא בחי' נקודה ואדם הוא בחי' פרצוף דהיינו התכללות ריבוי הפרטים כו'. וכמו בחי' תהו ותיקון דתהו הוא בחי' נקודות זה תחת זה שהן בבחי' התחלקות ותיקון הוא בחי' התכללות, כמו"כ בתיקון הוא בחי' איש ואדם. וזהו ההפרש בין בן עזאי ורע"ק. דבן עזאי הי' בבחי' אש וכדאי' במד"ר שה"ש דבעת שהי' דורש הי' אש מתלהטת סביביו. והי' בבחי' רצוא דב"ע הציץ ומת שהי' בבחי' קו א', וכל שבבחי' קו א' הי' בבחי' רצוא להיות שהוא בבחי' גבורות, ורע"ק נכנס בשלו' ויצא בשלו' שזהו בחי' ההתכללות דתיקון. וזהו בחי' אדם שהוא בחי' מוחין והיינו מוחין דגדלות שמזה הוא בחי' התרחבות כו'. דאיש הוא בחי' מדות והמוחין הן בחי' קטנות לכן הוא בחי' התחלקות, אבל אדם הוא בחי' מוחין דגדלות ולכן הוא בבחי' התרחבות והתכללות כו'. וזהו דאדם בגימט' מ"ה דש' מ"ה הוא שעושה התכללות דח"ג כו'. וזהו מלגאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצ"י הוא בחי' ש' מ"ה דתיקון שמקשר ומחבר הע"ס כמא' אנת הוא דקשיר לון ומיחד לון כו', דהע"ס הן מדרי' מובדלות והפכים זמ"ז והקו הוא מקשר ומחבר אותם כו'. וזהו דאיהו אורח האצ"י שהקו הוא דרך שבו נמשך האו"א"ס בעולמות. וכמו הדרך הגדול שהולך מעיר לעיר וממנו נמשכים דרכים ונתיבות להמקומות שסביב, כמו"כ הקו הוא דרך ה' שבו נמשך או"א"ס כו'. ובע"ח כ' שהקו הוא כעין צנור הנמשך מאו"א"ס וכמו צינור גדול הנמשך מהנהר דמהנהר עצמו אי אפשר למלאות הכלים שישטוף הכל, כ"א ע"י הצנור הנמשך ממנו. אך מהצנור הגם שהמים כבר נתצמצמו בו ג"כ א"א למלאות הכלים, רק שנמשכים צנורות קטנים שמהם מתמלאים הכלים שסביבו כמו"כ הקו הוא הצנור הגדול

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שלא יהי'.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: פעל א'.

הנמשך מאוא"ס וממנו נמשכים צנורות קטנים לכל ספי' בפרט. והקו עצמו הוא למעלה עדיין מהתחלקות, הגם שהקו הוא התגלות פרטי לגבי הע"ס הגנוזות שהן בבחי' התאחדות והתערבות ממש והקו הוא התגלות ספי' פרטיות. וזהו שהקו עשוי מנקודות דהיינו פרטי הספי' שבו, מ"מ הוא בבחי' פשיטות עדיין. וזהו שהוא בחי' נקודות דנקודה היא בחי' פשיטות, וכל הנקודות הן בבחי' אחדות, ולא כמו נקודות זת"ז שהנקודות הן בחי' העצמיות והפשיטות של הספי' אבל הן בבחי' פירוד והתחלקות זמ"ז. אבל מה שהקו הוא מנקודות הן בו בבחי' התאחדות. וזהו שהוא קו העשוי מנקודות שיש בו ב' ענינים בחי' נקודות בבחי' פשיטות ובכללות הוא בחי' קו דהיינו בבחי' התאחדות כו'. והו"ע ע"ס בלי מה כו' וכמ"ש באורך בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב. ולהיות שהקו הוא בבחי' התאחדות ע"כ הוא עושה ההתכללות בהע"ס כו'. שגם בחי' הצנורות פרטיות הן רק מקורי האורות ועצמות הקו הוא למעלה מהתחלקות ולכן ע"י הוא ההתאחדות וההתכללות כו'. וזהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצ"י כו'. והפרדס מפרש שזהו האור המתלבש בכלים דע"ס דאצ"י וזה דוחק דא"כ מהו אומרו דאיהו אורח האצ"י שהרי יש דרכים רבים והן אורות הפרטים שבכלים, ויש חילוק בין דרך א' לדרכים רבים. ועד מ"ש באד"ר דחד אורחא ומתפרשא לתרי"ג אורחין שיש הפרש גדול בין התרי"ג אורחין להחד אורחא דגולגלתא וכמ"ש במ"א. גם מהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצ"י הרי האורות הפרטים הן בשמות פרטים דעסמ"ב ש' ע"ב בחכ' וס"ג בבינה כו', וכשאו' ש' מ"ה נר' דכללות האור הוא בחי' ש' מ"ה, והיינו ש' מ"ה דתיקון שעושה ההתכללות כו'. וזהו שאחר שמפרט כל הספי' חסד דרועא ימינא כו' חכ' מוחא כו' דהיינו בחי' האורות והכלים, או' מלגאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצ"י והיינו בחי' עצמות הקו שלמעלה מבחי' התלבשות והוא דקשיר ומייחד לון כו', וזהו אדם בגימ' מ"ה דהיינו בחי' ההתכללות כו'. וזהו אדם אדמה לעליון בחי' עצמות או"א"ס שהוא בבחי' אחדות פשוטה בתכלית הפשיטות, ואדם אדמה לעליון שזהו מדרי' פרטיות שהן בבחי' ההתאחדות בתכלית היחוד כו'. וכ"ז הוא בחי' אדם אבל בחי' איש הוא שבבחי' התחלקות וע"כ צ"ל בזה מריטת השערות, דבבחי' אדם הוא דוקא ענין השערות וכמשי"ת אך בבחי' איש צ"ל כי ימרט ראשו כו'.

ב) וביאור הענין צלה"ק תחלה ענין בחי' אנוש. דהנה אנוש הוא ל' חלישות וכמו עקוב הלב מכל ואנוש הוא פי' חלוש. איש הוא המורה על ההתגברות וכמו כאיש גבורתו, אשרי האיש אשרי כשהוא איש, האיש דרכו לכבש כו'. ואנוש הוא בחי' חלישות. דהנה כתי' לבבתי אחותי כלה שנק' נש"י בש' לב. וכמו עד"מ הלב שהוא כלי לרוח החיים שמשכנו בלב, ולכן הלב דופק תמיד ב' דפיקות הסתלקות והתפשטות שהן רצו"ש דוהחיות רצו"ש דהתקשרות חיות הנפש עם הגוף הוא ע"י רצו"ש. שהרוחניות וגשמיות הן רחוקים במדרי' בערך וא"א להיות בבחי' התיישבות ממש כ"א בדרך רצו"ש וזהו הדפיקא דליבא. והוא בלב דוקא ושאר כל האברים נחים, והיינו מפני שהלב הוא הכלי להרוח חיים. וכת"י יוצר רוח האדם

בקרבו. קרב הוא תוך ואמצעית הגוף ויוצר הוא מל' ויצר בחרט, והיינו יוצר רוח האדם הוא בקרבו בלב ולבא פליג לכל שייפין כו'. והנה הלב מקבל החיות מהמוח שהרי משכן הנשמה הוא במוח וכמ"ש בס"ש"ב פנ"א דכללות הנשמה משכנה והשראתה הוא במוח ומהמוח נמשך בלב. ויש ג' מוחין חב"ד מוח החכ' קר ולח, מוח הבינה חם ויבש, ומוח הדעת ממוצע וממוזג משניהם. וכנגדן יש ג' כלים קנה ושט וורידין דמוח החכ' שהוא קר ולח נמשך דרך הקנה לחלל הימני שבלב המלא רוח חיים ואין בו דם, דלב חכם לימינו חלל הימני שבלב, וממוח הבינה שהוא חם ויבש נמשך דרך הושט לחלל השמאלי שבלב ששם דם המובחר, וב' מיני חיות אלו נמשכים מהלב אל האברים דרך הגידים שהן ב' מיני גידים גידי הדם וגידי הרוח חיים. דהגידים בכלל הן המחברים חיות הנפש עם הגוף וכמו גידי הארץ שמחברים הים עם הארץ כמו"כ הגידים מחברים חיות הנפש עם אברי הגוף. דחיות הנפש הוא חיות רוחני מופשט מהגשם לגמרי ובא בבחי' חיים בשרים להחיות את האברים פנימיים וחיצוניים בחיות מורגש כל אבר לפי מזגו ותכונתו. וזה צ"ל ע"י ממוצעים שיבוא לידי חיות בהגשמה, ותחלה התגלות האור והחיות הוא במוח ואח"כ בלב ומהלב נמשך דרך הגידים והן גידי הדם שבהם ג"כ מלוכבש חיות הנפש וכמ"ש כי הדם הוא הנפש שהדם יש בו חיות לבד הרוח חיים, והוא החיות שבא ממוח הבינה ונמשך דרך הלב באברי הגוף להחיותם בחיות בהגשמה ממש. וזהו החיות שבהדם דאדם א' דם היינו החיות שבדם דאחי' בריבוי* בגימ' דם שזהו ממוח הבינה כו'. וגידי רוח החיים הן הנמשכים מחי' שבלב שמקבל ממוח החכ' שנמשך ג"כ בהאברים והוא החיות שלמעלה מהחיות המתלבש בהאברים בהגשמת החיות. וכמו איש חי דהיינו שנראה בו החיות ביותר. שהרי כל אחד חי מחיות הנפש ומ"מ יכול להיות בעצלות וכבודות שאינו ניכר בו תנועת החיות כ"כ מפני שזהו חיות בהגשמה. ויש שבו תנועה החיונית ביותר שזהו מגידי הרוח חיים. וכמו"כ ההרגשות נפשיות וכמו הרגש דבר הטוב המשמח נפשו ולהיפך הרגש דבר המצער שנורגש אצלו בפנימיות וכמו"כ הרגש הרחמים וכה"ג דהרגשות אלו הן ע"י גידי הרגשה. ויש הרגשה ג"כ שבגידי הדם והוא הרגשת הכאב. דהכאב בא' מאבריו מרגיש בלב ובמוח וזה מגידי הדם. אך ההרגשות הנפשיות הן מגידי הרוח חיים. ויסוד ועיקרו של הלב הוא זה שהוא כלי לרוח החיים. דהגם שגידי הדם ג"כ נמשכים מן הלב. אין זה עיקרו של הלב והוא שייך יותר אל הכבד. דהכבד הוא דם. ובפרטי המדרי' דרוח ונפש הכבד הוא בחי' נפש והלב רוח דזהו עיקרו של הלב שהוא כלי להרוח חיים. ובזה הוא עיקר הממוצע שלו להמשיך הרוח חיים באברי הגוף כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה דבחי' מל' נק' לב שהיא הממוצע בין אוא"ס אל העולמות היינו בין אצי' לבי"ע דהתהוות העולמות והשפעת החיות בעולמות הוא מבחי' מל' וכמ"ש

(* כ"ה בנוכ"ק, ואוצ"ל: בריבוע.)

ואתה מחי' את כולם כו'. וזהו ואמונה כל זאת וקיים עלינו דבחי' מל' היא בחי' מקבל ומשפיע שמקבלת מאצי' ומשפעת לבי"ע כו'. ויש בזה ב' מדרי' בחי' חיצוניות המל' הוא שנעשה בחי' מקור לעולמות והוא ע"י ריבוי גבורות וצמצומי' ונמשך רק הארה דהארה לבד כו'. אמנם בחי' פנימיות המל' הוא שמאיר שם בחי' אורות עצמיים דאצי', ועש"ז נק' כנסת ישראל שכונסת ואוספת בתוכה אורות דישראל דלעילא ישראל הוא ש' הוי'. דשם ישראל הוא ע"ש כי שרית עם אלקים שמושל ושולט על ש' אלקים והיינו ש' הוי' שלמעלה מש' אלקים. וזהו כנס"י שמקבלת מש' הוי' והוי' בחכ'. דהנה בחי' חיצוניות המל' שנמשך משם להחיות העולמות שרש ההמשכה במדרי' פרטיות הוא מבחי' בינה וכידוע דעיקר מקור ההשתל' הוא מבחי' בינה כו'. אבל פנימיות המל' הוא שמאיר שם בחי' עצמיות האור דאצי' דהיינו מבחי' חכ' כו' וג"ז נמשך לעולמות והוא להיות בחי' הביטול בעולמות. דמחיצוניות המל' הוא התהוות הישות והמציאות של העולמות ומבחי' פנימיות הוא שנמשך להיות ביטול היש והביטול הוא שמבחי' החכ' וכמ"ש והחכמה תעוז לחכם יותר מעשרה שליטים אשר בעיר דעשרה שליטים הן ע"מ מקור ההתהוות והחכ' תעוז לחכם יותר כו' להיות ביטול היש כו'. ובנבראים הוא התהוות חומר הנברא שזהו מבחי' חיצוניות המל' והו"ע בדבר ה' שמים נעשו. אמנם התהוות הצורה שבנבראים וכמו שהשמים הם כדורים והארץ ג"כ כדורי ויש הפרש באופן הכדוריות וכמ"ש במ"א. ויש שבקומה כפופה ויש שבקומה זקופה שכ"ז הוא לפי הצורה הנפשיות כו' ועז"נ כל אשר חפץ ה' עשה ומוזה הוא הביטול שבנבראים כו' וכמ"ש בתו"א דבבר* מזוזה מימין. וזהו שהמל' נק' לב שהיא הממוצע להמשיך בחי' האור והחיות דבחי' חכ' בעולמות להיות בחי' הביטול כו'. וכמו"כ נש"י למטה נק' כנס"י שהן כלים לגילוי ש' הוי' דההשפעה וההמשכה דש' הוי' נמשך ונקלט בנש"י שהן כלים אל הגילוי. כי שרש הנשמות הוא מבחי' פנימיות הכלים שזהו מהות ועצמות הכלי, דמלאכים וכל הנבראים שרשם מבחי' חיצוניות הכלים שאין זה עצמות הכלי כ"א להשפיע חוץ לעצמותה שהאור הנמשך בזה הוא בחי' הארה דהארה לבד. אבל פנימיות הכלי זהו בחי' מהות ועצמות הכלי שהיא כלי לקבלה שמתאחד בזה בחי' פנימיות ועצמות האור. ונש"י ששרשן מבחי' פנימיות הכלים ע"כ הן כלים לש' הוי' דהוי' בחכ', היינו שהן כלים להגילוי דבחי' חכ'. ובחכ' שורה או"א"ס. ואו"א"ס שבחכ' הוא בחי' עצמות או"ס. דשרש התהוות העולמות מאו"א"ס עד רוכ"ד הכל הוא בחי' חיצוניות או"א"ס. והאו"א"ס שבבחי' החכ' הוא בחי' פנימיות ועצמות או"ס. דהנה חכ' היא בחי' עצמי. וכנודע ההפרש בין חכ' ובינה דבינה היא בחי' התפשטות וחכ' בחי' עצמי. והגם דחכ' יש לה ג"כ מקור שנמצאה ממנו. הנה החכ' נמצאה ממקורה בבחי' דבר עצמי, שאינה בחי' התפשטות ממקורה כ"א נמצאה ממקורה בבחי' עצמי כו'. ויובן זה ע"ד התהוות היש שנתהווה מהאין האלקי בבחי' דבר עצמי וכמ"ש

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בד"ה.

באגה"ק סי' ד' שנתהוה יש מאין ואפס המוחלט בלי שום עלה וסבה אחרת קודמת ליש הזה. ומאחר שהוא בלי שום עלה וסבה ה"ז כמו דבר עצמי דעו"ע הרי העלול הוא התפשטות מהעילה. אבל יש מאין אין זה התפשטות כ"א שנברא כדבר עצמי והיינו בבחי' מציאות דבר. ובס"ב ח"ב פ"ב כ' שהנבראים הן התפשטות הארה מהאין המהווה אותם. זהו לפי אמיתת הדבר שהנברא אינו יש כ"א אין ה"ה התפשטות לבד ממקורו. אבל בזה שנתהוה להיות בבחי' יש אינו התפשטות כ"א דבר עצמי כו'. וכמו"כ התהוות הכלים למעלה ה"ז שנתהוה למציאות עצמי. דהאור הוא התפשטות הארה בחי' גילוי מן העצם. אבל הכלים אינם בבחי' גילוי ממקורם כ"א הוא התהוות דבר בבחי' דבר עצמי כו'. וכמו"כ החכ' נתהוה ממקורה בבחי' עצמי. ובחכ' הוא בבחי' אור. דבהתהוות ה"ש וכן בהתהוות הכלים הוא בבחי' המציאות. ובחכ' הוא בבחי' האור. רק שאינו אור שהוא התפשטות כ"א אור שהוא עצם כו'. וכן הביטול דחכ' הוא עצמי היינו מהות עצמי. דחכ' היא בחי' ביטול לא אהבה. דאהבה אינו ביטול דיש מי שאוהב. וחכ' היא בחי' ביטול. והביטול דחכ' הוא מהות ביטול. והיינו לא שמתבטל מאיזה דבר בבחי' העדר תפיסת מקום וכמו אולם הוא קדם עה"ע שזהו שמתבטל קדם עה"ע. וממילא הביטול בזה הוא בבחי' ההתפשטות לבד. הגם דהביטול דהעדר תפיסת מקום הוא ג"כ בעצם המהות מ"מ אין זה בבחי' ביטול במציאות בתכלית. וכמו ביטול הקטן לגבי הגדול הגם שמתבטל בעצם מהותו. מ"מ ה"ז רק כשהוא בקירוב אצל הגדול וכשמתרחק ה"ה מציאות בעצמו. הרי שאין זה בבחי' ביטול במציאות לגמרי דביטול דהעדר תפיסת מקום בכללות הוא ביטול ההתפשטות כו'. אמנם הביטול דחכ' הוא מהות ביטול. וי"ל דכמו בחי' פנימיות הכתר בחי' לא ידע היינו שאינו בבחי' מהות ידוע בעצמו. הנה בחי' החכ' הוא שנאצלה בחי' זו להיות בין הנאצלים כו'. ולפ"ז י"ל דמ"ש בס"ב פל"ה בהג"ה הוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ' היינו שחכ' היא הדעה העליונה. והיינו לא רק הביטול שע"י הידיעה הדדעה העליונה כ"א שזהו הדעה העליונה כו' וכמ"ש במ"א. וזהו שהיא בחי' מהות ביטול וממילא היא בחי' ביטול עצמי כו'. ולהיות שהחכ' היא עצמי והביטול הוא עצמי ע"כ בחי' הא"ס המתלבש בחכ' הוא בחי' עצמות א"ס. דדבר שהוא עצמי ה"ה מקבל בחי' עצמי. דהמקבל שאינו עצמי מקבל השפעה שהיא בחי' התפשטות הארה לבד. אבל דבר עצמי מקבל בחי' עצם ומתעצם בו כו' (וכמו בהשפעה עצמיות שהמקבל הוא עצמי עצם מעצמי כו' הקבלה היא עצמיות משא"כ בהשפעת השכל כו'). וזהו שהחכ' להיותה עצמי ע"כ הא"ס הנמשך בה הוא בחי' עצמות א"ס כו'. ונש"י הן כלים לבחי' החכ' והא"ס שבחכ'. דנשמות הן ג"כ בחי' עצמי וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם והרי הבן הוא העצמי של האב לא רק התפשטות ממנו. וכמו"כ נשמות הן בחי' עצמות כו'. ע"כ הן כלים לבחי' החכ' ובחי' עצמות א"ס שבחכ' כו'. וזהו דנש"י הן בבחי' ביטול עצמי וכמ"ש כי אתם המעט מכל העמים שממעטים א"ע שזהו רק בנש"י שיש בהם ביטול עצמי. וכמו"כ הנשמה מצ"ע היא בבחי' ראיית המהות דאלקות.

דענין ההשגה דנשמה הוא רק בכדי לפעול בהנה"ב וכמ"ש אתה הראת לדעת להראות להנה"ב בחי' האלקות שזהו ע"י השגה דוקא. אבל הנשמה מצ"ע עיקרה הוא בחי' ההתאמתות וראיית המהות דאלקות שז"ע כי עין בעין יראו כו' וכמ"ש בסי' בהבי' דששת ימים. וכן בחי' רעו"ד שזהו מבחי' א"ס שבחכ' שזהו עיקר האלקות דנשמה כנודע ומבו' במ"א. וזה ג"כ בנשמות דוקא לא בנבראים דגם המלאכים האהבה שלהם הוא במדרי' בכל לבבך ובכל נפשך. והאהבה דבכל מאדך הוא בנשמות לבד. ולכן המלאכים נק' עומדים מפני שהאהבה שלהם היא בבחי' הגבלה ונשמות הן בחי' מהלכים כו' כמ"ש בהבי' דועתה יגדל נא. הרי דנשמות מובדלים בענינים אלו מפני שהן כלים לבחי' חכ' ובחי' הא"ס שבחכ' כו'.

ג) **והנה** בחי' ומדרי' הנ"ל היינו מדרי' העצמיים ישנם בכאו"א מישראל דבכולם יש בחי' הביטול עצמי רק שיש במי שהוא בהתגלות או שאינו בהתגלות כ"כ. אבל עצם ענין הביטול עצמי יש בכאו"א. וכמו"כ בחי' ההתאמתות והראי' ישנם בכל נשמה. ובחי' הכרה אלקית ישנו בכאו"א גם במי שאינו שייך כלל להשגה אלקית יש בו הכרה אלקית ומשו"ז הוא בבחי' שייכות אל אלקות ויש לכאו"א שייכות אל התורה ומצות. דגם שאינו שייך אל ידיעת התורה יש לו מ"מ שייכות אל התורה בעצם שזה גם בפשוט שבפשוטים שיש לו שייך לתומ"צ ויקר אצלו הענין והיינו מפני ההכרה האלקית שבו בעצם כו'. ומזה מובן שיש בנשמה בעצם בחי' ההתאמתות והראי' דאלקות. וכמו"כ בחי' רעו"ד יש בכאו"א שביכולתו להיות בבחי' כלתה נפשי אל ה' כו' אך העדר ההתגלות הוא מפני שמלביש שכל ומדות שלו בעניני עוה"ז. דהנה גם התגלות הביטול עצמי ובפרט בחי' ההתאמתות והראי' דאלקות זהו כשיש תחלה העבודה שע"פ טו"ד שהרי בהכרח שיהי' בזה איזה סדר וצ"ל תחלה העבודה בשכל ומדות ואזי יבוא להתגלות הכחות עצמיים. וגם שצ"ל על מה שישרה בחי' הכחות עצמיים. וע"כ כאשר מלביש השכל ומדות שלו בענינים החומריים לא יש על מה שישרה הכחות העצמיים כו'. ובפרט כאשר מלביש פנימיות נפשו בעניני עוה"ז והיינו שהענינים נוגעים לו בפנימיות נפשו והוא משוקע ומוטרד בהם שזה מעלים ומסתיר ביותר. וזהו שהשבטים בחרו להיות רועי צאן בכדי שלא יבלבל להם עניני העולם ויוכלו להיות בבחי' מרכבה. רק יוסף להיות נשמה דאצי" לא בלבד אותו העולם שהי' מלך במצרים ועל פיך ישק כל עמי שכל הנהגת המדינה הי' על פיו ובעת ההיא הי' מרכבה לאלקות. והיינו להיותו נשמה גבוה שאינו נתפס בהעולם שאין העולם מבלבל. וי"ל דכמו"כ בנשמות דבי"ע שנק' זרע בהמה וה"ה נתפסים בעולם יש מ"מ מדרי' בזה דיש מי שאין העולם מבלבל לו כ"כ דגם שעוסק בעניני העולם הי' מתפלל בכוונה וקובע עתים לתורה, ובעת הלימוד הוא מסיח דעת לגמרי מעניני העולם כי אינם נוגעים לו כ"כ בפנימיותו. ויש שכשהוא נכנס בעניני העולם נעשה מוטרד בזה ביותר עד שהתפלה היא לא כדבעי ואין לו פנאי לעסוק בתורה וגם כשלומד לבו בל עמו מפני עניני העולם שמבלבלים אותו. ועז"נ עקוב הלב מכל שמעוות ומעקם דרכו

והולך בדרכים אחרים ועי"ז אנוש הוא חלוש הוא שנחלש כח הנפש וכמ"ש כשל בעוני כחי שנכשל ונחלש כח הנפש שאין ביכולתו להוציא ממסגר אסיר להיות כלתה נפשי לה'. והעצה לזה הוא כמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד הוא הלחם דתורה דאורייתא מחכ' נפקית ושרשה מבחי' רצה"ע דהתורה היא חכמתו ורצונו ית'. וה"ה סועד ותומך לבב אנוש שיתעלה מבחי' אנוש שהוא בחי' חלישות הנפש להיות בבחי' איש דכאיש גבורתו להתגבר על הנה"ב. והיינו שיתגלו ויתגברו הכחות דנה"א ויתגברו על הכחות דנה"ב דהתורה נק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב וכמארז"ל אם פגע כך מנוול זה משכהו לבהמ"ד מנוול זה יצה"ר משכהו לבהמ"ד אפי' אם אבן הוא נמוח שאפי' אם לבו כלב האבן מפני התגברות החומריות ובפרט אם הכניס פנימיות נפשו בתאוות עוה"ז שנטמטם לבו מאד. מ"מ בכח התורה למחות האבן שהיא מתשת כחו. להיות דהתורה היא חכמתו ורצונו ית' וע"כ הנה"ב שהוא היפך זה ה"ז מתשת כחו והנה"א להיותו בעצם כלי לאלקות ע"כ ע"י התורה מתחזק כחו וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה כו'. והיינו שנעשה בבחי' איש להתגבר על יצרו כו'. גם איש הוא אש יו"ד בחי' ח"ע וקושי' בחי' רצה"ע והוא שע"י התורה בא לבחי' התאמתות וראי' דחכ' ובחי' רעו"ד. וז"ש פותח את ידיך פתיחה דיודי"ן ומשביע לכל חי רצון בחי' רצה"ע כו'. ולמעלה ענין איש ואנוש. הנה איש הוא בחי' התלבשות או"א"ס במדות עליונות. דאו"א"ס מצ"ע הוא לאו מכא"מ שאינו בערך ובגדר המדות רק שצמצם עצמו בבחי' מראה אדם בכדי שיהי' הגילוי בעולמות שא"א להם לקבל מבחי' עצמות או"א"ס כ"א ע"י ההתלבשות בבחי' המדות. וז"ש ה' איש מלחמה שזהו ע"י גבורות וצמצומים להתלבש בבחי' המדות כו'. אך המדות הן ג"כ א"ס וכמ"ש ולגדולתו אין חקר דמדת גדולתו ית' היא בבחי' אין חקר. ובכדי שיהיו עולמות ונבראים בע"ג מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו'. צ"ל שהשפעה דבחי' המדות יהי' עוד בבחי' צמצום והעלם וזהו בחי' אנוש דהיינו בחי' מט"ט שר העולם וכמ"ש בזהר ע"פ אנוש כחציר ימיו דא רזא דההוא נער דכסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין. וכמו חציר שצומח וקוצרין אותו וחוזר וצומח וקוצרין כו' כמו"כ מט"ט סליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין כו' וכמ"ש במ"א. ונק' אנוש ל' חלישות ול' קטנות שמתצמצם ומתמעט האור ועש"ז נק' נער וכמ"ש נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו ונק' כרוב כרביא אנפי זוטרי דהיינו בחי' מייעוט וחלישות האור כו'. ואיש הוא ההתלבשות בבחי' מדות העליונות דאצ"י כו'. ויש עוד מדרי' והוא בחי' גבר שזהו ממוצע בין בחי' אנוש ואיש ובעבודה הוא ענין תיקון חצות. דהנה בכדי שיהי' ולחם לבב אנוש יסעד צ"ל עכ"פ לב נשבר היינו שבירת החומריות בכלל, דאם הוא בתכלית הישות איך יפעול בו התורה, וגם שהתורה אינו תורה, כ"א צ"ל שבירת החומריות והוא ע"י שהוא ממארי דחושבנא בפרטי עניניו ותהלוכותיו איך שבהבל בא ובחשך ילך שמתמרמר בנפשו וצר לו מאד מזה שנשבר רוחו בקרבו אזי התורה סועדת לבו להיות בבחי' איש כו', גם ענין גבר הוא ההתעוררות מלמעלה וכמו קרא הגבר בחצות לעורר את האדם לעבודת ה'

ולמעלה מלאך גבריאל מעורר נשמות לעלות לג'ע, וכמו"כ יש אתעדל"ע והו"ע וישכם לבן בבוקר לעורר הנשמה כו' וכמ"ש במ"א, וזהו בחי' גבר שהוא בחי' ממוצע להיות לחם לבב אנוש לבוא לבחי' איש כו'.

ד) **והנה** בבחי' איש נא' ואיש כי ימרט ראשו, דהגם דבחי' איש גדלה וגבהה מעלתו לגבי בחי' אנוש שהוא בחי' עקב הלב מכל ואנוש הוא בבחי' חלישות, ואיש הוא דכאיש גבורתו להתגבר על יצרו כו'. ומ"מ צריך עוד תיקון לבוא למדרי' אדם, דאיש עיקרו בחי' מדות והמוחין הן בבחי' קטנות, ואדם הוא בחי' מוחין גדולות, וע"כ צריכים תיקון לבוא לבחי' אדם והוא ע"י שימרט ראשו, וכדאי' בזהר ויחי רי"ז ע"א עד דלא מריט דא רישא דמארי' ועד דלא גליש למטרוניתא כו', והענין דהנה יש ב' מיני המשכות הא' בסדר והדרגה עד"מ המשכות החיות מהמוח בידיים ושאר אברים שנמשך מהות החיות, והב' המשכה שבדרך דילוג והוא המשכת השערות שיונקים ג"כ מהמוח אבל הוא רק ממותרי מוחין ובאים ע"י הפסק הגולגולת שהחיות מצומצם ובאין ערוך לגבי חיות המוח ואינו כמו ההמשכה בהאברים שנמשך מהות החיות לא בחי' מותרות לבד כו', והדוגמא מזה בההמשכה מבחי' חסד עליון דההמשכה שבבחי' קירוב דהיינו בסט' דקדושה בכלל ובנשמות בפרט שנמשך מהות האור והחיות, אבל ההמשכה שבבחי' ריחוק וכמו אברהם שהי' מאכיל ומשקה גם לערבים והי' בזה כוונה אלקית שא"ל ברכו למי שאכלתם משלו וכמ"ש ואת הנפש אשר עשו בחרן כו' ה"ז המשכה שבבחי' שערות בלבד כו'. ובשערות נדבק פסולת וצריכים לזכך ולטהר מהפסולת כו' וכמ"ש במ"א בבי' המא' ר' בנאה הוה מציין מערתא כו' והוות מעייני' לי' ברישי' דהיינו להפריד הפסולת כו', וזהו ג"כ ענין ואיש כי ימרט ראשו, דאיש הוא בחי' מדות שמהם ההשפעה בעולם יום א' בחי' חסד יום ב' גבו' יום ג' ת"ת כו', וההשפעה בקירוב הוא שנמשך מהות המדות, ויש השפעה שבבחי' ריחוק ובה יכול להיות אחיות החיצונים וכמ"ש בזהר דמלאכים שהן שלוחי הדין בחי' גבורות קשות יונקים מהשערות, דמבחי' גילוי אור א"א להם לקבל דבאור פני מלך חיים, רק מבחי' צמצומים ביותר והיינו בחי' שערות דהאי איש כו', ולכאו' אינו מובן מאחר שהמדות הן בבחי' תיקון ובבחי' שלימות איך מהמוחין יהי' יניקה, אך זהו כמו כעס וקפידה דכעס בלב וקפידה במוח, דגם מי שלא יבוא לידי כעס מ"מ יכול להיות קפידה במוח, וזהו דלאה היא דינא קשי' ורחל דינא רפי' משום דלאה היא בחי' מח', וכמו"כ יובן שהגם שהמדות מתוקנים ומ"מ מהמוח יכול להיות יניקה וע"כ צ"ל כי ימרט ראשו להפריד הפסולת כו', ובעבודה מותרי מוחין הו"ע התחכמות יתירה ותחבולות בעניני העולם ובאמת לא לחכמים לחם דגם מי שצריך כלי וכמ"ש וברכך ה"א בכל אשר תעשה צריך לעשות כלי ולבטוח בה' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וכת"י יגיע כפיך כי תאכל יגיע כפיך ולא יגיעת השכל, וההתחכמות זהו ממותרי מוחין שמהן יניקה כו', ויוכל להיות מותרי המוחין גם בתיקון המדות בשלימות כי יש ב' מיני מותרות שערות וצפרנים דצפרנים הן מסופי האצבעות והוא היניקה מהמדות

וכמו אברהם יצא ממנו ישמעאל יצחק יצא ממנו עשו שהן מדות רעות אהבה זרה וכעס ורציחה שהן רע גמור, וזהו שגם מי שמדותיו מתוקנים שאינו שייך לאיזה מדה רעה ומ"מ יהי' בו התחכמות יתירה ותחבולות כו', וצ"ל מריטת וגלישת השערות, וההפרש ביניהם הוא, דגלישה הוא שמסיר השערות ע"ד וגלחה את ראשה ועיקרם ושרשיהם נשארם והו"ע אתכפי' בלבד שזהו רק בהתפשטות הכחות שלא יצאו ויצמחו בהתגלות אבל עצם המהות לא נתבטל וכמ"ש בס"ש"ב בענין בחי' בינוני. ומריטת השערות שעוקרן מעיקרן ומשרשן והו"ע אתהפכא חשובא לנהורא כו'. והנה בכדי להיות מריטת וגלישת השערות אי' בזהרי חמה על מאה"ז הנ"ל דפ' ויחי שזהו ע"י התפלה, דהנה אותיות התפלה הן ג"כ שערות והו"ע צמר הכבשים, דכבשים הן בטבע הרחמים וקולן קול רחמים והוא אותיות התפלה שבהם התעוררות רחמים, וההתעוררות רחמים הוא ע"ז גופא דכרחל לפני גוזזי' נאלמה להיות דשערות צומחות מהעור, דמהבשר אינן צומחות שערות כ"א ע"י הפסק העור וע"כ יש גוזזי' השערות שהן הפסולת הנדבק הנ"ל וע"ז הוא מעורר ר"ר על נפשו כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה את קרבני לחמי הב', ועי"ז הוא מריטת השערות כו', ובזהר כאן ע"פ כי ימרט ראשו אי' שזהו מחסד עילאה וצ"ל דהו"ע רעו"ד דבכדי לתקן בחי' מותרי מוחין שלא יהי' התחכמות ותחבולות צריכים ע"ז כח פנימי יותר שע"י הרצון פשוט נעשה תיקון המוחין כו' וז"ש במק"מ שם בויחי שהוא ע"י מע"ט דמצות הן רצה"ע, והיינו שע"י המצות והעבודה דרעו"ד נעשה מריטת השערות שלא יהי' יניקה כו', וזהו ואיש כי ימרט ראשו כו' טהור הוא וכמו בלויים דכתי' בהם וכה תעשו להם לטהרם דכתי' בהם והעבירו תער על כל בשרם שצריך להיות הסרת השערות וכמו"כ בבחי' איש צ"ל כי ימרט ראשו ואזי טהור הוא בבחי' טהרה ונקיות כו'.

ה) והנה טהרה מביאה לידי קדושה, דקדושה תלי בשערא דוקא ששם צ"ל דוקא שערות, והיינו דההמשכה מעצמות אוא"ס הוא ע"י שערות דוקא, וכמו יגת"ד שהן בחי' שערות כי א"א להיות ההמשכה מעצמות אוא"ס בבחי' עו"ע כ"א בדרך בחי' שערות לבד, וההמשכה שבבחי' שערות הוא ג"כ גילוי אור רב וכמו יגת"ד שהן בחי' רחמים גדולים ורחמים פשוטים כו', דבמדר' תחתונות ההמשכה בבחי' שערות הוא בבחי' צמצום ביותר ויהי' מזה יניקה כנ"ל, אבל ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס גם ההמשכה בבחי' שערות הוא בחי' רחמים פשוטים כו', והמשל בזה כמו שיחת חולין של ת"ח צריכים למוד בשיחת חולין שלהם יש הרבה חכ', ולפעמים יש בשיחת חולין חכ' עמוקה יותר מבהשפעת השכל, ושיחת חולין של אנשים פשוטים הן דברי הבאי ממש שצריכים להתרחק מהם בתכלית וכדאי' במשנה דאבות וישיבת בתי כנסיות של ע"ה דהיינו שיחות בטילות כמו שפי' הרע"ב ז"ל. וכן משלי שלמה להיות דויחכם מכל אדם לכן במשלים שלו יש בזה חכ' עמוקה ונפלאה מאד, ור"מ אמר תלתא מתלי ומשמת ר"מ בטלו משלי משלים מפני שהי' מקור האור מנהיר עיני חכמים בהלכה כו', וכמו"כ במדר' עליונות המשכת השערות הוא אור גדול ונעלה מאד, גם דוגמא לזה כמו

ע"ה אסור לאכול בשר, ות"ח מותר לאכול בשר ואדרבא יש בזה יתרון וכמו שא' ר"נ עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי והיינו מפני שבע"ה המותרות הוא מגשם נפשו, משא"כ בת"ח המותרות נכלל בקדושה ויש בזה אדרבה יתרון כו', וכמו"כ מבחי' עליונה ההמשכה היא דוקא בבחי' שערות והוא המשכה עליונה וגבוה (והיינו דמותרי מוחין הן מדרי' עליונה יותר גם מעצם המוחין כו' וכמ"ש במ"א), וזהו דקדושה תלי' בשערא דוקא, והן הלכות התורה שבע"פ שהן בחי' שערות והו"ע זאת התורה אדם שבזה דוקא בחי' שערות דאבא יונק ממזלא כו' וכתני' סלסלה ותרוממך שע"י סלסול השערות הוא בחי' הרוממות דוקא כו', ונמצא סדר הדברים הוא כאשר הוא בבחי' אנוש צריך לעורר עצמו בבחי' גבר דהיינו ת"ח ועי"ז יתעלה בבחי' איש להיות כאיש גבורתו לאכפי' לסט"א, ואח"כ צ"ל כי ימרט ראשו לבוא לבחי' אדם דשם דוקא בחי' שערות דקדושה תלי' בשערות כו', ובד"כ זהו יצי"מ וספה"ע ומ"ת דבמצרים היו בבחי' אנוש בתכלית החלישות והקטנות, והיציאה ממצרי' הי' ע"י התעוררות מלמעלה שזהו בחי' גבר כו', ועצם היציאה הי' בתוקף גדול וכמ"ש כי ברח העם שהרע הי' בשלימות וברחו מהרע בתוקף גדול ובהתגברות יתירה וזהו בחי' איש וספה"ע הו"ע בחי' מריטה לזכך ולטהר וזהו וספרתם לכם ל' ספ"י ובהירות כו', ואח"כ מ"ת הוא בחי' אדם חכמת אדם כו' דבמ"ת נדמה להם כזקן כו' והו"ע סלסלה ותרוממך, וענין הרוממות הוא דבמ"ת כתי' ואנשי קדש תהיון לי דקדוש ו' הוא המשכת השערות שז"ע וא"ו שמורה על ההמשכה כו' וקדש היא שרש ומקור ההמשכה דבחי' קדוש, וזהו ותרוממך שיהי' גילוי בחי' קדש כו', וזהו ואיש כי ימרט ראשו דדוקא בבחי' איש צ"ל ימרט ראשו, דבאדם ההמשכה בבחי' שערות, רק באיש שזהו בחי' המדות צ"ל ימרט ראשו שהו"ע זיכוך וטהרה, וטהרה מביאה לידי קדושה דקדושה תלי' בשערא והו"ע סלסלה ותרוממך כו'.

בס"ד ש"פ מצורע שה"ג, עטר"ת.

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, וצ"ל מה"ע בדיקת חמץ שזה דוקא בארבעה עשר, ובגמ' * ד"ד סע"ב כתי' שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם וכתני' אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם הא כיצד לרבות ארבעה עשר לביעור. דפשיטות הכתוב אך ביום הראשון הוא דקאי על יום החמשה עשר, וזה א"א שהרי כתי' שבעת ימים שאור לא ימצא כו', א"כ מ"ש אך ביום הראשון הוא לרבות יום ארבעה עשר לבעור דגם הוא נק' ראשון וכדאמרינן שם ד"ה ע"א די"ד נק' ראשון כמ"ש בראשון

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ובגמ' פסחים.)

בארבעה עשר, וא"כ משמעות הענין הוא דביעור חמץ הוא ע"י מדרי' ראשון, דהעיקר הוא בחמשה עשר, אך ארבעה עשר הוא ג"כ ראשון וע"כ מרבה ארבעה עשר לבעור, וצ"ל ההפרש בין בדיקת חמץ לביעור חמץ דהבעור הוא ממדרי' ראשון דוקא שהעיקר הוא בחמשה עשר ומ"מ גם ארבעה עשר הוא בחי' ראשון וע"כ מרבה ארבעה עשר לבעור, והענין הוא דהנה ארבעה עשר הוא ד' ויו"ד, וחמשה עשר הוא שהד' נעשה ה' שמתוסף יו"ד בהד' ונעשה ה', ד' יו"ד זהו די מחסורו שנא' בצדקה שזהו מדרי' עני והו"ע לחמא עניא די אכלו אבהתנא כו', וה' הוא מדרי' עשיר דההפרש ביניהם ידוע דענין די מחסורו מילוי החסרון היא ההמשכה משרש ומקור ההשתל', ועשיר הוא ההמשכה מעצמות אוא"ס שלמעלה ממקור ההשתל', דהנה אין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת שיש ב' מדרי' דעת, וכידוע דבסדר עמידת הספירות יש ב' אופנים אם הם זה תחת זה או בבחי' קוין, ועיקר ההפרש בבחי' הדעת דבעמידתן זת"ז הדעת עומד תחת חו"ב, וכשהן בבחי' קוין הדעת עומד תחת הכתר, דהנה דעת הוא בחי' התקשרות שמקשר ומחבר העליון עם התחתון, וכאשר עומד תחת חו"ב היינו שממשיך מבחי' חו"ב ומחבר המוחין עם המדות דבכללות הוא ההמשכה דבחי' השתל' דחו"ב הן ראשית ההשתל' כו', וכשעומד תחת הכתר הכוונה היא תחת פנימיות הכתר, דכאשר עומד תחת חו"ב הרי חו"ב ג"כ מקבלים מהכתר, רק שזה בחי' חיצוניות הכתר שרש ההשתל', וכאשר הדעת עומד תחת הכתר היינו בחי' פנימיות הכתר, וזהו דכשאין הכתר נמנה הדעת נמנה דהיינו בחי' פנימיות הכתר שאינו נמנה בענין הספירות הדעת נמנה שממשיך מבחי' פנימיות הכתר דהיינו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, וזהו מדרי' עשיר בדעת כו', דעני בדעת הוא הדעת שממשיך מבחי' סדר השתל', ועשיר בדעת הוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס שלמעלה משרש ההשתל' כו' וזהו ג"כ ענין ד' וה', והענין הוא כמ"ש בלק"ת ד"ה כי תבאו אל ארץ ונטעתם בענין ובשנה החמשית בש' הרמ"ז פ' וירא דצ"ז ע"ב דד' הוא כשהמל' מקבלת מבחי' שלישי התחתונים דת"ת וכאשר מקבלת גם משליש העליון דת"ת אזי היא ה', דכל מדה יש בה ג' שלישים שהן חב"ד חג"ת נה"י וכמו"כ גם בת"ת, אמנם ת"ת אינו מדה ממש כמו כל המדות שהן המשכת דבר מה המשכת חסדים או גבורות, אבל ת"ת היא שכלולה בכל המדות והיינו התפארת באיזה פרט מדה, ויש תפארת בנה"י שזהו חוץ לעצמותו וכמו הת"ת בעשי' שמשבח ומפאר שיעשה כלי נאה ויפה ה"ז חוץ לעצמותו שהרי התפארת הוא מיופי מלאכת הכלי והגם שזה שמפאר כח הפועל, ה"ז מ"מ כמו שבא בדבר הנבדל ממנו שזהו מרוחק מעצמותו אבל כשמתפאר ומשבח בדבר שקרוב לעצמותו כמו בזה שקולו ערב ומראו נאה וכשר ביופי המדות שלו שזה קרוב לעצמותו, וביותר כשמפאר חב"ד שלו שזהו מקורב לעצמותו שעושה התעוררות גדולה בעצמות המדה כו', והדוגמא מזה יובן למעלה בג' שלישים דת"ת שיש ת"ת בנה"י והו"ע על כל שבח מעשה ידיך דכל בריאות והתהוות העולמות הוא בחי' מעשה ידיך כו', ולמעלה מזה מ"ש כי קולך ערב ומראך נאוה כו', ובהתכללות המדות כו' ות"ת דחב"ד

הו"ע לאסתכלא ביקרי' דמלכא כו' ותפארת חכמת התורה כו', ובכללות ענין הג' שלישים דת"ת הו"ע התלת עלמין דאי' בזהר שלח דקנ"ח ע"א שכ' הרמ"ז שכללות ההשתל' נכלל בזה והן עולמות ב"ע ועולם האצ"י ועולמות הא"ס שלמעלה מאצ"י, וזהו בחי' שליש העליון דת"ת דהיינו ההמשכה מבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י כו', וזהו ההפרש בין ד' וה' דד' הוא ההמשכה מבחי' האצ"י שזהו רק מיעוט* החסרון דעולמות ב"ע (עמ"ש בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב, באורך בענין ההמשכה דהאבות) והו"ע די מחסורו כו', וה' הוא כשנמשך מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מאצ"י והוא בחי' עשיר כו', וביעור חמץ הוא דוקא ממדרי' זו כו', וביאור הענין צ"ל ענין יצ"מ דמצרים הוא מיצר מי, דהנה כתי' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ואי' בזהר בהקדמה ד"ב ע"א מי אלה הוא אלקים, וצ"ל מהו ההפרש בין מי ברא אלה ובין ש' אלקים שכולל הב' תי"מ** תיבות** מי אלה, ובמד"ר אי' אלה זהו אלה תולדות השמים והארץ, דשמים וארץ וכל תולדותיהם בחי' מי ברא אלה כו', והענין הוא דלכא' אינו מובן מה שהבריאה נק' יש מאין והלא ממך הכל כתי' וא"ס הוא יש האמיתי ומה"ע מאין, והגם דכתיב בהבראם בה' בראם אתיא קלילא דלית ב"י ממשא זה גופא צ"ל והלא ממך הכל, אך הענין דהנה כתי' גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, עיר אלקינו הוא עולם הדבור וכמו העיר שהיא מקיבוץ בתים הרבה ובית היא מקיבוץ אבנים הרבה, כך אותיות נק' אבנים בס"י להיותם בחי' דומם, ושתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים בונות ששה בתים כו', והמשל דבית הוא כמו מקבוץ הרבה אבנים שנעשה בית הרי נתחדש בזה שנעשה מושב להאדם, דאבנים מפורדים אינם ראויים לדירת אדם וכאשר מתקבצים ונעשים בית ה"ז דירה לאדם, וכמו"כ בקבוץ האותיות בתיבה אחת ה"ז נושא לעצמו איזה השכלה דאותיות מפורדים אין בהם שום השכלה רק כשמתחברים יחד וכמו ברוך שפי' גיבענצט ה"ז כאשר הד' אותיות ב' ר' ו' ק' הן מצורפים יחד, ובקבוץ הרבה תי' ה"ז נושא ענין שלם וכמו ברוך אתה ה' וכמו אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו', ועיר אלקינו הוא כללות בחי' דבור העליון דכללות הדבור הוא ש' אלקים וכמ"ש ויאמר אלקים כו', וז"ע עיר אלקינו, ומש"כ אלקינו והלא אלקי כל הארץ יקרא, הנה באמת העיקר הוא בשביל ישראל, וכשם שירושלים נק' עיר אלקינו שמובדלת מכל העיירות ששם הי' בהמק"ד והשראת השכינה, כמו"כ נש"י מובדלים שהן כלים להשראת שכינתו ית' וכמא' אע"פ שאלוק' אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם, דנש"י ע"י אותיות התו' ואותיות התפלה הן מכוון לשבתו ית' וכמ"ש ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א כו' ופי' גדול הו"י ומהולל מאד בעיר אלקינו שע"י עיר אלקינו ניכר גדלות ה', דענין גדול ה' הוא כמו מה רבו מעשיך ה' בריבוי הנבראים מאד בפרטי דצ"ח שהן עד אין שיעור, ובפרט במלאכים עליונים מחנה מיכאל ק"פ אלף מחנות ומחנה גבריאל קנ"ו אלף כו' אלף אלפים ישמשוני' כו', וכ"ז ההתחלקות הוא מש' אלקים שהוא ל' רבים וכמ"ש אלקים קדושים הוא, אך ההתהוות הוא מש' הו"י דהו"י ל' מהווה, והגם

* אוצ"ל: מילוי.

** לכאו' א' מתיבות אלו מיותרת.

דש' הוי' הוא אח"פ נתהוו ריבוי נבראים בריבוי התחלקות ע"י היחוד דהוי' אלקים, דהוי' אלקים כולא חד וע"י ש' אלקים נעשה הריבוי כו', דבאמת בבחי' אחדות פשוטה הנה האחדות והריבוי אינן הפכים זמ"ז, כי הריבוי אינו בבחי' התחלקות כלל וכידוע בכ"י אנת הוא חד ולא בחושבן דבחי' חד הוא דוקא הסבה דלא בחושבן והכל הוא חד כו', ובאמת כן הוא בנבראים ג"כ דהכל חד הוא כו', אך מה שנראה בבחי' התחלקות ה"ז מש' אלקים כו', והיינו שע"י ש' אלקים ניכר גדלות הוי', וכמו עד"מ שכל שמתגלה ע"י אותיות השכל, שהרי בלא אותיות אי"א להיות התגלות שום שכל אפי' לעצמו כ"א ע"י אותיות, והשכל הוא אחד ובא באותיות בריבוי התחלקות ובריבוי ענינים, והרי ע"י האותיות מתגלה מעלת השכל, וכמו"כ ש' הוי' הוא בחי' אח"פ וכל ההווי' הוא מש' הוי' דוקא, וע"י ש' אלקים ניכר גדלות ש' הוי', ומלכא בלא מטרוניתא לאו איהו גדול דש' הוי' בלא ש' אלקי' אינו ניכר גדולתו כ"א ע"י ש' אלקים ניכר גדולתו ית'. אמנם יש עוד פי' במ"ש גדול ה' בעיר אלקינו אימתי שייך לקרותו גדול כשהוא בעיר אלקינו אבל לגדולתו אין חקר דלגדולתו העצמית אין חקר כלל וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' דמדת הגדולה טפל ובטל לך דבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו שזוהו ענוה ושפלות לגבי' ית' וכדאי' בגמ' דברכות משל מי שיש* אלפי אלפים דינרי זהב ומשבחים אותו בשל כסף ה"ז שפלות וגנאי לגבי', וכמו חכם גדול בכל החכמות בחכמת התכונה וחכמת אלקות ויודע ג"כ לצייר ציורים הרי שישבחו אותו בזה שיכול לצייר ה"ז גנאי לו, וכמו שמואל שא' נהירין לי שבילין דרקייע כשבילין דנהרדעא, ואם ישבחו אותו שיודע לכתוב עד"מ ה"ז לגנאי יחשב, וכמו"כ למעלה ענין הגדולה ה"ז ענוה ושפלות דלגדולתו העצמית אין חקר כלל, וענין אין חקר היינו שאינו בבחי' השגה כלל, דהנה גדול ה' היינו בחי' הארת הוי' שבש' אלקים שייך בזה השגה וזהו ומהולל מאד ששייך בזה הילול ושבח אבל עצם ש' הוי' הוא למעלה מהשגה ואין חקר כלל וכמ"ש החקר אלוק' תמצא כו' (דמה שנודע לנו אלקות הוא רק מפעולותיו ית' והיינו ע"י ש' אלקים אבל עצמות ואו"ס אין חקר כלל כו') וזהו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו אז שייך לקרותו גדול, אבל לגדולתו העצמית אין חקר כו', וזהו מי ברא אלה דהנה ההתהוות היא מעצמות ש' הוי' הגם שההתהוות בפועל היא ע"י הארת ש' הוי' שבש' אלקים, מ"מ ההתהוות בעצם הוא מעצם ש' הוי', וכמו בעצמות או"ס הרי הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין, וההתהוות היא מהאור שהוא מעין המאור כו' כמו"כ בש' הוי' ההתהוות היא מעצם ש' הוי' וזהו מי ברא אלה כו', וזהו שהבריאה נק' יש מאין ולכאו' אינו מובן והלא ממך הכל אך היא הנותנת לפי שממך הכל וא"ס הוא בלתי מושג לכן נק' יש מאין דאין יש בו ב' פי' הא' אין הארה והיינו בבחי' הארת ש' הוי' שבש' אלקים, והב' אין שאינו מושג והיינו בחי' עצמות גדולתו ית' שאין חקר כלל, עש"ז

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שיש לו.

נק' אין, וזהו שהבריאה היא יש מאין לפי שממך הכל כו', והנה מי אלה הוא צירוף ש' אלקים וההפרש הוא דמי אלה תי' מי קודם לתי' אלה ובש' אלקים תי' אלה קודם לתי' מי (ובצירוף ים), וידוע דהראשון גובר, והיינו דבש' * שהצירוף הוא אלה ים תי' אלה הוא בהתגברות והיינו שההתגלות הוא העיקר והוא העולם שנראה ונגלה במציאות יש ודבר, והאלקות הוא מוסתר ונעלם כו', וגם במדרי' אלקות הוא בחי' הארת ש' הוי' המתלבש בש' אלקים שגם כשמושג ומורגש האלקות הוא בחי' ביטול היש בלבד כו', ומי אלה הוא שתי' מי מתגבר והיינו שהאלקות מאיר בגילוי ואין העולם נראה כ"כ ליש, ובמדרי' האלקות היינו שמאיר בחי' עצם ש' הוי' שהוא בחי' אח"פ שהביטול ע"י הוא בבחי' ביטול במציאות ממש, והיינו גילוי בחי' גדולתו העצמית כו', ומעתה צ"ל ענין מצרים מיצר מי מי הוא בחי' בינה כנודע, ומיצר מי הוא שבחי' מי הוא בבחי' מיצר והעלם, דהנה אי' בלק"ת מהאריו"ל פ' וישב דמצרים דקדושה הוא בחי' מיצר הגרון, והענין הוא דהנה לידת המדות הוא מהמוחין דכאשר מבין בשכלו שהדבר טוב לפניו ה"ה מתפעל בשכלו בזה שזהו בחי' מדות שבשכל ובא אח"כ בלב להתפעל במדות שבלב כו'. ולהיות דמוחין ומדות הן מובדלים זמ"ז והפכים זמ"ז, שהרי המדות הן בחי' מורגש דיסוד המדות הוא הרגש עצמו כמ"ש במ"א, והמוחין הן בחי' ביטול כו', וגם בחי' המדות שבשכל מה שמתפעל בשכלו ידוע שג"כ אינו דומה כלל למדות שבלב, שהרי בשכלו הוא שמורגש טוב הדבר המושג, וכמו בהתבוננות אלקי שמשג הענין האלקי בטוב נרגש אצלו הטוב דאלקות וע"ז הוא שמתפעל בשכלו ואז אינו בבחי' מורגש אדרבא הוא שוכח על עצמו, דכך הוא כשמרגיש באמת אלקות ה"ה מתבטל בעצמו ששוכח על עצמו ומהותו, משא"כ במדות שבלב הוא שההרגש הוא איך שקרבת אלקים לי טוב, והיינו שההתפעלות אינו על עצם הטוב דאלקות כ"א שלו טוב כו', הרי שבמוחין גם המדות שבמוחין דהיינו התפעלות השכל הנה זה הוא בחי' מהות מוחין, ובמדות הרי גם הבכך שזהו הטעם של המדה ה"ז בהרגש עצמו, וז"ש לא יחפץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו, תבונה הוא בן ובת בחי' מדות שבשכל שאין בזה אחיזה מפני שאינו בבחי' מורגש רק במדות שבלב הוא שיש אחיזה כו', הרי שהמדות שבמוחין הן בחי' מהות מוחין עדיין, וכמו שבא בלב ה"ז מהות מדות, א"כ הרי מתהפך ההשפעה ממהות מוחין למהות מדות ובהכרח שיהי' ע"י ממוצע, והממוצע הוא מיצר הגרון שבו הקנה שדרך בו יורד שפע לחלוותי המוח ללב, והנה במיצר הגרון אין כאן לא מהות שכל ולא מהות מדות דכאשר ההשפעה היא במוח ה"ז מהות שכל וכשבאה ללב ה"ז מהות מדות, ובמיצר הגרון אין כאן לא מהות שכל ולא מהות מדות, וה"ז כמו קרן זוית שמחבר הב' כותלים הרי אינו מציאות דבר כלל דכמה שנמשך כותל מזרח עדי"מ ה"ז מזרח וכמה שנמשך כותל דרום ה"ז דרום והקרן עצמו אינו עולה במציאות, כמו"כ מיצר הגרון אינו לא מהות מוחין ולא מהות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דבש' אלקים.)

מדות, וה"ז כמו הפסק בין המוחין אל המדות ונק' מקום החתך שמפסיק כו' (ולכאו' ה"ז היפך מקרן זוית שאינו במציאות לעצמו ועי"ז הוא מחבר וכמ"ש במ"א מפני שזוהו מדרי' עליונה יותר וכמו כל ממוצע שלמעלה מהשני דברים שמחבר כו' וכמ"ש במ"א בענין חצות, ובמ"א מבו' דבחי' מל' נק' קרן שמחבר אצי' עם בי"ע ועד"מ קרן זוית הנ"ל וכמו ענין המלוכה שמחבר המלך עם העם והיינו מה שהוא מתנשא עליהם והמה מקבלים מלכותו ובטלים אליו ה"ז מחברם יחד כו', וכאן ה"ז אדרבא הפסק בין המוחין והמדות, אך כמו שית' שזוהו בחי' התעלמות ואין העלם ממש כ"א שמתבטל ממציאיות הראשון כמו בהשתוממות כו' ה"ז מתאים לענין קרן זוית כו'), ובאמת יש בחי' התעלמות באמצע בין המוחין אל המדות וכמו שרואין בחוש בעבודה שבלב כשמתבונן בהתבוננות אלקי ונעשה מזה התעוררות והתפעלות הלב אינו נמשך מיד מהמוח אל הלב כ"א שבאמצע יש התעלמות שלא יש שום דבר שאינו בבחי' השגה ולא בבחי' התפעלות המדות, והתעלמות זאת היא הממוצע המביא מהמוח אל הלב, וכמו בשכל יש ענין ההשתוממות דהיינו כאשר מייגע א"ע באיזה ענין להבינו הנה לאחר היגיעה והעומק משתומם לגמרי דהיינו שלא יש שום אור שכל כלל, שהרי בתחלה הוא חושב ומעיין בהענין שמעמיק בו, ובההשתוממות לא יש שום גילוי אור שכל כלל, ואזי דוקא נופל לו ההשכלה החדשה כו' ועמ"ש בתו"ח ד"ה והאיש משתאה לה, וכמו"כ התעלמות הנ"ל זהו הממוצע שע"ז נמשך מהמוח אל הלב כו', אך להיות שזוהו מ"מ התעלמות יכול להיות בזה אחיזה דהג' שרי פרעה קנה ושט ורידין שבצואר וכמ"ש על צוארנו נרדפנו, והיינו התגברות החומריות דעניני עוה"ז שהן מונעים ומעכבים שלא יומשך מהמוח אל הלב שגם שמתבונן במוחו ומבין היטיב אלקות ומ"מ אינו נמשך ללב להתפעל על אלקות כו', וזהו שאנו רואין שנקל הרבה יותר ההתבוננות במוח מהתעוררות והתפעלות הלב, והגם שהמוחין למעלה מהמדות ומ"מ בנקל יותר שיתבונן במוחו בהתבוננות אלקי שיאיר במוחו הענין האלקי שמבינו בטוב ובהנחה טובה שמאיר אצלו הענין ומתפעל במוחו, והתפעלות המדות שבלב כבד הרבה יותר, ומצוי מאד בעובדי ה' בתפלה שגם שמייגע הרבה בהתבוננות ומבין ומשיג בטוב ומתפעל במוחו באמת ואינו נעשה התעוררות והתפעלות הלב, והסיבה לזה הוא התקשרות נפשו בענינים החומריים, שאם לא הי' מקושר בענינים החומריים אפי' גם בכפי' בפועל היינו שבפועל לא יומשך אחריהם (שעי"ז נעשה ג"כ חלישות המדה כמ"ש במ"א) והעיקר הוא שלא ירצה בהתאוות גשמיים רק מה שמוכרח ובכוונה לש"ש, הי' נמשך מהמוח אל הלב ובסדר הנ"ל ע"י אמצעות ההתעלמות שבאמצע, אך הי' נמשך ומאיר בלב שכך הוא הסדר והדרגה בבחי' עו"ע כו', רק מפני שנפשו מקושרת בענינים החומריים זאת היא הסיבה שאינו נמשך מהמוח אל הלב (דיא התקשרות בענינים החומריים מאנט ועך אוף אין תפלה), והן הג' שרי פרעה שמונעים ומעכבים כו', וזהו שאמרז"ל חמרא דפרגותא ומיא דיומסוס קפחו עשרת השבטים ר"א בן ערך אקלע להתם כו' בעי למקרא בספרא החדש הזה לכם וקרא חרש הי' לבם והיינו תמורת החדש הזה שהוא בחי' גילוי קרא חרש הי' לבם שנעשה הלב כחרש שאטום מלקבל דבר חכ', וז"ע מצרים מיצר מי

שבחי' מי הוא בבחי' מיצר והעלם כו', ובכדי שיהי' יצי"מ זהו ג"כ ע"י הגרון והיינו הקול היוצא מהבל הלב דרך הגרון, דהנה קול מעורר הכוונה וכמו שרואין בחוש כאשר מתבונן במוחו באיזה התבוננות ומבין ומשיג בטוב בהענין גם במוחו, הנה כאשר התבוננות זאת עצמה אומר בקול ודבור באותיות התפלה שנושאים את הענין וכן כשמזמר בקול נגון ה"ה מתעורר מאד במוחו וגם בלבו נעשה התעוררות גדולה, וזהו קול מעורר הכוונה שיש בטבע הקול לעורר את הכוונה והיינו שמעורר את הכוונה פנימיות והוא נושא המושכל שע"י נעשה ההתעוררות דהנה בענין ההתבוננות שהיא השגה ממש שצריך להשיג בטוב את הענין שמתבונן בו הרי מ"מ העיקר הוא שיורגש בנפשו ויאיר בו נושא המושכל דהיינו האלקות המושג בהענין וכמ"ש במ"א, וזאת הסבה מה שאינו מתפעל בהענין הוא מפני שזהו אצלו בהשגה בלבד בהסבר הדברים ואינו מאיר אצלו האלקות בזה, וקול שמעורר הכוונה הוא שמעורר פנימיות הכוונה שע"י נרגש הענין במוחו ובא גם בלב כו', והיינו שבהקול שבא מהבל הלב מתלבש ההשגה וההתבוננות ובאה מהמוח אל הלב להיות התפעלות המדות כו', וזהו כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר שכל בחי' העלאה והמשכה הוא ע"י השיר כו', וז"ע יצי"מ שנעשה ע"י אמצעית הגרון שהוא הקול כו', וכמו"כ יובן למעלה דההמשכה בז"א הוא מבחי' הבינה הנק' אם הבנים כו', והיינו בחי' יסוד אימא שמסתיים בחזה דז"א, וההמשכה היא ע"י מיצר הגרון בחי' צמצום והעלם כו', ושם יכול להיות אחיזת פרעה אותיות העורף שמונע ומעכב ההמשכה, וזהו עבדים היינו לפרעה אנו בני ז"א משועבדים היינו לפרעה שמונע ומעכב כו', וההמשכה היא ע"י קול התורה הקל קול יעקב דכל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה בחי' שמות העצמיים שזהו המשכה מבחי' עצמות אוא"ס להיות המשכת והתגלות המוחין שיהי' לידת המדות בחי' ז"א כו', אמנם יש עוד בחי' יצי"מ שלא ע"י הקול, שהרי הקול הוא ג"כ לבוש שבזה מתלבש המוחין שזהו ג"כ בחי' העלם, ובד"כ מה שיכול להתלבש בלבוש ה"ז מה שבערך בחי' לבושים וכלים כו', ויש מדרי' עליונה יותר ביצי"מ שאינו ע"י קול ג"כ והו"ע יצי"מ שאו' באמת ויציב וכידוע דאמת ויציב הוא דביקות הנשמה באוא"ס שמצד התקשרות עצמי דנשמה שלמעלה מטו"ד, וכנודע דאוי"צ הוא היכל הרצון, דאהבת עולם הוא היכל האהבה דבכלל זה ג"כ ק"ש שהו"ע האהבה שע"י השגה בהתבוננות כו', ואוי"צ הוא היכל הרצון בחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד וזהו הט"ו ווי"ן שבאוי"צ דבווין תתקטר הוא בחי' התקשרות עצם הנשמה באוא"ס וע"י בתפלה הוא בחי' קול דממה דקה וכמ"ש וקולה לא ישמע בחי' קלא פנימאה דלא אשתמע דתמן קאתי מלכא בחי' עצמות א"ס שלא ע"י אמצעות הקול בחי' לבוש וכמ"ש ולא יכנף עוד שלא יהי' בחי' כנף ולבוש כ"א גילוי בחי' העצמות ממש כו', וע"י הוא שנעשה יצי"מ שמתבטל' ממש כל ההעלמות וההסתרים וכידוע שע"י רעו"ד נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא, דהאהבה דבכל לבכך ובכל נפשך הוא שפועל בחי' אתכפי' לבד מאחר שזהו מה שהלב והנפש מכיל ע"כ לא יהי' מזה ההתהפכא לגמרי כ"א בחי' אתכפי' בלבד אבל ע"י האהבה דבכל מאדך שלמעלה

מטו"ד והיא בבחי' יציאה מגדר הגבלת הכלים עי"ז הוא אתהפכא חשוכא לנהורא כו' וכמ"ש במ"א בהבי' דכי נר מצוה, וז"ע ביעור חמץ שנעשה דוקא ע"י בחי' רעו"ד, דהנה ההפרש בין בדיקת חמץ וביעור חמץ הוא דבדיקת חמץ הוא בחי' אתכפי' וכמ"ש המאו"א דכל בדק הוא ע"י החיצונים וצריכים לחזק את הבדק שלא יהי' אחיזת החיצונים, והיינו העבודה שע"פ טו"ד בהשגה והתבוננות שע"יז הוא שפועל הכפי' והביטול דנה"ב כו', אבל הביעור הוא שמתבטל לגמרי מכל וכל בבחי' אתהפכא שזהו דוקא ע"י רעו"ד כנ"ל, וכמו"כ הוא למעלה דדוקא מבחי' עצמות א"ס הוא הביטול והאבדון לגמרי וכמו כל אויבך יכרתו שזהו דוקא מבחי' הכתר היינו בחי' פנימיות הכתר כו' וכמ"ש במ"א, וזהו ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו שע"יז הי' הביטול שלהם לגמרי וכידוע דמכ"ב הוא גמר הדבר בבחי' הכליון לגמרי, הי"ז דוקא ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו בחי' עצמות א"ס, וכן בעבודה להיות ביעור והשבתת החמץ הוא ע"י רעו"ד דוקא העבודה שלמעלה מטו"ד כו'. וזהו דבדיקת חמץ הוא בארבעה עשר בחי' ד' יו"ד די מחסורו מילוי החסרון שזהו במדרי' השתל' שהמילוי הוא משרשו ומקורו, והיינו שע"י גילוי המוחין בחי' יצי"מ שע"יז הוא דאתכפי' סט"א כו', וביעור חמץ הוא מבחי' ה' היינו מבחי' פנימיות או"ס שלמעלה משרש ומקור השתל' והיינו בחי' ראשון דביום הראשון בגימ' כתר והוא בחי' פנימיות הכתר, ולכן עיקרו בחמשה עשר בחי' ה', ומ"מ גם הביעור הוא בי"ד שנק' ג"כ ראשון והיינו ע"י התורה, והענין הוא כמ"ש בלק"ת ד"ה קול דודי בענין מצה שיש בזה ב' מדרי' מצה שקודם חצות שזהו בחי' אתכפי' וע"כ נק' לחם עני' וכמ"ש בתו"א בד"ה קחו מאתכם תרומה ובהבי' שבהוספות, ומצה זו צריכה שמירה מחימוץ מאחר שהיא רק בחי' אתכפי' בלבד ועז"נ ושמתם את המצות כו', ומצה הב' היא המצה שאחר חצות שעז"נ כי לא חמץ שלא הספיק להחמיץ והיא בחי' מצה עשירה בחי' עשיר שהו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא כו', ואנו אומרים מצה זו שאנו אוכלים כו' ע"ש שלא הספיק להחמיץ, והלא מצה שאנו אוכלים היא קודם חצות ואיך או' ע"ש שלא הספיק להחמיץ שזה הי' אחר חצות, אך הענין שזהו ע"י התורה דביוצאי מצרים קודם מ"ת הי' זה בב' מדרי', כי כל הגילויים היו אחר חצות וכמ"ש ויהי בחצי הלילה וה' הכה כו' דגילוי בחי' ממה"מ הי' אחר חצות ואז לא הספיק להחמיץ ע"י הגילוי דבחי' עצמות או"ס כו' כנ"ל וכמו"כ בנש"י דבנ"י יוצאים ביד רמה כו' שכ"ז הי' אחר חצות וכמ"ש ויהי בעצם היום הזה כו', אבל ע"י מ"ת נמשך גילוי זה גם קודם חצות וע"כ אנו או' על המצה שקודם חצות שהיא ע"ש שלא הספיק להחמיץ כי יש בה ב' המדרי' כו', וכמו שהוא באכילת מצה כמו"כ הוא גם בהשבתת שאור שעם היות שהביעור שזהו ע"י בחי' ראשון עיקרו הוא ביום ט"ו מ"מ התורה מרבה גם יום י"ד לביעור והיינו שע"י התורה גם ביום י"ד יש גילוי בחי' ראשון וכמ"ש בראשון בארבעה עשר כו', ויום י"ד מצ"ע הוא בחי' די מחסורו שמשו"ז הוא זמן הבדיקה כנ"ל, רק שע"י התורה נמשך בחי' ראשון גם בי"ד וזהו לרבות י"ד לביעור כו', ורק שהבדיקה היא כלילה והביעור ביום וכמו ביום הראשון תשביתו כו' והו"ע

רננא ברמשא ושמחה בצפרא שזהו ג"כ בחי' אתכפיא ואתהפכא כו' ועמ"ש בתו"א ד"ה רני ושמחי הב', ובמ"א בענין להגיד בבקר חסדיך ואמונתך בלילות שזהו מה שעכשיו נכתב בש' הוי' ונק' בש' אד' ולעתידי יהי' נק' כמו שנכתב כו', וזהו אור לארבעה* בודקין את החמץ שזהו העבודה שע"פ טו"ד שיהי' גילוי המוחין ויהי' התעוררות המדות שע"ז הוא היציאה מג' שרי פרעה להיות אתכפי' סט"א כו', והביעור שהוא בחי' אתהפכא עיקרו בט"ו ע"י גילוי בחי' ראשון דעבודה הוא בחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד כו', וע"י התורה יש המשכה וגילוי זה גם בארבעה עשר, וזהו אך ביום הראשון תשביתו לרבות יום ארבעה עשר לביעור כו'.

בס"ד ליל ב' דחה"פ, עטר"ת.

כ' ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ה' ממצרים כו' ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' כו'. וידוע דשאלה זו היא שאלת בן חכם, דכנגד ארבעה בנים דברה תורה ומ"ש כי ישאלך בנך כו' מה העדות כו' היא שאלת בן חכם וכמ"ש רש"י בפ' בא. וצ"ל מה** נק' בן חכם אחרי שאינו יודע ענין התומ"צ, גם צ"ל מהו ההפרש בין הבן חכם להבן רשע שאו' מה העבודה הזאת לכם, והגם שהתירוץ מבו' דהבן חכם אומר ה' אלקינו הרי מקבל עליו עול מלכותו ית' והרשע הוציא עצמו מן הכלל. ומ"מ צ"ל מה שאו' אתכם, גם צ"ל התשובה עבדים היינו ויוציאנו כו' ויצונו ה' לעשות כל החקים ליראה כו' מה שייכים הענינים זה*** דמשום שויוציאנו ע"כ ויצונו כו' ליראה כו' גם מה"ע עדות חקים ומשפטים. ולהבין כ"ז ילה"ק משאמרז"ל יפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, ובפי' עוה"ב יש מפרשים על ג"ע שהוא תענוג הנשמות בלא גופים ונק' עוה"ב שבא אחר העוה"ז, ויש מפרשים על עולם התחי' וכמו כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב דקאי על עולם התחי' וכמו שאו' שם ואלו שאין להם חלק האומר אין תחזה"מ מן התורה כו', כמו"כ כאן הכוונה על עולם התחי' ולכאורה והלא ג"ע הוא תשלם שכר המצוות ובפרט עולם התחי' שהוא תשלם השכר. ואיך יפה עשיית המצוה מהשכר שעלי', וצ"ל תחלה ההפרש בין ג"ע לעוה"ב דהיינו עולם התחי', דבג"ע כתי' מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו', שיש כמה תנאים שיוכל

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: לארבעה עשר.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: למה (או: מפני מה).

(*** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: זה לזה.

לעלות בג"ע ויש ע"ז דין ומשפט אם ראוי להגילוי דג"ע. ויש נשמות שאינם זוכים לגעה"ע, וקודם העלי' לג"ע צ"ל תחלה טבילה בנה"ד וכן בין כל עלי' ועלי' יש דין ומשפט, וכללות הגילוי דג"ע הוא רק לנשמות ולא לגופים ובתחה"מ אמרו כל ישראל יש להם חלק שהכל יבואו להגילוי דתחה"מ. והגם שג"כ יהי' ע"ז דין ומשפט וכמ"ש ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם, והדין ומשפט דלעתיד הוא דין קשה יותר כי הדין ומשפט שקודם ג"ע הוא רק שצריך מירוק ותיקון וכמו כף הקלע וגיהנום וכה"ג אבל מ"מ יבוא אח"כ לג"ע וכמא' משפט רשעים בגיהנום י"ב חדש ובזה מתתקן ומתמרק שיוכל לבוא למדרי' ג"ע. ובהדין דלעתיד הוא ואלה לחרפאות ולדראון עולם כו', ומ"מ זהו על ענינים חמורים ביותר. אבל מקיימי תומ"צ בכלל יזכו להגילוי דתחה"מ, משא"כ בג"ע גם מקיימי תומ"צ אינם שוים, וכמו הגילוי דגעה"ע הוא דוקא בעבודה עליונה יותר ואינו מספיק ע"ז רק קיום התומ"צ, וכידוע דממעשה המצות נעשה לבושים אל הנשמה בגעה"ת ומכוונת המצות נעשה לגעה"ע כו', וכמו"כ בכדי לזכות לגעה"ע צ"ל עבודה עליונה יותר כו', ולהגילוי דלעתיד מספיק הקיום דתומ"צ ויהי' הגילוי מלמעלה לכולם בשוה, וכללות הגילוי יהי' לנשמות בגופים דוקא כו' אך הענין הוא דהנה ידוע דכללות ההפרש בין הגילוי דג"ע והגילוי דלעתיד שזהו בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע דג"ע הוא הגילוי דממכ"ע ולעתיד יהי' גילוי בחי' סוכ"ע. ממכ"ע וסוכ"ע הן ב' מיני המשכות מן העצמות והוא להאיר את העולמות ולגלות עצמותו, דממכ"ע הוא להאיר את העולמות והיינו שהאור נמדד לפ"ע העולמות ולפ"ע הכלים שיהי' בבחי' התלבשות ובבחי' גילוי פנימי בעולמות וכלים. וממילא הרי צ"ל הכלים לפ"ע האור שיהי' בבחי' כלי אל האור כו'. וזהו ההתחלקות שיש בכלים דע"ס וכן בעולמות, דגם עולם האצ"י הוא עולם, ומ"מ אינו כלל כמו עולמות ב"ע (והכוונה על בחי' ע"ס דאצ"י דעולם האצ"י עצמו והיינו ההיכלות דאצ"י הרי מבו' באגה"ק ד"ה איהו וחויהי חד שהוא בחי' נברא ועם היות שהוא ודאי למעלה מעולם הברי' מ"מ ה"ה ג"כ בחי' נברא אבל הע"ס דאצ"י הרי כללות הע"ס ה"ה למעלה באין ערוך לגבי ע"ס דבי"ע. ועולם האצ"י בכלל כולל גם הע"ס וכמ"ש בע"ח שמ"א שבכל עולם יש בחי' נשמות וגופים ולבושים והיכלות כו') והגילוי באצ"י הוא למעלה הרבה שמאיר שם גילוי אוא"ס כו', ולמעלה מאצ"י הגילוי ביותר ועולמות הא"ס הן בבחי' העדר המציאות יותר כו'. כי התעבות* העולמות והכלים הן מן האור דמהתעבות האור נעשו הכלים כו'. ולפי אופן המדידה בהאור נתהוו הכלים והעולמות שיקבלו את האור. דבחי' עליונה של קו שמאיר שם האור בגילוי יותר נתהוו עולמות רוחניים יותר שיוכלו לקבל את האור הזה, וכל מה שיוורד ונמשך מתמעט האור ומתהווים עולמות שהן בבחי' מציאות יותר כו', וכמו בהתלבשות הנפש בגוף הרי כחות הנפש הן בבחי' התלבשות פנימי בהאברי' דאור

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: התהוות).

השכל מאיר בגילוי ממש במוח שבראש והמדות מאירים בלב וכה"ג בכל הכחות וע"כ האברים הן לפי אופן הכחות דהראש בכלל הוא בדקות יותר מהרגל ובפרט המוח הוא חומר דק וע"כ הוא כלי לאור השכל כו', רק שבגוף ונפש הרי אין התהוות הגוף מהנפש ויש דעה דבנין הצורה קודם לבנין החומר ולפי אופן הצורה נתהווה החומר כו' וכמ"ש במ"א, ולמעלה הרי התהוות הכלים הוא מהאור שלפי אופן האור נתהוו הכלים כו', וא"כ בעליית הכלים לקבל אור עליון יותר בהכרח שיהי' זכוך הכלים שיהי' ביכולתם לקבל את האור עליון מאחר שהוא בבחי' או"פ ותחלת התהוות הכלי הוא לפ"ע שתקבל בחי' האור המתלבש בתוכה, הרי א"א שתקבל אור עליון כ"א ע"י זכוך שתהי' בערך אור העליון ולפי אופן הזכוך כך מקבלת את האור כו', וכמו באדם למטה בהגדלה ועליות שלו בשכל דימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכ' ה"ז דוקא ע"י שנעשה כלי לגילוי אור שכל יותר וכל שחומר המוח בדקות יותר ה"ה מקבל אור שכל יותר, כמ"כ הוא למעלה בהגדלת הכלים דהיינו בחי' הזכוך שלהם שע"י דוקא נעשים כלים לקבל גילוי אור עליון יותר כו'. אמנם בחי' סוכ"ע הוא לא להאיר העולמות כ"א לגלות עצמותו וה"ה למעלה מהעולמות שלא נמדד לפ"ע העולמות. וגם האור הזה נמשך בעולמות אבל הוא בבחי' מקיף בלבד על העולמות ואין בו התחלקות מדרי' מאחר שאינו בבחי' התלבשות פנימי בעולמות וכלים רק מקיף כולם בשוה כו', והנה מה שהוא מקיף את העולמות ה"ז בהעלם ובכדי שיהי' גילוי האור ה"ז ג"כ ע"י עבודה וזיכוך, רק שהגילוי הוא שלא בהדרגה דכד אתכפי' ס"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין דהיינו שהגילוי הוא שלא בערך בחי' הכלי כו', ועם היות שמאיר בפנימיות אינו בבחי' התלבשות ותפיסה ממש בהפנימי כי הוא בעצם למעלה מבחי' התלבשות כו', וזהו ההפרש בין ג"ע ותחה"מ דבג"ע הגילוי הוא בבחי' ממכ"ע וע"כ כללות הגילוי הוא רק לנשמות ולא לגופים כי הגופים אינם יכולים לקבל גילוי האור רק נשמות, והעלי' בג"ע הוא לפי אופן עבודתו היינו לפי אופן זכוך הכלים שלו בעוה"ז לפי אופן כזה מקבל האור והגילוי בג"ע הן בכללות עבודתו אם זוכה לבחי' געה"ע או רק לגעה"ת והן בפרטות העליות הוא לפי אופן עבודתו בסדר והדרגה בעוה"ז כן המה העליות בסדר והדרגה בג"ע כו' וכמ"ש במ"א, אבל לעתיד יהי' גילוי בחי' סוכ"ע (וז"ע ועטרותיהם בראשיהם דהיינו גילוי בחי' סוכ"ע כו' וכמ"ש במ"א) ועם היות שזהו ג"כ ע"י עבודה אך הגילוי הוא שלא בהדרגה וע"כ ע"י קיום תומ"צ זוכים להגילוי דלעתיד והגילוי יהי' לנשמות בגופים דבחי' סוכ"ע יכול להיות הגילויים גם בגוף כו'.

ב) ועפ"ז יובן משארז"ל יפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב. דהנה מצות הן בחי' רצה"ע דהיינו בחי' או"א"ס הסוכ"ע וע"כ הם יפה מהגילוי דג"ע שזהו רק הגילוי דבחי' ממכ"ע וע"י המצות נמשך בחי' סוכ"ע ה"ז יפה כו'. אמנם צ"ל והלא ג"ע הוא תשלם שכר המצות והוא שנהנין הנשמות מזיו תורתן ועבודתן וא"כ הרי יש בג"ע הגילוי שע"י המצות ואיך יפה שעה א' כו', וי"ל דהנה ידוע ההפרש בין תורה ומצות

דאורייתא מחכ' נפקית שהיא בחי' או"פ, ושרש התורה הוא בבחי' עצמות א"ס וכמו שבא בהשתל' היא בבחי' חכ' כו', ומצות הן בגולגלתא בחי' הכתר בחי' או"מ. ולפעמים המצות הן בז"א וכמא' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא דז"א וגם נק' מצות המלך כו', ועמ"ש מזה בלק"ת בדרושי שבועות בהבי' דוידבר וי"ל דהמצות בעצם הן בבחי' כתר אבל כאשר נמשכים ע"י התורה בחי' חכ' אזי המצות הן בז"א (ואין זה סותר למ"ש במ"א דהמצות גם שנמשכים ע"י החכמה דתורה הן בחי' רצון בעצם, שהרי ז"א שרשו בבחי' כתר וכמא' ז"א בעתיקא אחיד ותליא כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה להבין ענין האבות הן המרכבה) ולפי"ז י"ל דבג"ע הגילוי הוא דבחי' התורה וגם מצות כמו שהן בבחי' ז"א שהכל הוא בחי' או"פ, והעיקר הוא הגילוי דתורה שהרי עסק הנשמות בג"ע הוא השגת התורה ברוחניות ולא מצינו קיום המצות בג"ע, דלעתיד יהי' קיום* וכמ"ש"א ושם נעשה לפניך כמצות רצונך וזהו בימהמ"ש וכמו"כ לעתיד יהי' ג"כ קיום המצות ומה שהמצות בטלות לעתיד היינו שיהיו בבחי' ביטול לגבי אור עליון יותר שיהי' לעתיד כו', וכמ"ש במ"א (וכמשי"ת) אבל בג"ע אין אנו מוצאים קיום המצות כ"א למוד התורה שלומדים בג"ע וכמו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו תלמודו דיקא וכת"י חברים מקשיבים לקולך כו', הרי שהוא גילוי בחי' או"פ כו', וההתחדשות דזיו תורתן ועבודתן הוא גילוי בחי' אצי' וכידוע דכללות ענין התורה הוא התחברות אצי' עם בי"ע שבבי"ע יהי' גילוי האצי', וזהו הגילוי בג"ע שע"י התורה דג"ע בעצם הוא בחי' בריאה וע"י התורה הוא גילוי האצי' בג"ע כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה במד"ס באה"מ, וא"כ המצות למטה שממשיכים בחי' סוכ"ע ה"ז יפה מהגילוי דג"ע כו' אך גם לעתיד שיהי' גילוי בחי' סוכ"ע מ"מ יפה שעה א' בתשו' ומע"ט גם מהגילוי דלעתיד, והענין הוא דהנה אמרו"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנא' להנחיל אוהבי יש, ולכאו' א"מ מה"ע להנחיל אוהבי יש מהו המעלה בזה הלא מעלה הוא ביטול לא יש, אך הענין הוא דהנה כתי' אל דעות ה' ב' דעות ד"ע וד"ת ד"ת הוא דעת הנבראים שלמטה יש שהעולם נראה ונגלה במציאות יש ודבר ולמעלה הכח האלקי הוא בחי' אין שאינו מושג כו', וד"ע היא הדעה העליונה שהיא הדיעה האמיתית שלמעלה יש ולמטה אין שכולא קמי' כלא חשיב, דבד"כ ב' דעות אלו ד"ת הוא מאצי' לבי"ע וד"ע הוא מאוא"ס המאציל אל הנאצלים כנודע ומבו' במ"א וז"ע להנחיל אוהבי יש היינו שיהי' נרגש איך שא"ס הוא היש האמיתי וכולא קמי' כל"ח, וז"ע הש"י עולמות היינו גילוי בחי' ד"ע כו', ומ"מ ש"י הוא מחצה מתר"ך שהן תר"ך אורות דכתר, והוא מחצה התחתונה דכתר ששייך לחו"ב דקנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה בגימ' ש"י, והענין הוא דהנה אמרו"ל חמישים שערי בינה נבראו בעולם ומ"ט שערים נתנו למשה ושעה"נ לא ניתן לו וכמ"ש ותחסרהו מעט מאלקי' מאלקים דבינה חסר מעט היינו שעה"נ שהוא למעלה מהשגה וכידוע בענין ספה"ע דכתי' תספרו חמישים ואינו סופרים רק מ"ט

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: קיום המצות.

יום מפני ששעה"נ א"א להשיג ולהמשיך בבחי' העלאת מ"ן שגם משה לא השיג שעה"נ רק בעת הסתלקותו זכה לשעה"נ דבינה ולכן לעליונים נדמה להם למטה ולתחתונים נדמה למעלה כו' וכמ"ש במ"א, וכשם שבנו"ן שע"ב שעה"נ הוא למעלה מהשגה כמו"כ בחכ' יש ל"ב נתיבות הנה הנתיב הל"ב נא' עליו נתיב לא ידעו עיט, דל"א נתיבות נמשכים מהחכ' אל הבינה אבל הנתיב הל"ב הוא נתיב לא ידעו כו', וזהו ויקרא לו אל אלקי ישראל אל הוא ל"א נת"ה, ונתיב הל"ב הו"ע בחי' פנימיות אבא הוא פנימיות עתיק וכמו"כ פנימיות בינה הוא פנימיות עתיק והיינו שעה"נ דבינה כו', והנה הל"א נתיבות שכ"א כלול מעשר ה"ז ש"י וז"ע הש"י עולמות שזהו בחי' הכתר השייך לחו"ב, וזהו הגילוי דלעתיד כו', אבל ע"י המצות נמשך בחי' כללות הכתר דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תר"ך הרי שע"י המצות נמשך גם בחי' פנימיות הכתר (דמאחר שכללות המצות הן בחי' תר"ך אורות דכתר הרי כל מצוה היא גילוי זה כו'). והגם שזהו בהעלם בהמצוה הרי מבו' בסש"ב ספ"ד עדי"מ המחבק את המלך אין הפרש אם מחבקו בלבוש א' או בכמה לבושים מאחר שגוף המלך בתוכם. והיינו שהמצות תופסים בעצמות א"ס רק שהוא בהעלם בלבושי המצות כו' וע"כ ה"ז למעלה מהגילוי דלעתיד שהוא גילוי בחי' חיצונית הכתר לבד כו'. וגם גילוי זה יהי' לעתיד והו"ע שכר מצוה מצוה עצם המצוה עצמה שזהו אמיתת שכר המצוה כו', וי"ל דהנה מ"ש בסש"ב הנ"ל שאין הפרש אם מחבק בלבוש א' או בכמה לבושים משמע מזה דמ"מ אינו דומה כמו המחבקו בלי לבוש כלל, והנה לבוש א' הוא בחי' כתר וכמ"ש הפרדס דכתר הוא לבוש הראשון לא"ס ב"ה וז"ע הש"י עולמות שהן בחי' לבושים כו' ולעתיד ולא יכנף עוד מוריד שלא יהי' בחי' כנף ולבוש והיינו התגלות בחי' העצמות בלי לבוש והעלם כו', וי"ל שזהו בחי' התורה כמו שהיא בבחי' העצמות בחי' שעשועים העצמיים והוא תענוג העצמי הבלתי מורגש וזהו בחי' טעמי תורה וטעמי מצות שיתגלה לעתיד כו', וזהו יפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז שעייז* המצות נמשך בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. וזה ענין העדות, דהנה עדות הוא על דבר הנעלם, דעל דבר הגלוי א"צ עדות ואף על מלתא דעבידא לגלוי' א"צ עדות גמורה כ"א על דבר הנעלם לגמרי צריכים עדות שהעדים מגלים את הדבר, וכמו"כ בחי' ממכ"ע זהו בחי' גילוי וגם מלתא דעבידא לגלוי' היינו בחי' סוכ"ע שזה השייך אל הפנימי לא על זה הוא בחי' העדות כ"א על דבר הנעלם לגמרי שייך עדות והיינו המצות שהן מגלים וממשיכים בחי' פנימיות ועצמות א"ס שלמעלה ממקור ההשתל' והוא בחי' ההעלם דא"ס שנמשך ע"י המצות וכמ"ש קדשנו במצותיך דבחי' עצמות א"ס כו' ועש"ז נק' עדות כו', והחקים דהנה כתי' אם לא בריתי יומם ולילה חקת שו"א לא שמתי ואי' במד"ר חקים שבהם חקקתי שו"א כו', דהנה כתי' כל אשר חפץ ה' עשה וכת' בדבר ה' שמים נעשו. וידוע דהתהוות חומר השו"א וכן כל הנבראי' הן מבחי' דבור העליון וכמ"ש ויאמר אלקים יהי רקיע כו'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שע"י.)

בע"מ נבה"ע כו' ועז"א בדבר ה' שמים נעשו כו', אך התהוות הצורה של הנבראים כמו השמים שהן עגולים שמורה על שרשם מבחי' סוכ"ע, וכן הארץ כדורי ואינו כמו השמים שיש בארץ ציור אדם וכמארז"ל הארץ יש לה ראש שנא' ראש עפרות תבל כו', והיינו שהיא בחי' מקיף דיושר כו' וכמ"ש במ"א, הנה הצורה זהו מבחי' חפץ ה' וכן סיבוב והילוך הגלגלים הסיבוב תמידי שלהם ושמשבבים ממזרח למערב זהו מבחי' כח הא"ס שבהם וכמ"ש במ"א. וזהו בחי' חקות שו"א. דהנה יש אותיות החקיקה ואותיות הכתיבה דאותיות הכתיבה הרי הקלף והדיו הן שני דברים נבדלים רק שדבוקים ומתאחדים יחד, ואותיות החקיקה הן שאינן דבר נוסף על העצם וידוע שזהו בחי' הכתר ומשם הוא צורת החומר שהוא בחי' הביטול של הנבראים כו' וכמ"ש בד"ה מזוזה מימין ובהבי', וז"ע החקים שע"י נמשך בחי' הביטול בעולמות שז"ע אם לא בריתי כו' חקות שו"א כו' תכלית הכוונה הוא הביטול כו'. וכן כתי' אם בחקתי תלכו, דענין ההילוך הוא בחי' אה"ר שלמעלה מטו"ד וכמ"ש בהבי' דועתה יגדל נא, והוא ע"י המצות שהן בחי' רצה"ע שע"י"ז הוא בחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד, וז"ש באר חפרוה שרים באר ר"ת בידך אפקיד רוחי והו"ע אליך ה' נפשי אשא בבחי' מס"נ והוא במחקק במשענותם מחקק בגימ' רמ"ח שע"י המצות נעשה החקיקה דבחי' באר הני"ל, וגם שע"י"ז נעשה החקיקה בנה"ב שז"ע בחקותי ב' חקיקות חקיקה מבחוץ וחקיקה מבפנים, דענין החקיקה מבפנים הוא שהנה"ב יהי' בבחי' תוקף הרצוא והו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא שזוהו ע"י המצות כו' וכמ"ש בד"ה אם בחקתי הני, והמשפטים הוא מ"ש ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והו"ע* כענין חסד ומשפט אשירה וכת"י חסד ומשפט שמור, דהנה צדיקים יצ"ט שופטן אבל בינונים זה וזה שופטן וכמ"ש להושיע משופטי נפשו, וצ"ל ובערת הרע מקרבך עד דלעתיד יהי' ואת רוח"ט אעביר מן הארץ שז"ע ועלו מושיעים כו'. וכז"ל הוא ע"פ משפטי התורה שז"ע והמשפטים כו'.

ג) ועז"א הוא שאלת הבן חכם מה העדות כו' אתכם, כי הוא יודע ההמשכה שע"י התומ"צ כמו המצות שעשו האבות שהי' עבודתם במס"נ ויומם ולילה היו באה"ר ונפלאה מאד, ולכן בכל העובדות שלהם כמו בגמ"ח וחספירות בארת ומקלות המשיכו גילוי אלקות להאיר את החשך והאפילה וכמ"ש מי העיר ממזרח צדק כו', והשאלה שלו איך ממשיכים גילוי אוא"ס ע"י מצות מעשיות וכמו באכילת מצה שנמשך בחי' מוחין דאבא וכידוע דהכוסות הן המשכת מוחין דאימא ומצה מוחין דאבא ויש בזה קטנות וגדלות ראשון ושני. וכז"ל דוקא ע"י העשי' בפו"מ, דבכוונת המצות כמה שייכוון בסוד מצות מצה לא ימשיך מאומה כ"א דוקא בעשיית המצוה, והגם שמצות צריכות כוונה היינו שעם הכוונה הז"ז טוב יותר דמצוה בלא כוונה כגוף בלא נשמה כו', אבל העיקר הוא גוף עשיית המצוה בפועל, ועז"א הוא שאלתו איך ממשיכים ע"י מצות מעשיות גילוי אוא"ס ועוד למעלה

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: והוא כענין.

יותר מהגילוי דלעתיד וכנ"ל בענין יפה ש"א בתשו' ומע"ט כו', וזה שאו' אתכם ר"ל אתם שאין העבודה כמו האבות רק בעשי' בפועל איך תהי' המשכה כזו כו', והאמת הוא שע"י מצות מעשיות ממשיכים גילוי בחי' עצמות א"ס למעלה מהמשכה דהאבות וכמו שנא' מפורש וארא אל אברהם כו' ושמי ה' לא נודעתי להם כו' לכן אמר לבנ"י אני ה' ע"י תומ"צ כו', וע"ז הוא התשובה עבדים היינו לפרעה במצרים ופרעה הקריב שזה הי' הכנה למ"ת שנתנו לנו התומ"צ בגשמיות שע"י מצות מעשיות דוקא ממשיכים בחי' עצמות א"ס ושיהי' הגילוי למטה דוקא וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', והענין הוא דהנה אמרז"ל רב יהודא הי' בדיחא דעתי' אמר אי שאיל לי' כל חללא דעלמא הוה אמר אל"מ מ"ט עיזי מסגי ברישא והדר אימרי והושיב כברייתי ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא, והענין הוא דהנה ברצון יש ב' בחי' פנימיות הרצון וחיצוניות הרצון ופנימיות הרצון נק' חפץ וכמו כי תהיו אתם ארץ חפץ וכת"י חפצי בה דהיינו חפץ ותשוקה פנימיות כו', וכמו עד"מ אדם העוסק במו"מ שתכלית הכוונה היא להרויח לפרנס נפשו ונפשות ביתו, ובשביל זה הוא מייגע עצמו בהעסק שזה אינו חפץ באמת, ואם הי' אפשר בלא זה לא הי' רוצה לייגע ולהטריח עצמו רק שלא סגי בלא"ה הי' רוצה גם בהעסק אבל הוא בדרך כפי' והכרח שג"ז הוא רצון ע"פ התורה וכמא' כופין אותו עד שיאמר רוצה אני כו', ומ"מ רצון זה הוא חיצוניות וטפל הוא אל פנימיות הכוונה שהוא הרייוח. אך מובן מזה שא"א להיות הפנימיות כ"א בהקדם החיצוניות תחלה ואח"כ בא הפנימיות וכמו"כ יובן הענין ברוחניות דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא נש"י וכמא' בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית כו', וז"ש כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, ולכן סדר הבריאה היא דתחלה נברא דומם ואח"כ צומח ואח"כ חי ואח"כ מדבר שהדומם נברא בשביל הצומח וצומח בשביל החי וצו"ח בשביל המדבר שהוא תכלית הכוונה, והכוונה בהאדם הוא כי זה כל האדם המשכת גילוי אלקות וכמו בקרי"ס שנא' זה אלי וכמו לעתיד הנה אלקינו זה זה הוי' קוינו לו שע"י הג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח ממשיכים גילוי אלקות כו', וזהו כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה היינו להמשיך גילוי אוא"ס בעולם דנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שיהי' גילוי אוא"ס למטה והוא ע"י נש"י וזהו שהם תכלית הכוונה הפנימיות, וז"ש יאר ה' פניו אליך ובמ"ת כתי' פנים בפנים דבר ה' עמכם שהן בחי' פנימיות הכוונה שממשיכים גילוי בחי' פנימיות ועצמו' א"ס כו', אמנם בכדי שיהי' הפנימיות צ"ל תחלה בחי' אחוריים וחיצוניות והוא פרעה אותיות הערף, דקליפה קדמה לפרי, וכמו עד"מ כשזרעין גרעין בארץ הרי תכלית הכוונה הוא הפרי ותחלה צומח העלין והקליפות ואח"כ בא הפרי ובמד"ר ס"פ וישלח, התבן והקש והמוץ מדיינין זה עם זה אלו אומרים בשבילי נזרעה השדה ואלו אומרים בשבילי כו' אמרה החטה יבוא הגורן ונראה בשביל מי נזרעה השדה, דהיינו שמשליכים התבן והקש ולוקחים החטה כו', וכן הוא ברוחניות דתהו קדם לתיקון וכמ"ש ואלה המלכים כו' לפני

מלוך מלך לבני ועיקר הכוונה הוא התיקון וכמא' דין הניין לי' ודין לא הניין לי' וכמ"ש ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי כו' ומ"מ קדום התהו לתיקון כו'. וכן למטה הי' תחלה שני אלפים תהו ואח"כ שני אלפים תורה כו', והיינו שהקלי' קודמת לבוא ואח"כ בא הפרי וזהו מ"ט עיזי מסגי ברישא עיזי הו"ע עשו אחי איש שעיר ונק' כן ע"ש שעיר עיזים דשרש קבלתו הוא משערות העיזים וכמ"ש שערך כעדר העיזים שגלשו כו' (ועמ"ש בד"ה ואיש כי ימרט, עטר"ת) והדר אמרי הן נש"י שמקבלים ג"כ מבחי' שערות והן שערות הכבשים שהו"ע ושער רישי' כעמר נקי וז"ע אמרי, גם אמרי מל' את ה' האמרת היום וכמו חלקי ה' אמרה נפשי כו' וכמ"ש במ"א, והושיב כברייתו של ש"ע ברישא חשוכא היינו הקלי' שהוא בחי' חשך והעלם וזהו ג"כ גלות מצרים שהוא בחי' העלם וחשך והדר נהורא היא התורה שהיא בחי' אור וכמ"ש ותורה אור ובמשה כתי' ותרא אותו כי טוב הוא כי ע"י הי' מ"ת ע"כ נא' בו טוב דטוב ואור הוא ענין א' וכמ"ש האור כי טוב כו'. והענין הוא דהנה גבי יהושע כתי' שוב מול את ישראל כו' וכתי' היום גלותי חרפת מצרים מעליכם, דהנה ערלה נק' חרפה וכמ"ש כי חרפה היא לנו והיינו חרפת מצרים בחי' ערלה המכסה ומסתיר לגמרי דהנה יש ג"כ מסכים בקדושה שאינם מבדילים וכמו והבדילה הפרוכת לכם בין קדש ובין קדה"ק שגם אחר הפרסא הוא בחי' קדש והיינו הפרסא שבין למעלה מאצ"י ואצ"י שאינה פרסא המבדלת דבאצ"י מאיר גילוי ואו"ס כו', ויש מסך המבדיל בין קדש לחול והיא הפרסא שבין אצ"י לבי"ע שג"כ אינו מבדיל לגמרי שהרי העבודה היא שבחי' חול יהי' נכלל בקדש והו"ע להוסיף מחול על הקודש והו"ע קדש עצמך במותר שכל הדברים המותרים הן מק"נ ובזה היא עבודת האדם שיהי' נכלל בקדושה וכמו בכל דרכיך דעהו ושכל מעשיו יהיו לשי"ש שע"ז מתברר ומתעלה ונכלל החול בקדש, וזהו כל ענין תומ"צ לברר בירורים ולהיות אתהפכא חשוכא לנהורא, וזהו שאנו מברכים ברוך אתה ה' המבדיל בין קדש לחול כו', אך יש הבדלה בין טהור לטמא שזהו מסך מבדיל לגמרי שאחר המסך הוא טמא ואסור שהן גקה"ט לגמרי וזה הנק' ערלה והו"ע חרפת מצרים. כמ"ש וזכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם חנם בלא מצות כי מפני ריבוי ההעלם וההסתר ביותר לא הי' אפשר להיות באתעדל"ת אתעדל"ע וכידוע דקלי' מצרים הי' קלי' קשה ביותר שמעלים ומסתיר לגמרי וקבלו ההשפעה ע"י פרעה אותיות הערף שמקבל מבחי' ערף דא"א משום דשם כחשיכא כאורה כו', ומקבל רק מבחי' אחרונים וחיצוניות שג"ז היא השפעה רבה וכמו משל פרוורי הפקר דסעודת המלך שהיא ג"כ שפע רב כמו"כ בחי' תמצית ההשפעה דמבחי' א"א היא ג"כ ריבוי שפע כו' וכמ"ש בסי' בד"ה עבדים היינו.

ד) **אמנם** תכלית הכוונה בזה הוא שיהי' יתרון האור כו', דהנה מפני החשך וההעלם דמצרים שהי' בבחי' הסתר ביותר שלא הי' אפשר להיות באתעדל"ת אתעדל"ע בהדרגה כנ"ל נעשה הצעקה שלהם ויצעקו בניי אל ה' ותעל שועתם אל האלקים כו' ונמשך מלמעלה לשבור קליפת מצרים ע"י

אותות ומופתים בעשרה מכות שהכה אותם הקב"ה, דהמשכה זו הוא ממדרי" גבוה ונעלית ביותר וז"ש ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה היינו בבחי' תוקף ההתגלות וכמ"ש מגביהי לשבת המשפילי לראות בשמי' ובארץ, ועברתי בארץ מצרים כו' הקב"ה בכבודו ובעצמו כו'. וז"ש אל גינת אגוז ירדתי וקאי על מצרים ומהו המשל מאגוז הלא כל הפירות קדמה להם קליפה, אך האגוז מחולק מכל הפירות שגם לאחר שנגמרה הפרי יש עלי' ד' קליפות וא"א ליקח כ"א כששוכרים תחלה את הקליפה, כך בתוך החשך וההעלם דמצרים הי' בתוכם אור גנוז הן ס"ר שרשי נשמות שהיו בכור הברזל דמצרים בחמר ובלבנים ללבנם ולצרפם, וע"י שבירת הקליפה דמצרים יצא האור הגנוז וכמ"ש ולכל בני' הי' אור במושבתם, ובני' יוצאים ביד רמה כו' והי' גילוי אור הפנים לנשי' כמ"ש יאר ה' פניו אליך במ"ת דפכ"פ דבר ה' עמכם כו' וכ"ז זכו ע"י יצי"מ שנמשך מבחי' עצמות א"ס לשבור את החשך דמצרים ועי"ז זכו לתומ"צ בעוה"ז בגשמיות דוקא שעיי"ז הי' המשכת העצמות כו', וזהו שנא' בכמה מצות זכר ליציאת מצרים ומקשים ע"ז והלא אלפים שנה קדמה תורה לעולם ואם לא הי' גלות מצרים ויצי"מ הי' ג"כ תומ"צ אך באמת התגלות אמיתית התורה ומצות כמו שהן בשרשן ומקורן העצמי הוא ע"י יצי"מ דוקא דקודם לזה הי' רק גילויים דאוא"ס לא בחי' עצמות, וביצי"מ הי' המשכת העצמות דא"ס בכדי לשבור את מצרים וליקח משם את נש"י וכמ"ש או הנסה אלקים כו' לקחת לו גוי מקרב גוי כו'. ועי"ז הי' היציאה מהמצרים וגבולים דקדושה שזהו בחי' מצרים דקדושה וכמו ש' שדי שאמר לעולמו די כו', וביצי"מ הי' היציאה מכל המצרים וגבולים ונמשך בחי' עצמות בתומ"צ ועי"ז דוקא נמשך אמיתית התומ"צ למטה כו'. וזהו התשובה על שאלת הבן חכם דשאלתו איך ע"י תומ"צ גשמיים ממשיכים בחי' עצמות א"ס למעלה מהגילוי דלעתיד ע"ז היא התשובה עבדים היינו לפרעה במצרים בבחי' העלם והסתר ביותר שעיי"ז הי' הצעקה דויצעקו אל ה' בצר להם כו', ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה חזקה בבחי' תוקף התגלות העצמות שלא הי' אפשר בענין אחר כ"א בהמשכת העצמות דוקא לשבור קליפה הקשה דמצרים, וע"כ ויצונו ה' את כל החקים האלה ליראה את ה' יראה אותיות ראי' היינו בחי' ראיית המהות דא"ס שזהו ע"י מצות מעשיות דוקא שעיי"ז הי' הגילוי לעתיד בחי' העצמות בלי שום הסתר פנים כלל וכמ"ש ולא יכנה עוד כו' כנ"ל, דכ"ז הוא ע"י הסתר פנים דגלות וכמארז"ל חגיגה ד"ה כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם וכמ"ש העם ההולכים בחשך ראו אור גדול כו' דכמו שע"י מצרים זכו למ"ת כמ"כ ע"י גלות האחרון נזכה לגילוי בחי' פנימיות התורה היינו טעמי תורה וטעמי מצות בחי' שעשועים העצמיים כו' כנ"ל וכמ"ש כימי צאתכם מארץ מצרים אראנו נפלאות בחי' פליאות חכ' דעצמות התורה כו' וזהו כי ישאלך בנך כו' מה העדות כו'. להיות דיפה שעה א' בתשו' ומע"ט בקיום מצות מעשיות מכל חיי עוה"ב גם הגילויים דלעתיד כו' ועי"ז מתמה הבן חכם, ובאה התשובה עבדים היינו כו' ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה המשכת בחי' עצמות א"ס וע"כ ניתן לנו

התורה בגשמיות שבזה יהי' המשכת העצמות כו', וכמו"כ ע"י גלות האחרון אראנו נפלאות גילוי טעמי תורה ומצות כו'.

בס"ד שחהמ"פ, עטר"ת.

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וצ"ל אומריו אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא אשר בראתי שמים וארץ שזה יותר פלא מיצי"מ דאותות ומופתים דמצרים היו יש מיש ובריאת שו"א הוא מאין ליש ה"ז פלא יותר ומפני מה אינו אומר אשר בראתי שו"א (קושי' זו הקשה הר"י הלוי להאה"ע ובכוזרי זו* עמ"ש אלקי אברהם כו'), ובאבן העזרי מקשה ע"ז שאו' בנוסח שמו"ע אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב מפני מה אינו אומרים אלקי השמים והארץ, והנה אנכי ה' אלקיך היא מצות האמונה וכמ"ש הרמב"ם בהיסוה"ת בתחלתו, וצ"ל מהו ההפרש בין האמונה דנש"י וחסידים אוה"ע שמודים ומאמינים בהתהוות יש מאין. אך בכללות ההפרש הוא דהאמונה דנש"י היא בש' הוי', ומה שחסידי אוה"ע מודים באלקות הוא במדרי' ש' אלקים וכמו פרעה שא' לא ידעתי את ה' כ"א ש' אלקים ידע, וגבי אבימלך כתי' שם אלקים, והענין הוא דש' אלקים הוא שרש ומקור התהוות העולמות, דאלקים הוא ל' כח מל' ואת אילי הארץ לקח, וענין בחי' כח הוא כח רוחני שפועל בגשם, דכללות ענין הכח הוא כח פרטי שענינו לפעול דבר מה, ועש"ז נק' כחות הנפש בשם כחות להיותם כחות פרטים שענינם לפעול דבר מה כמו כח השכל להשכיל כח הראי' לראות וכח השמיעה לשמוע כו' דאור וחיות הנפש הכללי אינו נק' כח כ"א אור הנפש או חיות הנפש, מפני שאין זה כח פרטי בנפש כ"א הוא התגלות הנפש ולהיות הנפש חי בעצם האור והגילוי ממנו הוא חיות, ואין ענינו לפעול דבר כ"א הוא גילוי הנפש, ולכן זה שמחי' את הגוף אינו בדרך פעולה כ"א שהגוף חי ממילא מהנפש דלפי שהאור הוא חיות הנה כשהתלבש בגוף ה"ה חי ממנו בדרך ממילא, וכמו שהמתכת מתחמם מחום האש הרי אין זה בדרך התעסקות מהאש כ"א מפני שהאש חם כשמניחים המתכת אצלו או שמקרבים האש אל המתכת ע"י המפוח מתחמם המתכת ממילא, כמו"כ הגוף חי מהנפש לא בדרך התעסקות כ"א בדרך ממילא כו' וכמ"ש במ"א, משא"כ הכחות אינם גילוי הנפש כ"א כחות פרטים שיש בנפש דענינם הוא לפעול ופועלים בדרך פעולה בבחי' התעסקות כו'. ולכן הדוגמא מכחות הנפש למעלה העיקר הוא בבחי' הכלים דע"ס דבחי' כחות פרטים לפעול שייך בהכלים, שהרי האור הוא פשוט דלפי שני הדעות שיש בענין האור הכל הוא שהאור הוא בבחי' פשיטות, ומדרי' פרטיות שענינם לפעול שייך בבחי' הכלים וע"ז הוא המשל דכחות

(* כ"ה בגוכ"ק, ולכאו' מיותרת.)

הנפש שהן כחות פרטים לפעול כו', וזהו ההפרש בין כח ויכולת, דענין יכולת אין זה כח פרטי בבכל היכולת כ"א הוא מצד העצם שיש ביכולתו כך וכך, דמפני שהעצם הוא כך וכך ע"כ יש ביכולתו כך וכך. אבל הכחות עם היות שזהו ג"כ מצד שלימות העצמות דמשו"ז צ"ל בו כחות, מ"מ ה"ז רק כחות הנפש לא מצד העצמות והנפש, וממילא מובן דיכולת מתאחד עם העצם הרבה יותר מהתאחדות הכחות עם העצם, דמאחר שהיכולת היא מצד העצם ה"ז מתאחד ממש עם העצם משא"כ הכחות עם היותם מיוחדים עם העצם אין זה בכחי' התאחדות ממש, והגם העצם מרומם ומנושא מענין היכולת יותר מענין הכחות, והיינו דמדרי' העצם שנא' בו ענין היכולת הוא מרומם גם מענין היכולת, שהרי יכולת הוא ג"כ ענין מה, ויש בזה פרטים וכמו ביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר, דהיכולת שלא להאיר ה"ז בכח העצמות, וע"כ כשם שבכחי' האור והגילוי יש גילויים נעלים ונפלאים מאד, כמו"כ בהיכולת שלא להאיר יש ג"כ ענינים נפלאים, דכח ההסתר להעלים ולהסתיר א"ע הוא ג"כ בדרך פלא והפלא, ומ"מ ה"ז פרטים שבעצמות אינו שייך כ"ז, והיינו שהעצם הוא מרומם לגמרי גם מענין היכולת, משא"כ מדרי' העצם שנוכל לאמר שם התכללות הכחות אין זה מושלל לגמרי מענין הכחות, ומ"מ בכחי' היכולת הוא שמיוחד ממש עם העצם. וכחות הוא לא בכחי' יחוד ממש עם היותם מיוחדים ג"כ כו' אמנם כחות הנפש אינם פועלים בגשם ועיקר ענין כח הוא שפועל בגשם וכמו כח התנועה שביד שהוא להניע דבר או לעשות ציור בגשם דהיינו פעולה ועשי' באיזה דבר, ועצם כח התנועה הוא התנועה החיונית שכל חי מתנועע רק שבא בכח פרטי להניע דבר, ויש בכח התנועה כללות הכחות וכחות פרטים, שהרי התנועה בפועל אינו מכח התנועה עצמו כ"א מכח פרטי שבא מכח התנועה הכללי, דכחות הפרטים רחוק ערכם מכח התנועה הכללי שהוא כח כללי להניע כל מיני תנועות עד אין שיעור, וגם הוא מציאות רוחני עדיין שהרי הוא התנועה החיונית הנפשית והכחות הפרטים הרי כל כח הוא פרטי על תנועה זו בפרט, וגם הם באים בהגשמה שהרי מתלבש בהגשם שמניע אותו שגם הוא גשם ונק' פעולה לגבי כח התנועה הכללי, דכח ופועל הנה הפועל אינו רק הגשם כ"א הכח הפרטי הוא בכחי' פועל לגבי הכח הכללי, הרי שרחוק ערך הכחות הפרטים מהכח הכללי, ומ"מ ה"ז התפשטות מהכח הכללי שהכח התנועה הכללי כולל כל המיני תנועות שיכול להיות ומתפשט ובאים ממנו כחות פרטים שאז מתצמצם ומתעלם הכח הכללי ונשאר רק הכח הפרטי, וכמו הכח הצומח שהוא להצמיח כל מיני צמיחה, והצמיחה בפועל היא מכח הצומח הפרטי שמתלבש בכל פרי בפרט, דהכח הצומח הכללי הוא להצמיח כל מיני צמיחה והוא כח רוחני דהיינו מאמר תדשא הארץ, ומה שנמשך להצמיח הוא כח פרטי שבא במציאות דבר, ומ"מ הרי הכל בא ונמשך מכח הצומח הכללי שהוא הכח להצמיח כו', וכמו"כ כח התנועה הכללי הוא שכולל הכל וממנו הוא שבאים הכחות הפרטים להניע הגשם כו'.

ב) ולכאורה כח ופועל הוא כמו העלם וגילוי שענינו הוא שהגילוי נמצא כלול בהעלם ושם הוא בבחי' הרוחניות ובא ומתגלה מההעלם שנעשה בבחי' מציאות וכמו עו"ע שהעלול כלול בעילתו ובא מההעלם אל הגילוי כו', אמנם באמת אינו דומה כלל, דהעלם וגילוי הוא שהגילוי כמו שהוא במהותו ה"ה נמצא בהעלם רק שהוא בבחי' דקות ורוחניות וכמו דיבור ומח' הרי אותיות הדבור ישנם במח' (ובדרוש ואתה הרם את מטך מבו' שהאותיות הן בבחי' התחדשות רק הכח הוא בדרך השתל' כו', ובדרוש הצמצום ורשימו שבהוספות דבלק"ת מבו' דאמרה ד"פ בינו לבין עצמו זהו בחי' הדיבור כמו שהוא לעצמו כו') והוא בחי' דבור שבמח', וכידוע שיש מח' שבמח' הוא שחושב את השכל שאינן* האותיות נרגשים ודבור שבמח' הוא שחושב איך לדבר וכמו אמרה ד"פ בינו לבין עצמו כו', ומזה בא אח"כ במח' שבדבור דהיינו מה שחושב בעת שהוא מדבר וממח' שבדבור בא בדבור, שכל אלה מוכרחים זל"ז דא"א להיות דבור בלא מח' שבדבור וקודם לזה צ"ל דבור שבמח' שבכל מדרי' הוא שבאים האותיות יותר במציאות עד שבדבור הן אותיות מורגשים אל הזולת, וכן בשכל ומדות הרי המדות נמצאים כלולים בשכל דהיינו בחי' התפעלות שכלי דכאשר מתבונן בשכלו בטוב הדבר ה"ה מתפעל בשכלו ע"ז ובא אח"כ לידי התפעלות הלב, ועם היות שאינו דומה התפעלות השכל היא על טוב הדבר עצמו והתפעלות הלב על זה שלו טוב, מ"מ ההתפעלות ז"ע המדות. דמדות הוא התפעלות דבר, דמציאות ההתפעלות יש בשכל רק שהוא שם בדקות עדיין ובלב בא בהתפעלות מורגשת, שכ"ז הוא שמהות הגילוי נמצא בהעלם ואין ההתגלות התחדשות כלל, ולכן בהעלם וגילוי יש שיעור ומדה כמה יהי' הגילוי דהיינו לפי המדידה וההגבלה כן יהי' בגילוי לא יותר וכמו שהדבור לא יהי' יותר ממכו שהוא בדבור שבמח'. וכן המדות לא יהיו יותר מההתפעלות שבשכל דמאחר שבאה המדה מהשכל לא תהי' יותר מחיוב השכל וממה שנתפעל בשכלו כו' ומה שיכול להיות במדות הגדלה יותר זהו מעצם המדה בשרשה שבזה אינה עלול מהשכל אך מה שהוא עלול מהשכל לא תהי' יותר ממקורה, והיינו מפני שהגילוי כבר נמצא במהותו במקורו וע"כ כמו שהוא במקורו כן הוא ההתגלות שלא יוסיף ולא יגרע כו', והדוגמא מזה למעלה הוא התגלות הע"ס מאוא"ס המאציל דאצ"י הוא התגלות כח הכמוס והחתום במאציל עליון ובא מהעלם אל הגילוי כו' וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מ"ה כשלהבת הקשורה בגחלת דהשלהבת שבתוך הגחלת אינה במציאות שלהבת ממש עדיין ולא יש בה גווינין וכשיוצאה חוץ לגחלת ה"ה במציאות שלהבת ויש בה גווינין, ועם היות שנעלה הרבה השלהבת שבתוך הגחלת על השלהבת שחוץ לגחלת, מ"מ הרי גם שבתוך הגחלת היא מציאות אש ויש בה הגווינים בהעלם רק שאינן נכרין מפני שאינה שלהבת בערה עדיין, ובהתגלות נעשה שלהבת ממש שיש בה גווינים כו', וכמו"כ הע"ס הרי ישנם במקורם בבחי' הכתר שז"ע ע"ס הגווינות, רק ששם אינם בבחי' אור החכ' והחסד כו', וכשמתגלים ה"ה במציאות אור החכ' והחסד שאין בזה התחדשות כלל כו', ולכן יש בזה שיעור ומדה דהע"ס דאצ"י עם היות שא"ס להתפשטותן ה"ז מ"מ

(* אוצ"ל: שאין.)

רק באצ"י ולא חוץ לאצ"י, ומה שנמשך מאצ"י לבי"ע אין זה בבחי' א"ס ולא כמו באצ"י כלל, ולא כמו הא"ס שלמעלה מאצ"י שנמשך גם למטה ובכ"מ הוא בבחי' א"ס. וכידוע בהכח דמ"ס ורעו"ד שבנש"י שזהו מבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י, הנעשה אדם בצלמנו כדמותנו שהעשר כחות הנפש הן מהע"ס והכח דרעו"ד הוא מלמעלה מאצ"י כו', הרי שנמשך בכ"מ והכל בבחי' א"ס, משא"כ הע"ס דאצ"י התפשטותן בבחי' א"ס הוא רק באצ"י כו' וכמ"ש במ"א, והיינו שיש שיעור ומדה להמשכה מפני שהיא ישנה במקורה וכפי השיעור והמדידה שבמקורה כך הוא הגילוי כו', וכמו שהוא באצ"י מאוא"ס המאציל כמו"כ הוא כללות הגילויים שבעולמות היינו גילוי אור הקו מאוא"ס שלפני הצמצום שזהו ג"כ בבחי' גילוי מההעלם כו'. דאוא"ס שהי' ממלא מקום החלל ה"ז בחי' האור השייך אל העולמות והאוא"ס הבל"ג שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו', ובכדי שיהי' הגילוי הי' צ"ל הצמצום שהי' באוא"ס. ועם היות שהצמצום הוא בבחי' סילוק לגמרי דהאור הראשון, מ"מ הרי כוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי, שבוה משתווה הצמצום הראשון לכל הצמצומים שבהשתל', והיינו עם היות שאינו משתווה בעצם אופן הצמצום שהוא בבחי' סילוק לא בבחי' מיעוט לבד, מ"מ בוה הוא משתווה שהוא בשביל הגילוי והיינו דמשום מעלת האור שאינו דומה להאור שאחר הצמצום שהמדרי' העליונה שיש לה שייכות אל המדרי' התחתונה היא בערך המדרי' התחתונה והאוא"ס שלפני הצמצום הגם שהוא בבחי' שייכות אל העולמות אינו בערך העולמות. ע"כ הי' צ"ל הצמצום בבחי' סילוק לגמרי דהאור הראשון, אבל כוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי, ולכן ע"י הצמצום נמצא בחי' האור השייך אל העולמות היינו בחי' חיצוניות האור ואם הי' ענינו להעלים איך הי' נמצא ע"י האור אלא שהכוונה הוא שיהי' הגילוי כו' וכמ"ש במ"א. וע"כ הגילוי הוא בבחי' גילוי מההעלם כו', וגם ידוע שאחר הצמצום חזר והאיר היינו שחזר והאיר האור הראשון שהי' קודם הצמצום רק שהאיר בחי' חיצוניות האור לבד ולא בבחי' גילוי כ"כ, וכידוע המשל במשפיע ומקבל שבהכרח שיעלים אור שכלו כמו שהוא לעצמו בהתעלמות לגמרי כאלו לא השכיל שכל כלל, ואח"כ לצורך ההשפעה הרי צ"ל המשכת האור שכל והיינו מה שבא לכלל שכל ושמתגלה האור שכל הקודם ורק ע"ז הועיל הצמצום שהוא בבחי' התעלמות לגמרי שהפנימיות מתעלם ומתגלה רק החיצוניות השייכות אל המקבל, וג"ז רק מרחף על מוחו לא בגילוי ממש, ומוה נמצא הנקודה ואח"כ ההתפשטות כו' וכידוע הסדר בוה, וכמו"כ הוא הדוגמא שאחר הצמצום חזר והאיר האוא"ס שלפני הצמצום ורק בחי' חיצוניות האור ולא בגילוי ממש ומ"מ מאחר שחזר והאיר הרי גילוי הקו הוא בבחי' גילוי ההעלם מהאור הראשון כו' וגם ידוע דבהצמצום הי' ב' ענינים דלגבי האוא"ס שלפני הצמצום הוא בבחי' סילוק ולגבי שרשי האורות הוא בבחי' מיעוט לבד כו' וכמ"ש במ"א. וע"כ גילוי הקו הוא בבחי' גילוי מההעלם כו', ולכן יש שיעור ומדה בהמשכתו שמסתיים באצ"י ועיקר גילוי הקו הוא למעלה מאצ"י ובאצ"י הוא רק הארת הקו וג"ז מסתיים באצ"י כו', והיינו מפני שנמצא הגילוי במקורו בהעלם וכפי המדידה במקורו כן הוא הגילוי כו'.

ג) וכ"ז הוא בעולם וגילוי שהגילוי נמצא במהותו בהעלם, אך כח ופועל הרי מה שבכח נמצא הפועל והיינו זה שהכח הכללי כולל כל הכחות הפרטים הרי אין זה שהכחות הפרטים נמצאים בו, כי בכח הכללי אינו נמצאים פרטים כלל, והוא רק כמו כח היולי על כל מיני תנועות שיכול להיות, וידוע דהיולי הוא שמושלל מהגילויים שממנו, ולכן הוא היולי על כל מיני גילויים. וכמו"כ הכח התנועה הכללי הוא כמו היולי, על כל המיני תנועות שאינם נמצאים בו במציאות כלל, והראי' שאין שיעור והגבלה כלל להכחות הפרטים הן בכמות והן באיכות, באיכות הוא שיכול להיות כמה אופני תנועות שונות שאין שיעור כלל לאופני התנועות שיכולים להיות, וכן בכמות יכול להיות תנועות עד אין שיעור. ואם היו הכחות פרטים נמצאים בהכח הכללי הי' בהכרח שיהי' הגבלה באיכות התנועה דבאותו הצירוף שהוא במקורו כן יהי' בהגילוי לא באופן אחר, וכמו"כ יהי' הגבלה בהכמות כו', ומאחר שאין בזה הגבלה כלל בהכרח לומר שאינם נמצאים במציאות כלל בהכח הכללי. ומ"מ אינו דומה לענין ההיולי דהיולי וגילוי הרי אין הגילוי בא בדרך ממילא מההיולי כ"א ע"י יגיעה, וכמו גילוי שכליים מכח המשכיל הרי בא ע"י יגיעה דוקא לא בדרך ממילא, והתנועה מכח התנועה הכללי הרי בא בדרך ממילא דכאשר עולה ברצונו להניע תומ"י הוא מניע. והנה הסבה מה שהגילוי מההיולי בא ביגיעה דוקא מבו' במ"א שזהו מפני שהגילוי בא בבחי' מציאות ובהיולי הרי אינם בבחי' מציאות כלל ונמצא בא מלא מציאות למציאות ע"כ הוא בדרך יגיעה, וא"כ כמו"כ הי' צ"ל גם בכח ופועל שבהכח אינם במציאות כנ"ל ובפועל באים במציאות. ועם היות שאינו דומה מציאות הגילוי שמההיולי שהוא בבחי' פרטי כמו השכליים שהן מציאות פרטי מוגבל בצירוף פרטי דהשכל הוא ענין פרטי מצויר ומוגבל בעצמו, משא"כ הכחות פרטים ה"ה מציאות פשיטות שאין בכ"א צירוף פרטי כ"א תנועות פשוטות בעצמן, ומ"מ ה"ה בבחי' מציאות ומפני מה באים בדרך ממילא מהכח הכללי, אך יש סבה אחרת לזה והוא כי הכח התנועה הכללי הוא שמוכן לפעול פעולת התנועה וע"כ הוא בקירוב אל התנועה הפרטית שבאה ממנו בדרך ממילא, דהיולי הוא שאינו מוכן להתגלות רק בבחי' מקור לבד אבל כח התנועה הוא שכבר מוכן להניע וע"כ הגם שהכחות פרטים הן כמו התחדשות ממנו מ"מ ה"ה באים בדרך ממילא כו', והדוגמא מזה למעלה הוא בחי' מל' דאצי' כמו שירדה לבריאה להיות מקור לעולם הברי' וכמו עד"מ כח שהוא לפעול בגשם ויש בזה כח כללי וכחות פרטים דכח הכללי עם היות שכולל הכל אינם בו בבחי' מציאות כלל, ומ"מ גם כח הכללי הוא שמוכן לפעול כו' כמו"כ הדוגמא* זהו בחי' ש' אלקים הכללי מקור הע"מ וכמ"ש ויאמר אלקים יהי אור יהי רקיע כו', וכחות הפרטים היינו בחי' הצירופים דבחי' דבור העליון שיש ריבוי צירופים מאד מהאותיות דע"מ שזהו בחי' כח הפועל שבהנפעל וכידוע שכל נברא יש לו אות פרטי או צירוף פרטי מע"מ בחילופים

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הדוגמא למעלה).

ותמורות כו' והיינו שבא בהתלבשות בהנבראים להוותם ולהחיותם כו', וש' אלקים הוא הכח הכללי והוא בחי' דבור העליון הכולל כל הצירופים (שנק' אלים*), ואין זה בחי' כלל ופרט שהפרטים נמצאים בהכלל כ"א כמו כח הדבור שהוא כח כללי על כל הדבורים שיכול להיות עד אין שיעור כו', ובד"כ כח ופועל הוא בקירוב אל אין ויש רק שבאין ויש האין הוא בבחי' ריחוק מהיש, ולא כמו בכח ופועל דכח הוא שמוכן לפועל כנ"ל שהדוגמא מזה למעלה הוא בחי' מל' כמו שירדה לבי"ע להיות בבחי' מקור לבי"ע, ואין הוא בחי' מל' כמו שהיא באצי' שלגבי מדרי' זו גם ש' אלקים הכללי הוא בבחי' התחדשות כו', דהגם שכל המדרי' שבבי"ע ישנם בבחי' מל' דאצי' וכידוע בבחי' דצח"מ דמל' דאצי' וכמ"ש בע"ח שהמל' נק' בכל השמות דדצח"מ כו', וזהו הע"מ שבבחי' מל' דאצי' כו', אך שם הכל במדרי' אלקות ממש. והע"מ שבבחי' מל' שבבריאה אין זה בחי' הע"מ שבמל' כמו שהיא באצי' וכמ"ש במ"א והן באים בבחי' התחדשות כו' וזהו דהאין הוא בבחי' הבדלה עדיין כו', ובחי' כח הוא ש' אלקים הכללי מקור הברי' והכחות פרטים הם בחי' צירופי אותיות דע"מ שזהו בחי' כח הפועל שמתלבש בהנפעל כו'.

ד) **אמנם** ש' הוי' הוא שלמעלה מבחי' מקור לעולמות והוא הי' הוה ויהי' כא' ולכן אני הוי' לא שניתי כלל מההוות העולמות ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא אחר שנבה"ע בשוה כו', ומ"מ ההתהוות היא מש' הוי' דהוי' ל' מהוה כו', אך ההתהוות מש' הוי' הוא בדרך ממילא וכמ"ש יהללו שם הוי' כי הוא צוה ונבראו כו' דההתהוות מש' הוי' אינו בבחי' כח היינו בבחי' שייכות ובבחי' מקור לעולמות שהרי הוא בעצם היפך ענין העולמות דאפס זולתו ואין עוד מבלעדו כלל רק מפני שהוא כל יכול ע"כ כשעלה ברצונו שיהיו עולמות נתהווה מציאות העולמות, והוא ההתהוות מצד בחי' היכולת שבזה ההתהוות היא בדרך ממילא וכמא' במח' אחת נבראו כל העולמות וכמ"ש כי הוא אמר ויהי אמירה היא בלב היינו במח' ואו' כי הוא אמר ויהי בדרך ממילא כו', ומח' א' היא בחי' ש' אלקים הכללי הנ"ל שבא מש' הוי' בדרך ממילא כו'. וענין דבדרך ממילא יובן עדי"מ חכם גדול שמעיין בעומק שכלו בחכ' עמוקה בעומק ופנימיות הענין, אם ישאלו מאתו בעת טרדתו בהשכל את הבכך הבא מהשכל ההוא היינו הכשר ופסול, הרי השכל בעומקו ופנימיותו הוא למעלה מהמדה שבזה דהיינו הכשר ופסול, וכידוע דבחיצוניות השכל ניכרת המדה משא"כ בהפנימיות כו', וגם החכם להיותו מוטרד בעומק ופנימיות הענין ה"ה למעלה מהבכך, ומ"מ כשאומר הבכך מהשכל הגם שזהו בבחי' הבדלת הערך מ"מ ה"ז הילוך בהדרגה, שהרי השכל יש בו המדה דהיינו הבכך, דכל שכל בהכרח שיהי' בו איזה מדה וכמ"ש במקום אחר, וכאשר מתעלם פנימיות השכל מתגלה המדה רק מפני הבהקת אור השכל אינו ניכר המדה כלל, אבל מ"מ הרי ישנה בו, וכן החכם מצד מעלת כח חכמתו ה"ה יודע את השכל בכל הקיפו (ער נעמט עם אָרום

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אלקים.)

אין גֶּאֲנֻזָן) והגם שהוא עסוק ומעיין בו מ"מ כבר הוא יודע את כל הענין וביכולתו
 לאמר את הבכך מהשכל להגם שהוא מובדל מהבכך. מ"מ מפני תפיסתו בכל היקף
 השכל שביכולתו לאמר הבכך ה"ה בבחי' איזה שייכות לזה, וע"כ זה הילוך בהדרגה
 הגם שאינו בדרך ערך, אבל אם מטרדת השכל יתהווה דבר שאינו ממהותו כלל
 וכמו שיצמח איזה פרי, וכמו איברא להו עגלא תילתא ע"י שעסקו בס"י, ה"ז שלא
 בהדרגה כלל שנתהווה דבר שאינו ממהותו כלל, וזהו התהוות שבדרך ממילא שע"י
 עסקו בעיון שכלי מתהווה דבר שאינו ממהות השכל כלל כו', וכמו"כ הו"ע מח' א'
 לגבי ש' הוי' שהוא בדרך ממילא דהיינו באין ערוך ולא בבחי' התלבשות כלל נתהווה
 המח' ונבראו העולמות כו', ומ"מ ההתהוות בפועל הוא מהכחות פרטים דש' אלקים,
 כי מבחי' מח' א' דהיינו ש' אלקים הכללי לא הי' מתהווה עולמות בבחי' יש ממש
 ולא הי' בהם ידיעת וגילוי אלקות, כ"א הי' מתהווה בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין
 שהן בבחי' ביטול בתכלית כו', ובכדי שיתהוו עולמות בבחי' מציאות ושיהי' בהם ידיעת
 אלקות זהו דוקא ע"י המדרי' פרטיות דש' אלקים כו', וכ"ז הוא מש' הוי' בדרך ממילא
 ובאין ערוך כו', להיות דהתהוות מש' הוי' אינו בבחי' כח כ"א בבחי' יכולת שהוא כל
 יכול גם להיות העולמות כו', וזהו ההפרש בין האמונה דנש"י להאמונה דחסידי אוה"ע
 שהמה אינם מאמינים בש' הוי' רק במדרי' דש' אלקים שהוא בחי' מקור לעולמות
 והוא מושג מהעולמות, שמהעולמות גופא מושג שיש כח אלקי המהווה את העולם
 דאין דבר עושה א"ע כו' וכמ"ש במ"א וכללות ענין ההשגה שייך באלקות שבבחי' מקור
 לעולמות ומתלבש בעולמות כו', והאמונה וההודאה שלהם הוא רק במה שמושג להם
 כו', אבל ש' הוי' אינו מושג מהעולמות מאחר שאינו מקור לעולמות, וגם בעצם הוא
 למעלה מהשגה דלית מח' תפיסא בי' כלל, דכשם שהדומם אינו תופס בשכל כמו"כ
 השכל אינו תופס בעצמות א"ס כו', שהרי מקור וחום גם הדומם מתפעל שמתקרר
 או מתחמם אבל משכל אינו מתפעל כלל מפני שאין לו תפיסא בשכל וכמו"כ אינו
 מתפעל מהשכל כי אינו ממהותו כלל כו', וכמו"כ השכל אין לו שום תפיסא בעצמות
 א"ס ב"ה, ובזה היא האמונה דנש"י וכמ"ש באברהם והאמין בהוי' שהאמונה שלו הי'
 בשם הוי' דוקא וכמו"כ האמונה שלנו בירושה לנו מאבותינו הוא בש' הוי' ולא מצד
 השגה כ"א מצד הנשמה בעצם שמאמין בהוי', וכמו שיש בנשמה הכרה בא"ס ב"ה
 שאין זה מצד הידיעה והשגה כ"א מצד הנשמה דשרשה מבחי' עצמות א"ס יש לה
 הכרה בעצם בעצמות א"ס וכמ"ש במ"א, כמו"כ מצד עצם הנשמה יש בהם האמונה
 שמאמינים בהוי' ושהוי' הוא המהווה דהוא לבדו בכחו ויכולתו להיות יש מאין ואפס
 המוחלט כו' ומ"מ לא שניתי כלל כי ההתהוות היא בבחי' אין ערוך כו' (וגם האמונה
 דש' אלקים הוא בנש"י בבחי' אמונה פשוטה לא מצד ההשגה וא"צ ע"ז שום אות
 ומופת כלל, וההשגות בזה הוא רק להראות להנה"ב אמיתית הענין כו' ועמ"ש בס'
 בד"ה ששת ימים הא' ובהביאור, ועיקר האמונה דנש"י הוא בש' הוי' כו') וזהו ההפרש
 בין נש"י לחסידי אוה"ע דהאמונה וההודאה שלהם הוא מצד השגה וזה רק במדרי'

דש' אלקים בחי' כח כו', והאמונה דנש"י הוא בש' הוי' וההתהוות הוא מש' הוי' ומ"מ לא שנית כלל, וההסתעפות מזה הוא דבאמת העולמות אינם בבחי' מציאות כלל שהרי בש' הוי' אפס זולתו וממילא הרי העולמות אינם בבחי' מציאות כלל כו', ועפ"ז מובן מ"ש אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ואינו או' אשר בראתי שו"א דבריאית שו"א הוא מש' אלקים וכאן או' הוי' אלקיך שהיא האמונה בש' הוי' ע"כ אומר אשר הוצאתיך מאמ"צ דיצי"מ ה' בזכות האמונה וכדאי' במד"ר בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים כו', וכן בשמו"ע אנו אומרים אלקי אברהם כו' להיות האמונה היא בירושה לנו מאבותינו ע"כ אומרי' אלקי אברהם כו'.

ה) אך עדיין צ"ל מפני מה לא נא' אנכי ה' אלקי אבותיך שהרי האמונה בהוי' היא בירושה לנו מאבותינו ומשו"ז או' בשמו"ע אלקי אברהם כו' הול"ל כאן ג"כ אלקי אבותיך, ומפני מה נא' אשר הוצאתיך מאמ"צ שהרי יצי"מ ה' בזכות האמונה והול"ל האמונה עצמה דהיינו אלקי אבותיך. אך צ"ל עוד מש"נ הוי' אלקיך ולא הוי' סתם אנכי ה' אשר הוצאתיך כו'. אך הענין הוא דהנה הכוונה בתומ"צ שיהי' יחוד הוי' ואלקים ושיהי' היחוד למטה דהיינו שבש' אלקים יהי' גילוי ש' הוי', דהאבות ג"כ המשכו היחוד דהוי' אלקים, רק ההמשכה שלהם ה' למעלה ולא למטה וכמ"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם והרי מצינו כ"פ ש' הוי' אצל האבות, אך זהו שהמשיכו למעלה אבל למטה המשכו רק בחי' שם שדי כו', וכידוע דההמשכה של האבות שהמשיכו גילוי אלקות למטה לא ה' כמו ההמשכה שלהם למעלה וכמ"ש בתו"א בד"ה משה ידבר ובמ"ת הוא שיהי' היחוד דהוי' ואלקים למטה דוקא. וזהו שאנו רואים ההפרש בין המצות של האבות והמצות שלנו, דהעובדות של האבות הרי לא ה' בהם עצמן איזה קדושה והי' רק דוגמא לההמשכה שלהם וכמו בגמ"ח דאברהם ובארות דיצחק ומקלות דיעקב שהי' דוגמא שלמעלה שעיי"ז המשיכו אלקות כו' כי ה' קדושים בעצם וכל מעשיהם ה' בקדושה כו', אבל מ"מ בעצם העובדא כמו בגוף המקלות לא ה' בזה קדושה, משא"כ במצות שלנו הרי בגוף הדבר הגשמי יש בו קדושה כמו קלף התפילין וצמר הציצית וכה"ג יש בהם קדושה והן תשמישי מצוה או תשמישי קדושה כו' וכן ספר תורה הכתובה בדיו על הקלף יש בזה קדושה עליונה כו', הרי בתומ"צ שלנו בדבר הגשמי יש בו קדושה אלקית. והיינו שזהו הכוונה בתומ"צ ביחוד הוי' אלקים למטה דוקא כו', וביאור הענין ילה"ק ההפרש בין תורה ותפלה, דגבי תורה כתי' הרחב פיך ואמלאהו שאמרז"ל בד"ת הכתוב מדבר, והיינו שצריך האדם רק להרחיב ולפתוח פיו ואמלאהו מלמעלה, ובתפלה אומרים אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך דפתיחת הפה הוא מלמעלה והדיבור הוא מהאדם עצמו להיפך מבתורה, והענין הוא דכללות ההפרש בין תורה ותפלה הוא דתורה היא מלמעלמ"ט ותפלה מלמטלמ"ע, דהנה ענין התפלה הוא להאיר אור הנשמה המלוכשת בגוף דהגוף והנה"ב הן בחי' חשך והעלם שמחשיך ומעלים על אור הנשמה, והעבודה דתפלה היא להאיר אור הנשמה ושתגבר על החשך דנה"ב, וזהו דהתפלה בהדרגה מלמטלמ"ע

דמיד שניעור משנתו או' מודה אני לפניך שמחמת התגברות החשך ובפרט מרוח הטומאה השורה עליו בלילה אומר רק מודה אני כי אינו שייך להשגה כ"א הודאה לבד והודאה כללית, ואח"כ אומר הודו לה'. ובפסוד"ז ההתבוננות בבריאת והתהוות העולמות ובהלול ושבח כל הנבראים כו' שזהו ההתבונ' בש' אלקים כו', ואח"כ או' שמע ישראל ה' אחד ובשכמל"ו יחו"ע ויחו"ת, יחו"ע הוא איך שכולא קמי' כלא חשיב והו"ע יחוד הוי' ואלקים רק שזהו היחוד בדרך מלמטלמ"ע היינו שהש' אלקים בטל ונכלל בש' הוי', וכמו שכל המדרי' הפרטיות דש' אלקים נכללים בש' אלקים הכללי, ששם אינם בבחי' מציאות כלל וכנ"ל, מכ"ש דש' אלקים נכלל ובטל בש' הוי' דמציאות דש' אלקים הוא רק לגבי העולמות אבל לגבי ש' הוי' הוא בטל בתכלית כו' ויחו"ת הוא שמציאות העולמות הוא רק מצד מדת מלכותו ית' דאין מלך בלא עם כו', והרי ענין המלוכה הוא שהעם יהי' בטל אל המלך והיינו שיהי' הביטול לאלקות רק שהוא ביטול היש לבד כו', ואח"כ באמת ויציב הוא הדביקות באלקות משום דבנים אתם לה' אלקיכם כו', וזהו דאוי"צ הוא היכל הרצון היינו בחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד שמצד עצם הנשמה כו' ועי"ז אח"כ בשמו"ע הוא כעומד לפני המלך בבחי' ביטול במציאות כו' ואזי אומר אד' שפתי תפתח שמחמת עוצם הביטול אין בו כח לדבר אין מילין בלשוני כו' וכמו עדי"מ בעומד לפני המלך שאינו יכול לדבר מעוצם הביטול והמלך נותן לו פתחון פה שיהי' בו הכח לדבר, ואח"כ הדבור היינו הבקשה היא שלו בכח עצמו, וכמו"כ אד' שפתי תפתח שיהי' בו כח לדבר ואח"כ ופי' גידי תהלתך שהוא דבור של האדם כו', ולכן צריך הדבור זיכוך ע"י המלאכים וכמא' מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילתיהן של ישראל ואי' בזהר דגפיף לון ומנשק לון והו"ע הזיכוך מפני שזהו דבור האדם שזה דבור גשמי ע"כ צריך זיכוך שיהי' ביכולתו להיות כתר לקונו כו', ולכן הי"ב ברכות האמצעות הן הכל בתיקון ש' אלקים וכמו ברכת אתה חונן לאדם דעת הוא להבחין בין טוב לרע כי מצד החשך והעלם יכול לדמות על רע שהוא טוב וכמו בטרם ידע הנער בין טוב לרע כו', ועי"ז הוא הבקשה שידע להבחין כו', והיינו מפני שהתפלה היא תחלה בהתבוננות דש' אלקים ואח"כ בק"ש ג"כ יחוד והתכללות דש' אלקים בש' הוי' ע"כ גם ההמשכות דתפלה הן בתיקון דש' אלקים כו', אבל בתורה נא' הרחב פיך ואמלאהו שהאדם רק פותח פיו ואמלאהו מלמעלה דתורה היא המשכה מלמעלמ"ט היינו שיהי' גילוי אוא"ס למטה והוא היחוד דהוי' אלקים למטה דוקא והיינו שהכל הוא אלקות ממש כו'. וזה הי' במ"ת שהי' גילוי עצמות א"ס למטה דוקא שהרי לא הגביה המטה ונש"י למעלה ליתן תורה כ"א ניתנה התורה למטה דוקא. והי' גילוי עצמות א"ס באותיות דוקא ובענינים פשוטים כו', וכן האדם העוסק בתורה עכשיו שמקשר מחדו"מ שלו במחדו"מ דתורה הנה המח' הוא מחשבת ה' לא מח' שלו והדבור הוא דבר ה' וכן המעשה דמעשה המצות הכל הוא מלמעלה ולכן יש קדושה בעצם העשי' מפני שבהעשי' הגשמיות יש בה אלקות שזהו כל ענין התורה להיות יחוד הוי' ואלקים למטה דוקא, וזכו לזה ע"י יצי"מ. דהנה מצרים הוא

בחי' החשך וההעלם לגמרי שמסתיר על ש' אלקים בהתגברות החומריות ביותר שאין האלקות נראה כלל וז"ע אדמת בני חם שמקבלים ממ"ח צירופים האחרונים דש' אלקים ומעלימים לגמרי, ובימי האבות לא הי' אפשר להיות שעבוד מצרים דהאבות הן המרכבה בחי' מרכבה דאצי" שהמשיכו גילוי למטה הגם שלא הי' כמו המשכתם למעלה מ"מ הרי המשיכו גילוי אלקות למטה לא הי' אפשר להיות בחי' החשך דמצרים, וגם בימי השבטים שהיו בבחי' מרכבתא תתאה דעולם הברי' שהי' דבר ה' נרגש מאד ודבריו חיים וקיימים וכמ"ש ודבר אלקינו יקום לעולם ולהיות שהי' נרגש מאד הדבר ה' מקור העולמות לא הי' אפשר להיות השכחה על אלקות כו', רק כאשר נסתלק כל הדור ההוא ולא הי' נרגש הדבר ה' והי' יכול להיות השכחה לשכוח על אלקות. ואזי התחילו להחשיך עליהם עד שהי' בחי' חשך והעלם לגמרי בהתגברות החומריות ובעיקר בהנחת העולם (וועלטיקע הנחות) דהיינו שא"א לחיות בחיים גשמיים רק בעסק מו"מ ושצריכים להרבות בעסק ובריבוי התחכמות ותחבולות, וכ"ז הוא בהנחה פשוטה דאיך יכול להחות אחרת (ויא קען אנדערס זיין), ובאמת אינו כן דהלא הוא הנותן לך כח לעשות חיל וברכך ה"א בכל אשר תעשה כתי' ואם הי' באמת בוטח בה' הי' גם בעמט עסק הריווח ממש כמו בריבוי עסק כו', וז"ע שעבוד מצרים דהיינו הטרדה והעומק בעניני העולם והנחה הנ"ל, ומ"מ הי' בהם האמונה פשוטה וכמ"ש ויאמן העם, והעיקר הוא היציאה ממצרים שיצאו בתוקף אמונה והבטחון בה' שהלכו במדבר שממון וצדה לא עשו להם, וזה היפך לגמרי מהנחה הנ"ל בהנחת העולם שצ"ל ריבוי עסק והתחכמות, וביצי"מ הלכו במדבר וע"מ להיות בחיים גשמיים ומ"מ לא הכינו להם צדה רק בבטחון חזק בה', והי"ג ג"כ המשכת אלקות בגשמיות דהיינו שבענינים הגשמי' הלכו רק בבטחון בה', ועי"ז זכו למ"ת להיות יחוד הוי' ואלקים למטה דוקא שזהו ההמשכה דתורה וזה יהי' בגילוי לעתיד שהגוף הגשמי יהי' אלקות ויהי' ראיית אלקות למטה וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כי פי ה' דבר כו' ועין בעין יראו בבחי' ראי' ממש כו', וזהו שאו' אשר הוצאתיך מאמ"צ דאינו דומה כמו שמו"ע שאומר אלקי אברהם כו' להיות שזהו בחי' היחוד דהוי' אלקים מלמטלמ"ע והוא כמו היחוד דהאבות שהמשיכו ג"כ היחוד דהוי' ואלקים רק שהי' למעלה היינו ההתכללות דש' אלקים בש' הוי' כו' כנ"ל, אבל מ"ת הוא היחוד דהוי' ואלקים מלמעלמ"ט היינו גילוי ש' הוי' למטה בשם אלקים דוקא (וי"ל דלכן בההמשכה דהאבות הי' למטה רק בחי' האמונה והאמין בה', והמשכה דתורה הוא שיהי' בחי' הראי' למטה וכן יהי' לעתיד כו' כנ"ל) ולזה זכו ע"י היציאה ממצרים כנ"ל ע"כ אומר אשר הוצאתיך מאמ"צ כו', וזהו אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נא' אשר בראתי שו"א דבריאית שו"א הוא מש' אלקים ואנכי שהוא מצות האמונה הרי האמונה דנש"י היא בש' הוי' ע"כ אומר יצי"מ שהי' בזכות האמונה כו', ואו' אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נא' אלקי אבותיך מפני שהכוונה במ"ת הוא שיהי' יחוד הוי' ואלקים וזהו שאומר אנכי ה' אלקיך וההתחדשות דמ"ת על ההמשכה דהאבות הוא שיהי' היחוד

דהוי' אלקים למטה דוקא ויהי' הראי' דאלקות למטה וכמו שיהי' לעתיד דכתי' וראו כל בשר כו', ולזה זכו ע"י יצי"מ דוקא ע"כ אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו'.

בס"ד שש"פ, עטר"ת.

ויוֹלֵךְ ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה ויבקעו המים, וצ"ל והלא תחלה כתי' נטה ידך על הים ובקעהו משמע דבקיעת הים הוא ע"י נטיית ידו של משה, ואח"כ או' ויולך ה' את הים ברוח קדים ועי"ז ויבקעו המים, והגם שגם כאן או' ויט משה את ידו ואז ויולך ה' כו', מ"מ לא מצינו כן במ"א וכמו במכת חשך ויט משה ידו על השמים ולא יותר וכן במכת ברד וארבה וכאן ה' רוח קדים ועי"ז ויבקעו המים כו', והנה בזהר בהעלותך דקנ"א ע"א אי' ברוח קדים דא רוחו של יעקב, ובמד"ר ע"פ ויבקעו המים בזכות יעקב נבקע הים שנא' ופרצת ימה וקדמה ופי' במת"כ דבקיעה ופרצה הוא ענין א', ובמד"ר וישלח פע"ו אי' מן התורה ומהנביאים ומכתובים שבזכות יעקב נקרע הים מן התורה שנא' כי במקלי עברתי את הירדן, מן הנביאים ביבשה עבר ישראל את הירדן ישראל סבא, ומן הכתובים הים ראה וינוס הירדן כו' מלפני אלוק' יעקב, ובשלי"ה ע"פ כי במקלי כ' מקובל בידינו דבפסוק זה יש שמות גדולים כי ב"מ הוא שם מכבי שעולה ע"ב היוצא מפסוק מי כמוכה באלים ה', קל"י שם היוצא מפסוק לישועתך קויתי ה', וצ"ל שייכות זה לקרי"ס, והפסוק מי כמוכה נא' בשירת הים ומ"מ צ"ל מה שייך כ"ז לקרי"ס, גם צ"ל מה ה' כל ענין קרי"ס שהרי בשביל דרכם והילוכם במדבר לא ה' נצרך להם לילך בים שהרי באותו צד שירדו לים באותו צד עלו מהים, רק שקרי"ס ה' הכנה למ"ת כנודע, וצ"ל מה שייך קרי"ס למ"ת, דיצי"מ ה' הקדמה למ"ת שלא ה' אפשר להיות מ"ת כ"א ע"י הקדמת שעבוד מצרים ויצי"מ, ולכן האבות הגם שהיו נשמות גבוהות לא זכו למ"ת מפני שלא ה' אפשר להיות שעבוד מצרים בימיהם (עמ"ש בד"ה אנכי ה', עטר"ת) אבל מה"ע ההקדמה דקרי"ס למ"ת ולהבין כ"ז צריכים להבין ענין ירידת הנשמה למטה שהיא ירידה גדולה דהנשמה למעלה עמדה באהוי"ר והיתה בתכלית הביטול לאלקות, וירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה"ב שצריכה יגיעה רבה לבוא לאהוי"ר וכאשר באה לאהוי"ר אין זה בערך כלל לאהוי"ר דנשמה קודם הרי שזהו ירידה גדולה, וידוע דהירידה היא צורך עלי' וכמ"ש טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף הוא האהוי"ר שהיתה הנשמה למודה ורגילה למעלה טוב לי תורת פיך שהנשמה עוסקת למטה מהאהוי"ר שהי' לה למעלה, וכידוע דדוקא למטה נעשה הנשמה בבחי' מהלך וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, דהנשמות כמו שהן למעלה ה"ה במדרי' עומדים, וכמו המלאכים שנק' עומדים וכמ"ש

שרפים עומדים ממעל לו, ויעמידם* לעולם והיינו שעומדים תמיד במדר"י א' וכמו מיכאל וגבריאל עומדים משימ"ב תמיד במדר"י א' לא יוסיף ולא יגרע כו', וכמו"כ הנשמות למעלה הן בבחי' עומדים וכמ"ש גבי אלי' חי ה' אשר עמדתי לפניו בבחי' עמידה כו', ובוהר א' כל נשמתא הוה קיימא בדיוקנא קמי' מלכא קדישא בחי' ז"א, והיינו הן נשמות דב"ן והן נשמות דמ"ה ה"ה למעלה בבחי' עומדים כו', ולכאור' אינו מוכן מפני מה המלאכים ונשמות למעלה נק' עומדים והרי עבודתם שם באהוי"ר שז"ע העמידה שהרי אין ישיבה למעלה ומה"ע העמידה אלא זהו שעומדים באהוי"ר, ואהוי"ר הו"ע רצוא** וכמ"ש והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק כמו להב היוצא מבין החרסים כו', וענין הרצוא ידוע שזהו תוקף הכוסף והתשוקה והצמאון להיכלל באוא"ס ב"ה וכמו הניצוץ שעולה ונכלל בהאבוקה כו', וידוע דעיקר ענין רצוא"ש הוא בבחי' סוכ"ע שהרצוא הוא בבחי' יציאה לגמרי מגדר הכלים ומגדר ההגבלה כו', וכמו בצדיקים למטה שהרצוא הוא בתוקף הצמאון בבחי' כליון הנפש ממש וכמו נכספה וגם כלתה נפשי, כלה שארי ולבבי כו', וכמו"כ המלאכים בעת שאומרי' שירה ה"ה בבחי' כליון ממש באוא"ס ב"ה, ואח"כ הם בבחי' שוב ע"י הגילוי אור מלמעלה שמאיר עליהם שע"ז הם בבחי' יראה וביטול עוד יותר מבהרצוא, וכמו במ"ת כתי' וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שהשוב הוא הביטול מצד הגילוי אור כו', וכתי' בעמדם תרפנה כנפיהם שזה ביטול עוד עליון והוא שא"א להיות כלל בבחי' רצוא כו', וכמו בשמו"ע שהוא כעומד לפני המלך שאינו בכחו כלל להיות בבחי' רצוא כו' וכמ"ש במ"א, וכמו שהוא במלאכים כן ועוד יותר מכן הוא בנשמות שהן למעלה מהמלאכים כנודע דמלאכים הן מבחי' חיצוניות ונשמות מבחי' פנימיות כו', ומפני מה נק' כ"ז עומדים כו', אך הענין הוא דהנה כל המדר"י שלמעלה הכל נמדד ע"פ מאמר קו המדה והוא בחי' הקו הנמשך מאוא"ס שהוא מקור האורות ומקור הכלים והוא המודד מדידת האורות והכלים כו', וגם היחוד בע"ס הן בחי' יחוד פנימי שלצורך הנשמות והן בחי' יחוד חיצוני שלצורך המלאכים הכל נמדד ע"פ מאמר קו המדה היינו בחי' הקו כו', וכל האורות דבחי' ממכ"ע וסוכ"ע הכל הוא בבחי' מדה ושיעור דבחי' סוכ"ע עם היות שהוא בבחי' סובב ומקיף ה"ה מ"מ בערך העולם, וכמו השמים שהוא סובב ומקיף על הארץ ושמים לרום, ומ"מ יש מדה ושיעור בריחוק השמים מן הארץ באופן שתהי' מ"מ ההשפעה מהשמים אל הארץ וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו', וכמו"כ בחי' סוכ"ע הוא מ"מ בערך העולם א"כ ה"ז ג"כ בבחי' מדידה כו', ולכן כל העליות בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע הכל הוא בבחי' עמידה מפני שהכל הוא בבחי' מדה ושיעור, ובחי' מהלך הוא ההילוך בבחי' א"ס ממש שלא ע"פ קו המדה כלל, וזה דוקא בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מכל הגילויים כו', וזהו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף בחי' אהוי"ר דנשמה שהי' למעלה שכ"ז הוא בבחי' עומד וע"י תומ"צ הוא המשכת בחי' עצמות א"ס כו'.

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ויעמידם לעד.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: רצוא"ש.

ב) וביאור הענין ילה"ק מש"א בסיום ברכת יוצר נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו בכ"ו תמיד מע"ב. וצ"ל קישור וחבור ג' הענינים זע"ז, והנה המחדש בטובו הוא שהתהוות העולמות הוא בבחי' התחדשות, ולא כמו השתל' עו"ע שהעלול כלול בעילתו ובא מהעלם אל הגילוי שאינו בבחי' התחדשות כלל, דבהתהוות העולמות אינו שהרי א"א לומר שהיש הי' כלול בהאין, וכמו הארי' שלמטה שרשו מפני ארי' שבמרכבה ושרש שרשו מבחי' החסד דאצי' שג"כ בחי' ארי' וכן בחי' החכ' והכתר שנק' בשם ארי' כמ"ש במ"א הרי גוף חומר גשם הארי' ודאי הוא בבחי' התחדשות ממש שלא הי' מקודם כלל ונתחדש מאין ליש, אך גם נפש הארי' שהוא בדרך השתל' משרשו ומקורו, והיינו שמקורו פני ארי' שבמרכבה הוא בבחי' גבורה היינו בבחי' רשפי אש התשוקה וצמאון לאלקות שע"ז נושא את הכסא, והוא מנושא מהכסא כו', ומזה נשתלשל נפש הארי' שלמטה שהוא בבחי' גבורות, הרי הארי' שלמטה הוא שטורף ודורס שזהו גשמי ממש באין ערוך כלל לגבי בחי' הגבורות שבמקורו, ועם היות שזהו מפני שהוא בבחי' נפילה ושבירה דלכן הוא חי' טמאה, הרי באמת כל ההתהוות הוא ע"י ע"ס דב"ן, דעם היות דההתהוות הוא מע"ס דמ"ה מ"מ ה"ז ע"י ע"ס דב"ן דמשו"ז הן בבחי' יש כו' וכמ"ש בלק"ת בהבי' דראשי המטות, וגם לבד זאת שהוא טורף ודורס הרי נפשו הוא גשמי ממש שבאין ערוך גם לגבי שרשו בעולם העשי' וכ"ש לגבי בחי' פני ארי' שבמרכבה דיצי' וברי' וכמו"כ הוא בכל נברא שלמטה גם החיות שלהם שהוא בבחי' השתל' אין זה בבחי' ערך ממש, דהחיות שלמטה הוא באין ערוך גם לגבי עשי' הרוחניות, וכן בבי"ע הרוחנים גבוה מעל גבוה כל מדרי' שלמטה היא באין ערוך לגבי המדרי' שבעולם העליון כו', ולכן כל המדרי' הן כמשל זה לגבי זה וכמ"ש במ"א והיינו שהן באין ערוך כו' (ועמ"ש בדי"ה אנכי הנ"ל בענין ש' אלקים), וכ"ש לגבי שרשם באצי' שהוא באין ערוך לגמרי כו', והיינו מפני ששרש התהוותם הוא מבחי' מל' דאצי' ע"י ריבוי גבורות וצמצומים שהוא בחי' העלם והסתר הבורא מהנברא כו', וזהו שגם החיות שבהם הוא מוסתר ונעלם מהם שנודע רק מציאותו ולא מהותו, וכמו האדם שמרגיש שיש בו חיות המחי' אותו והוא המבין ומשיג וחושב והוא הרואה והשומע וכה"ג בכל הכחות במעשה והילוך וכה"ג הכל הוא מהנפש, שהרי בצאת הנפש מהגוף אינו רואה ואינו שומע ואינו משיג כו' שב והי' לעפר, הרי בלתי ספק הוא שיש בו נפש המחי' אותו והוא מרגיש את החיות, ומ"מ הרי מהות הנפש אינו יודע כלל, וגם הכחות אינו יודע מהותם וכ"ש עצם מהות הנפש שאינו יודע כלל, שהרי בעצם הנפש אינו שייך התחלקות כחות דעצם אינו מתחלק כו' ולכן במ"ת שעכדו"ד פרוחה נשמתו והיינו שהי' התגלות עצם הנשמה היו רואין את הנשמע ושומעין את הנראה, והיינו מפני שהעצם הוא למעלה מהגבלת ראי' ושמיעה ולכן כח הראי' עשה פעולת כח השמיעה וכח השמיעה פעולת כח הראי', והגם שמהו עצמו מובן דמ"מ יש בחי' הכחות דראי' ושמיעה גם בעצם הנפש דאל"כ בהתגלות עצם הנפש לא הי' צ"ל ראי' ושמיעה כלל, וי"ל דהכחות ראי' ושמיעה לא יש בעצם הנפש ומש"א

רואין את הנשמע כו' זהו בהכחות הגלויים ומפני שהאיר בהם עצם הנפש החליפו פעולתם מצד פשיטות הנפש, וע"ד מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק שזהו מפני פשיטת האין האלקי הוא חילוף הציירופים, וכמו"כ מפני פשיטת הנפש שהאיר בהכחות החליפו פעולתם כו', אך האמת הוא שהכחות כלולים בעצם הנפש רק ששם הם לא בבחי' מציאות כלל ולא בבחי' התחלקות כלל כו' וכמ"ש במ"א שהרי עצם הנפש לא נודע לנו כלל איך ומה הוא, וגם הכחות שנודע לנו איך ומה הם, ה"ז רק שנודע מציאותם ולא מהותם כו', וכמו"כ הוא בהעולם שהוא גוף גדול וכמ"ש באדר"ג שהאדם הוא עולם קטן והעולם הוא גוף גדול ואנו רואין שהעולם חי הרי אנו יודעים שיש בו חיות אלקי המחיי' אותו, אבל זהו שאנו יודעים רק המציאות ולא המהות כלל כו', וכן מלאכים משיגים רק מציאות האלקות וכמ"ש וצדקתך ירננו צדק מלכותא קדישא היינו רק הארה מבחי' מל' וכמ"ש מלך שמו בחי' שם והארה לבד, וגם הארה זו היא שמיגים רק בחי' מציאות האור לא מהות האור כו', וכ"ז הוא מפני שההתהוות הוא העלם והסתר לכן ההשגה היא רק בבחי' המציאות לבד כו', ומשו"ז גם בהמדר' המשתלשלות זה מזה אין זה בבחי' ערך וזל"ו כו', וזהו המחדש בטובו כו' מע"ב דהתהוות העולמות הוא בבחי' התחדשות, ולא רק התהוות היש כ"א גם החיות של הנבראים הוא בבחי' התחדשות כו', ובד"כ המחדש בטובו הוא בחי' ממכ"ע דכללות האור דממכ"ע הוא שבא ע"י הצמצום והוא בחי' צמצום הראשון שהי' באוא"ס ואח"כ נמשך הקו שאינו כמהות אור הראשון, והגם שאינו אור אחר שהרי גילוי הקו הוא ע"י הקירוב דאוא"ס שחזר והאיר כו' (עמ"ש בד"ה אנכי הנ"ל), ומ"מ הרי הכל הוא ע"י הצמצום כו', והמשכת הקו נק' בשם מזל וכמא' הוזהר האי חוטא יקרא קדישא כו' איקרי מזל דהיינו המשכה בבחי' שערות כו' כנודע, ולכן גילוי הקו נק' בחי' יש מאין כמ"ש בלק"ת בד"ה תקעו הב', וע"כ גם ההמשכות דסדר השתל' אינן בבחי' ערך ממש, והיינו דמה שנמשך מהעליון אל התחתון אין זה שמהות העליון נמשך אל התחתון כ"א רק חיצוניות שבעליון נמשך אל התחתון, וחיצוניות שבעליון הוא מהות המדר' התחתונה שנמצא כלול בהמדר' העליונה וכמ"ש הפרד"ס שכל ספי' יש בה ששה מדר' ובכללות הוא ג' מדר', והוא מדר'גת עצמה ומה שנמצא כלול בה הספי' שלמטה ממנה ומה שהיא מאצילה הספי' שלמטה כו', הרי ההמשכה אינה המדר' העליונה כ"א המדר' התחתונה הכוללה בה כו', דכך הוא בהמדר' המשתלשלות זמ"ז בסדר והדרגה שאין מהות העליון נמשך רק החיצוניות שבו שזהו מהות התחתון הכלול בו כו', וז"ע השתל' עו"ע וכמו שכל ומדות הרי אין עצמות השכל נמשך בהמדות רק בחי' מדות שבשכל הוא שנמשכים בהמדות ונעשים מוחין למדות כו', ועם היות דמשו"ז הרי אינו בבחי' התחדשות רק בבחי' גילוי ההעלם כנודע וכמב' בד"ה הנ"ל, מ"מ הרי אין זהו מהות המדר' העליונה, וכמו שהמדות אינם מהות המוחין ואדרבא הן מהותם נבדלים כו', וכמו"כ בינה אינה מהות החכ' כו', והעדר ההתחדשות הוא רק מפני שנמצא כלול בהמדר' עליונה, והיינו דלהיות שהמדות כלולים כבר בהמוחין או שהבינה כבר כלולה בחכ' ע"כ ההתגלות

אינו התחדשות, אבל עצם הדבר הוא בבחי' התחדשות לגבי המדרי' העליונה מאחר שהוא מהות אחר כו' (ומבו' במ"א שבאמת ענין התכללות הכחות זה בזה הוא ענין נפלא איך ימצא במוחין בחי' המדות שהן מהות אחר, ועוד שיהיו נמצאים ממנו כו' ובמ"א מבו' שזהו מפני שבעצם הנפש הן כלולים בבחי' התאחדות ע"כ בהתגלותם הן כלולים זה בזה כו'), וע"כ ה"ז בבחי' התחדשות כו', וידוע שבכל עולם יש הע"ס של העולם והעולם, דגם באצ"י יש עולם האצ"י ומבו' באגה"ק סי' ק' דהיכלות דאצ"י הוא שנברא מאין ליש שזהו בבחי' התחדשות ממש, וגם הע"ס דאצ"י שהן אלקות ממש והן בבחי' השתל' זמ"ז ה"ז ג"כ בבחי' התחדשות כו' כנ"ל, והיינו מפני שכללות האור המשכתו מן העצמות לא בבחי' ערך כו' כנ"ל, וזהו המחדש בטובו כו' שזהו בעולמות בי"ע שהן בבחי' התחדשות בעצם מציאותם וגם בחי' החיות הוא בבחי' התחדשות כו', וכמו"כ גם בכללות בחי' ממכ"ע ה"ז בבחי' התחדשות כו' דכללות העולמות שמבחי' ממכ"ע הן עלמין דאתגליין שזהו בבחי' התחדשות כו', ואו' המחדש בטובו דבאמת זהו מטובו וחסדו ית' דטבע הטוב להיטיב שיהי' בנבראים גילוי אלקות, דלולא הצמצום וההמשכה באופן הנ"ל לא הי' ביכולתם לקבל את האור, וע"י הצמצום הוא שיכול להיות גילוי אלקות בעולמות וכלים כו' וזהו המחדש בטובו כו'.

ג) אמנם אדון הנפלאות נפלאות הוא בחי' סוכ"ע, דהנה המשכת בחי' סוכ"ע הוא לא בסדר והדרגה, והיינו דע"ס דעיגולים אינם משתלשלים זמ"ז כ"א הכל הוא שנמשך מבחי' עצמות אוא"ס כו', וכידוע ההפרש שבין כחות הגלויים וכחות הנעלמים דכחות הגלויים הוא שמשתלשלים זמ"ז ולכן יש בהם קדימה ואיחור כו' וכמ"ש במ"א, ומאחר שמשתלשלים זמ"ז ממילא ההמשכה היא בסדר והדרגה דרק חיצוניות שבעליון נמשך אל התחתון כו' כנ"ל, אבל כחות הנעלמי' אינם משתלשלים זמ"ז רק כולם נמשכים מעצמות הנפש ולכן יכולים להיות בגילוי כולם כאחד וכל כח הוא בבחי' תוקף האור כמו מצד העצמות כו', וכמו"כ הוא בבחי' סוכ"ע שזהו שנמשכים מבחי' עצמות אוא"ס שהן בבחי' תוקף האור והגילוי כו', וגם מה דהשתל' הכתרים הוא זה מזה י"ל שזהו ממהות למהות כו'. והיינו מפני שכללות האור דסוכ"ע הוא שנמשך שלא ע"י צמצום כ"כ והיינו שזהו בחי' האור א"ס שלפני הצמצום כו', ע"כ ההמשכה היא ממהות למהות כו' ולכן בחי' סוכ"ע הוא למעלה מבחי' התלבשות בעולמות רק בבחי' מקיף לבד כו', ויש ג"כ עולמות שנתהוו מבחי' סוכ"ע והוא העולמות שהן בבחי' פלא וכמו בגולגלתא יתבי תליסר אלפין עלמין כו' והן בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין שהן בבחי' סתום כו', דכמו שהאור דסוכ"ע הוא סתום ונעלם כמו"כ העולמות הן סתומין ונעלמין כו' וז"ע הנפלאות שהן בבחי' פלא כו', אך מש"א אדון הנפלאות הוא כמ"ש עשה פלא שגם בחי' פלא הוא בחי' עשי' לגבי עצמות שג"ז הוא באין ערוך לגבי העצמות כו', שהרי גם סוכ"ע הוא רק בחי' אור וגילוי מן העצמות והוא בבחי' סובב ומקיף על העולמות כו', וזהו שנק' פלא שהוא מל' כי יפלא ממך שזהו שייך כשמושג קצת עכ"פ דדבר שאינו מושג כלל אינו שייך

לומר שנפלא שהרי אינו יודע כלל ממנו רק בדבר שאפס קצהו מושג שייך לומר פלא היינו שאינו מושג לתכליתו ולעומקו כו' וכמו אחכימה והיא רחוקה ממנו* דשייך לומר אחכימה רק שהוא נפלא כו', וכמו סודות התורה שנק' נפלאות מפני שאינו מושג לתכליתם כמו גלי' דתורה שמושג בהשגה גמורה ופנימיות התורה שאינו מושג בהשגה גמורה ה"ז נק' נפלאות, ומ"מ הרי אפס קצה** מושג כו', ויכול לבוא לידי השגה וכמו רשב"י וחביריו שהשיגו פנימיות התורה כו', אבל עצמות א"ס הוא שאינו מושג כלל בשום השגה דלית מח' תב"כ שאינו שייך שם השגה כלל כו'. וכמ"ש באד"ר תלת רישין אינון מו"ס וגולגלתא ורדל"א מו"ס נק' פלא שסתום ונעלם ומ"מ ה"ה מקור או"פ היינו מקור החכ' שאפס קצהו מושג ויכול לבוא לידי השגה כו', וכן גולגלתא הוא בחי' סוכ"ע שנק' פלא ומ"מ אינו נפלא לגמרי מהעולמות ושייך בזה ידיעת השלילה עכ"פ שזהו בבחי' ההפלאה דאו"ס כו', אבל רדל"א הוא בחי' רישא דלא ידע ולא אתיעדא היינו שאינו בבחי' מהות ידוע בעצמו וממילא לא אתיעדא כלל היינו שסתום ונעלם שאינו שייך שום השגה כלל כו', וזהו נורא תהלות שיראים להללו כו', והליל ושבח שייך במקום ששייך השגה, אבל עצמות א"ס שאינו שייך שם השגה כלל ה"ה נורא תהלות שיראים להללו כו'. וזהו קשור וחבור הג' ענינים נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו כו', דהמחדש בטובו הוא בחי' ממכ"ע ובחי' התהוות העולמות דעלמין דאתגליין שזהו בבחי' התחדשות כו', ואדון הנפלאות הוא בבחי' סוכ"ע שנתהוו מזה עולמות שבבחי' פלא והן עלמין סתימין דלא אתגליין כו', וגם זה הוא בחי' עשי' לגבי עצמות א"ס שעז"א נורא תהלות שיראים להללו כו', ומלמעלמ"ט הוא דמבחי' עצמות א"ס בחי' נורא תהלות נמשך בחי' נפלאות שהרי סוכ"ע זהו גילוי מבחי' עצמות א"ס כו' והכל נמצא מבחי' עצמות כו', וז"ש נורא תהלות עשה פלא כו' (ובפרטיות בחי' נורא זהו בחי' ממוצע בין העצמות והגילויים כו' וכמ"ש בסי' שער יוה"כ בענין קדוש אתה ונורא שמך דנורא הוא בבחי' המשכה והתגלות להיות בחי' נורא כו', והיינו דבמל' דא"ס יש ב' מדר' הא' כמו שכלול בעצמותו, והב' בחי' מל' דא"ס כמו שהוא בבחי' המשכה וזהו בחי' נורא כו', והיינו כנ"ל שהוא בחי' רדל"א שזהו המשכת העצמות להיות בבחי' ממוצע שז"ע עתיק כו' וכמ"ש במ"א), ובחי' סוכ"ע הוא שרש ומקור דממכ"ע כו' דהאור והגילוי דממכ"ע הוא שנמשך מבחי' סוכ"ע ע"י הצמצום כו'.

ד) והנה המשכת עצמות א"ס הוא ע"י התורה וכמ"ש אנכי ה' אלקיך וכת' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום דבד"ת הכתוב מדבר שזהו המשכה מבחי' עצמות א"ס כו', וכמ"ש באור פניך נתת לנו תורת חיים שזה שנתת לנו התורה למטה היא באור פניך בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' וכמ"ש בתורה כאשר יאמר משל הקדמוני שהיא משל לא"ס קדמוני ש"ע בחי' עצמות א"ס וכמ"ש ומקדם אשר לא נעשה היינו

(* אוצ"ל: ממני.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: קצהו.

בחי' נורא תהלות שלמעלה מבחי' עשה פלא כו', וע"י עסק התורה למטה הוא המשכת העצמות וכמ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט ויש ב' פי' בדרך הוי', א' שהוא דרך ומבוא שיהי' המשכת ש' הוי' בעולם והיינו גילוי ש' הוי' בשם אלקי' דהתהוות העולמות הוא מש' אלקי' וכמ"ש בראשית ברא אלקים ותומ"צ הן אורחות הוי' להיות גילוי ש' הוי' בשם אלקי', ובכדי שיהי' התחברות צ"ל ההמשכה מלמעלה מש' הוי' שע"ז הוא ההתחברות דש' הוי' ואלקי', והפי' הב' בדרך הוי' הוא שיהי' הש' הוי' והיינו שנמשך מבחי' עצמות להיות ש' הוי', וכ"ז הוא ע"י צדקה ומשפט דלהיות שע"י תומ"צ נמשך מבחי' עצמות א"ס ע"כ נמשך הש' הוי' ושיהי' ההתחברות דש' הוי' וש' אלקי' כו', ובכדי שיהי' מ"ת הי' צ"ל תחלה קרי"ס, דהנה ים ויבשה הוא עדאתכ"ס ועדאת"ג דכל מה שיש ביבשה יש בים וברואים שבים הם מובלעים במי הים והמים מובלע בתוכם והיינו שמאיר שם גילוי אוא"ס והם בטלים ומיוחדים בתכלית באוא"ס ב"ה וברואים שביבשה הוא שהן בבחי' מציאות דבר והיינו ב' המדרי' דאדון הנפלאות והמחדש בטובו שנת"ל. וקרי"ס הוא חבור ב' המדרי' והיינו דאותו הגילוי כמו שהוא בעדאת"כ יהי' ג"כ בעדאת"ג וכמ"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם שהיא ההמשכה מעדאת"כ לעדאת"ג כו', ובקרי"ס הי' עוד יותר מזה וכמ"ש הפך ים ליבשה שעדאת"כ גופא נעשה בבחי' עדאת"ג כו' ובכדי שיהי' התחברות זו זהו ע"י המשכה מבחי' עצמות א"ס וז"ע ויולך ה' את הים ברוח קדים בחי' קדמונו ש"ע בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע עדאת"כ ועדאת"ג שע"ז הי' התחברות ב' המדרי' הנ"ל, וזה הי' הקדמה למ"ת להיות ע"י התורה המשכת בחי' עצמות א"ס כו', כי כל ההמשכות שהן בבחי' קביעות בנש"י הי' תחלה הגילוי הזה לפי שעה, דההמשכה בתורה הוא בבחי' קביעות שתהי' המשכה ע"י עסק התורה כו' כנ"ל, והי' צ"ל תחלה ההמשכה בגילוי לפי שעה שע"ז יוכל להיות אח"כ בקביעות כו' (וע"ד ענין החינוך שהוא הגילוי בתחלה מלמעלה בבחי' גילוי ממש בכדי שיהי' אח"כ המשכה בסדר והדרגה כו' וכמ"ש בתו"א סד"ה בכ"ה בכסלו), וז"ע קרי"ס שהי' הקדמה למ"ת כו', וזהו דקרי"ס הי' בזכותו של יעקב, דהנה ביעקב כתי' ויקח לו מקל לבנה לח לוז וערמון ואי' בוהר שזהו התכללות בחי' חו"ג דלבנה הוא בחי' חסד, ולח לחלוחית המים הוא המשכת החסדים, ולוז וערמון מראהן אדום בחי' גבו', ויפצל בהם פצלות לבנות היינו הנטי' אל החסד, דמדת הרחמים הוא שנותן מקום למדה"ד ומ"מ צריכים לרחם כו', מחשוף הלבן דהיינו ששרש ההמשכה הוא מבחי' לובן העליון, והיינו ההמשכה מבחי' עצמות א"ס להיות ההתכללות דב' המדרי' דחו"ג, וכידוע בענין שת"ת עולה עד הכתר דהיינו בחי' פנימיות הכתר, דמבחי' חיצוניות הכתר נמשך ההתחלקות דחו"ג (דהיינו ההמשכה בסדר השתל' כי חיצוניות הכתר הי"ז ריש ומקור הנאצלים כו'), ות"ת שכולל ב' ההפכים דחו"ג הוא מבחי' פנימיות הכתר דבשרשו זהו בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וזהו דיעקב הוא בחי' בריח התיכון המבריח

מן הקצה עד* הקצה מבחי' קצה השמים דלעילא היינו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס שלמעלה מבחי' אוא"ס שהי' ממלא מקום החלל כו' (דהיינו בחי' פלא עליון שרש ומקור הקו כו') ולכן מבריה עד קצה התחתון ביותר שממשיך האור עד למטה מטה כו', וז"ע מקל דיעקב היינו ההמשכה מבחי' עצמות א"ס להיות התחברות בחי' חו"ג וזהו שא' בזה רוח קדים דא רוחא דיעקב שממשיך מבחי' עצמות א"ס כו' וע"כ בזכותו הי' קרי"ס שיהי' עדאת"כ בבחי' עדאת"ג שזהו דוקא ע"י בחי' רוח קדים מבחי' קדמונו ש"ע והיא היא ההמשכה דיעקב כו', וזה"ע מי כמוכה באלים הוי' שהי' במקלו דיעקב, דאלים הוא ש' אלקים ומי כמוכה באלים הוי' הוא התחברות דש' הוי' ואלקים (ועמ"ש בת"ח בד"ה הן עם א' בענין באלים הוי' שזהו בחי' הת"ת כו') דשרש ההתחברות היא מבחי' עצמות א"ס וכמשנת"ל בענין ושמרו דרך הוי' לפי' הא'. והוא בחי' מקל דיעקב התחברות בחי' חו"ג ע"י ההמשכה מבחי' עצמות כו', והשם הזה הוא ג"כ ר"ת ברוך כבוד הוי' ממקומו דהיינו המשכת ש' הוי' משרשו ומקורו העצמי, וכמ"ש במ"א בענין ממקומו ע"ד ממקומו הוא מוכרע דהיינו משרשו ומקורו כו' וזהו בפ"י הב' בושמרו דרך שהיא ההמשכה מעצמות א"ס להיות ש' הוי' כו' וענין לישועתך קויתי ה' הוא כמ"ש עם נושע בהוי', דבקר"ס הי' שני הפכים נגוף למצרים ורפוא לישראל וזהו עם נושע בהוי' שע"י ש' הוי' הוא הישועה לישראל כו', וזהו לישועתך קויתי ה' דישועה הוא מהמנגד כו'. גם להיות דמי כמוכה באלים אמרו"ל באלמים גוים מרקדין בהיכלו והוא שותק והוא מבחי' חיצונית אבל בבחי' פנימיות הרי משם אורידך נאום הוי' וזהו לישועתך קויתי הוי' כו'.

ה) **וענין** המקל דיעקב בעבודה בנפש האדם הוא דהנה כתי' וייצר ה' אלקי' את האדם תרין יצרין יצ"ט ויצה"ר והעבודה היא להיות התחברות היצ"ט והיצה"ר והיינו שהיצה"ר יהי' נכלל בקדושה דיצ"ט ועי"ז נעשה התחברות דחו"ג כו' דיצ"ט ויצה"ר שרשן מבחי' חו"ג וע"כ ע"י התכללות והתחברות שלהם נעשה התכללות דחו"ג שז"ע בחי' מקל דיעקב כו' כנ"ל, והענין הוא דהנה כתי' ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ואמרו"ל בשני יצריך ביצ"ט ויצה"ר ולכאו' אינו מובן איך יבוא היצה"ר לאהבה את ה' הרי כל עניניו הוא להסית ולהדיח מדרך הטוב והישר והגם דכוונתו ג"כ לש"ש דפנימיות כוונתו הוא שלא ישמעו אליו וכמ"ש בזהר המשל מזונה עם בן המלך, זהו רק פנימיות כוונתו אבל בחיצונית ה"ה מסית ומדיח בקיום המצות שלא לעשותם או עכ"פ שתהי' העשי' בהרגשה או בפני' ובד"כ ה"ה מקרר מאד שתהי' העשי' בקרירות דרך מצות אנשים מלומדה כו', וגם מסית בדברים אשר לא תעשינה להאשים נפשו, ואיך יבוא לאהבה את ה', אך הענין הוא דיצה"ר הרי יצר הוי"ע המדות שזהו בחי' הציור כנודע, וכל מדה בהכרח שיש לה שכל המחייב את המדה דהיינו שמבין בשכלו טוב הדבר ומשו"ז רוצה בה, דכמו"כ גם במדות רעות דנה"ב יש בהם שכל, הגם שעיקרו הוא מדות מ"מ יש בזה ג"כ שכל שהרי לא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אל.)

ירצה דבר שלא נודע לו ואינו יודע טוב הדבר, ומאחר שיש שכל גם בנה"ב הרי יכול להבין ג"כ ענין אלקי, וזהו העבודה דנה"א להתבונן בהתבוננות אלקי בענינים שיכולים להיות מושג גם לנה"ב ושתה"י ההתבוננות באופן כזה שיהי' מושג בשכל הטבעי דנה"ב וירגיש ג"כ הטוב דאלקות, ועי"ז יבוא ג"כ לרצות באלקות כו', וזהו ג"כ ענין הקדמת שתיים לפני' בהתבוננות בביטול המלאכים שרפים ואופנים שאומרים קדוש וברוך וידוע דשרש הנה"ב הוא משמרי האופנים ועי"י שמתבונן איך ששרשו ומקורו הוא בתכלית הביטול לאלקות ואו' קדוש וברוך ה"ז פועל הזזה בנה"ב שיסכים עכ"פ להביטול דנה"א ולא יהי' מנגד כו', ועי"י התבוננות בענין אלקי כנ"ל פועל הביטול בנה"ב שיבוא גם הוא לאהבה את ה' כו' וזהו בכל לבבך בשני יצריך כו', אך אם ההתבוננות אינו פועל בהיצה"ר ובדברים לא יוסר עבד, אזי ענין המקל הוא לרדותו במקל והו"ע לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר והוא ההרגזה בדברים קשים שזה נק' הכאה וכמו במשה גבי המצרי כתי' הלהרגני אתה אומר שהרגו בשם וכתי' ויך את המצרי דדברים קשים הם הכאה, והוא שיזכיר לו יום המיתה ופי' יזכיר לו שלו יהי' לא טוב שהרי לא השלים הכוונה ויהי' עליו דין ומשפט ע"ז, וגם כמ"ש בס"ש ירעם עליו בקול רעם* ורוגז אתה רע רשע משוקץ ומתועב עד מתי תסתיר כו' וזה פועל שבירת החומריות דנה"ב שיוכל להיות בבחי' ביטול כו', וזהו בחי' מקל דייעקב בעבודה להיות הביטול דיצה"ר ונה"ב שנעשה עי"י התכללות דחו"ג ונמשך מבחי' עצמות א"ס כו', וזהו דקרי"ס הי' בזכותו של יעקב היינו בחי' מקל דייעקב שז"ע רוח קדים בחי' המשכה דעצמות א"ס בחי' קדמונו ש"ע כו' וזהו ויולך ה' את הים ברוח קדים דא רוחא דייעקב כו' ומ"מ הי' צ"ל נטיית ידו של משה דמשה מלגאו ויעקב מלבר דההמשכה היא עי"י משה דבמשה כתי' כי מן המים משתיהו מבחי' מ"ע שמעל השמים היינו שלמעלה מבחי' סוכ"ע כו', ולכן הוא הממשיך מבחי' מ"ע שמעל השמים היינו שלמעלה מבחי' סוכ"ע כו', ולכן הוא הממשיך מבחי' עצמות א"ס בחי' רוח קדים הנ"ל להיות קרי"ס וע"כ מ"ת הי' ג"כ עי"י משה דוקא כו', וז"ש ויט משה את ידו ועי"ז ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' ומה שמפרט ומבאר כאן שהי' ברוח קדים הוא כי ענין קרי"ס אינו כמו כל האותות ומופתים דמצרים בהעשרה מכות דשם הי' עיקר הכוונה לשוב קלי' מצרים, ובכל מכה ומכה הי' רפוא לישראל וכמ"ש ולכל בני"י הי' אור במושבתם שהי' רפוא לישראל רק שזה הי' בדרך ממילא, ובקרי"ס הוא להיפך דעיקר הכוונה הי' בשביל ישראל היינו שהי' הקדמה למ"ת כנ"ל, והנגוף למצרים הי' בדרך ממילא כו' וכמ"ש במ"א, ולהיות שזהו עיקר בשביל ישראל והוא המשכה בבחי' פנימיות ע"כ בכאן מבאר הענין בפרטיות שע"י נטיית ידו של משה הי' בחי' רוח קדים ועי"ז הי' קרי"ס כו', וזהו ויולך ה' את הים ברוח קדים דבכדי שיהי' התחברות עדאת"כ ועדאת"ג זהו עי"י רוח קדים מבחי' קדמונו ש"ע ודא רוחו דייעקב בחי' נורא תהלות והי' עי"י נטיית ידו של משה וזה הי' הקדמה למ"ת להיות המשכת עצמות א"ס עי"י התורה כו'.

* אוצ"ל: רעש.

בס"ד ש"פ אצ"מ, עטר"ת.

וכל אדם לא יהי' באה"מ בבאו לכפר בקודש כו'. ואי' במד"ר א"ר אבהו וכי כה"ג לאו אדם הי' אלא כהדא דא"ר פנחס שבשעה שהי' רוח הקודש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידים שנא' כי שפתי כהן ישמרו דעת כו' כי מלאך ה' צבאות הוא. והקשה המת"כ והלא א' בירושלמי וכל אדם לא יהי' אפי' אותן שדמות פניהם פני אדם. וא"כ מהו התירויין שהי' כמלאך כו'. ולהבין זה ילה"ק משארז"ל ספ"ד דברכות כשחלה ריב"ז נכנסו תלמידיו לבקרו בכה ריב"ז כו' ולא עוד אלא שני דרכים לפני כו' ואי' באיזה דרך מוליכין אותי כו'. ולכאור' תמוה מאד דריב"ז למד תורה שמונים שנה ולא הלך ד' אמות בלא תפילין ותורה וכאשר מונה בגמ' סוכה שבחיו שהי' חסיד מופלג מאד איך הסתפק באיזה דרך מוליכין אותו כו' (וכמו שמתמי' בסש"ב על רבה שא' כגון אנא* בינוני אנא* דלא שבקית חי' לכל ברי'). ויש להבין תחלה ענין הנשמה מהו, דהנה לא כמו שהעולם סוברים דנשמה היא שכל, שכן הוא דעת החוקרים שהנשמה היא שכל ונק' נפש החכמה וכמ"ש הבחיי פ' בראשית ע"פ ויפח באפיו נ"ח. שאין האמת כן, שהרי עד"מ כשמשבחים את האדם ואומרי' עליו שהוא בר שכל הרי יש מי שאומרים עליו שהוא בר שכל, ויש מי שהוא בר שכל ומי שאינו בר שכל, ונשמה הרי יש לכאור', ואם הנשמה היא שכל היו צריכים להיות כאור' בר שכל, ומזה מובן שלא שכל היא הנשמה. וגם שהרי שבשכל יש שינויים בקטנות וגדלות וכמ"ש ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה, והעצם אינו משתנה כו'. והגם דשינויים שבשכל הוא מצד הכלים, דקטן ששכלו קטן הוא מפני שכלי מוחו קטנים, דאור השכל יש בו גם בהיותו קטן וכמא' בוצין בוצין מקטפיהו ידיעא, דבקטן ניכר חריפות שכלו, ורק מפני שכלי מוחו קטנים אין השכל מתגלה, וכשנגדל שמתגדלים הכלים מתגלה אור השכל. הנה זה גופא שמשנתנה ע"י סבת הכלים ה"ז הוראה שאינו עצמי דהעצם אינו משתנה גם מצד הכלים. וכמו קישור הנפש בגוף הרי אין חילוק בין קטנות לגדלות, ואפי' באור וחיות כללי שהנפש מחי' את הגוף אין בזה חילוק בין קטן לגדול. ובשכל שיש שינויים בקטנות וגדלות מפני הכלים הוא מפני שאינו עצמי כו'. וגם דשכל יש בעכו"ם ג"כ, ואין זה דוקא בנשמה והגם דשכל של הנה"א הוא מע"ס דקדושה וענינו הוא השגה אלקית ולהשיג ביטול העולמות ואיך שכולא קמי' כלא כו', והשכל דנה"ט הוא מק"נ וענינו להשיג מציאות העולם וישותו, מ"מ ה"ז ג"כ שכל כו'. ויש חסידי אוה"ע שחוקרים ומשיגים קצת אלקות ומודים בענין בריאה יש מאין כו'. אלא שהשכל וחכ' הוא זיו והארה המתגלה מעיקרו של הנשמה שעלי' אומרים שהוא בר שכל והיינו דעיקר הנשמה הוא בחינת יחידה שבנפש, ושכל הוא התגלות כח מעצם הנשמה כו' (וידוע דהנשמה אינה מוכרחת בהגילויים ממנה, זהו השבח שנתגלה בו כח השכל ובהתגלות טובה כו'). ובסש"ב משמע לכאורה דשכל ומדות הן עצמיות הנשמה, אך באמת הכוונה שם שהן כלים לעצמיות הנשמה שמתלבשת בהם, ולא כמו מחדו"מ שהן לבושים לבד, משא"כ שכל ומדות שהן כלים. דכמו שהמוח שבראש הוא כלי לאור השכל שמתלבש בתוכו, כמו"כ השכל הוא כלי לעצמות הנשמה שמתלבשת בו. ומ"מ

(* לכאור' א' מתיבות אלו מיותרת.

אין זה בבחי' כלי ממש, והוא שמ"מ עצמות הנשמה מובדלת מהשכל, ולכן גם ההתלבשות אינו התלבשות ממש. דענין ההתלבשות הוא שהמלוכב נעשה כמהות המלביש, וכמו בהתלבשות השכל דנשמה בשכל הטבעי ובחומר המוח ה"ה בא בהגשמה כמהות הטבעי והחומרי, שהרי השכל דנשמה למעלה הוא שמשג מהות הרוחני ובהתלבשות למטה הרי אין בה השגת מהות הרוחני רק המציאות לבד כו' (כ"א הנשמות דאצי' י"ל שבהם השגת המהות וכמ"ש בסש"ב ח"ב ואלו נתנה רשות לעין לראות כו', דנשמות דאצי' יש בהם ראי' זו כו'. וי"ל שזהו דוקא ראיית המהות לא השגת המהות שזה יהי' התחדשות דלעתיד שיהי' גם בהשגה בחי' השגת המהות כו'). וכמו"כ בהתלבשות השכל בהמדות הרי מתהפך ממהות שכל למהות מדות כו', ובהתלבשות עצמות הנפש בשכל אינו באופן כזה. וכמו רצון המתלבש בשכל הגם שיש טעם אל הרצון מ"מ ה"ה בחי' רצון. וכידוע בענין המצות שהן בחי' רצה"ע. שגם שבאים ע"י חכמת התורה מ"מ ה"ה בחי' רצון בעצם כו'. וכן הוא גם באדם שהרצון נשאר במדרי' הרצון רק שיש עליו טעם. כי יש רצון שאין עליו טעם, ורצון זה יש עליו טעם, אבל הוא בבחי' רצון כו'. והיינו שההתלבשות אינו בבחי' התלבשות ממש ונק' כלים מפני שהכחות בכלל ובפרט כח השכל שמתאחדים* עם עצמות הנשמה ולא כמו מחדו"מ שהן לבושים נפרדים משא"כ השכל מתאחד עם הנשמה ומ"מ עצמות הנשמה מובדלת מן השכל, וממילא מובן דעצמות הנשמה אינו מושג בשכל מאחר שהיא למעלה מהדעת כו'. והיינו דלבד זאת שמהות הרוחני אינו מושג בשכל הכוונה שאינה מושג ענינה ותכליתה וסופה, דכחות הנפש יודעים ענינם היינו נטיותם היכן הם נוטים ויודעים סופם ותכליתם שהגיע בהכח מה שביכולת להגיע בו. אבל עצם הנשמה א"א לידע עצם ענינה ונטיותה ולא סופה ותכליתה היינו שלימותה אם הוא בשלימות הנפש כו'. וז"ש לא ידעתי נפשי, דעצם הנשמה היא למעלה מהדעת כו'. ובמק"מ הביא בשם ערוגת הבושם על שה"ש דעצם הנשמה שרשה מרדל"א וזהו לא ידעתי נפשי, דהנשמה היא מבחי' לא ידעתי בחי' רדל"א כו'. ובזה יובן מש"א ריב"ז א"י באיזה דרך כו' דהגם שהי' עוסק בתורה תמיד דהי' חכמתו רב בחכמת ה', והי' עובד ה' בתכלית, מ"מ הסתפק עם** עצמות הנשמה היא בעבודת ה' או עכ"פ אם היא בשלימות העבודה מצד עצם הנשמה מאחר שהיא למעלה מהדעת וא"א לידע אמיתתה ושלימותה. כי יש נשמות גבוהות שהשכל שלהם תמיד בסט"א ומ"מ בנקל שיבואו לתשובה מצד עצם הנשמה שהיא במדריגה גבוה בעולם העליון, ויש להיפך שהשכל שלו תמיד בעבודת ה' ועצם הנשמה היא נשמה נמוכה והיא בסט"א ויכול להתהפך ח"ו. היינו כי לא ידעתי נפשי היכן ומה היא. וזהו שמשביעין אותו תהי' צדיק כו', ואפי' כל העולם כולו אומרים צדיק אתה הי' בעיניך כרשע, והיינו מצד עצם הנשמה שאינו מושג וא"א לידע היכן היא כו'. ובאמת אין זה מובן הלא עצם הנשמה היא מקושרת בעצמות א"ס וכמא' חבוקה ודבוקה בך

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מתאחדים.

(** כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אם.

וא"א כלל להיות נפרדת מאלקות, ואיך שייך לומר שהיא בתוך הקלי' ח"ו. דגם חייבי כריתות ר"ל שנא' הכרת תכרת הנפש ההיא מבו' במ"א שאין זה בעצמות הנשמה דעצמות הנשמה אינה נפרדת מאלקות בשום אופן כו' (ונשמות העשויות צ"ל שזהו רק ניצוצי הנשמות לא עצמות הנשמה, וצ"ע מהנשמות שנשרו מאדה"ר בחטא עה"ד שהי' כולל שרשי הנשמות, ועמ"ש מזה בשמ"ש בשער הגלגולים ומבוא' במ"א) וצ"ל דבאמת עצם הנשמה אינה נפרדת לעולם מאלקות, אמנם התגלות עצם הנשמה הוא במס"נ על קדה"ש בפור"מ. דענין המס"נ בכלל הוא למעלה מטו"ד דהשכל אינו מחייב ענין המס"נ, ולכן לא נאמר בתורה טעם על מס"נ, רק על האהבה שע"פ טו"ד כמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייד, כי השכל מחייב לרצות בהתפשטות החיות לא בהעדר החיות, וע"כ כללות ענין המס"נ הוא למעלה מהשכל, ובמס"נ בפור"מ על קדה"ש מתגלה עצמות הנשמה ממש וכן בתשובה במדר' צעק לבם אל ה' בחי' צעקת הלב המבו' במ"א שזהו הזות עצמות הנשמה ממש, ומי שבא לידי זה ה"ז התגלות עצם הנשמה בעצם התקשרותה בא"ס ב"ה והיא המוציאה הכל (בל"א דאס נעמט ארויס אַלץ). ומש"א שיכול להיות דעצם הנשמה היא בתוך הקלי' ח"ו היינו בחי' עצמות הנשמה שלמעלה מכחות הגלויים שזהו בחי' מקיף דחי' ששייכה אל הפנימי כו'. וי"ל גם בבחי' מקיף דיחידה ע"פ מה דאי' במד"ר חמשה שמות נקראו לה נר"ן חי' יחידה הרי כ"ז רק שמות הנשמה ועצם הנשמה היא למעלה גם מבחי' יחידה, ומ"מ בחי' יחידה היא אחדות שורשינו באבינו שבשמים, ועש"ז נק' יחידה ע"ש שמתאחדת בבחי' יחיד כו'. רק בבחי' מקיף דחי' יכול להיות שהוא בסט"א ח"ו והוא בחי' המקיף שיכול להפוך ח"ו גם את הפנימי ח"ו. ועז"א לא ידעתי נפשי שהנשמה היא למעלה מהדעת כו'.

ב) והנה בחי' זו דנשמה הוא שנק' גורל וכמ"ש מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו. דענין הגורל הוא כמו הגורלות שהי' במקדש שהמפיל הגורלות לא ידע איך שיפול הגורל, רק שהסכים בדעתו ששל שמאל יהי' לעזאל, ואם עלה בידו הגורל לה' היה חטאת לה', מפני ששם לא יש התחלקות והגבלה כלל, ומ"מ בחיך יוטל הגורל בחוק ומשפט שבזמן שישראל עושין רצוש"מ עלה הגורל לה' בימין. והיינו מפני שבפנימיות הרי הכוונה דוקא בנש"י ובקדושה דוקא וע"כ עלה הגורל לה' בימין. והנה חוק ומשפט הוא בחי' חכמה, דחכ' היא בחי' פנימיות, והיינו דכאשר נמשך מבחי' עצמות א"ס אז ההמשכה ע"י בחי' החכ' ואזי נמשך למקום הראוי דוקא, וע"ד אם תגביה כנשר, דדרך הנשר בשמים לקבל מבחי' המקיף ששם כחשיכה כאורה משם אורידך נאום ה', דכאשר נמשך ע"י ש' הוי' נמשך למקום הראוי, והוא מפני דשרש ההמשכה היא מעצמות א"ס ע"כ ההמשכה היא ע"י שם הוי' ומשם אורידך כו'. וזהו ג"כ שא' במד"ר ע"פ והארץ היתה תהו אלו מעשיהן של רשעים ויאמר אלק' יהי אור אלו מעשיהן של צדיקים. ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ, כשהוא אומר וירא אלקים את האור כי טוב הוי כשהוא חפץ אינו חפץ אלא במעשיהן של צדיקים. דלכא' תמוה איך יעלה על הדעת שיחפוץ במעשיהן של רשעים. אך זהו משום דבחי' גורל הוא למעלה מטו"ד וא"א לידע באיזה

מהן חפץ כו'. ומקרא מפורש הוא אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעך מה תעשה לו אם חטאת כו'. אך וירא אלקים את האור כי טוב, דכשהוא חפץ בבחי' פנימיות הרצון ה'ה חפץ במעשיהן של צדיקים דוקא שזהו דוקא הכוונה הפנימית כו'. וזהו ג"כ בחי' גורל דנשמה שלמעלה מטו"ד והוא בחי' כתר דנשמה שעז"נ לא ידעתי נפשי שמתני שהיא למעלה מהדעת כו'. והנה בחי' ומדרי' זו בעבודה בנפש האדם, הנה בנשמה יש כמה בחי' והן מח' דבור מדות שכל ורצון, שכל מדרי' שלמטה מקבלת חיות מהמדרי' העליונה. דבור מקבל ממח', שצריך לחשוב איך לדבר ומה לדבר, ובלא מח' הדבור הוא בלא חיות כלל. מדות מקבלים מהשכל, דלפי שכלו יהולל איש, וכל חיות המדות הוא מהשכל, וכמו שרואין שכאשר מתיישן השכל שבהמדה ומתעלם לא יש חיות בהמדה. ושכל מקבל מהמשכיל שהוא מקור השכל. ומשכיל מקבל מן הרצון שהרי השכלת השכל תלוי בהרצון. וכמו כאשר רוצה להתעסק ולייגע עצמו באיזה דבר מושכל ה"ה משכיל ומתחכם בו וגם יוכל להרחיב את הענין ולבארו היטיב. משא"כ כשאינו רוצה במושכלות בכלל או באיזה שכל בפרט לא יקבל את הענין בשכלו ומכ"ש שלא ישכיל ויתחכם בו ולא יוכל להרחיבו כו'. הרי שהשכלת השכל מכח המשכיל בהשכלות חדשות וכמו"כ הרחבת וביאור הענין שזהו ג"כ מכח המשכיל, וכידוע שכח הבינה יש לה מקור מיוחד בכח המשכיל, הכל תלוי בהרצון דוקא אם רוצה להתחכם כו'. וזהו שאמרז"ל ע"פ כ"א בתורת ה' חפצו לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ, מפני שע"י הרצון דוקא ישכיל ויתחכם כו'. ולמעלה הוא בחי' הכתר שכולל כל הע"ס, והן הע"ס שבכתר שהוא הממוצע בין אוא"ס המאציל ואצ"י, דהמשכת הע"ס מאוא"ס המאציל הוא ע"י הכתר כו' וכן בנפש הרצון הוא הממוצע בין עצמות הנפש והכחות, דהמשכת הכחות מהנפש הן ע"י הרצון כו'. והנה הרצון עצמו הוא בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד, והיינו הרצון לא משום שהשכל מחייב כ"א שמצד העצם רוצה כך. וגם אם השכל מנגד מ"מ הוא רוצה כך מצד העצם. ועז"נ כי עם קשה ערף הוא, והיינו ההתקשרות לה' למעלה מהשכל, והוא ע"ד שא' שתוק כך עלה במחשבה, דהיינו שאינו ע"פ טעם כ"א שכך עלה במחשבה ורצון שלמעלה מהטעם כו'. ומ"מ אינו בדרך עקשות ח"ו, שהרי יש ע"ז טעם רק שהוא למעלה מהשגת הנבראי', והיינו שהטעם אינו טעם שכלי, כי הוא למעלה מהשכל וגם ממקור השכל כו'. שהרי א' וכי זו תורה וזו שכרה, והיינו שבשכל גלוי לא יש שום מקום ע"ז כלל. ואם במקור השכל הי' ע"ז טעם הי' ע"ז מקום עכ"פ בשכל גלוי. אלא מוכרח לומר שגם במקור השכל אין ע"ז טעם, רק הוא בחי' טעם וענג נעלם שאינו מושג כלל כו', ובשכל הוא הנק' שכל מופלא. כי יש שכל נעלם ושכל מופלא, שכל נעלם הוא שנעלם מהגילוי, ומ"מ יש לו שייכות אל הגילוי. אבל שכל מופלא הוא שמופלא לגמרי משכל גלוי. וכמו מהות הרוחני שאינו מושג כלל רק בכח שכל רוחני כן שכל מופלא הוא שמופלא גם משכל רוחני כו'. וזהו שתוק כך עלה במחשבה ורצון שלמעלה מטו"ד כו'. וזהו ג"כ ענין כי עם קשה ערף הוא, דלשבח קאמר, שזהו ההתקשרות לה' למעלה מהשכל. דאית רצון ואית רצון, אית רצון שהוא ע"פ השכל

וההשגה שמתבונן באלקות ומרגיש הטוב והעילוי דאלקות ועי"ז הוא רוצה באלקות כו', שהאבהה זאת הוא מוגבלת כפי אופן השכל וההתבוננות כו', והמבוקש הוא שרוצה בהגילוי, שזהו מה שהשכל מחייב לרצות בבחי' התפשטות האור והחיות כו'. וכללות ענין ההשגה הוא בבחי' ההארה האלקית שמתלבשת בעולמות כו'. ואית רצון שהוא למעלה מהשכל, והיינו מעצם הנשמה מעצם התקשרותה באוא"ס ב"ה, דמשו"ז יש בה הרגש אוא"ס שלמעלה מהשגה, והיינו בחי' אוא"ס הבלתי מושג, שהאבהה מזה הוא למעלה מגדר הגבלה, וענינה הוא בחי' רצוא להיכלל בעצמות אוא"ס ב"ה, וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שאינו רוצה בהגילויים רק להיכלל באוא"ס ב"ה כו'. וזהו בחי' גורל דנשמה, היינו עצמות הנשמה שהוא הרצון בחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד כו'.

ג) **והנה** בחי' רצון זה יש בכאו"א מישראל, דעצם הנשמה יש בכאו"א גם בקשב"ק ופי"ש בהם בחי' רצון זה רק שהוא נעלם ונסתר מפני שכחות הנפש הן בבחי' שינה, היינו בבחי' העלם והסתר בתאוות גופניים וחומריות עוה"ז, ועי"ז אינו מתגלה עצם הנשמה כו'. דבכדי שיהי' גילוי עצם הנשמה צ"ל בסדר והדרגה, דתחלה צ"ל העבודה בכחות הנפש בשכל ומדות, והיינו כאשר העבודה שע"פ טו"ד היא אמיתית אזי הוא התגלות בחי' הרצון פשוט שבנפש. והגם שהן הפכים זמ"ז, שהעבודה שע"פ טו"ד היא ע"פ השכל והרצון הוא למעלה מהשכל, מ"מ כך הוא הדרך שדוקא ע"י אמיתית העבודה בכחות הגלויים באים להתגלות עצם הנשמה. שכן הוא באמת בעליות במדרי' הרוחניים שבאים למדרי' הפכיות שהיא עליונה ביותר כו'. אך כאשר כחות הגלויים הן בבחי' שינה והעלם וכמ"ש אני ישנה בגלותא, וכמו"כ עד"מ בשינה שמתעלמים הכחות דראי' ושמיעה וכח השכל כו', דראי' הוא ראיית המהות וכמא' אינו דומה שמיעה לראי', כנראה בחוש כאשר שומע איזה דבר ומבין בטוב ואח"כ כאשר* הדבר נעשה קנין אחר בנפשו מפני שרואה מהות ועצם הדבר שלא ידע מקודם כלל, ועי"י הראי' הוא נדבק בהדבר ההוא בכל כחותיו ובכל עצמותו כו'. וגם הראי' אינו מקבל העלמות והסתרים. דשמיעה הוא שיודע הדבר רק ע"פ הבנת השכל שע"ז יכול להיות סתירות ע"פ שכל והבנה אחרת, אבל בראי' שראה עצם הדבר איך שהוא טוב הרי אינו שייך בזה סתירות שע"פ השכל כו'. וכמו"כ הוא ברוחניות בחי' ראי' דחכמה שרואה מהות אלקות, וכמו איזה חכם הרואה כו', שנקנה מאד בנפשו ונדבק באלקות בדביקות אמיתי ואינו מתעלם ונפסק לעולם כו'. ובזה"ב הי' בהם בחי' ראי' ממש, וכמ"ש שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך, דכשם שבא לראות כך בא ליראות כו', ועי"ז הי' בהם ביטול פנימי בבחי' השתחווהה, שזהו בטול כל עצמותו כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב. וזהו שא"א ואיך אנו יכולים לראות ולהשתחווות, ולכאו' מפני מה אינו יכולים להשתחווות. אך מפני שהא בהא תליא בבחי' הראי', שע"י הראי' דוקא היא הביטול והשתחווהה שהוא בחי' ביטול פנימי כו',

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כאשר רואה.

שזה הי' בזה"ב במצות ראי', והי' בהם הביטול הזה כל השנה כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוה"ר. ושמיעה הו"ע ההשגה שג"ז הי' בזה"ב בבחי' השגה טובה באלקות בהשגה גמורה והנחת הענין בטוב, שע"י השגה באים ג"כ לבחי' ראי', דכאשר מעמיק דעתו בעומק המושג באים לידי התאמתות עכ"פ כו' וכמ"ש במ"א. אך בזה"ג אני ישנה בגלותא דבחי' ראי' לא יש כלל בזה"ג. רק בנשמות הגבוהות שגם בזה"ג הן בבחי' בני חורין כו'. ומה שיש בזה"ג הוא רק בחי' שמיעה והשגה כו'. ובעבודה אמיתית ההשגה היא בטוב וממילא האהוי"ר הן אמיתים כו'. אבל במדרי' העלמות והסתרים הוא שגם ההשגה אינו אמיתית ורק במדמה בלבד, שזהו שגם השכל הוא בהעלם בשינה, והיינו שגם ההשגה היא רק בבחי' מדמה, וממילא גם האהוי"ר אינם אמיתים כו'. ובהיות שהכחות הגלויים הן בהעלם ע"כ לא יש ג"כ התגלות בחי' רעו"ד שמעצם הנשמה. וכמו עד"מ בעת* שהתעלמות היא בהכחות, ומ"מ גם עצם החיות אינו בהתגלות כ"כ, דעם היות שהוא חי בעת השינה ממש כמו שהוא חי בעת שהוא ער, ומ"מ בעת שהוא ער החיות הוא בהתגלות שנראה ונגלה בו התנועה החיוניות, ובעת השינה אינו בהתגלות כ"כ, וכמו"כ הוא ברוחניות, שע"י התעלמות הכחות גם עצם הנשמה אינו בהתגלות כו'. ומ"מ ולבי ער שגם בזה"ג יכול להיות התגלות עצם הנשמה כו', ופי' ולבי ער דבאמת היא בהתגלות גם בזה"ג. וכידוע ההפרש בין האהבה שע"פ טו"ד להאהבה עצמיות, דאהבה שע"פ טו"ד כשאינו בהתעוררות בהתגלות לא יש האהבה כלל. והאהבה עצמיות ישנה תמיד גם כשאינו בהתעוררות ישנה האהבה בהתגלות בנפשו, רק שאינו מורגשת בנשמה המלוכשת בגוף. והעבודה היא להביא התגלות האהבה בהנשמה שבגוף כו'. והעצה לזה הוא כמ"ש בזהר מא' רב מתיבתא אעא דלא שליט בי' נורא מבטשין לי' וסליק נהורא גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא מבטשין לי' ואנהיר נהורא דנשמתא. והיינו שיבטש א"ע, ועי"ז יהי' התגלות עצם הנשמה כו'. ובד"כ הו"ע התשובה, כאשר הוא ממארי דחושבנא בפרטי עניניו ובמחדו"מ שלו, שהמח' הן לא לה', וכן הדבור, ובפרט אם נכשל במעשה ר"ל, שצר לו מאד מאד מזה ומתמרמר בנפשו מאוד ובא לידי צעקה פנימית מעומקא דלבא. וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו' שזהו התגלות מעצם הנשמה, ועי"ז ממילא נעשה התיקון בכל כחות הנפש שיוצאים מהעלמות והסתירים, ותהי' העבודה שע"פ טו"ד בהשגה והתבוננות והתעוררות אהוי"ר אמיתים כו'. והיינו שע"י הקדמת התגלות עצם הנשמה תחלה נעשה התגלות הכחות כו'. ובסדר והדרגה צ"ל תחלה העבודה בכחות הגלויים, ועי"ז באים לבחי' רעו"ד שהיא התגלות בחי' רצון פשוט שבנפש. אך בזה"ג שא"א להיות בסדר והדרגה צריך להיות לדגל שור שיהי' התגלות בחי' הרצון פשוט ע"י תשובה, ועי"ז הוא ג"כ התגלות הכחות כו'.

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בעת השינה.

ד) **והנה** בחי' רצון פשוט הנ"ל הוא בחי' כי לא אדם הוא שבאדם. דהנה מעלת האדם הוא שהוא מדבר, והיינו בחי' חכ'. וכמ"ש בע"ח דהד' מדרי' דצח"מ הן נגד ד' אותיות הוי', דמדבר הוא יו"ד דש' הוי' בחי' חכ', והרצון הוא למעלה מהחכ' כנ"ל והוא בחי' קש"י, והיינו בחי' כי לא אדם כו' וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, בצלמנו היינו עשר כחות שהן מהע"ס שראשיתן בחי' חכמה, ובדמותינו הוא מה שיש בנפש מבחי' אוא"ס שלמעלה מהחכמה, והוא בחי' רעו"ד כו', וכמ"ש במ"א בהבי' דואתה הרם את מטך. וכדאי' באדר"ר ע"פ וייצר ה' אלקי' את האדם תרין יודיין, היינו יו"ד א' בחי' חכמה, ועוד יו"ד בחי' הכתר, והיינו בחי' הרצון שזהו בחי' כי לא אדם וכמ"ש באדר"ר בבחי' מצחא שעז"נ אשר לא ישב אדם שם, דמצחא הוא שלמעלה מפרצוף אדם, ולכן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם דמשם הוא התחלת ההתחלקות תרין עיינין תרין אודנין תרין נקבי החוטם אבל המצח הוא שלמעלה מהתחלקות, דמצח הוא כלי אל הרצון, ועז"א אשר לא ישב אדם, שזהו למעלה מבחי' אדם כו', וכמ"ש בלק"ת בהביאור דצא"ר. הרי דבחי' הרצון הוא בחי' כי לא אדם הוא כו'. וזהו אדם ע"ש אדמה לעליון, עליון הוא בחי' כי לא אדם הוא. ולכא' איך אדם אדמה לעליון, שהרי אדם הוא בחי' חכ'. אך זהו מפני שבאדם יש בחי' כי לא אדם, ובבחי' זו הוא אדמה לעליון כו', ונק' אדם ע"ש אדמה לעליון להיות שזהו תכלית הכוונה בהאדם שיבוא לבחי' כי לא אדם הוא בחי' רעו"ד, וכמשנת"ל דעיקר הנשמה הוא בחי' הרצון פשוט, והוא עיקר האלקות שבנשמה כו', וזהו תכלית האדם שיבוא לבחי' רעו"ד כו'. והענין הוא דהנה כתי' כי זה כל האדם, ואמרז"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, להתחבר אל האדם. והמכוון בהאדם הוא להיות אדמה לעליון, היינו בחי' רעו"ד, שע"ז ימשיך גילוי אוא"ס בעולם. דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שיהי' גילוי אוא"ס למטה, הכוונה נשלם ע"י האדם, והיינו ע"י העבודה ברעו"ד שזה תופס בבחי' עצמות אוא"ס כו'. וההמשכה היא ע"י התורה שהיא בחי' המשכת העצמיות, רק שזהו ע"י העבודה דרעו"ד כו'. דהנה תלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה וכולהו דרגין על דרגין סתום וגליא. דקוב"ה סתום וגליא, דסדר השתל' הוא בחי' גליא דקוב"ה וסתום הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו'. וכן בנשמות בחי' סתום וגליא היינו העבודה שע"פ טו"ד והרצון פשוט שלמעלה מטו"ד כו'. ובתורה הוא בחי' חיצוניות התורה ופנימיות התורה, בחי' אוא"ס שבתורה כו'. ועם היות שבתורה הרי בחי' עצמות אוא"ס הוא גם בבחי' חיצוניות התורה וכמו במ"ת שהי' גילוי עצמות אוא"ס באותיות התורה ובענינים פשוטים כו' וכמ"ש א באור פניך נתת לנו תו"ח דזה שנתת לנו בחיצוניות התורה הוא באור פניך כו'. מ"מ בכדי שיהי' גילוי זה בתורה הוא ע"י העבודה בבחי' סתום דנשמה בחי' רעו"ד, שזה מגיע בבחי' סתום דקוב"ה להיות ההמשכה והגילוי ע"י התורה כו'. וז"ע אדם אדמה לעליון, דתכלית הכוונה בהאדם להיות אדמה לעליון בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד, שע"ז ממשיך גילוי אוא"ס בעולם ע"י התורה כו'. והנה ידוע דהעבודה דר"ה ויוה"כ הוא בבחי' עצמות הנשמה, שז"ע

קבעומו"ש דר"ה, ובפרט ענין התשובה דיוה"כ שזהו בבחי' פנימיות ועצמות הנפש, וכמ"ש ממעמקים קראתיך ה' מבחי' עומק ופנימיות הנפש שמגיע בבחי' עומק ופנימיות עצמות א"ס ב"ה. וזהו דביוה"כ נתנו לחות שניות, וידוע דלחות שניות עיקרם הוא המשכת בחי' פנימיות התורה, וכמ"ש ויגד לך תעלומות חכמה כו'. דמ"ת דחה"ש הוא בחי' חיצונית התורה ולוחות שניות הן בחי' תעלומות חכ', היינו בחי' פנימיות התורה כו'. ונתנו ביוה"כ דוקא זמן התשובה, שע"י התשובה ממשיכים מבחי' עצמות א"ס. וכנ"ל שע"י העבודה בבחי' עצמות הנשמה בחי' רעו"ד ממשיכים בחי' העצמות, וההמשכה היא ע"י התורה כו'. וכמו"כ הוא שנתנו הלוחות שניות ע"י התשובה דיוה"כ כו'. וזהו ג"כ ענין שהכה"ג נכנס לפני ולפנים ביוה"כ, שזהו ג"כ העלי' בבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י. וכידוע דהג' דיריזן שהיו בבהמק"ד הן בחי' תלת עלמין שבזהר פ' שלח, דחצר אה"מ הוא כנגד עולמות ב"ע, ואה"מ בחי' אצילות וקדה"ק הוא עולמות הא"ס שלמעלה מאצ"י כו', וכמ"ש במ"א. וכה"ג שנכנס בקדה"ק היינו העלי' בבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י כו' (וזהו וכפר על הקדש כו', דאצ"י הוא בחי' קדש, וכידוע בענין והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, שזהו הפרסא שבין הכתר לחכמה כו', וחכ' היא בחי' קדש כו' ולהיות שמגיע בבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י ע"כ מכפר על הקדש כו'). ולכן הי' עבודתו ביוה"כ בבגדי בד דוקא, וכמ"ש כתונת בד קדש ילבש ומכנסי בד כו' ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנוף כו' דבד הוא ל' יחידת כמו בד בבד כו', וכענין דפשתן גדילים ביחידות, ועש"ז נק' בד כו'. והיינו בחי' יחידה שבנפש וכמ"ש באורך בעט"ר. והיינו שהי' עבודתו בבחי' עצמות הנשמה, ועי"ז הגיע בבחי' עצמות א"ס כו'. וא"כ הרי הכה"ג ביוה"כ הי' בבחי' כי לא אדם הוא, שע"ז דוקא נכנס לפני ולפנים כו'. וזהו וכל אדם לא יהי' באה"מ, דכה"ג הי' בבחי' כי לא אדם הוא כו'. ומ"ש במד"ר שהיו פניו בוערות כלפידים שהי' כמלאך, היינו כאשר אדם נעשה כמלאך אזי נמשך מבחי' כי לא אדם הוא. והענין הוא דהנה מלאכים נק' בשם בהמות וחיות פני ארץ ופני שור, דבהמה בגימ' ב"ן, ואדם בגימ' מ"ה, וכשהאדם נעשה כמלאך הי' חבור מ"ה וב"ן, ונמשך בזה מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' מ"ה וב"ן כו'. והו"ע אדם ובהמה תושיע ה', ואמרז"ל אלו בנ"א שהן ערומים בדעת כאדם ומשימין עצמן כבהמה כו', והיינו בחי' רעו"ד שלמעלה מטו"ד, שזהו בחי' כי לא אדם הוא שבאדם כו', ועי"ז נמשך מבחי' עצמות א"ס ב"ה (וי"ל דהנה נת"ל דבסדר והדרגה הוא שע"י העבודה האמיתית בכחות הגלויים בשכל ומדות באים להתגלות עצמות הנשמה בחי' רעו"ד. והאופן הב' הוא לדלג שור שיהי' התגלות הנשמה ע"י התשובה כו'. וזהו דאדם אדמה לעליון זהו כאופן הא', דהכוונה בהאדם הוא להיות אדמה לעליון ואדם הוא בחי' חכמה והיינו שתהי' העבודה האמיתית ע"פ החכמה. ועי"ז יבא לבחי' אדמה לעליון כו'. ומה שאדם ובהמה תושיע היינו חיבור בחי' מ"ה וב"ן, זהו האופן ב' שע"י התשובה מהעלמות והסתרים ועי"ז יהי' אדמה לעליון כו'). וזהו וכל אדם לא יהי' באה"מ, וכי כה"ג לא אדם הי'. הנה באמת לא אדם הי' שהי' במדרי' כי לא

אדם הוא כו'. שזהו התגלות עצמות ועיקרת* הנשמה כו'. (וי"ל שזהו וכל אדם לא יהי' שיהי' במדרי' לא יהי' אדם שזהו תכלית הכוונה שעש"ז נק' בשם אדם כו') וכהדא דא"ר פנחס שהיו פניו בוערות כלפידים, היינו שנעשה כמלאך והוא חבור מ"ה ובין, שעיי"ז הוא המשכת בחי' עצמות א"ס דאדם ובהמה תושיע ה' כו'.

בס"ד ש"פ קדושים, עטר"ת.

דבר אל כל עדת בני' ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני כו'. וצ"ל מה הנתינת טעם כי קדוש אני, דמה דמיון וערך יש לקדושה שלמטה לגבי קדושה עליונה שיהי' כי קדוש אני נתינת טעם על זה דקדושים תהיו. ובמד"ר אי' משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות מה עשה נטל א' ונתן בראשו ושנים נתן בראש בניו, כך העליונים מכתירין להקב"ה בכל יום ג' קדושות, נתן א' בראשו שנא' כי קדוש אני ושנים נתן בראשו של ישראל שנא' קדושים תהיו והתקדשתם והייתם קדושים. וצ"ל מה"ע הג' קדושות ושנתן א' בראשו ושנים בראשו של ישראל כו'. והנה בזהר ברע"מ ובכתהאריז"ל אי' דג"פ קדוש הנה קדוש הא' הוא מלמטלמ"ע, קדוש הב' הוא מלמעלמ"ט, וקדוש הג' הוא ג"כ מלמעלמ"ט רק שירוד למטה יותר וכולל ב' המדרי' כו'. והענין הוא דעל ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח והן נגד ג' קדושות הנ"ל. דעבודה היא העלאה מלמטלמ"ע, וגמ"ח בחי' המשכה מלמעלמ"ט, ותורה היא ג"כ בבחי' המשכה וכוללת ב' הענינים דהעלאה והמשכה כו'. ולהבין זה ילה"ק תחלה ענין ירידת הנשמה בגוף שהיא בשביל העלי'. דהנה הירידה היא ירידה גדולה, דהנשמה כמו שהיא למעלה כתי' חי ה' אשר עמדתי לפניו, שעמדה באהוי"ר בתכלית הביטול לאלקות וירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב המעלים ומסתיר. אך הכוונה היא בשביל העלי', והעלי' היא שתבוא למדרי' בע"ת, דבמקום שבע"ת עומדים צ"ג אינן יכולים לעמוד כו'. והנשמה כמו שהיא למעלה קודם התלבשותה בגוף היא במדרי' הצדיקים, דצדיק הוא שלא חטא מימיו. וכמו הנשמות למעלה אין בהם חטא ועון, וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא, שטהורה ונקי' מכל עון וחטא. והגם דבמלאכי' מצינו ענין החטא, וכמו אפקוהו למט"ט, וכמ"ש ובמלאכיו ישים תהלה כו'. זהו מפני שמלאכים מעמדם בעולם הברי', וגם מלאכים דאצי' מעמדם הוא בהיכלות דאצי' שהן בבחי' נברא וכמ"ש באגה"ק סי' ק'. וזהו שמלאכים מורכבים מגוף ונפש. ועם היות דגוף שלהם הוא בתכלית הדקות, מ"מ זה שייך רק בבי"ע כו'. אבל נשמות הן באצי', וכידוע דאוצר הנשמות הוא בחי' מל' דאצי'. ובאמת הנשמות הן באצי' למעלה גם מבחי' המל', וכמ"ש בזהר כל נשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא

(* אוצ"ל: ועיקריות).

קדישא, דהיינו בחי' ז"א. ומה שהנשמה* הן בבחי' מל', היינו שהן בבחי' עיבור לצורך הירידה בבי"ע כו'. ובפרטיות הן ב' בחי' נשמות, דנשמות דמ"ה הן בבחי' ז"א, ונשמות דב"ן בבחי' מל', וכמ"ש במ"א. ולהיות דהנשמות הן באצי' אינו שייך בהם שום צד פירוד כלל ח"ו (וי"ל דנשמות גם כמו שהן בברי' אינו שייך בהם חטא ועון להיותם בעצם במדרי' אצי', וכמ"ש במ"א דמלאכים הן בעצם נבראים דבי"ע ונשמות בעצם מהותם הן במדרי' אצי' כו'. ולכן מעמד הנשמות קודם ירידתן למטה הוא בגעה"ע שזוהו דוקא בנשמות כו', ועמ"ש בסש"ב פל"ט, ונר' דשם הכוונה בנשמות שכבר היו בעוה"ז בעבודה דתומ"צ כו', ועמ"ש בלק"ת ד"ה במדב"ס באה"מ. ובמ"א מבו' שיש ג' מדרי' בנשמות, הא' נשמות דאצי' ממש, הב' נשמות דאצי' שבבי"ע, הג' נשמות דבי"ע, ונראה שם דחטא ועון שייך בנשמות דבי"ע בירידתן למטה כו'). וזהו דהנשמה למעלה היא במדרי' הצדיקים ובירידתה למטה היא באה למדרי' בע"ת. דתשובה אינו על עוונות דוקא כ"א כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה כו'. וזה דוקא ע"י הירידה למטה, שע"י העלם והסתר הגוף ונה"ב נעשה בה העלי' ע"י התשובה כו', ועי"ז נעשה זיכוך הנשמה ומתעלה במדרי' עליונה ביותר כו'. דהנשמה הגם שהיא במדרי' הצדיקים שאין בה חטא ועון, וידוע דהנשמה א"צ תיקון מפני שהיא במדרי' דתיקון, מ"מ שייך בה זיכוך. והענין הוא דהנה שרש הנשמות הוא מבחי' הכלים שז"ע נשמה שנתת בי טהורה היא, שזוהו בחי' הכלים. וכידוע דהפרש בין טהרה וקדושה דקדוש הוא שמובדל לגמרי, והיינו בחי' אין שמובדל מן היש לגמרי. אבל טהורה אינו שמובדל לגמרי רק שטהורה מבחי' ישות ועכרוריות, ומ"מ הוא בבחי' מציאות. והיינו בחי' הכלים שהן בבחי' מציאות דבר כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה ושמתי כדכד דרוה"ב. ומאחר שהן בבחי' מציאות שייך בזה ענין הזיכוך, והו"ע עליית הכלים שעולים לקבל אור עליון יותר, שזוהו בהכרח ע"י הזיכוך, שע"ז נעשית כלי לקבל גילוי אור עליון יותר כו' (ועמ"ש בד"ה כי ישאלך בנך, עטר"ת). וכאשר עולים במדרי' עליונה הרי המדרי' התחתונה היא בבחי' פסולת לגבי המדרי' העליונה, ואין זה שהיא בבחי' פסולת ח"ו, כ"א ע"ד דא מוחא לדא ודא קלי' לדא כו', וכמ"ש במ"א. וז"ע הזיכוך שמזדכך ומתעלה במדרי' עליונה כו'. וא"כ מובן דגם בנשמות שייך בחי' זיכוך, וכמ"ש באגה"ק בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום בחי' תערובות רע שבנפשו כו', ואין זה רע ח"ו, ומ"מ הי' בחי' תערובות כו' וכמשי"ת, וע"י תשובה נעשה זיכוך הנשמה, ועי"ז מתעלה במדרי' עליונה יותר, והיינו מבחי' טהרה לבחי' קדושה, דהיינו העלי' בבחי' האור (שזוהו בד"כ העלי' מבחי' גרמוהי לבחי' חיוהי כו', וכמ"ש במ"א) ובהאור שלמעלה מגדר הכלים כו'. דהנה ידוע דהנשמה למעלה היא במדרי' עלמא דאתכסי', וכמא' ישראל עלו במחשבה שזוהו בחי' עדאת"כ, וכידוע דמח' ודבור דמח' הוא הגילוי לעצמו, ודבור גילוי אל הזולת, הי' בחי' עדאת"כ ועדאת"ג. והנה מח' הוא בחי' אצי', כמ"ש

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שהנשמות.

בע"ח, והיינו דכללות בחי' עדאת"כ ועדאת"ג הוא אצי' ובי"ע, דעולמות* שהן בבחי' יש ומציאות ה"ז בחי' עלדאת"ג, ואצי' שהוא בבחי' אלקות ממש ומאיר שם גילוי אוא"ס ה"ז בחי' עדאת"כ כו'. וזהו ישראל עלו במח' היינו ששרשן באצי' כנ"ל, שזהו בחי' עדאת"כ כו'. וענין עלו במח' היינו בחי' פנימיות הכלים שמתאחדת ממש עם האור כו'. והיינו כמו שבמלאכים יש שנק' נוני ימא שהן נבראים דעדאת"כ, והיינו שבעולמות בי"ע גופא יש בחי' עדאת"כ ועדאת"ג כנודע והמלאכים דעדאת"כ נק' נוני ימא שהן בבחי' ביטול והתאחדות באלקות. וכ"ש בנשמות שעלו במח' כנ"ל שהן בבחי' תכלית הביטול וההתאחדות באלקות כו'. ובירידתן למטה ה"ה בחי' נבראים דעדאת"ג שזהו בבחי' יש ונר' לנפרד כו', ועי"ז דוקא נעשה העלי' בהנשמה כו'.

ב) וביאור הענין הוא, דהנה כתי' לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו. כי בתחלת הבריאה היו המים למעלה מהארץ והארץ היתה מוקפת מהמים מכל צד, כי בהד' יסודות דצח"מ כל יסוד שהוא גשמי יותר שהוא בכבידות יותר ה"ה יורד למטה יותר, וכל שהוא רוחני יותר ה"ה קל יותר וע"כ הוא למעלה יותר. ולכן יסוד העפר שהוא היסוד היותר גשמי וכבד בכל הד"י ה"י למטה מהמים והמים שהן קלים ורוחנים יותר ה"י ע"ג הארץ והרוח ע"ג המים, וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, והאש שהוא יסוד היותר קל הוא למעלה מהרוח. ואח"כ ה"י הגזירה יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה, שזה היפך הטבע, והוא שהמים לא יהי' מכסים על הארץ שיקוו למקום א' ותראה היבשה שתהי' למעלה מהמים, ולכן הולכי הים נק' יורדי הים באניות מפני שהארץ למעלה מהמים כו'. וכ"ז הוא בשביל האדם, דתכלית מכוון הבריאה הוא האדם, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, והאדם צ"ל על הארץ דוקא לא במים כו'. והיינו מצד מעלת הנשמות שהן למעלה ע"כ צ"ל המשכתם למטה יותר, וכהכלל הידוע דכל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר כו'. וגם דתכלית המכוון בנשמות הוא להמשיך גילוי אלקות למטה וכמ"ש נר ה' נשמת אדם שהוא להאיר החשך שלמטה, והיינו מפני שהנשמות הן למעלה יותר ע"כ ביכולתם להאיר למטה כו'. ובשביל זה ה"י הגזירה ותראה היבשה שתהי' הארץ ע"ג המים, שז"ע לרוקע הארץ על המים כו'. ואו' כי לעולם חסדו, מפני שעיי"ז הוא תיקון המים. דהנה מי הים הם מלוחים ולכן אמרו"ל (שבת דק"ט וכפירש"י שם) דאסור לרחוץ במי הים בשבת משום דמיחזי כרפואה, ומנהיגי הספינה נק' מלחים כמ"ש ויראו המלחים ע"ש שמי הים מלוחים ואינן ראויים לשתי'. וכשהן בוקעים את עפר הארץ נעשים מים חיים, שהן ערבים ומתוקים לשתי'. הרי אותן המים גופא שהן מלוחים נעשים מתוקים ע"י שבוקעים את הארץ. וכמו"כ הוא ברוחניות, דהנשמה בעצם היא מבחי' ים בחי' עדאת"כ, דמי הים מלוחים, וע"י שבוקעים עפר הארץ היינו הגוף ונה"ב נעשים בבחי' מים חיים כו'. ולפי"ז מים מלוחים הוא לגריעותא. ובאמת זה שמי הים מלוחים ה"ז ג"כ מדרי' גבוה, רק אינן כמו בחי' מים

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דעולמות בי"ע.)

חיים. והענין הוא דהנה כתי' ולא תשבית מלח ברית אלקיך כו' על כל קרבנך תקריב מלח. דהנה מלח נותן טעם בהדבר הנמלח בו, וכמו שמולחים בשר ראשית פעולתו הוא שתפלוט הפסולת מהבשר, היינו הדם, ואח"כ המלח נותן טעם בהבשר ומקיימו. והוא לפי ששרש המלח הוא מבחי' טעמים, ע"כ הוא נותן טעם בדבר, וזהו מלח ברית אלקיך, היינו שמקשר ומחבר ש' הוי' עם ש' אלקי'. דבש' אלקים יש ק"ך צירופים, דה' אותיות שבש' אלקים מכל אות נעשה כ"ד צירופים ומב' אותיות האחרונים שהן אותיות ים הן מ"ח צירופים שמהן יש יניקה לחיצונים, והו"ע אדמת בני חם שיונקים ומקבלים מהמ"ח צירופים האחרונים. והמלח הוא בחי' חכמה דבחכמה אתברירו שלא יהי' יניקה מהמ"ח צירופים. וז"ע מלח ברית אלקיך, המשכת ש' הוי' בש' אלקים, ועי"ז לא יהי' יניקה מש' אלקים. ובעבודה הוא, דהנה כתי' וייצר הוי' אלקים את האדם, דהוי' ואלקים הוא שרש הנה"א ונה"ב, דמהעלמות והסתרים דש' אלקי' בריבוי ההשתל' הוא הנה"ב, והעבודה דנה"א הוא לברר ולתקן את הנה"ב. והיינו ע"י הטעם וההשגה שבנה"א, דכאשר מתבונן בענין אלקי ושיהי' הענין מובן גם בנה"ב וירגיש את הטוב דאלקות, שע"י נעשה ביטול בנה"ב שירצה ג"כ באלקות כו'. וזהו שע"י הטעם והשגה מתברר הפסולת דנה"ב שיוצא מהחומריות ומדות רעות שבו ונעשה ג"כ בבחי' ביטול לאלקות כו'. וזה דוקא ע"י השגה והתבוננות, שבזה דוקא נעשה הבירור דנה"ב. דבלא העבודה דהשגה והתבוננות, הגם שע"י כפי' בפועל נעשה ג"כ חלישות הנה"ב אין זה בירור, כ"א ע"י התבוננות דוקא, ודוקא בעבודה שעפ"י טו"ד. דבעבודה שלמעלה מטו"ד יכול להיות שלא יהי' שייכות כלל אל הנה"ב, ואם הוא בבחי' שייכות אל הנה"ב יהי' מזה ביטול הנה"ב לגמרי לא בדרך בירור (וכמו בתשו' כו') ושיהי' בדרך בירור זהו ע"י השגה והתבוננו' דוקא כו'. וכמו יצחק שרצה לברך את עשו שהי' הכוונה שיתברר עי"ז. וטעה בזה כי הי' מתבטל לגמרי, והבירור צ"ל דוקא* יעקב יו"ד עקב כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה ראה ריח בני, וכמו"כ הוא דהבירור דנה"ב צ"ל דוקא ע"י העבודה שע"פ טו"ד כו'. ועם היות דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד, וכמ"ש במ"א. מ"מ הבירור הוא דוקא ע"י העבודה שע"פ טו"ד כו'. וזהו כמו מלח שמפליט הפסולת מהבשר ונותן בו טעם, כמו"כ הנה"ב הוא בשר האדם, והנה"א ע"י העבודה בבחי' טעם והשגה מפריד הפסולת מהנה"ב ונותן בו טעם, היינו שיהי' בהנהגה שכליות. דעם היותו בעצם בבחי' מדות יהי' מ"מ בהנהגה שכליות ובשכל אלקי דנה"א כו'. וזהו המעלה במי הים שהן מלוחים, היינו בחי' הטעם וההשגה אלקית שבנשמה שע"י הוא בירור ותיקון הנה"ב כו'. אמנם מים חיים הוא מדרי' עליונה וגבוה הרבה מזה, דלענין טהרה הרי יש יתרון גדול במ"ח על מי הים, דיש דעה דכל הימים הן כמקוה, ולהלכה קי"ל כר"י דכל הימים מטהרין בזוחלין אבל פסולים לזבים ולמצורעים ולקידוש מי חטאת שלזה צריכים מ"ח דוקא. והענין הוא, דעם היות דמים מלוחים

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דוקא ע"י.)

הוא מעלה שהוא בחי' הטעם והשגה דנשמה כנ"ל, מ"מ ה"ז בחי' מורגש ויש, דכל השגה היא בחי' יש ומורגש כו', וגם דהשגה נותן מקום להשגה אחרת ההפכית. דלמעלה מהשגה אינו נותן מקום כלל להשגה אחרת מאחר שהוא למעלה מטו"ד, אבל ענין ההשגה נותן מקום גם להשגה אחרת (ועם היות שבכח ההשגה האלקית להגביר על ההשגה אחרת, מ"מ ה"ז עושה רושם במקצת) ומפני שעומד במדרי' השגה יש לו איזה קירוב להשגה אחרת. דבמדרי' שלמעלה מטו"ד, לבד זאת שאינו נותן מקום להשגה אחרת, ה"ה מרוחק מזה ולמעלה מכללות הענין. אבל במדרי' השגה יש לו איזה קירוב. וכידוע בענין עה"ד טו"ר, דבאמת עה"ד הוא במדרי' הקדושה, רק משום שנותן מקום שיוכל להיות דעה אחרת, דמאחר שבוחר בטוב מצד הדעת יכול להיות גם בחירה אחרת ח"ו. וז"ע תערובות רע שבנפשו, שאין זה רע ח"ו, רק שענין ההשגה והדעת להיותו בבחי' יש ומורגש ה"ז נותן מקום כו', ועמ"ש בלק"ת בהבי' דמי מנה. וזיכור הנשמה הוא ע"י שבוקע את עפר הארץ, היינו ע"י התשובה, דענין התשובה הוא התעוררות שלמעלה מטו"ד, וע"י התשובה מתבטל כל הישות וכל ההרגשות כו'.

ג) **והנה** במדרי' האהבה הוא שיש ב' בחי' אהבה, אהבה דבכל נפשך, והאהבה דבכל מאדך. דהאהבה דבכל נפשך הוא כמו שאוהב את נפשו מפני שידוע ומרגיש שהעיקר הוא החיות המחי' אותו, ע"כ הוא אוהב את החיות ורוצה בהתגלות החיות, ובפרט כשהוא חלוש ומעונה ה"ה רוצה התפשטות והתגלות החיות כו'. וכמו"כ לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך, כשמתבונן שאלקות הוא חיי העולם בכלל וחיי נפשו בפרט ה"ה אוהב אלקות ורוצה בהתפשטות וגילוי האלקות כו'. ואהבה זו היא ע"פ טו"ד, והיא בחי' אהבה מוגבלת כו'. אמנם האהבה דבכל מאדך היא למעלה מטו"ד היא בבחי' יציאה מגדר הגבלה, והוא תוקף הרצוא להיכלל בעצמות אוא"ס ב"ה. ואהבה זו באה ע"י הסתר העולם הגוף ונה"ב שמעלימים ומסתירים על אלקות, ע"ז הוא שנעשה התגברות התשוקה בנה"א לצאת מגדר הכלים וההגבלה כו'. ועד"מ אמת המים ההולכת לאט לאט, כאשר סותמים הילוכה אזי מתגברים המים ביותר ובוקעים את הסתימה והולכים במהירות גדולה כמו"כ ע"י העלם והסתר הנה"ב ע"ז נעשה תגבורת הרצוא בנה"א לצאת מגדר הכלים, והיא בבחי' רצוא לעצמות אוא"ס כו'. ובפרטיות יש ג' מיני אהבה, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. דהנה יש ג' מדרי', בחי' ממכ"ע וסוכ"ע ועצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע, וכמ"ש במ"א באורך. ובזה הן ג' אהבות הנ"ל דהאהבה דבכל לבבך היא בבחי' ממכ"ע, שעז"נ לאהבה כו' כי הוא חייך, שזהו מצד ההשגה שמשיג אלקות, וכמו באהבת חיי נפשו ה"ז מפני שידוע את החיות ומרגיש טוב טעם בענין החיות, וכמו"כ באלקות שידוע ומרגיש אלקות וע"ז הוא אוהב את ה' כו'. והשגה שייך בבחי' ממכ"ע, שזהו האלקות שמתצמצם ומתלבש בעולמות שבזה שייך השגה כו', והמבוקש הוא שיהי' גילוי האלקות בנפשו כו'. והאהבה דבכל נפשך הוא כמארז"ל אפי' נוטל את נפשך, והוא כמ"ש אליך ה' נפשי אשא בבחי' מס"נ כו'. והוא מצד אוא"ס הסוכ"ע שמופלא

ומובדל מהעולמות, שע"י הרגש ההפלאה דאוא"ס נעשה הרצוא בבחי' עלי' והתכללות שרוצה להיכלל באוא"ס ב"ה. והנה במס"נ יש ב' מדרי', הא' מס"נ דנה"א שרוצה להיכלל באוא"ס שזה ענין טבעי בנה"א שבטבע הוא רוצה להיכלל מפני ששרשו ומקורו הוא מעצמות אוא"ס וטבע כל דבר הוא להמשך למקורו ושרשו, וכמו"כ הנה"א שהוא חלק אלוך' ממעל טבעו להיות נמשך לאוא"ס ב"ה, וכמ"ש רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה, וכמו הלהב שעולה תמיד למעלה להכלל באש היסודי, דהיינו שנמשך לשרשו, וטבע זאת היא באש מפני שהוא יסוד דק והוא בקירוב אל מקורו וכמו שנרגש בו מקורו כו'. דכל היסודות טבעם לירד למטה מפני שהן יסודות עבים שמרוחקים ממקורם, ע"כ הם בטבע הירידה. ואש להיותו יסוד דק שהוא בקירוב לגבי מקורו ה"ה בטבע העלי' כו'. וכמו"כ הנה"א מצד עצם הנשמה שהיא בקירוב לאוא"ס ב"ה ונרגש בו אוא"ס ע"כ הוא בטבע העלי' להכלל באוא"ס ב"ה. וזהו אם בהא"ר דהיינו בבחי' רצוא שרוצה להכלל כו' או באהבה בתענוגים שהוא להתענג על ה' עד כלותה, שכ"כ נרגש בו האוא"ס ב"ה עד שהוא בבחי' כליון בדרך ממילא לא שרוצה להכלל רק שממילא הוא בבחי' כליון כו', שכ"ז הוא בטבע הנשמה להיות בה הרגש אוא"ס ולהתענג על אוא"ס ב"ה ולהיות בבחי' רצוא וכליון באוא"ס ב"ה. וטבע זה מבו' בסש"ב שהוא שם מושאל לכל דבר שלמעלה מטו"ד, וכמו אור הנר שרוצה בטבעו להכלל במקורו הגם שיתבטל במציאותו כו', וכמו"כ הנפש רוצה בטבעה להכלל הגם שתתבטל ממהותה ומציאותה הראשון אעפ"כ בכך היא חפיצה כו'. ובאמת זהו שבאה לעצם מהותה כמו שמדייק שתתבטל ממצייאותה הראשון, ובוזה באה לעצם מציאותה בשרשה ומקורה כו', וכמב' במ"א. והמס"נ הב' הוא המס"נ דנה"ב כאשר הוא בתוקף הרצוא לאוא"ס ב"ה שזה בנה"ב בהיפך הטבע שלו. וזה באחת משתי פנים, אם שהוא מצד הטעם והתענוג באלקות, דכאשר הנה"ב הוא בבחי' דקות, הנה בהעבודה דנה"א בהשגה והתבוננות שיהי' מושג גם בנה"ב יכול להיות שהנה"ב ירגיש טוב טעם ותענוג גדול באלקות עד שימאס משרו"ז בכל התענוגים הגשמיים וירצה מאד באלקות, שזהו היפך טבע הנה"ב, שבטבעו הוא שירצה בענינים הגופניים ובתענוגי' הגשמי'. דאפילו עצם כח המתאוה הגם שאינו רע בעצם כידוע, מ"מ יש לו בטבעו נטי' לענינים הגופניים, וא"כ שיעזוב כל הענינים הגופניים ויקוץ בהם ה"ז היפך טבעו. וביותר כאשר ההתעוררות היא מן הריחוק, שהוא ממארי' דחושבנא בפרטי עניניו איך שהוא מרוחק בתכלית מאלקות, ובפרט אם נטמאה נפשו בחטא ועון צר לו מאד מזה ומתמרמר מאד ע"ז. והיינו שבהטוב דנה"ב נרגש מאד הלא טוב איך שרע ומר עזבו את ה', ובא לידי צעקה פנימיות מעומקא דליבא, וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו', ומשרו"ז הוא מואס בכל התענוגים ומואס בחייו ממש, והוא בתוקף הרצוא לאלקות בהתגברות יתירה כו'. והרי ההתעוררות היא גם בהנה"א שצר לו מאד מהריחוק ובוזה הוא שמתבטל טבעו דבנה"ב הוא היפך הטבע ממש ובנה"א הוא ג"כ שמתבטל מטבעו בזה, כי ברצוא זה לא יש הרגש עונג אדרבא הוא אובד חוש העונג האלקי מפני הצער והמיצר והריחוק. דכשם שבהתגברות החומריות דנה"ב

בריבוי ההעלמות שמחשיך על אור הנה"א הרי מתעלמים אצלו כל הכחות הגלויים והנעלמים וכל אוכל תתעב נפשו, שנאבד אצלו חוש ההתפעלות באלקות וכ"ש שנאבד חוש העונג האלקי. כמו"כ בהתעוררות הנה"ב במיצר גדול מהריחוק גדול נאבד בנה"א חוש העונג האלקי, והוא בבחי' התגברות הרצוא בתוקף ביותר רק מצד עצמות אוא"ס לא מצד הרגש העונג באוא"ס כו', וזה דוקא ע"י התעוררות הנה"א שבא ע"י הנה"ב. דהנה בנה"א מצ"ע הרצוא הוא מצד העונג האלקי כנ"ל במס"נ דנה"א. ואף גם בענין התשובה שבנה"א מצ"ע יש בזה הרגש עונג אלקי, והיינו בריחוק הערך דעונג גשמי שנמשך אח"ז לגבי העונג האלקי. דבאמת כל מה שמרגיש יותר עונג באלקות יתגבר ביותר הצער מהריחוק, אבל לא נפסד בזה צורתו העצמית. משא"כ בנה"ב הרי אינו מצד הרגש העונג באלקות, שאינו שייך בו, כ"א רק מצער הריחוק, נעשה בנה"א ג"כ תנועה כזאת שנאבד אצלו הטעם ועונג האלקי, והוא בתוקף ההתעוררות רק מצער הריחוק כו'. ובזה מגיע דוקא בבחי' עצמות א"ס. דאה"ר שמצד הרגש הא"ס, וכן בבחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' כו', כ"ז שייך באוא"ס המופלא מן העולמות, דמ"מ הוא בבחי' שייכות אל העולמות כו'. אבל בעצמות א"ס שאינו שייך אל העולמות כלל שאינו שייך לומר ג"ז שהוא מופלא מהעולמות, כי אינו בערך בגדר העולמות כלל כו' אינו שייך ענין הרגש ועונג כו', ורק בחי' הרצוא שמן המיצר וצער הריחוק ה"ז מגיע בבחי' עצמות א"ס כו'. ועד"מ בצמיחה שזורעין חטה בארץ, שע"י הרקבון דוקא ע"י הוא הצמיחה. ויש בהרקבון ב' ענינים, הא' מה שנקרב חומר גוף החטה שנפסד כל צורתה הגשמי, והב' רקבון חיות החטה שנכלל בכח הצומח וע"י הוא בתוס' וריבוי גדול כו'. כמו"כ רקבון ציור הרוחני דנה"א שנפסד צורתו הפנימיות והעצמית זה מגיע דוקא בבחי' פנימיות ועצמות הא"ס שתהי' ההמשכה בתוס' וריבוי אור כו'. וזהו הזיכוך דנה"א שנעשה ע"י הנה"ב. דהנה"א להיותו בבחי' טעם והשגה צריך זיכוך שיהי' ביטול ההשגה והטעם וענג, וזה נעשה ע"י הנה"ב דוקא כו'. וזהו לרוקע הארץ על המים כל"ח, שע"י הארץ מתתקנים המים, שע"י שבוקעים עפר הארץ נעשים בבחי' מ"ח. וכמו"כ ע"י שנה"א בוקעת את הגוף ונה"ב ה"ה מתעלה ביותר שנעשה בבחי' מ"ח כו', ונק' מים חיים כמו מ"ח שנובעים תמיד, כמו"כ אהבה זו אין לה הפסק דהאהבה שע"פ טו"ד חולפת ועוברת אבל האהבה דבכל מאדך אין לה הפסק כו'. וזהו העלי' בהנשמה שע"י הירידה שע"י באה לאהבה דבכל מאדך, שבזה הוא זיכוך הנשמה, ובזה מגיע בבחי' עצמות א"ס כו'. וז"ע עמוד העבודה דהנה הבהמ"ק נק' באר, וכמ"ש הרמב"ן בפי' עה"ת דג' בארות דיצחק הן נגד הג' מקדשים, בית ראשון ושני ובית דלעתיד, ובבהמ"ק דהי' עבודת הקרבנות שזהו בחי' העלאה מלמטלמ"ע דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס כו'. ועכשיו תפלה היא במקום קרבנות, והו"ע אליך ה' נפשי אשא ואהבה דבכל מאדך שזהו בחי' העלאה מלמטלמ"ע ה"ז עמוד העבודה, וזהו קדוש הא' שהוא בבחי' העלאה כו'.

(ד) והנה קדוש הב' הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, והוא עמוד גמ"ח, והיינו כללות המצות שנק' בשם צדקה, וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות כל המצוה הזאת, ומצות הן בחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וזהו שמברכין על המצות אשר קדשנו במצותי, אשר ל' תענוג, שע"י המצות הוא המשכת העונג כו', נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, שנח"ר ועונג זה נמשך ע"י קיום המצות כו'. וזהו שכ' תחת כו' בשמחה וטוב לבב מרוב כל, כל הוא העמוד שמחבר געה"ת וגעה"ע וכמ"ש כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא ובארעא כו'. ורוב כל הוא הריבוי שבג"ע, ושמחה של מצוה היא יותר מרוב כל. דהגם דג"ע הוא ג"כ תענוג נפלא מאד דמוטב דלדיינא וליתא לעלמא דאתי, שכדאי כל יסורי גיהנם בכדי לבוא לג"ע כו', מ"מ שמחה ש"מ הוא יותר מזה דיפה שעה א' בתשו' ומע"ט מכל חיי עוה"ב, דבג"ע הוא רק זיו והארה מהמצוה ובעוה"ז הוא כל המצוה שנמשך בזה עצמות התענוג כו'. וז"ע גמ"ח שהוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט כו' ועז"א ג"כ לרוקע הארץ על המים, דהמשכת המצות הן בארץ דוקא. ולכן מלאכים כשבקשו תורה, דהיינו שבקשו שינתן להם ברוחניות וכמו ל"ב חוטי הציצית הן ל"ב נת"ח, ורצו שישגו ל"ב נת"ח כו', לא ניתן להם מפני שהמשכת המצות הן דוקא למטה בגשמיות, דכל הגבוה למעלה מעלה ביותר יורד דוקא למטה. וכמו עד"מ אותיות על אב"ט מחמת בהירות האבן א"א לקרוא האותיות כ"א דוקא כשחותמין על השעוה אז ניכרי' האותיות. וכמו"כ ראי' תופס דוקא דבר גשמי, דעם היות שראי' למעלה משמיעה דאינו דומה שמיעה לראי', ומ"מ ראי' תופס דבר גשמי ושמיעה תופס דבר רוחני, מפני שכל כח שהוא למעלה יותר ה"ה יורד דוקא למטה יותר כו'. וכמו"כ המצות מצד מעלתן שהן בבחי' עצמות א"ס ירדו דוקא למטה. ולכן לא ניתנו למלאכים כי א"א להיות ברוחניות כ"א בגשמיות דוקא. וזהו לרוקע הארץ על המים כל"ח, דבחי' חסדים דמצות הוא דוקא על הארץ כו'. וזהו קדוש הב' שהוא עמוד גמ"ח בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וזהו שתרגם על הג' קדושות קדיש בשמי מרומא עילאה בית שכינתי קדיש על ארעא עובד גבורתי דקדוש הא' שהוא בבחי' העלאה מלמעלמ"ע זהו קדיש בשמיא מרומא שהוא בחי' העלאה, וגם ההמשכה היא רק בשמי מרומא למעלה כו'. וקדוש הב' שהוא המשכה מלמעלמ"ט זהו קדיש על ארעא, המשכה למטה דוקא, קדיש לעלם ולעלמי עלמאי זהו קדוש הג' שהוא עמוד התורה, דבכדי שתהיה ההעלאה מלמעלמ"ע בחי' האהבה דבכל מאדך הן אמת שע"י בקיעת עפר הארץ דגוף ונה"ב נעשה בבחי' מים חיים, הנה בכדי שתהי' הבקיעה צריכים ע"ז כח מלמעלה. וכמו* שתהי' המשכה שע"י המצות צ"ל ע"ז כח מלמעלה. והיינו ע"י התורה שיש בה ב' המדרגי' דהעלאה והמשכה, והוא דבור התורה ועיון התורה, דבור הוא המשכה מלמעלמ"ט, ועיון הוא בחי' העלאה שע"י בעיון** הוא שמעמיק ומעלה שכלו כו'. ובד"כ הוא בתושב"כ ותושבע"פ, דבתושב"כ

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: וכמו כן.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: העיון.

הוא בחי' הדיבור וידבר ה' אל משה כו', והוא מצות קריאת התורה כו'. ובתושבע"פ העיקר הוא עיון התורה כו'. ובשניהם הוא בחי' המשכת בחי' עצמות א"ס, שהרי בקריאת התורה הוא שמגלה את הדבר ה' כו', וכל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה, בחי' שמות העצמיים כו'. וכן בעיון התורה הרי אמרו יעשה למחכה לו למאן דדייק במילין דחוכמתא כו', דבחי' עדין עילאה סתימאה דעין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו כו', וכמ"ש באריכות בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו. דכ"ז הוא המשכת עצמות א"ס כו'. וע"כ התורה נותנת כח על ההעלאה ועל ההמשכה כו'. וההמשכה דתורה היא למטה יותר להיותה בחי' או"פ. דמצות שההמשכה ג"כ למטה, ה"ז בבחי' מקיף, ותורה שהיא בבחי' או"פ ה"ז בבחי' גילוי יותר למטה כו'. ואו"י ע"ז קדיש לעלם ולעלמי עלמאי, שהכח הזה בתורה הוא לעולם, וכמ"ש וידבר אלקים את כה"ד לאמר שהוא לדורות שניתן הכח בתורה להיות עי"ז בחי' ההעלאה וההמשכה כו'. וזהו כי קדוש אני בחי' קדושת התורה שזהו בעצמות א"ס, והוא הנותן כח על הב' קדושות דעמוד העבודה ועמוד גמ"ח. וזהו דכי קדוש אני הוא נתינת טעם על קדושים תהי', מפני שזה בחי' נתינת כח, וע"כ קדושים תהי' להיות ההעלאה דאהבה בכל מאדך וההמשכה דמצות מפני כי קדוש אני שניתן לנו התורה שהיא בבחי' קדושת העצמות דא"ס שזה נותן כח על ההעלאה וההמשכה כו'. והנה הג' קדושות הן ג"כ ג' פרשיות דק"ש, דפרשה ראשונה היא שם מ"ב דאי' בזהר דש' מ"ב עולה ואינו יורד כו'. ופ' שני' היא ש' ע"ב שהיא בחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. ופ' שלישית הוא בחי' התורה שנותן כח כו'. דבפ' הג' נא' אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ, שניתן כח לצאת ממ"ט שע"ט דמצרים. וזהו שלא יאמר האדם איך אפשר שיבוא להאבה דבכל מאדך ולהמשכה שע"י המצות, עז"א אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ והוא הנותן כח על ההעלאה וההמשכה כו'. ולפי מש"א במד"ר שנותן א' בראשו ושנים בראשן של ישראל, צ"ל דהא' שנותן בראשו זהו בחי' עמוד העבודה שע"ז נעשה כתר לקונו, וזהו בכל מאדך בחי' בלי גבול. שזהו בחי' עצמות או"א"ס. ושנים בראשן של ישראל היינו הב' קדושות דתורה וגמ"ח כו'. והכח בנש"י שיוכלו לקבל הב' קדושות הוא מפני שהן בני ישראל. דהאבות נק' ישראל, וכדאי' במד"ר דאברהם נק' ישראל שנא' ומושב בני' כו' ארבע מאות ושלשים שנה שנחשב מזמן דאברהם, הרי אברהם נק' ישראל. וכתי' אלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו, הרי יעקב בכלל בני ישראל נק' יצחק ישראל. וביעקב א' ישראל יהי' שמך. והאבות הן המרכבה לבחי' חג"ת דאצי', ע"כ נש"י שהן בני ישראל יכולים לקבל הב' בחי' קדוש. דהג' קדושות ע"פ הקבלה הן כתר דאריך וכתר דז"א וכתר דמל', דבכל מאדך שהוא בחי' בל"ג זהו בחי' כתר דאריך, ותורה היא בחי' כתר דז"א, ומצות כתר דמל'. ובני ישראל שהאבות הן מרכבה לבחי' חג"ת, ע"כ יכולים לקבל בחי' כתר דז"א וכתר דמל'. וז"ש דבר אל בני' כו'. ולפי"ז מש"א כי קדוש אני אינו נתינת טעם על קדושים תהיו. וי"ל דהנה האבות שהן מרכבה לחג"ת הרי חג"ת מעלה או"א בבחי' כי לא אדם הוא מפני שז"א בעתקא אחיד ותלי' כו',

וכמ"ש בתו"א בד"ה להבין ענין האבות הן המרכבה, וע"כ הן הן הממשיכים בחי' כתר דאריך בחי' קדוש אני, וע"כ זהו נתינת טעם שעיי"ז קדושי' תהי' לקבל ב' בחי' קדוש כתר דז"א וכתר דמל' כו'. ולפי' הא' דכי קדוש אני הוא בחי' קדוש דתורה ה"ז נתינת טעם, שזה נותן כח להיות קדושים תהיו כו'. וזהו דבר אל כל עדת בני' קדושים תהיו כו', דכל ענין ירידת הנשמה למטה הוא בכדי שע"י בקיעת הגוף ונה"ב תבוא הנשמה להאבה דבכל מארך, שזהו בחי' העלאה מלמטלמ"ע כו', ואח"כ ע"י המצות הוא ההמשכה מלמעלמ"ט. וז"ע קדושים תהיו ב' קדושות כו', כי קדוש אני הוא בחי' התורה שזהו המשכה מבחי' עצמות א"ס ולכן כולל ב' המדרי' כו', וה"ז נותן כח על ההעלאה ועל ההמשכה כו'.

בס"ד ש"פ אמור, עטר"ת.

כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת. וצ"ל מה"ע שתולה קיום החכמה במעשה, והלא מצינו לפעמים להיפך שהרי אמרו"ל בקדושי' ד' מ' גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, הרי שמעשה תלוי בלימוד ומפני* או' כאן שע"י שמעשיו מרובים מחכמתו עיי"ז הוא קיום החכ'. והנה ממה שאמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה ג"כ מובן דמעשה גדול בעצם, וגדלות התלמוד הוא רק מה שמביא לידי מעשה. וצ"ל והלא במעלה חכמה גבוה ממעשה, דחכ' היא ראשית הע"ס דאצי' ומעשה הוא בחי' סודכ"ד דאצי', וגם בנפש כח החכ' הוא ראשית כל הכחות ומעשה הוא כח היותר אחרון, ומפני מה כל גדלות התלמוד הוא רק מה שמביא לידי מעשה שהוא כח היותר אחרון בכחות הנפש כו'. והנה ענין שמעשיו מרובין מחכמתו יש להבין בב' אופנים, האופן הא' דמעשה נכלל גם המדות אהו"ר, דלמעשה המצות צ"ל אהו"ר שהן תרין גדפין דבהון פרחין לעילא כו', גם מבו' בסש"ב דאהבה שרש ומקור מ"ע ויראה שרש ומקור מל"ת כו'. וע"כ במעשה נכלל ג"כ המדות אהו"ר, שעז"א שצ"ל מעשיו מרובין מחכמתו, כי יש יתרון מעלה במדות על המוחין, שהמדות הן בחי' או"פ והמוחין הן בחי' או"מ. דהנה ידוע דבינה היא מקור כל המקיפים, ולכאו' אינו מובן והלא בינה היא השגה שזהו תפיסא בבחי' או"פ ואיך היא מקור כל המקיפים כו'. אך שניהם אמת, דהנה אנו רואין בחוש דבטבע השכל הוא שיכול לסבול דבר השנאו איליו, שהרי יכול האדם לעיין בשכלו ולצייר במוחו דבר שהוא שנאו לו בתכלית השנאה כמו שיכול לעיין ולצייר דבר האהוב. והרי כשמעיין ומשיג הדבר ה"ה מקיף בשכלו הדבר, דכל שכל שמשיג וחושב איזה דבר המושג אותו הדבר נתפס בשכלו ונעשה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ומפני מה.)

מוקף מהשכל שהשכל מקיפו מכל צד כו'. וא"כ גם כשמעיין ומשיג את הדבר השנאווי הוא נתפס במוחו ומוקף משכלו ושכלו מקיפו מכל צד הגם שעצם הדבר שנאווי לו בתכלית, דמדות אינו יכול לסבול דבר השנאווי דכאשר הדבר שנאווי לו ה"ז אצלו מאוס בתכלית וקץ בו ובשכלו יכול לסבול כו'. והרי המדות נמשכין מהשכל, ומאחר שבמדות אינו יכול לסבול את השנאווי ה"ז צ"ל שגם השכל לא יסבול אותו. ובהכרח לומר שיש בשכל ב' מדרי', הא' מה שבא בהשפעה במדות, והב' מה שמופלא ומובדל מהמדות, רק בבחי' מקיף עליהם. ובמדרי' השכל שמופלא מהמדות יכול לסבול את השנאווי מפני שג"ז הוא בבחי' מקיף לבד כו'. דהנה מה שבא מהשכל במדות הוא רק הארה לבד, והיינו רק הבכך מהשכל הוא שבא בהמדה, אבל עצם השכל אינו מתלבש בהמדות רק הוא בבחי' מקיף לבד כו'. ויובן זה יותר בעבודת ה' כמו בהתבוננות השכל בהשגה אלקית, הרי כשמתבונן בעומק הענין אינו שייך להתפעלות המדות כלל, אמנם גם חיצוניות השכל שהוא בבחי' שייכות אל המדות הרי השכל הוא בבחי' מקיף שאינו נוגע כ"כ בפנימיות. וכמו המבין או שומע איזה דבר ואינו נוגע לעצמו כמו"כ ההתבוננות הגם שמבין את הענין אין זה נוגע עדיין בפנימיותו. רק ע"י הדעת הוא שנרגש הענין בפנימיות, וג"ז הוא רק הבכך של השכל, דמה שנרגש ע"י הדעת הוא רק זאת שקרבת אלקים לו טוב, והיינו רק שנרגש בחי' הטוב דאלקות באיזה אופן שהוא הרגש הטוב, ומש"ז רוצה באלקות כו'. אבל ההשגה עצמה אינו נרגש בפנימיות, רק הוא בבחי' מקיף כו'. ובאמת כן הוא בכללותו בחי' המוחין שהן בבחי' מקיף, והיינו שגם בעבודה דמוחין ה"ה בבחי' מקיף. ועם היותן בחי' אור פנימי, היינו שהן בחי' ידיעה שזהו בחי' פנימיות, אבל ענינם הוא שהן בבחי' מקיף, והיינו בבחי' הפלאה והבדלה כו'. והרא"י שהרי האהבה שבאה מן הבינה היא בחי' אהבה ברשפי אש שהיא בבחי' רצוא והתכללות, ובינה היא בחי' אה"ר כידוע, וחכ' היא בחי' אהבה בתענוגים, שזהו בבחי' כליון כו', שכ"ז הוא בבחי' מקיף שהוא בבחי' התכללות לא בבחי' התיישבות כו'. וידוע דפנימיות המוחין באין בגילוי בלב, דהיינו שההשגה כמו שהיא במוח מאירה גם בלב, אזי גם המדות שבלב הן בבחי' רצוא והתכללות כו'. וכן גם כאשר ע"י הדעת נרגש הענין האלקי בלב לא רק הבכך כ"א שהענין האלקי המושג נרגש בלב אזי המדות הן בבחי' דביקות כו', שכ"ז הוא בבחי' יציאה ממהותו שהן תנועות שמבחי' מקיף כו'. ובחי' התיישבות ממש היינו שהמדות יהיו בבחי' קירוב לאלקות ושירצה גילוי האור, זהו דוקא כאשר המדות הן מהבכך לבד אזי הן בבחי' התיישבות שרוצה בהגילוי כו', וזהו עיקר בחי' או"פ. ומש"ז יש יתרון מעלה במדות שגבוהים מהמוחין מפני שהן עיקר בחי' או"פ כו'. והגם דאו"מ למעלה מאו"פ, זהו למעלה באצי' ששם הוא אמיתית הדבר כמו שהוא, וכמו חב"ד דאצי' שהוא בחי' השגה עד"מ, וכמו בהשגת הביטול איך שכולא קמי' כלא חשיב, הרי שם הוא השגת מהות הביטול ממש כמו שהוא באמתתו, ומש"ז גם המה בבחי' הביטול דכלא חשיב כו'. וע"כ בחי' ז"א שזהו עד"מ האהבה הבאה מן המוחין ה"ז למטה במדרי' מהמוחין כו'. אבל למטה בנשמה גם כשמשגת ומתבוננת איך שכולא

קמי' כלא ה"ז רק הבנת הענין, שמבין ומשיג את הענין בטוב, אבל אין זה השגת מהות הביטול כו'. דהשגת המהות יהי' לעתיד, ועכשיו לא יש השגת המהות כ"א רק השגת והבנת הדבר כו'. וע"כ האהבה שאוהב את ה' ה"ז למעלה מזה. דהגם שהאהבה שלמטה אינה כלל בערך האהבה שלמעלה, מ"מ הרי היא אהבה שאוהב את ה', ה"ז בדוגמת בחי' אהבה העליונה כו'. והענין הוא, דהאהבה למטה היא בירושה לנו מאבותינו אברהם אוהבי שע"ז הי' כריתת ברית עם אאע"ה לירש האהבה לבניו אחריו. אבל על השגה שבאה מבחי' מוחין העליונים ע"ז לא הי' כריתת ברית, וע"כ השגת המהות כמו השגה העליונה יהי' זה לעתיד כו'. אבל האהבה שלמטה היא בדמיון ובדוגמא האהבה העליונה כו', ומשו"ז יש יתרון בבחי' המדות כו'. והנה תכלית האהבה היא שיהי' עבודה מאהבה, וכמ"ש בסש"ב דמשו"ז אהו"ר הגם שהן מצות ה"ה בבחי' גדפין, משום דהתכלית בזה הוא העבודה. וזהו שצ"ל מעשיו מרובין מחכמתו, היינו שיהי' האהבה ועשיית המצוה ע"י האהבה, שזהו עיקר האו"פ, והוא למעלה מהחכ' כו'. וצ"ל ג"כ חכ' מפני שמביאה לידי אהבה, דבכדי שיהי' האהבה זהו ע"י החכ' וההתבוננות כו', אבל העיקר הוא האהבה והעבודה מאהבה, וזהו שצ"ל מעשיו מרובין כו'. והנה שני המדר' הנ"ל, היינו בחי' המוחין והמדות מזככים ומצחצחים את הנה"ב, וכידוע דאו"מ מצחצח חצי הכלי מבחוק והאו"פ מצחצח חצי הכלי מבפנים. והיינו דבחי' המוחין הוא שמרוממים אותו שהוא למעלה מהרע ואינו שייך לזה, וכל היום אינו מטה לבו לרע, והוא עצמו אינו מרגיש מדוע הוא כן, רק שבא מצד המוחין כו'. והמדות הן שמצחצחים את הנה"ב בפנים היינו במקומו שהוא בבחי' שייכות אל הגשמיות לא ירצה בהענינים הגופנים והגשמיים ואדרבא ירצה באלקות, והוא זיכך פנימיות הכלי שבמקורו ומהותו מזדכך מהרע שלא ירצה בזה ונעשה הוא כלי לאלקות, היינו שרוצה באלקות כו'. וכן במעשה המצות, שע"י האהבה שאוהב את ה' הוא שמזדכך מן הרע, היינו שבמעשה הטוב לא יהי' תערובות רע כו', והאו"מ מצחצח בחי' חיצונית הכלי, היינו שאינו נמשך אחר הרע בלי טעם ודעת, רק בבחי' מקיף כו', ומשו"ז ג"כ צ"ל מעשיו מרובין, היינו בחי' האהבה ומעשה המצות שע"י האהבה שע"י תיקון בחי' פנימיות הכלים כו'.

ב) אמנם האופן הב' במעשיו מרובין מחכמתו הוא מצד מעלת המעשה, ושע"ז דוקא חכמתו מתקיימת כו'. והענין הוא דהנה צחוק עשה לי אלקים, ואי' במד"ר ר' לוי אומר שהוסיפה על המאורות נא' כאן צחוק עשה לי אלקי' ולהלן הוא אומר ויעש אלקי' את שני המאה"ג כו'. וצ"ל* מדמה דוקא למ"ש ויעש כו' המאה"ג ולא דימה לפסוק אחר שנא' בו ויעש, וכמו ויעש אלקי' את הרקיע כו'. אך הענין הוא, דצחוק עשה לי אלקים הוא בחי' הצחוק והתענוג שיהי' לעתיד, וכמו שדרז"ל ע"פ ישמח ה' במעשיו שמח אינו נא' אלא ישמח עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהן של צדיקים כו', שזהו בחי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וצ"ל למה.

הצחוק והתענוג הנעשה מהבירורים דאתכפי' סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו'.
 דהנה תענוג הוא דוקא מדבר חדש, וכידוע המשל מצפור המדברת, דדבור האדם אין
 זה חדוש, אבל צפור המדבר ה"ז חדוש, ובזה דוקא יש תענוג. וכמו"כ התענוג למעלה
 הוא דוקא מביטול היש, וכמארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שו"א, דמעשה שו"א
 הוא מאין ליש, אבל מע"צ הוא מיש לאין, שזה דבר חדוש למעלה, וכמארז"ל גמירא
 דמשמי' מיהב יחיבי מישקל לא שקלי כו', וכמ"ש במ"א. וזהו התענוג שיתגלה לעתיד,
 וזהו צחוק עשה לי אלקים בחי' התענוג העליון שנעשה מביטול היש שנתהווה ע"י
 ש' אלקים שהוא בחי' ההסתר וההעלם כו'. והו"ע מיעט הירח שנעשה בחי' העלם
 והסתר כו' דקודם שהי' המיעוט היו שני המאה"ג, שגם ש' אלקי' הי' בבחי' מאה"ג
 היינו שהש' אלקי' לא הי' מסתיר כלל על הש' הוי', והי' גילוי ש' הוי' כמו שהוא
 וממילא לא הי' מציאות יש כלל כו'. והגם דכתי' בראשית ברא כו' שנתהווה מציאות
 היש (ובאמת ענין מיעוט הירח הוא למעלה קודם התהוות העולמות והוא ירידת המל'
 להיות בבחי' ראש לשועלים, וכמ"ש בע"ח ופרדס, אך הכוונה בכלל בהוי' ואלקי' הוא
 שע"י ש' אלקי' יהי' בחי' היש כו') מבו' במ"א שאז הי' היש דעולמות ע"ד נשמות
 דבי"ע שהן בחי' יש ובעצם מהותן הן אלקות כו' כנודע, והי' היש דעולמות ג"כ
 באופן כזה. ובכדי שיהי' בחי' יש ממש זהו ע"י מיעוט הירח, שש' אלקי' הוא בבחי'
 מאור הקטן, היינו שמעלים ומסתיר, ועי"ז נעשה בחי' מציאות יש ממש כו'. ובשרש
 הראשון הוא הצמצום שהי' באוא"ס, דבאוא"ס שלפני הצמצום יש ג"כ בחי' כח הגילוי
 וכח ההעלם, דהיינו כח הבל"ג וכח הגבול, והן אותיות הרשימו שזהו בחי' כח הגבול
 שבא"ס. וקודם הצמצום הי' ע"י האותיות גילוי בחי' אוא"ס הבל"ג כמו שהוא, וזהו
 בחי' אוא"ס שהי' ממלא מקום החלל שהוא בחי' אוא"ס הבל"ג שהאותיות דרשימו
 היו מגלים את האור כמו שהוא כו'. והצמצום הוא שנתעלם ונסתלק האור הבל"ג
 ועי"ז נתהווה בחי' המציאות כו'. וכמו"כ הוא בהשתל', דתחלה היו הוי' ואלקים
 בבחי' שני המאה"ג שע"י ש' אלקי' הי' גילוי ש' הוי' כמו שהוא, וע"י מיעוט הירח
 הוא שהש' אלקי' מעלים ומסתיר, ועי"ז נעשה בחי' מציאות יש. ועז"א צחוק עשה לי
 אלקי', שע"י ביטול היש מזה דוקא* בחי' הצחוק ותענוג, היינו שנמשך עי"ז מדרי'
 עליונה יותר כו'. וביאור הענין הוא דהנה במד"ת סי' ח' ע"פ מה אנוש כי תזכרנו בג'
 מקומות היו המלאכים מדיינים כנגד הקב"ה, באדם ובמשכן ובתורה. דבשעת בריאת
 האדם קטרגו המלאכים ואמרו מה אנוש כו' ובמ"ת הודו דבשעה שהקדימו ישראל
 נעשה לנשמע ירדו מה"ש וקשרו להם שני כתרים כו', ובמעשה העגל שמחו שנמצא
 כדבריהם. ואח"כ במעשה המשכן ערבה שמחתם דמעשה המשכן מכפר על מעשה
 העגל, ולכן הי' מזהב לכפר על העגל של זהב. ולהבין ענין הקטרוג שלהם שאמרו
 שהן למעלה מהאדם והקב"ה הושיב להם שהאדם למעלה מהם כמ"ש במד"ת שם, יש
 להקדים ההפרש בין מלאכים ונשמות. דמצינו שהמלאכים אומרים שירה ולא מצינו
 כן בנשמות. ובאמת גם הנשמות אומרים שירה שהרי הנשמות הן תמיד בבחי' עליות

(* אוצ"ל: דוקא נעשה.)

בבחי' רצוא ושוב, וכל עלי' היא ע"י שירה וכמא' כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר כו' וכמ"ש במ"א, רק שלא מצינו זאת בכתוב. והענין הוא דשירת המלאכים נשמעת באזני הנביא, וכמ"ש ואשמע אחרי קול רעש גדול, שהשירה היא בבחי' קול ממש, וכמ"ש ואשמע את קול כנפיהם כו', ומשמיעים ביראה יחד בקול כו' והאופנים וחיוה"ק ברעש גדול כו'. והוא מפני שהמלאכים יש להם גופים וכמ"ש עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, שזהו גופות המלאכים. דנשמתם הוא שהן בעלי שכל והשגה ואינו שייך לומר ע"ז רוחות ואש לוחט, רק שזהו בגופים שלהם, וכמ"ש הרמב"ן ז"ל שהגופים שלהם הוא מיסוד הרוח הפשוט ומיסוד האש הפשוט, דמחנה מיכאל גיוויותיהם הוא מרוחניות יסוד הרוח ומחנה גבריאל גיוויותיהם מרוחניות יסוד האש כו'. ולכן הן נתפסים במקום, שיש מלאך שהוא מהלך ת"ק שנה ויש שהוא בשליש עולם, ומיכאל באחת וגבריאל בשנים כו'. וזהו מפני שהן בעלי גופים ה"ה נתפסים במקום, ומשו"ז השירה שלהם הוא בקול, שהרי קול הוא לבוש כמ"ש במ"א. ולהיותם מתלבשים בגופים ע"כ גם השירה שלהם היא בלבוש הקול, והי' נשמע באזני הנביאים כו'. אבל שירת הנשמות אינו נשמע אל הנביאים דנשמות למעלה אין להם גופים כלל כנודע, ע"כ השירה שלהם אינו בבחי' קול כו'. ולפי"ז צ"ל שזהו כענין קול דממה דקה כו', וכידוע דרוח רעש ואש הן בג' עולמות ב"ע, וקול דממה דקה זהו באצ"י, וזהו לא ברוח הוי' ולא ברעש כו', מפני דעיקר ש' הוי' הוא באצ"י ששם הוא הביטול במציאות לא בבחי' מורגש כלל כו'. וכמו שמו"ע דצלותא בחשאי, דפסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש הוא בבחי' התפעלות ורעש ושמו"ע הוא בחי' קול דממה דקה, דתמן קאתי מלכא כו'. וידוע דשמו"ע הוא באצ"י ששם הביטול הוא בבחי' ביטול במציאות כו'. והנה נשמות למעלה הרי מקומם הוא באצ"י לכן השירה שלהם הוא בבחי' קול דממה דקה כו'. והגם שזהו בעצמות הנשמה, דבחי' רוח רעש ואש הוא בנר"ן דנשמה, וקול דממה דקה הוא בעצמות הנשמה. הרי הנשמה כמו שהיא באצ"י זהו בחי' עצמות הנשמה שז"ע נשמה שנתת בי טהורה היא, היינו בחי' עצמות הנשמה, ואח"כ אתה בראת ויצרת כו'. אמנם י"ל שגם בחי' נר"ן דנשמה כמו שהיא באצ"י ה"ז במדר"י קול דממה כו', דא"י בת"ז אית רעש ואית רעש, אית רעש דלא ברעש הוי' ואית רעש דברעש הוי'. והיינו שיש בחי' רוח רעש ואש גם באצ"י ושם הכל הוא בבחי' ביטול ממש. דהנה בפרטיות הד' אותיות הוי' בחי' קול דממה דקה הוא ביו"ד דש' הוי' (עמ"ש בד"ה ואתה תצוה, עטר"ת) בחי' חכמה ואבא עילאה מקננא באצ"י, הרי בכללות אצ"י הוא הביטול דחכמה כו'. והיינו כמ"ש בזהר ע"פ אין אמר ואין דברים אמר דא לאו איהו כאמירין דעלמא דאשתמע ואמר זה הוא בלי נשמע קולם כו', ואמ"ר הוא אש רוח מים, דהיינו בחי' רוח רעש ואש והוא בבחי' קלא דלא אשתמע כו', ועמ"ש מזה באורך בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב. ויובן זה עפ"מ כמ"א בענין רצוא ושוב ומטי ולא מטי, דרצוא ושוב הוא שהרצוא הוא בבחי' יציאה ממהותו ושוב הוא ששב ובא אל מהותו, ומטי ולא מטי הוא רק בבחי' התפשטות והעדר התפשטות לא בבחי' יציאה ממהותו כו'. ומבואר שם

דבמדרי' שבבחי' נבדל הו"ע רצו"ש, היינו בבחי' יציאה ממהות למהות, ובמדרי' שבבחי' קירוב הוא רק בבחי' מטולמ"ט כו'. וזהו ג"כ בחי' הרצו"ש דאצי' (ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו, ושם מבוי' כן בבחי' הכתר כו') דע"ס דאצי' הן בבחי' רצו"ש, ומבוי' במ"א הקושי' איך שייך רצו"ש בע"ס שהן אלקות ומאיר בהם אוא"ס ב"ה, אלא דהרצו"ש דאצי' הוא בבחי' מטי ולא מטי כו'. וכמו"כ בנשמה שהיא באצי' דהרצו"ש שלה בבחי' מטולמ"ט כו'. וזהו שהיא בבחי' בלי נשמע קולם, דכאשר הרצוא הוא בבחי' יציאה ממהות למהות ה"ז בבחי' רעש והתפעלות, אבל כאשר אינו בבחי' יציאה ממהותו אינו בבחי' רעש כלל כ"א בחשאי בבחי' ביטול פנימי ועצמי כו'. ולכן שירת הנשמות אינה נשמעת כו'. וזהו שאו' בשמו"ע וקדושים בכל יום יהללוך סלה, דאחר שאו' קדושת המלאכים אומרי' עוד וקדושים בכל יום כו', והלא יש זמן ועת קבוע לאמירת קדוש, ומה"ע יהללוך סלה. אך זה קאי על קדושת הנשמות. דשירת המלאכים שאו' קדוש וברוך יש ע"ז זמן ועת קבוע, דמלאכים להיותם נתפסים במקום ה"ה נתפסים ג"כ בזמן, דזמן ומקום שניהם מחודשים. אבל הנשמות אינם בבחי' מקום וזמן, וע"כ יהללוך סלה, בלי הפסק כו'.

ג) **והנה** המלאכים יודעים שמעלת ומדרי' הנשמות למעלה הרבה ממעלתם ומדריגתם, אך זהו הנשמה כמו שהיא למעלה קודם שמתלבשת בגוף, אבל כמו שירדו למטה ונתלבשו בגוף גשמי ונה"ב, הרי נתעלם אור הנשמה, ומצד הגוף ונה"ב יכול להיות להיפך ח"ו, ע"ז טענו שמעלתם גדלה שהגוף שלהם הוא גוף רוחני. והתשובה היא דנשמה שהיא מפנימיות העולמות, היינו בבחי' אצי' תתלבש בגוף גשמי דוקא, וע"י עבודת הנשמה בגוף הגשמי תמשיך מדרי' עליונה וגבוה יותר, וע"ז תושלם הכוונה דנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'. וכמו שמצינו בבהמק"ד שהי' בנין גשמי מדומם והי' בו גילוי בחי' עצמות א"ס, וכדאי' במד"ר באתי לגני לגנוני, דעיקר שכינה בתחתונים היתה כו'. וידוע שזהו גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהגילוי שבעולמות כו', וכמ"ש במ"א. וגילוי זה הי' בבהמק"ד כו', וכמ"ש הן השמים ושמי השמי' לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה, והיינו מה שבנין עולמות העליונים ואפי' שמים ושמי השמים לא יכלכלוך ה"ז שורה בבית הזה כו', וכמא' צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, דפי' צמצום שכינתו היינו בחי' צמצום העצמות שיהי' במקום הזה כו', וכמ"ש במ"א. וזהו דבנין בהמק"ד הי' ע"י שלמה, דבימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא, וידוע שזהו לא רק שלימות החסרון והמיעוט כ"א מדרי' עשיר, שזהו גילוי בחי' עצמות א"ס במל', וכמ"ש במ"א, וגילוי זה הי' בבהמק"ד כו'. וכן בנין שילה הי' בו יתרון מעלה על המשכן, וכמ"ש כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואמרז"ל זו שילה. וההפרש בין המשכן ובנין שילה הי', שהמשכן היו היריעות על עצי שטים ובנין שילה הי' מאבנים ומכוסה ביריעות המשכן, כדאי' במשנה פ"ד דזבחים והרמב"ם ריש הל' בית הבחירה. והיינו להיות דומם שרשו למעלה יותר, היינו בבחי' מקיף למקיף, דצומח אינו מגיע למעלה כ"כ. ועמ"ש בתו"א בד"ה ויגש איליו, קורות בתינו כו'. וע"ז הי' בשילה גילוי מדרי' עליונה יותר,

וזהו שנק' מנוחה, וכמו שלמה שנא' בו הוא יהי' איש מנוחה כו'. וכמו"כ האדם גופו הוא בחי' דומם וכידוע דגוף האדם חלוק מגופי הבע"ח שהן במדרי' צומח, וכמ"ש תוצא הארץ נפש חי' דבקומתן נבראו כו', וגוף האדם הוא דומם וכמ"ש וייצר ה' אלקי' את האדם עפר מן האדמה, וכת"י גלמי ראו עיניך כו' שעה ראשונה צבר עפרו כו'. ולכן נשתנה אופן יצירת האדם מכל הבע"ח שכולם יצאו נפשם וגופם כאחת, שז"ע תוצא הארץ נפש חי' שבצביונם נבראו ובקומתן נבראו כו', משא"כ האדם תחלה נעשה גופו דומם עפר מן האדמה ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו'. וה"ז שפלות אל האדם שגופו הוא מדומם, ושיהי' תחלה בלא חיות ואח"כ ניתן בו הנשמה כו'. אך זהו למעלתו, דנשמתו היא בחי' מדבר וגופו דומם, ע"כ לא יצאו כא'. דכל הבע"ח גופם ונפשם הוא צומח וחי שהן סמוכין זל"ז בלי הפסק מדרי' ביניהם, אבל מדבר ודומם הם רחוקים זמ"ז, ע"כ לא יצאו כא'. ובשרשם למעלה דצח"מ הן נגד ד' אותיות הוי' דצומח וחי הן בחי' ו' וה' ראשונה הסמוכה לו', ומדבר הוא בחי' יו"ד וקושי", דמדבר הוא בחי' חכ' וכתר, והיינו בחי' עצמות החכ', וכמו האותיות שהן מקדמות השכל למעלה משכל גלוי, ושרשם בעצם הנפש שהנפש מליאה אותיות כו' כידוע ומבו' במ"א. וזהו דמדבר הוא עצמות החכ' ובחי' כתר כו', ודומם הוא ה' אחרונה דש' הוי'. ולכן לא יצא נשמתו וגופו כאחת כו'. אמנם המשכת הנשמה שבבחי' מדבר היא דוקא בדומם, ה' אחרונה, משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא כו'. דהנה מהחכ' ולמטה הוא סדר השתל' (היינו מבחי' חיצוניות החכ' כו') בינה מהחכ' וז"א מהבינה ה"ז בבחי' השתל', ובחי' מל' אינו בבחי' השתל' מפני שהמל' היא בבחי' הבדלה ע"כ אינו בבחי' השתל' כו'. וכמו שהחכ' היא מאין כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו', כמו"כ מל' היא ג"כ מאין כו'. וזהו דאבא יסד ברתא, דבחי' חכ' ומל' יש להם שייכות זל"ז, משום דכמו שהחכ' היא מאין כמו"כ המל' היא מאין כו'. ויש יתרון בבחי' * שיש בה כח האין, שהרי מל' מהווה מאין ליש, שלא יש כח זה בחכ' כו'. והיינו מפני ששרש המל' הוא מרדל"א, וכמ"ש בע"ח דהט"ס הן מא"א ושרש המל' מרדל"א כו'. וזהו אני ראשון ואני אחרון, אני אותיות אין, והיינו בחי' אני שבאין כו', וכמ"ש במ"א, וע"כ המל' מהווה מאין ליש כו'. וז"ע נעוץ תחילתן בסופן, דנעיצת התחלה הוא בסוף דוקא כו', וזהו ג"כ דהנשמה שהיא בבחי' מדבר באה דוקא בגוף דומם כו'. וטעם וסבת הדבר הוא דתכלית הכוונה בבריאת האדם הוא בכדי שיתקן ויעלה כללות דצ"ח ע"י שהן נטפלים איליו לחם לאכול ובגד ללבוש, והוא עובד את ה' בכח זה כו'. ועד"מ כלי הגבהה הנק' ליווער צריכים לעמוד תחת קורה התחתונה ואז נגבה כל הכותל, כמו"כ בכדי שיעלה האדם הדצ"ח צריך שהנשמה שהיא למעלה במדרי' תבוא בגוף שהוא למטה במדרי' ושיהי' ביטול היש הגשמי דוקא, שזה הי' הכוונה שיהי' ביטול היש, וכמ"ש אשר ברא אלקים לעשות לתקן כו'. ועי"ז דוקא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס ונשלם הכוונה דנתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'.

(* כ"ה בנוכ"ק, ואוצ"ל: בבחי' מל'.

ד) וזהו ג"כ ענין התיקון שהוא בחי' ביטול היש לאין. דהנה ענין התיקון הוא יחוד אורות וכלים שזהו בחי' אין ויש שהאור הוא הארה מאוא"ס ב"ה שזהו בחי' אין והכלי היא בחי' יש חו"ב חו"ג כו'. ויחוד אורות וכלים הוא ע"י ביטול הכלים, שע"י שהכלי היא בבחי' ביטול היש עי"ז היא כלי אל האור כו'. דבתהו לא הי' יחוד אורות וכלים מפני שהכלי לא הי' בטל ונכלל באין, ובתיקון ע"י ביטול היש של הכלי הוא יחוד אורות וכלים כו', וכן התכללות חו"ג הוא ע"י ביטול היש כו'. וידוע דתיקון בשרשו למעלה מתהו, והיינו דהכוונה בעצמות הוא שיהי' ביטול היש ועי"ז נמשך מבחי' עצמות א"ס, שע"י היחוד והתכללות דתיקון נמשך מבחי' אנת הוא שלימותא דכולהו כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דוהניף, וכמו"כ באדם שהכוונה היא שיהי' ביטול היש לאין ועי"ז נמשך מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מכל האורות והגילויים כו'. וז"ש צחוק עשה לי אלקים, שע"י ש' אלקים שמהווה מאין ליש עי"ז דוקא הוא בחי' הצחוק והתענוג העליון כו'. והוא מפני שכך עלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו מביטול היש ואתכפי' סט"א. וזה כל עבודת האדם למטה להיות בבחי' ביטול היש ואתכפי' סט"א ע"י עבודה שבלב, ובפרט ע"י המצות להיות סור מרע ועשה טוב בפו"מ, והו"ע בטל רצונך מפני רצונו, שזהו ביטול היש כו'. וידוע שבכל מצוה יש כפי' פרטיות שכופה הישות שלו כו', וזהו שנא' במצות ועשיתם אותם, מעלה אני עליכם כאילו עשאוני, שהו"ע תיקון הכלים למעלה שזו"ע רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא. והלא כבר נאצלו הכלים ומה"ע תיקון הכלים, אך זהו זיכוך הכלים שיקבלו גילוי אור עליון יותר כו'. והוא שע"י ביטול היש למטה שע"י המצות עי"ז הוא שנעשה תיקון הכלים למעלה כו'. ובמעמ"צ גופא העיקר הוא שיהי' בבחי' קבעומ"ש שע"י ממשיכים מא"ס בעל הרצון שלמעלה מהמצות עצמן שהן בחי' רצה"ע כו'. וזו"ע שהקדימו נעשה לנשמע שע"י ביטול זה המשיכו מבחי' בעל הרצון כו', וכמ"ש במ"א. והיינו שע"י ביטול היש הגשמי שבעוה"ז שנמשל לחשך הלילה ממשיכים מבחי' ישת חשך סתרו הוא בחי' העלם העצמי דא"ס שלמעלה מבחי' מקור האור כו'. וז"ש לויתן זה יצרת לשחק בו לויתן הוא ל' התחברות, והיינו התחברות היש אל האין, יצרת לשחק בו, שנעשה עי"ז בחי' השחוק והתענוג למעלה, שחוק בגימ' ב"פ אור, והיינו בחי' אור שהחשך נעשה אור, וזהו ב"פ אור בחי' אור וגילוי, ובחי' חשך שנעשה אור כו' שזהו בחי' תוס' אור בהאור כו'. וזהו שהוסיפה על המאורות, שהמשיכה תוס' אור בבחי' מאה"ג כו' דשרה היא בחי' מל' וקודם המיעוט היו שני המאה"ג, דבחי' מל' היא ש' אלקים לא הי' מעלים ומסתיר על ש' הוי' ולא הי' התהוות היש כלל כ"א היו עולמות שבבחי' ביטול כו'. וע"י המיעוט שירדה המל' להיות ראש לשועלים שתהי' מקור לבי"ע ויהי' התהוות בחי' יש ומציאות כו', עי"ז דוקא הוסיפה על המאורות, דבעצמות א"ס הושרש הכוונה בביטול היש דוקא, ועי"ז נמשך גילוי אור חדש מבחי' עצמות א"ס, שזהו תוס' אור בבחי' מאה"ג כו'. וזהו שאמרו אל תהי' ברכת הדיוט קלה בעיניך, דע"מ נק' מילין דהדיוטא, וברכת הדיוט הוא הבירורים הנעשים בהדברים הגשמיים שנתהוו מע"מ, וכדאי' בזהר ברוך ריבויא

דעילאי ותתאי, והיינו הברכה בריבוי העלאת הנצוצות, וכמ"ש בלק"ת ד"ה כה תברכו ועז"א אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, שע"ז דוקא נמשך מדרי' עליונה יותר כו'. והוא כענין מ"ש בית יעקב לכו ונלכה באור הוי', דפי' באור הוי' הוא תוס' אור בש' הוי' מבחי' עתיק. ובית יעקב דוקא הוא שממשיכים זה, בחי' יעקב עבדי, שהו"ע אתכפי' ומעשה המצות בפו"מ, שע"ז ממשיכים תוס' אור בש' הוי' כו'. וז"ע מעשיו מרובין מחכמתו, היינו הברור ואתכפי' סט"א שנעשה ע"י המצות, וע"ז דוקא חכמתו מתקיימת, שנמשך תוס' אור בחכ' כו'. וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה, היינו לידע איך לעשות המצות. וגם כמו שהמצות הן בחי' רצה"ע, ומ"מ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, ע"ד והחכ' תחי' בעלי', שהרצון הוא בעלי' של חכ', וע"י החכ' יודעים איך הוא הרצון כו'. והעיקר הוא המעשה, דלא המדרש עיקר אלא המעשה בפו"מ, שע"ז נמשך תוס' אור בחכ' כו'. וזהו כל שמעשיו מרובין מחכמתו מתקיימת, כי תכלית הכוונה הוא ביטול היש ואתכפי' סט"א שע"ז הוא ההמשכה מבחי' עצמות איס' והתחתונים נעשים כלים לזה (וכמשנת"ל באופן הא' דמעשיו מרובין, שע"ז נעשה צחצוח הכלי מבפנים כו' וכמו"כ הוא ע"י הברורים כו') ונשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו', וע"ז הוא שירדה הנשמה למטה, דהנשמה היא בחי' מדבר וירדה ונתלבשה בבחי' דומם בכדי להיות ביטול היש כו', ועיקר ביטול היש הוא ע"י המצות שנתלבשו ג"כ בדברים גשמיים דוקא להיות סו"מ וע"ט בפו"מ, שזהו כללות ענין המצות, ובכל מצוה יש כפי' פרטיות כו', וכמו"כ קיום המצות בדרך קב"ע כו', וע"ז חכמתו מתקיימת שנמשך תוס' אור בחכמה כו'.

בס"ד ש"פ בהר, עטר"ת.

את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'. אומרו שבתותי ל' רבים משמע שתי שבתות, וכן משמע מפסוק ושמרו בני' את השבת לעשות את השבת, דושמרו בני' את השבת הוא שהשבת כבר ישנו רק צריכים לשמור אותו, ואחר שמירת השבת יש עוד שבת שנצטוונו לעשות אותו. וצ"ל מה"ע השתי שבתות. גם צ"ל דבפסוק ושמרו בני' הוא שהשבת הא' הוא בשמירה והשני הוא לעשותו, ובפסוק את שבתותי תשמרו הוא שהן בשמירה, דהיינו דשני השבתות צריכים שימור כו'. והענין הוא דהנה כתי' ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו כו' וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו כו'. וממ"ש ויכל אלקים ביום השביעי משמע דמקצת יום השביעי עשה מלאכה, ובאמת הרי נגמר כל המלאכה ביום הששי וביום השביעי שבת, וכמ"ש וישבות ביום השביעי כו'. וזה א' מהששה דברים ששינו לתלמי המלך וכתבו ביום הששי, ומה"ע ויכל אלקים ביום השביעי. ובמד"ר נחלקו בזה גניבא ורבנן, גניבא אומר משל

לאחד שעשה חופה ציירה וכיירה מה היא חסירה כלה שתכנס לחופה, כך מה העולם חסר שבת, דשבת היא בחי' כלה וכמש"א בואי כלה, לכה דודי לקראת כלה כו'. נושא הענין הוא דחופה הוא עולמות ב"ע, שזהו העולם שנברא, וכלה היא בחי' מל' דאצי', וכלה שתכנס לחופה היינו המשכת מל' דאצי' בבי"ע. וזהו ויכל אלקים ביום השביעי ויכל ל' כלה, והוא ההמשכה שנמשך ביום השביעי. דהגם שעולם נגמר בששי היינו עולמות ב"ע שהבריאה נגמרה בששי, הנה המשכת האצי' שזהו העיקר שיהי' גילוי אצי' בבי"ע זהו ביום השביעי כו'. והגם דאדה"ר אמר ביום הששי ה' מלך גיאות לבש, שקבל עליו עול מלכותו ית' והמשיך בחי' המל' מ"מ ההמשכה והגילוי הי' ביום השביעי כו'. ולפי"ז החופה למטה ממדרי' כלה, והלא ידוע דהחופה למעלה מהכלה דחופה היא בחי' מקיף ע"ג חתן וכלה. וצ"ל דחופה היא בחי' בינה וכמ"ש כי על כל כבוד חופה, שיש בחי' כבוד נברא וכבוד נאצל, ועל כל כבוד, יש בחי' חופה ומקיף, והוא בחי' בינה וכמ"ש בלק"ת ע"פ זה. וכלה שתכנס לחופה היא בחי' מל' שעולה מבי"ע לאצי', שאז הוא המשכת המקיף מבחי' בינה וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, דדוקא ביום חתונתו בחי' יחוד ז"א ומל' אזי נמשך העטרה שזהו בחי' ת"ת דאי' שנעשה כתר ועטרה לזו"ג כו'. ורבנן אמרי משל למלך שעשה טבעת מה היא חסירה חותם, כך מה העולם חסר שבת, דחותמו של הקב"ה אמת, ובסוף מע"ב כתי' אשר ברא אלקים לעשות, ס"ת אמת. דבשבת מאיר ונמשך בחי' אמת, הו"ע ואמת הוי' לעולם, דש' הוי' הוא אמת, והלא גם שארי השמות הן אמת, רק ש' הוי' הוא ש' העצם, היינו שהוא בחי' גילוי מן העצם. דכל השמות הגם שרשם* ג"כ מבחי' עצמות אינם בחי' גילוי מן העצם. שהרי השמות אל אלקים כו', הן בהכלים, דשרשן מבחי' כח הגבול שבא"ס שזהו בחי' כח ההעלם והגבלה, שזהו לא בבחי' גילוי מן העצם כו'. וש' הוי' הוא בחי' האור שהוא בבחי' גילוי מן העצם. וע"כ נק' אמת, שזהו כמו העצמות בבחי' א"ס כו'. ובפרטיות הוא דש' הוי' נק' אמת להיותו בחי' ד"ע. דש' אלקים הוא בחי' ד"ת שזהו דעת הנבראים. אבל ש' הוי' הוא בחי' ד"ע שזהו הדעה העליונה שלמעלה יש ולמטה אין שהיא הדיעה האמיתית כו'. וזהו ג"כ לפי שש' הוי' הוא האור שבבחי' דביקות, ע"כ נרגש בו העצם איך שהוא היש האמיתי וכולא קמי' כלא כו', שז"ע ואין זולתך מלכנו לחיי עוה"ב, דקאי על ג"ע ששם הוא בחי' אין זולתך כו'. דאין ערוך לך בעוה"ז, דבהתהוות היש אנו יודעים שאין ערוך לך, כי התהוות היש א"א להיות בדרך ערך שאז הי' הכל בבחי' רוחני, ובכדי שיהי' התהוות היש הוא בדרך אין ערוך כו'. ולולא התהוות היש לא היינו יודעים ענין דאין ערוך לך (דהתהוות האור לכאן) הוא בבחי' ערך שה"ה מעין המאור כו', ובאמת ג"ז בדרך אין ערוך, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו'. רק שבהאור אינו נרגש שהתהוותו הוא בבחי' אין ערוך כו'). ובהתהוות היש יודעים שהתהוותו הוא בדרך אין ערוך. ומזה אנו יודעים שהכל הוא בדרך אין

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שרשם.)

ערוך דמהתהוות עוה"ז יודעים אנו ענין אין ערוך כו'. ואין זולתך לחיי עוה"ב, דבג"ע מאיר גילוי הקו, וכמ"ש במ"א בענין את קשתי נתתי בענו, דבר המוקש לי כו'. ובהאור הוא בחי' אין זולתך, שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו'. וז"ע ואמת הוי' לעולם, דגילוי זה הוא בשבת, שבת להוי'. דבמע"ב נא' ש' אלקים דל"ב פעמים אלקים* במע"ב ואינו נזכר ש' הוי', ובשבת הוא גילוי ש' הוי', וכמ"ש שער החצר הפנימית כו' סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, ימי המעשה וביום השבת ר"ת הוי'. דבששת ימי המעשה ה"ז סגור ונעלם, וביום** יפתח בגילוי שמאיר גילוי ש' הוי', וז"ע החותם כו'. וי"ל דלדעת גניבא הוא שבשבת נמשך בחי' אור מקיף בחי' סוכ"ע. ולדעת רבנן הוא שנמשך בחי' אור פנימי, רק שהוא בחי' פנימיות האור. דהתהוות העולמות הוא ג"כ מהארת ש' הוי' בש' אלקים, רק שהוא בחי' חיצוניות האור שבא בבחי' העלם והסתר בש' אלקים, ובשבת הוא גילוי ש' הוי' היינו בחי' פנימיות האור שמאיר בגילוי כו', וי"ל שז"ע החותם. דהנה ענין החותם הוא שלא יהי' שליטת ואחיות החיצונים, וכמו שחותמין אגרת שלא ישלטו בו ידי זרים וכמו"כ ענין החותם ברוחניות הוא שלא יהי' אחיות החיצונים כנודע. והנה בש' אלקים הרי יש אחיזה, שז"ע אדמת בני חם שיונקי' ממ"ח צירופים האחרונים דש' אלקים, וכמו"כ בבחי' ד"ת יש אחיזה, דד"ת הוא בחי' עה"ד טו"ר, דלהיות שזהו שבבחי' השגה, עם היותו השגה אלקית יש משו"ז מקום גם להשגה אחרת כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דמי מנה. ואפי' מבחי' האו"מ שייך ג"כ יניקה, וכידוע דשם כחשיכה כאורה, וכמ"ש אחוריהם אל ההיכל כו', וכמא' הני מאני דרבנן דבלי מנייהו כו'. אבל בבחי' אור ככלל וכ"ש בבחי' פנימיות האור אינו שייך אחיזה. וכידוע דד"ע הוא בחי' עה"ח שלא יש שם תערובות כלל, ולא יש שם אחיזה כלל כו'. וכאשר מאיר גילוי ש' הוי' אזי משם אורידך נאום הוי', שלא יוכלו לקבל גם מהמקיף, כי גם המקיף נמשך בפנימיות כו' כנודע, ע"כ זהו בחי' החותם כו'. עו"ש במד"ר ומה נברא בו אחר ששבת שאנן ונחת שלוה והשקט. ולכאו' אינו מובן מה"ע מה נברא אחר ששבת, אם נברא הרי לא שבת, וענין פי' שבת הוא שביתה מהבריאה כו'. אך הענין שזהו ע"ד מ"ש אשר ברא ששון ושמחה כו', דמה שייך בריאה בששון ושמחה. ומבו' במ"א דברא הוא ל' גילוי וכמארז"ל חיישינן שמא הבריא דלחד פירושא ברש"י הוא שמא יצא לחוץ, והוא מל' וברא אותהן בחרבותם. וזהו אשר ברא ששון, גילוי בחי' ששון כו'. וכמו"כ כאן אומרו מה ברא אחר ששבת שאנן ונחת כו', שהן דברים שלא יתכן עליהם ל' בריאה, והפי' הוא מה נתגלה אחר ששבת, עו"א שאנן ונחת שלוה והשקט, שזהו מה שנתגלה אחר השביתה כו'. ואח"כ כתי' וישבות ביום השביעי, וכ' המזרחי שזהו ששבת גם משאנן ונחת שלוה והשקט. ונמצא יש ג' ענינים בשבת, הא' ויכל אלקים ביום השביעי שנשלם מה שהעולם הי' חסר, דלדעת גניבא הוא גילוי האו"מ ולדעת רבנן

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: אלקים נא'.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: וביום השבת.

הוא בחי' חותמו של הקב"ה אמת. והב' מה שנתגלה אחר ששבת, בחי' שאנן ונחת שלוה והשקט. והג' וישבות ביום השביעי ששבת גם מזה כו'.

ב) ולהבין זה ילה"ק מ"ש ושמרו בני" את השבת לעשות את השבת. דפי' ושמרו בני" את השבת הוא השבת שכבר ישנו ורק צריכים לשמור אותו. ולעשות את השבת הוא שנש"י עושין את השבת. וצ"ל מה"ע לעשות את השבת שעושין את השבת. וכן כתי' זכור את יום השבת לקדשו שצריכים לקדש את השבת. והלא שבת מיקדשא וקיימא, ואינו דומה לקדושת יו"ט דישאל אינון דקדשינהו לזמנא וכמ"ש אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם אתם כתי' אפי' מוטעים אפי' שוגגים כו', אבל שבת מיקדשא וקיימא. ולכן ביו"ט חותמין מקדש ישראל והזמנים משום דישאל אינהו דקדשינהו לזמנא. אבל בשבת אינו חותמין מקדש ישראל והשבת כ"א מקדש השבת, משום דמיקדשא וקיימא. וא"כ מה"ע לקדשו ולעשות את השבת. והרמב"ן ז"ל ע"פ זכור את יוה"ש לקדשו כ' שצריכים לקדש אותו בדברים, והו"ע הקידוש בשבת שהוא מצוה מהתורה ושהוא ע"ד מ"ש ביובל וקדשתם שנת החמשים שנה. ולכאו' אינו דומה ליובל שתלוי בקידוש ב"ד שהב"ד אומר מקודש, אבל שבת מיקדשא וקיימא. אך הענין הוא דביובל יש ג"כ ב' מדרי', יובל בעצם ומה שהב"ד מקדש את היובל. והענין הוא דהנה כתי' וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים, דשבע שנים הן ז' מדות, ושבע שבתות שנים הן זפ"ז מ"ט. ויובל היא שנת החמשים בחי' בינה שקדוש ומובדל מהמדות שזהו בחי' המוחין שמובדל מהמדות. דהנה המדות הן אל הזולת וכמו מי שהוא חסדן ורחמן הוא כשיש זולת על מי לרחם ולהתחסד דעל עצמו אינו שייך ענין הרחמים והחסדים. וכמו אאע"ה שהי' נדיב בגופו ובנפשו ובממונו שהי' איש הטוב והחסד בעצם ומ"מ פעולת החסד הוא דוקא כאשר יש למי להשפיע חסדו. וכאשר לא היו עוברים ושבים נצטער ע"ז. אבל מוחין יכולים להיות גם בלא הזולת שיושב לעצמו ומשכיל השכלות ובכדי לבוא על דבר שכל או לעיין בענין שכלי הזולת מבלבל וצ"ל דוקא לעצמו. ובד"כ גם כשהוא לעצמו יוכל להתוסף בו ריבוי חכ' וכמו רשב"י שהי' במערה י"ג שנה וניתוסף לו ריבוי חכ' שלא בערך כלל, וכדאי' בגמ' דשבת דכד הוה מותיב רשב"י הוי פריק רשב"י י"ב פירוקא ואח"כ כד הוה מותיב רשב"י הוה פריק רשב"י כ"ד פירוקי הרי נתעלה משואל למושב* ובכפלים, הרי שניתוסף בו ריבוי חכ' הגם שהי' בפ"ע רק עם ר"א בנו שאין** בדרך השפעה כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה, דמדות הן לצורך העולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכתי' זכור רחמין וחסדיך כי מעולם המה דרחמים וחסדים הן לצורך העולמות כו'. אבל בחי' המוחין הן למעלה מהעולמות וכמא' אלפים שנה קדמה תורה לעולם, בחי' אאלפך חכ' אאלפך בינה קדמה כו'. הרי שבחי' המוחין מובדלים מבחי' המדות כו'. ויובל הוא המשכת בחי' בינה וכמ"ש ונהר יוצא מעדן מה שמו דההוא נהר יובל שמו, דהנהר הוא בחי' בינה, וז"ע היובל כו', ובפרטיות הוא בחי' שער הנו"ן

(* אוצ"ל: למשיב.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שאין זה.

דבינה. דמ"ט שע"ב הן שנמשכין למדות, ושעה"נ זהו עיקר המדרי" שקדמה לעולם כו', וזהו בחי' יובל בעצם. וענין הקידוש דב"ד מקדש את היובל היא ההמשכה דבחי' חכ' שנק' קדש וכמא' קדש מלה בגרמי'. וז"ע קידוש היובל, המשכת בחי' חכ' בבינה כו'. דחכ' היא למעלה גם משעה"נ דבינה, ולכן במשה אי' לעליונים נדמה להם למטה, דקבורתו של משה הוא בשעה"נ דבינה. דותחסרהו מעט מאלקים מבחי' אלקים דבינה, דמ"ט שערים נמסרו למשה ושעה"נ לא השיג, ובעת הסתלקותו השיג בחי' שעה"נ דבינה, וזהו קבורתו שנתעלה בבחי' שעה"נ כו'. וזהו ולא ידע איש קבורתו, כי שעה"נ הוא בחי' ומדרי" שקדמה לעולם כנ"ל, וע"כ זהו בחי' ולא ידע כו', ומ"מ לעליונים בחי' חכ' נדמה להם למטה, כי החכ' למעלה מזה כו'. וזהו שהב"ד אומר מקודש היינו המשכת בחי' חכ' בבינה כו'. וכמו"כ הוא בשבת דששת ימי המעשה הן בחי' ששה מדות ואי' בזהר שית יומין ושביעאה עליהו, והיינו שבת שהוא שביעאה בחי' בינה, והוא שבת דמיקדשא וקיימא. ובוה יובן מה ששבת נק' יום השביעי, והלא מששת ימי בראשית עד עכשיו כמה רבבות ימים, מפני מה נק' כל שבת יום השביעי. ואינו דומה לחדשים, דתשרי נק' חודש השביעי, דענין החדשים הן בהילוך וסיבוב הירח שהסיבוב הוא ב"ב חדשים, ע"כ נק' תשרי חודש השביעי, אבל בימים אינו שייך זאת, ומפני מה כל יום שאחר השבת נק' יום ראשון ושבת הוא יום השביעי. אך זהו משום דהתהוות העולם הי' בששה מדות וכמ"ש ששת ימים עשה ה' ולא נא' בששת ימים כ"א ששת ימים, שהמדות נשפלו בהעשי' דכל יומא עביד עבידתי' יום ראשון חסד יום שני גבו' יום שלישי ת"ת כו'. וכמו עד"מ אומן העושה מלאכה הרי שכלו ומדותיו נשפלים בהעשי', וכאשר שובת ממלאכתו הוא החזרת הכחות למקומן כו', וכמו"כ הוא הדוגמא* דהמדות ירדו ונתלבשו בדבור ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה שזהו ההשפלה בבחי' עשי' כו'. ולכן נק' ששת ימי החול וימי המעשה משום שנשפלו בעשי', וכדאי' בזהר מ"ט איקרין ימי חול משום דבהון שרי למיעבד עבידתא כו'. ובשבת הוא עליית המדות, ואזי מאיר בהם בחי' המוחזין כו'. וכן הוא בכל יום הוא שנמשך אותה המדה שנמשכה בשימ"ב כו' דהמחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב, ע"כ בכל יום א' מאיר מדת החסד וביום ב' בחי' הגבו' וביום ג' הת"ת כו'. ובשבת הוא העלי' כנ"ל. וזהו שית יומין ושביעאה עליהו, שתמיד הולך וסובב כך כו'. ולכן כל יום שבת הוא יום השביעי כו', וזהו שבת דמיקדשא וקיימא. וענין לקדש את השבת הוא להמשיך בחי' החכ' שנק' קדש וכמו וקדשתם שנת החמשים, שבחי' יובל בעצם הוא בחי' בינה והקידוש הוא להמשיך בחי' החכ' כמו"כ שבת בעצם הוא בחי' בינה ולקדשו הוא המשכת בחי' החכ' כו', וע"ד מ"ש וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה דהעבודה הוא להמשיך תוס' אורות, והרי כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שנמשך מבחי' נהר בג"ע, והעבודה היא להמשיך מדרי' שלמעלה מבחי' הנהר כו'. כמו"כ ענין לקדשו דגבי שבת הוא ג"כ להמשיך בחי' החכ' שלמעלה מהבינה

* (כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הדוגמא למעלה.

כו'. וזהו דאי' במד"ר ע"פ וינחהו מצות שבת מסר לו כמד"א וינח ביום השביעי, דהכל הוא ענין א'. וזהו לעשות את השבת דנש"י עושיין את השבת, היינו שממשיכים בחי' החכ' שנק' קדש כו'.

ג) **אמנם** ע"י מה ממשיכין ועושיין את השבת, הנה אמרוז"ל ע"פ בראשית ברא בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית, דכללות התהוות העולמות והתהוות כל ההשתל' הוא בשביל ישראל ובשביל התורה. דהנה נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, דתכלית הכוונה בברה"ע הוא להיות לו ית' דירה בתחתונים שזו היא הכוונה המורשת בעצמות א"ס ב"ה. ולכן צ"ל מציאות התחתונים, ולא הי' הכוונה בשביל עולמות העליונים וכמ"ש בסש"ב פל"ו, אלא בשביל העולמות שנתהוו מאין ליש עד עולם התחתון שהוא היותר תחתון ושפל במדרי' שהוא יש גשמי. ובהו הוא עבודת נש"י באתכפי' סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא, שעז"נ ששת ימים תעבוד. דלית פולחנא כפולחנא דרחימותא בהתעוררות אוה"ר ובקיום המצות בביטול כל רצונותיו שיהי' בבחי' רצון א' לה' לבדו. וז"ע הק"ש שאו' ה' אחד, ואי' בזהר למס"נ באחד. ולכאו' והלא מס"נ הוא באו' ובכל נפשך שאמרו במשנה אפי' נוטל את נפשך. אך הענין דמס"נ באחד אין זה המס"נ בכח כמו שהוא בפועל שזהו באו' ובכל נפשך. והמס"נ באחד הוא ביטול הרצונות שמבטל כל רצונותיו להיות בבחי' רצון פשוט לאלקות. והוא ע"י ההתבוננות בפ"ר דק"ש שמע ישראל שמע ל' הבנה והשגה שמתבונן איך שהוי' אלקינו הוא הוי' אחד. אחד הח' הוא ז"ר וארץ וד' רוחות העולם. דהגם שנתהוו ז"ר וארץ וד"ר העולם אוא"ס הוא יחיד ומיוחד, דהעולמות הן בטלים בתכלית שאינן תופסים מקום כלל לגבי עצמות. וז"ש אני ה' לא שניתי שלא יש שום שינוי כלל בין קודם שנתהווה לאחר שנתהווה אתה קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע, מפני שכל ההתהוות היא רק מהארה לבד שבאין ערוך לגבי עצמות ואינו תופס מקום כלל, דהעדר תפיסת מקום הוא ביטול במציאות כו'. וכמו"כ ההתבוננות בזה עושה ביטול גדול בנפש כו', וכמ"ש במ"א. וגם כשמעמיק דעתו ומחשבתו בענין הארה ועצמית, ואיך שהארה באין ערוך לגבי העצמות יהי' תגבורת התשוקה והצמאון לבחי' עצמות אוא"ס. וכ"כ הוא התגברות התשוקה עד שמתבטל כל רצון שהוא זולתו ית' כו'. וז"ע מס"נ, דהיינו מסירת הרצונות, דנפש הוא רצון, ומס"נ הוא ביטול כל הרצונות כו'. וזאת גופא היא דירה בתחתונים, שהתחתון שהוא שפל במדרי' יהי' פנימיות רצונו וחפצו לה' לבדו כו'. וגם שעיי"ז נמשך מבחי' עצמות אוא"ס, שע"י תוקף הרצון והתשוקה אל העצמות נמשך בחי' עצמות אוא"ס כו', וההמשכה היא ע"י התורה. וזהו שאו' בק"ש והיו הדברים האלה דבר"ת הכתוב מדבר. דהנה ידוע דתורה ונש"י הן בחי' חתן וכלה, דנש"י הן בחי' כלה מל' כלתה נפשי, דהיינו בחי' מס"נ הנ"ל, ועיי"ז הוא בחי' חתן חות דרגא, דהיינו בחי' המשכה שהיא ע"י התורה כו'. רק צ"ל ביטול הרצונות זרות, וכמא' הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא כו', דכאשר יש לבושים צואים שהן הרצונות זרות ומחדו"מ אשר לא לה' המה ה"ה הפסק כו'. וע"כ צ"ל ביטול

הרצונות ושיקשור מחדו"מ שלו בתורה כו'. וגם צ"ל הרצון לה' דהאומר אין לו אלא תורה כו', אלא צ"ל תפלה, והיינו בחי' התגברות הרצון והתשוקה אל העצמות שבוה גופא מתבטלים כל הרצונות זרות כנ"ל, ושיקשור מחדו"מ שלו בתורה, שע"ז הוא ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס כו'. וזהו דאי' במד"ת ע"פ ובתורתו יהגה יומם ולילה אמרו ישראל לפני הקב"ה רצונינו להיות יגיעים בתורה יומם ולילה אבל אין לנו פנאי (מפני טרדת הפרנסה) אמר הקב"ה קיימו מצות תפילין ואני מעלה עליכם כאלו אתם יגיעים בתורה יומם ולילה, כי הוקשה כל התורה לתפילין. והיינו דבתפילין מרומו ההמשכה. דע"י שאיש הישראלי מניח תפילין עושה למעלה דהקב"ה מניח תפילין, וענין הקב"ה מניח תפילין הוא כי יש קדש וקדוש. קדוש בוא"ו הוא בחי' סוכ"ע, דעם היות שזהו שאינו יכול להאיר בפנימיות רק בבחי' אור מקיף, מ"מ בחי' סוכב ומקיף הוא בערך העולמות, וכמו שהשמים מקיפים את הארץ דשמים לרום וארץ לתחת, מ"מ הרי השמים בערך הארץ, וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ בחי' סוכ"ע ה"ז בערך העולמו'. אבל קדש הוא שקדוש ומובדל לגמרי שאינו גם בבחי' סוכב ומקיף כו'. וזהו הקב"ה מניח תפילין המשכת בחי' קדש כו'. וז"ש שאו ידיכם קדש וברכו את ה', ידיכם הו"ע שמע ובשכמל"ו, יחו"ע ויחיות. שמע בחי' יחו"ע ה"ז יד ימין דוימינו תחבקני, וכמו אדם החובק את חברו שאינו מניחו ליפרד ממנו, כמו"כ בחי' יחו"ע שהוא בבחי' יחוד בתכלית כו'. ובשכמל"ו בחי' יחיות הוא יד שמאל. וכמ"ש בלק"ת ד"ה צאו"ר. גם ידיכם הוא ק"ש בכלל ותפילין וכמו שאמרז"ל ע"פ והמים להם חומם מימינם ומשמאלם, מימינם זו ק"ש ומשמאלם זו תפילין. וזהו שאו ידיכם קדש, ועי"ז וברכו את הוי', שנמשך תוס' אורות בש' הוי'. ובד"כ ק"ש הוא בחי' העלאה ותפילין הוא בחי' המשכה, ולכן כל הקורא ק"ש בלא תפילין, דק"ש ותפילין יש להם שייכות זל"ז שהוא בחי' העלאה והמשכה וכמ"ש בלק"ת בד"ה בפ' נסכים. והיינו שע"י המס"נ דק"ש ממשכים ע"י התפילין המשכת בחי' קדש כו'. וזהו שאמרז"ל תפילין דמארא עלמא מה כתי' בהו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, דלכאו' מה שייכות זה לתפילין. אך הענין הוא דהנה כתי' בני בכורי ישראל בנים אתם לה' אלקיכם, דנש"י הן בנים למקום, וברא כרעא דאבוה, וכמו הרגל שמעמיד את הראש, וכמו כשיש כאב בראש מקיזין דם ברגל או שמעמידין הרגל במים חמים או קרים לרפאות את הראש שהרי בהכרח שיש מחיות הראש ברגל, ועוד ביותר שהרי עי"ז מתוסף חיות בראש שמתרפא עי"ז. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה דנש"י הן בבחי' רגל, וע"י הביטול שלהם בעצם בבחי' ביטול לאלקות וע"י שהן בחי' גוי אחד בארץ שבעולם הפירוד ה"ה מייחדים יחודים להיות הכל בבחי' ביטול לאלקות ה"ה ממשכים תוס' אורות למעלה בבחי' ראש דהיינו בחי' תפילין שלמעלה דהקב"ה מניח תפילין, דהיינו המשכת בחי' קדש כו'. וענין המשכה זו, הנה בד"כ קדוש ו' הוא בחי' ז"א שבבחי' סוכב ומקיף על בחי' מל', וכמו המדות שמקיפים לדבור, וקדש הוא בחי' המוחין בכלל. ובפרטיות קדוש ו' הוא בחי' בינה שזהו בחי' קדוש לגבי ו'.

וכידוע דבינה מקור כל המקיפים כו'. וקדש הוא בחי' חכ' מלה בגרמי' כו' כנ"ל. אמנם בכללות בחי' קדש וקדוש זהו ב' מדרי' שבכתר עתיק ואריך. דאריך הוא בחי' סובב ומקיף, רק שהוא בערך הפנימי שהרי זהו ראש ומקור הנאצלים כו'. ועתיק הוא בחי' קדש להיותו בחי' תחתונה שבעצמות כו'. וזהו הקב"ה מניח תפילין המשכת בחי' קדש, היינו בחי' פנימיות הכתר כו'. וזהו בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה, שע"י נש"י והתורה, והיינו ע"י מס"נ דק"ש וע"י התורה ותפילין הוא המשכת אוא"ס למטה, שהו"ע דירה בתחתונים כו'. והנה תפילין הוא שהמשכה היא בבחי' מקיף, וזהו שהתפילין בולטין ע"ג הראש, ובשבת הוא שנמשך בפנימיות, וכמ"ש בפע"ח דכל ההמשכות שבחול הן בבחי' מקיף נמשך בשבת בפנימיות כו', וז"ע וקראת לשבת ענג. דהנה ענג הוא בחי' פנימיות הכתר, וכידוע דענג ורצון הן ב' מדרי' שבכתר וכמ"ש כצנה רצון תעטרנו, דרצון הוא בחי' כתר, והיינו בחי' חיצוניות הכתר, וענג הוא בחי' פנימיות הכתר כו'. וזהו וקראת לשבת ענג, המשכת בחי' פנימיות הכתר כו'. וז"ע לעשות את השבת שהוא המשכת בחי' קדש כנ"ל, והוא ע"י העבודה דנש"י בתפלה ותורה, ועי"ז ממשיכים בחי' הענג בשבת שזהו בחי' קדש כו'.

ד) **אמנם** יש עוד מדרי' בשבת, והוא בחי' שבת שבתון, שבתו של שבת. דהנה וקראת לשבת עונג דהיינו מה שממשיכים ע"י עבודה באתעדל"ת זהו רק הארה לבד מעצמות התענוג, אבל עצמות התענוג א"א להמשיך ע"י עבודה. ועז"נ כי עמך מקו"ח מקוה"ח ומקור התענוגים שהוא עמך כלול ממש בבחי' העצמות ואינו בבחי' המשכה, ואין להמשיך זה ע"י עבודה כו'. ועז"א מתנה טובה יש לי בבית גנוזי ושבת שמה, שזהו רק בבחי' מתנה לבד וכמ"ש אז תתענג על ה' תתענג בדרך ממילא כו'. דמ"ש וקראת לשבת ענג ה"ז בבחי' קריאה והמשכה, אבל אז תתענג הוא בדרך ממילא בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו'. והוא שנמשך במנחה דשבת גילוי בחי' רעדכ"ר בחי' פנימיות הרצון ופנימיות התענוג כו'. וז"ש היום לא כו', דג' סעודות דשבת נלמד מג"פ היום, דבסעודה שלישית נא' היום לא, היינו שאין זה באתעדל"ת אתעדל"ע כ"א בבחי' אתעדל"ע מצ"ע. וזהו הג' מדרי' שיש בשבת, הא' מ"ש ויכל אלקים ביום השביעי, שזהו המשכת בחי' האור"מ או המשכת בחי' ואמת הוי"ל לעולם שז"ע שבת דמיקדשא וקיימא, דהיינו בבחי' אתעדל"ע כו'. ובאמת ג"ז הוא ע"י עבודה, שהרי בכללות ענין השבת אמרו מי שטרח בע"ש יאכל בשבת כו'. רק שזהו ע"י העבודה שבסדר והדרגה. היינו שע"פ טו"ד כו' (וי"ל דענין השבת דמיקדשא וקיימא שנת"ל שהו"ע שית יומין ושביעאה עלייהו ה"ז מה שהוסד כן בסדר השתל' שיהי' המשכת המדות כל יום ויום המדה השייכה לאותו היום עד המדה הששית, ואח"כ יהי' העלי' ויהי' המשכת המוחין כו'. והיינו שאין בזה התחדשות רק מה שהוסד בסדר השתל' כאשר עלה ברצונו ית' שיהי' באופן כך וכך כו'. וכמו"כ העבודה שע"פ טו"ד היינו ג"כ בהכחות שהן בסדר השתל' והיינו כחות הגלויים שאין בזה התחדשות בהתגלות מעצמות הנפש כו', והיינו דעבודה זאת אינו בבחי' התחדשות

בהאדם למטה ואינו עושה התחדשות למעלה כ"א כמו שהוקצב והוסד ברצונו ית' בסדר ההשתל' כו'). והמדרי' הב' הוא לעשות את השבת, שזהו בחי' וברכו את הוי', והו"ע וקראת לשבת עונג המשכת בחי' קדש דהיינו בחי' הענג מבחי' פנימיות הכתר שממשיכים נש"י ע"י המס"נ וע"י התורה. ועז"א ומה נברא בו אחר ששבת (דהיינו בחי' עליית המדות כו' כנ"ל) שאנן ונחת שלוה והשקט, שזהו מדרי' ענג שממשיכים בשבת כו'. והמדרי' הג' הוא מ"ש וישבות ביום השביעי הוא מבחי' שבתו של שבת, ששבת גם מבחי' השבת, והיינו המשכת בחי' עצמות התענוג, שזהו בבחי' השבת שבבחי' מתנה כו'. וזהו השתי שבתות שבכללות הוא בחי' השבת שבבחי' אתעדל"ע והשבת שבבחי' אתעדל"ת. דבבחי' השבת שבאתעדל"ע יש בזה ב' מדרי' מה שמיקדשא וקיימא ובחי' מתנה טובה יש לי בבית גנוי כו' (והיינו בחי' אתעדל"ע שקודם אתעדל"ת, ובחי' אתעדל"ע שלאחר שבאתעדל"ת אתעדל"ע כו'. ומבו' במ"א די"ל דבחי' שבת דמיקדשא וקיימא הוא בחי' אתעדל"ע לעורר האתעדל"ת כו'). ובחי' שבת שבאתעדל"ת אתעדל"ע הו"ע לעשות את השבת כו', וז"ע השתי שבתות בכללות כו'. וזהו את שבתותי תשמרו, דהנה ענין השמירה שייך בהמשכה שהוא בבחי' אתעדל"ע מעצמו מצריכים רק לשמור כו'. וזהו ושמרו בני' את השבת וקאי על בחי' השבת דמיקדשא וקיימא, דהשמירה הוא מהחילול ח"ו בהל"ט מלאכות ומ"ש את שבתותי תשמרו העיקר הוא בהשבת שבבחי' מתנה, שהיא בבחי' אתעדל"ע מצ"ע, וצ"ל השמירה מהדברים המונעים. דהנה כתי' כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך כו' ולא יראה בך ערות דבר, ואמרז"ל ערות דבור. והוא שמירת ברית הלשון, שיש דבורים האסורים וכמו לה"ר רכילות וליצנות ונבול פה שהן אסורים לגמרי, ויש דבורים המותרים רק שיש זמן שאי"צ להיות, וכמו שאמרז"ל ע"פ ממצוא חפצך ודבר דבר שלא יהי' דבורך של שבת כדבורך של חול, שהדבור מותר רק שבשבת אינו צריך להיות דבור זה. וכמו עד"מ דירת המלך צריכה להיות נקי מכל לכלוך וצואה. וכמו"כ בשבת שהוא המשכת בחי' עצמות אוא"ס צריך להיות נקי מכל ערות דבור להיות נקי מכל כו'. גם השמירה מגסות דאין אני והוא יכולים לדור, וכמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכה ושפל רוח, דבחי' מרום וקדוש שוכן דוקא במקום השפלות והביטול כו'. וכן השמירה משקר דדובר שקרים לא יכון כו'. וזהו השמירה מהדברים המונעים ועי"ז והי' מחניך קדוש, וכתי' בקרבך קדוש שעי"ז* בחי' קדש, והיינו בחי' עצמות הקדש שזהו בחי' קד"ק כו'. וזהו את שבתותי תשמרו, דתכלית הכוונה הוא שיהי' לו ית' דירה בתחתונים והכוונה נשלם ע"י נש"י וע"י התורה, שזהו בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה כו'. וז"ע לעשות את השבת ולקדשו, דהיינו המשכת בחי' קדש שהו"ע וקראת לשבת ענג, ואזי יש עוד המשכה עליונה יותר בחי' עצמות התענוג שהו"ע מתנה טובה כו', וצריכה שמירה לשמור

* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שעי"ז נמשך.

מהמונעים כו'. וזהו את שבתותי תשמרו לשמור מהדברים המונעים את ההמשכה ועיי"ז
נמשך בחי' קדש ובחי' קדש הקדשים כו'.

בס"ד ל"ג בעומר, עטר"ת.

להבין ענין הילולא דרשב"י דיום הסתלקות דרשב"י נק' יומא דהילולא, דהנה הילולא
הוא שמחת החתונה שמחת חתן וכלה, ומפני מה נק' יום ההסתלקות דרשב"י
בשם הילולא, והנה כתי' ביום חתונתו וביום שמחת לבו ואמרז"ל במשנה סוף תענית
ביום חתונתו זו מ"ת שזהו ג"כ יום שמחת החתונה, וצ"ל מה שייך מ"ת לשמחת חתונה,
והנה בד"כ יש ג' מיני הילולא, הא' ביחוד הנשמות למעלה וכידוע דבשרש הנשמות
כמו שהן באצ"י יש נשמות דדכורא ונשמות דנוק' והן נשמות דמ"ה ונשמות דב"ן,
דהנשמות שנולדים מיחוד זו"נ דאצ"י שהן מבחי' אור זרוע לצ"ע שבאים בבחי' עיבור
בבחי' מל', יש שעיקרם הוא מבחי' ז"א ויש שעיקרם הוא מבחי' מל', וכמו נשמת משה
ונשמת אל'י דנשמת משה הי' מבחי' מ"ה דמ"ה ונשמת אל'י מבחי' ב"ן דמ"ה, ולכן הי'
משה בעיבור רק ז' חדשים ואל'י הי' בעיבור י"ב חדשים כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ הוא
בנשמות שהן מבחי' יחוד אור"א שהן בבחי' עיבור בבטן דאימא עילאה שיש בזה ג"כ
ב' מדרי' הנ"ל, וכידוע בנשמת האבות אברהם ושרה יצחק ורבקה שהן בחי' מ"ה וב"ן
כו', וכמו שהנשמות הן למעלה יש בחי' יחוד וזיווג הנשמות וכמו יחוד נשמת אברהם
ושרה להוליד נשמת הגרים וכמ"ש ואת הנפש אשר עשו בחרן שהיו מגיירים גרים שזהו
כפי שרש נשמתם למעלה, דענין הגר הוא שנתעורר להדבק באלקות ליכנס תחת כנפי
השכינה, והתעוררות זאת הוא מבחי' אברהם אוהבי שנמשך הארה מבחי' אהבה דאברהם
בניצוץ האלקי שבנשמת הגר שעיי"ז מתעורר בלבבו לצאת מתוך הקלי' והסט"א ולכנוס
תחת כנפי השכינה, ומפני שהאהבה דאברהם היא גבוה במדרי' מאד ואינו יכולים לקבל
גם הארה מזה, ע"כ צ"ל ע"י נשמת שרה שהיא בחי' מל' שעיי"ז יוכל להתקבל הארת
האהבה דאברהם כו', וי"ל דהנה באברהם כתי' ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו שהי'
בהם יתרון המעלה הזאת שהי' ביכולתם לירד במדרי' היותר תחתונות ולעלות משם
וכמ"ש בזהר שרה נחת וסלקית כו'. וכמו"כ בשרש נשמתם למעלה הוא שביכולתם
לירד למטה מטה ולהעלות הנצוצות מעמקי הקלי' כו' (ועמ"ש בסי' בד"ה והאיש
משתאה בשער נפ"א, ובשע"ת ד"ה אחרי ה' בענין ובו תדבקון כו'), ונשמות הגרים הן
נשמות העשוקות בידי הסט"א, ואברהם ושרה העלו אותם כו', וז"ע יחוד וזיווג נשמות
אברהם ושרה להוליד נשמות הגרים כו'. והמדרי' הב' הוא ביחוד דכר ונוק' למטה דאיש
ואשה י"ה ביניהם כו', דג' שותפין באדם אב ואם והקב"ה נותן בו נשמה וכאשר זיווגם
ויחודם הוא על צד הקדושה והטהרה ה"ה ממשיכים נשמה גבוה, ובפרט הלבושים

שנותנים לו שכל קיום המצות וגם השפע הבאה מלמעלה הכל הוא ע"י אותן הלבושים כו' וכמ"ש בס"ב בשם לק"ת מהאריז"ל פ' וירא, והגם שזהו זיווג גשמי ובאין ערוך כלל לגבי זיווג הנשמות למעלה, מ"מ ה"ז כמו בשרשן ומקורן והיינו שהן אותן הנשמות דבשרשן הן בבחי' יחוד וזיווג והן שמזדווגין בירידתן למטה וכמארז"ל מ"ם יום קודם יצירת הולד מכריזין בת פלוני לפלוני כו' והיינו הנשמות שהן בשרש א' למעלה בחי' דו"ג כו' וכמו נשמות אברהם ושרה שהן למעלה בבחי' שייכות זל"ז דוקא והן שמזדווגים ג"כ למטה וכן הוא בכל הנשמות כו', והמדרי' הג' הוא שהנשמות שהיו למטה בגופים שיקומו בתחה"מ, והיינו שכל הנשמות מאברהם עד הדור האחרון, וגם הנשמות הגבוהות שהיו כלולות באדה"ר עד אברהם כולם יקומו בתחה"מ, וידוע דתחה"מ יהי' אחר ימות המשיח, דבימוהמ"ש יזדככו הגופים לגמרי מחומריותם כי יהי' גמר ותשלום הבירור דעה"ד שיבורר לגמרי וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ עד שגם בבהמות וחיות כתי' לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כו' וגר זאב עם כבש ופרה עם דוב תרעינה כו', ומ"מ הרי יהיו גופים שיולדו מאב ואם גשמים בתאווה גשמיות טבעית, והגם שלא יהי' תאווה חומריות כלל ולא יהי' בזה שום תערובות רע וכמ"ש בזהר דאילנא דטו"ר יתעבר מעלמא כו', מ"מ יהי' התאווה והרצון הטבעי וכמו באדה"ר קודם החטא שלא הי' תאווה חומריות כלל וכלל ומ"מ הי' רצון כמו הרצון לאכילה ולא למלאות תאוות נפשו כו' (וזהו הטעם שנק' שותפים הגם שהכל הוא מהקב"ה דלבד זאת שהנשמה היא חלק הקב"ה והיא העיקר, הרי גם יצירת הגוף הוא מהקב"ה, ועם היות שזה ענין טבעי, הרי גם הטבע היא מהקב"ה שהטביע כך בזרע האדם להיות מזה הולדה, ולבד זאת הנה באמת יש בזה כח עליון כח א"ס שלמעלה מעלה מהטבע, שהרי אנו רואין בחוש שיש כמה בנ"א שאין בהם שום חסרון כלל בהנוגע אל ההולדה ומ"מ אינם מולידים, מובן מזה דמה שבנ"א מולידים אין זה רק מהטבע לבד כ"א שנמשך בזה כח עליון מא"ס ב"ה להיות ההולדה, וז"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם אלקי' ויאמר להם פרו ורבו כו' הרי הגם שהן זכר ונקבה בשלימות הטבע צריכים עוד לברכה שיהיו פרים ורבים כו', וז"ע בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דביחוד דו"ג נמשך בחי' עטרה מלמעלה כו' הרי שהכל הוא בכח הקב"ה דוקא ומ"מ נק' שותפים, והיינו לפי שהן בעלי בחירה ורצון ומשו"ז נק' שותפים בההולדה, וזהו הטעם דמצות כבוד או"א כו' וכמ"ש במ"א), וכן קיום המצות יהיו בגשמיות רק שיהי' בתכלית השלימות וכמ"ש ושמ נעשה לפניך כמצות רצונך דהקרבנות דעכשיו שהי' בזמן בהמק"ד לא היו עדיין כמצות רצונך ובימוהמ"ש יהיו הקרבנות כמצות רצונך כו' דבקרבנות כתי' אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה כו', הרי האדם דוקא יקריב ויעלה את הבהמה ועכשיו אינו בחי' אדם בשלימות, ובימוהמ"ש שיהי' בחי' אדם בשלימות היינו שיבוער הרע ויהי' רק בחי' צלם אלקים וכמ"ש בצלמנו כדמותנו כו', אזי תהי' הקרבת הבהמה כמצות רצונך כו', וכן כל המצות יהיו אז בתכלית השלימות כו' וכמ"ש באורך בדרוש

וככה, רל"ז, ומ"מ יהי מצות מעשיות שיהי הכל בגשמיות וכמא' אין בין עוה"ז וימוהמ"ש אלא השעבוד כו' מפני שיהי' ואת רוה"ט אעביר כו', וידוע שיהי' אז אריכות ימים וכמ"ש והנער בן מאה שנה ימות כו', ומ"מ יהי' מיתה שזהו זיכור הגוף, להגם שלא יהי' בו תערובות רע, מ"מ מאחר שנולד מאו"א גשמי בתאוה גשמית כנ"ל יצטרך לזיכור זה האחרון שיזדכך מגשמיותו ומטבעו לגמרי כו', אבל בתחמ"מ יעמדו נשמות בגופים שיחיו בטל תחי' שיקרם עליהם עור ובשר וכמו בעצמות שהחי' יחזקאל שקרם עליהם עו"ב כו' (וידוע שגם מן העצמות הוא שנשאר רק עצם לזו (והוא בעורף מקום הנחת קשר של תפילין כמ"ש במאו"א ובקה"י) וממנו יהי' בנין הגוף לעתיד וכמ"ש בלק"ת מהאריז"ל פ' בראשית), והיינו שלא יהי' גוף מאו"א גשמים והגם שיהי' גוף גשמי יהי' הוויתו מהקב"ה ע"י טל תחי' טלא דעתיקא כו', וע"כ יהיו גופים קדושים וטהורים לגמרי וכמו גופו של אדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה שהי' גופו מקודש בקדש עליון והי' עקבו מכהה גלגל חמה והיינו שהי' גופו מזוכך וטהור לגמרי כמו אור (וי"ל שז"ע כתנות אור באל"ף שהגוף הי' בבחי' אור כו' וי"ל כמו בת"ת שגם הכלי ש' הוי' כו') והי' מכהה אור השמש (ועמ"ש במ"א בענין חמה וגלגל חמה בשם השל"ה), והיינו שהי' הגוף כחומר אל הצורה שהיא הנשמה שהיו בערך זל"ז כו' (והגם שהי' בחי' מדבר ודומם וכמ"ש בתו"א בד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת האדם, י"ל להיות שגם הדומם הוא במדרי' האצי' הגם שמבו' בהבי' שם דבחי' המל' אינו בדרך השתל' כו' מ"מ להיות* בחי' אצי' היז אלקות ממש כו', וגם בחי' המל' שיורדת לבי"ע היא אלקות דאצי' ממש גם שנק' ראש הבריאה כו') והי' חי בחי' עולמים ולא הי' בו מיתה כלל כי לא הי' שייך בו שום בירור וזיכור כלל כו' וכמו"כ יהיו הגופים בתחמ"מ קדושים וטהורים לגמרי ויחיו חיים נצחיים כו' (ויש לעיין שהרי אדה"ר שהי' גוף קדוש וטהור לגמרי כנ"ל מ"מ הי' חטא עה"ד, ובתחמ"מ ודאי שלא יהי' שייך ענין החטא כלל וכלל, וי"ל שבתחלת הבריאה הגם שהאדם הי' בתכלית השלימות, מ"מ הרי בעולם הי' מציאות הקלי' רק שהי' מעמדם בשפל המדרי' כו', והיינו מפני ענין שבה"כ דתהו ומיעוט הירח שלא נתקן עדיין ושצריך להתתקן ע"י האדם כו' כנודע, וע"כ י"ל דעם היותו** שגופו הי' יציר כפיו של הקב"ה הי' מ"מ ממדרי' שיכול להיות אחיזה, ועמ"ש בזהר בראשית דל"ה ע"א ובמק"מ שם ובפרדס ש"ח פ"ח דתחלת הברי' לא הי' מ"ס ע"צ השלימות לגמרי, ובתחמ"מ שזהו לאחר גמר הבירורים והתיקונים יהי' התהוות הגוף ממדרי' עליונה יותר ויהי' בתכלית השלימות כו') ויהי' התלבשות הנשמה בהגוף שזהו ג"כ ענין יחוד דכר ונוק' וכידוע דגוף ונפש הן בחי' דו"ג וכמא' אשתו כגופא דמי' ויהי' עי"ז התחדשות שיקבלו בחי' עצמות א"ס וכידוע שלעתיד יהי' גילוי בחי' עצמות א"ס ממש וכמ"ש"א אין דומה לך מושיענו לתחמ"מ כו', דהנשמה

* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: להיותה.

** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: היות.

לבד א"א שתקבל בחי' העצמות וכידוע דהאור הוא באין ערוך לגבי עצמות כו', וגילוי העצמות שיהי' לעתיד הגם שיהי' מצד הגוף דשרשו מבחי' סוכ"ע וכמ"ש באורך בד"ה אלה תולדות נח, רל"ז, מ"מ הגוף עצמו לא יוכל לקבל בחי' העצמות כ"א ע"י הנשמה, וכמ"ש במ"א שגם לעתיד יהי' יחוד ז"א ומל' (עמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה, רנ"ט), דהגילוי דלעתיד יהי' שרש ומקור המל' והו"ע א"ח עטרת בעלה כו', ומ"מ הגילוי במל' יהי' ע"י ז"א כו', וזהו שעי' התחברות הנשמה* שז"ע יחוד דו"נ יהי' התחדשות שיהי' בהם גילוי בחי' עצמות א"ס כו', וזהו מדרי' הג' בהילולא שלמעלה מיחוד הנשמות למעלה שזהו הכל ברוחניות ואינו מאיר בזה רק בחי' הארה לבד, ולעתיד יהי' בגוף גשמי שיחי' ויתהווה מבחי' טל עליון ויהי' בזה התגלות בחי' עצמות א"ס כו'.

ב) ומעתה צ"ל מ"ש ביום חתונתו זו מ"ת שנק' יום הילולא כו'. והענין הוא דהנה אי' בס' קבלה דבמ"ת הי' בחי' יחוד פנימי דאו"א דבנשיי הי' גילוי בחי' פנימיות בינה שלמעלה מבחי' ז' תחתונות דבינה והוא למעלה מהשבירה וכידוע דהשבירה הי' בז"ת דש' ס"ג דהיינו ז"ת דבינה, אבל ג"ר דבינה הי' למעלה מהשבירה, וכמו בחכ' כתי' ימותו ולא בחכ' כמו"כ בפנימיות בינה לא הי' שבירה, ולכן נק' עלמא דחירו שלא יש שם בחי' אחיזה כלל כו', וזהו דמ"ם ימים הראשונים שהי' משה בהר לקבל לוחות הראשונות נא' בהם כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים שהיו כולו פנים שלא הי' בהם אחוריים וחיצוניות וכתי' חרות על הלוחות א"ת חרות אלא חירות שהי' חירות ממה"מ כו', וזהו ג"כ שישאל שעמדו במעמד ה"ס פסקה זוהמתן זוהמת הנחה"ק מפני שהי' בהם גילוי בחי' פנימי שאין שם אחיזה ויניקה כלל ומשו"ז נפסקה זוהמתן כו', אבל מ"ם ימים האחרונים שהי' משה בהר לקבל לוחות שניות הנה בהם לא נא' חרות על הלוחות כי לוחות השניות הן מבחי' חיצוניות בינה והוא שירדה התורה לברר עה"ד טו"ר, וזהו דכבישת ז' אומות הי' ע"י מלחמה דיהושע הי' צריך להלחם עמהם, ומבחי' לוחות הראשונות לא הי' צ"ל בדרך מלחמה כ"א היו מתבטלים ממילא כו', ובלוחה"א הי' צריך יהושע למלחמה ולא כבש לגמרי עד דוד שהי' בו הארה ממדרי' משה במ"ם ימים הראשונים כו' וכמשי"ת, והנה ענין בחי' פנימיות או"א שאין שם אחיזה ושליטה ובחי' חיצוניות דאו"א שהוא לברר להבין זה ע"ד החסידות הנה פנימיות הבינה הוא בחי' עומק המושג והוא השגת הענין האלקי לא בלבושי השגה ובריבוי הפרטים כ"א שמשיג את הענין בנקודה אחת והיינו שהשגת הענין הוא בבחי' נקודה, וכמו נקודת ההשכלה הוא שכל הענין הוא בבחי' נקודה כללית, רק שזהו שאינו בבחי' השגה כ"א ידיעת הענין בכללות, ועומק המושג הוא שהשגת הענין הוא בנקודה אחת בלי אורך ורוחב כו', שבוה מאיר עצם הענין האלקי כו' ויש בזה ב' אופנים אם שבא לאחר ההשגה דהיינו לאחר שמשיג את הענין באורך ורוחב בריבוי פרטים הי' שולל אח"כ

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הנשמה וגוף.)

כל הפרטים ובא לבחי' עומק המושג איך שמושג הענין מכל הפרטים שזהו נקודת התמצית כנודע, והאופן הב' הוא שתחלת ההשגה היא באופן כך שא"צ לפרטים כלל כ"א תופס את הענין בנקודה אחת וע"ד חכם ומבין מדעתו שא"צ לבאר הפרטים והוא יודע את הענין בהשגה כו' שזה למעלה הרבה מעומק המושג שבא אחר השגה ומאיר בזה העצם ממש כו', ולמעלה הו"ע השגת המהות שגם בהשגה הוא שמושג מהות האור כו', וכך תהי' ההשגה בנש"י לעתיד שיהי' השגת המהות כו' וכמ"ש במ"א וידוע דבמ"ת הי' מעין דלעתיד וכמ"ש בסש"ב פלו' וכבר הי' לעולמים מעין זה במ"ת כו' וזהו שאמרו רואין את הנשמע דשמיעה שהיא בחי' בינה הי' בהם בבחי' ראי', וכידוע שגם בנקודת התמצית שאחר ההשגה יכול להיות ההכרה כאילו רואה, שכשמעמיק עצמו בנקודה זו יבוא לידי הכרה ואח"כ לידי ראי' כו' וכמ"ש במ"א, ובבחי' נקודת ההשגה שקודם ההשגה שהו"ע וחכם בבינה ובפרט כמו שהוא למעלה שכן הי' בנש"י במ"ת ה"ז בבחי' רואין את הנשמע שההשגה היא בבחי' ראי' כו' וגם המדות שבזה הן בבחי' הפנימיות והתמצית וכמו האהבה שבראיית השכל ה"ה בבחי' פנימיות הדבר והאהבה זו גם בבינה נק' בשם אהבה בתענוגים דפנימיות ועצמות הנפש מתענג בעצם האלקות המושג בפנימיות בינה כו', וכן גם כשנמשך בלב הרי המדות שבלב הן בבחי' פנימיות ובלתי מורגש כלל וכלל כו' וזהו הנק' חדוה שהיא בבחי' העצם והפנימיות, דשמחה היא בבחי' התפשטות ובבחי' חיצוניות, וחדוה היא בבחי' פנימיות וכמו עוז וחדוה במקומו וכמו חדות ה' היא מעוזם כו', וזה הי' במ"ת שקבלו נש"י בבחי' פנימיות בינה שבנפשם כו', וכן מן המשפיע אל המקבל הי' ג"כ גילוי הפנימיות וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו בחי' פנימיות אור אבא וכת' פנים בפנים דבר ה' עמכם כו' באור פניך נתת לנו תורת חיים שבמ"ת הי' גילוי בחי' פנימיות ועצמות שגם בבחי' אותיות התורה הי' גילוי בחי' פנימיות א"ס כו', וכן בנש"י הי' הגילוי בגופים שלהם כו', והיינו שבחי' יחוד פנימי דאו"א הי' אצלם בגילוי בנשמתם בגופם, כי גופם הי' בבחי' הזיכוך לגמרי כנ"ל שפסקה וזהמתן ולא הסתיר על הביטול שלהם ועל גילוי הפנימיות כו', אך בעולם לא נתבררו הע"ש והי' צ"ל כבוש הז' אומות כו' (ולולא חטא העגל היו מתבררים ומתבטלים בדרך ממילא כו' כנ"ל), אך דוד שהי' מלך על ישראל בהנהגת המלוכה בגשמיות, והי' בתכלית הביטול לאלקות וכמ"ש אם לא שויתי ודוממתי כמו בחי' דומם שזהו ביטול היותר עליון כו' וכמ"ש במ"א, כי הי' בו מבחי' משה כמו שהי' במ"ם ימים הראשונים לקבל לוחות הראשונות כו', ואי' בס' קה"י בשם הע"ח דכמו שמשה הי' רבן של כל הנביאים כמו* הי' דוד רבן של כל בעלי רה"ק, ולכן דוד הי' משיג הבל עצמו כמו שמשה הי' משיג קול עצמו כו', וי"ל דמשה השיג בחי' קול כמ"ש והאלקים יעננו בקול בקולו של משה שזהו בחי' ש' מ"ה והוא גילוי בחי' יחו"ע וכמ"ש בתו"א בד"ה משה ידבר ובהגהות לשם, ודוד שהי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: כמו כן.)

בבחי' ש' ב"ן השיג בחי' הבל שזהו בחי' ש' ב"ן וכמו הבלא דגרמי כו' והוא השייך לבירורים כו' וכמ"ש במ"א, והיינו דודו להיותו בבחי' ש' ב"ן הי' שייך לבירורים אבל הי' בו מבחי' משה ולכן הי' הבירור במדרי' עליונה כו' (וי"ל שזהו כענין והאלקים יעננו בקול מתרגם לקולו של משה והיינו דבחי' יחוד"ת היא כמו יחוד"ע כו' וכמ"ש בהגהות הנ"ל) וזהו שהמשיך בחי' ביטול גמור לכללות ישראל בגילוי גמור כמו בדברי שירות ותשבחות שבתהלים שלא מצינו זה רק בדוד, והיינו מפני שהי' בו גילוי מבחי' פנימיות או"א והי' בחי' מל' עלמא דאתגלייא ע"כ המשיך בחי' גילוי אור כו', וכמו בחי' פנימיות בינה שבא ונמשך בלב שגם המדות הן בבחי' פנימיות שאין בהם אחיזה כנ"ל כמו"כ מצינו בדוד כ"פ שנא' בו לב וכמו לבב דוד וכתי' לך אמר לבי בקשו פני כו' לבי ובשרי ירננו כו', והיינו בחי' פנימיות הלב שמקבל מפנימיות המוחין כו', ולכן הצליח מאד במלכותו וניצול מכל אויביו שהגם שהי' לו אויבים מפני שזהו שבא בהתלבשות בפועל מ"מ ניצול מכל אויביו והכניעם תחתיו כו', ובימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא והוא הי' איש מנוחה שלא הי' צריך למלחמה כלל שכולם היו בטלים לפניו, שכ"ז הוא מדוד המע"ה דבזמנא* דשלימות נא' דוד וכידוע בענין אדם דוד משיח כו', והיינו דודו הי' בו מבחי' משה כמו שהי' בלוחות הראשונות כו', אבל לוחות שניות הן מבחי' חיצוניות בינה וענינו הוא כמו השגה אלקית שבא בלבושי השגה בהסבר דבר באורך ורוחב ריבוי הפרטים כו' וכמו שבא בלב הוא בחי' חיצוניות הלב שבא במורגש שבזה שייך אחיזה רק המקיף דמוחין שומר שלא יהי' אחיזה כו', וכמ"ש במ"א, וכן הוא בתורה שבא בבחי' התלבשות לברר בירורים דנוגה שזהו רק בחי' נובלות חשמ"ע בחי' נובלות ואחוריים בלבד כו'.

ג) **וע"פ** הנ"ל יובן דלוחות הראשונות הן בדוגמא דלעתיד שיהיו נשמות בגופים גשמיים רק לא מאו"א גשמיים וע"כ יהיו כלים לבחי' עצמות א"ס שיאיר בהם בגילוי, וזהו ההתחדשות דיחוד הנשמה והגוף שיהי' לעתיד (שהוא כענין יחוד דו"נ כנ"ל) שיהי' בהם גילוי העצמות כו' כנ"ל, ובדוגמא כזאת הי' במ"ת בלוחות הראשונות דעשה"ד היו באותיות הדבור ובהי' גילוי בחי' פנימיות החכ' דחכמת אדם תאיר פניו כו' כנ"ל, ונש"י היו בגופים ופסקה זוהמתן והי' בהם גילוי בחי' פנימיות או"א שראו את הנשמע כו' וגופם לא הסתיר כלל על הגילוי והביטול שלהם כו', ה"ז בדוגמא דלעתיד כו', ולוחות שניות הוא בדוגמא דיחוד דו"נ בגשמיות שיכול להיות בזה אחיזה וכאשר הוא ע"צ הקדושה והטהרה ה"ז בירור, אך הוא בירור בגשמיות כו', וכמו"כ לוחות שניות הוא שירדה התורה ונתלבשה לברר בירורים בגשמיות כו', וזהו כיום חתונתו זו מ"ת שזהו בחי' הילולא דשמחת חתונה ביחוד דו"נ ויש בזה ב' אופנים הנ"ל, אמנם כתי' ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים מה הראשונים ברצון כך האחרונים ברצון דמ"ם

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דבזמנים.

ימים האחרונים שקבל לוחות השניות הן ג"כ ימי רצון, ולכאור' לפי הנ"ל דלוחות שניות הן מבחי' חיצוניות בינה ושירדה לברר כו' איך נק' ימי רצון, אך הענין הוא דכתי' ויגד לך תעלומות חכ' כי כפליים לתושי' דקאי על לוחות שניות שבהם ניתן הרבה תורה וכמארז"ל באלו אני נותן לך מדרש הלכות ואגדות כו' דהלוחות הראשונות היו רק בבחי' כללות ובלוחות שניות ניתנה התורה בבחי' פרטיות, דהפרטי' דתורה הן דוקא מבחי' עומק החכ' דמו"ס והוא בחי' גבו' דעתיק שמלוכש במו"ס כו' וכמ"ש בלק"ת בהביאור דבשעה שהקדימו, וזהו בחי' תעלומות חכ' בחי' עומק ופנימיות החכ' דבחי' מו"ס כו', וזהו לצורך הברור דבכח' אתברירו דהיינו בחי' מו"ס וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ח ובמ"א בהבי' דויחי יעקב, והיינו דבכדי שתדד התורה לברר בירורים דנוגה שרש ההמשכה הוא ממדרי' גבוה יותר והיינו בחי' פנימיות מו"ס כו', רק שבחי' ומדרי' זו היא בהעלם ומה שבא בהתגלות הוא רק בחי' נובלות חכ' כו' כנ"ל, אבל בהעלם יש בזה בחי' הפנימיות דבכח זה דוקא הו"ע הברורי' כו', ויש יתרון מעלה בענין הברורים שעייז דוקא נעשים דברים התחתונים היינו דברים הגשמיים ממש נעשים כלים לאלקות כו', שבזה הוא היתרון בלוחות שניות על לוחות הראשונות כו' (ובהעלם הי' הכוונה שיהי' הברור כמו בלוחות השניות כו' וע' בגמ' ע"א* ד"ה ע"א באו ונחזק טובה כו'), ועוד זאת דכמ"ם ימים האחרונים נתגלו למשה יגמדה"ר והוא שנמשך ע"י התשובה, וענין התשובה הוא שהרע נהפך לטוב שזה יתרון גדול שהחשך נעשה אור כו', ואמיתת הגילוי דלעתיד זהו דוקא ע"י הברורים בכח התורה בדברים הגשמיים וע"י התשובה וכמא' אין ישראל נגאלין אלא בתשובה כו' שעייז דוקא יהי' לעתיד שהגוף הגשמי יהי' אלקות ויהי' בו גילוי עצמות א"ס כו', וזהו שא' שהמ"ם ימים האחרונים הן ימי רצון דבאמת לוחות השניות הן בשרשן למעלה יותר ובהם דוקא יתרון האור כו', והנה הרשב"י ע"ה הי' במדרי' משה כמו שהי' במ"ם ימים האחרונים כמ"ש בכתהאריז"ל וכמ"ש באד"ר דקל"ב ע"ב שא' רשב"י אסהדנא עלי שמיא עילאין דעילאין וארעא קדישא עילאה דעילאה (י"ל עפמ"ש במ"א בענין מ"ש האזינו השמים ותשמע הארץ וישע"י אמר שמעו שמים והאזינו ארץ דשו"א דישע"י הן בחי' זו"נ ושו"א דמשה הן בחי' או"א, ויש בחי' או"א עילאין ואו"א תתאין כמ"ש בכתהאריז"ל דאו"א עילאין הן שנכללין באות יו"ד דעצם היו"ד הוא חכ' והו"ד בחי' בינה, ואו"א תתאין הן בחי' ישסו"ת שנכללים באות ה"א ראשונה כמ"ש במ"א, וי"ל דשו"א עילאין דעילאין זהו בחי' או"א עילאין כו') ואנא חמי השתא מה דלא חמי ב"נ מיומא דסליק משה זמנא תניינא לטורא דסיני (והיינו מ"ם יום השלישים לקבל לוחות שניות), ואנפאי נהירין כנהירא דשמשא תקיפא כו', ואנא ידענא דאנפאי נהירין ומשה לא ידע כי קרן עור פניו כו', ועוד אנא חמי תליסר מכילן גליפן קמאי נהירין כבוצינין כו' דהנה רשב"י המשיך גילוי התורה למטה כמו מרע"ה שע"י הי' התגלות

(* מס' עבודה זרה.

התורה כמו"כ הי' התגלות התורה ע"י רשב"י ע"ה, וע"י משה הי' התגלות בחי' חיצונית התורה בחי' נובלות חכ' והפנימיות היא בעולם כו' כנ"ל, ורשב"י גילה פנימיות התורה שזהו בחי' תעלומות חכ' שבלוחות שניות דהיינו בחי' פנימיות התורה כו', וזהו שהי' במדר"י משה במ"ם ימים האחרונים שאז הי' המשכת בחי' תעלומות חכ' ואז נתגלו לו היגמדה"ר כו' כנ"ל, וכן הקירון אור הי' בלוחות שניות, וברשב"י הי' כ"ז בהתגלות מפני שענינו הי' לגלות בחי' פנימיות התורה כו', וזהו שא' ואנא ידענא דאנפאי נהירין ומשה לא ידע משום דבמשה הי' בחי' תעלומות חכ' בעולם וברשב"י הי' בהתגלות כו', וכן התליסר מכילין גליפן קמאי בהתגלות כו', ולכן התלמידים ביארו את הי"ג תיקונין כמ"ש באד"ר שם מפני שהמשיך היג"ת בהתגלות כו', וזהו דהסתלקותו הי' בל"ג* בספ"י הוד שבהוד דהנה אי' ונתן את ההוד למשה והו"ע הקירון אור דעור פניו דשרשם מבחי' הוד דעתיק, וזהו דאי' במד"ר הוד והדר לבשת זה משה שנא' כי קרן עור פני משה כו' ונק' קרני הוד כו', מפני שבמדר"י זו שייך רק הודאה כו' וכמ"ש באורך בהבי' דאתה הצבת ובהגהות לשם, ורשב"י להיות שגילה בחי' פנימיות התורה לכן הי' הסתלקותו בספ"י הוד שבהוד כו', דדוד נסתלק בשבועות מפני שהי' במדר"י משה בלוחות הראשונות כנ"ל, ורשב"י נסתלק בל"ג בעומר מפני שהי' במדר"י משה בלוחות השניות כו', וידוע דביום ההסתלקות הוא העלי' בהמדר"י שהי' בחייו ואז הוא עיקר ההתגלות כו', וזהו דיום הסתלקות רשב"י נק' יום הילולא שזהו כענין ביום חתונתו זו מ"ת שזהו שמחת חתונה שהו"ע יחוד דו"נ דבמ"ת בלוחות שניות הוא היחוד בגשמיות לברר בירורים בכח התורה ושרש זה הוא ממדר"י גבוה יותר היינו מבחי' תעלומות חכ' כו' ורשב"י הי' ברוחניות בבחי' הפנימיות דמדר"י זו שגילה בחי' פנימיות התורה כו' ובהסתלקותו נתעלה במדר"י זו ואז הוא ג"כ אמיתת הגילוי. וזהו ענין הילולא דרשב"י כו'.

בס"ד ש"פ בחקותי, עטר"ת.

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיתם בעתם כו'. ואמרזול בגמ' ע"א** ד"ה ע"א אין אם אלא ל' תחנונים וכן הוא אומר לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו הלאי אם בחקתי תלכו. והיינו דאם זה אינו תנאי כמו ואם לא תשמעו שאו' אח"כ שהוא תנאי, ואם זה אינו תנאי אלא הלאי בחקתי תלכו כו'. וה"ז ע"ד מ"ש ובחרת בחיים, דתחילה כתי' ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת כו', שיש ב' דרכים ואו'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בל"ג בעומר.

(**) מס' עבודה זרה.

ובחרת בחיים. דעם היות שנותן הבחירה לאדם לבחור באיזה דרך שירצה מ"מ נותנים לו עצה טובה ובחרת בחיים. וגם זה סיוע שיש בו ממש, דהבא לטהר מעצמו מסייעין לו כו', וכמו"כ מ"ש אם בחקתי תלכו הלואי בחקתי תלכו, ה"ז עצה וסיוע כו'. ומ"ש תלכו קאי על נשמות בירידתן למטה שנעשים בבחי' מהלכים וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה דמלאכים הם בחי' עומדים וכמ"ש שרפים עומדים ממעל לו, ויעמידם לעד לעולם עומדים ברום עולם כו'. וכן הנשמות למעלה הן בחי' עומדים וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, ובירידתם למטה נעשים בבחי' מהלכים, ועז"א אם בחקתי תלכו. וצ"ל מפני מה ע"י הירידה דוקא בגוף ונה"ב נעשים בבחי' מהלכים כו'. והענין הוא דהנה במשנה דאבות חביב אדם שנברא בצלם שנא' בצלם אלקים עשה את האדם כו' חביבין ישראל שנקראו בנים למקום שנא' בנים אתם לה' אלקיכם. והנה חביבין ישראל קאי על הנה"א דהנשמות הן שנק' בנים למקום, דכמו הבן שנמשך ממוח האב כן ישראל עלו במח' שזהו בחי' חכ' דמח' היא לבוש אל החכ' או כמ"ש בזהר מח' ויובלא לא אתפרש לעלמין, יובלא בינה ומח' חכ' כו'. וא"כ מש"א חביב אדם שנברא בצלם לא קאי על הנה"א שהרי ע"ז או' אח"כ חביבין ישראל כו', אלא קאי על הנפש השכליות. דהנה כתי' ונשמות אני עשיתי שיש ב' נפשות נה"א ונפש הבהמית. נפש האלקית נק' נר ה' כמ"ש נר ה' נשמת אדם, והוא רוח האדם העולה למעלה. ונה"ב הוא רוח הבהמה היורדת למטה כו'. ועוד יש נפש ג', והוא נפש השכליות שהוא הממוצע בין הנה"א ונה"ב, דלהיות שהנה"א והנה"ב רחוקים זמ"ז בתכלית צ"ל ממוצע ביניהם. דכשם שבין הנפש והגוף יש ממוצע והוא כי הדם הוא הנפש והן האידיים העולים מהדם שבהן נאחז חיות הנפש להחיות את הגוף כו'. כמו"כ בין הנה"א והנה"ב יש ממוצע והוא הנפש השכליות כו'. דהנה הנה"א חפצה ורצונה בטבעה להכלל במקור חוצבה באלקים חיים, כי היא חלק אלוקי ממעל ממש ונמשכת לשרשה ומקורה, וכמו להב הנר שעולה תמיד למעלה להכלל במקורו האש היסודי, כמו"כ הנשמה היא תמיד ברצון ותשוקה להכלל באוא"ס ב"ה מפני ששרשה מבחי' עצמות אוא"ס והיא בקירוב אל העצמות ע"כ היא תמיד בחפץ ותשוקה זו, וא"צ לזה שום שכל והשגה באיזה התבוננות כי כן הוא בטבע הנשמה כו'. וכמו שירדה למטה צריכה התבוננות, מפני שאז היא לא בקירוב אל העצמות. הגם דהתהוות הנשמה אינו ע"י ממוצעים דגם כמו שנתהווה נשמה דברי' ובהשתל' שלה ממדרי' למדרי' הכל הוא שלא ע"י ממוצעים כ"א הכל במדרי' אלקות כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי תהינה לאיש, והרא"י שגם במדרי' התחתונה בחי' ויפח באפיו שזהו בחי' ואתה נפחת בי ביכולתו לעלות ולהכלל בעצמות אוא"ס כו'. מ"מ אינה בבחי' קירוב אל העצמות, וע"כ צריכה התבוננות כו'. אבל הנשמה עצמה אינה צריכה התבוננות כ"א בטבעה חפצה ורצונה להכלל כו'. והנה"ב הוא היפך זה לגמרי שכתבעו הוא נמשך אחר החומריות. הגם שאינו רע בעצם כ"א כח המתאוה כמ"ש במ"א, מ"מ להיותו מק"נ והוא ממדרי' התחתונות שבנוגה ה"ה נמשך בטבעו אחר החומריות

והגופניות כו'. והנפש השכלית הוא שיש בכח האדם להשכיל בשכל אנושי ג"כ בגדולת ה' ולהתפעל במוחו ואח"כ בלבו. והוא ע"י ההתלבשות בשכל ומדות דנה"א שמתלבשים בנפש השכליות. דהנה הנפש השכליות היא ג"כ מנוגה רק שהיא ממדרי' עליונות שבנוגה, וע"כ הוא שכל. דהנה"ב הוא מדות ולא מדות רעות שזה יצה"ר, והנה"ב אינו רע אבל הוא מדות. והנפש השכליות להיות שהוא ממדרי' עליונות שבנוגה ה"ה שכל. ועם היות שהשכל שלו בעצם הוא בענינים הטבעיים ובבחי' יש ומציאות, מ"מ מפני שהוא שכל יכול להיות בזה התלבשות השכל ומדות דנה"א והוא שגם השכל יסכים אל הטבע דנה"א, ועי"ז הוא הביורר דנה"ב. כי הנפש השכלי הוא ממוצע בין הנה"א והנה"ב לפעול בהנה"ב עד שגם הטבע דנה"ב יסכים לאהבת ה' כו'. וזהו תכלית ירידת הנשמה למטה לברר ולזכך את הנה"ב להיות אתכפי' סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י הנפש השכליות כו'. וזהו עיקר הענין בפסוק ראשון דק"ש שמע ישראל, שמע ל' הבנה, היינו ההסכם מצד השכל דנפש השכליות כו'. וההתבוננות הוא בתיבת שמע עצמו דהנה* שם ע' והע' הוא ע' רבא. דהנה חיות כל העולמות והנבראים הוא מבחי' שם בלבד וכמ"ש מלך שמו נקרא עליהם, וכמו שם המלך שמתפשט על המדינה כמו"כ מלכותך מכ"ע, דמדת מלכותו ית' שמתפשט בעולמות להוות ולהחיות העולמות הוא בחי' שם והארה לבד. ושם ע' הוא שזהו הארה מבחי' ע' שזהו ז' מדות וכאור"א כלולה מעשר שעולה ע'. והיינו הז' מדות כמו שכלולים בכינה דשם הם בבחי' הגדלה שכ"א כלולה מעשר כו'. ומ"מ שם הם דוקא בבחי' אחדות, דעם היותם במספר מרובה ה"ה בבחי' אחדות דהריבוי הוא בבחי' אורות כו'. וכידוע דכל שלמעלה יותר הוא ריבוי האור ומיעוט הכלים כו' וכמ"ש במ"א בענין שלפעמים מספר המרובה הוא למעלה ולפעמים להיפך שהמספר המועט למעלה, דיחידות עשירות מאות אלפים ורבבות הרי יחידות הוא בפנימיות הכתר וכל שיוירד למטה יותר מתרבה המספר. ולפעמים אדרבה המספר המרובה למעלה דרבבות הוא בכתר וכמ"ש ואתא מרבבות קדש כו'. והיינו הפרש בין האורות והכלים, דמספר האורות הוא למעלה יותר, ומספר הכלים הוא למטה ביותר כו'. אך הפרש בזה דמספר הכלים הוא בבחי' התחלקות, ומספר האורות הגם שהוא בבחי' מספר אינו בבחי' התחלקות כו', וכמ"ש במ"א. וזהו שהע' שהן מדות הכלולים בכינה עם היותם במספר ע' ה"ה בבחי' אחדות כו'. ובשרשו ע' רבתי הוא בחי' אור שבעת הימים ז"ת שבכתר, וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' כאור שבעת הימים. דאור זה"י הוא מקור כל בחי' ז' ימים העליונים דאצי' הן בחי' ז' יומין דז"א דאצי' שהן שבעת ימי הבנין כו'. והן ימים דמל' שהן עש"מ שהן ג"כ ז' יומין וכמו שנתהוו ז' רקיעים כו'. דשרש כולם הוא מבחי' אור זה"י. ולעתיד תהי' המל' כאור החמה, היינו שתהי' בבחי' אור זה"י, ועכשיו היא רק בחי' שם ע' בחי' שם והארה לבד מאור זה"י כו'. ושם הכל הוא בבחי' אחדות כנ"ל. וזהו ה' אחד, דז' רקיעים

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דהוא.

וארץ וד"ר העולם בטלים בא' אוא"ס אלופו ש"ע, היינו בחי' אור זה"י כו'. והוא מאמר אחד, וכמא' והלא במאמר א' יכול להבראות, וכ' הפרדס והרמ"ז שזהו בחי' הכתר וכמ"ש במ"א. והיינו דשם הכל בבחי' אחדות כו'. וכאשר יתבונן בזה איך שכללות ההתהוות הוא משם והארה לבד מבחי' ע' רבתי שבאין ערוך לגבי מקורה דשם הכל בבחי' אחדות, וג"ז באין ערוך לגבי עצמות, דמאמר א' הוא כענין מח' א' דאי' בזהר במח' אחת נבראו העולמות, דגם שרש ומקור העולמות הוא רק בחי' מח' א' לגבי עצמות כו'. וזה יכול להיות מובן ומושג גם בנפש השכליות איך שכללות ההתהוות הוא רק מהארה לבד ואיך שההארה וגם מקור ההארה הוא באין ערוך לגבי עצמות. ע"כ לא ירצה לא בבחי' שם ע' ולא בבחי' ע' כ"א בבחי' עצמות אוא"ס כו'. ולא מבעי שלא ירצה בחיצוניות וגשמיות העולם אלא אף גם במקור העולמות בבחי' ש' ע' ובבחי' ע' לא בזאת ירצה כ"א בבחי' עצמות אוא"ס כו'. ועי"ז יהי' ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך שגם הנה"ב יבא לאהבה את ה' כו'. והנה ההתבוננות דנשמה בירידתה למטה הוא במ"ש שמע ישראל, דישראל עלה במח' למעלה מבחי' אור זה"י, דמח' היא בחי' חכ' שנק' ראשית וכת' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כו'. ואור זה"י זהו בחי' ז"ת דבינה כנ"ל, וישראל הן בבחי' חכ' כו'. ולפשנ"ת דאור זה"י הן ז"ת שבכתר שרש נש"י הוא בבחי' ג"ר שבכתר. וזהו ה' אלקינו מקור נש"י, וכידוע דה' אחד זהו מקור העולמות וה' אלקינו מקור נש"י כו'. ויתבונן בזה איך שהוא בשרשו ומקורו בעצמות אוא"ס ושם הוא בתכלית היחוד במקורו כו', ועי"ז ואהבת את ה' אלקיך בבחי' את הטפל ובטל לה' כו', וכמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, וכמו שצוררים דבר ה"ז קשור וצרור בהדברים שצוררים בו זה בתוך זה ממש, כמ"כ הנשמה היא צרורה בצרור החיים שהיא קשורה ומיוחדת במקורה את ה' אלקיך כו'. ועי"י התבוננות זאת איך שבמקורה היא מיוחדת עי"ז ואהבת את ה' אלקיך בבחי' את הטפל להיות בבחי' דביקות ממש בה' כו'.

ב) אמנם צ"ל והלא זה שעלה במח' הוא בנשמה קודם שירדה למטה, ועל מה היא ירידת הנשמה למטה בגוף ונה"ב להיות בבחי' צרורה בצרור החיים שזהו בהנשמה במקורה גם קודם ירידתה למטה. אך הענין הוא דהירידה היא צורך עלי' לבוא לבחי' אהבה הבלתי מוגבלת, דהנשמה כמו שהיא למעלה ה"ז בבחי' הגבלה, ולכן היא במדרי' עומדים שזהו בבחי' גבול כו'. וראי' לזה ממארז"ל שהצדיקים כל א' יש לו מדור לפי כבודו בבחי' התחלקות, והיינו לפי שכאור"א הוא בבחי' הגבלה ע"כ הוא בבחי' התחלקות כו', ובד"כ הוא בבחי' השגה, דגם בחי' הרצוא שבטבע הנשמה כנ"ל יש בזה ג"כ נגיעה משכל והשגה, שזהו בחי' הרגש האוא"ס שנרגש בהנשמה ומזה הוא הרצוא כו'. וממילא יש בזה התחלקות באופן ההשגה וההרגש כו'. ועי"י הירידה למטה באה לבחי' אהבה הבלתי מוגבלת והוא אהבת בכל מאדך כו'. וזה דוקא עי"י בירור וזינוך הנה"ב שע"י מתעלית הנשמה שבאה לבחי' אהבה הבלתי מוגבלת כו'. וז"ש והי' מספר בני' כו'

אשר לא יספר, שמבחי' מספר בא לבחי' לא יספר, והיינו הנשמה שהיא בבחי' מספר וגבול באה לבחי' בל"ג, והוא ע"י זיכוך דנה"ב שז"ע מספר שהוא ג"כ ל' ספירות ובהירות וכמו וספרתם לכם כו', שע"י הבהירות דנה"ב בבחי' אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא באים לבחי' לא יספר בחי' בל"ג כו'. אמנם צ"ל מה גדול ורב כחו של הנה"ב שע"י דוקא באים לבחי' בל"ג כו'. הענין הוא, דהנה אמרו"ל כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא. חשוכא ונהורא הו"ע תהו ותיקון, דתהו בחי' חשך ותיקון בחי' אור. דהנה כללות ההפרש בין תהו ותיקון הוא ידוע, דבתהו ה' ריבוי האור ומיעוט הכלים ובתיקון הוא מיעוט האור וריבוי הכלים כו'. וענין ריבוי האור דתהו ומיעוט האור דתיקון אין זה שהוא אותו האור רק שהוא בריבוי ומיעוט, כ"א שהאור הוא באופן אחר לגמרי, דאורות דתהו היו אורות נעלים שבאין ערוך כלל כמו אורות דתיקון כו'. ויובן זה עד"מ אור השמש ואור הלבנה שנק' מאור הגדול ומאור הקטן, הרי אור השמש הוא אור נעלה שבאין ערוך כלל כו'. ויותר יובן זה ממשארז"ל אור שנברא ביום ראשון ה' אדם צופה ומביט מסוף העולם ועד סופו. ומקשים ע"ז מהו מסוף העולם ועד סופו, דהול"ל מתחלת העולם ועד סופו. והת"י הוא שהוא מסוף עלמא דאתכסי' עד סוף עלמא דאתגלי', והיינו מסוף עדאתכ"ס מלמעלמ"ע שזהו תחלת עדאתכ"ס מלמעלמ"ט, ועד סופו הוא סוף עדאת"ג מלמעלמ"ט שזהו תחלת עדאת"ג מלמעלמ"ע. והיינו שהי' הראי' וההבטה שלו בשני העולמות דעדאתכ"ס ועדאת"ג (שזה כולל כל העולמות כו', כמ"ש במ"א) וזהו מפני שהי' גילוי בחי' אור שנברא ביום הראשון שזהו אור שלמעלה מהעולמות, וכדאי' בירושלמי שהבדילו לעצמו, והיינו שהוא אור המאיר לעצמו כו', וכמ"ש במ"א. וע"כ באור זה ה' ההבטה בכללות העולמות. דזה שיש התחלקות בעולמות הוא בבחי' האור שנמדד ונקצב לפ"ע העולמות דבזה יש חילוק מהגילוי דעדאתכ"ס והגילוי דעדאת"ג, וכן בכל עולם בפרט בפרטי המדרי' שבו כו'. אבל כאשר מאיר אור שלמעלה מהעולמות לא יש חילוקי מדרי' כלל כו'. ואח"כ כאשר נגזו האור הזה ותחת זה ניתן אור השמש הרי ראיית האדם בו הוא רק כערך מיל ולא יותר, שאינו בערך ראי' והבטה הקודמת כלל כו'. וכמו"כ הוא ברוחניות דאור השמש הוא הגילוי דסדר השתל', וכמ"ש אין כל חדש תחת השמש, שאין זה גילוי אור חדש כ"א מה שנמדד ע"פ מא' קו המדה, דהיינו הגילוי דבחי' סדר השתל' כו' הרי מה שנתמעט האור אין זה מיעוט לבד כ"א שבאין ערוך כלל כו'. וכמו"כ יובן דמיעוט האור דתיקון הוא שבאין ערוך כלל לגבי בחי' ריבוי האור דתהו. דבחי'* ה' גילוי בחי' האור ובתיקון הוא בחי' התפשטות האור בלבד כו', דהיינו שבכל ספי' בתיקון הוא רק בחי' התפשטות האור דאותה הספי' ובתהו ה' בחי' הכתר שזהו בחי' עצמות האור כו', וכידוע ומבו' במ"א. וזהו סיבת מיעוט הכלים דתהו דמפני שהי' ריבוי האור ע"כ היו הכלים בבחי' מיעוט. דזה כלל דבכל מקום שהאור בריבוי הכלים הן במיעוט, שכן אנו רואין באדם למטה דחלק

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דבתהו.)

הרגלים הן כמעט חצי הגוף ואור הנפש בהם במיעוט ביותר רק כח ההילוך לבד. והראש שהוא חלק היותר קטן בחלקי הגוף שם גילוי אור הנפש ביותר, דהשראת השכל הוא בראש דוקא, וכן כל החושים הנעלים ראוי ושמיעה כו'. אך היא הנותנת, דמפני שבראש הוא גילוי אור הנפש ביותר ע"כ בחלקי הגוף הוא קטן יותר כו'. והיינו דבכ"מ שהאור הוא בריבוי שם הוא מיעוט הכלים כו'. וכמ"כ הוא במשנה וגמ' דמשנה היא בדברים קצרים ובה יש אור יותר, שהרי בעלי משנה היו גדולים מבעלי הגמ', וכידוע דתנאים היו נשמות דברי' והאמוראים היו נשמות דיצי' כו'. ומי איכא מידי בכרייתא דלא פשטינא לי' ממתניתא, הרי שבמשנה יש הכל. ומ"מ היא בדברים קצרים, אלא שהיא הנותנת כנ"ל. וזהו לעולם ישנה אדם לתלמידיו בדרך קצרה, והיינו שיהי' מועט המחזיק את המרובה כו'. ומזה יובן דכ"ש באורות דתהו שהיו בבחי' ריבוי ביותר שזה הי' סיבת מיעוט הכלים דתהו כו'. ונמצא דבחי' אורות דתהו הן אורות שלמעלה מבחי' הכלים כו', ומשוי' נק' חשך שהוא בחי' העלם למטה. דמה שיכול להיות בהתגלות למטה הוא רק בחי' הארה שבאה בהתלבשות בכלים, והיינו בחי' אורות דתיקון שהן בבחי' מיעוט האור ובהתלבשות בכלים יכול להיות הגילוי למטה. אבל אורות דתהו שהן למעלה מהכלים והוא בחי' עצמות האור הי' בחי' חשך והעלם לגבי למטה כו'. וז"ע ישת חשך סתרו שזהו בחי' עצמות אוא"ס שהוא בחי' תוקף האור והגילוי הי' בחי' חשך לגבי למטה כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה שחורה אני דרוה"ר. וז"ע בכרייתו ש"ע ברישא חשוכה והדר נהורא, דבחי' חשך דתהו קדום לבחי' האור דתיקון כו'.

ג) **והנה** ידוע דהנה"ב שרשו מבחי' התהו רק שנפל בדרך נפילה ושבירה, אבל שרשו היא מבחי' התהו שקדום אל התיקון כו' וע"כ ע"י העבודה דנה"א שמתקן את הנה"ב נעשה עי"ז עלי' גדולה בנה"א שמאיר בו מבחי' אורות דתהו שהוא בחי' אור עצמי שלמעלה מבחי' הכלים כו'. וז"ע ימי שנותינו בהם שבעים שנה, בהם ל' בהמה, דהיינו הנה"ב שניתן להאדם ע' שנה לברר ולתקן את הנה"ב כו'. והמספר דע' שנה הוא נגד ז' מדות בחי' ז' מלכין קדמאין כו' (וכמו שנת"ל בהז"מ כשהן בנינה הן ע' מפני הגדלו' שבהם ואין זה בבחי' מספר ממש בבחי' התחלקות כו'. כמו"כ יובן ביותר בבחי' ז"מ דתהו שהן בבחי' הגדלה ביותר שהן בבחי' ע' כו'. וידוע דז"מ דתהו הן ז"ת דש' ס"ג שהוא בנינה כו'. ובמ"א מבואר דגם בספי' דתהו הי' התכללות יוד' מיו"ד פ"א והוא בחי' ספירה כו') וע"י הבירור דנה"ב נעשה מע' שנה עין ל' ראוי, והו"ע כי עין בעין יראו בחי' ראוי' דלעתיד שיהי' בבחי' מהות ועצמות אוא"ס שזהו ע"י העבודה בבירור וזיכוך דנה"ב כו'. ומעין זה יש גם עכשיו וכמ"ש כי לא יראני האדם וחי, ואמרז"ל בחייהם אינם רואים אבל במיתתן רואין, פי' בחייהם כ"ז שלא נתבררו כל הבירורים שנקצבו אל האדם לברר במשך ימי חייו לא יוכל להיות הראוי' בבחי' מהות ועצמות א"ס. אבל במיתתן, היינו בתשלום הבירור והתיקון אז רואין בבחי' ראוי' במהות ועצמות א"ס ב"ה. ובמד"ר אי' כי לא יראני

האדם וחי, אפי' חיות הקדש הנושאות את הכסא אינם רואין את הכבוד, ומ"מ או' שם א"ר דוסא בחייהם אינם רואין אבל במיתתן רואין, היינו שרואין מה שחיוה"ק אינן רואין. וצ"ל והלא חיוה"ק הוא ג"כ מה שנתברר מתהו, וכידוע דאחר הבירור באצ"י מה שנתברר המובחר נעשה בריאה והשאר נפל ליצ"י כו'. וא"כ מפני מה החיות אינן רואין כו'. אך הענין שהרי חיוה"ק נתבררו בדרך מלמעלמ"ט שאין זה בכח עצמן כ"א מה שנתבררו מלמעלה. משא"כ בירור הנה"ב הוא בדרך מלמטלמ"ע שהאדם מברר בכח עצמו דוקא בעבודתו ויגיעתו כו', ובזה דוקא הוא יתרון האור מן החשך להיות בבחי' ראי' כו'. וע"ד מ"ש בסש"ב פל"ט בענין שהנשמות בדו"ר טבעים שלהם מגיעים למעלה מהמלאכים משום דבכח זה הי' האתכפי' דסט"א שהי' יכול לבחור איזה דרך שירצה ובחר בטוב שבזה דוקא הוא יתרון אור כו'. וכמו"כ הוא בחי' יתרון האור מן החשך להיות בחי' ראי' באוא"ס ב"ה זהו דוקא ע"י הבירור בבחי' מלמטלמ"ע כו'. ועוד שהרי הנה"ב נפל למטה יותר, וה"ז הוראה דשרשו הוא למעלה יותר, וכמשל אבן הנופל מראש החומה ה"ה נופל למרחוק יותר כמו"כ הנה"ב להיות שרשו למעלה יותר ע"כ נפל למטה יותר כו'. וע"כ ע"י בירור הנה"ב דוקא ע"י"ז הוא היתרון אור בחי' גילוי העצמות בבחי' ראיית המהות כו' (וע"פ פשוט לק"מ שהרי מה שבמיתתן רואין קאי על הנשמה שהיא היא הרואה ע"י עבודתה בבירור ותיקון הנה"ב שנעשה היתרון בנה"א בחי' הראי' דאוא"ס ב"ה. ובמ"א מב' בהעלי' שע"י הבירורים שהניצוצות המתבררים (והיינו בחי' הטוב שבנה"ב שמתברר ומזדכך ונעשה טוב דקדושה כו') הוא שעולה בש' ס"ג, והנה"א מתעלה ע"י"ז בש' ע"ב שלמעלה מס"ג, וש' ע"ב הוא בחי' ראי' וכמ"ש בע"ח. ועמ"ש בסי' שער חהמ"צ בד"ה ששת ימים הא' בענין כי עין בעין יראו כו'). וזהו היתרון שנעשה בנה"א ע"י הבירור דנה"ב דיתרון האור הוא מתוך החשך דוקא, וכמו הראי' שמתלבשת דוקא בשחור שבעין, דלכא"ו הי' צ"ל התלבשות הראי' בלבן שבעין ואמרז"ל אין אדם רואה מן הלבן אלא מן השחור שבעין כו', והיינו דיתרון האור הוא מן החשך דוקא כו'. וכמו"כ יתרון האור בנה"א הוא דוקא ע"י בירור ותיקון החשך דנה"ב כו'. וכמו"כ יובן בעבודה דלבוא אל האהבה הבלתי מוגבלת זהו דוקא ע"י ירידת הנשמה למטה כו'. דהנשמה כמו שהיא למעלה היא הכל בבחי' גבול ואינה מגיע בבחי' עצמות אוא"ס. ובכדי לבא להאהבה דבכל מאדך בבחי' בל"ג זהו דוקא ע"י הבירור דנה"ב שבזה מגיע בבחי' עצמות אוא"ס כו'. וזהו שהנשמה בירידתה למטה דוקא היא בבחי' מהלך, דהיינו בחי' ההילוך בבחי' בל"ג שז"ע מהלכים כנודע והיא האהבה הבלתי מוגבלת. וכמו"כ להגיע למעלה בבחי' עצמות אוא"ס זהו דוקא ע"י ירידתה למטה בבירור ותיקון הנה"ב כו'.

ד) וזהו אם בחקתי תלכו דבכדי שיהי' בחי' תלכו זהו ע"י בחקתי, ע"י המצות שהן בבחי' חוקים כו'. דהנה יש במצות שיש עליהם טעם וכמו גניבה גזילה רציחה וכה"ג, שהשכל מחייבם וגם אם לא ניתנה התורה השכל מחייב שצ"ל כן, וכאשר נצטוינו ע"י"ז הי' מצוה כו'. ויש מצות הנק'

חוקים שאין עליהם טעם וכמו ציצית תפילין שעטנו חוקת הפרה וחוקת הפסח וכה"ג שאינם ע"פ הטעם רק כך גזרה רצונו וחכמתו ית' וידוע דכללות המצות הן בחי' רצה"ע, דהיינו ששרשם בבחי' כתר, והמצות שהן בבחי' חוקים ה"ה בחי' כתר שבכתר. דהנה אורייתא דמחכ' נפקית אין זה שהוא בחי' חכ' לבד כ"א שרשה מבחי' הכתר, כי בכתר יש ג"כ ע"ס, כתר שבכתר חכ' שבכתר כו', עד מל' שבכתר. דכשם שבחכ' יש ע"ס מהכתר עד המל' כמו"כ בכתר יש ג"כ ע"ס מהכתר עד המל'. והתורה היא בבחי' חכ' שבכתר הנק' חכ' סתימאה והיא בחי' טעם כמוס שזהו למעלה מבחי' שכל וטעם, ומ"מ ה"ז בבחי' טעם כמוס כו'. אבל כתר שבכתר הא שמובדל מבחי' החכ' גם מבחי' ח"ס. והו"ע שאין טעם לרצון גם לא טעם כמוס לרצון כו'. דכאשר הרצון מתלבש בבחי' ח"ס ה"ה בבחי' טעם כמוס עכ"פ להרצון, משא"כ כשב"כ הוא שאין להרצון טעם כלל גם לא טעם כמוס כו'. וזהו ההפרש בין המצות שיש עליהם טעם ובין המצות שנק' חוקים, דהמצות שיש עליהם* הן מבחי' הרצון המתלבש בח"ס, דעם היות שהרצון אינו משתנה, וה"ה בבחי' רצון גם כמו שמתלבש בח"ס, מ"מ יש ע"ז טעם כמוס כו'. ובהשתל' ה"ז בא למטה בבחי' טעם וחכ' כו', והחוקים הן מבחי' כתר שבכתר שזה הרצון שאין עליו טעם כלל, כי אינו מתלבש גם בבחי' ח"ס ע"כ בא למטה בבחי' חוקה בלי טעם כו'. ועז"א אם בחקתי תלכו, שע"י החוקים הוא בחי' ההילוך. כי להיות שהחוקים הן בבחי' עצם הרצון שאין בזה טעם כלל ה"ז למעלה מבחי' הגבלה לגמרי, ע"כ ע"ז הוא ההילוך לבוא לבחי' אהבה דבכל מאדך כו'. והרי הנשמה נעשית בבחי' מהלך ע"י הנה"ב כנ"ל, מ"מ צ"ל ע"ז המשכה מלמעלה ממדרי' דתיקון כו'. וע"ד הקרבנות שהי' צריך שהאדם יקדיש את הקרבן. דהגם שהעל"י היא ע"י הקרבת הקרבן דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס, ומ"מ הי' צריך להיות שהאדם יקדיש אותו, וההקרבה יהי' ע"י הכהן, שכ"ז הוא בבחי' סיוע ממדרי' דתיקון כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ בבחי' ההילוך הגם שזהו ע"י התיקון דנה"ב מ"מ צ"ל סיוע ע"ז והוא ע"י המצות כו'. ומ"ש בחקתי ל' רבים הוא דחוקים הוא ג"כ ל' חקיקה, וכמ"ש במד"ר חוקים שבהם חקיתי שו"א כו'. ויש ב' מיני חקיקה, חקיקה מבחוץ וחקיקה מבפנים, וכמו עד"מ בעשיית הכלי הגם שהעיקר הוא התוך והבית קיבל שזהו הכלי, מ"מ הרי צריך לחקקה גם מבחוץ, וא"ל אינו כלי. וכמו"כ בעשיית הכלי בנפש צ"ל ב' חקיקות, חקיקה מבחוץ והו"ע הנסירה. דהנה דו פרצופים נבראו שהיו דבוקים מאחוריהם, והיינו מפני שמבחי' אחוריים וחיצוניות יכול להיות אחיות החיצונים, וע"כ היו דבוקים מאחוריהם, בכדי שלא יהי' יניקה כו', ועמ"ש בזהר בראשית דל"ב ע"א ובמק"מ שם. וז"ע החקיקה מבחוץ לתקן בחי' האחוריים והחיצוניות שלא יהי' בזה אחיזה כו' (והיינו גם בנה"א דכתי' סביב רשעים יתהלכו, דהקל"י הוא סביב הקדושה, והיינו בחי' מדרי' תחתונות דקדושה שיש בזה אחיזה כו'. ועמ"ש

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: עליהם טעם.

בד"ה להבין הפסוק מי אל כמוך בענין גסות הרוח ששם הו"ע הסרכות כו', וכ"ש בדנה"ב בבחי' ההגשמה שלו שהוא בחי' חומריות וגסות כו', וע"ז הוא החקיקה מבחוץ כו'). והו"ע פסוד"ז לזמר עריצים, וכמ"ש רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, וכמא' כד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין וכמו"כ אסתלק יקרא דקוב"ה אתכפי' סט"א, והיינו שע"י רוממות אל בהילולים ותשבחות מתבטלים עי"ז הקלי' וסט"א שלא ינקו מן הקדושה כו'. והיינו שלא יהי' להם אחיזה בנה"א. וכמו"כ מגבי' את הנה"ב ומוציאה מהחומריות כו' וכמ"ש במ"א. והחקיקה מבפנים הוא ע"י המצות בחי' חוקים כו' כנ"ל, וכמ"ש באר חפרוה שרים כו' במחוקק במשענותם. כמו הבאר הנובע מתתא לעילא שהוא מים חיים. ובעבודה היא העבודה דבכל מאדך. וכמו מים חיים שנובע תמיד בלי הפסק, וכמו"כ האהבה הזו אין לה הפסק. והאהבה שע"פ טו"ד חולפת ועוברת, משא"כ האהבה הבלתי מוגבלת אינו נפסק לעולם. וזהו בחי' מ"ח כו' והוא במחוקק בבחי' חקיקה, על ידי החוקים כו'. וזהו אם בחקתי תלכו, שע"י החוקים עי"ז תלכו כו'. ואת מצותי תשמרו דבחי' תלכו צריך שמירה. דהנה בחי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים אלה, דמעלת ההילוך הוא מעלה גדולה שלמעלה מבחי' עומדים כו'. אך יש ג"כ מעלה בהעומדים שאין בהם ירידה, משא"כ במהלכים שיכול להיות ירידה, וע"כ צריכים שמירה. והשמירה הוא ע"י המצות (עמ"ש בד"ה כי תשמע בקול) דהמצות הן כלים, וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור, פי' נר הוא השמן והפתילה, וכמו"כ הכלי נק' נר. והיינו שע"י המצות יש ג"כ המשכה, וכמו שמברכים אשר קדשנו במצותיו, בחי' תענוג העליון כו', והשומר את התענוג זהו המצוה גופא. וזהו שהמצות נק' אברים כמא' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלאכא, דאברים היינו כלים שבהם נאחו ונשאר החיות כו'. ובשרשן המצות רצה"ע, דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור בחי' כתר, שע"ז הוא ההילוך כו' כנ"ל. וכמו"כ המצות למטה הן בחי' כלים ששומרים את האור והגילוי כו'. וכמו"כ בחי' * ההילוך השמירה היא ע"י המצות. וזהו ואת מצותי תשמרו, פי' את כמו עם, דעם מצותי הוא השמירה דבחי' תלכו כו'. ועשיתם אותם שתהי' העשי' דמצות כדבעי ועד"מ עשי' הוא ביד ימין, דכשעושה מלאכה ביד ימין ה"ז מלאכה טובה, משא"כ כשעושה ביד שמאל אין המלאכה יפה. וכמו"כ מעשה המצות הוא שיהי' ברצון וחשק ולייגע א"ע בקיום המצות ואז היא עשי' יפה. משא"כ כשעושה המצוה בידיים רפות דרך מצות אנשים מלומדה בקרירות אינו ממשך כלום, כ"א צ"ל בחשק ויגיעה. וזהו ועשיתם אותם שיהי' בחי' שמחה של מצוה כו', ועי"ז נמשך מלמעלה בחי' יד ימין, היינו בחי' חסד קו הימין שזהו יומא דאזיל עם כולהו יומין כו'.

(ה) ונתתי גשמיכם בעתם. דהנה אמרו"ל ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו לשליח וא' מהם מפתח של גשמים. ומקשים ע"ז

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בבחי'.

דכתי' הנותן מטר ע"פ ארץ ושולח מים ע"פ חוצות הרי שהוא ע"י שליח. וצריכים לחלק בין מטר למים. והענין הוא דאי' בפרדר"א דבזמן שישראל עושין רצונו של מקום הארץ שותה ממי גשמים. ובזמן שאין ערש"מ הארץ שותה ממי אוקינוס. וההפרש הוא, דהנה כתי' יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים, שיש מים עליונים ומים תחתונים והרקיע מבדיל ביניהם. וכמו בבהמק"ד הי' פרוכת המבדיל בין קדש וקדהק"ד כמו"כ הרקיע מבדיל בין קדש לחול כו'. דמים מצמיחים כל מיני תענוג דמים עליונים הן שמצמיחים תענוגים רוחניים ומים תחתונים מצמיחים תענוגים גשמיים כו'. וזהו ונתתי גשמיכם בעתם שתהי' ההשפעה בבחי' מים העליונים שמעל לשמים כו'. וז"ש כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים שזהו המשכה מהמים שמעל לשמים, והרווה את הארץ שאזי הברכה היא בתוס' וריבוי כו', כן יהי' דברי היוצא מפי שקאי על התורה. דתורה נמשלה לגשם, דכמו שהגשמים יורדים טיפין טיפין ואם הי' מתחבר טפה בטפה יכול להיות מבול כדאי' בגמ' ב"ב, כן התורה היא הלכות הלכות וקובץ על יד הרבה כו'. וזהו כן יהי' דברי, דכתי' ודברי אשר שמתו בפיו שיהי' הדבור דתורה נמשך בבחי' דברי היוצא מפי, והיינו דכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו'. וזהו ונתתי גשמיכם בעתם, היינו המשכת התורה כו'. וי"ל בעומק יותר ע"פ מה שפרש"י בגמ' דפסחים ספ"ד ע"פ והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים כאור שבעת הימים, דשבעתיים הוא ז' פעמים ז' שעולה מ"ט, וכאור שבעת הימים הוא ז' פעמים מ"ט עולה שמ"ג בגימ' גשם כו'. וקאי ג"כ על התורה וכמארז"ל כל אורה האמור באל"י בן ברכאל בירידת הגשמים הכתוב מדבר. שהתורה נק' אור וכמ"ש ותורה אור כו', והוא אור הגנוז בתורה, והיינו בחי' טעמי תורה שיתגלה לעתיד. ומעין זה יש גם עכשיו והוא גילוי בחי' פנימיות התורה כו'. וזהו ונתתי גשמיכם בעתם, שע"י ההילוך בבחי' אהבה דבכל מאדך הוא גילוי בחי' פנימיות התורה כו'. וזהו דבעתם אמרז"ל שהוא בלילי שבתות, וידוע דעיקר גילוי פנימיות התורה הוא בשבת כו'. וזהו אם בחקתי תלכו, הלואי בחקתי תלכו, שתהי' הנשמה בבחי' מהלכים, דאל"כ למה ירדה למטה, שהרי הכוונה בהירידה הוא בשביל העלי' בהנשמה שתבוא לבחי' האהבה הבלתי מוגבלת, שזה מגיע בבחי' עצמות אוא"ס כו'. וזה נעשה ע"י העבודה בבירור ותיקון הנה"ב, דיתרון האור הוא מתוך החשך כו'. וצריכים סיוע והוא ע"י המצות שנק' חוקים שזהו אם בחקתי תלכו שזהו בחי' הסיוע כו'. ובחקתי ל' רבים הן הב' חקיקות שמבחוץ ומבפנים, להיות בבחי' באר הנובע כו'. ואזי ונתתי גשמיכם בעתם שזהו בד"כ המשכת התורה ובד"פ בחי' פנימיות התורה, שזהו בחי' אור הגנוז שבתורה כו'.

בס"ד ש"פ 9 במדבר, עטר"ת.

וידבר ה' אל משה כו' איש על דגלו באתות לבית אבותיו יחנו בני כו', וצ"ל מהו אומרו לבית אבותיו, אם להודיע שיהי' למשפחת האב כבר הודיע זה באומרו למשפחותם לבית אבותם דמשפחת האב קרוי' משפחה כו'. ובמד"ר אמור פל"ג מדייק לבית אבותם ולא לבית אמותם וצ"ל מהו זאת, גם צ"ל כללות ענין הדגלים דמצינו בכמה מדרשים שהדגלים הוא ענין גדול ונעלה מאד שישראל התאוו לזה מאוד, וצ"ל מה"ע הדגלים, ולהבין זה צ"ל תחלה ענין השבטים מצ"ע. הנה שבטים הוא ל' המשכה מל' כוכבא דשביט וכמו שבטים וענפים המתפשטים מן האילן כו', דגופא דאילנא הוא בחי' ז"א דאצי' האבות הן המרכבה בחי' חג"ת דאצי', והשבטים הן הארות אצי' היורדות לבריאה שנעשים בחי' מרכבתא תתאה דעולם הברי' שמחבר בריאה לאצי' והיינו בחי' מל' דאצי' שירודת ונשפלת בברי' לעלותה ולחברה לאצילות כו'. דהנה כתי' ארוממך אלקי המלך לרומם בחי' אלקי המלך, אלקי הוא ל' כח מל' ואת אילי הארץ לקח, והיינו שהכח והיכולת בעולם הוא מבחי' המלך, וזהו אלקי המלך שכל כח ויכולת הנמשך בעולם הוא מבחי' מל' דאצי', להיות דבחי' המל' מחולקת מכל המדות שכולם הן בבחי' קירוב אל העצמיות, וכמו עד"מ כחות הנפש שכל ומדות הגם שאינן עצמות הנפש ה"ה קרובים אל העצמיות שהרי הן גילויים ממש מהנפש, היינו היותו חכם חסדן גבור ורחום שזהו גילויים ממש מהנפש כו'. ולכן השפעתם אל הזולת הן ג"כ בבחי' קירוב וגילוי, וכמו השפעת השכל מהמשפיע אל המקבל ה"ז גילוי אור ממש גילוי אור שכל, וכן השפעת מדת החסד ה"ז בבחי' גילוי אפי' גם מדת הגבו' היא השפעה בבחי' קירוב וגילוי כו' וכמ"ש במ"א, והיינו מפני שהן גילויים מהנפש ע"כ ההשפעה מהם הוא ג"כ בבחי' גילוי כו' וכמו"כ הוא למעלה שהמדות עליונות הן בחי' גילויים מאוא"ס ב"ה, ולכן השפעתם הוא בבחי' קירוב וגילוי כו', ובמדות שלמעלה הוא ביותר מהמדות שלמטה וכידוע דאינו דומה ענין השפעת המדות למטה כמו למעלה דלמטה המדות הן רק גורמין השפעה לא שהמדה עצמה נמשכת וכמו מדת החסד כשמתעורר בחסד על זולתו ה"ז גורם ההשפעה שישפיע לו מטובו וחסדו שההשפעה הוא דבר אחר כמו שמשפיע לו ממון וכה"ג, ואם אין לו מה להשפיע לו הרי אין תועלת כלל מהתעוררות חסדו אליו, אבל למעלה נמשך הארה ממש ממדת החסד וכמו מכלכל חיים בחסד שהחסד נמשך כלי תוך כלי כו' ולכן נעשה מזה התהוות מפני שהארה ממש נמשך ממדת החסד כו' וכ"ז הוא במדות שהן בבחי' גילויים מאוא"ס והשפעתם הוא ג"כ בבחי' גילוי כו' אבל מדת מל' היא בחי' העלם וכמו מדת ההתנשאות באדם שאין זה גילוי מן הנפש כ"א בא בבחי' כח נבדל מן הנפש. ולכן ההמשכה אל הזולת הוא ג"כ בבחי' רוממות והתנשאות שמשתרר ברצונו עליו שאין זה בבחי' גילוי. וידוע דבמדת המל' יש בחי' השפעה בריחוק והשפעה בקירוב השפעה בריחוק הוא ההתנשאות, והשפעה בקירוב הוא כמו הנהגת המדינה ע"י המלך שזהו ג"כ לא בבחי' גילוי שהרי הוא בדרך גזירה ופקודה שגוזר ואומר שיהי' כך וכך כו', וכמו"כ היא מדת המל' למעלה שבא בבחי' כח

נעלם ונבדל והוא בבחי' רוממו' והתנשאות והים עומד עליהם כו', וגם בחי' השפעה בקירוב הוא בבחי' העלם וכמו כל העש"מ שהן בדרך גזירה וצווי יהי אור יהי רקיע כו', והוא בחי' העלם והסתר הבורא מהנברא כו' ולכן התהוות העולמות הוא מבחי' המל' דוקא מלכותך מכ"ע כו'. ובכדי שיהי' בבחי' מקור לעולמות ה"ז ע"י כמה גבורות וצמצומים וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, להודיע לבני הא' גבורותיו כו' שצ"ל ריבוי צמצומים בזה כו' (ועמ"ש באורך בדרוש בשעה שהקדימו תער"ב) וזהו אלקי המלך דבחי' כח והיכולת בעולם דהיינו התהוות העולמות הוא מבחי' המל' ע"י כמה גבו' וצמצומים כו' ואי לזאת ארוממך אלקי המלך שצריכים לרומם בחי' אלקי המלך כו'.

ב) והנה בכדי לרומם בחי' המל' זהו ע"י העבודה בתחתונים היינו לברר בירורים למטה, שזהו כל ענין ירדת הנשמה למטה דהנשמה עצמה א"צ תיקון וכמו שהיא למעלה ה"ה בתכלית הביטול לאלקות וירדה למטה בכדי לברר הרפ"ח נצוצות שנפלו בשבה"כ, ולהבין ענין שבה"כ צ"ל תחלה ענין הכלים, דהנה ידוע דאותיות הן כלים כמ"ש בע"ח וכמו עד"מ אותיות הדבור באדם הן כלים לגלות הכחות דשכל ומדות שע"י אותיות הדבור מתגלה אור שכלו ומושג אל הזולת, דלולא אותיות הדבור לא ישיג הזולת אור שכלו, ואם דאפשר לידע שהוא חכם דחכמת אדם תאיר פניו דהכרת פניו ענתה בו שהוא חכם מ"מ הרי אופן ואיכות חכמתו א"א לידע וגם הרי לא ישיג את שכלו וע"י הדבור הוא שיודע איכות חכמתו ומשיג אור שכלו, וכן ע"י אותיות הדבור מתגלה טיב אהבתו אליו, אם כי אפשר לידע כללות האהבה ע"י הקירוב מ"מ טיב אהבתו זהו שנדע ע"י הדבור דוקא, וכן מה ששנאויו אליו, מתגלה ע"י הדבור, הרי שהדבור מגלה הכחות פנימיים שהן נעלמים בלי אמצעות הדבור ומתגלה רק כללותם לא בבחי' פרטיות וע"י הדבור מתגלים בבחי' גילוי ממש בפרטיות כו', וע"כ נק' כלים וכמו הכלי שמקבלת בתוכה יין או מים שע"י הכלי לוקח אותם כמ"כ האותיות מקבלים את אור השכל שמושג ע"י להזולת וכן המדות יודע על בורים ע"י הדבור. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה בדבור העליון שהן האותיות שנבראו בהם שו"א וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כו' בעש"מ נבה"ע שהן אותיות הדבור שבהם נבראו השו"א וכל אשר בהם והרי ההתהוות הוא מהאור כנודע רק שזהו ע"י אותיות הדבור שע"י נמשך האור להוות ולהחיות העולמות כו', אך צ"ל הרי נתהוו ריבוי עולמות ונבראים והעש"מ הן אותיות וצירופים פרטים ואיך נתהוו ריבוי נבראים עד אין שיעור שלא יש צירופים כאלו כלל בעש"מ, אך הענין הוא דזה שהן עש"מ זהו באצ"י וכמו שיורדים בעולמות מתרבים האותיות והצירופים כו' שהרי אנו רואין באותיות דכל מה שיורדים ומתגלים יותר נעשה בהם התחלקות יותר, וכמו בד"כ באותיות המח' ואותיות הדבור הרי מה שחושב במעט זמן ומיעוט* בא בדבור בריבוי זמן ובאותיות וצירופים הרבה וכמו"כ הוא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ומיעוט אותיות.

בדבור דכאשר משפיע שכל עד"מ לחכם גדול מספיק שיאמר לו בדברים קצרים שיודע בהם כל השכל ושאינו חכם כ"כ צריך להאריך לו בדבור ולבאר לו הענין יותר וכל שהמקבל קטן יותר צריך להאריך יותר, וכמו"כ יובן למעלה דכל מה שהדבור עליון יורד ומשתלשל ה"ה בא בהתחלקות יותר כו' וע"כ העש"מ כשהן בבחי' ירידה והשתל' ככל עולם ועולם מתרבים יותר (וצ"ע מפני מה המלאכים יותר במספר ע' ד"ה אד' שפתי תפתח) וגם יש חילופים ותמורות ותמורות דתמורות כו' וכמ"ש בסש"ב ח"ב. ומזה הן ריבוי הצירופים שנתהוו ריבוי הנבראים שכאו"א יש לו אות או צירוף בע"מ כו' וז"ש גדול ה' ומהולל מאוד בעיר* אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו וכמו עיר שהוא קיבוץ בתים ובית מקיבוץ אבנים הרבה כך שתי אבנים בונות שתי בתים שלשה כו' וכללות עולם הדבור הוא בחי' עיר, ונק' עיר אלקינו מפני שבחי' הדבור הוא בחי' ש' אלקים שרש הכלים, דש' הוי' הוא שרש האורות המתגלים ע"י אותיות הדבור דש' אלקים כו', וזהו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דע"י ש' אלקים נראה ונגלה גדלות ש' הוי' שמהדבור שלו נתהוו עולמות ונבראים כו', אך צ"ל הרי עולם התחתון מוסתר ונעלם בו קדושתו ית' ומאחר שההתהוות הוא מאותיות הדיבור שהן בחי' כלים המגלים את האור מפני מה אינו מאיר גילוי אלקות בעולם התחתון כמו בעולמות העליונים דה' בשמים הכין כסאו שמאיר שם גילוי אלקות וכמו בג"ע העליון ותחתון כו', ולמטה אדרבא חשך כפול ומכופל, אך הענין הוא דאותיות הדבור אינם מעלימים כ"כ על האור והראי' שהרי גדול ה' כו' בעיר אלקינו כו' כנ"ל, אך העולם התחתון התהוותו הוא ע"י שבה"כ דהיינו נפילת האותיות שהאותיות דבחי' דבור העליון מתלבשים באותיות מעלימים ומסתירי' כו' דהנה נת"ל דהאותיות דע"מ כאשר יורדים ומשתלשלים ממדרי' למדרי' ה"ה באים בהתחלקות יותר ובזה הרי מתעלם האור יותר וכמו עד"מ שכל שבא במיעוט תיבות הרי האור מאיר בגילוי יותר ונרגש האור יותר מהאותיות (וכמו במח' בכלל לגבי דבור וכמו במחשבת שכל לגבי חיצוניות המח' כו' וכמ"ש במ"א) וכאשר בא בריבוי תיבות מתעלם האור שכל ונרגשים יותר האותיות כו' וכמו"כ הוא בבחי' דיבור העליון כשבא בריבוי התחלקות מתעלם האור ועי"ז מתלבשים האותיות באותיות כאלו שהן מעלימים ומסתירים על האור (עמ"ש בלק"ת בד"ה ויקחו אליך פרה אדומה) וז"ע שבה"כ ע"ד החסידות היינו בחי' העלם והסתר האור כו' וזהו ג"כ ענין נפילת הנצוצות שנפלו בתוך הקל' וסט"א שמעלימים ומסתירים עליהם, וכמו עד"מ התלבשות הנשמה בגוף ונה"ב דהנשמה כמו שהיא למעלה היתה בתכלית הביטול לאלקות מפני שלא הי' דבר המחשיך ומעלים עלי' וה"ה רואה גילוי אלקות, ורואה היא ביטול העולמות איך שהעולם בטל אל האלקות המתהווה** ומחי' אותו וגם נראה ונגלה שם האין האלקי המתהווה, והיינו שאינו רואה את היש כ"א האין האלקי המתהווה את היש שמבלעדו לא יש שום מציאות כלל כו' וכמ"ש בסש"ב ח"ב אלמלי ניתנה רשות לעין

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בעיר אלקינו.

(** אוצ"ל: המתהווה.

לראות כו' ובירידתה למטה הגוף ונה"ב מעלימים ומסתירים שנראה לו ישות העולם והאלקות אינו נראה ונגלה כו' והכח הזה בהגוף ונה"ב להעלים ולהסתיר על הנשמה הוא מפני ששרשו מבחי' התהו שקדום אל התיקון ע"כ יש בכחו להעלים על אור הנשמה ומ"מ יש כח בנשמה לצאת מן חשך והעלם הגוף ולהתגבר עליו מפני דבשרו שרשן דתהו ותיקון הרי התיקון קדום אל התהו וכידוע דשרש התיקון הוא בבחי' הפנימיות דא"ס וכמ"ש הלא אח כו' ואוהב את יעקב כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שמשביעין אותו בירידתו בגוף תהי צדיק כו' וידוע ומבו' במ"א שזהו מה שנותנים כח לנה"א משרשו ומקורו העצמי שיוכל להתגבר על הנה"ב כו' ומ"מ צריך נתינת כח מפני שהגוף מעלים כו' וכמו שהוא בהניצוצות שנפלו תוך הקלי' וס"א שמעלימים ומסתירים עליהם ואינו נרגש בהם האוא"ס וע"כ הם בבחי' יש ופירוד הגם שקודם היו בתכלית היחוד והביטול כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה קח את מטך ב'פ' וארא והניצוצות אין בכוחם לעלות בכח עצמן להיות שרשם מבחי' התהו ומתעלים ע"י האדם דוקא וכמ"ש במ"א, וכמו"כ אותיות דבור עליון הן בבחי' נפילה שמתלבשים באותיות דנוגה המעלימים ומסתירים עליהם כו' (והוא כידוע דשבה"כ נפלו בש' ב"ן בחי' מל' וע"כ מתלבשים אותיות הדבור באותיות המעלימים כו' ועמ"ש בהבי' דראשי המטות) ובאמת כן הוא בכללות עולמות ב"ע שהתהוותם הוא ע"י שבה"כ ולכן ומשם יפרד כו', רק מה שקרוב יותר אל הקדושה אינו מעלים ומסתיר כ"כ ובחי' דבור עליון הוא בבחי' גילוי יותר וכל שמתרחק יותר מעלים יותר כו' וידוע דבעולם הברי' רק מיעוט רע ואינו מעורב עם הטוב וביצי' מחצה על מחצה ובעשי' רובו רע ומעורב עם הטוב כו' (ועמ"ש במ"א איך שהקלי' היפך הקדושה והיינו שהקלי' במדר' העליונות שלהם הוא מיעוט האורות שלהם וכל מה שמשתלשל למטה מתרבים האורות כו'), וע"כ בעולמות העליונים מאיר עדיין גילוי בחי' הדבור וכל מה שיורד ומשתלשל מתעלם האור עד שלמטה הוא בחי' חשך והעלם לגמרי כו' והנה זה שהדבור מאיר בגילוי או שמתעלם הו"ע בחי' גרון וחרן דחרן ע"ה בגימ' גרון, דגרון הוא שהקול הוא בהתגלות בדבור והדבור הוא בגילוי והו"ע ואתה מחי' את כולם אתה הן האותיות מא' עד תי"ו וה' מוצאות הפה והוא"ו הוא בחי' הקול המתלבש ומאיר בהאותיות וחרון הוא מל' נחר גרוני (בל"א הייזריג) שאין הדבור בהתגלות והסיבה הוא מפני שהקול אינו מאיר בדבור מפני יסוד האש שבהקול שאינו מאיר בגילוי בהדבור עי"ז הדבור הוא בהעלם כו', וכן הוא הדוגמא למעלה שע"י ריבוי התחלקות הדבור שע"ז מתעלם האור ה"ה מתלבשים באותיות המעלימים ומסתירים לגמרי שנעשה עולם התחתון שנדמה ליש ודבר נפרד כו'.

ג) **והנה** זאת היא עבודת האדם למטה לברר האותיות והניצוצות ולהעלותן למעלה כו' וז"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית פי' מה רבו מעשיך ה' ריבוי הנבראים שנתהוו עד אין שיעור דלכא' מאין הוא ריבוי ההתהוות כ"כ, הנה זהו מריבוי התחלקות האותיות דכשיורדי' ומשתלשלים נעשה בהם ריבוי ההתחלקות כו' ובפרט כשמתלבשי' באותיות דנוגה נעשה

הריבוי ביותר כו' (ועמ"ש בד"ה ויקחו אליך הנ"ל) אמנם כולם בחכ' עשית פי' עשית ל' תיקון וכמ"ש לעשות לתקן שע"י החכ' הוא התקון שלהם דהיינו שנמשך בהם הביטול להיות עולים ונכללים למעלה וזאת היא תורת האדם ועבודתו למטה לברר האותיות והנצוצות ולהעלותן בבחי' היחוד כו' וז"ש ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ דבארץ שהוא בחי' הפירוד והיינו בעולם התחתון שהאלקות מוסתר ונעלם לגמרי ונעשה בבחי' יש ודבר נפרד ה"ה ממשכיכם בחי' אחד למטה להיות הכל בבחי' היחוד כו' והיינו ע"י ההתבוננות בה' אחד איך שאני ה' לא שניתי כלל מפני שהכל הוא רק מהארה לבד שבאין ערוך כלל לגבי העצמות וכולא קמי' כל"ח ממש כו' ואי לזאת ואהבת את ה' אלקיך שיהי' בבחי' רצון א' לה' לבדו כו' ועי"ז פועל בעולם שהכל יהי' בטל לאלקות וכמ"ש וגם העולם נתן בלבו ופי' במדרש שההעלם נתון בלבו שע"י שעושה הביטול בעצמו נעשה הביטול בהעולם בהדברים התחתונים כו', וזה שאו' בפ' שני' דק"ש ואספת דגנך דגנך הוא חטה ושעורה שעורה הוא שיער ה' והו"ע בהבראם בה' בראם ושיעור ה' הוא כל חו"ח לפום שיעורא דילי' היינו בחי' התחלקות האותיות ובכל עולם ובכל נברא שלפי אופן זה הוא ההתהוות כנ"ל ואספת דגנך הוא האסיפה והקיבוץ מהפירוד אל היחוד כו' ועי"ז הוא שמרוממים בחי' המל' בחי' אלקי המלך כו'. דהנה כללות ענין ירידת המל' בב"ע ג"כ הכוונה הוא בשביל הבירורים, וזהו שירדה המל' להיות עולמות בבחי' יש ומתלבש בתוכם להחיותם הוא בכדי שהיש עד עולם התחתון יתברר ויהי' כלי לאלקות ותושלם הכוונה דנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו' וע"כ ע"י הבירורים למטה נעשה עליית המל' כו' וזה הי' ג"כ עבודת השבטים לברר בירורים למטה וכמ"ש והנה אנחנו מאלמים אלומים בשדה דאלומה הוא שמאספים השבלים שהן מפוזרים בשדה ונעשה אלומה אחת והו"ע הבירורים שמאספים האותיות והניצוצות שנתפרדו* ושיהיו עולים ונכללים מהפרוד אל היחוד כו', והנה נת"ל שהשבטים הן הארות אצ"י היורדות לברי' הענין דבכדי שיהי' עליית המל' הגם שזהו ע"י הבירורים כנ"ל מ"מ צריכים ע"ז המשכה מלמעלה וכמו בקבלת שבת אומרים לכה דודי לקראת כלה לפי שבקבלת שבת הוא עליית המל' שעולה מבי"ע לאצ"י כנודע והעלי' היא ע"י העבודה דששת ימי החול ששת ימים תעבוד בעבודת הבירורים דבשבת הוא שעולה בחי' המל' עם הניצוצות המתבררים שעולים לאצ"י כו' ואומרי' לכה דודי לקראת כלה היינו המשכה מבחי' ז"א דאצ"י להעלות בחי' המל' כו' וז"ע שושבינא דמטרוניתא שזוהו שליח מהחתן להביא את הכלה כו' וכמ"ש במ"א וכמו"כ הו"ע השבטים היינו המשכת אצ"י לברי' להיות עליית המל' והעלי' היא ע"י הבירורים רק שנמשך כח ע"ז מלמעלה כו'.

ד) **והנה** השבטים אמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד כך בכף הדמיון, דעם היות דהשבטים עושים בחי' היחוד והביטול כנ"ל מ"מ אינו דומה כמו האבות שהן בחי' מרכבתא עילאה דאצ"י שהביטול הוא בבחי' ביטול במציאות ממש משא"כ הביטול

(* תיבה זו אינה ברורה בגווי"ק, ואוצ"ל: שנתפורו.)

דשבטים הוא בחי' ביטול היש בלבד כו', והענין הוא דהנה כתי' וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע* שיש ב' בחי' נשמות והן שנק' זרע אדם וזרע בהמה, וההפרש הוא דאדם יש לו דעת ובהמה אין לה דעת, ואין הכונה דנשמות דזרע בהמה אין להם כלל שכל והשגה באלקות, שהרי גם המלאכים נק' בשם בהמות וחיות פני ארץ' לפני שור ויש להם השגה גדולה באלקות כו', וכמו"כ נשמות דבי"ע יש להם השגה באלקות, רק ענין הדעת הוא הכרה והרגשה והוא שהדבר שמישיג יהי' נרגש אצלו שעי"ז הוא שמאיר בפנימיות כו', וכנראה בחוש דבהשגה לכד יוכל להיות שהגם שמישיג הענין ומ"מ אינו נוגע לו הדבר ובכדי שהענין יורגש בפנימיות ויהי' נרגש אצלו הענין ובכדי שיעשה בו הזזה להיות ניזון ממקומו זהו ע"י הדעת דוקא, וזהו בנשמות דזרע אדם דהיינו נשמות דאצי' יש להם דעת היינו בחי' הכרה והרגשה באלקות, ונשמות דבי"ע הגם שיודעים ומשיגים אלקות אין להם דעת להיות בבחי' הכרה והרגשה כו' אך הרי נשמות דבי"ע יש להם ג"כ בחינת הדעת והרגשה באלקות (ועמ"ש בד"ה ואלה המשפטים בהג"ה וכ"ה לקמן בהבי' ובהדרוש משמע דהמשכת משה הוא בחי' ד"ע כו') אך הענין כידוע שיש ב' בחי' דעת ד"ע וד"ת וזהו שאין להם דעת היינו בחי' ד"ע שזהו הדעת האמיתי והענין הוא כידוע דד"ת הוא השגה וההרגשה בהאלקות המתלבש בעולמות דלגבי מדרי' זו העולמות תופסים מקום וממילא הביטול הוא בבחי' ביטול היש בלבד, וד"ע הוא בבחי' אוא"ס שלמעלה מהעולמות שאין העולמות תופסים מקום כלל כו', וזהו ההפרש בין נשמות דאצי' לנשמות דבי"ע דנשמות דאצי' יש להם דעת בבחי' עצמות אוא"ס ואיך שכולא קמי' כל"ח וע"כ הביטול הוא בבחי' ביטול במציאות כו', וזהו ההפרש בין יוסף להשבטים דביוסף כתי' ויבא הביתה לעשות מלאכתו ות"א למבדוק בכתבי דחושבנא וזהו פלא והלא יוסף הי' מרכבה לאלקות וענין המרכבה הוא הדביקות תמידי לאלקות גם בחושי הגוף וכמ"ש בסש"ב בענין האבות הן המרכבה שהיו כל אבריהם קדושים ומובדלים מעניני עוה"ז כו', והיינו שגם בחושי הגוף הוא בבחי' דביקות באלקות כו', וא"כ** הי' עוסק בכתבי דחושבנא והי' מלך במצרים כו' וע"כ לומר שזהו מפני העולם לא הי' תופס מקום אצלו כלל ולא הי' מבלבל אותו כלל ובעת שהי' בתכלית הדביקות באלקות הי' יכול לעסוק בעניני העולם וכמו חכם גדול שיכול להיות עמוק בעומק מחשבתו בשכל עמוק ואין האחרים מבלבלים אותו גם כשמדברים עמו ה"ה עמוק במחשבתו כו' (גם אם ישבו שרים כו' עבדך ישיח בחקיקד כו'), וזהו דיוסף הי' מרכבה גם בעת שהי' עוסק במלאכתו כו', וזה שייך רק בנשמות דאצי' ממש לא בנשמה דבי"ע וגם לא מבחי' אצי' שבכרי' דאצי' שבבריאה הרי אינו כמו אצי' ממש, וגם שהרי מתאחד בכרי', וממילא העולם תופס מקום רק נשמה דאצי' ממש הוא שאין העולם תופס מקום ואינו מבלבל כלל כו', וזהו שא' דוד אם זכרתך על יצועי באשמורות אהגה כך דגם על יצועי שהוא זמן הקטנות הי' בתכלית הדביקות באלקות להיות שהי' מרכבה לבחי' מל'

* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: זרע בהמה.

** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ואיך (או: וא"כ איך).

דאצי' כמו שהוא באצי' (ועמ"ש בד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י עטר"ת) ע"כ הי' שוה בקטנות ובגדלות כו', וזהו שהשבטים היו רועי צאן והיו מתבודדים במדבריות בכדי שהעולם לא יבלבל להם, אבל יוסף הי' מלך במצרים ולא הי' העולם מבלבל לו כלל מפני שהי' במדרי' אצי' כו' וזהו בחי' ד"ע שאין העולם תופס מקום והביטול הוא בבחי' ביטול במציאות כו', (ועמ"ש במ"א הדוגמא מזה למעלה בבחי' ד"ע כו') וזהו שא' השבטים כך אין בלבנו אלא אחד האבות הן המרכבה הוא בחי' יחו"ע בחי' ביטול במציאות והשבטים הי' הביטול שלהם בבחי' יחו"ת ביטול היש כו' וכמא' כגוונא דאינון מתיחדין לעילא באחד אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד פ"י ברזא דאחד הוא בחי' ד"ת בחי' יחו"ת כו'.

ה) וכ"ז הוא מדרי' השבטים מצ"ע, אמנם ענין הדגלים הוא שגם בד"ת יהי' הגילוי דד"ע והו"ע למהוי אחד באחד דיחו"ת יהי' כמו יחו"ע כו', והענין הוא דהנה הדגלים הן שלשה שבטים יחד בכל דגל שזהו התכללות הקוין דחור"ג ע"י הת"ת דהיינו שהמדות מתבטלים במציאותן וכידוע שיש התכללות שמצד המוחין שזהו רק התכללות זמ"ז, ומ"מ חסד הוא בבחי' מציאות בפ"ע וגבו' בבחי' מציאות בפ"ע והן הפכים זמ"ז, אך בהתכללות שע"י הת"ת הוא שמתבטלים מציאותם וכמ"ש בלק"ת בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקייע ובהגהות לשם, והוא כמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זא"ז דמיכאל וגבריאל שניהם בבחי' ביטול ומ"מ הן בחי' מים ואש וע"י שהמשל ופחד עמו גילוי אור עליון עי"ז עושה שלו' במרומיו שיתכללו יחד כו', וזהו והנורא אל עליון דמבחי' עצמות אוא"ס המאיר בת"ת נעשה ההתכללות דחור"ג כו'. וכמו"כ הוא בהתכללות המדות דאהוי"ר דאהבה בעצמו הגם שזהו ביטול מ"מ הי"ז יש מי שאוהב בחי' אהבה מורגשת כו', ולכן יכול להיות בזה אחיזה וכמ"ש וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו כו' סתמום פלשתים כו' כמ"ש בהבי' הא' דוידעת ובתנ"ח בד"ה ואלה תולדות יצחק וכן ביראה יכול להיות אחיזה וכמו יצחק יצא ממנו עשו כו' ויעקב הי' מטתו שלימה שע"י הת"ת הוא התכללות המדות דאהוי"ר וכמו וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך שביראה כלולה אהבה, וכן התכללות היראה באהבה וכמו וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה כו' שזהו דוקא בבחי' פנימיות הלב וכמ"ש בד"ה וידעת הב' דבחי' חיצוניות הלב הוא שהמדות מורגשות בבחי' מציאות כו' משא"כ פנימיות* הוא בחי' הביטול שהמדות מתבטלים במציאותם ועי"ז הוא בחי' ההתכללות דאהוי"ר כו' וזהו ענין הדגלים שהמדות יהיו בבחי' ביטול במציאות ובבחי' התכללות שזהו ע"י הת"ת שממשיך מבחי' ד"ע וכנודע דמשה מלגאו ויעקב מלבר, משה מלגאו הוא בחי' ד"ע והוא המשיך בחי' הדעת גם בנשמות דבי"ע בחי' זרע בהמה וכמ"ש כי תקנה עבד עברי קנין הוא באצי' ששם בחי' ד"ע כנ"ל והמשיך זה גם

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: פנימיות הלב.

בנשמות דבי"ע כו' כמ"ש בתו"א בד"ה ואלה המשפטים, וזהו ג"כ התכללות הקוין שע"י הת"ת והו"ע הדגלים כו', וזהו שאו' לבית אבותם ולא לבית אמותם דהנה ההפרש בין מוחין דאבא ומוחין דאימא בעבודה הוא ג"כ ההפרש בין בחי' ביטול היש וביטול אמיתי בחי' אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' דהנה בינה היא השגה שזהו בחי' יש שנתפס במציאות דבר, ולכן בינה מינה דינין מתערין בסופה דעם היות שבבחי' פנימיות בינה לא יש אחיזה כלל (וכידוע שנק' יין המשומר בענביו כו') מ"מ מבחי' חיצונית בינה דינין מתערין כו' וכמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד דכאצי' הוא בבחי' יוצא תמיד בלי הפסק וכאשר מגיע ההארה לברי' משם יפרד כו' כמ"ש בד"ה ששים המה מלכות הא', וע"כ הביטול שמצד הבינה הוא בחי' ביטול היש לבד כו', אבל חכ' היינו שלמעלה מהשגה ובבחי' ביטול ממש, ולכן בחכ' אין שום אחיזה כלל כמ"ש ימותו ולא בחכ' כו', אדרבא ומעין מבית ה' יוצא והשקה את נחל השיטים כו', ולכן הביטול שבבחי' החכ' הוא בחי' ביטול במציאות כו'. וכידוע בהד' מדרי' דחילא ורחימא ורחימא ודחילא, רחימא היינו בחי' אהבה שבמדות הוא מבחי' בינה שנק' ג"כ רחימא בחי' אה"ר (עמ"ש ד"ה חכלילי) שג"ז הוא רצוא בבחי' יש כו' ודחילא יר"ת הוא מבחי' חכ' בחי' יר"ע שהכל הוא בבחי' ביטול כו' וכמ"ש במ"א וע"כ בדגלים שזהו שהמדות מתבטלים ממצויאיתם כנ"ל נא' לבית אבותם שזהו מבחי' החכ' דוקא וכמ"ש בזהר אמור אימתי זיווגא דכנס"י במלכא קדישא היינו בחי' יחוד המל' כז"א בבחי' יחוד ממש כו', בזמנא דנטלא מבי אבא ולא בזמנא דנטלא מבי אמא כו' וכמ"ש וגם אמנם אחותי בת אבי היא אבל לא בת אמי ותהי לי לאשה דבכדי שיהי' בבחי' התאחדות ממש זהו דוקא בזמנא דנטלא מבי אבא כו', וידוע שזהו ההפרש בין שבת לחול דהעבודה דששת ימי החול הוא בבחי' אתכפי' בלבד וכמ"ש ששת ימים תעבוד שהיא בחי' עבודה ויגיעה והיינו בהאבה שע"פ טו"ד ע"י השגה והתבוננות שהביטול בזה הוא בבחי' ביטול היש בלבד כו' אבל שבת הוא בחי' גילוי מוחין דאבא ושמרתם את השבת כי קדש הוא ואזי העבודה היא בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא דגם התענוג הגשמי בשבת היא תענוג אלקי דמצוה לענגו באכו"ש רק שהוא תענוג אלקי כו' כנודע ומבו' במ"א, וכ"ז הוא מבחי' מוחין דאבא כו' וזהו שנא' כאן ג"כ לבית אבותם דוקא כו' וזהו ענין הדגלים שהוא נעלה מאוד שהתאוו ישראל לזה מפני שזהו בחי' התכללות שע"י הת"ת שזהו עיקר בחי' התיקון בבחי' ביטול כל המציאות כו' וזה דוקא ע"י המשכה מבחי' חכ' כו', וזהו איש על דגלו באותות לבית אבותם להיות דהשבים מצ"ע הוא* הארות אצי' שבברי' בבחי' מרכבתא תתאה שזהו בחי' ביטול היש בלבד כו', וענין הדגלים הוא התכללות הקוין דחו"ג ע"י הת"ת בבחי' ביטול אמיתי דחו"ע כו' וע"כ נא' לבית אבותם בזמנא דנטלא מבי אבא כו'.

(* אוצ"ל: הם.)

בס"ד ליל א' דחה"ש, עטר"ת.

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, משמע דהא בהא תליא דמבחי' אנכי ה' אלקיך הוא שיהי' יצי"מ וצ"ל שייכות הענינים זל"ז, והנה בזה יתרו דפ"א ע"ב אי' כתי' אחת דבר אלקי' שתיים זו שמעתי כמד"א אנכי ולא יהי' לך והיינו דאנכי ולא יהי' לך נאמרו בדבור אחד, וצ"ל מה"ע דבור אחד ולמה דוקא אנכי ולא יהי' לך נא' בדבור א', ולהבין זה ילה"ק מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוץ היום ואמרז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים וע"פ פשוט הוא שדברי תורה יהיו אצל האדם בכי"ו כחדשים שיהי' לו חיות ותענוג בעסק התורה ולא כדבר המיושן שאין בזה חיות כ"א שיהי' בחיות ותענוג כאלו היום נתנו מסיני אמנם באמת הכוונה היא גם כלפי מעלה שהתורה מתחדשת בכל יום וכמו שמברכין על התורה נתן התורה ל' הווה שמתחדשת תמיד, וצ"ל מה צריך התורה להתחדש תמיד ומהו ענין ההתחדשות. והנה מצינו כן בהתהוות העולמות שאנו או' המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב שמתחדשים בכל יום ובכל עת, והרי התהוות העולמות הוא רק מהארה לבד ומ"מ יש בזה התחדשות בכי"ו, א"כ בתורה שהיא המשכה פנימיות ועצמיות ודאי שייך התחדשות בכי"ו, והגם שיש מקום לומר שמע"ב להיות שזהו הארה צריכה להתחדש בכי"ו להיו' שהארה הרי אינו ענין לעצמו רק גילוי מהמאור ולעצמו אינו דבר כלל שהרי כשלא יש המאור אין האור נמצא וע"כ צריך להתחדש תמיד ממקורו, אבל התורה שהיא המשכה עצמיות הרי העצמי הוא דבר לעצמו ובכ"מ שהוא ה"ה עצמי וא"כ מה צריך להתחדש (וכה"ג מבו' במ"א ההפרש בין יש מאין ועו"ע דיש מאין להיות שזהו בדרך אין ערוך היינו שאין זה המשכה ממהות האין רק מהארה לבד ע"כ צריך להתחדש תמיד אבל עו"ע שזה המשכה ממהות למהות הן בעו"ע דשכל גופא היינו שכל משכל ה"ז המשכה ממהות אור השכל, והן בעו"ע משכל למדות ה"ז המשכת המדות הכלולים בשכל כו' וכמ"ש במ"א, ע"כ יכול להיות העלול בפ"ע וא"צ להתחדש תמיד מן העילה כו') הנה באמת העצמי הוא דבר לעצמו גם כשאינו מתחדש ממקורו (היינו לא בבחי' התחדשות נגלית) אך אזי הוא בבחי' העלם (דכמו"כ הוא גם בעו"ע שא"צ להתחדש כנ"ל דאז מתעלם בו האור והחיות וכמו בשכל משכל וכ"ש במדות משכל דבהתעלמות העילה מתעלם האור והחיות בהעלול כו' וכמ"ש במ"א) אבל שיהי' בבחי' גילוי שז"ע התורה שהוא בחי' גילוי והכוונה בזה להיות בבחי' גילויים בעולם צריך להתחדש תמיד כו'. שזהו ההפרש בין תורה ונשמות דשניהם מבחי' העצמות דהתורה היא מבחי' עצמות א"ס וכן הנשמות בנים אתם לה' אלקיכם שהן מבחי' עצמות א"ס, וההפרש ביניהם דבנשמות העצמות הוא בבחי' העלם, וזהו דהנשמה עם היות שהיא אלקות בעצם מהותה והיינו מפני שהיא המשכה עצמיות לכן היא אלקות בעצם ומשו"ז יש בכח הנשמה לבוא למדרי' היותר עליונות וכמא' מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם כו' ומ"מ ה"ז דוקא ע"י עבודה, שהרי מעצמו וממילא לא יגיע לשום מעלה ומדרי' כ"א ע"י עבודה ויגיעה דוקא, וכמו עד"מ הבן שהוא מעצמות האב היינו מהעצמות ממש שלמעלה מהגילויים

שלו, ולכן יכול להיות יפה כח הבן מכח האב מפני שביכולתו להביא מהעצמי גילויים נעלים יותר, ומ"מ ה"ז דוקא ע"י היגיעה של הבן דמעצמו לא יהיו הגילויים כ"א כאשר מייגע א"ע יכול להמשיך מן העצמי גילויים נעלים יותר, ולכן ה"ז נק' כח הבן דהגם שבא לו מן האב שהאב נותן לו העצמות שלו מ"מ ה"ז נק' כח הבן, והיינו מפני שזה בא בכחו ויגיעתו וכ"ז הוא מפני שהכח העצמי הוא בו בהעלם כו', וכמו"כ הוא בנשמות שהעצמי בהם בהעלם והגילויים הן ע"י עבודה ויגיעה דוקא כו', אבל התורה ה"ה בחי' גילוי בעצם וכמ"ש ותורה אור שהתורה באה בבחי' גילוי מהעצמות כו', ומאחר שבאה בבחי' גילוי צריכה להתחדש תמיד מן העצמות כו'.

ב) ולהבין זה ילה"ק דמשל אור וזיו השמש מהשמש אינו משל מכוון לענין אור א"ס בשני ענינים, הא' דהנה אור וזיו מהשמש ה"ז הארה מעצמות מהות השמש שהרי השמש בעצם מהותו אור שזהו כל מהותו שהוא אור, רק להיותו עצמי אינו אור רק מאור, אבל זהו כל מהותו וכל ענינו הוא להאיר, וכמו מלאים זיו ומפיקים נוגה, וע"כ האור הגם שהוא הארה לבד ולא עצם וכידוע בענין אור ושפע כו' מ"מ ה"ז הארה ממש מעצמות מהותו כו' משא"כ אור א"ס הרי העצמות אינו רק בחי' מאור, שהרי לא נוכל להגביל ח"ו וח"ו העצמות ולומר שהוא רק בחי' מאור, וכמ"ש בתו"א בד"ה חייב אינש לבסומי בפורי' דרוה"ב שלא זהו עיקר האלקות (היינו העצמות) מה שהעולמות מתהווים ממנו ומקבלים חיות ממנו, וכמו"כ לא זהו עיקר העצמות מה שהאור נמצא ממנו, דהנה אור הא"ס ה"ה בבחי' שייכות אל העולמות ולכן נק' שמו וכמא' עד שלא נבה"ע ה"י הוא ושמו בלבד דלכאו' אינו מוכן מה"ע שמו קודם שנבה"ע מי קראו בשמו, והתי' הוא דלהיות דהתפשטות החיות בעולמות וע"ס הוא בחי' שם לבד היינו בחי' הארה לבד, והארה זו כמו שהיא כלולה בעצמותו לפני הצמצום דהיינו מה שביכולתו ית' לגלות אור להוות ולהחיות העולמות, ה"ז בחי' שמו הכלול בעצמותו כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה תקעו הב' בהג"ה הרי שהאור א"ס הוא בבחי' שייכות אל העולמות, והעולמות הרי הן באין ערוך לגבי העצמות דאין ערוך הנברא לגבי בורא, וא"כ גם האור שממנו ית' להוות ולהחיות העולמות שבא בעולמות בבחי' או"פ וגם בחי' האו"מ הוא בבחי' מקיף אל העולמות שבערך העולמות כו' ה"ז באין ערוך לגבי העצמות, וכמו שבחי' מל' דאצי' היורדת להיות מקור לבי"ע נק' לגבי הע"ס בחי' רוח הבהמה היורדת למטה כו' וגם כמו שהיא באצי' ה"ה שרש ומקור הנבראים שבאצי' כו', כמו"כ האו"מ גם כמו שהוא לפני הצמצום ה"ז באין ערוך לגבי עצמות כו' והעיקר הוא מפני שלא זהו עיקר העצמות מה שהאור נמצא ממנו כו', ומשו"ז גם כללות האור הוא באין ערוך לגבי עצמות שהרי ידוע שיש בהאור ב' מדרי' בחי' אור המאיר לזולתו ואור המאיר לעצמו, אור המאיר לזולתו היינו בחי' האור המאיר כמו שכלול בעצמותו שזהו בחי' שמו כנ"ל ואור המאיר לעצמו הוא שלמעלה מהעולמות וכמא' הבדילו לעצמו כו', הנה לבד זאת שבאמת ג"ז הוא לצורך העולמות וכמ"ש במ"א בענין ידיעת עצמו

מה שבידיעת עצמו יודע דלכאו' א"מ בשביל מה נאצל ידיעה זו הרי לעצמו ידוע גם בלא אצילות ידיעה זו, והת' שזהו בכדי שיהי' אצי' בחי' ידיעה שבעולם, שאם לא הי' נאצל בחי' ידיעת עצמו לא הי' אצי' הידיעה בעולמות ובשביל זה נאצל מה שבידיעת עצמו יודע בכדי שיהי' אצי' ענין הידיעה בעולם כו' וכמ"ש בדרוש יונתי תר"מ, וכמו"כ הוא בחי' אור המאיר שזהו ג"כ בשביל העולמות כו' (ובמ"א מבו' שזהו שרש בחי' סוכ"ע וממכ"ע כמו שהוא באור הכלול בעצמו כו') הנה לבד זאת מאחר שלא זהו עיקר העצמות מה שהאור נמצא ממנו הרי כללות האור הוא באין ערוך לגבי עצמות כו' והגם דלכאו' הרי העצמות הוא מ"מ בבחי' מאור ג"כ ועם היות שלא זהו כל עצמות ולא זהו עיקר העצמות כו' מ"מ הרי האור נמצא מן העצמות וא"כ העצמות הוא בבחי' מאור ולגבי זאת שהעצמות הוא בבחי' מאור לכאו' שייך לומר שהאור הוא הארה ממהות העצמות, הענין הוא דהן אמת שהעצמות הוא בבחי' מאור ג"כ הרי אין זה ענין פרטי בעצמות ית', והיינו שזה שהעצמות הוא מאור ובורא ועוד ענינים שבעצמות שאין אנו יודעים אותם הרי כ"ז אינו ענין פרטים ח"ו בעצמות כ"א מה שכללות העצמות מחייב ענינים אלו, וא"כ גם בזה שהוא ית' בחי' מאור אין האור בחי' גילוי מעצמותו ואינו דומה לאור השמש מהשמש, שהשמש הוא ענין פרטי בחי' מאור וע"כ האור הוא הארה ממש מעצם מהותו, אבל עצמות בחי' המאור שבו אינו ענין פרטי ח"ו כ"א בכללות הוא בחי' עצמות והעצמות מחייב ענינים אלו, הרי האור אינו הארה ממהות העצמות גם בזה שהוא בחי' מאור כו' ועוד שהרי עצמות הוא מחויב המציאות וענין מחויב המציאות הוא שנמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא וכמ"ש במו"נ ח"א פנ"ג וא"כ כל מה שהעצמות נושא בעצמו הוא בבחי' בלתי מציאות נמצא וממילא מובן שהאור שהוא בבחי' אור עכ"פ, הרי אינו הארה ממש ממהות העצמות כו'. ובזה יובן מש"א אתה קדוש ושמך קדוש אינם* מתדמים כלל זל"ז בענין הקדושה דעם היות דשמך ג"כ קדוש להיותו מ"מ גילוי הארה מהעצמות, ה"ו באין ערוך כלל לגבי בחי' אתה קדוש דקדושת העצמות הוא באופן אחר לגמרי עד שכללות האור עם היותו הארה מהעצמות אין זה שהוא הארה ממש מעצמות מהותו ית' וית' והוא באין ערוך כלל לגבי העצמות כו'. והענין הב' מה שאור השמש אינו מכוון לענין אוא"ס שהרי אור השמש מהשמש הוא הכרחי שהרי א"א להיות שהשמש לא יאיר אור שהוא מוכרח להאיר, משא"כ אור הא"ס מהעצמות אינו הכרחי ח"ו כ"א הוא גילוי רצוני שברצונו ית' להאיר ה"ה מאיר ולא כמו השמש שהוא הכרחי בהאור (ר"ל דעם היות שגלגל השמש הוא בעל דעה והשכל וכמ"ש הרמב"ם ומוסכם מהכל שהגלגלים הם בעלי דעה והשכל וכמ"ש יצרם בדעת כו' דהיינו שגם בהם יש בחי' דעת ובינה כו' ומ"מ הוא מוכרח בהאור ממנו כו'), ויותר מכוון הוא המשל דאור וחיות הנפש מהנפש, דעם שבהענין הא' ג"ז אינו מכוון שהרי הנפש כל מהותו הוא שהוא חי וא"כ

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שאינם.)

האור הוא הארה מעצמות מהותו כו', וי"ל שבאדם כתי' בצלמנו כדמותנו יש בו גם ענינים לבד ענין החיות, וכמו גם הכחות שכל ומדות שבו הרי אין זה חיות לבד כו', וי"ל שיש בנפש ענינים שאינם רק בחי' חיות כו', אמנם הוא מכוון יותר בענין הב' שהנפש אינו מוכרח בהגילויים ממנו, וכמו גילוי השכל מהנפש הרי אין זה הכרחי דברצונו משכיל השכלות וכשלא ירצה לא ישכיל דאזי כח השכל הוא בהעלם כו' וכמו"כ יוכל להעלים מדותיו וכמו מדת החסד ביכולתו להעלים שלא יתעורר בחסד גם אם הוא איש טוב בעצם כו' וכמו אאע"ה שכבש רחמיו מעל בנו יחידו דהגם שהי' איש החסד בעצם ובפרט בנו יחידו אשר אהבו ביותר כבש רחמיו ממנו כו', הרי שביכולת להעלים את מדת החסד והאהבה וכמו"כ בשארי מדות, וגם כח הרצון ביכולת להעלים שהרי אינו מוכרח בהרצון וכמו שיש דברים שאינם רוצה וכמו"כ בכל דבר ביכולתו לרצות וביכולתו שלא לרצות כו'. ואף גם האור והחיות כללי שמהנפש אינו בדרך הכרחי מהנפש ויוכל להתעלם וכמו בגילגולים ר"ל שהאדם מתגלגל בגוף הבהמה הרי לא יש גילויים מהנפש כלל שאם הי' איזה גילויים מהנפש הי' נראה איזה התחדשות בהבהמה, אלא שהנפש נמצא שם ואין ממנו שום גילוי כלל, הרי שיכול להיות שיתעלם האור והגילוי בתוכו ולא יתגלה, וסיבת העדר הגילוי אין זה משום שגוף הבהמה אינו מוכן לקבל צורת הנפש דהיינו משום העדר הכלים שאם הי' מוכרח בהגילוי היו הגילויים ממנו ממילא גם כשלא יש כלים שיתקבל בהם, וכמו בשמש שמוכרח הוא בהגילוי הרי מאיר בכל מקום גם כמה שאינם כלי לאור השמש, שהרי יש פעולת הנמשכים מאור השמש וכמ"ש ממגד תבואת שמש כו', והרי השמש מאיר בכ"מ גם שאין תועלת מהאור, ומאיר גם במקום האשפה שאין בזה שום תועלת, ואם הי' הנפש ג"כ מוכרח בהגילוי היו הגילויים גם שלא יש כלים ולא יהי' בזה תועלת פנימי וא"כ מזה שאין בזה שום גילוי מובן שאינם מוכרח בהגילוי, והגם דאי' שזהו צער גדול לנפש מה שאין ממנו גילויים, וג"ז הוא מהעונש בזה מה שאינם מתגלה (ובאמת אם הי' מתגלה לא הי' בגלות כ"כ משום דאז הי' גם הנהגת הבהמה באופן אחר כו') ולכאן י"ל מזה שהוא מוכרח בהגילוי, ומשו"ז מצטער בהעדר הגילוי, הנה באמת אדרבא מזה מובן שהגילוי ממנו הוא בכחירה ורצון שאם הי' בדרך הכרח לא הי' צער בהעדר הגילוי, וכידוע דעונג וצער הן קוין שקולים ובמה שיש עונג ורצון יש צער בהעדר, ובמה שלא יש עונג ורצון לא יש צער כו' וא"כ אם הי' הגילוי שלא בכחירה ורצון אינו שייך צער בהעדר הגילוי, רק מפני שהגילוי הוא בהרצון לכן העדר הגילוי הוא צער להנפש כו', ומכ"ז מובן שהגילוי מהנפש הוא גילוי רצוני, וזהו טעות החוקרים דיש מהם שמודים בהתהוות העולם מהבורא וכופרים בחידוש העולם שאומרי' שזהו בדרך הכרחי כעמוד וצילו שהצל מוכרח להיות מהעמוד, והיינו מפני שמדמים זה לזיו השמש מהשמש ובאמת אינו כן והוא כמשל אור הנפש מהנפש שאינם הכרחי כו', וי"ל שזהו מ"ש ויפח באפי' נשמת חיים ואח"כ כתי' ויהי האדם לנפש חי' והוא שהחיות ממנו אינו בדרך ממילא, דבשמש כתי' ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר

על הארץ דמיד שנתנו ברקיע האירו אור, ובנפש האדם כת' תחלה ויפח באפיו נשמת חיים וע"כ* לא יש עדיין אור וחיות ואו' אח"כ ויהי האדם לנפש חי' בבחי' אור וחיות נגלה כו' וה"ז מכוון יותר לענין אוא"ס שהאור הוא בחי' גילוי רצוני מאתו ית'.

ג) וע"פ הקדמה זו יובן מש"א המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב, דהנה עד"מ באדם יש מח' ודבור ומעשה דמח' נמשך מהמדות או מהשכל והמדות מהשכל ושכל מהרצון שאם ירצה להתחכם ישכיל ויתחכם ואם לא ירצה להתחכם לא ישכיל, והרי צריך להיות תמיד השפעת הרצון שירצה להתחכם ואם תופסק ההשפעה מהרצון לא יהי' גילוי השכל, וכמו"כ מהשפעת השכל יהי' גילוי המדות וצ"ל השפעת השכל תמיד בכדי שיהיו המדות וכן מהמדות למח' וממח' לדבור ומדבור למעשה כו', ואם לא תהי' ההשפעה אזי תתכלל העשי' בדבור ודבור במח' ומח' במדות ומדות בשכל ושכל ברצון ולא יהיו הגילויים כו' (וכמו אומן העושה כלי הרי צ"ל הרצון שירצה במלאכת הכלי ואזי ישכיל בשכלו איך לעשות ובה לידי מדה ואח"כ למחור"ד עד העשי' בפועל, ואם יופסק השפעת הרצון יסתלק כל הכחות ויתעלמו בעצמו ולא יהי' שום גילוי ולא תהי' העשי' כו') והנה השפעת הרצון שירצה להתחכם ה"ז בא בבחי' צמצום שמצמצם רצונו שירצה להתחכם וסיבת הצמצום הוא משום ב' הענינים הא' מפני שאינו מוכרח בהרצון להתחכם והוא רק גילוי רצוני וכל גילוי רצוני הוא ע"י צמצום דגילוי הכרחי הוא שבא בדרך ממילא, אבל גילוי רצוני הוא שאינו בא מעצמו וממילא כ"א שמצמצם עצמו להשפיע והב' מפני הבדלת ערך הרצון מהשכל שהרי הרצון בעצם למעלה מהשכל ע"כ צ"ל ע"י צמצום כו' (וזהו שרק בחי' אחרונה שברצון הוא שבא אל השכל כו' וכמ"ש במ"א) וכמו"כ מהשכל אל המדות צ"ל ג"כ ע"י הצמצום וג"כ משתי סיבות הנ"ל מפני שהוא המשכה רצונית ומפני ששכל ומדות הן בעצם מובדלים זמ"ז כנודע ע"כ צ"ל ע"י צמצום כו', והנה הרצון מעצמות הנפש הוא ג"כ גילוי רצוני וכנ"ל שהנפש אינו מוכרח בגילוי הרצון ממנו והוא רק גילוי רצוני, וגם דעצמות הנפש מובדל בערך מן הרצון והגם דהרצון הוא גילוי העצמות מ"מ העצמות מובדל מהרצון, והרי צ"ל תמיד המשכת הרצון מהנפש דהמשכה זו היא ג"כ ע"י צמצום כו' והדוגמא מזה יובן למעלה דהגם שאין לו דמות הגוף ולא גוף מ"מ דברה תורה כלשון בנ"א דהתהוות העולמות הוא מבחי' הדבור וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו' והן באמת ב' מדרי' בחי' דבור ומעשה וכמ"ש במ"א דמהדבור בא לידי מעשה כו' והדבור מקבל מאותיות מחשבתו ית' וכמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו', וכת'י ששת ימים עשה ה' שהן ששה מדות עליונות שהמח' נמשך מבחי' המדות כו', וכת'י כולם בחכ' עשית בראשית נמי מאמר הוא ות"י בראשית ברא בחוכמתא ברא, שהחכ' היא ראשית העש"מ כו' ובת"א בקדמין ברא והיינו בחי' הרצון וכמ"ש בזהר כד סליק ברעותא למיברי עלמא כו' ובע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' וכמו עד"מ הנ"ל שנמשך מהרצון לשכל ומשכל למדות ומחוד"מ כו', כמו"כ הוא בדוגמא למעלה דתחלה הוא התעוררות הרצון על העולמות כו',

(* אוצ"ל: ועכ"ז).

ומ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט הוא באוא"ס שלפני הצמצום דשמו בגימ' רצון כו', ומ"ש כד סליק ברעותא למיברי עלמא מפרש בע"ח שזהו בחי' הרצון דא"ק שהיא בחי' מח' כללית על כללות ההשתל' כו', ורצון זה אינו עדיין בבחי' התעוררות רצון גלוי כ"א בבחי' הסכמה בלבד ולכן נק' מח' כו' וכמ"ש בדרוש ג' מיני אדם, ואחר זאת המח' וההסכם הוא בחי' התעוררות רצון גילוי לעולמות כו', ואמרו בקדמין ברא היינו משום דלא מחשבותי מחשבותיכם דכאשר עלה במח' כבר נתהווה רק שאינו בבחי' מציאות כלל דאח"ז הוא בחי' רצון הגלוי על עולמות כו', והרי כ"ז הוא באין ערוך לגבי העצמות דכולא רק לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולא מכל אינון מדות כלל כו', וכמשנת"ל דהכל הוא באין ערוך כלל לגבי עצמות וכללות הגילוי הוא רק גילוי רצוני כו', והמשכה זו הרי צ"ל תמיד שאם יהי' ח"ו הפסק בזה הרי יתכלל הכל בעצמותו כו' וכנ"ל במשל, וההמשכה היא ע"י הצמצום ותמיד צ"ל צמצום זה להיות ההשפעה וההמשכה כו' וזה המחדש בטובו כו' שבכ"ו ובכל עת ובכל רגע צריכה להתחדש המשכה זו להיות שזהו רק גילוי רצונו ובאין ערוך לגבי עצמות ע"כ צ"ל התחדשות תמיד כו' (ועמ"ש מזה באורך בד"ה וכל העם רואים רס"ה). והנה כמו שרצונו וחכמתו ית' שבהתהוות העולמות מתחדש בכל יום כמו"כ רצונו וחכמתו ית' שבתורה ג"כ מתחדש בכל יום דהנה התורה היא ממוצע בין עצמות אוא"ס ובין העולמות וכמ"ש ואהי' אצלו אמון התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה כו' אסתכל באורייתא וברא עלמא שהתורה היא בחי' ממוצע כו', דהנה התורה נק' אור וכמ"ש תורה אור וא"כ ה"ה רק אור וזו הארה בלבד מן העצם כו' דאורייתא מחכ' נפקית וחכ' היא באין ערוך לגבי עצמות. ועם היות דחכ' דתורה היא למעלה מחכ' דמע"ב דתורה היא עצמות החכ' ועצמות הרצון כו' מ"מ ה"ז בחי' חכ' כו' וכתי' ה' קנני ראשית דרכו והיינו ראשית גילוי הקו שהוא בחכ' והרי הקו הוא בחי' הארה לבד כו' ושרש המשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום דכללות האור הוא בחי' הארה לבד ובאין ערוך לגבי עצמות כו' כנ"ל וזש"א יחיד חי העולמים מלך דעצמות א"ס יחיד ומיוחד וחי העולמים שהוא גילוי הקו ה"ז מבחי' מלך בלבד בחי' מל' דא"ס שזהו רק שם והארה לבד כו' וכמ"ש באורך נראה אור דמה שנראה אור בעולמות הוא רק באורך לבד בחי' אור א"ס כו' וזהו כי עמך מקור החיים דמקוה"ח בחי' גילוי הקו הוא רק עמך טפל ובטל לך כו', וא"כ בתורה שנא' בה ה' קנני ראשית דרכו ה"ז בחי' הארה לבד כו'. אמנם ידוע דבאור הקו יש ב' מדרג' פנימיות וחיצוניות דזה שהקו הוא חי העולמים מקור חיות העולמות זהו חיצוניות הקו, אבל פנימיות* הוא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס. דהנה כשהי' הצמצום באוא"ס נשאר רשימו שהיא נקודה הכוללת כל האור והגילוי שיהי' אחר הצמצום בבחי' הקו כו' וידוע דנקודה זו יש בה גם מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מעלה מבחי' הגילוי דעולמות כו' ועמ"ש במ"א

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: פנימיות הקו.)

ובהנקודה הוא בבחי' העלם בתכלית ובא בגילוי בבחי' פנימיות הקו כו' וגם הקו עצמו ידוע שיש לו ב' שרשים דחיצוניות הקו הוא מבחי' מל' דא"ס ופנימיות הקו שרשו מבחי' ת"ת הנעלם שזהו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שנמשך בפנימיות התורה כו'. ולכן פנימיות התורה היא בבחי' א"ס וכמ"ש ארוכה מארץ מדה כו' דבחיצוניות התורה יש מדה ושיעור דכל עניני התורה הן בבחי' הגבלה וכמו אלו טרפות ואלו כשרות שהכל הוא במדה ושיעור כו'. אבל פנימיות התורה הוא בבחי' א"ס כו', וזהו שבגמ' דעירובין משמע שיש מדה לתורה רק שהיא ארוכה מארץ כו', ובמד"ר אי' לכל יש סיקוסים (היינו גבול) חוץ מדבר א' שאין לו סיקוס והוא התורה כו' והיינו ההפרש בין חיצוניות ופנימיות שבתורה דחיצוניות התורה היא בבחי' מדידה והגבלה ופנימיות התורה היא בבחי' בל"ג וכמ"ש לכל תכלה בחי' כליון וענג שבעולמות ראיתי קץ רחבה מצותך מאד בבחי' בל"ג כו', והיינו מפני שזהו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וכז' הוא מפני שתורה היא ממוצע בין עצמות א"ס ובין העולמות, וכל ממוצע צ"ל כלול מב' המדרי' והיינו דחיצוניות התורה היינו מה שהתורה נק' אור היא בערך בחי' העולמות כו' ופנימיות התורה היא מבחי' עצמות א"ס כו', וגם בחי' אור התורה הוא למעלה מבחי' האור דעולמות דכללות התורה היא בבחי' פנימיות כו' ומ"מ ה"ז בערך העולמות שבא בבחי' מדה וגבול כו' ופנימיות התורה הוא מבחי' עצמות א"ס וע"כ היא בבחי' א"ס כו'. ועכ"ז הרי התורה היא רק בחי' ממוצע לא עצמות כו' והיא ממוצע בין העצמות ובין העולמות כו'. ע"כ צריכה להתחדש ג"כ תמיד מן העצמות וזהו בכי"ו יהיו בעיניך כחדשים שצריכה להתחדש תמיד להיותה בחי' ממוצע לבד כו'. וענין ההתחדשות י"ל שז"ע ג' שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שהרי כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שזהו ע"י עסק התורה למטה כו' וג"ש הראשונות הוא שהקב"ה בעצמו יושב ועוסק בתורה ומבו' במ"א שזהו בחי' ג"ר דעתיק. עתיק בכלל הוא בחי' תחתונה שבמאציל כנודע וג"ר דעתיק הוא בחי' פנימיות עתיק והוא בחי' טל תורה והיינו תורה שבבחי' מתנה כו' וכמ"ש במ"א.

ד) וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים והיינו שהאדם ימשיך זאת, דעם היות שזהו בבחי' מתנה מ"מ צ"ל ע"י עבודה כו' דהנה קודם לזה אומר ואהבת את ה' אלקיך כו' ואח"כ והיו הדברים האלה כו', והענין הוא דהנה בתחלת הבריאה ה' ההמשכה בבחי' אתעדל"ע מצ"ע מצד כי חפץ חסד הוא והיינו מצד טבע הטוב להיטיב כו', דטבע הטוב הוא להשפיל א"ע ולהשפיע לזולתו, וכמו איש הטוב והחסד הוא שמשפיל א"ע גם לאנשים שפלים ונבזים להשפיע להם שזהו הוראה על מדת טובו כו' דמי שהוא גבה לב אינו משפיל עצמו והאיש הטוב הוא שמשפיל א"ע לכל דטוב וענוה הוא ענין א' כו', וכמו"כ הוא למעלה דמצד טבע הטוב ה"ה משפיל א"ע כבי' להחיות רוח שפלים כו' אמנם אח"כ באתעדל"ת תלי' מילתא והיינו להמשיך בחי' ההתחדשות שצ"ל בכל עת זהו ע"י אתעדל"ת כו'. וענין אתעדל"ת הוא כמ"ש בזהר רוח

אייתי רוח ואמשיך רוח שע"י הרוח דלתתא נמשך רוחא דלעילא כו', וההמשכה היא כפי אופן רוח תחתון וכמ"ש יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך דלפי אופן האתעדל"ת נמשך האתעדל"ע וכאשר העבודה למטה הוא בבחי' מדות ושכל והיינו העבודה שע"פ טו"ד בהתעוררות אהוי"ר ע"י השגה והתבוננות כו' ממשיכים מלמעלה ג"כ בחי' מדות וגילויי שכל אלקי בעולם כו' דע"י השגה והתבוננות א"א להמשיך בחי' עצמות אוא"ס דלית מח' תב"כ כ"א ממשיכים בחי' שכל אלקי כו', אמנם כאשר מעורר בחי' רצון לה' עי"ז ממשך גילויי בחי' הרצון בעולם כו', דעצמות א"ס הוא למעלה מבחי' הרצון כו' ובכדי להמשיך מבחי' בעל הרצון להיות בחי' הרצון זהו ע"י התעוררות הרצון באדם דבמדה שהאדם מודד בה מודדין לו ע"כ ע"י שמתעורר ברצון לה' נמשך מבחי' עצמו א"ס להיות גילויי הרצון כו'. וזהו ואהבת את ה' אלקיך שרש ואהבת אבה ל' רצון והיינו שיהי' חפצו ורצונו לה' לבדו וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו'. ועי"ז הוסד ענין התפלה תחלה בפסוד"ז בשירות ותשבחות ברוך שאמר והי' העולם שבאמירה אחת נבראו כל העולמות דכללות ההתהוות הוא רק אותיות וצירופים העליונים ונתהוו כולם במאמר א' ונפרטו אח"כ בע"מ ובריבוי הצירופים כו' ואמירה הוא במח' רצון והיינו התעוררות הרצון על העולמות דבמח' א' נבראו כל העולמות כו', ואח"כ בברכת יוצר איך שמלאכים אומרים קדוש דאוא"ס קדוש מובדל מהעולמות כו' ואח"כ או' ה' אחד דאני ה' לא שניתי כלל דכולא קמי' כל"ח ממש כו' וע"י ההתבוננות זאת נעשה תוקף הרצון והתשוקה לעצמות א"ס שע"ז נמשך מבחי' הרצון מעצמות א"ס ב"ה אמנם בכדי שתהי' ההמשכה והגילוי, וגם שהרי התעוררות מ"מ נעשה ע"י ההתבוננות בתפילה והרי לית מח' תב"כ ואיך ממשיכים בזה מבחי' עצמות א"ס כו' זהו שאו' והיו הדברים האלה בד"ת הכתוב מדבר דבתורה יש המשכת העצמות כו' ועם היות שהתורה הוא ג"כ בחי' שכל והשגה, ועסק התורה הוא שיקשר מחשבתו והכרתו בתורה כו', הנה בחי' שכל והשגה דתורה אינו מסתיר על בחי' עצמות א"ס שבתורה כו', שהרי גם בחי' חיצוניות התורה היא בחי' אור וכמשנת"ל בענין ותורה אור וכת"י עוטה אור כשלמה שבחי' שלמה ולבוש דתורה הוא בחי' לבוש אור שאין הלבוש דבר בפ"ע ואינו מסתיר כלל וכהדין קמצא דלבושי' מני' ובי' כו' וכמו עד"מ אור וזיו השמש שהוא בחי' הארה לבד ולא עצם ולכן הוא בחי' לבוש לבד לגבי העצמי וכידוע שכל אור הוא בחי' לבוש מפני שאינו עצמי כו' וכמ"ש במ"א (עמ"ש בד"ה ויגש עטר"ת) ומ"מ הרי אינו מהות אחר מהשמש דלבושי' הוא מני' ובי' כו', וכמו"כ הוא לבוש התורה שהוא ג"כ בחי' אור כו' (וכמו ת"ת שגם הכלי היא ש' הוי' כו') ולכן בחי' שכל והשגה דתורה וגם אותיות התורה אינם מעלימים ומסתירים על האור העצמי כו' ואין זה כמו אותיות דע"מ שהן מסתירים על האור (וזהו שנק' מילין דהדיוטא כו' וי"ל כמו שיחת חולין שהאותיות מעלימים על החכ' שבהם כו' וכמ"ש במ"א) אבל אותיות התורה אינם מעלימים על האור כו' וכמו במ"ת שנאמרו עשה"ד באותיות ובוה הי' גילויי בחי' עצמו א"ס וכמ"ש אור פניך נתנו לנו תו"ח באור פנימי

ועצמי דא"ס והי' זה בהתגלות באותיות התורה כו' וזהו והיו הדברים אשר אנכי מצוך ל' צותא וחיבור שבזה נדבק בבחי' עצמות א"ס כו', וע"כ ע"י התורה הוא המשכת העצמות כו', רק שצ"ל תחלה התעוררות הרצון לה' דזה גופא שתהי' התורה בבחי' תורה הוא ע"י הקדמת רעו"ד דכל האומר אין לי אלא תורה גם תורה אין לו שאין זה ענין התורה ובכדי שתהי' התורה בבחי' תורה הוא ע"י הקדמת רעו"ד ואזי ע"י התורה נמשך גילוי הרצון מבחי' עצמות א"ס כו', וזהו בכי"ו יהי בעיניך כחדשים שנמשך בחי' ההתחדשות ברצון וחכ' דתורה וברצון וחכ' דעולמות והוא ע"י עסק התורה בהקדמת ואהבת בחי' רעו"ד כו' ועי"ז נמשך הגילוי בעולם דתכלית הכוונה בתורה הוא להיות הגילוי בעולם וכמא' נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו' והיינו דכאשר ע"י עבודה בחי' ההתחדשות אזי נמשך להיות הגילוי דאוא"ס בעולם בגילוי כו' והנה יושבי אהל יש להם פנאי להאריך בתפלה ועסק התורה וממשיכים בחי' גילוי אוא"ס בעולם כו' אבל בעלי עסקים שאין להם פנאי להאריך בתפלה ועסק התורה הוא ג"כ רק כפי החיוב איך ממשיכים המה בחי' גילוי אוא"ס הנה זהו ע"י קיום המצות, והענין הוא דהנה רמ"ח פקודין הן רמ"ח איברין דמלכא וכמו האברים שהן כלים לחיות הנפש כל אבר יש בו חיות מיוחד כפי מזגו ותכונתו כו' וכללות החיות הוא במוח שבראש ומהמוח נמשך החיות לכל האברים כאו"א כפי מזגו כו', וכמו"כ המצות הן בחי' איברין דמלכא שכל מצוה היא המשכת חיות ואור פרטי מבחי' מוחין העליונים כו', וצ"ל עשיית המצות ברצון וחשק שלא יעשה המצוה כמתעסק בעלמא כ"א יהי' ברצון ותשוקה, שירצה בקיום המצוה וישמח בזה ועי"ז ממשיכים בחי' גילוי אוא"ס, דמצות הן פנימיות רצונו ית' וכמו שמברכין אשר קדשנו במצותיו בחי' קדש עליון כו' וע"י קיום המצות ברצון ממשיכים גילוי בחי' פנימיות הרצון כו'.

ה) **וע"פ** כל הנ"ל יובן ענין אנכי ולא יהי' לך בדבור א' נאמרו דהנה ענין דבור א' הוא להיות דהתחלקות הקוין דחו"ג זהו בסדר השתל' למטה מבחי' הכתר, אבל בבחי' הכתר לא יש התחלקות קוין דחו"ג הן במשקל א' מני' ובי' וכמו עד"מ השמש שמאירה אור שע"יז הוא האור בעולם, ואילו יצויר שהשמש יעלים אורו בתוכו והי' חשך בעולם, הרי אין זה שהשמש מחשיך את העולם, כי השמש רק העלים אורו ועי"ז ממילא חשך בא, אך בעולם הרי החשך הוא בריאה בפ"ע וכידוע דחשך אינו רק העדר האור כ"א הוא בריאה בפ"ע, וכן הוא ג"כ בסדר השתל' דאור וחשך הן ב' ענינים והן בחי' חו"ג דשרש החשך הוא מהגבו' כו' וא"כ החשך הוא דבר בפ"ע וזהו שהן ב' קוין כו', אבל בכתר החשך והגבו' הוא רק העדר האור ולא שהוא בבחי' גבו' בפ"ע, וכמא' לית שמאלא בהאי עתיקא כו'. וכמ"ש באד"ר תרין אתהדרו לחד וכמ"ש הנה עין ה' ומ"ש עיניך בז"א אתמר כו' והיינו שאין החשך דבר בפ"ע כ"א העדר האור וא"כ הרי לא יש כאן דבר המחשיך כו', דכאשר החשך הוא דבר בפ"ע הרי יש דבר המחשיך משא"כ כשאינו דבר בפ"ע אין כאן דבר המחשיך כו', וכמו עד"מ הרב המשפיע כשהוא טרוד בשכלו לעצמו דאז אינו משפיע לתלמידים הרי

אין זה משום איזה חסרון ומשום שיש דבר המונע ומעכב שהרי אדרבא הוא אז במעלה ומדרי' גבוה יותר ומשו' הוא העדר ההשפעה כו' וכמו"כ הוא שבבחי' הכתר החשך אינו דבר המחשיך כ"א העדר האור והגילוי וצריכים רק להמשיך את האור וממילא מתבטל החשך והיינו שמתבטל לגמרי כו' דכאשר החשך הוא דבר בפ"ע הרי ג"כ ע"י האור נדחה החשך אבל זה רק שנדחה וישנו במציאות אך כאשר החשך הוא רק העדר האור הנה כאשר מאיר האור אזי החשך מתבטל לגמרי כו' וזהו דכל כפיית הדינים הוא מבחי' הכתר והלא גם בהשתל' יש התגברות החסד על הגבורה אך זהו בבחי' התגברות בלבד, ובהמשכת בחי' הכתר הוא שמתבטלים לגמרי מכל וכל כו', וזהו אנכי ולא יהי' לך בדבור א' דלהיות שהתורה היא בבחי' פנימיות כנ"ל ובפרט בבחי' התחדשות התורה שזהו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס הרי אנכי ולא יהי' לך שהן בחי' חו"ג בדבור א' נאמרו לא בבחי' התחלקות קוין כו' דכן הי' הגילוי במ"ת שהי' גילוי בחי' עצמות א"ס באותיות דעה"ד כנ"ל וע"כ אנכי ולא יהי' לך נאמרו בדבור א' כו' (וי"ל שזהו הפרש בין תורה ותפלה דבתפלה נעשה הברורים וכמו"כ ביטול הרע בדרך מלמטלמ"ע שזה בדרך התלבשות והוא בבחי' התגברות בלבד וכמא' שעת צלותא שעת קרבא כו' ובעבודה הו"ע ביטול היש כו' וע"י התורה נעשה ביטול הרע בדרך ממילא בבחי' מלמטלמ"ט כו' כי לגבי התורה אין החשך דבר המחשיך באמת דהתורה היא בחי' עה"ח בעצם שאינו מקבלת העלמות והסתרים ולכן ד"ת אינו מקבלים טומאה כו' ואין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה כו' וע"כ ע"י התורה הוא ביטול הרע לגמרי דבעבודה הו"ע ביטול במציאות כו' וזהו ויורה ה' עץ בחי' עה"ח דתורה ועי"ז וימתקו המים בחי' גבורות ממותקות שנעשים טוב בעצם כו' וכמ"ש במ"א באורך), וזהו אשר הוצאתיך מאמ"צ דהנה מצרים דקדושה, הוא בחי' מיצר וגבול דקדושה דבריבוי השתל' נעשה בחי' מצרים דלעו"ז שהיא בחי' חשך ממש. וע"י אנכי ה' אלקיך בחי' עצמות א"ס שבתורה הוצאתיך מאמ"צ בבחי' ביטול החשך לגמרי כו' וזהו שייכות הענינים זל"ז דהא בהא תליא כו', וזהו אנכי ה' אלקיך. להיות דהתורה היא בחי' ממוצע בין עצמות א"ס ובין העולמות שהיא בד"כ בבחי' פנימיות ויש בה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' ובכ"י יהיו בעיניך כחדשים להמשיך בחי' ההתחדשות מבחי' עצמות א"ס ע"י רעו"ד וע"י עסק התורה ונמשך עי"ז הגילוי בעולם וע"י הגילוי דבחי' פנימיות הוא שמתבטל החשך לגמרי כו', ובמ"ת שהי' גילוי בחי' פנימיות ועצמות א"ס ע"כ אנכי ולא יהי' לך בחי' חו"ג בדבור אחד נאמרו כו' ועי"ז הוצאתיך מארץ מצרים בחי' ביטול החשך לגמרי כו'.

בס"ד ליל ב' דחה"ש, עטר"ת.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה אנכי הוי' אלקיך, וצ"ל מהו אומרו כל הדברים דהול"ל וידבר אלקים הדברים האלה ותי' כל לכאוי' מיותר גם צ"ל מ"ש וידבר אלקים ולא נא' וידבר הוי', הלא במ"ת הי' גילויים נעלים מאוד שהי' מאיר עצמות א"ס בגילוי לכללות ישראל והגם שהי' משה מחיצה בפ"ע ואהרן מחיצה בפ"ע וכן הזקנים וכל ישראל כו', זהו באופן קבלתם שהיו מחולקים באופן קבלת האור אבל הגילוי מלמעלה הי' לכולם בשוה כו', והי' כמו לעתיד דכתי' ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים שיהי' הגילוי מלמעלה לכולם בשוה כמו"כ הי' במ"ת כו', וא"כ לכאוי' הול"ל וידבר הוי' שזהו בחי' הגילוי אור כו', וכמו שאח"כ אומר אנכי הוי' אלקיך ומפני מה בתחלה אומר וידבר אלקים ואח"כ אנכי הוי' כו', וגם צ"ל שהרי ברה"ע הי' ג"כ בש' אלקים וכמ"ש בראשית ברא אלקים ומ"ת ג"כ בש' אלקים וא"כ מהו ההפרש ביניהם, ולהבין כ"ז ילה"ק מה שארז"ל בגמ' חגיגה ד"ג ע"ב דרש ראב"ע דברי חכמים כדרבנות כו' בעלי אסופות נתנו מרועה אחד בעלי אסופות אלו ת"ח שיושבים אסופות אסופות ועוסקים בתורה הללו מטמאין והלא מטהרין הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין, שמא יאמר אדם איך אני לומד תורה מעתה ת"ל נתנו מרועה אחד אל אחד נתנן פרנס אחד אמרן מפי אדון המעשים ב"ה שנא' וידבר אלקים את כל הדברים האלה, וזהו כל הדברים ריבוי דברים שכל הסברות של התנאים והאמוראים נתנו כולם במ"ת, ובמד"ר יתרו אי' שכל הנביאי' קבלו נבואתם בשעת מ"ת וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמרה למשה מסיני כו' וזהו שאוי' כל הדברים האלה דלא רק העה"ד נתנו במ"ת כ"א כל התורה כולה נתנה במ"ת וז"ש אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי דבור אחד יצא מפי הקב"ה הכולל כל התרי"ג מצות והלכותיהן כו'. דהנה בתורה יש כלל ופרט, דכמו שבעולם יש כלל ופרט דבעש"מ נבה"ע והלא במאמר א' יכול להבראות דהמאמר א' הוא מאמר כללי, וכ' הפרדס דעש"מ הם נגד ע"ס ומאמר א' הוא בחי' הכתר שכולל הכל, דכתר הוא בחי' ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנאצלים וכולל מב' המדרי' דבחי' העליונה שבו היא בחי' תחתונה שבמאציל ובחי' תחתונה שבכתר הוא ראש ומקור הנאצלים והוא בחי' הכלל שכולל הכל כו' וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג, רק כתר הוא בחי' כלל פרטי לעולם האצי', ובחי' כתר הכללי הוא בחי' מחה"ק דא"ק דאי' במ"ח מסכ' כללות העולמות דא"ק הוא בחי' אריך דכללות העולמות והיינו שכולל כללות ההשתל' מתחלת האצי' עד סוף העשי' ופי' מתחלת האצי' הוא כמ"ש בע"ח תחלת שער מטולמ"ט דאצי' כולל בחי' עקודים נקודים ברודים והיינו כללות ההשתל' שנכלל בא"ק וכל השית אלפי שנין והמאורעות שבהן הכל נכלל בבחי' מחה"ק דא"ק ולא רק העינים הגדולים כמו מעשה האבות ויצ"מ וכניסת הארץ ובר' וב"ש וימוהמ"ש ותחה"מ כו', אלא גם כל אדם בפרט וכל המאורעות שלו בימי חייו וכל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו הכל עלו במחה"ק דא"ק כו', וכמ"ש צופה ומביט עד סוף כל הדורות כל דור ודור בפרט

וכולן נסקרין בסקירה אחת כו', וזהו בחי' הכלל שבעולם ואח"כ בא בבחי' פרט כו' וכמו"כ בתורה יש ג"כ בחי' כלל ופרט דפרשיות התורה כמו שהן בתורה זהו פרטי התורה אבל התורה כמו שהיא בשרשה במחה"ק דא"ק ה"ה שם בבחי' כללות כו' וזהו הפלוגתא דר"י ור"ל בגמ' דגיטין ד"ס ע"א תורה חתומה ניתנה או מגילה מגילה נתנה דפי' מגלה מגלה נתנה היינו בפרטיות, ותורה חתומה נתנה הוא בבחי' הכללית כו' ובמ"ת נמשכה ונתגלה התורה כמו שהיא בבחי' כלל בשרשה בחכ' הקדומה כו' וזהו דבנשי"הי ג"כ גילוי בחי' הכללות שבנפשם וכמ"ש וכל העם רואים רואין את הנשמע ושומעין את הנראה דמפני שבתורה נתגלה בחי' הכלל שבתורה עי"ז נתגלה בהם ג"כ בחי' הכללות שבנפש דשם ראי' ושמיעה אינם בבחי' התחלקות כו', וזהו כל הדברים האלה שבמ"ת נתנו כל הדברים גם הדעות הפכים דתו"א הכל נתנה במ"ת כו' ולהבין זה הנה אמרו"ל עירובין ד"ג ע"ב שלש שנים נחלקו ב"ש וב"ה כו' יצאה ב"ק מן השמים ואמרה ואלו דברי אלקים חיים והלכה כב"ה ומאחר שאלו ואלו דא"ח מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותם מפני שנוחין ועלובים היו (פי' רש"י סבלנים) ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהם כו' וי"ל שזהו ע"ד ב' מיני התכללות שיש במדות הא' שסובלים זא"ז דהיינו שנותנים מקום זל"ז, והב' שמקבלים זמ"ז, וזהו דנוחין ועלובים היו שנתנו מקום לדעה ההפכיות, דב"ש קפדנים היו ולא יכלו לסבול הדעה ההפכיות וב"ה סבלנים היו כו' ומה שהקדימו דברי ב"ש לדבריהם זהו הנחת עצמותו שמניח א"ע לפני זולתו ה"ז כענין ההתכללות שמקבלים זמ"ז שהראש מקבל מהרגל כו' דסיבת שניהם הוא הביטול כו' וכמ"ש במ"א, והנה לכאור' אינו מוכן איך אלו ואלו דא"ח מאחר דהלכה כב"ה הרי זהו האמת איך דברי ב"ש ג"כ אמת, גם צ"ל מש"א דב"ה זכו לקבוע הלכה כמותם מפני שנוחין ועלובין היו הרי ענין קביעת הלכה הוא מפני שהגיע לאמיתתו של הדבר ביותר, וזה שייך לחידוד דזה שמחודד בשכלו יותר ה"ה בא יותר על עומק ואמתת הענין יותר ומהו הטעם מפני שנוחין ועלובין היו כו', ויש להבין תחלה דקדוק הל' אלו ואלו דא"ח דיש אלקים חיים ואלקים סתם, אלקים סתם הוא כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקים דש' אלקים מסתיר על הש' הוי' שלא יהי' גילוי אור ש' הוי' כמו שהוא דאז לא הי' התהוות העולמות בבחי' מציאות כ"א הכל הי' בטל בתכלית, וש' אלקים הוא שמסתיר על הש' הוי' בכדי שיהי' התהוות העולמות בבחי' מציאות כו', וזהו ג"כ ענין הצמצום הראשון שהי' באוא"ס בשביל התהוות אצי' דעולם האצי' הוא ג"כ בבחי' מציאות ובבחי' גבול דכלים דאצי' ה"ה בבחי' מציאות חכ' וחסד כו' וכנודע דעיקר בחי' הספי' חכ' וחסד כו' הוא בבחי' הכלים כו' וגם הם בבחי' הגבלה שמגבילים את האורות כו' וגם האור הוא בבחי' מדה וגבול וכידוע דב' מיני המשכות הן הא' בבחי' א"ס ובל"ג והב' בבחי' מדה וגבול שזהו בחי' אור הקו בכלל שבא בבחי' מדה וגבול ובד"פ הוא בבחי' אורות דאצי' כו' כמ"ש במ"א ובכדי שיהי' מציאות האוי"כ דאצי' הי' צ"ל הצמצום באוא"ס, דמבחי' אוא"ס שלפני הצמצום לא הי' אפשר להיות התהוות המציאות וכמ"ש בע"ח שאם הי' נשאר אור

הקו לא הי' התהוות המציאות וע"כ הי' הצמצום באופן כזה שנתעלם אור הראשון לגמרי דאז נתהווה בחי' המציאות כו' וזהו שאמרנו"ל בתחלה* במח' לברוא את העולם במדה"ד שנא' בראשית ברא אלקים ואח"כ שתוף עמו מדה"ר שנא' ביום עשות הוי' אלקים והיינו גילוי הקו כו' וזהו"ע ש' אלקים סתם שהוא בחי' צמצום העלם והעדר האור לגמרי כו', אמנם אלקים חיים הוא ג"כ צמצום אך לא צמצום גמור. דחיים הוא השפעה וכמו מכלכל חיים בחסד, באור פניך נתת לנו תורת חיים כו' הרי שזהו השפעה והמשכה כו' והצמצום בזה אינו בבחי' והעדר** כ"א אדרבא שמצמצם עצמו להיות בבחי' המשכה וכמו צמצום שכינתו בין שני בדי ארון דהיינו שיהי' שם גילוי השכינה כו' ולהיות דגם חכמה דתורה הוא באין ערוך לגבי עצמות ע"כ צ"ל בזה צמצום והוא שמצמצם עצמו כבי' להתלבש בחכ' דתורה כו' הרי הצמצום אינו העדר כ"א אדרבא המשכה כו', ויובן זה ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה שאין זה בחי' העדר השפעה שהרי אינו מעלים ממנו דבר וחצי דבר רק שמצמצם ומלביש זה בדברים קצרים שבהם נמצא כל השכל גם העומק והפנימיות כו'. וזהו דלא קאי' אינש אדעת' דרבי' עד ארבעין שנין ולאחר ארבעין שנין קאים אדעת' דרבי' דהיינו עומק חכמתו כמ"ש במ"א, והוא ע"י האותיות והדברים קצרים שהשפיע לו כו', גם יובן ע"ד משנה וגמ' הרי כל האריכות דגמ' יש במשנה וכמו שא' אילפא מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא לי' ממתניתא דבהדברים קצרים שבמשנה יש הכל והוא בחי' מועט המחזיק את המרובה כו'.

ב) ומעתה צ"ל ענין אלו ואלו דא"ת. דהנה אמרנו"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם שנא' ואהי' שעשועים יום יום ויומו של הקב"ה אלף שנה. והיינו בחי' אאלפך חכ' ואאלפך בינה שקדמו למעלת ומדרי' העולם כו' דשרש ומקור העולמות הוא מבחי' מדות עליונות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וחז"ב קדמו לעולם, וע"כ התורה היא בחי' חז"ב קדמה לעולם רק שנמשכה לעולם היינו בשרש ומקור העולם בחי' המדות דכשר פסול טמא טהור כו' וידוע דמדות למעלה אינו כמו למטה דלמטה המדות הן רק גורמים ההשפעה לא שעצם המדה היא בבחי' המשכה וכמו איש הטוב והחסד הוא שהתעוררות המדה גורמת ההשפעה שמטיב בחסדו אליו, אבל למעלה הוא שעצם המדה נמשכת וכמו מכלכל חיים בחסד שהחסד נמשך מכלי אל כלי ונעשה בבחי' חיים כו' וכן אתה גבור כו' מחי' מתים אתה דתחה"מ הוא ממדת הגבו' דר"ת אתה גבור לעולם אד' הוא ש' אגל"א השייך לתחה"מ שזהו ג"כ שנמשך עצם המדות להחיות כו' ולהיות שהמדות למעלה הוא שהמדות עצמן נמשכים ע"כ בחי' חכמה דתורה שנתלבשה במדות ה"ז בא בבחי' גילוי למטה כו' רק כמו שהוא התלבשות במדות ה"ז בא בבחי' התחלקות שיש אוסרין ומתירין מבחי' המדות דחו"ג כו' וכדאי' במד"ע ע"פ אמרות ה' אמרות טהורות אמר ר' ינאי לא ניתן ד"ת חתוכים למשה אלא על כל דבר ודבר שאמר לו הקב"ה הי' אומר לו מ"ט פנים טמא ומ"ט

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בתחלה עלה.

(**) אוצ"ל: העלם והעדר.

פנים טהור אמר משה רבש"ע מתי נעמוד על בירורין של הדברים אל הקב"ה אחרי רבים להטות רבו המטמאין טמא רבו המטהרין טהור שנא' מזוקק שבעתיים היינו זפ"ז מ"ט, והן מ"ט שערי בינה דבינה היא אם הבנים מקור המדות והשערים הן הטיית השכל אל המדה כו' ויש מ"ט שערים כנגד ז' מדות שכלולי' כ"א מז' כו', ומהמ"ט הוא * שערים הוא מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור וכמ"ש דודי צח ואדום צח הוא ב"פ מ"ט, ובמג"ע אי' דמ"ט שע"ב הם כלולים מחו"ג ולכן יש מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, וזהו שרש הדעות דאוסרין ומתירין דכ"ש שאוסרין להיות שרשן מבחי' הגבו' וזהו שמאי' ל' שומה וכמו ושם דרך השם אורחותיו בבחי' דיוק ודקדוק דבאתעדל"ת דוקא אתעדל"ע וכפי האתעדל"ת כן הוא האתעדל"ע כו' וכדאי' במד"ר בענין השמים למה שמם שמים ששמים את הבריות ואד יעלה מן הארץ אזי והשקה כו' שברו הבריות את ערפם מיד הגשמים יורדים כו', ובי"ה היו מבחי' החדס ולכן בי"ה לקולא כו' ויש מקולי' ב"ש ומחומרי' בי"ה שזהו מהתכללות חו"ג אבל ע"פ הרוב ב"ש מחמירים ובי"ה מקילים שזהו מבחי' חו"ג כו' וכ"ז הוא המ"ט שע"ב שבאין בהתחלקות אבל עצם הבינה שזהו בחי' אלקים חיים חיים הוא בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי' ואלקים הוא בינה, וזהו אלקים חיים היינו עצם הבינה שמאיר שם בחי' החכ' ה"ז למעלה מהתחלקות כו' שהרי אנו רואין שמשכל וטעם א' יכול להיות שני מדות הפכיות וכמו הטעם דכל יצר מחשבות לבו כו' הי' תחלה לחוב וזה הטעם עצמו הי' אח"כ חיוב לזכות, הרי שהמוחין בעצם הן למעלה מהתחלקות חו"ג והיינו קודם שבא לכלל הטי' לאיזה מדה דכאשר בא לאיזה הטי' ה"ה מחייב מדה זאת דוקא אבל בעצם המוחין קודם ההטי' ה"ז למעלה מהתחלקות כו', וכמו שמאי' והלל קבלו סברה אחת מרב אחד וזה קבל לחדס וזה לגבו' והלא הסברה אחת היא, ובהכרח לומר שיש בה שני המדות דחו"ג רק שהן שם בהתכללות ובאו אח"כ בהתחלקות בחו"ג דשמאי' והלל כו', וזהו אלו ואלו דא"ח דבבחי' אלקים חיים עצם הבינה שניהם אמת כי הם שם בבחי' התכללות כו', וגם מצד המדות חו"ג שניהם אמת מאחר שכל אחת יש לה שרש ומקור למעלה זו בבחי' ** וזו בבחי' הגבו', אך בבחי' אלקים חיים שניהם אמת שאינם הפכים כלל וכלולים שניהם כא' כו' וזהו כל הדברים האלה שכל הדברים גם החלוקי דעות ניתנו במ"ת מפני שהי' גילויי בחי' עצם הבינה והיינו בחי' שער הנו"ן ששם הכל בבחי' התכללות וזהו ג"כ בחי' הכלל דתורה כו', וע"כ נאמרו כל הדברים כו'. וזהו דמ"ת הי' בחג השבועות שאז גילויי שעה"ג דבינה וכמ"ש תספרו חמישים יום והרי אינו סופרים רק מ"ט יום והיינו דמה ששייך אתעדל"ת הוא רק בבחי' מ"ט שע"ב ושעה"ג הוא למעלה מאתעדל"ת רק שנמשך ממילא ע"י ספירה המ"ט ימים, וזהו הגילויי דשבועות שמאיר בו שעה"ג דבינה ולכן בו הי' מ"ת דשבועות הוא חג בפ"ע לבד מ"ת שהי' בו והוא מה

(* כ"ה בגוכי"ק, ואולי תי' זו מיותרת.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בבחי' חסד.

שמאיר גילויי שעה"נ וזהו שנק' שבועות שכולל כל הז' שבועות שהן המ"ט שערים כו' ולכן הי' בו מ"ת מבחי' שעה"נ שהי' בבחי' כללות שכולל הכל כו', וזהו כל הדברים האלה כל עולה נר"ן דהיינו גילויי מבחי' שעה"נ הכולל כל המ"ט שע"ב כו' וזהו דאי' במד"ר ע"פ קול גדול ולא יסף א"ר יוחנן קול א' יצא מהקב"ה ונחלק לז' קולות כו' קול גדול הוא בחי' בינה ונק' גדול ע"ש התגלות עתיק שבבינה כו' והוא בחי' קול א' כללי ונחלק לז' קולות הן ז' מדות ובפרטיות הן המ"ט פנים הנ"ל וזהו אלו ואלו דברי אלקים חיים דבבחי' אלקים חיים בחי' שעה"נ דבינה ה"ה כולם בבחי' התכלות כו'.

ג) ולפ"ז צ"ל מאחר דאלו ואלו דא"ח הרי שניהם אמת מפני מה נקבעה ההלכה כב"ה ובי"ש במקום ב"ה אינו משנה כלל ואם יעשה כב"ש אמרו גבי ר"ט כדאי היית לחוב בעצמך כו', וכמו בצרת הבת דלבי"ש ה"ז היתר ואם ח"ו יעשה כך ה"ז חיוב כרת ר"ל ובגמ' נידה ד"ו ע"ב אי' מעשה ועשה רבי כר' אליעזר לאחר שנזכר אמר כדאי הוא ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק והיונן בה מאי לאחר שנזכר אילימא לאחר שנזכר שאין הלכה כר"א בשעת הדחק היכא עביד כוותי', אלא דלא איתמר הילכתא לא כמר ולא כמר ולאחר שנזכר דלאו יחיד הוא דפליגא עלי' אלא רבנן הוא דפליגי עלי' אמר כדאי ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק, הרי* מפני שלא איתמר הלכתא כמאן אבל אם הי' נאמרה ההלכה אינו מועיל שעת הדחק ולכאורה מאחר דאלו ואלו דא"ח מאי אולמ' דהאי מדהאי. ובגמ' דעירובין א' דהלכה כב"ה מפני שנזחין ועלובין הי' וג"ז אינו מובן הרי קביעת הלכה שייך לכא' למי שמחודד יותר שהגיע יותר לאמיתת הענין וב"ש היו מחודדין טפי ומפני** נקבעה ההלכה כב"ה, אך הענין דהנה בגמ' דסנהדרין דצי"ג ע"ב אי' שדואג אמר לפני שאול ששה מעלות על דוד ובכולהו לא אקני שאול ואמר כולהון איתניהו ביהונתן בני, כיון שא"ל וה' עמו חלשה דעתו ואקני ב' דאמרו בגמ' שם וה' עמו שהלכה כמותו בכ"מ וזה גם בדידי' לא הוה כו' הרי אנו יודעים מזה דהלכה היא מש' הוי' שלמעלה מבחי' אלקים חיים שזהו בחי' בינה כנ"ל והוי' הוא בחי' חכ' וכמ"ש והוי' בחכ' כו', ולהבין זה דהלכה היא מש' הוי' דוקא ילה"ק מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך ואמרז"ל בד"ת הכתוב מדבר, דא"א לומר דקאי על ק"ש שהרי אמר בשבתך בביתך ובלכתך בדרך וק"ש הוא רק פעמיים ביום שחרית וערבית אלא דקאי על התורה, וצ"ל מפני מה נא' והיו הדברים האלה דהמשמעות היא דקאי על ק"ש, אך הענין הוא דהנה בפ"ר דק"ש או' הוי' אלקינו הוי' אחד ומקשים ע"ז מה"ע ב"פ הוי', והול"ל לכא' ה' אלקינו אחד ות"י הרוקח דג' שמות הוי' אלקינו הוי' הן נגד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים אני ראשון הוא קודם כל התהוות שהי' הוא לבדו הוא והי' מאיר גילוי האוא"ס במקום החלל וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כו', ואני אחרון הוא לאחר כל ההתהוות לעתיד דכתי' ונשגב ה' לבדו ביום ההוא שיהי' בגילוי

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הרי זהו.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ומפני מה.

בעולם איך שהוא לבדו הוא כו', ומבלעדי באמצעיתא אין אלקים דזה שהעולם נראה ליש הוא לגבינו שהאלקים מסתיר אבל לגבי עצמות אוא"ס אין שום דבר המעלים ומסתיר ומאיר גילוי אוא"ס גם לאחר ההסתר וע"כ העולמות בטלים ומיוחדים בתכלית כו', וזהו ג"כ הג' שמות הוי' אלקינו הוי', הוי' הראשון הוא בחי' אני ראשון והוי' השני הוא אני אחרון ואלקינו הוא שמבלעדי אין אלקים, ונא' אלקינו מפני שתכלית הכוונה היא בשביל ישראל וכמא' בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית קדש ישראל להוי' ראשית תבואתו כו' ואו' אחד שכל הג' מדרי' הכל א' דאני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא משנבה"ע כו' ומה שהעולם הוא בבחי' מציאות עז"א בשכמל"ו שזהו רק מבחי' שם והארה לבד שאינו תופס מקום כלל לגבי עצמות כו', ואי לזאת ואהבת את ה' אלקיך שמתעורר ברצון ותשוקה לעצמות אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שאינו רוצה בשום דבר רק בבחי' עצמות אוא"ס כו' וזהו ואהבת את ה' אלקיך שרש ואהבת אבה ל' רצון שרוצה ומשתוקק בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה, ואיך ירווה צמאנו עז"א והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצוך היום בד"ת הכתוב מדבר דאורייתא מחכ' נפקית ובחכ' הוא גילוי ש' הוי' כמ"ש ה' בחכ', הוי' הוא בחי' עצמות אוא"ס וכמ"ש אני הוי' דאני והוי' כולא חד כו', וז"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם לא הודעתי לא נא' אלא לא נודעתי דהוי' זהו בחי' עצמות אוא"ס כו', ובחכ' שורה אוא"ס כי אין אוא"ס שורה אלא במקום הביטול וחכ' הוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטול ע"כ חכ' היא כלי להשראת אוא"ס כו' וזהו שיש חילוקי מדרי' באופן הגילוי דאוא"ס גם במדרי' דאצי' דבחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום ובבינה בריחוק מקום דחו"ב הן בחי' אין ויש דחכ' היא בחי' אין ה"ה כלי לגילוי אוא"ס שמאיר שם בקירוב ובגילוי ובינה היא בחי' יש דבינה היא השגה וה"ז שנתפס בבחי' יש ומציאות וע"כ בבינה הוא בבחי' ריחוק מקום כו', וז"א שבבחי' יש יותר שה"ה בחי' מקור לעולמות עולם חסד יבנה כו', הנה המשכת אוא"ס בז"א דרך פרסא וכמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא וכת"י מבטן מי יצא הקרח כו' דכמו שהוא בחיוון תתאין כמ"כ בחיוון עילאין שיש פרסא בין הבינה לז"א דהמשכת האור בז"א הוא דרך הפרסא כו', וכ"ז הוא מפני שהכלי לאוא"ס הוא הביטול דוקא, ובמי שבטל יותר שם הוא גילוי האוא"ס ביותר כו', וכמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכה ושפל רוח דוקא כו' ואחרי הרוח רעש לא ברעש ה' כו' וקול דממה דקה תמן דוקא קאתי מלכא שהגילוי הוא במה שבטל דוקא, וחכ' להיותה בחי' ביטול ע"כ היא בחי' כלי לגילוי בחי' עצמות אוא"ס כו'.

ד) **והנה** אורייתא מחכ' נפקית דשרש התורה הוא מבחי' חכ', ולכן התורה נק' אמת וכמ"ש קרוב ה' כו' לכל אשר יקראהו באמת ואין אמת אלא תורה כו' דאמת מורה על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים וכדאי' בירושלמי פ"ק דסנהדרין ובמד"ר דברים דא' הוא רישא דאתון ות' סיפא דאתון ומ"ם באמצע הא"ב שזהו מורה איך שאני ראשון ואני אחרון ומבלעדי באמצעיתא אין אלקים שזהו אמת כו' ועש"ז נק'

התורה אמת מפני ששורה בה עצמות או"א"ס כו', וזהו דהלכה היא מש' הוי' משום ואמת הוי' דהוי' הוא בחי' אמת בחי' עצמות או"א"ס דמשם הוא ההלכה שהוא האמת והגם דאלו ואלו דא"ח שגם הדעה השני' היא אמת הנה יש אמת ואמת לאמיתו וכמו שאמרז"ל שבת ד"י כל דיינן שדן דין אמת לאמיתו דקדקו לו' אמת לאמיתו דוקא וזה"ע הלכה שהיא בחי' אמת לאמיתו כו' וי"ל דהנה נת"ל דאלו ואלו דא"ח זהו מבחי' הכלל שבתורה שזהו בחי' הכתר דהיינו בחי' חיצוניות הכתר הכולל הכל כו' וכמו"כ א"ק הוא בחי' אריך דכללות העולמות כו' והלכה זהו מבחי' פנימיות הכתר בחי' תחתונה שבעצמות וכמו"כ בא"ק הו"ע קוב"ה דאסתכל באורייתא בחי' פנימיות א"ק שזהו בחי' אמיתת העצמות דא"ס וזהו בחי' אמת לאמיתו כו' והכלי לזה הוא ביטול דוקא וכמש"א ונפשי כעפר לכל תהי' פתח לבי בתורתך דבכדי שיהי' פתח לבי בתורתך הוא כאשר ונפשי כעפר לכל תהי' בבחי' ביטול וכמ"ש אמת מארץ תצמח דכאשר הוא כארץ שהכל דשין עלי' אזי דוקא צמיחת בחי' אמת כו', וזאת התורה אדם כי ימות באהל דאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי', לא תמצא בגסה"ר ובמי שמרחיב את לבו כים, הרוצה שיחי' בחיות האמיתי דתורה ימית א"ע כו', דביטול דוקא הוא הכלי לבחי' האמת כו', וזהו שנקבעה הלכה כב"ה דוקא מפני שנוחין ועלובין היו, והגם דב"ש היו מחודדים טפי אך מצד הביטול שלהם היו הם דוקא כלים להשיג האמת לאמיתו וע"כ נקבעה ההלכה כמותם כו', וזהו ג"כ שנא' בדוד והוי' עמו הלכה כמותו בכ"מ מפני שהי' בבחי' ביטול בתכלית וכמ"ש כי עני ואביון אני, תפלה לעני כי יעטוף, אם לא שויתי ודוממתי שהי' בבחי' ביטול דדומם ע"כ הי' הוא כלי להאמת דא"ס ומשו"ז הלכה כמותו כו' וזהו דעם היות דאלו ואלו דא"ח שכל הדעות הן אמת מ"מ נפסקה הלכה כזה דוקא מפני שכיוון לאמיתתו של אמת שמשם הוא ההלכה כו', וזהו וידבר אלקים את כל הדברים נא' כל הדברים היינו שכל הסברות והדעות אע"פ שהן הפכים זמ"ז כולם ניתנו במ"ת שניתנה התורה בבחי' כללית שכולל הכל שאינם הפכים כלל כו' וזה ניתנו מרועה א' אל אחד נתנן שאינם הפכים כו', ולכך נא' וידבר אלקים דאלו ואלו דברי אלקים חיים כו' ואלקים זה אינו כמו ש' אלקים דמע"ב שהוא בחי' אלקים סתם להעלים ולהסתיר האור להיות בבחי' מציאות כו' וש' אלקים הנא' כאן הוא בחי' אלקים חיים שעה"נ דבינה דשם הכל בבחי' כללית כא' כו' ואח"כ או' אנכי הוי' אלקיך שלמעלה גם מבחי' האלקים חיים ומשם הו"ע ההלכה דאע"פ שאלו ואלו דא"ח והכל הוא אמיתתו של תורה מ"מ האמת לאמיתו הוא כזה שהלכה כמותו שזהו מש' הוי' וזהו והוי' עמו דהלכה כמותו בכ"מ כו'.

בס"ד יום ב' דחה"ש בסעודה, עטר"ת.

ויאמר משה אל העם אל תראו כי בעבור נסות אתכם בא האלקים ולבעבור תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, וצ"ל מהו אומרו אל תראו הלא היראה היא יסוד כל המצות, דלכד זאת שהיראה מקור שס"ה ל"ת כמ"ש בסש"ב ה"ה יסוד כל התורה והמצות וכמ"ש ויצונו ה' אלקינו את כל החוקים האלה ליראה את ה' כו'. ומצינו כמה אזהרות על היראה וכמ"ש מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה, את ה' אלקיך תירא, ואותו תיראו כו'. ואיך אומר אל תיראו, וגם הרי מסיים אח"כ ולבעבור תהי' יראתו על פניכם ואיך או' קודם אל תיראו, ולהבין זה ילה"ק מ"ש אל דעות ה' ב' דעות ד"ע וד"ת ד"ע הוא מיש לאין דא"ס הוא יש האמיתי וכולא קמי' כלא חשיב וד"ת הוא מאין ליש דהיש הוא היש הנברא ושנתהווה מאין כו', ובכללות הוא ג' מדרי' יש ואין ויש היינו יש האמיתי ויש הנברא והאין הממוצע ביניהם, כי א"א שיהי' התהוות היש הנברא מיש האמיתי כ"א ע"י אמצעיית האין, הגם דההתהוות באמת היא מבחי' עצמות א"ס מ"מ אינו בערך שתהי' ההתהוות מעצם עצמותו ית' כ"א ע"י האין הממוצע ביניהם כו', וה"ז כמו אות אל"ף שתמונתו הוא יו"ד למעלה ויו"ד למטה וקו באמצע המחברם. וכמו אות יו"ד שיש בו קוץ למעלה וקוץ למטה ועצם נקודת היו"ד שמחבר הב' קוצין כו' כמו"כ הוא בחי' אין שמחבר הב' בחי' יש כו'. ומה שנרמזו ב' בחי' יש ביוד"ן שבא' או בהקוצין והאין בהקו, הוא כי בחי' יש האמיתי הרי* בבחי' מציאות כלל לכן נרמז ביו"ד וקוץ, אך גם היש הנברא הרי באמת אינו מציאות כלל וכל מציאותו הוא רק האלקות המהווה אותו ולכן בהיש דוקא הוא הביטול דאין עוד כו' וכמ"ש במ"א, ע"כ נרמז ג"כ ביו"ד או בקוץ. והאין שהוא האור הרי הביטול בזה הוא בבחי' כלא ולא בבחי' אין עוד ה"ה נרמז בקו כו'. והאין הוא בחי' הממוצע בין ב' בחי' יש רק שהאין נחלק לשנים הא' האין של היש האמיתי והב' האין של היש הנברא כו'. ויובן זה עד"מ מצמיחת התבואה והפירות והעשבים שענין צמיחתם הוא ע"י כח הצומח המצמיח כל מיני דשא ועשב וכל מיני פירות כו', ושרש כח הצומח מקבל ממאמר תדשא הארץ דשא שהוא המקור לכל מיני צמיחה, והרי כח הצומח עצמו הוא כח אחד כללי לכל מיני צמיחה יחד אשר אין בו חלקים פרטים כלל כ"א כח אחד כולל כל מיני צמיחה למיניהם כו', דבאמת אינו שייך לומר בו ג"ז שכולל הכל כי אינו בחי' כלל לגבי פרט כ"א הוא כח היולי עצמי שאין הפרטים נמצאים בו בבחי' התכללות שזוהו בכל כח היולי שאין הגילויים נמצאים בו כ"א כח שממנו נמשכים כל הגילויים והוא מושלל מהם כו' וכמ"ש במ"א (עמ"ש בד"ה אנכי ה' אלקיך שחה"מ עטר"ת) ומכ"ש כח ההיולי העצמי שהוא כח עצמי ממש שאינו שייך בו גם התכללו' פרטים כו'. וממילא מוכן דעצם כח הצומח אינו מתלבש להצמיח דלהיותו עצמי אינו בגדר התלבשות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הרי אינו.

ולא בגדר פעולה בעצמו כו' (וידוע דכל פעולה הוא חוץ לעצמותו דהיינו שגם כח הפועל הוא חוץ לעצמותו כו') וגם כל עצם בלתי מתחלק כו', כ"א הארה ממנו הוא שמאיר להתלבש בארץ שממנו תצמח כל מיני צמיחה, והארה זו היא בחי' אין לגבי כח הצומח שהוא עצמי וההארה הרי אינו עצמי וכידוע בענין האור כו' א"כ ה"ז אין לגבי כח הצומח כו', וכאשר מתהווה ממנו פירי בחומר ממשי ובטעם וריח ה"ז יש גמור מורגש בכל החושים בראי' וטעם וריח ומישוש כו', הרי יש כאן ג' מדרי' יש ואין ויש דכח הצומח עצמו הוא יש להיותו עצמי, והפירי הוא יש במורגש, וההארה מכח הצומח היא אין, והיא הממוצע בין הב' בחי' יש, והאין הוא שנחלק לשנים, דהנה כשם שכח הצומח עצמו הוא כח עצמי לכל המיני צמיחה כמו"כ הארת האור המאיר ממנו הוא כללי לכל מיני צמח, היינו כללות הכח להצמיח, אבל אינו בבחי' התחלקות לכחות פרטים כלל, שהרי האור הוא מעין המאור ולכן כשם שהמאור הוא כח עצמי הבלתי מתחלק כלל כמו"כ ההארה ממנו הוא כח כללי למעלה מהתחלקות, וא"כ איך יצמח ממנו מיני צמיחה פרטיים. ואם נא' שזהו ע"י זריעת הגרעין שזה כמו העלאת מ"ן אל הכח הצומח הכללי, שכשזורעין גרעיני תפוחים עד"מ מתעורר הכח הפרטי של תפוחים שיש בכלל הארת הכח הצומח והמותר נשארים בבחי' העלם כו', הנה לבד זאת דהעלאת מ"ן אינו מגיע בהארה כללית להיותו כמו העצם, וכמו שבהעצם אינו מגיע העלאת מ"ן כמו"כ אינו מגיע בהארה וגילוי העצם כו', הנה לבד זאת הרי יש כמה מיני עשבים מינים ממינים שונים בריבוי מאד עד אין מספר והם בלתי נזרעים. וכן יש גם פירות הבלתי זרועים כמו תפוחי יער כו'. אלא שהאין נחלק לשנים הא' ההארה כמו שהיא מכח הצומח העצמי שהיא הארה כללית כנ"ל, והב' האין שהוא אורות וכחות פרטים להצמיח כל פרט ופרט בפ"ע כו', וזהו ג' מדרי' יש ואין ויש והן ד' שהאין נחלק לב' בחי' אין דלא מן ההארה הנמשכת מכח העצמי הוא הצמיחה בפועל להיותו בחי' אור כללי כ"א שנחלק שהאין של היש הצומח הוא שמתחלק לכחות פרטים כו'. ויובן זה בדקות יותר מבחי' הנפש המחיי' את הגוף, והרי אנו רואין בהנפש המתלבשת בגוף שיש כחות רבים כמו כח השכל וכח הראי' וכח השמיעה כו', וא"א לומר שגם בעצם הנפש יש התחלקות כחות אלו, כי עצם הנפש הוא עצמי והוא כח אחד למעלה מגדר התחלקות, ואינו שייך בו גם כחות בבחי' התכללות כ"א הוא עצמי כח אחד פשוט, וזהו בחי' יחידה שבנפש שנק' יחידה ל' אחדות שהוא כח אחד פשוט כו', ועצם הנפש אינו מתלבש בגוף להחיותו, ועם היות שהוא מקושר בגוף זהו רק שמקושר בו אבל לא שמתלבש בגוף, וכידוע דעצם הנפש הוא בהד' אמות של האדם כו' ומה שנמשך להחיות את הגוף הוא רק הארת הנפש, דהארה זו היא בחי' אין לגבי עצם הנפש להיותה בחי' הארה לבד כו', ובאה באברי הגוף בבחי' הגשמה להשכיל ולהבין במוח שנראש ולראות בעין ולשמוע באוזן וכה"ג בכל הכחות כו', והרי ההארה דעצם הנפש היא הארה כללית מעין העצם שהוא כח אחד עצמי כמו"כ ההארה היא כח כללי למעלה מהתחלקות (וזהו שהאדם מרגיש א"ע בכללות

כאחת כו'). אלא שהארה זו מתחלקת לב' בחי' הא' כמו שהיא לגבי עצם הנפש שהיא בחי' הארה כללית והב' מה שהוא בערך הכחות להיות בבחי' כחות פרטים כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' אין הממוצע בין ב' בחי' יש שיש בזה ב' מדרי' בחי' הארה כמו שהיא מבחי' יש האמיתי שהיא מעין העצם וה"ה למעלה מגדר בחי' מקור להתהוות יש הנברא, רק שנחלק מזה בחי' האין המקור ליש הנברא כו'. וענין שנחלק האין לשנים, היינו שאין זה הארה מהארה כ"א ששניהם הן מבחי' העצמות שנמשך הארה אחת הכוללת ב' מדרי' ונחלק לשנים כו'. והענין הוא עד"מ המבו' במ"א בענין הצמצום שע"י נבדל החיצוניות מהפנימיות, דבחי' חיצוניות האור השייך אל העולמות ה' נמצא כלול בבחי' הפנימיות רק שלא ה' ניכר והי' רק הארה אחת כו', וע"י הצמצום הוא שניכר ונבדל החיצוניות מן הפנימיות דהפנימיות זהו בחי' האין של היש האמיתי למעלה מבחי' מקור לעולמות, והחיצוניות הוא בחי' האור המקור לעולמות כו' וכמ"ש במ"א. וכמו"כ הוא בענין עד שלא נבה"ע היו מים במים שהיו מים התחתונים כלולים במים העליונים ולא היו ניכרים בפ"ע שהי' הכל א' וכמו כשתגיע לאבני שיש טהור א"ת מים מים כי שם הכל א' כו', ואח"כ ויבדל אלקים בין מים למים כו' וידוע דמ"ת זהו בחי' ח"ת מקור העולמות שנבדל בפ"ע כו' גם י"ל כמ"ש הפרדס שער המכריעין פ"ג, בענין שבס"י נזכר רק ג' יסודות אמ"ר ואינו נזכר יסוד העפר לפי שהוא כלול ביסוד המים ונבדל אח"כ בפ"ע כו', יעו"ש באורך וכמ"ש במ"א, ועד"ז הוא בב' אין שהן שני מדרי' ובאין בבחי' הארה א' ונחלקת לשנים כו' (ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ, עטר"ת).

ב) אמנם צ"ל והלא אין הוא אפס ואיך הוא בבחי' ממוצע שהרי אינו מציאות דבר להיות בבחי' ממוצע, אך הענין דשם אין אין פירושו שוה כמו שהוא לגבי יש האמיתי ולגבי הנברא. דהנה לגבי יש האמיתי הרי פי' אין שהוא בחי' אין ואפס ממש שאינו בבחי' תפיסת מקום כלל, וזהו מיש לאין דעצמות א"ס הוא יש אמיתי והאור וההארה ממנו היא כלא חשיבא ממש לגבי העצמות כו', אבל לגבי היש הנברא הרי א"א לומר שהוא בחי' אין בבחי' העדר תפיסת מקום ח"ו שהרי זהו המקור המהווה את הנבראים שהוא שרשם ומקורם ואיך יאמר ע"ז אין כפי המובן האמיתי רק שנק' אין ע"ש שאינו מושג דהנבראים אינם משיגים כלל את האין המהווים. וכידוע ההפרש בין עו"ע ויש מאין דעו"ע הוא שהעלול משיג את עילתו וע"כ העלול הוא בערך העילה כו', ויש מאין הוא שהיש אינו משיג כלל את האין האלקי ומשו"ז נתהווה בבחי' יש כו', וע"כ נק' אין ע"ש שאינו מושג וה"ה כאילו אינו כו', וגם נק' אין ע"ש שהוא לא דבר שהנברא הוא בבחי' יש ודבר והכח אלקי המהווה הוא בבחי' לא דבר כו'. שזהו מושג בנבראים שמקורם המהווה אותם הוא בבחי' לא דבר, כי א"א להיות דבר מדבר היינו יש מיש, ומאחר שהנברא מרגיש עצמו בבחי' מציאות יש ודבר ה"ה יודע שמקורו המהווה אותו הוא בבחי' לא דבר כו', אבל מ"מ אין זה שהוא בבחי' אין ממש בבחי' העדר המציאות כי זאת א"א לנבראים לומר שהוא בבחי' העדר מציאות מאחר שהוא מקור המהווה ואיך מההעדר יהי'

התהוות דבר כו' רק זאת שהוא בבחי' לא דבר כו', ונמצא דלגבי יש האמיתי הוא בבחי' אין ממש, ולגבי יש הנברא הוא בשם המושאל אין ע"ש שאינו מושג וע"ש שהוא בבחי' לא דבר כו'. דבאמת כן הוא בבחי' ההארה עצמה שנת"ל שנחלקת לשנים, הנה בחי' הארה דבחי' יש האמיתי היא בבחי' אין בבחי' ביטול במציאות מפני שנרגש בה בחי' העצמות והיא בבחי' כלא ממש כו', והאין של היש הנברא הוא שאינו בבחי' כלא ממש דמאחר שהוא בבחי' מקור לעולמות הנה היש תופס מקום לגבי מדרי' זו כו', וזהו ההפרש בכלל דבחי' ח"ע וח"ת דבחי' ח"ע דאצי' בכלל הוא בחי' ד"ע דאורות דאצי' בכלל הן בחי' אין של היש האמיתי דבאצי' מאיר גילוי אוא"ס והיינו בחי' האור הדבוק בהעצם כו', ולכן באצי' איהו וחייהו חד איהו וגרמוהי חד בבחי' יחוד וביטול בתכלית דאצי' בכלל הוא בחי' יחוד כו' (ויש הפרש בין יחוד האורות ויחוד הכלים דהיחוד דאורות הוא בבחי' דביקות ובכלים הוא בבחי' התכללות כו' וכמ"ש במ"א), ובפרט בחי' החכ' שבה שורה אוא"ס (היינו אוא"ס הסוכ"ע וכמ"ש בלק"ת בד"ה ויקח קרח) וע"כ חכ' היא בבחי' ביטול בתכלית וכמ"ש בסשי"ב פל"ה בהג"ה דאוא"ס אחד האמת דהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ' כו'. וח"ת היא בחי' מל' בחי' אין של היש הנברא שזהו בחי' ד"ת כו' וכידוע בענין דוד לא הוה ל' שנין מפני שמל' היא בבחי' יש היינו לא בבחי' ביטול במציאות כמו בחי' ח"ע כו', וכמו"כ יש ב' בחי' ביטול בנשמות בב' פסוקים הראשונים דק"ש שמע ובשכמל"ו דה' אחד הוא הביטול דיחוד"ע וב"ש הביטול דיחוד"ת והן ב' בחי' כלה שבשה"ש כלה שארי ולבכי ובחי' כלתה נפשי כו' כמ"ש בלק"ת ד"ה שה"ש, ובתו"א ד"ה בכ"ה בכסלו שזהו ההפרש בהביטול דנה"א והביטול דנה"ב, ובפרטיות בנשמות הוא ההפרש בין נשמות דזרע אדם ונשמות דזרע בהמה, דנשמות דזרע אדם הן נשמות דאצי' הן דידיעין רזא דביתא שמשיגים אוא"ס שבאצי' ולמע' מאצי' והביטול שלהם הוא בבחי' ביטול במציאות ממש כו', משא"כ נשמות דבי"ע ההשגה שלהם הוא בהארה האלקית המקור לעולמות שמשיגים ומרגישים את האור האלקי ועי"ז הם מתבטלים מהחומריות שלהם ומכל הרצונות זרות וכל חפצם ורצונם הוא באלקות כו', ומ"מ ה"ז בחי' ביטול היש בלבד כו', ובזה"ב במצות ראי' ה' בכללות הנשמות בחי' הביטול דיחוד"ע וכמ"ש יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך בחי' פנימיות אוא"ס ב"ה וכשם שבא לראות כך בא ליראות בבחי' ראיית המהות דאלקות ועי"ז ה' הביטול בבחי' ביטול במציאות שז"ע ההשתחווהא שהו"ע ביטול במציאות כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב (ובודאי גם אז ה' חילוקי מדרי' באופן הגילוי ומ"מ בכל המדרי' ה' בבחי' ראיית המהות כו' וי"ל ע"ד וביד הנביאים אדמה והלוא נבואה היא גילוי המהות, רק שזהו במדרי' שהוא בחי' דמות ה' כו' וכמ"ש במ"א, וזהו ההפרש בין משה ושאר הנביאים, דנבואת משה ה' בבחי' ראיית המהות בבחי' זה, ושאר נביאים ה' נבואתם בבחי' ראיית המהות בבחי' כה כו' וכמ"ש במ"א). וכמו"כ גילוי הנשמות בג"ע שנהנין מזיו השכינה וכמ"ש ואין זולתך מלכנו לחיי עוה"ב דקאי על ג"ע דשם הוא בבחי' אין

זולתך כו' משום דבג"ע מאיר בחי' אור הדבוק בהעצם כו' וכמ"ש במ"א בענין את קשתי נתתי בענין דבר המוקש לי והיינו האור שמעין המאור כו' וע"כ הוא בבחי' ואין זולתך בחי' הביטול דיחוד"ע כו' (ואפס בלתיך לימוהמ"ש הוא כמו שהאור כלול בהעצם שהוא בבחי' אפס שזה יהי' הגילוי דימוהמ"ש כו' וכמ"ש במ"א).

ג) והנה יש עוד מדרי' שלמעלה מבחי' מדרי' הנ"ל דיחוד"ע ויחוד"ת והוא רק ביטול חיזוני בגוף בקבעומ"ש בקיום המצות רק לקיים רצונו ית', וכן בכפי' בפומ"מ שכופה א"ע וכובש רצונו ותאווה רק מפני שזהו היפך רצונו ית', דהנה בעבודה הנ"ל הרי ביחוד"ע הוא מופשט ומושלל לגמרי מתאוות ורצונות זרות והוא בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו', אמנם גם ביחוד"ת הרי מבטל רצונותיו מפני רצונו לה' כנ"ל. ועם היות שזהו בבחי' אתכפי' לבד מ"מ ה"ז שמצד ההשגה וההתבוננות באלקות ה"ה רוצה באלקות ואינו רוצה בענינים החומריים רק שזהו שלא נתהפך מהות הנח"ב כ"א התפשטותו בלבד כו' וכמ"ש בסש"ב, אבל מ"מ הרי אינו חפץ בהענינים החומרים מפני התגברות רצונו בה' כו', אך בקבעומ"ש הוא שכופה א"ע שלא לעשות שום דבר שהוא נגד רצון ה' גם אם יש לו חפץ ורצון לזה ה"ה מבטל רצונו וכובש רוח תאוותו מפני שהוא היפך רצון ה' (ומפני היראה שבוה מתבטל גם רצונו בזה והוא רק מפני יראת ה' שעליו כו'). וכמו"כ בקיום המצות הרי בעבודה דיחוד"ת הוא בכדי שעי"ז יהי' קירוב ודביקות נפשו באלקות וכמ"ש בסש"ב דהאובה שם ה' וחפץ לדבקה בו וא"א לדבקה בו אלא ע"י המצות כו' שע"ז הוא נדבק באלקות כו', ושיהי' עי"ז גילוי אלקות בנפשו כו', ובעבודה דיחוד"ע הוא שבהמצות ה"ה נדבק ממש באוא"ס בבחי' דביקות ממש לא רק בבחי' קירוב לאלקות כמו בעבודה דיחוד"ת כ"א בבחי' דביקות והתאחדות ממש באוא"ס ב"ה. וגם בכדי שעי"ז יהי' גילוי אלקות בעולם כו' (ויש בזה כמה מדרי' וכמ"ש במ"א), וצריך לידע פרטי המדרי' בכוונת המצות באיזה מדרי' היא. דבד"כ המצות תלויים בש' הוי' ובפרטיות יש מצות שהן באות יו"ד דש' הוי' כמו ק"ש, ותפילין באות ה"א כו', ומכוין הכוונה פרטיות הן בקירוב ודביקות נפשו והן בההמשכה כפי ענין המצוה כו', אך בקיום המצות בקבעומ"ש הוא שאינו יודע כוונת המצות ואין כוונתו בכדי לדבקה בו או להמשיך גילוי אלקות ע"י המצוה כ"א לקיים רצונו ית' שנצטווה בעשיית המצוה ומש"ז הוא עושה את המצוה וברצון ושמחה ולא בשביל עצמו רק משום קיום רצון ה' כו', וכ"ז הוא רק ביטול חיזוני וזה מגיע למעלה מהעבודה דיחוד"ע ויחוד"ת כו', עד דאמיתית הגילוי דלעתיד יהי' דוקא ע"י העבודה בביטול חיזוני דקבעומ"ש כו' שהרי לעתיד בתחה"מ יהיו נשמות בגוף ויקבלו חיות מעצמות א"ס ויהי' בחי' חיות במורגש כמו שעכשיו האדם חי בחיות המורגש כן יהי' בעולם התחי' בחי' חיות מורגש ויהי' גוף בבחי' יש וכ"ז לא יהי' בבחי' יש ונפרד כלל כ"א יהי' הכל אלקות ממש כו' וכמ"ש ביום השלישי יקימנו ונחיי' לפניו לפניו ממש בבחי' עצמות א"ס כו' וכמ"ש ואין דומה לך כו' לתחה"מ שהוא לך ממש בבחי' עצמות כו' דמש"א קודם לזה אין זולתך ואפס בלתיך הכל הוא בבחי' הגילויים

דאוא"ס כו' ואין דומה לך הוא בחי' עצמות א"ס שזה יהי' אמיתת הגילוי דלעתיד כו', ואומרו ונחי' לפניו היינו בבחי' חיות פנימי שזהו חיות מורגש רק שיהי' הרגש הא"ס כו', וכ"ז הוא דוקא ע"י העבודה עכשיו בביטול חיצוני דגוף בכפי' בפועל ובקיום המצות בקבעו"ש כו'. וביאור הענין הוא דהנה רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא ועד"מ האברים שהן כלים לכחות הנפש המתלבשים בתוכם כח השכל במוח שבראש והמדות בלב כח הראי' בעין כו', והנה הכחות ה"ה נמצאים כלולים בנפש דמאין באים הכחות הרי שהן כלולים בנפש ומשם הוא שמתגלים ונמשכים באברים כו', וכמו שהן בנפש ה"ה שם בבחי' התכללות, וענין ההתכללות שלהם הוא שאינן בבחי' מציאות וע"כ עומדים כולם בבחי' התכללות והיו לאחדים כו', שהרי הכחות בעצם הן בטבע נפרד ונבדל זמ"ז וכמו המוחין בכלל הן בטבע יסוד המים והמדות בטבע יסוד האש, ובהמוחין גופא כח החכ' הוא בחי' יסוד המים ולכן ענינו הוא ליקח דבר בבחי' נקודה כללית כו', וכח הבינה בחי' יסוד האש ולכן ענין הבינה הוא לפרט לחלקים כו', ומאחר שהן הפכים זמ"ז איך הן כולם בנפש. דכאשר הן בהתלבשות בגוף ה"ה כל כח בכלי מיוחדת, אבל בעצם הנפש שלא יש שם כלים איך הן כולם שם. אלא שזהו שאינן שם בבחי' מציאות ואינן הפכים זמ"ז וע"כ ישכנו כולם כא', ומשו"ז ג"כ אינן בבחי' התחלקות כ"א כולם הן לאחדים כמו דבר א' כו', אמנם התכללות זאת הוא באמת רק שאינם הפכים זמ"ז בהתגלות מפני שאינם במציאות דבר וע"כ הן לאחדים. אבל בעצם הן נבדלים שאין להם התחברות זע"ז ולא התכללות זע"ז, וכמו בהתגלות הכחות הנעלמים הרי אינם משתלשלים זמ"ז וכידוע דבהתגלות כחות הנעלמים כמו בעת השמחה ה"ה מתגלה כולן כא' בלי קדימה ואיחור זע"ז דכחות המשתלשלים זמ"ז בהכרח שיהי' לא' קדימה על זולתו כנודע וכמב' במ"א, וכחות הנעלמים ה"ה מתגלים כולם כא' מוחין ומדות ביחד. והיינו לפי שהמדות אינן משתלשלים ונמשכים מן המוחין כ"א הן מעצמות הנפש כמו המוחין כו', וכמו"כ במוחין גופא בינה אינה משתלשלה מהחכ' כו', הגם דלכאור' בינה א"א להיות בלי נקודת החכ' כמו שא"א לנהר בלי מעין כו', הנה בעצם הכחות היינו בכחות הנעלמים אין כח הבינה ההשגה דנקודת החכ', כ"א שכח הבינה הוא כח בפ"ע מכח הבינה* ויש לו שרש מיוחד בכח המשכיל. וכמו שכח החכ' הוא בעצם הדבר כמו"כ כח הבינה הוא בעצם הדבר, וכח החכ' הוא שתופס הדבר בבחי' נקודה וכח הבינה הוא שתופס הדבר בבחי' התרחבות כו', וכידוע בב' אופני היחוד דה' אחד דבחי' החכ' הוא היחוד בדרך מלמטלמ"ע ובינה הוא היחוד בדרך מלמעלמ"ט שזהו ג"כ כענין הנ"ל אם בדרך התכללות או בבחי' התרחבות כו' וכמ"ש במ"א. ונמצא דכחות הנעלמים כשמתגלים אינם בבחי' השתל' זמ"ז והיינו מפני שהן נבדלים זמ"ז כו', ומה שאינם מנגדים זל"ז מאחר שבעצם הם הפכים זמ"ז זהו מפני שהתגלות כחות הנ"ל באדם הן מבחי' התיקון והיינו שהכחות דאדם יש בהם בעצם בחי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: החכ'.

הביטול ע"כ הגם שאינם מתכללים זע"ז אינם ג"כ סותרים ומנגדים זל"ז כו', ובמדרי' דתהו הרי ידוע שזהו שנתגלו הספי' כמו שהן בעצם היו מנגדים זל"ז כו' כנודע. ולכן בבע"ח שהן מבחי' התהו ה"ה באמת רק בכח א' פרטי אם בחסד או בגבו' כו' וכמ"ש הרמב"ם בח"פ שכל הבע"ח יש להם רק פעל א' או שני פעלים כו' וכמ"ש במ"א, ונמצא שהכחות כמו שהן כלולים בנפש ה"ה נבדלים ומחולקים בעצם זמ"ז, וכאשר הכחות מתלבשים באברי הגוף ה"ה מתכללים זע"ז שהרי הם משתלשלים זמ"ז דא"א להיות כח הבינה בלא כח החכ' וכמו"כ א"א להיות* בלא מוחין דמהמוחין דוקא הוא לידת המדות כו', וכמו"כ יש התכללות המדות הפכים דחור"ג דמדת החסד כלול גם ממדת הגבו' וכן הגבו' מהחסד, וכמו בעבודה יש במדת היראה התכללות האהבה וכמ"ש וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך כו', וכן באהבה התכללות היראה וכמ"ש וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה יראה כו', הרי שהכחות הגלויים משתלשלים זמ"ז ומתכללים זע"ז. ומאין הוא בהכחות התכללות זאת שלא יש בהן מעצמן (והתכללות המדות הנ"ל הוא ע"י המוחין אך זהו כאשר המדות נולדים מהמוחין, וזה מתחדש בהתלבשות הכחות בהאברים כו' כנ"ל). וצ"ל שזהו ע"י האברים שהרי כאן נתחדש התכללות זאת וא"כ כאן נמצא כאן הי' שזהו שהאברים פועלים התחדשות זאת בהכחות שיהיו מתכללים זע"ז כו'.

ד) **והנה** התכללות הנ"ל בהכחות הוא התכללות פנימי, ויש עוד התכללות חיצוני בהכחות, דהנה התלבשות הכחות באברי הגוף הרי כל כח מתלבש באבר מיוחד כח השכל במוח כח הראי' בעין וכח השמיעה באזן כח התנועה ביד עד כח ההילוך ברגל שהוא כח היותר אחרון כו', והרי כל אבר פועל פעולה מיוחדת כפי הכח המתלבש בו ולא יפעול פעולת אבר זולתו וכמו המוח ישכיל השכלות ולא יראה במוחו (רק ראיית עין השכל כו') ולא יהלך בו. והעין יראה לא ישכיל. והיד תפעול פעולת מלאכה והרגל יהלך ולא יפעול פעולה אחרת כו', ומ"מ אנו רואים חבור ושתוף הכחות גם בפעולה אחת וכמו בפעולת היד באיזה מלאכה או בכתיבה וכה"ג יש בזה גם מכח השכל ומכח הראי' שבעין ובלעדם לא תהי' פעולת היד כדבעי, ומובן מזה שגם בפעולת כח השכל והראי' יש בזה שיתוף גם מכח התנועה שביד כו', עד שגם בכח ההילוך שברגל יש בזה השתתפות גם מכח התנועה שביד (וכנראה בחוש שבשעת ההילוך מנענע בידי שזה נותן לו חיזוק בההילוך, ואנשי הצבא מלמדים אותם שבשעת הילוכם ינענעו בידם מפני שזה מחזק ההילוך כו') וכן כל הכחות משתתפין בכח ההילוך כו'. וראי' לכ"ז מקלקול באיזה אבר שפועל חלישות בכל האברים וכמו בקלקול כח התנועה מתחלש כח ההילוך (ואין מצב החלישות כללי כ"א שהעדר התנועה מזה הוא החלישות בכח ההילוך כו') וכה"ג בשארי הכחות, וכן בהרפואה הרי בעשיית תרופה באבר אחר יתרפא אבר הזה וכמו לכאב הראש מקיזין דם ברגל ועי"ז מתרפא הראש ובהכרח לומר שיש כח הראש בהרגל כו', וכן מה שהרגל מעמיד

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: להיות מדות.

את הראש ומוליכו ממוקם למקום הרי כח ההילוך משלים את הראש כו', הרי שכל הכחות מתכללים ומשתתפים זע"ז כו'. והתכללות זאת עם היותה חיצוני ה"ז התכללות יותר מהתכללות פנימי הנ"ל, דבהתכללות פנימי הנ"ל הוא רק שמתכללים זע"ז לא שמקבלים זמ"ז, וכמו בהתכללות המדות דחו"ג ואהו"ר ה"ז רק שמתכללים זע"ז כו'. וכמו"כ במדות מהמוחין זהו רק שמשתל' מהמוחין, שהרי המוחין אינם מקבלים בזה שלימות מהמדות הרי אין זה שמקבלים זמ"ז כו'. ובהתכללות חיצוני הוא שמקבלים זמ"ז והא' משלים את חברו, וכמו שכח השכל והראי' משלים את כח התנועה שביד בפעולתו, וכח התנועה שביד משלים כח ההילוך שברגל כו' כנ"ל עד שהראש מקבל מהרגל כמו ברפואה כנ"ל ובזה שהרגל מוליך את הראש כו', הרי התכללות זאת היא התכללות אמיתי ומבלי אשר ימצא ראש וסוף כו', והתכללות* הרי ודאי היא ע"י האברים כנראה בחוש, וכמו"כ גם התכללות פנימי הנ"ל היא ע"י האברים כו', אך צ"ל מאין יש כח זה בהאברים לעשות התכללות בהכחות שאין בהכחות מצ"ע כו', וגם צ"ל איך הכחות מתכללים זע"ז מאחר שהן הפכים זמ"ז ובמ"א מבו' שזהו מצד החלישות שבכחות שהן רק התפשטות בלבד לא עצמיים כו', מ"מ הרי גם כשהן בבחי' התפשטות בלבד ה"ה בטבע ההפכיות זמ"ז כנ"ל ואיך נעשה בהם ההתכללות, אך הענין הוא דכללות ענין ההתכללות בהכחות מפני שהיו כבר כלולים בנפש דשם הן בבחי' התאחדות כמשנת"ל ע"כ גם אח"כ בהתלבשותן בגוף הן מתכללים, וההתכללות נעשה ע"י הכלים דוקא מפני שהשראת עצם הנפש היינו בחי' המקיף שבנפש (שכולל כל הכחות) הוא על האברים דוקא. וכמו שהמקיף שורה על הלבושים ולכן הלוּבש שני לבושים כא' קשה לשכחה כו', ולכן האברים דוקא עושים ההתכללות בהכחות, ולהיות שהאברים הם בהתחלקות ניכרת זמ"ז ומתאחדים כולם ע"י הדם שסובב והולך בכל האברים. ע"כ עושים בהכחות ג"כ ההתכללות באופן שמתכללים זע"ז כו'. והנה נת' שיש התכללות פנימי והתכללות חיצוני דההתכללות חיצוני היא יותר מההתכללות פנימי הענין הוא דהנה הכחות הכלולים בנפש הגם שהן לא בבחי' מציאות כמשנת"ל מ"מ ה"ה בבחי' כחות, אבל בעצם הנפש ממש היינו בבחי' מקיף דיחידה אינם בבחי' מציאות כלל וכידוע בענין העלם שישנו והעלם שאינו במציאות כו' וכמ"ש במ"א, ומקיף דיחידה הוא ששורה על חיצוניות האברים דוקא, וכמו בשמחה גדולה שמשו"ז הוא מטפח בידיו ומרקד ברגליו אנו רואים בחוש דגם אם יהי' התגלות השמחה כ"כ דיטפח בידיו ממילא (שזהו מצד שמחה יתירה מבחי' מקיפים שבנפש כו') ומ"מ עוד לא ירקד בדרך ממילא, רק כשהשמחה היא גדולה ביותר שמגיע בעצם נפשו שניזות ממקומה אז ירקד ויעשה תנועות משונות בחיצוניות האברים כו' וכמ"ש במ"א בענין השמחה שפורץ גדר הכחות כו'. הרי דעצם הנפש הוא השורה ופועל בחיצוניות האברים דוקא כו'. וכמו"כ ההתכללות חיצוני שבחיצוניות האברים זהו מבחי' מקיף דיחידה דוקא, ולזאת ההתכללות עצמה הגם שהיא רק בחיצוניות הכחות ה"ה במעלה ובמדרי' עליונה יותר כו'.

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: והתכללות זאת.

ה) והדוגמא מכ"ז יובן בענין המצות דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא וכמו האברים שכל אבר הוא כלי לכח מיוחד ופועל פעולה מיוחדת כו' כנ"ל כמו"כ כל מצוה היא המשכה פרטיות מד' אותיות ה' ומע"ס העליונות וכמו תורה במוח שבראש שהוא המשכת המוחין למעלה. ותפילין בבחי' ד' מוחין דז"א כו', וגמ"ח המשכת האור מבחי' חסד דרועא ימינא כו', עד מצות צדקה שהיא בחי' רגל והוא בחי' צדק ה' בחי' מל' ולכן נק' מעשה כו' כידוע ומבו' במ"א, וגם שע"י המצות נמשך תוס' אורות באצ"י שז"ע מ"ש בזהר דכל המצות הן לאתקנא רזא דשמי' כו' וכמ"ש במ"א, דאופן ההמשכה בכל מצוה בבחי' תוס' אור מאוא"ס מהמאציל לנאצלים ומאצ"י לבי"ע הוא כפי שרשה ומקורה למעלה המשכה פרטיות ומיוחדת במצוה זו באופן כך וכך ובמצוה זו באופן כך כו', ומ"מ יש ג"כ התכללות במצות שע"י מצוה אחת נמשך ג"כ האור שע"י מצוה האחרת וכמו העוסק במצוה פטור מן המצוה הענין הוא שממשיך ג"כ האור של אותה המצוה וכמו שמצינו בזהר בריה"ו ורי"צ שעסקו בהכנסת כלה ולא קראו ק"ש הרי המשיכו בזה גם המשכת האור שע"י מצות ק"ש, וכמו מצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים שאין מבטלים ת"ת הרי בזה שעוסק בתורה בעת ההיא אינו מפסיד ההמשכה של המצוה, ולהיפך מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים שמבטל ת"ת משום זה הרי יש לו גם המשכת האור דתורה כו', וכמו"כ יש בהתכללות זאת שמקבלים זמ"ז וכמו מצות צדקה שהיא בחי' רגל כנ"ל נעשים עי"ז מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה כו', וכמו תמכין דאורייתא שיש בהם יתרון מעלה על העוסקים בתורה דלכן מקדים זבולון ליששכר כמ"ש שמח זבולון בצאתך ויששכר כו'. וכן באמונה פשוטה שהיא מדר' תחתונה בעבודה ונעשה עי"ז תוס' אור במוחין וכמ"ש טוב טעם ודעת למדני כי במצותך האמנתי וכמו אעלה אתכם מעני מצרים כו' אל ארץ זבת חלב ודבש וידוע דחלב ודבש זהו בחי' אה"ר ואהבה בתענוגים כמ"ש במ"א ובא לזה דוקא מעוני מצרים בחי' אמונה פשוטה דבזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים כו'. ובד"כ יש בהתכללות דמצות ב' מיני התכללות הנ"ל התכללות פנימי והתכללות חיצוני, והיינו דהמשכת הגילוי אור שבמצות שע"י מצוה זו נמשך ג"כ האור דמצוה האחרת ה"ז התכללות פנימי והתכללות חיצוני הוא מה שע"פ ד"ת העוסק במצוה פטור מהמצוה שזהו בחיצוניות שפטור ממצוה האחרת. (ובאמת גם מה שע"י הצדקה נתוסף אור במוחין ה"ז ג"כ בכלל התכללות חיצוני שהרי אין זה ע"י כוונת המצוה כ"א ע"י עצם קיום הצדקה בפו"מ גם בלי שום כוונה כו'. וכן באמונה שזה בעצם מדר' תחתונה בלי גילוי אור בעצם כו'). ויש יתרון מעלה בהתכללות חיצוני שהרי גבי ריה"ו ורי"צ שעסקו בהכנסת כלה ולא קראו ק"ש הרי א"ל הינוקא חמינא בריחא דלבושייכו דלא קריתון ק"ש, הרי הגם שהמשיכו גם ההמשכה דק"ש מ"מ היכיר בריח הלבושים כו', אבל זאת שהעוסק במצוה פטור מהמצוה ה"ז כאילו קיים גם המצוה שבאה לידו אע"פ שלא עשאה, והיינו זה שכאו"א צריך לקיים כל המצות ודאי דלא חסר לו המצוה הזאת דאל"כ מהו שפטור מהמצוה אם נא' שחסר לו מצוה הלא חסר לו יומא חדא כו', אלא ודאי שאינו חסר

כלום וכאילו קיים גם המצוה האחרת. וזה יתרון בחיצוניות המצות היינו בעצם קיום המצוה על הפנימיות שהיא ההמשכה שע"י המצוה דבחיצוניות הוא כאילו קיים ממש כו'. והיינו משום דבעצם קיום המצוה בזה דוקא נמשך מבחי' עצמות א"ס ששם הכל אחד ממש כו', וכמו במשל הנ"ל שיש יתרון בהתכללות החיצוני מפני שבחיצוניות דוקא שורה המקיף דיחידה דשם הכל באחדו' ממש כו', כמו"כ המשכת בחי' עצמות א"ס הוא דוקא בקיום המצות בפו"מ ולכן בזה הוא ההתכללות ג"כ באופן כזה שהכל א' ממש והעוסק במצוה זו כאילו קיים גם המצוה האחרת שבאה לידו כו'. וכמו שהוא במצות כמו"כ הוא ג"כ בכללות ציור קומה דנש"י שיש ראשי אלפי ישראל שהן בבחי' המוחין ויש עובדי ה' באהבה או ביראה כו'. ויש שהן רק במעשה בפו"מ בקיום המצות בפועל בלי שום כוונה רק לקיים ולעשות את המצוה כו' וכמו"כ במצות הצדקה שנק' מעשה כו', ויש יתרון מעלה בקיום המצות בפועל וכמו תמכין דאורייתא שיש בהם יתרון כו' כנ"ל וכן במעשה המצות בכלל משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא דהמשכת בחי' העצמות דא"ס הוא דוקא בעצם עשיית המצוה בפועל כו' כנ"ל, וזהו שנא' גבי משה והאיש משה עניו מאד מכל אדם כו' כי משה ראה ספרו של אדה"ר וראה שיהי' דור בעקבות משיחא שלא יהי' בהם השגה אלקית, והיינו שהשגה שלהם אינה נחשבת להשגה כלל ובפרט לגבי השגת משה שאינה נחשבת למאומה, וגם שלא יהי' עבודה אמיתית במוח ולב, רק יהי' קיום המצות בפו"מ, וגז' יהי' במס"נ שיהי' כמה מניעות ועיכובים בגוף ונפש בריבוי העלמות והסתירים ויעמדו נגד כל מונע ויקיימו המצות במס"נ ובדרך נסיון כו', וראה את הנעיצות התחלה שבזה דוקא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', הי' בתכלית השפלות בעצמו מפני היתרון הזה שהם גדולים הרבה ממנו כו' ובדורו אמר ג"כ שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו דגילוי בחי' אנכי שבקרבו הוא דוקא ע"י רגלי העם בקיום המצות בפועל ובאמונה פשוטה כו', וביותר במה שראה והכיר הנעיצת התחילה שבסוף בדור דעקבות משיחא כו' (ופנימיות הענין הוא דמשה שהי' ראש לס"ר נשמות היינו לכל הנשמות שיהי' עד זמן ביאת משיח בב"א שנכללים בס"ר עיקרי הנשמות כו' וכנ"ל שהראש מקבל מהרגל ע"כ כמו בדורו דוקא מבחי' רגלי העם קבל הוא מבחי' אנכי כמו"כ קבל יתרון גדול מהדור דעקבות משיחא כו'. ולהיותו הוא בחי' הראש שמקבל מהרגל ע"כ הכיר הוא דוקא היתרון שבבחי' הרגל כו', וכאשר הסתכל בכ"ז הי' בתכלית השפלות בעצמו כו') וזהו שהי' עניו מפני נעיצת התחלה שבסוף דוקא כו'. ומכ"ז מובן איך שקיום בקבועו"ש רק לקיים רצונו ית' ובכפי' בפו"מ שכובש א"ע כו' הי' למעלה הרבה מהעבודה דיחו"ע ויחו"ת עם היות שזהו עבודה פנימיות וקבועו"ש הוא בחי' חיצוניות הנה בזה דוקא הוא נעיצת התחלה מבחי' עצמות א"ס ואמיתת הגילוי דלעתיד בתח"מ דנחי' לפניו ממש בבחי' עצמיות א"ס בחיות מורגש שנשמה בגוף זהו דוקא ע"י קיום המצות בקבועו"ש והעבודה בבחי' עבודת עבד דוקא כו'. וזהו ג"כ שא' משה אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם כו'. דהנה במ"ת הי' בהם בחי' יר"ע ע"י בחי' ראיית מהות אלקות וכמו בראיית פנים בביהמק"ד

שנת"ל הי' ביותר במ"ת שראו גילוי אוא"ס ממש והיו בבחי' ביטול במציאות ממש שעל כל דבור ודבור פרוחה נשמתן בביטול כל מציאותם כו', ועז"א אמר* להם משה אל תראו שאין הכוונה האמיתית להיות בבחי' יר"ע כזו, כ"א לבעבור נסות אתכם בא האלקים דבעיקר הוא לעמוד בנסיון נגד כל מונע ומעכב ושיהי' קיום המצות בפו"מ בקבעומ"ש כו', ולבעבור תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו שיהי' יראת החטא שירא מהחטא שעייזו יהי' נפרד ח"ו מאלקות כו'. ושיהי' יראה ופחד אלקים נגד עיניו תמיד כו', ועי"ז הוא הציווי על היראה וכמו מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה שזהו בחי' יר"ת וכן את ה' אלקיך תירא כו', והוא מפני שנעוץ תחלתו בסופן דוקא בקעומ"ש שיהי' קיום המצות והעבודה בדרך עבודת עבד כו'. וזהו ויאמר משה אל תראו שאין הכוונה על בחי' יר"ע כ"א לבעבור נסות כו' ובעבור תהי' יראתו על פניכם בבחי' יר"ת דקבעומ"ש בקיום המצות בפו"מ ועי"ז דוקא יהי' אמיתית הגילוי דלעתיד דונחי' לפניו ממש כו'.

בס"ד ש"פ נשא, עטר"ת.

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר הקריב את קרבנו כו' שלושים ומאה משקלה. ואי' במד"ר עי"ז דכ"ד ספרי אורייתא וב' ממי"ן שבתחלת וסוף ש"ס שהמשנה מתחלת במ"ם מאימתי קורין את שמע ומסיימת במ"ם לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלו' שנא' ה' עוז כו' ה' יברך את עמו בשלום, הרי ב' ממי"ן ושהתורה ניתנה לכ"ז דורות כ"ז עולה ק"ל. וצ"ל מהו שמרמז זה בקרבן נתנאל, הלא כל הנשיאים הקריבו כזאת כו'. והנה הב' ממי"ן שבש"ס בד"כ הוא כנגד ב"פ מ"ם יום שהי' משה בהר מ"ם ימים הראשונים לקבל לוחות הראשונות ומ"ם ימים האחרונים לקבל לוחות שניות והב' ממי"ן הראשון הוא מ"ם פתוח והשני מ"ם סתום. ואי' בגמ' בשבת פרק רע"ק** מ"ם פתוח ומ"ם סתום מאמר פתוח ומאמר סתום כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משארז"ל ברכות ד"ו ע"א א"ר יצחק מנין שהקב"ה מניח תפילין שנא' נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו בימינו זו תורה שנא' מימינו אש דת למו ובזרוע עוזו תפילין שנא' ה' עוז לעמו יתן כו' ומנין שהתפילין עוז הם לישראל שנא' וראו כל עמי הארץ כי ש' ה' נקרא עליך ויראו ממך ותניא ר"א הגדול אלו תפילין שבראש. ונמצא דתורה ותפילין ביד ימין ויד שמאל. וזהו שאמרז"ל הוקשה כל התורה לתפילין משום דשניהם הן בשתי ידות. והגם דתפילין הן ביד שמאל וכדמשמע באו' מימינו זו תורה מוכן דזרוע עוזו הוא בחי' יד שמאל, ובתפילין נא' והיו לאות על ידכה ואמרז"ל יד כהה, ובודאי גם תפילין של מעלה דהקב"ה מניח תפילין הוא בחי' יד שמאל, ויד שמאל אינו דומה ליד ימין שזהו

(* כ"ה בגוכי"ק, ואולי תיבה זו מיותרת (או שצ"ל: שאמר).

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הבונה.

בחי' חסד כו'. הענין הוא ההנה כתי' ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב ב"פ ימין דלית שמאלא בהאי עתיקא כו'. וגם בז"א שיש בחי' חו"ג ובמא' דפתח אל' א' חד אריך וחד קציר דבחי' הגבורה הוא שמקצר ומצמצם השפעת החסד כו' כמ"ש בתו"א על מא' זה, הנה גם הגבו' והצמצום הוא לצורך ההשפעה הן מצד המשפיע והן מצד המקבל. דמצד המשפיע צ"ל תחלה שיהי' בבחי' שייכות אל המקבל, שהרי המשפיע כאשר הוא בעיון שכלו כמו שהוא מצד עצמו ה"ה למעלה מגדר המקבל וצריך לצמצם עצמו ולהעלים אור שכלו בעצמו שע"ז הוא יורד מעצמותו ונעשה בבחי' שייכות אל המקבל כו'. וגם צריך לצמצם עצמו למצוא בעצמו צנור ודרך איך ומה להשפיע אל המקבל. וכמ"ש בכתהאריז"ל שהאריז"ל הי' מייגע עצמו למצוא צנור השפעה להשפיע להתלמידים מפני רוב הנביעה כו'. ומצד המקבל צ"ל צמצום ההשפעה בכדי שיוכל לקבל, כי אם ישפיע לו שלא בהגבלה לא יוכל לקבל כלל, ובהכרח שיהי' בזה הגבלה וצמצום כו'. הרי הגבורה והצמצום הוא ג"כ לצורך ההשפעה כו'. ומצינו שע"י הוא השפעה ביותר, וכמו ואם בגבורות שמונים שנה, דסתם חיי האדם הן שבעים שנה, ואם בגבורות יחי' שמונים שנה, וכיון דאיפלג איפלג כו'. הרי מבחי' הגבורה הוא השפעה ביותר כו'. וכמו גבורות גשמים שיורדין בגבו', וגשמים הן השפעת חיים לעולם, ובאים בבחי' גבורה דוקא. והיינו מפני דמפתח של גשמים הוא בידו של הקב"ה שלא נמסר לשליח ע"כ צ"ל בזה תגבורת העצמות להיות ההמשכה, וצ"ל בבחי' גבו' וצמצום, כי א"א להיות שתהי' ההשפעה כמו שהיא בעצם כו'. וגם לצורך המקבל בכדי להיות והרווה את הארץ זהו ע"י שבאים בבחי' הגבלה והתחלקות, שבאם הי' יורד ושוטף לא הי' מרווה את הארץ, אדרבה הי' מכלה ח"ו. וגם השפעת רוחניות צ"ל ע"י בחי' גבו', וכמארז"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו. דברוב המקומות א' הקב"ה וכאן א' מפי הגבורה, להיות דהתורה היא מבחי' עצמות א"ס וכמ"ש באור פניך נתת לנו תו"ח, מבחי' פנימיות ועצמות כו', ובפרט אנכי ולא יהי' לך שהוא מבחי' עצמות א"ס, ע"כ צ"ל מבחי' גבו' דוקא. דהיינו תגבורת העצמות להיות המשכת חכמת התורה, וההמשכה היא בבחי' צמצום כו', הרי כמו שהחסד הוא בשביל התהוות העולם וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, כמו"כ בכדי שתהי' ההשפעה בעולם הוא ע"י הגבו' כו'. וגם תחז"מ יהי' ע"י הגבורה, וכמ"ש אתה גבור לעולם אד' מחי' מתים כו', דתחז"מ הוא מבחי' טלא דנטיף מעתיקא, וטל הוא בחי' גבו' וכמ"ש רסיסי לילה כו', והן גבורות עליונות מאד, ומ"מ ה"ז גבו' כו' גם כמו שהחסד הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט כמו"כ ההעלאה מלמטלמ"ע הוא ע"י הגבו'. ולכן בקבלת שבת שאז זמן עליית העולמות, דבי"ע עולה באצ"י, אומרים אז אנא בכח שהוא* מ"ב. וכן פ' ראשונה דק"ש שהיא בחי' רצוא, ובפרט באהבה דבכל מאדך תוקף הרצוא בבחי' בל"ג יש בה ש' מ"ב, דואהבת עד ובשעריך יש מ"ב תי', והוא ש' הגבו' שבבחי' העלאה. ועם היות שואהבת הוא בחי' חסד, מ"מ יש בו ש' מ"ב

(* כ"ה בגוכ"יק, ואוצ"ל: שהוא שם.)

והוא אור החסד בכלי הגבו' כו' כנודע. והרי צ"ל העלאה ג"כ כו', וא"כ הרי בחי' חו"ג הן שקולים זע"ז. וההתגברות על המנגד הוא דוקא ע"י הגבו', וכדאי' במד"ר משפטים פ"ו ע"פ אל תרבו תדברו גבוה גבוה יצא עתק מפיכם משל למלך שהבריונים שלו גינו אותו בפורפוריא שהוא לבוש אמר הנחתם הכל ועסקתם בפורפורי' שלי חייכם שאני מחליפה ופורע מכם כך אלו הרשעים שנגעו בעתיק יומין כו'. והוא מ"ש ועתיק יומין יתיב לבושי' כתלג חיור כו' ואומרי' שמעשה תחתונים אינו נוגע כלל וכמ"ש אם חטאת מה תפעול בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו או מידך יקח ואו' עזב ה' את הארץ כו', חייכם שאני מחליפה ופורע מכם, וכמ"ש מדוע אדום ללבושך, והוא בחי' לבוש הגבו' כו' דלגבי עצמות גם לבושי' כתלג חיור הוא בחי' לבוש לבד כו' והוא מחליפה בלבוש הגבו', היינו לבוש נקם לנקום מהם שזהו דוקא בלבוש הגבו' דבמדות* אינו שייך ענין הנקמה, וכמו באיש הטוב והחסד הכל נראה לטוב ומשפיע לכל. וכמו אאע"ה כשאמרה שרה אמנו גרש האמה הזאת ואת בנה מפני רוע מעשיו ה' רע הדבר בעיניו וכמ"ש וירע הדבר מאד בעיני אברהם כו' עד שא"ל הקב"ה אל ירע בעיניך על הנער כו'. והיינו כי מצד החסד ה' גם ישמעאל מוכשר בעיניו. וידוע דחסד דאברהם הוא בחי' חסד דמ"ה, שמצד השפלות והביטול חשב שכ"א טוב יותר ממנו כו', וממילא אינו שייך ענין הנקמה כ"א ע"י הגבו' דוקא. ונמצא דבחי' הגבו' הוא לצורך כמו החסד. ועוד יש יתרונות בבחי' הגבו', ועכ"פ שקולין הן זע"ז. וע"כ תורה ותפילין שהן בחי' חו"ג ה"ה שוין והוקשה כל התורה לתפילין כו'.

ב) והנה בחא"ג דמהרש"א ז"ל כ' דענין התפילין הוא התאחדות ודביקות שלנו באלקות, דתפילין הוא ל' התחברות, וכמו התופל כלי חרס, והיינו התאחדותנו באלקות. וכמו"כ ענין התפילין שהקב"ה מניח מורה על ההתפארות בעמו ישראל, וכמו שאמרו שם תפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישאל אין וכמ"ש את ה' האמרת וה' האמירך, דא"ל הקב"ה לישראל אתם עשאוני** חטיבה אחת בעולם שמע ישראל כו' ה' אחד אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ כו'. וי"ל דע"י מצות תפילין ביד שמאל יד כהה גורמים לאכללא שמאלא בימינא ע"י עצם המצוה שהיא ביד שמאל, ובפרט ע"י הכוונה פנימיות שמניחים התפילין ביד שמאל שהוא נגד הלב בכדי לשעבד לבו ומוחו כו', והיינו לבו ומוחו דנה"כ שיהיו משועבדים לאלקות, והנה"כ הרי שרשו מבחי' הגבו', וע"כ ע"ז נעשה לאכללא שמאלא בימינא. וכאשר הימין גובר על השמאל אזי נמשך גילוי אלקות למטה, שגם למטה יהי' כולא ימין. דכמו בעתיקא לית שמאלא כו', כמו"כ למטה יהי' כולא ימין כו'. וגילוי זה יהי' לעתיד, וכמ"ש ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. והיינו דבעלמא דאתגליא יהי' הגילוי כמו בעלמא דאתכסי' וזהו כמים לים מכסים דים הוא בחי' עדאת"כ ששם מאיר גילוי אלקות שמושג שם, והנבראים הם

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דבמדת החסד.

(** אוצ"ל: עשיתוני.

בתכלית הביטול באלקות כו'. וכמו דגים שבים שמקבלים חיותם מהמים ה"ה מובלעים בהמים וא"א לפרוש מהם, וכמא' דגים הפורשים מהים מיד מתים כו'. וכמו"כ נשמות ומלאכים דעדאתכ"ס הוא שמשגיגים אלקות שמאיר עליהם בגילוי והן מובלעים בהשגה זו בתכלית הביטול שאין בהם פירוד כמו נבראים דעדאת"ג שמקבלים חיותם מהארץ בחי' מל' שנעשה מקור לבי"ע, וה"ה בבחי' יש ודבר נפרד. משא"כ נבראים דעדאת"כ הם בתכלית הביטול במקורם כו'. ולעתיד הוא אומר ומלאה הארץ דעה כו' כמים לים מכסים, שגם נבראים דעדאת"ג יהיו כמו נבראים דעדאת"כ שישגו אלקות ויהיו בטלים לאלקות בתכלית הביטול. וזהו ומלאה כו' את ה' שיהיו בטלים וטפלים לה', וכמ"ש במ"א בענין יראו את ה' קדושו, דפעם נא' יראו מה' כל הארץ ופעם נא' יראו את ה' קדושו. דיראו מה' היינו שהוא עדיין רחוק מה', והיא בחי' יר"ת שבא ע"י ההתבוננות דכי הוא אמר ויהי כו', ועז"א כל הארץ, דיראו זו יכול להיות בכולם כו'. ויראו את ה' הוא בחי' יר"ע שטפל ובטל לה' בבחי' ביטול במציאות, עז"א קדושו, היינו מקיימי תומ"צ כו'. וזהו אומר ומלאה הארץ דעה את ה', שגם נבראים דעדאת"ג יהיו בטלים וטפלים לה' כו'. וזהו אף אני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם, גוי אחד בארץ, שגם בארץ יהיו בחי' אחד. דזהו שממשיכים נש"י בעבודתם בה' אחד, שגם למטה בארץ יהי' בחי' אחד כו'. וז"ע התפילין לאכללא שמאלא בימינא, שכמו דלית שמאלא בהאי עתיקא, כמו"כ למטה יהי' כולו ימין שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה כו'. והוקשה כל התורה לתפילין דעל התורה אמרו"ל ת"ח מרבים שלו' בעולם שנא' וכל בניך כו' ורב שלו' בניך, דע"י התורה ממשיכים גילוי אלקות למטה שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה, ועי"ז ורב שלו' שבחי' ורב טורא דפרודא, יהי' ג"כ בבחי' שלו' ואחדות כו'. והו"ע גוי אחד בארץ שגם בארץ עלמא דפרודא יהי' בחי' אחד כו'. והוקשה התורה לתפילין דכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, שממשיכים גילוי אלקות למטה, שגם למטה יהי' בחי' שלו' ואחדות כו', והגילוי יהי' לעתיד. ועכשיו הוא להוסיף אורות באצי', וכמ"ש בכתהאריז"ל דכל העבודה עכשיו היא להוסיף אורות באצי'. וישנה ההמשכה עכשיו, רק שהיא בהעלם, ולעתיד תתגלה כו'. ועד"מ אדם שיש לו עושר רב ומונח בתיבה שגנוז ונעלם ואינו מוליכו עמו, ומ"מ הרי יש לו העושר הרב, וכמו צדקתו עומדת לעד, שישנה ההמשכה ותתגלה לעתיד כו'.

ג) **וזהו** שאמרו במשנה דאבות פ"ג עשרה שיושבין ועוסקים בתורה שכינה שרוי' ביניהם שנא' אלקי' נצב בעדת אל ומנין אפי' חמשה שנא' ואגודתו על ארץ יסדה ומנין אפי' שלשה שנא' בקרב אלקים ישפוט ומנין אפי' שנים שנא' אז נדברו יר"א איש אל רעהו כו' ומנין אפי' אחד שנא' בכל מקום אשר אוכיר שמי אבוא כו'. דאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה ממשך גילוי אלקות כו'. ומ"מ יש הפרש בין אחד שעוסק בתורה לתורה דרבים, שהרבים ממשיכים מדרי' עליונה יותר, וכמו בתפלה שאמרז"ל תפלת רבים אינה נמאסת שנא' הן אל כביר לא ימאס שהרבים בתפלתם ממשיכים בחי' יגמה"ר, כמו"כ ע"י תורה ברבים נמשך גילוי אור עליון יותר כו'. דהנה יש י"ג מדות שהתורה

נדרשת בהם, והיינו שזהו לימוד חדש, וכמו ק"ו שמלמד ענין חדש בתורה, א"כ ה"ז כמו מקור התורה כו', די"ג מדות תורה הן כנגד יגמה"ר. וכמו שפי' המגיד נ"ע דכאשר משה הזכיר המדה הראשונה דיגמה"ר ש' אל שא' אל נא רפא נא לה אמר לו הקב"ה ק"ו ואבי' ירק כו' ק"ו לשכינה כו', הרי שע"י יגמה"ר נמשכים הי"ג מדות תורה, כמו שע"י שם אל נמשך ענין ק"ו, וכמו"כ ע"י יג"מ שבתורה ממשכים גילוי יגמה"ר. וזהו שא' על הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא שושנים כו', וידוע דשושנה תליסר עלין סחרין לה, היינו בחי' יגמה"ר והן שנמשכים ע"י התורה כו'. ונמצא דכמו שהרבים ממשכים יגמה"ר כמו"כ ע"י התורה נמשכים יגמה"ר כו', וי"ל שזהו ע"י תורה ברבים כו'. דהנה תפלה ענינה הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע, היינו שבאתעדל"ת אתעדל"ע, דלפי אופן האתעדל"ת כך היא האתעדל"ע, וברבים ממשכים ע"י העלאת מ"ן שלהם אתעדל"ע שלא לפ"ע ההעלאה, שזהו מעלת הרבים שהאתדל"ע היא לא לפי ערך האתעדל"ת כו'. וזהו או' הן אל כביר לא ימאס, ואם ה' לפ"ע ההעלאה אינו שייך לומר ע"ז לא ימאס שהרי זהו שמגיע ע"י ההעלאה מ"ן, אלא שההמשכה היא שלא לפ"ע ההעלאה משום מעלת הרבים כו'. וכמו יחיד בעשי"ת שארוז"ל ויחיד אימת בעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ שממשיך יגמה"ר כמו הרבים, הרי זה שלא לפ"ע ההעלאה, ולכן הוא בעשי"ת דוקא מפני שאז הוא עת רצון כו'. וכמו"כ רבים שבכל השנה ממשכים יגמה"ר הרי אתעדל"ע שלא לפ"ע ההעלאה כו'. וכמו"כ יובן בתורה הגם תורה בכלל היא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט מ"מ היא באתעדל"ת דוקא, ומה שהיא בבחי' מלמעלמ"ט היינו שההמשכה אינה לפ"ע האתעדל"ת, אבל לא בבחי' מלמעלמ"ט ממש. שהרי כל האומר אין לו אלא תורה גם תורה אין לו שצ"ל תפלה כו', ועסק התורה גופא צ"ל בעבודה ויגיעה, דאינו דומה שונה פרקו מאה פעמי' לשונה פרקו מאה פעמים וא' שנק' עובד אלקים כו'. וזהו שרצה משה שהוא יכניס את ישראל לארץ, דאז ה' בכללות ישראל התורה בבחי' המשכה מלמעלמ"ט ולא היו צריכים לתפלה. ולא פעל זאת, רק מנגד תראה את הארץ, שע"י הראי' מרחוק פעל ביחידי סגולה שתורתן אומנתם שיהי' בהם התורה בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, וכמו ברשב"י ע"ה ולכן פעל השפעת גשמים ע"י התורה, וכדאי' בזהר פ' אחרי זימנא חדא הוה צריך עלמא למטרא אתו קמי' רשב"י ואמר דרוש ע"פ מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד וירדו גשמים כו', וז"ע המשכה מלמעלמ"ט שבכח תורתו לפעול בגשמיות ובלא יגיעה כו'. שזהו ההפרש שהי' בין הרשב"י וחוני המעגל שא' לא כך שאלתי לא כך שאלתי, דהיינו לפי אופן העלאת מ"ן שלו, וברשב"י ירדו בתחלה כתיקונן, וזהו בחי' מלמעלמ"ט ממש. והוא באותן שתורתן אומנתן שבאמת פטורין מתפלה וכאמרז"ל מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה כו', אבל בכללות ישראל גם ההמשכה תורה היא באתעדל"ת כו' כנ"ל, וא"כ יש בזה הפרש בין יחיד ובין רבים ויש מקום לומר שזהו בדרך מכ"ש מתפלה, שהרי תפלה היא העלאה מלמטלמ"ע יש בזה הפרש בין יחיד לרבים כנ"ל, וכ"ש בתורה שהיא בחי' המשכה מלמעלמ"ט הרי צ"ל שיהי' לו כח להמשיך כו'. והענין הוא ע"ד המבו' במ"א ההפרש בין תפלה

לברכה, דתפלה ביכולת כאו"א להתפלל, וברכה הוא דווקא במי שביכולתו לברך וכמ"ש באברהם והי' ברכה, עד עכשיו היו הברכות בידי ומעכשיו הברכות נתונות לך כו', וכמו כהן המברך הוא שלהכהנים ניתן הכח לברך. וטעם הדבר הוא מפני שתפלה היא מלמטלמ"ע, היינו שהוא למטה מהדבר שהוא מבקש ומתפלל ומתחנן שתהי' ההמשכה, זה יש בכח כאו"א לבקש כו'. אבל הברכה שהיא המשכה מלמעלמ"ט, הרי הממשיך צ"ל למעלה מהדבר דאל"כ איך ימשיך ההמשכה מלמעלה רק מפני שהוא עומד למעלה מזה ע"כ בכחו להמשיך כו'. וזהו שהכהנים* יברך ה' בדרך ציווי, שז"ע הברכה שממשיך הדבר בדרך מלמעלמ"ט כו', והיינו מפני שהכהנים ניתן להם הכח הזה מלמעלה כו', וכמ"ש במ"א באורך כו'. וכמו"כ בענין התורה, מאחר שהיא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט הרי צ"ל הכח והיכולת להמשיך כו', רק מפני שכתר תורה היא הפקר לכל יש בכאו"א הכח להמשיך גילוי אלקות ע"י התורה, וכמא' כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, כל הקורא כו'. וכח זה ניתן במ"ת, שז"ע מה שנא' במ"ת וידבר אלקים את כה"ד האלה לאמר, דלכאו' תי' לאמר כאן מיותר שהרי כולם שמעו מפי הקב"ה. אך מ"ש לאמר הוא לדורות, שכאו"א בכחו להמשיך ע"י התורה כו', וכמ"ש במ"א. אך עכ"פ שיש בזה חילוק בין יחיד לרבים כו'. וזהו שאמר ר' חנינא בן תרדיון שם באבות לפני משנה הנ"ל שנים שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרוי' כו' ומנין אפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שהקב"ה קובע לו שכר שנא' ישב בדד וידום כי נטל עליו, הרי מחלק בין שנים לא', דבשנים או' שכינה שרוי' ביניהם ובאחד או' שהקב"ה קובע לו שכר, ורחב"ת או' דשנים שעוסקים בתורה שכינה שרוי' וריב"ח במשנה או' עשרה שעוסקים בתורה שכינה שרוי' כו' ואו' ג"כ ומנין אפי' חמשה עד ומנין אפי' אחד דנר' דקאי הכל על מש"א שכינה שרוי' כו'. והיינו דאכל בי עשרה שכינתא שרי' וזהו אומרו עשרה כו', רק דזה דשכינתא שרי' אכל בי עשרה זהו בבחי' מקיף וע"י התורה הוא שנמשך בבחי' פנימיות כו', ועז"א ומנין אפי' חמשה עד אחד כו', רק שאינו דומה המשכת היחיד להמשכת הרבים, והיינו דבחי' מקור התורה (שז"ע יגת"ד כנ"ל) וי"ל שזהו בחי' מאור תורה, שהרי התורה נק' אור וכמ"ש ותורה אור, ובירושלמי אי' המאור שבה מחזירו למוטב כו'. וי"ל דהמשכה זו היא בתורה ברבים כו', ומ"מ הרי ע"י התורה ממשיכים גילוי אלקות כו'. וז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל, ובמקדש העיקר הוא הארון והלוחות כו', והיינו שע"י התורה כאו"א מישראל הוא בבחי' מקדש ומכון לשבתו שממשיך גילוי אלקות כו'.

ד) **ומעתה** יובן משארז"ל ת"ח מרבים שלו' בעולם. דהנה נת"ל שע"י התורה שכינה שרוי', והרי אמרוז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם וגבור כו'. והיינו שע"י התורה נמשך בחי' מוחין דגדלות, ועי"ז הוא שמרבים שלו' ואחדות כו'. דהנה כעס וקפידה הוא בסיבת מוחין דקטנות, דהגדול בשכל יכול לקבל דעה הפכית ואינו מתקעס כלל. דמי שהוא במוחין

* (כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שהכהנים אומרים.

דקטנות לא יוכל לקבל איזה מנגד ומתכעס ומתקצף מאד ושוֹפך עליו אף וחימה בקצף גדול, משא"כ הגדול בדעת אינו מתפעל ואינו מתכעס כלל, והיינו דקטנות ומריבות הוא ממוחין דקטנות, וכמו הקטן שמתפעל מהעדר הרצון, משא"כ בגדול כו'. ותורה היא המשכת מוחין דגדלות, וע"כ שם הוא ענין השלו' שע"י עושיין שלו' בעולם, שז"ע ורב שלו', שבחי' ורב טורא דפרודא נעשה שלו' ואחדות כו'. והיינו מפני שמתברר ונפרד הטוב מהרע, וע"י מוחין דגדלות הוא שנעשה הבירור בשלימות להיות בבחי' שלו' ואחדות ממש כו'. והוא מטעם הנ"ל דמוחין דגדלות אינו מתפעל מהמנגד, וא"כ אין להמנגד שום אחיזה שם, וע"כ הבירור הוא בבחי' שלימות הבירור כו'. והענין יובן ע"פ הידוע בב' אופני הבירור דמלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, דהבירור דמלמטלמ"ע הוא בבחי' ביטול היש בלבד, והבירור דמלמעלמ"ט הוא בבחי' ביטול ממש עד שנכלל ממש באלקות כו'. והיינו משום דהבירור דמלמטלמ"ע הוא מתלבש בדבר המתברר ועי"ז יש בזה אחיזה קצת בהמברר, וכמו כל המתאבק עם מגוול מתנוול כו'. והיינו דלהיות שהבירור הוא בדרך מלחמה ה"ה כמתאבקים זע"ז שיש לו אחיזה קצת כו' (ועמ"ש במ"א על מאה"ז ע"פ אך אל הפרוכת) ולכן הבירור הוא רק שמתברר הטוב מהרע אבל א"א עדיין להיות נכלל בקדושה כו'. אך הבירור בדרך מלמטלמ"ע* הוא הבירור בדרך מנוחה שאינו מתלבש בתוכו רק שנעשה הבירור בדרך ממילא וע"כ אין בו שום אחיזה כלל כו'. ולכן נעשה עי"ז הבירור בשלימות שהטוב מתברר באופן כזה שנכלל ממש באלקות כו'. וכמו"כ יובן בענין מוחין דגדלות, דהנה מבו' במ"א** מוחין ומדות דבמדות אינו יכול לסבול דבר השנאו לו משא"כ בשכל יכול לסבול גם דבר השנאו לו בתכלית ולחשוב בזה כו', ולכן עיקר הבירור ע"י המוחין דבחי' אתברירו, דבמדות מאחר שלא יכול לסבול הדבר השנאו שמתפעל מזה ה"ז אחיזה במקצת וממילא א"א שיהי' הבירור בשלמות, אבל במוחין מאחר שסובל הדבר ואינו מתפעל אין בזה*** וע"כ בזה דוקא יכול להיות הבירור בשלימות. והעיקר הוא במוחין דגדלות, וכנראה בחוש דבגדלות המוחין שאינו מתכעס ומקבל הדעה ההפכית יוכל להסביר לו הטעם והשכל עד שגם המנגד מתבטל ומתהפך מדעתו כו'. וכמו"כ יובן דעיקר כח הבירור הוא דוקא במוחין בכלל, ובמוחין דגדלות בפרט (והבירור דבחי' מל' שהוא מלמטה למעלה ה"ז ג"כ ע"י הארת ז"א בחי' ש' מ"ה, והעיקר הוא מבחי' החכ' כו' וכמ"ש במ"א). וזהו דת"ח מרבים שלו' בעולם מפני שע"י התורה נמשך בחי' מוחין דגדלות כו'. וזהו דלעתיד שיהי' ומלאה הארץ דעה כו' כתי' לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כו' וגר זאב עם כבש ופרה ודוב תרעינה כו', שיהי' שלום ואחדות גם בבהמות וחיות, והיינו מפני שיבוטל הרע מהם וכמארז"ל בילקוט בחוקותי ע"פ מזמור שיר ליום השבת למשבית מזיקים מן הארץ כו', וכמ"ש והשבתי חי' רעה מן הארץ כו'. והיינו שיבוטל מהם הרע ועי"ז יהי' בהם שלו' ואחדות

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מלמעלמ"ט.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: במ"א בחילוק.

(*** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בזה אחיזה.

כו'. וכ"ז הוא ע"י התורה המשכת בחי' מוחין דגדלות כו'. ועפי"ז יובן ענין ב' ממי"ן שבש"ס שהן נגד ב"פ מ"ם יום שהי' משה בהר. דהנה המ"ם יום הן כנגד ד' ספירות כחב"ד שכ"א כלולה מעשר, והיינו בחי' מוחין דגדלות שז"ע התורה, וע"כ הי' משה בהר מ"ם יום כו'. וזהו שרמזו חז"ל בהתחלת וסיום המשנה במ"ם להורות ע"ז שהתורה היא המשכת מוחין דגדלות כו'. וזהו שמסיים בשלו, שע"י התורה ת"ח מרבים שלו' בעולם, דהגילוי מזה יהי' לעתיד שיהי' שלום ואחדות גם בבהמות וחיות כו'. ובהתחלת המשנה הוא מ"ם פתוח ובסיום המשנה מ"ם סתום, שזהו מא' פתוח ומא' סתום, היינו הב' מדרי' שבתורה, בחי' סתום וגליא שבתורה. וההמשכה דבחי' סתום שבתורה זהו שנמשך בלחות שניות, וכמא' ויגד לך תעלומות חכ' כו' דקאי על הלחות שניות שהן מבחי' תעלומות חכ' בחי' פנימיות החכ' דמשם הוא בחי' פנימיות התורה כו', ועיקר השלו' והאחדות הוא ע"י פנימיות התורה וזהו שבסוף המשנה מסיים ה' יברך את עמו בשלו' כו'. ובמדרש מרמז כ"ז בקרבן נתנאל שהוא נתן אל, והיינו התורה שניתנה בבחי' מתנה, וכמארז"ל ג' דברים מתנה לעולם וא' מהם תורה וכמ"ש ויתן אל משה כו', כי בחי' זו בתורה שהיא בחי' כחב"ד זהו בבחי' מתנה כו'. דיש כמה מדרי' בתורה, יש שהיא בבחי' ירושה כמ"ש מורשה קהלת יעקב, ובמשנה דאבות א' התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, שצריכה עבודה ויגיעה כו'. ויש שבבחי' מתנה, והיינו בחי' המאור שבתורה, בחי' טל תורה שהיא בבחי' מתנה כו'. וזהו נתן אל, בחי' מתנה דתורה כו'. וזהו שמרמז ב' ממי"ן שבתושבע"פ בקרבן נתנאל, דלהיות שהממי"ן הן בחי' כחב"ד שבתורה הי"ז מרומז בקרבן נתנאל שזהו בחי' מתנה כו'. ושייכות זה ליששכר, כמ"ש מבני יששכר יודעי בינה לעתים שהיו לומדים תורה, ולכן בנשיא שלהם מרומז נתן אל כו'. וענין נתנאל בן צוער אי' באוה"מ דצוער היא מל' הלא מצער היא כו', והיינו שיהי' בבחי' קטנות ושפלות דאזי הוא כלי לאור התורה, וכמ"ש ומדבר מתנה, דכאשר משים עצמו כמדבר וכמ"ש ומדברך נאווה ל' מדבר, שהדבור שלו הוא בבחי' מדבר ארץ לא זרועה שאינו זרע שכלו ורצונו בזה כ"א שהוא נתון לאמיתת התורה כו', אזי ניתנה לו בחי' מתנה דתורה כו'. וזהו נתנאל בן צוער להיות בבחי' ביטול ושפלות ואזי התורה ניתנה לו במתנה כו'. וזהו ביום השני הקריב נתנאל בן צוער, דהנה הוקשה כל התורה לתפילין, דתורה ותפילין הן ב' ידות ימין ושמאל, ותפילין הן בשמאל, דהכוונה בזה היא לאכלאל שמאלא בימינא להיות גם למטה כולא ימין בחי' גילוי אוא"ס כו'. וכמו"כ הוא הכוונה בתורה להמשיך גילוי אלקות למטה, והוא המשכת בחי' מוחין דגדלות, שע"ז הוא בחי' שלו' ואחדות בעולם כו'. וזה"ע הב' ממי"ן שבש"ס בחי' כחב"ד ומרומז בקרבן נתנאל בחי' נתן אל, התורה שהיא בבחי' מתנה כו', ועי"ז ה' יברך את עמו בשלו' כו'.

בס"ד ש"פ בהעלותך, עטר"ת.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות ויעש כן אהרן כו', וצ"ל
 ואמרו שבעת הנרות דהול"ל ששת הנרות שהרי או' אל מול פני המנורה
 דהיינו נר האמצעי א"כ הול"ל לכאו' ששת הנרות, גם צ"ל מ"ש ויעש כן אהרן ופרש"י
 להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, מה משמיענו בזה שלא שינה מהיכי תיתא שישנה
 שצריך להשמעני שלא שינה, והלא אין זה מהעבודות קשות שבמקדש שמודיעני
 שלא שינה, והנה רש"י הביא בש' המדרש למה נסמכה פ' המנורה לפרשת הנשיאים
 דכשראה חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא הי' הוא ושבטו עמהם א"ל הקב"ה חייך
 שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, וצ"ל במה גדול יותר הדלקת
 הנרות מהקרבנות הלא קרבנות הוא ענין נעלה מאד ומה"ע שלך גדול משלהם כו',
 וע"פ פשוט הוא דקרבנות הן על מזבח החיצון שהי' בחצר המשכן והדלקת הנרות
 הוא בהיכל בפנים, מ"מ צריכים להבין מה מעלת ההדלקה כו', והענין הוא דהנה כתי'
 ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן ואי' במדרש להקים המשכן אכ"כ אלא את
 המשכן בא לרבות שהוקם העולם עמו שע"י הקמת המשכן נתקיים העולם, כי המשכן
 מכוון נגד ברה"ע דכל מה שהי' בברה"ע הי' במשכן, וחשיב שם בברה"ע בראשית
 ברא אלקים את השמים וכת' נוטה שמים כיריעה ובמשכן ועשית יריעת עזים
 לאהל, בשני יהי רקיע ויהי מבדיל כו' במשכן והבדילה הפרוכת לכם כו', בשלישי
 יקוו המים כו' במשכן ועשית כיור כו', ברביעי יהי מאורות כו' במשכן ועשית מנורת
 זהב כו', הרי דמנורה הוא נגד מאמר יהי מאורות, וזה"ע פני המנורה היינו מאמר
 יהי מאורות, ועז"א אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות היינו להמשיך תוס' אור
 בהמא' יהי מאורות וע"ד שאמרז"ל במד"ר שרה הוסיפה על המאורות כמו"כ הו"ע
 יאירו שבעת הנרות שיהי' תוס' אור בהמאורות כו'. ובפרטות יש שבעה מאורות,
 הגם דעיקר המאורות הן חמה ולבנה בפרטיות יש שבעה מאורות הן שבעה כוכבי
 לכת, ושבעת הנרות הן מאירים את השבעה מאורות כו', ולהבין זה יש להבין תחלה
 ענין הנרות, דהנה ידוע דנשמות נקראים נרות וכמ"ש נר ה' נשמת אדם וכמו הנר
 שעולה תמיד למעלה כמו"כ הנשמה עולה תמיד בחי' רוח האדם העולה היא למעלה
 לדבקה בו ית' בדביקה חשקה וחפיצה בכלות הנפש ממש, והיא האהבה טבעית
 בנש"י לדבקה בו ית' שזה בטבע בנפשותינו להיות שהנשמה היא חלק אלוך ממעל
 שהיא חלק הנבדל מן העצם וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם וכמו הבן שהוא חלק
 ממש מעצמות האב ולכן יש בהבן תמיד רצון וגעגועים אל האב, כמו"כ הנשמות הן
 חלק הנבדל מעצם אלקות דאצי', וע"כ יש בהם תמיד הרצוא לעלות למעלה להכלל
 במקור חוצבה כו', ועש"ז נמשלה לנר דאור* הוא חלק נבדל מעצם אש היסודי וע"כ
 יש בו בטבע הרצוא להכלל במקורו כו' דלכאו' אינו מובן מפני מה אור הנר מאיר
 הרי כל אור הוא כשהוא דבוק במקורו וכמו אור השמש הרי דוקא כאשר דבוק

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דאור הנר.)

במקורו אז הוא מאיר אבל כשיש דבר המפסיק בינו ובין מאור השמש כמו ענן המפסיק אינו מאיר, הגם דאור השמש ישנו גם אחר הפסק הענן דיומא דעיבא כולא שמשא, ומ"מ אינו מאיר מפני שנבדל מן המאור, והרי אור הנר אינו דבוק במקורו איך הוא מאיר, אך הענין הוא דזה שהאור מאיר דוקא כאשר דבוק במאור הוא מפני שהוא הארה לבד שאין בו העצם וע"כ א"א להיות בלא העצם מפני שאינו דבר לעצמו, דעצמי הוא דבר לעצמו משא"כ הארה אינו דבר לעצמו כ"א עם המאור הוא מאיר כו' ואור הנר שמאיר הוא מפני שהוא חלק שנבדל מעצם יסוד האש ולכן הוא מאיר גם שנבדל מן העצם, ומשו"ז יש בו טבע הרצוא לגבי מקורו העצמי כו', וזהו ג"כ ענין נר ה' נשמת אדם הדנשמה להיותה חלק הנבדל מן העצם ע"כ יש בה טבע הרצוא כו', וזהו ג"כ הטעם דבחי' מל' יש בה טבע הרצוא יותר מהספי' העליונות, הגם דטבע העלי' הוא בהספי' העליונות דוקא, הנה זו בבחי' עלי' ודביקות וכמו טבע העלול לידבק בעילתו כו' שזהו מפני הדביקות שבהם במקורם ע"כ יש בהם טבע העלי' ובמל' להיפך הוא טבע הירידה מפני שאינה בבחי' דביקות כו' וכמ"ש במ"א, אך טבע הרצוא הוא במל' דוקא יותר מבספי' העליונות וכמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום נהו"ת קארי תדיר כו', והיינו מפני שמל' חלק נבדל מהעצמות כו', ועד"מ מדת ההתנשאות הוא כח נבדל מהנפש לא כמו כל הכחות שהן גילויים מהנפש, דהיינו בקירוב אל הנפש, משא"כ התנשאות הוא בבחי' נבדל מהנפש כמ"ש במ"א, אמנם כל הכחות הן רק גילויים ולא עצמיים מהנפש, ומדת התנשאות היא מעצמות הנפש ממש כו', וכמו"כ מדת המל' היא מבחי' עצמות א"ס וכמ"ש בע"ח שער א"א דכל הספי' שרשם מבחי' א"א ריש ומקור לנאצלים דהמשכה משם הוא בחי' גילוי הארה לבד כו', והמל' שרשה מרדל"א מדר' תחתונה שבעצמות היינו בחי' עצמות א"ס, וההמשכה מעצמות אינו בחי' גילוי הארה כ"א שהעצם נמשך כו' כנודע, וזהו שבחי' מל' היא חלק נבדל מהעצמות כו' ובשרש הראשון הוא בחי' נקודת הרשימו דאי' ע"ז בס' הבהיר נטל צרורות וזרקן שזהו בחי' חלק נבדל מן העצמות למעלה מבחי' כח הבל"ג, שזהו גילוי מהעצמות, וכח הגבול הוא מבחי' עצמות א"ס כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ בחי' מל' הוא בחי' חלק נבדל מהעצמות ולכן במל' דוקא הוא הטבע הרצוא ביותר כו', וכמו"כ נשמות הן חלק נבדל מן העצם ולכן היא בהם טבע הרצוא ועש"ז נק' נרות כו'.

(ב) **אמנם** לפ"ז צ"ל מהו העלאת הנרות מאחר שיש בנשמות טבע הרצוא מעצמן מה הי' * אהרן להעלות הנרות, אך הענין הוא דהנה כתי' וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה שיש ב' מדרי' בנשמות זרע אדם והב' זרע בהמה שהן נשמות דבי"ע שנמשכים מבחי' ד' חיות המרכבה וכדאי' בזהר בסבא דמשפטים ב"נ כד אתיליד יהבין לי' נפשא מסט' דבעירא דכי' זכה יתיר יהבין לי' רוחא מחיות הקודש זכה יתיר יהבין לי' נשמתא מסט' דכורסי' קדישא כו' והן בחי' י"ב בקר דברי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הי' צריך.

כו' דבהמה אין לה דעת דלגבי נשמות דאצי' הדעת שלהם נחשב כבהמה כו', דזרע אדם הן נשמות דאצי' דאדם בגימ' מ"ה והוא ש' מ"ה דאיהו אורח האצי' כו' ועליהם נא' רוח האדם העולה היא למעלה שבהם הוא הרצוא בהתגלות כו' וזהו נר ה' נשמת אדם דבחי' זרע אדם הן בחי' נר ה' כו', ונשמות דזרע בהמה נק' ג"כ נרות מפני שיש בהם ג"כ טבע הרצוא שזה יש בכל הנשמות רק שהוא בהם בהעלם, ואהרן הי' מעלה בהם הנרות שיהי' בהם ג"כ בחי' אה"ר היינו בחי' הרצוא שמצד עצם הנשמה כו', דאהרן הי' מז' רועים ורועה הוא שרועה צאן והיינו בחי' נשמות דזרע בהמה רועה אותם במרעה הטוב להיות בהם בחי' הרצוא שיהי' ג"כ בבחי' רוח האדם העולה למעלה כו', וכמו משה שהי' רעי' מהימנא שהמשיך בחי' דעת בנשמות דבי"ע וכמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך בהמתך הן נשמות דזרע בהמה ומשה המשיך בחי' ד"ע שז"ע עשב ע"ב שי"ן כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה ואלה המשפטים, כמו"כ אהרן המשיך בהם בחי' אה"ר להיות בבחי' רוח האדם העולה כו' וזה מפני שבעצם יש בהם בחי' הרצוא וכמ"ש בחיות המרכבה לפני אדם לארבעתן, ודמות פניהם פני אדם כו', ע"כ הי' ביכולת אהרן להמשיך בהם הרצוא כו', והכח שיש לאהרן להעלות את הנרות דהנה כתי' כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן דהנה יש הפרש בין שערות הראש לשערות הזקן דשערות צומחים גם בקטן ושערות הזקן אינם צומחים בקטן כ"א בכן עשרים הוא התחלת צמיחת שערות הזקן על הרוב מפני שהזקן הוא ממוחין דגדלות, דשערות בכלל הן מבחי' מותרי מוחין, ושערות הראש הן ממותרי מוחין דקטנות ושערות הזקן הן ממותרי מוחין דגדלות, ולכן בפחות מכן עשרים לא יש שערות הזקן, מפני כי שלימות מוחין דגדלות הוא בכן עשרים שנה, הגם שמבן י"ג ויום א' נחשב לגדול מ"מ שלימות דמוחין דגדלות הוא בכן עשרים שנה, ולכן ב"ד שלמעלה אין מענישין עד עשרים שנה ואמרז"ל ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים אביו הוא בחי' חכ' ולמכור בנכסי אביו להמשיך מבחי' החכ' הוא בכן עשרים דוקא כו', ואז הוא ג"כ זמן צמיחת שערות הזקן כו', וז"ע זקן אהרן היינו בחי' הלכות דתורה שהן בחי' שערות, דשערות הן כמו משל אל הנמשל דעם היות שהמשל מעלים על הנמשל מ"מ ע"י יודעים את הנמשל, ושרש המשל הוא למעלה מהשכל דבכדי לאמר משל צ"ל בעל שכל גדול יותר וכמו וידבר שלמה שלשת אלפים משל משום דויחכם שלמה מכל אדם כו', וזהו שהשערות הן ממותרי מוחין כו', וכמו"כ התורה היא בחי' משל וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני כו', דהתורה נתלבשה בדבר* גשמיים ציצית בצמר גשמי תפילין בקלף גשמי כו' וה"ה רק משל לתפילין שלמעלה שהקב"ה מניח תפילין בחי' ד' מוחין כו', ומ"מ המשל מגלה את הנמשל שע"י התפילין שלמטה נמשכים בחי' תפילין שלמעלה כו', וז"ע זקן אהרן שנמשכים מבחי' מוחין דגדלות דאורייתא מחכ' נפקית בחי' ח"ע דאצי' שזהו מוחין דגדלות כו' ובחי' כשמן הטוב היורד על הזקן הוא בחי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בדברים.

פנימיות ח"ע וכמ"ש שמן משחת קדש, קדש הוא בחי' ח"ע ושמן משחת קדש שממשיך בחי' הקדש כו', והנה בטבע השמן יש שני דברים הפכים דשמן יורד ומפעפע בכל דבר שזהו בחי' הירידה ווהמשכה, וגם שמן צף על כל המשקין שגם אם נותנין אותו למטה הוא עולה וצף למעלה, והיינו שיורד בכל מקום ובכל מקום שהוא ה"ה בבחי' הבדלה כו', והא בהא תליא לפי שהוא בבחי' הבדלה לפי שהוא למעלה מהכל ע"כ הוא בבחי' ירידה והמשכה ביותר כו', דמה שבא בבחי' התלבשות יש הגבלה במקום שיכול לבוא בבחי' התלבשות, אבל מדרי' גבוה שאינה בבחי' התלבשות ה"ה יורד עד למטה מטה כו', וזהו שהשמן לפי שהוא בבחי' הבדלה ועלי' פעולתו להעלות הנרות להיות בבחי' רוח האדם העולה למעלה, ויורד ונמשך גם בנשמות דורע בהמה לפעול גם בהם העלי' כו' וזה"ע כשמן הטוב היינו בחי' פנימיות התורה שיורד על זקן אהרן בחי' גלי' דתורה כו' ובכח בחי' פנימיות התורה לפעול גם בנשמות דורע בהמה כו', וי"ל דכמו שדברי סופרים ממשיכים בחי' אה"ר מפני ששרש המשכתם הוא מבחי' אה"ר העליונה וכמ"ש בלק"ת בדי"ה ושמע אבי' את נדרה, כמו"כ פנימיות התורה ממשיך בחי' אה"ר גם בנשמות דורע בהמה כו', וז"ע דאהרן הי' מעלה את הנרות בחי' נשמות דורע בהמה שיהיו בבחי' רוח האדם העולה למעלה כו'.

ג) **והנה** ענין השבעה נרות הן הז' מדות שבפסוק לך ה' הגדולה והגבורה כו', גדולה הוא בחי' חסד, ונק' גדולה מפני שהוא יומא דאזיל עם כולהו יומין וכמ"ש יומם יצוה ה' חסדו יומם בתוס' מ' דכל המדות נק' יום וחסד נק' יומם מפני דאזיל עם כולהו יומין כו' ועש"ז נק' גדולה כו', וגם להיות דבמדות דאצי' הוא המשכה שבבחי' בל"ג כו', ובעבודה הוא בחי' אהבה הבאה ע"י התבוננות בגדולת ה' בבריאה והתהוות העולמות, שע"ז הוא האריכות דפסוד"ז בענין התהוות יש מאין כו' שע"י ההתבוננות בזה ה"ה מתפעל על אלקות וחפץ באלקות וחפץ מאד שיהי' גילוי אלקות בנפשו ובעולם כו', דבאהבה זו מתבטלים כל רצונות האחרים דשום רצון ואהבה אינו תופס מקום אצלו כלל לגבי רצון ואהבה זו שחפץ בגילוי אלקות כו', ומ"מ אהבה לבד אינה עבודה תמה דעל כל פשעים תכסה אהבה שאינו מדקדק כ"כ בפרטי מעשיו שאין אדם רואה חוב לעצמו כו', וכמו באוהבו שמוחל לו על פשעיו מפני שאין הפשע נראה לדבר גדול כ"כ, כמו"כ הוא ברוחניות שאינו רואה חטא ועון בעצמו כ"כ כו', ואע"פ שמצד האהבה האלקית מתבטלים האהבות האחרות כנ"ל, מ"מ בפרטי עניניו יכול להיות שמעשיו יהיו בלתי רצוים, וצ"ל בחי' היראה לדקדק בדרכו ותהלוכותיו ולחשוב חשבונות עצמו בפרטי מחשבותיו ודבוריו ומעשיו כו' וכמ"ש ושם דרך כל השם אורחותיו וכמ"ש גם אתה תדין את ביתי כו', ובכלל זה הו"ע לעו' ירגיז אדם יצ"ט על היצה"ר שזהו במדות הגבו' דוקא כו', וזהו שכ' ה' שמעתי שמעך יראתי ר"ת ב"פ יש והן תרי"ג מצות דאורייתא וזמד"ר תר"ך שיסודם הוא היראה כו' והתפארת הוא מדת הרחמים, דענין הת"ת הוא לאסתכלא ביקר'י דמלכא ברוממות ה' איך שהכל משבחים ומפארים ובטלים בתכלית כו', וכמו ברוב עם הדרת מלך דעיקר הדר המלוכה הוא בריבוי

החיילות וריבוי השרים והכל בטלים בתכלית אל המלך שזהו הדר מל', וכמו"כ הוא למעלה בריבוי העולמות שנתהוו ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועולמות שיש עולמות ונבראים עד אין מספר והכל משבחים ומפארים ובטלים בתכלית לאלקות שבזה ניכר רוממות מלכותו ית' כו', ובפרט בהסתכלות ברוממות הא"ס מצ"ע שז"ע הוד מלך שלמעלה מבחי' הדר מל' כו' וכמ"ש במ"א, ומכ"ז נעשה בחי' הרחמים שמעורר ר"ר על נפשו, והנשמה כמו שהיתה למעלה הרי ראתה גילוי אלקות והביטול של עולמות איך שהן בטלים בתכלית, והנשמה עצמה היתה ג"כ בתכלית הביטול לאלקות ועוד ביותר מכל הנבראים שהרי הנשמה בשרשה היא בבית המלך פנימה היינו בעולם האצי' וכמא' נשמה שנתת בי טהורה היא כו' דבאצי' מאיר גילוי אוא"ס ושם הוא הביטול ביותר דאיהו וחייהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו' שכ"ז הי' נראה ונגלה להנשמה והיתה ג"כ בבחי' ביטול כזה כו' וירדה למטה בעולם חשוך חשוך כפול ומכופל ובגוף ונה"ב גשמי ואינה רואה גילוי אלקות ולא הביטול דהעולמות אדרבה נראה רק הישות והמציאות של העולמות שזהו ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, וע"כ הרחמנות על הנשמה גדול מאד כו', וכמו עד"מ בן המלך האסור במאסר הרי לרוממות מעלתו הרחמנות עליו גדול יותר, וכמו"כ הנשמה לעוצם מעלתו הרי הרחמנות על ירידתה ביותר כו', וזש"א ברחמיך הרבים רחם עלינו ברחמיך דוקא דאנחנו אין אנו יודעים הרחמנות כ"כ מפני שאין אנו יודעים כ"כ מעלת הנשמה כמו שהיא למעלה וממילא אין אנו יודעים עוצם הירידה וגם מפני שאנחנו בבחי' ירידה אינו נרגש לנו השפלות בזה (דיא גראבקיט און דיא נידעריקייט כ"כ), אבל למעלה ידוע מעלת ומדרי' הנשמה ונראה עוצם ירידתה וע"כ אנו מבקשי' ברחמיך הרבים רחם עלינו כו', וברית כרותה למדה"ר שאינה חוזרת ריקם שעיי"ז נעשה עליית הנשמה כו', והנה אהוי"ר ורחמים הן עיקרי המדות ונו"ה הן ענפי המדות, נצח הוא ענף החסד והוא בחי' ההסכם להיות סו"מ וע"ט בפו"מ, דאהוי"ר ורחמים הן רק בשעת התפלה שאז הוא זמן ההתבוננות והתעוררות המדות, אבל א"א להיות כל היום בהתבוננות וממילא נפסק גם האהוי"ר, וע"כ לאחר שמתעורר באהוי"ר צ"ל אח"כ ההסכם כיתד חזק בל תמוט להיות סו"מ וע"ט בפו"מ כו', ונצח הוא ל' נצחיות וכמ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא כו' דשרש הנצח הוא למעלה יותר היינו מבחי' כי לא אדם הוא ומשו"ז הוא בבחי' תוקף יותר כו', וההוד הוא ענף היראה והו"ע מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלקינו ועיי"ז הוא מקבל עליו עומ"ש, דהרי יראה היא ג"כ מההתבוננות שאוא"ס הוא למטה כמו למעלה ושמקבל עליו מלכותו ית' וע"כ הוא מתבושש מגדולתו ית' או שירא למרוד כו' כמ"ש בסש"ב, וההוד הוא בבחי' הודאה שאתה הוא ה' אלקינו ומקבל עליו עומ"ש כו', כי כל בשמים ובארץ הוא בחי' יסוד דאחיד בשמי' ובארעא כו' והו"ע ההתקשרות שמקשר א"ע בקשר אמיץ לאלקות שזהו יסוד כל המדות והיינו שנותן א"ע לאלקות להיות כלי לקבל ואזי הוא ההתבוננות באלקות באמת שמאיר נפשו ויהי' התעוררות המדות כו', וכמו במשפיע ומקבל הרי העיקר הוא התקשרות המקבל בהמשפיע

להיות כלי לקבלה ואזי הוא מקבל את אור השכל היינו שהוא אצלו אור המאיר שמאיר שכלו ומאיר נפשו ועושה בו תועלת רב, משא"כ כשאינו מקשר א"ע שאינו כלי לקבלה אינו מקבל את השכל היינו שאינו אצלו בבחי' אור המאיר שיאיר שכלו וממילא אין לו בזה שום תועלת כלל, וכמו"כ הוא בעבודה שמקשר א"ע לאלקות היינו שכל ענינו הוא עניני האלקות שלזה הוא נתון ומסור וזה כל ענינו בעולם, ואזי הוא כלי לקבלה בהתבוננות אלקי שמאיר נפשו ונעשה התעוררות המדות כו' וזהו בחי' יסוד שהוא עיקר יסוד המדות כו', ובד"כ הוא שאינו חפץ להיות ח"ו נפרד מאלקות וכל חפצו ורצונו הוא להיות בבחי' קירוב ודביקות באלקות כו', וזהו שיסוד נק' כל לפי שהוא יסוד הכל כו', ולך ה' הממלכה הוא העבודה בבחי' עבודת עבד למעלה מטו"ד, וכמו העבד שעובד את רבו לא מצד הדעת והשגה רק לקיים ציווי הרב ולעשות נח"ר לרבו, כמו"כ העבודה לקיים רצונו ית' ולעשות נח"ר ליוצרו כו', ואו' בזה והמתנשא לכל כו', שצ"ל הגבהה והתנשאות שלא ישפיל א"ע ויאמר מי אני שמעשיו יהיו נוגעים למעלה להיות מזה נח"ר כו', וצריך לידע שהוא נשמה אלקית חלק אלוך ממעל וכל מעשיו נוגעים למעלה, דכמו שמעשה הלא טוב ח"ו עושה רושם למעלה כמו"כ מעשה הטוב שלו עושה נח"ר למעלה ומגבי' את נפשו כו' והו"ע ויגבה לבו בדרכי ה' שצ"ל הגבהה והתנשאות בעבודה כו', וז"ע שבעת הנרות היינו שבעת המדות דזה יש גם בנשמות דזרע בהמה כו', ואהרן מעלה את הנרות להיות בהם אהו"ר העליונה כו', וכידוע שיש אהבת עולם ואהבה רבה ואהבה הנ"ל הוא בחי' אה"ע שבאה מהתבוננות גדולת ה' בהתהוות העולמות כו' ואה"ר הוא ע"י ההתבוננות וההרגש דעצמות או"א"ס כו', וכמו"כ יראה העליונה היא מבחי' עצמות דיראה אותיות ראי' בחי' ראיית המהות כו' ואהרן אותיות נראה שממשיך בחי' ראיית המהות שע"ז הוא בחי' יר"ע כו', וז"ע העלאת הנרות דאהרן כו'.

ד) **וזהו** אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות דנש"י מוסיפין אור בבחי' מאורות היינו המא' יהי מאורות, דהנה מארת חסר כתי' שהו"ע מיעוט הירח וצריכים להמשיך תוס' אור למלאות החסרון וע"ד שרה שהוסיפה על המאורות כו', דהנה בתחלה כתי' שני המאורות הגדולים ואח"כ כתי' את המאה"ג והמאור הקטן, וידוע דשני המאה"ג הן הב' שמות הוי' ואלקים שהיו תחלה בבחי' שני המאה"ג שבש' אלקים הי' מאיר ש' הוי' בגילוי כו', וכמ"ש גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו עיר אלקינו הוא בחי' דבור העליון וכאשר מאיר גילוי ש' הוי' בש' אלקים אז הדיבור מאיר בגילוי וכמו לעתיד דכתי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר והיינו שיהי' נראה בראי' חושיות איך שבדבר ה' שמים נעשו כו', ואז ש' אלקים הוא ג"כ בבחי' מאה"ג כו', וזהו דגדול ה' הוא השיר דיום ב' כדאי' במשנה דסוף תמיד בשני היו אומרים גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו כו' ופרש"י דבשני נא' יהי רקיע מבדיל שהבדיל מעשיו וכמו"כ הבדיל עיר אלקינו ירושלים ת"ו ששם בהמק"ד שמאיר גילוי אלקות והוא גילוי הדבור כו', אך כאשר

אין הדיבור מאיר וכמ"ש ודבר ה' אלקינו הי' יקר בימים ההם כו' ובפרט בזה"ג דאותותינו לא ראינו שאינו נראה הדבור, דהגם שישנם אותיות הדבור גם בזה"ג מ"מ לא ראינו שאינו נראה ונגלה כלל כו' והיינו מפני מיעוט הירח דש' הוי' אינו מאיר בגילוי בש' אלקים ועי"ז אותיות דבור העליון באותיות המעלימים ומסתירים וכמ"ש כרחל לפני גוזזי' נאלמה גוזזי השערות הן האותיות שמעלים* ומסתירים עליהם כו', וזהו פגימותא דסיהרא שמתלבשת באותיות המעלימים כו', ושרה הוסיפה על המאורות דשרה היא ל' שררה וכמ"ש כי שרית עם אלקי' שמושל ושולט על ההעלמות וההסתרים כו' ועי"ז הוסיפה על המאורות שהמשיכה תוס' אור גם בבחי' מאה"ג וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים כאור שבעת הימים כו' שנמשך תוס' אור גם בבחי' שמש הוי' ועי"ז יהי' הגילוי גם בש' אלקים כו' ואזי יהי' בבחי' שני המאה"ג ועוד במדר' גבוה יותר כו', וזהו צחוק עשה לי אלקים שע"י העלמות והסתרים דש' אלקים נעשה עוד יתרון אור דיתרון האור הוא מן החשך כו', דצחוק וצחוק הוא ענין א' ושחוק בגימ' ב"פ אור וגם בגימ' אור אין סוף, ב"פ אור הן הב' שמות דהוי' ואלקים וכאשר מאיר מבחי' עצמות אוא"ס אזי הן ב"פ אור דשניהם הם בבחי' שני המאה"ג כו', וזהו ג"כ ענין אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות שמוסיפים אור בבחי' פני המנורה ממאמר יהי מאורות דכאשר נשמה דזרע בהמה הם בבחי' רוח האדם העולה למעלה אזי נעשה בזה יתרון אור מבחי' אור שבעת הימים להיות בבחי' שני המאה"ג כו', וזהו ויעש כן אהרן פי' ויעש הוא כמו ויעש שני המאה"ג שאמרו במד"ר כתי' ויעש אלקים שני המאה"ג וכתי' צחוק עשה לי כו' שהוסיפה על המאורות וכמו"כ ויעש כן אהרן הוא שהוסיף על המאורות עי"ז שהעלה את שבעת הנרות להיות בבחי' רוח האדם כו', וזהו להגיד שבחו של אהרן שזהו שבח גדול לפעול בנשמות דזרע בהמה להיות בבחי' רוח האדם העולה כו', ועי"ז האיר בחי' פני המנורה כו', וזהו שא"ל הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מדליק כו', דהנה כתי' האזינו השמים ותשמע הארץ ואי' במד"ר למה קרא משה לשמים ולארץ, אמר משה עתיד אני למות ואיני יודע היכן נפשי הולכת אם אעלה לשמים או ארד לארץ שנא' ומי יודע רוח האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת למטה, משיבוע אני את השמים ואת הארץ היכן נשמתי תהא מונחת שתהא יפה, ולכאו' אינו מובן** יחשוב שירד ח"ו לארץ, אותו שנא' בו בכל ביתי נאמן הוא פה אל פה אדבר בו כו' יסתפק היכן נפשי הולכת, אך הענין הוא דארץ אין הכוונה על ארץ הגשמי ח"ו, כ"א קאי על ארץ העליונה שנק' ארץ החיים צרורא דחיא וכמ"ש צרורה בצרור החיים כו', והיינו שמאיר שם בחי' יסוד שנק' חי וכמו יחיד חי העולמים צדיק ח"י עלמין וכמ"ש ובניהו בן יהוידע בן איש חי כו', ועז"נ רוח הבהמה

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שמעלימים.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מובן איד.

היורדת למטה לארץ היינו בחי' מל' דאצי', וידוע שיש בחי' מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה דמרכ"ת הן חיות המרכבה י"ב בקר דברי' שעלייתם הוא בבחי' מל' בלבד, דהמלאכים כל השגתם הוא רק בבחי' מל' וכמ"ש וצדקתך ירננו צדק מלכותא קדישא כו' ומקדישים וממליכים את שם כו' וכל העליות שלהם הכל הוא בבחי' מל', וכמו"כ נשמות דזרע בהמה שנמשכים מבחי' חיות המרכבה כנ"ל עלייתם הוא בבחי' מל' משום דבחי' מרכבה א"א לעלות למעלה מבחי' מל' כו' אבל נשמות דזרע אדם הוא שעולים למעלה מבחי' מל' והיינו בחי' ז"א דאצי' שנק' שמים כו', וזהו דלפעמים* כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ כו', ולפעמים אי' כל השונה הלכות בכ"י מובטח לו שהוא בן עוה"ב, חלק הוא רביעי וכמארז"ל האומר פלוני יטול חלק בנכסי יתנו לו חלק רביעי, חלק רביעי הוא אות ה' אחרונה דש' הוי' בחי' מל', ועז"א כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב גם נשמות דבי"ע כו' ומביא ע"ז הפסוק לעולם ירשו ארץ בחי' מל' כו', וכל השונה הלכות בכ"י מובטח לו שהוא בן עוה"ב בן יורש את הכל דבן הוא בחי' ז"א בן י"ה כו' דאחסנתי דאבוהי ירית שמקבל מחו"ב כו' והיינו נשמות דאצי' הנק' זרע אדם בחי' בנים כו', וכידוע דנשמות הנק' בנים הוא שנוולדים מיחוד זו"נ ועיקרן הוא מבחי' ז"א, ונשמות הנק' אחים ורעים הוא שנוולדים מיחוד או"א ונק' אחים רעים לז"א כו' וזהו שא' משה איני יודע היכן נפשי הולכת אם לשמים או לארץ היינו אם תהי' עלייתה בבחי' ז"א או רק בבחי' מל', ואו' זה בדרך ענוה אם תעלה רק בבחי' ארץ או בבחי' שמים כו', וזהו ג"כ ענין שלך גדול משלהם דהנה קרבנות הנשיאים הוא העלי' בבחי' מל' דקרבן הוא שמקריבין בהמה הגשמי ע"ג המזבח ועולה בשרשה בחי' פני שור שבמרכבה ועי"ז הוא העלי' בחיות המרכבה והיינו שעולים בבחי' מל' וכנ"ל דבמרכבה א"א להיות עלי' יותר רק בבחי' מל' כו', וזהו שההקרבה היא על מזבח החיצון שהי' בחצר המשכן וידוע דחצר המשכן הוא נגד בי"ע, וההקרבה הוא העלי' דבי"ע שעולה באצי', אך העלי' היא רק בבחי' מל', אבל אהרן שהי' מדליק את הנרות היינו שנשמות דבי"ע יעלו בעצם אצי' למעלה מבחי' מל' והוא שיהיו בבחי' רוח האדם העולה לשמים כו', ה"ז גדול הרבה יותר כו', וזהו שלך גדול משלהם דשלהם הוא כמו כל העליות דבי"ע שעולים בבחי' ארץ לבד, אבל שלך גדול דגם בי"ע עולה לשמים עצם האצי' כו', וזהו בהעלותך את הנרות דנשמות בכלל נק' נרות גם נשמות דבי"ע מפני שיש בהם טבע העלי' והרצוא כו', רק דבנשמות דבי"ע הוא בהעלם וצריכים סיוע (משא"כ נשמות דאצי' אי' ציוע ע"ד לבד מגוהרקי דר"ח דמנפשי קא סליק כו') וזה הי' עבודת אהרן להעלות נשמות דבי"ע להיות בבחי' רוח האדם העולה כו', ועז"א ויעש** אל מול פני המנורה העלה כו' שעי"ז נמשך תוס' אור בהמאורות להיות שניהם בבחי' שני המאה"ג

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דלפעמים אי'.

** כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ויעש כו'.

ובמדר' עליונה יותר כו', ואו' ע"ז חייך שלך גדול משלהם* מדליק את הנרות דנשמות דזרע בהמה יהיו בבחי' רוח האדם העולה למעלה כו'.

בס"ד ש"פ שלח, עטר"ת.

וה'י' לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' כו' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו'. הנה פשט המקרא משמע דבראיית מצות ציצית עי"ז לא תתורו אחרי לבבכם דעינא וליבא תרין סרסורי דחטאי אינון ועי' ראיית הציצית לא תתורו כו' ושיזכרו עי"ז על כל המצות וצ"ל מה שייך זה לראיית מצות ציצית גם צ"ל מה"ע הב' זכירות וזכרתם את כל מצות ה' ולמען תזכרו כו'. ולהבין זה ילה"ק מה דאי' במשנה דאבות חביב אדם שנברא בצלם כו' שנא' בצלם אלקים עשה את האדם חביבין ישראל שנקראו בנים למקום כו' שנא' בנים אתם לה' אלקיכם חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כו' שנא' כי לקח טוב נתתי לכם כו' והנה מש"א חביב אדם שנברא בצלם צ"ל דקאי ג"כ על אדם אתם אתם קרוים אדם כו' והוא מה שהאדם מורה על למעלה וזהו כי בצלם אלקים עשה את האדם שהוא דוגמא מורה על למעלה ולכן נברא בקומה זקופה להורות על למעלה רוח האדם העולה כו' ויש בו התחלקות ראש וסוף ומעלה ומטה שהראש הוא מעלה והרגל מטה וגם יש בו התכללות שלמעלה מהתחלקות כמש"ת משא"כ הבע"ח בחי' רוח הבהמה היורדת למטה והיא בקומה כפופה להורות על למטה וטבע הבהמה להוריד ראשה למטה לארץ ואין בה התחלקות מעלה ומטה דראש ורגל הן בשוה כו' וזהו חביב אדם שנברא בצלם שמורה על למעלה עולמות העליונים וזהו בחיצוניות העולמות ואו' חביבין ישראל שנק' בנים למקום היינו מעלת הנשמות בפרט שהן בחי' פנימיות העולמות כו' ואח"כ חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה הוא מעלת התורה שלמעלה גם ממעלת הנשמות כו'. והענין הוא דהנה ידוע שהאדם נק' עולם קטן וכדאי' באדר"נ שכל מה שברא הקב"ה בעולם ברא באדם ברא חורשין בעולם היינו יערות ברא חורשין באדם אלו שערות האדם כו' וחשיב שם כל מה שיש בעולם שיש באדם וזהו ע"פ פשוט שהאדם כולל כל מה שיש בעוה"ז עולם העשי' אך עפ"י קבלה מה שנק' האדם עולם קטן אין זה רק מה שכולל את העולם הגשמי שלנו כ"א שכולל כל העולמות מרכיז עד סוכ"ד וכל הגילויים שבעולמות הכל כולל האדם כו' וביאור הענין הוא דהנה ידוע דב' מיני המשכת החיות והשפע הן מאוא"ס ב"ה הא' בחי' ממכ"ע שבא בבחי' התחלקות בכל עולם ועולם כו' והב' בחי' סוכ"ע שאינו בבחי' חיות פרטי בכל עולם כ"א

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: משלהם שאתה..)

שסובב ומקיף כולם בהשוואה כו' דהנה בחי' ממכ"ע הוא שבא בבחי' התחלקות דאינו דומה הגילוי שבאצי' לגבי הגילוי שבבי"ע דהארת הקו הנמשך מאוא"ס מאיר באצי' בגילוי ממש ומסתיים במל' דאצי' ואינו מאיר בבי"ע הרי הגילוי דאצי' הוא למעלה באין ערוך לגבי בי"ע שמאיר בו בחי' הצנור הנמשך מאוא"ס ב"ה ומ"מ גם בכריאה הגילוי הרבה יותר מביצי' דברי' הוא בחי' יש הראשון שנתהווה מהאין האלקי מאיר שם גילוי האין דביצי' לא יש גילוי זה ובעשי' הגילוי למטה הרבה יותר מביצי' כו' וכן בהעולמות כפרט בהע"ס שבכל עולם יש בזה התחלקות דבחכ' מאיר גילוי אוא"ס יותר מבכינה דהגם שחכ' היא בבחי' נקודה כללית וכינה היא בבחי' התפשטות ומ"מ הגילוי בחכ' יותר מבכינה כו' ובז"א האור בבחי' מיעוט יותר ובמל' עוד מיעוט כו' דכ"ז הוא בבחי' התחלקות כו', דכמו"כ הוא באדם דבכללות הוא בבחי' התחלקות דראש גוף ורגל דבראש הוא גילוי הנפש ביותר והוא גילוי המוחין וכל החושים הנעלים ובגוף משכן המדות וכחות חיצונים כמו כח המעשה ביד כו' וברגל רק כח ההילוך כו' וכן כפרטי הכחות שבו יש התחלקות דאינו דומה הגילוי בכח החכ' כמו בכח הכינה כנראה בחוש דבחכ' מאיר גילוי אור רב ובחי' דקות האור דבכינה אין האור בריבוי כ"כ ומתעלם בחי' דקות האור כו' וכל הכחות כלולים בעצם הנפש ונמשכים מהעלם אל הגילוי בהגדל' הכלים דכאשר יגדלו כלי השכל מאיר בהם אור השכל מהעלם אל הגילוי דכח השכל יש גם קודם שמתגדלים הכלים ולפעמים נראה ונגלה גם בעוד שהכלים קטנים וכמו בוצין בוצין מקטפיהו ידעא רק שהוא בהעלם בנפש וכשמתגדלים נמשך מהעלם אל הגילוי כו', וזה בכחות הנפש אך באור וחיות של הנפש להחיות את הגוף שמחי' כל האברים בשוה והוא בחי' הרצון שבנפש היינו מה שרוצה להחיות וכידוע דאור וחיות הנפש הוא גילוי רצוני וא"כ באור והחיות הוא הרצון שבנפש שכולל בעצמו כל הכחות ה"ה בכל הגוף בשוה והוא מה שהאדם מרגיש א"ע מראשו עד רגלו וכל הכחות כאחת כו' והאור והחיות כללי אינו נמשך מהעלם אל הגילוי מהנפש ואינו תלוי בהגדלת האברים כי הוא בשוה בהאדם תמיד משעה הראשונה עד השעה האחרונה וזה שבהגדלת האדם מתחזק יותר וכן ע"י אכילה וכה"ג זהו שמתקשר יותר החיות בהגוף לא שמתגלה יותר מהנפש דאור הנפש להחיות הוא תמיד בשוה רק שע"י גידול וחיוזוק הגוף הוא מתקשר יותר בהגוף ואינו דומה להכחות שבהגדלת האברים מתגלים הכחות מהעלם שבתחלה הן בהעלם וע"י הגדלת הכלים מתגלים מהעלם אל הגילוי ואין זה רק התקשרות בלבד שאור השכל עד"מ מתקשר יותר בחומר המוח כ"א שמתגלה יותר והרא"י שהרי גם בהגדלת כלי המוח ובתכלית הבריאות ולפעמים אינו משכיל השכלות הרי שאינו תלוי בהתקשרות שעם היותו בהתקשרות טובה ויש אור שכל שורה במוחו ומ"מ אינו משכיל השכלות (וידוע שלפעמים גם רוצה להשכיל ואינו משכיל שצ"ל ע"ז כח נעלם והוא בחי' דעת הנעלם המכריח את כח המשכיל להשכיל כו' וכמ"ש מזה בהביאור דהחלצו) הרי שזהו שאור השכל הוא בהעלם ונמשך מהעלם אל הגילוי כו' משא"כ באור וחיות כללי אין הגילוי תלוי בהגדלת

האברים דגילוי האור והחיות נמשך מהנפש וע"י הגדלת וחיזוק הגוף ה"ה מתקשר יותר בהגוף שהוא בכללות הגוף בשוה כו' (ולכן חיזוק הכללי וחיזוק הכחות בכלל באים בדרך ממילא משא"כ בהתגלות הכחות דעד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי וע"י האכילה נעשה צלילת הדעת שביכולתו להשכיל ומ"מ אינו מוכרח וחיזוק החיות בא ממילא מפני שזהו רק התקשרות לבד ובכחות הוא שיתגלו מהעלם אל הגילוי כו'), והדוגמא מזה יובן למעלה דאצ"י הוא התגלות כח הכמוס והחתום באוא"ס המאציל שהע"ס דאצ"י כלולים בבחי' כ"ע ובאים מהעלם אל הגילוי בהגדלת הכלים כו' דז"א נאצל בסוד שרש רק בחי' ו"ק, והיינו שהכלים דז"א הן בבחי' ו"ק לבד ובהגדלה באים בחי' המוחין בז"א והמל' נאצלה רק נקודה היינו בבחי' כלי אחת ונגדלת ונעשית בבחי' ע"ס כו' וכמ"ש בבה"ז פ' בלק על מאה"ז דקצ"א ע"פ שחורה אני כו' וכן בתיקון הכלים שנעשה כלי יותר לקבל את האור נמשך האור יותר מהעלמו כו' ובבחי' אור הסוכ"ע אינו שייך לומר כן שאינו נמצא כלול בעלם ואינו נמשך מהעלם אל הגילוי ואינו תלוי בהגדלת ותיקון הכלים כו', ושרש הפרש הוא דבחי' ממכ"ע הוא אור הנבדל והנפרש מן העצמות ולא שהיא בבחי' הבדלה ח"ו רק שאינו בחי' גילוי והתפשטות העצמות ובחי' סוכ"ע הוא גילוי והתפשטות העצמות וע"כ בחי' ממכ"ע להיותו אור הנבדל והנפרש מן העצם ה"ה בבחי' מציאות דבר ושייך בו ענין ההתכללות במקורו וגם כמו שהוא במקורו הוא בבחי' מציאות כו' אבל אוא"ס הסוכ"ע שהוא בבחי' התגלות העצמות ה"ה בבחי' העדר המציאות שהוא בבחי' אין וע"כ אינו שייך ענין ההתכללות בעצמות מאחר שאינו בבחי' מציאות דבר שיאמר עליו שהוא כלול בעצמות וכמו שהוא בעצמות אינו בענין זה כלל כו' וכמו בכחות הנפש ובהרצון דכחות הנפש הן בבחי' מציאות דבר ונופל בהם ענין ההתכללות במקורם דגם הן מ"מ בבחי' מציאות כו' אבל הרצון הוא התגלות עצמות הנפש ואינו בבחי' מציאות כ"א בבחי' אין ומשו"ז אינו נופל בו ענין ההתכללות בעצמות הנפש וכמו שהוא בעצמות הנפש אינו בבחי' רצון כלל וכלל כו' וכמו"כ הוא בבחי' אור בכלל דענין האור הוא בבחי' אין וע"כ אינו שייך בו התכללות במקורו מב' טעמים הנ"ל הא' מפני שהוא אין בעצם ואינו דבר שיפול ע"ז ענין ההתכללות והב' דכמו שהוא בעצמות אינו בבחי' אור כלל כו' וזהו דבאור אינו שייך העלם וגילוי ר"ל גילוי מההעלם דהעלם וגילוי דאור הוא בחי' עצם והתפשטות שההעלם הוא בחי' העצמות (ואינו העלם של הגילוי כ"א העלם בעצם כו' וכמ"ש במ"א) והגילוי הוא ההתפשטות כו' אבל אין זה גילוי מההעלם וזה הן בכללות האור מהעצמות והן במדרי' שבאור כו' דגם בהאור יש בחי' עצם והתפשטות ואין זה שההתפשטות הוא גילוי ההעלם הכלול בעצם כ"א שזהו התגלות העצמות כו' דכמו שכללות האור הוא התגלות העצמות כמו"כ באור גופא התפשטות האור הוא התגלות העצמות כו' (וזהו שכ' הפרדס דע"ס הגנוזות הן שרשי הכלים לא שרשי האורות דהאור אין צורך לא לשרש ולא למקור כו' והיינו שאינו בבחי' גילוי מההעלם כו' דהעיקר הוא בבחי' האור הבל"ג כו' וכמ"ש במ"א) ומה שנו' בכ"מ אור הכלול בעצמותו

וכמ"ש בס"ב באור וזיו השמש שנמצא כלול בעצם השמש וביתר שאת וביתר
 עז כו' הרי כ' שם שאינו עולה בשם אור וזיו כלל כו' וכללות הענין למעלה
 מש"א אור הכלול בעצמותו היינו שאינו בבחי' יציאה חוץ לעצמותו לא שהוא כלול
 בעצמותו כ"א שהאוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' אור הכלול בעצמותו היינו שאינו
 בבחי' יציאה חוץ לעצמותו כו' (דאוא"ס הסוכ"ע גם שמאיר לאחר הצמצום אינו
 בבחי' יציאה חוץ לעצמותו כו' והיינו דהענין למעלה אינו כמו למטה
 באור וזיו השמש בשמש וכחות הנפש הכלולים בנפש דהיינו שהן כלולים ממש
 בהעצם ולמעלה ענין הכלול בעצמותו המבו' בכ"מ הוא רק זאת שאינו בבחי' יציאה
 מהעצמות כו' וכמו שהוא בעצמותו ממש דהיינו בחי' שמו העצמי דקדמון כקדמותו
 ית' אינו בבחי' אור כלל ולא רק העדר המציאות דאור כ"א שאינו בבחי' אור כלל
 כו', והנה בכחות הנפש הרי הכחות כלולים בעצם הנפש ממש שהנפש נושא כל
 הכחות בעצמו ושם אינם בבחי' מציאות כלל באמת כן הוא דבעצם הנפש אינם
 בבחי' מציאות (ואין זה בבחי' התכללות) אך הנה התגלות הכחות הוא שמתלבשי'
 באברי הגוף וא"כ ההעלם שלהם הוא כמו שהן למעלה מהתגלות זאת והיינו ברצון
 שבנפש או באור וחיות כללי דהנפש ושם הם בבחי' התכללות בבחי' מציאות כו'
 אך הרצון וכן האור הכללי הרי התגלות שלו הוא לא בבחי' התלבשות בכלים כ"א
 התגלות העצמיות וא"כ ההעלם שלו הוא בחי' העצמיות דנפש ושם אינו בבחי'
 מציאות כלל וכלל כו' והיינו דהכחות מתייחסים אל הרצון ושם שייך התכללות
 והרצון מתייחס אל עצם הנפש ושם אינו שייך התכללות כי אינו במציאות כו' וזהו
 דהכחות הן בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי והרצון אינו בבחי' המשכה מהעלם
 אל הגילוי כ"א התגלות העצמות כו' וזהו ג"כ דהמשכת הכחות הוא ע"י הגדלת
 הכלים דלהיות שהן כלולים בהעצם בבחי' מציאות והמשכס* הוא רק מן ההעלם
 אל הגילוי ה"ה בערך שהכלים ממשיכים אותם אבל הרצון וכן האור וחיות כללי
 שאינם בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי כ"א התגלות העצמיות אינו בערך שהכלים
 ימשיכו אותו ואינו תלוי בהגדלת הכלים שהרי ידוע שהאברים ממשיכים חיות והיינו
 בחי' החיות שהוא מהעלם אל הגילוי לא החיות שהוא בבחי' התגלות העצמיות כו'
 וכמו בקלקול היד ר"ל שנחסר כח התנועה הנה כשמתקן את הקלקול ממילא חוזר
 כח התנועה בתיקון הכלי אבל אם נסתלק ח"ו האור וחיות כללי שזהו מיתת האבר
 ר"ל אינו מועיל תיקון הכלי כו' והיינו דאור וחיות הכללי אין זה תלוי בתיקון
 הכלים והאברים כ"א הוא שנמשך אור וחיות מהנפש להחיות כו' וכמ"ש ויפח
 באפיו נשמת חיים להחיות את הגוף ובוה כלולים כל הכחות דאחר שנמשך הנפש
 להחיות נמשכים הכחות מהעלם אל הגילוי ע"י הגדלת ותיקון הכלים כו' והדוגמא
 מזה יובן למעלה מ"ש והחכ' מאין תמצא דאין הוא בחי' כתר וכמ"ש בזהר ע"פ
 היש ה' בקרבנו אם אין שרצו לידע אם מקבלים מהחכ' שנק' הוי' (ובזהר דקנ"ח
 משמע דקאי על ז"א וכן הוא מפורש בפ' בשלח דס"ד ב' ובאד"ר דקכ"ט א') אם

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: והמשכתם.)

אין מבחי' א"א שנק' אין להיות שזהו גילוי העצמות דאוא"ס הפשוט בתכלית הפשיטות כו' והחכ' תמצא מאין בבחי' מציאות והיינו שהחכ' שנמצאת מאין אינו בבחי' אין כ"א תמצא בבחי' מציאות כו' וזהו דחכ' היא כח מה ל' מהות ומציאות דבר מה כו' אמנם להיות שנמצאת מאין ע"כ במקור חוצבה היא בבחי' אין והיינו דפנימיות החכ' הוא בחי' אין דכתר כו' וזהו ג"כ מ"ה ל' מה פשפשת כו' וכידוע דמ"ה יש בו ב' פירושים הפכים ל' מהות והעדר המהות וכמו שאמר משה ונחנו מה בבחי' ביטול במציאות בתכלית כו' וכמו"כ יש בתמצא ג"כ ב' ענינים אלו דתמצא הוא כמו מציאה שהמוצא מציאה אינו יודע מאין באה לו והיינו שהחכ' נמצאת בבחי' מציאה ואינה יודעה ומשגת מקורה כו' וגם זאת דמציאה היא שלא נשתנה בעצם והיינו דמה שזה אבד מצא זה והוא דפנימיות החכ' ה"ז בחי' האין דכתר כו' אמנם בחי' האין דכתר שממציא את החכ' אין זה בחי' העצמית דכתר כ"א בחי' התגלות לבד דעצמות הכתר היינו עצמות א"ס אינו בגדר אף מקור למקור לחכ' רק בחי' התגלות הכתר היינו התגלות העצמות ה"ז בחי' מקור לחכ' שהחכ' נמצאת כלולה בבחי' כתר ומשם נאצלה ונמשכה כו' אך בחי' אין דכתר הגם שהוא בחי' התגלות לבד ה"ז בבחי' אין בבחי' הפשיטות דא"ס והחכ' שנמצא מהאין היא בבחי' מציאות כו' ולכן חכ' היא ראשית ההשתל' דבחי' ממכ"ע ונמשכה מהעלם אל הגילוי ע"י תיקון הכלים כו' והאין דכתר זהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שאינו בא בבחי' התחלקות כ"א שמקיף כל העולמות בשוה ואינו בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי כ"א גילוי העצמות ואינו תלוי בתיקון הכלים כ"א הוא המשכה מבחי' עצמות בבחי' גילוי העצמות כו' וזהו המבו' בכ"מ דהמשכה מאוא"ס שלמעלה מהשתל' הגם שזהו ע"י עבודה ה"ז בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כי אינו תלוי בתיקון הכלים כו' ומובן ע"פ הנ"ל וזהו דכללות ההשתל' הוא בהב' מדרי' דממכ"ע וסוכ"ע והאדם כולל ב' המדרי' בהכחות פנימים ובאור וחיות כללי דנפש כו'.

ב) והנה כ"ז הוא בבחי' כללות ההשתל' והיינו בחי' הגילויים שבעולמות שהאדם כולל אמנם יש בהאדם התכללות כל העולמות בפרט דהנה כללות העולם הוא הד' מדרי' דצח"מ ובוה יש ריבוי פרטים וכמו בדומם מאבנים פשוטים עד אבנים טובים ומאירים ובצומח יש עשבים מחיים ועשבים ממיתים ויש כמה אילנות ופירות ותבואות ועשבים וכן כמה מיני חי וגם במדבר יש הרבה מינים פרטים וכמו נשמת משה שהי' במדרי' היותר עליונה ויש אדם שנמשל כבהמה נדמה אך בכללות הן רק ד' מדרי' דצח"מ וכן בהאדם יש התכללות דצח"מ בין בגופו ובין בנפשו הדצח"מ שבגופו הוא שהגוף הוא בבחי' דומם וכידוע שחלוק גוף האדם מגופי הבע"ח שהן בבחי' צומח דמהמא' תוצא הארץ נפש חי' יצא גופם ונפשם כא' וכמא' בצביונם נבראו ובקומתן נבראו בצביונם נבראו בנפשם ובקומתם נבראו בגופם כו' אבל האדם כתי' בו וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה כו' שעה ראשונה צבר עפרו כו' הרי הגוף הוא בחי' דומם וצומח שבו הוא שצומח מקטנות לגדלות שכשנולד הוא קטן וצומח וגדל מעט מעט כו' והוא ג"כ חי דמה שהוא מדבר אין זה

שהוא מדבר בלבד כ"א שזהו מעלה נוספת בו, אבל הוא ג"כ חי כמו כל הבע"ח שיש חי בלתי מדבר וחי המדבר והיינו שיש בו נפש החיונית שזהו בחי' החי שבו כו' רק שנפש החיונית שבאדם הוא למעלה מנפש החי' דבע"ח דלהיותו מדבר הרי אינו דומה חיות המדבר לחיות החי, וכמו"כ הצומח שבו הוא למעלה מצומח ממש וה"ה מדבר הרי שכולל כל הדצח"מ בגופו, וכן יש התכללות דצח"מ בנפשו שהדבור הוא בחי' דומם דדבור הוא האותיות והאותיות הן דומים* שאין בהם צמיחה מקטנות לגדלות דלא יש ריבוי והגדלה דמאות א' לא יהיו ב' אותיות וכן אתווין זעירין לא יהיו אתווין רברבין וכנודע שיש אתווין רברבין ואתווין בינונים ואתווין זעירין הרי כל האותיות הן כמו שהן במדרגתן והמדות הן בחי' צומח שצומחין מקטנות לגדלות דבתחלה המדה היא בבחי' קטנות ומתגדלת אח"כ וכמו האהבה בתחלה היא בבחי' קטנות וכאשר מתבונן יותר בשכלו נעשה הגדלת האהבה כו' וי"ל שזהו בעיקרי המדות אהבה ויראה ורחמים שהן בבחי' צומח אך נו"ה הן בקירוב לבחי' הדומם וכמו בנצח אין בזה קטנות וגדלות דמי שהוא במדת הנצח ה"ה תמיד בשוה ואדרבא בקטן יכול להיות הנצחון יותר מבגדול והוא להיות שאינו ע"פ השכל ע"כ אין בזה כ"כ ענין קטנות וגדלות כו' וכן בהודאה הרי אין זה ע"פ השכל רק שמודה שהוא כן ע"כ אין בזה קטנות וגדלות כו' ולכן נו"ה נק' בדי ערבות שאין בהם טעם וריח והיינו שאין בזה חיות כ"כ וה"ז כמו הדומם כו' ובחי' חי הוא השכל דוהחכ' תחי' כו' דהחיות פנימי שבאדם הוא השכל דנפש החיונית שבו הוא חיצונית החיות שהגוף חי אבל פנימיות החיות הוא השכל כו' ומדבר הוא בחי' מקור השכל כח המשכיל שמשם מקור הדבור וכידוע שהדבור הוא מקדמות השכל כו' ולכן קטן כבן שנה ומחצה גם שהוא בר שכל אינו יכול לדבר מפני שאינו מאיר בו כח המשכיל כו' דמקור הדבור הוא מכח המשכיל כו', והנה ד' עולמות אבי"ע הן ג"כ בחי' דצח"מ דכתי' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו שהן אבי"ע הנה עשי' הוא בחי' דומם ויצ' בחי' צומח וברי' חי ואצי' מדבר דהנה ג' מיני מרכבות מרכבת ישעי' ומרכבת יחזקאל ומרכבת זכרי' שהן בג' עולמות בי"ע וזכרי' ראה מרכבה דסוסים וידוע דסוסים הוא בחי' אותיות וכמ"ש כי תרכב על סוסך דקאי על מ"ת שהי' בהתגלות אותיות כו' והיינו שראה מרכבה דעשי' (מפני שהי' אחר החורבן) שהן בחי' אותיות ודומם כו' וידוע דבעשי' הוא מעמד האופנים וכמ"ש ואופן א' בארץ ות"י מלרע דהיינו עשי' דעבודת האופני' הוא בבחי' הודאה בלבד ולכן נק' אופנים כאשר יהי' האופן בתוך האופן בחי' עיגולים שאינם בבחי' ציור אדם כו' והו"ע ראשו בין ברכיו תלת כלילן גו תלת שההתגלות הוא בחי' נה"י בלבד כו' וכמ"ש במ"א ונת' דנו"ה הוא בחי' דומם כו' ויצ' הוא צומח דשית ספירן מקנא ביצי' והמדות הן בחי' צומח כנ"ל והמלאכים דעולם היצי' עבודתם באהוי"ר בבחי' דו"ר טבעים כמ"ש בסש"ב פל"ט והוא בחי' צומח כו' וז"ש אז ירננו עצי היער דאינו מובן איך

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דוממים.)

ירננו עצי יער ואמרז"ל נשאו דשאים ק"ו בעצמן ומה אילנות שאין דרכן לצאת בערבובי' כתי' בהם למיניהו אנו שדרכנו לצאת בערבובי' עאכו"כ שג"ז אינו מובן מה"ע שנשאו דשאים ק"ו כו' אך הענין הוא דאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה והן מלאכים העליונים דעולם היצי' שהן בבחי' צומח וכמ"ש בזהר ע"פ תדשא הארץ דשא עשב כו' שהן מלאכים שנק' דשא ועשב והן יוצר משרתים ואשר משרתיו, יוצר משרתים הן המלאכים שנבראים בכל יום (מהבירורים שלמטה כו') ואומרים שירה ונכללים בבחי' מל' וכמ"ש מצמיח חציר לבהמה כו' ואשר משרתיו הן המלאכים שעומדים מששת ימי בראשית וכמו מיכאל גבריאל כו' וזהו בחי' דשא ועשב דשא וחציר הוא שקוצרים וחוזרים וצומחים כו' ונק' דשא ועשב להיותם בחי' צומח כו' ובריאה היא בחי' חי מפני ששם היא השגה אלקית דשרפים שבעולם הברי' או' קדוש שמשגיגים איך שאוא"ס קדוש ומובדל כו' וכתי' שרפים עומדים ממעל לו לש' אד' מפני שמשגיגים החיות שלהם וגם בחי' אוא"ס שלמעלה מזה כו' וכמ"ש במ"א ואהוי"ר שלהם הוא בבחי' דו"ר שכליים כמ"ש בס"ש ב"ב* בהג"ה והיינו משום דאימא מקננא בכורסאי שמאיר בחי' הבינה שיש שם השגה ומשו"ז הוא בחי' חי כו' והגם דוהחכ' תחי' ובברי' מאיר רק בחי' בינה, הנה מה שהחכ' נק' חי זהו בחי' החכ' שמתלבשת בבינה דחכ' עצמה היא למעלה מבחי' חיות להחיות והיא בחי' חי ולא בחיים כו' שהרי חכ' היא למעלה מהשגה כנודע וכשם שהיא למעלה מהשגה כמ"כ היא למעלה מהרגשת החיות והחיות המורגש הוא בחי' בינה כו' (וכמ"ש במ"א דהחיות שבדם הוא בחי' בינה אהי' בריבוע בגימ' דם כו') וזהו שהבינה נק' אלקים חיים אלקים בינה וחיים חכ' והיינו בחי' חכ' המתלבשת בבינה כו' (והו"ע המבו' במ"א דבינה הוא התחברות האור עם הכלי ולא** בנינה הוא ש' הוי' בניקוד אלקים וחכ' הוא בחי' אור לבד כו') ואצי' הוא בחי' מדבר שזהו עיקר האדם שהוא מדבר ואצי' הוא בחי' אדם וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו כו' דאצי' נק' אדם העליון וכמ"ש בתו"א בהבי' דואלה המשפטים והיינו שבאצי' מאיר בחי' פנימיות החכ' דזהו בחי' מדבר כו' דהנה מדבר הוא מקור הדבור ודבור הוא צירופי אותיות דאותיות בלתי מצורפים אין זה דבור כ"א*** צירופי אותיות שזהו מבחי' החכ' מצרף לחכ' כו' דאותיות שרשן בבחי' בינה וכידוע בענין פתוחי חותם שהן אותיות הנמשכים מבחי' בינה כו' שהרי התחלת האותיות הוא מהשגה דבלא השגה לא יש אותיות (וכידוע דבנקודת השכלה דחכ' אינו ניכרים אותיות עדיין כו') והתחלת האותיות הוא בהשגה אך צירופי האותיות אין זה מן ההשגה כ"א מפנימיות החכ' דהיינו קדמות השכל כו' שהרי ההשכלה שאומר בצירופים יכול לאמר בצירופים אחרים והי' ג"כ התגלות ההשכלה הזאת ומה שאו' בצירופי' אלו דוקא אין זה מההשגה כ"א זהו שמקדמות השכל נמשכים צירופים כאלו כו'

(* פל"ט).

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ולכן.

(*** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כ"א ע"י.

וזהו שיש מי שמשיג את השכל בהשגה טובה ואינו יכול להסבירו לזולתו מפני שאין לו צירופי אותיות במה להלביש את השכל הרי מובן מזה שאין הצירופים מן ההשגה שהרי משיג את השכל ומ"מ אין לו תיבות וצירופי אותיות והיינו שזהו שנמשך מקדמות השכל כו' ומי שביכולתו להמציא שכל חדש ממקור השכל ביכולתו ג"כ למצוא תיבות במה להלביש השכל כו' ולכן אנו רואין דכאשר מעמיק באיזה מושכל ואינו מבינו לעומקו ולאמיתתו או שיש לו קושיות בהענין הנה כאשר מדבר בהענין לזולתו יבוא על עומק ופנימיות הענין ויתורצו אצלו כל הקושיות. וזהו מפני שהדבור ממשיך ממקור השכל כו' וזהו שמתלמידי יותר מכולם שע"י ההשפעה אל התלמידים מתוסף הרבה חכ' מפני שממשיך מבחי' קדמות השכל כו' ולמעלה הוא בחי' פנימיות החכ' וכמ"ש הרמ"ז אמור דפ"ח ע"ב דהתחלת אצ"י הוא מבחי' ח"ס וזהו שאצ"י הוא בחי' מדבר כו' הרי דעולמות אבי"ע הן ד' מדרי' דצח"מ והאדם שיש בו התכללות כל המדרי' דצח"מ כנ"ל הרי שכולל כל העולמות בפרט כו'.

ג) וזהו חביב אדם שנברא בצלם שנא' בצלם אלקים עשה את האדם והיינו שהאדם כולל כל העולמות וכל ההשתל' כנ"ל. אמנם מש"א חביבין ישראל שנק' בנים למקום היינו מעלת הנשמות שהן מבחי' פנימיות העולמות, דהנה ידוע דבכללות יש ג' מדרי' נשמות ומלאכים וע' שרים כמ"ש בסי' בהבי' דששת ימים (ועמ"ש בתו"א ובתו"ח ד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים) וע"ש הן מדרי' היותר תחתונה אמנם נשמות ומלאכים ההפרש ביניהם דמלאכים הן בחי' חיצוניות והשגתם הוא רק בחי' השגת המציאות דאלקות לא השגת המהות כו' וכמא' שהחיות הנושאות את הכסא אינן רואין את הכבוד היינו שאין בהם ענין ראיית והשגת המהות כי הם נבראים בעצם מהותם ומבחי' מהות אלקות א"א להיות התהוות הנברא כידוע רק מבחי' המציאות דאלקות כו' וכמו"כ אין הנברא יכול להשיג מהות אלקות כ"א בחי' השגת המציאות לבד כו' אבל נשמות בעצם השגתם בחי' השגת המהות להיות דהנשמות בעצם מהותם הן אלקות ע"כ השגתם בעצם הוא ראיית והשגת המהות כו' ואמיתת הגילוי דמדרי' נשמה יהי' לעתיד וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' וכתי' כי עין בעין יראו כו' הנה אלקינו זה כו' בחי' ראיית המהות ממש כו' וכמו"כ ה' בקרי"ס דכתי' זה אלי כל אחד מראה באצבע זה אלי בחי' ראיית המהות כו' וכן ה' במ"ת שראו מהות אלקות ממש שזהו התגלות אמיתת מדרי' הנשמה כו' ובירידת הנשמה למטה ה"ה ג"כ רק בבחי' השגת המציאות מפני שירידתה למטה הוא בכדי לתקן את הנה"ב שהרי לא ירדה בשביל עצמה כ"א בכדי לברר ולתקן את הנה"ב וע"כ נתעלם בה בחי' הראי' דאלקות וה"ה ג"כ בבחי' השגת המציאות שזה בערך אל הנה"ב שגם הוא יבין הענין האלקי כו' וז"ש אתה הראת לדעת היינו להראות אלקות להנה"ב שגם הוא ידע וישיג אלקות שע"י הוא השבירה והביטול שלו שז"ע לדעת שהוא ל' שבירה כמו וידע במ את אנשי סוכות כו' ושכר עבודתה הוא לעתיד שע"י העבודה עכשיו בבירור וזיכוך הנה"ב יהי' בהנשמה בחי' ראיית המהות לעתיד כו' ומעין זה הוא עכשיו בראיית עין השכל כמ"ש בזהר בעין השכל דבלבך

אחזי כולא כו' ובחי' האהבה שמצד הנשמה עצמה הוא בחי' אה"ר והעיקר בחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' כו' שזהו ג"כ ענין למחר לקבל שכרם כו' וכמ"ש בס"ב פ"מ ומעין זה הוא עכשיו בתפלה דשבת שזה שכר הנשמה על עבודתה בששת ימי החול דששת ימים תעבוד הוא העבודה לברר את הנה"ב שע"י האהבה שע"פ טו"ד ובשבת הוא שכר הנשמה שהעבודה היא בבחי' אהבה בתענוגים או תתענג על ה' כו'. והו"ע יעקב וישראל בחי' יעקב עבדי שזהו העבודה דששת ימי החול וישראל הוא בחי' בן בחי' אהבה בתענוגים בשבת כו' וכמ"ש במ"א באורך וזהו שהנשמות הן בחי' פנימיות העולמות דכ"ז הוא מפני שנשמות הן מבחי' פנימיות ועצמות החכ' וכמשנת"ל דעצמות החכ' הוא בחי' אין דכתר כו' וזהו שרש הנשמות ולכן עצם הנשמה היא בבחי' ראיית המהות שזהו בחי' מ"ה דחכ' כו' והאהבה שלה הוא בחי' אהבה בתענוגים כו' וזהו חביבין ישראל שנק' בנים למקום שנא' כי* בנים אתם כו' כמו הבן שהוא מעצמות מוח האב כמו"כ הן מבחי' פנימיות ועצמות החכ' כו' וזהו מעלת הנשמות שהן בבחי' פנימיות כו' ויש בזה ג"כ בחי' ממכ"ע וסוכ"ע דהיינו בחי' השגת המהות ובחי' האהבה בתענוגים וכידוע שזהו מבחי' פנימיות המקיף דנשמה היינו בחי' מקיף דיחידה כו' וכמ"ש במ"א ואח"כ או' חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה שזהו מעלת התורה שלמעלה גם ממעלת הנשמות דהנה נשמות הגם שהן מבחי' עצמות מ"מ ה"ה בבחי' דבר בפ"ע וכמו הבן שהוא מעצמות האב ומ"מ הוא במציאות בפ"ע דכמו"כ הוא ג"כ בנשמות כו' והתורה הרי אורייתא וקוב"ה כולא חד דמשו"ז יש מעלה בתורה על הנשמות כו' ובתורה יש ג"כ ב' המדרי' דממכ"ע וסוכ"ע דתורה היא בחי' ממכ"ע בחי' אור פנימי שכל ענין התורה הוא ידיעת והשגת התורה כו' ומצות הן בחי' רצה"ע בחי' אור מקיף ולכן מצות לאו ליהנות ניתנו מפני שהן בחי' או"מ כו' וכמשי"ת וזהו הג' חביבות אדם וישראל ותורה אדם הוא שכולל כללות ההשתל' וכללות העולמות וישראל הוא מעלת הנשמות שהן מבחי' פנימיות ותורה היא דאורייתא וקוב"ה כולהו חד כו' ובכל המדרי' יש הב' מדרי' דממכ"ע וסוכ"ע כו'.

ד) **והנה** במצות ציצית יש בה הב' מדרי' דממכ"ע וסוכ"ע דבעצם ה"ה בחי' רצה"ע בחי' סוכ"ע וה"ה ל"ב חוטין שהן ל"ב נת"ח שזהו בחי' ממכ"ע כו' זהו בכללות, ובפרטיות הוא טלית וציצית שהטלית הוא לבוש בחי' או"מ, דהנה יש מזון ולבוש מזון הוא שע"י הוא בחי' חיות פנימי שבא בהתחלקות בהאברים שהרי מהמאכל נעשה חיות האברים ומ"מ אין כל האברים שוין שהדם הנעשה מהמאכל הרי היותר מובחר שהוא הפנימי והדק ביותר עולה למוח להשכיל בו השכלות ושאר הדם שאינו מובחר כ"כ נחלק בכל האברים כו' והדוגמא מזה הוא בחי' ממכ"ע שבא בכל עולם ועולם בבחי' התחלקות כו' דואתה מחי' את כולם שהכל מקבלים חיות מאזא"ס ב"ה ואין כל העולמות שוין בזה שכל עולם מקבל חיות שלפ"ע כו', ולבוש הוא בחי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ובפסוק ומשנה ליתא תיבה זו.)

מקיף על כל האברים בשוה והגם שהלבוש הוא ג"כ כמדת האברים הנה זהו שהאדם חותך אותם כמדת האברים לא שהלבוש בעצם יש בו התחלקות ואינו כמו המאכל שיש בו התחלקות בעצם וכנ"ל שמובחר הדם עולה למוח והשאר בכל האברים משא"כ הלבוש הכל הוא מין א' רק שעושיין אותו כמדת האברים ועיקר הלבוש הוא שאינו כמדת האברים והוא רק כמדת כולו לא כמדת אבריו כו' והדוגמא מזה הוא בחי' סוכ"ע שסובב ומקיף כל העולמות בשוה כו' אמנם ידוע דבחי' סוכ"ע אינו סובב ומקיף מלמעלה כ"א שנמשך ג"כ תוך עלמין והוא בחי' חיות כו' והיינו לבד שמשמר וכמו ואתה משמרה בקרבי ה"ז נותן כח ועוז בהפנימי וגם המשכת האו"פ הוא מבחי' סוכ"ע כו' דאוא"ס הסוכ"ע הוא שכולל את האו"פ וממנו הוא שנמשך וכמשנת"ל רק שתחלה נמשך בחי' או"ס הסוכ"ע ואח"כ נמשך ומתגלה בחי' האו"פ כו' וז"ש ה' מלך גאות לבש דבכדי שיהי' בחי' מלך על עם נבראים נפרדים צ"ל תחלה שמתלבש בלבוש גיאות בחי' רוממות והתנשאות דמל' בחי' סוכ"ע כו' שגם בחי' סוכ"ע הוא בחי' לבוש לבד לגבי עצמות שהרי סוכ"ע הוא מ"מ בערך העלמין וע"כ ה"ז באין ערוך לגבי עצמות כו' רק שמתלבש בלבוש גיאות שזהו בחי' לבוש המעלים כו' ועי"ז הוא המשכת האו"פ שזהו בחי' השפעה בקירוב דבחי' מל' כו' וז"ש יסובבנהו יבוננהו שעי" שמתחלה יסובבנהו בבחי' מקיף עי"ז יבוננהו בבחי' או"פ כו' וכת' ירושלים הרים סביב לה וה' סביב לעמו דכמו שירושלים הרים סביב לה ששומר כמו"כ וה' סביב לעמו ששומר ומגיין וגם נותן להם כח ועוז כו' וזהו בקרי"ס* אמרו ה' ימלוך לע"ו לפי שבקרי"ס נא' כי גאה גאה בחי' לבוש גיאות ובמד"ת אי' דבקרי"ס נתלבש הקב"ה בלבוש גיאות ע"כ ה' ימלוך לע"ו בחי' גילוי המלוכה לנש"י כו' ובהיפך כי בא סוס פרעה כו' דגילוי המלוכה הוא שבידו להחיות ולהמית והיינו להעניש לזה ולשלם שכר לזה כו' וזהו סמיכת הפסוקי' ה' ימלוך לע"ו כי בא סוס פרעה וה"ז כמו נתינת טעם והיינו דלהיות דה' ימלוך בחי' גילוי המלוכה ע"כ כי בא סוס פרעה שמעניש לזה ומשלם שכר לזה מגבי' לזה ומשפיל לזה כו' וכ"ז הוא מפני שנתלבש בלבוש גיאות כו'. והנה תומ"צ הן ג"כ בחי' מזון ולבוש תורה היא בחי' מזון וכמ"ש ותורתך בתוך מעי בקרבך קדוש שהיא בחי' המשכת או"פ בעולמות כו' ולכן היא בבחי' ידיעה והשגה כו' ומצות הן בחי' לבושים וכמ"ש בזהר שמהמצות נעשים לבושים אל הנשמה בג"ע וכמ"ש ימים יוצרו כו' וכת' בא בימים באינן יומין עילאין כו' דהמצות הן רצה"ע בחי' או"מ כו' דהנה תורה היא פי' וביאור המצות שבא בהשגה וכמו מצות סוכה מבו' בתו' כל דיני הסוכה והלכותי' שזה מובן ומושג היטיב ועצם המצוה ה"ה למעלה מהשגה רק כך הוא רצונו ית' וזה"ע טלית וציצית טלית הוא בחי' לבוש בחי' או"מ וכמ"ש לבושי' כתלג חיזור ושער ראשי' כעמר נקי לבושי' כתלג חיזור הוא שרש המצות ושער ראשי' שרש התורה והו"ע הציצית וכמ"ש ויקחני בציצית ראשי' דהלכות דתורה הן בחי' שערות וכמ"ש קווצותיו תלתלים אלו תלי תלים של הלכות כו' דלהיות שהתורה היא בחי' או"פ וזה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שבקרי"ס.)

צ"ל ע"י צמצום שז"ע השערות המשכה מצומצמת כו' וזהו ג"כ שהציצית הן ל"ב חוטין שהן ל"ב נת"ח וחכ' היא בחי' או"פ ובכל כנף הוא שמונה חוטין שהן נגד ד' אותיות הוי' וד' אותיות אד' דבכדי שש' הוי' יהי' בבחי' פנימיות ה"ז ע"י ד' אותיות אד' וכמ"ש והוי' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד' כו' והנה ציצית הוא ג"כ ל' הסתכלות מל' מציץ מן החרכים והסתכלות הוא בחי' או"מ והיינו שהמקיף יאיר בפנימי וכמא' אין ציצית אלא ל' יוצא דהיינו שיוצא מבחי' סוכ"ע להאיר בבחי' ממכ"ע שזהו עיקר הכוונה שהאו"מ יאיר בגילוי בבחי' או"פ כו' והיינו כאשר תחלה יש בחי' או"פ נמשך אח"כ גם המקיף בפנימי כו' וסדר ההמשכה הוא דתחלה נמשך בחי' המקיף וממנו נמשך האו"פ ואח"כ נמשך המקיף בפנימי כו' וז"ש ורוח לבשה את עמשי שלבשתו רוח"ק וכדאי' בגמ' מגילה כתי' ותלבש אסתר וכתי' ורוח לבשה כו' ולכאו' הלא רוח"ק הוא בחי' או"פ וכמ"ש הבחיי פ' וזאת הברכה בשם הרמב"ן שזהו המשכה מבחי' קדש בחי' חכ' כו' ומה"ע ורוח לבשה כו' אך זהו שמהמקיף נמשך הפנימי ומאיר אח"כ המקיף בפנימי כו' וזהו ג"כ ענין הציצית שיאיר בחי' המקיף בפנימי כו' ונמצא דטלית וציצית זהו בחי' תומ"צ שזהו בחי' ממכ"ע וסוכ"ע כו'.

ה) **ומעתה** צ"ל מה שע"י ראיית מצות ציצית לא תתורו אחרי לבבכם כו' וזכרתם את כל מצות ה' כו' והנה מצות ציצית הוא שיהיו חוטין נבדלין מן הטלית וקושרין אותן בהטלית ואם יהיו החוטין נמשכין מהטלית עצמו ה"ז פסול שאין זה ציצית כ"א שיהיו נבדלין ונפרדין מהטלית ויקשור אותם בהטלית ולכאו' מפני מה לא יהי' הציצית מהטלית גופא, אך הענין הוא דתלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה דהנה נת"ל דנשמות הגם שהן מבחי' העצמות מ"מ ה"ה דבר בפ"ע משא"כ תורה אורייתא וקוב"ה כולהו חד וע"כ צריכים נשמות להתקשר בתורה דהתקשרות הוא בשני דברים הנפרדין זה מזה דדבר א' אינו שייך התקשרות כ"א בדברים נפרדין וע"י ההתקשרות נעשים דבר אחד כמו"כ נש"י ותורה הן שני דברים נפרדין ומתקשרין זע"ז דכאשר מדבר בדברי תורה ומניח מחשבתו ועיונו בתורה כשלומד דבר הלכה ומשיג אותה בטוב הרי מתאחד ממש בחכמתו ורצונו ית' שבתורה כו' וז"ע ההתקשרו' שע"ז נעשה כדבר אחד ממש כו' וכל קשר צ"ל כפול דקשר של קיימא הוא קשר כפול והוא שתי' ההתקשרות מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט והיינו דבכדי שיתקשר בחכמתו ית' שבתורה צריך לרצות בהתקשרות וזהו ואהבת את ה' אלקיך ואח"כ והיו הדברים האלה בד"ת הכתוב מדבר והיינו שיהי' אהבה ורצוא לאוא"ס ב"ה ושירצה להתקשר בחכמתו ורצונו ית' ואח"כ בעסק התו' הוא מתקשר כו' וזהו כפילות ההתקשרות דהאהבה ורצוא היא ההתקשרות מלמטלמ"ע ואח"כ ההתקשרות בתורה ה"ה מלמעלמ"ט כו' וזהו מעלת התורה על הנשמות שע"י התורה מתקשראין בבחי' חכמתו ורצונו ית' כו' וזה דוקא בנש"י להיותם בבחי' הפנימיות כנ"ל ה"ה מתקשראין ע"י התורה כו' אמנם גם אורייתא מתקשראה בקוב"ה דכשם שישראל מתקשראין באורייתא כן אורייתא מתקשראה בקוב"ה שצריכה ג"כ להתקשר שהרי היא

בחי' חכ' בחי' ממכ"ע כנ"ל ונת"ל דכללות בחי' ממכ"ע הוא בחי' אור הנבדל והנפרש מן העצמות (והא דאורייתא וקוב"ה כולהו חד זהו בחי' איהו וחיוהי חד שהוא בחי' יחוד עצמי כמ"ש במ"א ומ"מ הוא בחי' אור הנבדל כו') שבאין ערוך לגבי עצמות דאפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא כו' וע"כ צריכה התקשרות בקוב"ה וכמא' דוד הי' מחבר תורה של מעלה בהקב"ה כו' וכאשר אורייתא מתקשראה בקוב"ה אזי ישראל שמתקשראין באורייתא ה"ה מתקשרין בעצמות א"ס ואזי נש"י ועצמות א"ס הכל חד ממש כו' והתקשרות זאת דאורייתא מתקשראה בקוב"ה הוא ע"י שישראל מתקשראין באורייתא דכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו' והיינו כאשר יש תחלה בחי' האהבה ורצוא שרוצה להתקשר בחכמתו ית' דאז ישראל מתקשראין באורייתא וז"ע כל הקורא בתורה אזי אורייתא מתקשרא בקוב"ה שז"ע שהקב"ה קורא ושונה כו' וכמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה שעיי"ז קרוב ה' כו' וזהו שמצות ציצית הוא שיהיו חוטין נפרדין מהטלית וקושרי' אותן בהטלית דהנה נת' דהציצית הו"ע התורה בחי' או"פ וע"כ אינן נמשכים מגופו של טלית דהיינו שאין זה בחי' גילוי העצמות כ"א חוטין נפרדין אור הנבדל והנפרש מן העצמות כו' וקושרין אותן בהטלית היינו דאורייתא מתקשראה בקוב"ה כו' וזהו ג"כ ענין הב' זכירות וזכרתם את כל מצות ה' היינו שהתורה היא בחי' דבר ומשפיע בנש"י שזהו שישראל מתקשראין באורייתא שהוא בבחי' מלמעלמ"ט כו' ואח"כ למען תזכרו הוא שנש"י הן בבחי' דבר ומשפיע בתורה שז"ע אורייתא מתקשראה בקוב"ה שזהו ע"י הנשמות כו' כנ"ל אך צ"ל ולא תתורו אחרי לבבכם כו' שלא יהי' רצון זר ויבטל כל הרצונות זרות ויהי' רק רצון א' לה' לבדו ואזי ישראל מתקשראין כו' כנ"ל וזה נעשה ע"י ראיית מצות ציצית כו' דהנה לכאזי* מובן מאין נתהוו כל התענוגים גשמיים שהרי גם דברים המותרים התאוה בהם הוא רע וכ"ש דברים האסורים שהן רע גמור והרי הכל נתהווה מע"מ שהן דבר ה' שהוא אלקות ממש ואיך נתהווה מזה מציאת הרע. אך הענין הוא עד"מ בציר אדם יש בו ב' הפכים לגמרי דמוח שבראש הוא ששורה בו אור השכל להשכיל השכלה אלקית ולהשיג אלקית**, ובקרבים יש פרש גשמי והכל הוא בציר אדם וידוע שזהו ע"י חצר הכבוד שהוא הקרומא דפסיק במעוהי דב"נ שע"י מתברר הפסולת כידוע ומבו' במ"א שזהו כמו המסנת כו' ונקבץ הפסולת למטה מהפרסא ונעשה פסולת גמור כו'. וכמו"כ הוא למעלה דנוגה מקבלת משמרי האופנים והוא ע"י הפרסא המפסקת שמבררת הפסולת ובריבוי ההשתל' נעשה פסולת גמור והן כל התענוגים הגשמיים כו' וע"י ראיית הציצית והיינו שמתבונן איך שהל"ב נת"ח שהן עש"מ וכ"ב אותיות ה"ז אור הנבדל והנפרש מן העצמות וכן הוא כללות ההשתל' וגם התורה כו' רק שקושרין אותן בטלית דלהיותן קדושה גמורה יכולים להתקשר וכל התענוגים הוא פסולת הנפרד ע"י הפרסא

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: לכאזי אינו.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: אלקות.

שיש פרסא המבדלת בין קדש לחול ובין טמא לטהור דהיינו שהפרידן מאחדותו ית' הנה עי"ז מתבטלין הרצונות זרות כו' וזהו וראיתם אותו כו' ולא תתורו כו' שכאשר יתבונן שגם כללות הע"מ וכללות ההשתל' והתורה צריך התקשרות כי זהו אור הנבדל כו' רק שיכולים להתקשר משא"כ התאוות גשמיים שהן מהקלי' שהפרידן מאחדותו ית', מתבטלים עי"ז כל הרצונות זרות והוא ברצון א' לה' לבדו כו' ואזי ישראל מתקשראין באורי' ואורייתא בקוב"ה כו' וזהו ג"כ מש"א אני הוי' אלקיכם הוי' ואלקים בחי' סוכ"ע וממכ"ע דזהו שבבחי' ממכ"ע הוא בחי' אור הנבדל והנפרש מן העצמות הוא עי" ש' אלקי', ואו' אני הוי' אלקיכם שהש' הוי' היינו בחי' סוכ"ע יאיר בגילוי בבחי' ממכ"ע שזהו תכלית הכוונה כמשנת"ל ואזי אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ בחי' מצרים וגבולים דקדושה היינו בחי' ההתחלקו' שבממכ"ע דכאשר יהי' גילוי בחי' סוכ"ע בממכ"ע אזי גם בממכ"ע לא יהי' התחלקות כו' וזה יהי' לעתיד שהקו יהי' נוגע ודבוק באוא"ס גם בקצהו התחתון וע"כ גם בהקו* לא יהי' התחלקות גם בהקו* כו' דעכשיו הרי בקצהו העליון הוא נוגע ודבוק באוא"ס ובקצהו התחתון אינו דבוק ומשו"ז יש מעלה ומטה בהקו עצמו והיינו ההתחלקות שבע"ס דאצי" כמשנת"ל וגם ההתחלקות דאצי" ובי"ע דבאצי" מאיר הארת הקו משא"כ בבי"ע כו' כנ"ל אבל לעתיד יהי' דבוק גם בקצהו התחתון והיינו שיומשך בכל העולמות ולא יהי' התחלקות גם בהקו כו' וזהו אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ ואו' עוד אני ה' אלקיכם דגם ההתקשרות דתורה צ"ל בקשר כפול וזהו שאו' תחלה אני ה' אלקיכם הוא מלמטלמ"ע ואו' עוד אני ה' אלקיכם היינו ההתקשרות מלמעלמ"ט וזהו והי' לכם לציצית שזהו בחי' התורה שמתקשראה בקוב"ה שזהו שקושרין בהטלית ועי"ז ולא תתורו אחרי לבבכם כו' וכ"ז נעשה עי" נש"י מפני שכולל כללות ההשתל' בחיצוניות ובפנימיות ואו' אני ה' ב"פ דהיינו קשר כפול דנשמות ותורה ועצמות הכל אחד ממש כו'.

בס"ד ש"פ קרח, עטר"ת. ב"י לוחי' לכם לציצית.

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי כו', הקשה מהרמ"א למה לא חס הכתוב על אבותיו הקדושים להזכירם בהמחלוקת, ובמדרש א"י מה כתוב למעלה מהענין ועשו להם ציצית קפץ ואמר למשה טלית שהיא כולה תכלת מהו שתהא פטורה מהציצית א"ל משה חייבת בציצית אמר קרח טלית שכולה תכלת אינה פוטרת עצמה ד' חוטי'ן פוטרות אותה, בית מלא ספרים מהו שיהא פטור ממזוזה א"ל חייב במזוזה, אמר כל התורה רע"ה פרשיות אינן פוטרין את הבית פרשה אחת שבמזוזה פוטרת אותה כו'. וצ"ל מה ענין זה למחלוקת

(* כ"ה בגוכי"ק, ולכאו' פעם א' מיותר.)

שלו, הלא הוא חלק על הכהונה שרצה שיהי' הוא כה"ג מה"ע טלית שכולה תכלת ובית מלא ספרי' לענין המחלוקת שלו על הכהונה, גם צ"ל מה שרצה להוכיח שתהא פטורה מהציצית לגמרי הרי הטענה יכולה להיות רק על החוט של תכלת ומהו אומרו שתהא פטורה מהציצית ומשה א"ל שחייבת בציצית, גם אומרו פרשה אחת שבמזוזה אינו מובן והלא במזוזה יש שני פרשיות שמע והי' אם שמוע, ולהבין כ"ז ילה"ק דהנה ידוע שיש ג' מדרי' והן מזון לבוש ובית, מזון או"פ ולבוש ובית מקיפים, והן כללות הב' מדרי' דממכ"ע וסוכ"ע, ממכ"ע הוא בחי' התלבשות כח הפועל בנפעל והוא בחי' האור שבבחי' התלבשות בעולמות החיותם, והתלבשות זאת הוא בחי' גילוי ההשפעה, וכמ"ש בסש"ב פמ"ח דההשפעה שבגילוי בעולמות נק' בשם הלבשה, והיינו שהוא בבחי' התלבשות מצד המשפיע ומצד המקבל והאור ההשפעה גופה, מצד המשפיע היא ההתלבשות שתהי' ההשפעה באופן שיתקבל בהמקבל, מאחר שזהו להיות בחי' גילוי אור פנימי הרי צ"ל התלבשות המשפיע איך להשפיע באופן שיתקבל בפנימיות המקבל כו', וכמו בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד הרי צ"ל הכנה בהרב איך להשפיע בכדי שיהי' מושג אל התלמיד, וזהו שיש במלמד שאומרי' עליו שהוא בעל פועל, שזה אינו בעל פועל וזה בעל פועל ויכול להיות שבהשגה הוא גדול ממנו שיכול ללמוד יותר ומ"מ אינו בעל פועל וזהו אינו בעל השגה כ"כ והוא בעל פועל ולכא' הרי הלימוד תלוי במי שהוא בר שכל יותר, והראי' שכאשר מתגדל התינוק מחליפים המלמד, דהמלמדו מקרא אינו יכול ללמדו משנה וגם' להבינו ולהסבירו בטוב טעם הסברה שבמשנה וגמ' כו'. אך הענין דבעל פועל הוא שממציא תמיד ענינים במה להלביש את השכל ומוצא אותיות במה להסבירו להתינוק, וזה אינו שייך להשגה דגם שאינו בעל השגה גדול, היינו להשיג שכליים גדולים, דהשכל שהוא משפיע צריך להשיג בטוב וכמ"ש במ"א, רק שהשגתו עד"מ במקרא ולא במשנה וגמ', הנה מה שמשגי ביכולתו להסבירו אל הזולת, וז"ע כליות יועצות שממציא עצות בעצמו איך להשפיע כו', והי' התלבשות המשפיע שמלביש א"ע בההשפעה להמציא עצות איך להשפיע באופן שיתקבל בהמקבל, ואור השכל הנשפע הי"ה בבחי' התלבשות בכלי המקבל שבא בבחי' גילוי היינו שמאיר חושיו וכליו, שז"ע גילוי פנימי שמאיר את כלי המקבל שמרגיש את האור, וכמו בהתלבשות השכל במוח שבראש הרי האור נרגש בהכלי שהמוח מרגיש את אור השכל, כמו"כ הוא שהאור ההשפעה נרגש בשכל המקבל. ובהמקבל הוא שמקבל את השכל דהיינו שהוא אצלו בבחי' אור המאיר שמאיר עיניו ופותח את שכלו, ואזי דוקא יהי' מזה צמיחה שיתוסף אצלו שכל שז"ע הלימוד כו', וזהו ההתלבשות דאור ההשפעה שבגילוי ההשפעה, ומצד המקבל ההתלבשות הוא שמלביש ומשיג את הענין, והיינו שתופס את הענין בחושים ובכלים שלו, דבתחלה כשמקבל את השכל הוא שמאיר אור שכל הרב הנשפע לו, ומה שמלביש המקבל ומשיג את הענין היינו שתופס אותו בחושים וכלים שלו, שזהו עיקר הגילוי אצל המקבל מה שתופס בכלים ובחושים שלו כו', שכל הסדר הנ"ל הי' צמצומים ומיעוט בהאור שמתמעט ממדרי' למדרי' שהרי בהכנת המשפיע איך להשפיע אין אור השכל כמו שהוא קודם, שאם הי' כמו שהוא מקודם

א"צ עצה בזה, שהרי מה שכליות יועצות ה"ז לאחר שכבר משיג לעצמו, שאם אינו משיג את השכל אינו שייך כליות יועצות, כ"א זהו לאחר שמשיג את השכל לעצמו, רק שהיא למעלה מהשגת המקבל וע"כ צ"ל כליות יועצות איך להשפיע אל המקבל, וזהו ההפרש בין המלמד שהוא בעל פועל לשאינו בעל פועל שהוא משפיע את השכל כמו שמשגיג לעצמו ואין זה מושג אל המקבל, עם היות שזהו השכל השייך אל המקבל מ"מ כאשר משפיע אותו כמו שהוא מבינו ה"ז למעלה מהשגת המקבל, והבעל פועל הוא מלביש אותו בענינים שע"ז מושג אל המקבל מפני שמתעלם בזה האור כו', וכאשר אור השכל בא בכלי המקבל הגם שהוא בבחי' אור המאיר אצל המקבל שמאיר שכלו ה"ז בבחי' מיעוט האור מכמו שהוא אצל המשפיע גם כאשר מלביש אותו בענינים שונים כנ"ל בענין כליות יועצות כו', שהרי כלי המקבל הן למטה במדרי' מהכלים והחושים של המשפיע וא"כ הרי מה שמאיר כלי המקבל ה"ז בבחי' מיעוט האור כו', וכאשר המקבל תופס הענין בחושים וכלים שלו ה"ז בבחי' מיעוט ביותר, ועם היות שזהו עיקר הגילוי אצל המקבל, הנה כך הוא הגילוי בבחי' מיעוט האור דוקא כו', הרי שיש בזה התחלקות באופן הגילוי ממדרי' למדרי' כו', וממילא שיש בזה התחלקות לפ"ע המקבלים שאינו דומה אם המקבל הוא בעל שכל גדול או בעל שכל קטן, דבעל שכל קטן צ"ל תחלה בהכנה התעלמות הרבה בהתלבשות בלבושים וענינים המעלימים את אור השכל, וכאשר נמשך להמקבל אין האור נרגש כ"כ בהמקבל בבחי' אור המאיר, וכמו שתופס הענין בחושיו ה"ז בא בהגשמה ממש משא"כ בעל שכל גדול הגם שצ"ל ג"כ בהמשפיע העצה איך להשפיע, מ"מ אינו מתעלם כ"כ, וכשבאה ההשפעה אל המקבל ה"ז בבחי' אור המאיר שמאיר מאד חושיו וכלי שכלו בבחי' אור רב שמרגיש מאד את האור כו', וגם כאשר תופס ומשיג הענין לעצמו ה"ז בדקות כו', וכמו שהוא במשפיע ומקבל כמו"כ הוא בכחות הנפש כמו בשכל ומדות דלית המדות הן מהשכל והשכל מתלבש בהמדה, והרי מפנימיות השכל א"א להיות המדה כנודע רק מחיצוניות השכל, וג"ז רק מבחי' אחרונה שבשכל וכמו בהתבוננות הרי לידת המדה הוא מהרגש הטוב דאלקות שע"י ההתבוננות נרגש הטוב והעילוי דאלקות, ועם היות שזהו בכלל מוחין עדיין מפני שהוא הרגש הטוב דאלקות וכמ"ש במ"א, מ"מ הרי אין זה השכל עצמו כ"א בחי' אחרונה שבו, והארה זו מתלבשת בהמדה שמאיר את המדה והיינו שבהמדה מורגש הטוב דאלקות, דמההשגה לבד לא יהי' התעוררות המדה כ"א מהרגש הענין שנרגש במדה, אבל ההרגש דאלקות כמו שהוא בהמדה הוא שקרבת אלקים לו טוב ואין זה כמו במוחין כו', ואח"כ התפעלות המדה הגם שמתפעל על האלקות שהשיג במוחו הרי המדה מורגשת בבחי' יש מי שאוהב שרוצה הגילוי לעצמו כו', והגם שהכל הוא באלקות מ"מ ה"ז בבחי' יש בחי' הרגש עצמו כו', הרי שבא בבחי' התחלקות בהגילוי בחיצוניות וכמו שבא לכלל מדה וכמו שמאיר השכל בהמדה והתפעלות המדה כו'. ויש בזה התחלקות באיזה כח הוא בא, דכמו שהוא מהשכל אל המדות כמו"כ הוא בשכל ממקור השכל שג"כ בא כסדר הזה, ושם הוא במדרי' עליונה יותר כו', וכ"ז הוא בהכחות שהן בבחי' גילוי פנימי, אבל במה שהוא למעלה מגילוי

פנימי וכמו ברצון שם לא יש כל בחי' התחלקות הנ"ל, וכמו מי שמשתרר ברצונו לא איכפת ל'י' אם תתקבל הרצון היינו אם נמצא הטעם על הרצון, וגם עצם הרצון לא איכפת ל'י' אם הוא מוסכם ומתקבל, והקיום הוא רק לקיים הרצון, הרי בזה אינו שייך הכנה ומדידה באיזה אופן שיתקבל מאחר שאינו שיתקבל בפנימיות אינו שייך בזה מדידה כ"א שיגלה רצונו (ולכאורה ה"ה מ"מ מקיפים פרטים לכל עולם בפרט (וכמו"כ צ"ל במשל), מ"מ ה"ה לכל העולם בכלל, וגם שהמדידה אינו מדידה אמיתית שהרי יכול להיות בכל התוקף כו' וכמ"ש במ"א), וכן הקיום חל על כולם בשוה הוא רק קיום הציווי שצריך לקיים הרצון כו'.

ב) והדוגמא מכ"ז יובן למעלה דבחי' ממכ"ע הוא בחי' גילוי ההשפעה בבחי' אור פנימי שצריך להיות מדידה בהאור באיזה אופן יומשך בכדי שיתקבל בהכלים, והאור הוא שבא בבחי' התלבשות בהכלים שמאיר את הכלי שנרגש בה האור והגילוי כו', והכלי מלבשת ומשגת האור שנעשה כמהות הכלי כו', שכ"ז הוא חלוק באופן הגילוי דהאור דכמו שמאיר בהכלי אינו כמו שהוא קודם ההתלבשות בהכלי, וכמו שהכלי תופסת האור ה"ז בבחי' מיעוט יותר כו', דבד"כ זהו מדרי' בכלים שיש פנימי ואמצעי וחיצון בכלים כנודע, ומה שהאור נעשה כמהות הכלי זה שייך גם בבחי' האמצעי שבכלים והעיקר הוא בבחי' חיצוניות הכלים כו' וכמ"ש במ"א, ויש בזה התחלקות באיזה כלי הוא המשכה דבכלי החכ' הוא בבחי' גילוי אור ובבינה אינו בבחי' גילוי כ"כ כו', וכמו"כ יש התחלקות בעולמות דלפי אופן העולם הוא האור והחיות כו' דואתה מחי' את כולם שמקבלים חיות מאוא"ס ויש התחלקות באופן האור והחיות כו', אבל בחי' סוכ"ע הוא האוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות להיות מושג בעולמות דלית מח' תב"כ כ"א בבחי' סובב ומקיף, ע"כ הוא מקיף את כולם בשוה כו', ובשרשן ב' המדריגות הנ"ל הוא בחי' הקו הנמשך מאוא"ס ובחי' העיגול הגדול שלפני הקו כו' דאי' בע"ח שהקו הוא כעין צנור הנמשך מאוא"ס כו', וכמו עדי"מ צנור הנמשך מנהר גדול ובעברו בשטח הארץ ה"ה ממלא את הכלים העומדים סביביו, דמהנהר עצמו א"א למלאות הכלים כי הי' שוטף לגמרי כ"א ע"י הצנור, ובהכרח שיש צנורות קטנים לכל כלי בפרט כי גם מהצנור הגדול א"א שיתמלאו כלים הקטנים (כי כל המים שבצנור ילך בכלי אחת וי"ל שזהו דוגמא לבחי' עקודים שהעשר אורות הן בכלי אחד כו' וידוע דשם הוא בחי' ריבוי האור כו' וכמ"ש בלק"ת בהבי' דוהניף, או י"ל שזהו בחי' א"ק שהוא בחי' אור כללי על כללות ההשתל' והיינו שיש שם הכל בפרטיות וכידוע בענין צופה ומביט עד סוף כל הדורות כו' וכולן נסקרין בסקירה אחת כו', וכמ"ש במ"א) כ"א שיש צנור מיוחד לכל כלי בפרט כו', וכמו"כ הוא למעלה שהקו הוא בחי' צנור הגדול הנמשך מאוא"ס שלפני הצמצום שזהו בחי' הארה הנמשך מאוא"ס ונמדד לפ"ע העולמות כו', והוא מדידה כללות, ויש צנורות פרטים לכל ספי' בפ"ע וכמ"ש הפרדס שמהכתר נמשכים ג' צנורות הא' אל החכמה והב' אל הבינה והג' אל הת"ת, והיינו שנמשך קו מיוחד להאציל אור החכ' שיאיר בחי' כלי החכ' וקו מיוחד להאציל אור הבינה כו', והוא כמו שנת"ל במשל שבבחי' חיצוניות השכל השייך אל המקבל

צ"ל כליות יועצות איך להשפיע כו' כמו"כ בכללות האור שנמדד לפי אופן העולמות שזהו בחי' הקו בכלל צ"ל עוד מדידה פרטיות לכל ספי' בפרט שזהו בבחי' מיעוט לגבי כללות האור כו', והאור מאיר ומתלבש בהכלים בבחי' פנימיות שמאיר את הכלים, וה"ז מ"מ בבחי' מיעוט לגבי המדידה הנ"ל (ו"ש ואצלתי מן הרוח שעליך ושמתי עליהם שיש בזה ב' ענינים אצילת הרוח מרוחו של משה, והב' כמו שנח הרוח על הזקנים כו' וכמ"ש במ"א) והכלי תופסת את האור שנעשה כמהות הכלי כו', ויש בזה הפרש גדול בהגילוי דחכ' להגילוי בנינה, דחכ' להיותה למעלה במדרג' והיא כלי דקה (כמ"ש במ"א שגם הכלי דחכ' נק' חיוהי כו') אין המיעוט בזה כ"כ גם בהמדידה וכאשר מאיר האור בחכ' הוא בבחי' ריבוי אור דבחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום ובנינה בריחוק מקום כו' וכמ"ש במ"א, וגם כמו שהכלי תופסת האור ג"כ אינו דומה כלל בחי' החכ' לבחי' הבינה דחכ' נק' פנים מאירות והיינו דההמשכה מבחי' החכ' הוא שבחי' האור הוא בהתגלות יותר מההתלבשות כו' ובינה היא פנים מסבירות היינו שהתגלות ההתלבשות הוא יותר מהתגלות האור כו', ובז"א ומל' הוא בבחי' מיעוט יותר כו', וזהו ההתחלקות שמהקו בהתלבשות בע"ס הן בסדר ההמשכה והן בפרטי הע"ס כו', וכמו"כ יש התחלקות בעולמות דלמעלה מאצי' מאיר עצמות הקו ובאצי' הוא בחי' הארת הקו, ולמטה מאצי' אינו מאיר הקו רק שבכלים דמל' דאצי' בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי"ע כו', ומ"מ מה שמאיר בבי"ע הוא רק בחי' הכלים דאצי' שזהו בחי' אור הנשמה דבי"ע והקו שבתוכם אינו מאיר בבי"ע כו', ובחי' עצמות הקו המלוכש ביושר דא"ק נמשך עד רגלי העשי' דהארה דהארה הוא שמאיר בכל הנבראים כו' וכמ"ש באגה"ק סי' כ' שכ"ז הוא בחי' ההתחלקות שבקו להיות בבחי' או"פ, אבל בחי' העיגול הגדול שלפני הקו הוא שסובב ומקיף כללות הקו מראשו עד סופו בהשוואה וכל העיגולים והמקיפים נמשכים מהעיגול הגדול שההמשכה היא לא בבחי' או"פ שזהו בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' השגה בעולמות רק הוא בבחי' סובב ומקיף בכולם בשוה כו', וזהו שלפעמים כתי' את השמים ואת הארץ אני מלא ופעמים כתי' מלא כל הארץ כבודו ות"י זיו יקר' הארה לבד ושם או' אני מלא שמורה על העצמות, וגם דשם נא' שמים וארץ וכאן נא' רק ארץ לבד, והוא ההפרש בין בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, דממכ"ע הוא בחי' הארה לבד שבא בבחי' או"פ בעולמות להיות מושג בעולמות כו' וזהו כבודו זיו יקר' כו' ויש בזה הפרש בין שמים וארץ וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימינו טפחה שמים ואמרו"ל נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ כו', ומ"ש את השמים ואה"א אני מלא הוא בחי' סוכ"ע שזהו בחי' עצמות אוא"ס שבבחי' או"מ שהוא בשמים ובארץ בשוה כו'.

ג) **והנה** ידוע שהמקיף נמשך דרך הפנימי והיינו שהעיגולים נמשכים דרך הקו וכמ"ש בע"ח שהקו נמשך ומתעגל ונמשך וחוזר ומתעגל והיינו שהעיגולים נמשכים ג"כ דרך הקו שבתחילה הוא נמשך להיותו או"פ ואח"כ מתעגל כו', ולכאן אי"מ איך נמשכים העיגולים ע"י הקו שהוא בחי' הארה לבד מהאוא"ס שלפני הצמצום ונמדד לפי אופן העולמות להיות בבחי' או"פ, והעיגולים מן מעיגול הגדול שזהו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' גילוי

בעולמות כו' כנ"ל, איך הוא נמשך דרך הקו כו', אך הענין הוא דבאמת הן ב' מיני המשכת מן העצמות שנמשך בחי' אור הבלי גבול ובחי' האור שבבחי' מדה וגבול וכמ"ש בתו"א בהתוס' ביאור דיביאו לבוש מל', והיינו מה שנמשך מן העצמות אור להאיר את העולמות ואור שלגלות עצמותו כו', והן ב' המשכות מן העצמות שישנם באוא"ס שלפני הצמצום ב' המדרי' רק שבהתגלות הוא בחי' האור הבלי גבול והאור שלהאיר במדה וגבול הוא כלול בהעלם באוא"ס הבל"ג כו', וכן הי' קודם הצמצום שהי' גם האור שלהאיר את העולמות רק שהי' כלול בהאור שלגלות עצמותו והיינו שבהתגלות הי' האור הבל"ג והאור שבבחי' מדה וגבול הי' בהעלם וע"י הצמצום נתגלה בחי' האור שלהאיר את העולמות כו', והיז' הארה מבחי' אוא"ס הבל"ג להיות שהוא כלול ונעלם בתוכו ונתגלה ע"י הצמצום ונמשך בהקו כו' היז' נק' הארה מאוא"ס הבל"ג כו', והמשל בזה ידוע דהמשפיע כמו שמשכיל ומשיג השכל לעצמו היז' בבחי' פנימיות ועצמיות השכל שאינו בערך המקבל כלל, וצריך לצמצם עצמו להעלים אור שכלו בעצמו ואזי נמצא חיצוניות האור השייך אל המקבל והרי זה השכל כבר הי' קודם לא שנתחדש ע"י הצמצום כ"א שכבר הי' בעת שהשכיל השכל לעצמו רק שהי' בהעלם, דבטרדת המשפיע ובהתעסקו באור השכל לעצמו אינו ניכר כלל השכל השייך אל המקבל ואינו יודע ממנו כלל, וע"י שצמצום והעלם* האור בעצמו ניכר ונרגש האור השייך אל המקבל כו', וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה דבחי' האור שלהאיר העולמות כבר הי' גם קודם הצמצום כו' (וי"ל דזהו מ"ש בזהר ויהי אור אור דכבר הוה כו') וע"י הצמצום הוא שנתגלה האור הזה כו', וזהו שהאור"פ והאור"מ נק' אחים, דהנה ב' בחי' אור אלו הו"ע יבל ויובל דיבל הוא אבי כל יושב אהל דהיינו בחי' אור"מ, ויובל הוא אבי כל תופש כנור ועוגב שזהו האור"פ דכנור ועוגב היינו בחי' שיר שזהו העלאה דכל בעלי שיר ויצאין בשיר כו', ועליות שייך בהאור"פ להיותו בבחי' התחלקות, דהאור"מ להיותו למעלה מהתחלקות אינו שייך בו עליות מאחר שאין בזה התחלקות מדרי' כו' רק בהאור"פ שהוא בבחי' התחלקות מדרי' שייך עליות כו', וכל העליות דנו"ן אלפים יובלות הכל הוא בהאור"פ כו' ולכן לעתיד שגם בהקו לא יהי' התחלקות וגם שיאיר בחי' אוא"ס הסוכ"ע לא יהי' אז עליות כו' כמ"ש במ"א, הרי דיובל הוא בחי' אור"פ, ואומר ושם אחיו יובל שהוא בחי' אח דבחי' יבל והיינו שהאור"פ הוא בחי' אח להאור"מ כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה ויקח קרח, ולכאור' מאחר שהאור"פ הוא בחי' הארה מהאור"מ איך נק' אח להאור"מ, אך זהו מפני שבאמת האור"פ הוא ג"כ בחי' המשכה מעצמות א"ס כמו האור"מ וע"כ הן בחי' אחים כו', ובאמת בחי' האור"פ מושרש בעצמות יותר מהאור"מ להיותו עיקר הכוונה וכמשי"ת, ומאחר שהאור"פ הוא ג"כ המשכה מעצמות א"ס ע"כ יכול להיות המשכת האור"מ ע"י האור"פ, ובפרט שהאור"פ מושרש בעצמות יותר מהאור"מ וידוע דכל מגלה צ"ל למעלה מהדבר שמגלה דמאחר שהוא מגלה אותו בהכרח שהוא למעלה ממנו והיינו שהאור"פ בשרשו למעלה מהאור"מ כו', וכמו דאותיות הרשימו היו מגלים קודם הצמצום

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שצמצם והעלים.

את האור הבל"ג ומבו' במ"א שזהו מפני שהן למעלה מהאור דהאור הבל"ג הרי נגע בו הצמצום אח"כ והאותיות דרשימו לא נגע בהם הצמצום כו' כמו"כ האור שלהאיר בבחי' מדה וגבול הוא למעלה בשרשו מבחי' האור הבל"ג וע"כ יכול להיות המשכתו ע"י האו"פ כו', אמנם לפ"ז צ"ל מפני מה נא' על האו"פ מלכה"כ בחי' זיו יקר'י בלבד ועל האו"מ נא' אני מלא בחי' עצמות כו' הלא גם האו"פ הוא שנמשך מבחי' עצמות או"ס כמו האו"מ כו', אך הענין דבאמת האו"פ הוא ג"כ המשכה מבחי' עצמות או"ס, אך המשכתו בעולם הוא ע"י הצמצום שנמשך בחי' הארה לבד כו', שהרי אור זה הוא שנמשך מן העצמות להאיר את העולמות וא"כ הרי צ"ל באופן כזה שיהי' באפשר להתקבל בעולמות וכמשנת"ל בהמשל דמשפיע ומקבל שצ"ל העצה בזה איך להשפיע כו' וכמו"כ הוא בכללות המשכת האור הזה דבחי' האו"פ כמו שהוא בעצם אין העולמות יכולים לקבלו וע"ז הי' הצמצום שיומשך בחי' הארה לבד וז"ש באורך נראה אור דבאורך העצמי (דבחי' או"פ) נראה אור בחי' הארה לבד כו' וכן הוא השתל' האור כמו שנמשך ממדרי' למדרי' הוא שנמשך רק בחי' הארה וכידוע דחיצוניות שבעליון הוא שנעשה פנימיות התחתון רק בחי' חיצוניות לבד כו', פנימיות וחיצוניות הן בחי' מהות ומציאות דמהות הוא בחי' העצם ומציאות הוא הארה כו' וכמ"ש במ"א, והיינו מה שנמשך מהעליון אל התחתון הוא בחי' הארה לבד כו', שכך הוא אופן ההמשכה דבחי' או"פ בכלל ובפרט כו', משא"כ האו"מ הוא שנמשך עצם האור כמו שהוא, והיינו גם כמו שנמשך ע"י הצמצום הוא שנמשך עצם האור כמו שהוא כו', דפעולת הצמצום בהאו"ס הבל"ג הוא שנתעלם וענין ההעלם אין זה שאינו נמצא ח"ו כ"א שהוא בבחי' העלם כו', וכידוע דהאו"ס הבל"ג כמו שהי' ממלא מקום החלל קודם הצמצום כן הוא ממלא מקום החלל לאחר הצמצום, רק שקודם הצמצום הי' נראה ונגלה האו"ס הבל"ג שהי' נרגש במקום החלל והצמצום הוא שלא יהי' נרגש כו' וכמ"ש במ"א, אבל בהעלם הוא נמצא כמו שהוא לפני הצמצום, וכאשר מאיר בגילוי הוא שמאיר כמו שהוא בעצם כו', דענין הצמצום אינו דומה כמו שהוא לגבי האו"פ ולגבי האו"מ, דלגבי האו"פ הוא בשביל הגילוי והיינו שיהי' נמשך רק הארה שזה יהי' בגילוי בהעולמות כו', ולגבי האו"מ אינו בשביל הגילוי היינו שזה האור יהי' בגילוי רק שזה האור יתעלם ויהי' גילוי האו"פ כו' והיינו שבהאור מקיף ענין הצמצום הוא התעלמות האור אבל בהעלם הוא נמצא כמו שהוא בעצם כו', וגם כשמאיר בגילוי מאיר עצם האור כו', וזהו שבבחי' סוכ"ע גם כמו שנמשך ע"י הצמצום נק' אור הכלול בעצמותו כמ"ש במ"א והיינו שהאו"פ הנה ע"י הצמצום הוא בבחי' יציאה חוץ לעצמותו לפי שאינו מאיר עצם האור רק הארה ממנו כנ"ל, והאו"מ אינו בבחי' יציאה חוץ לעצמותו כי עצם האור הוא שמאיר ונמשך כו', וזהו שנק' אור הכלול בעצמותו מפני שאינו בבחי' יציאה חוץ לעצמותו כו', וע"כ נא' על האו"מ אני מלא שזהו בחי' עצמות האור, ועל האו"פ נא' מלכה"כ זיו יקר'י שהוא בחי' הארה לבד כו'.

ד) והנה בהאו"מ יש ב' מדרי' לבוש ובית והוא בחי' מקיף הקרוב ומקיף הרחוק כו', ובנפש הוא בחי' מקיף דחי' ומקיף דיחידה, מקיף

דחי' הוא שיש אחיזה בפנימיות ונמשך ממנו בפנימיות, והוא הנק' מזל שבנשמה שנוזל ונוטף ממנו בהנשמה המלובשת בגוף כו', וכמארז"ל מזלייהו חזי דחברי דניאל דכתי' והאנשים אשר אתי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ואמרז"ל מאחר דלא ראו מ"ט איבעית ותי' אע"ג דאנהו לא חזי מזלייהו חזי והיינו דבחי' מקיף דנשמה ראה את המראה מזה* שנפל עליהם חרדה כו', ולהיות שהי' רק בבחי' מקיף דנשמה לכן הי' בהם בבחי' חרדה וכידוע ההפרש בין יראה לחרדה דיראה הוא שמתקבל בפנימיות בכלים, וחרדה הוא שמתבטלים הכלים מפני שאינם יכולים לקבל (והר"ע חרדה שמסלקת הדמים כו' וכמ"ש במ"א). וזהו שבדניאל לא הי' חרדה מפני שאצלו הי' זה בבחי' או"פ שהשיג את הענין כו' וחביריו לא השיגו את הענין והי' רק בבחי' מקיף דנשמה ע"כ הי' בהם החרדה כו', והיינו כמו ההפרש בין משה ושאר נביאים דכל הנביאים היו מתבטלים בחושים שלהם בעת הנבואה וכמ"ש ואראה ואפול על פני כו' ומשה הי' עומד על עמדו, מפני שבמשה הי' זה בבחי' או"פ בהשגה ממש משא"כ בשאר הנביאים כו' וכמו"כ הוא ההפרש בין דניאל וחביריו ומ"מ הרי זה דמזלייהו חזי נרגש בהם בפנימיות שהחרידו בפנימיותם וארכובתיהם דא לדא נקשן כו', וזהו מבחי' מקיף דחי' שיש לו אחיזה בפנימיות ונוזל ונוטף בהפנימיות כו', וז"ע הרהורי תשובה שנופלים לאדם פתאום שזהו מבחי' מקיף דחי' כו', אבל מקיף דיחידה הוא שמובדל לגמרי מהפנימיות ואין לזה אחיזה כלל בפנימיות שאינו נרגש בפנימיות כלל כו', ולמעלה בד"כ הן ב' מדרי' שבכתר אריך ועתיק דא"א הוא בחי' ראש ומקור לנאצלים שיש לזה שייכות אל הפנימי, ועתיק הוא שנעתק ונבדל לגמרי מהפנימי כו' (ועמ"ש במ"א בענין הידיעה שאינה מכרחת את הבחירה כו'), וזהו בחי' לבוש ובית וכמו הלבוש שעם היותו מקיף הוא מ"מ כמדת אדם, ובית הוא מקיף הרחוק דכתפארת אדם לשבת בית רק שהוא בבחי' ריחוק והבדלה כו'. והנה הב' מדרי' דאו"פ ואו"מ זהו בחי' תורה ומצות, דתורה הוא בחי' או"פ וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו', וכל ענין התורה הוא ידיעת והשגת התורה כו', ולכן בתורה יש התחלקות תורת האצי' ותורת הבריאה כו' וכמ"ש בכתהאריז"ל בפי' ועל תורתך שלמדתנו תורת האצי' שלמדתנו תורת הבריאה כו', וכמו"כ בעסק התורה למטה יש כמה חילוקי מדרי' באופן הגילוי דתורה והעיקר בבחי' האור דתורה שבזה מאיר אור התורה ובוזה אינו מאיר אור התורה כו', ואין זה תלוי בהשגה דיכול להיות שהשגתו היא אינה גדולה כ"כ ומ"מ מאיר בו אור התורה, וכמו בתורה לשמה ושלא לשמה דיכול להיות שהשגתו היא גדולה והוא שלא שמה, וזה השגתו אינה גדולה אך הוא לשמה כו', כמו"כ הוא בגילוי האור דתורה דהגם שהשגתו אינה גדולה מ"מ מאיר בו אור התורה כו', וזה תלוי בהאבה לה' ורצונו והתקשרותו בחכמתו ית' שבתורה כו' וכמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית, וכפי אופן האהבה וההתקשרות כך מאיר בו אור התורה כו', אמנם המצות הן רצה"ע בחי' או"מ וע"כ במצות לא יש התחלקות וכמא' אל תהי יושב ושוקל במצותי' של תורה דקלות שבקלות וחמורות שבחמורות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ומזה הוא.)

הכל שוה מצד הרצון כו', וכן חיוב הקיום דמצות הוא על כל ישראל בשוה דמשה רבינו והפחות שבישראל שוים בחיוב קיום מצות תפילין וציצית וכה"ג, דבכוונות המצות ה"ה רחוקים ומובדלים זמ"ז לגמרי, אך בחיוב המצוה ובעצם קיומה שניהם שוים דלהיותם מבחי' סוכ"ע לא יש בהם התחלקות כו', ויש מצות שהן בהיסח הדעת דוקא וכמו מצות שכחה שהיא שלא מדעתו דוקא כמ"ש בלק"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת דרוה"ב, שהרי בכל המצות מצות צריכות כוונה לכוון לקיים את המצוה, ומצות שכחה היא שלא מדעתו דוקא והיינו מבחי' מקיף הרחוק שאינו בבחי' אחיזה בפנימיות כלל כו', וכמו"כ סתם מצות ומצות שנק' חוקים שהן מבחי' מקיף הרחוק כו' (וכמו"כ הוא בד"כ במ"ע ומל"ת כו' עמ"ש בהבי' דשחורה אני ונארה), וכמו"כ בעבודה אית רצון ואית רצון שצון שצ"פ טו"ד שע"י השגה והתבוננות הוא התעוררות המדה שזהו בחי' או"פ שיש בזה התחלקות כו' וכמשנת"ל, ואית רצון שמבחי' מקיף דנשמה שלמעלה מטו"ד והוא בחי' אהבה דבכל מאדך אה"ר הבלתי מוגבלת כו', ולא יש בזה התחלקות וכמ"ש אתם נצבים היום כולכם כו' דביום דר"ה שהעבודה היא בבחי' מקיף דנשמה כולם שוים כל העשר מדרי' שבציר קומה דנשמות כו' וכמ"ש בסש"ב שהנפשות מתאימות המה כו', ובוה יש ב' מדרי' אה"ר ואהבה בתענוגים דאהב"ת זהו מבחי' מקיף הרחוק כו' וכמ"ש במ"א, וזהו הג' מדרי' דמזון לבוש ובית דמזון הוא בחי' או"פ ולבוש ובית הן בחי' או"מ בחי' מקיף הקרוב ומקיף הרחוק כו'.

ה) **והנה** כשם שבלבוש צ"ל ציצית דטלית חייבת בציצית כמו"כ בית צריך למזוזה ואי' ברע"מ ואתחנן דרס"ג ע"ב דמזוזה היא כגוונא דציצית, דהנה טלית וציצית הוא בחי' או"מ ואו"פ, ועם היות שהטלית שהוא או"מ ה"ה למעלה במדרי' מהציצית שהן או"פ, מ"מ הציצית הן הן המצות דטלית עצמו אין בו קדושה כ"א הציצית דוקא, והיינו מפני שעיקר הכוונה הוא האו"פ שהרי תכלית הכוונה בהתהוות העולמות הוא בנין דישתמודעון ב' כו' דמטבע הטוב להיטיב הוא שנמצאים ונבראים ידעו או"ס וזהו מהאו"פ דוקא שזהו עיקר הכוונה כו', ויובן זה ע"פ מ"ש במ"א בענין המילויים דמילוי האות ה"ה בהעלם בהאות והוא תכלית הכוונה, דכאשר נאצלה ספי' החכ' נאצלה כלולה מיו"ד דבהתגלות הוא בחי' החכ' ובהעלם יש בה כל הט"ס והוא הו"ד שבמילוי האות יו"ד שזהו בהעלם, וזה דוקא עיקר הכוונה וכמ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו היינו בעצם החכ' כ"א בזאת יתהלל המתהלל בבחי' ח"ת שהיא כלולה בהעלם בח"ע דהתגלות דבחי' ח"ת זהו תכלית הכוונה כו', וכמו עד"מ אדם העוסק כמו"מ הרי יש לו כוונה פנימיות בזה והוא בכדי שירויח או איזה כוונה שיש לו בזה, והכוונה היא בהעלם ומה שנראה ונגלה הוא העסק שמתעסק בטרחה ויגיעה וכ"ז רק בשביל הכוונה פנימיות שזהו חפצו ורצונו הפנימי ולולא זאת אינו רוצה כלל בכל העסק רק בשביל הכוונה פנימיות שהיא בהעלם, וכמו"כ בזאת דוקא יתהלל המתהלל שזהו עיקר הכוונה כו' וכת"י צחוק עשה לי אלקים אלקים בגימ' מלוי ודוקא מהבירורי' דש' אלקים הוא בחי' הצחוק והתענוג עליון כו', וכמו"כ הוא דהט"ס הכלולים בחכ' הן דוקא תכלית הכוונה כו', וכן האו"פ שכלול בהעלם בהאו"מ גם באו"ס שלפני הצמצום כו' כנ"ל,

הנה זהו עיקר הכוונה להיות גילויי בחי' האו"פ כו', והרי צריכים להגיע ג"כ אל האו"מ שזוהו ג"כ כוונה פנימיות לעלות להגיע לבחי' המקיף הנה זהו דוקא ע"י האו"פ וכמו בעבודה בכדי להגיע לבחי' מקיפים שזוהו ע"י האו"פ, שהרי א"א שיהי' בהתגלות האו"מ דנשמה בתחלת העבודה, כ"א כאשר בתחלה היא העבודה דאו"פ אזי מגיעים לגילויי בחי' המקיפים שבנפש כו', וז"ש והחכ' תחי' בעלי' שהרצון הוא בעלי' של חכ' ועז"א והחכ' תחי' בעלי' שע"י החכ' מגיעים לבחי' הרצון, דבאמת התעוררות רצון העצמי ג"כ בא ע"י התבוננות וידיעה והו"ע ידיעת השלילה שג"ז היא ידיעה, והרצון הוא עצמי ומ"מ בא ע"י התבוננות כו' וכמ"ש במ"א, וגם שתחלה צ"ל שלימות העבודה שע"פ החכ' ודעת ואזי נותנים מלמעלה גילויי בחי' הרצון שבנפש כו' וכמ"ש ואתנם לו מורא ויראני דלהיות מלמעלה גילויי בחי' יראה העליונה זהו ע"י ויראני בבחי' יר"ת כו', והיינו שע"י הקדמת העבודה דאו"פ מגיעים לבחי' האו"מ כו', ושיהי' גילויי האו"מ זהו ג"כ ע"י האו"פ דוקא וכמו שכל העיגולים נמשכים ע"י הקו כנ"ל כמו"כ גילויי האו"מ הוא* האו"פ דהאו"מ אינו נמשך בפ"ע כ"א ע"י האו"פ, ובפרט שיהי' בגילויי בבחי' פנימיות זהו ע"י האו"פ כו', דהנה הוי' אלקים בד"כ הוא או"מ ואו"פ, ובשם אלקים נא' אלקינו שאינו נמצא כזה בשארי שמות רק בש' אלקים שנא' בו אלקינו כמ"ש בלק"ת ד"ה מה טובו וזהו להיותו בחי' או"פ כו' והרי ע"י הוי' אלקינו כמש"א אתה הוא הוי' אלקינו, שמע ישראל הוי' אלקינו דהוי' ממש הוא אלקינו והיינו שע"י ש' אלקים נמשך ש' הוי' שגילויי הוי' הוא ע"י ש' אלקים דוקא, ולעתיד שיהי' גילויי ש' הוי' דלעילא כתי' והי' הוי' לי לאלקים שהוי' יהי' בבחי' אלקים וע"י יהי' גילויי ש' הוי' דלעילא כו' וכמ"ש במ"א, ויובן זה ע"ד מארז"ל לא קאים אינש אדעתי דרבי' עד ארבעין שנין ואח"ז קאים אדעתי דרבי' דהיינו עומק ופנימיות חכמתו כמ"ש במ"א, וה"ז ע"י ההשפעה שקבל מרבו שלפ"ע החושים והכלים שלו כנ"ל במשל דמשפיע ומקבל, וע"י היגיעה וההתעסקות שלו שמעמיק דעתו בזה ה"ה בא על דעתי דרבי' כמו שהשיג הענין לעצמו כו', הרי שע"י האו"פ דוקא בא על עומק והפנימיות כו', וכמו תינוק שלומדים אותו פיסקא פיסקא ואח"כ יכול להיות שיהי' גדול בישראל והיינו שיהיו בו עליות שלא בהדרגה כלל, ותחלה צ"ל בהדרגה דוקא דלולא זאת לא יבוא לעליות כאלה (ואם יהי' בתחלה בשלא בהדרגה יהי' בלתי מיושב בכלים כלל ואין זה גילויי כלל כו', וכל דבר צ"ל ע"י לימוד בתחלה כו') כ"א ע"י לימוד בתחלה בסדר והדרגה יכול להיות אח"כ עלי' שלא בהדרגה ויהי' בהתיישבות בכלים כו', ומכ"ז מובן שגילויי האו"מ הוא ע"י האו"פ דוקא, שע"י האו"פ מגיעים לגילויי האו"מ והגילויי דהאו"מ הוא ע"י האו"פ כו', וזהו דלעתיד שיהי' גילויי בחי' או"מ הסוכ"ע היינו גילויי בחי' האו"מ שלפני** יהי' ההמשכה ע"י הקו וזהו שגם לעתיד יהי' בחי' ז"א ומל' דהגם שהגילויי יהי' שרש המל' וכמ"ש א"ח עט"ב ומ"מ תהי' ההשפעה ע"י ז"א כו' וכמ"ש

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: הוא ע"י.

(**) כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שלפני הצמצום.

במ"א, וזהו שהטלית צריך לציצית דאין ציצית אלא ל' יוצא דהיינו גילוי המקיף והגילוי הוא ע"י הציצית דוקא בחי' או"פ כו', וכמו"כ בית צריך מזוזה, דהנה מזוזה בעבודה הו"ע קבעומ"ש כמ"ש במ"א, וזהו שבמזוזה הוא הב' פרשיות שמע והא"ש דלמה קדמה שמע לוחא"ש בכדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עומ"צ וקבעומ"ש שקודם לקבלת עו"מ הו"ע הקדימו נעשה לנשמע שזה מגיע בבחי' א"ס בעל הרצון שלמעלה מהרצון כו' כידוע ומבו' במ"א, וזהו דמזוזה שהו"ע קבעומ"ש ה"ז ממשיך גילוי בחי' מקיף הרחוק היינו א"ס בעל הרצון כו', וזהו דהמזוזה היא שומר וכמ"ש ברע"מ שם מ"ש ה' ישמור צאתך ובוואך הוא ע"י המזוזה, וידוע דענין השמירה הוא כמ"ש הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל בחי' עינא פקיחא דלא נאים שזהו בחי' ג"ר דעתיק דרישא לא אתתקן זהו בחי' עינא פקיחא דלא נאים ומשם הוא שמירה כו' וכמ"ש במ"א, וזה נמשך ע"י מזוזה כו', וזהו דבחי' לבוש ובית הן בחי' מקיף הקרוב ומקיף הרחוק שע"י ציצית נמשך בחי' מקיף דלבוש וע"י מזוזה נמשך בחי' מקיף דבית כו', ומעתה יובן ענין מחלוקת קרח ומה שא' טלית שכולה תכלת כו' בית מלא ספרים כו', דהנה מחלוקת שלו הי' על הכהונה שיהי' הוא כה"ג, והנה התחלת המחלוקת הי' בשביל השערות כדאי' בגמ' ובמדרש, והענין הוא דהנה בלויים כתי' והעבירו תער על כל בשרם, ובכהנים צ"ל דוקא שערות וכמ"ש כשמן הטוב על הראש כו' זקן אהרן, שערות הן בחי' צמצום והו"ע הציצית וכמ"ש ויקחני בציצית ראשי כו', והיינו בחי' או"פ שזהו בבחי' צמצום כו' כנ"ל, אמנם שערות הן דוקא בכהני' להיות כהן איש החסד שהוא בחי' השפעה וגילוי ובוזה צ"ל שערות שתהי' ההשפעה בבחי' פנימיות כו', אבל בלויים שהן בחי' גבורה אם יהי' שערות יהי' עי"ז יניקה לחיצונים, וזהו שער באשה ערוה להיותה בחי' גבורה כו', ורק כהן שהוא בחי' חסד צ"ל שערות כו', והנה ההמשכה דאהרן הוא שהמשיך בחי' או"פ שלמע' מהשתל' וז"ע האה"ר שהמשיך אהרן כו' ובכלל המשכת כה"ג הוא מבחי' עצמות או"פ כו' בחי' או"מ רק שההמשכה צ"ל ע"י האו"פ כו' וזהו כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' שמן בחי' חכ' ושמן הטוב בחי' פנימיות עתיק כו' שההמשכה ע"י בחי' שערות כו', וקרח א' שא"צ לשערות וע"כ יכול להיות ג"כ כה"ג גם בלא שערות כו', ולקח דוגמא לענינו שא' טלית שכולה תכלת תהא פטורה מציצית, תכלת הוא בחי' גבורה בחי' צמצום כו', וזה הי' טענתו שהרי האו"מ ג"כ נמשך ע"י הצמצום היינו שהצמצום הי' ג"כ בהאו"מ וא"כ מה צריכים שתהי' ההמשכה ע"י האו"פ דוקא, וזהו שרצה להוכיח שא"צ לציצית כלל, והיינו שרצה שיהי' הציצית מגופו של טלית, שהרי הציצית הן נבדלין מהטלית והיינו האו"פ שנבדל ונפרש מהעצמות רק שקושרין אותן בהטלית ועי"ז הוא גילוי האו"מ כו' והוא רצה שתהי' ההמשכה מגופו של טלית ע"י הצמצום כו', ובאמת אינו כן דהצמצום לגבי האו"מ הוא רק בהעלם שבהעלם הוא כמו שהוא בעצם, ואם יאיר בגילוי יהי' ג"כ כמו שהוא בעצם, ולא יתקבל בעולמו וכנ"ל דהאו"מ אינו בבחי' יציאה חוץ לעצמותו כו', וזהו שמצינו באו"מ ענינים הפכים דכשיכא כאורה ואו"מ מסמא עיני החיצוני' והיינו דמבחי' העלם המקיף הוא כחשיכה כאורה וכאשר מאיר בגילוי ה"ה מסמא כו' וכמ"ש

ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור שזהו ע"י גילוי המקיף כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ א"א להיות המשכת המקיף בעצמו ע"י הצמצום שבזה, כי יהי' או בהעלם לגמרי או שלא יהי' באפשר לקבל כלל, כ"א ההמשכה צ"ל ע"י או"פ דוקא שאז יוכל להתקבל בפנימיות כו' וכנ"ל. עוד טען בית מלא ספרים יהא פטור ממזווה, ספרים העליונים הן הע"ס דספירה היא ג"כ ל' ספר כו', והי' טענתו שהרי האו"מ כולל האו"פ דיש בכלל מאתים מנה כו', ואם צריכים שיהי' הגילוי ע"י האו"פ יספיק זה שהאו"פ הוא כלול בהאו"מ כו', ובה הי' הטעות בשני דברים, הא' שזה שהאו"פ כלול בהאו"מ הוא בבחי' מקיף הקרוב, אבל בבחי' מקיף דבית שהוא מקיף הרחוק שם אינו בבחי' התכללות כו' (עמ"ש בד"ה אנכי ה' אלקיך, עטר"ת), ועוד זאת שצ"ל דוקא גילוי האו"פ, לבד זאת שהאו"פ היא כוונה עיקרית שבשביל זה הי' התהוות העולמות ואם לא יהי' התגלות המילוי שבהעלם אינו נשלם הכוונה כו' כנ"ל, הנה דוקא כאשר יש גילוי האו"פ ע"י הוא גילוי המקיף שיהי' ג"כ בבחי' או"פ כו', וכמשנת"ל, וזהו שטען הוא שבית מלא ספרים יהא פטור ממזווה ואו' פרשה אחת שבמזווה היינו פ' שמע שקדמה לוהא"ש שע"י הוא המשכת המקיף הרחוק כנ"ל, והוא לא רצה בקבעו"מ שטען שיכול להיות גילוי המקיף גם בלא זה והוא טעות כו', וז"ש מעוז לתום דרך ה' ואי' בזהר שלח דקס"ג ע"ב תמים תם ים תם בד' כנפות ים בתכלת כו' תם הוא בחי' מל' וד' כנפות הן ד' מחנה שכינה ד' חיות המרכבה וכמ"ש בסי' בהבי' דועשו להם ציצית, ובחי' מל' היא תם בד' כנפות שמחברת ומאחדת הד' חיות המרכבה כו', וכמו יעקב שנק' איש תם שכולל חו"ג כו' וכמ"ש במ"א, ותום הוא בחי' רצון שזה"ע נקודת חולם שע"ג האתוון והיינו בחי' כ"ע בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' התחלקות והוא בחי' תום בעצם כו' (י"ל כענין אנת הוא שלימותא דכולהו וכו') ומעוז לתום היינו שיהי' גילוי בחי' עצמות א"ס במדות זהו ע"י דרך ה' הוא בחי' הקו שנק' דרך וצנור כו', וגם הו"ע ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט כו', והיינו שגילוי האו"מ הוא ע"י האו"פ דוקא כו', וזהו ג"כ ענין בן יצהר בן קהת כו' דאי' במד"ר שא' אני בנו של שמן כמד"א ותירושך ויצהרך והיינו שטען דאהרן רק נמשח בשמן המשחה והוא בנו של שמן עצמו, והיינו דבחי' שמן הטוב יכול להיות ההמשכה שלא ע"י זקן אהרן, ובאמת אינו כן דשמן עצמו אינו מאיר והוא בחי' העלם, ישת חשך סתרו כו', דשמן למאור כתי' והוא למעלה מבחי' אור ובכדי שיהי' בבחי' אור וגילוי זהו דוקא ע"י זקן אהרן כו', ולכן דוקא משה ואהרן נק' שני בני יצהר כדאי' במד"ר. בן קהת אי' ברמ"ז קהת הוא ה' ת"ק והן ה"ג כ"א כלולה ממאה, וידוע דהתכללות ממאה הוא בא"א וכדאי' בזהר קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה כו' ברזא דמאה ברכאן דהיינו בחי' א"א כו' וכמ"ש במ"א, והיינו דיצהר וקהת הן ב' המקיפים דבית ולבוש כו'. ועל כולם שהוא בן לוי דלוי הן בחי' גבו', וע"כ חשב שע"י יכול להיות גילוי המקיפים ובאמת טעה בזה טעות גמור כו' כנ"ל. וזהו ויקח קרח כו' דהנה המשכות אהרן כה"ג הוא שהמשיך בחי' או"מ הסוכ"ע בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' והמשכה זו צ"ל ע"י שערות דוקא היינו ע"י

או"פ והוא בחי' שמן הטוב שיורד ע"י זקן אהרן דוקא בחי' החסד שע"י השערות שבוה נמשך בחי' עצמות א"ס כו' וקרח חלק ע"ז וא' שיכול להיות כה"ג להמשיך המקיף גם בלא שערות וזהו שא' תלית שכולה תכלת פטורה מציצית ובית מלא ספרים פטור ממזוזה היינו שיהי' גילוי האו"מ בלא האו"פ, וזהו ג"כ שלקח לו לטענה שהוא בן יצהר בן קהת ב' המקיפים ובן לוי בחי' גבו' כו' וטעה בזה דלבד זאת שכוונה עיקרית היא בגילוי האו"פ הנה המשכת האו"מ הוא ג"כ דוקא ע"י האו"מ* ואזי הוא ג"כ בבחי' גילוי פנימי כו' וזהו כשמן הטוב שיורד דוקא ע"י זקן אהרן שהמשכת וגילוי האו"מ הוא דוקא ע"י האו"פ כו'.

בס"ד ש"פ חקת, עטר"ת.

אז ישיר ישראל כו' עלי באר ענו לה, וצ"ל מה"ע עלי באר ומהו הפי' ענו לה, והנה כתי' מעין גנים באר מים חיים ונוזלין מן לבנון, וצ"ל מהו ההפרש בין מעין ובאר שהרי הבאר הוא ג"כ שיש בו מעין הנובע וכידוע ההפרש בין בור ובאר דבור הוא שאין בו מים וכמ"ש והבור ריק אין בו מים, רק מים מכונסים, ובאר הוא שבו מים ממעין הנובע, וא"כ מהו ההפרש בין מעין ובור** שבבאר או' מים חיים כו', אך ההפרש ביניהם דמעין הוא בידי שמים שאין בו תפיסת ידי אדם כלל, ובאר הוא שיש בו תפיסת ידי אדם שחופר הבאר לגלות המים, ואם כי המים הוא מעין בידי שמים יש בו מ"מ תפיסת ידי אדם בהחפירה כו', וכדאי' בת"כ על פסוק אך מעין ובור מקוה מים יהי' טהור אי מה מעין שאין בו תפיסת ידי אדם כו' ת"ל ובור, רק שבור הוא מים מכונסים ובאר הוא מעין הנובע כו' כנ"ל, ומעין הוא שמשקה מאיליו, ובאר צריכים לשאוב המים, והיינו דגם לאחר שמגלים את המעין אינו משקה מאיליו רק צריכים לשאוב כו', והדוגמא מזה למעלה הנה ידוע שיש ב' מדרגי' סוד שרש וסוד תוספות וכמ"ש בפע"ח בהקדמת מהרנ"ש ז"ל וע"ש בהקדמה שני', דהנה סוד שרש הוא מה שנמדד ברצונו ית' איך יהי' התהוות העולמות ואיך יהי' אופן ההשתלשלות בכל עולם ועולם, דהעולמות שלמעלה מאצ"י יהיו באופן כך וכך ואצ"י יהי' באופן כך וכך, וכן עולמות בי"ע יהיו באופן כך וכך כו', וכמו"כ בהגילויים בעולמות איך שיהי' הגילוי באצ"י הן בפרטיות הע"ס דאצ"י דבחי' יהי' הגילוי באופן כזה ובכינה באופן כזה וכן בוז"א ומל', והן בכללות האצ"י איך יהי' אופן הגילוי דאו"ס באצ"י כו' וכמו"כ בבי"ע באופן הגילוי אלקות בהם כו' הכל נמדד ברצונו ית', וכפי המדידה כך היא ההמשכה תמיד בלי שינוי והפסק, ואינו תלוי בהעלאת מ"ן כי נמשך מעצמו בלי אתעדל"ת, ואין בזה תוספת

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: האו"פ.

(** אוצ"ל: ובאר.

ומגרעת שתמיד הוא באופן אחד אך נמשך תמיד בלי שינוי והפסק כו', וזהו דאו"א זווגייהו תדיר לצורך קיום העולמות, דהנה כל ההמשכות והגילויים בעולמות הוא ע"י חו"ב וכמ"ש כולם בחכ' עשית ואי' כולם בחכ' עשית בבניה כו', כי חו"ב הן בחי' אין ויש שבהתחלת השתל', דחכ' היא ראשית ההשתל' שהיא בחי' מקור כולם וכולל כולם כו' וכמו שהוא בחכ' אינו בבחי' מציאות כלל וכמו מדות שבחכ' שאינם בבחי' מציאות ניכרת כלל. דבניה שיש בה התכללות ה"ז באיזה מציאות והו"ע התפעלות שכלי דעם היותן בכלל שכל מ"מ ה"ז התפעלות וכל התפעלות הוא חוץ לעצם הדבר שמתפעל עליו וממילא ה"ז בבחי' מציאות כו', משא"כ מדות שבחכ' אינם בבחי' התפעלות כ"א בבחי' דביקות בהעצם, והיינו שאינו חוץ להעצם וממילא אינו בבחי' מציאות כלל כו', וכמ"ש מזה בכה"ז בלק ע"פ כי מראש צורים כו', וכמו"כ כל מה שכלול בחכ' אינו בבחי' מציאות כלל, ומהחכ' בא לבניה שבא באיזה ציור דבניה ציירא ציורים כו', וכן בשרשו בחי' חכ' היא הנקודה הראשונה שנתגלה ע"י הצמצום, וההתגלות היא מהע"ס הגנוזות שזהו שרשי האורות שבאוא"ס שלפני הצמצום, ומ"מ כתי' והחכ' מאין תמצא דאין הוא בחי' אוא"ס הבל"ג ששיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו' שהרי ממכ"ע הוא שנמשך מבחי' סוכ"ע, דסוכ"ע כולל בחי' ממכ"ע ונמשך ממנו (וכמ"ש במ"א דש' אהי' הוא בחי' שרש וש' הוי' הוא האילן כו' ועמשנ'ת בדה"ה ויקח קרח, עטר"ת) וכמו"כ הוא באוא"ס שלפני הצמצום דאוא"ס הבל"ג כולל בחי' שרשי האורות בבחי' התכללות בהעלם, וע"י הצמצום הוא שנמצא ונתגלה נקודת החכ' שהיא כוללת כל ההשתל' ונתגלה מהחכ' ע"י הבניה כו', וזהו דאו"א זווגייהו תדיר לצורך העולמות כו', דהנה או' המחדש בטובו בכ"ו תמיד מע"ב, דמע"ב צריכה להתחדש תמיד מאין וא"ל לא יש מציאות יש כלל, דהתהוות העולמות אינו כמו האומן עושה כלי שבשעת עשיית הכלי נראה ונגלה כחו ופועלתו של האומן שעושה את הכלי דבלעדו כחו לא הי' עשיית הכלי הרי נראה שבאה מכחו ופעולתו, אבל אחר שעשה את הכלי הגם שניכר כח הפועל בהנפעל דמהידור ויופי הכלי יכולים לידע שכל ואומן ידיו של הפועל, והדוגמא מזה למעלה הוא משארז"ל ע"פ השמים מספרים כבוד אל דמאבני דהוא מתגושש בהן אתון יודעין גבורתו כו' וכתי' ומעשה ידיו מגיד הרקיע, כי אראה שמך מעשה אצבעותיך שהן ע"ס דאצי' שמספרים ומגלים בחי' אוא"ס שע"י הע"ס אנו יודעים אלקות וכמ"ש הפרדס דאצי' שמו של הא"ס מגלה עצמותו כו' וכמ"ש מזה באורך בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב, אך למטה הוא רק שניכר כח הפועל אבל אין הפעולה צריכה אל הפועל שהכלי נפרדת מן האומן דגם כשהולך בשוק וכה"ג הכלי היא בקיומה, ולמעלה הוא שהעולמות מתחדשים תמיד וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים שהדבר ה' מא' יהי רקיע נצב תמיד בשמים להחיותו ולהוותו מאין ליש ואם ח"ו יסתלק כרגע יהי' אין ואפס וענין עמידת המא' יהי' רקיע הוא הציווי שעומד תמיד בשמים לחדשו מאין ליש כו', כי אופן העשי' למעלה אינו כלל כמו למטה שהפועל אינו מחדש דבר בעצם החומר רק שעושה צורה בגופו של החומר, וג"ז הוא רק

התגלות מן ההעלם כו' כמ"ש במ"א, משא"כ למעלה הוא שנתחדש היש דבר מלא דבר שקודם שנתהווה לא הי' הדבר כלל כו', וכל התחדשות הוא שהמחדש צ"ל תמיד בהתחדשות לחדשו מאין ליש כו' וכמ"ש במ"א באורך ומאין היא ההתחדשות עז"א המחדש בטובו טוב הוא בחי' יסוד אבא כו' והיינו שההתחדשות היא מבחי' חו"ב שזהו בחי' אין ויש דחכ' היא בחי' אין וכמו עד"מ נקודת ההשכלה הגם שזהו שכל גלוי ואינו כמו מקור השכל שאינו בבחי' שכל כלל ולכן אין אנו יודעין כלל את מקור השכל רק מפעולתו לדבר כו', משא"כ נקודת ההשכלה הז' בחי' שכל גלוי, ומ"מ אינו בבחי' השגה ותפיסה ונק' בריקת וסקירת השכל וכמו ברק המבריק שאינו בבחי' תפיסא כמ"כ הוא בנקודת החכ' כו', ובינה הו"ע השגה שזהו בבחי' תפיסא באותיות וכלים כו', וזהו שח"ב נק' מעין ונהר וכמו המעין שהוא נביעה דקה רק טיפין טיפין ומזה נעשה הנהר שהוא בהתפשטות והתרחבות כו' כמ"כ חכ' היא בבחי' נקודה לבד ובינה נק' רחובות הנהר בבחי' התרחבות והתפשטות כו', וזהו דח"ב הן אין ויש ומהיחוד תמידי דח"ב הוא ההתחדשות מאין ליש תמיד כו', אמנם יש להבין בזה הרי ח"ב הן בהשתל' דבכללות הוא בחי' האור שבבחי' מדה וגבול איך הוא היחוד דח"ב תמיד בלי הפסק הרי מצד ההגבלה הי' צ"ל בזה הפסק ח"ו, וע"פ פשוט הוא שהרי גם בחי' האו"פ היינו בחי' השתל' הז' ג"כ מעצמות א"ס (עמ"ש בדה" ויקח קרח הנ"ל) שזהו בחי' גילוי העצם כו', וא"כ הז' אלקות ממש המשכה מבחי' עצמות א"ס וע"כ הוא בתמידות בלי הפסק כו', מ"מ אינו מובן מאחר שזהו מה שנמשך מהעצמות להיות אור בבחי' מדה וגבול והרי ההגבלה מחייבת ענין הפסק ואיך הוא היחוד דח"ב תמיד כו', אך הענין שהרי בחי' ממ"ע נמשך מבחי' סוכ"ע וכנ"ל בענין והחכ' מאין תמצא שזהו מבחי' אוא"ס הבל"ג כו' ומשם הוא שנמשך בחי' החכ' בתמידות ולהיות היחוד דאוא"ס תמיד, וזהו ג"כ ענין המחדש בטובו בכי"ו הנה בטובו הוא בחי' טובו דעצמות אוא"ס בחי' טבע הטוב להיטיב שזהו סיבת התהוות העולמות מפני שטבע הטוב להיטיב וע"כ צ"ל נבראים שעליהם יחיל מדת טובו וחסדו כו', וז"ש כי חפץ חסד הוא בחי' חסד שבחפץ ורצון כו', ולהיות שזהו נמשך מבחי' אוא"ס הבל"ג ע"כ זהו בתמידות בלי הפסק כו', ובאמת בחכ' יש רושם הא"ס הבל"ג, דהרי הע"ס הגנוזות כמו שהן באוא"ס שלפני הצמצום ה"ה בתכלית האחדות וההתערבות ואזי שורה עליהם בחי' אוא"ס הבל"ג וכמ"ש בסש"ב ח"ב בצירוף איזה* שיש בזה האור העולה על כולנה בחי' כללות החיות כו' שזהו בחי' אוא"ס הבל"ג ששורה בגילוי על הע"ס הגנוזות כשהן בבחי' התאחדות כו', וע"י הצמצום שנתעלם האור הא"ס ונמשכה ונתגלה בחי' החכ' לבד יש בה רושם מבחי' אוא"ס הבל"ג אחר שכבר הי' שורה בה כו', וזהו שהקו יש בו שני ענינים הפכים שהוא בחי' קו המדה שמועד מדידת האורות, וכל בחי' יחוד והתכללות הוא ע"י הקו וכמא' אתה הוא דקשיר לון ומייחד לון כו', והיינו מפני שהקו שהוא או"פ שבא בבחי' מדה וגבול

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: איזה אותיות.)

יש בו רושם מבחי' אוא"ס הבל"ג כו', וכמו"כ בחי' חכ' שהיא נקודה הראשונה דגילוי הקו יש בה רושם האוא"ס הבל"ג כו' ועמ"ש מכ"ז באורך בדרוש בשעה שהקדימו תער"ב, ועי"ז הוא שהיחוד דחו"ב הוא בתמידות ועי"ז הוא המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב כו'.

ב) והנה כ"ז הוא לחדש את הישנות בלבד, דעם היות שהעולמות מתחדשים בכל עת מאין ליש הרי אין בזה התחדשות רק כמו שהיו קודם, וגם החיות שבהם הגם שבכ"ע ובכ"ר נמשך חיות חדש הרי אין זה אור חדש ממש כו', וכמו עד"מ האדם שמתחדש כחו ע"י האכילה ומתחזק כחו הרי אין זה שנמשך חיות חדש מהנפש, דכמו שהי' חי קודם האכילה באופן כזה הוא חי לאחר האכילה כו' והראי' דכאשר צריכים להמשיך חיות חדש כמו באיזה קלקול הרי אינו מועיל אכילה רק צריכים לרפואה כו', וכמו"כ מה שמתחדש החיות בכ"ע ובכ"ר הוא באותו האופן ומאותו המדרי' (בכללות) לא גילוי אור חדש כו', והיינו דכללות ההמשכה עם היותה מאוא"ס ב"ה הי"ז מבחי' חיצונית דאוא"ס כו', אמנם ענין תוס' אור הוא שנמשך גילוי אור חדש ממש מעצמות אוא"ס דתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר למעלה הרבה באין ערוך מההמשכה שבסוד שרש כו' והמשכה זו היא ג"כ מחו"ב רק שזהו מבחי' יחוד פנימי דאוא"ס, דבחי' יש ל"ב נתיבות ול"א נתיבות הוא שנתגלו וכמ"ש ויקרא לו אל אלקי ישראל אל הוא ל"א נת"ח, ונתיב הל"ב כתי' נתיב לא ידעו עיט שהוא למעלה מגדר גילוי, וכן בינה יש בה נו"ן שערים ושער הנו"ן לא ניתן להשגה וכמ"ש במשה ותחסרהו מעט מאלקים דהיינו מאלקים דבינה דמ"ט שערים נמסרו למשה ושעה"נ לא השיג רק בהסתלקותו כו', וזהו בחי' יחוד פנימי היינו יחוד נתיב הל"ב דחי' ושער הנו"ן דבינה שההמשכה בזה היא מבחי' עצמות א"ס, וזהו נתיב לא ידעו הוא בחי' רישא דלא ידע ולא אתיעדא שזהו בחי' פנימיות הכתר דבשרשו הוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', אמנם בחי' יחוד פנימי דאוא"ס אינו בתמידות כי זהו שנמשך ע"י עבודה ודוקא בעבודה במס"נ וכמשי"ת, וע"כ אינו תמידי מאחר שהוא ע"י העלאת מ"ן ואתעדל"ת, וזה הי' עבודת האבות אברהם ויצחק בחפירת בארות להמשיך בחי' יחוד פנימי דאוא"ס, כי זהו כללות ההפרש בין מעין ובאר דמעין הוא בידי שמים ואין בו תפיסת ידי אדם כלל היינו שהוא בלי העלאת מ"ן אך ההמשכה היא מבחי' חיצונית דאוא"ס ובאר הוא שיש בו תפיסת ידי אדם והיינו שנמשך ע"י עבודה דוקא, וההמשכה היא גילוי אור חדש ממש מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וזהו שגבי באר דוקא נא' מים חיים שזהו המשכה מבחי' עצמות א"ס כו', והענין הוא דהנה במשנה ספ"א דמקואות חשיב ג' דרגות במעין מעין שמימיו מועטין ורבו עליו מים שאובין כו' ולמעלה מהן מים מוכיין פי' מלוחים כו', למעלה מהן מים חיים, וענין מעין שמימיו מועטין ורבו עליו כו' הוא דבזהר אי' מעין גנים הוא כמד"א ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו', ולכאור' הלא נהר אינו מעין ואיך יפרש מעין גנים שזהו מ"ש ונהר יוצא כו', אך הענין שהנהר הוא ג"כ ממעין רק שהמעין הוא בהעלם דבהתגלות הוא הנהר והמעין שבו הוא בהעלם כו', והיינו בחי' יחוד חיצוני דאוא"ס

שלצורך העולמות עם היות שזהו מבחי' חכ' מ"מ מה שבהתגלות בעולמות הוא החיות והאור דבחי' בינה כו' (וכמ"ש במ"א בענין ב' מיני חיות דמוח החכ' ומוח הבינה דהחיות שבדם הוא ממוח החכ'*) כו' וכמו החיות שבהתגלות בעולמות הוא מבחי' בינה כו') וז"ע מעין שמימיו מועטין שהוא בבחי' מיעוט והעלם ורבו עליו מים שאובין כו', גם י"ל שזהו בחי' רושם הא"ס שבנקודת החכ' שנת"ל, דחכ' היא ראשית ההשתל' והוא בחי' או"פ ויש בה מבחי' או"ס הבל"ג אבל הוא בחי' רושם בלבד כו' וזהו מעין שמימיו מועטין כו', ולמעלה מהן מים מוכין י"ל שזהו בחי' או"ס הסוכ"ע וע"ד שמי הים מלוחין וים הוא בחי' עיגולים כנודע, וזהו שמי הים מלוחין הז' ג"כ מעלה וכמ"ש מלח ברית אלקיך שמחבר ש' הוי' וש' אלקים, והיינו גילוי בחי' או"ס הסוכ"ע שזה ממתיק בחי' הגבורות דש' אלקים שלא יהי' יניקה גם ממ"ח צירופים דש' אלקים שהן אותיות ים כו' וזהו שמי הים מלוחין כו', ולמעלה מהן מים חיים שזהו מעלה היותר עליונה שאין למעלה ממנו והיינו בחי' פנימיות ועצמות א"ס, דגם בחי' סוכ"ע הוא בחי' גילוי בלבד ובד"כ הוא בחי' חיצוניות דאו"ס כו', ומים חיים הוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס וזהו בחי' באר מים חיים שנמשך ע"י עבודה כו', והנה ידוע דפסוק מעין גנים קאי על נש"י והיינו דבנשמות יש ג"כ ב' מדרי' דהגם דנשמות בכלל הן בחי' פנימיות העולמות, מ"מ הנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה בחי' המשכה מלמעלה, דכמו שנאצלו ע"ס כך נאצלו נשמות, וזהו שנק' אחים ורעים דכאשר נאצל ז"א מאו"א נאצלו ג"כ נשמות כו' וכמ"ש בהבי' דיונתי, וזהו דנשמות המשכתם הוא בבחי' העלם, דהגם שהן מבחי' עצמות ומ"מ ה"ה בבחי' העלם וכמו השפעה עצמיות שהיא מעצמות הנפש והיא בבחי' התלבשות בהעלם כו' והיינו שהן בבחי' המשכה מלמעלה שבא בבחי' העלם כו', ועבודת הנשמה למעלה הוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה, שהרי בהנשמה למעלה אינו שייך ענין אור חוזר ועבודה בדרך מלמטלמ"ע רק בדרך מלמעלמ"ט שזהו אינו ממשיך מבחי' עצמות א"ס, ובירידתה למטה שהעבודה היא בדרך מלמטלמ"ע בבחי' או"ח זהו דוקא שממשיך מבחי' עצמות א"ס כו', וזהו מעין גנים הנשמה כמו שהיא למעלה שהכל הוא בבחי' מלמעלמ"ט, ובאר מ"ח הוא כמו שירדה למטה שנעשית בבחי' באר מ"ח כמשי"ת שע"ז ממשיכים מבחי' עצמות א"ס וזהו תכלית ירידת הנשמה למטה להמשיך גילוי בחי' עצמות א"ס בעולם כו'.

ג) **והענין** הוא דהנה כתי' בראשית ברא וארז"ל בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית דבריאת העולמות הוא בשביל שני דברים אלו ישראל ותורה, דהנה תכלית הכוונה בהתהוות העולמות הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ולכא"ו אינו מובן והלא בלא"ה מלא כל הארץ כבודו, אך הענין הוא דכבודו הוא זיו יקר' בחי' הארה לבד וכמ"ש הודו על ארץ ושמים, ישתבח שמך לעד מלכנו דזה שהוא מלכנו מלך העולם הוא בחי' שם והארה בלבד שאינו נוגע אל

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ממוח הבינה כו' וכמו"כ.

העצם וכמו שם האדם שאינו נוגע אל עצמות האדם כו', וענין דירה בתחתונים הוא שיהי' גילוי עצמות א"ס ועד"מ דירה בגשמיות הוא שעצמות האדם דר בה וכמו"כ כבי' למעלה הוא שיהי' גילוי עצמות א"ס כו', והגם דגם בזה כתי' את השמים ואת הארץ אני מלא דאני מורה על עצמותו, הרי זהו בהעלם, וגם שזהו בד"כ בחי' סוכ"ע בחי' חיצונית בלבד, ובחי' דירה בתחתונים שיהי' בחי' גילוי למטה והוא הגילוי דבחי' עצמות א"ס כו', ולהבין ענין דירה בתחתונים הענין הוא דהנה כתי' מונה מספר לכוכבים וכתי' המוציא במספר צבאם משמע שיש מספר וכתי' היש מספר לגדודיו משמע שאין מספר, ובגמ' חגיגה ד"ג ע"א הקשו ג"כ כתי' אלף אלפים ישמשוני כו' וכתי' היש מספר לגדודיו ותירצו ל"ק כאן בזמן שבהמק"ד* אז היש מספר כאן בזמן שאין ביהמק"ד קיים כבי' נתמעטה פשמ"ע, וצ"ל מה תלוי זה בבהמק"ד דכאשר בהמק"ד קיים היש מספר כו', ואיך הריחוק כ"כ בין מספר לבלי מספר שזהו בדרך אין ערוך, ובפרט שהמספר הוא בבחי' בלי מספר שזהו עוד למעלה מבחי' בלי מספר בעצם כו', אך הענין הוא דהנה התהוות העולמות הוא מבחי' מל' שהוא בחי' שם והארה לבד שמוזה נתהוו העולמות בבחי' מספר וגבול, וזהו המוציא במספר צבאם בה"א הידיעה שהו"ע בהבראם בה"א בראם אות ה' אחרונה דש' הוי', וגם שבחי' מל' היא בחי' מספר וכידוע דזמן הוא במל' מלך מלך ימלוד, וזהו ג"כ המוציא במספר בבחי' מספר שמוזה הוא התהוות העולמות ולכן העולמות הן ג"כ בבחי' מספר כו', וגם מה שהמל' מקבלת מז"א הוא בבחי' מספר דכן משמע בזה שגם ז"א הוא בחי' מספר כו', אבל ולתבונתו אין מספר דבחי' בינה היא למעלה מבחי' מספר, והגם דבינה היא רק מדרי' א' למעלה מז"א הנה בבינה יש התגלות עתיק, ובחי' שער הנו"ך דבינה הוא בחי' פנימיות בינה דשם הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א שנמשך בזה מבחי' עצמות א"ס דשם אינו שייך ענין המספר כלל, וידוע דבבהמק"ד הי' גילוי ה"א עילאה וכמ"ש כעיר שחבורה לה יחדיו ואי' בזה התחברות ה' עילאה וה' תתאה שהי' בבהמק"ד, והיינו דבבהמק"ד הי' גילוי בחי' יחוד פנימי דאו"א, ולכן הי' שם גילוי או"א"ס ממש ומקום הארון הי' שלא מהמדה שהי' המקום בבחי' בלי מקום שזהו דוקא מבחי' עצמות א"ס כו', וזהו שבזמן שבהמק"ד קיים הי' היש מספר לגדודיו שהי' המספר דעולמות בבחי' בלי מספר כו', דכאשר אינו מאיר מבחי' עצמו אזי העולמות מצ"ע הן בבחי' מספר, אך כאשר נמשך מבחי' עצמות א"ס אזי המספר הוא בבחי' בלי מספר כו', וז"ע דירה בתחתונים שהתחתונים שהן בבחי' מספר והגבלה יהיו בבחי' בלי מספר ע"י ההמשכה בבחי' ** עצמות א"ס כו', והנה המשכה זו דבחי' עצמות א"ס הוא ע"י המצות, דהנה המצות בעצם הן בחי' רצה"ע והיינו בחי' פנימיות הרצון ולא כמו הרצון שבעולמות שהוא בחי' חיצונית הרצון משא"כ הרצון דמצות הוא בחי' פנימיות הרצון וכמא' נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני והיינו בחי' פנימיות הרצון ופנימיות העונג כו', ומ"מ המצות

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שבהמק"ד קיים.

(** אוצ"ל: מבחי'.

באו בהשתל' וכמ"ש בתשו' הרשב"א שהמצות הן בזמן ומקום וכלים וזהו להיותן בבחי' ההשתל' וכמא' רמ"ח פקודין רמ"ח איברי' דמלכא שהן בחי' איברי' וכלים, וכמו שהן בבחי' ההשתל' נמשך בהן בחי' פנימיות הרצון וכמו האברים שנמשך בהם חיות מבחי' עצמיות הנפש כמו* המצות נמשך בהם מבחי' עצמות א"ס, ולהיותם בבחי' ההשתל' נעשה בהם וע"י התחברות דאוא"ס ועולמות כו', וזהו שמצוה היא ל' צוותא וחבור שמחברים אוא"ס בעולמות וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום בחי' אנכי מי שאנכי מצוך בבחי' צותא וחבור כו' ולכן מברכין על המצות בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו שבבחי' מלך העולם מקור העולם נמשך מבחי' קדש העליון ואשר ל' באשרי ל' תענוג והיינו דבחי' פנימיות הרצון ופנימיות העונג נמשך ע"י המצות כו', וכשם שהמשכת החיות באברים הוא ע"י שתחלה נמשך כללות החיות במוח שבראש ומהמוח נמשך החיות בפרטיות בכל האברים, כמו"כ כללות המשכת העצמות הוא בתורה דאורייתא מחכ' נפקית וחכ' מוחא, ושם הוא ההמשכה כללית ולכן תורה היא למעלה מזמן ומקום וכמא' כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה הגם שאינו זמן ההקרבה ולא מקום ההקרבה כו' והיינו לפי שבתורה הוא ההמשכה כללית כו', וע"י התורה הוא שנמשך במצות דאיהו וחייהי חד ואיהו וגרמוהי חד חייהי וגרמוהי הו"ע תורה ומצות וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור כו', וע"כ כללות ההמשכה היא בתורה וע"י התורה נמשך בכלים ואברי' דמצות וכמארז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שממשיך האור במצות כו', וע"י המצות הוא שנמשך הגילוי בעולם כו' וזהו שכ' ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות ושמונים פלגשים אלו ברייתות ועי"ז ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועולמות שזהו שהעולמות שהן בבחי' מספר יהיו בבחי' בלי מספר זהו ע"י ששים המה מלכות בחי' התורה ומצות שע"י הוא ההמשכה דבחי' עצמות א"ס בעולם כו', וזהו שת"ח מרבים שלו' בעולם כמ"ש רוב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך אלו ת"ח שעוסקים בבנינו ש"ע והיינו שממשיכים אוא"ס בעולם וז"ע שלו' התחברות בחי' אוא"ס הבל"ג עם עולמות ונבראים בע"ג שיהיו הם ג"כ בבחי' בל"ג כו', וענין רוב שלום הוא השלום בפשמ"ע ובפשמ"ט וכמארז"ל כל העוסק בתורה משים שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט שלו' בפשמ"ע הוא התחברות אוא"ס באצי' ושלום בפשמ"ט הוא התחברות אצי' ובי"ע שבעולמות התחתונים יהי' הגילוי דבחי' עצמות א"ס כו', וזהו בראשית בשביל התורה שנק' ראשית דראשית ההמשכה הוא בתורה ומהתורה נמשך במצות וע"י המצות הוא שנמשך הגילוי בעולמות כו'.

ד) **אמנם** בכדי שיהי' המשכת העצמות בתורה שהרי לית מח' תפיסא בי' כלל ואורייתא מחכ' נפקית דחכ' היא בחי' מח', וגם דחכ' היא ציור אדם ואוא"ס הוא כי לא אדם הוא כו', הנה ע"ז אמרו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית וכמ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה שהן ממשיכים אוא"ס

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כמו כו').

בתורה כו' שהתורה נק' תבואתה תבואת ה' ותבואת וא"ו שזהו תושב"כ ותושבע"פ וכמ"ש במ"א, וישראל הן ראשית תבואתה שממשיכים בתורה כו', והענין הוא דהגם דלית מח' תב"כ נתפס איהו ברע"ד והיינו בחי' רצון פשוט שבנפש שלמעלה מטו"ד וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא, מי לי בשמים כו' כלה שארי ולבבי כו' שזה למעלה מעלה מבחי' החכ' כו', דהנה בבחי' שכל והשגה א"א להגיע בבחי' עצמות א"ס דהשגה היא הגבלה ובחי' יש, וע"כ כל שיש איזה השגה אין זה מגיע בבחי' עצמות א"ס רק בחי' רע"ד שלמעלה מהשגה לגמרי זהו שמגיע בבחי' עצמות כו' ובזהו נק' לאשתאבא בגופא דמלכא והיינו ההתכללות בבחי' עצמות והוא בבחי' יחידה שבנפש שלמעלה מבחי' השגה ושכל לגמרי כו', וז"ע אחת היא יונתי ופי" אחת ע"ד יש קונה עולמו בשעה אחת דהיינו בתשובה שהוא התעוררות דעצם הנשמה, ובכדי שיהי' ששים המה מלכות היינו המשכה בתורה כנ"ל זהו ע"י אחת היא יונתי בחי' רע"ד דעצם הנשמה כו', ורע"ד זו זהו שנתחדש בהנשמה בירידתה למטה דוקא שזהו שבא מן המיצר דוקא וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם מן המיצר בגשמיות שזה מעורר עצם הנשמה וכמ"ש ופרעה הקריב הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים, צריכין יהודאי לחרובא עבדי תשובה כו', וכת' ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה שהצעקה היא מעומקא דלבא ומגיע בבחי' עצמות כו' וזש"א ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם דהמשכת רחמים רבים הוא בעת צרתם דוקא דלהתם מטא עקתא דישאל כו', וכן בנפש הוא שמעורר עצם הנפש כו', וכמו"כ הוא מן המיצר ברוחניות כשמתבונן בעוצם ריחוקו מה', שהרי העולמות בכלל הן בבחי' ריחוק מאחר שהתהוותם הוא מבחי' הארה לבד וכמ"ש כי ביה"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב וכה' נברא העוה"ז דכללות עוה"ב ועוה"ז הן רק מב' אותיות שביאין ערוך כלל כו' וביותר הוא הריחוק מעניניו אשר לא לה' המה כפי אשר ידע אינש בנפשו בפרטי מחדו"מ שלו איך שהוא מרוחק בתכלית ונוגע לו הדבר בפנימיות ומתמרמר מאד ע"ז ועיי"ז* תוקף הרצוא לעצמות א"ס, והרצוא אינו ע"י השגה כלל כ"א מן המיצר שעיי"ז הוא תוקף הרצוא ביותר כו', וז"ע באר מים חיים דהנה מי הים הן מלוחים שאינם ראויים לשת' וגם מי נהרות אינן מ"ח רק כשהמים בוקעים את עפר הארץ נעשים מ"ח, וכמו"כ בירידת הנשמה למטה שנתלבשה בגוף ונה"ב שמעלימים על אור קדושת ה' באהבות ורצונות זרות, וכאשר בוקע את עפר הארץ היינו שיוצא מכל הרצונות זרות ע"י המרירות הנ"ל שנעשה עקירת הרצון מהם לגמרי ובא עיי"ז בתוקף הרצון לבחי' עצמות א"ס, אזי הוא בבחי' מים חיים דזה אינו שייך בהנשמה כמו שהיא למעלה שלא יש העלמות והסתרים והעבודה היא בבחי' או"י כו', ורק בירידתה למטה בריבוי העלמות והסתרים הוא שנעשית בבחי' או"ח בבחי' באר מים חיים שעיי"ז נמשך בחי' עצמות א"ס בתורה כו' וזהו ונוזלים מן לבנון, לבנון הוא ל"ב נת"ח ונו"ן שע"ב והיינו נתיב הל"ב ושעה"נ דבינה שזהו בחי' יחוד פנימי דאו"א כו' ולבנון הוא בחי' לובן העליון והיינו ההמשכה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס שנמשך ע"י התורה כו', וזהו עלי באר להיות

(* אוצ"ל: ועיי"ז נעשה.

בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, וענין עלי באר היינו שיהי' בבחי' עלי' אחר עלי' כו', והענין הוא דהנה בעבודה שע"פ טו"ד יש ג"כ העלאה מלמטלמ"ע, וכידוע שיש עובדי ה' בנשמתן ועובדי ה' בגופן, עובדי ה' בנשמתן הוא שמאיר בהם אור הנשמה בגילוי ועבודתם הוא בבחי' מלמעלמ"ט בחי' אצי' כו', ועובדי ה' בגופן הוא שהנשמה היא בבחי' תפיסא בישות דגוף ונה"ב שהעבודה שע"פ טו"ד היא ג"כ בדרך מלמטלמ"ע שמברר עי"ז את הגוף ונה"ב כו' כנודע, ובאמת יש בזה ג"כ יתרון מצד הבריר דנה"ב כו' וכמ"ש במ"א, אמנם בכדי להמשיך בחי' יחוד פנימי דאו"א הוא עי" מס"נ דוקא היינו בחי' רעו"ד הנ"ל שלמעלה מטו"ד כו' וזהו עלי באר עלי' אחר עלי' כו', ענו לה הוא ההמשכה ע"י התורה כו' וכמשנת"ל במשל ההפרש בין מעין ובאר בבי' דברים דמעין אין בו תפיסת ידי אדם והיינו שלא ע"י העלאת מ"ן והוא בחי' יחוד חיצוני דאו"א, ובאר הוא שיש בו תפיסת ידי אדם והוא בחי' רעו"ד שבהמשכה עי"ז הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א כו', וההפרש הב' הוא דמעין משקה מאיליו ובאר גם כשמגלים את המים צריכים לשאוב אותם, וכמו"כ הוא ברוחניות דעם היות שע"י רעו"ד ממשיכים בחי' עצמות א"ס הנה ההמשכה והגילוי הוא ע"י התורה כו', והענין הוא דהנה בעבודה שבאו"י הרי בעבודה גופא נמשך לו גילוי אלקות שכן הוא בכל עבודה שע"פ טו"ד דבהתבוננות ובהאבה מאיר לו גילוי אור בנפשו עד שיכול להיות שירוה צמאנו בהאבה, רק שאינו כפי אמיתות* שירוה צמאנו בזה כו' וכמ"ש במ"א אבל מ"מ הרי מאיר אצלו גילוי אור כו', ובפרט בעבודה בדרך מלמעלמ"ט שמאיר גילוי אלקות ממש בנפשו כו', אך בעבודה ברעו"ד מלמטלמ"ע הגם שזהו דוקא שמעורר בחי' העצמות הנה ההמשכה הוא ע"י תומ"צ כו', וכידוע דאחר התשובה צ"ל ויעקב הלך לדרכו דרך התומ"צ ובוה דוקא הוא ההמשכה כו', וזהו דעיקר הסליחה הוא בסוכות, דהגם דביוה"כ נמשך סליחת העונות מ"מ מילוי הפגמים והיינו שהפגמים יתמלאו בבחי' גילוי אור (והו"ע שהזדונות נעשים זכיות כו') זהו בסוכות והעיקר בשמע"צ והו"ע הפתקאות שמחלקים במוסף דשמע"צ כו', והיינו שהשאיבה וההמשכה הוא ע"י התורה וזהו ענו לה כו', ופי' ענו לה הוא ע"ד תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא שיהי' למוד התורה בביטול ואזי נמשך ע"י התורה בחי' עצמות א"ס כו', וזהו על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח דעמידת העולם הוא להיות המשכת בחי' עצמות א"ס בעולם הוא ע"י ג' דברים אלו דתורה וגמ"ח הן בחי' ** ועבודה הוא עבודת הקרבנות שהן העלאה מלמטלמ"ע ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו דראשו מגיע השמימה בחי' רעו"ד שזהו בחי' באר מ"ח ועי"ז הוא המשכת העצמות ע"י תומ"צ שז"ע ענו לה כו', וזהו דאי' בגמ' ר"ה דל"א א' דכמנחה דשבת היו אומרים השירה דאז ישיר עלי באר כו' דמנחה דשבת הוא גילוי בחי' רעדכ"ר והיא המדרי' היותר גבוה שעז"א מתנה

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: אמיתות הכוונה.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בחי' המשכה מלמעלמ"ט.

טובה יש לי בבית גנזי והו"ע אז תתענג על ה' כו' וכמ"ש במ"א ע"כ אמרו אז שירה הזאת דעלי באר ענו לה דהיינו בחי' באר מים חיים כו'.

ה) וזהו באר חפרוה שרים דכמו שהבאר בגשמיות צריך חפירה להסיר רגבי העפר שמכסין את המים וכמו"כ הוא ברוחניות שצ"ל חפירה והו"ע המרירות וכמא' אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש הכנעה ושפלות, ועי"ז נעשה בבחי' באר ר"ת בידך אפקיד רוחי דהיינו בחי' ההעלאה דרעו"ד אליך ה' נפשי אשא כו' כנ"ל. ותקנו לומר פסוק בידך אפקיד רוחי קודם השינה בק"ש שעהמ"ט, והיינו שיתבונן שנותן נפשו בפקדון, ויתבונן למי נותן את הפקדון הרי לא יגורך רע כתי' ונותן את נפשו מלא פצעים וחבורות ורעות רבות מהמחדו"מ שלו אשר לא לה' המה שפוגמים את הנפש, ויהי' בבחי' לב נשבר ונדכה ויתחרט מאד על המחדו"מ שלו שבזה מנקה את הנפש ועי"ז נעשה בבחי' באר הנובע מתתא לעילא שנשמתו עולה נקי' וטהורה מכל לכלוך, וכתי' לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה שגם מדה"ד אינו מונע ומעכב את העלי' שלו, ואזי שואבת חיים מלמעלה כמארז"ל שהנשמה עולה ושואבת לה חיים כו' חיים רוחניים המאיר לו אח"כ בתפלה כו', וענין חפרוה שרים אלו האבות דאין קורין אבות אלא שלשה אברהם יצחק יעקב שזה מוכרח להיות בכאו"א מישראל דמדרי' השבטים ראובן ע"ש כי ראה ה' שמעון ע"ש כי שמע ה' בחי' ראי' ושמיעה אין זה מוכרח להיות בכאו"א, אבל מדרי' האבות מוכרח להיות בכאו"א, דאברהם ויצחק הוא אהבה ויראה דאהבה לבד אינו מספיק מפני שחולפת ועוברת אחר התפלה, ומפני פתיחת הלב שבאהבה יכול להיות ח"ו אהבה זרה, וע"כ צ"ל ג"כ יראה שהו"ע הביטול דאזי אינו שייך שיפול ח"ו בההיפך, וגם דבהביטול יש לו קיום גם אחר התפלה, ועל כולם הוא בחי' יעקב בחי' כי שרית עם אלקים שמושל ושולט על ש' אלקים היינו על ההעלמות וההסתרים המשתלשלים מש' אלקים, והוא שיהי' לבו ברשותו כו', אמנם ענין באר חפרוה שרים הוא שמסייע בחפירת הבאר היינו בחי' חג"ת הנעלם בנפשו, דהנה בכאו"א מישראל יש אהבה המוסתרת ועי"ז הוא בחי' המרירות דזה שמתמרר על רחוקו מאלקות הוא מפני האהבה שיש לו בהעלם, דצער הוא היפך הענג ומשקל הצער הוא כמשקל הענג דכל שהענג יותר ממילא הצער יותר בההעדר, וכמו"כ המרירות הוא כמשקל האהבה, וכאשר האהבה היא בהתגלות ודאי המרירות היא גדלה, אך גם האהבה המוסתרת מועיל שע"ז הוא המרירות על הריחוק, ויראה הוא בחי' ביטול והיינו הביטול שיש בנש"י בעצם ועי"ז הוא השפלות עצמו והו"ע לב נשבר ונדכה. וידוע שיש נדכה ודכה, דכה הוא שהוא דכה בעצם ונדכה הוא ע"י פעולה כמ"ש בלק"ת בד"ה להבין הפסוק מי אל כמוך, אמנם מה שהוא נדכה הוא ע"י דכה להיות* בבחי' דכה בעצם דהיינו בחי' הביטול עי"ז הוא נדכה כו', ויעקב מדתו מדת הרחמים לעורר ר"ר על נפשו כו' ועי"ז הוא חפירת הבאר כו', וזהו אז ישיר ישראל כו' עלי באר דתכלית הכוונה הוא להמשיך בחי' עצמות א"ס בגילוי למטה שזהו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דלהיותו.

ע"י יחוד פנימי דאו"א, דהתהוות העולמות הוא מבחי' יחוד חיצוני דאו"א שזה נמשך גם בלי העלאת מ"ן, אמנם בחי' יחוד פנימי דאו"א שזה ממשיך מבחי' פנימיות ועצמות א"ס והוא ע"י עבודה במס'נ בבחי' רצון פשוט שזהו נעשה דוקא בנשמה למטה וז"ע באר מ"ח ועי"ז ונוזלים מלבנון כו' וזהו עלי באר בבחי' העלאה מלמטלמ"ע בבחי' רעו"ד כו' ענו לה ההמשכה שע"י תורה ומצות שנמשך בחי' עצמות א"ס ב"ה ובוה נשלם הכוונה דנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'.

בס"ד פ' חזקת, עטר"ת.

זאת התורה אדם כי ימות באהל, הקשה בזהר פ' שלח דקנ"א ע"א הרי התורה קדמה אלפים שנה לעולם וכת'י בה אדם כי ימות באהל, ור"ל אפי' לא חטא הי' מוכרח למות ואמאי (והלא אין מיתה בלא חטא כו') וכ"ה בזהר שם דאפי' ישתדל באורייתא יומם וליילה ימות כו', וקודם לזה כ' בהשאלה כיוון דידע קוב"ה דזמין ב"נ למיחטי קמי' ולמגור עלי' מיתה אמאי ברא לי' כו') ועוד דמשמע דבחטא עה"ד מת (ור"ל א"כ איך נא' בתורה אדם כי ימות דמשמע גם בלא חטא, והגם שחטא עה"ד ג"כ נא' בתורה, מ"מ משמעות הענין דמיתה הוא ענין המוכרח גם בלא חטא) וי"ל ע"פ המבו' בדרוש יין ושכר אל תשת דירידת והמשכת התורה מאצ'י לברי' אינו בדרך מעביר הברי' כמו מברי' ליצ'י כו', כי הברי' היא באין ערוך לאצ'י, והתורה כמו שהיא באצ'י ה"ה מדברת בעניני אלקות שבאופן כזה א"א כלל לבוא בעולם הברי', כ"א באה בבחי' התלבשות דאזי היא באה באופן אחר לגמרי כו' ע"ש באריכות, ומבאר בזה מ"ש באגה"ק בקו"א בענין פרטי הלכות דלא שכחי כלל שלא היו ולא יהיו במציאות כלל, ויכול להיות שאין לאיסורים שרש בקליפות כלל, וישנם במציאות להבדיל בח"ע, והיינו מפני שאין זה בדרך מעביר שכמו שהיא באצ'י כך באה לבי"ע דאו הי' מוכרח שיהי' הענין הזה בבי"ע שיהי' בבחי' כלי ממש לאותה ההמשכה שבאצ'י, אבל להיות שאינו כן כ"א בי"ע הוא בחי' לבוש לבד לא כלי גמור לאצ'י, ולכן הענין דלא שכחי שישנו בח"ע דאצ'י אינו מוכרח שיהי' הענין הזה ממש בבי"ע להיות כלי לאצ'י מאחר שאין בי"ע כלים לאצ'י ומספיק רק מה שבא בהשגה היינו שהענין נמצא בתורה שלמטה ולומדים ומשיגים אותו, דלהיות שבי"ע מ"מ בחי' לבושים לאצ'י ע"כ בא הענין בתורה שלמטה להיות בהשגה לבד, וזה מספיק לא שיהי' הענין בפו"מ כו', יעו"ש ולפי"ז י"ל דעם היות שבתורה הקדומה נא' אדם כי ימות באהל הרי באצ'י זה בעניני אלקות וכמו שדרשו רז"ל ע"ז אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי', ובע"ח שער ע"מ פ"ג ביאר הענין שבחי' מי בינה ממית עצמה על קיום בחי' ז"א בחי' התורה כו' וכמ"ש במ"א, ואינו מוכרח

שיהי' הענין למטה בפועל מאחר שאינו בבחי' כלי ממש לבחי' התורה כמו שהיא בח"ע, ויספיק רק ההשגה בזה וכנ"ל בדרשת רז"ל ומע"ח ע"ז.

(ב) עוי"ל שזהו ע"ד ענין ידיעה ובחירה שהידיעה העליונה אינו מכרחת הבחירה ועמ"ש מזה בד"ה ארדה נא הב' בהג"ה, ובמ"א מבו' ש"ל כמו בהתהוות העולמות הרי ה' תחלה עליית הרצון על ההתהוות וכמ"ש בזהר כד סליק ברעותא למיכרא עלמא ואי' בע"ח שזהו בחי' מחה"ק דא"ק, ובע"ח אי' כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' שזהו באוא"ס שלפני הצמצום כו', וידוע שיש כמה מדרי' ברצון, ובד"כ הוא שהרצון הוא בחי' העלם ויש בזה ב' מדרי' בחי' העלם שישנו במציאות ובחי' העלם שאינו במציאות כו' וכמ"ש ביאור הענין במ"א, ומבחי' העלם שאינו במציאות הגם שישנו מ"מ בהעלם אינו מוכרח שיבוא בגילוי, דבחי' העלם שישנו במציאות הגם שזהו ג"כ העלם, מ"מ מאחר שישנו במציאות יהי' מזה הגילוי, אבל העלם שאינו במציאות אינו מוכרח שיבוא בגילוי כו', ובשרשו הוא בחי' רצון המוחלט בעצמותו ית' שאין הגילוי מוכרח ח"ו, ועמ"ש מזה בד"ה ועשית חג שבועות, רנ"ו, וז"ע בריש הורמניתא דמלכא רשות ורצון המלך כו' וכמ"ש השל"ה באות* רצון שמהווה העולמות בנדבה ורצון כו' ועמ"ש מזה בד"ה תקעו, רס"א, ובדרוש ג' מיני אדם שגם בחי' א"ק הוא רק בחי' מח' והסכם לבד לא עדיין בחי' רצון גלוי כו', ומכ"ז מובן שיש מדרי' ברצון דעם היות שעלה ברצונו ומ"מ אינו מוכרח שיהי' כן בפועל, והגם שבדאי יהי' כן, הנה** מצד הרצון הזה היינו מפני הרצון המוחלט עד"מ, רק מפני שנתעורר כבי' רצון גלוי ע"ז שזהו הוי' חדשה לגבי בחי' רצון המוחלט כו' וכמ"ש בד"ה ועשית הנ"ל, הרי הגם שעלה ברצונו ית' ומ"מ לא נתהוו העולמות, וההתהוות בפועל הוא מהתלבשות כח הפועל בהנפעל, דגם מבחי' מל' כמו שהיא באצ"י דהיינו בחי' הרוממות שבמל' שזהו בחי' הרצון שבקירוב אל העולמות כמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו, (בהדרושים שבין פסח לעצרת), לא ה' מזה ההתהוות בפועל כ"א מהתלבשות כח הפועל כו' וכן בכללות העולמות ההתהוות בפועל היא דוקא מהתגלות הפועל לפועל והיינו גילוי הקו שנמשך מאוא"ס כו' וכמ"ש מזה במ"א בד"ה הקול קול יעקב, רס"ב, וא"כ יובן מזה בענין ידיעה ובחירה שהידיעה היא במדרי' שזה אינו מכריח כלל את הפועל כו' וכמו שמהרצון המוחלט שבידיעתו ית' לא ה' התהוות העולמות כי אין הגילוי מוכרח כו' כנ"ל ואם לא ה' רצון גלוי לא ה' העולמות כלל כו' כמו"כ אין ידיעתו ית' מכריח את הפועל כלל, וע"כ מעשה האדם הוא בבחירתו כי אין דבר המכריח אותו ח"ו והגם שידיעתו ית' היא אמיתית, מ"מ בהאדם אין זה מוכרח כלל וכלל והוא בבחירה חפשית ועושה הכל בבחירתו כו' ועמ"ש בד"ה תקעו בס' דברים ח"ג, וידוע דא"ק הוא אדם דברי' דכללות, ואצ"י דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום וכמ"ש בלק"ת בהבי' דמוצאיהם למסעיהם, וא"כ

(* כ"ה בגוכי"ק.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הנה אי"ז.

י"ל דכערך זה הוא ג"כ אצ"ל לגבי ברי' כו', וחכ' דאצ"ל שהיא בחי' אצ"ל שבאצ"ל כמ"ש בדרוש ג' מיני אדם י"ל שזהו כערך בחי' רצון המוחלט כו' ועמ"ש במ"א בד"ה ועברתי באמ"צ פ"ב, ולפי"ז י"ל דמה שנא' בתורה כמו שהיא בחכ' דאצ"ל אין מוכרח שיהי' כן בבי"ע כו', וכמו שחטא עה"ד שנא' בתורה הקדומה אינו מוכרח דהדיעה אינה מכרחת כו' כמו"כ מיתה הנא' בתורה אין זה מוכרח כו'.

ג) **והנה** במק"מ שם ביאר תוכן תי' הזהר וז"ל שאע"פ שכתובה מיתה בתורה יש בה פירושים אם לא יזכה תהי' מיתה ממש, ואם יזכה תהי' התעלמות שיתעלם בעולמות עליונים כאלי' עכ"ל, והיינו כמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח וז"ל ואף גם זאת דוקא עליות הכלים לאורות עליונים היא מעלת השבת ויוה"כ אבל לא עליות והסתלקות האורות ח"ו עכ"ל, כי עליות האורות לבד הוא כענין שבה"כ דתהו שהאורות נסתלקו לגמרי והכלים נפלו למטה, משא"כ כשהאור והכלי עולים ה"ז עלי' גדולה אל הכלי שמקבלת אור עליון יותר, וכמ"ש במ"א בענין ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו שכלים דברי' עולים באצ"ל ומאיר בהם אור האצ"ל כו', והנה ברי"ה הוא שהאור והחיות עולה וז"ע דורמיטא וכמו בשינה שמסתלק החיות כמו"כ ברי"ה הוא סילוק האור ונעשה בחי' העלם כו' עמ"ש בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב, ומ"מ נשאר בחי' חיצוניות החיות וכמו בשינה שנשאר חיות כו' ועמ"ש בד"ה להבין ענין הנסירה ובהגהות לשם, ועמ"ש בד"ה שיר השירים בס' ברוך אתה ומ"מ גם עלי' והסתלקות זאת נק' חשך והעלם ומכ"ש הסתלקות לגמרי כמו בשבה"כ כו' וזהו ג"כ ענין המיתה ב"מ שהוא הסתלקות החיות לגמרי וה"ז חשך לגמרי לגבי הגוף והוא עונש אל הגוף, אבל התעלמות כאלי' וכמשה בהר ה"ז אדרבא עלי' גדולה אל הגוף והכלי שמקבל אורות וגילויים עליונים יותר כו' ועמ"ש בד"ה לבאר ההפרש בין שבת ור"ח בענין אברהם ויצחק ושלעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו' ועמ"ש בהבי' לד"ה וכל הלבבות יראוך וזהו שאם יזכה האדם יהי' המיתה בבחי' עליות הכלים כו', ובגמ' סוטה די"ג סע"ב וי"א לא מת משה כתי' הכא וימת שם משה ולהלן כתי' ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש במרום אף כאן עומד ומשמש במרום וי"ל דהיינו כענין התעלמות הנ"ל, והגם דכתי' ויקבור אותו הרי אי' בזה בראשית דכ"ז סע"ב קבורתא דילי' דא משנה, ומבו' במ"א משנה משה נ' היינו שנתעלה בשעה"נ דבינה כו', וז"ש ולא ידע י"ל שז"ע התעלמות הנ"ל גם מצד הגוף כו' (ובמ"א מבו' הפרש בין משה ואלי' שנתעלה בגופו ומשה גופו הי' צריך קבורה, וע' פנים לתורה).

ד) **ועמ"ש** בסידור בהביאור דענין ברכת הזימון איך שבאצ"ל הוא היחוד באח ואחות שהן בחי' ז"א ומל' ולפעמים נק' המל' בשם בת וכמארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו' אחותי כו' אמי כו', שהן גילויים עליונים מאד דכל ההמשכות והגילויים הן ע"י יחודים העליונים שבזה נמשך תוס' אור שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר שנמשך גילוי אור

חדש כו' וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא וכמ"ש בכ"ד, ורק דוקא באצ"י דאיהו וחייהו וגרמוהי חד הן היחודים באופן כזה ולמטה בבי"ע הוא איסור גמור כמ"ש ובביאורי המצות מכ"ק אאזמור"ר נ"ע זצוקללה"ה, והרי ישנם ענינים האלו ברוחניות שע"י תו"מ נעשה יחוד זו"נ וע"י מס"נ דק"ש נעשה יחוד או"א וכמ"ש בהבי' דונקדשתי, והרי כל העבודה היא ליחד ז"א ומל', וכמו"כ חמץ בפסח הוא איסור גמור להיות חמץ הוא בחי' טעם ושכל והגבהה והתנשאות כו' ומבו' במ"א דבהתחלת העבודה צ"ל רק בחי' ביטול וקבעומ"ש וכמ"ש בחוה"ל בהקדמה בענין חנוך לנער ע"פ דרכו דתחלה צ"ל חכמת הקבלה ואח"כ חכמת המצפון, והיינו שתחלה צריך לעשות הכל בלי שום חקירה ושכל רק מפני שנצטווה ויעשה בקב"ע ואח"כ יכול לחקור ולעיין בשכלו ולא יסור מיראתו ואמונתו שנקבע בנפשו, אבל אם יתחיל בתחלה בחקירה ושכל יסיר לבבו ח"ו, וזהו דבפסח שהיו בבחי' קטנות חמץ אסור ובשבועות שהוא בחי' הגדלות צ"ל דוקא חמץ כמ"ש חמץ תאפינה כו', ועמ"ש בשער האמונה שזה"ע טעמי תורה שזהו מדרי' גבוה ביותר, רק שזהו בבחי' הגדלות דוקא כו' ועמ"ש בהביאור דוספרתם דחה"ש דבשבועות גילוי בחי' הכתר אזי הגבורות נכללים ג"כ והו"ע לית שמאלא בהאי עתיקא שהשמאל ג"כ ימין והן אז אדרבא במדרי' עליונה יותר כו' וכמ"ש במ"א בענין המתקת הגבו' בחסדים שיש בזה ב' מדרי' אם שמתבטלי' בריבוי החסדים או שהגבו' נהפכים לחסדים שז"ע גבורות ממותקות כו' ועמ"ש בהבי' דואהי' אצלו אמון ובד"ה להבין ע' הספי' ומ"ת באורך. והרי העבודה הזאת דיחוד ז"א ומל' ה"ז עבודת כאו"א מישראל בתפלה ותורה וקיום המצות, וכמו שאו' קודם כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' (ואנחנו או' קודם התפלה על העבודה דכל היום כו') ומי שגדול ורב כחו לייחד ממש יחודים עליונים אשרי וטוב חלקו כו', וכן ענין טעמי תורה הלא מותר וגם חיוב הוא גם בפסח ובפרט בשביעי ש"פ שבדוגמת דלעתיד כו' וכמ"ש במ"א ועמ"ש בד"ה ששת ימים הבי', וכמו"כ ויגבה לבו בדרכי ה' הרי צריך להיות רק שיש זאת בקדושה, ובנשמות הגבוהות ה"ז במדרי' עליונה וכמ"ש במ"א בענין הרשב"י שא' אנא סימנא בעלמא כו' ועמ"ש בהוספות דתו"א ד"ה ויקח המן, ועמ"ש באורך בש"א בדרוש יביאו לבוש מל', ואמרז"ל אסור לנו דמא התיר לנו כבדא וע' במאו"א בערך כבד שזה מהקלי' ומ"מ הוא שיכול להתברר, ולכן כבד עולה כ"ו כמנין הוי' שבזה מכניעו כמ"ש במאו"א שם, ובלתי ספק הוא שכל הדברים שחשיב בגמ' שם הן דוגמת עניני האיסורים שיכולים להתתקן ע"י עבודה בבחי' ועשה טוב כו', ולפי"ז כמו שכ' המק"מ בענין המיתה הנא' בתורה הקדומה יכול להיות הענין ברוחניות היינו ענין ההתעלמות כו', (ועמ"ש בד"ה אחרי ה' תלכו בשע"ת בענין ובו תדבקון ענין נפילת אפים, ועמ"ש בסי' בד"ה והאיש משתאה לה), כמו"כ י"ל דכל הענינים האסורים כמו שהן למעלה באצ"י ה"ה ענינים גבוהים בקדושה, והאדם למטה יכול להיות בעבודתו במעלה ומדרי' זו ברוחניות, וגם בענינים שהתירה התורה כנגדם הן הן אותן הדברים בבחי' ועשה טוב דהיינו כאשר יעשה אותם האדם בכוונה לש"ש ובפרט בכוונה הראוי'

להם ה"ז תיקון גדול עוד יותר מבדברי היתר אחרים (ודוקא כשעושה אותם בכוונה וכמו כבד אמרו"ל בסוף הוריות שקשה לשכחה והיינו מי שאינו יודע לכוין בזה בכוונה הראוי' או גם כללות הכוונה לש"ש ונמשך אחר החומרי כו' וע"ד ע"ה אסור לאכול בשר כו', אבל זה שיכול להעלות יש בזה יתרון כו' ועמ"ש בלק"ת ד"ה בהעלותך הב' ועמ"ש במ"ח מסכ' מוצאי שבת פ"ו מ"ט אלא יועילו לו כו'), ובידיעה העליונה הכל הוא בבחי' פשיטות והאדם למטה עושה בבחירתו ואם ח"ו יבחר ברע ה"ה חוטא ר"ל ובבחירתו יכול בזה בטוב היינו בעבודה במדרי' הרוחניות ובפועל בתיקון הענינים בבחי' ועשה טוב שזה ענין גדול ביותר וממשיך עי"ז תוס' אור כו'.

בס"ד ש"פ בלק, עטר"ת.

מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל. הנה ומספר את רבע יש בזה ב' פי', הא' ומספר שיש מספר, וכן משמע מדרשת רז"ל בגמ' גדה שמפרשים שיש מספר לרבע ישראל. והב' דקאי על מי מנה שפי' שאין מספר, ועז"א ומספר את רבע ישראל שג"כ בלי מספר. וצ"ל איך הוא ב' הענינים מספר וכלי מספר. גם צ"ל מה שגבי מי מנה נא' יעקב וגבי ומספר נא' ישראל, הלא ישראל הוא למעלה במדרי' מעקב, דישראל הוא ע"ש כי שרית עם אלקים כו', וכתי' וישר אל המלאך ויוכל לו שהעלה אבק עד תחת כסה"כ כו', ומפני מה גבי מי מנה שהוא בלי מספר נא' שם יעקב, וגבי ומספר שזהו מספר וכלי מספר נא' שם ישראל. והנה מצינו שכאשר נק' בשם ישראל לא נעקר שם יעקב ממקומו, וכדאי' בגמ' ברכות כל הקורא לאברהם אברם עובר בלאו כו' אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב ה"נ שאני התם דהדר אהדריא קרא כו'. וצ"ל זה גופא מאחר דש' ישראל הוא לשבח מפני מה אחר שקראו בשם ישראל אהדרי' קרא וקראו ג"כ יעקב כו'. והענין הוא דהנה לרוקע הארץ על המים כו', משמע מזה שהארץ גבוה במעלה מהשמים, דשמים הוא שם מים, וממ"ש לרוקע הארץ על המים וכתי' יקוו המים כו' ותראה היבשה משמע שהארץ למעלה מהשמים. והלא כתי' למטר השמים תשתה מים וכתי' כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כו' והרוה את הארץ כו', אני אענה את השמים והם יענו את הארץ. הלא השמים משפיעים מים בארץ. ובאמת השמים גבוהים מהארץ וכמ"ש כי גבהו שמים מעל הארץ, וע"פ פשוט הוא בגובה, ובפנימיות ה"ז בגובה המעלה שהרי אומר כן גבהו דרכי מדרכיכם כו'. ולהבין כ"ז צ"ל ענין יעקב וישראל. דהנה גבי ישראל כתי' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, תבואתה כתי' בה' והניקוד הוא בחולם כאלו הי' כתוב בוא"ו, שיש תבואת ה' ותבואת ו', והיינו פרי הארץ ופרי האילן, שהן מצות ותורה. דפרי הארץ ופרי האילן הן חטה ושעורה, וכמא' עה"ד חטה היתה שזהו פרי האילן, ושעורה

היא תבואת הארץ. ובפסח על התבואה, דניסן הוא חדש האביב, כי השעורה אביב, ואז הוא זמן התחלת המצות וכמ"ש החדש הזה לכם ראש חדשים שהיא המצוה הראשונה שנצטוו בו. ובעצרת על פירות האילן, דשבעות נק' חג הקציר זמן קציר חטים דחטה הוא כ"ב אתון דאורייתא בחי' התורה בו, וכמ"ש במ"א. וישראל הן ראשית תבואתה דתבואת ה' ותבואת ו'. דהנה צמיחת התבואה הוא בארץ שבה יש כח הצומח להצמיח. דענין הצמיחה הוא קרוב לענין מאין ליש, שהרי הרבה צמיחות הן בלי זריעה כלל, שזהו כמו מאין ליש. שאפי' מה שזורעין הרי הצמיחה היא לאחר שנרקב הגרעין, דכל זמן שלא נרקב לגמרי לא תהי' הצמיחה, כ"א כאשר נרקב לגמרי אזי היא הצמיחה. וגם הצמיחה היא בתוס' וריבוי דמחטה א' צומח כמה חטים. ואין זה שהי' כלול תחלה בהחטה כ"א מה שכח החטה נחלק לכמה חלקים בו' שאין זה כמו כלל ופרט שהפרטים נמצאים כלולים בהכלל בו', הרי הצמיחה הוא קרוב לענין יש מאין בו'. ומה שכח הצמיחה הוא בארץ דוקא מבו' באגה"ק סי' כ' שזהו מבחי' או"ס המראה כחו בארץ דוקא דהתהוות יש מאין הוא מבחי' סוכ"ע וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה בו' והוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין בו'. וכח זה הוא בארץ דוקא כי ומתחת זרועות עולם, דאו"ס הסוכ"ע היינו בחי' עיגול הגדול שסובב ומקיף כללות ההשתל' שמהקו הרי הארץ הוא בקירוב יותר אל האו"ס בו'. והרי ההתהוות צ"ל ע"י האו"פ, הנה הקו שבבחי' יושר דא"ק דרגלי היושר דא"ק שבתחתית העשי' הרי סופו של הקו שבתחת העשי' הוא בקירוב יותר להאו"ס מהאמצעי של הקו בו' ולכן יש בארץ דוקא כח הצומח להצמיח. וכמו"כ הוא בנש"י דכתי' כי תהי' אתם ארץ חפץ, שהן המה הארץ הראוי לזריעת תומ"צ להיות בחי' הצמיחה דבחי' חפץ ה' שהן תומ"צ בו'. דהנה ידוע דאו"ס הסוכ"ע פועל בעוה"ז דוקא יותר מבעולמות עליונים ובעוה"ב, דזהו הטעם מה שבעוה"ז דוקא הוא הבחירה לבחור בטוב או ברע, והוא במשקל שוה שיכול לבחור בטוב או ברע ח"ו. והגם טוב ורע מובדלים ומרוחקים זמ"ז בתכלית, מ"מ מעורבים הטו"ר, והבחירה בהם הוא במשקל שוה בו'. דבעולמות עליונים אינו כן, דלא מבעי במדרי' עליונות הרי לא יגורך רע כתי', ואפי' בעולמות בי"ע הרוחנים הרי במקום טוב לא יש רע ולהיפך ברע לא יש טוב, וכמו מלאכים שהן בבחי' הטוב אין בהם רע כלל. ומ"ש יודעי טו"ר ה"ז רק ידיעה מרחוק, והיינו שאין הרע נרגש בהם כלל וכלל רק בחי' ידיעה בלבד בו', וכמ"ש במ"א. ומלאכים שהן רע אין בהם טוב בו'. ולמטה הרי הרע מעורב בהטוב, שגם במדרי' הטוב יש רע, היינו הרגש הרע, וצ"ל בחירה אם לבחור כך או כך, והבחירה היא במשקל שוה בו'. ולא עוד* שיכול להתהפך מרע לטוב, שגם אם הוא בתכלית הרע ר"ל יכול להתהפך בשעתא חדא וברגעא חדא להיות בתכלית הטוב בו'. דבעוה"ב לא יש ענין זה דכפי דרכו והליכתו בעוה"ז ה"ה בא על שכרו בעוה"ב, וכמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלקיך ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, שזה בא כמו בדרך ממילא להנשמה בצאתה מהגוף, שאם היתה בעוה"ז בעבודה דתומ"צ ה"ה צרורה בעוה"ב בצרור

(* כ"ה בגוכ"יק, ואוצ"ל: עוד אלא.

החיים כו', ואם ח"ו להיפך ה"ה בבחי' קליעה למרחוק, והיא בעצמה אינה יכולה לצאת משם. ובעוה"ז ביכולתו לצאת ולהיות בתכלית הטוב כו'. והיינו מפני שבעוה"ז מאיר בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו'. דבעולמות עליונים ובעוה"ב מאיר בחי' ממכ"ע שהגילוי הוא בסדר והדרגה, דטוב מאיר גילוי אלקות ובמקום שמאיר גילוי אלקות א"א להיות רע, ובמקום הרע א"א להיות גילוי אלקות כו'. אבל בעוה"ז הוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע דמשו"ז יכול להיות שני הפכים כא' שהרע יהי' במקום הטוב ושיכול להתהפך מרע לטוב כו', ועמ"ש מכ"ז בד"ה את קרבני לחמי לאשי. ולכאור' אינו מובן הלא סוכ"ע הוא שמקיף הכל בשוה, ואיך הוא שבחי' סוכ"ע הוא בעוה"ז דוקא. אך הענין הוא דמ"מ המקיף אינו פועל בכ"מ בשוה. וכמו"כ* ברצון שבנפש שהוא בחי' מקיף ופועל בכל הכחות ובכל האברים כנודע, ומ"מ יש כחות שאין הרצון פועל בהם, וכמו כח הזן והדוחה אינו תלוי ברצון שאם ירצה שלא ישבע מהמאכל שאוכל הרי לא יפעול הרצון מאומה, וכן אם ירצה שלא ירעב גם כשלא יאכל לא יועיל הרצון, וכמו"כ בכח העיכול והדוחה אין הרצון פועל כו'. וכמו"כ הוא למעלה, דבחי' סוכ"ע פועל בעוה"ז ולא בעוה"ב כו'. ובפרטיות הוא כידוע שיש ב' בחי' מקיף, מקיף הקרוב ומקיף הרחוק. דמקיף הקרוב הוא בכ"מ בשוה, אבל מקיף הרחוק שהוא מובדל לגמרי מהעולמות פעולתו הוא דוקא בעוה"ז. והוא שניתן במ"ת שהמקיף הרחוק יפעול בעוה"ז בתומ"צ כו'. וזהו דנש"י נק' ארץ חפץ, דכמו הארץ הגשמי שמצמיח משום דומתחת זרועות עולם כו', כמו"כ נש"י יש בהם מבחי' עצמות א"ס שע"י תהי' הצמיחה דמצות כו'. דהנה הצמיחה דמצות ה"ז ג"כ מאין ליש ובאופן הנעלה הרבה יותר מבחי' אין ליש דעולמות. דע"י המצות ממשיכים תוספת אור שתוספתו של הקב"ה מרובה לפי שהוא גילוי אור חדש ממש כו', ועמ"ש בד"ה ויקח קרח, עטר"ת. והוא מאין ליש היינו מבחי' עצמות א"ס שאינו בבחי' מציאות כלל, גם לא בבחי' מציאות אור כו', וכאשר נמשך ה"ז בבחי' מציאות רק שהוא בחי' אור עצמי, היינו עצם האור כו'. וכמו הנשמה שהן מאין ליש כו'. והצמיחה דמצות הוא ע"י ישראל שהן עושים את המצות, היינו שעושים שתהי' המצוה מצוה, וכמ"ש אשר יעשה אותם האדם וכתי' ועשיתם אתם שהאדם עושים אותן למצוה כו'. וכמו תפילין שיש בהם קדושה מרובה, הנה כשמונחים על השולחן ה"ה תשמישי קדושה ולא מצוה, וכאשר האדם מניח התפילין בראשו ועל זרועו אזי נעשה מצוה. וכמו"כ הוא בכל המצות, וכמו ציצית וד"מ שבלולב שנעשים ע"י עשיית האדם כו'. וז"ע הצמיחה דמצות, שע"י האדם נעשים המצות. וגם ההמשכה שנעשה ע"י כו', וזהו שא' במדרש זרע הקב"ה את המצות להנחילם לע"ל. שהמצות הן בבחי' זריעה בנש"י שע"י נעשים מצות כו'. ופי' להנחילם הוא שהמצוה עצמה תהי' בבחי' המשכה וגילוי, שזהו שכר המצוה כו', וכמארו"ל בקדושין שכר מצוה מצוה דהמצוה עצמה זהו השכר, והוא שיתגלה לעתיד. דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, רק באיזה מצות יש פירותיהם בעוה"ז, שהוא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וכמו.

רק הארה בלבד, וגם הגילוי דג"ע הוא רק הארה מהמצוה, ועצם המצוה יתגלה לעתיד. שז"ע טעמי תורה וטעמי מצות שיתגלה לעתיד, וכמו שפרש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו כו'. והוא בחי' פנימיות הרצון ופנימיות הענג שזהו עצם התורה ועצם המצוה, דהיינו כמו שהתורה היא בחי' שעשועים העצמיים ופנימיות הרצון שזהו עצם המצות שיאיר ויתגלה לעתיד ע"י עשיית המצות עכשיו דוקא. דנשמות למטה הן בחי' ארץ חפץ ע"י כח הא"ס שבהם שיהי' צמיחת המצות כו'. וזהו שהן ראשית תבואתה, שע"י הוא צמיחת התומ"צ כו'.

ב) וזהו שרש ענין ירידת הנשמה להתלבש בגוף בשביל קיום המצות כו'. דהנה א"א נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה כו'. דלכאוי' מה שייך טהורה קודם שבראת, דעל מה שייך לומר טהורה היא. אך הענין הוא דנשמות היו גם קודם שנתהו העולמות מאין ליש, ולא כמו כל הנבראים שקודם שנתהו לא היו כלל, שהן דבר מלא דבר כו'. אבל הנשמות היו גם קודם שנתהוה ב"ע כו', וכמ"ש עם המלך במלאכתו ישבו, במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים כו'. והיינו שהיתה הנשמה באצי' וכמ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו כו'. דקודם בראת הי' נק' בשמי היינו בחי' אצי' כו'. ובכדי להתלבש בגוף ירדה ממעלתה ובאה בבחי' בראתיו יצרתיו כו' בכדי שתוכל להתלבש בגוף כו'. וכמו נשמת אלי' דכתי' בי' חי הוי' אשר עמדתי לפניו, שהי' בבחי' אהוי"ר ובדביקות נפלאה במקור חוצבה פנימיות הכלים דע"ס דאצי' כו'. ובכדי להתלבש בגוף ירדה דרך ב"ע כו'. וכן הוא בכל הנשמות דועמך כולם צדיקים כתי', דכל נשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא כו'. וכמ"ש בסש"ב דגם מי שנפשו הוא מבחי' מל' דעשי' הרי בתוכה מלובש חכ' דעשי' שבתוכה מלובש מל' דיצי' כו' עד שבתוכה מלובש מל' דאצי' שבתוכה חכ' דאצי' שבה מלובש אוא"ס ב"ה. והיינו דכל נשמה היא מאצי', דאור אבא מקננא באצי', והוא היר"ד דש' הוי' שזהו עיקר ש' הוי', דהיר"ד מורה על התמידות וכמו ככה יעשה איוב כו'. והיינו דש' הוי' הוא הי' הוה ויהי' שז"ע התמידות כו'. וזהו כל הנק' בשמי, דכל הנשמות הן בבחי' שמי עצם ש' הוי' כו', וירדה דרך בראתיו יצרתיו אף עשיתיו בכדי שתתלבש בגוף לקיים מצות מעשיות שהן בעשי' דוקא דהיום לעשותם היום דוקא היינו דוקא בעוה"ז כו'. וזהו אף עשיתיו שמפסיק, והוא להורות על ההבדל שבין עשי' ליצירה יותר מערך יצירה לגבי ברי' כו'. וכמו"כ עד"מ אותיות הכתב שמובדל בערך הרבה יותר מערך הדבור לגבי מח' ששניהם אותיו' רוחניים כו'. משא"כ עשי' הוא בבחי' הבדלת הערך כו', וזהו אף עשיתיו להרחיק הענין. ואף עשיתיו מרבה בחי' רביעית שלמעלה מבי"ע, והיינו בחי' אצי' ובחי' עצמות אוא"ס שבאצי', שע"י המצות הוא לאשתאבא בגופא דמלכא כו'. ופי' בגופא דמלכא הוא כמ"ש בית יעקב לכו ונלכה באור הוי', היינו בהאור המאיר בש' הוי' כו'. וכדאי' בוהר דכל ענין תומ"צ הוא לאתקנא רזא דשמי', דענין רזא דשמי' היינו בחי' האור המאיר בש' הוי' כו'. וזה דוקא ע"י קיום המצות למטה שע"י הוא המשכת בחי' עצמות אוא"ס כו'. וז"ע רבע ישראל, פי' רובע ל' ארבע, היינו בחי' הרביעית כו'. והנה רובע הוא ג"כ מל' ארחי ורבעי זריתי, וכמו שהגשמים

נק' רביעה, רביעה ראשונה ורביעה שני' כו', וכמא' מטרא בעלה דארעא וכמ"ש והולידה והצמיחה כו'. דהגם שבארץ יש כח הצומח כנ"ל, מ"מ הרי הצמיחה היא ע"י הגשמים, דאני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו', והיינו שזה מעורר את הכח הצומח שבארץ כו'. וכמו"כ נש"י נק' ארץ וכמ"ש ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' כו'. והנה בפ"י ארץ אי' במד"ר למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, והיינו שהארץ רצתה לעשות מה שנגזר עלי' מקונה בפעולת ההתהוות כמו תוצא הארץ נפש חי' ותדשא הארץ דשא, וכן כל ההתהוות שנעשה מהארץ דהכל הי' מן העפר אפי' גלגל חמה כו'. דהנה ארץ היא בחי' מקבל, והמקבל יש בו הנחת עצמות (א' אַוּעַק גילייגטקייט) אל המשפיע לעשות רצון המשפיע לא ע"פ טו"ד. וזהו שרצתה כו' כי בהנחה זו נעשה מקבל, דמה שנעשה בבחי' מקבל הוא בכיטול ובהנחה הזאת שלמעלה מטו"ד כו'. והנה במשפיע ומקבל בענין השכל מבו' במ"א שהביטול וההנחה של המקבל הוא אל השכל של המשפיע כו'. ובאמת גם שם צ"ל הביטול אל המשפיע בעצם ואזי דוקא תהי' הקבלה אמיתית כו'. אמנם באמיתית ענין משפיע ומקבל הוא שהמקבל בטל ומניח עצמו אל המשפיע לעשות רצון המשפיע לא מצד הטעם כו'. וזה"ע ארץ שרצתה לעשות רצון קונה כו', וארץ מורה על להבא כמו ארצה, והיינו שהמקבל מוכן לעשות רצון המשפיע כל מה שיהי' ברצונו גם כשלא יש עדיין גילוי הרצון כו' (וכמו שאשה כורתת ברית לבעלה למלאות כל מה שיהי' ברצונו כו') וגם ארץ הוא ל' מרוצה וכמו בכה ארוץ גדוד ארוצה נא, דרצון ומרוצה הוא ענין א', שהרצון הוא מרוצת הנפש להדבר שרוצה בו. ומ"מ בענין הזה הם ב' ענינים, דמה שרצתה לעשות רצון קונה הוא בבחי' המשכה, שהו"ע השוב לעשות ולקיים רצונו. וענין המרוצה הוא מלמטלמ"ע שהוא בחי' הכוסף וכליון כמו נכספה וגם כלתה נפשי כו' (וכענין ואל אישך תשוקתך כו'). וכמו"כ הוא בנש"י שנק' ארץ ל' רצון שרצתה לעשות רצון קונה, היינו לרצות ולקיים כל מה שהוא רצונו ית'. שזה ענין טבעי בנשמה שכל מה שהוא רצה"ע ה"ה רוצה בזה ומה שהוא היפך רצה"ע אינו שייך לזה כלל. וזהו שכ' בזהר ונפש כי תחטא תוהא, שזהו באמת תמי' איך שייך חטא ועון בנפש שזה היפך טבעה דבטבעה היא בטלה לרצה"ע לרצות כל מה שהוא רצונו ית'. וענין ארצה בנפש שמוכן לרצות הו"ע מ"ש כל אשר דבר ה' נעשה, שהקדימו נעשה לנשמע, שמוכן לרצות כל מה שיהי' רצונו ית'. וגם ל' מרוצה שהוא התשוקה והרצוא, וכמו נכספה וגם כלתה נפשי, כלתה נפשי לחצרות ה' שהוא בחי' הרצוא* בחי' הרצוא שבנפש וכמ"ש רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה כו'. שכן הוא בבחי' מל' למעלה דכתי' למען יזמרך כבוד ולא ידום נהו"ת קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיר, וכמ"ש אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט כו'. וכמו"כ הוא בנשמות שיש בהם הרצוא לאוא"ס ב"ה. וכ"כ הוא תוקף הרצוא עד שארץ לא שבעה מים, מים הוא המשכת מ"ד שזהו ההמשכה מלמעלה, הנה ארץ לא שבעה מפני תוקף הרצוא כו'. ולכאוי' הלא כתי' והרוה את הארץ כו'.

(* כ"ה בגוכ"ק, ואולי פ"א (בחי' הרצוא) מיותר.

אך הענין הוא שיש ב' מיני השפעות, הא' השפעה שבבחי' מדה וגבול, דהשפעה זו היא שמתקבלת בכלי המקבל ומרווה צמאוונו בזה כו'. דלהיות שההשפעה היא בבחי' הגבלה ע"כ גם הרצוא של המקבל הוא בבחי' הגבלה. ולכן מרווה צמאוונו בההשפעה כו'. וההשפעה הב' היא בחי' שפע פנימית שבבחי' בלי גבול ואזי הרצוא של המקבל הוא ג"כ באהבה הבלתי מוגבלת כו', דלפי אופן השפעת המשפיע כן הוא המקבל, וכאשר ההשפעה מהמשפיע הוא בבחי' בל"ג הרצוא של המקבל הוא ג"כ בבחי' בל"ג כו', ובזה ארץ לא שבעה מים כו'. וזהו שהאהבה הבלתי מוגבלת אין להם* הפסק שתמיד הוא בבחי' רצוא משום דלא שבעה מים כו'. ורק לעתיד שיהי' המשכת העצמות ממש אז ירווה צמאוונו של המקבל כו'. וכ"ז הוא בהנשמה כמו שהיא בעצם למעלה שהיא חלק אלוך ממעל חלק ה' ממש ומאיר אור הנשמה כו'. אבל בירידת הנשמה למטה בגוף ונה"ב שמעלימים ומסתירים על אור הנשמה שאינו מאיר בה הרצון בבי' דברים הנ"ל שרצתה לעשות כו' ובחי' הרצוא הנ"ל, עד שיכול להיות חטא ועון, דהגם דונפש כי תחטא תוהא מ"מ במדרי' תחתונות דנשמה יכול להיות נסרך ונדבק בנה"ב שנמשך אחרי חומריות הנה"ב כו' וכמ"ש במ"א. והוא מפני שהרצון מוסתר, שאם הי' גילוי הרצון שבנפש לא הי' שייך סירכה גם במדרי' התחתונות שבנשמה, רק מפני שהרצון מוסתר ונעלם אזי במדרי' תחתונות יכול להיות סירכות כו', וע"כ צ"ל המשכה מלמעלה לעורר את רצון הנפש. וז"ש פקדת הארץ ותשוקקיה שצ"ל פקידת הארץ כו', פקידה הוא ל' זכרון כמו וה' פקד, מחר חדש ונפקדת, והיינו לזכור ולעורר את האהבה. וזהו ותשוקקיה להיות תשוקת וכוסף הנפש כו'. והפקידה ע"י המצות שזהו ג"כ פקדת מל' ויפקד המלך פקידים, וכמו רמ"ח פקודין כו'. דלהיות שהמצות הן רצה"ע והגם שבאו בבחי' מדה וגבול, וכמו ד' בתים דתפילין ול"ב חוטיין דציצית וכה"ג בכל המצות, מ"מ בעצם ה"ה בחי' רצה"ע כו'. וכת"י וכל מצותיך צדק שהן בחי' צדקה וחסד, דזה שנתנו לנו המצות הוא בחסד ה' עלינו ומאהבתו אותנו קרבנו לעבודתו ית' ונתן לנו תומ"צ כו', וע"כ ה"ז מעורר האהבה והרצון שבנפש ואזי יכול להיות הצמיחה דמצות ע"י נש"י כו'. דהגם דנש"י הן בחי' ארץ חפץ שבהם הוא בחי' החפץ ורצון שזהו כח הצמיחה כנ"ל, הנה בכדי שתהי' הצמיחה זהו ע"י אהוי"ר, וכמ"ש בסש"ב והמקיימן באמת הוא האוהב את שם ה' וחפץ לדבקה בו ויראה היא מקור שס"ה ל"ת כו'. ובכדי שיהא האהוי"ר הוא ע"י פקידת הארץ ע"י המצות כו'. והגם שהמצות הן הזריעה כמשנת"ל הנה הם ג"כ ההמשכה מלמעלה לפקוד נש"י להיות האהבה והתשוקה כו', דביום חתונתו זו מ"ת שהתורה היא בחי' חתן וכנס"י בחי' כלה ותורה ומצות הן ההשפעה כו'. וגם י"ל שגשם המצוה שמלובשת בדברים גשמיים שמק"נ זהו הזריעה ורוחניות המצוה שהיא בחי' רצה"ע זהו הפקידה כו'. וזהו שקודם התפלה לובשים טלית ותפילין, דענין התפלה היא להיות בחי' האהבה והרצון, וע"ז הוא לבישת טלית ותפילין לעורר את האהבה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: לה.

וכו'. וזה"ע רובע ישראל ל' ארחי ורבעי, דהיינו שע"י המצות הוא פקדת הארץ ותשוקקה, ועי"ז הוא הצמיחה דמצות שמרבה בחי' רביעית לאשתאבא בגופא דמלכא כו'.

ג) **והנה** עז"א ומספר את רובע ישראל שבבחי' רובע ישראל שהן המצות שייך בהם מספר. והנה כתי' לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, דגם בחי' חפץ ה' שהן המצות יש להם זמן ועת. שהמצות הן בזמן ומקום וכלים כו'. ומאחר שהן בבחי' זמן ה"ה ג"כ בבחי' מספר, דמספר זמן הן מסוג א'. והענין הוא כמ"ש באגה"ק סי' ז' דהגם דאת השמים ואת הארץ אני מלא דאני מורה על העצמות לא רק כבודו שזהו בחי' זיו יקרי' הארה לבד כו', וכמ"ש בסש"ב דסובב אין פי' שסובב ומקיף מלמעלה כ"א שהוא בתוך כל עלמין והוא עיקר החיות שמחי' את הנבראים דידיעתו ית' שיודע את הנבראים הוא החיות שלהם. וכמו עד"מ הארץ הלזו התחתונה השי"ת יודע אותה תוך תוכה ופנימיותה וזהו עיקר החיות שמחי' את הארץ כו', רק שאינו בבחי' התלבשות ותפיסא בנבראים, ולא כדמיון הנשמה המתלבשת בגוף שהיא בבחי' תפיסא בגוף, ולכן כשחושב מח' א' אינו יכול לחשוב מח' אחרת, אבל למעלה אינו כן, שהרי יש ריבוי נבראים עד אין קץ שאין דיעותיהן שוות ואין מחשבותיהן שוות ואין זה מטריד ומבלבל ח"ו שיודע את כולם בשוה ומחי' כולם בשוה כו', וזהו אין קדוש כה' שקדוש ומובדל כו', וכמ"ש בד"ה צאו"ר הא', וההארה שבאה בבחי' התלבשות בנבראים הוא כמו צמצומים שיש צמצומים עצומים עד שיהי' באפשר שתתלבש בנבראים. והארה זו בעולמות העליונים היא בבחי' בלי גבול וכמ"ש באד"ר בריבוי העולמות שבמדרי' העליונות וכמו בגולגלתא יתבין תליסר אלפין עלמין כו'. וכאשר נמשכה להחיות הנבראים ונוצרים ונעשים ה"ה בבחי' מדה וגבול במספר תרי"ג כנגד תרי"ג מצות שהן תרי"ג המשכת הארה מאוא"ס ב"ה להאיר נשמת האדם שמתחלקת ג"כ לתרי"ג רמ"ח אברים ושס"ה גידים. להיות דהעיקר הוא האדם דכללות ההשתל' דנבראים ונוצרים ונעשים הוא בשביל האדם שהוא תכלית הכוונה כו'. ובשביל זה באה ההארה במספר תרי"ג והן תרי"ג ארחין דגולגלתא דז"א בכדי שיוכל להאיר נשמת האדם כו'. אמנם מספר זה הוא בד"כ. אבל בפרטי תרי"ג מצות יש בהם פרטים אין מספר, והן ההלכות דתרי"ג מצות שהן בלי מספר, וכמ"ש ועלמות אין מספר אלו ההלכות, ויכול להיות בזה התחדשות עד אין שיעור כו' וכמ"ש בה' ת"ת פ"א ה"ה דהלכות הנגלות לנו ולבנינו יש להם קץ ושיעור ומ"ש ארוכה מארץ מדה היינו התורה עצמה אין לה קץ שיוכלו להתחדש חידושי דינים עד אין שיעור ומספר, וגם טעמי ההלכות ועומקם אין לזה שיעור עמוק עמוק מי ימצאנה, שאין שיעור כלל לעומק שבתורה. ומזה גופא הוא חידוש ההלכות, דכאשר מגיע יותר לעומקה של ההלכה מחדש בזה חידוש דבר כו'. וכידוע שריבוי הפרטים באים מהעומק דוקא וכמ"ש במ"א בענין ובדעת חדרים ימלאון, דלהיות שהדעת הוא העומק והפנימיות של השכל ומזה דוקא*

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דוקא באה.)

בריבוי פרטים ביותר כו'. וזהו השני דברים הן הא בהא תלי', דלהיות שאין קץ ושיעור לטעמי ההלכות היינו העומק והפנימיות שבהם ע"כ אין קץ ושיעור לחידושי ההלכות שיכולים להתחדש כו'. ונמצא דגם בהלכות הנגלות לנו שהן בבחי' מספר צפון בהם בחי' בלי מספר, גם בגלי' דתורה מי שזוכה לבוא לעומקה ופנימיותה ולחדש חידושים כו'. וכמו"כ הוא במצות דרמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא שיש מספר להאורות. אך בזיווגי המדות דאחת באחת יגשו הרי במזיגת והרכבת המדות אין קץ ושיעור כלל שאין מספר לאורות כו'. וזהו ממקור התורה ומקור המצות קודם שנתחלקו לתרי"ג שהוא בחי' הפשיטות דא"ס משם הוא שבזיווגי המדות הריבוי הוא עד אין שיעור כו'. וי"ל שזהו ע"י תוס' אור מבחי' חד אורא דגולגלתא בפלגותא דשערי דמשם הוא שמתחלקים התרי"ג ארחין, וכאשר נמשך תוס' אור מבחי' חד ארחא אזי הוא בלי מספר כו' (ומזה יובן מעלת המחשד חידוש אמיתי בתורה שזהו מבחי' מקור התו' כו'). וזהו לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, שגם בחי' חפץ ה' דמצות כמ"ש ה' חפץ למען צדקו (ונק' צדקה שגם בחי' המצות הן הן בחי' צדקה מאתו ית' דאין ערוך לגבי עצמות כו') הנה תחת השמים יש להם זמן ועת ויש להם מספר, דמצות הן מצות המלך בחי' מל' שיש להם מספר כו'. וגם רמ"ח פקודין שזהו רמ"ח אברין דז"א ה"ז תחת השמים. דשמים הוא שם מים, וידוע שיש אור מים רקיע, וי"ל שגם בז"א בחי' מים ורקיע ה"ז למעלה מבחי' ט"ס דז"א שנעשים בהגדלה רמ"ח. דמים ורקיע זהו מבחי' מוחין דאז"א וכתני' מבטן מי יצא הקרה, דהיינו הרקיע שהוא כעין קרח הנורא כו' (ועמ"ש בהבי' דמשה ידבר דהגדלת ז"א להיות רמ"ח זהו בחי' מוחין דיניקה. ואור מים רקיע י"ל שזהו בחי' מוחין דגדלות כו', ועמ"ש בענין אמ"ר בסי' בד"ה הללוהו אל בקדשו ובד"ה ביום השמיני שלח בס' רל"ה). וזהו דתחת השמים יש להם עת וזמן והן בבחי' מספר ובפנימיות הן בבחי' בלי מספר כו'. וזהו ומספר את רובע שיש בזה ב' הענינים מספר ובלי מספר דהמצות הן בבחי' מספר ומצד פנימיותם ה"ה בחי' בלי מספר כו'.

ד) וכ"ז הוא בחי' ישראל. והוא מעלת ומדרי' הצדיקים שהולכים בעבודתם בתומ"צ כל ימיהם ואין בהם שום פירוד ח"ו, ובשם ישראל יכונה בחי' שר אל או ישראל וכמ"ש והאלקים עשה את האדם ישר כו', ובילקוט אי' והאלקים עשה את האדם ישר הה"ד אל אמונה ואין עול לא ברא הקב"ה בנ"א להיות רשעים אלא להיות צדיקים. וז"ע ישראל ישר אל שהן בבחי' רובע ישראל היינו בחי' פקדת הארץ ותשוקקי' באהוי"ר וקיום המצות הוא כדבעי למיהוי שמרבה בחי' הרביעית כו' כנ"ל. אך מי שפגם והעביר את הדרך הוא דרך ה' דכתני' ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט כו', וה"ה בחשך ולא אור, ומ"מ כתי' גם כי אשב בחשך ה' אור לי שנמשך אור להאיר את החשך. רק שהמשכה זו היא מבחי' עצמות א"ס וכמ"ש והוי' יגי' חשכי כו'. דכי אתה נרי הוי' זהו הוי' דסדר השתל', והוא גם בחי' אוא"ס הסוכ"ע, רק שזהו בחי' גילויים דאוא"ס כו'. אמנם בכדי להגי' את החשך זהו ע"י המשכה מבחי' עצמות א"ס בחי' שמו הגדול כו' והוא שממשיכים ע"י התשובה, דתשובה היא לא בזמן

שאינן זמן על התשובה וכמא' כל ימיו בתשובה. רק שיש זמן שמסוגל יותר מפני שהוא עת רצון למעלה, אבל אין לזה זמן מיוחד דכל יום זמנו. וגם התשובה בעצם היא לא בבחי' זמן, וכמ"ש בזהר זכאין מארי תיבתא דהא בשעתא חדא וברגעא חדא כו'. דבתשובה אמיתית בשעה א' וברגע א' ממש מתהפך מן הקצה אל הקצה כו', וכמא' יש קונה עולמו בשעה א' כו'. ומגיע בזה למעלה מההמשכה שע"י תורה ומצות, דבמקום שבע"ת עומדים צ"ג א"י לעמוד כו'. והיינו מבחי' שאינו בגדר מספר כלל כו'. דהנה ענין ומספר את רובע ישראל רמ"ח פקודין כו' כ"ז הוא בבחי' אדה"ע דזאת התורה אדם וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' הוא מראה דמות כבוד הוי' כו'. ותשו' היא לפני הוי' תטהרו, למעלה מש' הוי' כו'. והו"ע אנת הוא חד ולא בחושבן, חד ממש. וכמ"ש בס"י לפני אחד מה אתה סופר, והוא בחי' יחיד שלמעלה מאחד. דאחד הוא ששייך בזה חשבון ומספר וכמו האדם שהוא אחד ויש בו מספר תרי"ג רמ"ח ושס"ה. רק שאדה"ע הוא שבפנימיות ה"ז בלי מספר כנ"ל. אבל לפני אחד מה אתה סופר שאינו בגדר מספר כלל כו'. גדר מספר הוא חול הים וכמ"ש והי' מספר בני' כחול הים אשר לא יספר, שזהו בגדר מספר, רק שלא יספר מרוב כו'. אבל עפר עד"מ הוא גוש אחד שאינו בגדר מספר. דחול הים הוא חלקים נפרדים ששייך בהם מספר, ועפר הוא גוש א' שאינו שייך מספר. והו"ע לפני אחד מה אתה סופר כו'. וזהו מי מנה עפר יעקב, עפר יעקב הו"ע התשובה, וכמ"ש ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת, וכמו אפר פרה שמטהר גם מטומאת מת, כמו"כ תשובה מטהר גם מטומאות חמורות ר"ל, וז"ע עפר יעקב. ואו' ע"ז מי מנה שאינו בבחי' מספר כלל כו'. והנה תשובה אינו דוקא על חטא ועון, דגם שלא יש עוונות שייך תשובה. ולא מיבעי על העדר עבודה צ"ל תשובה שה"ה בחשך מפני שלא המשיך את האור כו', ואמרז"ל כל שלא נבנה בהמק"ד בימיו כאלו נחרב בימיו, דהעדר המשכת האור גורם התגברות החשך דחולשא דנשמתא גורם תוקפא דגופא כו'. אך גם בצדיקים שייך תשובה, שהרי צדיקים בעבודתם הולכים ממדרי' למדרי', דכן הוא באור ישר שיש בזה עליות מדרגא לדרגא. וה"ה ביום זה למעלה מהיום הקודם, וצריך תשובה על היום הקודם כו', וזהו כל ימיו בתשובה כו'. וגם כידוע בענין ויצעקו אל הוי' בצר להם שהעוה"ז הוא מקום צר והוא עולם חשוך כו', ע"כ שייך תשובה בצדיקים ג"כ כו'. ואי' בזהר משיחא אתי לאתבא צדיקיא בתיבתא כו' שע"י התשובה ממשיכים אור עליון ביותר כו'. וזהו דהדר אהדרי' קרא, דאחר שקראו ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים, דהיינו ש' הוי' שנמשך ע"י תומ"צ אהדרי' קרא וקראו יעקב. ופי' אהדרי' הו"ע התשובה, והו"ע לאתבא צדיקיא בתשובה כו'. וזהו ג"כ ענין לרוקע הארץ על המים, שיש יתרון מעלה בארץ על השמים. דהגם דאני אענה את השמים והם יענו את הארץ כ"ז הוא עכשיו שהשמים משפיעים בארץ והו"ע פקדת הארץ כו', ובד"כ הוא מדרי' הצדיקים כו'. וגם בזה יש מעלת הארץ מצ"ע שבה דוקא כח הצומח כו' כנ"ל. והצמיחה דמצות כמו שהוא מצד הארץ עצמה בבחי' כח הצומח שבה זה יהי' לעתיד, וכנ"ל בענין שכר מצוה מצוה כו'. וכמו"כ הוא עכשיו ע"י

התשובה שנמשך מבחי' עצמות א"ס, ולהיות אח"כ קיום התומ"צ בחי' ויעקב הלך לדרכו כו'. ואמיתית הגילוי יהי' לעתיד דבבחי' או"ח תהי' המל' בבחי' משפיע כו'. וזהו למטר השמים תשתה מים, היינו שתשקה לבחי' מטר השמים כו', וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו'. וזהו דגם מי מנה אומר שם יעקב שהו"ע התשובה שממשיך מבחי' א"ס שאינו בגדר מספר כלל. וגבי ומספר או' ישראל דומספר את רובע ישראל זהו ג"כ מדרי' גבוה מאד והוא מדרי' הצדיקים באהוי"ר וקיום המצות שמרבה בחי' רביעית והוא בחי' מספר ובלי מספר כו', ולמעלה מזה הוא בחי' עפר יעקב שאינו בגדר מספר כלל. והו"ע לרוקע הארץ כו'. וזהו מי מנה עפר יעקב, שע"י תשובה ממשיכים בחי' עצמות א"ס שאינו בגדר מספר כלל, וזהו מי מנה דלפני אחד מה אתה סופר כו'.

בס"ד ש"פ פנחס, עטר"ת.

צו את בני' ואמרת אליהם את קרבני לחמי כו' ואמרז"ל בגמ' ובמדרש כ"מ שנא' צו מיד ולדורות, וצ"ל למה בקרבנות נא' צו שהציווי הוא לדורות הלא כל המצות הן לדורות גם שלא נא' בהן צו, וכמו מצות ציצית ה"ה מצוה לדורות ולא נא' בה צו, ומה"ע אומרו כאן צו שהוא לדורות, והנה צו יש בו ב' פי' הא' כפשוטו צו ל' ציווי והב' ל' צוותא וחבור שכן הוא ב' פי' אלו בתי' מצוה ל' ציווי ול' צוותא, וצ"ל מה הם ב' ענינים אלו, ויש להקדים מ"ש יראו את ה' קדושו, קדושו הן נש"י שנק' קדושו ע"ש שמקיימים תומ"צ שאו' אשר קדשנו במצותיו, ואו' יראו את ה' קדושו דוקא, וצ"ל והלא כתי' יראו מה' כל הארץ ומה"ע קדושו, אך ההפרש הוא דכאן נא' יראו מה' וכאן נא' יראו את ה' יראו מה' הוא יראה מרחוק ועז"א כל הארץ, אך יראו את ה' הוא בקירוב שבטל וטפל לש' הוי' וכמו את בשרו את הטפל לבשרו, עז"א קדושו דוקא דיראו זו היא דוקא בנש"י כו', והענין הוא דהנה כתי' אל דעות ה' ב' דעות ד"ת וד"ע. ד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין והיינו שהנברא מרגיש א"ע ואת העולם בבחי' יש ומציאות, והמקור המהווה אינו מושג ומורגש בנבראים וע"כ נק' הנברא יש שזהו מורגש אצלו, והאלקות להיות שאינו מורגש אצלו ה"ז נק' אין, שהרי התהוות הנברא הוא ע"י שאינו מרגיש את מקורו, שאם הי' מרגיש את מקורו לא הי' במציאות יש כלל כ"א ע"י העלם והסתר הבורא מהנברא ע"י הוא בבחי' מציאות יש כו', וכידוע ההפרש בין נבראים דעדת"כ ונבראים דעלדאת"ג דנבראים דעדת"כ הוא שנרגש בהם מקורם ומשו"ז אינם בבחי' מציאות כו' וכמו דגים שבים שמובלעים במי הים ובזה דוקא הם חיים, דמקורם הוא מהמים וכאשר הם מובלעים במקורם ומקבלים חיותם ממקורם שנרגש בהם ה"ה חיים, ודגים הפורשים מהים מיד מתים, אבל ברואים שבארץ

הגם שהתהוותם הוא מהארץ דהכל הי' מן העפר כו', ומקבלי' חיותם מן הארץ ומ"מ בתוך מקורם א"א לחיות כ"א דוקא כשנפרדים ממקורם כו', וכמו"כ נבראים דעדאת"ג מציאותם היא דוקא ע"י שאינם מרגישים את מקורם כו', ולהיות שאינו מורגש בהם הי' נק' אין כו', ומ"מ הרי יודעים שיש מקור המהווה שהרי אין דבר עושה את עצמו ואינו חי מעצמו והרי יש מקור המהווה את היש ע"כ הוא ביטול היש אל האין אבל הוא בחי' ביטול היש בלבד כו', והיינו שהביטול הוא מרחוק דמאחר שאינו נרגש בהם הרי אינו בבחי' דביקות ממש ואינו בבחי' ביטול במציאות כ"א ביטול היש בלבד כו', וד"ע הוא שלמעלה יש ולמטה אין דכולא קמי' כלא חשיב, שכן הוא בבחי' האור שנרגש בו מקורו וע"כ הביטול הוא בבחי' קירוב ובבחי' דביקות ממש, וההרגש הוא שהמקור היינו העצמי זהו סיבת מציאותו, היינו שאינו מציאות לעצמו כ"א כל מציאות הוא מן העצמי, וממילא אינו בבחי' מציאות כו', דמאחר שהעצמי הוא סיבת מציאותו הרי מציאותו אינו בבחי' מציאות כו', ועי"ז הוא בבחי' ביטול במציאות ממש כו', וכן הוא במדר' שמאיר גילוי אוא"ס שהוא בבחי' כלא חשיב דהוא לבדו הוא ואין זולתו כו', ושם אל כולל ב' הדעות כי שניהם צריכים להיות לצורך העולמות כו', דאין מלך בלא עם נפרד דוקא, וכמו על בנים אינו שייך מלוכה כ"א על עבדים, וכמו"כ כשעלה ברצונו אנה אמלך צ"ל נבראים שיהיו נראים ליש ודבר נפרד כו', דהתהוותם הוא מבחי' המל' לפי שהוא בחי' התעלמות האור וכידוע ההפרש בין המל' לשארי המדות דכל המדות הן השפעה בבחי' קירוב ובבחי' גילוי כנודע, ומבחי' גילוי אלקות א"א להיות התהוות המציאות כו' ומדת המל' היא בחי' רוממות והתנשאות המלך המרומם לבדו והמתנשא כו' והים עומד עליהם מלמעלה כו' והרוממות היא בחי' התעלמות האור כו', וע"כ מבחי' מל' הוא התהוות הנבראים בבחי' מציאות יש כו' וכמ"ש מלכותך מכ"ע וממשלתך כו' שיש מלוכה וממשלה, מלוכה הוא ברצון וממשלה הוא בע"כ והיינו במדר' תחתונים וכמו בנוגה דיצי' ועשי' הוא בבחי' ממשלה כו', ואחר שנעשה בחי' עם אזי ממשיכים גילוי אלקות והוא גילוי דעה העליונה שממשיכים ע"י תומ"צ כו', וזהו אל דעות ה' דמאוא"ס נאצלו ונמשכו ב' דעות תחלה בחי' ד"ת להיות בחי' עם, ואח"כ נמשך גילוי דעה העליונה, ואם הי' בתחלה הגילוי הדעה העליונה לא היו מציאות הנבראים כלל, כ"א תחלה הוא בחי' ד"ת להיות בחי' עם ושיהי' בחי' ביטול היש, ואח"כ ע"י תומ"צ נמשך גילוי דעה העליונה כו', וזהו ולו נתכנו עלילות לו בוי"ו הוא שתופס מקום ולא בא' שאינו תופס מקום כלל, דמ"ש ולו נתכנו הר"ע ההשגחה, ואם הי' בתחלה ההשגחה דד"ע לא הי' הנברא תופס מקום כלל להשגיח עליו, וע"כ תחלה הוא ההשגחה דד"ת שהנברא תופס מקום ומציאות, ואח"כ הוא ההשגחה דד"ע ע"י תומ"צ ואזי אדרבא נראים לדבר חשוב וכמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל כו' וכת' משמים הביט ה' הבטה היא מלמעלה למטה דהיינו ההשגחה דד"ע ואזי וברך את עמך ישראל שנראים לדבר חשוב כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה כי עמך מקור"ח, וזהו ג"כ ענין יראו מה' ויראו את ה' דיראה מה' הוא הביטול דד"ת שזהו מרחוק בחי'

העלם האור שיהי' מציאות יש והביטול הוא רק ביטול היש וכו', ויראו את ה' הוא הביטול דד"ע בחי' גילוי אוא"ס ע"י תומ"צ שהביטול הוא בבחי' ביטול במציאות דכולא קמי' כלא חשיב כו'.

ב) אך צ"ל מ"ש אח"כ כי אין מחסור ליראיו שזהו כמו נתינת טעם על מש"א קודם יראו את ה' קדושי משום כי אין מחסור כו', וצ"ל מה"ע כי אין מחסור ליראיו ומהו הנתינת טעם על יראו את ה' כו', ויש להקדים מה שהבריאה נק' בריאה יש מאין והלא ממך הכל מבחי' עצמות א"ס וא"כ מה"ע יש מאין, וע"פ פשוט מה שנק' יש מאין היינו שאינו בבחי' השתל' עו"ע, דהשתל' עו"ע אין זה התחדשות שהרי העלול כלול תחלה בתוך עילתו והתהוות העלול הוא רק התגלות מהעלם אל הגילוי וכמו שכל ומדות הרי המדות היו כלולים תחלה בשכל, והגם דמדות* הן בבחי' דקות הרבה לגבי מדות שבלב, מ"מ הרי נמצאים כלולים בשכל, כי שכל מחייב מדות כו', ואח"כ כשבאים בלב ה"ז רק התגלות מהעלם אל הגילוי כו', וה"ז יש מיש כו', ולכן הן בערך זל"ז שהן בחי' יש מיש רוחני כו' וכמ"ש במ"א, אבל התהוות הנבראים אינו באופן כזה שהרי קודם שנתהוו לא היו מציאות הנבראים כלל ונתהוו בבחי' התחדשות בדרך אין ערוך כו', ולכן התהוות הפעולה אינו מורה על הפועל מפני שאין ערוך, דפועל ופעולה שהן בערך זל"ז הרי פעולה מורה על הפועל אבל פעולה שהיא באין ערוך ממילא אינו מורה על הפועל כו', והגם דמהתהוות היש אנו יודעים שעצמות הוא בחי' מחויב המציאות וכמ"ש באגה"ק סי' ד' דעצמותו ומהותו ית' שמציאותו הוא מעצמותו בלי שום עלה וסבה שקדמה לו ח"ו הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט בלי שום עלה וסבה אחרת קודמת ליש הזה כו' וכמב' במ"א דאמתת השם על עצמות הוא שם בורא, הנה זהו אינו ענין הגילוי היינו שמורגש בהפעולה, רק מפני שאנו יודעים שיש מהווה שהרי אין דבר עושה א"ע ובהכרח שיש מהווה, הרי אנו יודעים מההתהוות שהמהווה הוא בבחי' מחויב המציאות, אבל לא שזהו בגילוי בהפעולה, ואינו דומה לעו"ע כמו בשכל ומדות הרי בהמדות** יש גילוי השכל במדות** שבהמדה מושג ומורגש השכל, ולכן מהמדה יודעים אופן השכל, וכמו מדות דקטן שהן בדברים קטנים מפני קטנות שכלו והגדול מפני גדלות שכלו גם מדותיו הן בגדלות וכמו"כ בגדול הרי ממדותיו יודעים השכל שלו אם הוא בקטנות או בגדלות והיינו לפי שזהו הגילוי כו', משא"כ ידעת העצמות מההתהוות הוא רק מפני שאנו יודעים שיש מהווה לא שזה נרגש מהפעולה כו' (אדרבא הפעולה היא כמו דבר לעצמה שז"ע בלי שום עלה כו' וכמ"ש במ"א), ולכן אינו יודעים מזה ענין מחויב המציאות איך הוא מציאותו מעצמותו כו', וכ"ז הוא מפני שזהו בדרך אין ערוך כו', וזהו שנק' יש מאין דהיינו בבחי' התחדשות כו', ולפ"ז באמת ממך הכל מבחי' עצמות א"ס וכמ"ש באגה"ק הנ"ל שהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין כו', רק שנק' יש מאין

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דמדות שבשכל.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואולי א' מב' תיבות אלו מיותר.

להיותו בבחי' התחדשות דבר כו', וא"כ הרי ההתהוות היא יש מיש (היינו מיש אמיתי ליש הנברא כו' ויש אמיתי אינו בבחי' מציאות נמצא ויש הנברא הוא בבחי' מציאות כו' ועמ"ש בבה"ז ויצא ע"פ זורח השמש כו' ואל מקומו שואף כו') ונק' יש מאין רק מפני שהוא בבחי' התחדשות דבר מלא דבר כו', והאמת כן הוא שההתהוות היא מבחי' עצמות א"ס כו' ומ"מ נק' ג"כ יש מאין לפי שההתהוות היא מאין, דהגם שהוא לבדו בכחו ויכלתו להוות כו' מ"מ ההתהוות הוא מהאור כמ"ש באגה"ק שם, והאור ה"ה בחי' אין להיותו הארה לבד ולא עצם כו' כנודע, וזהו שהבריאה היא יש מאין היינו מן האור כו', והאין יש בו ב' מדרי' הא' אין המקור ליש והב' אין הכלול בעצמותו כו', והענין הוא דהנה ויקרא הוי' הוי' שיש ב' שמות הוי', הוי' דלתתא והוי' דלעילא כו', הוי' בכלל הוא בחי' שם וכמ"ש אני ה' הוא שמי וידוע דשם ואור הוא ענין א' הרי ש' הוי' הוא בחי' אור שזהו בחי' אין כו', ויש בזה ב' מדרי' ש' הוי' דלתתא הוא הוי' ע"ש שמהווה כו', דהנה עצמות א"ס אינו בערך ובגדר העולמות כלל, גם האור והגילויי העצמות אינו בגדר העולמות, דעולמות הן בחי' גבול דכל ש' עולם הוא בחי' גבול ואוא"ס הוא בחי' בל"ג דכמו שהעצם הוא א"ס כמו"כ האור הוא א"ס כו', ויש יתרון בעצמות שאין לו תחלה שזה מעלה גדולה על א"ס כנודע, וממילא מה שעצמות הוא א"ס ה"ז ג"כ באופן אחר דא"ס דעצמות הוא בלי גבול האמיתי דהיינו שלילת הגבול ושלילת הבלי גבול כו' וכמ"ש במ"א, והאור הוא שיש לו תחלה רק אין לו סוף וממילא הא"ס שבאור הוא בחי' תואר דבלי גבול, ואיך שיהי' ה"ה עכ"פ בלי גבול דבזה הוא מעין העצם שהוא בחי' בלי גבול כו', וא"כ הרי אינו בערך העולמות כו', ובכדי שיהי' התהוות העולמות הוצרך להיות הצמצום בהאור שנתעלם לגמרי מכל וכל ונשאר רק נקודה שבאין ערוך לגבי האור הקודם וזהו היר"ד דש' הוי' שהוא בחי' נקודה לבד כו', והדוגמא בזה ידוע עד"מ בהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל הרי עצמות השכל של המשפיע אינו בערך המקבל כלל, ובהכרח שיעלם אור שכלו בעצמו לגמרי ונשאר רק נקודה א' דנקודה זו כוללת כל השכל שיהי' נשפע אל המקבל, והוא רק כנקודה כללית שהיא בחי' נקודה לבד לגבי שכל העצמי של המשפיע ובחי' נקודה כללית לגבי השכל הנשפע שאינו בחי' גילוי אל המקבל וע"כ צ"ל אח"כ התפשטות היינו התגלות הפרטים שבהנקודה, רק שזהו בהמשפיע עדיין היינו כמו ששכל המשפיע מפרט הפרטים של הנקודה שזה עדיין לפ"ע שכלו, וע"כ צ"ל בזה עוד צמצום רק שאינו כמו צמצום שהוא בחי' התעלמות לגמרי וכאן אינו בבחי' התעלמות לגמרי מאחר שזהו בהאור שכל השייך אל המקבל כו' (ובמדרי' עליונות ה"ז ג"כ בבחי' התעלמות רק שאינו בבחי' התעלמות לגמרי כו'), ואח"כ הוא ההמשכה והגילוי אל המקבל שבתחלה בא בבחי' כללות שמשפיע לו כללות השכל ואח"כ משפיע לו השכל בפרטיות וכמו משנה וגמ' שהמשנה היא בבחי' כללית ובגמ' באים הענינים בפרטיות, וזהו בחי' המשכה והתפשטות שזהו השטח הנתפס בהמקבל כו', והדוגמא מזה יובן למעלה בד' אותיות ה' שהיר"ד היא בחי' הנקודה שנשארה אחר הצמצום שהיא רק נקודה א' לגבי

אור הקודם והיא כוללת כל אור ההמשכה השייך אל העולמות, והה"א הוא בחי' התפשטות שהוא בחי' הרוחב בהתגלות הפרטים וכ"ז הוא למעלה עדיין מבחי' גילוי ועז"נ הנסתרות לה' אלקינו דאותיות י"ה הן נסתרות עדיין כו', ואח"כ וי"ו הוא בחי' המשכה וגילוי בבחי' כללות והה"א הוא בחי' התפשטות והיינו בחי' שטח שנתפס בעולמות כו'.

ג) **והנה** ש' הוי' יש בכל העולמות אבי"ע דכל התהוות הוא ע"י ש' הוי' ומאצי' לבי"ע הוא ש' הוי' שבע"ס דאצי' והיוד הוא בחי' חכ' ראשית ההשתל' והיא בחי' נקודה שכוללת כל האצי' כו', ואח"כ הה"א ראשונה בחי' בינה שבה הוא בחי' ציור ההשתל' כו', וכ"ז עדיין בהעלם שז"ע הנסתרות לה' אלקינו וכמא' אלפים שנה קדמה תורה לעולם בחי' חו"ב כו', והוא"ו הוא בחי' ז"א שנק' אלה בחי' גילוי והה"א אחרונה בחי' מל' שזהו בחי' השטח כו', והוא מה שנתפס בעולמות דלמ"ד כלים דמל' נעשים נר"ן לבי"ע כו', וכמו"כ מאוא"ס המאציל אל האצי' הוא ג"כ ע"י ד' אותיות הוי', דהנה והחכ' מאין תמצא שהחכ' היא בחי' יש שנמצאת מבחי' אין דכתר שזהו ג"כ ע"י הד' אותיות צמצום והתפשטות כו', והוא ש' הוי' שיש בכללות המשכת הקו דיר"ד הוא ראשית גילוי הקו וכידוע בהיוד רבתי דועתה יגדל נא שזהו ראשית הקו וכמ"ש במ"א. והה"א הוא מחה"ק דא"ק שהוא בחי' התפשטות הפרטים שעז"א צופה ומביט עד סוף כל הדורות דרי דרי הן הע"ס דעולמות אבי"ע שהכל כלול במחה"ק דא"ק כנודע ומבו' במ"א, והוא"ו הוא ההמשכה והגילוי מבחי' א"ק והן עולמות הא"ס שלמעלה מאצי' שהן בחי' גילוי מא"ק, וע"י הגילוי הזה יכול להיות התהוות האצי' כו' ובפרטיות הוא בחי' כתר דאצי' שזהו המשכה פרטיות השייך לעולם האצי' רק שהוא בבחי' פשיטות עדיין כו', והה"א* הוא בחי' השטח שנתפס באצי' היינו האורות המתלבשים בע"ס דאצי' כו', וגם בחי' השטח הוא בחי' הצנורות פרטיות הנמשכים מהקו שזהו המשכה פרטיות להע"ס דאצי' רק קודם שמתלבש עדיין באצי' ובחי' שטח זה הוא שמתלבש באצי' כו' (ועמ"ש בד"ה ויקח קרח, עטר"ת), וכ"ז הוא בחי' ש' הוי' ע"ש שמהווה שזהו בחי' ש' התואר והפעולה להיות שזהו שפועל פעולת ההתהוות כו', ולהיות שיש בזה קודם שפועל וישפועל ה"ז בחי' שם התואר והפעולה כו', אמנם ש' הוי' שם העצם הוא בחי' גילוי העצמות לא לפעול כ"א בחי' גילוי העצמות והוא אור הכלול בעצמותו דעד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כו', והוא ש' הוי' שברצון דכללות האור הוא בחי' רצון וזהו שמו בגימ' רצון כו', ויש בזה ג"כ ד' אותיות הוי', והענין הוא דאי' בע"ה כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' שזהו באוא"ס שלפני הצמצום כו', ועד"מ אדם הרוצה לעשות דבר כמו לבנות בנין או לצייר ציור הרי תחלה הוא התעוררות הרצון ע"ז, והנה בהרצון יש האופן** באיזה אופן הוא רוצה אם שהוא ברצון בגילוי או בהעלם כו', כי ברצון יש כמה

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: והה"א אחרונה.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: יש השערה.

מדרי' כמשי"ת בסמוך ובכל מדרי' רצון גם בתכלית ההעלם יש בזה בהעלם באיזה אופן הוא הרצון כו', דמאחר דכשבא בהתגלות הוא באופן זה דוקא ולא באופן אחר א"כ גם בהעלם יש אופן הרצון רק שהוא בהעלם שאינו ניכר גם לעצמו כו', וכמו"כ יובן הדוגמא למעלה דכפי אופן שנתהוו העולמות בהתגלות כן הוא גם בהרצון גם בהעלם ביותר בזה האופן כו', והרי התהוות העולמות הוא ע"י ד' אותיות הוי' צמצום והתפשטות כו' וא"כ וגם בהרצון יש ש' הוי' בד' אותיות בחי' צמצום והתפשטות כו', והענין הוא דהנה ידוע שיש ג' מדרי' כלליות בחי' רצון המוחלט ורצון הכללי ורצון הפשוט כו', רצון המוחלט הוא שמוחלט מצד העצם והיינו לא שנתעורר בהרצון ונחלט אצלו כך וכך, כ"א שהוא בעצמות שהחלטה היא מצד העצם כו', ואינו בבחי' המשכה וגילוי מן העצם כלל כו', וכמו רצון האדם בבית עד"מ הוא בעצמות הנפש שאינו בבחי' המשכה כלל מן העצם ויכול להיות שלא יבוא לידי פועל שמפני הענינים שבהתגלות הוא דבר הבלתי אפשרי ואין בו התעוררות הרצון מפני שזהו כמו דבר הנמנע שאינו עולה ברצונו ומחשבתו, ומ"מ ה"ז החלטה עצמיות בנפש שרוצה בבית, ובאדם זהו מפני ששייך לשלימות העצמית דכל אדם שאין לו קרקע אינו אדם והיינו קרקע לבנות עלי' בית כו', ע"כ הוא רצון מוחלט בנפש כו', וכאשר מתעורר ברצון ע"ז ה"ז כמו הוי' חדשה דמתחלה לא הי' שום התעוררות כלל וגם לא המשכה כלל מן העצמות וע"כ התעוררות הזאת היא כהוי' חדשה כו', והנה תחלת ההתעוררות אינו בבחי' גילוי ממש שזהו רק התחלת הגילוי שאינו גילוי עדיין ואין בזה שום התפעלות כלל ומכ"ש שאין בזה שום גילוי באופן הרצון גם לעצמו כו', ואח"כ בא לידי רצון גלוי שהוא בבחי' התפעלות בנפש והוא מרוצת הנפש לזה, ובזה יש השערה באיזה אופן הוא רוצה ואיך להביא הדבר לפועל כו', והדוגמא מזה יובן למעלה דבחי' רצון המוחלט הוא כמו שכלול בעצמות שאינו בבחי' המשכה כלל מן העצמות כו', ובאמת אינו שייך ע"ז שם רצון כלל כי אין בזה שום גילוי ולא שום המשכה כלל כו', וכאשר מתעורר ברצון כבי' בעצמותו ה"ז ע"י הצמצום כבי' בעצמו לבוא לידי רצון כו', וזהו בחי' היו"ד שהיא בחי' נקודה שבא ע"י הצמצום היא בחי' נקודה שבאין ערוך לגבי בחי' רצון המוחלט שאינו בבחי' אור כלל והתעוררות הרצון ה"ז בבחי' אור עכ"פ לעצמו כו', והה"א הוא בחי' טעם כמוס לרצון והיינו בחי' העונג שברצון שזהו בחי' התרחבות כו', והוא הסיבה שבא אח"כ בבחי' רצון גלוי והוא עדיין בבחי' פשיטות דא"ס וזהו בחי' רצון הפשוט כו', וברצון זה הוא בחי' ההשערה ששיער בעצמו בכח כל מה שעתיד לבוא לפועל ואיך שיבוא לידי פועל כו' וזהו בחי' ש' * שברצון בד' אותיות שבו כו', ועמ"ש מכ"ז באורך בד"ה ועשית ח"ש, רנ"ו, וכבר נת' דש' הוי' בכלל היא בחי' אור (ועמ"ש בד"ה הנ"ל דשמו העצמי הכלול בעצמותו הוא ש' הוי' בלא אותיות כו') שהוא בחי' אין כו', הרי שיש בזה ב' מדרי' אין בחי' אין המקור לעולמות ובחי' אין

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ש' הוי'.

הכלול בעצמותו כו' והן הב' שמות הוי' ש' הוי' דלתתא וש' הוי' דלעילא כו', ועפי"ז יובן מה שהברי' נק' יש מאין דההתהוות היא מש' הוי' וכמ"ש יהללו שם הוי' כי הוא צוה ונבראו כו' וזהו ש' הוי' דלתתא, וש' הוי' דלעילא הוא בחי' אין הכלול בעצמותו כו', ועז"א כי אין מחסור ליראיו היינו שהאין מחסור ליראיו שממלא החסרון כו', דהנה התהוות העולמות הוא ע"י חסרון האור וכמשנת"ל דמבחי' הגילוי דאוא"ס לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות כ"א ע"י הצמצום וסילוק האור כו', וז"ע מארת חסר והוא בחי' מייעוט הירח כו' וכמ"ש אתה עשית השמים את חסר ה' דעיקר החסרון הוא בבחי' מל' שנתעלם האור ונשאר רק בחי' מל' שבמל' כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שהמל' נק' יבשה וכמ"ש יקוו המים כו' ותראה היבשה כו', ומחסרון האור שבמל' עי"ז הוא ההעלמות וההסתירים למטה וכמ"ש ונהר יחרב ויבש יחרב בב"ר כו', וכמ"ש בזהר דכד סיהרא חסרת כדין חיוויא בישא אתתקפת כו', דכן הוא ג"כ בנפש דחולשא דנשמתא הי"ז סיבה לתוקפא דגופא דכאשר מאיר גילוי אור הנשמה נעשה חלישת הנה"ב, וכמ"ש בסש"ב דבינוני בשעת התפלה הנה"ב הוא כישו, ויכול להיות כבינוני המתפלל כל היום כו', והגם שזהו רק בהתפשטות הכחות דנה"ב מ"מ הי"ז פועל חלישות בהכחות דנה"ב כו' וכמ"ש במ"א, אבל כאשר אין אור הנשמה מאיר נעשה התגברות החומריות דנה"ב כו', וכמו"כ הוא למעלה דחסרון האור הי"ז סיבה להתגברות העלמות והסתירים כו', אך כאשר נמשך מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום והוי"ע אתה הוא לבדך שזהו במדרי' שלפני הצמצום כמ"ש במ"א, אזי מתמלא החסרון ומאיר גילוי אוא"ס בעולם כו', וזהו כי אין מחסור דבחי' אין הכלול בעצמותו ממלא החסרון כו', ובכדי שתהי' המשכה זו זהו ע"י יראו את ה' בבחי' את הטפל לה' שזהו הביטול דבחי' ד"ע שנת"ל עי"ז הוא המשכת בחי' אין הכלול בעצמותו כו', וזהו דכי אין מחסור הוא כנתנית טעם על יראו את ה' שע"י יראה זאת נמשך בחי' אין הכלול בעצמותו כו', אמנם מ"ש יראו את ה' קדושי שזהו תומ"צ היינו בעשיית המצות בבחי' ביטול כזה כו', דהנה ארז"ל למה קדמה שמע לזה"א"ש בכדי שיקבל עליו עומ"ש ואח"כ יקבל עליו עו"מ שצ"ל עו"מ לאחר קבעומ"ש והיינו שיעשה המצוה רק מצד הציורי, דהנה כאשר מכוון כוונת המצות בהמשכה פרטיות שנמשך ע"י המצוה כמו תפילין ד' מוחין וציצית ל"ב נת"ח אזי עושה את המצוה ברצון ושמחה מפני ההמשכה שע"י המצוה שרוצה בזה כו', אבל אין זה ביטול, ולא זו היא עיקר הכוונה בקיום המצות כ"א לקיים רצונו ית' וכמ"ש הלא שמוע מזבח טוב דבקרבת ה' נראה ונגלה ההמשכה שע"י המצוה והוא האש שהי' יורד מלמעלה ואוכל את הקרבן כו', וזהו שא' בקרבנות נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני והלא בכל המצות נח"ר לפניו ית' ולמה בקרבנות דוקא ריח נחוח נח"ר לפני כו', וזהו מפני שבקרבת ה' נראה בגילוי את גילוי הרצון שע"י מצוה זו כו', ואו' הלא שמוע מזבח טוב דעיקר עשיית המצות הוא גם שאינו יודע מה שנמשך עי"ז ולא לזה הוא מכוון כ"א מפני שנצטוו לעשות משו"ז הוא עושה, ועי"ז ממשיכים בחי' האין הכלול בעצמותו להיות גילוי

אוא"ס בעולם כו', וזהו מצוה ל' ציווי ול' צוותא וחבור דעשיית המצוה צ"ל מצד הציווי ועי"ז הוא הצוותא וחבור דאוא"ס בעולמות שהרי מובדל בערך מהעולמות כנ"ל, ועי" הציווי נעשה ההתחברות להיות גילוי אוא"ס בעולם כו', וזהו ג"כ ב' הפי' בצו ל' ציווי ול' צוותא שע"י הציווי הוא הצוותא וחבור כו', ולכן נא' גבי קרבנות צו את בני דקרבן הוא ל' קירוב והיינו קירוב אותו ית' להיות גילוי אוא"ס בעולם, ולהיות דבקרבנות הי' נראה זאת בגילוי כנ"ל ועי"ז בקרבנות צו דמ"מ יהי' עשיית מצות הקרבנות לא בשביל הגילוי כ"א בשביל הציווי ועי"ז דוקא הוא הצוותא וחבור כו'.

ד) **ומעתה** צ"ל משארז"ל כ"מ שנא' צו הוא מיד ולדורות דלכאו' למה בקרבנות הלא בכל המצות הוא כן כנ"ל, והענין הוא דהנה כתי' והמה כאדם עברו ברית וא' במד"ר בפתיחתא דאיכה כאדה"ר אמר הקב"ה אדה"ר הכנסתיו לג"ע כמ"ש וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה וציויתיו ויצו ה' אלקים את האדם, ועבר על ציווי המן העץ אשר צויתך ודנתיו בגירושין ובשילוחין כך ישראל הכנסתים לא"י כמ"ש ואביא אתכם אל ארץ הכרמל וציויתם צו את בני ועברו על ציווי כו', ומאחר שעברו על ציווי יש לחשוב שנפסק ח"ו ההתחברות דאוא"ס עם נש"י דהיינו ההתחברות דאוא"ס עם העולם, שהרי הצוותא וחבור היא ע"י הציווי כנ"ל, וכאשר עברו על הציווי סד"א שנפסק ח"ו הצוותא, עז"א מיד ולדורות שגם שעברו על הציווי מ"מ יש התחברות גם לדורות ע"י התפלה שהיא במקום הקרבנות ועוד אמרז"ל גדולה תפלה יותר מהקרבנות, ומצינו יתרון מעלה בתפלה על הקרבנות דאמרז"ל אסור לאכול קודם התפלה שנא' לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם, וקרבנות נק' בשם אכילה וכמ"ש את קרבני לחמי לאשי וכתי' אכלתי יערי עם דבשי ואי' בזהר אכלתי יערי זה עולה שכולה כליל ודבשי הוא האמורים שיתיי ייני אלו הנסכים כו', ומאחר שהתפלה היא במקום הקרבנות מפני מה אסור לאכול קודם התפלה הרי מובן מזה שיש בתפלה יתרון מעלה על הקרבנות כו', והענין הוא דהנה בקרבנות נא' ש' הוי' וכמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן לה' ולא מצינו גבי קרבנות א' משארי השמות רק ש' הוי', והגם דכתי' זבחי אלקים רוח נשברה זהו רוח נשברה של האדם דלב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, אבל בקרבן הבהמה נא' רק ש' הוי' וההפרש בין שם הוי' לשארי השמות ידוע דש' הוי' הוא האור ושארי השמות הן בכלים ולכן ש' הוי' הוא שם העצם דהאור הוא גילוי מן העצם כנודע, ושארי שמות הן כינויים להיותם בבחי' הכלים דו' השמות שאינן נמחקין הן בז' המדות דהיינו בכלי המדות ש' אל בחדסד וש' אלקי' בגבו' כו' וענין הקרבן שהיא בחי' קירוב היינו להמשיך בחי' האור שיתלבש בהכלים, שהאור מצ"ע הוא לאו מכא"מ ועי" הקרבנות נעשה התחברות האור עם הכלים כו' וזהו קרבן להוי' להמשיך בחי' האור שיתלבש בהכלים כו', וזהו שהקרבנות נק' לחם וכמ"ש את קרבני לחמי לאשי דפעולת הלחם הוא שמחבר חיות הנפש עם הגוף דבהעדר האכילה נחלש כחו וגם יוכל להיות סילוק הנפש מהגוף ועי" הלחם מתחבר הנפש עם הגוף וגם מתוסף חיות כו', והיינו מפני שהנפש היא חיות רוחני

שאינו בערך חומר הגוף כלל, דגם חומר היותר דק שבגוף כמו חומר המוח אינו בערך רוחניות הנפש כלל, וע"כ צ"ל ממוצע לחבר אותם והוא המאכל שזהו הממוצע שמחבר חיות הנפש עם הגוף וכמ"ש חמרא וריחא פקחין עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי שע"י האכילה נעשה צלילת הדעת כו' וכמ"ש בזה בלק"ת בד"ה ראשי המטות ובכ"ד, וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה דאי' במא' דפתח אלי' אתה הוא דאפיקת עשר תיקונין לאנהגא בהון עלמין כו' וכמה גופין תקינת לון כו' חסד דרועא ימינא גבו' דרועא שמאלא כו' חכ' מוחא כו' וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא כו' דהיינו האור שמתלבש בהכלים כו', שהכלים אינם כערך האור דהגם שהכלים הן ג"כ אלקות ממש וגם ע"ז א' בס"י מדתן עשר שאין להם סוף כמ"ש במ"א, מ"מ הן באין ערוך לגבי האור דלאו מכא"מ כלל כו', וע"ז הו"ע הקרבנות להיות התחברות האור עם הכלים כו' וזהו לחמי לאשי ל' איש כמ"ש ה' איש מלחמה איש הוא בחי' המדות ולחמי לאשי הוא להיות התלבשות ש' הוי' בחי' האור בהמדות שזהו בחי' ציור אדה"ע כו', ובכדי שתהי' התחברות זאת זהו ג"כ ע"י כח עליון וכמא' אתה הוא דקשיר לון ומיחד לון דקאי על אוא"ס כו', וזהו שנעשה ע"י הקרבנות כו', והנה התחברות זאת נעשה ג"כ ע"י התפלה וכמ"ש ברוך אתה הוי' דהיינו המשכת ש' הוי' בכלים דאצי' כו', וזהו ואני תפלה אני בחי' מל' ותפלה היא ל' התחברות מל' התופל כלי חרס. ואני תפלה הוא המשכת והתחברות אוא"ס בבחי' מל' וכמ"ש ואולם חי אני חי הוא בחי' חי העולמים בחי' האור, וחי אני הוא המשכת בחי' חי העולמים בבחי' מל' (ועמ"ש בלק"ת ד"ה שוש איש בענין ואמרתם כה לחי כו') והוא ע"י התפלה דע"י ח"י ברכאין דצלותא הוא ההמשכה וההתחברות כו', ועוד התפלה למעלה מקרבנות דכתי' ותתפלל חנה על הוי' למעלה מש' הוי', דבקרבת ההמשכה היא מש' הוי' דהיינו בחי' האור השייך עכ"פ אל הכלים כו', וע"י תפלה ההמשכה היא מבחי' אין העצמי בחי' האין הכלול בעצמותו כו', והוא מפני שהתפלה היא הקרבה דנה"ב אדם כי יקריב מכם קרבן ההקרבה מכם כו', דגם בקרבנות הי' כוונה הזאת דהקרבת הנה"ב כמ"ש במ"א, אך בתפלה היא ההקרבה ממש דנה"ב שזו היא כל הכוונה דתפלה לעשות הביטול בנה"ב כו', ולכן הי' מגיע בבחי' עצמות אוא"ס כו' רק החילוק בין תפלה לקרבנות הוא דבקרבת הי' ההמשכה ע"י המדות שז"ע לחמי לאשי כנ"ל וע"כ הי' הגילוי למטה, ובתפלה ההמשכה במל' היא שלא ע"י המדות שז"ע ונהר יחרב כו' שאינו נמשך דרך המדות דבגלותא קוב"ה סליק לעילא ולעילא וע"כ ההמשכה היא בהעלם כו', ועצם ההמשכה היא מדרי' עליונה יותר רק שהיא בהעלם כו' (עמ"ש בתו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו), וי"ל שע"י התורה שאחר התפלה הוא גילוי האור, דתורה היא בחי' חכ' ראשית השתל' ומצות הן בבחי' מדות כו' וע"כ ע"י התורה שאחר התפלה וקיום המצות כל היום י"ל שע"י נמשך בחי' הגילוי כו', וזהו צו מיד ולדורות דגם בזה"ג יש ההתחברות ע"י התפלה שהרי עכ"פ ההמשכה ישנה גם עכשיו ומבחי' עצמות אוא"ס בחי' האין העצמי כו' וגם שע"י תומ"צ הוא שמאיר בגילוי כו', והנה בקרבנות הי' הקרבת חלב

ודם חיזור וסומק חו"ג דבכדי שיהי' קרבני לחמי לאשי ההמשכה במדות צ"ל תחלה העלאת המדות לאוא"ס דלאו מכא"מ ויהי' אח"כ ההמשכה מבחי' אוא"ס דלאו מכא"מ במדות כו', וע"י הקרבת חלב ודם הוא העלי' דמדות וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבו' דמדת גדולה וגבו' טפל ובטל לך ועי"ז הוא המשכת אוא"ס במדות שזהו ג"כ ענין לך ה' הגדולה דבחי' לך ה' יומשך ויתלבש בבחי' הגדולה כו', וכמו"כ הוא בתפלה שבמקום צ"ל* הקרבת חלב ודם, חלב היא בחי' תענוג והיינו לבטל כל התענוגים גשמיים ויתענג על ה' שזה יהי' כל התענוג שלו בעניני אלקות כו', ודם הוא רתיחות הדמים ורשפי אש שיהי' בחי' אהבה ברשפי אש לאלקות כו', וע"י שמקריב חלבו ודמו בתפלה עי"ז ממשיך בחי' אין העצמי כו', וזהו צו את בני"ת תכלית הכוונה היא להיות בחי' צוותא וחיבור דאוא"ס בעולמות כי ההתהוות היא ע"י חסרון האור, וצ"ל ההתחברות שז"ע כי אין מחסור ליריאיו דבחי' אין העצמי ממלא החסרון, והוא ע"י יראו את ה' קדושיו קיום המצות בבחי' ציווי כו', ובזה"ג דעבר על ציווי מ"מ יש ההתחברות ע"י התפלה, וזהו צו מיד ולדורות גבי קרבנות, דבשאר מצות ודאי הוא שנעשה ההתחברות, אמנם גם בקרבנות שהן רק בבהמ"ק ומשחרב בהמ"ק לא יש קרבנות וסד"א שח"ו יפסק ההתחברות ע"כ או' גבי קרבנות צו מיד ולדורות שגם עכשיו ע"י התפלה הוא ההתחברות דאוא"ס עם נש"י כו'.

בס"ד ש"פ מטו"מ, עטר"ת.

וידבר משה אל ראשי המטות לבני' לאמר זה הדבר כו' איש כי ידור נדר לה' כו' וצ"ל מה"ע הנדרים שאוסר ע"ע דבר המותר דאי' בירושלמי פ"ט דנדרים לא דיין במה שאסרה תורה אלא שאתה מבקש לאסור דברים אחרים, וא"כ מה מעלת הנדרים מה שאוסר ע"ע דבר המותר, גם צ"ל משארז"ל בנדרים די"ד איש כי ידור נדר עד שיידור בדבר הנדור לאפוקי כשמתפיס בדבר האסור כמו ככר זו עלי כנבלה לא אמר כלום, דנבלה הרי אסרה התורה והככר אינו נבלה, אלא צריך להתפיס בדבר הנדור שאו' ככר זו עלי כקרבן שהקרבן אוסר להדיוט בדבור פיו כמו"כ הככר נאסר עליו בדבור פיו, וצ"ל איך שיש בכח הדבור לאסור דבר המותר, ואינו דומה לקרבן שנעשה הקדש ע"י שמקדיש אותו בפיו שאו' ה"ז עולה נעשה הקדש לגבוה, אבל בנדרים אינו נעשה הקדש לגבוה כ"א שנעשה איסור עליו איך יהי' זאת ע"י מאחר שעצם הדבר הוא מותר, וגם בקרבנות צ"ל איך נעשה הקדש בדבור פיו וביותר א"מ בנדרים דצ"ל למה צריכים שיאמר דוקא בדבור ואיך הוא בכח הדבור להקדיש ולאסור כו', ואם בדבור אוסר

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שבמקום קרבנות שצ"ל.

הדבר איך החכם מתיר את הנדר, וג"כ בדבור דוקא שצריך שיאמר מותר לך, ולהבין כ"ז צ"ל תחלה שרש ענין היתר ואיסור, הנה היתר הוא מק"נ דזהו סיבת ישות וחומריות הדבר מפני הלובושים דנוגה, דהגם שהכח האלקי מהוה מאין ליש, מ"מ חומריות הדבר הוא מפני שהכח האלקי מתלבש באותיות דנוגה כו' ועמ"ש בהבי' דמטות בלק"ת (ועמ"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים ובמ"א בענין ויתפרו עלי תאנה כו'), והאיסור הוא מגקה"ט, דגקה"ט אין בהם טוב כלל, וק"נ מעורב טו"ר, והוא ממוצע בין עולמות דקדושה ובין גקה"ט, דגקה"ט א"א להם לקבל מהקדושה כ"א ע"י אמצעית ק"נ, והענין הוא דהנה את זה לעומת זה עשה אלקים דכמו שיש ד' עולמות אבי"ע בקדושה כמו"כ יש אבי"ע בקליפה, ולהיות שהקלי' היא לעומת ומנגד אל הקדושה לכן בקלי' הוא היפך הקדושה, דהנה בקדושה הרי במדרי' עליונה יותר הוא תוקף הקדושה ותוקף האור ביותר, וכל מה שיורד ומשתלשל מתמעט האור, שהרי באצי' מאיר גילוי אוא"ס דהארת הקו הנמשך מאוא"ס מאיר באצי' בגילוי ואיהו וחיהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו', ובעולם הברי' מתמעט האור ביותר מפני הפרסא המפסקת בין אצי' לברי' שנפסק הארת הקו ואינו מאיר בברי' וע"כ בריאה באין ערוך לגבי אצי' כו', וביצי' מתמעט האור יותר דבברי' מ"מ מאיר הארת אור האצי', דלהיות שזהו יש הראשון שנברא מהאין האלקי בחי' מל' דאצי' מאיר שם גילוי האין כו' והוא רק מציאות האלקות לא בחי' מהות האור, ומ"מ בחי' המציאות הוא בגילוי שם כו', וכידוע דברי' הו"ע לבושי שבת שהן לבושי קדש, דעולמו' ב"ע בכלל הן בחי' לבושים וכמא' לבושי תקינת לון כו' וברי' היא בחי' לבושי קדש כי זהו לבוש אל האצי' כו', משא"כ יצי' היא בחי' חול כו' (מפני ששם מתחיל עה"ד טו"ר כו') ובעשי' מתמעט האור ביותר כו', וכן במספר האורות הרי באצי' מאירים כל הע"ס ובברי' רק מבינה ולמטה וכמא' אימא עילאה מקננא בכורסי', ובחי' חכ' היא בהעלם בריאה כו', וביצי' שית ספירין מקננא ביצי' וג"ר הן בהעלם, ובעשי' רק בחי' מל' וכל הט"ס הן בהעלם כו', הרי שהאור מתמעט ממדרי' למדרי', וכן בש' הוי' שכולל הד' עולמות אבי"ע יו"ד באצי' ה' בברי' וא"ו ביצי' וה' אחרונה בעשי' כו', ובקלי' הוא להיפך דבמדרי' העליונות אור הקלי' הוא במיעוט ובחלישות וכל מה שיורד יותר מתגבר אור הקלי' עד שתכלית תוקף הקלי' הוא בעשי' דקלי' וכערך תוקף האור דאצי' דקדושה על עשי' דקדושה כן הוא תוקף העשי' דקלי' על אצי' דקלי' כו', וכן במספר האורות הנה באצי' דקלי' רק ז"ת דקלי' ובברי' מתוסף חו"ב דקלי' והן עמון ומואב שהן חו"ב דקלי', וביצי' מתוסף בחי' כתר דקלי' אנת הוא רישא דדהבא כו', ובעשי' דקלי' מתוסף גם בחי' עתיק דקלי' כו', וסיבת הדבר הוא מפני שקדושה זהו בחי' גילוי אוא"ס ב"ה ויסוד ועיקר הקדושה הוא בחי' אין וביטול, וע"כ כל שבבחי' קירוב יותר אל העצמות הוא בחי' גילוי יותר ושם הוא בחי' אין וביטול יותר, וכל מה שמתרחק יותר מתמעט האור והגילוי וממילא אינו בבחי' אין וביטול כ"כ כו', משא"כ הסט"א הרי הפרידן מאחדותו ית' ויסוד ועיקר הסט"א הוא ישות ומורגש וכמ"ש ראית איש חכם בעיניו כו' וא"כ במדרי' העליונות שבקירוב עכ"פ

אל הקדושה אין הישות כ"כ שאינו ניכר עדיין וכמו ראו מה שהוא בבחי' מה וביטול רק שהוא בבחי' ראו מה שמרגיש את הביטול כו' וכל שמתרחק יותר מהקדושה נעשה הישות ביותר כו', וזהו דבאצ"י דקל"י הוא רק ז"ת שזהו נגד ז' מלכין קדמאין דתהו דפחות מזה א"א להיות, וזהו דע' פרי החג מתחילין מן י"ג עד שבעה ולא יש פחות מז' שהן זמל"ק כו' ובברי' דקל"י מתוסף חו"ב כו', וז"ע ק"ג וגקה"ט דגקה"ט הן ביי"ע דקל"י וק"ג בחי' אצ"י דקל"י שבבחי' דקות עדיין כו', והנה כשם דאצ"י דקדושה הוא בחי' ממוצע בין אוא"ס ובין עולמות הנבראים שהן באין ערוך לגבי אוא"ס וכל ההמשכות והגילויים הם מעצמות אוא"ס רק שהוא ע"י אמצעית אצ"י כו', כן להבדיל הבדלות אין קץ אצ"י דקל"י הוא ממוצע בין הקדושה לגקה"ט, וכל ממוצע צ"ל כלול מב' המדרג' דבאצ"י דקדושה זהו בחי' האורות והכלים דע"ס וכמ"ש במ"א, ובקל"י זהו בחי' טו"ר שבנוגה שבזה הוא בבחי' ממוצע כו', והרמ"ז כ' דק"ג הוא בחי' כתר דקל"י וכתר הוא הממוצע בין העליון והתחתון כו', והכל הוא ענין א', ובקדושה יש דעות אם הכתר נמנה במנין הספי' דעשר ולא תשע ולא אחד עשר, ובסט"א הרי"א כתרין לכן הכתר נמנה עמהם והוא בחי' ממוצע כו' (ובהגהות לד"ה ראה ריח בני מבואר דהיי"א כתרין הכל הוא בחי' נוגה כו'), וזהו דגבי ערלה כתי' שלש שנים יהיו ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית יהי' כל פריו קדש הילולים כו', דהג' שנים הן נגד גקה"ט שהן רע גמור לכן לא יאכל ושנה הרביעית היא נגד ק"ג, ומועיל בהם פדיון שיכול להיות נכלל בקדושה, דק"ג מצד הטוב שבו נכלל לפעמים בקדושה ומצד הרע שבו נכלל לפעמים בגקה"ט כו', וכל הדברים המותרים שרשם מק"ג ולכן הן מעורבין טו"ר, שזה ניכר בפעולת הדבר וכמו המאכל שאוכל האדם יש בו שני ענינים הפכים, דכאשר אוכל המאכל בכוונה לש"ש שילמוד ויתפלל בכח האכילה ההיא מתוסף לו חיות עיי"ז וכמא' עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי ובעירובין אי' דר"ג** עד דלא שתינא רביעית חמרא לא צלינא דעתאי, ורבא א' חמרא וריחא פקחין הרי שע"י בשר ויין מתוסף בו אור כו', והיינו מפני ששרש המאכל הוא גבוה מאד וכמא' אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה כו' וגבוה מעל גבוה שומר עד שרשן בתהו שקדום לתיקון, ולכן כשאוכל את המאכל בכוונה לש"ש ה"ה מברר את הטוב שבו ומעלה אותו לשרשו בבחי' התהו ומתוסף לו עיי"ז תוס' אור בקדושה כו', דכמו שבגשמיות המאכל מחי' את האדם, כמ"כ ברוחניות מתוסף לו אור ע"י בירור המאכל, והוא בבחי' תוספות אור לא כמו בגשמיות מה שהמאכל מחי' הוא רק חידוש הישנות בלבד, והחיות שנתוסף ע"י הבירור הוא בבחי' תוס' אור שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו', וי"ל שזהו שכ' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' כו' שיש ב' בחי' חיות חיות הלחם והחיות דמוצא פי ה' שהרי

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הרי יש.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דר"ג א'.

אינו אומר לא על הלחם יחי' כ"א על כל מוצא כו' רק או' לא על הלחם לבדו יחי' כו', והיינו דחיות הלחם הוא בבחי' חידוש הישנות והחיות שע"י המוצא פי ה' דהיינו הניצוץ המתברר הוא בבחי' תוספות אור כו', וז"ע מה שבקרבות יש ג"כ בחי' ריח שהרי הקרבות הן בחי' לחם וכמ"ש את קרבני לחמי כו', וה"ה ג"כ בחי' ריח ניחוח לה' כו', רק שזהו בחי' ריח שבמאכל ולא כמו הקטורת שהיא ריח הבושם כו', והיינו דריח הקטורת הוא ריח שאין הגוף נהנה ממנו כלל רק הנשמה והוא המשכת גילוי אור חדש ממש, וריח הקרבות הוא ריח המאכל שגם הגוף נהנה והיינו שזהו מבחי' העלם של הגילוי ומ"מ הוא גילוי ההעלם ממש לא רק הגילוי מההעלם שז"ע חידוש הישנות כ"א גילוי ההעלם כו', והענין הוא דתהו ותיקון שניהם הם בבחי' השתל' והוא בחי' העלם וגילוי דתיקון הוא בחי' גילוי ותהו בחי' העלם כו' והוא כענין בחי' סוכ"ע וממכ"ע (וכידוע שכתר נק' תהו כמ"ש בע"ח וכמ"ש בהבי' דקחו מאתכם תרומה בהוספות דתו"א) והו"ע עיגולים ויושר כו', וזהו שע"י הברור נמשך בחי' אורות דתהו דהיינו בחי' ההעלם שזהו בחי' תוספת אור כו' וזהו מצד הטוב שבנוגה שנכלל בקדושה כו', ולהיפך כאשר אוכל את מאכל למלאות תאות נפשו אזי מצד הרע שבו ה"ה יורד ונכלל בגקוה"ט וכמא' מליא כריסו זינא בישא וכמ"ש וישמן ישורון ויבעט, שמנת עבית כשית בשי"ן שמאלית כאלו נא' בסמ"ך כסית שמכסה ומעלים ומסתיר על אור ה' וקדושתו והו"ע ערלת הלב כו', וכדאי' במד"ר ע"פ כבד לב פרעה שנעשה לבו ככבד, דחצר הכבד מפסיק בין איברי הנשימה ואיברי המזון דאיברי הנשימה הן בבחי' דקות ואיברי המזון הן בגסות כו' וכבד לב הוא שהלב מתגשם ונעשה ככבד שלמטה מהפרסא כו', וזהו דור תהפוכות כו' לא אמון במ אמון הוא ל' חוזק וכמו ותקעתי יתד במקום נאמן ותהפוכות הוא ההיפך מזה שמשנתנה ומתהפך וכמ"ש הפכפך דרך איש וזר (משלי כ"א ח') הפכפך הוא נוגה שנק' להט החרב המתהפכת שמתהפך פעמים לקדושה ופעמים להיפך כו', וע"ז נצטוינו והתקדשתם והייתם קדושים וכמארוז"ל קדש עצמך במותר לך קדש הוא בחי' חכ' והוא להמשיך בחי' חכ' במותר לך להיות הברור דטו"ר כו', והוא בחי' חכ' דתורה וכמארוז"ל באבות שלשה שאכלו על שולחן א' ולא אמרו עליו ד"ת כאלו אכלו זבחי מתים כו' אבל שלשה שאכלו על שולחן א' ואמרו עליו ד"ת כאלו אכלו משולחנו של מקום כו' והיינו שע"י התורה נעשה הברור של הדברים המותרים להיות עולה ונכלל בקדושה כו'.

ב) ומעתה צ"ל שרש ענין הנדרים שאוסר על עצמו דבר המותר, דהנה אי' במשנה דאבות נדרים סיג לפרישות וכ' המדרש שמואל דפרישות הוא מילי דחסדותא ופי' מילי דחסדותא דהנה אי' בשעה"ק להרח"ו ז"ל דמעלת החסיד הוא למעלה ממעלת הצדיק וכדאי' בגמ' דברכות על המשנה חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים דאמרינן בגמ' דכמוכים* שוהים שעה א' אחר התפילה, ואמרינן שם ומאחר ששוהים

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ואמרינן בגמ' דכמו כו'.

ט' שעות בתפילתם (בג' תפלות, רש"י) תורתם איך משתמרת ומלאכתן איך נעשית* מתוך שחסידים המה תורתם משתמרת ומלאכתם מתברכת, ומזה מובן מעלת החסיד על מעלת הצדיק שהרי צדיק הוא העוסק בתומ"צ וחסידים תורתם משתמרת ממילא כו'. והענין הוא דצדיק בינוני ורשע הן נגד ג' עולמות ב"ע, רשע נגד העשי' כמ"ש בפע"ח שער חה"פ בכונת הד' בנים דחכם באצי' ורשע בעשי' דעשי' רובו רע ומיעוטו טוב והרע מעורב בהטוב, והיינו בלבושי העשי' דע"ס דעשי' לא יש בהם שום תערובות רע ח"ו והן כולו טוב, רק בלבושים דעשי' רובו רע ומיעוטו טוב ומעורב הרע בהטוב, וזהו רשע שרובו רע, ובינוני נגד היצי' שמחצה טוב ומחצה רע, וצדיק נגד הבריאה שרובו טוב ומיעוטו רע והרע אינו מעורב בהטוב כ"א מובדלים זמ"ז, והגם דבשש"ב אי' דצדיק הוא שאין בו רע כלל, הנה כפי דאי' בגמ' הוא שרוב זכיות היינו רובו טוב הוא צדיק, וחסיד נגד האצי' דלא יגורך רע שאין בו רע כלל כו', וזה ע"פ פשוט וע"פ דרך החסידות ההפרש בין צדיק וחסיד הוא ע"פ הידוע בענין ב' בחי' מס"נ שבק"ש למס"נ באחד ובכל נפשך אפי' נוטל את נפשך שהן בחי' שכינתא עילאה ושכינתא תתאה בחי' כלה עילאה וכלה תתאה, כלה הוא ל' כליון ובחי' כלה עילאה הו"ע כלה שארי ולבבי אשתצי גושמא, והיינו בהתבוננות איך שכולא קמי' כל"ח שהעולמות בטלים ומיוחדים בתכלית באוא"ס ב"ה, ומה שנראה העולם ליש ודבר זהו ע"י ריבוי צמצומים והעלמות והסתרים, שהרי קודם הצמצום לא הי' שום מציאות כלל הגם דשיעור בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל מ"מ הרי לא הי' שום מציאות כלל, רק ע"י הצמצום הוא שנתחדש ענין המציאות כו', וכאשר לגבי אוא"ס ב"ה אין הצמצום מעלים ומסתיר כלל ומאיר לאחר הצמצום בגילוי ממש כמו לפני הצמצום ממילא מובן שאין העולמות בבחי' מציאות כלל כו' וכמ"ש במ"א כ"ז באורך וכאשר יעמיק דעתו בזה היטיב ויונה אצלו בטוב אזי כלה שארי ולבבי אשתצי גושמא שמתבטלים כל רצונותיו להענינים שבעולם והוא בבחי' רצון א' לה' לבדו בבחי' רצוא וכליון להיכלל בעצמות אוא"ס ב"ה, אך לא כל אדם זוכה למדרי' זו ורק אנשי יריחו היו כורכין את שמע שהיו בבחי' ריח והיינו בחי' גילוי אור הנשמה והי' בהם בחי' ביטול זה, אבל לא הכל יכולים לבוא לביטול זה, וע"כ תקנו לומר בשכמל"ז דועד בחילופי אתון אחד, והיינו שהעולם הוא במציאות אך הרי יש כח אלקי המהווה ומחי' את העולם וא"כ צ"ל ביטול היש לאין כו' וזהו אל דעות ה' ב' דעות ד"ע וד"ת ד"ע הוא שלמעלה יש ולמטה אין דכולא קמי' כל"ח כו', וד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין והוא האין האלקי המהווה את היש וצ"ל ביטול היש לאין כו', ומבשרי אחזה אלוך' וכמו שהאדם מרגיש בעצמו שיש בו חיות המחי' אותו ושהגוף בטל אל הנפש ועי"ז הוא חי מהנפש שהרי כשאינו בטל וכמו כשיש איזה קלקול אינו חי מהנפש כו', כמו"כ העולם באמת בטל אל החיות האלקי והו"ע יחוט' להיות ביטול היש לאין כו', וזהו ההפרש שבין צדיק לחסיד דצדיק

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: נעשית, אלא.

הוא בעולם הברי' ושם הוא הביטול דיחוי' דברי' הוא שנברא מאין ליש והביטול הוא ביטול היש לאין כו', וחסיד בחי' אצי' דבכללות האצי' הוא הביטול דיחוי' דכולא קמי' כלא חשיב כו', וז"ש וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך דאהרן הוא בחי' איש חסיד, דהנה נודע ההפרש בין אהבה דאברהם ואהבה דאהרן דאהבה דאברהם הוא בחי' אה"ע ואהבה דאהרן בחי' אה"ר, אה"ע היא האהבה הבאה מהתבוננות העולם איך שועולמות אין מספר שנתהוו עולמות עד אין שיעור, ובכל עולם יש פרטים עד אין שיעור, ואתה מחי' את כולם, המחפש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב שבכל עת ובכ"ר מתחדש מאין ליש שמהתבוננות זאת בגדולת ה' בהתהוות ובד"כ בהאלקות המתלבש בעולמות מתעורר ברצון לאלקות כו', ועז"נ נפשי איויתיך בלילה לילה הוא בחי' חשך, והיינו שהארה המקור על עולמות היא בחי' חשך וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים בחי' העלם כו' וכמ"ש במ"א, והיא האהבה מהתבוננות בבחי' חשך כו', וגם שבוזה הוא בחי' העלמות והסתירים שמעלים על האור והאהבה היא להיות גילוי האור כו', אמנם אה"ר היא מבחי' עצמות אוא"ס והיא ההתבוננות בבחי' ההפלאה והרוממות דאוא"ס ב"ה שעי"ז הוא האה"ר בתוקף הרצוא בבחי' אהבה הבלתי מוגבלת כו', וזהו מדרי' אהרן דעש"ז נק' איש חסיד כו' וכמו במדרי' הביטול בחי' יחוי' הוא ד"ת דעולמות והוא בחי' ביטול היש, וד"ע היא דיעה העליונה ובבחי' ביטול במציאות כו', וכמו"כ באהבה זהו בחי' אה"ע האהבה שמצד* שהיא האהבה שע"פ טו"ד, ואה"ר היא האהבה שמצד עצמות אוא"ס כו', וכידוע דבאהבה שע"פ טו"ד הוא שיש מקום גם לרצון אחר ואה"ר הוא שאין מקום לרצון אחר כלל רק רצון א' לה' לבדו כו' והיינו ב' בחי' ביטול הנ"ל, וזהו מעלת ומדרי' החסיד שהוא הביטול דיחוי' ובחי' אה"ר כו'.

ג) וזהו נדרים סיג לפרישות מילי דחסידותא, דהנה נת"ל דדברים המותרים הן מק"נ המעורב טו"ר וצ"ל קדש עצמך במותר לך שיהי' הבירור כנ"ל, והרי הבירור הו"ע ביטול היש לאין, וכידוע דהבירור דמלמטלמ"ע אין זה שנכלל באלקות ממש כ"א בחי' ביטול היש בלבד כו', וזה שייך במדרי' דבי"ע ששם הוא בחי' ביטול היש לאין כנ"ל כמו"כ שייך שם ענין הבירורים כו' וזהו שא' בירושלמי לא דייך במה שאסרה תורה אלא שאתה מבקש לאסור דברים אחרים, והיינו שע"פ התורה כמו שהיא בבריאה אסור רק דבר האסור, אבל דברים המותרים צ"ל בירורים לברר הטוב כו', אמנם במעלת ומדרי' החסיד שהו"ע ביטול דיחוי' צ"ל פרישות גם מדברים המותרים, דבכדי להיות בבחי' רצוא דאה"ר ובבחי' ביטול גם הבירורים דדברי' המותרים שזהו ביטול היש ה"ז מבלבל ומונע ומעכב מלבוא לביטול זה כו', וע"ד ר"ז צם מאה תעניתא בכדי לישכח תלמוד בבלי משום דאין תורה כתורת א"י שההשגה דתלמוד בבלי מבלבל לזה, וכמו"כ ביטול היש מבלבל ומונע ומעכב בחי' ביטול האמיתי כו', וזהו דבמילי דחסידותא מעלת ומדרי' החסיד צ"ל פרישות גם מדברים המותרים, ואין הכוונה כמו שהן מעורבים טו"ר אלא שגם

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שמצד העולם.

מהבירור הזה צ"ל פרישות מפני שגם זה מונע כו', ודוגמא לזה הוא כמו במשה שאמר מאין לי בשר, והיינו מפני שמשה הי' בחי' ונחנו מה בחי' ביטול בעצם הי' בשר גם לאחר הבירור מסתיר על מדרגתו, דבשר לאחר הבירור הוא בחי' אהבה ברשפי אש ולגבי בחי' ביטול האמיתי ה"ז מסתיר כו', וע"ד מ"ש ומל ה' אלקיך את לבבך דהיינו ההעברה גם בחי' האהבה שע"פ טו"ד כו', דמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם היינו העברת בחי' ההסתור שמצד הגוף ונה"ב שזהו ע"י האהבה ע"פ טו"ד, ומ"ש ומל ה"א את לבבך הוא גילוי בחי' פנימיות הלב שלגבי מדרי* גם האהבה היא כערלה המסתרת וצ"ל העברה שעז"א ומל ה"א כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ לגבי מדרי' משה הנה בחי' בשר לאחר הבירור שהו"ע האהבה ברשפי אש הי' מסתיר כו' (ועמ"ש במ"א על מאה"ז ע"פ ויאבק איש עמו) וכמו"כ הו"ע הנדרים דלגבי מעלת החסיד ה"ז מסתיר וע"כ נודר ופורש מזה כו', וזהו דבעש"ת צריכים להתנהג בפרישות דבעש"ת הוא גילוי בחי' המלך הקדוש וכמ"ש אל מלך יושב על כסא רחמים מתנהג בחסידות, וע"כ צ"ל למטה ההנהגה בחסידות כו', והרי למלאות תאות נפשו אינו צריך להיות בשום זמן דגם כל השנה צ"ל בכוונה לש"ש, וא"כ ענין הפרישות בעש"ת הוא גם באופן כזה, והיינו משום דמתנהג בחסידות בחי' רוב חסד צ"ל למטה ג"כ חסידות ופרישות כו', וכמו"כ הוא בענין הנדרים שהו"ע הפרישות גם מהבירור דדברים המותרים כו', וזהו מעלת הנדרים להיות שזהו מעלת ומדרי' החסיד שבזה צ"ל פרישות גם מדברים המותרים כו'.

ד) אך הנה נדרים ה"ז בחי' שמאל דוחה שהרי הדבר המותר אינו מתברר רק נדחה כו', אמנם חכם המתיר את הנדר הו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא שגם הדבר הנדור נכלל בקדושה והו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא שגם הרע דנוגה נהפך לטוב כו', ודוגמא לזה הוא כמו באכילה דשבת שמצוה לענגו באכוש"ש שהעונג הוא מצוה, הרי גם שמתענג בהמאכל אין מזה יניקת החיצונים, דששת ימי החול כשאוכל למלאות תאות נפשו היינו שמתענג בהאכילה ה"ה מוריד את המאכל ברע כנ"ל, ובשבת גם שמתענג בהאכילה ה"ז מצוה, ושרש הענין הוא דהנה ששת ימי החול הן ששה מדות העליונות שהן מקור העולם וכמ"ש ששת ימים עשה ולא כתי' בששת כ"א ששת דכל יומא ויומא עביד עבידת' כו', ולהיות שהן מקור העולם ע"כ כאשר מתענג בהדבר הגשמי למלאות תאות נפשו ה"ז מסתיר ממש על הארה זו, רק להיות שבחי' ז"א אינו בבחי' מקור ממש להיות בבחי' התלבשות ותפיסא ממש בעולמות שהרי מה שבבחי' מקור ממש לעולמות הוא בחי' מל' שבאה בבחי' התלבשות ותפיסא ממש בעולמות משא"כ ז"א כו', ולכן ז"א מברר בירורים וכנודע שהבירורים הן מבחי' ז"א דוקא שזהו בחי' ש' מ"ה המברר, וגם מה שהמל' מבררת הוא בכח הז"א כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שבששת ימי החול הוא הבירורים של המאכלים וכל הדברים הגשמיים ע"י הארת בחי' ז"א כו', והנה שרש המדות הוא בחי' בינה, ונודע דבינה מינה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מדרי' זז.

דינין מתערין והיינו בסופה שהוא הכעס על ההיפך מה שעמי לא התבונן היינו על העדר העבודה וההתבוננות כו', וזה"ע וחרה אף שאומרים בפ' שני' דק"ש דלכא' מה"ע וחרה אף בק"ש שהוא בחי' ביטול, אך זהו ע"ד שאמרז"ל מזיעתן של החיות נהר דינור יוצא על ראש רשעים יחיל, והלא החיות הן בתוקף ההתלהבות ברשפי אש ומה"ע הדינין והגבורות שם, אך היא הנותנת שמפני עוצם ההתלהבות מזה הוא הכעס על ההיפוך והוא הזיעה והפסולת שלהם שעל ראש רשעים יחיל בגיהנם כו', וכמו"כ הוא וחרה אף שנעשה מההתלהבות דפ' ראשונה דק"ש כו', וזהו שבינה מינה דינין מתערין בסופה כו', וענין הדינין וגבורות הו"ע דחיות הפסולת וכדוגמת ענין הזיעה שהוא הפסולת שנדחה כו', וכמו"כ ע"י הדינין וגבורות נעשה בחי' שמאל דוחה כו', וזהו בבחי' בינה להיות בבחי' שייכות אל העולמות ע"כ הוא בבחי' דינין וכעס על ההיפך ונעשה בחי' הדחי' כו', וזהו ג"כ ענין נדרים סיג לפרישות נדרים הוא בבינה וכמא' כל הנודר כאלו נודר בחיי המלך שזהו בחי' בינה כו', ומפני שמינה דינין מתערין לכן הוא בבחי' דחי' כו', דהנה בחי' ז"א להיות שזהו בבחי' מקור על עולמות ה"ז מתלבש עכ"פ בענין הבירורים לברר התערובות טו"ר כו', ובחי' בינה שקדמה לעולם אינה מתלבשת בבחי' בירורים לברר טו"ר, אך להיותה בחי' מקור קרוב להמדות ה"ז בבחי' שייכות אל העולמות וע"כ התערובות טו"ר הוא בבחי' מנגד לזה ולהעלות א"א שהרי צ"ל בבחי' התלבשות (דהיינו שבמדר"י השייכות לעולמות צ"ל בבחי' התלבשות והיינו בדרך בירור כו') וה"ה למעלה מבחי' התלבשות רק הוא בבחי' דחי' כו' כנ"ל, וכ"ז הוא בששת ימי החול שמצד בחי' ז"א הו"ע הבירורים היינו שמתלבש בבחי' בירורים כו', ומצד בחי' בינה שלמעלה מהתלבשות בבירורים ה"ז בבחי' דחי' כו', אבל בשבת שמאיר בחי' מוחין דאבא שלמעלה מהשתל' שמאיר שם בחי' עצמות א"ס הכל עולה ונכלל בקדושה, דמשם אין בחי' כעס על ההיפך כ"א שגם ההיפך יתעלה ויכלל בקדושה והו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא, והיינו שגם הרע דנוגה נהפך לטוב כו', והרע דנוגה הוא בשבת לא כמו בחול וכידוע דבע"ש עם חשכה תרין שלהובא דאשא בטשי בנוגה כו' וכמ"ש בפע"ח בהקדמת שער השבת, וזהו שהענג הגשמי הוא מצוה בשבת, ומ"מ ה"ה ענג גשמי ומתעלה ונכלל בקדושה כו', והי"ז ע"ד שתי הלחם בשבועות שהן חמץ דוקא וכמארז"ל כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם שבאות חמץ, והוא מפני המשכת בחי' החכ' תודה הוא בחי' החכ' ששם הו"ע ההודאה וכמ"ש בסי' ד"ה מזמור לתודה, ובשבועות הוא גילוי בחי' החכ' שז"ע מ"ת בחה"ש חכמת אדם תאיר פניו כו' ולכן באים חמץ שגם חמץ יכול להתעלות כו' ולכן חמץ שבתודה ושתי הלחם נאכלים לכהנים דהנה כל שאור וכל דבש לא תקטירו דאש המזבח הוא בחי' הג' דמל' ובשרשו הוא בחי' בינה וכמ"ש במ"א, ובבחי' בינה א"א לחמץ להתעלות כו', רק נאכל לכהנים שהן בחי' חכ' וכמ"ש אתה כהן לעולם כו', והוא בחי' אכילת מ"ה וכוונת דאכילת מזבח ואכילת כהנים הוא אכילת ב"ן ואכילת מ"ה דבבחי' חכ' גם חמץ יכול להתעלות כו', וזהו ג"כ ענין אכילת שבת, וכמו"כ הוא ענין חכם

המתיר את הנדר שגם דבר הנדור יתעלה כו', והנה הגם שנת"ל דמעלת החסיד הוא בחי' הביטול דיחוד"ע כו', הנה יש בזה הפרש אם מבחי' בינה או בחי' חכ' והיינו אם שזהו מצד השגה בלבד, דעם היות שזהו בהשגה טובה שהונח הענין בטוב והוא בבחי' ביטול ממש, מ"מ ה"ז רק מצד השגה וע"כ צ"ל בדרך בירור דוקא ולהיותו למעלה מענין התלבשות בבירורים והבירור מסתיר ע"ז ע"כ הוא בבחי' דחי' כו', אמנם חכ' הוא בבחי' ראי' שרואה ממש איך שכולא קמי' כל"ח כו' וכמ"ש בסש"ב ח"ב אלמאלי ניתנה רשות לעין לראות הי' רואה איך שהיש אינו במציאות כלל וכל מציאותו הוא רק האין האלקי כו', ובבחי' ומדרי' זו אינו בדרך בירור כ"א שהכל מתעלה ממילא ונכלל באלקות כו', ובד"כ בעבודה הוא ההפרש בין תורה ותפלה, דהנה תפלה היא בבחי' שמאל דוחה וז"ע הוידידים שאו' אחר התפלה אשמנו בגדנו כו' וכן בשמו"ע או' סלח לנו אבינו כי חטאנו דלכאו' א"מ מה"ע הוידידים בתוך התפלה ואחר התפלה, אך הענין הוא דקודם התפלה דרך איש ישר בעיניו וכאשר לא עבר על רצונו ית' ועוד עשה רצונו ית' בקיום איזו מצוה נדמה בעיניו שהוא מקורב, אך בתפלת* בעליות נפשו ממדרי' למדרי' תחלה בפסוד"ז לזמר עריצים ואח"כ בברכת ק"ש איך ששרפים או' קדוש ואופנים אומרים ברוך שע"ז נעשה הביטול גם בנה"ב כו', ואח"כ בק"ש כח"ח לפי שיעורא דילי' אם ביחוד"ע או ביחוד"ת כו' ואח"כ בשמו"ע שנעשה מקורב ביותר ה"ה יודע שהוא מרוחק מאלקות ואו' סלח לנו כו', ובאמת ענין אמירת סלח לנו בשמו"ע וכן הוידידים שאחר התפלה הן על דקות הרע, שהרי גם קודם התפלה אמרו"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שזהו המרירות על הריחוק וכנודע בענין תקון חצות שזהו שייכות לתפלה להיות ממארי דחושבנא ומרירות על הריחוק וע"ז נעשה דחיות הרע שז"ע תרומת הדשן שהיא התחלת העבודה וכמ"ש בסי' בענין זה, רק שזהו גסות הרע והחומריות להיות בבחי' לב נשבר ונדכה כו', ומה שאו' בתפלה סלח לנו הוא על דקות הרע דבעליות במדרי' עליונות גם דקות הרע נוגע מאד ומונע ומעכב וכמ"ש בלק"ת בד"ה מה טובו בענין הג' תשובות דבנשמות הנמוכות התשו' היא על סור מרע שזה צ"ל בכאו"א, ובנשמות גבוהות יותר התשובה היא על ועשה טוב דגם אם הוע"ט אינו כדבעי נוגע מאד, ובנשמות הנעלות ביותר גם אם הוע"ט הוא כדבעי צ"ל תשובה על העבודה שהיא בבחי' יש כו', וכמ"כ הוא בתפלה להיות שזהו בבחי' העלאה מלמטלמ"ע כל שעולה במדרי' עליונה יותר צ"ל הזכוך יותר וגם דקות הדברים נוגע וע"ז או' סלח לנו שהוא בחי' הדחי' כו', וזהו כענין הנדרים שגם ביטול היש הוא בבחי' הסתר וצריכים לדחות כו' ובכללות הו"ע שמאל דוחה כו', אך תורה היא בחי' ימין מקרבת דכתי' מימינו אש דת למו שהתורה היא בחי' ימין, והיינו שהתורה היא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וע"כ ע"י התורה כל דבר המותר יכול להתעלות שע"י המשכת האור ה"ז עולה ונכלל בקדושה כו', וזהו ענין חכם המתיר את הנדר כו' וההפרש

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בתפלה.

שבין נדרים וחכם המתיר הוא ג"כ ההפרש שבין נדרים וקרבת דברבן הגם שנאסר להדיטו ה"ז בבחי' ימין מקרבת שהבהמה הגשמי נכללת באש שלמעלה ועולה ונכללת בקדושה כו', ולכן הקרבן הוא ע"י הכהן איש החסד בחי' ימין מקרבת, והאש שלמעלה ה' בדמות ארץ דאכיל קורבנין דארץ הוא אור י"ה בחי' חכ' כו', ונדרים הוא בחי' שמאל דוחה דעם היות שזהו מדרי' גבוה ה"ז בבחי' דחי' כו'.

ה) והנה בנדרים צריך שידור בדבר הנדור, והיינו שיהי' בדבור דוקא ויתפוס בקרבן שאו' ה"ז כקרבן (או שאו' קונם ככר זו כו' דקונמות קדושת הגוף נינהו כו') והיינו מפני שנדרים יש בהם ג"כ איזה צד קירוב כקרבן כו', והענין הוא דהנה בקרבת צריך ג"כ שיקדש תחלה בפה וא"ל ה"ז חולין בעזרה כו', ויש בזה ב' טעמים הא' מצד הדבור עצמו שהדבור הוא בחי' מל', שהמל' יורדת לבי"ע, והירידה דבחי' מל' הוא שיוורדת גם בבחי' נוגה דבי"ע וכמ"ש רגלי' יורדות כו', כי מל' היא בחי' ממוצע בין אצי' לבי"ע ע"כ היא יורדת עד למטה מטה כו', וזהו שצריך להקדיש בדבור דבכדי שהבהמה הגשמית שהיא מבחי' נוגה כנ"ל שכל הדברים המותרים הן מנוגה תעלה בבחי' ימין מקרבת להיכלל בקדושה צריך להמשיך עלי' אור מקיף להעלות בחי' נוגה שתוכל להיות עולה ונכללת כו', ולכן הוא בדבור דוקא שזהו בחי' מל' שיוורדת גם בנוגה להעלות אותה כו', והב' הוא מצד שרש הדבור שהוא מבחי' החכ' דאבא יסד ברתא, וכמו התינוק כל משך היניקה אינו יכול לדבר רק לאחר שלימות מוחין דיניקה שמתחיל להתגדל במוחין דגדלות אז יכול לצרף אותיות כו' והיינו מפני שהדבור שרשו מבחי' חכ' כו', וע"כ יש בכח הדבור להעלות בחי' הנוגה כו', וההקרה היא ככהן שהוא בחי' חכ' כנ"ל, רק בכדי שתוכל להיות נכללת בקדושה צריך להקדיש תחלה בדבור שעיי"ן הוא מעלה אותה כו', והנה בנדרים הגם שזהו בבחי' שמאל דוחה מ"מ עיי"ן נעשה ג"כ קצת ברור ועלי', וכמו במל"ת הרי אמרו ישב ולא עבר עבירה כאלו עשה מצוה והיינו שבהלא תעשה מתברר הדבר, ולכן כשבא לידי ג' פעמים ולא עבר מובטח לו כו' היינו שמתבטל ההסתר הזה כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ הוא בנדרים שע"י הדחי' נעשה קצת ברור ועלי' כו', והיינו מפני שנדרים יש בזה ג"כ הארת החכ' שהרי אמרז"ל ע"פ איש כי יפליא לנדור מופלא הסמוך לאיש פלא הוא בחי' חכ' ומופלא הסמוך לאיש הוא בחי' הארת החכ' שבבינה כו' ועיי"ן הוא הקירוב כו', ולכן צ"ל שיאמר בדבור ושיתפוס בקרבן דוקא שזהו בחי' ימין מקרבת כו' אמנם חכם המתיר את הנדר ה"ז בבחי' ימין מקרבת כנ"ל, והוא ג"כ בדבור דוקא שיאמר מותר לך, אמנם דבור זה הו"ע וידבר משה אל ראשי המטות כו', דהנה מטות הן י"ב שבטים דשרשם משה מדות שהן כפולות והו"ע י"ב גבולי האלכסונים כו' (עמ"ש במ"א בד"ה ויאמר לו יהונתן), וענין שנק' מטות שיש מטה ושבת וההפרש הוא דשבת הוא רק כמו ענף האילן שמתנענע כו' ומטה הוא שהוא בחוץ כו' וכמ"ש במ"א, והיינו ד"ב שבטים ישנם בעלמא דנוק' ובעלמא דכורא, ומטות הוא ששרשם מבחי' ז"א בחי' עלמא דכורא כו' וראשי המטות הן בחי' מוחין דז"א, ומשה הוא בחי' מוחין

בעצם כו', וזהו וידבר משה אל ראשי המטות שהוא המשכה מבחי' חכ' במוחין דז"א, וכמו שא' בזהר ישראל מתקשראין באורייתא דישאל הוא לי ראש בחי' מוחין ומ"מ מתקשראין באורייתא דאורייתא מחכ' נפקית, והיינו דלי ראש היינו בחי' מוחין שבמדות ומתקשראין באורייתא בחי' מוחין בעצם כו', וכמו"כ מלמעלה למטה הו"ע המשכת בחי' משה בחי' חכ' אל ראשי המטות בחי' מוחין דז"א כו', וזהו זה הדבר דכל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, כה הוא כדמותנו בחי' מל' וגם בינה היא בחי' כה וכמ"ש במ"א, וחכ' הוא בחי' זה ראיית המהות, וזהו שהמשיך משה לראשי המטות בחי' החכ' שיהי' בהם הכח להתיר את הנדר כו', דמודבר משה אל ראשי המטות למדין דיחיד מומחה מתיר את הנדר והיינו בכח בחי' החכ' כו', והנה הכח שהי' במשה להמשיך זאת הוא דהנה אי' במשנה דסנהדרין סנהדרין גדולה מע"א ולמדו זה ממשה שנא' אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן שהי' המופלא שבסנהדרין, והנה בהשבעים איש נא' ואצלתי מהרוח שעליך כו', ואצ"י הוא הפרשת הארה מאוא"ס המאציל כו', ועד"מ חיות הנפש בגוף ה"ז הארה מעצם הנפש, דעצם הנפש אינו בגדר התחלקות כחות ורק הארת הנפש הוא שמתלבש באיברי הגוף כו', וכמו"כ עצמות המאציל אינו בגדר העולמות כלל ובכדי שיהי' בראתו יצרתו כו' הוא ע"י אמצעית האצ"י שזהו הפרשת הארה מאוא"ס המאציל כו', וזהו ג"כ ואצלתי מהרוח שעליך הפרשת הארה מרוחו של משה ומשה הוא כדוגמת בחי' אוא"ס המאציל כו', וזהו שהוא המופלא שבסנהדרין פלא הוא בכתר וגם בכח' וכמו פליאת חכ', והיינו בחי' חכ' שבכתר כו' וכמ"ש במ"א, וזהו דשרש משה הוא בחי' חכ' שבכתר וכמ"ש מן המים משתיהו המשכה מבחי' חכ' שבכתר כו', וידוע דחכ' שבכתר הוא בחי' פנימיות שבכתר כו' (עמ"ש בדרוש בשעה שהקדימו תער"ב) וזהו שמשה הוא בחי' מופלא שבסנהדרין בחי' חכ' דפנימיות הכתר כו' (ועמ"ש בהגהות לד"ה בכ"ה בכסלו שבתו"א), ולכן הי' בכח משה להמשיך בחי' החכ' בראשי המטות להתיר הנדר, דהיתר נדרים פורחים באויר, אויר אור יו"ד והוא בחי' אוירא דכי' בחי' חכ' כמו שנמשכת מבחי' הכתר כו', וזהו ואין להם על מה שיסמכו היינו שאין לזה אחיזה בפנימיות כו' וכידוע דפנימיות הכתר הוא שנעתק ונבדל ואין לזה אחיזה בפנימיות כו', וע"כ משה שהוא מבחי' עצמות החכ' המשיך בראשי המטות שיוכלו להתיר את הנדר כו', וזהו וידבר משה שהוא ל' הנהגה והמשכה וגם שצ"ל דבור, והענין הוא שנת"ל שהדבור הוא מבחי' חכ', אמנם שרש הדבור הוא מקדמות השכל ומעצמות הנפש כו' כנודע וזהו בחי' הדבור דמשה בחי' מופלא שבסנהדרין שזהו המשכה מבחי' פנימיות הכתר כו', והגם שנת"ל דגם נדרים הוא בחי' מופלא הסמוך לאיש כו', הענין הוא שיש אאלפך* ואאלפך בינה וענין מופלא הסמוך לאיש זה"ע אאלפך בינה הארת החכ' שבבינה וכמ"ש בס"י וחכם בנינה כו', ומזה הוא הכח לבטא בשפתים שיאסר דבר המותר שיש בזה ג"כ קצת קירוב כו' כנ"ל, אך התרת הנדר הוא מבחי' אאלפך חכ' דהיינו בחי'

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אאלפך חכ'.

עצמות אוא"ס שבחכ' כו', ובד"כ הוא בחי' הדבור דתורה דכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו דבתורה נמשך בחי' עצמות א"ס ועי"ז הוא התרת הנדר להיות אתהפכא חשוכא לנהורא כו', וזהו וידבר משה אל ראשי המטות כו' דכללות ענין הנדרים הוא שהנדרים סיג לפרישות שכל הדברים המותרים הן מק"נ שמעורב טו"ר וצ"ל קדש עצמך במותר לך שיהי' הברור כו', ובמעלת ומדרי' החסיד גם הברור הוא מונע ומעכב וע"כ צ"ל פרישות כו', וע"פ התורה מותר הדבר דתורת הברי' הוא שיהי' הברור כו' אך בבחי' מילין דחסידותא צריך לפרוש גם מהברורים כו', וזהו במדרי' הבינה בחי' אה"ר והוא בבחי' שמאל דוחה כו', וצריך לאמר בדבור ולתפוס בקרבן מפני שיש בזה גם קצת קירוב כו', אך חכם המתיר את הנדר הוא מבחי' החכ' כו', והוא ג"כ בדבור כמו שנמשך משרשו ומקורו בחי' מדבר כו'. וזהו וידבר משה בחי' עצם החכ' אל ראשי המטות בחי' מוחין שבמדות. זה הדבר בחי' ראי' דחכ' שיוכלו להתיר הנדר כו' ובד"כ הוא בחי' התורה כמו שהיא בחי' חכ' דאצי' ששורה בה בחי' עצמות א"ס ועי"ז הוא התרת הנדר דהיינו אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

בס"ד פ' מטו"מ, עטר"ת.

אלה מסעי בניי כו', הנה ידוע דמ"ב מסעות הן ש' מ"ב שכל עליות הן ע"י ש' מ"ב כנודע, וענין ש' מ"ב אי' בת"ז תיקון ד' הובא בפרדס שכ"א פי"ב ובע"ח שער סנת"א פ"ו שהוא ל"ב נתיבות ועשר אמירן ול"ב נתיבות הן כ"ב אתוון וע"ס, ובע"ח שם שיש ע"ס דנפש וע"ס דרוח, ע"ס דנפש הן בחי' אלקים דקטנות והוא בחי' ש' ב"ן (וידוע דעיגולים הן בחי' נפש כמ"ש בע"ח שער עגו"י ומזה הוא בחי' ש' ב"ן כו'), וזה הל"ב נתיבות שהן כ"ב אותיות וע"ס בחי' גוף ונפש, והן האותיות והתגין (ועמ"ש בשער הנקודים פ"ו), וע"ס דרוח הן בחי' הוי' דגדלות. ושם דע"ס דרוח הן נק' י"ס באמת בסוד השמים מספרים השמים כו' מספרים מנהרין ומנצצין בניצוצי דנקודה עילאה היינו מבחי' החכ' כו' ועמ"ש בס"י ע"פ זה, וזהו ש' מ"ב לב"נ ועשר אמירן הן ע"ס דרוח בחי' גדלות כו' (והנר' דלבי"ג הנ"ל הן שבמל' וכידוע שהמל' נק' לב שיש בה ל"ב נתיבות כו' והן ל"ב אלקים דמע"ב כנודע, ואיך הע"מ הן י"ס דרוח הוי' דגדלות כו', ועמ"ש בפרדס ש"ב פ"ה ג' מדרי' בעש"מ א' במלכות עצמה ב' בע"ס כמו שמשפיעים במל' ג' בע"ס עצמן, ולפ"ז י"ל דל"ב אלקים שהן לב"נ דחכ' זהו הע"מ דמל' עצמה ועשר אמירן דש' מ"ב הן עש"מ שבע"ס אם כמו שמשפיעים במל' או הע"ס עצמן (ע"ש פ"ד) וכ"מ מ"מ"ש ע"ז השמים מספרים מנהרין כו' שזהו בע"ס עצמן כו') וצ"ל דלבי"ג וע"ס בכלל הן בבחי' המשכה וש' מ"ב הוא בבחי' העלאה כו', ויש להקדים מ"ש אעלה אתכם מעני מצרים

אל ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חלב ודבש כו', דביצי"מ היו בבחי' עוני וכמש"א הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא כו' ד"י הוא בחי' נקודה תחת היסוד שזהו בחי' תכלית הקטנות כו', וכידוע שזהו ראשית הקמת המל' בחצות שעולה ויוצאה מריבוי הצמצומים וההעלמות דבי"ע לעלות אל האצי' כו' דראשית העלי' הוא במדרי' תחתונות וכמ"ש ותפל לפני רגליו כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ הוא בנש"י בתחלת הקימה שלהם ביצי"מ שהי' בבחי' קטנות ביותר דהיינו רק בבחי' אמונה פשוטה וכמ"ש ויאמן העם כו', ולא הי' בהם דעת והשגה באלקות שז"ע העוני וכמ"א אין עני אלא בדעת כו' והוא הוא ענין הקטנות, דהנה דעת והשגה הוא בחי' התרחבות ולכן נק' בינה רחובות הנהר כו' שהרי כל ענין ההשגה הוא שבא הענין בריבוי פרטים וכל פרט באורך ורוחב ההסבר כו' (ומצד האור גם החכ' היא בבחי' התרחבות שהגם שהיא בבחי' נקודה בלבד הרי האור הוא בריבוי ביותר, וכנראה בחוש דבהשכלת ענין הרי אור השכל הוא בריבוי, והגם שאינו בבחי' תפיסא כ"כ בכלי, מ"מ ה"ה בחי' אור שכל גלוי ויודע את הענין בהשכלתו אותו והוא אצלו בבחי' גילוי אור רב כו', והיינו שהוא בבחי' מרחב כו', וראי' לזה מן הענג שהוא בחכ' וכמו צהבו פניו של ר"א מהתוספתא חדתא כו' וידוע דענג הוא בחי' מרחב כו' והיינו שהכלי היא קטנה בבחי' נקודה והאור הוא בבחי' מרחב כו' והוא שבמדרי' בתיקון גם בבחי' כלי קטנה הוא ריבוי אור שמתיישב בהכלי כו', כי הכלי היא כלי אל האור כו' וכמו עד"מ הראש הוא חלק היותר קטן בגוף והאור בו בריבוי כו', וממילא מובן שבמדריגתו הוא בבחי' מרחב כו') וביותר הוא בחי' ההתרחבות בדעת וכמ"ש באד"ר ע"פ ובדעת חדרים ימלאון דמדעת מתפשטין כמה אידרין ואכסדראין כו', דענין הדעת הוא שבא לעומק הענין, וכל מה שבא לעומק הענין ביותר בא הענין בריבוי פרטים ביותר כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שדעת והשגה הוא בחי' גדלות והתרחבות כו', וגם שעושה התפשטות והתרחבות בנפש וכמ"ש ואתהלכה ברחבה כו' בבחי' מרחב הנפש בבחי' גילוי אור ההשגה והענג האלקי כו', וגם שכל ענין ההשגה הוא תפיסא בכלים, וכל תפיסא בכלים הוא בחי' התרחבות כו', וכידוע ההפרש בין תהו לתיקון דבתהו הי' מיעוט הכלים הי' קטנות הכלים שלא היו כלים לתפוס את האור, ובתיקון הוא בחי' גדלות הכלים בבחי' התרחבות להיות בבחי' התיישבות ותפיסא כו', וכמו"כ הוא בעבודה דדעת והשגה הוא בחי' הגדלות והו"ע מוחין גדלות שזהו בחי' השגה טובה באלק' שמאיר אצלו האור האלקי בנפשו ונקלט בו היטיב במוחו ולבו כו' והוא בבחי' קירוב ודביקות ממש באלקות כו', ובצאתם ממצרים לא הי' בהם כ"ז רק בחי' אמונה פשוטה בלבד שמצד עצם נקודת הנפש שהיא נקודת הלב הפנימי כו' (והיינו בחי' ההעלם שבה כו', דהתגלות עצם נקודת פנימיות הלב היא מדרי' היותר עליונה כו' ועמ"ש בלק"ת בד"ה כי תצא ה', ובעבודה פנימיות הו"ע תעלמות לב ע' בד"ה ביום השמיני שלח והו"ע אהבה בתענוגים להתענג על ה' עד כלותה כו' ובמדרי' התשובה הו"ע צעק לבם אל ה' צעקת הלב שלמעלה מצעקת הקול כו' וכמ"ש במ"א, ועם היות שהוא בבחי' נקודה הי' בבחי' המרחב דעצמות הנפש כו', ובאמונה

פשוטה הוא בבחי' נקודה שאין בזה התרחבות וגילוי אור כו' והוא בחי' ההעלם דנקודה העצמיות כו', והוא בחי' התקשרות עצמי דעצם הנשמה בעצמות א"ס כו' וכמ"ש במ"א (ועמ"ש בבה"ז בלק במאה"ז ע"פ שחורה אני ונאווה דבחי' המל' נאצלה בבחי' נקודה א' והט"ס באין בבחי' תוספות כו' ומבו' שם דמה שבא בבחי' תוס' יכול להסתלק, אבל מה שביסוד שרש אינו מסתלק לעולם כו', וכמו"כ בנש"י דבחי' הדעת והשגה באלקות וכן אהוי"ר זהו שבא בבחי' תוס' אור ע"י עבודה כו' והוא כעין קבלת שכר וכמו טוב טעם למדני כי במצותיך האמנתי כו', ובהעדר עבודה מסתלק ח"ו וכמ"ש ואבדה חכמת חכמי כו', אבל עצם הנקודה השרשית והיא האמונה פשוטה היא שישנה לעולם כו' וכמ"ש אני ישנה ולבי ער שזהו בחי' עצם הנקודה פנימית שבלב שישנה לעולם כו'), וז"ע עני מצרים בחי' עוני וקטנות כו' והסבה לזה הוא מקוצר רוח ומעבודה קשה שע"כ כל הכחות שלהם היו בכיוון כו' וכמו המצטער ר"ל שכל הכחות דשכל ומדות הן בכיוון שלא יוכל להשכיל ולהשיג דבר כו' (ולהיפך בעת השמחה ה"ה משכיל ביותר כו' וכמ"ש במ"א) וכמו"כ נש"י במצרים היו בתכלית הכיוון בהכחות דשכל ומדות מפני השעבוד הקשה כו' (וי"ל דבעצם נש"י הן כלים לבחי' התרחבות האור ולהיות בבחי' השגה אלקית ובאהוי"ר בתכלית ההתרחבות כו' וי"ל כמו בחי' המל' הגם שנאצלה בבחי' נקודה לבד והוא בחי' כתר שבה (ועמ"ש בפע"ח בכוונת ברכת ולמלשינים) ומ"מ ה"ה כלי לקבל בחי' מרחב האור והו"ע בנין המל' שנבנית בבחי' פרצוף שלם ונעשה בזה הגדלה עד שיהיו שוין בקומתן ועוד למעלה שיהי' אחע"ב כו' וכת' הרחיבי מקום אהלך שתהי' בבחי' מרחב ביותר וכמ"ש פרוזת תשב ירושלים כו' וכמ"ש במ"א, וצריכים לומר שבתחלה יש מקום בבחי' נקודת המל' לקבל בחי' המרחב כו', ואין זה ח"ו כמו כלים דתהו שהיו בבחי' נקודות בבחי' קטנות שלא היו כלים כלל אל האור, ודוקא ע"י שנתבררו ונכללו בבחי' כלים דתיקון נעשים כלים אל האור כו', משא"כ בחי' קטנות הכלי דמל' ה"ה כלי אל האור כו', וי"ל דאדרבא בבחי' הקטנות שבה היא כלי לבחי' המרחב ביותר דענין הקטנות דכלי המל' הוא בחי' הביטול שבה, וכידוע דבמל' הוא בחי' הביטול יותר מבכל הספי' כו' ואין זה כמו בתהו שקטנות הכלי הוא בחי' הישות שבה אלא אמלוך דוקא כו', משא"כ במל' הוא בחי' הביטול דאזעירית גרמה כו' וכמו שא' דהמע"ה ואנכי תולעת ולא איש כו' אם לא שויתי ודומתי כו', ומחמת הביטול שבמל' ביותר ע"כ היא כלי לבחי' המרחב ביותר שיהי' במל' יותר מבכל הספי' כו', וכמו"כ הוא בנש"י שיש בהם בחי' הביטול בעצם כמ"ש כי אתם המעט מכל העמים שממעטים עצמן כו', וע"כ ה"ה כלים לבחי' המרחב ביותר בבחי' ריבוי האור והגילוי כו', דבאמת ההשגה האלקית והנחת ענין אלקי שזהו בנש"י דוקא הוא מפני שהן בעצם כלים לאלקות מצד הביטול שבהם שבוה שורה או"א"ס כו', גם י"ל שהרי בנים אתם לה' אלקיכם ומשו"ז הוא בהם ההשגה אלקית כו' ועמ"ש בזהר ברע"מ ס"פ בהר בענין עבד וכן, וכמדומה שהמובן שם שהבן הוא בבחי' השגה כבן דחפיש בגניזא דביתא כו' וע"כ ענין הקטנות והעדר ההשגה וההתרחבות האלקית

בכלל, הוא מצד איזה סבה והיינו מקוצר רוח (כו') ובד"פ הי' קטנות שלהם בבי' ענינים קטנות הכלים ומיעוט האור, דמקוצר רוח ומעבודה קשה זהו קטנות הכלים שלא היו כלים לקבל, ומה שהיו רק בבחי' האמונה הוא בחי' מיעוט האור כו', ועז"א אעלה אתכם מעני מצרים כו' אל ארץ זבת חלב ודבש דהנה חלב ודבש בעבודה הו"ע אהבה בתענוגים הבאה מבחי' פנימיות חו"ב כו', דהנה חלב ודבש שניהם הם בחי' תענוג דבש הוא מתוק וחלב יש בו ג"כ מתיקות, ולכן הגדלת הולד הוא ע"י חלב דוקא וכל הגדלה הוא בחי' התענוג כו' (חלב ודבש הן בחי' חו"ג וי"ל דחלב הוא התענוג בבחי' התפשטות ודבש הוא הענג בבחי' כליון כו' ועמ"ש בתו"ח בד"ה ויתן לך בענין מה יפית כו' אהבה בתענוגים ל' רבים, ועמ"ש באמ"ב בענין יורה ומלקוש כו'), חלב הוא בחי' התענוג שבפנימיות בינה, וענין פנימיות בינה ידוע שזהו שתופס עצם הענין האלקי כמו שהוא למעלה מלבושי השגה כו' שמאיר בזה גילוי התענוג והו"ע התגלות עתיק שבבינה שזהו בבחי' פנימיות בינה כו' (י"ל שגם בבחי' השגה פנימיות דהיינו בעצם ענין האלקי יש ההפרש אם ההרגש הוא ההשגה או שההרגש הוא האלקות, וכאשר ההרגש הוא ההשגה ה"ז בבחי' אה"ר ובבחי' רצוא כו', וכאשר ההרגש הוא בעצם האלקות הוא בבחי' אהבה בתענוגים שמתענג מאד על עצם האלקות המושג ומאיר אצלו והוא בבחי' התפשטות והתרחבות כו'), ודבש הוא התענוג שבפנימיות חכ' שהוא בחי' ראי' דחכ' בחי' לאסתכלא ביקרי' דמלכא כו', והוא בבחי' דביקות ממש שנדבק בכל עצמותו בהאלקות וכמו עיניך יונים כו', וכאשר נמשך בלב הוא בבחי' כלות הנפש שנגלה בזה התענוג כו' (ואין הכוונה בבחי' כליון ממש ח"ו כ"א דעייל ונפיק כו'). וזהו ארץ זבת חלב ודבש שזהו מדרי' היותר נעלות בעבודה בבחי' הגדלות ביותר כו', וקודם לזה כתי' ולהעלותו כו' אל ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חלב ודבש, ארץ טובה ורחבה הוא הגדלת הכלים שיהיו כלים בעצם לקבל את האור שלא ע"י יגיעה ואזי מאיר בהכלי עצם האור כו' וכמ"ש במ"א, והו"ע התרחבות והגדלת הכלים כו', וארץ זבת חלב ודבש הוא בחי' ריבוי האור כו'. והנה מובן דהעלי' מעני מצרים לבחי' ארץ טובה ורחבה ארץ זבת *ודבש בבחי' הגדלת הכלים והאור כנ"ל היא עלי' שלא בהדרגה כלל, וידוע דבאור פנימי צ"ל העלי' בהדרגה, דאופ"ה הוא שיאיר האור בפנימיות וזה מוכרח שיהי' בסדר והדרגה כו', ולזה הטעם הנה לאחר יצ"מ בכדי לבוא לבחי' ארץ זבת חו"ד הי' צ"ל ההליכה במדבר שעז"נ לכתך אחרי במדבר בחי' אחרי ה' תלכו כו', ועי"ז יבאו לבחי' הפנימיות כו' דבכדי לבוא לבחי' פנים צ"ל תחלה ההילוך בבחי' אחרי ה' שזהו הממוצע לבחי' פנים כו', וזהו ויסב אלקים את העם דרך המדבר כו' שע"ז יבואו לבחי' פנים כו' וכמ"ש במ"א באורך, ועוד זאת שהרי נת"ל דנש"י בעצם כלים לבחי' הגדלות, והסבה שהיו בבחי' קטנות הוא מקוצר רוח כו', והענין בעבודה הוא ריבוי ההעלמות וההסתירים שמהגוף ונה"ב שמשו"ז אינו כלי לאלקות, וצ"ל תיקון הכלים והו"ע הבירור

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: זבת חלב.

דנה"ב עד שיהי' בבחי' גדלות הכלים לקבל בחי' גדלות האור וכנ"ל בענין ארץ טובה ורחבה וארץ זבת חלב ודבש כו', ועז"ה הי' צ"ל ההילוך במדבר שהוא הבירור דק"נ והו"ע תיקון הכלים להיות בבחי' כלים לקבל את האור כו', והנה כתי' אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע ואי' במאו"א אות ח' סנ"ז חורב מצד הגבורות, ובי"ג שם מל' נק' חרב כד אודווג עמה ו' נק' חורב, וי"ל דחרב הוא בחי' חרב נוקמת כו' והוא כענין תכלת דאכיל ושצי וכמ"ש בזהר ע"פ ויעש להם חגורות זהו כיסוייא דציצית, והיינו דבציצית כתי' פתיל תכלת ובוזהר תרומה דקל"ט רע"א דתכלת הוא כורסי' דדינא דדיינין בה ד"ג, ועמ"ש בלק"ת בהבי' דוהי' לכם לציצית דתכלת אכיל ושצי רק למלה גסה דהיינו ק"נ כו' ואכיל ושצי הוא בבחי' כליון והפסד לגמרי וכענין הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם שאין זה בדרך בירור כ"א בבחי' הפסד והעדר לגמרי כו', וזהו מבחי' דינין וגבורות דמל' וכד אודווג עמה ו' הוא בחי' הארת הז"א במל' אזי הוא בדרך בירור כו' (וי"ל בענין שהי' הקרבן נשרף באש המזבח שזהו בחי' ה"ג שבמל' שעז"א אש תמיד תוקד כו' כמ"ש במ"א, והרי הקרבנות הן בחי' עליות י"ל שזהו ע"י הכהן איש החסד כו' שהי' צ"ל ב' הדברים שהכהן דוקא יקריב את הקרבן ע"ג המזבח כו', ואפשר ז"ע מצוה להביא מן ההדיוט כו'), וזהו דחורב בגימ' גבו' שזהו בחי' גבורות דמל' לברר בירורים רק שיש בזה ו' בחי' חסדים דז"א כו', ובמ"א מבו' דהבירור הוא מבחי' ז"א דוקא כו' דמה שמל' מבררת הוא ע"י הארת ז"א ש' מ"ה המברר כו', וזה"ע ו' המזדווג עמה כו' (ושרש הבירורים הוא מבחי' חכ' דבחק' אתברירו כו' דבחק' לא הי' שבירה דימותו ולא בחכ' וע"כ משם הו"ע הבירורים כו' ועמ"ש בהבי' דמי מנה, ובמ"א בהביאור דויחי יעקב יומין קריבין לי' מבו' שזהו מבחי' ח"ס דמשם שרש הבירורים כו', ועמ"ש בבה"ז נשא על מא' האדרא בחללא דגולגלתא כו' ובסי' בברוך שאמר בענין ברוך גזור ומקיים כו'), וזהו שאמרז"ל ספ"ט דשבת חורב שירדה חורבה כו', והוא כענין וחד חרוב שיהי' חרוב לנה"ב וכל עניני הגשמיים שמנוגה כו' (והיינו שבגמר הבירורים לא יהיו תחת ממשלת ק"נ כו' ויהי' חרוב מהגשמי כו' והוא ע"י הבירורים דעכשיו כו'), וענין אחד עשר יום מחורב הוא כמ"ש במ"א בשם המדרש דאחד עשר הוא הדבור אנכי ה' אלקיך כו' ועז"ג הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים והוא בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו', והיא בחי' הי"א דקדושה בחי' פנימיות הכתר שאינו במנין הע"ס כו', וזהו אחד עשר יום מחורב דהיינו גילוי בחי' אנת הוא בבחי' מל' והוא ע"י מ"ת שנא' אנכי ה' אלקיך שזהו אמיתית גילוי התורה שהוא בחי' חכ' שבפנימיות הכתר כו', וזהו שהתורה היא קו האמצעי שעולה עד הכתר בחי' פנימיות הכתר כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש בהבי' דועתה יגדל נא שלא נדפס שז"ע הרחב פיך ואמלאהו ועי"ז אמלאה החריבה דכשזה קם כו' דכאשר אמלאה בחי' מל' אזי הוא חורבן דק"נ כו' ועמ"ש במ"א בענין ושמתי מעיר לגל שזהו ע"י ה' אלקי אתה ארוממך גילוי בחי' הרוממות בבחי' מל' כו'), ועיקר ענין בריח התיכון הוא שמחבר חכ' ומל' וכמ"ש בלק"ת בהבי' דונקדשתי

קדוש הוא עליית הוא"ו שהוא בחי' הת"ת לקבל מקדש בחי' חכ' ובקדוש הג' הוא ההמשכה ביסוד להיות הגילוי במל' כו', וזהו קו האמצעי דתורה שממשיך במל' מבחי' חכ' דפנימיות הכתר כו', וע"י גילוי בחי' עצמות או"ס בחי' חד ולא בחושבן במל' ממילא היו מתבררים הנצוצות דק"נ ליכלל במל' כנר בפני אבוקה כו' וכידוע שיש ב' אופני הבירורים הא' בדרך מנוחה שע"י הגילוי ממילא מתבררים הנצוצות ונכללים בקדושה כו', והב' שצ"ל ע"י עבודה ויגיעה וכמ"ש וזרעתי לי בארץ לא גלו ישראל אלא בכדי להוסיף עליהם כו' שהן הנצוצות המתבררים כו' וכמ"ש במ"א ההפרש בין הבירור בדרך מלמטלמ"ע ע"י התפלה והבירור בדרך מלמעלה למטה ע"י התורה כו', וזהו שע"י המשכת בחי' אחד עשר בבחי' מל' ה' הבירור דהר שעיר דהיינו ק"נ בדרך מלמעלמ"ט בדרך ממילא כו', וזהו עד קדש ברנע ועמ"ש בע"ג שזה מורה על מדרי' גבוהות וי"ל דהנה ידוע ההפרש בין ב' אופני הבירורים הנ"ל דבהבירור בדרך מלמטלמ"ע אינו נכלל עדיין בקדושה ממש להיות בבחי' אלקות וצ"ל בירור שני כו' וכמ"ש בענין קמה אלומתי כו' ותשתחווין כו', אבל בהבירור שבדרך מלמעלמ"ט הוא שנכלל ממש באלקות כו' וזהו עד קדש ברנע שיתעלה ממש בבחי' קדש כו', אך כאשר קלקלו וכדאי' במד"ר תשא פמ"ב ראב"י או' כ"ט יום היו עם הקב"ה וי"א יום היו מחשבין איך לעשות את העגל שנא' אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר שעשו מעשה שעיר, וזש"א קודם ודי זהב וא' בגמ' ברכות ל"ב א' זהב שהשפעת להם גרם לעשות העגל והיינו שע"י ודי זהב נמשכו לבחי' י"א יום שהם דרך הר שעיר כו', והוא שהי"א יום הן י"א כתרין דנוגה כו' וידוע דנוגה הוא להט החרב המתהפכת שמתהפך פעמים לקדושה ופעמים לגקה"ט כו' וזהו שהי"א יום הן דרך להר שעיר כו', ה"י, וע"כ הוכרחו להתעכב ארבעים שנה, וענין ארבעים שנה י"ל ע"ד לא קאים אינש אדעת' דרבי' עד ארבעין שנין, ומבו' במ"א דדעת' דרבי' הוא עומק ופנימיות חכמתו כמו שהוא לעצמו כו', ובכדי לבוא ע"ז הוא ע"י היגיעה שמייגע א"ע בחיצוניות השכל הנשפע לו ועי"ז בא אל הפנימיות כו', וכמו"כ נש"י לאחר הארבעים שנה באו לתכלית הגדלות וכמ"ש ולא נתן ה' לכם לב לדעת כו' עד היום הזה שזמה למדו דלא קאים אינש עד מ' שנין כו' והיינו ע"י הבירורים במשך הארבעים שנה שהי' ע"ד מלמטלמ"ע כו', הגם שהי' ע"י הארון וכמארז"ל שהרג הנחשים והעקרבים שז"ע נחש שרף ועקרב כו' כמ"ש במ"א, מ"מ, לא הי' בדרך מלמעלמ"ט כמ"ש בלק"ת בהבי' דבמד"ס באה"מ דבזה"ב הי' הבירור בדרך ממילא, משא"כ* היו צריכים לילך במדבר לבררו כו', וז"ע המסעות דמדבר שזהו לברר בחי' מדבר העמים כו', ובכדי שיהי' הבירור באופן כזה לבוא לבחי' ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חו"ד כנ"ל, היו ע"ז מ"ב מסעות שהן לבני"ח וע"ס כו' ובד"כ הוא המשכה מבחי' חכ' דבחי' אתברירו כו', אמנם נת"ל בשם הע"ח דל"ב נ"ח שהן כ"ב אתון וע"ס זהו בחי' ע"ס דנפש, והע"ס שבמ"ה הן ע"ס דרוח בחי' גדלות

(* כ"ה בגוכ"ק).

שנמשך מבחי' החכ' כו', ובמק"מ תרומה קל"ב ב' אי' דכ"ב אתוון עם עה"ד הן נפש דאימא, ועם עש"מ הם רוחא דאבא כו', וי"ל דמבחי' נפש דאימא הוא הבירור בדרך מלמעלמ"ע, אך מבחי' אבא הרי בגילוי בחי' ומדרי' זו הבירור הוא בדרך מלמעלמ"ט (חו"ב הן בחי' אצי' ובריאה דבבי"ע הוא מלמעלמ"ע ובאצי' מלמעלמ"ט כו') (וי"ל דבמדבר הי' ב' האופנים שהרי מ"מ הי' ע"י הארון וכמ"ש וארון ברית ה' הולך לפניהם כו') אך כאן לא הי' זה בגילוי ממש, אמנם עי"ז הוא תיקון הכלי באופן היותר נעלה וכמשנת"ל בענין ארץ טובה ורחבה שזהו שיהי' בבחי' כלי בעצם שלא ע"י יגיעה (דבקבלת הכלי שע"י יגיעה הי"ז רק חיצוניות האור, אך בחי' כלי בעצם לקבל הוא שמקבל בחי' פנימיות כו' וכמ"ש במ"א) וזהו ע"י רוח דאבא בחי' הגדלות כו', ובד"כ ב' בחי' ע"ס שבש' מ"ב הוא ע"ד ממעמקים ב' עומקים שהן ב' יסודות דאור"א שממשיכים מהב' בחי' שבכתר עתיק ואריך כו' וכמ"ש בהבי' דכי המצוה הזאת כו', ובע"ח הנ"ל שהו"ע השמים מספרים מנהרין כו' בניצוצי דנקודה עלאה בחי' חכ' כו' ובסי' מבו' שזהו בחי' אור אבא עצמו כו', ובפה"מ שזהו חכ' שבפנימיות הכתר כו', ומשם הוא הגדלת הכלי בתכלית הגדלות כו' (ועמ"ש בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב, פס"ב) וז"ע המסעות שהן עליות והיינו ההילוך מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חו"ד שצ"ל ע"י אמצעית המדבר בחי' אחרי ה', וגם שצ"ל הבירור להיות בבחי' כלי כו' והי' יכול להיות בדרך מלמעלמ"ט ממש, אך נתעכבו ארבעים שנה שזה כעין מלמעלמ"ע כו' ועי"ז הי' המשכה מלמעלה להיות הבירור כו' ובכדי שיהי' בתכלית ההגדלה בכלים ובאורות היו המסעות מ"ב שהן לבנ"ח דת"ת ובשרשם מבחי' נפש דאי', וע"ס דבחי' רוחא דאבא כו'.

בס"ד ש"פ דברים, עטר"ת*.

זכור הוי' מה הי' לנו הביטה וראה את חרפתנו. ואי' בזהר בחוקתי שהבקשה מלמעלה מכנסת ישראל ג"כ בלשון זכור וכמ"ש עמי זכר נא מה יעץ עליך בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. ובסוף הענין נאמר ומה הי' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך כו'. ובמד"ר קהלת ע"פ וזכור את בוראך בימי בחרותיך כו' עד אשר לא תחשך השמש והאור כו'. בימי בחרותיך עד שביהמקד"*

(* מאמר זה נאמר ג"כ בעת ההתועדות דש"ק מבה"ח מני"א ה'תשי"ג — עם איזה שינוים. — ונדפס בקו' בפ"ע (תשי"ג). ההערות בשוה"ג, הן מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.
עד שביהמ"ק . . . כהונה . . . לוי: במד"ר הסדר: כהונה, לוי, ביהמ"ק. וצ"ע טעם לשינוי הסדר כאן.

קיים שנקרא בית הבחירה, עד שברית כהונה קיימת שנאמר ובחור אותו מכל שבטי ישראל לי לכהן, עד שברית לוי' קיימת שנא' ובו בחר ה"א מכל שבטיך כו'. ואם היינו מקיימים הבקשה שמלמעלה לא היינו צריכים לבקש מלמטה זכור הוי' ומפני שלא קיימנו הבקשה זכר נא אנו מבקשים בגלות זכור הוי' מה היה לנו כו'. וצריך להבין מהו"ע בקשת הזכירה כלפי מעלה הלא אין שכחה לפני כסא כבודך. דמה שמלמעלה מבקשים זכר נא הוא כי הנבראים הם בעלי גבול ושייך בהם שכחה. דהנה זכרון ושכחה הוא בלי גבול וגבול זכרון הוא ענין נצחי שלא יש הפסק והגבלה. ושכחה הוא שיש הפסק והגבלה, והנבראים להיותם בעלי גבול שייך בהם שכחה, אבל למעלה אינו שייך ענין השכחה כלל. וא"כ מהו"ע הבקשה זכור הוי' מאחר שאין שכחה כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע שיש למעלה פנימיות וחיצוניות שנק' פנים ואחור*. ואיתא ברמ"ז אמור דצ"ג ע"פ לך אמר לבי בקשו פני, דפנים ימין ושמאל ואחור הן נגד אבי"ע, דאצילות הוא בחינת פנים מפני שמאיר שם גילוי, שלא בבחינת הסתר. הגם שהגילוי דאצילות הוא ג"כ ע"י הצמצום וכידוע דגילוי הקו הוא ע"י הצמצום והוא בבחינת קו קצר ומצומצם כו'. מ"מ הרי זה רק בחינת צמצום ולא על ידי פרסא. וכמ"ש בע"ח שער הנקודים פ"ב בענין בחינת א"ק שיש בו צמצום ופרסא שהצמצום הוא בשביל האצילות והפרסא בשביל הבריאה. הרי שבאצילות הגילוי הוא רק על ידי צמצום*. וההפרש בין צמצום ופרסא ידוע דצמצום הוא רק מיעוט האור דהיינו שהוא אור רק שהוא בבחי' מיעוט. וכמו עד"מ אור שמאיר דרך חלון* או דרך נקב ה"ה אותו המהות דאור השמש רק שהוא בבחינת מיעוט, אבל כשיש מסך על אור השמש הרי לאחר המסך אינו מאיר אור השמש כלל. ומה שיש אור אחר המסך הוא הארה הנולדת מאור השמש שלפני המסך כו'. וכמו"כ הוא ההפרש בין צמצום לפרסא דצמצום הוא שמאיר אותו מהות האור רק שהוא בבחינת מיעוט ופרסא הוא שאינו מהות אותו האור כלל כו'. ובאצילות ההמשכה היא רק בבחינת צמצום ולא בבחינת פרסא כו'. והגם שיש פרסאות ג"כ באצילות וכידוע שיש פרסא בין הכתר אל החכמה וכן בין הבינה אל הו"א כו'. הנה פרסאות אלו אינם מעלימים על האור כו' דפרסאות גופא יש פרסאות המעלימים ושאינם מעלימים כו'. וכמו עד"מ עור האדם שהיא כבשרו. וכדאי' במשנה* אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם כו' משא"כ עור הבהמה הוא עור גס כו'. ולמעלה הוא ענין אותיות דמ"ה* ואותיות דב"ן, דאותיות

פנים ואחור: והשכחה באה מבחי' אחוריים והזכירה משל אור הפנים (ראה רשימות לאיכה ע' לג). על ידי צמצום: עיין ד"ה וספרתם לכם (המשך תרס"ו).

חלון . . נקב: כנראה מרמז להא דהמשכת האור מבינה לז"א הוא בבחי' חלון ומז"א לנוקבא בבחי' נקב (ראה אמרי בינה שער הק"ש פליה ובכ"מ. וצע"ק בע"ח שער דרשי אבי"ע פי"ג. שער סדר אבי"ע פ"א ועוד).
במשנה: חולין פ"ט מ"ב.

אותיות דמ"ה . . דב"ן: ראה תורה אור פ' משפטים. ד"ה ותחת רגליו.

דמ"ה אינם מעלימים אדרבה מגלים את האור, דמ"ה הוא בחינת ביטול אמיתי והאותיות הן המביאין ומגלין את הביטול כו' וכמ"ש במ"א. וזהו עור האדם דאדם בגימט' מ"ה כו' ואותיות דבין הן שמעלימים כו'. וזהו שהפרסאות דאצילות הן בבחינת מ"ה שאין שם בחינת הסתר כלל. וע"כ נק' אצילות פנים שמאיר שם גילוי אוא"ס כו'. ועיקר בחי' פנים הוא בחי' חכמה כמ"ש הרמ"ז שם, וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, דבחכמה שורה עצמות אוא"ס היינו בחינת אוא"ס הבלי גבול כו' וכמ"ש בלקו"ת בד"ה ואהבת בפי' ואתחנן. ועל ידי החכמה מאיר בכללות האצילות דאבא עילאה מקננא באצילות דע"י החכמה מאיר בחינת עצמות אוא"ס בכל העולם האצילות כו'. וע"כ אצילות הוא בחינת פנים שמאיר שם בחינת פנימיות אוא"ס כו'. אך התהוות העולמות הוא מבחינת אחוריים וחיצוניות האור, שההתהוות היא מבחי' מלכות, מלכותך מלכות כל עולמים, ומבחינה היותר תחתונה שבמלכות וכמ"ש וישב* הוי' מלך העולם כו'. וגם זה על ידי הפסק הפרסא שבין אצילות לבריאה שהוא בחינת אור של תולדה בלבד כו'. ולכן נתהוו העולמות בבחי' יש ודבר נפרד מפני שההתהוות היא מהארה חיצוני' שבבחי' הפסק הפרסא כו'. אך נשמות ישראל הן בחינת פנימי' העולמות שמאיר בהם בחינת פנימיות אור אין סוף וכמו במ"ת דחכמת אדם תאיר פניו. פנים בפנים דבר הוי' עמכם שהי' גילוי בחינת הארת פנים כו', וכן הי' בבית המקדש כמ"ש יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך, גילוי בחינת הפנים כו'. אך כאשר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא שמסתלק הפנימיות וההמשכה היא רק בבחי' אחוריים וחיצוניות הרי זה סיבת הגלות. וכמו גלות מצרים שהי' מפני סילוק הפנימיות. וזהו ענין פרעה אותיות הערף* מפני שהי' רק בחי' ערף אחוריים הי' זה סיבת הגלות וכמ"ש אשר לא ידע את יוסף בחי' תוספות אור שזוהו גילוי הפנימיות. וכתוב לא ידעתי את הוי' שלא הי' לו בחינת הדעת הממשיך בחינת פנימיות האור כו'. דכאשר מאיר בחינת הפנימיות אזי ההמשכה היא במקום הראוי דוקא דהיינו בנשמות ישראל וכמ"ש יאר פניו אתנו סלה כו'. אבל כאשר ההמשכה היא מבחינת אחוריים וחיצוני' יכולים גם הם לקבל וזהו סיבת הגלות. ועל זה היא הבקשה זכור הוי' שיהי' המשכת בחינת פנימיות ששם הוא ענין הזכירה כו'. והגם שא"א להיות בגילוי בזמן הגלות אנו מבקשים הביטה וראה שתהי' ראי' בבחינת הבטה עכ"פ. דההפרש בין הבטה וראי' הוא דהבטה היא מרחוק וראי' מקרוב, וכדאיאת במד"ר איכה ע"פ זה אר"פ הבטה מרחוק וכמ"ש הבט משמים וראה וראי' מקרוב וכמ"ש וירא כי לא יכול לו כו'. וזהו הבקשה שיהי' עכ"פ בחי' הבטה מרחוק כו'.

ב) ולהבין בתוס' ביאור צ"ל מה"ע מה הי' לנו. דהנה כתיב ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה. ואמרז"ל* אטו יראה

וכמ"ש וישב: ראה תו"א שם.

פרעה אותיות הערף: ל"ת להארז"ל ר"פ שמות. וראה שם פ' וישב ד"ה ויהי אחר הדברים. ואמרז"ל: ברכות לג, ב. וראה חדא"ג שם ובמנחות (מג, ב). תניא פמ"ב.

מלתא זוטרתני היא, אין לגבי משה מלתא זוטרתני היא. ומהו התירוץ דלגבי משה היא מלתא זוטרתני והלא שואל מעמך כתיב שמבקשים מכללות ישראל. וצ"ל תחלה מה שיראה היא מלתא זוטרתני לגבי משה. דהנה במשה ונחנו* מה, פי' מה בלי מהות שהי' בבחינת ביטול במציאות. וכמארז"ל גדול* מה שנא' במשה יותר מאברהם דאלו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר ובמשה כתיב ונחנו מה, שהי' בטל לאלקות בתכלית הביטול שלא הי' בבחינת מהות ובבחינת מציאות בעצמו כלל. והיינו שהי' מאיר אצלו גילוי בחי' דעת עליון שכולא קמי' כלא חשיב כו'. דהנה א-ל דעות הוי' ב' דעות דעת עליון וד"ת, דעת עליון הוא שלמעלה יש ולמטה אין שכולא קמי' כלא חשיב ממש. ודעת תחתון הוא שהבריאה היא מאין ליש היינו שלמטה יש ולמעלה אין והיש בטל אל האין, אבל דעת עליון הוא ביטול במציאות כו'. וז"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, צלם הוא צורה עצמיית שכמו העצם, והיינו דעה עצמית דכמו שבעצמות הדעה האמיתית היא שלמעלה יש ולמטה אין, כן היא הדעה בנמצאים שהוא לבדו הוא ואין זולתו, והביטול הוא ביטול עצמי כו'. וכדמותנו הוא דעת תחתון ביטול היש לאין שזהו רק בחינת דמות לבד דהגם שזהו ג"כ ביטול הרי אין זה כמו האמת רק בחי' דמות לבד כו'. ומשה הי' בו גילוי בחי' ד"ע. וכמארז"ל כל* הנביאים נתנבאו בכה כדמותנו ומשה נתנבא בזה בחי' ראיית המהות וע"כ הי' בבחינת ביטול עצמי כו'. ולכן לגבי משה יראה היא מילתא זוטרתני, דיראה זו היא בחי' יראה תתאה שהיא ביטול היש לבד שהוא מהות ודבר בפני עצמו רק שירא מאלקים והוא בחינת ביטול היש דלגבי ביטול אמיתי הרי זה מלתא זוטרתני כו'. אך לפי זה צ"ל מפ"מ שואלים רק יראה מאחר שיש מדריגה שלמעלה מזה. אך הענין* דיראה תתאה הגם שהיא רק ביטול היש הרי זה עיקר המכוון. דתכלית הכוונה היא שיהי' יש ויהי' ביטול היש, דכך עלה ברצונו יתברך שיהי' מציאות היש ויהי' ביטול היש לאין כו', דעיקר הצחוק ותענוג העליון הוא בביטול היש דוקא, וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים, דשם אלקים שהוא מעלים ומסתיר וכמ"ש שמש ומגן הוי' אלקים דשם אלקים הוא בחינת מגן בבחינת הסתר והעלם שיהי' מציאות יש וכאשר יש ביטול היש מזה דוקא הוא הצחוק ותענוג עליון כו'. והוא מעלת האתכפיא על אתהפכא, דבאתהפכא לא יש עבודה ואתכפיא הוא עבודה. וזה יקר מאד בעיני הוי' כו'. וכמ"ש לויתן זה יצרת לשחק בו, לויתן הוא לשון התחברות מל' הפעם ילוה אישי אלי, והוא התחברות היש אל האין, התחברות הגשמי אל הרוחני, ומזה יהי' דוקא השחוק והתענוג לעתיד דהיינו הגילוי האמיתי שיתגלה בחינת עצמות אין סוף ויהי' הגילוי למטה דוקא ביש הגשמי שזהו ע"י העבודה עכשיו בבחינת ביטול היש כו'. וזהו שמבקשים ליראה את הוי' שהוא ביטול היש

במשה . . . ונחנו: כנראה יש כאן השמטת הקולמוס, וצ"ל במשה כתיב ונחנו, וכן הוא באור התורה

ד"ה בן פורת (שצ, א).

וכמארז"ל גדול: חולין פט, א (שם חשיב גם אהרן).

וכמארז"ל כל: ספרי ר"פ מטות. וראה לקו"ת שם.

אך הענין: ראה לקו"ת מסעי צא, ג. קונטרס ע"ח פ"ט.

כו' ומ"מ לגבי משה הרי זה מלתא זוטרתא משום דבגילויים הרי ביטול אמיתי למעלה מביטול היש כו'. ועוד דמאחר שמשה הי' בבחינת ביטול דיחודא עילאה בהכרח שהי' בו גם הביטול דיחוי'ת. דבכדי לבוא לביטול האמיתי דיחוי'ע צ"ל תחלה הביטול דיחוי'ת, כי זה השער להוי' דא תרעא* לאעלאה כו'. וא"כ בהכרח שהי' בו בחינת ביטול היש. וע"כ כאשר בא לבחי' ביטול אמיתי לאחר הקדמת בחינת ביטול היש הרי ביטול היש מלתא זוטרתא כו'. אך צ"ל והלא הבקשה היא מישראל ואיך הוא לגביהם מלתא זוטרתא. אך הענין הוא שיש מדריגת משה בכאוי"א מישראל. והוא שבכאוי"א מישראל יש בחינת ונחנו מה. והענין הוא דהנה במאמר דפתח אלי' או' מלגאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצילות. שם מ"ה הוא שם הוי' במילוי אלפי"ן. אל"ף הוא בחינת כתר, דבשם מ"ה הוא המשכת בחינת כתר. וזהו האור א"ס שמאיר באצילות ולכן באצילות איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד מפני שמאיר שם השם מ"ה דאיהו אורח האצילות כו'. והנה כתיב* מה שמו ומה שם בנו וארז"ל מה שמו הוי' צבאות שמו והיינו שם מ"ה שבמילוי אלפי"ן. ומה שם בנו בני בכורי ישראל. הרי יש בישראל בחי' שם מ"ה דשרש הנשמות הוא מבחינת חכמה וכמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם וכמו הבן שהוא מעצמות מוח האב, כמ"כ נשמות ישראל הן מעצמות בחינת החכמה, דחכמה היא בחינת מ"ה. וזהו דנש"י נק' אדם. אדם אתם, אתם קרויים אדם, דאדם בגימ' מ"ה. וכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה היא מראה דמות כבוד הוי', דבחי' מראה אדם זהו שרש נש"י (עמ"ש בד"ה ותחת* רגליו). וזהו נעשה אדם בצלמנו דקאי על כללות הנשמות דכל נשמה בשרשה היא בחי' בצלמנו בחי' יחוי'ע. ורק כמו שנמשכה למטה היא בבחי' בריאה יש מאין בראתיו יצרתיו כו'. אבל בשרשה היא בחינת יחוי'ע. ולכן הנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה בתכלית הביטול וכמ"ש חי הוי' אשר עמדתי לפניו דעמידה הוא* בחי' ביטול כו', וזהו שארז"ל אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי, דשרש ומקור הנשמה רואה מהות אלקות וכמו משה שנתנבא בזה כמ"כ כל נשמה היא בבחינת ראיית המהות בשרשה. ומזה הוי'ע האמונה פשוטה שבכאוי"א מישראל, משום דשרש הנשמה רואה מהות ענין אחדות הוי', וע"כ היא האמונה פשוטה דאין צריך לאות ומופת כלל כו' וכמ"ש במ"א. וזהו ג"כ ענין הביטול בעצם שיש בנשמות וכמ"ש כי אתם המעט מכל העמים שממעיטים* עצמן, שיש בהם בעצם שזהו מצד בחינת מ"ה שבעצם נשמתם בשרשם דמשו"ז גם למטה הן בבחינת ביטול בעצם רק שזהו בהעלם דבעבודה אינו מאיר בגילוי. ועי' תקנו מאה ברכות בכל

דא תרעא: זהר ח"א ח, א. וראה קונטרס העבודה פ' ב.ג.

כתיב . . . וארז"ל: משלי ל, ד. זח"ג קצא, ב. וראה ג"כ במדב"ר פ"ב, יא. פרדס שער ערה"כ ערך מה

שמו. תוי"א יתרו (עג, א). לקו"ת אמור לח, ב.

בד"ה ותחת: כנראה הכוונה לד"ה זה שבתורה אור.

דעמידה הוא: ראה לקו"ת נשא כ, ג.

המעט . . . שממעיטים: חולין פט, א.

יום דא"ת מה אלה מאה שמתוסף אל"ף והיינו שם הוי' במילוי אלפיי"ן להיות בגילוי גם בנשמה המתלבשת בגוף כו'. וזהו שהברכות תקנו חכמים עיני העדה בחינת ראי' להיות גילוי זה גם בנשמה למטה כו'. וזהו דגם בכללות ישראל בחינת היראה היא מלתא זוטרתא מפני בחינת מ"ה שיש בכאו"א מישראל כו'.

ג) **והנה** כשם שיש בחינת מ"ה בקדושה כמו"כ יש בחי' מ"ה בלעו"ז והוא ענין ופלאגשו ושמה ראומה, ראו מ"ה* הוא שמרגיש את הביטול שזהו מקור ושרש לרע גמור ר"ל. דבקדושה הוא דוקא ביטול ובלתי מורגש כלל. וז"ע והצנע לכת עם אלקיך דהיינו בלי מורגש בעצמו. וסט"א הוא ישות ומורגש והו"ע ראו מ"ה, שגם שבטלים ה"ז במורגש והוא בדקות עדיין וכידוע שזהו קלי' נגד האצילות. וה"ז מקור לרע גמור. דכאשר מרגיש את הביטול ה"ה מחזיק טובה לעצמו ונעשה התגברות הישות, ובהתגברות הישות יוכל לבוא לידי רע גמור ר"ל, וזהו דלפעמים* נאמר שטן ופנינה לש"ש נתכוונו ולפעמים נא' נתן עיניו במקדש ראשון וחרב נתן עיניו במקדש שני כו'. והיינו דבשרשו אינו רע עדיין וזהו לש"ש נתכוונו ובהשתלשלות נעשה רע גמור. וזה ענין מה הי' לנו בחינת מ"ה דלעו"ז וזהו סבת הגלות עת אשר שלט האדם באדם, שליטה דאדם בליעל על אדם דקדושה. וכמ"ש שופר* דם האדם באדם וכמו עד"מ באברי האדם בהם הילוך הדם, דהדם הוא הנפש שזהו החיות וכאשר יש קלקול בא' מאבריו שנעשה נקב ח"ו הדם יוצא. וכמו"כ רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא כמו שהאברים כלים אל החיות כמו"כ המצות כלים להשראת אור א"ס, שהאור מתלבש בהכלים, והכלים מגבילים את האור שימשך למקום הראוי כו'. וכאשר יש פגם באיזה מצוה נמשך האור למקום שאינו ראוי כו'. וכ"ש בפגם במל"ת שהן עד"מ שס"ה גידים שבהם עיקר הילוך הדם. וזהו ונוקב שם הוי' שנעשה נקב ונמשך תוס' חיות לסט"א. וזהו שארז"ל גידר טיטוס את הפרוכת ויצא ממנו דם והיינו שהראו לו שזה שחרב ביהמק"ד אין זה בכח עצמו רק ע"י הפגם בכלים דכלים* דאצילות כו'. ועל זה אנו מבקשים זכור הוי' דהנה כללות הסבה היא סילוק הפנימיות ונמשך רק בחי' אחרי הוי' שע"י הוא שיכולים לינק. וגם התוס' חיות שנמשך להם הוא מבחי' חיצוני' דוכבודי לאחר לא אתן כו'. וע"כ הוא הבקשה זכור הוי' שיומשך ויתגלה בחי' הפנימיות כו'. וי"ל דמ"ש זכור הוי' מה הי' לנו קאי על בחי' מ"ה דקדושה, שהרי הנשמה בשרשה היא בבחינת מ"ה וקודם שנתלבשה בגוף היתה בבחינת ביטול דמ"ה ממש, וגם כמו שירדה למטה יש בה בחינת הביטול בעצם שזהו בכללות נשמות

ראו מ"ה: ראה לקו"ת ויקרא (מג, א. כג, ד). ויל"ע בל"ת להאריז"ל ס"פ וירא.

חנה דלפעמים: ראה בכ"ז לקו"ת חקת סב, א.

וכמ"ש שופר: ראה בכ"ז לקו"ת במדבר (יג, ג. יד, ג). רשימות איכה ע' מח.

בכלים דכלים: כן הוא בכת"י. ק. וצע"ק.

ישראל שממעטים את עצמם שמבחינת מ"ה שבהם כו' כנ"ל. וזהו מה ה' לנו קודם שירדה הנשמה למטה ובירידתה למטה ישנו ג"כ בהעלם כו'. וגם ה' זמנים שהי' בחי' מ"ה בהתגלות בכללות נשמות ישראל וכמו במ"ת ויחן ישראל נגד ההר כולם כאיש אחד שזהו מהתגלות עצם הנשמה שהקדימו נעשה לנשמע כו'. ובמ"ת רק החלו לעשות והדר קבלוה בימי אחשורוש דמה ראו על ככה ומה הגיע אליהם שהי' בחי' מ"ה שבהם בהתגלות כו' וכמ"ש במ"א*. ובכל הזמנים נראה ונגלה בחי' כח מ"ה שבנפש בקיום המצות בפו"מ לעמוד נגד כל מונע. וביותר בזמן הגלות בריבוי העלמות והסתרים שיש מניעות ועיכובים על קיום המצות בפועל וכמה נסיונות ועומדים בנסיון בתוקף גדול שזהו מבחינת מ"ה שבנפש שפעולתו נראה בזמנה"ג יותר מבזמן הבית שלא היו מניעות ועיכובים כ"כ. ובזמנה"ג בריבוי המניעות נראה ביותר פעולת בחי' חכמה שבנפש כו'. שז"ע מ"ש אני ישנה ולבי ער, אני ישנה בגלותא בהתגלות הכחות, ולבי עצם נקודת הלב הוא ער, דלבד זאת שבאה בהתגלות לפעמים בנסיון בפועל ממש בקידוש השם, הנה פעולתה דעצם נקודת הלב נראה ונגלה בזמנה"ג ביותר כו'. והבקשה היא זכור הוי' שיהי' גילוי הפנימי מלמעלה וגילוי הפנימיות דנפש כו'. וענין הבקשה זכור הוי' והלא אין שכחה לפני כסא כבודך, הענין הוא עד"מ* שאמרז"ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל, דלכאו' מהו"ע סידור שבחים. אך ידוע שזהו שמביא מהעלם אל הגילוי. וכמו עד"מ איש החסד דלפעמים החסד הוא בהעלם וע"י שמשבחים אותו במדת החסד בא החסד מהעלם אל הגילוי כו'. וידוע דההמשכה שע"י השבחים הוא מבחינת העלם העצמי כו'. וכמ"ש בהביאור* דואני נתתי לך. וז"ע זכרונות דר"ה דאמרז"ל אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה להיות דבר"ה הוא בחי' המלך הקדוש בחינת קדושת העצמית דעצמות אין סוף שקדוש ומובדל לגמרי מהעולמות כו' ע"כ אומרים זכרונות שיומשך מהעלם אל הגילוי כו'. וכמו"כ הוא ענין זכור הוי' להיות שהפנימיות היא בבחי' סילוק והעלם עז"א זכור הוי' שיהי' המשכה מהעלם אל הגילוי כו'. והגם דבזמנה"ג א"א להיות בבחינת גילוי ממש וזהו הבקשה מלמעלה וזכור את בוראך בימי בחרותיך כו' עד שלא תחשך השמש כו', דבזמן הבית הי' גילוי הפנימיות וכמ"ש יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך דכשם שבא לראות כך בא ליראות כו'. ועכשיו בזה"ג א"א להיות בגילוי ממש בבחי' פנימיות כו' הבקשה היא הביטה וראה שיהי' עכ"פ הראי' שבבחי' הבטה מרחוק, דגלות נק' רחוק וכמ"ש למה הוי' תעמוד מרחוק כו', דהבטה מרחוק יכול להיות בזה"ג ג"כ והוא הגילוי בבחי' מקיף, שגם הגילוי שבבחינת מקיף ה"ז גילוי בנפש וכמ"ש כי הוי' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך

וכמ"ש במ"א: ראה תו"א צט, ב. הוספות לתו"א יח, ג.

הוא עד"מ: ראה שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פמ"ג, בסידור עה"פ הללו' הללי נפשי, ד"ה הלל בס'

טעמי המצות להציץ.

וכמ"ש בהביאור: בהוספות לתורה אור.

להיות צל על ראשך בחי' צל ומקיף. ומזה ג"כ להצילך לשון הצלה שמזה הוא ג"כ ההצלה. דאו"מ הרי זה ג"כ אור. וגם דאור מקיף מסמא עיני החיצונים כו'.

ד) וזהו ג"כ ענין וראה את חרפתנו, דהנה כתיב וחרפת אלמנותיך לא תזכרי עוד דבזה"ג נק' כנסת ישראל בשם אלמנה וכמ"ש היתה כאלמנה וארוז"ל כאלמנה ולא אלמנה ממש* כאשר שהלך בעלה למדה"י ועתידי לחזור אליה, דהנה אלמנה הוא אל מנה*. ופי' אל מנה, דהנה כתיב ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ואיתא בזהר* אין זריעה אלא צדקה כמ"ש זרעו לכם לצדקה כו', ועל ידי הזריעה דצדקה וימצא מאה שערים. וצ"ל מהו החשבון דמאה שערים דמצינו רק חמשים שערים, וכמארז"ל חמשים שערי בינה נבראו בעולם, ומהו המספר דמאה, אך דמאה שערים הם החמשים שע"ב רק שישנם מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו' כי כל בשמים ובארץ, לך וכל הן אותיות שוים ושניהם עולים נו"ן. ולך הוא בבחינת העלאה וכל בבחינת המשכה דלך הוי' הגדולה הוא שמדת הגדולה טפל ובטל לך, דעצמות או"ס לאו מכל אינון מדות כלל, ומדת הגדולה אינו תופס מקום כלל לגבי עצמות וכמארז"ל דבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו שהוא ענוה ושפלות לגבי מה שנק' בשם גדול וכמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא* גדול כשהוא בעיר אלקינו. אבל לגבי עצמות אינו תופס מקום כלל כו'. ועל ידי ההתבוננות איך שהגדולה טפל ובטל לך עי"ז הוא עליות המדות בבחינת אור אין סוף דלאו מכל אליון מדות. והעלי' הוא ע"י הנו"ן שע"ב לפי שבכינה שם המדות הן בבחי' ביטול עדיין ע"כ על ידה הוא עליית המדות כו'. ועי"ז הוא המשכת אור א"ס במדות שז"ע כי כל בשמים ובארץ בבחינת המשכה מלמעלמ"ט ונמשך הגילוי בארץ למטה ג"כ. וז"ש נודע בשערים בעלה בחי' ז"א בעלה דמטרוניתא* ע"י השערים נודע בעלה כו'. אך בזה"ג הוא אל מנה שאינו מאיר בחי' המאה שערים דבגלותא קוב"ה סליק לעילא ולעילא*, דהצדיק אבד שאינו מקבל בחי' הגילוי מלמעלה ואינו נמשך הגילוי בבחינת מלכות כו' וזהו כאשר שהלך בעלה למדינת הים היינו בחינת ים החכמה. דים ויבשה הוא עלמא דאתכסיא ועדאת"ג והוא עוה"ז ועוה"ב. עוה"ז יבשה ועוה"ב ים. וכמ"ש ומלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים כו'. וזהו סליק לעילא ולעילא, לעילא בינה ולעילא חכמה כו'. וזה"ע אל מנה כו'. גם אלמנה הוא מלשון אלם* וכמ"ש כרחל לפני גוזזי' נאלמה,

ולא אלמנה ממש: תענית כ, א. איכ"ר ע"פ זה. זח"ב קכב, א.

אל מנה: פרד"ס שער ערה"כ ערך אלמנה. וראה כתובות י, ב.

ואיתא בוהר: לע"ע מצאתי בב"ק יז, א. דב"א זוטא פ"א. וראה ג"כ פדר"א רפ"ג. אוה"ת להצ"ע

ע"פ ויזרע יצחק. וצ"ע.

אימתי הוא: ראה זח"ג ה, א. ז"ח תשא מד, א.

בעלה דמטרוניתא: ראה זח"א קג, א. ושם.

לעילא ולעילא: זח"ג כ, ב. וראה ג"כ זח"א רי, א.

מלשון אלם: בס' שרש ישע — הובא ברשימות איכה ע' יט. ראה ג"כ זח"ב כט, ב.

והיינו שהקול אינו מאיר בדבור שהדבור הוא בהעלם, דכאשר מאיר גילוי הקול בדבור אזי הדבור מאיר בגילוי, וכאשר הדבור מאיר בגילוי אזי ידבר עמים תחתינו וישראל הם במעלה העליונה כו'. אבל כאשר אין הקול בגילוי אזי הדבור הוא בהעלם בגלות, והו"ע גלות השכינה, וזהו"ע כרחל לפני גוזזי נאלמה כו'. ומ"מ היא כאלמנה ולא אלמנה ממש כאשר שהלך בעלה למדה"י ועתיד לחזור אליה דלעתיד יהי גילוי הדבור וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדו כי פי הוי' דבר, דכאשר יהי גילוי כבוד הוי' היינו בחינת הקול אזי וראו כל בשר כו' שיהי גילוי הדבור כו'. וזהו וראה את חרפתנו בחינת חרפת אלמנותיך ושיהי גילוי המדות כו'. והוא כענין יתום* ואלמנה יעודד יתום הוא בחי' יסוד שהצדיק אבד בזה"ג ואלמנה היא בחי' מל' כנ"ל. והבקשה וראה את חרפתנו שיהי יתום ואלמנה יעודד לשון חיזוק. דהנה א"ת מ"ה אלא מאה שע"י מאה ברכות נמשך גילוי אור א"ס. וזהו שהברכה* היא ל' נוכח ול' נסתר, ברוך אתה ל' נוכח ואשר קדשנו במצותיו ל' נסתר והיינו בחי' סובב כל עלמין וממכ"ע שנמשך ע"י הברכות כו'. ועי"ז הוא גילוי המדות מן ההעלם, דבהעלם ישנם המדות גם עכשיו, וע"י הברכות הוא שנמשך מהעלם אל הגילוי כו'. ועיקר ההמשכה תהי' לעתיד שיהי' בבחינת פנימיות ממש. ועכשיו נמשך בבחינת גילוי המקיף כו'. ואזי הוי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, דכאשר הוי' לי שנמשך גילוי הוי' מה יעשה לי אדם בליעל דמבחינת גילוי אור אינם יכולים לקבל, דגם ההמשכה שבבחינת מקיף הרי האור מקיף מסמא עיני החיצונים. וגם שהארה מאיר בפנימיות. וז"ע שמצוה גוררת מצוה כו'. וגם כמ"ש טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי הרי שע"י המצוה שהן בחי' אור מקיף נמשך ג"כ בחינת אור פנימי כו'. וזהו שההמשכה היא ע"י הברכות. וענין הברכה הוא גילוי בבחינת פנימיות וכמ"ש בלקו"ת בד"ה ואתחנן. וזהו ענין ברכת המצות שהמצוה היא בחי' אור מקיף וע"י הברכה הוא שמאיר הארה בבחינת פנימיות כו'. וזהו מה יעשה לי אדם שהאור מקיף מסמא וגם שנמשך בבחינת פנימיות שאין ביכולתם לינק כו', ואדרבא עי"ז הם נכרתים וכמ"ש כל גויים סבבוני בשם הוי' כי אמילם שנכרתים ונאבדים כו'. וזהו זכור הוי' מה הי' לנו דהבקשה מלמעלה היא זכר נא ומה הוי' דורש ממך כו' שאז לא הי' סילוק הפנימיות, ועכשיו אנו מבקשים זכור הוי' שיהי גילוי הפנימיות בבחינת הבטה עכ"פ, וראה את חרפתנו בחי' חרפת אלמנותיך שע"ז המאה ברכות נמשך להיות יתום ואלמנה יעודד ואזי בשם הוי' כי אמילם כו'.

בס"ד פ' דברים, עטר"ת.

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, והקשה בכלי יקר הלא בכל התורה נא' אל בני ישראל וכאן נא' ישראל, וכי אל ישראל דבר והלא אל בני ישראל דבר כל דבריו, ולהבין זה ילה"ק מ"ש במד"ר כאן הה"ד מוכיח אדם אחרי חן ימצא א' רבי יהודה בר סימן מהו אחרי אמר הקב"ה כבי' משה הוכיחני אחרי ישראל והוכיח לישראל אחרי, לישראל אמר אתם חטאתם חטאה גדולה להקב"ה אמר למה יחרה אפך בעמך, ולכאור' תמוה איך שייך לומר משה הוכיחני כו', אך הענין דהנה מצינו בדוגמא כזאת באברהם שאמר להקב"ה חלילה לך כו' השופט כל הארץ לא יעשה משפט ואי' במד"ר לך לך פל"ט א"ר לוי השופט כל הארץ לא יעשה משפט אם עולם אתה מבקש אין דין (אין מקום לדין גמור בלא רחמים, מת"כ) ואם דין אתה מבקש אין עולם (אי' לעולם להתקיים, מת"כ), מה את תופס החבל בתרין ראשין את בעי עלמא (שהרי העולם נברא ברצון וכמא' כד סליק ברעותי' למברי עלמא כו' ובע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו', שהרי לא הי' מוכרח ח"ו בבריאת העולם כ"א הי' ברשות ורצון כו' וכמא' בריש הורמניתא דמלכא פ"י בתחלת רשות ורצון המלך כו', דגם גילוי האור מהעצמות הוא גילוי רצוני כו' וכמ"ש במ"א, וכ"ש התהוות העולמות כו', וז"ש שוקיו עמודי שש ואמרז"ל שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו') ובעי דינא, סב לך חדא מנייהו, ואם לית את מוותר צבחר לית עלמא יכול להתקיים (קח לך אחד מהן שאם אין אתה מוותר מעט לפנים מן השורה אין העולם יכול להתקיים, מת"כ, וי"ל דאברהם כפי מדתו מדת החסד רצה שלא יהי' דין כלל, וכמו שא' לו ישמעאל יחי' לפניך כו', וזהו שא' סב לך חדא מנייהו היינו לסלק מדה"ד לגמרי, ועכ"פ אם לית את מוותר ציבחר היינו שדבר כלפי מדה"ד שמ"מ צ"ל לפנים משה"ד כו', וי"ל שזהו ההפרש בין אברהם למשה שאברהם המשיך מבחי' החסד דהיינו ענין ההמתקה בבחי' התגברות החסד על הגבו' (הגם שא' ציבחר מ"מ הכוונה היא שיהי' התגברו' החסד וכמו מעט אור דוחה הרבה כו') ומ"מ הגבו' אינה נהפכת לחסד, ומשה המשיך המתקת הגבורות שהגבורות עצמן נהפכים לחסד וכמו ויורהו עץ כו' וימתקו המים שנעשו מתוקים בעצם וכמ"ש במ"א, וי"ל דבשרשן זהו אם ההמשכה היא מבחי' רב חסד או מבחי' חסד דקשוט שזהו בחי' חסד דעתיק כו') וכ"ה ברבות וירא פמ"ט ובצו פ"י, ולפ"ז ה"ז כענין שיתוף עמו מדה"ר וכמארז"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתוף עמו מדה"ר שנא' ביום עשות ה' אלקים כו', ופי' שעלה במח' לברוא את העולם במדה"ד הו"ע הצמצום לצמצם ולהעלים את האור בכדי שיהי' מציאת יש, וז"ע צמצום הראשון שהי' באו"ס להעלים את האור דא"ס לפי שמה א"א להיות מציאות העולם וע"כ נתעלם האור ע"י הצמצום להיות מציאות העולמות בבחי' יש כו', ואח"כ שיתוף עמו מדה"ר הוא בחי' גילוי הקו להיות גילוי אלקות בעולם כו', וידוע דהצמצום ג"כ, אינו העלם לגמרי דמ"מ גם ע"י הצמצום נמשך הארה מהאור כו', וכמ"ש שמש ומגן ה' אלקים שש' אלקים הוא כמו מגן ונרתק לאור השמש שע"י

הנרתק מאיר אור השמש רק שאינו מהות אור השמש כמו שהוא כ"א כמו שמאיר ע"י מסך ונרתק כו', וכמו"כ ע"י ש' אלקים מאיר הארה בלבד מאור הוי' לא עצם האור כו', וענין שיתוף עמו מדה"ר הוא שיהי' גילוי יותר מע"י מגן ונרתק כו', וזהו שנא' ביום עשות הוי' אלקי' אחר השבת שע"י מצות שבת הוא ששיתוף עמו מדה"ר דהיינו בחי' גילוי אור כו', ומ"מ אין זה כמו הוציא חמה מנרתקה שזה הי' הגילוי דלעתידי כנודע, ולכא"ו הי' נראה לומר שז"ע ניסים נסתרים המלובשים בדרכי הטבע שזהו עכ"פ גילוי יותר מההארה שלצורך ההתהוות שזהו בחי' טבע ממש שהאור מכוסה ונעלם לגמרי והנסים הן בחי' רוממות הטבע שנראה בזה אור אלקי וכמ"ש ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו כו', אמנם שגם רוממות הטבע הוא מבחי' מל' וההמשכה שע"י תומ"צ הוא למעלה מזה כו'. ובד"כ מה שהגילוי יותר מהנרתק צ"ל שזהו גילוי שמש הוי' בחי' מהות אור הוי', וידוע דמגילוי ש' הוי' הוא ניסים נגלים היוצאים מדרכי הטבע כו', וי"ל דהאותות ומופתים דיצי"מ וקרי"ס הי' גילוי אור האצי' בבי"ע, וענין מוציא חמה מנרתקה זהו גילוי ש' הוי' דלעילא כו', וז"ע שיתוף עמו מדה"ר היינו גילוי ש' הוי' בחי' אצי' כו', ובמ"א מבו' דבעבודה ענין שיתוף עמו מדה"ר הוא שיהי' ביטול היש, דאם הי' כמו שנתהווה מש' אלקים הי' התגברות הישות, ושיתוף עמו מדה"ר הוא שיהי' ביטול היש לאין כו', וצריכי' לומר שזהו ג"כ כענין החכ' תעוז לחכם כו' דהיינו ביטול היש מכח בחי' החכ' שבנפש כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה מזוזה מימין וכמ"ש במ"א, וכמו"כ בהנהגה מלמעלה מצד מדה"ד הי' ההנהגה בדקדוק ביותר וענין שיתוף מדה"ר היא שלא לדקדק כ"כ שזה נק' למעלה ג"כ כובש את יצרו וכמארז"ל הן גבורותיו שכוּבש את יצרו כו', והיינו ההתגברות על מדה"ד כו' (וי"ל שזהו כבי' כענין ביטול הרצון כו'), וזהו ג"כ טענת אאע"ה את בעי עלמא ובעי דינא שא"א להיות שניהם ורצה שיהי' גילוי בחי' חסד כו', וי"ל דמדת הגבו' הוא לצמצם ולהעלים אור האצי' שלא יהי' בגילוי בבי"ע, ובחי' חסד הוא שיהי' גילוי אצי' בבי"ע כו' והגם דמגילוי האצי' א"א להיות התהוות בבי"ע וכנ"ל מ"מ לאחר שנתהוו יכול להיות גילוי האצי' בבי"ע וכמ"ש בע"ח בענין גילוי הקו כו' (ועמ"ש בסב"ב ח"ב פ"ד בענין הגדול הגבור והנר' שם דיכולת ההתהוות היא במדת חסד מדת גדולתו ית', ואפשר שזהו כמ"ש באגה"ק סי' ק' שהאור הוא המהווה מפני שהאור הוא מעין המאור ע"כ בו הוא כח ויכולת ההתהוות כו', ומבחי' הגדול הי' ההתהוות באופן אחר והיינו שהי' נראה ונגלה איך שהוא התפשטות מהאור האלקי כו', וע"י בחי' הגבור נעשה הנברא בבחי' דבר בפ"ע כו'), והגם דמתחלת הבריאה שיתוף עמו מדה"ר, י"ל כמ"ש בע"ח דמתחלה הי' מצד כי חפץ חסד הוא ואח"כ באתעדל"ת תלי' מילתא שצריכים* בחי' מדה"ר כו' (גם י"ל דהגם דשיתוף מדה"ר מ"מ הי' ההנהגה בבחי' גבו' ואברהם המשיך שיהי' ההנהגה בבחי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שצריכים להמשיך.

חסד בהתגברות על הגבו' וכמו עד אברהם הי' העולם מתנהג באפלה בא אברהם התחיל להאיר כו').

(ב) **וברבות** פ' וירא שם אריב"ס כך א"ל אברהם מלך ב"ו תולין לו אנקליטון מדוכס לאפרכוס ומאפרכוס לאסטרוליטוס (ופי' המת"כ פס"ד שיצא בפני הדוכס אם אינו רוצה בכך הולך לו לפני האפרכוס שהוא יותר חשוב מהדוכס וכן מן האפרכוס לאסטרוליטוס) ואת בשביל שאין לך מי שיתלה אנקליטון לא תעשה משפט, אריב"ס כשבקשת לדין את עולמך מסרת אותו ביד שנים רומיס ורומילוס שאם בקש א' מהם לעשות דבר חבירו מעכב על ידו, ואת בשביל שאין לך מי שיעכב על ידך לא תעשה משפט, וי"ל שהרי תפלת וטענת אברהם לאוא"ס המאציל שיהי' השתתפות והתחברות בחי' חו"ג ויהי' לאכללא שמאלא בימינא כו' כנ"ל, וזהו אתה בשביל שאין לך מי שיתלה כו' היינו שאין למעלה ממך כו', וממ"ש אח"כ שאין לך מי שיעכב כו' נר' הכוונה על בחי' פנימיות הכתר בחי' חד ולא בחושבן שעז"ז* יש אחד ואין שני לו כו' וכמ"ש בזהר ע"פ ראו עתה כו' ואין אלקים עמדי כו', וזהו ג"כ שא' אין לך מי שיתלה כו', דהנה אורות וגילויים תלויים בהעצמי, אבל העצמי אינו תלוי בשום דבר וכמ"ש הרמב"ם בהתחלת ה' יסוה"ת וזהו שא' הנביא וה' אלקים אמת כי הוא לבדו אמת ואין לך אמת כאמתתו כו', ולכן באור מצד עצמו שייך שינוי וחילוף ואין לו קיום עצמי מצ"ע, ורק מפני דביקותו בהעצם ה"ה מעין העצם שהוא בבחי' קיום עצמי ואין בו שינוי וחילוף כו' וכמ"ש במ"א, והיינו מצד רצון העצמי שיהי' בבחי' קיום כו', אבל העצמי הרי מצ"ע אינו שייך בו הפסק ח"ו ולא שינוי וחילוף כו' וזהו שאין לך מי שיתלה אנקליטון כו' ואפ"ל שהרי הגבו' שרשה למטה** מבחי' החסד בבחי' עצמות א"ס וכמ"ש במ"א, וע"כ אברהם אע"ה כאשר רצה שיהי' מ"מ ההנהגה בבחי' חסד הי' ההתעוררות בשרשו ומקורו העצמי דעם היו' דשם מושרש ענין הגבו' מ"מ צ"ל ההנהגה בבחי' החסד, דהנה הגבו' המושרשת בעצמות הוא בחי' תגבורת והיינו תגבורת העצמות שיהי' גילוי העצמות ומ"מ יהי' בבחי' מדידה ובבחי' התיישבות כו' וכמ"ש במ"א, וזה יהי' הגילוי דלעתיד שיהי' גילוי בחי' עצמות א"ס ובבחי' התיישבות וכמו השכל וידוע אותי כו' וכמו וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו כו' שזה יהי' בבחי' ידיעה והשגה ממש שז"ע שלעתיד*** מעלת הגבו' על החסדים כו' אמנם עכשיו צ"ל בחי' חסדים דוקא, דהגבו' עכשיו היא בחי' דינים וגבו' וכת"י באור פני מלך חיים דמעצמות הוא להיות בחי' חיים דוקא ועוד בתגבורות החיות כו', וע"כ צ"ל עכשיו בחי' חסדים ולהיות לאכללא שמאלא בימינא כו' וכמ"ש באורך במ"א בענין ויקח קרח, וע"י שעכשיו הוא לאכללא שמאלא בימינא שמתקן בחי' השמאל ע"י הימין עז"ז יהי' לעתיד התגלות בחי' הגבו' בבחי' תגבורת החיות כו'.

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שעז"ז נאמר.

(** אוצ"ל: למעלה.

(*** כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שלעתיד יתגלה.

ג) **ובמ"א** מבו' שאברהם אמר זה לבחי' המל' ולהיות שאברהם בחי' חסד אמר למל' חלילה לך כו', ורש"י פי' חלילה לך חולין הוא לך והוא מהגמ' ע"ז ד"ד ע"א וכן פי' הת"י, וי"ל דהנה מדת המל' היא כלולה מחו"ג וכמ"ש מלך במשפט יעמוד ארץ וכת' והוכן בחסד כסאו, והטעם שצ"ל משפט הוא כמ"ש בזהר קרח דקע"ח ע"ב ע"פ ועבד הלוי הוא, הוא דא עתיקא אלמלא דינא לא אשתכח בעלמא לא הוי ידעין ב"נ כו' היינו שלא הי' עבודה אמיתית כו' וכמ"ש בבה"ז קרח ובמד"ר בראשית ספי"ב דהוי חטויה סגיאין כו', אך צ"ל ג"כ בחי' החסד כי במדת הדין הרי גם שמים לא זכו בעיניו כו', וזהו דא' במד"ר שם למלך שהי' לו כוסות ריקים* אמר המלך אם אני נותן לתוכן חמין מתבקעים כו' כוס היא בחי' מל' וכמו הכוס הוא כלי למים ויין שנותנים בתוכו כמו"כ בחי' המל' הוא בחי' דבור עליון שבתוכו מתלבש השכל ומדות כו', ובד"כ הרי מל' היא בחי' מקבל שעש"ז נק' כוס כו', ואם נותן לתוכו חמין בחי' הגבו', מתבקע כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ויהי' דין ועונש, וגם שע"ז יהי' התגברות החיצונים שהן גבורות קשות, וכמ"ש במ"א בענין ויבואו בני אלקים להתיצב על ה', דבני אלקים הן הנמשכים מע"ב צירופים הראשונים דש' אלקים שהן בבחי' הקדושה עדיין, והן שמדקדין ותובעין הדין, ומזה משתלשל גבורות קשות שהן ממ"ח צירופים האחרונים שהן בחי' רע, וגם מה שבני אלקים תובעים הדין ה"ז נגד ה' וזהו להתיצב על ה' כו', והסיבה לזה הוא מפני התעלמות האור שע"י הגבו', דכאשר מאיר בחי' החסד שהוא בחי' גילוי אור אזי לא יוכל כלל לעמוד ולתבוע וכמ"ש ולא אבה ה' אלקיך לשמוע כו' שאין מקום למקטרגים כלל, רק מפני התעלמות האור יכולים לעמוד ולתבוע, וזהו ויהי היום ויבאו בני אלקי' ות"י והוה ביומא דינא רבא דר"ה כו', דענין הדין דר"ה הוא ג"כ מפני התעלמות האור וכמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב, והיינו עד תקיעת שופר שהז"א הוא בבחי' דורמיטא בחי' סילוק המוחין שהוא בחי' החשך וההעלם כו' ואזי באים בני האלקי' להתיצב כו', דבהשתל' הוא התגברות הגבו' קשות שהן רע כו', וע"כ צ"ל והוכן בחסד כסאו משום דבאמת כללות ענין התביעה היא נגד ה' וביותר התגברות הדינים שהן רע שזהו היפך אלקות ממש ואינו חפץ בזה כלל וכלל, והוא שבא ע"י ההתעלמות דבחי' הגבו' וע"כ צ"ל בחי' החסד שיהי' גילוי אור כו', וזהו צדק ומשפט מכון כסאך שצ"ל צדק ומשפט בחי' חו"ג וכמו אוהב צדקה ומשפט שיהי' בחי' צדקה במשפט כו', וזהו חולין הוא לך דהנה חול הוא בחי' ק"נ וכידוע בענין המבדיל בין קדש לחול וכמ"ש בתו"א והוספות בד"ה ולא יקרא בפ' לך ובהגהות לשם, וזהו חולין הוא שאם יהי' המשפט בבחי' הגבו' יהי' ח"ו התגברות החול שינקו מבחי' המל' וע"כ צ"ל בחי' החסד כו', והוא כענין אברהם אתקן לכורסי' להמשיך בחי' החסד בבחי' מל' וכמ"ש בהגהות לד"ה להבין ענין הנסירה, וזהו שא' חלילה לך שיהי' במל' גילוי בחי' החסד כו'.

ד) **והנה** כמו שאברהם המתיק בחי' גבו' דמל' ע"י המשכת בחי' החסד, כמו"כ משה המתיק בחי' גבורות דז"א ע"י ההמשכה מבחי'

(* אוצ"ל: דקים.)

עצמות אוא"ס כו', דהנה אי' במאוי"א אות ד' סעי' כ"ב כסא רחמים וכסא דין הן זו"נ ואל מלך שהוא הבינה יושב על כסא זה וכמ"ש השמים כסאי כו', וכן נק' המל' כסא דין כי נק' אלקים בערך עתיקא ורוכב עלי' עכ"ל, ור"ל כסא דין היא המל' שהיא כסא אל הז"א שנק' אלקים והיושב על כסא זה הוא הז"א, אכן כסא רחמים הוא הז"א או בינה שהן בחי' כסא אל הרחמים והיושב על כסא זה הוא ע"ק כו' דמ"ש במאוי"א ואל מלך שהיא הבינה היינו דבינה היא בחי' מלך (וכמ"ש בזהר יתרו ס"ז ע"ב אית מלך ברזא דקדה"ק כו' דהיינו בינה וכמ"ש במ"א) ואל הוא א"א המאיר בבינה וזהו שהיושב על הכסא הוא בחי' ע"ק כו' (כ"ה בהגהו' דלהבין ע' הנסירה) וי"ל דהמל' שבנינה מהגבורות להיות שהמל' היא שרש ומקור התהוות העולמות שזהו ע"י צמצומים דוקא ולכן עיקר בנינה מהגבורות כו', וע"כ מקבלת מבחי' הגבו' דז"א, וזהו דבחי' מל' כשמקבלת מז"א ה"ה בחי' כסא דין אך ז"א עיקרו בחי' חסדים וע"כ הכסא דז"א הוא בחי' כסא רחמים שמקבל בחי' הרחמים כו', אמנם נר' יותר שהעיקר הוא תלוי בהיושב על הכסא דבחי' ז"א להיות שיש בו בחי' הגבורות ע"כ הוא יושב על הכסא דבחי' מל' שזהו כס"ד, וע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא ה"ה יושב על הכסא דז"א או בינה שזהו כסא רחמים כו' וכמשי"ת (וזהו דאברהם אתקין לכורסיא שיהי' הכסא דמל' בחי' כסא רחמים כו'), והענין הוא כמ"ש במ"א בענין עלי' וירידה למעלה כבי' שיש בזה לטב ולביש, וענין העלי' לביש הוא שמתעלים האורות לבד שזה חשך לגבי הכלים ועלי' לטוב הוא כשהכלים עולים שמזדככים ונעשים כלים לאור עליון יותר כו' ועמ"ש באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח, ובירידה הירידה לביש הוא שהאוא"ס שהי' במדרי' העליונה יורד ומתלבש בכלים ולבושים שלמטה ממנו דאזי הוא מדה"ד והוא כמ"ש במד"ר משפטים פ"ל שנגעו בעת"י כו' אני מחליפה כו', והיינו דבעת"י לבושי' כתלג חיורר בחי' חסדים, ואני מחליפה הוא שמתלבש בבחי' ז"א, והיינו שהאור עליון משתנה להתנהג כפי הכלים דתחתון שאור א"א יתנהג כמדת דז"א המלבישים אותו כו', וירידה לטוב הוא כשהוא דרך מעביר הז"א וההנהגה היא מבחי' מדות דא"א כו', ולפ"ז צ"ל דז"א להיותו בחי' קטנות וצמצום וכמ"ש במ"א דמשו"ז נק' זעיר אנפין והוא בחי' סוף עולם הא"ס כו' א"כ ה"ז ג"כ בחי' גבו' וע"כ כאשר בחי' ז"א יושב על כסא דמל' ה"ז בחי' כסא דין (והיינו בחי' ז"א מצ"ע לא בבחי' תוס' אורות שנמשכים בז"א וכמו ביום חתונתו כו' וכמו בהמשכה ע"י השופר כו' ובד"כ בהמשכת המוחין לז"א כו') דגם כשהאור דא"א הוא בבחי' התלבשות בז"א ה"ז בחי' גבו' כנ"ל וכ"ש כאשר נמשך בבחי' מל' כו' (וי"ל דלהיות שז"א הוא בחי' קטנות וצמצום ההמשכה ממנו במל' הוא בבחי' התלבשות כו', וצ"ע אם שייך ענין המעביר בבחי' מל' דענין הקבלה הוא בבחי' קליטה דוקא, ותלוי רק מאיזה מדרי' שהיא מקבלת כו'), אמנם א"א הוא בחי' אריכת הפנים בבחי' בלי גבול שזהו בחי' חסד ורחמים ונמשך עי"ז* ז"א בדרך מעביר

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ע"י.

(בכדי שיוכל להתקבל למטה כו') ואזי נק' הז"א כסא רחמים שהוא כסא אל בחי' הרחמים כו' וזהו דאי' במדר' אמור פכ"ט רשב"נ פתח עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה מה טעם עלה אלקים בתרועה ובשעה שישאל נוטלין שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה הוא עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים דכתי' הוי' בקול שופר ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים כו', והיינו כנ"ל שמתחלה נמשך הארת אוא"ס ע"פ מדת דז"א הנק' אלקים ויושב על כסא דין שהיא מל' שבנינה מהגבורות, וכמ"ש בזהר ר"פ חקת דינא דאורייתא גזירה דאורייתא, ונ"ב מל' דינא דמלכותא בית דינו של ת"ת, וע"כ ע"י השופר הוא עומד מכסא דין כו' היינו שאז נמשך אור א"ס ע"י מדת דכתי' ויושב על כסא רחמים בינה או ז"א כו' כנ"ל, ונמצא דז"א הוא בחי' הגבו', ומשה המתיק בחי' הגבו' דז"א, דהנה במשה כתי' ויקרא הוי' הוי' ופי' הרקנטי לא' מהפי' דקאי על משה שקרא הוי' הוי', וב' שמות הוי' ידוע שהן ש' הוי' דלתתא וש' הוי' דלעילא ש' הוי' דלתתא הוא הוי' ל' מהוה, והיינו ש' הוי' דאצי' שהוא הבאת והמשכת האור להיות מקור לבי"ע, וכידוע דאצי' הוא הממוצע בין אוא"ס ועולמות בי"ע והוא ע"י הד' אותיות י"ה ו"ה שהן ב' המדרי' שבממוצע י"ה הן הנסתרות לה' אלקינו, ו"ה והנגלות לנו ולבנינו כו', ובד"פ הוא בבחי' ז"א דלמ"ד כלים דזו"נ נעשים נר"ן לבי"ע כו', וש' הוי' דלעילא הוא ש' הוי' שברצון כו' שהרי ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' ויש שם ג"כ ש' הוי' כו' (ועמ"ש מזה בד"ה צו כו' את קרבני לחמי, עטר"ת) ובין ב' שמות אלו יש פסיק טעמא שהר"ע הפסק וכמו והבדילה הפרוכת לכם בין קדש ובין קדה"ק כו' וכמו הצמצום הראשון שזהו הפסק בין אוא"ס שלפני הצמצום (שזהו בחי' ש' הוי' שברצון) ובין האור שאחר הצמצום היינו אור הקו כו', דהגם שהקו הוא בחי' גילוי מן העצם מהאוא"ס שלפני הצמצום כו', מ"מ אינו מהות האור הראשון ובא בבחי' מדה וגבול כו' וכמ"ש בתו"א בהבי' דיביאו לבוש מל', ומשה המשיך שלא יהי' בחי' הפסק והבדל שהמשיך גילוי ש' הוי' דלעילא בש' הוי' דלתתא כו', וכדאי' באד"ר דקל"ח ע"א כמה חילא דמשה דאחית מכילן דרחמי לתתא וכד אתגליא עתיקא בז"א כלא ברחמי אתחזון כו', וז"ע קוב"ה מצלי יה"ר מלפני שיכבשו רחמי את כעסי כו' הקב"ה בחי' ז"א מצלי וממשיך (מצלי ל' הטי' כנודע) הרצון עליון מא"א שימתקו הרחמים את הגבורות וזהו שהמשיך משה שז"א יהי' בחי' כולא רחמים וחסדים כו', וזהו מוכיח אדם, אדם הוא בחי' ז"א, וכמו עד"מ באדם תרין עינין תרין אודנין כך בז"א יש ה"ח וה"ג, אך בעתיקא לית שמאלא בהאי עתיקא, כי לא אדם הוא כו', והמשיך משה מבחי' כי לא אדם בבחי' אדם כו', וזהו כבי' משה הוכיחני שהמשיך מבחי' כי לא אדם הוא היינו בחי' ע"ק כו'.

(ה) ול' מוכיח הנה ע"פ היא האשה אשר הוכיח ה' לכן אדוני פרש"י הוכיח בירר והודיע וכן כל תוכחה שבמקרא ברור דבר, דעיני התוכחה הוא להעמיד על האמת והוא בירר האמת מן השקר, שז"ע התוכחה שהמוכח

הוא מוטעה בדרכו המוכיח מברר לו ומודיע לו את הדרך האמת, וכמו שאמר אלי' בתוכחתו עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים אם ה' הוא האלקים לכו אחריו כו' ובריר להם הדבר באות ובמופת והעמידן על האמת שאמרו כולם ה' הוא האלקים כו', וברוחניות הו"ע הביירוים שמברר ניצוץ הטוב מתוך הקלי' שזהו בריר האמת מתוך השקר, וידוע בענין אליעזר ורבקה שזהו ג"כ ענין הביירוים דרבקה הי' אצל בתואל ולבן בבחי' ק"נ וזהו אשר ילדה לו מלכה בחי' מל' דק"נ כו', ולכן אל אברהם כ"א אל משפחתי תלך שהן מבחי' ק"נ דשייך בהם בריר כו' כנודע, וז"ש והאיש משתאה לה ל' שיאוי ושממון וכמו המדבר שהוא ארץ שממה, ובשרשו הוא בחי' התהו שנק' מדבר וכמ"ש ובמדבר הגדול והנורא דלכאו' א"מ מה שמשבח את המדבר בשבחים אלו דהגדול והנורא, אלא שזהו בחי' התהו שהוא מדרי' גבוה מאד שקדם אל התיקון כו' ונק' מדבר שממה שאין בו ציור עדיין שז"ע תהו דבר שמתהה בני אדם כו' וכמ"ש במ"א, ואליעזר לצורך הביור דרבקה הי' משתאה היינו שנתבטל מאד בביטול כל מציאותו ע"ד מדבר ושממה דבחי' התהו ועי"ז העלה את רבקה מק"נ, דרש ק"נ הוא מתהו ואין הדינין נמתקין אלא בשרשן כו' וכמ"ש בד"ה להבין ענין יפה שיחתן וי"ל מפני שהביור דרבקה הי' בהביור היותר טוב שנתעלה ונתאחדה בש' מ"ה וכמ"ש, ע"כ הי' צ"ל הביור משרשו ומקורו דק"נ מבחי' התהו, והוא ע"י הביטול דאליעזר שנתבטל במציאותו כמו הביטול דתהו כו', והגיע לזה ע"י הגילוי מלמעלה בהאות והסימן שעשה כו', והנה כללות ענין המתקת הגבורות הוא ג"כ ענין בריר דבר היינו העמדת הדבר על אמיתתו, שהרי הגבו' בשרשן הן למעלה מאד יותר מבחי' החסדים, דגבורה לאמיתתה הוא בחי' תגבורת העצמות, דעיקר ענין הגבו' הוא בדבר עצמי דוקא שבכוחו ויכולתו לעשות הכל ובכח עצמי דוקא, ומשם דוקא הוא תגבורת החיות וההשפעה משום שאין שום מניעה ועכוב כלל, דבאורות וגילוי' שייך מניעת ועיכובים הן מצ"ע שאין כחו רב כ"כ מפני שאין כחו מצ"ע וכנ"ל שתלוי בהעצם וגם שאינו בבחי' א"ס ובל"ג מצ"ע ושייך בו הפסק כו' וכל גילוי בהכרח שיש בו איזה הגבלה באופן המשכתו והיינו שיש בו ציור כו' וכמ"ש במ"א, וגם שיש כמה אופנים וגילויים שהן הפכיים זמ"ז כו', אבל העצמי כחו רב מאד מצ"ע והוא בחי' בלי גבול האמיתי ואין בזה שום ציור והגבלה כלל, וה"ה יחיד ומיוחד כו' וע"כ תגבורת ההשפעה הוא מבחי' העצמות דוקא כו', וזהו דבמ"ת כתי' וידבר אלקים כו' אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו דבכדי שיהי' ירידת למטה שזהו המשכה מבחי' עצמות א"ס שהיא המשכה עצמיות כו' כנודע, ה"ז בגבורה דוקא היינו בחי' תגבורת העצמית כו', וזהו ג"כ הכלל הידוע דבכ"מ שצ"ל ההמשכה למטה יותר שרש ההמשכה מלמעלה יותר (גם לא בבחי' המשכה עצמיות) וכמו שהמשכה בב"ע היא מבחי' תיקון הא' דיגת"ד וכמ"ש בתו"א בהבי' דמשה ידבר זהו מפני הטעמים הנ"ל דכח ויכולת ההשפעה הוא במדרי' העליונות יותר כו', ותכלית הכח והיכולת הוא בעלת כל העלות בחי' עצמות א"ס כו', ונמצא דבחי' הגבו' באמת היא תגבורת העצמות ותגבורת ההשפעה כו', אך בהשתל' הרי הגבו' היא לצמצם

ולהעלים ולהסתיר בבחי' העדר הגילוי כו' (וי"ל להיות דגבו' ותגבורת הוא בבחי' עצמות דוקא כנ"ל, והרי עצמות הוא בחי' העלם בעצם שנק' סתום מצ"ע שאינו בגדר גילוי כלל כנודע ע"כ בחי' הגבו' היא בבחי' צמצום והעלם כו', והיינו בחי' ההעלם בחיצוניות, והיינו דבכל אור וגילוי (שהוא בבחי' פשיטות כו') בחי' חיצוניותו הוא לצמצם ולהעלים ופנימיותו הוא בחי' תגבורת השפע כו' וגם הצמצום הוא בשביל הגילוי כו' וכמ"ש במ"א וגם מדת הגבו' בפנימיותה הוא בחי' תגבורת השפע כו') ומבחי' גבו' בהשתל' נעשה גבורות קשות וכמ"ש בבה"ז ויחי על מאה"ז דרט"ז ע"פ שבע עשרה שנה (וי"ל מפני שמקבלים רק מבחי' החיצוניות כו', ומשוי"ז ה"ה בבחי' העלם גמור כו') וענין המתקת הגבורות הוא שיהיו כמו שהן בשרשם ומקורם בבחי' תגבורת השפע כו', וזהו בירור דבר שיהי' כפי האמת מצד שרשו ומקורו כו', וזהו מוכיח אדם שהעמיד דבר על בוריו ואמיתתו כו', והמתקה דמשה הוא בבחי' המתקה לגמרי שהגבו' נהפכים לחסדים כמשנת"ל שי"ל שזהו ההפרש בין אברהם ומשה דאברהם המתיק ג"כ מדת הגבו' וכנ"ל בענין שיתוף עמו מדה"ר מ"מ ה"ז בבחי' ריבוי והתגבורות בלבד, ומשה המתיק באופן כזה שנהפך לחסד ממש והוא ע"י המשכה משרשן ומקורן בחי' עצמות א"ס כו', ונת"ל דאליעזר ג"כ המתיק הגבורות בשרשן, רק שבאליעזר הי' זה בבחי' מלמטלמ"ע כנ"ל וגם שהי' לצורך הבירור ובמשה הי' בבחי' המשכה מלמעלה למטה כו', וזהו אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל שלא נא' בני ישראל אלא ישראל מפני שכבי' לישראל דלעילא הי' דבריו, דבחי' ישראל דלעילא בחי' ז"א דאצי' הגם שזהו בחי' כי שרית עם אלקים בחי' גבו' דמל', מ"מ גם בחי' ז"א יש בו בחי' גבו' ומשה המתיק בחי' גבורות דו"א, וזהו שדבר אל כל ישראל (ומ"ש כל היינו ישראל דלמטה ובחי' ישראל דלעילא) היינו שהמשיך והנהיג (גם כמשנת"ל שהנהיגה תהי' כמדת שבכתר כו') בחי' עצמות א"ס בבחי' ז"א ועי"ז המתיק את הגבו' שנהפכו לחסדים ממש כו'.

ובגמ' ברכות דל"ב ע"א ע"פ ויחל משה חולין הוא לך וי"ל ג"כ כנ"ל שהרי חו"ג המגולים הן בחי' עה"ד כמ"ש בד"ה אלה תולדות נח, ועמ"ש בהבי' דאלה מסעי בענין לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו כו', וידוע דיצי' מחצה על מחצה ושית ספירין מקננא ביצי' כו' וזהו שטען חולין הוא כו', ובתפלתו (גם) המשיך בחי' המתקה כו' כנ"ל.

בס"ד ש"פ ואתחנן, עטר"ת.

ואתחנן אל ה' כו' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה כו' ההר הטוב הזה והלבנון ואי' במד"ר פ' וזאת הברכה שהתפלל משה תקט"ו תפלות כמנין ואתחנן שיכנס לארץ. וצ"ל מה"ע תקט"ו תפלות דוקא, ובגמ' סוטה א' וכי לאכול מפרי' הי' צריך אלא לקיים מצות התלויות בה, ובאמת כל המצות תלויות בארץ, אפי' מצות שהן חובות הגוף ונוהגות גם בחו"ל נא' בהם לעשות בארץ, וכמו ק"ש שהיא חובת הגוף ונוהגת בכ"מ נא' וזאת המצוה כו' אשר צוה ה' כו' לעשות בארץ וצ"ל מה שייכות המצות לארץ דוקא. וצ"ל תחלה מהות ענין המצות דכתי' סוף דבר כו' את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם דענין המצות זה כל האדם. והנה ההמשכה שע"י המצות מרומז בברכת המצות דעל כל מצוה אנו מברכים בא"י אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו פי' מלך העולם דהתהוות העולמות הוא מבחי' מל' וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים שכל העולמים התהוותם הוא מבחי' מל' דבחי' מל' היא בחי' לבוש וכמ"ש ה' מלך גאות לבש שהיא בחי' לבוש להעלים ולהסתיר את האור שיהי' מקור לעולמות וכמ"ש עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה דבכדי שיהי' נוטה שמים ה"ה עוטה אור כשלמה שמעטה ומלביש את האור בשלמה ולבוש להעלים את האור, וכאשר האור בוקע את הלבוש אזי הוא בערך להיות בבחי' מקור לעולמות ולהאיר את העולמות כו'. דהנה כתי' כי ה' אלקיך אש אכלה הוא שהאלקות נמשל לאש, דיסוד* הוא נעלה במדרי' מכל היסודות, דבהד"י ארמ"ע יסוד האש הוא יסוד דק ורוחני ביותר ולכן טבעו לעלות למעלה היפך טבע המים והעפר שיורדים למטה דמים יורדים מגבוה לנמוך ועפר יורד למטה וגם רוח מנשב מלמעלה למטה, והאש עולה למעלה מפני שהוא יסוד רוחני ה"ה בקירוב אל מקורו, דמים ועפר הן יסודות עבים מפני שהן בריחוק ממקורם ולכן בהם טבע הירידה, ויסוד האש מפני שהוא בקירוב אל מקורו ה"ה יסוד דק ורוחני ונרגש בו מקורו וע"כ הוא בטבע העלי' וההתכללות במקורו כו', ויסוד האש אינו בבחי' אור עדיין וכמ"ש הרמב"ם במו"נ והרמב"ן בפ"י עה"ת דיסוד האש הוא עצם חשוך היינו שאינו בבחי' אור המאיר, וע"ד ישת חשך סתרו בחי' חשך שקדום לאור דהיינו שאינו עדיין בבחי' אור וכמו"כ יסוד האש הוא רוחני מאד שאינו עדיין בבחי' אור כו' ולכן גם האש שלמטה הוא בבחי' עלי' והסתלקו' למעלה רק כשיש דבר הנאחז כמו הפתילה אזי הוא נאחז למטה ואז הוא ג"כ מאיר, משא"כ כשלא יש דבר הנאחז ה"ה עולה למעלה ואינו מאיר, דכאשר נכלה הפתילה האור מסתלק למעלה ולא יאיר כלל, והיינו שע"י הפתילה הוא נאחז ובזה הוא מתעלם שהוא בבחי' אור כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה מ"ש כי ה' אלקיך אש אכלה הוא וכתי' הלא כה דברי כאש שקאי על האור שמאיר באצ"י שזהו כמשל האש, דהד"י הן נגד ד' עולמות אבי"ע ואש הוא בחי' אצ"י, להיות דאצ"י הוא בחי' גילוי ההעלם מאוא"ס המאציל, ולא כמו הברי' שהוא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דיסוד האש.

בריאה יש מאין בבחי' ריחוק בדרך אין ערוך כו' אבל אצי' הוא בבחי' גילוי ההעלם שזהו בבחי' קירוב, וזהי אצי' ל' אצלו וסמוך כו', וע"כ אצי' הוא בבחי' יחוד ודביקות באוא"ס ב"ה וכמא' איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד שהן בתכלית היחוד והדביקות כו', ובכדי שאור האצי' יהי' בבחי' מקור לבי"ע שהן להוות ולהחיות ב"ע עז"נ עוטה אור כשלמה שנתעלם האור בבחי' שלמה ולבוש, שלמה הוא בחי' מל' וכדאי' במד"ר נשא פ"ט דרל"ה על שלמה שהמלכוהו עליהם כמד"א שמלה לך קצין תהי' לנו, הרי שלמה ושמה הוא בחי' מל' דבחי' מל' היא בבחי' רוממות והתנשאות והיינו בחי' התנשאות על העולמות לא בחי' התנשאות עצמי, דהתנשאות עצמי הוא בבחי' הבדלה ובבחי' עלי' (דז"ע הלא כה דברי כאש דגם בחי' מל' בחי' דבור עליון הוא בבחי' אש בבחי' עלי' והסתלקות כו') אבל בחי' התנשאות על העולמות היז' בבחי' שייכות אל העולמות כו', וכמו המלך שמתנשא על העם ה"ה בבחי' שייכות אל העם להתנשאות עליהם, ובהתנשאות זאת הוא נעשה מלך עליהם, וכמו"כ הוא בבחי' התנשאות דבחי' מל' דהתנשאות עצמי הוא שמונשא בעצם שזהו בבחי' העתקה והבדלה, אבל בחי' התנשאות על עולמות א"ז שמונשא ממילא כ"א שמתנשא כבי' שזהו בשביל כוונה דבהתנשאות זאת מתעלם האור, והאור שמאיר ע"י העלם זה ה"ה בערך להיות בבחי' מקור לעולמות כו'.

ב) והנה כשם שמאצי' לבי"ע הוא ע"י לבוש המעלים כמו"כ הוא ג"כ מאוא"ס המאצי' אל האצי'. דהנה כתי' והחכ' מאין תמצא שהחכ' היא ג"כ יש מאין, ועם היות דענין יש מאין דחכ' אינו כמו יש מאין דברי' וכמ"ש במ"א, מ"מ לגבי עצמות אוא"ס היז' בחי' יש כו', ובכדי שיהי' התהוות החכ' וגילוי האור באצי' מאוא"ס המאצי' שע"ז או' ג"כ כי ה' אלקיך אש אוכלה דאוא"ס שלמע' מאצי' הוא בבחי' הבדלה לגבי' אצי' ובבחי' אין ערוך כו' וכמ"ש אל עליון דעצמות אוא"ס למעלה מבחי' אצי' כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה אתם נצבים, ובכדי שיהי' המשכת האור באצי' צ"ל ג"כ התעלמות האור בבחי' לבוש כו'. והענין הוא כמ"ש הפרדס ש"ג פ"ז דכתר הוא בחי' העלם הראשון שבו מתעלם אוא"ס וכמא' התקונים אוא"ס מלגו כתר אלא מלבר, דבחי' כתר אעילאה הוא בחי' לבוש אל האוא"ס כו', והענין הוא דהנה ידוע שיש בכתר ב' מדרי' עתיק ואריך, דעתיק הוא בחי' תחתונה שבעצמות שזהו בחי' עצמות ואריך ריש ומקור לנאצלים וזהו בחי' התפשטות כו', וכידוע שזהו עד"מ עונג ורצון דשניהם עצמות הנפש אך ענג הוא פנימיות ועצמות הנפש ורצון הוא התגלות והתפשטות הנפש, שהרי הרצון הוא מרוצת הנפש שזהו בחי' התפשטות והתגלות הנפש, והתפשטות היז' לבוש, דכמו לבוש אינו עצם הדבר כמו"כ התפשטות שאינו עצם הדבר היז' בחי' לבוש כו', וההתפשטות מעלים על העצם כו', וכמו"כ בשכל הרי עצמות השכל הוא נקודת ההשכלה שמאיר בזה ריבוי גילוי אור, ובהתפשטות שהוא ההשגה מתעלם האור שהי' בנקודת ההשכלה כנודע, וכן בעצם הנפש הנה התגלות הנפש מעלים על עצמות הנפש, דכאשר לא יש התגלות אזי העצמי הוא בהתגלות, ובהתגלות שבנפש מתעלם העצמי שז"ע דתוקף הרצוא שמצד עצם הנפש וכח המס"נ הוא בזה"ג

יותר מבזה"ב וכמ"ש צמאה לך נפשי כו' בארץ צי' ועיף כו' כן בקדש חזיתך הלואי בקדש חזיתך באופן כזה, דבזה"ב שהי' גילויים מהנפש לא הי' תוקף הרצוא כ"כ ולא הי' המס"נ בנקל כ"כ, ודוקא בזה"ג שנתעלמו הגילויים הוא דוקא תוקף הרצוא וכח המס"נ הוא בהתגלות יותר כו', וז"ש אני ישנה בגלותא ולבי ער דזה"ג הוא בחי' שינה דהיינו התעלמות הכחות כו' ולבי היינו עצם נקודת הלב ששם אחיות עצם הנפש ער בזה"ג במס"נ בפועל ממש כו', והיינו דבהתעלמות ההתגלות העצם מתגלה כו', וזהו דבסדר השנה הנה לאחר הזמן דחורבן בהמק"ד מתחיל הזמן חדש* שאז העבודה היא בהתגלות עצמיות דנפש כו', וכמו"כ הוא בענג ורצון דבהתגלות הרצון אין הענג נרגש כ"כ וכידוע דבענג יש ענג שבקרירות וענג שבהתפעלות דהתפעלות היא מהרצון דבענג לא יש התפעלות להיותו עצמי בעצם, כ"א הרצון הוא בהתפעלות, ואזי אין הענג נרגש כ"כ, דבענג שבקרירות נרגש הענג בתוקף, משא"כ** אין הענג נרגש כ"כ, והיינו שההתגלות מעלים על העצם כו'. וי"ל דמ"ש בתו"א בד"ה פתח אלי' ואדרבא המאור הוא בהתגלות, זהו דוקא לאחר הצמצום והתעלמות האוא"ס כו', דעם היות שהעצמי הוא למעלה מבחי' העלם וגילוי כו' וכמ"ש במ"א, מ"מ הרגש העצמי הוא דוקא בהתעלמות האור כו'. וזהו שכתר הוא בחי' העלם הראשון על האוא"ס, ועי' הכתר הוא שיכול להתהוות האצי' ושימושך אור שיאייר באצי' כו'. וזהו עוטה אור כשלמה נוטה שמים כו', שמים הן בחי' מדות עליונות גם שמים שא מים בחי' חכ' כו', ובכדי שיהי' התהוות העי"ס זהו עי' שעוטה אור בבחי' שלמה ולבוש כו'. והנה ידוע דכללות העולמות נכללים בג' מדרג' ביע הכללים, דא"ק הוא בחי' אדם דבריאה דכללות והיינו דפרצוף הראשון שנתהווה לאחר הצמצום הוא אדם דברי', ואצי' דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו', ובכדי שיהי' האור בערך להיות מקור לעולמות ולהאיר את העולמות עז"א ג"כ ה' מלך גאות לבש דהיינו בחי' מל' דא"ס והיא בחי' מח' דאנא אמלוק דמח' זו היא בחי' לבוש שבה נאחז האוא"ס ובה מתעלם שיהי' בערך מקור לעולמות כו', ועד"מ המח' באדם שע"י הוא גילוי השכל, דאם לא יתלבש השכל בלבוש המח' יתעלם בעצמותו, וכמו בהשכלה חדשה שבא בדרך ברק המבריק שאינו בבחי' תפיסא באותיות, ואם לא יביא באותיות המח' יכול להתעלם לגמרי, ועי' שבא באותיות המח' ה"ה בא בגילוי, אך הגילוי אינו כמו שהוא בעצם שהרי בריקות האור כמו שהוא בחכ' מתעלם במח' ואינו מאיר, וכידוע דבינה דשם הוא אותיות המח' לגבי החכ' ה"ז כערך הברי' לגבי האצי' כו', דבכח האור וגילוי הוא באופן אחר מכמו בבינה כו', וכמו האריז"ל שראה בפ' בלק ובלעם בשעה א' שהי' צריך לומר זה בשמונים שנה והוא שראה בחי' החכ' כו', והיינו שאותיות המח' מעלימים על האור כו', וכמו"כ יובן במח' דאנא אמלוק שזהו בחי' העלם שהאור מתעלם בלבוש זה כו', וזהו ממכ"ע שכל העולמים שנתהווה הוא עי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דחדש אלול.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: משא"כ בענג שבהתפעלות.

בחי' לבוש דמל' עד בשרש הראשון בחי' מח' דאנא אמלוך כו', ובאמת הרי לבוש המח' גם הוא בהעלם, דלבד זאת שהמח' היא לבוש שמעלים על האור הלבוש בה, והו"ע ה' מלך גאות לבש שמעלים על האוא"ס, הרי לבוש המח' ג"כ אינו נראה ונגלה וכמו אדם הרואה שחברו חושב דבר הרי רק יודע שחושב אבל אינו יודע מה הוא חושב, הרי לבוש המח' אינו כמו שארי לבושים שמעלימים על העצם והלבוש נגלה, ובמח' גם הלבוש הוא בהעלם כו', והיינו שגם בחי' רוממות והתנשאות דמל' שמעלים על האור ה"ז מ"מ בכחי' ריחוק מעולמות וכמ"ש והים עומד עליהם בכחי' מקיף בלבד, ובכדי שיהי' בכחי' קירוב היינו בכחי' התלבשות כח הפועל בנפעל הוא ע"י הפרסא שבין אצי' לברי' שהיא ג"כ מבחי' מל' רק שזהו ממדרי' תחתונות שבמל' כמ"ש הפרדס בשעה"כ בערך פרוכת, ושרשה הוא מבחי' רוממות דמל' דלהיות דבחי' הרוממות הוא בחי' העלם כנ"ל מזה הוא שרש הפרסא, אך הפרסא היא בחי' העלם שהאור שאחר הפרסא הוא בחי' אור של תולדה כו', וכן במח' דאנא אמלוך הרי אח"ז הי' הצמצום בכחי' מקום פנוי שהוא בחי' הפסק האור כו' וכמ"ש במ"א (בסי' ד"ה ועשו להם ציצית בענין עוטה אור שהאור שע"י הפרסא הוא בחי' אור של תולדה, והלא הפרסאות שלמעלה מאצי' אינם מעלימים על האור (עמ"ש בד"ה זכור ה', עטר"ת) וי"ל דלפ"ע העצמות הוא בחי' אור של תולדה, דבמדרי' דאור א"ס הארת האור לגבי עצם האור הוא באין ערוך הרבה יותר מכמו בהשתל' שגם העצם יש לו ערך אל הגילוי והעולמות, משא"כ באוא"ס שהעצם אין לו ערך כלל ובחי' ההארה יש לה ערך מפני שאין זה מהות האור הראשון הגם שאין זה מהות אחר ה"ז באין ערוך כו') וזהו ענין מלך העולם דהתהוות העולם הוא מבחי' מל', ולכן עולם ל' העלם בחי' העלם והסתר האור ואינו מאיר רק בחי' הלבוש כו'.

ג) **אמנם** ע"י המצות אשר קדשנו במצותיו שנמשך בחי' קדש העליון היינו בחי' אוא"ס שקדוש ומובדל מהעולמות, והוא שמהות האור נמשך ולא ע"י הלבוש המעלים על עצם האור כ"א שנמשך בחי' מהות ועצם האור כו'. והענין הוא דהנה כתי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, אני ראשון הוא קודם שנבה"ע שהי' אוא"ס ממלא מקום החלל וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד הוא ושמו הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום דקודם הצמצום הי' האוא"ס מאיר בגילוי במקום החלל כו', ואני אחרון הוא אחר שיכלו העולמות שיהי' גילוי העצמות וכמ"ש ונשגב ה' לבדו ביום ההוא כו', דהעולמות הן בבחי' גבול שית אלפי שנין דהוה עלמא וחד חרוב ויש גו"ן אלפים יובלות (וידוע שלא יהיו שמיטין ויובלות ממש רק עליות מדרי' וכמ"ש במ"א בד"ה מי שם פה לאדם) ואח"ז יהי' גילוי העצמות, ומבלעדי באמצעיתא אין אלקים דהיינו בזמן העולמות הנה קמי' ית' אין אלקים, דהתהוות העולמות הוא מש' אלקים בראשית ברא אלקים דמעצמות אוא"ס א"א להיות שמים וארץ הגשמיים, וכמו לעתיד שיהי' גילוי העצמות כתי' כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה, דמפני שאני עושה יהיו שו"א חדשים, אבל שו"א הגשמיים הן מש' אלקים, אך הצמצום וההעלם דש' אלקים הוא רק לגבינו

אבל לגבי 'ית' אין הש' אלקים מעלים כלל, דש' אלקים הוא ג"כ מהעצמות וכמ"ש אכן אתה אל מסתתר והוי' הוא האלקים כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', וע"כ מבלעדי אין אלקים כו'. וההמשכה והגילוי דאני ראשון הוא שנמשך ע"י המצות. דהנה במצוה הראשונה שנצטוו במצרים כתי' החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם ואי' במד"ר בא ר"פ ט"ו כביכול הקב"ה שנק' ראשון שנא' אני ראשון ואני אחרון, דבחי' ראשון הוא לכם ע"י המצות, וכתי' ולקחתם לכם ביום הראשון, ואי' במד"ר אני נגלה לכם ראשון שנא' אני ראשון כו' וביום הראשון מקרא קדש כו', וכן בכל המצות נמשך עי"ז בחי' ראשון, וז"ש ראשון לציון הנה הנם, ציון קאי על מעשה המצות וכמ"ש בצלמנו כדמותנו בצלמנו תורה וכדמותנו מצות כי מצות מעשיות הן בחי' דמות ודמיון למצות שלמעלה וכמ"ש הציבה לך ציונים שהן בחי' ציון וסימן כו', ועז"א ראשון לציון דבעשיית המצות שהן בחי' ציון עי"ז נמשך בחי' ראשון כו', וכמו"כ ע"י התורה נמשך בחי' אני ראשון ולכן התורה נק' אמת וכמ"ש קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת אין אמת אלא תורה, אמת הוא אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים דא' הוא התחלת האותיות ותי"ו סוף האותיות ומ"ם באמצע הא"ב, וזהו חותמו של הקב"ה אמת כו', וע"י התורה הוא גילוי בחי' האמת וכמ"ש ואמת ה' לעולם שבחי' אמת ה' מאיר בגילוי בעולם כו', וזהו הגילוי שהי' בבהמק"ד וכמ"ש כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו ופי' הבחי' כסא כבוד בינה שהיא כסא אל החכ', מרום כתר, מראשון אור א"ס והוא שמאיר במקום מקדשנו כו', דהגילוי דבהמק"ד הוא שנמשך ע"י המצות כו', שע"י הקרבנות שהקריבו בבהמק"ד עי"ז הוא הגילוי ואו"ס במקדש, ובד"כ ההמשכות דנש"י ע"י תורה הוא שהי' מאיר במקדש והוא הגילוי דבחי' ראשון כו' וזהו שאמרז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ כו' שנא' מקדש אד' כוננו ידיך שנק' בהמק"ד מעשה הצדיקים והרי מעשה צדיקים הוא קיום התומצ' והיינו שמהו הוא הגילוי דבהמק"ד כו' וזהו אשר קדשנו שע"י המצות נמשך גילוי בחי' קדש העליון כו'.

ד) **אמנם** סדר ההמשכה הוא שנמשך במצותיו בחי' המצות שלמעלה, הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית וכן שבת לה', וענין התפילין ד' בתים הן ד' מוחין קדש והי' כי ביאך חו"ב שמע והא"ש דעת שנחלק לחו"ג, והקב"ה מניח תפילין הוא התחברות או"ס בבחי' חו"ב, שגם החכ' היא באין ערוך לגבי או"ס וכמ"ש כולם בחכ' עשית שגם חכ' היא כעשי' לגבי או"ס, ועי"ז הו"ע הקב"ה מניח תפילין התחברות או"ס שמאיר בבחי' חו"ב כו', וזהו שהתפילין כתובים בדיו על קלף לבן שהקלף הוא בחי' גולגלתא דא"א והיינו לבנוניתא דגולגלתא שזוהו בחי' חסד דעתיק שמלוכב בגולגלתא כמ"ש בדה"ש שימני כחותם על לבך, והאותיות הן בחי' שער ריש' כעמר נקי והיינו המשכה דבחי' פנימיות הכתר בחו"ב כו', ול"ב חוטיין דציצית הן ל"ב נת"ח והיינו בחי' תוס' אור בל"ב נת"ח כו', וזהו במצותיו בחי' מצות שלמעלה שהן בחי' ע"ס כי כל ההמשכות למטה הוא ע"י האצ"י, וכאשר נמשך תוס' אור באצ"י אזי נמשך גילוי אור למטה כו', וזהו דתחלת ההמשכה הוא במצות

שלמעלה ועי"ז נמשך הגילוי למטה כו', אך ע"י מה הוא ההמשכה במצותיו הוא ע"י וצונו ע"י המצות שאנחנו עושים למטה, דמה שהוא עושה מצוה לישראל לעשות, והיינו מה שהוא עושה כבי' הוא ע"י שמצוה לישראל שע"י עשיית המצות דנש"י למטה עי"ז הוא עושה כו', והיינו שע"י מצות תפילין למטה שכותבין על קלף גשמי ה' אחד שהקלף הגשמי נעשה כלי לאחד והו"ע מבלעדי באמצעיתא אין אלקים כו', וכן כל המצות כמו ד' מינים שבלולב ומצה וכה"ג שזהו שנעשים כלים לרצה"ע כו' עי"ז הוא ההמשכה דבחי' קדש עליון שנמשך באצי' וע"י ע"ס דאצי' הוא הגילוי למטה כו'. אמנם עשיית המצות צ"ל בבחי' ביטול וזהו שארז"ל הוקשה כל התורה כולה לתפילין כמו התפילין שמניחים בראשו ובזרועו שהוא לשעבד הלב והמוח שהלב והמוח הגשמי יהי' כלי לאלקות כמו"כ הוא בכל המצות יש בחי' ביטול, וכמו בצדקה שנותן מחיי נפשו לעני כו' וכידוע שבכל מצוה יש כפי' וביטול פרטי כו' ועי"ז נעשים כלים לאלקות ושיהי' עי"ז המשכת בחי' קדש העליון, וכן בתורה שיהי' בבחי' ביטול והוא שיהי' נתון ומסור לאמיתית הכוונה שבתורה, וכמ"ש ומדברך נאוה ל' מדבר וכמו המדבר שהוא ארץ לא זרועה כמו"כ יהי' עסק התורה שלא יהי' זרוע שכל ורצון שלו כ"א יהי' כפי אמיתת רצונו וחכמתו ית', ואזי ע"י תומ"צ נמשך גילוי אוא"ס בעולם כו', וז"ש לכו לחמו בלחמי שתומ"צ הם בחי' לחם וכמו לחם הגשמי שמחי' את האדם שלא על הלחם לבדו יחי' האדם כ"א על כל מוצא פי ה' כו' והרי האדם יש בו ג"כ מוצא פי ה', אך המוצא פי ה' שבמאכל הוא למעלה ממוצא פי ה' שבאדם שהוא מהתהו שקדום לתיקון רק שנפל בשבירה, וע"י שמבררים אותו ה"ז מחי' את האדם כו', וכמו"כ המצות שרשן למעלה מאד דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור וירדו למטה ונתלבשו בעיני הגשמיים, וע"י שעושה את המצוה בביטול נמשך עי"ז גילוי האוא"ס כו'. והנה מצות צריכות כוונה, דמצוה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה שאינו כלי אל האור והחיות כ"א צ"ל כוונה, והכוונה כללית דמצות הוא התפלה וכמ"ש בלק"ת ד"ה לא הביט און ביעקב, דבתפלה כתיב סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שהוא בחי' סולם ההעלאה מלמטלמ"ע כו', דבכדי שיהי' המשכה הרי צ"ל העלאה, והיינו שצ"ל רצוא תחלה ואח"כ הוא השוב שהוא ההמשכה שע"י תומ"צ, ובכדי שתהי' ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס צ"ל הרצוא בבחי' רעו"ד בבחי' רצון פשוט כו', וזהו בהד' שליבות תפלה שעולה ממדרי' למדרי' בפסוד"ו וברכת ק"ש וק"ש ושמו"ע שהוא הרצוא בבחי' עצמות אוא"ס ועי"ז גילוי האוא"ס ע"י המצות כו' וזהו ג"כ ההמשכה דתפלה ב"ב ברכות האמצעית שהאדם שואל צרכיו בהם שאו' ברוך אתה הוי', אתה הוא בחי' עצמות א"ס שיהי' המשכה מבחי' עצמות א"ס בש' הוי' והוא שנמשך מהות האור ממש וכמ"ש באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח דלכן התפלה הוא שפועל למטה לרפאות החולים ולברך השנים מפני שמהות האור נמשך שע"י נעשה שינוי בעוה"ז כו', הרי ההמשכה דתפלה הוא שנמשך מבחי' עצמות א"ס בחי' מהות האור כו' וכמ"ש בד"ה לא הביט הנ"ל, וכמו"כ הוא ע"י הרצוא דתפלה שנמשך ע"י המצות גילוי מהות

אוא"ס כו'. וזהו ג"כ שק"ש היא כללות כל המצות דבק"ש יש העלאה והמשכה, דק"ש היא למס"נ באחד שזהו העלאה, והמס"נ הוא בבחי' עצמות א"ס בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו', וז"ש מי כה' אלקינו בכל קראנו איליו ואיליו ולא למדותיו שזהו בק"ש שהקריאה היא אליו בחי' עצמות א"ס כו', ויש בק"ש ג"כ המשכה והו"ע כד אמליכתי' למעלה ולמטה ולד' רוחות העולם שזהו בחי' המשכה מלמעלמ"ט כו', וזהו שאו' בק"ש והיו הדברים האלה דבד"ת הכתוב מדבר ותחלה הוא האהבה דבכל מאדך בבחי' העלאה ואח"כ והיו הדברים האלה ההמשכה ע"י התורה כו' וז"ע כוונת המצות בחי' רעו"ד דתפלה ואח"כ ע"י תומ"צ בבחי' ביטול נמשך גילוי אוא"ס בעולם כו'.

ה) ומעתה* שייכות המצות לארץ דוקא. דהנה כתי' אוי לך ארץ שמלכך נער, אשרך ארץ שמלכך בן חורין, ואי' בזהר מלכך נער דא מט"ט, נער הייתי גם זקנתי שרו ש"ע אמרו, מלכך בן חורין דא קוב"ה, נער מורה על הקטנות והצמצום דקטן וגדול הרי ציור האברים בקטן כמו בגדול רק שהוא בקטנות והיינו שההשפעה שע"י מט"ט היא בבחי' קטנות וצמצום, וזהו ההשפעה בחו"ל שהיא ע"י מט"ט וכמ"ש שולח מים על פני חוצות שהוא ע"י שליח כו', וע"כ באה ההשפעה בריבוי התלבשו' בהעלמות והסתרים עד שיכול להיות שיאמר כחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה דבאמת וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה דההשפעה היא מה' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל כו', רק שמפני ההתלבשות בע"ש אין האלקות נראה ונגלה, וזהו שאמרז"ל ישראל שבחו"ל עע"ז בטהרה הן והיינו שמחשב שהדברים הגשמיים הן מקור פרנסתו כו', והסבה לזה מפני שמלכך נער בחי' קטנות ונמשך ע"י התלבשות בע"ש, אך מלכך בן חורין הוא שמאיר גילוי אלקות וכמו ביצי"מ וקי"ס ומ"ת וכן בבהמק"ד דבזמן הבית ה"י גילוי אלקות, וז"ע בן חורין שמאיר האור בלי שום צמצום ובלי שום העלם כו', וזהו מלכך בן חורין דא קוב"ה שנמשך האור למטה כמו שהוא למעלה כו', וז"ש ונהר יוצא מעדן מה שמו דהוא נהר יובל שמו, יובל הוא דרור עלמא דחירו, דבעדן מאיר גילוי אוא"ס והנהר שהוא ההמשכה מעדן יובל שמו גילוי האור כמו שהוא כו', אמנם אימתי היא ההמשכה בבחי' בן חורין כאשר יש רעו"ד דתפלה וההמשכה דתומ"צ וזהו שגבי מלכך בן חורין נא' ושרייך בעת יאכלו ע"ת ר"ת עולת תמיד שהקרבתו הן העלאה מלמטלמ"ע וכן תפלה שבמקום קרבתו שזהו בחי' רצוא כנ"ל, ואזי ההמשכה היא בבחי' בן חורין, אבל כאשר שרייך בבקר יאכלו בקר הוא בחי' חסד והיינו בחי' אתעדל"ע בלא אתעדל"ת וכמו הכ"ז דורות שהיו נזונים בחסדו של הקב"ה שכנגדן אמר דוד כ"ז כל"ח, שעז"נ שקר החזן והבל היופי, חן ויופי היינו בחי' אתעדל"ע בלא אתעדל"ת שההמשכה היא רק מבחי' חיצונית דאוא"ס שהמשכה זו באה אח"כ בבחי' העלמות והסתרים כו', רק כאשר יש אעתדל"ת דתפלה ותומ"צ אז ההמשכה מבחי' פנימיות אוא"ס שנמשך שלא בבחי' העלם כו', וזהו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ומעתה יובן.)

שנא' במצות לעשות בארץ ההנה ארץ היא בחי' רצוא וכדאי' במד"ר למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה והוא בחי' הרצוא דתפלה שאז המשכת המצות הוא בבחי' גדלות כו' והיינו שכל המצות תלויות בארץ בחי' רצוא שהמשכה היא בבחי' בן חורין בחי' גדלות כו', אבל בחו"ל ההמשכה היא בבחי' קטנות וכמ"ש הדודאים נתנו ריה שיש דודים ודודאים דודים הוא בחי' גדלות ודודאים בחי' קטנות דמה שמתוסף אות הוא להמעיט הענין וכמו עשתי עשר ושתי עשר, והיינו שהמשכה היא בבחי' קטנות כו' וכמ"ש ועשה כרוב א' מקצה מזה וכרוב א' מקצה מזה דכאשר ההעלאה היא בבחי' קטנות כמ"כ ההמשכה היא בבחי' כרוב אנפי זוטרי בחי' קטנות כו', וזהו שבקש משה לכונוס לארץ לקיים המצות התלויות בה שכל המצות תלויות בארץ דאמיתית ההמשכה דמצות הוא בארץ דוקא בחי' מלכך בן חורין כו', וזהו אעברה נא ואראה את הארץ הטובה היינו בחי' הטוב העצמי דבחי' עצמות א"ס בחי' טיבו דלא פסיק לעלמין כו', והו"ע טוב ה' לקויו כו' וכמארז"ל כתי' טוב ה' לכל וכת' טוב ה' לקויו כו' כשהוא משקה משקה את כולו וכשהוא עודר אינו עודר אלא הטובים שבהם כו' דטוב ה' לכל הוא בחי' יחוד חיצוני דאו"א שנמשך ע"י צמצום והתלבשות כו' וטוב ה' לקויו הוא ההמשכה דתומ"צ מבחי' יחוד פנימי שזהו ההמשכה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס שנמשך גילוי האור כמו שהוא כו', וזהו הארץ הטובה גילוי בחי' טוב העצמי כו', ומלמטלמ"ע הארץ הטובה י"ל שז"ע בטוב לבב שז"ע בחי' רעו"ד כו' כמ"ש במ"א, ההר הטוב והלבנון הוא ירושלים ובהמק"ד שבמקדש ה' גילוי בחי' אני ראשון כו' כנ"ל וזהו שבקש לכונוס לארץ להמשיך אמיתת ההמשכה שע"י המצות כו'. והנה העצה שגם בחו"ל תהי' ההמשכה בבחי' גדלות הוא ע"י התורה דנער הייתי גם זקנתי הרי גם בנער נמשך בחי' זקנה והוא זקן שקנה חכמה דהיינו התורה וכמו ראב"ע שנעשה נשיא בן י"ח שנה אתרחיש לי' ניסא ונעשה לו תמני סרי דרי חירותא קרי ע"ע נער הייתי גם זקנתי כו' דבמ"ת נדמה להם כזקן שע"י התורה נמשך בחי' ועתיק יומין יתיב כו', וזהו שבתורה נא' חרות על הלוחות א"ת חרות אלא חירות אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה כו' וכ"ה במד"ר נשא פ"י דר"מ שמלכך בן חורין שעוסק בתורה ושרייך בעת יאכלו שקובעים עתים לתורה ואח"כ אוכלים כו', וידוע דתושבע"פ נק' ארץ שעיקר גילוי הרצון הוא בתושבע"פ דמתושב"כ אין אנו יודעים עדיין איך שתהי' המצוה כמו מצות תפילין וכה"ג כ"א בתושבע"פ מבוואר איך שתהי' המצוה הרי בתורה שבע"פ עיקר גילוי הרצון כו', וזהו דכמו שהארץ נק' הארץ הטובה שנמשך בחי' טוב העצמי כנ"ל כמ"כ תורה נק' טוב וכמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם והיינו מפני שכבי' נמכר עמה וכדאי' במד"ר ר"פ תרומה יש לך מקח שמי שמוכרה נמכר עמה מכרתי לכם את תורתי כבי' נמכרתי עמה וזהו כי לקח טוב כו' והיינו שע"י התורה נמשך בחי' הטוב העצמי דעצמות א"ס כו', וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שבכדי שיהי' המעשה בבחי' גדלות הוא ע"י התלמוד כו'. ולפ"ז צ"ל מה בקש משה לכונוס לארץ מאחר שע"י התורה ההמשכה בחו"ל כמו בארץ ומשה קבל תורה מסיני שקבל כל התורה כולה ובאופן היותר נעלה, וא"כ מה בקש

לכנוס לארץ דוקא. אך הענין הוא דיש עולם שנה נפש, וההמשכה שע"י התורה הוא בנפש, שע"י עסק התורה כדבעי נמשך בחי' הגדלות בנפש. אבל בעולם היינו בזמן ומקום ההמשכה היא בבחי' קטנות, היינו בבחי' הטבע. ומשה רצה לכנוס לארץ להמשיך בחי' הגדלות גם בזמן ומקום שזהו ההמשכה דמצות שיהי' הגילוי בעולם, ואם הי' משה נכנס לארץ הי' הגילוי גם בזמן ומקום כו'. וזהו סוף דבר כו' ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם. זה הוא גילוי המהות וכמו משה נתבא בזה, כה הוא בחי' דמות לבד וזה הוא גילוי המהות והעצם כו', והוא הפרש בין ראי' ושמיעה, דבשאר נביאים הי' בחי' שמיעה וכמ"ש ואשמע קול ה' מדבר, ובמשה הי' בחי' ראי' וכמ"ש וירא ראשית לו, והיינו ראיית המהות כו'. וזהו ההמשכה שע"י המצות שנמשך בחי' מהות קדש העליון כו'. וזהו ואת מצותיו שמור שע"י הוא גילוי בחי' זה כו'. וזהו שהתפלל משה תקט"ו תפילות, ת"ק הוא נגד ה' מדות שכ"א כלולה מיו"ד ויו"ד מיו"ד, וט"ו הוא י"ה בחי' מוחין. דהנה נת"ל דתחלת ההמשכה הוא במצותיו מפני שצ"ל ההמשכה ע"י ע"ס דאצי', ונת' דהתעוררות ההמשכה היא ע"י רעו"ד דתפלה כו'. וזה שהתפלל משה לעורר ולהמשיך מבחי' עצמות אוא"ס כו'. והתפלל תקט"ו תפלות שיהי' המשכת תוס' אורות במוחין ושיהי' גילוי המוחין במדות, וכאשר נמשך הגילוי במדות יהי' הגילוי גם למטה דמדות הן שרש ומקור העולם, וכמ"ש ששת ימים עשה, שלא נא' בששת אלא ששת שהו מקור העולם, ולכן ע"י המדות נמשך בגילוי למטה, וע"כ התפלל תקט"ו תפלות כו'. וזהו ואתחנן אל ה' כו' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה כו' שבקש לכנוס לארץ לקיים מצות התלויות בה, דכל המצות הן תלויות בארץ בחי' מלכך בן חורין, שהמשכת המצות בבחי' גדלות כו'. וע"ז התפלל תקט"ו תפלות להמשיך תוס' אור במוחין ושיהי' המשכת המוחין במדות ואזי יהי' גילוי אוא"ס שיאיר בגילוי למטה כו'.

פנים בפנים דבר ה' עמכם. ופרש"י א"ר ברכי' כך אמר משה אל תאמרו אני מטעה אתכם על לא דבר כדרך שהסרסור עושה בין המוכר ללוקח הרי המוכר עצמו מדבר עמכם, עכ"ל. וצ"ל דקאי על הב' דברות דאנכי ולא יהי' לך דמפי הגבורה שמענו או כדעת הרמב"ן שכל הדברות שמעו מפי הקב"ה בעצמו והבינו מפי הקב"ה רק ב' דברות הראשונות, וע' בפ"י הרמב"ן כאן ובאוה"ח. והבחי' בקונט' שבסוף הספר כ' מש"א פנים בפנים דבר ה' עמכם, כלומר התפארת בעטרת פנים בפנים פי' פנים בתוך פנים מן החיצון ראו הפנימי, עכ"ל. ובפ' תצא ע"פ ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כ' וע"ד הקבלה ודבר ה' אל משה פא"פ כמו פה אל פה אדבר בו ואיננו

כמו פנים בפנים דבר ה' עמכם, כי זה הי' בהשגתם של ישראל שהיתה מראה תוך מראה כענין שכתוב אשר עין בעין נראה אתה ה', עכ"ל. וצ"ל מאחר דפנים בפנים הוא שהי' בהשגתם איך יתאים זה עם מה שפרש"י, הרי המוכר עצמו מדבר עמכם שזהו עצם אלקות ממש, וכפי שכ' הבחיי שזה הי' בהשגתם הי' לבוש המעלים שהרי השגתם אינו אלקות כו'. וגם לא יתכן לומר כן על עה"ד שהרי על כדו"ד פרחה נשמתם, שהי' למעלה מהכחות המתלבשים בכלים דהיינו למעלה מהשגה כו'. גם מש"א תפארת בעטרת הרי בחי' מל' היא ג"כ בחי' לבוש וכמ"ש ה' מלך גאות לבש כו', וגם דהתהוות העולמות הי' ג"כ מבחי' מל', והי' בחי' אחרי ה' וכאן הוא בחי' פנים וכמ"ש ודבר הוי' עמכם, הרי הכל הוא גילוי ש' הוי' ולא כמו ברה"ע שהי' ע"י ש' אלקים כו' והרמ"ז בפ' ואתחנן דרס"א ע"א כ' פנים בפנים פי' פנים שלמעלה דהיינו תרין תפוחין בפנים דעת זעיר דאסיד באנפוי. ור"ל שהפנים העליונים נתלבשו בפנים דזעיר לדבר עם ישראל. אבל במשה כתי' פנים אל פנים, דהיינו שנשמת משה שרשה בדעת זה העליון ושם הי' נמשך לו הפנים דאמת וזה משה אמת, ופנים אל פנים פי' הדעת עליון שהוא פנים אל פנים שהוא הדעת התחתון (נר' שזה פי' ב' בפנים אל פנים, דקודם פי' דפנים הא' הוא בחי' תרין תפוחין שזהו בחי' הארת פנים, ופנים הב' הוא בחי' ד"ע דז"א ששם שרש משה. ואח"כ פי' דפנים הא' הוא בחי' ד"ע שזהו פנים לפנים שלמטה ממנו בחי' ד"ת. ועמ"ש בע"ח שער דרושי הצלם פ"ב בכללים שם כלל י"ז דד"ע הוא שמחבר חו"ב וד"ת שמחבר חו"ג, ומשה זכה לד"ע, ושם דד"ע מקורו מתקון ואמת כו'). והענין הוא הדנה ב' מיני המשכות הן מא"ס ב"ה, הא' בבחי' א"ס ממש, והב' בבחי' מדה וגבול, והן בחי' סוכ"ע וממכ"ע, כמ"ש בהבי' הב' דיביאו לבוש מל'. בחי' סוכ"ע הוא בחי' א"ס ממש, שזהו האור כמו העצם ממש, שכמו שהעצמות הוא א"ס כמו"כ האור הוא א"ס, והוא להיותו בחי' גילוי העצמות היינו הארה המתגלה מן העצמות שלא בבחי' צמצום שהגילוי הוא שהעצמות מתגלה. ועם היות שזהו רק הארה לבד לא העצם, והיינו שאין זה שהעצם נמשך ומתגלה כ"א רק הארה והתגלות שלו לבד, מ"מ הי' התגלות העצמות. וכמו הרצון שהוא התגלות עצמות הנפש, הרי הרצון אינו עצמות הנפש רק התפשטות והתגלות (שהעצם אינו מתפשט ואינו מתגלה) ומ"מ הי' התגלות עצמות הנפש. דלכן אינו בבחי' התלבשות בכלים ופועל בכל הכחות ובכל האברים בשוה כו' כנודע. וכמו"כ בחי' סוכ"ע הוא התגלות העצמות שהוא כמו העצם שהוא בבחי' א"ס ומשו"ז הוא למעלה מבחי' התלבשות בעולמות בבחי' פנימיות כ"א בבחי' סובב ומקיף לבד לא בבחי' התלבשות פנימי להיות נתפס ומושג בעולמות כו' וכמ"ש בסש"ב פמ"ח דהתלבשות הוא שהנבראים תופסים ומשיגים משא"כ בחי' סוכ"ע כו' (ועמ"ש בד"ה ויקח קרח, עטר"ת). אמנם בחי' ממכ"ע הוא שבא בבחי' מדה וגבול להיות בבחי' התלבשות ותפיסא בעולמות כו', ובחי' זו היא ג"כ שבא מן העצמות בבחי' קירוב ודביקות בהעצמות, דלכן הוא בבחי' אור וגילוי כו'. וכידוע ההפרש בין האורות והכלים דע"ס ששניהם בחי' אצי' רק שהכלים

נאצלו לא בבחי' דביקות בהעצם כ"א בבחי' נבדל מן העצם (וכמו הניצוץ הנבדל מן האבוקה כו') ולכן אינם בבחי' אור וגילוי רק בבחי' העלם כו'. והאור הוא שנאצל בבחי' קירוב ודביקות במקורו שלכן הוא בבחי' אור וגילוי. דכל אור הוא כשדבוק בהעצם וכמו אור השמש שמאיר דוקא כאשר הוא דבוק בעצם השמש כו', וכמ"ש במ"א. וזהו בחי' ממכ"ע שהוא בחי' אור ה"ז גילוי מן העצם, רק שבא ע"י הצמצום שהי' באוא"ס. וענין הצמצום ידוע שהוא בחי' סילוק האור והתעלמו עד שנשארו מקום פנוי, והיינו סילוק האור שבבחי' א"ס שלא יהי' הגילוי בבחי' א"ס כ"א בבחי' מדה וגבול כו'. והענין הוא כידוע דבאוא"ס שלפני הצמצום יש בחי' כח הבל"ג וכח הגבול, דקודם שהי' אוא"ס ממלא מקום החלל היינו שהי' בגילוי בחי' אוא"ס הבל"ג וכח הגבול הי' בהעלם (וידוע שהגילוי דאוא"ס הבל"ג במקום החלל הי' ע"י אותיות הרשימו, רק שע"י האותיות הי' גילוי האור כמו שהוא בעצם. הרי שהאותיות לא פעלו כפעולתם להעלים על האור (היינו לגלות החיצוניות ע"י העלם הפנימיות, וע' בד"ה והניף בלק"ת) כ"א שגילוי* כל האור כמו שהוא, וזהו שכח הגבול הי' בהעלם כו', ומ"מ הרי בהעלם הי' פעולת האותיות שע"י הי' הגילוי רק שלא שינו את האור. וי"ל שזהו כענין בחי' מעביר שאינו משנה את ההמשכה ומ"מ ע"ז דוקא יכול להיות הגילוי כו' וכמ"ש באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח בענין ההמשכה דיו"ט שהוא דרך מעביר היצי' ועשי' שאל"כ לא הי' פועל בגשמיות עוה"ז כו'. ומזה יובן שגם כשנתעלם בחי' אוא"ס הבל"ג ע"י הצמצום מ"מ פועל הוא בהעלם כו', והוא כמ"ש בסש"ב פמ"ח דעיקר ההתהוות והחיות הוא מבחי' סוכ"ע רק שאינו נרגש בהנבראים כו'. גם י"ל שזהו שהמקיף נותן כח בפנימי, וכמ"ש במ"א דבעוה"ז גילוי בחי' סוכ"ע כמ"ש בד"ה צו כו' את קרבני לחמי, היינו שע"י תומצ"ה הוא גילוי בחי' סוכ"ע שהמקיף עצמו פועל, ובחי' סוכ"ע שהוא בכולהו עלמין גם בעוה"ב הוא שנותן כח בפנימי כו'. וביאור זה י"ל עפמ"ש בש"א בד"ה יביאו לבוש מל' פרק פ"ט). וענין הצמצום הוא שנתעלם הכח הבל"ג ונתגלה כח הגבול שיהי' בהתגברות, והיינו להגביל את אור הא"ס הבל"ג שיבוא בבחי' מדה וגבול כו'. דהנה גם לאחר הצמצום שנסתלק האור שבבחי' א"ס אח"כ נמשך מבחי' אוא"ס הבל"ג וכמ"ש בע"ח דאחר הצמצום אז המשיך מן אוא"ס קו א' ישר מן אור העיגול שלו כו'. וזהו כנ"ל שהאור הוא בבחי' דביקות בהעצם כו', ופעולת הצמצום הוא שנתגלה בחי' כח הגבול כנ"ל, וגם שנמשך רק הארה מהאוא"ס לא עצם האור, והארה זו היא שבאה בבחי' מדה וגבול ע"י בחי' כח הגבול שבא"ס שזהו בחי' הרשימו כו' (ובמ"א מבו' דאחר הצמצום הוא שחזר והאיר היינו בחי' כללות האור כו', וכמ"ש במ"א) (ולהשיטה דבאורות יש ע"ס מצד שרשם ומקורם, היינו שזהו גילוי מן העצמות אור שבבחי' מדה וגבול (והיינו גילוי לא כמו העצם כ"א להאיר את העולמות כו') והאור הזה כלול בהאור שבבחי' בל"ג וכמו התכללות העלול בהעילה כו' וכמו התכללות הע"ס בכתר כו'. דקודם הצמצום לא היו נכרים כלל, וע"י הצמצום הוא שנתגלה כו', וכמ"ש במ"א). וזהו בחי' הקו הנמשך מאוא"ס שזהו המשכת הארה מבחי' עצמות אוא"ס

(* אוצ"ל: שגילוי.)

רק שע"י הצמצום בא בבחי' מדה וגבול כו'. ושני הגילויים האלו נק' שניהם פנים, שה"ז גילוי מן העצמות וכנ"ל דשני המדר' הן שנמשכים מן העצמות בבחי' גילוי אור שזהו הנק' פנים שהוא בחי' גילוי אור, וכמו יאר ה' פניו אליך, דבחי' פנים הוא בחי' גילוי אור. דגם בחי' ממכ"ע הוא בחי' גילוי אור שבבחי' דביקות בהעצם כו' כנ"ל. רק שבחי' ממכ"ע שהוא האור שבבחי' מדה וגבול הרי הוא בבחי' התלבשות בעולמות, היינו שהעולמות מלבישים ומשיגים ההשפעה שמקבלים כו'. ובחי' סוכ"ע הוא שלמע' מהשגה כו' וכמ"ש בסש"ב פמ"א.

ב) וענין פנים בפנים הוא כמו להבין דבר מתוך דבר, ומבו' בתו"א ד"ה השמים כסאי, תוך דבר ממכ"ע ודבר סוכ"ע. דבחי' ממכ"ע הוא שמושג, וכמו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, שמושג ומובן שיש בורא ומהוה את העולם ומחי' אותו כו' ומבשרי אחזה אלוך' שיכול להשיג בחי' אלקות המתלבש בעולמות כו', ומזה יבוא להשגת בחי' דבר בחי' סוכ"ע. שאחר שיבין בחי' ההארה האלקית המתלבשת בעולמות הרי יבין שזה רק הארה לבד ויש בחי' העצמי שלמעלה מבחי' התלבשות כו'. וי"ל שזהו כעין השגת החיוב והשגת השלילה, דהשגת החיוב הוא שמושג מהות הדבר המושג. והשגת השלילה הוא שלא יש* בעצם מהות הדבר רק מה שהוא מושלל מדבר המנגד לזה וכמו שאנו אומרי' באו"ס יכול ענינו הוא לשלול ממנו כל מה שהוא היפך היכולת, וממילא ה"ה יכול, אבל לא שאנו יודעים מהות יכולתו ית' רק כל מה שיכול להיות היפך ענין היכולת הוא מושלל מזה כו'. וכמו"כ ענין חכ' הוא שמושלל כל מה שהוא היפך ענין החכ' לא שנודע מהות חכמתו ית'. והענין בזה הוא, דענין היכולת שיש במדר' דהשתל' אין זה ענין אמיתת יכולתו ית', דיכולת שבהשתל' הוא תואר דבר, היינו שהוא דבר מה, והיכולת שבעצמות אינו דבר ח"ו בעצמות כ"א להיותו עצמות ה"ה יכול. וכמו שכ' רב ניסים גאון בפ' המא' בברכות דל"ב ע"א ע"פ ואולם חי אני א"ל הקב"ה למשה משה החייתני בדבריך, וז"ל דע לך כי החיים והיכולת שתי מדות הן ממדותיו של הקב"ה (ר"ל שלגבינו נק' מדות לא שהן מדות ממש ח"ו, וזהו שכ' אח"ז) שהן מדות עצמו וגדולתו שאינן נחלפין ממנו כלל (והיינו שהן עצמיים שמצד העצם) כי הכח והיכולת אינם נמצאים אלא במי שהוא חי, ומי שהוא חי העולמים שלא יתמו שנותיו (היינו מחויב המציאות) אי אפשר שלא יהי' יכול, עכ"ל. והיינו דענין היכולת בעצמות אינו תואר דבר כ"א מפני שהוא עצמי ה"ה יכול, והוא אמיתת ענין היכולת. דהיכולת שבהשתל' אינו מצ"ע כמו שכללות ענין האור הוא שתלוי בהעצם ואינו בבחי' קיום מצ"ע, כמו"כ היכולת אינו מצ"ע ויכול להשתנות ברצון העצמי. אבל היכולת שבעצמות שזהו מצד העצם ה"ז יכולת עצמי שאינו שייך בזה חילוף וביטול ח"ו, וכמ"ש הרנ"ג שאינן נחלפין ממנו כו'. וממילא היכולת היא בכל הפכים ואינם ענינים פרטים, רק שהעצמות להיותו עצמי ה"ה כל יכול. דהנה ביכולת יש כמה דברים שהן הפכים זמ"ז,

* (כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: יש השגה.

וכמו היכולת בריבוי החסד, דגם בחסד שייך ענין התוקף והיכולת, וכמו שיש ב' מיני חסד הא' כמו איש החסדן בטבעו, אבל הוא בבחי' קרירות בלי חיות כ"כ. והיינו שחפץ חסד הוא ברצונו ובלבו ואמנם מצד הקרירות שלו יופסק חסדו באיזה מניעה שימנע א"ע, כי נחלש כחו בלתי מתחזק בטבעו לעשות זה החסד כאיש חלש בדעתו ובמדותיו שיכולים זרים לפתותו ולהפכו כו' או יתן מדה ושיעור לחסדו. והגם שיש בלבו החסד ביותר מן המדה מצד טבעו, רק שלא יוכל לעמוד בבחי' גבורה להפקיר עצמו בפזיזות הון רב בחסד מופלג כזה מצד הקרירות והחלישות בטבעו כו'. והב' מי שהוא גבור בכח טבעו יוכל לגבור כח המדות שלו בטבעיות וגם מדת החסד יגבר בנפשו להיות החסד מתפשט ונמשך בלי שום מונע, ולא ישמע למנגדים כלל ויעמוד נגד כל מונע ולא יופסק כח החסד לעולם, כי אינו מתחלש ונופל בטבעו לעולם. וגם ביכולתו לעשות דבר גדול ונעלה בענין החסד מצד הכח והעוז שבו, שיש ביכולתו לעשות ולפעול הרבה כו' וזהו היכולת בענין החסד. ולהיפך יש יכולת בענין הגבורה והיפך החסד. וכן היכולת בענין ההצלה מהמנגד שהכל הוא מבחי' החסד, וכמו ותושע לי ימיני הושיעה ימינך כו'. ובקה"י בשם הת"ז דתקיף הוא מבחי' החסד וכמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח כו'. ומ"מ בסדר השתל' הן מדרי' פרטיות, וכדאי' במד"ר בשלח ס"פ כ"ב אחת שהיית מצלת אותנו מן הים ואחת שהייתה מנערת את המצריים שנא' ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב. וכ"ה שם ר"פ הנ"ל והיתה ידו אחת משקעתן וידו אחת מצלת אתכם שנא' ימינך ה' כו'. הרי דהגם ששניהם הן בחי' ימין ומ"מ הן שתי ידות, דהיינו מדרי' פרטיות כו'. והרמ"ז פ' בשלח דנ"ב ע"ב כ' שיש אור החסד בפנימיות כלי הגבו' ואור הגבו' בכלי החסד, לכן נק' ב' הידות ימין. ומ"מ ה"ז ב' מדרי'. וכידוע שזהו שם מ"ב דפ' שמע ושם ע"ב דפ' והא"ש, וכמ"ש בלק"ת בד"ה ואהבת. ובמק"מ שם דנ"ז ע"ב דימינך ה' תרעץ אויב קאי על המל' שלפי שהיא רועצת האויב בכח הז"א, ע"כ נק' ימינך כו'. ובודאי שאינו דומה הרעיצה שמבחי' החסד גם מבחי' הגבו' שבו להרעיצה שמבחי' המל' הגם שזהו בכח הז"א דמשו"ז נק' ג"כ ימין כו'. וידוע דמל' נק' תכלת דאכיל ושצי שמכלה לגמרי להמנגד, וכאשר הוא בכח הז"א י"ל שיש בזה קצת רחמים וכמו מעשה ידי טובעים כו', גם בטיבועת המצריים הי' ג' חלוקות וכמ"ש רש"י בפסוק תהומות יכסימו שזהו ממדרי' חלוקות. ובסי' בהבי' דאחרי ה' אלקיכם תלכו דימינך ה' נאדרי בכח הוא הבריורים שהז"א מברר (נר' שזהו ברור שני דמ"ה) וימינך ה' תרעץ אויב הוא הבריורים דבחי' מל' מצ"ע כו'. וכל אלו הענינים הוא בבחי' יכולת העצמות לא במדרי' חלוקות כלל, וכמו נגוף ורפוא כאחת במכ"ב שהי' ברגע דחצות דוקא, דהיינו מבחי' או"ס שלמעלה מהשתל' וכמ"ש במ"א באורך. ורש"י כ' בפסוק ימינך ה' ול"נ אותה ימין עצמה תרעץ אויב כו' שזהו כמו נגוף ורפוא כא' כו', שזהו מלמע' מהשתל' כו'. ויכולת העצמות להיות שאינו בבחי' תואר דבר רק מצד העצם ע"כ הוא כל יכול בכל ההפכים והכל שם לא בבחי' דבר וכמו העצמות ממש כו'. ובענין היכולת הוא כמ"ש לא ייעף ולא ייגע כו', דבסדר השתל' הגם שלא בעמל

ויגיעה ברא הקב"ה את עולמו, מ"מ ה"ז בבחי' ירידה וצמצום, שז"ע מלאכה למעלה בחי' צמצום האור וירידתו להוות כו'. וכידוע דמלאכה בגי' אל אד', שהוא ש' דעשי', והיינו ירידת האור האלקי בעשי' בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל כו' וגם המדרי' שאינם בבחי' התלבשות מ"מ ה"ה בבחי' ירידה והמשכה כו'. וכידוע שכל הע"ס נמשכו בהתהוות העולמות וכמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ כונן שמים כו', בעשרה דברים ברא הקב"ה את עולמו בחכ' ובתבונה ובדעת בכח כו', וז"ע כי בו שבת שהיא העלי' מהירידה כו' וכמ"ש במ"א באורך. והרי ההתהוות היא מבחי' עצמות א"ס דממך הכל והוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו'. וכידוע דשם בורא הוא אמיתית השם ששייך על העצמות כו', וכמ"ש במ"א. והרי בהעצמות אינו שייך גם ענין ירידה וצמצום ח"ו, הרי דיכולת העצמות בהתהוות אינו כמו ענין היכולת דבמדרי' ההשתל' כו'. ומכ"ז אין אנו יודעים מהות יכולת העצמות רק מה שאנו שוללים עניני תוארי היכולת שבהשתל', דיכולת העצמות אינו באופן כזה, וה"ז רק ידיעת השלילה כו'.

ג) **וכמו"כ** בשם חכם הוא ששוללים בחי' חכ' בהשתל' שאינו נחשב לחכ' כלל לגבי עצמות כו' וכמו שחכ' דאצי' היא בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא, חכ' ידיעה היא החכ' דבי"ע שבאין ערוך כלל לגבי בחי' חכ' דאצי', דחכ' דבי"ע היא שכל הנבראים, משא"כ חכ' דאצי' היא אלקות ממש, ומובן דשכל אנושי וכן החכ' דברי' אינו נחשב לחכ' כלל לגבי חכ' דאצי'. כמו"כ חכ' דאצי' אינו נחשב חכ' לגבי עצמות וכמ"ש כולם בחכ' עשית, שהחכ' נחשבת כעשי' לגבי עצמות, וכמו הדומם לגבי שכל כן הוא בחי' חכ' דאצי' לגבי עצמות כו', וכמ"ש במ"א בענין שכל מופלא ושכל נעלם, דהעלם הוא שבערך הגילוי ויבא לפעמים לידי גילוי, וכנודע בענין העלם וגילוי שהן בערך זל"ז כו'. אמנם מופלא הוא שמובדל ומופרש לגמרי שאינו בגדר גילוי ולא יבוא לעולם לידי גילוי (רק בבחי' המשכת העצמיות שהעצם נמשך כו' וכמ"ש בסי' בברוך שאמר שז"ע מתן בסתר כו') וז"ש לא נפלאת היא ולא רחוקה היא, כי רחוקה היא ע"ד אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, דמ"מ אמרתי אחכמה, שיש בזה איזה ידיעה, רק שאינו מושג לתכליתה ואמיתתה כו', וכדאי' במד"ר חקת פי"ט אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי אחכמה כו', הרי מ"מ חקר ודרש בזה אבל נפלאת היא, שמופלא ומובדל לגמרי, שגם אפס קצה אינו ידוע ולא יוכל לבוא לידי גילוי כלל כו'. וכמו עדי"מ למטה אנו רואים שיש שכליים עמוקים מאד ומ"מ אחר הטורח והעמקה יוכל להשיגם, יגעת ומצאת תאמין, וזהו כענין שכל נעלם שעכ"ז יוכל לבוא לידי גילוי. אכן יש ענינים שאין לשכל אנושי שום מבווא להשיגם אף אם יטריח שכלו עליהם כל ימיו, וכמ"ש החקר אלוך' תמצא, וכמו שאף שידוע בבירור גם ע"פ שכל אנושי שהמקום והזמן הם נבראים ומחודשים והוא ית' למעלה מעלה מבחי' מקום וזמן, והרי ידיעה זו אינו נותן לנו שום מושג באלקות מה הוא, כי אין אנו משיגים מהו לא מקום ולא זמן. דכל השגתינו הוא בדבר שבבחי' מקום רוחני או גשמי, וכן אנו

משיגים את הזמן. אבל לא מקום ולא זמן אין אנו משיגים כלל. ומוסכם מכל החוקרים שלמעלה מגלגל התשיעי אין שום מקום כלל ולא ריקות. וה"ז רק שאנו יודעים שיש בלי מקום אבל מהו בלי מקום אין אנו יודעים, וכ"ש בחי' לא מקום ולא זמן דאלקות כו' (ועמ"ש בהבי' דשוש אשיש בענין שג' כחות הן במקום א', זהו רק שאנו יודעין שיש בלי מקום היינו שאנו מרגישים בנפשנו שיש בחי' בלי מקום אבל לא שאנו משיגים, שהרי אדרבא השכל והרצון והמח' הן כאו"א בבחי' מקום רוחני בענינים ונתפסים במקום גשמי בכלי המוח או בהדבר שבו הוא השכל והרצון והמח'. רק מזה שהן במקום א' מובן שבעצם הן בלי מקום כמש"ש רק שנתפסים במקום, וזה אינו בהשגתנו גם לא בהרגשתנו כו'). והרי ענין השכל למעלה גם בשכלים נבדלים וכ"ש בשכל אלקי הרי השכל רק בבחי' לא מקום ולא זמן והוא מופלא מאתנו לגמרי, וכמו ששכל האנושי מופלא ומובדל לגמרי מדומם הגשמי ומחוש המישוש כו', כך בחי' שכל מופלא הנ"ל מובדל מהשכל אנושי, דשכל אנושי אינו שכל כלל והוא כדומם לגבי שכל מופלא כו'. ועד"ז יובן למעלה ההפרש בין בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא שזהו בחי' חכ' דאצי' או בחי' ח"ס מקור חכ' דאצי' שנק' שכל נעלם דעכ"ז אפשר שיומשך מזה בחי' גילוי הארה בחכ' דאצי' כו', משא"כ שכל מופלא הוא בחי' חכ' דעתיק שהוא למעלה לגמרי מכח ההשגה שבחכ' דאצי' גם ממקור החכ' דאצי'. כמו עד"מ שענין כח השכלת מהות בחי' שלמעלה מזמן ומקום הוא למעלה לגמרי מכח השגת שכל האנושי, והיינו שגם בכח המשכיל שבאדם אין בו בכח לבא על השגה זו, כי אינו רק כח להשכיל שכליים שבגדר שכל אנושי כמו חכמת התכונה ושאר החכמות שהן במקום וזמן, וכן חכמת התורה שנתלבשה בגשמיות, אבל להשכיל ולעמוד על ידיעה שלמעלה מגדר שכלנו אין זה בכח כלל. כ"א כח השופע ידיעה וחכמה זו זהו חכמתו ית' שבע"ס דאיהו וגרמוהי חד כו'. כך עד"ז בחי' שכל מופלא הוא למעלה מחכ' המתגלה באצי' כו'. וכמו שגדר השכל האנושי שמוגדר בענין המקום והזמן מושלל מבחי' חכ' דאצי' כנ"ל, כמו"כ גדר החכ' דאצי', שגם הוא להיותו בחי' חכ' שבעולמות ה"ז מוגדר באיזה הגדרה, ה"ז מושלל מבחי' חכ' דעתיק כו'.

ד) וי"ל דגדר החכ' הוא אור וכמ"ש בלק"ת בהבי' דלבבנתי, וגדר האור הוא גילוי, והיינו גילוי מהות האור כמו שהוא. וזהו בחי' החכ' שהוא גילוי מהות האור ולכן נק' פנים מאירות שהוא בחי' גילוי האור כו'. וזהו שהחכ' מוגדרת בבחי' נקודה הא' מפני שהיא גילוי, וראשית הגילוי א"א להיות רק בבחי' נקודה. והב' מפני שהיא גילוי מהות האור, דהיינו עצם האור (ר"ל שבאור הוא העצם ומהות האור) ועצם האור א"א להיות רק בבחי' נקודה לא בבחי' התרחבות. וכנודע דהתרחבות הוא התפשטות הדבר לא העצמי, והעצמי הוא בבחי' נקודה כו'. והגדרה זו היא בבחי' אור דהשתל', אבל באמת לא זהו דוקא אור מה שמאיר שיכול להיות שאינו מאיר והוא אור כו'. ואדרבא עצמו ומהותו של אור, היינו בחי' העצם שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי אינו בבחי' אור המאיר כו'. וכמו עד"מ האש היסודי שהוא חשוך היינו שאינו אור המאיר כו', כידוע ומבו' במ"א. וזהו שלילת בחי' הגדרת החכ'

מבחי' חכ' דעתיק, שעם היותו אור אינו בגדר האור שהוא בבחי' גילוי, כי זהו עצם ומהות האור ממש שאינו בגדר גילוי. דאור וגילוי גם גילוי עצם מהות האור הוא בחי' הארה לבד לא העצם ממש, והעצם ממש דאור אינו בבחי' אור וגילוי, וממילא נשלול ממנו גם ענין הנקודה. דזה שהעצם הוא בבחי' נקודה היינו כשהוא בבחי' המשכה, אבל העצם ממש שאינו בבחי' המשכה אינו בבחי' נקודה, והוא בחי' מרחב העצמות שזהו בחי' עצמות האור ממש ובבחי' מרחב שהמרחב אינו התפשטות כ"א מרחב עצמי כו', וממוצא דבר נשמע שהאור והגילוי הוא הארה וממילא כל ההגדרות שיש בהארה נשלול מן העצמי כו'. ועמ"ש בד"ה שחורה אני ונאווה דרוה"ר בפי' ישת חשך סתרו, דמלמטלמ"ע מה שלמעלה מהשגת הנבראים נק' חשך, ומלמעלמ"ט הוא להיפך, כי מה שבא יותר לידי גילוי השגה היז' חשך לגבי אוא"ס ב"ה, וכמא' כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם איהו קדם עה"ע כו'. ואור א"ס בעצמו וכבודו מה שהוא למעלה מגדר השגה נק' בחי' אור כו'. וזהו באורך נראה אור, כי למטה אצלנו נק' אור מה שהוא מושג לנו ומה שאינו מושג נק' חשך ובאמת נהפוך הוא, וע"כ בקשתנו שבאורך נראה אור מה שהוא באמת בחי' אור ונק' באורך יהי' נראה ונגלה לנו כו'. וז"ע ידיעת השלילה שבאוא"ס שאין זה ידיעה במהות אוא"ס כלל רק מה שנשלול ממנו הדברים והגדרים המושגים לנו בבחי' הגילויים, שכל מה שאנו משיגים בהגילויים דאוא"ס (היינו בהגילוי שבבחי' מדה וגבול) לא יש בבחי' עצמות אוא"ס, היינו שהעצמות מופלא מזה. וה"ז מ"מ איזה ידיעה בהפלאה דאוא"ס רק שאין זה ידיעה ממש כמו ידיעת המהות, רק קצת ידיעה כמו ידיעת המציאות כו' (ובאמת גם הידיעה בהגילויים הוא בחי' ידיעת המציאות רק שבזה המציאות הוא שמושג ממש, ובעצמות אין זה בבחי' ידיעה ממש רק קצת ידיעה וכמו השערה כו', ועמ"ש בפרדס ש"א פ"ח בפי' כי לא ראיתם כל תמונה). ומבו' בהבי' דאלה פקודי ידיעת השלילה זהו בחי' פנימיות בינה, אמנם בחכ' מלוכב בחי' אוא"ס ומהחכ' אל הבינה בא בבחי' ידיעת השלילה כו', והיינו שבחכ' מאיר בחי' עצמות אוא"ס בבחי' גילוי המהות כו' וכמ"ש בד"ה מצה זו דמוחין דאבא הוא שמתגלה בחי' אוא"ס מה דלית מח' תפיסא בי' כלל ולא ניתן ליהנות בו כו' וכמ"ש בד"ה ויקח קרח ובד"ה ואהבת דאוא"ס הסוכ"ע דלית מח' תפיסא בי' מאיר בחכ' בבחי' אור פנימי כו' (ועמ"ש בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב, פקס"ב). והיינו שבחכ' אינו רק בבחי' ידיעת השלילה כ"א בבחי' ידיעה ממש. וזהו שהחכ' נק' ראי' וירא ראשית לו בחי' ראיית המהות כו' (ואין זה סותר למשנת"ל דחכ' הוא בחי' אור וגילוי בהגדרה שמושלל מן העצמות כו' שזהו בחי' חכ' עצמה ולהיותה בחי' מהות האור ה"ה כלי ששורה ומלוכב בה בחי' עצמות א"ס בבחי' ראיית המהות כו'). ומכ"ז יובן ענין פנים בפנים ופנים אל פנים. דפכ"פ הוא כמו ידיעת השלילה, שמהגילויים יודעים בחי' העצמות (ובד"כ הוא שמבחי' ממכ"ע יודעים בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו') שזהו רק ידיעת המציאות לבד לא שנודע מהות האור כנ"ל. אבל פא"פ הוא כמו שבבחי' חכ' מאיר בחי' פנים העליונים דבחי' עצמות אוא"ס בבחי' ראיית המהות כו'. וזה הי' מדרי' משה שהי' בבחי' חכ' והי' בו הגילוי דאוא"ס

בבחי' פנים אל פנים (גם יש לבאר זה ע"פ מ"ש במ"א בקונט' העבודה ב' בחי' במדרי' נשמה כו' ומשנת"ל הוא במדרי' עליונה יותר כו').

ה) **ומעתה** צ"ל ענין הנ"ל בתורה. דהנה ידוע ההפרש ביחוד העליון בין ברה"ע ומ"ת, דברה"ע הוא מבחי' יחוד חיצוני דאו"א, ומ"ת מבחי' יחוד פנימי דאו"א, שזהו המשכה מבחי' כתר כו'. וזהו אורייתא מחכ' נפקית, דנפקית מחכ' ושרש ההמשכה הוא מבחי' כתר כו'. וזהו שבריאת העולמות הי' בכי' ומ"ת באל"ף. דב' הוא חכ' שהיא שני' לכתר, וכתב' בחכ' יבנה בית, היינו עולם הדבור שנמשך מחכ' למל' להיות ההתהוות כו'. וא' הוא בחי' כתר, דהיינו ההמשכה מהכתר אל החכ', וחכמת אדם תאיר פניו במ"ת כו'. והנה יחוד חיצוני דאו"א הוא שנמשך ג"כ מבחי' הכתר שהרי הכל הוא שנמשך מאוא"ס ב"ה וכמ"ש בזהר בראשית ברא אלקים מאן ברא ההוא דלא ידיעה, ופי' המק"מ אריך. וההפרש הוא דיחוד חיצוני דאו"א הוא מבחי' חיצוניות הכתר ויחוד פנימי דאו"א הוא מבחי' פנימיות הכתר כו'. וזהו אנכי ה' אלקיך בחי' פנימיות הכתר כו'. והענין הוא דהנה* פ' תשא ס"פ מ"ב אי' ע"פ אחד עשר יום מחורב במיוחד שבעשרה כו' בשמי שהוא אחד שהוא ראש לכל הדברות אנכי ה' אלקיך. הרי אחד עשר הוא הדבור אנכי. וצ"ל והלא אנכי הוא ממנין עה"ד ואיך הוא אחד עשר. אך הענין הוא דהדבור אנכי הוא מצות האמונה כמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת והרמב"ם מנאה במנין התרי"ג מצות, והבה"ג לא מנאה במנין התרי"ג. וכי' הרמב"ן בהשגותיו לסה"מ הטעם שהבה"ג לא מנאה כי האמונה היא יסוד ושרש כל המצות ואינה מצוה פרטיות כ"א עיקרית ויסודית לכללות כל המצות. והביא ע"ז מ"ש במכילתא קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי, דאנכי הוא קבלת עומ"ש ואח"כ קבלו גזרותי הן כל המצות שהן גזרותי ית'. ונמצא דלדעת הבה"ג אנכי אינו ממנין התרי"ג. והענין הוא דהנה ידוע שיש דעות במקובלים אם הכתר נמנה במנין הע"ס או שאינו נמנה עמהם. והאריז"ל בע"ח שמ"א פ"ג הכריע ביניהם, והוא שהכתר כלול מב' מדרי', כי הכתר הוא ממוצע בין או"א"ס ובין הנאצלים, והממוצע כלול מב' המדרי' בחי' התחתונה שבמאציל וריש ומקור לנאצלים שזהו בחי' פנימיות וחיצוניות שבכתר, וחיצוניות הכתר במנין הע"ס ופנימיות הכתר אינו נמנה עמהם. ועז"נ אתה הוא חד ולא בחושבן כו', ועמ"ש בהבי' דאני ה' אלקיכם ובמ"א בהבי' דיביאו לבוש מל', ועל מאה"ז בענין מחצית השקל באורך. והנה הדבור אנכי הוא בבחי' כתר, כי ההפרש בין אני ואנכי הוא באות כ"ף המורה על הכתר, וכידוע דאני מורה על השפלות ואנכי מורה על הרוממות, והיינו בחי' כתר כו', וכמ"ש במ"א. וע"כ יש באנכי מה שאינו נמנה במנין הע"ס דמצד הפנימיות אינו נמנה כו' (וזה דעת הבה"ג שאינו ג"כ במנין המצות, דהגם דשרשן בכתר, מ"מ כמו שנמשכו למטה הן בבחי' ז"א ומל' כו', וכמ"ש בהבי' דוידבר אלקים את כה"ד האלה. ולדעת הרמב"ם נמנה במנין המצות, דבחי' חיצוניות הכתר נמנה עמהם. ונת"ל דאנכי הוא מצות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דהנה במד"ר.

האמונה וקבעומ"ש. וי"ל דזהו ההפרש בין קבעומ"ש דכל השנה וקבעומ"ש דר"ה, שזהו מעצמות הנפש כו' וכמ"ש במ"א). ולכן נק' בחי' זו אחד עשר, והיינו שבחי' הכתר הוא ממנין הע"ס מצד החיצוניות וגם הוא בחי' אחד עשר מצד הפנימיות, וזהו המיוחד שבעשרה בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו'. וזהו ההמשכה דתורה שהוא בחי' יחוד פנימי שנמשך מבחי' פנימיות הכתר כו'. וזהו ג"כ ההפרש בין טוב ה' לכל וטוב ה' לקויו, דאי' ע"ז בגמ' סנהדרין דל"ט ע"ב משל לא' ישיש לו פרדס כשהוא משקה את כולו וכשהוא עורך אינו עורך אלא הטובים שבהם כו'. והיינו דטוב ה' לכל הוא בחי' חיצוניות דאוא"ס שמשם נמשך ההשפעה לכל. אבל טוב ה' לקויו הוא מבחי' פנימיות ועצמות דאוא"ס, והו"ע הטוב כי לא כלו רחמיך בחי' טיבו דלא פסק לעלמין כו', שזהו שרש ומקור יגמה"ר כו'. ועמ"ש בהבי' דאלה מסעי הב' שזהו תיקון ואמת בחי' הארת פנים העליונים בחי' תרין תפוחין שנת"ל שזהו שנמשך ע"י התורה כו'. וזהו אין אמת אלא תורה, וכן אמרו"ל אין טוב אלא תורה, והיינו דהתחדשות ההמשכה דתורה על ההמשכה דברה"ע שהוא מבחי' טוב העצמי דבחי' עצמות א"ס שזהו בחי' פנים העליונים שנמשך בבחי' יחוד פנימי דאוא"א כו'.

ו) והנה במ"ת הי' גילוי בחי' יחוד פנימי דאוא"א, וכנ"ל שזהו ההמשכה דתורה, ובמ"ת הי' גילוי אמיתית ההמשכה שע"י התורה. וזהו אנכי ה' אלקיך שנא' במ"ת שהוא גילוי בחי' פנימיות הכתר כו' כנ"ל. והגילוי זה מלמעלה הי' ע"י בחי' פנימיות החכ' וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו שקאי* מ"ת שהי' גילוי בחי' פנימיות החכ' כו'. אמנם מה שקבלו נש"י הוא בחי' פנימיות בינה כמ"ש במ"א (עמ"ש בד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י, עטר"ת). והענין י"ל דהנה יודע דאצי' בכלל הוא בחי' ממוצע בין אוא"ס ובין הנבראים, והב' מדרי' שבהממוצע הוא בחי' האורות והכלים דאצי' כו', וכמ"ש במ"א. ובכללות הוא בחי' חכ' ובינה, דחכ' היא בחי' אור ובינה בחי' הכלים, וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז שבינה נק' גרמוהי לגבי חכ' כו', וזהו דהש' דבינה הוא הוי' בניקוד אלקים כו' וכמ"ש במ"א. וזהו דחוב"ב הן בחי' אין ויש, דהיינו ב' המדרי' שבממוצע כו' (ועמ"ש בד"ה אז ישיר ישראל, עטר"ת). והנה כמו שבהמשכה חיצוניות להחיות את העולמות בחי' חוב"ב הן הממוצע, כמו"כ בהמשכה פנימיות שע"י התורה ג"כ חוב"ב הן הממוצע כו'. וז"ע יחוד פנימי דאוא"א משום דכל ההמשכות הן ע"י חוב"ב כו'. וב' המדרי' שבהממוצע היינו שהחכ' היא מצד המשפיע היינו מבחי' העצמות, ובינה היא מצד נש"י המקבלים כו'. וזהו דההמשכה מלמעלה הוא בחי' החכ' חכמת אדם תאיר כו', והקבלה דנש"י הוא בחי' פנימיות בינה שמאיר בזה מבחי' פנימיות חכ' כו'. וז"ע פנים בפנים דבחי' פנים העליונים בחי' תיקון ואמת שזהו בחי' אמיתית העצמות דא"ס כמ"ש בהבי' דאלה מסעי הנ"ל שמאיר בבחי' פנימיות החכ' נמשך ונגלה לנש"י ע"י בחי' פנים דבינה שזהו בחי' פנימיות בינה. דעם היות שמאיר בזה בחי' פנימיות החכ' מ"מ א"ז כמו פנימיות החכ' ממש רק כמו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שקאי על.

שנמשך בפנימיות בינה כו'. וגם כמשנת"ל דבחכ' מאיר העצמות דאוא"ס אבל ההמשכה שמחכ' אינו בחי' העצמות ממש כמו שהוא בחכ' כו' (וכמ"ש במ"א דחכ' היא בחי' העצמות אבל מה שאבא עילאה מקננא באצי' הוא בחי' הארת העצמות כו') וא"כ מה שנמשך מפנימיות חכ' בפנימיות בינה אין זה כמו הגילוי בבחי' פנימיות החכ' כו', וזהו פנים בפנים כו'.

(ז) **ומ"מ** הרי במ"ת הי' בנש"י גילוי בחי' פנימיות ועצמות א"ס ועל כדו"ד פרחה נשמתן כו'. י"ל עפ"מ"ש הרמ"ז ואתחנן דרס"א ע"א על מאה"ז כלהו קולות אשתכחו וז"ל הכוונה שאז האירו כל האורות של קו האמצעי של כל האצ"י מה שלא הי' כן מעולם ולא יהי' עד ביאת המשיח, שאז יאיר אפי' פנימיות עתיק (שז"ע הנשמות חדשות שיהיו לעתיד כו', ועמ"ש בהבי' דכי השמים החדשים שבלק"ת בסופו). והענין מובן במאי דקיי"ל שבמ"ת נתעלה זעיר עד או"א ונעשה כתרו מכל התפארות שעליו דהיינו ל"מ דאימא כו' אלא גם מת"ת דאבא ומת"ת דאריך שבו יסוד עתיק ולכן נראה כזקן כו' עכ"ל. וידוע בענין ההתכללות שהתחתון נכלל בהעליון ה"ה במדר"י העליון וכמ"ש במ"א בענין המילויים שזהו בחי' בי"ע שבאצ"י שגם הבי"ע הוא במדר"י האצ"י כו'. וכמו"כ י"ל בדא"פ דבמ"ת הי' התכללות בחי' פנימיות בינה בבחי' פנימיות חכ' ובבחי' כתר כו', וא"כ הי' בינה במדר"י החכ' כו'. וזהו שבמ"ת היו רואין את הנשמע, וידוע דראי' בחי'* ושמיעה בינה ובמ"ת הי' שמיעה דבינה בבחי' ראי' דחכ' כו'. והוא בחי' השגת המהות, והיינו שגם בהשגה היא בחי' מהות האור. וכמו שהשגה דלעתיד יהי' בבחי' מהות הא"ס וכמש"א ויבין כל יצור כי אתה כו'. וכמו"כ הי' מעין זה במ"ת, וכמ"ש בסש"ב פל"ו וכבר הי' לעולמים מעין זה במ"ת כו'. ועוד זאת שהרי אינו דומה ההמשכה דבחי' פנימיות להמשכה דחיצוניות ובכללות הוא שא"ד המשכה דתורה להמשכה דסדר השתל' כו'. דהנה המשכה דחיצוניות הוא שהנמשך רק הארה לבד, והיינו דמה שנמשך מהמדר"י עליונה אין זה מהות המדר"י העליונה כ"א הארתה לבד. וזהו הכלל דחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות שבתחתון כו' בחי' חיצוניות בלבד שבעליון כו'. והוא כי כללות ההמשכה היא מבחי' חיצוניות שבעליון ונמשך ע"י בחי' חיצוניות הכלים שזה מעלים על האור ונמשך בחי' הארה חיצוניות לבד כו'. אבל ההמשכה דבחי' פנימיות הוא שנמשך מהות המדר"י העליונה כו'. וכמו פנימיות אבא פנימיות עתיק ואי' ע"ז ולא ידעתי הטעם וידוע הפי' שהטעם הוא בבחי' לא ידעתי כו' הרי שגם בחכ' הוא בבחי' לא ידע וכמו בחי' פנימיות עתיק כו', והגם שאינו כמו בחי' פנימיות עתיק ממש וכמ"ש במ"א, ומ"מ ה"ז בחי' מהות בחי' פנימיות עתיק כו'. והיינו מפני שכללות ההמשכה הוא מבחי' פנימיות ואינו נמשך דרך דחיצוניות (י"ל רק בדרך מעביר כו') שיעלים ויסתיר ומאיר בחי' מהות המדר"י העליונה כו'. וכמו"כ ההמשכה מבחי' פנימיות החכ' הוא שמאיר מהות בחי' פנימיות חכ' כו'. וכמו"כ בבחי' בינה כשמאיר בחי' פנימיות בינה הוא שמתקבל מהות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בחי' חכ'.

האור כמו שהוא כו' (מתוך החיצון ראו את הפנימי י"ל כמו שמתקבל בהמדרי' התחתונה ולמעלה מזה הוא כמו שמאיר המדרי' העליונה במדרי' התחתונה כו', וכמ"ש במ"א בענין האור כמו שמאיר בהכלי וכמו שהכלי תופסת את האור כו'). ואין זה כמו בגילויים בעולמות שגם בבחי' פנימיות כמו בידיעת השלילה הרי אין זה בבחי' ידיעה ממש בהפלאה דאוא"ס (רק ע"ד ידיעת המציאות כו') וכמשנת"ל, משא"כ בתורה ההמשכה מבחי' פנימיות חכ' הוא המשכת המהות. וגם בבחי' פנימיות בינה (שזה הי' השגתם במ"ת) הוא בבחי' השגת המהות כו' שכן הוא בכללות ההמשכה דתורה שהיא המשכה עצמיות בחי' מהות העצם, ובפרט במ"ת שהי' בבחי' גילוי ממש בהשגתם כו', וכמ"ש באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח וז"ל נמצא כשתופס האתרוג ומנענע בו כהלכתו ה"ז תופס ממש חיות המלוּבש בו מנוק' דאצי' המיוחדת באוא"ס המאציל ב"ה משא"כ בכוננתו אינו משיג ותופס אף היודע את הסוד אלא מציאותו ולא מהותו אך בלימוד הלכות אתרוג משיג ותופס האתרוג ממש ומצותו כהלכה בבחי' דבור ומח' וכ"ש הלומד הסוד, משא"כ בסדר השתל' אף אם משיג המציאות לא עדיף מצ"ע כלימוד המצוה שמשיג ותופס המהות כו', עכ"ל. הרי ביאר שגם בכוננת המצוה היא בחי' המציאות לבד וכ"ש בידיעת ההשתל', ובלמוד ההלכה וכ"ש הסוד וכן בקיום המצוה תופס המהות כו' (ובמ"ת הי' זה בגילוי ממש כו'). וביאור הענין יובן עפמש"ש באגה"ק הנ"ל אבל פרטי ההלכות הן המשכות ח"ע דהמאציל ב"ה המלוּבשת בגשמיות כו' ושם שזוהו בחי' ח"ע המלוּבשת בבחי' אור הנשמה דמל' דברי' ויצ' שזוהו אלקות ממש. ומבו' במ"א (בד"ה יין ושכר אל תשת) באריכות איך שצ"ל ע"י התלבשות מל' דברי' ויצ' בכדי שיהי' מושג למטה כו', אך ההתלבשות היא באור הנשמה דברי' ויצ' (לא כמו ידיעת ההשתל' ודו"ר שכליים שזוהו ע"י בחי' נפש ורוח שהן בחי' נברא כו') שזוהו אלקות ממש, ואלקות אינו מעלים ומסתיר, וע"כ ההמשכה היא בחי' מהות ח"ע דאצי' בהלכות הערוכות לפנינו כו' יעו"ש באורך. ומכ"ז יובן ענין פנים בפנים דהשגתם הי' בבחי' פנימיות בינה (וכמ"ש הרמ"ז הנ"ל הוא בבחי' ד"ע דז"א, ונת"ל בשמו דז"א הי' בבחי' עלי' במ"ת) ומ"מ הי' השגתם בבחי' מהות העצמות דא"ס כו'. ומשה הי' מחיצה בפ"ע, דמשה הוא בחי' ח"ע והי' לו הגילוי בבחי' פנים אל פנים דבפנימיות ח"ע מאיר בחי' מהות א"ס ממש כו', וכמשנת"ל (ועמ"ש במ"א בענין ומשה נגש אל הערפל כו'). אמנם גם בנש"י שהיו במ"ת בבחי' פנימיות בינה הי' בהם גילוי בחי' מהות הא"ס, שכן הוא באמת ההמשכה דתורה שהיא המשכת המהות וזה הי' הגילוי דלעתיד ע"י קיום התומצ' דעכשיו כו', ובמ"ת הי' זה בגילוי ממש בנש"י כו'. וזהו שהרי הסוחר עצמו מדבר עמכם דפנים בפנים דבר ה' עמכם כו'.

בס"ד ש"פ עקב, עטר"ת.

והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך כו', והסיר ה' ממך כל חולי כו'. הנה חשיב כאן ג' ענינים, תשמעון ושמרתם ועשיתם, וכן בהבטחה מלמעלה חשיב ג"כ ג' את הברית ואת החסד ואת השבועה, וצ"ל מה"ע ג' ענינים אלו. והנה במד"ר מצורע פט"ז אי' והסיר ה' ממך כל חולי זה היצה"ר שהיצה"ר נק' חולי, והסיר ה' ממך כל חולי שיבער יצה"ר מהעולם. וצ"ל מהר"ע שהיצה"ר נק' חולי ושיבער היצה"ר מהעולם. וגם צ"ל שייכות הענינים זה לזה, דכאשר יהיו הג' ענינים דתשמעון ושמרתם ועשיתם אזי יבער היצה"ר כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק מ"ש ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסרתי מחלה מקרבך. ואי' בעה"ק דועבדתם קאי על למעלה, דעבודה צורך גבוה, שע"י העבודה מוסיפים כח בגבורה של מעלה וכמארוז"ל בזמן שאין ישראל ערש"מ כביכול מתישין כח וגבו' של מעלה שנא' צור ילדך תשי ביו"ד זעירי. ובזמן שישראל עושין ערש"מ מוסיפין כח בגבורה של מעלה שנא' ועתה יגדל נא כח אד' ביו"ד רבתי. דהנה באותיות יש ג' מדרי', אתוון זעירין ואתוון בינונים ואתוון רברבן. אותיות הן ל' גילוי מל' אתא בקר. ואתא מרבבות קדש שהוא הבאה וגילוי, רק שזהו גילוי שע"י כלים ולבושים ולכן נק' הבאה וגילוי שזהו הבאת גילוי האור ע"י כלים ולבושים כו', וממילא לפי אופן הכלים ולבושים כך הוא האור והגילוי כו'. דהנה אתוון זעירין הן במל' וכמו ה' זעירי דבהבראם שהוא ה"א אחרונה דש' הוי', ושם הקטנה רחל ה' קטנה רחל. דמל' היא בחי' העלם ושם הוא ריבוי הכלים, דמפני מיעוט האור במל' ע"כ שם ריבוי הכלים, שהכלים הן מגבילים ומצמצמים את האור, ע"כ האור הוא בבחי' קטנות וצמצום ביותר. ולכן מקור התהוות העולמות הוא מבחי' מל' וכמ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם, דשו"א ותולדותיהן הוא מאות ה' בחי' מל'. וידוע דתמונת אות ה' רומז על ג' עולמות ביי"ע, דתמונת אות ה' הוא ב' קוין מחוברים וקו א' נפסק. והיינו דברי' ויצי' הן קרובים זה לזה שהן בערך זל"ז. וכמו מח' ודבור שהן בערך זה לזה. דהגם דמח' הוא גילוי העלם העצמי לגבי עצמו, ודבור הוא גילוי אל הזולת, מ"מ הרי אותיות הדבור הן ג"כ אותיות רוחנים. משא"כ אותיות הכתב שזהו מעשה ה"ז גשמי. וכן גם כח המעשה הוא לפעול בגשם שזה מרוחק מהדבור כו'. וכמו"כ בריאה ויצי' הן בערך זל"ז, משא"כ עשי' מרוחק מיצי' כו'. ובהפסוק שנא' בו ג' * בי"ע דכתי' ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו נא' בעשי' אף עשיתיו להפסיק הענין כו'. וזהו דבתמונת הה"א קו השמאל הוא נפסק מהב' קוין כו'. וכללות הה"א הוא ה"א זעירי, דהיינו בחי' קטנות וצמצום כו'. גם שרו של עולם נק' נער וכמ"ש נער הייתי גם זקנתי וארוז"ל שרו ש"ע אמרו, דגם זקנתי הוא בשבת דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין כו', דבששת ימי החול הוא בבחי' נער, דבכדי שיתהווה עולמות בבחי' גבול זהו

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ג' עולמות.

דוקא ע"י בחי' קטנות וצמצום האור, וכמארז"ל בלילה מאי עביד קוב"ה רוכב על כרוב קל שלו ושט בחי' אלף עלמין. דבכדי שיהיו ח"י אלף עלמין במספר מוגבל זהו ע"י כרוב כרבי' אנפי זוטרא כו'. וזה"ע אתון זעירין אותיות דמל' שהן האותיות שנבראו בהן שמים וארץ כו'. אך צ"ל שהרי בראשית ברא אלקים הב' דבראשית הוא מאתון רברבין, והלא בראשית נמי מאמר הוא, ואיך הוא ב' רבתי. אך הענין דב' דבראשית הוא בחי' חכ', בחכ' מאיר אוא"ס, ולכן הוא ב' רבתי. ומ"מ ה"ז חכ' דמע"ב בחי' חיצוניות החכ' שהוא ראשית ההשתל', ולהיות שהיא ראשית ההשתל' מאיר שם גילוי אוא"ס כו'. ומ"מ ה"ז בכלל ההשתל' ולכן הב' דבראשית הוא בחכ' יבנה בית, דהיינו עולם הדבור שזה"ע בית דכמו שעולם הדבור נק' עיר אלקינו כמו"כ נק' בית כו'. והוא שמשתלשל האור ממדרי' למדרי' עד שבבחי' מל' הוא בבחי' קטנות וצמצום כו'. אך י"ל דבי"ת רבתי דבראשית הוא שהעולם על מלואו נברא, דבתחלת הבריאה ה' בעולם גילוי אוא"ס, וכמא' עיקר שכינה בתחתונים היתה כו'. וכמו האור שנברא ביום ראשון שהי' מאיר בגילוי בתחלת הבריאה, דהאור דיום ראשון הוא שהבדילו לעצמו, והיינו שזהו בחי' האור המאיר לעצמו שלמעלה הרבה מהאור דעולמות כו' וכמ"ש במ"א, שבתחלה הי' מאיר בגילוי בעולם כו'. וזהו הב' רבתי דבראשית, וזהו דמא' דבראשית לא נא' ויאמר, ואי' בזהר בראשית דט"ז ע"ב דאע"ג דבראשית נמי מאמר הוא לית כאן אמירה, והיינו שמובדל מהע"מ, דע"מ הן מילין דהדיוטא היינו מה ששייך לבחי' הדיוט איהו לגבי מארי כו'. משא"כ בראשית הוא גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהעולמות וע"כ לית כאן אמירה כו'. וי"ל דכמו בעה"ד הנה הדבור אנכי הגם שהוא בעה"ד ה"ה מובדל מהם וכדאי' במד"ר תשא פמ"ב ע"פ אחד עשר יום מחורב במיוחד שבעשרה כו' אנכי ה' אלקיך, הרי אנכי הוא אחד עשר. ולכאו' א"מ, וה"ה בעה"ד ואיך נק' אחד עשר. אך הענין הוא דאנכי הוא בחי' כתר, וידוע דבכתר יש דעות במקובלים אם נמנה במנין הספירות או אינו נמנה עמהם, והאריז"ל הכריע ביניהם בע"ח שמ"א פ"ג דכתר יש בו ב' מדרי' דלהיותו ממוצע בין המאציל אל הנאצלים הנה הפנימיות שבו הוא בחי' תחתונה שבמאציל והחיצוניות הוא ריש ומקור לנאצלים, דבחי' חיצוניות הכתר נמנה במנין הספי' ופנימיות הכתר אינו נמנה עמהם כו'. וא"כ הדבור דאנכי מאחר שהוא בחי' הכתר הרי יש בו שאינו נמנה במנין הספי' וזהו דאנכי הוא בעה"ד וה"ה ג"כ בחי' אחד עשר מצד הפנימיות דכתר שאינו נמנה בהספי' והוא בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו'. וכמו"כ י"ל בע"מ במא' דבראשית רק שזהו בבחי' החכ'. דבאמת עיקר הממוצע הוא בחי' חכ' כו', וכמ"ש במ"א בענין ח"ס, די"ל דכמו"כ הוא בבחי' חכ' דאצי' כו'. ולכן בחכ' יש ב' מדרי' דחכ' היא ראשית ההשתל' ומוחין דאבא הן למעלה מהשתל' כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה מצה זו, והיינו בחי' פנימיות החכ' שבזה מאיר בחי' פנימיות אוא"ס כו'. וזהו שבראשית הוא בע"מ ומ"מ לית כאן אמירה שהוא מובדל מהע"מ כו'. וזהו הב' רבתי דבראשית שזהו בחי' פנימיות החכ' כו' וזהו דבראשית הוא בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה כו', והיינו שממשיכים תוס' אור

בעולם כו'. והתהוות העולמות הוא מבחי' אתון זעירין שזהו האותיות דבחי' מל' כו'. אתון בינונים הן בז"א ובכללות הן בבחי' ע"ס דאצי'. דהנה באצי' מאיר גילוי אוא"ס רק שזהו הפרשת הארה לבד מאוא"ס המאציל, ובא בבחי' התלבשות בכלים, שהכלים מגבילים את האור. וההגבלה דכלים אינו הגבלה ממש, שהרי הכלים הן ג"כ אלקות ממש ע"כ אינם מגבילים בבחי' הגבלה ממש. דמ"מ אין סוף להתפשטותן ואי' בס"י מידתן עשר שאין להם סוף שזהו ג"כ בבחי' הכלים כו', וכמ"ש הפרדס ש"ג פ"ד. וההגבלה דכלים היא רק שחוץ לאצי' יהי' בבחי' גבול, אבל באצי' עצמו אינו מגביל עדיין. דהגבול דכלים הוא כח הגבול שבעצמות הכח דשם אינו מגביל עדיין כו'. וכמו עד"מ כח התנועה הרי כח להניע עד אין שיעור, ויש בכח היד כח הגבול להגביל את כח התנועה שיבוא רק בפעולה אחת, וכמו לכתוב רק אות אל"ף בלבד, וכאשר כותב אות אל"ף אזי בא כח התנועה בהגבלה, אבל כשהוא בכח היד אינו בבחי' הגבלה שהרי בכחו לעשות תנועות עד אין שיעור. רק בהתגלות יבאו תנועות מוגבלות. הרי ההגבלה היא רק בהתגלות הכח חוץ להיד, אבל בעצם הכח שביד אינו מגביל כו'. וכמו"כ הכלים דאצי' מגבילים את האור שחוץ לאצי' יהי' בבחי' גבול אבל באצי' גופא הוא בבחי' א"ס עדיין כו' וכמ"ש בהבי' דושבתה דתקס"ב (ובהג"ה שזהו ע"ד שהים נק' מים שאין להם סוף שלגבי הנהרות הוא בבחי' א"ס כו'. וכמו"כ האצי' הוא בבחי' א"ס לגבי ב"ע כו'). ומ"מ הרי יש כאן כלים המגבילים ע"כ נק' אתון בינונים, מפני שזהו התחברות ב' ענינים, בחי' א"ס ובבחי' התלבשות בכלים שמגבילים את האור כו'. והן האותיות דתורה, דכללות התורה היא באתון בינונים. דענין התורה הוא המשכת אצי' בכי"ע כידוע, ע"כ התורה היא באתון בינונים, שזהו בחי' אצי' כו'. ואתון רברבין הן בבינה ושרשן הוא בבחי' הכתר. דהנה כתר ובינה משתוים בשמות, דבינה נק' הוא וכידוע דביום ההוא זהו בינה וכת' ועבד הלוי הוא דהלוי הן בבינה, ובזהר אי' הוא דא עתיקא כו', וש' אהי' הוא בכתר וגם בבינה, והיינו דהתגלות הכתר הוא בבינה, וזהו אהי' אשר אהי' דש' אהי' דכתר מתגלה בבינה כו' וכידוע דהתגלות עתיק הוא בבינה כו'. דהנה כח התענוג שבנפש ה"ז עצמות הנפש שלמעלה מהשכל, והרי יש מ"מ גילוי התענוג דכשמציא שכל חדש מתמלא ענג, ועיקר התגלות והתרחבות הענג הוא בהשגה דכאשר משיג הענין בטוב אז מתענג בו כו'. והיינו דבחי' מרחב דבחי' עתיק דאצי' הוא בבחי' בינה דוקא כו'. וכמ"ש במ"א בענין והחכ' תחי' בעלי', שבינה נק' בעלי' של חכ', דבינה יש לה מקור מיוחד מבחי' חכ' בח"ס, ובחי' המרחב דח"ס הוא דוקא בבינה כו'. וז"ע אתון רברבין שהן בבינה שרשן הוא בכתר כו'. והענין הוא כנודע דהכלים שבכתר הן עדי"מ אותיות החקיקה שלא יש דבר נוסף כמו אותיות הכתב שהדיו הוא דבר נוסף שמכסה על הקלף משא"כ באותיות החקיקה שלא יש דבר נוסף. והגם שהאותיות משחירים את בהירות האבן מ"מ הכל הוא מהות האב"ט. והיינו דכלים שבכתר אינם מעלימים כלל ומאיר עצם האור כמו שהוא. ובפרט בחי' פנימיות הכתר שזהו גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו'. וז"ע אתון רברבין כו'.

וההמשכה דבחי' אתון רברבין זהו בחי' תוס' אור בתורה ובהשתל' והו"ע הגדלת כח שעז"נ ועתה יגדל נא ביו"ד רבתי כו'. דהנה כשאין ישראל עושין רש"מ כבי' מתישין כח וגבו' של מעלה שזהו יו"ד זעירי דתשי. והגם דאתון זעירין הן האותיות שנבראו בהם שו"א, הרי בריאת העולם הי' בכוונה להמשיך תוס' אור בעולם, וזהו בראשית בשביל ישראל ובשביל* שממשיכים תוס' אורות כו' וכמא' תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו כו', וזהו לא דברו חכמים אלא בהוה כו' דלכן נק' ת"ח בנאים שעוסקי' בכנינו ש"ע, היינו שממשיכים תוס' אור בעולם ועי"ז הוא קיום העולם כו'. וכשאין ערש"מ שאינו נמשך תוס' אור הנה בחי' אתון זעירין מפני צמצום האור ביותר ה"ז בא בהתלבשות באותיות המעלימים לגמרי וכמו אלביש שמים קדרות כו' דאותותינו לא ראינו כו', וז"ע תשישת כח כו'. ובזמן שעושין רש"מ מוסיפין כח בגבורה של מעלה שנמשך תוס' אור מבחי' אתון רברבין גילוי בחי' עצמות או"ס שז"ע הגדלת הכח כו'. וזהו ועבדתם את ה' אלקיכם להמשיך בחי' תוס' אור כו'. וע"פ קבלה יו"ד זעירי בחי' חכ' שבמל' ויו"ד רבתי ח"ס חכ' שבכתר בחי' פנימיות הכתר ושרשו היא בחי' ראשית הקו הנמשך מאו"ס כו', ונש"י ע"י עבודה ממשיכים בחי' ראשית הקו כו'. דישראל עלו במח' דמח' הוא בחי' אתון רברבין, וכמו עד"מ מח' אחת כוללת הרבה מהדבור כו'. וזהו דהא"ב דשבת אל אדון הוא מכמה תיבות באות א', דבחול הוא רק תיבה בכל אות, אל ברוך כו', ובשבת בכמה תיבות. והוא משום דשבת בו שבת מהדבור ונמשך מבחי' מח' כנודע, ושם הוא בחי' אתון רברבין כו'. ונש"י שעלו במח' היינו דשרשן הוא בבחי' ראשית הקו כו', ועמ"ש בד"ה ואם האכל יאכל. וע"כ בעבודתם ממשיכים תוס' אור מבחי' ראשית הקו כו', וז"ע ועבדתם את ה' אלקיכם כו'.

ב) וביאור הענין דלכאו' א"מ מה שייך עבודה למעלה, הלא ענין העבודה הוא להשלים החסרון וכמו עבודת העבד להאדון הוא שהאדון חסר והעבד משלים החסרון, ולמעלה הלא אנת הוא שלימותא דכולהו, וא"כ מה שייך עבודה כלפי מעלה. אך הענין הוא, דהנה אמרו"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שו"א דאלו מעשה שו"א כתי' אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים חד מעשה בחד יד, ובמעשה צדיקים כתי' מקדש אד' כוננו ידיך ב' ידות בחד מעשה. והענין הוא דהנה בברה"ע כתי' בראשית ברא אלקים דהתהוות העולמות מש' אלקים, דש' הוי' לא נז' במע"ב, דל"ב ש' אלקים נא' במע"ב, וש' הוי' לא נזכר במע"ב עד אחר השבת שנא' ביום עשות הוי' אלקים כו'. וההפרש בין הוי' ואלקים הוא, דש' הוי' הוא שמו הגדול וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וידוע דשמו הגדול הוא ש' הוי' וכמ"ש במ"א ובכללות הוא בחי' או"ס שלמעלה מהשתל' העולמו', ושם אלקים הוא בחי' ממכ"ע המתלבש בעולמות כו'. דהנה ממכ"ע הוא האור שבא בבחי' מדה וגבול שזהו ע"י הצמצום כו' דקודם הצמצום הי' מאיר האו"ס הבל"ג

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ובשביל התורה.)

והצמצום הוא שנתעלם אוא"ס ונמשך אח"כ הקו דהמשכתו הוא מאוא"ס הבל"ג וכמ"ש בע"ח בתחלתו ואז המשיך קו א' דק מאור העיגול שלו, הרי הקו הוא מאוא"ס הבל"ג רק שע"י הצמצום ורשימו ה"ה בא בבחי' מדה וגבול כו' וע"כ נק' האו' ע"ש הש' אלקים להיות שבעצם הוא מבחי' אוא"ס הבל"ג וע"י הצמצום הוא בא בבחי' מדה וגבול ה"ה נק' ע"ש ש' אלקים שהוא בחי' הצמצום כו'. וכמ"ש שמש ומגן ה' אלקים שהש' אלקים הוא בחי' מגן ונרתק וכמו עד"מ נרתק השמש שאור השמש מאיר דרך הנרתק ונק' אור הנרתק מפני שאינו מאיר אור השמש כמו שהוא כ"א כמהות הנרתק ע"כ נק' ע"ש הנרתק כו', וכמו"כ האור שבא בבחי' מדה וגבול שזהו כמו הצמצום כו' ה"ה נק' ע"ש הצמצום כו' וכמו האורות דאצי' שנק' אור חסד ואור הגבו' הרי אין זה שהאור בעצם הוא בבחי' חסד או גבו' שהרי האור הוא פשוט בעצם, רק שהכלי מגביל את האור ועושה בו ציור ותמונה כו' וכמ"ש הפרדס המשל ממים שהן בגוון פשוט וה"ה נראים כגוון הכלים, כמו"כ בחי' פשיטות האור נראה כתמונת הכלי כו', וכ"ש בהשפעת האור ה"ה פועל כפי הכלי בבחי' חסד וגבו' כו'. וכמו"כ כללות האור מאחר שבא בבחי' מדה וגבול ה"ה נק' ע"ש הש' אלקים המצמצם כו' (ובתו"א בהבי' דמשה ידבר שהז' שמות הן האורות המתלבשים בכלים. וי"ל שזהו להשטה שגם בהאור שיך ע"ס כו' וכמ"ש במ"א) אבל ש' הוי' הוא בחי' אוא"ס הבל"ג שמאיר כמו שהוא שלא ע"י צמצום כו'. וז"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתו להם, ש' שדי היא שאמר לעולמו די, והוא שיהיו העולמות בבחי' הגבלה, דמן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה כו'. גם עולמות העליונים הן בחי' גבול, ואפי' ג"ע הוא גבול, דג"ע הוא השגה וכל השגה היא בחי' גבול. ושיתהוו העולמות מאוא"ס הבל"ג שאין ערוך כלל, דאחד לגבי אלף אלפים וריבוי רבבות הגם שרחוק מאד מ"מ ה"ז בבחי' ערך. משא"כ גבול לגבי בלי גבול הוא באין ערוך לגמרי. ובכדי שיהי' התהוות העולמות הוא ע"י ש' אלקים שמצמצם שהאור יהי' בבחי' מדה וגבול, ואזי הוא בערך שיהי' מזה התהוות העולמות כו'. אבל ש' הוי' הוא הי' הוה ויהי' כאחד בבחי' בלי גבול כו'. ולכן במע"ב לא נזכר ש' הוי' להיות שזהו האוא"ס הבל"ג כו'. וזהו דבמע"ב אינו נזכר ש' הוי' רק לאחר השבת נא' ש' הוי', דבשבת ויכל אלקים שכלו הצמצומים, דשבת הוא כי בו שבת שהוא בחי' שביטה ועלי' כו', דבשבת ימי המעשה הוא ירידת והמשכת הכחות בכמה צמצומים כו', אבל בשבת הוא עליית הכחות שעולים מהצמצומים, נא' בשבת ש' הוי' דאז מאיר גילוי ש' הוי', וכמ"ש שער החצר הפנימי סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, ימי המעשה וביום השבת ר"ת הוי' דאז הוא גילוי ש' הוי'. וזהו שפי' רש"י ושמי הוי' לא נודעתי להם לא נכרתי להם במדת האמיתית שלי. דשארי שמות הן ג"כ אמת, רק ש' הוי' נק' אמת ע"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, שזה לא נתגלה אל האבות כו'. וזהו דבש' הוי' כתי' יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו, בדרך מאיליו וממילא שלא בבחי' התלבשות כו'. דבש' אלקים נא' בראשית ברא אלקים התלבשות

כח הפועל בנפעל, שזהו בחי' ממכ"ע שבא בבחי' התלבשות בעולמות כו'. אבל ש' הוי' בחי' סוכ"ע שאינו בא בבחי' התלבשות כ"א בבחי' סובב ומקיף נא' בו ונבראו בדרך ממילא כו'. וזהו גדולים מע"צ ממעשה שו"א דכתי' אף ידי יסדה כו' נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ, דהארץ נברא ביד שמאל שהוא בחי' העלם והסתר האור ושמים ביד ימין שמאיר שם גילוי אלקות כו'. שמים וארץ הן בחי' עיגולים ויושר דהארץ הוא ע"י הסתר דשם אלקים שאינו מאיר גילוי אלקות, ושמים הוא מבחי' צוה ונבראו בחי' סוכ"ע שמאיר גילוי אלקות כו', אבל הגילוי דשמים אינו מאיר בארץ. וזהו חד מעשה בחד יד שהן מדרי' מיוחדות ומובדלות כו'. ומעה"צ הוא ב' ידות בחד מעשה מקדש אד' כוננו ירך, והיינו חיבור הב' ידות. דבבהמק"ד הי' גילוי אלקות, היינו גילוי ש' הוי' וכמ"ש אכן יש הוי' במקום הזה כו', וכתי' ועשו לי מקדש שהי' בו גילוי עצמות אוא"ס כו'. ונק' מעשה צדיקים שזהו הגילוי שע"י תומ"צ כו' ולכן גדולים מע"צ שממשיכים גילוי ש' הוי' למטה כו'.

ג) וזהו ג"כ מ"ש ועבדתם את ה' אלקיכם, דלכאוו' מה שייך עבודה כלפי מעלה. והענין, דבאמת לגבי עצמות אינו שייך עבודה, ומ"ש ועבדתם הוא בבחי' הוי' ואלקים. דש' הוי' שזהו בחי' סוכ"ע בחי' שמו הגדול, מ"מ ה"ז רק בחי' אור וגילוי העצמות לא עצמות. וזהו דש' הוי' הוא ג"כ שם וכמ"ש אני הוי' הוא שמי, וה"ז בחי' אוא"ס הבל"ג לגבי השתל', אבל לגבי עצמות ה"ז בחי' שם והארה לבד כו'. ולכן בש' הוי' היר"ד מורה על הצמצום. וידוע דגם ש' הוי' שברצון יש בו ד' אותיות הוי' (ועמ"ש בד"ה צו כו' את קרבני לחמי, עטר"ת) והיינו דגם בחי' אור הא"ס הוא ע"י הצמצום רק שאינו בבחי' צמצום וסילוק וע"ד צמצם שכינתו בין שני בדי ארון כו'. וע"כ צריכים להמשיך את הש' הוי' ואלקים הוא שיהי' גילוי ש' הוי' בש' אלקים שיהי' הוי' אלקים שלא יהי' רק בחי' אור המצומצם כ"א הוי' ממש יהי' אלקים כו'. ואיך ממשיכים זה, זהו שאו' ועבדתם את ה' אלקיכם, שממשיכים זה ע"י עבודה שבלב זו תפלה, דתפלה הוא ל' התחברות, וכמו התופל כלי חרס, והוא בחי' ההתחברות מלמטלמ"ע וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ואי' בזהר סולם דא צלותא, וכמו הסולם שעולין בו מלמטלמ"ע, כמו"כ תפלה הוא ההתחברות מלמטלמ"ע כו'. דהנה א"א נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת אתה נפחת בי שהן ד' מדרי' דנשמה, נפש רוח נשמה ונשמה לנשמה, ונשמה לנשמה כולל בחי' חי' ויחידה, והוא עיקר האלקות דנשמה שאינו בבחי' התלבשות בגוף. דמה שמתלבש בגוף הוא בחי' נר"נ דנשמה, דראשית ההתלבשות וראשית הגילוי הוא השכל שהוא בחי' או"פ, ושכל אינו אלקות ממש, דאלקות דנשמה הו"ע מס"נ שזהו למעלה מטו"ד כו'. והגם דכתי' נשמת שדי תבינם שנק' הנשמה נשמת שדי, אין זה דבחי' ומדרי' נשמה היא אלקות, רק שהיא בחי' ממוצע שע"י באים לבחי' אלקות כו', וכמ"ש ותן בלבנו בינה להבין, דהיינו להבין דבר מתוך דבר. תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע, ודבר סוכ"ע. ומבחי' ממכ"ע באים לבחי' סוכ"ע,

דהיינו שמהשגה באים להבלתי מושג. דבהשגה אמיתית מובן איך שהעצם הוא בלתי מושג, שהרי בהשגה גופא כל שבא לעומק ופנימיות הענין יותר אינו בבחי' תפיסא כ"כ בכלי ההשגה, ובהשגה מושג איך שהעצם והפנימיות ממש הוא בלתי מושג כו', ושם הוא ענין ידיעת השלילה כו', וכמ"ש במ"א (עמ"ש בד"ה פנים בפנים, עטר"ת). וזהו שנק' נשמת שדי מפני שע"ז באים לבחי' האלקות כו'. וזהו ענין התפלה, דתפלה היא התבוננות, ותכלית הכוונה לבוא לידי ביטול שלמעלה מטו"ד כו'. וזהו ד' מדרי' שבתפלה, עד ב"ש, וב"ש ופסוד"ז, וברכת ק"ש וק"ש, ושמו"ע, שהן נגד ד' מדרי' שבנשמה. והתחלת התפלה הוא בהודאה, מודה אני לפניך, הודו לה' כו'. דהודאה אינו השגה ולא יש בזה התפעלות הנפש כו', וב"ש ופסוד"ז הוא בחי' רוח, והו"ע לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ, דבסידור שבחים יש בזה התפעלות הנפש, והוא התפעלות המדות כו', וכמ"ש במ"א. ואח"כ ברכת ק"ש וק"ש, שזהו ההתבוננות בקדוש וברוך, וביחוד"ע ויחוד"ת, שזהו הביטול דמוחין כו'. ואח"כ בשמו"ע הוא הביטול עצמי דעצם הנשמה, והו"ע ההשתחוואת דשמו"ע שזהו בחי' הביטול שלמעלה מטו"ד כו'. וז"ע ההתחברות דתפלה, שמתחבר הנשמה שבגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. והנה למעלה תפלה היא בבחי' מל' וכמ"ש ואני תפלה כי בחי' * צריכה עלי' והרמה וכמ"ש ארוממך אלקי המלך, שצריכים לרומם בחי' אלקי המלך, אלקי הוא מ"ש בראשית ברא אלקים, ואלקי המלך הו"ע מלכותך מכ"ע כו'. ובכדי שיהי' גילוי אלקות למטה צריכים לרומם בחי' מל' לבחי' עצמות אוא"ס. וההרמה היא ע"י תפלה למטה שעולה ממדרי' למדרי' עד שבא לעצמות הנשמה עי"ז נעשה העלי' וההרמה בבחי' מל' למעלה. וזהו ועבדתם את ה', את הן האותיות מא' עד תי"ו, שזהו בחי' עולם הדבור בחי' מל' שמרוממים בחי' המל' לש' הוי'. ובנפש ועבדתם את הוי' הוא שיהי' טפל ובטל לש' הוי', וכמו יראו את ה'. דפעמים כתי' יראו מה' ופעמים יראו את ה', והוא דיראו מה' הוא בבחי' ריחוק, ויראו את ה' הוא בבחי' קירוב ודביקות לש' הוי' (עמ"ש בד"ה הנ"ל). וכמו"כ הוא מ"ש ועבדתם את ה' שיהי' בבחי' את הטפל לה', וכמו את בשרו את הטפל לבשרו. והיינו שיהי' בבחי' ביטול בתכלית לאוא"ס ב"ה ועי"ז ממשיך גילוי ש' הוי' כו'. ואלקיתם שיהי' גילוי ש' הוי' בש' אלקים. וזהו ע"י המצות, דמצות ג"כ ל' צוותא וחיבור והוא ההתחברות מלמעלמ"ט כו', דכי עוונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלקיתם, שע"י העון נעשה מסך המבדיל, וע"י המצות נעשה התחברות אלקות עם העולמות כו'. וז"ע תר"ד עמודי אור, כמו העמוד שמחבר הגג עם הרצפה כמו"כ המצות ** אוא"ס עם העולמות להיות הוי' אלקיתם, שהוי' יהי' אלקיתם כו'. וע"פ הקבלה ענין ועבדתם את ה' אלקיתם הוא להמשיך מוחין לז"א וט"ס למל'. דהנה ז"א נאצל בסוד שרש רק וק, ומל' נאצלה נקודה א', וזהו ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, עשרים שנה הוא חו"ב שנאצלו בע"ס שלימות, וזו"ג הן שבע לבד. וצריכים להמשיך בחי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בחי' מל'.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: המצות מחברים.

מוחין לז"א. ובכדי שיהי' גילוי למטה זהו ע"י המוחין דוקא, דקטן אינו מוליד מפני שלא יש שלימות המוחין, ובכדי שיהי' הולדה וגילוי זהו ע"י שלימות המוחין, וע"כ צריכים להמשיך בחי' המוחין לז"א. וזהו הקב"ה מניח תפלין, הקב"ה ז"א ומניח תפלין המשכת המוחין לז"א. וזהו ועבדתם את הוי' המשכת המוחין לז"א, ואלקיכם הוא המשכת ט"ס למל'. דכאשר המל' היא בבחי' נקודה א"א להיות ההשפעה למטה וע"כ צריכים להמשיך ט"ס למל' להיות בבחי' פרצוף, ואזי יוכל להיות ההשפעה למטה כו'. וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם להמשיך בחי' תוס' אור בז"א ומל' כו'.

(ד) **וברך** את לחמך. הנה התורה נק' לחם וכמ"ש לכו לחמו בלחמי, שהתורה היא לחם למטה לנפש האדם וכמ"ש ותורתך בתוך מעי וגם היא לחם למעלה שזהו בלחמי, וצ"ל איך שייך לחם לגבי למעלה. דזה שהתורה היא לחם למטה ניחא שהיא מחי' את הנפש, אבל מה"ע לחם למעלה. אך הענין הוא, דהנה איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, גרמוהי הוא בחי' כלים דע"ס, וכמ"ש באגה"ק סי' ק' ובע"ח דגרמוהי הוא מדות. והכל ענין א' דעיקר הכלים הן במדות, דהתחלת הכלים הוא בבניה ועיקר ענין הכלים הוא במדות וכמ"ש במ"א. ובכדי שיהי' איהו וגרמוהי חד היינו שיהי' המשכת אוא"ס במדות שהן באין ערוך לגבי אוא"ס, וכמא' כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא ולאו מכאמ"כ כו', ובכדי שיהי' ההמשכה במדות הוא ע"י איהו וחיוהי חד, חיוהי בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי' שהחכ' נק' חיוהי, ובחכ' שורה אוא"ס, וע"י החכ' נמשך אוא"ס במדות. והנה אורייתא מחכ' נפקית שהתורה היא מבחי' חכ' ונתלבשה במדות כשר ופסול טמא טהור כו', וע"י התורה היא ההמשכה למדות. וכמו"כ המשכת* בהאברים הוא ע"י המוח, דכללות החיות שורה במוח, ומהמוח נמשך החיות לכל האברים כו', כמו"כ ע"י התורה נמשך אוא"ס למדות כו'. וזהו שהתורה נק' לחם, דכמו שהלחם מחבר חיות הנפש עם הגוף, כמו"כ התורה מחבר אוא"ס עם המדות עליונות כו'. ונק' ג"כ לחם למטה שמחבר הנשמה עם הגוף דתלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה דהתקשרות הנשמה באלקות הוא ע"י התורה כו', וז"ע מעיקרא כי עביד אינש אדעת"י דנפשי' קעביד לקשר נפשו כו'. וזה"ע למוד התורה שקודם התפלה, דהתחברות הנשמה באלקות שבתפלה כנ"ל הכח ע"ז הוא מהתורה, והיא ג"כ לחם לנה"ב שפועל הביטול גם בנה"ב, וכמ"ש אם רעב שונאך האכילהו לחם מלחמה של תורה, שונאך הוא היצו"ר שנק' שונא, והאכילהו לחם מלחמה של תורה או מלחמתה של תורה כו', וכמא' אם פגע מנוול זה משכהו לבהמ"ד כו'. שהתורה עושה ביטול בנה"ב, וכמ"ש במ"א. אמנם הלחם דתורה צריך ברכה, דהנה כתי' מי האיש החכם ויבין את זאת על מה אבדה הארץ ואמרז"ל דבר זה שאלו לחכמים ולגביאים ולא פרשהו עד שפירשה הקב"ה בעצמו ויאמר ה' על עזבם את תורתי ואר"י א"ר על שלא ברכו בתורה תחלה. דא"א לומר שלא עסקו בתורה כלל, דמפני מה לא

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: וכמו המשכת החיות.

פירשו החכמים והנביאים, אלא שעסקו בתורה רק שלא ברכו בתורה. ולכא' אינו מובן מפני שלא ברכו בתורה אבדה הארץ. אך הענין הוא דהנה התורה נק' זאת וכמ"ש זאת חקת התורה, ות"א דא גזירת אורייתא ואמרז'ל יבוא זה ויקבל זאת מזה כו'. אמנם כתי' וזאת התורה וזאת המצוה בתוס' ו', והו"ע ונתתם לי אות אמת דא אות וא' דוא' הוא המשכה מבחי' אמת אני ראשון ואני אחרון כו', דהיינו ש' הוי' כמשנתל'. וכאשר נמשך ש' הוי' בתורה שזהו המשכה מבחי' עצמות אוא"ס בתורה אזי נק' התורה תורת חסד, וכמ"ש פי' פתחה בחכ' ותורת חסד על לשונה, וארז'ל וכי יש תורה של חסד ותורה שאינה של חסד, אלא כשלומד תורה לשמה לשם התורה להמשיך אוא"ס בתורה אזי התורה היא תורת חסד כו'. וזהו על שלא ברכו בתורה תחלה, שלא המשיכו המשכת אוא"ס בתורה, ואז התורה נק' זאת גזירת אורייתא. וזהו מי האיש החכם ויבין את זאת שהתורה היא בחי' זאת כו'. שאם היו מברכים בתורה שהי' עוסק התורה לשמה לא הי' נאבד הארץ מצד החטאים והעוונות כי המאור שבה מחזירו למוטב, שע"י התורה באים לתשובה כו'. וע"י המשכת ש' הוי' נמתקים כל הדינים והגבו' מבחי' החסדים דש' הוי' כו'. אך הסבה הי' שלא ברכו בתורה כו'. וז"ע וברך את לחמך שהלחם דתורה צריך ברכה להמשיך אוא"ס בתורה כו'. והוא ע"י ועבדתם את הוי' אלקיכם, שע"י התפלה ממשיכים גילוי ש' הוי' כמשנתל'. הנה ההמשכה והגילוי הוא בעסק התורה שאחר התפלה כו'.

ה) **ואת** מימך קאי על תושבע"פ שנק' מים. דהנה אמרז'ל אכל ולא שתה אכילתו דם, שהרי המאכל נהפך לדם והדם מתפשט בכל האברים והדם הוא הנפש והחיות שמחי' את האברים. ובכדי שיתפשט הדם הוא ע"י שתי' דבלא שתי' הגם שהמאכל נעשה דם ה"ה רק כנקודה ואינו מתפשט בהאברים, ובכדי שיתפשט בהאברים הוא ע"י השתי'. וכמו"כ יובן בתושבע"פ שנק' מים, דעיקר גילוי הרצון הוא בתושבע"פ, דתושב"כ הגם שהוא בחי' לחם כנ"ל הי' רק בחי' נקודה ברמז בלבד, דמתושב"כ אין אנו יודעים עדיין איך שתהי' המצוה, ופי' וביאור המצוה הוא בתושבע"פ. וכמו מצות תפלין אין אנו יודעים מתושב"כ איך יהיו התפילין, ובתושבע"פ מבאר ט"ט בכתפי שתיים פ"ת באפריקא* שתיים כו'. וכן כל המצות מתבארים בתושבע"פ. וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שההמשכה ברמ"ח איבריך דמלכא הוא ע"י התלמוד כו', ועש"ז נק' תושבע"פ מים. והנה מים צריכים לברכה בפ"ע ואינו מספיק הברכה דתושב"כ כ"א תושבע"פ צריך ברכה בפ"ע. הגם שמרומז הכל בתושב"כ דליכא מידי דלא אתרמיז באורייתא, מ"מ צריכה ברכה בפ"ע. דג' ברכות דברכות התורה ברכה אחת נגד תושב"כ וב' ברכות נגד תושבע"פ, כי תושבע"פ צריכה ג"כ ברכה ועוד צריכה לברכה יותר כו'. והענין הוא כי מים מצמיחים, דכל צמיחה היא מן המים שהן מגדלים ומצמיחים כו', והיינו הצמיחה דמצות זורע צדקות ומצמיח ישועות זהו ע"י תושבע"פ דוקא, וכנ"ל דפי' וביאור המצות הוא בתושבע"פ, ע"כ צריכה תושבע"פ ברכה יותר כו'. ועוד דבתושבע"פ יכול*

(* אוצ'ל: באפריקי.

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ'ל: יכול להיות.

ולמשמאילים בה ח"ו, וכמ"ש וזאת התורה אשר שם משה ואמרז"ל זכה נעשה לו חיים לא זכה נעשה לו סם מות. דהנה תושבע"פ היא לברר עה"ד טו"ר, וכאשר לומד תורה לשמה ממשיך מבחי' עה"ח בעה"ד שנעשה עי"ז הברור כו'. אבל כשלומד לקנטר ולהתיהר אינו מברר את הרע אדרבא מגביר ר"ל את הרע על עצמו, וז"ע ולמשמאילים בה כו', וזה שייך ביותר בתושבע"פ. דתושב"כ היא מ"מ בבחי' ביטול מפני שבתושב"כ נרגש יותר האלקות וכמ"ש וידבר אל משה, ובתושבע"פ אינו נרגש כ"כ האלקות כו'. וע"כ תושבע"פ צריכה זהירות יתירה, וזהו ג"כ דתושבע"פ צריכה ברכה יתירה כו'. וזהו וברך את לחמך ואת מימך, דתחלה צ"ל ועבדתם את ה' אלקיכם בעבודה שבלב זו תפלה, שממשיכים גילוי ש' הוי', ואח"כ לימוד התורה לשמה להמשיך הגילוי דאוא"ס בתושב"כ ותושבע"פ, שז"ע וברך את לחמך ואת מימך כו'.

(ו) **ואח"כ** אומר והסרתי מחלה מקרבך, מחלה זה יצה"ר. דמחלה היפך הלחם, שהלחם מחבר חיות הנפש עם הגוף, והמחלה מפריד חיות הנפש מהגוף. וכמו"כ תורה מחבר אלוקות עם העולמות כנ"ל, ויצה"ר מפריד ומבדיל וכמ"ש כ"א עונותיכם היו מבדילים כו' וכת'י ונרגן מפריד אלוף, ועז"א והסרתי מחלה כו'. והענין הוא דהנה* הן האדם ה' כאחד ממנו, ואי' במד"ר כיחידו של עולם, ויש עוד פי' במדרש כאחד ממנו כגבריאל שנא' והנה איש אחד לבוש הבדים, וצ"ל למה כגבריאל דוקא. דבשלמא כיחידו ש"ע ניחא, אבל במלאכים למה דוקא מלאך גבריאל. אך הענין הוא דהנה כתי' וייצר ה' אלקים את האדם ואמרז"ל וייצר בתרין יודי"ן בתרין יצירין ביצ"ט וביצה"ר. דלכאוו' משמע דקודם חטא עה"ד לא הי' יצה"ר כלל, שהרי מקומו הי' בג"ע כמ"ש וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, דמה שעתה הוא תשלום שכר הי' מקומו שם, ועם יצה"ר איך אפשר להיות בג"ע. אך ג"ז א"א לאמר שלא הי' לו יצה"ר כלל שהרי ניתן לו תומ"צ וכמארז"ל לעבדה רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת, ומלאכים כשבקשו תורה לא ניתן להם והשיב להם משה כלום יצה"ר יש בכם. מובן דענין התורה הוא לתיקון היצה"ר, ומאחר שניתן לו תומ"צ צ"ל שהי' לו יצה"ר. אך הענין הוא דהיצר שלו לא הי' רע, דהיצה"ר בשרשו אינו רע כלל. וכידוע דיצ"ט ויצה"ר שרשן הוא מבחי' חו"ג יצ"ט מבחי' החסד ויצה"ר מבחי' גבו', וגבו' למעלה ה"ז גבורות קדושות, והוא בחי' תוקף ההתגברות לאלקות דגבורה הו"ע תגבורת וכמו גבורות גשמים וכמו כי הדם הוא הנפש שזהו עיקר החיות כו', וכמו"כ בחי' גבורה למעלה הוא תוקף ההתגברות לאלקות כו'. וזה הי' היצר קודם החטא בבחי' גבורות קדושות כו'. וזהו כאחד ממנו כגבריאל שהוא מלאך הגבורה, והוא בבחי' גבורות קדושות כו'. ומ"מ לא ניתנה התורה לגבריאל מפני שהמלאכים אינם בעלי בחירה. וכידוע דענין הבחירה הוא ממדרי"ג גבוה מאד דהיינו מבחי' עצמות א"ס כו', וכמ"ש במ"א. וזה ניתן לנשמות כאשר ירדו למטה, אבל לנשמות למעלה ולמלאכים לא ניתן כח הבחירה כו'. וזהו שקודם החטא

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: דהנה כתיב.

הי' היצר בבחי' גבורות קדושות, וע"י החטא נפל בשבירה ונעשה רע, דבחי' הגבו' כאשר נופל בשבירה נעשה רע גמור כו'. דבחי' חסד גם כשנופל בשבירה אינו נעשה רע גמור, משא"כ בבחי' גבו' כו' וכמ"ש במ"א. וזהו כשנופל בשבירה נעשה היצה"ר בבחי' מחלה. ועז"א והסרתי מחלה מקרבך, והיינו שיתהפך היצה"ר לטוב ויהי' בבחי' גבורות קדושות כמו שהי' קודם חטא עה"ד וכמ"ש והסרתי לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר כו'. וכאשר היצה"ר נהפך לטוב ה"ה במעלה ובמדרג' עליונה יותר, וכמארז"ל ע"פ והנה טוב מאד טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר שהיצה"ר אחר הברור כאשר נהפך לטוב ה"ה טוב מאד. וכמו עד"מ מרקחת מדבש וצנון שהוא דבר מר כאשר הדבש מהפך מרירות הצנון למתוק הענג בהמתיקות הרבה יותר ממתיקות הדבש עצמו כו', וכמ"ש במ"א. והתהפכא* זאת דנה"ב הוא ע"י התורה שנא' או יחזיק במעוזה יעשה שלו' לי שלו' יעשה לי ואמרז"ל כל העוסק בתורה משים שלום בפשמ"ע ושלו' בפשמ"ט. דשלום בפשמ"ט הוא בין הנה"א ונה"ב וכמ"ש בלקו"ת בד"ה החלצו שע"י התורה מתחבר הנה"ב עם הנה"א. והיינו שהנה"ב נתהפך לטוב ונכלל בקדושת הנה"א כו'. אמנם זהו ע"י האוא"ס שבתורה, שע"י נעשה אתהפכא דנה"ב, דבכדי שיהי' התחברות הזאת זהו דוקא ע"י מדרג' עליונה יותר כו'. וע"ד שת"ת מחבר חו"ג ה"ז ע"י שבת"ת מאיר בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' ע"כ מחבר שני הפכים כנודע, כ"ש שיהי' התחברות ההפכים דנה"א ונה"ב שצ"ל ממדרג' עליונה יותר כו'. וזהו והסרתי מחלה מקרבך והסרתי בעצמי דוקא כו', וכמ"ש במ"א שזהו מבחי' שלישי המדבר שבתורה כו'. והיינו דמבחי' עצמות אוא"ס שבתורה הוא שנעשה אתהפכא חשוכא לנהורא כו'. וזהו כאשר תחלה ועבדתם את הוי' אלקיכם בעבודה דתפלה, וקודם לזה צ"ל תורה שקודם התפלה דאדעת' דנפשי' קא עביד לקשר נפשו כו' כנ"ל. ובתפלה ראשו מגיע השמימה שמתחבר עם ראש ומקור הנשמה כו' וממשיך גילוי ש' הוי' כו', אח"כ בעסק התורה לשמה לאחר התפלה נמשך המשכת אוא"ס בתורה. ובכח האוא"ס שבתורה והסרתי מחלה מקרבך שהיצה"ר נהפך לטוב כו'. וע"פ הנ"ל יובן ג"כ מ"ש והי' עקב תשמעון כו'. דהנה ג' הענינים תשמעון ושמרתם ועשיתם הן מחדו"מ, שמיעה היא מח', ושמרתם הוא דבור דשמור זו משנה שהיא תורה שבעל פה בחי' דבור, ועשיתם מעשה. ומח' הו"ע התפלה, שהרי כל ענין התפלה הוא כוונת הלב כו'. גם כמשנת"ל דמח' היא בחי' אתון רברבין שזה ממשיכין ע"י התפלה כו' כנ"ל, שזהו המשכת ש' הוי' שע"י התפלה כו'. ודבור ומעשה הו"ע התורה ומעשה"צ שזהו ההמשכה מלמעלמ"ט כו'. וכנגד ההבטחה מלמעלה ושמר לך כו' את הברית ואת החסד כו', ברית זהו תורה וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה כו', ואת החסד זהו המשכת בחי' אוא"ס בתורה דאז התורה היא תורת חסד כנ"ל, אשר נשבע לאבותיך הוא כענין אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, בחי' א"ס קדמונו ש"ע כו'. והיינו שע"י תפלה ותומ"צ נמשך גילוי אוא"ס בעולם כו'. ועז"א והסיר ה' ממך כל חולי זה יצה"ר, שע"י המשכת אוא"ס בתורה מתבער היצה"ר שנהפך לטוב כו'. וכמו והסרתי מחלה מקרבך שזהו ע"י ועבדתם

(* אוצ"ל: ואתהפכא.

כו' וברך את לחמך כו' כמו"כ כאשר תשמעון ושמרתם ועשיתם שז"ע מחדרו"מ דתפלה ותו"מ נמשך מלמעלה בחי' ברית וחסד כו', תורה וגילוי אוא"ס שבתורה שעיי"ז והסיר ה' ממך כל חולי שהיצה"ר יהפך לטוב וכמ"ש והסרתי לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר כו'.

בס"ד פ' עקב, עטר"ת.

והי' אם שמוע תשמעו כו'. ואמרז"ל סוכה דמ"ו סע"א בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו מדת ב"ו כלי ריקן מחזיק כלי מלא אינו מחזיק אבל מדת הקב"ה מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק, שנא' והי' אם שמוע תשמעו אם שמוע תשמע (אם הורגלת לשמוע אז תשמע תוכל ללמוד ולהוסיף, רש"י) ואם לאו (שלא הטיתה און בילדותך לשמוע, רש"י) לא תשמע (לאחר זמן לא יספיקו בידך, רש"י. ועמ"ש בד"ה זכור ה', עטר"ת, שהבקשה מלמעלה עמי זכר נא וזכור את בוראך בימי בחרותך כו' ומ"מ אנו מבקשים זכור ה' כו'), והנה המא' הזה הוא ג"כ בגמ' ברכות ד' מ"ם ע"א ע"פ ויאמר אם שמוע תשמע, ושם בחדא"ג מהמרש"א כ' דהדברי' הגשמיים הן בגדר מקום וע"כ כשהוא ריקן מחזיק וכשהוא מלא אין מקום לקבל עוד כו', ויש לרמז בזה מה שאמרו אין אדם מת וחצי תאוותו בידו. והיינו כאשר מתאווה תאוה לדברים גשמיים שהן תופסים מקום ומציאות, לא יוכל למלאות תאוותו שאין המקום שלו מכיל וע"כ אין אדם כו'. ואפשר משום שהאדם תכלית כוונת בריאתו הוא בשביל העבודה דתומ"צ וכמ"ש ואנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי דזה שעשיתי ארץ הוא בשביל האדם והאדם בשביל בראתי בגימ' תרי"ג שזהו תכלית כוונת הברי' כו' וכמ"ש נר ה' נשמת אדם להאיר את העולם כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה ואתחנן, וע"כ אין מקומו מכיל את הדברים הגשמיים כו', וכאשר נותן עצמו ח"ו לדברים הגשמיים ומתאוה להם ביותר שזה היפך מהותו העצמי אינו ממלא גם חצי תאוותו כו', ולפי"ז י"ל אם הדברים הגשמיים באים ממילא ע"י קיום התומ"צ לא שמתאוה להם יכולים לקבל גם ריבוי טובה, ולפי"ז י"ל פ"י המא' כך כלי ריקן כאשר הוא ריק מתאוות זרות אז מחזיק גם ריבוי השפעת הגשמי, וכאשר הוא כלי מלא תאוה שמתאוה להגשמי אז אינו מחזיק, ובאמת כאשר הוא ריק מהתאוה אזי גם הדברים הגשמיים אינם גשמיים ואינם תופסים מקום, דלבד שאינם תופסים אצלו מקום ומציאות, הנה עצם הענינים הן כמו רוחניים וכמו המן שעם היותו נתפס בגשם הי' מזון רוחני שנבלע באברים ולא הי' תופס מקום כו', וגם שהולכים למקום רוחני וכמו נתינת צדקה והידור מצוה וכה"ג, אמנם באמת ב' המדות ישנם בעבודת ה', יש בעבודה שכלי ריקן דוקא מחזיק ויש שכלי מלא דוקא מחזיק, רק שזה למדת ב"ו זה למדת הקב"ה וכמשי"ת. והענין הוא דהנה כתיב כוס ישועות אשא שזה אמר דהמע"ה על מדתו שהיא בחי' מל'

דאצי' שנק' כוס ישועות וכמ"ש בזהר ויחי דר"נ ע"א דהא בהאי כוס אתנגידו ברכאן מאינון ישועות דלעילא והוא נטל לון וכנס לון לגבי' כו'. והנראה דבחי' ישועות דלעילא הן בחי' האורות דע"ס דאצי', וי"ל שנק' ישועות ע"ש וישע ה' אל הבל כו' דהנה ידוע דהאור מצ"ע הוא בבחי' טבע העלי' למעלה וכמ"ש כי ה' אלקיך אש אכלה הוא שנמשל לאש דכמו שהאש טבעו לעלות למעלה מפני הדקות והרוחניות שלו וכמו"כ האור טבעו לעלות למעלה כו', שזהו ההפרש בין האורות והכלים שהכלים הן בטבע הירידה מפני שאינם בבחי' דביקות במקורם כו', והאור מפני שהוא בבחי' דביקות במקורו שנרגש בו מקורו ע"כ הוא בבחי' עלי' להכלל במקורו כו' וכמ"ש במ"א באורך, אך הכוונה העליונה הפנימיות היא שיהי' בחי' גילוי והמשכת האור וכמ"ש לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה דאורות דתהו היו בבחי' תוקף הרצוא לעלות למעלה אין זה אמיתית הכוונה כ"א שירד האור ויתיישב בכלי כו', ומפני כוונה זו הפנימיות האור הוא בבחי' ירידה היפך טבעו העצמי כו' וכמ"ש במ"א בענין וירד יעקב מצרימה אנוס ע"פ הדבור, והנה ידוע דכוונה זו הפנימיות היא בבחי' הכלים דהכלים שרשן באמת למעלה מהאור מבחי' הפנימיות דוקא וזהו שהכלי' ממשיכים את האור וכמ"ש אין עוד כלי ויעמוד השמן וכל זמן שהיו כלים נמשך השמן שהכלים ממשיכים את האור מפני שרשם הקדום כו' וכמ"ש בתו"א בהבי' דוקבל היהודים והיינו דהכוונה העליונה בירידת והמשכת האור הוא בהכלים דוקא, רק שבכלים הוא בבחי' העלם מפני שהכלים בכלל הן בחי' העלם כו', והאור להיותו בחי' גילוי נרגש בו בחי' הכח העליון שבכלים דהיינו הכוונה הפנימיות כו' ועי"ז הוא בבחי' ירידה והמשכה כו' וכמ"ש בד"ה לרוקע הארץ דתקס"ב ובסי' בהדרוש שאחר עלינו, וז"ע וישע ה' היינו בחי' המשכה וגילוי היפך העלי' וההסתלקות למעלה כ"א להיות בבחי' המשכה כו', והוא ע"י המנחה דהבל שהי' מבכורות צאנו כו' והיינו שהי' כלי אל האור עי"ז הביא והמשיך את האור להיות בבחי' ירידה והמשכת האור כו' (וקין גרם סילוק האור שזה גרוע הרבה יותר מעליית האור מצ"ע, אך הבל שהי' כלי אל האור המשיך את האור להיות בבחי' ירידה וגילוי כו') וי"ל שזהו ג"כ שאורות נק' ישועות שהו"ע ירידת והמשכת האור כו', וכוס ישועות הוא בחי' הכלים אל האורות דכוס בגימ' אלקים וידוע דש' אלקים הוא בחי' הכלים כו', וי"ל כוס ישועות שעי' הכלים האורות הן בבחי' ישועות היינו בבחי' המשכה כו' וכנ"ל.

ב) אמנם דוד אמר זה על מדתו שנק' כוס ישועות דמל' היא בחי' כלי לישועות דלעילא דכל האורות מתגלים בבחי' מל' ונק' ביתא דאתפריעו בי' כל נהורין עילאין שכל הגילויים הן במל', וכמו הדבור עד"מ הוא הכלי שבו נמשכים ומתלבשים כחות הנפש שכל ומדות כו', כך המל' היא הכלי שבה נמשך השפע מכל הע"ס כו', והענין הוא דהנה בחי' מל' יש בה בחי' הביטול יותר מבכל הספי', דבתחלת אצילותה נאצלה בבחי' נקודה א' בבחי' מיעוט הכלי דהיינו בבחי' מיעוט וביטול כו' וכמ"ש בבה"ז בלק במאה"ז ע"פ שחורה אני שהו"ע אזעירת גרמי' כו', וגם כשנבנית

בבחי' פרצוף ה"ה בבחי' ביטול וכמו שא' דוד על עצמו ואנכי תולעת ולא איש כו', אם לא שויתי ודוממתי כו', והיינו שהביטול דמל' הוא בבחי' הנחת עצמותו כו', דספי' העליונות שהן בבחי' ביטול הוא בבחי' יחוד ודביקות שזהו מצד הדביקות שלהם במקורם שנרגש בהם מקורם דמשו"ז ה"ה בתכלית הביטול והיחוד כו', וכידוע בענין אין זולתך כו', ובחי' מל' היא אדרבא במדרי' נבדלת שאינו בבחי' דביקות במקורה כו' וכמ"ש במ"א, אך יש בה הביטול בבחי' הנחת עצמותו שזהו עיקר הביטול דהביטול שבבחי' דביקות הוא כמו ביטול שע"פ הטעם כו' משא"כ הביטול דהנחת עצמותו הוא בחי' ביטול עצמי שלא מצד הטעם והוא הביטול בעצם המהות כו' וכמו הביטול דחכ' בבחי' מ"ה בלי מהות כמו"כ הוא הביטול דמל', רק שבמל' הוא בבחי' ביטול היש, אבל הוא הביטול בעצם מהות היש כו', ולכן חכ' ומל' שניהם נק' בשם אחד. וכמו דוד עבדי ומשה עבדי שנק' שניהם עבד שהוא הביטול בעצם למעלה מטו"ד ומשה עבדי הוא בחי' חכ', ולכן אמר ונחנו מ"ה בחי' מה דחכ' ודוד עבדי בחי' מל' ואמר ואנכי תולעת כו'. וכן שניהם נק' חכמה, ובשם יו"ד וכענין יו"ד בראש ויו"ד בסוף חכ' בראש וחכ' בסוף כו', וכן שניהם נק' יראה יר"ע ויר"ת מפני שמשותפים בבחי' הביטול כו', וז"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש וידוע דקדש זהו למעלה מבחי' חכ' הנגלית שבא בהשגה שזהו בחי' קדוש בוא"ו ע"ש ההמשכה והתפשטות דחכ' בבינה בחי' השגה והבנה אבל קדש עילאה היינו בחי' פנימיות החכ' כח מ"ה כו', וע"י זאת בחי' יראה תתאה דבחי' מל' בא לידי מדרי' קדש עילאה דדוקא ע"י בחי' יראה ולא ע"י אהבה, והיינו מפני שאהבה הוא שבאה ע"י השגה וההתבוננות שזהו ביטול שע"פ טו"ד ולכן אין זה מגיע בבחי' קדש וכמ"ש כונן שמים בתבונה דשמים הגם שהוא אש ומים מ"מ תי' מים יש בשלימות בשמים ומתי' אש יש רק ש'. והיינו דשמים עיקרו בחי' חסד ואהבה שזהו מבחי' התבונה בחי' השגה כו' וכמו"כ אהבה מגיע רק בבחי' בינה או בחי' קדוש וא"ו (וי"ל דכמו"כ מדת היראה היא ג"כ מבינה ע"פ הטעם וכמו יראו מה' כל הארץ כי הוא אמר ויהי כו' וכמ"ש במ"א שגם ביראה יש מי שירא כו') רק בחי' יר"ת דמל' שהיא בחי' הביטול דהנחת עצמותו ה"ז מגיע בבחי' קדש כו', ומפני שמל' היא בחי' ביטול ע"כ היא כלי לישועות דלעילא בחי' האורות דאצי' כו' דע"י הביטול דוקא נעשה כלי לקבל וכמו במשפיע ומקבל הרי דוקא בהביטול שלו נעשה בבחי' מקבל וכתלמיד היושב לפני רבו הנה לבד זאת שצריך לפנות דעתו ומחשבתו מענינים אחרים ולהפשיט א"ע מכל מחשבותיו העצמיים, דכשאינו מפשיט א"ע ממחשבותיו לא יקבל כלל את השכל הנשפע לו כ"א צריך להפשיט א"ע כנ"ל אמנם צריך ג"כ להניח שכלו שבעת ששומע את השכל מהרב לא ישמש בשכלו להבין הדברים לעצמו דאז אינו בבחי' מקבל, ולא יקבל אמיתת השכל שהרב משפיע לו, רק צריך להניח שכלו לגמרי ורק לשמוע ולקלוט השכל ששומע מהמשפיע ואזי הוא מקבל את השכל כדבעי כו'. ובאמת צ"ל ביטול התלמיד לעצמות הרב וכמו כל תלמיד שאין שפתותיו נוטפות מור כו' שזהו היראה והאימה כו' וכמארז"ל שישב התלמיד

באימה כו', וגם אמרו"ל אפי' אומר לך על שמאל שהוא ימין כו' והיינו שיבטל א"ע לגמרי ואזי הוא בחי' מקבל שמקבל עצם השפעת הרב כו', והיינו דהכלי לקבלה היא בחי' הביטול דוקא, וכמו"כ יובן למעלה בבחי' מל' שנק' כוס ישועות שמפני בחי' הביטול שבמל' ע"כ היא בבחי' כוס וכלי לקבל בחי' ישועות דלעילא כו', ומ"ש בזהר והוא נטיל לון וכניש לון י"ל שזהו בחי' פנימיות המל' שמקבלת בחי' אורות העצמיים דאצי' שמתעלמים בתוכה כו'. וכידוע בענין כנסת ישראל שכונסת ואוספת בתוכה האורות דישאל דלעילא כו', והיינו דבפנימיות המל' מתעצמים ומתעלמים האורות עצמיים (וי"ל שז"ע כוס שהוא ל' כיסוי ובבחי' חיצונית המל' יתפרש זה ע"ד שמש ומגן ה' אלקי' דש' אלקים שבגי' כוס ה"ז בחי' מגן ונרתק כו', ובפנימיות המל' י"ל שזהו מה שהאורות מתעצמים ומתעלמים בבחי' המל' כו') וע"י העלם זה הוא אח"כ הגילוי כו' וכמ"ש במ"א בענין הב' מדר' דים וארץ שבבחי' מל' כו' (ובזהר מדבר שם מענין כוס של ברכה דבחי' מל' היא בחי' כוס לקבל בחי' יין המשומר כו' וצ"ל ג"כ שזהו בחי' פנימיות המל' שמקבלת מבחי' פנימיות בינה כו' וכ' ותמן אתנטיר דבפנימיות המל' לא יש אחיזה וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו' ועמ"ש בסי' בדרוש ברכת הזימון ובמ"א בענין גביע הכסף כו').

ג) **והנה** מ"ש כוס ישועות קאי ג"כ על נש"י שנק' בש' כוס ישועות דכל ישראל בני מלכים הם דשרשן מבחי' מל' וכמו שהמל' היא כלי לבחי' אורות העליונים כנ"ל, כמו"כ נשמות הן בחי' כלים בעצם לאלקות ולכן כל ההמשכות והגילויים בעולם הוא ע"י נש"י דוקא וכמו שאו' בנוסח הברכה בא"י אלקינו מלך העולם דההמשכה מש' הוי' תחלה הוא בנש"י וע"י הוא שנמשך הגילוי בעולם כו', וז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואמרו"ל בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל שכאו"א מישראל הוא בבחי' מקדש ומכון לשבתו ית' שהוא כלי להשראת אלקות כו', וז"ע ההרגש האלקי שבנשמה וכח ההשגה האלקית שכל ענין אלקי מושג בטוב ומונח אצלו (עס לייגט זייער גוט אָפּ אַ ענין אלקי) וכמו"כ בהתעוררות אהוי"ר אמיתים כו' שכ"ז הוא מפני שהן בעצם כלים לאלקות, וכמו הכוס שהוא כלי אל היין כמו"כ בחי' יין המשמח שזהו בחי' אם הבנים שמחה בהשגה האלקית והתעוררות אהוי"ר נש"י הם כלים לזה כו' ולמעלה בנשמה יש בכאו"א בחי' הראי' באלקות וכמא' מזלייהו חזי שגם כמו שהנשמה מתלבשת בגוף הנה שרש הנשמה היא בבחי' ראי' באלקות, וכ"ש קודם התלבשותה בגוף שיש בה בחי' הראי' והיא בתכלית הביטול וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו', וכמו שירדה למטה היא בבחי' השגה אלקית, וההשגה היא בהנחה טובה שזהו מפני שהיא כלי לאלקות כו'. וכבר נת"ל שהכלי לאלקות הוא הביטול דוקא, וכמו"כ הוא בנשמות שהן בעצם בבחי' ביטול עצמי, דגם בנשמות כמו שהן למטה יש בהם בחי' הביטול בעצם וכמ"ש כי אתם המעט מכל העמים שממעמיטים* א"ע כו', ולכן גם אם היא בריבוי העלמות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שממעמיטים).

והסתירים ר"ל מצד התגברות דנה"ב שמעלים ומסתיר ביותר הנה ע"י איזה ביטוש ר"ל ה"ה בא לידי תשובה ששב אל ה' בכל לבו ומתקרב לאלוקות כו' שזהו מצד הביטול העצמי שבעצם הנשמה כו', דאותן שאין בהם הביטול בעצם ה"ה בועטים ר"ל. וזה שפועל הקירוב הוא מפני הביטול בעצם כו' וכמ"ש בסש"ב ספכ"ט בענין שחזרו ואמרו הננו ועלינו כו' שזהו מפני שישראל עצמן הן מאמינים בני מאמינים (והוא מפני שמזליהו חזי ה"ז מתנוצץ למטה בבחי' אמונה כו' וכמ"ש במ"א). רק שהסט"א הגבי' עצמה ובהסיר ההעלם מתגלה הטוב העצמי כו', וכמ"ש מהר"ל מפראג זצ"ל שנש"י הן בעצם טוב והרע הוא דבר נוסף ובהסרת הרע מתגלה הטוב כו' והיינו כנ"ל שיש בהם בחי' ביטול עצמי גם בירידת הנשמה למטה, רק שאינו נראה ונגלה מפני ההתלבשות בנה"ב שמעלים ומסתיר גם על הכחות הגלויים שצריכים עבודה ויגיעה להביא התגלות הכחות כו', ועז"א כלי ריקן מחזיק כו' דבכדי שיהי' השראת אלקות בתוכינו הוא ע"י שנהי' כלי ריקן המחזיק, וכמו עד"מ בגשמיות כלי גשמי כשיש לו תוך מחזיק מלא אינו מחזיק, ופי' מלא שהוא מלא מרצונות ותאוות זרות שאז אינו כלי כלל לאלקות, כ"א צ"ל ביטול כל הרצונות ושיניח א"ע בכל פרט ופרט ואזי הוא כלי המחזיק ברכת ה' כו', ועמ"ש מזה בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה ובהביאור לשם. ובד"ה כי בועליך עושיך, רל"ה, באורך, וזהו סדר העבודה שארו"ל אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש הכנעה ושפלות שזהו התחלת העבודה בתיקון חצות כנודע, שהוא להיות ממארי דחושבנא בפרטי עניניו ולהתמרמר מאד בנפשו ע"ז להיות בבחי' לב נשבר ונדכה, וכידוע שיש דכה ונדכה, דכה הוא שבבחי' ביטול ושפלות בעצם (והיינו שגם הנה"ב הוא בבחי' דכה בעצם וכידוע שיש ג' מדרי' שור כשב ועז, שור ועז הן בבחי' תוקף ועזות ביותר, אבל כשב הוא בבחי' חלישות וביטול וכמו הכבשי' שקולן קול רחמים שהן רכים בטבעם, וכמו"כ בנה"ב שהוא רך וחלוש בטבעו שאינו עומד לנגד ואדרבא מתפעל מענין אלקי וכל דבר פועל עליו הרבה כו'). ונדכה הוא שמדכה א"ע ע"י שעושה חשבון צדק בנפשו בעוץ הריחוק שלו ואיך שרע ומר עזבו את ה', וגם ע"י הרגזה שמרגיז עליו בקול רעם ורוגז כמ"ש בסש"ב (ובמ"א מבו' שז"ע הכאה במקל וכמא' מה דרכו של כלב לרדותו במקל כו' ועמ"ש במ"א בד"ה לא יצא איש בסיף, רל"ב, בענין החמשה כלי זיין כו') ועמ"ש בלק"ת בד"ה להבין הפסוק מי אל כמוך, וכ"ז הוא לשבור את החומריות בכללות שיהי' כלי לאור ה' וקדושתו בתפלה. דענין התפלה הוא ההתבוננות והתעוררות אהוי"ר וכמא' אם כיוון לבו דעיקר ענין התפלה הוא כוונת הלב כו', וכת"י סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ואי' בזהו סולם דא צלותא שהיא הסולם שעולה בה מלמטלמ"ע במדרי' נר"נ שבנשמה בתחלה בהודאה. ואח"כ בפסוד"ז בהתפעלות המדות בסידור שבחיו של מקום כו', ובברכת ק"ש וק"ש הו"ע ההשגה וההתבוננות במוחו ולהתעורר באהוי"ר כו' ובאומרו שמע ישראל בחי' שמיעה והשגה ביחוד"ע ויחוד"ת איך שכולא קמי' כלא חשיב והכל בטל במציאות ממש שיאריך בזה בתפלה בהתבוננות טובה להשיג הענין בטוב ובהנחה טובה

ובהתקשרות הדעת בבחי' הרגש פנימי כו', וגם כמו שהעולם נראה לנו ליש הרי כח אלקי הוא המהווה ומחי' אותו כו' וכ"כ תהי' טיב ההשגה וההעמקה בזה בדעת האלקי, עד שיהי' ברגש אצלו האלקות בתוכו ובפנימיותו ויתעורר באהבה אמיתית בעצם האלקות ובבחי' קירוב ודביקות נפשו בהאלקות ושירצה מאד בהגילוי אלקות כו'. ושעי"ז יחפוץ מאד בעסק התורה ובקיום המצות דתורה היא הכלי שבה שורה או"ס ובה וע"י נמשך גילוי אלקות בנפשו וגם בעולם כו' דכאשר האהבה בתפלה היא באמת וחפץ באלקות הנה אח"כ בעסק התורה נרגש בו בחי' חכמתו ורצונו ית' שמאיר בו אור אלקי ממש בנפשו כי ירגיש את האלקות שבתורה כו', וכמו"כ מאיר לו חלקו בעולם שאין העולם מעלים ומסתיר לו על אלקות אדרבא הוא רואה אלקות בעולם בההשגחה אלקית והנהגה האלקית שכל דבר נרגש אצלו בטוב ורואה הכל כו'. וכן בקיום המצות דאי' בשש"ב והמקיימן באמת הוא האוהב את שם ה' וחפץ לדבקה בו כו' שע"י תומ"צ מאיר לו גילוי אלקות כו' וכ"ז הוא כאשר הוא כלי ריקן בשבירת החומריות וביטול כל הרצונות אזי הוא כלי להשגה אלקית ולאהוי"ר ומאיר לו גילוי אלקות בתפלה ובתומ"צ כו', וכן הוא בכללות דתחלת העבודה היא להיות שכחי עמך ובית אביך לצאת מהרגילות שלו לעזוב דרכו ועניניו שהוא מורגל בהם שזהו ג"כ שבירת עצם החומריות וכללותה, כי הענינים שהוא מורגל בהם הוא מדמה בנפשו שא"א כלל להיות בלעדם. ובאמת אינו כן שאינו מוכרח כלל. ובכדי לצאת* הוא ע"י ביטול כללי של החומריות אזי יכול לצאת מההרגילות ולשנות דרכו כו' וכמ"ש במ"א, וזה ראשית ותחלת העבודה ואח"כ יכול לילך במדרי' מדרגא לדרגא כו'. וזהו שכלי ריקן דוקא מחזיק כו'.

ד) **אמנם** ידוע דתכלית העלי' הוא לבוא לבחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד וזה"ע ראשו מגיע השמימה בחי' המקיפים שבנפש שזהו בחי' רצון הנ"ל, והנה גילוי בחי' זו זהו שבא מלמעלה שאין זה בכח האדם מעצמו כ"א מה שנותנים לו מלמעלה וכמ"ש במ"א בענין ומל ה' אלקיך את לבבך ומל הוא ל' גילוי וכמו מי ימלל כו' ופי' ומל ה' אלקיך את לבבך היינו גילוי בחי' פנימיות הלב דפעמים כתי' ומלתם את ערלת לבבכם שזהו להסיר העלם והסתר הנה"ב ושיהי' גילוי האהבה שע"פ טו"ד כו' (ובכללות הוא הסרת כללות החומריות דנה"ב להיות כלי להשגה אלקית ולאהוי"ר כו' כמשנת"ל ובפרטיות הוא בעבודה התמידית שע"י התגלות הכחות דנה"א מבררים את הנה"ב. וכל מה שהנה"ב מתברר ומזדכך יותר מתגלים יותר הכחות דנה"א כו'. והיינו דומלתם הוא ל' הסרה ול' גילוי היינו הסרת הנה"ב וגילוי הנה"א והוא בעבודה שע"פ טו"ד כו'), ומ"ש ומל ה' אלקיך את לבבך הוא גילוי בחי' פנימיות הלב כו', והיינו גילוי האהוי"ר העליונים שלמעלה מטו"ד כו' (ומל הוא ג"כ ל' הסרה היינו הסרת האהבה שע"פ טו"ד שהיא מבלבל להאהבה שלמעלה מטו"ד כו', וע"ד ר"ז צם מאה תעניתא כו' וכמ"ש במ"א, ועמ"ש בד"ה וידבר משה אל ראשי

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: לצאת מזה.)

המטות, עטר"ת). אמנם עז"א ומל ה' אלקיך דהתגלות זאת הוא שבאה מלמעלה כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה אני ישנה בענין פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם דהאדם מצ"ע אין בכח נפשו להגביר אלא מהחכמה ולמטה דהיינו שישים עיקר חכמתו בחכמת התורה וכמו"כ בהשגה אלקית כנ"ל וכן מדותיו שהן אהוי"ר כו' שיהיו רק לה' לבדו כו', אבל גילוי הרצון פשוט שבנפש אין זה בכחו ויכולתו רק כשיהי' שלימות מהחכ' ולמטה כל מה שיש בכח הנפש אזי ממילא יאיר ויתגלה אור רצה"ע ב"ה ברצון הנפש בבחי' גילוי כו', והוא כענין עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, עשה רצונו ית' שהוא למעלה מהחכ' כרצונך שלמטה מהשכל ונמשך מן השכל, והיינו להתבונן בגדולת ה' ועי"ז מתעורר באהבה כו', וגם בעסק התורה שהרצון מתלבש בחכ' כו' כדי שיעשה רצונך כרצונו שיבוא לבחי' אה"ר שהיא הרצון שלמעלה מטו"ד כו' וכמ"ש בד"ה צאינה וראינה דרוה"ב והיינו שזהו דוקא ע"י הקדמת העבודה שע"פ טו"ד אזי נמשך מלמעלה בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד. וכמ"ש בד"ה אני ישנה הנ"ל לפי שזהו בחי' פנימיות שבזה צ"ל אתעדל"ת דבאתעדל"ת דוקא אתעדל"ע כו', ואפי' בגילויים שהן בבחי' מתנה וכמו עבודת מתנה אתן את כהונתכם כו', ה"ז ע"י אתעדל"ת וכמא' אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' כו', וע"כ דוקא ע"י העבודה שע"פ טו"ד נותנים מלמעלה גילוי העבודה שלמעלה מטו"ד (וי"ל שלכאו"א לפ"ע מדריגתו נותנים לו לעתים בזמן עת רצון גילוי הנ"ל. הגם שלא הגיע עדיין לשלימות העבודה שע"פ טו"ד מ"מ מאחר שעובד עבודתו בתפלה ועסק התורה נותנים לו מלמעלה לעתים גילוי בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד כו'), ועמ"ש במ"א בענין יהיב חוכמתא לחכימין דכל מי שיש לו חכ' הקב"ה נותן לו חכ' והלא החכ' שיש לו היא ג"כ מאתו ית', ותוכן הענין המבו' שם דהחכמה שיש לו זהו מבחי' כלים דאצי' שמתלבשים בני"ע להחיותם שזהו מה שבא בבחי' תפיסא והתלבשות בנבראים והרי בהכלים דאצי' יש בהם בחי' חכ' ומזה הוא בחי' החכ' והביטול בנבראים כו' וזהו בנבראים בכח עצמן מאחר שהוא בבחי' תפיסא ה"ה באים לזה ע"י יגיעתם וכל מה שמייגע א"ע ביותר יגיע יותר לבחי' החכ' והביטול והיינו שיגלה ביותר את האור והחיות אלקי שבו כו', וגם שהאור בעצם הוא שלו היינו שהחכ' עצמו היא שלו שהרי זהו מה שניתן לו בבחי' התלבשות בו להחיותו כו' (ויובן זה ע"פ מ"ש במ"א בענין ב' מיני אור שנמשכים מן העצמות הא' לגלות עצמותו והב' להאיר את העולמות לא לגלות עצמותו, הרי דאור זה הוא האור של הנבראים כו') ומ"מ ה"ז שבא לפי חושי הנבראים הגם שזהו אור אלקי שלהחיות כו' מאחר שזהו האור של הנבראים ובא בבחי' התלבשות ותפיסא בהם והנבראים באים לזה בכח עצמם ויגיעתם כו' ה"ז בא כפי חושי הנבראים כו', וכזה יש כמה מדרי' אם שזהו רק בבחי' יציאה מההיפך, או שהוא בבחי' קירוב ודביקות בבחי' ביטול לאלקות או שההשגה היא בעצמות אוא"ס ואיך שכולא קמי' כלא חשיב וכזה גופא אם הוא בבחי' השגה לבד או כאלו רואה כו', וכ"ז הוא בחי'

השגה וביטול הנברא מצ"ע, ומי שיש לו חכ' וביטול שבכוחו הוא נותנים לו מלמעלה ביטול אמיתי בחי' אלקות מה שאין ביכולת הנבראים להיות ביטול כזה מצד כלי הגבלתם והוא מבחי' האור שלמעלה מהכלים, והוא המשכת מ"ד מש' מ"ה החדש שיוצא ממצחא שהוא בחי' אשר לא ישב אדם שם כו', וזהו יהיב חכמתא בחי' חכמתו העצמית שמבחי' אור עצמי לחכימין שיש לו חכ' מבחי' הכלים דאצי' שנמשך בעולמות ונבראים כו'. ועז"א כלי מלא מחזיק דוקא כלי מלא בבחי' חכ' ושכל באלקות ובאהוי"ר שע"פ טו"ד אזי נותנים לו מלמעלה גילויים עליונים שבבחי' בל"ג הן בבחי' החכ' והן בבחי' אהוי"ר שהן האהוי"ר העליונים כו', ועפ"ז יובן דב' המדות הן בעבודה, שצ"ל כלי ריקן מן החומריות והישות ואז דוקא מחזיק שהוא בבחי' כלי להשגה אלקית ולאהוי"ר כו', רק שזהו למדת ב"ו היינו בעבודה שע"פ טו"ד שזהו בכח עצמו של הנבראים כו' דבכללות הוא בחי' ביטול היש בלבד כו', אמנם מדת הקב"ה הוא בחי' אהוי"ר הבאים מלמעלה שזהו בבחי' ביטול האמיתי ובבחי' בל"ג שזהו מבחי' עצמות האור כו' (והוא כענין הקב"ה נותן בו נשמה דהיינו בעבודה בחי' נשמה לנשמה כו'). ועז"א כלי מלא דוקא מחזיק כו', וזהו אם שמוע תשמעו אם הורגלת לשמוע ולהתבונן ולעשות מה שבכח הנפש, אזי תשמע ותקבל גם הבחי' שלמעלה מכח הנפש מצד עצמה שנותנים לו מלמעלה כו'.

בס"ד ש"פ ראה, עטר"ת.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם כו', וצ"ל מ"ש אשר תשמעו ל' ודאי דמשמע שבדאי תשמעו, והלא אח"כ* אם לא תשמעו, א"כ ה"ז תנאי כמו כמה תנאים שישנם בתורה, וא"כ הול"ל אם תשמעו, וכמו אם בחקתי תלכו, וכמו היום אם בקולו תשמעו שנא' אם ל' ספק הול"ל כאן ג"כ אם מפני מה נא' אשר ל' ודאי. אמנם כללות הענין הוא דמ"ש אם בחקתי תלכו קאי על קיום המצות לבד, ואם בקולו תשמעו קאי על התשובה לבד וכמובן בגמ' סנהדרין דצ"ח ע"א ששאל ריב"ל למשיח אימתי אתי מר וא"ל היום ופי' לי' אלי' היום אם בקולו תשמעו דקאי על התשובה דביאת משיח תלוי בתשובה וכמא' אם ישראל עושין תשובה נגאלין, וכן מוכח שם בהסוגיא דקאי על התשובה, ולכן נא' אם ל' ספק דאם בחקתי תלכו ה"ה ספק אם יקיימו מצות א"ל ח"ו, ואם בקולו תשמעו ג"כ ספק אם יעשו תשובה או יקיימו מצות ולא יצטרכו לתשובה, אך כאן מדבר בב' הענינים בקיום המצות ובתשובה שז"ע ברכה וקללה, דברכה זהו מעהמ"צ, וקללה ה"ז תשובה שהקללה נהפכה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אח"כ נא'.

לברכה וכמ"ש ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כו', דא"א לומר דהכוונה קללה ממש דא"כ מה"ע נותן לפניכם דמה שייך מתנה על הקללה, אלא דהכוונה היא על תשובה שע"י התשובה נהפך הקללה לברכה, וא"כ ה"ז ג"כ בכלל הברכה, ועז"א מתנה שנותן לפניכם ברכה אם על מעהמ"צ או על התשובה שהקללה נהפך לברכה כו', ומב' הענינים הרי א' בודאי יהי' אם שיקיימו המצות או שיעשו תשובה, ולכן נא' כאן אשר ל' ודאי דמאחר שמדבר בב' דברים במעהמ"צ ובתשובה והרי אחת מהם ודאי יהי' לכן נא' אשר תשמעו ל' ודאי, ועו"ל כפשוטו דאשר הוא ל' אם ומה שנא' אשר הוא כדאי' במד"ר ע"פ אם בחקתי תלכו אשרי ואשריכם לכשתקיימו התנאים האלה שהתניתי, וכמו"כ כאן נא' אשר ל' אשרי ואשריכם כו', וביאור הענין צ"ל רישא דקרא מ"ש ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה הנה כל מקום שנא' היום הוא נצחי, דפי' היום הוא היום לעשותם שזהו עד למחר לקבל שכרם דקאי על לעתיד, וא"כ כל משך זמן העוה"ז הוא היום לעשותם, וזהו דהיום הוא נצחי, ופי' לפניכם הוא בבחי' פנימיות שלכם, דהנה כתי' וזאת לפניכם בישראל וזאת היא התורה שנק' זאת וכמארז"ל יבוא זה ויקבל זאת כו' יבוא זה זה משה שנא' כי זה משה האיש ויקבל זאת זו התורה שנא' וזאת התורה אשר צוה משה כו', וזאת לפניכם בישראל שזהו בבחי' פנימיות דכאו"א מישראל, דתלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה וכולהו דרגין על דרגין סתים וגלי', ויש בזה ב' פי' באופן ההתקשרות הא' דסתים שבנשמות מתקשר בגלי' תורה דהיינו באותיות התורה וסתים תורה מתקשראה בגלי' דקוב"ה, והב' דגלי' תורה מקשר גלי' דנשמות עם גלי' דקוב"ה וסתים תורה מקשר סתים דנשמות עם סתים דקוב"ה ואיך שיהי' הרי בפנימיות דנש"י בחי' סתים שבהם יש בחי' התורה גם לפי' הא' דסתים דנשמות מתקשר בגלי' תורה הרי בפנימיות דנשמות יש בחי' התורה, ובאמת במ"ת הי' שלא בהדרגה דלפי פי' הא' הנ"ל ה"ז כמו הדרגת ההשתל' דחיצוניות שבעליון נעשה פנימי אל התחתון כו', ובמ"ת הי' שלא בהדרגה וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו דפנימיות החכ' החכ' שבזה בחי' פנימיות דאו"ס הי' מאיר בגילוי גם בגלי' תורה שהן אותיו' התורה והאיר בגלי' דנשמות דהיינו בנשמות המלוכשים בגופים, רק שעל כדו"ד פרח נשמתן והחזירן בטל תחי' כו', ואיך שיהי' הרי בפנימיותם האיר בחי' התורה כו' וזהו אנכי נותן לפניכם הוא הדבור הראשון דעה"ד אנכי הוי' אלקיך שעז"נ הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, עשרה בנים הן עה"ד שהן ע"ס, והדבור דאנכי טוב לך כו' שהוא הראשון ובחי' הפנימיות שלהם כו', והדבור אנכי הוי' אלקיך נותן לפניכם בפנימיות שלכם שעז"נ נעשה שם הוי' בכאו"א מישראל, וזהו שנא' אלקיך ולא אלקיכם וכמו שנא' כ"פ בתורה כמו ועבדתם את ה' אלקיכם, אני ה' אלקיכם, וכאן כתי' אלקיך שהוי' יהי' אלקיך אלוך' שלך שנעשה ש' הוי' בכאו"א מישראל, וכמ"ש פנים בפנים דבר ה' עמכם דדבורו של הקב"ה חשיב מעשה במכש"כ מעז"מ שנעשה התהוות העולמות וכ"ש בדבור תורה כו', ופי' בפנים בפנים ע"פ פשוט הוא שנמשך בחי'

פנימיות החכ' דתורה בפנימיות דנשמות וכנ"ל, ובוהר מפרש פנים בפנים דפנים העליונים נתלבשו בפנים התחתונים כו', דגבי משה כתי' פנים אל פנים שהי' גילוי בחי' פנים עליונים ממש, ובנש"י הי' הגילוי ע"י התלבשות בבחי' פנים תחתונים וכמ"ש הרמ"ז בפ' ואתחנן דרס"א א' דבחי' הארת פנים דתרין תפוחין שזהו בחי' פנימיות החכ' נתלבש בבחי' דעת דזעיר והי' הגילוי לנש"י מבחי' דעת דז"א, מ"מ הרי תורה היא המשכה עצמיות וההתלבשות היא במדרי' אלקות שנמשך בזה בחי' מהות האור כו' (ועמ"ש בד"ה פנים בפנים עטר"ת), וע"כ מהדבור דאנכי הוי' אלקיך נעשה שם הוי' בכא"א מישראל כו'.

ב) וביאור ענין הש' הוי' שבנפש, הנה אמרו"ל בפ' שנו חכמים בכי"ו ב"ק יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה ש"ת, וכן יש כמה כרוזים שמכרזים ומעוררים על התשובה וצ"ל מה"ע דהב"ק הרי אינו שומעין את הב"ק ומהו התועלת מההכרזה, אך הענין דזה שאינו שומעין הב"ק הוא בהנשמה שבגוף מפני שהגוף ונה"ב מעלימים ומסתירים על אור הנשמה, אך ידוע דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף רק הארה ומקצת הנשמה, דעצם הנשמה אינו בערך התלבשות בגוף שהרי מלאך בשליש עולם עומד וכ"ש נשמות שלמעלה ממלאכים כו', אלא מה שמתלבש בגוף הוא רק הארה לבד ועיקר הנשמה היא למעלה וע"ז אמרו אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי דשרש ומקור הנשמה רואה ושומעת כל הכרוזי' העליונים ומזה נופלים הרהורי תשובה גם בהארת הנשמה שבגוף, והן הרהורי תשובה שבאים פתאום ואפי' רשעים מלאים חרטות שמתעוררים בתשובה שזהו מפני שאינם רוצים בשו"א להיות נפרד מאלקות, ומה שעובר עבירה ר"ל זהו מפני הרוח שטות שמכסה על האמת שנדמה לו שעודינו ביהדותו, אבל להיות ח"ו נפרד מאלקות אינו רוצה בשו"א והוא מעצם הנשמה שלמעלה מטו"ד המושג כו', ובחי' זו נק' משכיל מקור השכל אבל אינו שכל והשגה כלל, ונק' משכיל להיותו בחי' אר"פ והוא בחי' חכ' רק שזהו בחי' פנימיות החכ' שלמעלה לגמרי מהשגה כו', ועז"נ משכיל לאיתן האזרחי, איתן הוא ל' חוזק וכמו איתן מושבך, ובמשנה איתן כמשמעו קשה, שהוא קשה וחזק, גם איתן הוא ל' ישן בירח האיתנים ת"י ירחא דעתיקיא, וענין החיזוק הוא בעצמות, שהעצמי בלתי משתנה ובלתי מתחלף לעולם, דמה שאינו עצמי שייך בו שינוי וחילוף, וכמו האור מצ"ע שייך בו שינוי וחילוף, רק מפני שדבוק בהעצם אין בו שינוי כו' וכמ"ש במ"א, אבל העצמי הרי מצ"ע הוא בלתי משתנה וז"ע החוזק, וכמו"כ הוא בנשמות, דהנה נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת, יצרת, נפחת, שיש ד' מדרי' בנשמה טהורה בראת יצרת נפחת, ובמדרש חושב ה' מדרי' דה' שמות נקראו לה נר"נ ח"י, אך בזה נכלל בד' מדרי' נגד ד' אותיות הוי' נר"נ ונשמה לנשמה דנשמה לנשמה כולל ח"י, נשמה היא כמ"ש נשמת שדי תבינם שהיא השגה והבנה באלקות כח"ח כפום שיעורא דילי' כו', וזהו בחי' בינה, ונשמה לנשמה היא בחי' חכמה כח"ח מ"ה שזהו הביטול שלמעלה מטו"ד המושג, והו"ע כי עם קשה ערף הוא שזהו למעליותא שהרי אומר ע"ז וסלחת

כו' והוא התוקף בנשמה שאינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד ח"ו מאלקות, ומזה הוא כח המס"נ שבכא"א מישראל למס"נ בפו"מ על קדה"ש שזהו מכח החכ' שבנפש כמ"ש בסש"ב, וכמו"כ לעמוד בנסיונות ולעמוד נגד כל מונע כו', דבהשגה לא יש תוקף זה, שהרי שכל אינו מחייב ענין המס"נ, ולכן בתורה לא יש טעם על מס"נ רק נא' לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך שזהו האהבה שע"פ טו"ד, אבל על מס"נ לא יש טעם מפני שזהו למעלה מהטעם כו', וזהו בחי' איתן דנשמות בחי' החיזוק שבלתי משתנה לעולם לא להיות נפרד ח"ו ולעמוד בנסיון כו', ואיתן ל' ישן הוא שבלתי מחודש ומבו' במ"א שזהו ש' ע"ב שאינו מחודש, דש' מ"ה הוא מחודש ונק' ש' מ"ה החדש, וכן ש' ס"ג הוא מחודש שהרי השבירה הי' בש' ס"ג שהי' בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות, דס"ג ומ"ה הן תהו ותיקון דשניהם מחודשים, וש' ע"ב הוא למעלה מתהו ותיקון והוא בלתי מחודש כו', וידוע דש' ע"ב הוא בחכ' והיינו בחי' פנימיות החכ' דפנימיות אבא פנימיות עתיק ועתיק הוא ל' ישן שזהו המשכת העצמות כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ הוא בנשמות דכתי' עם המלך במלאכתו ישבו במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים שזהו קודם הבריאה, דנשמות לא נתחדשו בבריאה כמו כל הנבראים שנתחדשו בבריאה דאפי' מלאכים ג"כ נבראו בשימ"ב וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאיו י"א שנבראו בשני וי"א בחמישי, דרש המלאכים הוא מהדבור דעת לחשות ועת לדבר, והינו שנתחדשו כשנתחדש הזמן, אבל נשמות שהן ממח' ישראל עלו במח' דמח' משוטטת תמיד, ופי' עלו במח' היינו בבחי' עליונה שבמח' והוא בחי' פנימיות החכ' כו', וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא שזהו שרש הנשמה כמו שהיא באצ"י, ואצ"י היא הפרשת הארה מאוא"ס המאציל שאינו בבחי' התחדשות כ"א בבחי' גילוי ההעלם כו', ובאצ"י גופא בחי' חכ' היא בחי' אצ"י שבאצ"י כו', וזהו איתן ל' ישן, רק בכדי שתתלבש בגוף ירדה דרך בראת יצרת נפחת, אבל עצמה ושרשה הוא באצ"י והוא בחי' איתן כו', והנה אותיו' איתן משמשות לעתיד דבחי' משכיל לאיתן יתגלה לעתיד שאז יאיר בנשמות בגילוי בחי' איתן שבהם וכמ"ש הנה ישכיל עבדי כו' וזהו משכיל לאיתן האזרחי פי' אזרחי שירזח ויאיר בנשמות לעתיד, ואזרחי ג"כ ל' ישן וכמו כגר כאזרח הארץ דאזרח הוא תושב מכבר כו', והיינו בחי' איתן וכמ"ש הרמ"ז דאזרח הוא ש' ע"ב, דבחי' זו יאיר בגילוי לעתיד כו', וזהו ביר"ד נברא עוה"ב דבעוה"ב יהי' גילוי בחי' יו"ד בחי' משכיל לאיתן כו', וזהו היו"ד דש' הוי' שבנפש שזהו בחי' הביטול שלמעלה מטו"ד המושג, והוא התוקף שבנשמות באלקות כו'.

ג) **וענין** ה' דש' הוי' שבנפש הוא כח ההשגה וההתבוננות בגדולת או"א"ס ב"ה, דהנה הגם שיש בכא"א בחי' יו"ד דש' הוי' בחי' החכ' כח מ"ה, צ"ל ג"כ בחי' בינה שזהו ההשגה וההבנה באלקות וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים שצ"ל השגה והבנה כמה שיש ביכולתו להבין ולהשיג, וכתי' דע את אלקי אביך שצ"ל דעת

והשגה, והוא להתבונן איך שאני* לא שניתי שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה, אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע דכללות התהוות העולמות הוא מהארה לבד דבי"ה ה' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא העוה"ז, ומה תופס מקום שתי אותיות לגבי כח הדבור וכ"ש לגבי כח המח' וכ"ש לגבי עצמות האדם, וא"כ להבדיל הבדלות אין קץ למעלה הרי ב' אותיות אינו תופס מקום כלל, והיינו דכללות ההשתל' אינו תופס מקום כלל לגבי עצמות ולכן לא שניתי כו', והוא ההתבוננות דה' אחד איך שכולא קמי' כלא חשיב ממש כו', ויש מעלה בהשגה שע"ז הוא הגילוי בנפש, דכאשר משיג ענין אלקי ה"ז מאיר בגילוי בנפשו כו', דחכ' שהוא למעלה מטו"ד המושג ה"ז אינו בבחי' גילוי דלית מח' תפיסא בי', אבל בהשגה ה"ז בבחי' תפיסא כו', והתגלות עתיק הוא בבינה דעיקר גילוי התענוג הוא בבינה בהשגה דוקא, והיינו מפני דהשגה שרשה מבחי' התענוג כו', ויש יתרון בבינה שלמע' מהחכ' וכמ"ש ומבני ישכר יודעי בינה לעתים ואמרז"ל דאפי' בימי משה לא אשתכח כוותייהו דכתי' הבו לכם אנשים חכמים נבונים וידועים ואח"כ כתי' ואקח כו' חכמים וידועים ואלו נבונים אפי' בימי משה לא אשתכח כו' והענין הוא דהנה בינה הגם שמקבל מהחכ' אינו משתלשל מהחכ' רק שמקבל מהחכ' אבל לא שהבינה עצמה משתלשל מהחכ' כו', דבינה מהחכ' אינו בבחי' השתל' עו"ע, דעו"ע היא שהעילה מחייבת את העלול וכמו שכל ומדות הרי השכל מחייב את המדה, דמהשגת השכל נעשה ונולד מדה, ואם לא יש לידת המדה ה"ז מפני איזה סבה, וכמו מצד העלם והסתר שמונע ומעכב לידת המדות וכידוע בענין שרי פרעה שבמיצר הגרון כו', ובשכל הרי נעשה המדה שבכל השגה והתבוננות ה"ה מתפעל במוחו, ושלא יהי' גם התפעלות שכלי זהו מפני התעלמות ביותר, והו"ע טמטום המוח שזהו מצד התגברות החומריות ביותר (ואזי גם ההשגה אינו השגה ממש כו'), אבל בלא זה הרי נעשה התפעלות השכל, והוא מפני שהשכל מחייב את המדה משא"כ בחו"ב הרי חכ' אינו מחייבת את הבינה שאינו מוכרח, דגם שיש כח החכ' אינו מוכרח שיהי' ג"כ כח הבינה וכמו שיש שהוא בעל הבנה ואינו בעל השגה, שבכחו להשכיל השכלות חדשות ואינו משיג גם ההשכלות אלו שהוא משכיל, הרי שהחכ' אינו מכריח את הבינה ואין זה כמו בעו"ע, ולכן בעו"ע הרי העלול נמצא כלול בעילתו וכמו שכל ומדות הרי המדות נמצאים כלולים בשכל שזהו ההתפעלות שכלי, משא"כ בחו"ב אין הבינה נמצא כלול בחכ', ומה שא' בס"י הבן בחכ' אין זה התכללות הבינה בחכ' רק מפני שפרצוף החכ' ה"ה פרצוף שלם ויש בו ג"כ בחי' בינה אבל אין זה התכללות הבינה בחכ', שהרי הבינה שבחכ' ה"ה לצורך החכ' עצמה והיינו שיהי' כח החכ' בבחי' ירידה והמשכה דכח החכ' בעצם הוא בבחי' נקודה בלי המשכה, והבן בחכ' הוא שיהי' החכ' בבחי' המשכה, ואין זה כמו בהתכללות המדות בבינה שאין זה לצורך השכל, שהרי ההתפעלות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: שאני הוי'.

היא בעצם היפך השכל כידוע ומבו' במ"א, א"כ אין זה לצורך השכל כו', והמדות שבפרצוף הבינה אין זה ההתפעלות השכל כ"א מה שיש בשכל כח ההטי' לאיזה מדה, דהשכל עצמו הוא למעלה מהמדות, והמדות שבשכל הוא שכל המטה כלפי חסד ושכל המטה כלפי גבו' כו', והיינו דעצם השכל בא בבחי' הטי' כו', והוא בחי' תבונה שזהו בחי' המדות שבפרצוף דאימא כו' (ועמ"ש מזה בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב פ' קל"ה), אבל המדות הכלולים בשכל שהן ההתפעלות שכלי אינם מכלל פרצוף המוחין (וכמ"ש במ"א בענין וצפונך תמלא בטנם שזהו עד"מ הולד שאינו מפרצוף האם עצמה כו') רק מפני שהשכל הוא העילה של המדות נמצא העלול כלול בו, ואינם לצורך השכל כ"א לצורך העלול דהיינו המדות שבלב שבאים מההתפעלות שבשכל כו' וכמ"ש במ"א, משא"כ הבינה שבחכ' ה"ז מבחי' פרצוף החכ' והוא לצורך החכ' כו' כנ"ל, והיינו דבינה מהחכ' אינו בדרך עו"ע כו', והיינו שיש לה מקור מיוחד בפ"ע כו', וההתרחבות שבבינה זהו מכח המשכיל, דזה שחכ' בא בבחי' נקודה הוא כמו שמתגלה מכח המשכיל, אך בכח המשכיל השכלי הוא שם בהתרחבות, ומזה הוא כח ההתרחבות שבבינה כו', ושרשה הוא מהתענוג, דתענוג הוא בבחי' התרחבות, ולכן תענוג פועל התרחבות בכל דבר וכמו שמועה טובה תדשן עצם מפני שהתענוג הוא בהתרחבות כו', ומשם הוא שרש ההתרחבות שבבינה כו', וזהו דהתגלות עתיק הוא בבינה מפני ששרשה מבחי' עתיק ולכן ההתגלות דבחי' עתיק הוא בבינה כו' (וידוע דאופן היחוד דה' אחד שמבינה הוא בבחי' מלמע' למטה שהכל הוא אלקות שזהו למעלה יותר מהיחוד דמלמטלמ"ע שמבחי' חכ' כו'), וזהו שיש יתרון מעלה לבינה על החכ' כו' (והגם דמדות יש להם ג"כ מקור מיוחד מהמוחין רק שנולדים מהמוחין כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה להבין האבות הן המרכבה, ולכן יכול להיות הגדלה במדות יותר מהמוחין כו' וכמ"ש במ"א בד"ה משכני, הרי המדות שנולדים מהמוחין ה"ה למטה במדרי' המוחין ובהגדלות המדות יותר מהמוחין אז אינם בבחי' מהות מדות אלו שמן המוחין כו', ובינה הרי כשמקבלת מהחכ'* בה כח ההתרחבות שלמעלה מהחכ' כו'), ויש מעלה בחכ' על הבינה בבחי' הביטול שבחכ' יותר מבינה, דחכ' היא בחי' אין ובינה בחי' יש כו', וע"כ צריכים להיות ב' המדרי' והיינו שגם בהשגה דבינה יהי' הביטול דחכ', והוא שיהי' השגה בהתרחבות בהשגה טובה באלקות ויהי' הביטול לא רק כמו מצד ההשגה כ"א בבחי' אין דחכ' כו', וכמו באברהם שנתוסף לו אות ה' וידוע שזהו ה' ראשונה דהוי' שעי"ז הי' בחי' הלידה וההתגלות כו', וכתי' ושמת שמו אברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך, וענין לבבו נאמן זהו ביטול שלמעלה מטו"ד המושג כ"א ביטול עצמי, והוא הנק' ערנשקייט והוא תום הלב בעצם בבחי' ביטול עצמי כו' וכמ"ש במ"א, והיינו דגם כאשר הי' שמו אברהם בתוס' ה' ראשונה דהוי' בבחי' השגה כו' הי' לבבו נאמן בבחי' ביטול עצמי כו', והוא החיבור דב' המדרי' חכ' ובינה, והו"ע נקודה בהיכלא, היכל הוא בחי' בינה הי' כל נש"ב, ונקודה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מהחכ' יש.)

היא בחי' חכ', דנקודה בלא היכל אינו מספיק שצ"ל השגה באלקות, והיכלא בלא נקודה ג"כ אינו מספיק שצ"ל בחי' ביטול דחכ', וזהו ששומר בחי' ההשגה, דאם לא יהי' הביטול דחכ' יכול ליפול ח"ו ממדרגתו, וכמו בהשגה שכליות אם לא ישמור את* יכול לילך בדרך עקלתון שתהי' ההשגה לא אמיתית, הגם שיהי' בטעם וסברות שכליות לא יהי' כלל כפי האמת, והנקודה היא השומר את ההשגה, דכאשר זוכר ושומר את הנקודה תהי' ההשגה אמיתית כו', כמו"כ הוא ברוחניות דבהשגה לבד יכול ליפול ממדרגתו ח"ו, כ"א צ"ל נקודת החכ' שהוא הביטול שלמעלה מטו"ד המושג כו', דחכ' היא אמת כמ"ש בסש"ב, ואמת הוא שאינו נפסק דנהרות המכזבין היינו שנפסקים, ואמת הוא שאינו נפסק והיינו שאינו משתנה וכנ"ל בענין איתן שזהו בחי' חכ' כו', ולכן ע"י החכ' הוא ג"כ הקיום דבחי' השגה דבינה כו', וזהו והחכ' תחי' בעלי' דבינה היא בעלי' דהחכ' והיינו שעושה התרחבות בנקודה דחכ' כנ"ל, ומ"מ החכ' תחי' בעלי' כו' דקיום ההשגה הוא דוקא ע"י החכ' שיהי' בה הביטול דבחי' חכ' (שאז אינו נפנה מהאמת ער טרעט ניט אָפּ פון דעם אמת) כו', והתחברות ב' המדרי' דנקודה בהיכלא שהן הפכים, הוא ע"י התורה דאורייתא מחכ' נפקית דנפקית מחכ' ושרשה מכתר אנכי ה' אלקיך אנכי מי שאנכי כו', ולכן ע"י התורה הוא ההתחברות דח"ב וכמ"ש או יחזק במעוזי יעשה שלו' לי שלו' יעשה לי ואמרז"ל כל העוסק בתורה משים שלום בפשמ"ע כו' והיינו בב' אותיות י"ה וכמ"ש בד"ה החלצו, והיינו שנעשה התחברות דבחי' ח"ב כו'.

ד) **וענין** ו"ה דש' הוי' שבנפש הוא דהנה כתי' צדקה נחל איתן פי' נחל איתן הוא התפשטות בחי' איתן בששה מדות שיהי' בהם ג"כ הביטול דחכ' כו', והענין הוא דהנה מדות הנולדים מן השכל הרי התגלות המדות לאחר התעלמות המוחין כנודע דכל זמן שהמוחין הן בגילוי א"א להיות המדות כ"א לאחר שמתעלמים המוחין אזי הוא הולדות המדות כו', וז"ש ע"כ יעזוב איש את או"א דבכדי שיהיו המדות צריך שיעזוב או"א בחי' המוחין כו' וכמ"ש בסי' בד"ה שמח תשמח, כי צ"ל מדות והעבודה דמוחין לבד אינו מספיק כ"א צ"ל ג"כ מדות וכמ"ש במ"א, וע"כ יעזוב איש כו', אך זהו בבחי' חיצוניות הלב שא"א להיות חיבור המוח והלב שיהי' ביחד אבל בפנימיות הלב הרי ידוע דכל האור כמו שהוא במוח נמשך ג"כ בלב והוא חיבור המוח והלב, והמדות הן בלתי מורגשים כו', דחיצוניות הלב הן מדות מורגשות ולכן א"א שיהי' המדות כל זמן שהמוחין בגילוי כו', אבל פנימיות הלב הן מדות הבלתי מורגשות ומאיר בהם כל גילוי האור שבמוח כו', והגילוי דבחי' איתן הוא למעלה יותר והוא יותר מבחי' בלתי מורגש דפנימיות הלב כו' והו"ע תעלומת לב וכמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין ובד"ה ביום השמיני שלח (והן בלי התפעלות וכמו בחי' הקרירות דחכ' בבחי' ביטול עצמי כו'), וזהו בחי' נחל איתן שבהמדות יהי' הביטול דבחי' חכ' כו', ואזי נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא, דהנה במדות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: את הנקודה.

יש לעו"ז דכמו שיש מדות טובות כמו"כ יש מדות רעות וכמו הקנאה והתאוה כו', וע"י גילוי בחי' איתן נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא כו' וכמ"ש ומעין מבית ה' יוצא והשקה את נחל השיטים, שיטים הוא בחי' שטות דלעו"ז, וע"י המעין היוצא מבית ה' שזהו בחי' פנימיות החכ' בחי' איתן ה"ז משקה בחי' נחל השטים שנהפך לטוב כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה ששים המה מלכות, ובדרוש וככה, רל"ז, באורך, וכאשר מאיר בחי' איתן בהמדות אזי הוא בבחי' וא"ו רברבא, דיש וא"ו רברבא ווא"ו זעירא, וא"ו זעירא הוא וא"ו בלי יו"ד, וא"ו רברבא הוא שבראשו יו"ד, וז"ש מנחל בדרך ישתה ע"כ ירום ראש וא"ו בכתהאריז"ל שזהו וא"ו שבראשו יו"ד, והיינו שמאיר בחי' איתן במדות כו', וה"א אחרונה הוא מחדו"מ דג' קוין שבה' הן מחדו"מ כנודע, והן מחדו"מ דתושבע"פ דמל' פה תושבע"פ קרינן לה כו', והיינו שגם בתושבע"פ יהי' הביטול דבחי' חכ' כו', והענין הוא דהנה בס"י אי' הבן בחכ' וחכם בבינה, ולכאו' הול"ל הבן בבינה וחכם בחכמה ומה"ע הבן בחכ' כו', אך הענין הוא דהנה חכ' ובינה הן תושב"כ ותושבע"פ דכתי' שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך ואמרו"ל מוסר אביך תושב"כ ותורת אמך תושבע"פ, וכמו עד"מ טפת האב הגם שיש בה כל ציור הולד הרי אינו ניכר כלל, וע"י שהיית ט"ח בבטן האם נעשה ציור הולד כו', וכמו"כ כל המצות הרי ישנם בתושב"כ רק שהן שם בקיצור נמרץ, וכמו מצות תפילין מתושב"כ אינו יודעים עדיין איך שיהיו התפילין רק בתושבע"פ מבו' הכל בפרטיות, וכן מצות שבת בתושב"כ הוא רק איזה פסוקים ובתושבע"פ היא מס' שלימה וכה"ג כל המצות וזהו שתושב"כ היא בחי' חכ' שבקיצור וברמז, ותושבע"פ בינה בהתרחבות והתגלות כו', וזהו שאו' בס"י הבן בחכ' דתושב"כ שהיא בחי' חכ' שלמעלה מהשגה מ"מ צ"ל בזה קצת השגה עכ"פ מהמדרשים וס' הזהר שמזה יכול להיות קצת השגה בתושב"כ כו' וחכם בבינה דתושבע"פ מפני האורך ורוחב יכול להיות שלא ידע נקודת האמת, וכמו שלומד הלכה עם פרש"י ותוס' ובריבוי פלפול ואינו יודע נקודת האמת של ההלכה, עז"א וחכם בבינה שידע את נקודת האמת של ההלכה, וזהו ע"פ פשוט, ועל ל' החסידות הוא דלהיות שתושבע"פ נתלבשה בענינים גשמיים המחליף פרה בחמור, שניים אוחזין בטלית, יכול להיות שלומד תורה וישכח על ה' נותן התורה, צ"ל שיהי' למוד התורה בכיטול שיזכור שזהו חכמתו ורצונו ית' ולא יהי' לו שום פני' בלמודו רק ילמוד תורה לשמה בבחי' ביטול ממש כו', וזהו המשכת בחי' איתן בתושבע"פ כו', וז"ש והאיתנים מוסדי ארץ איתנים אותיות תנאים והם מוסדי ארץ תושבע"פ שממשיכים בחי' איתן בתושבע"פ, דהתנאים היו סמוכים איש מפי איש עד מרע"ה, וכל דבריהם היו דברי קבלה שקבלו איש מפי איש עד משה שהי' המקבל הראשון, וכדאי' בגמ' סוכות בהשלושים הלכות ששאלו מר"א י"ב א"ל שמעתי י"ח א"ל לא שמעתי שלא אמרו מסברת עצמן כ"א מה שקבלו מרבם, ולהיות שהיו סמוכים זמ"ז עד משה, ומשה הוא בחי' חכ' בחי' איתן, ע"כ המשיכו בלימודם בחי' איתן בתושבע"פ, וזהו והאיתנים מוסדי ארץ שהמשיכו בחי' איתן כו',

וכמו"כ בלימוד התורה עכשיו צ"ל בחי' הביטול דאיתן כו', וזהו וצדקה כנחל איתן להמשיך בחי' איתן בו"ה דהיינו במדות ובתושבע"פ כו', וענין וצדקה כנחל איתן דהמשכת בחי' איתן בו"ה זהו ע"י הצדקה, דצדקה שנותן לעני הוא מפני שמרחם עליו משו"י הוא נותן לו, ועי"ז מעורר בחי' הרחמים מלמעלה להיות המשכת בחי' איתן בו"ה וזהו שאנו או' בברכת אהבת עולם אבינו אב הרחמן רחם עלינו ותן בלבנו בינה שע"י בחי' הרחמים עי"ז ותן בלבנו בינה המשכת בחי' איתן במדות ובתושבע"פ כו', וזהו אנכי נותן לפניכם הש' הוי' שנעשה בכאו"א מישראל במ"ת כו'.

ה) **אמנם** צ"ל כללות הענין דבמ"ת נעשה ש' הוי' בנשמות, דלכאו" צ"ל שיש ש' הוי' בנשמות מצ"ע היינו מצד שרשן בע"ס דאצי' וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו דאי' בזהר שזהו שהנשמה היא מהע"ס וכמ"ש בסש"ב, ואצי' הוא ש' הוי', וא"כ הרי יש ש' הוי' בנשמות, וז"ש וייצר הוי' אלקים את האדם כתי' ש' מלא הוי' אלקים, ונא' וייצר ולא ויברא (כמ"ש בשארי נבראים) מפני שהנשמה אינה מחודשת כנ"ל. לכן נא' וייצר שהוא ל' התגלות, אבל נא' שם מלא דמובן מזה שיש ש' הוי' בנשמות, ולכן גוף האדם נעשה בציור כזה שיש בו ציור ד' אותיות הוי' שהראש היא בציור אות יו"ד והגוף בציור וא"ו וה' אצבעות היד וה' אצבעות הרגל הן ב' ההי"ן, והיינו שנעשה הגוף בציור כזה שיוכל לקבל צורת הנפש וכמארז"ל ע"פ הוא עשך ויכוננך הוא ובי"ד נמלך על כל אבר ואבר שלך היינו שיהי' בציור כזה דוקא להיות מוכן לקבל צורת הנפש, ומובן מזה שיש בהנשמה ש' הוי', וא"כ מה"ע שבמ"ת ניתן ש' הוי' בנשמות כו' וי"ל ע"פ מ"ש במ"א ע"פ יהיב חכמתא לחכימין דכל מי שיש בו חכמה ניתן לו חכמה, דצ"ל והלא החכ' שמקודם היא ג"כ מאתו ית', וא"כ מהו ההתחדשות דיהיב חכמתא כו', אך הענין הוא דהנה כלים דאצי' נעשים נר"ץ לבי"ע שזהו בחי' אור וחיות להחיות בי"ע, דאור וחיות זה יש בכל הנבראים דבי"ע, וזהו מה שיש בחי' ביטול ורצוא לאלקות בכל הנבראים גם במדרי' התחתונות וכמו מים תחתונים בוכין אנו בעינן למהוי קדם מלכא כו' דמ"ת היינו שתחתונים במדרי' שיש בכלם בחי' הרצוא כו', והיינו מפני האור והחיות פנימי שבהם מבחי' כלים דאצי' ע"כ יש בהם בחי' הביטול והרצוא כו', ואור וחיות זה הוא בבחי' תפיסא ובבחי' התלבשות ממש בנבראים וע"כ יש ביכולת הנבראים לבוא לידי ביטול והרצוא בעבודתם ויגיעתם מאחר שהוא בבחי' התלבשות בהם כו', וגם שצ"ל ע"י עבודתם ויגיעתם דוקא, דמאחר שזהו מה שבא בבחי' התלבשות הרי אין זה גילוי שבדרך ממילא כ"א כשנעשים כלים לזה אזי הוא הגילוי (וכמו בחיות הנפש בגוף הרי דוקא ע"י שהאברים הם כלים אל החיות ה"ה חיים מהנפש כו' וכמ"ש במ"א) והיינו ע"י עבודה ויגיעה שנעשה בחי' כלי אל האור אזי הוא גילוי האור כו', וע"כ הביטול הזה נק' ע"ש הנבראים מאחר שזהו ע"י עבודתם ויגיעתם כו', וגם האור הוא בחי' אור שלהם, שהרי נת' שזהו מבחי' כלים דאצי', וכלים דאצי' ה"ה בבחי' שייכות אל הנבראים, שהרי בהממוצע דאצי' שהוא בחי' ממוצע

בין אוא"ס המאציל והנבראים הרי הכלים הן מצד הנבראים כו', וגם האור שבכלים ה"ז אור של הנבראים, וכידוע שיש ב' מיני גילויים הא' לגלות עצמותו והב' להאיר העולמות, והאור שבכלים הרי אין זה לגלות עצמותו כ"א להאיר את העולמות, וא"כ ה"ז אור של הנבראים כו', והיינו דמ"ש באגה"ק סי' ד' וגם הקו בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בכי"ע כמו באצ"י ועמ"ש בסי' שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה, ה"ז אור של הנבראים כו', ולכן הגילוי והביטול הזה נק' ע"ש הנבראים שזהו בכח עצמן כו', אך הביטול הזה הוא כפי חושי הנבראים והגבלתם, מאחר שכללות האור הוא השייך אל הנבראי' ובא בבחי' התלבשות ותפיסא בהם (וא"כ ה"ז לפי כלי הגבלתם) והוא מה שהנבראי' מביאים בעבודתם ויגיעתם ה"ז כפי חושי הנבראים וכלי ההגבלה שלהם כו', וזה בבחי' העלאת מ"ן, ועי"ז הוא המשכת מ"ד שנותנים מלמעלה גילוי מבחי' אור ולא כלי היינו שלמעלה מבחי' הכלים שזהו ביטול שלא כפי חושי הנבראים ולא כפי כלי הגבלתם (ואין הכוונה בבחי' כל"ג כ"א הכוונה כאן שאינו בהגבלת בחי' נברא כ"א בבחי' אלקות כו'), והנה בההעלאת מ"ן יש בזה כמה מדרי' הא' בבחי' יציאה מההיפך והיינו שמרגיש את הפחיתות שלו ואיך שהוא מרוחק מאלקות ע"י ההגבלות שלו, והיינו הרגילות שהוא מוטבע בהם והוא מוגבל בזה שקשה לו לצאת מהם, ומתמרמר בנפשו ע"ז וה"ה יוצא מהגבלות האלו כו', והב' למעלה מזה שהיא בבחי' קירוב ודביקות באלקות ע"י ההשגה והתבוננות בגדולת ה' בהאלקות שבבחי' התלבשות בעולמות שבוה שייך השגה כו', והג' למעלה מזה שההתבוננות היא בעצמות אלקות ואיך שהכל בטל לגבי' ואין ערוך כו' והו"ע לך ה' הגדולה והגבורה כו', דהגדול הגבור הוא שגדול בעצם וגבור בעצם כו', אבל גדולה וגבורה הוא בחי' התפשטות כו' ולך ה' הגדולה והגבו' שזה בטל וטפל איליו כו', שזהו ביטול שלמעלה יותר כו', ובזה גופא יש ב' מדרי' אם שזהו בהשגה בלבד איך שכולא קמי' כל"ח מ"מ איכות הביטול מרוחק ממנו, ואם זהו בבחי' החכ' הוא בחי' התאמתות שנתאמת אצלו איכות הביטול דכולא קמי' כל"ח כאלו רואה בעיניו והוא ראיית עין השכל כו', וכ"ז הוא רק כפי חושי הנברא והגבלתו דגם ראיית עין השכל הוא כפי שנתאמת בשכל נברא כו' וכ"ש בשארי המדרי' כו', אך מה שנותנים מלמעלה הוא מבחי' עצם האור שזהו ביטול אלקי ממש וכמו"כ חושי אלקי שאינו כפי הגבלת הנברא כלל כו', וזה"ע יהיב חכמתא לחכימין וכמו חכמת שלמה דוה' נתן חכמה לשלמה שהיתה חכמתו לא חכמה אנושית כלל, שהחכ' היא באו"א לגמרי שהיא חכמה אלקית ממש כו', וכמו"כ יובן בנשמה שיש בה ש' הוי' מצד שרשה בבחי' פנימיות הכלים דאצ"י ומבחי' האור שבהכלים שכ"ז הוא בחי' האור של העולמות כו', ומה שניתן במ"ת ש' הוי' בכאו"א הוא מבחי' אור שלמעלה מהכלים וזהו בחי' איתן בחי' פנימיות החכ' בחי' אצ"י שבאצ"י כו', ואמיתית הענין בזה הוא שהשכל הוא אלקי ממש וכן הביטול הוא ביטול אלקי כו', וזה"ע הנה ישכיל עבדי שלעתיד יהי' בחי' איתן בגילוי בנשמות היינו שיהיו אלקיים ממש כו', וכמ"ש בסש"ב פל"ט דבחי' אצ"י הוא בחי' חב"ד שאינו בבחי' הגבלת הנבראים כלל, והוא רק בצדיקים הגדולים שהן בבחי' מרכבה

כו' כמו"כ יהי' לעתיד בכא"א שההשגה תהי' השגה אלקית והשכל שכל אלקי והביטול יהי' ביטול אלקי כו', ועכשיו הוא בכח החכ' שבנפש שיש בכחו למסור נפשו בפר"מ על קדה"ש שזה למעלה מהשכל גם מבחי' ראיית השכל שג"ז אינו מחייב מס"נ (וכמ"ש במ"א דבזה"ב שהי' בהם בחי' הראי' באלקות ומ"מ לא הי' בהם כח המס"נ כ"כ), ועם היות שזהו בחי' דביקות הנפש הכל הוא במדרי' הרוחניות, וכאן הכוונה בפר"מ דוקא כמו במס"נ בפר"מ וכמו"כ בהתקוף לעמוד נגד כל מונע כו', וזהו בחי' ש' הוי' שניתן לנש"י במ"ת כו'.

ו) **ומעתה** צ"ל מ"ש אנכי נותן לפניכם היום ברכה דמשמע שהש' הוי' צריך ברכה מה"ע הברכה, הנה אנו מתפללים יהא שמיי' רבא מברך ופי"ה התוס' בשם מחזור ויטרי יהא שם י"ה רבא מברך, דהנה כתי' כי יד על כס י"ה שאין השם שלם כו' והיינו שי"ה אינו מאיר בו"ה, דבזמן שבהמק"ד קיים הי' גילוי בחי' י"ה בו"ה, אבל כשחרב בהמק"ד אין השם שלם שאינו מאיר בחי' י"ה כו', ובעבודה הוא שהגם שמתבונן בהתבוננות אלקי במוחו ומ"מ אין זה נמשך אל הלב להיות התעוררות המדות שבלב כו', וכמו"כ בחי' איתן הוא שאינו מאיר בפנימיות בלב, דהגם דרשעים מלאים חרטות שזהו מבחי' איתן כנ"ל, מ"מ הרי אין זה פועל בהם שלא ישובו לכסלה והוא רק לפי שעה ואח"כ חוזרים לדרכם ומנהגם, והוא מפני שאינו נמשך בפנימיות בלב רק מרחוק בבחי' מקיף בלבד כו', ועי"ז הוא הברכה בש' הוי' שיהי' גילוי בחי' י"ה בו"ה וזהו יהא שם י"ה רבא מברך שיהי' בגילוי בבחי' ו"ה כו', והעצה לזה הוא מ"ש ומלתם את ערלת לבבכם, דהנה הסבה מה דבחי' כס י"ה הוא מפני ההעלם והסתר דתאוות ורצונות זרות שזה גורם בחי' הכסוי למעלה המבדיל בין בחי' י"ה לו"ה, וצ"ל ומלתם את ערלת לבבכם להכרית ולהפריד התאוות גשמיים ורצונות זרות ועי"ז יהי' למעלה ג"כ הסרת הכסוי דכס י"ה ויהי' גילוי י"ה בו"ה כו', דהנה עי"י ומלתם את ערלת לבבכם עי"ז ומל ה' אלקיך את לבבך כו' שזהו מלמעלה וכמו שאו' ה' אלקיך ולא נזכר כאן ערלת הלב כו', והיינו גילוי בחי' איתן כו', דומלתם את ערלת הלב שע"י ג"כ גילוי בחי' המוחין במדות ה"ז רק בחי' חיצוניות הלב, ובחי' ומל ה' אלקיך את לבבך ה"ז בחי' פנימיות הלב ותעלומות לב שזהו בחי' איתן כו', וגילוי זה הוא עי"י ההקדמה דומלתם את ערלת לבבכם כו', דהעבודה שע"פ טו"ד נכלל בכלל ומלתם את ערלת לבבכם, וכידוע דומלתם הוא ל' גילוי וכמו ומי ימלא, ול' הכרתה, והיינו שע"י הכרתה ההסתר נעשה התגלות הנה"א, ובהתגלות זאת נעשה העברת ההסתר וביטול החומריות יותר כו', דהעברת ההסתר ה"ז בסדר והדרגא כידוע דתחלה הוא שבירת החומריות בכלל ומתגלים הכחות דנה"א, וע"י הגילוי דכח דנה"א נעשה ביטול החומריות יותר כו', וע"י כל זה הוא הגילוי מלמעלה כמ"ש ומל ה' אלקיך את לבבך גילוי בחי' פנימיות הלב כו', וזה"ע הברכה דשם הוי' שיהי' גילוי בחי' י"ה בו"ה והעצה לזה הוא ומלתם את ערלת לבבכם כו', ובזה יובן מ"ש היום דבחי' זו יש גם בהיום לעשותם, הגם דאותיות איתן משמשות לעתיד שלעתיד יהי' גילוי זה, מ"מ ישנו להגילוי גם עכשיו שע"י ומלתם את ערלת לבבכם נמשך הגילוי דומל ה' אלקיך את לבבך כו', אמנם עיקר הגילוי

דבחי' איתן עכשיו הוא בחדש תשרי, דהנה כתי' ויקהלו אל המלך שלמה בירח האיתנים בחג ואמרז"ל שבו נולדו איתני עולם שהן האבות, לידה הוא בחי' גילוי, ובו נולדו איתני עולם היינו גילוי בחי' איתן כו', דהאבות הרי הטעימן הקב"ה מעין עוה"ב ולעתיד יהי' גילוי בחי' איתן כנ"ל ע"כ נק' האבות איתנים שהי' בהם גילוי בחי' איתן והו"ע האבות הן המרכבה כו', וכמו"כ בירח האיתנים בחדש תשרי הוא גילוי בחי' איתן, דהנה חכ' היא בבחי' ריחוק וכמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, וכתתי' ותתצב אחותו מרחוק אחותו היא בחי' חכ' כמ"ש אמור לחכ' אחותי את שהחכ' היא בבחי' ריחוק כו', ובחי' זו היא בחדש תשרי בבחי' קירוב וכמ"ש דרשו הוי' בהמצאו בזמן שהוא מצוי אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ דאז ש' הוי' מצוי דבחי' חכ' היא אז בבחי' קירוב כו', דחכ' ובינה בחי' אב ואם שהאם היא בבחי' קירוב אל הבן והאב בבחי' ריחוק, והיינו דבינה היא בבחי' קירוב אל ההשתל' וחכ' בבחי' ריחוק כו' וע"י התשובה נעשה האב בבחי' קירוב כמו האם כו' וכמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין, וזהו שבתשרי מאיר בחי' איתן בחי' פנימיות החכ' שהוא גילוי בחי' ומל ה' אלקיך את לבבך כו', רק שצ"ל הכנה לזה ונת' שהו"ע ומלתם את ערלת לבבכם שזהו בחדש אלול, וזהו את לבבך ואת לבב ר"ת אלול שזהו הכנה לגילוי בחי' ומל ה' אלקיך כו', והענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מדרי' תשובה תשובה תתאה ותשובה עילאה, תשו"ת מבו' באגה"ת פ"ז שהן ב' ענינים, הא' לעורר ר"ר על נפשו על עוצם ירידתו, והב' לבטש את הרע ולהשפילו כו' ע"י שיהי' בבחי' לב נשבר ונדכה כו', ותשו"ת הוא בחדש אלול דאז צ"ל יותר ממארי דחושבנני' ולעשות חשבון צדק בנפשו מכל עניניו ולהתמרמר מאד על ריחוקו, ועי"ז הוא יוצא מן הרע ומן החומריות שלו כו', ואח"כ בר"ה ויוה"כ הוא בחי' תשו"ע תשב ה"י עילאה לגבי יו"ד וגם בחי' בעל תשובה וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה מה טובו פ"ו, והו"ע והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, בחי' נשמה שנתת בי כו' וכמ"ש במ"א, וכ"ז הוא ע"י ההכנה בחדש אלול בבחי' ומלתם את ערלת לבבכם כו', והוא ע"ד מ"ש בזאת יבוא אהרן אל הקדש ואי' במד"ר זכות המילה היתה נכנסת עמו שאהרן נכנס ביוהכ"פ לקדה"ק קדש הוא בחי' ז"א בחי' ו"ה, קדשים חו"ב י"ה, קדש הקדשי' הוא כענין סגולתא נקודה ע"ג שתי נקודות והוא בחי' כתר כו', וכתתי' והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק שיש פרסא ביניהם, אך פרסא זו אינו כמו כס י"ה שמכסה ומבדיל, אדרבא ע"י הפרסא הוא הגילוי כו', וע"ד משה נתנבא בזה בחי' אספה"מ, הרי בלי אספקלרי' גם משה לא הי' יכול לקבל הנבואה כ"א ע"י אספה"מ, וכמו"כ בחי' פרסא הנ"ל היא שע"י הוא הגילוי כו', אמנם אהרן נכנס לפניו מהפרסא לקדה"ק ממש גילוי בחי' הכתר כו', ואי' ע"ז זכות המילה היתה נכנסת עמו כו', וכמו"כ ע"י ומלתם את ערלת לבבכם באלול נמשך ומאיר בתשרי גילוי בחי' איתן כו', וזהו שאו' דהש' הוי' שניתן לישראל במ"ת הוא גם היום לעשותם ע"י התשובה כו', וזהו שאו' אשר ל' ודאי דהברכה וגילוי דש' הוי' פנימי שניתן לכאו"א במ"ת הוא ודאי בבחי' גילוי גם בהיום לעשותם אם ע"י

תומצ' ועבודה אמיתית שישנו בחי' הגילוי הזה גם בו"ה והיא כמו שהאלקים עשה את האדם ישר שלא יש העלמות והסתרים הרי ישנו להש' הוי' גם עכשיו ונמשך בכל המדרג' גם במדות ותושבע"פ כו' וכמשנת"ל וגם בזה"ג דאין השם שלם משום דכס י"ה כו', ישנו מ"מ להגילוי הזה ע"י התשובה בבחי' תשו"ת ותשו"ע כו', וענין אשרי ואשריכם לכשתקיימו התנאים כו', הענין הוא דהנה כתי' וישב הים לפנות בקר לאיתנו ואמרז"ל לתנאו דתנאי התנה הקב"ה עם הים שיקרע לפני ישראל וכשנתקיים התנאי שב לאיתנו ות"א לתקפו, דהנה ים הוא בחי' עלמא דאתכסי' והיינו בחי' בינה, דים עולה חמשים והן נש"ב, וע"י שנתקיים התנאי נמשך בו בחי' חכ' כו', וזהו וישב הים כו' לאיתנו דכ"ז שלא נתקיים לא נמשך בחי' איתן וכאשר נתקיים התנאי נמשך בחי' איתן והוא בחי' יחוד פנימי דאו"א כו' וזהו ג"כ ענין אשרי ואשריכם כו' שע"י שיתקיים התנאי דקיום התומצ' יהי' גילוי בחי' איתן, דתנאי אותיות איתן כו'. וזהו אשר בחי' התענוג בחי' פנימיות הכתר שזהו בחי' איתן כו', וגילוי זה יהי' לעתיד, דהנה עכשיו הכל הוא בחי' אירוסין ולעתיד יהי' בחי' נשואין בחי' יחוד פנימי כו', ואמרז"ל יש תנאי באירוסין ואין תנאי בנשואין, דעכשיו שייך תנאי אם תשמעו ואם לא תשמעו כו', אבל לעתיד בבחי' נשואין אינו שייך תנאי כלל, והיינו דלעתיד יהי' גילוי בחי' איתן, ומעין זה יש גם עכשיו וכמשנת"ל, וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה דאנכי נותן לפניכם הוא דבמ"ת בהדבור דאנכי הוי' אלקיך דפנים בפנים דבר הוי' עמכם נעשה ש' הוי' בכאו"א בפנימיות נשמתו כו', וש' הוי' זה צריך ברכה שיהי' גילוי הש' הוי' היינו שיהי' גילוי י"ה בו"ה, והוא ע"י ומלתם את ערלת לבבכם כו', וזהו היום שישנו להמשכה זו גם בהיום לעשותם כו', ועז"א אשר תשמעו דודאי תשמעו מפני שגם עכשיו יש גילוי זה בהיום לעשותם כו'.

בס"ד פ' ראה, עטר"ת.

עשר תעשר ואמרז"ל בתענית ד"ט ע"א עשר בשביל שתתעשר, וצ"ל מה"ע העושר ומהו שע"י המעשר תתעשר, וצ"ל תחלה ענין המעשר, הנה הפרדס בערך מעשר כ' המל' נק' כו. וכן הוא בזהר לך לך ע"פ ויתן לו מעשר מכל. וכ"ה בת"ז תי' י"ז שהמל' נק' מעשר כי היא מעשר מהע"ס דאצי' כו' וי"ל דהנה בחי' המל' מובדלת מכל הספי' שכולן הן בחי' עצמיות האצי' והיינו שזהו גילויים שנתגלו ונאצלו מאוא"ס המאציל משא"כ בחי' המל' אין זה בחי' גילוי מאוא"ס המאציל ולכן נאצלה רק נקודה א' שזהו בחי' העלם כו' כנודע, וביאור הענין הוא עד"מ באדם למטה כל הכחות הן בהאדם לצורך עצמו ומהותו וכמו כח השכל שהוא לעצמו להשכיל השכלות, וידוע דשכל אינו שייך להזולת כלל שגם לעצמו יכול להשכיל כו' וכמ"ש במ"א

וגם המדות הגם שהן אל הזולת לרחם ולהתחסד כו' מ"מ ה"ז ג"כ לצורך עצמו שהן גילויים מהנפש. וה"ה חסר בלעדס, שאם אין לו מדות ועכ"פ אחת מהמדות אם חסד ואהבה או גבו' ה"ה חסר, והיינו שחסר מגילוי' הכחות שהן מהנפש כו' משא"כ מדת ההתנשאות שאינו לצורך עצמו ואינו חסר גם אם לא יהי' בו מדה זו. והוא מפני שמדה זו אינה בחי' גילוי כח מהנפש כו' וכמ"ש במ"א. והדוגמא למעלה הוא שכל הספי' הן לצורך עצמיות האצי' (והגם שכללות האצי' הוא להיות ממוצע כו' מ"מ ה"ה עולם לעצמו ובא ממנו ענין האמצעי כו', וגם שהכוונה באצי' הוא בגין דישתמודעון בי' כו') שהן גילויים מאוא"ס ב"ה וידוע שלמעלה הרי המדות הן עצמיים ולא רק לצורך העולמות כו' וכמ"ש במ"א, אבל מדת המל' אינה לצורך עצמות האצי' כו' וזהו דבס"י נו' רק ג' יסודות אמ"ר ואינו נזכר יסוד העפר ומבו' בפרדס ש"ט פ"ג דהמל' היא כלולה בהג' קוין. וכמו עד"מ* שכלול במים וע"י הרתיחה נבדל וניכר העפר בפ"ע כו' וכ' שם הפרד"ס וזה בענין הפעולה ולא בענין האצי'. ומבו' במ"א דבאצי' נאצלה המל' בספי' בפ"ע בבחי' נקודה שרשית, אך להיותה בחי' נקודה בלבד ע"כ לא חשיב לה בפ"ע, ופעולתה היא שמקבלת מהט"ס העליונות כו', ומ"מ ממשל העפר שבמים מובן שאצילותה היא בבחי' התכללות בהספי' העליונות כו'. והיינו בבחי' ז"א בכלל שזהו בחי' מים כו', אך גם כשנאצלה בפ"ע ה"ה בחי' נקודה בלבד לא בחי' גילוי כו'. ובנין המל' הוא מהט"ס העליונות שנעשית בבחי' פרצוף כו', וע"כ היא בחי' מעשר להיות שהיא מדרי' בפ"ע ויש בה מכל הע"ס שמקבלת מכולם ע"כ היא בחי' מעשר דכל הספירות כו', ובכס"מ שם בת"ז פי' שזהו בחי' המל' שבכל ספי' ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה לבאר ענין המסעות שזהו בחי' הגילוי דכל ספי' דאיהו עשיראהי דכולהו כו', וכן בחי' המל' בכלל הוא בחי' הגילוי שבאצי' כו' וכמ"ש במ"א. והנה המעשר נותנים להלוי והוא עליית המל' בכינה דגבי לויים כתי' ועבד הלוי הוא שזהו בחי' כינה, וזהו שעבודתם הי' שאומרים שירה על היין וידוע דין הוא בחי' כינה, ושירה הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע וכמו כל בעלי השיר יוצאין בשיר כו', וכמו כל שיר וניגון שהוא עליות ודביקות הנפש כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה יבל הוא הי' אבי, והנה בניסוך היין הי' ב' עבודות הא' עצם הניסוך שהי' ע"י הכהן, והב' השיר שהיו הלויים אומרים בעת הניסוך, והנה הניסוך הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וכמארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה זבח בלא נסכים שהעולה והזבח הן העלאה מלמטלמ"ע ומנחה ונסכים הן המשכה מלמעלמ"ט כו' ועמ"ש מזה בלק"ת פ' שלח בד"ה ענין הנסכים, ונמצא דהכהנים הי' עבודתם בניסוך היין בבחי' המשכה והלויים שאמרו שירה על היין הוא בבחי' העלאה כו', וי"ל עפמ"ש בהבי' דוקבל היהודים דש' ס"ג יש בו בחי' העלאה והמשכה, וזהו סוס בגימ' ב"פ ס"ג וכת' כי תרכב על סוסיך שיש בזה ב' אופנים וכמו הסוס שהרכב עולה בו בהר גבוה וכן יורד בו למטה בעומק, וכמו"כ יש בש' ס"ג שעולה

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: עד"מ העפר.

למעלה ויש שיורד למטה ובהעלי' הוא שעולה למעלה ביותר, וכן בירידה הוא שיורד למטה ביותר כו' וזהו שזכר' ראה מרכבה דסוסים להיות שהי' בזמן שאחר החורבן שהירידה היא ע"י בחי' סוסים כו', וזהו ג"כ שגבי יוסף כתי' ויאסור יוסף את מרכבתו שהי' מרכבה דסוסים להיות שזהו הירידה למצרים והי' זה הכנה למ"ת להיות המשכת התורה למטה מטה (ועמ"ש במ"א דכאשר נתגלה יוסף לאחיו גילה להם כל הכוונה בהירידה למצרים בשביל מ"ת, והי' בזה כל הגילויי שבמ"ת כו'). ולכן הי' ע"י מרכבה דסוסים שזהו בחי' הירידה למטה ביותר כו'. ובזהר שלח דקס"ב ב' יוסף רביעאה איהו כו' ועלי' נא' ונסכו רביעית ההין יין כו'. והיינו שז"ע ניסוך היין שהוא בחי' המשכה כו'.

ב) והענין הוא דהנה ידוע דש' ס"ג הוא בבינה, ובבינה יש ב' הפכים א' בחי' עלי' והסתלקות למעלה והב' בחי' ירידה והמשכה למטה מטה כו'. והוא מ"ש בקו צפור והאם רובצת על האפרוחים כו' שלח תשלח את האם כו', והאם רובצת הוא בחי' ירידה והמשכה למטה כו' (ובע"ח שער הזיווגים רפ"א שיש ב' מיני זיווגים באו"א הא' בבחי' או"א עילאין היינו עצמות החכ' ועצמות הבינה הנק' אימא עילאה והוא בחי' יחוד פנימי דאו"א, והב' יחוד ישסו"ת שהן או"א תתאין בחי' ז"ת דאו"א כו'. ובחי' הב' הו"ע והאם רובצת כו'. ובשער או"א פ"ח דבחי' הב' דבינה היינו תבונה הוא הנק' ש' ס"ג, ומ"מ גם אימא עילאה היא ש' ס"ג עמ"ש במ"ח מס' או"א פ"ד מ"א), ושלח תשלח את האם הוא בחי' עלי' והסתלקות למעלה כו' (ונר' שזהו בחי' אימא עילאה כו', וע"ש בע"ח שער הזיווגים ספ"א בש' התיקונים דשלח תשלח הוא בהזיווג דאו"א עילאין שלא יש בזה"ג, וא"כ כפי המבו' כאן ענין שלח תשלח למעלותא דבעליית שם ס"ג אזי הוא היחוד דאו"א שז"ע הפעם ילוה אישי אלי וכמשי"ת, א"כ הי' בבחי' אימא עילאה בחי' פנימיות בינה כו'), וזהו דש' ס"ג דאימא בנקודות דש' הוי' נקוד בניקוד אלקים (ובמ"ח מס' או"א פ"ו מ"ב וש' ס"ג אחד ששרשו נקוד בניקוד אלקים כוללם כו', נראה שזה כולל ב' המדריי' דאימא עילאה ותתאה כו' וע' בע"ח שם שער או"א רפ"ח) שהן ב' הפכים הוי' בחי' חסדים ואלקים הוא בחי' גבו', והוא מפני שבחי' עלי' והסתלקות שיש באימא הוא בחי' אלקים מבחי' הגבו', ובחי' הירידה והמשכה שיש באימא הוא מבחי' החסדים דש' הוי', וע"כ ש' הוי' שבאימא נקוד בניקוד אלקים כו' ובמ"א בענין הוי' בניקוד אלקים שבבינה שזהו התחברות בחי' האורות והכלים, דבחי' עדיין לא יש בחי' כלים. והתחלת הכלים הוא בבינה וכידוע דאותיות המח' הן בבינה, שהרי כשנופל לו ההשכלה אינו ניכרים שם אותיות עדיין רק כאשר חושב בהשגת הענין אזי יש אותיות כו', והיינו דבחי' הכלים הן בבינה (ובע"ח שמ"א פ"ז דבינה היא בחי' גרמוהי לגבי חכ' כו'), וא"כ בבינה הוא התחברות האורות והכלים שזהו ג"כ בחי' חו"ג וכידוע שהאור הוא בחי' חסד והכלי בחי' גבו' כו', וצ"ל דבינה מאחר שכלולה מב' מדריי' הנ"ל יש בה בעצמה ב' ענינים הפכים (וכמו בת"ת שכולל חו"ג מבו' שענין הת"ת הוא שנותן מקום למדה"ד ושמ"מ צריכים לרחם כו', ולא

כמו מדת החסד דהיינו שאינו שייך ענין הדין כלל, ומדת הרחמים דת"ת הוא שהגם ששייך דין ח"ו מ"מ צריכים לרחם כו', ורחמים פשוטים הוא שלא יש ענין הדין כלל וכמו באור פני מלך חיים כו', והוא ההפרש בין אב הרחמן בחי' רחמים דז"א ואב הרחמים בחי' רחמים פשוטים דכתר כו' וכמ"ש במ"א), והענין הוא דהנה בינה נק' רחובות הנהר שהוא הגילוי בבחי' התרחבות דוקא, דזהו ההפרש בין חכ' ובינה דחכ' היא בחי' נקודה ובינה היא בחי' התפשטות והתרחבות כו', ולכן חכ' היא אות יו"ד בחי' נקודה ובינה אות ה"א שבבחי' אורך ורוחב כו', וכמו עד"מ השגת השכל שזהו בבחי' התרחבות דוקא, והלא ידוע דבינה היא בחי' יסוד האש (וחכ' יסוד המים) והרי אש הו"ע הכיווץ שזהו היפך ההתרחבות וההתפשטות כו' אך הענין הוא דהתרחבות דבינה הוא שבא בריבוי פרטים כו', וכמו ברוחב ההשגה היינו שהענין בא בריבוי פרטים דוקא, דבנקודת החכ' כל הפרטים הן בהתכללות שאינם ניכרים כלל כו' ובהשגה דבינה הוא שבא הענין השכלי בריבוי פרטים דוקא שז"ע ההשגה כו', ובכדי שיהי' ההתחלקות בריבוי פרטים ה"ו דוקא ע"י הגבו' והצמצום היינו בחי' התעלמות האור שלא יאיר בגילוי כ"כ כו', דבכח' שמאיר אור השכל בגילוי ע"כ הוא בבחי' נקודה לבד שאין הפרטים ניכרים ובבינה שנתעלם האור ואינו מאיר בגילוי כ"כ עי"ז הוא שמתגלים הפרטים שבהשכל כו', וגם כללות ענין ההשגה הוא ע"י התעלמות האור כו', שהרי חכ' היא למעלה מהשגה עדיין והיינו דנקודת ההשכלה אינו מושג עדיין איך ומה הוא, והיינו מפני שמאיר שם האור בריבוי ובגילוי כו', והשגה דבינה הוא ע"י שמתעלם האור שע"ז בא בהשגה ובריבוי פרטים כו', ועיקר ההפרש הוא דבכח' מאיר בחי' פנימיות ועצמיות אור השכל, ובבינה מתעלם בחי' הפנימיות ומאיר רק בחי' חיצוניות אור השכל כו', וזהו שבינה היא בחי' יסוד האש שזהו בחי' גבו' וצמצום, דהגם שבינה היא בחי' גילוי האור בבחי' התרחבות דוקא, הנה זהו גופא ע"י גבו' וצמצום שמתעלם האור ועי"ז הוא ההשגה שהיא ענין ההתרחבות ועי"ז בא בריבוי פרטים כו' (ועמ"ש בסי' בד"ה אד' שפתי תפתח בענין הב' צמצומים שישנם ג"כ באותיות המח' כו' די"ל הא' הוא התעלמות פנימיות האור להיות השגה, וצמצום הב' הוא בחיצוניות האור לבוא בריבוי פרטים כו' כנ"ל), ועמ"ש בהב' דתורה צוה בענין כביש באשא וגליד ברוחא דהתהוות האותיות הוא בבינה מפני יסוד האש בחי' הגבו' והצמצום שבבינה כו' ואין זה כמו הצמצום דנקודת היו"ד דחכ' שזהו אדרבא שהשכל מתצמצם ונמצא בנקודה זו וכמו לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה שאינו מעלים ממנו דבר וחצי דבר ומשפיע לו הכל רק בכדי שיוכל לקבל ה"ו בא דבכרים קצרים והוא מועט המחזיק את המרובה כו' וכמ"ש הרמב"ם לעולם יהיו דברך מועטים ועניניהם מרובים כו' וכמו"כ הוא בנקודה ביו"ד דחכ' הוא שכל האור יש בנקודה זו רק שבא בנקודה אחת כו' וכמ"ש באורך כבה"ז אחרי על מא' הביאו עלי כפרה, ובד"כ בחי' נקודה דחכ' הוא מפני שהוא ראשית הגילוי דמשו"ז בא בבחי' נקודה כו', והיינו שזהו בחי' גילוי דוקא ומפני שהוא ראשית הגילוי והיינו שמאיר עצם האור

ה"ז בא בבחי' נקודה כו', משא"כ הצמצום דבינה הוא בחי' התעלמות האור שעייז דוקא הוא השגה כו' כנ"ל, ונמצא דבבחי' בינה יש ב' הפכים שהיא בבחי' מרחב בעצם שזהו כל ענין הבינה להיות בבחי' התרחבות דוקא, ויש בה בחי' צמצום שעייז הוא המרחב דבינה כו' (ואין זה כמו מרחב הא"ס וכמ"ש במ"א בענין עניי במרחב י"ה שהוא בחי' מרחב העצמי שנמשך ומאיר בחי' עצמות האור בלי העלם וצמצום כו', ובחי' מרחב דבינה הוא שבא ע"י צמצום והעלם כו' וממילא מובן שאין זה בחי' עצמות האור ממש כו', וי"ל דבחי' פנימיות בינה הוא כמו בחי' מרחב הא"ס שאין זה בחי' העלם וצמצום עם היות שזהו כמו השגה עד"מ ומאיר בזה בחי' עצמות האור כו'), וי"ל דזהו הטעם מה שבינה היא בחי' רצוא וחכ' בחי' שוב וכמ"ש בבה"ז תזריע על מאה"ז ע"פ הזה עליהם דמבחי' ההתבוננות בגדולת אוא"ס נעשה בחי' אהבה ברשפי אש בבחי' רצוא וכלות הנפש כו', ולכאור' מאחר שהבינה היא בבחי' התרחבות מפני* היא בבחי' רצוא, אך לפי הנ"ל י"ל שזהו מפני בחי' הגבו' שבבינה דגם ההתרחבות היא מצד הצמצום ע"כ הוא בחי' רצוא כו' (וע"פ פשוט הוא מפני שאינו מאיר בזה בחי' עצמות האור ע"כ אינו בבחי' ביטול דשוב כ"א בבחי' רצוא כו', אך י"ל שזהו מפני סיבת הגבו' שבבינה כו' כנ"ל), ובבחי' הרצוא וכלות הנפש הוא בבחי' מיעוט הכלים כו' כמ"ש בבה"ז שם, וחכ' להיות שהיא בבחי' חסדים וגילוי אור ע"כ היא בבחי' שוב כו' והוא לעשות כלים למטה דוקא כו' (והנה בהב' אופני יחודים דה' אחד ידוע דבחי' בינה הוא היחוד מלמעלמ"ט שזהו בבחי' שוב כו' י"ל כנ"ל דפנימיות בינה הוא בבחי' מרחב עצמי שלא ע"י צמצום, ובוה י"ל יש בבינה יתרון מעלה על החכ' שהיא בבחי' נקודה לבד (ובאמת גם בחיצוניות יש מעלה בהתרחבות דבינה, אך ביותר הוא בבחי' הפנימיות כו', ועמ"ש בד"ה ראה אנכי נותן, עטר"ת) וע"כ חכ' שהיא בבחי' נקודה הוא היחוד מלמטלמ"ע ובינה שהיא בבחי' מרחב הוא היחוד מלמעלמ"ט כו').

ג) **וע"פ** הנ"ל יובן מה שבבינה יש בחי' העלאה והמשכה דלהיות שבחי' בינה בעצם היא כלולה משני הפכים דבחי' התרחבות ובחי' צמצום שזהו בחי' חו"ג כו' משו"ז יש בה ג"כ בחי' העלי' והסתלקות למעלה ביותר וגם בחי' ירידה והמשכה למטה ביותר כו', וביאור ענין בחי' העלי' והירידה שבבינה, הנה ידוע דכל המקיפים הן מבחי' בינה (וזהו שהבינה נק' הוא בחי' העלם כמו המקיף שאינו מאיר בגילוי כו' וכמו הכתר שנק' הוא מפני שהוא בחי' או"מ כו' ועמ"ש בתו"א והוספות בהגהות לד"ה לך לך), והלא בינה היא בחי' או"פ כו', אך הענין הוא דהנה אנו רואין בחוש הטבע של השכל שיש בכחו לסבול דבר שהוא שונאו בתכלית ולהיות מעייין בו כאלו הדבר נאהב אצלו, וכמו שאנו רואין שיוכל האדם לעיין בכל השגת שכלו בדבר השנאו וליצירו בדמיון מחשבתו תמיד ואע"פ שישנא אותה הדבר בתכלית השנאה יכול לעיין ולהתבונן עליו הרבה והרי בהתבוננות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מפני מה.

זאת מקיף הוא לאותו הדבר וכידוע שכל שכל המשיג וחושב באיזה דבר המושג, אותו דבר נתפס בשכל המשיגו ונעשה מוקף מכל צד מן השכל המשיגו והשכל מקיפו מכל צד כו', וגם כשמשיג וחושב דבר השנאווי הרי אותו דבר מוקף מהשכל והשכל מקיפו כו', והלא במדות אנו רואין שלא יוכל לסבול דבר השנאווי לו וקץ בו בתכלית שלא יוכל לסובלו כו' והמדות הלא נמשכים מן השכל ואיך בשכל יוכל לסובלו כו', אלא מוכח לאמר שיש ב' מדרי' בשכל, א' אשר בא אורו בהשפעה למדות שבלב ומתלבש בתוכם, והב' אשר הוא מופלא מהמדות בבחי' מקיף שאינו יכול להתלבש בהם בבחי' או"פ אלא בבחי' מקיף בלבד, והוא הכח שיש בשכל לחשוב ולהתבונן גם בדבר השנאווי בלב כו', והענין הוא דהנה המדה לאיזה דבר הוא שרוצה בעצם הדבר (ער ויל דיא זאך), ובדבר האהוב הוא בבחי' קירוב ודביקות בהדבר מפני שרוצה בו, ולהיפך בדבר השנאווי אינו רוצה בו כלל וה"ה קץ בו ולא יוכל לסובלו, והיינו מפני שהמדות הן בבחי' שייכות אל הדבר ע"כ יש בזה קירוב וריחוק שהן אהבה ושנאה כו' משא"כ השכל הוא מובדל מעצם הדבר, הגם שהוא נכנס בתוכיות ופנימיות הענין להשיגו, ה"ז רק בהשגת הדבר לא שיש לו שייכות לעצם הדבר כי הוא מובדל ממנו (והרגש עצם הדבר הוא במוח הדעת דוקא כנודע), וע"כ יכול להשיג ולחשוב גם בדבר השנאווי מפני שחוש השכל הוא בבחי' הבדלה כו', וע"כ מי שהוא במוחין דגדלות יותר יוכל לחשוב בדבר השנאווי לו, דמוחין דגדלות הן בהבדלה יותר כידוע, וע"כ יכול יותר להשיג ולהעמיק גם בדבר השנאווי בתכלית כו' (ובמוח הדעת באמת לא יוכל לקבל דבר השנאווי כי אין הדעת סובלתו כו'), הרי שיש בשכל שני ענינים הפכים והוא חוש ההבדלה שמובדל מכל דבר, וחוש הירידה לירד בכל דבר גם בדבר השנאווי, וההבדלה והרוממות היא סיבת הירידה וההמשכה למטה, וכל שהוא מובדל בשכלו בבחי' רוממות יותר כמו במוחין דגדלות יש בו כח הירידה למטה יותר כו', והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' בינה דאצי' שנק' אם הבנים שהן בחי' מדות דז"א כידוע, שבחי' או"פ המתיישב במדות הוא אשר נשפע בהם בבחי' המשכה והתפשטות והן בחי' המוחין שבמדות עליונות שהמדות מקבלים מהם ונמשכין למטה בגילוי להיות בבחי' מדות ממש באהבה ושנאה, וכמו לאהוב את בני" כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' ולשנוא את עשו וכמ"ש ואת עשו שנאתי בבחי' שנאה ממש כו', ואע"ג דואת עשו שנאתי הנה בבחי' מח' שבבינה שבבחי' מקיף על המדות יכול להתפס בו מטעם הנ"ל שהוא מופלא ומובדל על המדות ומזה הטעם עצמו הוא שיכול להקיף הדבר השנאווי במדות שבלב כו', דלפ"ע הרוממות כך הוא ערך הירידה למטה כו', וזהו דעיקר ענין הבירורים הוא בבחי' מוחין דוקא כו', דהנה ידוע דהארת בחי' ז"א שזהו בחי' ש' מ"ה דאצי' יורד ללקט ניצוצות כו', וענין ליקוט הניצוצות אינו בירור גמור עדיין לאהפכא חשוכא לנהורא מרע לטוב אלא רק ללקט ניצוצי הקדושה מחלק הטוב שנפל ברע כו', ועיקר הבירור לאהפכא מחשוכא לנהורא הוא ע"י מוחין דוקא, וכמו עד"מ חכם גדול כשאחד מנגד לסברתו ושכלו הנה מצד גדלות המוחין שלו אינו

מתפעל מהמנגד ואדרבא הוא יורד מעצמותו לידע דעתו וסברתו של המנגד והוא מראה לו טעותו איך שטועה בשכלו ומעמידו על דרך האמת כו', דמי שאינו במוחין גדלות (ובפרט כשיש בזה תערובות מדות) לא יוכל לסבול את המנגד ומתפעל בכעס וקצף כו', ולא* לעצור בעצמו לידע דעת המנגד וסברתו, ומכ"ש שלא יוכל להראות לו טעותו מפני שאינו יכול כלל להתעסק עמו, וגם מפני ההתפעלות שלו יוכל גם הוא לנטות מהדרך האמת וכמו בא לכלל כעס בא לכלל טעות כו', וממילא הרי לא יוכל להעמידו ע"ד האמת, משא"כ במי שהוא במוחין גדלות ואינו מתפעל כלל הרי הוא לא יבוא לכלל טעות, ויכול להתעסק עם המנגד כמו שאין הדבר נוגע אליו כי הוא באמת מובדל ממנו, וזה בכחו להעמיד את המנגד ע"ד האמת שמודה ג"כ שהאמת הוא כך כו'. וכמו"כ יובן למעלה דמבחי' מדות העליונות א"א להיות הבירור בתכלית מפני שא"א להיות הירידה כ"כ ומפני שיש בזה אחיזה קצת כו', רק בבחי' המוחין דוקא יכול להיות הירידה עד למטה מטה ואין בזה שום אחיזה וע"כ ביכולת להפוך את החשך לאור כו' (וכן לבער את הרע לגמרי הוא מבחי' המוחין דוקא מפני שאין בזה אחיזה כו') וזהו שא' במדרש תבא האם ותקנח את צואת בנה האם דוקא דבחי' אור אימא ביכולת לבער ולהפוך את הרע מפני בחי' הרוממות וההבדלה יוכל לירד למטה מטה ביותר ולהפוך את הרע לטוב כו', וזהו דיוהכ"פ הוא בחי' בינה שמשם הו"ע הסליחה והכפרה כו', ובאגה"ת פ"ב דכפרה הוא להיות לנח"ר והוא ל' קנות ונקיון שזהו מבחי' בינה דוקא כו', וזהו והאם רובצת כו' שלח תשלח כו', שזהו ב' המדרי' בחי' הירידה והמשכה ובחי' העלי' וההסתלקות כו' דמ"ש והאם רובצת הוא בחי' המשכת הבינה שעיי"ז הוא עיקר הבירור כו' (וענין והאם רובצת על האפרוחים דע"פ פשוט שאין להם גרפין עדיין לפרחא לעילא כו', אך י"ל שהרי אפרוחים הוא ל' פריחה והיינו בחי' גרפין דאהוי"ר כו' דנת"ל דז"א יורד ללקט ניצוצות והו"ע הבירור, ובעבודה הו"ע אהוי"ר שעיי"ז הוא הבירור דנה"ב דאהבה האלקית עושה חלישות וביטול האהבה זרה דנה"ב ועיי"ז מתברר ומתתקן הנה"ב וכן כל הדברים השייכים אל הנה"ב כו' וכמ"ש בכ"ד, ומ"מ הבירור שעיי' המדות אינו בירור בשלימות עדיין כ"א עיי' המוחין דוקא וכמשי"ת ענין המשכת בחי' בינה בעבודה כו', עיי"ז דוקא הוא שלימות הבירור כו' וזהו והאם רובצת על האפרוחים להיות בירור שלם כו'), והירידה הוא בהעלי' שיש בבינה בחי' הבדלה ורוממות כו' כנ"ל וזהו שלח תשלח כו', אמנם מ"ש תחלה והאם רובצת ואח"כ שלח תשלח הוא העלי' שאחר הירידה כו', והיינו שעיי' הבירורים שמתעלים בש' ס"ג כו', והוא העלי' דשבת שלאחר העבודה דששת ימי החול דמי שטרח בע"ש בעבודת הבירורים יאכל בשבת שהוא בחי' העלאה ושעיי"ז הוא המשכה עליונה יותר כו', והיינו דשלח תשלח הוא העליות דשבת כו' וכמ"ש בהבי' דוקבל בתו"א ובתקס"ו ובס' דברים בענין קן ציפור כו'.

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ולא יוכל.)

ד) ומעתה צ"ל בענין היין שהי' בזה ב' עבודות ניסוך היין שהוא בחי' המשכה ושירת הלויים שזהו בחי' העלאה, וידוע דיין הוא בחי' בינה ובינה היא בחי' עלמא דאתכסי' וכמ"ש בזהר ע"פ ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם מעלמא עילאה לעלמא תתאה דהיינו מבינה למל' וכמ"ש במ"א, והנה אמרו"ל כל מה שיש ביבשה יש בים וההפרש הוא דברואים שבים מובלעים במי הים כו' ונבראים שבארץ נפרדים מן הארץ כו', ועמ"ש מזה בד"ה ויט משה את ידו, רע"ח, דהנה עדאתכ"ס ועדאת"ג הן מהב' שמות דהוי' ואלקים שהן בחי' סוכ"ע וממכ"ע (ועמ"ש בד"ה והי' עקב, עטר"ת), דבש' אלקים בראשית ברא אלקים בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל שזהו ההארה האלקית שבא בבחי' צמצום שמתצמצם ממדרי' למדרי' עד שבא בבחי' התלבשות לפעול פעולת ההתהוות בבחי' יש ומציאות כו', אך גבי ש' הוי' כתי' כי הוא צוה ונבראו בדרך ממילא שלא בבחי' התלבשות כו', דש' הוי' הוא בחי' האור שבא שלא ע"י צמצום שא"א להיות בבחי' התלבשות בעולמות כ"א ההתהוות היא בדרך ממילא כו', וההפרש דהתהוות שבדרך ממילא הוא שנעשה לא בבחי' מציאות כו', וכמ"ש במ"א דיש מאין אינו בדרך ממילא ועו"ע הוא בדרך ממילא, דיש מאין הרי היש אינו כלל כמו האין המהווה שהיש הוא היפך האין ע"כ הוא ע"י התלבשות האין לפעול את היש כו' (ולכן ההתהוות היא מבחי' מל' שהיא בערך בחי' היש והיש תופס מקום כו'), אבל עו"ע הוא שהעלול הוא בערך העילה כמו שכל ומדות כו' ע"כ נעשה העלול בדרך ממילא מהעילה וכמו המדות שנוולדים ונתגלים ממילא מן השכל כו' (וכשלא בא התגלות המדות הוא מפני איזה סיבה המונע ומעכב כו') וכמ"ש במ"א, וכמו"כ הוא בהתהוות דמש' הוי' שונבראו בדרך ממילא הוא שהתהוות אינו בבחי' מציאות דבר כו', כי ההתהוות היא ע"י הגילוי דאוא"ס ב"ה והי' בבחי' ביטול בתכלית באוא"ס ב"ה, וז"ע הוי' אחד דענין האחדות הוא בהתהוות שנתהוו מש' הוי' שעז"נ ה' אחד כו', והיינו שהן בבחי' ביטול בתכלית וכלא ממש כו', והיינו כמו הדיעה האמיתית באוא"ס ב"ה שלמעלה יש ולמטה אין דכולא קמי' כלא חשיב כן הוא בהתהוות שהן בבחי' כלא ממש כו', ונבראים דעדאת"ג הוא שהביטול שלהם הוא בבחי' ביטול היש בלבד כו', וענין ניסוך היין ע"ג המזבח הוא המשכת בחי' בינה במל' והוא המשכה דבחי' עדאתכ"ס (כמ"ש בד"ה ושאתם הב' בלק"ת ושם שזהו ע"י הלויים) במקור עדאת"ג, והיינו שגם נבראים דעדאת"ג יהי' הביטול דכולא קמי' כלא חשיב כו', וזהו נכנס יין יצא סוד בחי' סוד הוי' ליריאיו, והיינו מה שהוא סוד בעולם שהעולם נראה ליש ומציאות ומשיגים רק שמקור המהווים הוא בחי' אין והביטול הוא רק ביטול היש לאין והאמת הוא שלמעלה הוא יש ולמטה אין וכולא קמי' כלא חשיב כו', ועמ"ש מענין זה בד"ה ובגפן שלשה שריגים בראשית ב' ח"ב ובמ"א בד"ה ביום השמיני עצרת הב', עזר"ת, והיינו שגם למטה יהי' הביטול דד"ע בחי' יחו"ע כו' (וזהו משנת"ל דמבחי' בינה הבירור הוא בבחי' אתהפכא חשיכא לנהורא דהיינו בהביטול דיחו"ע דצדיק אוכל לשובע נפשו כו' וכמו באכילה דשבת כו' וכמ"ש במ"א בהבי' דראשי

המטות, ועמ"ש בד"ה שיר השירים בלקו"ת בענין ב' בחי' כלה כלה עילאה אישתאי גושמא ומבו' במ"א שזהו בחי' בינה שכינתא עילאה שנק' שושנת העמקים כו' עמ"ש בד"ה מן המיצר, רל"ב), אמנם עבודת הלוים הוא בבחי' העלאה מלמטה למעלה דכתי' ועבד הלוי הוא שעבודתם הוא בבחי' עדאתכ"ס שלא יהי' בחי' ומדרי' עדאת"ג נראה לבחי' ומדרי' כלל ולא יהי' תופס מקום כלל כמ"ש אתה הוא הוי' לבדך כו' שאינו בגדר עלמין כלל לא בגדר ממלא ולא בגדר סובב כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה אז ישיר, וענין אתה הוא ה' לבדך מבו' במ"א דאתה זהו בחי' עצמות א"ס, הוא זהו בחי' אור א"ס הכלול בעצמותו, הוי' הוא בחי' אצי', ועמ"ש מזה בד"ה הקול קול יעקב, ר"ס, וזה ועבד הלוי הוא היינו בחי' עדאת"ג בחי' מל' בבחי' האור הכלול בעצמותו ממש שלמעלה מבחי' סוכ"ע שזהו מ"מ בחי' גילוי אור והו"ע הוי' כו', והוא העלי' בבחי' הוא שלמעלה מש' הוי' כו', ובפרטיות באו"ס שלפני הצמצום גופא הוי' הוא בחי' אצי' דכללות, והוא היינו עצם האור שלמעלה מאצי' דכללית והו"ע הוא ושמו כו' כמ"ש במ"א ובד"ה הנ"ל וכמו"כ יובן בכינה דבכלל בחי' המוחין הן בחי' הנסתרות לה' אלקינו ולכן בינה היא בחי' עדאת"כ וכל המקיפי' מבינה כנ"ל, ופנימיות בינה שנת"ל שז"ע שלח תשלח כו', ה"ז כמו אור הכלול בעצמותו כו', ולפ"ז* שזהו ההפרש בין אין ואפס דהמשכת בחי' עדאת"כ בעדתא"ג הוא הביטול דאין דכולא קמי' כל"ח כו' כנ"ל, וההעלאה דעדאת"ג בפנימיות דעדאת"כ הוא הביטול דאפס בלעדו כו' ועמ"ש מזה בדרוש בשעה שהקדימו תער"ב, פ' רפ"א, והנה לוי הוא ע"ש ילוה אישי אלי דחו"ב הן תרין ריעין כו', ובבחי' פנימיות בינה נמשך בחי' פנימיות חכ' כו', דחכ' נק' אתה כמ"ש בסי' בכרוך שאמר, ושרש** שהחכ' נק' אתה מפני שעצמות החכ' היא באמת בחי' עצמית עתיק עצם התענוג שבא בבחי' חכ' כו' וכמ"ש בד"ה הנ"ל פ' ר"ג, ובעליית המל' בבחי' פנימיות בינה בחי' ועבד הלוי הוא, אזי ילוה אישי אלי גילוי עצמות החכ' בחי' אתה כו', ובשרשו היא בחי' אתה הוא ה' לבדך בחי' אתה עצמות א"ס שלמעלה מבחי' הוא בחי' או"ס כו', וזהו עשר בשביל שתתעשר, דהנה מבו' במ"א דהמשכת בחי' אור הא"ס במל' הוא בחי' מילוי החסרון לבד, וענין העושר הוא המשכה דבחי' עצמות א"ס ועמ"ש מזה בד"ה תפלה למשה, ר"ס, וע"י המעשר שנותנים ללוי שזהו עליית המל' בבחי' פנימיות בינה ובשרשו בבחי' אור הכלול בעצמותו אזי המשכת בחי' העושר בחי' אתה הוא ה' לבדך כו', וזהו עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר כו'.

* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ולפ"ז י"ל.

** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ושרש הענין.

בס"ד שופטים, עטר"ת.

ודברו השוטרים אל העם מי האיש אשר בנה בית כו' והנה במלחמות הרשות הכתוב מדבר אבל במלחמת מצוה הכל יוצאים כדאי' בגמ' סוטה פ"ח, ובס' אוה"מ אי' דמלחמה זו הו"ע התפלה דשעת צלותא שעת קרבא כו', וצ"ל והלא תפלה אינו מלחמת הרשות כו', אך הענין הוא דהנה בתפלה יש ב' מדרי' תפלת עני ותפלת עשיר והוא תפלה למשה ותפלה לדוד כו', תפלת עני הוא למלאות החסרון כו' ועמ"ש מזה בד"ה הקול קול יעקב ובד"ה תפלה למשה, ר"ס, וע"י מיעוט הירח חיוויא בישא אתתקף כו' עמ"ש מזה בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב, וענין התפלה הוא בירור ותיקון הנה"ב שמשכא דחיוויא כו' והוא למלאות החסרון שנפש שהכחות דנה"א יהיו בגילוי ויתגברו על הכחות דנה"ב ועי"ז מברר ומתקן כו', ועמ"ש במ"א בד"ה נשא בענין כובד ראש ועי"ז נמשך למעלה ג"כ מילוי החסרון כו', אמנם תפלת עשיר הוא בנשמות הגבוהות שאינן נתפסים בגשם כלל, ומאיר אצלם אור הנשמה בלי שום העלם והסתר כו' וענין התפלה הוא להמשיך גילוי עצמות א"ס שלמעלה מגדר העולמות לגמרי כו' וכמ"ש בד"ה תפלה למשה הנ"ל, ומ"מ גם בהם יש ענין הבירור ותיקון אך זהו שמהפך עצם הנה"ב לטוב, דתפלת עני הוא בבחי' אתכפי' לבד, והוא רק בהלבושים דנה"ב לא בעצם הכחות כמ"ש בסש"ב, והיא מדרי' הבינונים כו' אבל בצ"ג הן בלבושים והן בעצם הנה"ב הוא בבחי' אתהפכא כו', ולכן בבינונים כשנופל מח"ז צריך להסיח דעת מהם, והיינו דטהרת המח' הוא ע"י היסח הדעת מהמח"ז והוא ע"י שמאיר בו אור התפלה ואור התורה שהאור דוחה חשך כו' כמ"ש בסש"ב פי"ב, וזה בבחי' אתכפי', ובצ"ג הוא שמהפך המח' ומעלה אותה כו' וכמ"ש בסש"ב פכ"ז, וגם יש בצ"ג שלפעמים מכניס עצמו במלחמה זו ושעי"ז נעשה יתרון אור גדול כו' ועמ"ש בכ"י מאה"ז ע"פ אך אל הפרוכת שלא נדפס בענין יהודה ותמר, ועי' בגמ' ע"ז די"ז סע"א גבי ר"ח, דלכל אדם אסור זה להכניס עצמו ח"ו אפי' במח' (ואדרבא הרהורי עבירה קשין כו' בחי' מקיף דקלי' ר"ל עמ"ש בד"ה שופטים עטר"ת) וגם כשנופל לו מח' צריך להסיח דעת ובוזה מקיים הלאו דולא תתורו כו' כמ"ש בסש"ב שם, ומלחמה זו דאתכפי' לסט"א היא מלחמת מצוה שכאו"א מחויב בזה, אבל ענין אתהפכא חשוכא לנהורא זהו בחי' מלחמת רשות כו', וי"ל עפמ"ש במ"א בענין מה שביעי רשות דרשות הוא שלא יש שליטת החיצונים כלל כו', ועמ"ש במאה"ז מה דאתקן ההוא גברא בענין תפלת ערבית רשות שזהו המשכה מבחי' עצמות או"א"ס כו' יעו"ש, ומה שנק' זה בשם מלחמה י"ל שזהו ע"ד המסעות במדבר שהארון הי' הורג הנחשים כו' ומ"מ הוא שהלכו במדבר להכניע ולא כמו בזה"ב כו' עמ"ש בלק"ת בהבי' דבמד"ס באה"מ, וכמו הבירורי' שע"י התורה דמ"מ הוא ע"י התעסקות בהענינים המתבררים כו', ובעבודה דמלחמת הרשות הנ"ל עז"א מי האיש אשר בנה בית אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה, ולא חנכו שלא המשך בחי' עצמות או"א"ס בתורה כו' והו"ע ודברי אשר שמתו שהדבור שלו הוא דבר ה' כו', לא יכניס עצמו בענינים אלו כו', וחילול הכרם הוא בשנה הרביעית ועמ"ש בלק"ת בד"ה

ונטעתם שזהו שהמל' מקבל מת"ת שאז לא יש יניקה משא"כ כשמקבל מנה"י, ולכן מי שנטע כרם ולא חיללו צ"ל הסיח דעתו דוקא (ובלק"ת שם בסוף הדרוש דשנה הרביעית זה עדיין בחי' דלות ועניות ושנה החמישית מקבל המל' גם משליש העליון דת"ת וזהו מדרי' עשיר כו' וי"ל דז"ע שא' במשנה ואלו שאינן זזין כו' וחללו שלא עבר שנה הד' בשלימות כמ"ש הרע"ב דדוקא בשנה החמישית יכול להיות במלחמת הרשות כו', ובחינוך הבית י"ל ג"כ שצ"ל שנה היינו שיתקיים בו וישתמש במדריגתו), ומי האיש אשר ארש כו' עמ"ש בד"ה עיני כל בענין כל וכלה וצ"ל לאכפ"י לסט"א שזהו מלחמת מצוה והוא דבר השוה לכל נפש מישראל כו'.

— • —

בס"ד ש"פ תצא, עטר"ת.

ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך, וצ"ל מה"ע שנא' ג' פעמים הוי' אלקיך בפסוק זה, גם מה"ע ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה הלא לא אבה לשמוע כלל וא"כ א"צ להפוך, גם צ"ל והלא בלעם לא קלל את ישראל שלא הניח לו הקב"ה לקלל וכמ"ש מה אקב לא קבה אל, וא"כ מה"ע ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה, והנה ידוע דבלעם הי' לעו"ז דמשה, דכתי' את זלעו"ז עשה אלקי' דמשה הוא בחי' דעת דקדושה ובלעם הי' דעת דקליפה, והנה דעת הוא הכרה, וענין ההכרה הוא בעומק ופנימיות הדבר מה שאינו נראה ונגלה, דמה שנגלה הוא שבהשגה, והדעת הוא שיודע את הענין לא רק המושג שבו כ"א עצם הענין שלמעלה מהשגה והיינו שלמעלה מבחי' גילוי כו', וז"ע דעת דקדושה ההכרה וההרגשה בהטוב שבנש"י, וזהו שמשה הכיר והרגיש כל פרטי חלקי הטוב שבנש"י גם הטוב הצפון והנעלם בתכלית ההעלם, וענין ההעלם הוא בשני אופנים הא' שהטוב הוא בפנימיות והחיצוניות לא טוב, דמ"מ בפנימיות יש טוב הצפון, וכידוע דנש"י הן טוב בעצם והרע הוא דבר נוסף עליהם, ולכן בכא"א יש נקודת הטוב גם במרוחקים לגמרי ר"ל יש בהם נקודת הטוב בהעלם כו', ומשה הכיר והרגיש את הנקודה הטובה הנעלמה כו', והב' שהטוב הנעלם הוא עומק טוב שלמעלה מגילוי, דהטוב הגלוי הוא כמו ההשגה אלקית ומדות אהוי"ר וכה"ג, והנעלם הוא שלמעלה מגילוי וכמו ההכרה האלקית וכה"ג, וז"ע עין טובה להביט ולהכיר את הטוב, והיינו מפני שהי' טוב בעצם וכמ"ש ותרא אותו כי טוב הוא ע"כ הכיר והרגיש כל חלקי הטוב גם הצפון ונעלם כו' והביא את הטוב הנעלם לידי גילוי והרע הדעת שהמשיך משה בנש"י גם בנשמות דזרע בהמה שיהי' בהם ההכרה באלקות כו', ולעו"ז הוא בלעם דעת דקלי' שהכיר והרגיש כל חלקי הרע שבנש"י גם הרע הנעלם, הגם שבחיצוניות הוא טוב רק שבפנימיות יש רע הכיר והרגיש

זאת, והענין הוא דהנה ידוע דעבודת הבינונים הוא רק בהתפשטות הכחות דנה"ב לא בעצם מהות הנה"ב וכמ"ש בסש"ב דגם בשעת התפלה בעוצם העבודה באהוי"ר האלקית הנה"ב היא כישן לבד שאינו מתפשט בהלבושים דמחדו"מ, אבל עצם המהות לא נהפך לטוב כו', וגם בצדיקים הרי צדיק שאינו גמור הוא שאינו מואס ברע, ומאחר שאינו מואס ברע הרי יש לו קצת אהבה כו', ונק' צדיק ורע לו שעדיין יש בו קצת רע, והרי זה רע הנעלם ביותר כו', וגם מצד הנשמה אי' באגה"ק ד"ה והי' מעשה הצדקה שלו' תערובות רע שנפשו, וענין תערובות הרע שבנפשו הוא מה שיש מקום שיוכל להיות רע ח"ו, והוא בהעבודה שע"פ טו"ד דלהיות שזוהו ע"י השגה הגם שזוהו השגה בטוב, מ"מ ה"ז נותן מקום שיכול להיות השגה אחרת ח"ו, וז"ע עה"ד טו"ר כו' וכמ"ש בלק"ת בהבי' דמי מנה, ובלעם הרשע הכיר והרגיש כל חלקי הרע מפני עין רעה והי' רע בעצם ע"כ הכיר כל חלקי הרע, והוציא את הרע מהעלם אל הגילוי דנש"י הי' אז במעלה ומדרי' גבוה, והוא הביא אותם לידי נסיון אשר מהם שלא עמדו בנסיון, ובזה רצה לקטרטג על ישראל, וז"ש ידע מה בחשוכא ונהורא עמי' שרי', ידע מה בחשוכא הוא בלעם דעת דקלי' שיודע ומכיר את הרע בחי' חשך, ונהורא עמי' שרי' זה משה שהכיר כל הטוב שנק' נהורא וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב כו', והנה התורה היא נצחיות ויש בכל עת מקטרגים שרוצים לקטרטג וכמ"ש ויהי היום ויבאו בני האלקים להתייצב על ה' ויבא גם השטן בתוכם כו', והיינו ג"כ שיוורד ומסטיין ועולה ומקטרטג פי' יורד ומסטיין שנעשה לשטן בריבוי העלמות והסתירים ומביא לידי נסיונות כו' ואח"כ עולה ומקטרטג ובלעם הי' ראש המקטרגים כו', ובגמ' אמרו בלעם הוא בלא עם, ומה"ע בלא עם, הענין הוא דהנה כתי' לעברך בכרית ה' אלקיך כו' למען הקים אותך היום לו לעם ולהיות לך לאלקים, וצ"ל מה צריכים כריתת ברית להקים אותך לו לעם, דע"ז שיהי' לך לאלקים שייך כר"ב שמקשר א"ע כבי' להיות לאלקים, אבל להיות לו לעם שיהיו לעם הקב"ה היינו להיות בטל ונתון לאלקות מה צריכים כר"ב ע"ז, אך הענין הוא דהנה אין מלך בלא עם שיהי' עם הדומה איליו שיהיו אנשים מדברי' ובעלי שכל ודעת כמוהו רק שהוא מלך ומתנשא עליהם, אבל על בהמות וחיות אינו נופל ענין המלוכה רק המנהג אותם נק' רועה כו', וכמו"כ למעלה כתי' מלכותך מכ"ע והלא אין מלך בלא עם הדומה איליו, והרי הנבראים הן באין ערוך לגבי הבורא שהנבראים הן בע"ג ואין ערוך כלל לגבי אוא"ס הבל"ג, וע"ז הוא הכר"ב להיות בבחי' עם שבערך איליו שיהי' שייך ענין המלוכה עליהם כו', אך צ"ל איך הוא בחי' עם שהרי הן באין ערוך כו', אך הנה כתי' נעשה אדם בצלמנו כדמותינו הרי שהן בבחי' צלם ודמות, וג"ז צ"ל איך הוא. אך הענין הוא דכתי' ועל דמות הכסא דמות אדם עליו מלמעלה והיינו שנתצמצם בבחי' מראה אדם, דעצמות א"ס הוא בחי' כי לא אדם הוא רק שנתצמצם בבחי' ציור אדם, אדם הוא ג' קוין חסד דרועא ימינא גבו' דרועא שמאלא ת"ת גופא כו', וכמו עדי"מ כל ההשפעות וכל המלאכות הן ביד ימין דעיקר הכח הוא בימין, וכמו"כ למעלה השפעת

הטוב והחסד זהו בחי' דרועא ימינא, וגבו' דרועא שמאלא וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ שצ"ל ב' הקוין דחוג כו', ות"ת גופא בחי' רחמים וכמ"ש המו מעי לו רחם ארחמנו כו', ויש בחי' ראש ומוחין חכמה מוחא כו', וכ"ז הוא שנתצמצם בבחי' מראה אדם, דעצמות אוא"ס לאו מכא"מ בחי' כי לא אדם הוא, רק בכדי להיות מקור לעולמות נתצמצם כבי' להתלבש בע"ס דאצי' שהן בחי' ציור אדם כו' וכמא' כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא כו', והנה נש"י נק' ג"כ אדם וכמ"ש אדם אתם אתם קרוים אדם כו', והוא עי"ז שהן בבחי' בצלמנו כדמותינו, בצלמנו הוא יחו"ע בחי' ביטול במציאות למס"נ באחד, ובדמותנו יחו"ת ביטול היש לאין כו', ועי"ז הן בבחי' אדם שהן בדוגמא שלמעלה והן בבחי' עם הדומה כו' ושייך בהם ענין המלוכה שצ"ל עם הדומה אל המלך והיינו ע"י שנתלבש בבחי' כמראה אדם בע"ס דאצי' ונש"י הן ג"כ בחי' אדם ה"ה בדומה איליו כו', והגם שגם בזה הוא שלא בערך כלל וכמו שא' אברהם ואנכי עפר ואפר שהי' מרכבה לבחי' חסד דאצי' ומפני שנשמתו הי' בבריאה רק שהי' מרכבה לחסד דאצי' א' ואנכי עפר ואפר לגבי חסד דאצי' כו', מ"מ ה"ז בדמיון ודוגמא כו', וזהו למען הקים אותך לו לעם שהן בבחי' עם שבערך, רק שצריכים ע"ז כר"ב שיתצמצם ויתלבש בבחי' כמראה אדם שיהיו נש"י בבחי' עם שבערך איליו ויהי' שייך ענין המלוכה עליהם כו', והנה בכדי להיות מלך צ"ל קבלת עומ"ש וכמשי"א ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו', ואמרז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה כו', ואזי הוא מלך על ישראל וכמ"ש כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו מפני שישראל מקבלים עליהם עומ"ש כו', דהנה לעתי' דכתי' והי' ה' למלך על כל הארץ, משום דכתי' כי אז אהפך על העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד שכולם יקבלו עליהם עומ"ש ע"כ יהי' למלך על כל הארץ כו', ועכשיו הוא מלך ישראל שהן מקבלים עליהם עומ"ש כו', אך בלעם הוא בלא עם שלא רצה לקבל עומ"ש ושיהי' בטל לאלקות רק להיות נפרד ולילך אחר שרירות לבו בכל התאוות גשמיים, ומ"מ יקבלו ההשפעה מלמעלה והיינו מבחי' רם על כל גוים כו', והוא בחי' כי לא אדם דשם כחשיכה כאורה שיכולים הכל לקבל רק שאינו בבחי' מלוכה כו', ורצה לקטרג על ישראל שגם המה אינם בבחי' קבעומ"ש, דהגם שהם בטלים אין הביטול באמת, ועז"א ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם דכך עלה ברצונו לצמצם עצמו בבחי' כמראה אדם להיות בבחי' מלך על עם כו' וע"ד כד סליק ברעותא למברי' עלמא שזהו בבחי' רצון לבד, כך הוא רצונו ית' שיהי' בבחי' מלך על עם ולא אבה לשמע אל בלעם כו'.

ב) והענין הוא דהנה אבה הוא ל' רצון, וזהו ולא אבה לשמוע מפני הרצון עצמי והאהבה עצמיות לנש"י שזהו ג"כ שרש הטעם מה שצמצום אוא"ס להתלבש בבחי' כמראה אדם מפני האהבה עצמיות לנש"י (ועמ"ש בתו"א בד"ה ותחת רגליו ובהגהו' לשם), ומשו"ז ג"כ לא אבה לשמוע אל בלעם כו'. ועד"מ אדם האוהב את חבריו אהבה כנפשו אינו רוצה לשמוע עליו שמועות לא טובות ומדחה א"ע מלשמוע, וכאשר האהבה היא מצד

חיוב השכל כמו מחמת הטוב שלו או מחמת השפעת הטוב איליו שהשפיע לו טוב רוחני או טוב גשמי, ג"כ אינו רוצה לשמוע דברי המנגד אליו, מפני שהשכל כבר חייב את האהבה אינו רוצים לשנות את השכל, וגם הלא יש לו אהבה איליו, ומ"מ יכול להיות שישמע דברי המנגד אולי באמת אינו כדבעי ואזי יכול ליפסק האהבה דאהבה התלוי' בדבר בטלה דבר בטלה האהבה, אבל כאשר האהבה היא עצמיות לא מצד חיוב השכל כ"א מצד העצם אינו רוצה בשו"א לשמוע דברי המנגד ואינו יכול כלל לשמוע דכמו שאינו יכול לשמוע דבר רע על עצמו מפני שהאדם קרוב אל עצמו וגם אינו רואה חוב לעצמו, כך אינו רוצה ואינו יכול לשמוע רע על אוהבו כנפשו ואף אם שומע ה"ז כאלו לא שמע, כמו באהבת האב אל הבן שזהו מפני שהוא עצמו ומהותו אינו יכול לשמוע עליו דברים בלתי מוכשרים ח"ו, ואם שומע הוא כאלו לא שמע כו', והדוגמא מזה באהבת הקב"ה לכנס"י שיש בזה ב' מדרי' הא' האהבה שע"פ הטעם היינו מצד העלאת מ"ן שלהם בקיום התו"מ ובעבודה שכלב דכמים הפנים אל הפנים מעוררים עי"ו אהבת ה' אליהם כו', שגם בזה אינו רוצים לשמוע אל המנגד, ומ"מ יכול להיות שלפעמים ישמע להמקטרג, והב' היא האהבה עצמיות לנש"י משום שישראל עלו במח', עלו במח' היינו בבחי' פנימיות ועצמות א"ס וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם וכמו הבן שהוא מעצמות מוח האב כמו"כ הנשמות הן מעצמות א"ס, דמשו"ז אינו יכולים לשמוע כלל דברי המנגד אליהם וכמ"ש לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל היינו שאינו יכולי' להביט ולראות כו', וכתי' וירא און ולא התבונן וכמארז"ל בין כך ובין כך בני הם כו' ולהחליפם באומה אחרת א"א כו'. וזהו ולא אבה לשמוע מפני הרצון העצמי והאהבה עצמות לנש"י משום זה לא אבה לשמוע אל בלעם כו'. והנה כשם שיש אהבה עצמיות מהקב"ה לכנס"י כמו"כ בנש"י יש ג"כ אהבה עצמיות להקב"ה, דכשם שיש אהבת האב אל הבן כמו"כ יש אהבת הבן אל האב כו', וזהו שאו' ולא אבה ה' אלקיך לשמוע כו' דהוי' אלקיך זהו ביאור על ולא אבה לשמוע שזהו מפני שהוי' אלקיך שיש ש' הוי' בכל או"א מישראל וכמ"ש כי חלק הוי' עמו הרי יש בכ"א ש' הוי', וגם מ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כתי' היא מראה דמות כבוד הוי' ונש"י שהן בצלמנו כדמותנו הרי יש ש' הוי' בכאו"א כו', והנה ש' הוי' למעלה ידוע דיו"ד הוא חכ' וה' בינה ו"ה ז"א ומל', והיו"ד יש בו קוץ לעילא שזהו בחי' כתר וכמ"ש בזהר ויקרא האי יו"ד קוצא חד לעילא דא כתרא עילאה דאיהו עילאה על כל עילאין כו', דהקוש"י הוא כמו רמז בלבד והוא פונה למעלה, דהנה כתר מקבל מבחי' מל' דא"ס, וכידוע דכתר הוא ממוצע בין או"א"ס המאציל אל הנאצלים שכלול מב' המדרי' בחי' תחתונה שבמאציל שזהו בחי' מל' דא"ס שנעשה עתיק לאצ"י כו', וריש ומקור לנאצלים דאי' בע"ח שמ"א פ"ג והיא האצילה מדרי' שני' שהיא שרש ומקור הנאצלים כו', והיינו שמקבל מבחי' מל' דא"ס כו', ומל' דא"ס עז"נ לית מח' תב"כ שאינו שייך בזה שום השגה ותפיסא כלל וכמ"ש בע"ח דמל' דא"ס אין רשאים לדבר בו מפני שהוא א"ס ממש כמו עצמות א"ס

וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד דהיינו הוא ושמו אחד כו' וכמ"ש במ"א, וע"כ הי"ז בא ברמז בלבד, וע"ד ודי לחכימא ברמיזא דשכל עמוק שא"א לבוא באותיות ה"ה בא ברמז, דזה שאינו בא באותיות מפני שאינו בבחי' השגה דמשם הוא המשכת האותיות וכידוע דאותיות המח' הן מהשגה ובאים בדבור כו', ומה שלמעלה מהשגה אינו יכול לבוא באותיות, רק שבא ברמז כו', דהרמז אינו בבחי' כלי דהאותיות הן כלים להשכל והרמז אינו בבחי' כלי כו', וז"ע קוש"י שהוא בחי' כ"ע שבא בבחי' רמז בלבד כו', ופונה למעלה היינו שאינו מקור להתפשטות, דהי"ד הוא ג"כ נקודה והוא מקור ושרש האמיתי להתפשטות כו', אבל הקוש"י הוא פונה למעלה שאינו מקור להתפשטות כו' ואי' בזהר באד"ז לעילא אית חד דלא אתיעדא כו' אלא ברעותא דליבא, דקוש"י הוא דלית מח' והשגה תפיסא בי' אבל נתפס איהו ברעו"ד שזהו בחי' קוש"י שבנפש והוא בחי' הרצון עצמי והאהבה עצמיות שבנש"י שג"כ אינו בבחי' טו"ד רק בעצם הנשמה לעצמות א"ס כו', ולכן ישנה אהבה זו בכאו"א מישראל גם שלא יש בהם השגה דגם הפחותים שבישראל שאין להם שום ידיעה והשגה באלקות יש בהם רצון ואהבה זו לאלקות, והוא שיש לו שייכות אל אלקות ונמשך אל עניני האלקות וכל ענין אלקי כמו בקיום המצוה וכה"ג יקר אצלו מאד שאין זה מצד ההשגה שיש לו יוקר באלקות רק מצד עצם הנשמה ולעצמות א"ס דמשו"ז הוא אצלו היוקר בעניני אלקות וכאשר עושה דבר אלקי הוא שש ושמח בנפשו שזהו רק מצד עצם הנשמה שיש לו אהבה עצמיות לאלקות כו', ואינו יכול להיות ח"ו נפרד מאלקות בשו"א ואפי' קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדה"ש מפני שאי' להיות נפרד, ומה שהוא עובר עבירה זהו מפני רוח שטות שבו וכמארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות שמכסה על האמת ונדמה לו שאינו נעשה בזה נפרד שהרי זה רק פרט א', והאמת אינו כן שבאמת נעשה בזה נפרד מאלקות וכמ"ש באגה"ת דחבל ההתקשרות דנש"י באלקות ארוג מתרי"ג נימין וכשעובר על מצוה א' נפסק נימא אחת, הרי בפרט זה נעשה נפרד, וגם גורם חלישות בכללות החבל, ועוד שהרי יש כמה פרטים באופן שבאמת נעשה נפרד רק שהוא מטעה א"ע, ואם הי' מרגיש שנעשה בזה נפרד מאלקות לא הי' עושה זה בשו"א, והראי' כאשר בא לדבר שלא יוכל לטעות וכמו בכפירה ר"ל שמרגיש בנפשו שנעשה בזה נפרד הרי עומד בנסיון ובמס"נ ויהרג ואל יעבור, והיינו מפני שמצד הרצון והאהבה העצמיות אינו יכול להיות נפרד מאלקות רק שאהבה זאת מוסתרת בלבוש שק דנה"ב שזהו הרוח שטות כו', ולפעמים בהגלות נגלות אור אהבה זו ה"ה בבחי' יראת חטא ולא יעבור על שום דבר אפי' על דקדוק קל של ד"ס, דבאמת חמורים ד"ס יותר מתורה ולכן נק' סופרים שיש סופר וספר וסיפור ספר הוא ספר תורה וסופר בוא"ז הוא שכותב את הספר שזה למעלה מהספר כו' וזהו דברי סופרים כו', ובהתגלות האהבה עצמיות אזי הוא נזהר בכל כו', וכמו שרואין בחוש בעש"ת דכמה ענינים ששייך להם בכל השנה הנה בעש"ת אינו שייך לזה כלל ואינו רוצה בהם כלל והוא נזהר ביותר בכל הדברים שאזי הוא

זהיר בהם בעצם (לא מצד אימת הדין) מפני שאז עצם הנשמה היא בהתגלות כנודע ע"כ הוא בזהירות יתירה כו' וזהו בחי' קוש"י שבנפש שהיא בחי' האהבה עצמיות שבנשמה וזה תופס בבחי' קוש"י שלמעלה דמשם נלקחה האהבה הזאת ומשם היא האהבה עצמיות שלמעלה מהקב"ה לכנס"י כו'.

(ג) והיו"ד דש' הוי' הוא בחי' חכ' שהיא בחי' נקודה מקור ושרש ההתפשטות כו', וכמו שכל הכ"ב אותיות יכולים לעשות מנקודה, והיא עצמה היא בבחי' נקודה בלי התפשטות ועד"מ נקודת ההשכלה כאשר נופל לאדם השכלה חדשה שהיא בבחי' נקודה לבד ומזה הוא כל ההתפשטות, דהשגה באורך ורוחב דבינה הוא מנקודת החכ' כו' וכך למעלה בחי' חכ' היא ראשית הגילוי בבחי' נקודה שמזה בא בבחי' ההתפשטות והגילוי כו', והטעם שהחכ' היא בבחי' נקודה שה"ה בחי' גילוי אור ומפני מה היא בבחי' נקודה, ואנו רואין בנפש שכן הוא שהחכ' שהיא ראשית גילוי השכל באה בבחי' נקודה, וצ"ל מפני מה הוא כן, אך הענין הוא דהנה חכ' שהיא ראשית הגילוי ה"ה ראשית ההשתל', והיינו שזהו גילוי להיות מקור לעולמות וכמו שת"י בראשית ברא בחוכמתא ברא, והרי אין ההתהוות מבחי"א* רק מבחי' מל', אלא שבחי' חכ' היא ראשית ההשתל' שיוכל להיות ההתהוות מבחי' מל' כו', ובכדי שיהי' גילוי זה הוא ע"י הצמצום דוקא, שאם לא הי' הצמצום לא הי' בחי' גילוי כזה להיות מקור על עולמות כ"א ע"י הצמצום דוקא, והיינו דהתהוות החכ' מאוא"ס אינו בבחי' סדר והדרגה דהשתל' כמו מהחכ' ולמטה דבינה מהחכ' היא בבחי' השתל' וכן מדות מהבינה כו', משא"כ חכ' מלמעלה מהחכ' אינו בסדר השתל' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא ע"ד יש מאין כו', וכמו עד"מ השכל שבא בבחי' התחדשות דלמעלה מהשכל לא יש שכל, וקודם שמשכיל ההשכלה אינו מרגיש כלל את השכל, ולא כמו המדות שגם קודם לידת המדות בלב מרגיש את המדות בשכל, אבל קודם שמשכיל השכלה אינו מרגיש את השכל, וכאשר משכיל השכלה חדשה הי' בא בבחי' התחדשות כו', וכמו"כ התהוות החכ' מלמעלה מהחכ' הי' בא בבחי' התחדשות והיינו ע"י הצמצום כו' וזהו אבא יונק ממזלא בחי' מזלות ושערות. וכמו השערות שיונקים מהמוח אבל הוא הארה מצומצמת ביותר ואינו כלל כמו המשכת החיות מהמוח אל האברים, דיניקת השערות הוא ע"י הפסק עצם הגולגלת ונמשך בהם רק הארה מצומצמת מאד, ולכן כשחותך את השערות אינו מרגיש כאב כלל, ומ"מ יש בהם חיות מהמוח ולכן יש קדושה בשערות וכמו בניזר דכתי' קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו, ובכהני' צ"ל שערות דוקא משום דקדושה תלי' בשערא כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ אבא יונק ממזלא בחי' הארה מצומצמת שבא ע"י הצמצום כו', וזהו שהחכ' היא בבחי' נקודה מפני שבאה ע"י הצמצום ע"כ אינו באה בבחי' התרחבות כ"א בבחי' נקודה כו', אך עדיין אין זה מתיישב מפני מה היא בבחי' נקודה דלית בה חיוורתא דהלא מ"מ היא בחי' גילוי, וכמו נקודת ההשכלה הי'

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מבחי' חכ'.

בחי' גילוי אור שכל, וכמו"כ בחי' נקודת* למעלה שהיא בחי' גילוי אור, וא"כ מפני מה היא בבחי' דלית בה חיוורתא בבחי' שחרות כו', אך עיקר הענין הוא מפני שהצמצום לצורך התהוות החכ' הגם שזהו לצמצם בחי' עצמות האור ולהיות נמשך בחי' חיצונית האור לבד (ומפני שהוא ע"י הצמצום היא בבחי' נקודה כו' כנ"ל), הנה בהצמצום הזה יש ענין הפכי והוא צמצום בחי' עצמות האור שמצמצם ומתלבש בנקודת החכ' בבחי' העלם כו', דנקודת החכ' היא נקודה היולית והוא כב' דברים שהיא בחי' היולי לגבי למטה היינו שכוללת כל מה שיתפשט ממנה, וכמו"כ היא היולית לגבי למעלה והיינו שבחי' האין העצמי דא"ס מתלבש בבחי' נקודה דחכ' (וענין שהיא בחי' היולי לגבי למעלה י"ל דזהו שבחי' העצמי דהאור העליון הוא שמתלבש בזה כו') וזהו בחי' השחרות דהנקודה כו', דזה שהיא בחי' נקודה לגבי למטה ה"ה ראשית הגילוי לא בבחי' שחרות כ"א בבחי' גילוי אור כו', והשחרות הוא מפני האין העצמי שמתלבש בזה בהעלם כו', בכדי להיות ביטול היש לאין כו', דהנה חכ' היא ראשית הגילוי להיות בחי' העולמות בבחי' יש ומציאות וזהו בראשית נמי מאמר הוא להיות מציאות העולמות והאין העצמי שבחכ' הוא להיות ביטול היש וכמ"ש והחכמה תעוז לחכם יותר מעשרה שליטים שבעיר דהעשרה שליטים הן הע"מ להיות בבחי' יש כו', והחכ' תעוז לחכם להיות בבחי' ביטול היש והוא מבחי' האין העצמי שבנקודת החכ', רק שבא בהעלם שאם הי' בגילוי הי' ביטול מציאות לגמרי, וע"י שהוא בהעלם ה"ז בבחי' ביטול היש שיהי' מציאות יש ויהי' בבחי' ביטול כו', וזהו בחי' היר"ד דש' הוי' שבנפש האדם שהו"ע ביטול היש, והביטול הוא בבחי' הנחת עצמותו לא שמבטל היש ע"י השגה וטעם שזהו בעבודה שע"פ טו"ד וכמ"ש במ"א, כ"א מה שיש בכח הנפש להניח א"ע ולבטל כל רצונותיו וכמאמר בטל רצונך מפני רצונו כו' שמצמצם א"ע וכובש רצונותיו בכל ציור קומה שלו בהכחות ובלבושי' דמחדו"מ שלא לחשוב מח"ז וכמו"כ שלא להיות בריבוי המחשבות וכמ"ש רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום כו', דריבוי המח' א"צ להיות גם בכל עת, שהרי ריבוי המח' הן ריבוי התחבולות שא"צ להיות כלל וזהו רבות מח' כו' ועצת ה' היא תקום כו' ומכ"ש בשעת התפלה ועסק התורה שצריך לפנות א"ע מכל המח' כו', והוא הכח שבנפש לפנות א"ע מהמח' הטורדות כו', וכן בדבור שלא יהי' דבורו ורוח פיו כרצונו וכמו בולם פיו מלדבר וכמ"ש בס"ש"ב דאיזהו** שיחה נאה יעצור בעצמו שלא לדבר, ובד"כ שלא לדבר דברים בטלים כו', וכן במעשה להיות עוצם עיניו מלראות ברע ואוטם אזנו משמוע כו', ושיהי' הביטול בכל ציור קומה שלו הן באיסור והן בהיתר וכמא' קדש עצמך במותר לך שזהו מבחי' החכ' כו', וכמ"ש"א וכל קומה לפניך תשתחוה בבחי' ביטול היש לא ע"פ טו"ד כו', ואין זה כמו הביטול דכתר שלמעלה מטו"ד שזהו בבחי' אין

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: נקודת החכ'.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דבאמצע.

לגמרי ובחכ' הוא בבחי' ביטול היש כו', ולכן הוא בבחי' בירור דבחכ' אתברירו להיות
 שזהו ביטול היש כו', וזהו היר"ד דש' הוי' שבנפש כו', ועי"ז ממשיכים למעלה בחי'
 היר"ד היינו שיהי' התלבשות אוא"ס בבחי' חכ' כו' וכמ"ש בע"ח דמתחלה הי' הכל
 מצד כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל"ת תלי' מילתא, והיינו שע"י שהאדם מצמצם
 א"ע כנ"ל עי"ז הוא למעלה בחי' הצמצום להניח א"ע כבי' ולצמצם עצמו בבחי' החכ'
 כו', ובעבודה פנימיות הוא בחי' יר"ע, דאית יראה ואית יראה, אית יראה בחי' יר"ת
 יראו מה' כל הארץ כו' ואית יראה בחי' יר"ע יראו את ה' קדושי שיהי' בבחי' את
 הטפל לה' שזהו בבחי' רא"י דחכ' למעלה מטו"ד המושג כו', וזהו בחי' היר"ד דש'
 הוי' שבנפש שע"ז ממשיכים בחי' היר"ד למעלה דהיינו התלבשות אוא"ס בבחי' חכ'
 כו', וה"א ראשונה היא בחי' בינה והוא בחי' התפשטות שאחר הנקודה דיר"ד והן
 הגילויים דממכ"ע וסוכ"ע דבנקודה דיר"ד הוא שבא בבחי' כללות בהעלם ובה' הוא
 בבחי' התפשטות אורך ורוחב בבחי' גילוי כו' וכמו"כ אות ה' בנפש הוא התרחבות
 ההשגה באלקות, והיינו שמרחיב דעתו ורוח בינתו בהתבוננות בגדולת אוא"ס ב"ה
 ואיך שהכל הוא בבחי' הארה מצומצמת כו' ומהתבוננות זאת בא לידי אהבה ברשפי
 אש בבחי' רצוא להיכלל בעצמות אוא"ס ב"ה, דכאשר מתבונן איך שכל הגילויים
 דסדר השתל' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע הכל הוא אחר הצמצום דאוא"ס ה"ז בבחי' ריחוק
 מן העצמות עי"ז נעשה הרצוא להיכלל בבחי' עצמות אוא"ס וכמ"ש ויצעקו אל ה'
 בצר להם שכל ההשתל' הוא מקום צר מאחר שכ"ז היא הארה מצומצמת ובבחי'
 ריחוק מן העצמות כו', ובפרט כשמתבונן עוד בעניינים שלו במחדו"מ איך שהוא
 בבחי' ריחוק נעשה תוקף הרצוא להיכלל בבחי' עצמות א"ס כו', והיינו לצאת מן
 המיצר אל המרחב ועי"ז ממשיך מלמעלה שתהי' ההמשכה מן המיצר אל המרחב
 היינו שבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' גילוי יומשך ויאיר בגילוי בבחי' המרחב דבינה
 כו' דהנה ההתרחבות דבינה הגם שהיא למטה מהחכ' יש בה יתרון מעלה דהתגלות
 עתיק הוא בבינה דוקא (עמ"ש בד"ה ראה, עטר"ת) דגילוי אוא"ס הוא בבינה דוקא
 והוא ההמשכה מן המיצר אל המרחב כו', והיינו שע"י התרחבות ההתבוננות שנעשה
 עי"ז בחי' הרצוא לצאת מן המיצר אל המרחב נמשך עי"ז גילוי אוא"ס באות ה' דהוי'
 שהוא מן המיצר אל המרחב כו' וזהו דתשובה היא בבינה וכידוע דיוהכ"פ הוא בחי'
 אימא עילאה, והלא סליחת עונות הוא מעצמות אוא"ס, ובינה היא בסדר השתל'
 ולמטה ממדר' החכ' כו', אך זהו מפני בחי' התגלות עתיק שבבינה דהמשכת והתגלות
 עצמות אוא"ס הוא בבינה כו', ועי"ז סובב הולך ענין התפלה שאו' יהללו שם הוי' כו'
 איך שהכל הוא הארה לבד כו', והיינו שלאחר ההתבוננות בהגילויים שבעולמות שז"ע
 ברוך שאמר והי' העולם וכל פסודי' שהיא ההתבוננות בהתהוות העולמות דהיינו
 בכללות ההשתל' כו' או' אח"כ יהללו את שם ה' שכ"ז הוא רק בחי' הארה לבד כו'
 ישתבח שמך לעד מלכנו כו', ועי"ז בק"ש ואהבת את ה' כו' האהבה והרצוא עד בחי'
 האהבה דבכל מאורך בבחי' עצמות א"ס כו', ואח"כ בשמו"ע בח"י ברכאן דצלותא

ברוך אתה ה' המשכת הגילוי דאוא"ס ב"ה וזש"א והחזירנו בתשובה שלימה לפניך תשובה שלימה הוא בחי' הרצוא הנ"ל שזה תשוב ה' בכדי שיהי' לפניך שיאיר ויתגלה בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו', וזהו הה' דש' הוי' שבנפש שעיי"ז נמשך למעלה בחי' ה' כו'.

ד) **והנה** ו"ה דש' הוי' הוא להיות הגילוי למטה, דהנה אותיות י"ה הגם שהיו"ד הוא בחי' ראשית הגילוי בבחי' נקודה ובא בה' בבחי' התפשטות אורך ורוחב כו' כנ"ל, הנה כ"ז הוא בעצמות לא בבחי' גילוי עדיין בעולמות כו', ובכדי שיהי' הגילוי בעולמות זהו באותיות ו"ה כו', וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו ד"ה הוא בחי' נסתרות עדיין ובכדי שיהי' גילוי בעולמות ב"ע זהו בחי' ו"ה כו', וכמו"כ הוא בנפש ד"ה שהוא בחי' הביטול דחכ' והתרחבות ההשגה דבינה ובחי' הרצוא הכל הוא בהנשמה, וענין הוא"ו הוא שיהי' הגילוי גם בנה"ט שגם* יהי' בטל לאלקות ויחפוץ וישתוקק לאלקות כו', וז"ע הט"ו ווי"ן דאמת ויציב שאחר ק"ש אומרים אמת ויציב ונכון וקים כו' שזהו שמאמת את הביטול דק"ש כו', ולכא"ו מה צריכים לאמת כ"כ פעמים, ממ"נ אם הביטול דק"ש הוא אמת די בפ"א אמת, ואם אינו אמת מה יועיל שיאמת אפי" מאה פעמים, אך הענין הוא דהביטול דק"ש הוא אמת רק שזהו בנה"א, ומה שמאמת הביטול דק"ש הוא שיהי' אמת גם בנה"ב, וזהו הט"ו ווי"ן כענין בווי"ן תתקטר שהוא"ו מחבר והוא התחברות הנה"א עם הנה"ב שהביטול דנה"א יהי' גם בנה"ב כו', וז"ע הוא"ו דש' הוי', ובעבודה הוא הקול דתורה דכתי' הקל קול יעקב קלא בתראה מלא וא"ו שהוא קול התורה, שהתורה משים שלו' בפשמ"ט שמחברת הנה"א עם הנה"ב כו', דתורה בשרשה היא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס וירדה למטה ונתלכשה בענינים גשמיים שתחת ממשלת ק"נ, ע"כ פעולת התורה היא להיות שבחי' אין העצמי דנשמה יאיר גם בנה"ב שיהי' ג"כ בבחי' ביטול כו', דתלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה שזהו גם מצד הגוף ונה"ב כו', וכמ"ש קול קורא במדבר פנו דרך הוי', מדבר הוא בחי' מדבר צי' ושממה דנה"ב כו', וקול התורה קורא גם במדבר פנו דרך ה' שיהי' גילוי ש' הוי' כו', וזהו שכא"ו צריך לקבוע עתים לתורה בכי"ו עכ"פ פרק א' שחרית ופרק א' ערבית שעיי"ז הוא שהאין העצמי דנשמה מאיר גם בנה"ב שגם הוא יהי' בטל לאלקות כו', וה' אחרונה הוא מעשה המצות שהן כלים אל האור כו', דתורה היא בחי' אור אבל הוא בלא כלי ומעשה המצות הן הכלים אל אור התורה וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור כו', והיינו מצות מעשיות וכמו מצות צדקה שהיא במעשה בפוי"מ וצדקה היא צדק ה' בחי' ה' דש' הוי', וכתי' צדק מלאה ימינך דצדק הוא בלא ה' וכאשר מלא ימינך אזי הוא צדקה צדק ה', וזהו הש' הוי' שבנפש שעיי"ז ממשיכים הש' הוי' למעלה דהיינו המשכת אוא"ס בבחי' חו"ב וז"א ומל' שיהי' הגילוי בעולמות ב"ע כו', וזהו ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם שזהו מצד הרצון והאהבה העצמיות

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שגם הוא.)

דהקב"ה לכנס"י שלמעלה מטו"ד, והוא מפני שגם בנש"י יש בחי' אהבה עצמיות להקב"ה שלמעלה מטו"ד ויש בהם ג"כ הד' אותיות הוי"ו שעי"ז נמשך למעלה שבחי' אוא"ס יתלבש בבחי' אדה"ע להיות בבחי' מלך על עם שכ"ז הוא באמת מפני האהבה עצמיות כו' כנ"ל, ומשו"ז לא אבה הוי"ו אלקיך לשמוע אל בלעם כו'.

ה) וכ"ז הוא כאשר הנפש הוא בשלימות ולא נפגם הצלם אלקים שיש בחי' הרצון פשוט שהוא הקוצו ש"י והד' אותיות דהוי"ו כו', אך מי שהעביר את הדרך שפגם באיזה מצוה שפוגם את הש' הוי' שבנפש ושלמעלה, ועי"ז צריכים תשובה, ועי"א ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה, קללה הוא כמ"ש והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם, ועי"י התשובה נהפכה הקללה לברכה כו' ואו' עי"ז עוד הפעם הוי' אלקיך, והענין הוא דהנה גבי תשובה כתי' שובה ישראל עד הוי' אלקיך ומה"ע עד הוי' אלקיך, דהנה כתי' וירא העם וירנו ויפלו על פניהם ויאמרו הוי' הוא אלקים הוי' הוא אלקים ב"פ, ומהו הב"פ הוי' הוא אלקי', הענין הוא דהוי' הוא אלקים הא' הוא כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים דהוי' הוא גילוי אוא"ס וש' אלקים הוא בחי' מגן ונרתק המעלים ומסתיר שיהיו העולמות בבחי' יש ומציאות כו', והוי' הוא אלקים שיהי' גילוי ש' הוי' בש' אלקים כו', וזהו שממשיכים עי"י ש' הוי' שבנפש כו', והוי' הוא אלקים הב' הוא שהוי' כאלקים יחשב לגבי ש' הוי' שלמעלה ממנו, דכתי' ויקרא הוי' הוי' ב' שמות הוי' ש' הוי' דלעילא וש' הוי' דלתתא, ש' הוי' דלעילא הוא ש' הוי' שבעצמות אוא"ס וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כו', וש' הוי' דלתתא הוא ש' הוי' דסדר השתל' כו' ופסיק טעמא בגווייהו הוא הצמצום הראשון שהי' באוא"ס וכנ"ל דהתהוות החכ' הוא עי"י הצמצום כו', וכאשר פגם במצות הרי א"א להמשיך גילוי ש' הוי' מאחר שפגם בש' הוי' דמצות הן מצות הוי' כו', וצריכים להמשיך מש' הוי' דלעילא וכמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' שקורין ש' הוי' מחדש שזוהו ויקרא הוי' שממשיכים מבחי' ש' הוי' דלעילא כו', והוא עי"י התשובה מעומקא דליבא ויצעקו אל ה' בצר להם שצר לו מאד מהחטא ועון, ואין זה כמו הצעקה מזה שכללות השתל' הוא מקום צר שזוהו בעבודה ברוחניות ומה שהשתל' הוא מקום צר זהו מחמת הצמצום כנ"ל והרי הצמצום אינו צמצום אמיתי ח"ו, שהצמצום הוא בשביל הגילוי כו', ולכן ממשיכים מ"מ שיהי' גילוי ש' הוי' בש' אלהים כו' כנ"ל, אבל המיצר דחטא ועון הוא מיצר אמיתי וכת' כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלקיכם שנעשה מסך מבדיל ממש שמעלים ומסתיר כו' שע"כ הצעקה היא מעומק ופנימיות הלב כו', וזכאין אינון מארי דתיובתא דמשכין לי' בחילא יתיר שממשיכים מבחי' עצמות אוא"ס ש' הוי' דלעילא כו', וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך בחי' ש' הוי' דלעילא כו', ועי"א ויהפך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה שהזדונות נעשים כזכיות והן נעשים כלים שע"י גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו', והענין הוא כידוע דלית מגיעים למעלה ממ"ע דלאו קודם להן כו', דשמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח כו' והיינו שבהכפ"י דלית מגיעים למעלה במדרי' כו', רק

שבמל"ת לא יש כלים, וע"י התשובה הוא שזדונות נעשים כזכיות הוא שנעשים כלים אל הגילוי דאוא"ס ב"ה כו', ובד"כ ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם זהו בר"ה, והו"ע תקיעת שופר בר"ה לערבב את השטן, דויהי היום ויבאו כו' שזהו בר"ה וניתנה מלמעלה מצות שופר לערבב את השטן מפני שלא אבה לשמוע כו' וזהו דר"ה הוא בחי' יראה וקבעומ"ש שזהו עיקר ענין ר"ה בחי' קבעומ"ש דאז הוא המשכת המלוכה וזהו למען הקים אותך היום לו לעם, שהוא היום דר"ה כו', והיינו ע"י קבעומ"ש דנש"י אמרו לפני מלכיות כדי שתמלכוני עליכם כו' ומ"ש ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה הוא ביוהכ"פ שהוא זמן התשובה, דביוה"כ נמשך סליחת עונות, ויוה"כ מכפר עם התשובה וכת' לפני הוי' תטהרו דהיינו בש' הוי' דלעילא כו' ומשם ויהפך ה' אלקיך לך כו' שזדונות נעשים כזכיות כו', ואו' כי אהבך הוי' אלקיך, דהנה בש' הוי' דלעילא הרי שם כחשיכה כאורה ויכולים הכל לקבל, עז"א כי אהבך ה' אלקיך דואהב את יעקב דוקא כו' וכמ"ש הלא אח עשו ליעקב היינו באוא"ס שלמעלה מהשתל' שהן בבחי' אחים, ושם ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי דבבחי' פנימיות ועצמות א"ס הכוונה בנש"י דוקא והיינו דהתשובה מגיע בבחי' ש' הוי' שבפנימיות ועצמות א"ס שנמשך לנש"י כו', וממילא גם חיצוניות האור נמשך למקום הראוי דוקא דאם תגביה כנשר משם אורידך נאום הוי' כו', וכז' הוא מפני שכך עלה ברצונו להיות ואהב את יעקב, והז' מפני שנש"י מושרשים בפנימיות ועצמות א"ס, אך זה גופא הוא מפני שכך הוא רצונו הפנימי והעצמי כו', וזהו כי אהבך ה' אלקיך והו"ע וימינו תחבקני בסוכות שזהו גילוי האהבה העליונה ע"י סכך הסוכה כו'. וזהו ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע שמצד האהבה עצמיות דהקב"ה לנש"י דכך יש ג"כ האהבה בנש"י להקב"ה וגם הד' אותיות הוי' כו' דלכך לא אבה לשמוע כלל אל בלעם כו', וע"י התשובה הוא ויהפך הוי' אלקיך את הקללה לברכה שזהו מבחי' ש' הוי' דלעילא שהזדונות נעשים כזכיות כו' כי אהבך הוי' אלקיך שהתשובה מגיע בש' הוי' שבפנימיות ועצמות א"ס שגם באוא"ס שלמעלה מהשתל' ואהב את יעקב דוקא כו'.

בס"ד תצא ך"ג, ך"ד ך"א. עטר"ת.

ענין נשך ומרבית, בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב דבמיעוט הירח נסתלקו הט"ס למעלה ובחטא עה"ד מפני שהוא ע"י חטא ירדו תוך הקלי', וזהו נשך ומרבית שנחסר בחי' מל' ונתוסף בסט"א וזהו מרבית כו' וע"ד לא נתמלאה צור אלא כו', וענין הנשיכה יש ג"כ בקדושה וכמ"ש בזהר בשלח דנ"ב ע"ב בחד איילתא כו' וזמין לקבלא חד נחש ונשיך בערייתא דילה כו', ובפע"ח שער חהמ"צ פ"ח שזהו ש' שדי והוא בחי' זיווג דקטנות שזה נק' נשיכה, ושם דהיינו כשז"א מקבל מבחי' אחוריים דאימא ועמ"ש מענין

זיווג זו"נ דקטנות בסי' ד"ה ששת ימים הב' שזהו כשמקבל מבחי' חו"ב לבד כו', והיינו רק מבחי' האור דסדר השתל' כו' וכמ"ש בהבי' דונקדשתי בלק"ת פ' אמור, וי"ל דזיווג זה הרי אינו לצורך התהוות הנשמות (שזהו מבחי' הפנימיות דוקא כו') כ"א שיהי' הלידה (והכוונה שלא יהי' אחיות החיצוניים) ה"ז מבחי' חיצוניות האור כו', וי"ל ענין הנשיכה כענין שתי עיסות הנושכות זו בזה שזה שאינם מעורבים יחד להיות עיסה אחת כ"א שנוגעים ונדבקים זב"ז כמ"ש בשו"ע יו"ד סי' שכ"ה. וי"ל דבהתהוות הולד בזה כתי' והיו לבשר אחד שנעשה דבר א' ממש וזהו ביחוד זו"נ כשמקבלים מבחי' פנימיות או"א, ולצורך הלידה הוא רק בבחי' נשיכה לבד כו', ובלעו"ז ענין נשיכת הנחש והו"ע בא נחש על חוה כו', י"ל דהנה ידוע חטא עה"ד שהו"ע הרגש הרע דבתחלה הי' בלא הרגש וכמו יודעי טו"ר שהידיעה הזאת אינו נוגע בפנימיות מפני שאינו בבחי' הרגש פנימי וע"י חטא עה"ד הוא שנעשה בבחי' הרגש וכמ"ש בתו"א ד"ה הן האדם הי' ומ"מ בעצם הנשמה אין זה נוגע כלל, וכמ"ש במ"א ההפרש בין הנצוצות דשבה"כ דאותן שנפלו בגקה"ט נא' שאין בהם טוב כלל שגם הניצוץ אינו נק' טוב, וגם שבק"ג הוא שנבלע ונחשך אורו, משא"כ הנשמות לא נשתנו בעצם כו', ובד"כ התערובות הוא רק בהלבושים לא בהעצם ח"ו, ועמ"ש הרמ"ז בפ' בא דמ"ב ע"ב בענין בייעור חמץ בענין שב' מיני חיות יש לקלי' שגם בהניצוצות שיש בזה חילוק בין מה שנקצב ובין מה שנתוסף להם כו', וידוע מ"ש בע"ח דלמעלה התערובות רק בלבושי הספירות כו' וכמו"כ י"ל בנשמות כו' כנ"ל, ועמ"ש בפע"ח שם שזהו בכדי שלא ינקו החיצונים מהנשמות כ"א מהזוהמא כו', וא"כ י"ל שזהו כענין שעיר המשתלח ועמ"ש במ"א בד"ה כי ביום הזה יכפר בסוכות תשבו כו', ועל מאה"ז ע"פ אך אל הפרוכת שלא נדפס בבה"ז, ועמ"ש בלק"ת ד"ה כי תבאו ונטעתם ההפרש בין כשהמל' מקבלת מנה"י או מת"ת. וזהו ולנכרי זה שנתנכרו מעשיו לאבינו שבשמים תשיך להוציא בלעו מפיו וי"ל שזו"ע ובטן רשעים תחסר בד"ה יגלה לך טעמי, והיינו בהבירור דמלמטלמ"ע וכידוע שיש ב' אופני בירוים וענין הנשך הוא הבירור בדרך מלמטלמ"ע כו' ועמ"ש בד"ה ואלה תולדות יצחק בס' בראשית א' ח"ב ואלה מוסיף על הראשונים כו'.

בס"ד ש"פ תבוא, עטר"ת.

והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבתה בה. וצ"ל מש"א תחלה אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה ל' מתנה, ואח"כ אומר וירשתה, הלא מתנה וירושה הן ב' ענינים, וא"כ מהו אומרו נותן לך וירשתה כו', ומה"ע וישבתה בה. אך הענין הוא דהנה נודע דתכלית ירידת הנשמות לעוה"ז הוא להמשיך גילוי אוא"ס בעולם, וכמ"ש נר ה' נשמת אדם, דכמו

שהנר מאיר את החשך כמו"כ נשמות הן מאירים חשך העולם כו'. דהנה התהוות העולמות הוא ע"י העלם והסתר האור, דמגילוי אוא"ס א"א להיות מציאות העולמות רק מבחי' העלם האור כו'. וכמ"ש מלכותך מכ"ע דהתהוות העולמות הוא מבחי' מל' דמדת המל' הוא מדת הרוממות וההתנשאות, שע"י ההתנשאות דמל' הוא העלם בחי' האור העצמי ונמשך רק הארה לבד. וזהו בחי' ים וארץ שבמל' דים הוא בחי' פנימיות המל' והיא בחי' כנס"י שכונסת ואוספת בתוכה אורות דישאל דלעילא ומעלמת עליהם, דעש"ז נק' ים ע"ש העלם האור כו'. וארץ הוא בחי' חיצונית שנעשה מקור לעולמות כו', שזהו הארה חיצונית בלבד כו'. וגם הארה זו באה בבחי' התעלמות בהפרסא שבין אצי' לברי' שהפרסא מעלמת ומסתרת על האור כו', ומה שמאיר ע"י הפרסא הוא באין ערוך כלל לגבי עצם האור כו' באופן שגם* בעולמות העליונים ג"כ* אינו מאיר גילוי אור, דהתהוותם הוא ג"כ ע"י העלם האור כו'. ובכללות העולמות הוא הצמצום הראשון שהי' באוא"ס שנסתלק ונתעלם האור הראשון לגמרי עד שנשאר חלל ומק"פ בבחי' העדר האור כו', ואח"כ נמשך גילוי הקו, הי' הארה דהארה לבד, וכמ"ש באורך נראה אור, באורך הוא האוא"ס שלפני הצמצום ומה נראה אור הקו בחי' הארה דהארה כו'. ומ"מ בעולמות העליונים מאיר גילוי אוא"ס, ובמל' דאצי' מסתיים הארת הקו ואינו מאיר בכרי' דשם הוא בחי' העלם האור, ויורד ומתעלם ממדרי' למדרי' עד שלמטה בעוה"ז הגשמי הוא חשך כפול ומכופל שאינו נראה ונגלה אלקות כלל. והגם דואתה מחי' את כולם שהאור האלקי מחי' כל הנבראים שלמטה ואנו רואין שהעולם חי, אבל אינו נראה ונגלה שהחיות הוא אלקות כו'. וע"ז ירדו הנשמות למטה להאיר את חשך העולם. דהנשמות שרשם באצי', וידוע שהנשמות הן מפנימיות העולמות היינו מפנימיות הכלים ופנימיות האור כו', וכשנעשו בבחי' יש נברא אינם כמו כל הנבראים, דהגם שהן ג"כ בבחי' יש נברא אתה בראתה כו' מ"מ אינם כמו כל הנבראים כו'. דמפני שהן מבחי' הפנימיות, ע"כ גם כמו שנעשה נברא ה"ה אלקות בעצם מהותם כידוע ומבו' במ"א. וע"כ הנשמה גם כמו שירדה בעולם החשך שלמטה ובגוף ונה"ט גשמי מ"מ יש ידיעה והשגה אלקית ורואים אלקות בעולם כו', וע"ז ממשיכים גילוי אלקות בעולם. והיינו כאשר מתבונן בהתבוננות אלקי בתפלה ובהעמקת הדעת, שנרגש אצלו הרגש האלקי שבהתבוננות ומאיר אצלו הענין בגילוי ומתעורר באהוי"ר, ופועל ישועות בנפשו להאיר את חשך הנה"ב, שע"י ההשגה האלקי והתעוררות אהוי"ר פועל ביטול בנה"ב כו'. ע"ז ממשך ג"כ גילוי אלקות בעולם שמאיר את חשך העולם כו'. אמנם עיקר המשכת אוא"ס בעולם הוא ע"י המצות, דמצות הן ל' צוותא וחבור, שמחברים אוא"ס** העולם כו'. ודוקא מעשה המצות, דע"י מצות מעשיות דוקא הוא המשכת אוא"ס כו'. והיינו דנש"י ע"י מצות מעשיות ממשיכים גילוי אוא"ס בעולם. דהנה בזהר נק' המצות בשם לבושים, ושכל א' מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצות וצריך לבוא בשביל זה בגלגול או בעיבור לקיים כל המצות, כמו מצות כהן וכה"ג, וחסר יומא חסר לבושא חדא כו', שמהמצות

(* לכאו' א' מתיבות אלו מיותרת.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: אוא"ס עם.

נעשה לבושי" אל הנשמה בג"ע כנודע. דבכדי שתוכל הנשמה להנות מזיו השכינה שבג"ע שהוא גילוי בחי' מהות אלקות, וכידוע כללות ההפרש בין ג"ע ובין העולמות, דבעולמות הוא בחי' הארה בלבד שע"י כמה התלבשות והתעלמות כנ"ל. ושרש ההארה שבעולמות הוא מבחי' ז"ת שמתלבש בבחי' מל' ובהפרסא כו' כנ"ל. ובג"ע מאיר מהות אלקות מבחי' ג"ר כו' וכמ"ש במ"א באורך. ובכדי שתוכל הנשמה לקבל הגילוי דג"ע הוא ע"י הלבושים דמצות שזהו בחי' לבוש כמו אספה"מ שמגלה מהות האור כו'. וכמו משה נתנבא בזה בחי' גילוי המהות, ומ"מ הי' ע"י אספקלריא, וכמו שא' בגמ' יבמות דמשה ראה באספה"מ וישעי' באספ"מ, הרי שמשה קבל ג"כ נבואתו ע"י אספקלרי' כו'. וכמו"כ המצות הן לבושים שבבחי' אספה"מ שע"י הוא גילוי בחי' מהות אלקות שבג"ע כו'. ומעשה המצות נעשה לבושים אל הנשמה בגעה"ת ומכוונת המצות נעשה לבושים אל הנשמה בגעה"ע, כמ"ש בסש"ב פל"ט. דגעה"ע הוא בעולם הברי' דאימא עילאה מקננא בכורסיא כו', וגעה"ת בעשי' דבחי' מל' דעשי', ולכן מכוונת המצות שזהו מח' בחי' בינה נעשה לבושים אל הנשמה בגעה"ע, וממעשה המצות נעשה לבושים אל הנשמה בגעה"ת כו'. ובגמ' המשילו המצות לפירות וכדאי' בגמ' גבי עגלה ערופה לא הניחוהו לעשות פירות וא' מאי פירות אילימא בנים זקן וחולה מאי איכא למימר אלא מאי פירות מצוה. ובפסוק נק' המצות בשם זריעה וכמ"ש זורע צדקות ע"ש זרעו לכם צדקה קצרו לפי חסד, וכת' אשריכם זורעי על כל מים כו'. וצ"ל מה"ע שהמצות נק' פירות וזריעה ולפעמים נק' לבושים כו'.

(ב) אך הענין הוא, דהנה כתי' שוקיו עמודי שש, ואמרז"ל במד"ר נשא, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו'. ומפני מה נשתוקק אין אנו יודעים רק זאת אנו* שנשתוקק הקב"ה לבראותו. והוא כמארז"ל נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. וצ"ל מה"ע דירה בתחתונים, הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, דאוא"ס הוא בכל מקום, דלית אתר פנוי מיני', וכת' וירא מלאך ה' איליו כו' מתוך הסנה ואמרז"ל שאין מקום פנוי מהשכינה אפי' סנה, דהיינו שגם במדרי' התחתונות אין פנוי מהשכינה וא"כ מה"ע להיות לו דירה בתחתונים כו'. וגם מה שייך עליונים ותחתונים מאחר דאה"ש ואה"א אני מלא כו'. הענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מדרי' והן ממכ"ע וסוכ"ע, וכמ"ש בזהר דקוב"ה איהו סוכ"ע ואיהו ממכ"ע כו'. דעצמות א"ס אינו בגדר השפעה והמשכה כלל, וכל הגילויים שבעולמות הוא רק זיו והארה מן העצמות כו'. וזה"ע אור א"ס להורות שזהו רק הארה לבד לא עצם. וכמו אור וזיו השמש שהוא רק הארה מהשמש, דעצם השמש אינו מתפשט בעולם רק הארה לבד כו'. וכן אור וחיות הנפש להחיות הגוף שאין עצם הנשמה מתלבשת בגוף רק אור וזיו בלבד כו'. ובאור זה יש ב' מדרי', הא' בחי' אור וחיות כללי מהנפש להחיות את הגוף בכלל שאינו בא בהתחלקות באברים ולא בפעולה פרטיות, כ"א שמחי' את כל הגוף הראש והרגל בשוה, דבכללות החיות שהגוף חי מהנשמה הרי העקב שברגל חי בשוה כמו הראש כו', והוא מה שהאדם

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: אנו יודעים.)

מרגיש א"ע בכללות בבת אחת לא בכחות פרטים כ"א בכללות מראשו ועד רגלו כו'. והב' הוא החיות שבא באברים פרטים ובפעולה פרטית כמו כח הראי' בעין וכח השמיעה באזן כח התנועה ביד וכח ההילוך ברגל וכח השכל במוח שבראש כו'. דחיות זה בא בהתחלקות שאינו דומה החיות שבראש כמו החיות שבגוף וכן חיות הרגל כו'. דעיקר גילוי חיות הנפש הוא בראש ששם גילוי השכל וכל החושים הנעלים, ובגוף הוא משכן המדות ואברים הפנימיים שהחיות תלוי בהם, וברגל רק כח ההילוך שהוא כח יותר אחרון כו'. וכמו"כ הוא למעלה בחי' האור המתלבש בעולמות* בפנימיות בעולמות* שזהו האור שבא ע"י כמה צמצומים עד שבא בבחי' התלבשות פנימי וכמ"ש ואתה מחי' את כולם כו', וכמו שהנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם, שבא בבחי' התחלקות בעולמות ובכללות היא ההתחלקות בג' עולמות ב"ע, דבעולם העשי' הוא בבחי' צמצום ובבחי' העלם ביותר עד שנתהווה העולם בבחי' יש ודבר נפרד. ובעולמות עליונים במלאכים ונשמות מאיר גילוי האור שלא בבחי' הסתר כ"כ כו'. וזהו החיות דממכ"ע שבבחי' התלבשות בעולמות בבחי' פנימיות כו'. אבל מהו"ע אוא"ס שבבחי' גילוי העצמות הגם שזהו ג"כ הארה לבד, הנה זהו הארה שלא ע"י הצמצום שהיא בבחי' א"ס ממש שלמעלה מבחי' התלבשות בעולמות ולית מח' תב"כ. דכשם שעשי' אינו תופס ומשיג באוא"ס ב"ה כן גם עולמות העליונים אין להם שום השגה באוא"ס ב"ה, כי אינו בבחי' התלבשות להיות מושג, והוא למעלה מהשגה כו'. והגם דאת השמים ואה"א אני מלא ה"ז בבחי' העלם בלבד שאינו מאיר בגילוי כו', ובזה היא העבודה דנש"י להמשיך גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע שיהי' בגילוי בעולמות כו'. וזהו חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שהמספר דמאה הוא מפני שזהו בחי' הכתר וכמ"ש בזהר קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה סתימין דכל סתימין ברזא דמאה ברכאין כו'. וענין הברכה הוא בחי' גילוי, שזהו ההפרש בין ברכה להודאה, דהודאה הוא שאינו מאיר בגילוי שבוה שייך רק הודאה, וברכה הוא שמאיר בגילוי כו' וכמ"ש בסי' בדרוש ל"ג בעומר. וזהו ברוך אתה ה' דשם הוי' בחי' סוכ"ע יאיר בגילוי במלך העולם שרש ומקור העולם בחי' ממכ"ע להיות הגילוי בעולם כו'. והמשכה זו מהעלם אל הגילוי היינו דבחי' אוא"ס שבהעלם יהי' בבחי' גילוי, הוא בכח נש"י להמשיך וכמ"ש בית ישראל ברכו את ה', דברכה והמשכה דש' הוי' זהו רק בכח נש"י, מפני שנש"י יש בהם כח המס"נ הן המס"נ בפו"מ שמס"נ על קדה"ש דאפי' קל שבקלי' ופ"י מוסרים נפשם על קדה"ש מפני שאינו יכול להיות נפרד מאלקות כו'. וכמו"כ המס"נ ברוחניות שהוא הרצון פשוט שלמעלה מטו"ד שזהו בנש"י דוקא. דשכל ומדות יש בכלום, אבל הרצון שלמעלה מטו"ד הוא בנש"י לבד כו' וכמ"ש במ"א. והוא מפני ששרשם הוא מבחי' רצון העצמי דאוא"ס שלמעלה מבחי' טעם וחכ' כו'. וכמ"ש בזהר תרומה כמה חביבין ישראל קמי' קוב"ה דאתרעי בהו כו' וכמ"ש ותרועת מלך בו ל' ריעות וחיות כו'. דכללות ענין התהוות הנשמות הוא מרצון העצמי דא"ס, והו"ע ישראל עלו במח', דפי' עלה במח' היינו בבחי' הרצון

(* כ"ה בגוכ"ק, ואולי א' מת' אלו מיותרת.)

שלמעלה גם מטעם כמוס לרצון כו', וכמ"ש בבה"ז על מאה"ז הנ"ל. והוא בחי' כתר שבכתר שלמעלה מבחי' חכ' שבכתר כו' ומפני ששרשם מבחי' רצון העצמי לכן יש בכא"א מ' ישראל בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד כו'. ועי"ז ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס הסוכ"ע שזהו דוקא ע"י בחי' רצון הנ"ל. וכמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' דבכדי שיהי' הברכה דש' הוי' הוא ע"י שאו ידיכם קדש שמגיעי' בבחי' קדש עליון ע"י הרצון שלמעלה, וכמא' דלית מח' תפיסא ב"י אבל נתפס איהו ברעו"ד כו'. וע"כ נש"י מפני שיש בהם רצון הנ"ל ע"כ ממשיכים ע"י המאה ברכות גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו'.

ג) והנה ההמשכה שע"י המאה ברכות זהו בדבור. אמנם המשכת בחי' עצמות הסוכ"ע הוא ע"י המעשה דוקא. וזה הי' טעות דור המדבר שלא רצו לכנוס לארץ מפני שלא רצו במצות מעשיות דרוב המצות תלוי בארץ, רק רצו להיות במדבר, דהיינו בחי' דבור, וכמו ומדברך נאוה, להמשיך אלקות בבחי' דבור. ובאמת עיקר ההמשכה הוא במעשה דוקא. שזהו כלל שכל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר, דמה שעליון במדרי' בא דבור תחתון דוקא. וכמו שראי' תופס דבר גשמי דוקא ושמיעה תופס קול שהוא רוחני, והגם שאינו דומה שמיעה לראי' דראי' למעלה משמיעה, מ"מ ראי' תופס דוקא דבר גשמי כו'. וכמו די לחכימא ברמיזא, דשכל עמוק ביותר בא ברמז דוקא לא בדבור, דמפני עמקות השכל אינו יכול לבוא בדבור כ"א ברמז דוקא כו'. וכן אותיות החקוקים על האב"ט ניכר על השעוה דוקא כו'. דמכ"ז מובן שכל שלמעלה יותר בא דוקא דבור שלמטה ביותר כו'. וכמו"כ המשכת עצמיות הסוכ"ע הוא ע"י מצות מעשיות דוקא. וזהו שהמצות נק' בשם זריעה, וכמו עד"מ שזורעין גרעין בארץ הרי זרעוני גינה אינו נאכלין שהגרעין אין בו טעם וריח כלל וצומח ממנו אילן ופירות. והנה הצמיחה היא מכח הצומח שבארץ, אבל זהו ע"י הגרעין כי בלא גרעין לא תהי' צמיחה וכ"ש שתהי' צמיחה משובחת, וכמו תפוחי יער אינם משובחים כלל כמו תפוחי גינה, ולא כל הפירות צומחים מעצמן והצמיחה הוא ע"י נטיעת הגרעין. והיינו דכח הפירי הוא בהגרעין וכח הצומח שבארץ מוציא מהעלם אל הגילוי בתוס' מרובה כו'. והדוגמא מזה במצות שנתלבשו בדברים גשמיים ציצית בצמר הגשמי ותפילין בקלף הגשמי שופר בקרן של איל הגשמי כו', והן רומזים למצות שלמעלה שהן גילוי אורות עליונים הקב"ה מניח תפילין שהן ד' מוחין הקב"ה מתעטף בציצית דל"ב חוטיין הן ל"ב נת"ח שופר עילאה בחי' בינה כו'. וכל ההמשכות והגילויים העליונים הן דוקא בגשמיות המצוה. וכמו שכח הפירי הוא בהגרעין דוקא ולא בעצם הפירי, היינו בשר הפירי, דהגם שיש בה טעם וריח לא בזה הוא כח הפירי שהרי בזריעת בשר מפירי לא יהי' שום צמיחה כ"א בהגרעין שאין בו טעם וריח כלל בו דוקא כח הפירי. וכמו"כ דוקא בגשמיות המצוה הוא כל ההמשכות והגילויים העליונים כו'. רק שהזריעה צ"ל בארץ דוקא והיינו נש"י שנק' ארץ חפץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ שהן הארץ ראוי לזריעה, שע"י תהי' הצמיחה. דכאשר איש ישראל עושה את המצוה אזי היא מצוה שנמשך ע"י גילוי אוא"ס, וכמו תפילין כשמונחין על השולחן אינו מצוה, שלא

יש בזה שום המשכה והן רק תשמישי קדושה. כ"א כאשר האדם מניח תפילין אזי היא מצוה ושיניחם דוקא בראשו ועל זרועו. וכמו בצמיחה יש מקום בארץ שמגדיל פירי זו ומקום שמגדיל פירי זו, ואם יחלוף לא תהי' הצמיחה, כמו"כ במצות, יש מקומות מיוחדים, דמצות תפילין דוקא כשמניחים בראשו ועל זרועו אזי היא הצמיחה מפני שכמו"כ הוא למעלה דתפילין הוא המשכת בחי' גולגלתא והוא בחי' קרקפתא דתפילין כו'. וכמ"ש במ"א בענין הקב"ה מניח תפילין כו'. ודוקא כאשר ישראל עושה את המצוה נעשה הצמיחה משא"כ אחר אינו ממשיך כלום, ונק' מדבר העמים, כמו המדבר שאינו ראוי לזריעה כו' וכמ"ש וחסד לאומים חטאת כו'. ושרש הדברים הוא, דהנה בחי' מל' נק' ארץ חפץ דבחי' חפץ ורצון העליון שעלה ברצונו אנה אמלוך הוא בבחי' מל', ואין מלך בלא עם, נבראים נפרדים שנק' עם מל' גחלים עוממות. דבע"ס דאצי' אי' בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת שהן גחלים לוחשות שמאיר שם גילוי אלקות ואיהו וחייהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו', משא"כ בי"ע שהן בבחי' * מפני שאינו מאיר שם גילוי אלקות כנ"ל זהו בחי' גחלים עוממות כו', ובחי' מל' מהווה מאין ליש כו', וכח ההתהוות הוא מעצמות אוא"ס וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה דעשי' הוא מבחי' חפץ ה' ונעוץ תחילתן בסופן דכח זה הוא במל' כו', אך הכוונה היא שיהי' ביטול היש לאין וכמו המלך שמהפך מיש לאין כו', דמלוכה היא דוקא על עבדים שנפרדים מן המלך וענין המלוכה הוא שיהיו העם בטלים אל המלך והיינו להפוך מיש לאין וכמו"כ מה שעלה ברצונו אנה אמלוך תכלית הכוונה בזה הוא שיהי' ביטול היש לאין, ומפני הכוונה העליונה שבמל' בבחי' ביטול היש לאין לכן מהווה המל' מאין ליש כו', והביטול הוא בדרך עבודת עבד והיינו לא ע"פ הטו"ד כ"א בהנחת עצמותו כו', וכמו ביטול העם אל המלך אינו מצד השגת המעלה וידיעת כחותיו הפנימיים כ"א הנחה שמניח א"ע כו' וכמו"כ ביטול היש דבחי' מל' הוא בבחי' קבלת עומ"ש שלא ע"פ טו"ד כו', וביטול זה יש בנש"י בנשמות שירדו למטה שבהן הוא ביטול היש הגשמי שהרי נתלבשו בגופים גשמיים ממש, ואינו דומה למלאכים שיש להם ג"כ גופים וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט שזהו מב' יסודות הדקים אש ורוח והן אש ורוח שלמעלה, אבל הנשמה נתלבשה בגוף מד' יסודות שמתוסף ב' היסודות הגסים מים ועפר והן יסודות גשמיים, וא"כ הביטול בזה הוא בבחי' היש הגשמי. והביטול הוא שלא ע"פ הטעם והוא שהביטול הוא בהיש ממש. כי יש ביטול היש שע"י עבודה בהשגה והתבוננות דהיינו העבודה שע"פ טו"ד שג"ז הוא ביטול היש רק שזהו ביטול היש רוחני מפני שהיש נעשה בזה לא בחי' יש ממש, והיינו שגם ביטול היש דנה"ב אינו בבחי' יש ממש כי ע"י ההשגה האלקית הוא נופל מישותו, וגם שהרי זהו שהוא פועל שלא ירצה בהגשמי הרי היש כבר אינו יש ממש, וביטול כזה יש גם במלאכים וכמ"ש וצבא השמים לך משתחויים כו' וכידוע שמשגיגים אלקות ובטלים לאלקות כו', אבל ביטול היש בבחי' קבעומ"ש הוא ביטול היש ממש, וכח זה הוא בנש"י והיינו מפני שנש"י יש

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: בבחי' נפרדים.)

בהם בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד כנ"ל יש בהם ג"כ הביטול היש שלא ע"פ טו"ד שזה"ע נעוץ תחב"ס בביטול היש בבחי' הנחת עצמותו כו'. וזהו שאדה"ר המשיך גילוי בחי' המלוכה וקודם לזה לא הי' גילוי המלוכה הגם שכבר נבראו המלאכים בשני או בחמישי כדאי' במד"ר מ"מ לא הי' גילוי המלוכה עד שנברא אדה"ר ואמר ה' מלך גיאות לבש כו', ולכן ר"ה שהוא בנין המל' נקבע דוקא ביום ו' למע"ב יום שנברא אדה"ר מפני שהכח דביטול היש בבחי' קבעומ"ש הוא בנש"י דוקא כו'. וזהו שנק' בשם ארץ דאי' במד"ר למה נק' שמה ארץ מפני שרצתה לעשות רצון קונה והיינו בחי' הרצון פשוט שלמעלה מטו"ד, וגם ארץ הכל דשין עלי' שזה"ע ביטול היש שלא ע"פ הטעם דב' ענינים אלו הוא בנש"י ע"כ נק' ארץ כו', ועיי"ז הן בחי' ארץ חפץ להיות ע"י הצמיחה דמעשה המצות וכמש"א זורע צדקות מצמיח ישועות בחי' שע"ה נהורין עילאין דבחי' כתר כו'. וז"ש רחבה מצותך מאד שהמצות הן כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון הבל"ג, ולמעלה הרבה מהגילוי דג"ע שנת"ל שהוא גילוי בחי' מהות האור, הנה זהו הגילוי דבחי' ממכ"ע וע"י המצות הוא גילוי בחי' אוא"ס הבל"ג בחי' סוכ"ע כו'. וזהו תחת אשר כו' מרוב כל, כל הוא העמוד המחבר געה"ע וגעה"ת כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא כו', ויש כמה מדרי' בג"ע וזהו רוב כל כו' ועבודה בשמחה דמעהמ"צ ה"ז יותר מרוב כל וכמא' יפה שעה אחת בתשו' ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי עוה"ב משום דנש"י ע"י מצות מעשיות ממשיכים בחי' מאד העליון הבל"ג כו', ובזה נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דהיינו שיהי' גילוי אוא"ס כו', דהגם דאת השמים ואת הארץ אני מלא ה"ז בהעלם וענין הדירה הוא שיהי' גילוי וכמו אדם הדר בבית ה"ה בהתגלות בהבית וכמו"כ הו"ע דירה בתחתונים שיהי' גילוי אוא"ס כו', ופי' תחתונים היינו מה שתחתון במדרי' בסדר השתל' שיהי' הגילוי דוקא במצות מעשיות ובביטול היש כו'. וזהו נתנית הארץ לאברהם ולזרעו ואחריו וכמ"ש לך ולזרעך נתתי את הארץ הזאת היינו שניתן לו כח המס"נ שהוא הרצון שלמעלה מטו"ד והו"ע דקוב"ה אתרעי בהו כו', והכח דביטול היש כנ"ל, וגם זאת שע"י המס"נ וביטול היש שלהם תהי' הצמיחה דמעהמ"צ כו'.

ד) **והנה** על בחי' ארץ הנ"ל כתי' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה, דלכא"ו מאחר שתמיד עיני ה' אלקיך בה מהו"ע מראשית השנה ועד אחרית כו', דבאחרית השנה מתחיל ראשית כו', ותי' באגה"ק דבכל שנה נמשך חיות חדש בארץ עליונה ובנש"י כו', דבליל ר"ה מסתלק החיות דשנה העברה וכל העבודה דנש"י בכל השנה עולה למעלה, וזהו מרשית חסר א' שמורה על הסילוק והעלי' שעולה הכל למעלה, ורשית אותיות תשרי שבתשרי מתחדש חיות חדש כו', ועל המשכת החיות חדש יש ע"ז דין ומשפט וכמ"ש כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב שיש משפט על המשכת האלקות ביעקב כו' ישראל ויעקב הן ב' מדרי' נשמות, ישראל הוא ע"ש כי שרית עם האלקים שמושל ושולט והו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא כו' ויעקב הוא יעקב עבדי בחי'

אתכפי' כו', והדין ומשפט הוא שלפ"ע העבודה דשנה העברה בקיום המצות לפי אופן כזה הוא ההמשכה כו', אך משפט דאיהו רחמי והן יגמה"ר הנמשכים ברה"ו ועשיית להיות נושא עון ועובר על פשע כו', והוא ע"י התעוררות רחמים למטה, והו"ע הוידוים שאומרים בעשיית שמשפיל א"ע ואו' אשמנו בגדנו כו' ומעורר ר"ר על נפשו כו', ומודה ועוזב ירוחם, כך ירוחם יתום, דגם כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני, אבי ואמי הוא תושב"כ ותושבע"פ, ואם ח"ו פגם בתורה והו"י יאספני ע"ד מ"ש וה' יגי' חשכי דש' הו"י דלעילא יגי' חשכי כו' כמ"ש בתו"א בד"ה כי אתה נרי ה' כו', וזהו ג"כ והו"י יאספני ע"י התשובה באמת מקרב ולב עמוק כו'.

ה) **וזהו** כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה, דבחי' ארץ דנש"י בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד הוא שניתן במתנה לאאע"ה ולזרעו אחריו, רק שצ"ל כי תבוא אל הארץ שתהי' הכנה לבוא לבחי' ארץ. דהנה אית רצון ואית רצון, אית רצון שע"פ טו"ד והוא העבודה בתפלה בהתבוננות בפסוד"ו בגדולת ה' בבריאת והתהוות העולמות ובברכת ק"ש בביטול שרפים ואופנים שאומרי' קדוש וברוך כו', ובק"ש שמע ישראל כו' ה' אחד ובי"ש, שמע ל' הבנה והשגה להתבונן ביחוד ויחודות כו' ועי"ז ואהבת את ה' כו' בבחי' אהבה שע"פ טו"ד, והאהבה הזאת היא כלי לגילוי בחי' האהבה העליונה שנותני' מלמעלה כו'. וזהו כי תבוא אל הארץ שע"י האהבה דנה"א מה שיש ביכולתו בכח עצמו עי"ז נותן לו מלמעלה בחי' הארץ שהוא בחי' הרצון פשוט כו', וזהו נותן לך נחלה דהנה כתי' לשארית נחלתו מי שמשים עצמו כשירים, כי ידוע דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף רק חלק והארה הוא שמתלבש בגוף בחי' נר"ן שבנשמה, ועצם הנשמה היא למעלה חבוקה ודבוקה כך שבטלה ומיוחדת באוא"ס ב"ה והוא בחי' מזלי' דנשמה כו', וכת"י יעקב חבל נחלתו נחלה ל' נחל שהוא ההמשכה דשרש ומקור הנשמה רק שזהו בבחי' מקיף לבד וכמ"ש נחלה עבר על נפשינו בבחי' מקיף ואינו מאיר בפנימיות להיותו תוכו רצוף אהבה בכלות הנפש מעומקא דלבא כו', אך מי שמשים עצמו כשירים פי' משים עצמו בחי' נר"ן שבנשמה שיהי' בטל לאלקות, אזי נותן לך נחלה שנמשך בבחי' פנימיות כו', והיינו כאשר תבוא אל הארץ בהכנה רבה בביטול בחי' נר"ן עי"ז נמשך ומאיר בו בחי' עצם הנשמה כו', וירשתה הוא ירושת הארץ מהז' אומות, דז' אומות שרשם מז' מלכין קדמאין דתהו שלפני מלוך מלך על ישראל כו', ומקבלים מבחי' כמה א"א לפניו שנפל בדרך נפילה ושבירה כו', וכמארז"ל עשרה דורות מאדם עד נח כו' ומנח עד* להודיע כמה ארך אפים לפניו כו' וניתנו לישראל בחי' התיקון לברר ולהעלות הניצוצות דתהו ועי"ז יורשים בחי' אורות דתהו, ובעבודה הוא הז' מדות רעות דנה"ב שהן שרשן מהז' מדות דתהו ורשע מכתיר את הצדיק דכמו שהז' עממין הי' מקיפים ומלבישים את הארץ כמו"כ הנה"ב מקיף ומלביש את הנה"א, ועי"י הברור שהנה"א מברר את הנה"ב ואתהפכא חשוכא לנהורא ה"ה יורש אורות

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: עד אברהם.)

דתהו כו', והיינו שע"י הביירוים נמשך גילוי אוא"ס עוד עליון יותר כו' ובכלל זה הוא ג"כ ההמשכה שע"י התשובה וכמשנת"ל בענין ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה שזהו מדרי' הצדיקים שמקיימין תומ"צ כו', וכאשר פגם ח"ו אזי צריכים תשובה שמשכין בחילא יתיר מבחי' עצמות א"ס והוא בכלל בחי' וירשתה כו'. וזהו שאמרז"ל מתנה יש לה הפסק ירושה אין לה הפסק, מתנה הוא נתינת הארץ בחי' הרצון העצמי למי שמשים עצמו כשיריים כו' יש לה הפסק לפעמים, וכמו שאנו רואין שבשעת תפלה מתעורר באהבה ואחר התפלה חולף ועובר וממילא נפסק גם המתנה כו', אבל ירושה אין לה הפסק דירושה הוא דאתהפכא חשוכא לנהורא ואזי אין שינוי והפסק כו' וזהו וישבת בה, דהנה וישב ה' מלך לעולם כמו עד"מ* משפיל האדם קומתו למטה, וכמו"כ למעלה כבי' שמשפיל קומתו היינו המשכת בחי' סוכ"ע בגילוי למטה כו', וישבה מורה על קביעות וכמ"ש הרמב"ם במו"נ פי"א בח"א דישבה למעלה מורה על העדר ההשתנות וזהו וישב ה' מלך לעולם שיהי' הגילוי דאוא"ס למטה בקביעות בלי שינוי והפסק כו'. וזה יהי' לעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' ויהי' בקביעות דלאחר גמר הביירוים יהי' גילוי אוא"ס למטה בקביעות בלי שינוי והפסק, והוא ע"י העבודה עכשיו בקיום המצות בביטול היש שע"ז הוא הצמיחה וע"י הביירוים והתשובה שמאיר הארה גם עכשיו ועיקר הגילוי יהי' לעתיד כו'. וזהו שהמצות נק' בשם לבושים ובשם פירות דענין הלבושים הוא שנעשים לבושים להנשמה בג"ע ובהגילוי דג"ע בחי' זיו תורתן ועבודתן הוא גם הארת הסוכ"ע כו' ומ"מ הלבוש מעלים כו' דעם היות שזהו בחי' אספה"מ מ"מ ה"ז העלם קצת שאינו מאיר האור כמו שהוא ממש כו' והראי' שא"א להיות בלא לבוש כו', ולעתיד כתי' ולא יכנף עוד מוריך שלא יהי' בחי' כנף ולבוש והיו עיניך רואות את מוריך גילוי האור כמו שהוא כו', וזהו שהמצות נק' פירות היינו גילוי עצם האור כמו שהוא כו'. וזהו והי' כי תבוא אל הארץ כו', דתכלית הכונה דנש"י למטה הוא להמשיך גילוי אוא"ס ע"י מעשה המצות כי נש"י הן הארץ חפץ הראוי לזריעה כו' וזהו הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה כו', וצ"ל כי תבוא אל הארץ ההכנה ע"ז כו', וירשתה הו"ע הביירוים ותשובה כו', וזהו וישבת בה שיהי' גילוי אוא"ס ב"ה למטה בקביעות בלי שינוי והפסק כו'.

בס"ד ש"פ נצו"י, עטר"ת.

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. הנה קודם לזה נא' דודי לי ואני לו הרועה בשושנים, וכאן נא' אני לדודי ודודי לי. וצ"ל מהו שפעם

* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: עד"מ בשיבה.

אומר דודי לי קודם ואח"כ אני לו ופעם או' אני לדודי קודם ואח"כ ואני לו*, ומה"ע הרועה בשושנים ובזהר אי' מה שושנה אית לה תליסר עלין דסחרין אופ הכי כנס"י אית לה תליסר מכילין דרחמי שהן יגמה"ר. וצ"ל מה שייכות יגמה"ר לאני לדודי ודודי לי. ובזהר שמות ד"כ אי' הרועה בשושנים ששונים בתורה, וצ"ל שייכות תורה ליגמה"ר, ומה שייכים שני הענינים האלו למש"א אני לדודי ודודי לי, וידוע דאני לדודי ודודי לי ר"ת אלול וס"ת ד' יודי"ן והן המ"ם** שהי' משה בהר לקבל לוחות שניות שהיו ימי רצון וכמ"ש ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משארז"ל בסוכה דמ"ו סע"א בא וראה לא כמדת הקב"ה מדת ב"ו, מדת ב"ו כלי ריקן מחזיק כלי מלא אינו מחזיק אבל מדת הקב"ה מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק שנא' והי' אם שמוע תשמעו אם שמוע תשמע (אם הורגלת לשמוע אז תשמע תוכל ללמוד ולהוסיף, רש"י) ואם לאו (שלא הטיתה און בילדותך לשמוע, רש"י) לא תשמע (לאחר זמן לא יספיקו בידך, רש"י. ועמ"ש בד"ה זכור ה', עטר"ת, שהבקשה מלמעלה עמי זכר נא וזכור את בוראך בימי בחרותך כו' ומ"מ אנו מבקשים זכור ה' כו'). והנה המא' הזה הוא ג"כ בגמ' ברכות ד' מ"ם ע"א ע"פ ויאמר אם שמוע תשמע, ושם בחדא"ג מהמרש"א כ' דהדברי' הגשמיים הן בגדר מקום וע"כ כשהוא ריקן מחזיק וכשהוא מלא אין מקום לקבל עוד כו'. ויש לרמוז בזה מה שאמרו אין אדם מת וחצי תאוותו בידו, והיינו כאשר מתאווה תאוה לדברים גשמיים שהן תופסים מקום ומציאות לא יוכל למלאות תאותו שאין המקום שלו מכיל וע"כ אין אדם כו'. ואפשר משום שהאדם תכלית כוונת בריאתו הוא בשביל העבודה דתומ"צ וכמ"ש ואנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, דזה שעשיתי ארץ הוא בשביל האדם והאדם בשביל בראתי בגימ' תרי"ג שזהו תכלית כוונת הדברי' כו' וכמ"ש נר ה' נשמת אדם להאיר את העולם כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה ואתחנן. וע"כ אין מקומו מכיל את הדברים הגשמיים כו', וכאשר נותן עצמו ח"ו לדברים הגשמיים ומתאוה להם ביותר שזה היפך מהותו העצמי אינו ממלא גם חצי תאוותו כו'. ולפ"ז י"ל אם הדברים הגשמיים באים ממילא ע"י קיום התומ"צ לא שמתאוה להם יכולים לקבל גם ריבוי טובה. ולפי"ז י"ל פי' המא' כך כלי ריקן כאשר הוא ריק מתאוות זרות אז מחזיק גם ריבוי השפעת הגשמי, וכאשר הוא כלי מלא תאוה שמתאוה להגשמי אז אינו מחזיק ובאמת כאשר הוא ריק מהתאוה אזי גם הדברים הגשמיים אינם גשמיים ואינם תופסים מקום, דלכד שאינם תופסים אצלו מקום ומציאות, הנה עצם הענינים הם כמו רוחניים, וכמו המן שעם היותו נתפס בגשם הי' מזון רוחני שנבלע באברים ולא הי' תופס מקום כו', וגם שהולכים למקום רוחני, וכמו נתינת צדקה והדור מצוה וכה"ג. אמנם באמת ב' המדות ישנם בעבודת ה', יש בעבודה שכלי ריקן דוקא מחזיק, ויש שכלי מלא דוקא מחזיק, רק שזה למדת ב"ו וזה למדת הקב"ה, וכמשי"ת. והענין הוא דהנה כתיב כוס ישועות

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ודודי לי.

(** כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: המ"ם יום.

אשא, שזה אמר דהמע"ה על מדתו שהיא בחי' המל' דאצי' שנק' כוס ישועות, וכמ"ש בזהר ויחי דר"נ ע"א דהא בהאי כוס אתנגידו ברכאן מאינון ישועות דלעילא והוא נטל לון וכנס לון לגבי' כו'. והגר' דבחי' ישועות דלעילא הן בחי' האורות דע"ס דאצי', וי"ל שנק' ישועות ע"ש וישע ה' אל הבל כו'. דהנה ידוע דהאור מצ"ע הוא בבחי' טבע העלי' למעלה וכמ"ש כי ה' אלקיך אש אכלה הוא, שנמשל לאש דכמו שהאש טבעו לעלות למעלה מפני הדקות והרוחניות שלו וכמו"כ האור טבעו לעלות למעלה כו'. שזהו ההפרש בין האורות והכלים שהכלים הן בטבע הירידה מפני שאינם בבחי' דביקות במקורם כו', והאור מפני שהוא בבחי' דביקות במקורו שנרגש בו מקורו, ע"כ הוא בבחי' עלי' להכלל במקורו כו', וכמ"ש במ"א באורך. אך הכוונה העליונה הפנימיות היא שיהי' בחי' גילוי והמשכת האור, וכמ"ש לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה, דאורות דתהו היו בבחי' תוקף הרצוא לעלות למעלה אין זה אמיתית הכוונה כ"א שירד האור ויתיישב בכלי כו'. ומפני כוונה זו הפנימיות האור הוא בבחי' ירידה היפך טבעו העצמי כו', וכמ"ש במ"א בענין וירד יעקב מצרימה אנוס ע"פ הדבור. והנה ידוע דכוונה זו הפנימיות היא בבחי' הכלים, דהכלים שרשן באמת למעלה מהאור מבחי' הפנימיות דוקא, וזהו שהכלי' ממשיכים את האור, וכמ"ש אין עוד כלי ויעמוד השמן, וכל זמן שהיו כלים נמשך השמן, שהכלים ממשיכים את האור מפני שרשם הקדום כו', וכמ"ש בתו"א בהבי' דוקבל היהודים. והיינו דהכוונה העליונה בירידת והמשכת האור הוא בהכלים דוקא, רק שבכלים הוא בבחי' העלם מפני שהכלים בכלל הן בחי' העלם כו'. והאור להיותו בחי' גילוי נרגש בו בחי' הכח העליון שבכלים, דהיינו הכוונה הפנימיות כו', ועי"ז הוא בבחי' ירידה והמשכה כו', וכמ"ש בד"ה לרוקע הארץ דתקס"ב, ובסי' בדרוש שאחר עלינו, שכן הוא במשפיע ומקבל דענין ההשפעה הוא ירידה וצמצום אצל המשפיע, ומ"מ המשפיע רוצה להשפיע וכמא' יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק כו' ועמ"ש במ"א בד"ה להבין ענין ברכת חתנים. והוא מפני היתרון שיש בהמקבל שע"ז מתוסף אור בהמשפיע, דמתלמידי יותר מכולם כו', ומשו"ז רוצה להשפיע כו'. וכמו"כ בהאור יש רצון לירד ולהתלבש בכלים, שכל השפעה צ"ל ברצון דוקא, והיינו משום שע"ז מתוסף בו אור משרש ומקור הכלי שהוא הכוונה הפנימיות הנ"ל. וז"ע וישע ה', היינו בחי' המשכה וגילוי היפך העלי' וההסתלקות למעלה כ"א להיות בבחי' המשכה כו'. והוא ע"י המנחה דהבל שהי' מבכורות צאנו כו', והיינו שהי' כלי אל האור עי"ז הביא והמשיך את האור להיות בבחי' ירידה והמשכת האור כו' (וקין גרם סילוק האור שזה גרוע הרבה יותר מעליית האור מצ"ע, אך הבל שהי' כלי אל האור המשיך את האור להיות בבחי' ירידה וגילוי כו'). וי"ל שזהו ג"כ שאורות נק' ישועות שהו"ע ירידת והמשכת האור כו', וכוס ישועות הוא בחי' הכלים אל האורות, דכוס בגימ' אלקים, וידוע דש' אלקים הוא בחי' הכלים כו'. וי"ל כוס ישועות שע"י הכלים האורות הן בבחי' ישועות, היינו בבחי' המשכה כו', וכנ"ל.

ב) **אמנם** דוד אמר זה על מדתו שנק' כוס ישועות, דמל' היא בחי' כלי לישועות דלעילא, דכל האורות מתגלים בבחי' מל', ונק' ביתא דאתפריעו בי' כל נהורין עלאין, שכל הגילויים הן במל'. וכמו הדבור עד"מ הוא הכלי שבו נמשכים ומתלבשים כחות הנפש שכל ומדות כו', כך המל' היא הכלי שבה נמשך השפע מכל הע"ס כו'. היינו שמקבלת בחי' האורות עצמיים דאצי' כו'. והגם שבחי' * היא סוכ"ד דאצי', והיינו שהיא נבדלת מבחי' העצמיות דאצי' כו', ואין זה כמו ז"א שהוא סוף עולם הא"ס, שגם ז"א הוא בכלל בחי' הא"ס כו', והיינו שזהו בהדרגה כו', משא"כ בחי' מל' שהיא סודכ"ד ה"ה במדר' נבדלת מבחי' עצמיות האצי' כו', הגם שהיא ג"כ בחי' אצי' מ"מ אינה בחי' עצמיות האצי' רק שרש ומקור ב"ע שבאצי' כו', ומ"מ בחי' מל' היא כלי לקבל כל האורות עצמיים דאצי' כו'. והענין הוא דהנה בחי' מל' יש בה בחי' הביטול יותר מבכל הספי', דבתחלת אצילותה נאצלה בבחי' נקודה א' בבחי' מיעוט הכלי' דהיינו בבחי' מיעוט וביטול כו'. דכמו שבעליית המל' הרי בעלי' ראשונה היא בבחי' נקודה תחת היסוד, וכמו הלבנה בראשית התחדשותה ה"ה בבחי' נקודה, וכמו"כ בחי' מל' היא בבחי' נקודה תחה"י, שז"ע אזעירת גרמא כו', שלא מצינו ענין זה במדר' אחרות. וכמו בינה שמקבלת מחכ' הרי נעשית** בבחי' נקודה כו', רק חכ' לגבי למעלה מהחכ' נעשית בבחי' נקודה כו' וכמ"ש במ"א, ובחי' מל' נעשית בבחי' נקודה שזהו בחי' ביטול כו', וכמו"כ זה שבתחלת אצילותה היא בבחי' נקודה א' ה"ז בחי' מיעוט וביטול כו', ועמ"ש בבה"ז בלק במאה"ז ע"פ שחורה אני שהו"ע אזעירת גרמי' כו'. וגם כשנבנית בבחי' פרצוף ה"ה בבחי' ביטול וכמו שא' דוד על עצמו ואנכי תולעת ולא איש כו', אם לא שויתי ודוממתי כו'. דהיינו שהביטול דמל' הוא בבחי' הנחת עצמותו כו'. דספי' העליונות שהן בבחי' ביטול הוא בבחי' יחוד ודביקות, שזהו מצד הדביקות שלהם במקורם שנגרש בהם מקורם דמשו"ז ה"ה בתכלית הביטול והיחוד כו', וכידוע בענין אין זולתך כו'. ובחי' מל' היא אדרבא במדר' נבדלת שאינו בבחי' דביקות במקורה כו', וכמ"ש במ"א. אך יש בה הביטול בבחי' הנחת עצמותו, שזהו עיקר הביטול. דהביטול שבבחי' דביקות הוא כמו ביטול שע"פ הטעם כו', משא"כ הביטול דהנחת עצמותו הוא בחי' ביטול עצמי שלא מצד הטעם, והוא הביטול בעצם המהות כו', וכמו הביטול דחכ' בבחי' מ"ה בלי מהות, כמו"כ הוא הביטול דמל', רק שבמל' הוא בבחי' ביטול היש, אבל הוא הביטול בעצם מהות היש כו'. ולכן חכ' ומל' שניהם נק' בשם אחד, וכמו דוד עבדי ומשה עבדי שנק' שניהם עבד, שהוא הביטול בעצם למעלה מטו"ד. ומשה עבדי הוא בחי' חכ' ולכן אמר ונחננו מ"ה בחי' מ"ה דחכ', ודוד עבדי בחי' מל' אמר ואנכי תולעת כו'. וכן שניהם נק' חכמה ובשם יו"ד וכענין יו"ד בראש ויו"ד בסוף חכ' בראש וחכ' בסוף כו'. וכן שניהם נק' יראה יר"ע ויר"ת, מפני שמשותפים בבחי' הביטול כו'. וז"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש, וידוע דקדש זהו למעלה מבחי' חכ' הנגלית שבא

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שבחי' מל'.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: לא נעשית.

בהשגה שזהו בחי' קדוש בוא"ו ע"ש ההמשכה והתפשטות דחכ' בנינה בחי' השגה והבנה, אבל קדש עילאה היינו בחי' פנימיות החכ' כח מ"ה כו'. וע"י זאת בחי' יראה תתאה דבחי' מל' בא לידי מדרי' קדש עילאה, דדוקא ע"י בחי' יראה ולא ע"י אהבה, והיינו מפני שאהבה הוא שבאה ע"י השגה והתבוננות שזהו ביטול שע"פ טו"ד, ולכן אין זה מגיע בבחי' קדש, וכמ"ש כונן שמים בתבונה דשמים הגם שהוא אש ומים מ"מ תי' מים יש בשלימות בשמים ומתי' אש יש רק ש', והיינו דשמים עיקרו בחי' חסד ואהבה שזהו מבחי' התבונה, בחי' השגה כו'. וכמו"כ אהבה מגיע רק בבחי' בינה או בחי' קדוש וא"ו (וי"ל דכמו"כ מדת היראה היא ג"כ מבינה ע"פ הטעם וכמו יראו מה' כל הארץ כי הוא אמר ויהי כו', וכמ"ש במ"א שגם ביראה יש מי שירא כו') רק בחי' יר"ת דמל' שהיא בחי' הביטול והנחת עצמותו ה"ז מגיע בבחי' קדש כו'. ומפני שמל' היא בחי' ביטול ע"כ היא כלי לישועות דלעילא בחי' האורות דאצי' כו', דע"י הביטול דוקא נעשה כלי לקבל. וכמו במשפיע ומקבל הרי דוקא בהביטול שלו נעשה בבחי' מקבל, וכתלמיד היושב לפני רבו, הנה לבד זאת שצריך לפנות דעתו ומחשבתו מעניינים אחרים ולהפשיט א"ע מכל מחשבותיו העצמיים, דכשאינו מפשיט א"ע ממחשבותיו לא יקבל כלל את השכל הנשפע לו כ"א צריך להפשיט א"ע כנ"ל. אמנם צריך ג"כ להניח שכלו, שבעת ששומע את השכל מהרב לא ישמש בשכלו להבין הדברים לעצמו דאז אינו בבחי' מקבל, ולא יקבל אמיתית השכל שהרב משפיע לו. רק צריך להניח שכלו לגמרי ורק לשמוע ולקלוט השכל ששומע מהמשפיע ואזי הוא מקבל את השכל כדבעי כו', ובאמת צ"ל ביטול התלמיד לעצמות הרב וכמו כל תלמיד שאין שפתותיו נוטפות מור כו', שזהו היראה והאימה כו', וכמארו"ל שישב התלמיד באימה כו', וגם אמרו"ל אפי' אומר לך על שמאל שהוא ימין כו', והיינו שיבטל א"ע לגמרי, ואזי הוא בחי' מקבל שמקבל עצם השפעת הרב כו'. והיינו דהכלי לקבלה היא בחי' הביטול דוקא. וכמו"כ יובן למעלה בבחי' מל' שנק' כוס ישועות, שמפני בחי' הביטול שבמל' ע"כ היא בבחי' כוס וכלי לקבל בחי' ישועות דלעילא כו'. ומ"ש בזהר והוא נטיל לון וכניש לון י"ל שזהו בחי' פנימיות המל' שמקבלת בחי' אורות העצמיים דאצי' שמתעלמים בתוכה כו'. וכידוע בענין כנסת ישראל שכונסת ואוספת בתוכה האורות דישאל דלעילא כו'. והיינו דבפנימיות המל' מתעצמים ומתעלמים האורות עצמיים (וי"ל שז"ע כוס שהוא ל' כיסוי, ובבחי' חיצוניות המל' יתפרש זה ע"ד שמש ומגן ה' אלקי, דש' אלקים שבגימ' כוס ה"ז בחי' מגן ונרתק כו'. ובפנימיות המל' י"ל שזהו מה שהאורות מתעצמים ומתעלמים בבחי' המל' כו'). וע"י העלם זה הוא אח"כ הגילוי כו', וכמ"ש במ"א בענין הב' מדרי' דים וארץ שבבחי' מל' כו'. (ובזהר מדבר שם מענין כוס של ברכה דבחי' מל' היא בחי' כוס לקבל בחי' יין המשומר כו'. וצ"ל ג"כ שזהו בחי' פנימיות המל' שמקבלת מבחי' פנימיות בינה כו', וכ' ותמן אתנטיר, דבפנימיות המל' לא יש אחיזה וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו', ועמ"ש בס"י בדרוש ברכת הזימון, ובמ"א בענין גביע הכסף כו').

ג) והנה מ"ש כוס ישועות קאי ג"כ על נש"י שנק' בש' כוס ישועות, דכל ישראל בני מלכים הם, דשרשן מבחי' מל'. וכמו שהמל' היא כלי לבחי' אורות העליונים כנ"ל, כמו"כ נשמות הן בחי' כלים בעצם לאלקות. ולכן כל ההמשכות והגילויים בעולם הוא ע"י נש"י דוקא, וכמו שאו' בנוסח הברכה בא"י אלקינו מלך העולם, דההמשכה מש' הוי' תחלה הוא בנש"י, וע"י הוא שנמשך הגילוי בעולם כו' וז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואמרז"ל בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל, שכאו"א מישראל הוא בבחי' מקדש ומכון לשבתו ית', שהוא כלי להשראת אלקות כו'. וז"ע ההרגש האלקי שבנשמה וכח ההשגה האלקית, שכל ענין אלקי מושג בטוב ומונח אצלו (עס לייגט זייער גוט אַפּ אַ ענין אלקי) וכמו"כ בהתעוררות אהו"י"ר אמיתיים כו' שכ"ז הוא מפני שהן בעצם כלים לאלקות. וכמו הכוס שהוא כלי אל היין, כמו"כ בחי' יין המשמח שזהו בחי' אם הבנים שמחה בהשגה האלקית והתעוררות אהו"י"ר נש"י הם כלים לזה כו'. ולמעלה בנשמה יש בכאו"א בחי' הראי' באלקות, וכמא' מזלייהו חזי, שגם כמו שהנשמה מתלבשת בגוף הנה שרש הנשמה היא בבחי' ראי' באלקות, וכ"ש קודם התלבשותה בגוף שיש בה בחי' הראי' והיא בתכלית הביטול, וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו'. וכמו שירדה למטה היא בבחי' השגה אלקית, וההשגה היא בהנחה טובה, שזהו מפני שהיא כלי לאלקות כו'. וכבר נת'ל שהכלי לאלקות הוא הביטול דוקא, וכמו"כ הוא בנשמות שהן בעצם בבחי' ביטול עצמי. דגם בנשמות כמו שהן למטה יש בהם בחי' הביטול בעצם, וכמ"ש כי אתם המעט מכל העמים שממעטים א"ע כו'. ולכן גם אם היא בריבוי העלמות והסתרים ר"ל מצד התגברות החשך דנה"ב שמעלים ומסתיר ביותר הנה ע"י איזה ביטוש ר"ל ה"ה בא לידי תשובה, ששב אל ה' בכל לבו ומתקרב לאלקות כו', שזהו מצד הביטול העצמי שבעצם הנשמה כו'. דאותן שאין בהם הביטול בעצם ה"ה בועטים ר"ל, וזה שפועל הקירוב הוא מפני הביטול בעצם כו'. וכמ"ש בסש"ב ספכ"ט בענין שחזרו ואמרו הננו ועלינו כו', שזה מפני שישראל עצמן הן מאמינים בני מאמינים (והוא מפני שמזלייהו חזי ה"ז מתנוצץ למטה בבחי' אמונה כו' וכמ"ש במ"א). רק שהסט"א הגבי' עצמה, ובהסיר ההעלם מתגלה הטוב העצמי כו'. וכמ"ש מהר"ל מפראג זצ"ל שנש"י הן בעצם טוב והרע הוא דבר נוסף ובהסרת הרע מתגלה הטוב כו'. והיינו כנ"ל שיש בהם בחי' ביטול עצמי גם בירידת הנשמות למטה, רק שאינו נראה ונגלה מפני ההתלבשות בנה"ב שמעלים ומסתיר גם על הכחות הגלויים דנה"א שזהו מה שבגילוי מהנה"א מ"מ הנה"ב מעלים ומסתיר ע"ז ומכ"ש שמעלים ומסתיר על הביטול שבנשמה כו', שצריכים עבודה ויגיעה להביא התגלות הכחות כו'. ועז"א כלי ריקן מחזיק כו', דבכדי שיהי' השראת אלקות בתוכינו הוא ע"י שנהי' כלי ריקן המחזיק. וכמו עד"מ בגשמיות כלי גשמי כשיש לו תוך מחזיק מלא אינו מחזיק, ופי' מלא שהוא מלא מרצונות ותאוות זרות שאז אינו כלי כלל לאלקות, כ"א צ"ל ביטול כל הרצונות ושיניח א"ע בכל פרט ופרט ואזי הוא כלי המחזיק ברכת ה' כו'. ועמ"ש מזה בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה, ובהביאור לשם, ובד"ה כי בועליך עושיך, רל"ד שצריך לעשות מאני אין, ואם התגברות והגבתה

רוחו הוא שהוא בבחי' אנכי צ"ל אני כ"ף, דהיינו כ"ף כפופה, לכוף א"ע ולבטל ישותו. וזהו המחלוקת שבשופר דר"ה אם בפשוט או בכפוף ובגמ' מ"ס כמה דכ"ף אינש כו' ומ"ס כמה דפשיט אינש כו', כ"ף הוא שבירת החומריות, ופשיט הוא לפשוט א"ע מהצרונות זרות. וי"ל כ"ף ופשיט הוא דכה ונדכה שית' בסמוך, פשיט הוא דכה בעצם, וכ"ף הוא ששובר החומריות. וריה"ו ס"ל שמספיק גם שכופף קומתו ושובר ישותו וחומריותו, ואדרבא יש בזה יתרון כאשר הוא יש ביותר ושובר ישותו כו', וכמ"ש במ"א וזהו סדר העבודה שארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, הכנעה ושפלות. שזהו התחלת העבודה בתיקון חצות כנודע, שהוא להיות ממארי דחושבנא בפרטי עניניו ולהתמרמר מאד בנפשו ע"ז, להיות בבחי' לב נשבר ונדכה. וכידוע שיש דכה ונדכה, דכה הוא שבבחי' ביטול ושפלות בעצם (והיינו שגם הנה"ב הוא בבחי' דכה בעצם, וכידוע שיש ג' מדרי' שור כשב ועז, שור הוא שור נגח שבועט ומנגד לאלקות, וכמו מי שהוא עז ביותר שמבעט נגד הזולת, אם מפני שימלא עניני עצמו ולא יהי' לו הזולת למנוע משו"ז מבעט נגדו, או מפני שאינו יכול לסבול מציאות הזולת כו'. וכמו"כ הוא שמבעט נגד אלקות ר"ל, אם בכדי למלאות תאוות נפשו שבוזה נקל לו יותר, או מפני שאינו רוצה ר"ל במציאות האלקות ומנגד לזה, וזו קלי' היותר קשה. ועז הוא שאינו מנגח ומבעט רק שעומד על עמדו ואינו ניזון ממקומו. וכבש הוא שטבעם רך בבחי' חלישות וביטול, וכמו הכבשי' שקולן קול רחמים שהן רכים בטבעם. וכמו"כ בנה"ב שהוא רך וחלוש בטבעו שאינו עומד לנגד, ואדרבא מתפעל מענין אלקי, וכל דבר פועל עליו הרבה כו'). ונדכה הוא שמדכה א"ע ע"י שעושה חשבון צדק בנפשו בעוצם הריחוק שלו, ואיך שרע ומר עזבו את ה'. וגם ע"י הרגזה שמרגיז עליו בקול רעם ורוגז כמ"ש בסש"ב (ובמ"א מבו' שז"ע הכאה במקל וכמא' מה דרכו של כלב לרדותו במקל כו', ועמ"ש במ"א בד"ה לא יצא איש בסייף, רל"ב בענין החמשה כלי זיין כו') ועמ"ש בלק"ת בד"ה להבין הפסוק מי אל כמוך. וכז"ו הוא לשבור את החומריות בכללות שיהי' כלי לאור ה' וקדושתו בתפלה. דענין התפלה הוא ההתבוננות והתעוררות האהי"ר, וכמא' אם כוון לבו, דעיקר ענין התפלה הוא כוונת הלב כו'. וכת"י סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ואי' בזה סולם דא צלותא שהיא הסולם שעולה בה מלמטלמ"ע במדרי' נר"נ שבנשמה, בתחלה בהודאה ואח"כ בפסוד"ז בהתפעלות המדות בסידור שבחיו של מקום כו', ובברכת ק"ש וק"ש הו"ע ההשגה וההתבוננות במוחו ולהתעורר באהי"ר כו', וכאומרו שמע ישראל בחי' שמיעה והשגה ביחו"ע ויחו"ת, איך שכולא קמ"י כלא חשיב והכל בטל במציאות ממש. שיאריך בזה בתפלה בהתבוננות טובה להשיג הענין בטוב ובהנחה טובה ובהתקשרות הדעת בבחי' הרגש פנימי כו'. וגם כמו שהעולם נראה לנו ליש הרי כח אלקי הוא המהווה ומחי' אותו כו'. וכ"כ תהי' טיב ההשגה וההעמקה בזה בדעת האלקי עד שיהי' נרגש אצלו האלקות בתוכו ובפנימיותו, ויתעורר באהבה אמיתית בעצם האלקות ובבחי' קירוב ודביקות נפשו בהאלקות ושירצה מאד בהגילוי אלקות כו', ושע"ז יחפוץ מאד בעסק התורה ובקיום המצות. דתורה היא הכלי שבה שורה אוא"ס ובה

וע"י נמשך גילוי אלקות בנפשו וגם בעולם כו'. דכאשר האהבה בתפלה היא באמת וחפץ באלקות הנה אח"כ בעסק התורה נרגש בו בחי' חכמתו ורצונו ית', שמאיר בו אור אלקי ממש בנפשו, כי ירגיש את האלקות שבתורה כו'. וכמו"כ מאיר לו חלקו בעולם, שאין העולם מעלים ומסתיר לו על אלקות, אדרבא הוא רואה אלקות בעולם בההשגחה אלקית והנהגה אלקית, שכל דבר נרגש אצלו בטוב ורואה הכל כו'. וכן בקיום המצות, דאי' בסש"ב והמקיימן באמת הוא האהוב את שם ה' וחפץ לדבקה בו כו' שע"י תומ"צ מאיר לו גילוי אלקות כו'. וכ"ז הוא כאשר הוא כלי ריקן בשבירת החומריות וביטול כל הרצונות, אזי הוא כלי להשגה אלקית ולאהו"ר, ומאיר לו גילוי אלקות בתפלה ובתומ"צ כו'. וכן הוא בכללות, דתחלת העבודה היא להיות שכחי עמך ובית אביך, לצאת מהרגילות שלו, לעזוב דרכו ועניניו שהוא מורגל בהם, שזהו ג"כ שבירת עצם החומריות וכללותה. כי הענינים שהוא מורגל בהם הוא מדמה בנפשו שא"א כלל להיות בלעדם, ובאמת אינו כן, שאינו מוכרח כלל ובכדי לצאת* הוא ע"י ביטול כללי של החומריות, אזי יכול לצאת מהרגילות ולשנות דרכו כו', וכמ"ש במ"א. וזה ראשית ותחלת העבודה. ואח"כ יכול לילך במדרי' מדרגא לדרגא כו'. וזהו שכלי ריקן דוקא מחזיק כו'.

ד) **אמנם** ידוע דתכלית העלי' הוא לבוא לבחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד וזה"ע ראשו מגיע השמימה, בחי' המקיפים שבנפש שזהו בחי' רצון הנ"ל. והנה גילוי בחי' זו זהו שבא מלמעלה שאין זה בכח האדם מעצמו כ"א מה שנותנים לו מלמעלה וכמ"ש במ"א בענין ומל ה' אלקיך את לבבך, ומל הוא ל' גילוי וכמו מי ימלל כו', ופי' ומל ה' אלקיך את לבבך, היינו גילוי בחי' פנימיות הלב. דפעמים כתי' ומלתם את ערלת לבבכם, שזהו להסיר העלם והסתר הנה"ב ושיהי' גילוי האהבה שע"פ טו"ד כו', (ובכללות הוא הסרת כללות החומריות דנה"ב להיות כלי להשגה אלקית ולאהו"ר כו' כמשנת"ל. ובפרטיות הוא בעבודה התמידית שע"י התגלות הכחות דנה"א מבררים את הנה"ב. וכל מה שהנה"ב מתברר ומזדכך יותר מתגלים יותר הכחות דנה"א כו'. והיינו דומלתם הוא ל' הסרה ול' גילוי, היינו הסרת הנה"ב וגילוי הנה"א, והוא בעבודה שע"פ טו"ד כו'). ומ"ש ומל ה' אלקיך את לבבך הוא גילוי בחי' פנימיות הלב כו', והיינו גילוי האהו"ר העליונים שלמעלה מטו"ד כו' (ומל הוא ג"כ ל' הסרה, היינו הסרת האהבה שע"פ טו"ד שהיא מבלבל להאבה שלמעלה מטו"ד כו', וע"ד ר"ז צם מאה תעניתא כו', וכמ"ש במ"א. ועמ"ש בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות, עטר"ת). אמנם עז"א ומל ה' אלקיך, דהתגלות זאת הוא שבאה מלמעלה כו', וכמ"ש בלקו"ת ד"ה אני ישנה בענין פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם, דהאדם מצ"ע אין בכח נפשו להגביר אלא מהחכמה ולמטה, דהיינו שישים עיקר חכמתו בתורה וכמו"כ בהשגה אלקית כנ"ל, וכן מדותיו שהן אהו"ר כו' שיהיו רק לה' לבדו כו'. אבל גילוי הרצון פשוט שבנפש אין זה בכחו ויכולתו רק כשיהי' שלימות מהחכ' ולמטה כל מה שיש בכח הנפש אזי

(* כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: לצאת מזה.

ממילא יאיר ויתגלה אור רצה"ע ב"ה ברצון הנפש בבחי' גילוי כו'. והוא כענין עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. עשה רצונו ית' שהוא למעלה מהחכ' כרצונך שלמטה מהשכל ונמשך מן השכל. והיינו להתבונן בגדולת ה' ועי"ז מתעורר באהבה כו', וגם בעסק התורה שהרצון מתלבש בחכ' כו', כדי שיעשה רצונך כרצונו שיבוא לבחי' אה"ר שהיא הרצון שלמעלה מטו"ד כו', וכמ"ש בד"ה צאינה וראינה דרוה"ב. והיינו שזהו דוקא ע"י הקדמת העבודה שע"פ טו"ד אזי נמשך מלמעלה בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד, וכמ"ש בד"ה אני ישנה הנ"ל, לפי שזהו בחי' פנימיות שבזה צ"ל אתעדל"ת דבאתעדל"ת דוקא אתעדל"ע כו'. ואפי' בגילויים שהן בבחי' מתנה וכמו עבודת מתנה אתן את כהונתכם כו', ה"ז ע"י אתעדל"ת, וכמא' אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' כו'. וע"כ דוקא ע"י העבודה שע"פ טו"ד נותנים מלמעלה גילוי העבודה שלמעלה מטו"ד (וי"ל שלכאור"א לפ"ע מדריגתו נותנים לו לעתים בזמן עת רצון גילוי הנ"ל, הגם שלא הגיע עדיין לשלימות העבודה שע"פ טו"ד, מ"מ מאחר שעובד עבודתו בתפלה ועסק התורה נותנים לו מלמעלה לעתים גילוי בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד כו'). ועמ"ש במ"א בענין יהיב חוכמתא לחכימין, דכל מי שיש לו חכ' הקב"ה נותן לו חכ', והלא החכ' שיש לו היא ג"כ מאתו ית'. ותוכן הענין המבו' שם, דהחכמה שיש לו זהו מבחי' כלים דאצי' שמתלבשים בבי"ע להחיותם, שזהו מה שבא בבחי' תפיסא והתלבשות בנבראים, והרי בהכלים דאצי' יש בהם בחי' חכ' ומזה הוא בחי' החכ' והביטול בנבראים כו'. וזהו בנבראים בכח עצמן מאחר שהוא בבחי' תפיסא ה"ה באים לזה ע"י יגיעתם, וכל מה שמייגע א"ע ביותר יגיע יותר לבחי' החכ' והביטול, והיינו שיגלה באמת את האור והחיות אלקי שבו כו'. וגם שהאור בעצם הוא שלו, היינו שהחכ' עצמו היא שלו, שהרי זהו מה שניתן לו בבחי' התלבשות בו להחיותו כו' (ויובן זה ע"פ מ"ש במ"א בענין ב' מיני אור שנמשכים מן העצמות הא' לגלות עצמותו, והב' להאיר את העולמות לא לגלות עצמותו. הרי דאור זה הוא האור של הנבראים כו') ומ"מ ה"ז שבא לפי חושי הנבראים הגם שזהו אור אלקי שלהחיות כו' מאחר שזהו האור של הנבראים ובא בבחי' התלבשות ותפיסא בהם והנבראים באים לזה בכח עצמם ויגיעתם כו' ה"ז בא כפי חושי הנבראים כו'. ובזה יש כמה מדרי' אם שזהו רק בבחי' יציאה מההיפך או שהוא בבחי' קירוב ודביקות בבחי' ביטול לאלקות, או שההשגה היא בעצמות אוא"ס ואיך שכולא קמי' כלא חשיב, ובזה גופא אם הוא בבחי' השגה לבד או כאלו רואה כו'. וכ"ז הוא בחי' השגה וביטול הנברא מצ"ע, ומי שיש לו חכ' וביטול שבכוחו הוא נותנים לו מלמעלה ביטול אמיתי בחי' אלקות מה שאין ביכולת הנבראים להיות ביטול כזה מצד כלי הגבלתם, והוא מבחי' האור שלמעלה מהכלים. והוא המשכת מ"ד מש' מ"ה החדש שיוצא ממצחא שהוא בחי' אשר לא ישב אדם שם כו'. וזהו יהיב חוכמתא בחי' חכמתו העצמית שמבחי' אור עצמי לחכימין שיש לו חכ' מבחי' הכלים דאצי' שנמשך בעולמות ונבראים כו'. ועז"א כלי מלא מחזיק, דוקא כלי מלא בבחי' חכ' ושכל באלקות ובאהוי"ר שע"פ טו"ד אזי נותנים לו מלמעלה גילויים עליונים שבבחי' בל"ג, הן בבחי' החכ' והן בבחי' אהוי"ר, שהן האהוי"ר העליונים כו'. ועפ"ז יובן דב' המדות

הן בעבודה, שצ"ל כלי ריקן מן החומריות והישות ואז דוקא מחזיק, שהוא בבחי' כלי להשגה אלקית ולאהוי"ר כו'. רק שזהו למדת ב"ו, היינו בעבודה שע"פ טו"ד, שזהו בכח עצמו של הנבראים כו', דבכללות הוא בחי' ביטול היש בלבד כו', אמנם מדת הקב"ה הוא בחי' אהוי"ר הבאים מלמעלה שזהו בבחי' ביטול האמיתי ובבחי' בל"ג, שזהו מבחי' עצמות האור כו'. (והוא כענין הקב"ה נותן בו נשמה, דהיינו בעבודה בחי' נשמה לנשמה כו'). ועז"א כלי מלא דוקא מחזיק כו'. וזהו אם שמוע תשמעו, אם הורגלת לשמוע ולהתבונן ולעשות מה שבכח הנפש, אזי תשמע ותקבל גם הבחי' שלמעלה מכח הנפש מצד עצמה שנותנים לו מלמעלה כו'. והנה עשיית הכלי היינו בחי' הביטול זהו שבא בכח עליון, וכמ"ש בפע"ח שער ק"ש שעשהמ"ט דעשיית הכלי דכנס"י הוא שנמשך מרדל"א שהוא בחי' אין שעושה כנס"י שיהי' ג"כ בבחי' אין. וי"ל ע"פ מ"ש בע"ח שער א"א דשרש המל' למעלה מהט"ס דשרשן בא"א ומל' שרשה ברדל"א, ורדל"א הוא בחי' לא ידע ולא אתייעדא, שאינו בבחי' מהות ידוע בעצם כמ"ש בסי' בברוך שאמר, דהביטול דלא ידע הוא יותר מהביטול דאוכם הוא כו' כמ"ש בדרוש וככה, רל"ז. וע"כ משם נמשך בבחי' מל' שהיא בבחי' ביטול בעצם כנ"ל. וכמו"כ נש"י מפני שהן שרשן מבחי' עצמות א"ס וכמ"ש בנינים אתם לה' אלקיכם שהן מבחי' פנימיות ועצמות כו' ע"כ הביטול שלהם הוא לא בבחי' מציאות כו'. ובנשמה הוא שהביטול דהנחת עצמותו הוא מבחי' רצון פשוט שבנפש שלמעלה מטו"ד כו', וכמ"ש בד"ה והי' כי תבוא, עטר"ת. וזהו שהביטול שזהו בחי' הכלי הוא בכח עליון הבא מלמעלה, רק שהוא כח נעלם כו', ועבודת האדם הוא להסיר ההעלמות וההסתרים שיהי' התגלות הביטול להיות בבחי' כלי לגילוי אלקות שזהו העבודה שע"פ טו"ד שהיא בכח האדם מצ"ע כו'. וזהו אני לדודי, מלמטלמ"ע, להיות בבחי' כלי לאלקות כו'. ולהיות שעצם ענין עשיית הכלי היא מלמעלה זהו ודודי לי, הכח שנמשך מלמעלה כו'. רק שבהתגלות הוא אני לדודי, שהאדם עושה עצמו לכלי ע"י הסרת ההעלמות וההסתרים כו'. דמ"ש דודי לי ואני לו קאי על זמן יצי"מ שאז הי' אתעדל"ע מצ"ע שזה הי' בהתגלות, ואני לדודי הוא בחדש אלול שהוא מלמטלמ"ע כו'. והוא כענין התשובה, וכידוע שבתשובה יש ב' מדרי' תשו"ת ותשו"ע, תשו"ת הוא היציאה מן הרע, ותשו"ע הוא העלי' וההתכללות באוא"ס כו', והוא ג"כ מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט (עמ"ש בד"ה מן המיצר, רל"ב). וז"ש שובה אלי ואשובה אליכם שזהו מלמטלמ"ע וכת' ושב ה' אלקיך את שבותך, שזהו כמו ומל' ה' אלקיך כו' שהוא מלמעלמ"ט כו'. ובאלול הוא בחי' תשו"ת והיינו להיות כלי לאלקות. וזהו אני לדודי כו' הרועה בשושנים דאי' בזהר שהן יגמה"ר היינו הכח שנמשך מלמעלה להיות עשיית הכלי כו', והו"ע ודודי לי כו'. וזהו ג"כ מ"ש בזהר דהרועה בשושנים ששונים הלכות, דבתורה יש יג"מ שהתורה נדרשת בהם שהן נגד יגמה"ר כנודע, ותורה היא המשכה מלמעלמ"ט שזהו ג"כ ענין ודודי לי כו'. וזהו אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול שהו"ע תשו"ת בחי' עשיית הכלי כו'. והן ימי רצון שמאירים יגמה"ר שנותנים כח מלמעלה להיות עשיית הכלי, וזהו הרועה בשושנים גילוי יגמה"ר כו'.

הוספות

בס"ד. שמע"צ עטר"ת.

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, ואי' במדר' משל למלך שעשה סעודה ז' ימים וזימן כל בני המדינה, לאחר שעברו ז' ימי המשתה אמר לאוהבו כבר יצאנו ידינו לבני המדינה בא ונגלגל אני ואתה במה שתמצא, כך אמר הקב"ה לישראל תגלגלו במה שתמצאו פר א' איל א'. ובזהר ויגש ע"פ ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו הה"ד ביום השמע"צ תהי' לכם, וצ"ל מה שייכות שמע"צ לזה דולא עמד איש כו'. והנה בשמע"צ עושין שמחת תורה וצ"ל והלא מ"ת הי' בשבועות והי' צ"ל אז שמח"ת ומפני מה עושין שמח"ת בשמע"צ. אך הענין ידוע שזהו שעושין שמח"ת על לוחות האחרונות שניתנו ביוה"כ. דהנה בלוחות הראשונות היו במדר' הצדיקים שהרי לא הי' חטא ועון, ובמעמד ה"ס פסקה זוהמתן והיינו שגם מצד* היו ראויים אל האור והגילוי, ולכן הי' גילוי אוא"ס וכמ"ש וירד ה' על ה"ס שהי' נראה ונגלה לעין כל, והי' מאיר בגילוי בנשיי וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות רואין את הנשמע ושומעין את הנראה ועל כדו"ד פרחת נשמתן והחזירן בטל תחי' כו'. והגם שזהו גילוי עצם הנשמה, הנה זה גופא הוא מפני שהי' מאיר אצלם אור הנשמה המלוכשת בגוף, וכידוע דכאשר כחות הנפש הן בהעלם בגוף ונה"ב, אזי גם עצם הנשמה נעלם ונסתר, ורק כאשר הכחות הן בהתגלות אזי מתגלה גם עצם הנשמה, ובמ"ת מפני שפסקה זוהמתן והיו הכחות בהתגלות נתגלה בהם גם עצם הנשמה כו'. וזהו דלה"ר הי' בקולי קולות ורעש גדול מפני שהיו במדר' הצדיקים וצדיקים כל עובדיהן הוא בהתגלות, אבל לוחות האחרונות שהי' אחר חטא העגל היו במדר' בע"ת, ולכן הי' בחשאי דבע"ת דרכם והילוכם בקדש הוא בבחי' הצנע לכת, ולכן ניתנו ביוה"כ שהוא יום מחילה וסליחה, והיינו ע"י התשובה דבע"ת משכין לי' בחילא יתיר וכמ"ש ממעמקים קראתיך דע"י תשובה מעומק הלב ממשכים מבחי' עומק ופנימיות א"ס שעייז זדונות נעשים כזכיות שנעשים מלאי מצות ממה שהיו תחלה מלאי עון, דמצות אלו הן באופן אחר מהמצות דצדיקים שהן בבחי' אור ישר בחי' רצה"ע, ומצות דבע"ת הוא שהחשך נהפך לאור כו'. וז"ע התורה שנתנה ביוה"כ היינו שזדונות נעשו לזכיות שהן גבוהים במעלה ומדרי'. וזהו שעל לה"א נא' ויגד לך תעלומות חכ' ככפליים* לתושי' דאורייתא מחכ' נפקת ולוחה"א הן מבחי' תעלומות חכ' שזהו בחי' פנימיות ח"ס ובשרשה הוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' וכמ"ש במ"א. וע"ז עושין שמח"ת היינו על הקירוב שאחר הריחוק. דהנה בד"כ ענין זמן שמחתנו שהן הב' שמחות דישמח ה' במעשיו וישמח ישראל בעושיו הוא על

מצד היו: כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מצד עצמם היו.

(* אוצ"ל: כי כפליים לתושי'.

הקירוב שאחר הריחוק ובפרט השמחה דשמח"ת כו', ועד"מ בן מלך כשהוא בשבי' הרי כאשר יוצא מהשבי' שמחת שניהם גדולה מאד, וכמו"כ כאשר בתחלה הן מרוחקים ונעשים בבחי' קירוב בחי' החזרת פב"פ ע"י התשובה אזי השמחה גדולה, וזהו השמחה שעושים בשמע"צ שהיא על התורה שניתנה בלוחות שניות.

ולהבין זה ילה"ק מ"ש או יחזיק במעווי יעשה שלו' לי שלו' יעשה לי ואמרז"ל כל העוסק בתורה משים שלו' בפשמ"ע ושלו' בפשמ"ט. והענין שהתורה נק' שלו' דהנה כתי' בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ופעמים כתי' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים נא' תחלה ארץ ואח"כ שמים, וידוע הפלוגתא בגמ' ובמד"ר אם שמים קדמו אם הארץ קדמה, ושניהם אמת, ולכאו' איך הארץ שהיא בחי' גשמיים קדמה לשמים בחי' רוחניות. ובאמת מצינו כן שהארץ קדמה שהרי המצות נתלבשו בדברים גשמיים דוקא, וכמו עשר תעשר את כל תבואת זרעך כו' במעשרות שהן בתבואה הגשמי שצ"ל חרישת הארץ גשמי זוריעה כו', וכן ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וד"מ שבלולב בצמחים גשמיים כו', והרי המצות הן המשכות וגילויים דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כו', וזה דוקא ע"י מצות מעשיות, וכתי' וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שע"י המצות ממשיכים תוס' אור בג"ע, ואמרז"ל שכר מצוה מצוה פי' שכר מצוה שהוא ההמשכה והגילוי זהו ע"י המצוה דוקא, ובכוונת המצוה אם ח"ו לא יעשה המצוה בפועל אינו ממשיך מאומה דהעיקר הוא עשיית המצוה בפו"מ, הרי מכ"ז מובן דארץ קדמה. אך צ"ל מהו מעלת העשי' כ"כ שע"ז דוקא נמשכים האורות גבוהים ונעלים ביותר כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מדרי' בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע. והנה ב' המדרי' הן מרוכ"ד עד סוכ"ד, דממכ"ע הוא מראשית גילוי הקו עד מל' דמל' דעשי' ובסוכ"ע נא' ומתחת זרועות עולם שזהו מתחתית העשי' כו', רק דממכ"ע הוא בחי' גילוי וסוכ"ע בחי' העלם, דאור דממכ"ע הוא שנמשך להאיר את העולם ע"כ הוא בבחי' גילוי כו'. והגם דסוכ"ע הוא ג"כ לגלות עצמותו שהרי הוא גילוי רצוני והוא לגלות עצמותו כו', הרי זהו ענין הצמצום שהוא בחי' סילוק והעלם אור הא"ס, דקודם הצמצום שהי' אור הא"ס בגילוי לא הי' מקום לעמידת העולמות וע"כ נסתלק ונתעלם האור, וגם לאחר הצמצום שנמשך האור שבבחי' א"ס היינו בחי' סוכ"ע ה"ה בהעלם, כי אם יהי' בגילוי לא יהי' מציאות העולמות, ע"כ הוא בהעלם, רק ע"י העבודה ממשיכים אותו בגילוי. וזאת היא הכוונה להמשיך גילוי האור הזה ע"י העבודה כו'. אבל האור דממכ"ע ענין הצמצום בו הוא שנתעלם תוך העלם הצמצום דהכוונה בזה הוא שע"ז יהי' בבחי' גילוי בעולמות כו', וזהו שהאור נתעלם בנקודת הרשימו שע"ז הוא שבא אור הקו בבחי' גילוי כו' וכמ"ש במ"א, וכאשר נמשך ממדרי' למדרי' הכל הוא בבחי' גילוי אור כו', וזהו האור והחיות שבעולמות שגם בעולם התחתון יש חיות אלקי והוא החיות הנרגש בנבראים

שהוא בחי' גילוי כו', ובעולמות ב"ע זהו בחי' חיות המרכבה שהוא החיות של כל הנבראים שלמטה דמפני אר"י שבמרכבה נמשך נפשות כל החיות ומפני שור נפשות כל הבהמות ומפני נשר נפשות כל העופות ומפני אדם שבמרכבה נמשך הנה"ב שבאדם ונפשות חסידי או"ה, ושרש הנה"א הוא מאדה"ע שעל הכסא. ובאצי' הן הד' פרצופים חו"ב וז"א ומל'. וכמו"כ יש מדרי' אלו למעלה מאצי' עד ראשית גילוי הקו שהוא כללות הגילויי שבעולמות כו', וראשית ההשתל' הוא בחי' חכ' כי בכחות הנעלים כח השכל הוא הכח הראשון שהוא בבחי' פנימי ובבחי' מדה ושיעור וע"כ הוא ראשית ההשתל' כו'.

וכ"ז הוא החיות שזוהו בחי' הרוחני של הנבראים שהוא מבחי' ממכ"ע, אבל להיות בחי' גשם הנבראים כמו גשם הצומח וגוף מציאות הבע"ח וגוף האדם, הנה זאת א"א להיות מבחי' ממכ"ע ואף אם יהי' ריבוי רבבות השתל' יהי' הכל בבחי' רוחניות לא מציאות הגשמי, כי להיות דבחי' ממכ"ע הוא אור שכבר נתצמצם ובא במדה ושיעור וע"כ הוא רק בדבר ובאופן א' היינו בחי' הרוחניות בלבד לא בחי' הגשמיות ג"כ, ועוד שהרי התהוות הגשמי הוא בבחי' התחדשות וכמ"ש העיקרים דהתהוות הגשמי מן הרוחני אין לך בריאה יש מאין גדול מזה, ומבחי' ממכ"ע להיותו אור שנתהווה א"א שיהי' ממנו התחדשות דבר, וכמו שבריאית יש מאין אינו בחוקי הנבראים, דבחי' עו"ע יש בנבראים ג"כ וכמו שכל ומדות וכח המח' וכח הדבור וכח המעשה יש בנבראים מפני שזוהו רק מהעלם אל הגילוי, אבל יש מאין שהוא התחדשות דבר לא יש בחוק הנבראים, ואפי' מתכנשין כל באי עולם א"י לברוא אפי' כנף יתוש א', כמו"כ הוא בכל דבר שנתהווה לא יש בו ענין התהוות מאין ליש כו', והרי האור שנתהווה מה שלא הי' קודם ר"ל דקודם שנתהווה הוא כאלו אינו ממש ונתהווה בחי' אור כו' שהרי אינו בחי' גילוי העצמות, דעם היותו גילוי מן העצם ה"ז מ"מ מה שנתחדש ע"י הצמצום. וכידוע המשל במשפיע ומקבל שהמשפיע בתחלה כאשר מאיר אור השכל לעצמו אינו ניכר כלל חיצוניות השכל השייך אל המקבל, והגם שנמצא בו בחי' חיצוניות השכל הרי אינו ניכר כלל גם לעצמו, שהמשפיע אינו יודע כלל את חיצוניו' השכל השייך אל המקבל, וע"י שמצמצם אור שכלו בעצמו נמצא בו השכל השייך אל המקבל, הרי שזהו כמו התחדשות דבר כו'. וכמו"כ יובן למעלה דמה שנמצא אור ע"י הצמצום להאיר העולמות ה"ז כמו התחדשות והתהוות דבר שלא הי' מקודם כו', וע"כ אין ביכולת האור הזה להיות דבר בבחי' התחדשות מאחר שהוא עצמו מחדש כו', והרי התהוות שלו הוא להיות בבחי' אור וחיות ע"כ כמה שמשתל' ונמשך הוא רק במדרי' הרוחניות כו'. משא"כ בחי' סוכ"ע שהוא האור שבבחי' א"ס בחי' בל"ג אין בזה הגבלה והוא בחי' כל יכול להיות הכל, וכשם שמהווה בחי' הרוחניות כמו"כ מהווה מציאות הגשמיות כו', והרי האור הזה הוא בבחי' גילוי העצמיות לא בבחי' התהוות והתחדשות דבר כו'. והגם שהוא גילוי רצוני וכמ"ש במ"א, מ"מ הוא

בבחי' גילוי העצמיות, וע"כ ביכולתו להיות דבר בבחי' התחדשות כו', וידוע דאמיתת כח ההתהוות הוא בבחי' עצמות א"ס שהוא לבדו בכחו ויכולתו להיות יש מאין כו', וע"כ האור שהוא בבחי' גילוי העצמיות ה"ה מהווה כו'. וז"ש כל אשר חפץ ה' עשה דעשי' היא דוקא מבחי' חפץ ורצון ה' כו'. וז"ע נעוץ תחילתן בסופן דבחי' מל' שהיא סודכ"ד דאצי' בה דוקא היא נעיצת התחילה, שהרי עיקר התהוות יש מאין הוא בעולמות ב"ע שהן בבחי' יש ממש, דכלים דאצי' הגם שהן בבחי' מציאות ה"ה מ"מ אלקות ממש, וכללות האצי' הוא בבחי' גילוי ההעלם כו'. ומ"ש והחכ' מאין תמצא שגם החכ' היא בבחי' יש מאין, אין זה בחי' יש מאין ממש כ"א ע"ד מבין דבר מתוך דבר שמבין שכל חדש מהשכל הקודם, הגם שזהו ענין בפ"ע מהשכל הקודם לא רק הסתעפות ממנו, מ"מ הרי יש לו שייכות אל השכל הקודם מאחר שממנו נמצא, וכאשר יעיין היטיב בעומק ופנימיות הענינים יראה שבאמת הן ענין א' כו' וכמ"ש במ"א. ועד"ז הו"ע יש מאין דאצי' שמ"מ הוא בבחי' קירוב ושייכות ואינו מהות אחר ח"ו. ומ"מ גם התהוות הכלים דאצי' הן ע"י הכאת אר"מ באר"פ היינו שהתהוותם הוא מבחי' האר"מ, ומשו"ז יש יתרון מעלה בבחי' כלי החכ' על אור החכ' כו' וכמ"ש בהבי' דיביאו לבוש מל'. אמנם עיקר ענין התהוות יש מאין הוא בכ"ע מבחי' מל' דאצי', וע"כ בבחי' מל' הוא דוקא נעיצת התחלה להיות כי התהוות היש הוא מבחי' ואו"ס הסוכ"ע דוקא כו'.

אמנם עדיין צ"ל והלא האור דממכ"ע ג"כ נמשך מאווא"ס הסוכ"ע דסוכ"ע הוא שרש ומקור הגילוי וממכ"ע הוא בחי' הגילוי, וכידוע בהשמות אהי' והוי' דש' אהי' הוא שרשי דאילנא וש' הוי' הוא גוף האילן וכמ"ש במ"א, וא"כ מה היתרון במציאות היש שהוא מבחי' סוכ"ע כו'. אך הענין הוא דהנה נת"ל דפעולת הצמצום באור הא"ס הוא בבחי' סילוק והעלם האור, ובהאור שלהאיר העולמות הוא שנתעלם תוך העלם הצמצום (להיות בחי' הגילוי) כו' כנ"ל. והנה סיבת הדבר הוא כי הנה המשכת האור הוא מפני שחזר והאיר כו'. דהנה בהצמצום הוא שנתעלם ונסתלק כללות האור שלפני הצמצום, ואח"כ הי' תנועה הפכיית שחזר והאיר והוא הרצון להיות גילוי אור, והרי מה שחזר והאיר הוא שיהי' האור שלהאיר העולמות. וכמובן מהמשל דמשפיע ומקבל הנ"ל הרי לאחר שהמשפיע מעלים אור שכלו בעצמו, ה"ה אח"כ בבחי' המשכה דאל"כ איך תהי' ההשפעה, אך המשכתו אז היא בבחי' שייכות אל המקבל, ואזי נמצא בו האור שכל השייר אל המקבל והוא בבחי' השפעה והתגלות כו', אמנם המשכתו אז הוא ע"י דילוג והפסק, כי המשכתו והתגלותו לאחר שצמצם אור שכלו בעצמו אינו כמו שהי' מקודם בבחי' פתיחה והתגלות ממש בלי שום צמצום בעצמו, משא"כ אחר שצמצם שכלו הרי ההמשכה וההתגלות שלו הוא ע"י הפסק הצמצום כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה דזה שחזר והאיר הוא בחי' האור שלצורך העולמות להאיר את העולמות כו', וזהו אור הקו שהמשיך צנור א' דק מאור

העיגול שלו הנה המשכתו הוא ממה שחזר והאיר כו', ונמשך דרך דילוג הצמצום כו', ואח"כ בהשתל' דבחי' ממכ"ע נמשך מבחי' סוכ"ע זהו שנמשך דרך בחי' סוכ"ע כו', דעצם המשכת האור הוא מפני הרצון בהגילוי שזהו שחזר והאיר ונמשך דרך בחי' הסובב כו', וגם בהשתל' יש כמה צמצומים בהמשכת בחי' ממכ"ע מסוכ"ע כו', משא"כ בהתהוות היש ה"ז התהוות מאוא"ס הסוכ"ע ממש, וכמו בהתהוות הכלים מהכאת או"מ באו"פ ה"ז מהאורות הנופלים מפגישת האורות כו' וכמ"ש במ"א, הרי שהתהוות הוא מהאור דסובב כו'. וכמו"כ הוא בכל התהוות יש שהוא מבחי' סוכ"ע כו'. וע"כ יש יתרון במציאת היש לגבי מדרי' הרוחניות כו'. אך לפ"ז אינו מובן מאין הוא בחי' ההתחלקות שבנבראים, שהרי הנבראים הן בריבוי התחלקות מאד, ומאחר שהתהוותם הוא מאוא"ס הסוכ"ע שאינו בבחי' התחלקות איך הנבראים הן בבחי' התחלקות כו'. אך הענין הוא דבחי' סוכ"ע נמשך דרך בחי' ממכ"ע והיינו שהתהוות הוא ע"י הע"ס בכלל וע"י המדות בפרט ועי"ז הוא ההתחלקות בנבראים כו', וכמו שהתהוות המים הוא מבחי' החסד שהוא בחי' המשכה וגילוי נתהוו מזה המים שיורדים מגבוה לנמוך כו', והתהוות הרקיע הוא מבחי' הגבו' כו', אמנם עצם התהוותם הוא מבחי' הסוכ"ע, וז"ש כולם בחכ' עשית דעשית קאי על בחי' או"ס הסוכ"ע רק שהתהוות היא ע"י החכ' ועי"ז הוא בחי' ההתחלקות כו'. וזהו שארץ קדמה דעשי' יש בה יתרון מעלה שהיא מבחי' סוכ"ע כו'.

והנה המובן מהנ"ל שצ"ל התחברות בחי' סוכ"ע בממכ"ע שהרי התהוות היש הוא מבחי' סוכ"ע ומ"מ הוא שנמשך ע"י ממכ"ע, והכוונה הפנימיות שיהי' גילוי בחי' סוכ"ע בממכ"ע, שהרי האדם כלול ג"כ מב' מדרי' דסוכ"ע וממכ"ע שהרי הוא כלול מגוף ונפש דנפשו הוא מבחי' ממכ"ע והגוף הוא מבחי' סוכ"ע, והכוונה היא שע"י עבודה יהי' גילוי בחי' סוכ"ע בממכ"ע כו'. והתחברות זאת היא ע"י התורה. וזהו שהתורה נק' שלום שעושה שלו' בפשמ"ע היינו בחי' סוכ"ע בממכ"ע ובפשמ"ט היינו בגוף ונפש שזהו בנה"ב ונה"א כו'. והנה ידוע דכל מחבר ומאחד ב' מדרי' ה"ה למעלה משניהם, וא"כ התורה שמחברת בחי' סוכ"ע וממכ"ע צ"ל שהיא למעלה גם מבחי' סוכ"ע. ולהבין זה ילה"ק מ"ש יביאו לבוש מל' כו' וסוס כו' ואשר ניתן כתר מל' בראשו ואח"כ נא' ויקח המן את הלבוש והסוס וכתר לא נא'. והענין דהנה אי' בע"ח שעמ"ט פ"ה דעיקר ענין תומ"צ הוא לברר הנצוצות שנפלו בק"ג, וצ"ל והלא אי' בזהר דתרי"ג מצות הן תרי"ג ארצין דגולגלתא ותרי"ג מד"א וז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור, וכן אי' בע"ח דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא שהן בחי' המשכות וגילויים כו', ויש ג"כ מצות שהן בבחי' העלאה וכמו הקרבנות וכה"ג, מ"מ כללות כולם הן להוסיף אורות באצ"י, וצדקתו עומדת לעד שלעתיד יהי' הגילוי למטה וכמ"ש במ"א, ואיך או' שהן לברר בירורים כו'. אך הענין הוא שיש במצות ב' ענינים, הא' המצות ברוחניות והן מצות העליונות וכמו הקב"ה מניח תפילין הקב"ה

מתעטף בציצית שהן בחי' המשכות וגילויים כו', והב' מצות למטה שנתלבשו בדברים גשמיים כמו ציצית* גשמי ותפילין בקלף הגשמי כו' שהן לברר בירורים כו'. אך לפ"ז צ"ל כאשר המלאכים בקשו תורה והושיב להם כלום יצה"ר יש בכס הרי הם בקשו תורה ברוחניות שהיא המשכות ומהו התשובה ע"ז כלום יצה"ר כו'. אך הענין הוא דהמצות למטה הגם שהן בירורים הנה ענין המצות למעלה הוא דוקא ע"י המצות למטה, שע"י המצות שהאדם עושה למטה ומברר בזה בירורי הנוגה ע"ז הוא המצות למעלה, וכמארז"ל ע"פ מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה מצוה לישראל פי' מה שהוא כבי' עושה המצות זהו ע"י שמצוה לישראל לעשות שע"י עשייתם דוקא הוא המצות שלמעלה כו'. והכח הזה שע"י עשיית המצות והבירורים שעושים בזה יהי' ע"ז בחי' המצות שלמעלה הוא דוקא בנש"י דישראל עלה במח' ומחשבתן של ישראל קדמה כו' וניתן להם כח זה במ"ת, אבל גוי שעושה מצוה שמנענע את הלולב או מניח תפילין אינו מועיל מאומה, והגם שיש בהם ג"כ איזה בירור וכמו חסידי או"ה שיש להם חלק לעוה"ב ונצטוו בהו' מצות, מ"מ המשכה זו דבחי' תרי"ג ארחין ותר"ך אורות אין ביכולתם להמשיך כו'. וזהו ויקח המן את הלבוש דכאשר הגיאות דהמן מתהפך לקדושה כמו ויגבה לבו בדרכי ה' נמשך ע"ז בחי' לבוש מל' שזהו בחי' סוכ"ע, להיות דבחי' סוכ"ע הוא שמתהווה מזה בחי' מציאות היש כו' כנ"ל, ע"כ ע"י בירור היש נמשך בחי' סוכ"ע כו', אבל בחי' כתר מל' בחי' תרי"ג ותר"ך אורות שהן בחי' אורות פנימיים ועצמיים זהו רק בכח נש"י והו"ע בעטרה שעטרה אמו להמשיך בחי' כתר מל' כו'.

וביאר הענין הוא דהנה אי' בספרים דכללות מעשה האדם נחלק לג' חלקים, הא' חלק המצוה כמו ק"ש ותפלה ותורה וישיבת סוכה ולולב וכה"ג, הב' הוא חלק האיסור כמו לה"ר ורכילות ושאר ל' לאוין דאורייתא ודרבנן, והג' חלק הרשות שהוא חלק היתר שאינו לא מצוה ולא איסור וכמו אכילה ושת"י ושינה ומו"מ ודיבורים שאינם אסורים. ובאמת גם החלק הזה נחלק לב' ויש שקרוב למצוה ויש שקרוב לאיסור, וכמו במו"מ שאינו מוטred ומשוקע בזה וכוונתו לש"ש, וכן באכילה לש"ש ושינה בכדי שיוכל לעסוק כה"י בתורה, ה"ז קרוב לענין המצוה ונעשה ע"ז בירור דק"נ, ולהיפך כשעוסק במו"מ ומוטרד ומשוקע בזה ומה' ישכח לבו, וכן הישן שינת עצל וכה"ג ה"ז קרוב לאיסור, והוא באמת בחי' הרע דנוגה כו', וא"כ אינו מובן מפני* אינו נחשב זה ג"כ בכלל מצוה ובפרט שנעשה ע"ז ג"כ בירורים, והרי המצות הן רק תרי"ג ועם זמד"ר הן תר"ך ואכילה ושינה לש"ש וכה"ג שנעשים ע"ז בירורים דנוגה אינם בחשבון המצות.

ציצית גשמי: כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: ציצית בצמר גשמי.
מפני: כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל: מפני מה.

אך הענין דבירורים אלו אינו דומה לבירורי המצות שנעשים כלים ממש לאלקות משא"כ בענינים אלו. והענין הוא דהנה בכלים יש בחי' כלים מקבלים וכלים פשוטים, כמו כוס וקערה שהן כלים מקבלים בתוכן, וכלים פשוטים כמו הסכין וכה"ג, ויש שהן הכנה לעשות מהן כלים וכמו הנסרים שכורתין חתיכת עץ לנסרים ומחליקין אותן ה"ז פעולת דבר מ"מ אינן כלי עדיין והן כולם בשוה שהכל הוא באופן אחד, וכן כלים פשוטין הן באופן א', אבל כלים המקבלים הן מחולקין זמ"ז ויש כלים נאים ומהודרים ביותר, וגם מקבלים בתוכן יין או שמן כו'. והדוגמא מזה למעלה ידוע דכלים מקבלים זהו גוף ועצמות הכלי שהוא כלי לקבלה כו', והוא בחי' פנימיות הכלי שהיא כמו האור ומקבלת בתוכו בחי' פנימיות האור כו' וכמ"ש במ"א, וכלי' פשוטים זהו בחי' חיצונית הכלי שהיא להשפיע ולפעול חוץ לעצם הכלי כו', ובחי' חיצונית הכלי הכל הוא באופן א' שזהו מה שנמשך לחדש הישנות שזהו באופן א' דבכל יום השמש זורח במזרח ושוקע במערב כו', אבל בחי' פנימיות הכלים שזהו להיות בחי' המשכת גילוי אלקות שיש בזה כמה אופנים שונים באופן ההמשכה כו', וכמו עד"מ בדם באחוריו לא יש התחלקו' רק בפנים שם הוא ההתחלקות כו', וכמו"כ ברצון לא יש התחלקות משא"כ בענג שיש בזה התחלקות כו' (עמ"ש בלק"ת בהבי' דואהי' אצלו אמון). וכמו"כ הוא בבחי' פנימיות הכלים שזהו המשכות וגילוי אלקות הנעשה ע"י המצות יש בזה כמה חילוקי מדרי' כו', רק שההתחלקות אינו התחלקות גמורה, דכן הוא בבחי' הפנימיות שההתחלקות אינו התחלקות ממש כו', ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה דהכוונה שנמשך גם האור של המצוה שהוא פטור מעשייתה, והוא מפני שהמצוה שעושה כוללת גם המצוה הזאת כו'.

וזוהו ההפרש בין חלק הרשות וחלק המצוה, דחלק הרשות הבירור הוא הכל באופן א', הגם שבאמת יש בזה ג"כ חילוקים דע"י אכילה הוא המשכה אחרת וע"י שינה הוא המשכה אחרת, וגם באכילה גופא יש פרטי המשכות בפרטי מיני אוכל שיש לכא"א כוונה מיוחדת וכמ"ש במ"ח מס' מוצ"ש פ"י, אך זהו ליחיד סגולה, אבל כללות הכוונה בזה שנעשה לש"ש הוא בכלום בשוה, אבל המצות יש לכ"א כוונה והמשכה מיוחדת, וכמו טלית הוא פריסא דמלכא קבעומ"ש וסוכה בחי' מקיפים דאימא וד"מ שבלולב המשכת הדעת, וכה"ג בכל המצות יש המשכה מיוחדת מפני שזהו בחי' כלים ממש כו'. ועוד יובן ההפרש בזה דבחלק הרשות הוא שנתברר ונכלל בהדם שלומד ועובד בכח האכילה וכה"ג ה"ז בחי' ביטול היש בלבד ולא שנכלל באלקות ממש, משא"כ במצות הרי הדבר הגשמי נכלל באלקות ממש ונעשה כלי לאלקות והיינו שנכלל באצי' ונעשה כמו כלים דאצי' כו', והיינו כמ"ש בס"ב פ"ה דנשמת האדם אפי' צ"ג עובד ביראה ואהב"ת אעפ"כ אינה בטילה במציאות ממש להיות לאחדים ביחוד גמור כו', משא"כ המצות מעשיות החיות שבהם הוא מיוחד ביחוד גמור כו'. וא"כ יובן דהדברים הנכללים בהנשמה לא עדיפי מהנשמה עצמה והיינו שהבירורים דחלק הרשות הוא שנכלל רק בבי"ע לא

באצ"י כי אינן מתבטלים בבחי' ביטול במציאות ממש ואינם נכללים ומתייחדים ביחוד גמור כו', אבל הברורים שע"י המצות הוא שמתייחד ביחוד גמור היינו שנכלל באצ"י ונעשה בחי' כלים דאצ"י כו' (ועמ"ש מכ"ז בד"ה וה"ס עשן כולו, רס"ב). והכח הזה שהעשי' יהי' בבחי' כלים דאצ"י זהו שניתן במ"ת ולנש"י דוקא, אבל אחרים אין ביכולתם לעשות כלים, ומובן במכ"ש מחלק הרשות שגם בנש"י אינו כמו בעבודה דמצות, הרי כ"ש וק"ו בחסידי או"ה שאינם עושים כלים להיות עי"ז המשכת האור כו'.

וזהו ויקח המן את הלבוש דמה שיכול להיות בביטול הנוגה מצ"ע הוא רק בחי' לבוש מל', אבל כתר מל' זהו רק ביכולת נש"י להמשיך כו'. וענין כתר מל' הוא דהנה דזה שעשי' יהי' בבחי' כלים דאצ"י צ"ל ממדרי' דאצ"י ועשי' שוין והיינו מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע, שהרי מצד בחי' ממכ"ע שמים קדמו דהיינו שאצ"י קדום לעשי', ומצד בחי' סוכ"ע ארץ קדמה דעשי' יש בה יתרון לגבי אצ"י וכנ"ל, ובכדי שיהי' התחברות עשי' ואצ"י צ"ל מלמעלה משניהם, והו"ע קורא אני עליהם יעמדו יחדיו דשניהם שוין כו'. וזהו"ע כתר מל' שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע ושיהי' התחברות ב' המדרי' כו'. אך צ"ל הלא הלבוש הוא גם על הכתר (צ"ע שהרי הלבוש אינו מכסה על הכתר, ובהבי' דיבאו לבוש מל' מבו' כמש"כ. והענין הוא שזהו בחי' עיגול שמקיף כל ההשתל' שמהקו כו' כמש"ש, והכתר הוא בחי' פנימי והלבוש בחי' מקיף, והרי המקיף הכללי סובב ומקיף כל בחי' הפנימי כו'). אך הענין דבעיגולים ויושר הרי עיגולים בחי' נפש ויושר רוח, דהגם דעיגולים סובב ומקיף בחי' היושר, ומ"מ היושר למעלה מעיגולים כו' וכמ"ש במ"א באורך, ובחי' כתר מל' הוא בחי' כתר דיושר ה"ז למעלה מבחי' לבוש מל' בחי' עיגולים כו'.

והנה סוכה היא ג"כ בחי' מקיף דיושר, דהנה כתי' לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו, אהל הוא בחי' כאהלי קדר שהגג והדפנות הן מדבר א', והוא בחי' סוכ"ע שהכל הוא בשוה כו', אבל חופה אינו כן, וכן סוכה הרי הדפנות מותרין להיות גם מדבר המקבל טומאה, והגג צ"ל דוקא מדבר שאמק"ט, והיינו שזהו בחי' מקיף דיושר, ולכן סוכה שלמעלה מך' אמה פסולה משום דלא שלטא בי' עינא, ולכאו' מאחר שהוא בחי' מקיף מה נוגע דלא שלטא בי' עינא, אך זהו מפני שהוא בחי' מקיף דיושר ומקיף דיושר הוא בחי' גילוי, דסוכ"ע הוא בחי' העלם כנ"ל אבל יושר הוא בחי' גילוי כו', וע"כ כאשר לא שלטא בי' עינא שזהו בחי' העלם הרי לא יש המשכה וגילוי וסוכה הוא בחי' גילוי. רק שהגילוי דסוכה הוא בבחי' מקיף, ובשמע"צ הוא בחי' והוא כחתן יוצא מחפתו והו"ע כתר תורה שלמעלה גם מהמצות שהן בחי' כתר מל', דהמצות הן מ"מ בחי' מקיף, והתורה היא בחי' פנימיות, והיינו שבשרשה היא מבחי' פנימיות ועצמיות א"ס, ומאיר ובא בבחי' פנימיות בבחי' יחוד ממש כו' (נר' דסוכ"ע הוא בחי' חיצוניות הרצון

והו"ע לבוש מל' שנמשך ע"י בירור חלק הרשות, ומצות הן פנימיות הרצון ובחי' ענג המלוכש ברצון וזהו"ע כתר מל', ותורה היא בחי' עצם הענג שלמעלה מהתלבשות ברצון וזהו בחי' כתר תורה שזהו אמיתית בחי' הפנימיות כו'. והגם דמצות הן ג"כ בבחי' יחוד גמור כנ"ל בשם הסש"ב, הרי מבוי בסש"ב שיש בחי' איהו וגרמוהי חד ואיהו וחייהי חד דהיחוד דמצות הוא בחי' היחוד דגרמוהי והיחוד דתורה הוא בחי' היחוד דחייהי שהוא בחי' חד ממש כו'. וכמו שהיחוד דמצות למעלה מהיחוד דחלק הרשות, שהרי ע"י הברורים דעניני הרשות נעשה ג"כ יחוד עי"ז שהרי מאיר לו גילוי אור בנפשו ע"י הברורים, ומ"מ הרי היחוד דמצות שנעשים בבחי' כלים ממש כו' כנ"ל, כמו"כ היחוד דתורה ה"ז למעלה מהיחוד דמצות, שהרי בתורה כשמעיין ומדבר בתורה הרי המח' והדבור הן עצמן תורה שהיא בחי' ח"ע כו', וכמש"ש בסש"ב פל"ה דכשהאדם עוסק בתורה אזי נשמתו כו' עם שני לבושי' הפנימים כו' נכללות באו"ס ב"ה כו', ובמצות החיות של המצות וכן כח המעשה נעשה בבחי' כלים, ואברי האדם וכמו היד המחלקת צדקה נעשה בבחי' מרכבה כו' וכמש"ש בפכ"ג. וזהו"ע בחי' כתר תורה שזהו מבחי' עצמות א"ס והוא בחי' פנימיות ח"ס שעז"נ ויגד לך תעלומות חכ' כו', והוא בחי' מוחא סתימאה עילאה דעתיקא בחי' מוח סתום שנו' בע"ח שלמעלה מתריץ ראשין בחי' גולגלתא ומוחא שהן שרש בחי' סוכ"ע וממכ"ע כו', ומוח סתום הוא בחי' אורא דדעת דעתיק אחזי נהורא בהאי אורא כו', והיינו בחי' פנימיות עתיק כו' וכמש"ש במ"א. וזהו שמאיר ומתגלה בשמע"צ. ותחלת ההמשכה היא ביוה"כ וכמש"ש כי בענן אראה אראה בעצמותי כו', והוא ע"י התשובה דר"ה ויו"כ עי"ז אראה בעצמותי ביוה"כ, והו"ע לוחות שניות שניתנו ביוה"כ כו', ובסוכות נמשך זה בבחי' מקיף שזהו בחי' כתר דיושר כו', ובשמע"צ הוא שנמשך בהתגלות כתר תורה בבחי' פנימיות כו'.

וזהו שא' בזהר ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף כו' הה"ד ביום השמע"צ, דהרי ביוסף כתי' ויוסף הוא המשביר לכל עם הארץ שמשפיע לכל, אבל בהתודע יוסף אל אחיו לא עמד איש אתו שהמשכה היא רק לנש"י. דהנה ביוסף כתי' ותשב באיתן קשתו והוא כמ"ש איתן האזרחי מה שיזריח בנש"י לעתיד דהיינו בחי' פנימיות עתיק כו', דאיתן הוא בחי' ש' ע"ב שבלתי מחודש ולמעלה מבחי' תהו ותיקון (עיגולים ויושר כו') בחי' ס"ג ומ"ה ששניהם מחודשים אבל ש' ע"ב הוא שאינו מחודש והוא בחי' עתיק כו', והוא שנמשך בבחי' פנימיות, שזהו"ע בהתודע יוסף בחי' דעת דכל המשכה פנימיות היא ע"י הדעת וכמ"ש והאדם ידע, ובאבות נא' לא נודעתי וכאן או' בהתודע בחי' דעת כו'. והמשכה זו היא רק לנש"י במכ"ש מבחי' כתר מל' כו', ולכן ולא עמד איש אתו וכמ"ש יהיו לך לבדיך ואין לזרים אתך כו'. וזהו ג"כ מש"א במד"ר בא ונגלגל אני ואתה וי"ל שזו"ע איהו וחייהי חד שהמשכה היא רק לנש"י לבד כו'. דהנה בימי החג מקריבין ע' פרים כנגד ע' שרים הגם דסוכה היא בחי' כתר דיושר מ"מ נמשך קצת הארה גם להם,

וכמו שיוסף בחי' יסוד הוא המשביר לכל עם הארץ, כמו"כ בסוכה להיותה מ"מ בחי' מקיף נמשך קצת הארה כו', אבל שמע"צ שזהו המשכת בחי' כתר תורה שזהו התורה כמו שהיא בבחי' שעשועים העצמיים כו', הנה המשכה זו היא רק לנש"י לבד כו'. ועושיין אז שמח"ת דהשמחה היא על הגילוי, וגם דשמחה גורם גילוי כו'. וז"ע עצרת תהי' לכם דוקא כו'.

רשימת דברים באותיות המחשבה

(י"ט כסלו עטר"ת)

הנה בריאת העולמות ה' בשביל התורה וכמא' בראשית בשביל התורה כו' ובשביל ישראל כו'. וי"ל דהכוונה ה' שתהי' התורה בהתגלות ממש למטה. וזהו וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת. וידוע דקודם החטא ה' העולם התחתון במעלה עליונה יותר וכמא' עיקר שכינה בתחתונים היתה וג"ע שבארץ ידוע שהוא בחי' הרוחני שבגשמי העולם כמ"ש במ"א. וא"כ ה"ה עוד למעלה מהעולם כו' (ואפשר דהג"ע לא נשתנה ע"י החטא. אמנם ידוע שע"י החטא ירדו כל העולמות ממדרגתם וכמ"ש בטע"מ מהאריו"ל במצות תחום שבת ובמאמר הפסיעות להרח"ו והוא* בשמ"ש בשער מאמרי רשב"י פ' קדושים) (ואפשר מה שאמרו עיקר שכינה בתחתונים ה' היינו בג"ע וע' במד"ר ע"פ באתי לגני). וניתן לאדה"ר לקיים תומ"צ בג"ע דהיינו שיהי' בהתגלות ממש, וזה לא נתקיים. והי' אח"כ עבודת האבות בנסיונות ובמס"נ ממש בעבודה רוחניות שזה ה' הכנה למ"ת ומ"מ אין זה המשכת התורה ממש וכמ"ש וארא כו' ושמי ה' כו' לכן אמר לבניי אני ה' כו'. וכמבו' בכ"מ בענין קיים א"א כל התורה כו'. ואח"כ ניתנה התורה במ"ת בהתלבשות שבזה נמשך בחי' העצמות וכמו במצות תפלין שנמשך בחי' ** בחי' העצמות ויעקב קיים מצות תפלין במקלות שזהו עבודה רוחניות ונפשיות ואינו נמשך בזה העצם ובתפלין הניתן במ"ת וכן בהתורה שנתלבשה בענינים שלמטה נמשך בזה העצמות כו'. והנה התגלות הבעש"ט נ"ע ה' שיהי' התגלות פנימיות התורה, והי' ההתגלו' שלא בבחי' התלבשות (וידוע דהמגיד נ"ע בעת אמירת דא"ח ה' אומר שמעו סודות התורה), ולא ה' העולם יכול לקבל. והי' עבודה נעלית וגבוה מאד אבל אין זה התגלות עצם פנימיות התורה. ובא ע"י רבינו ע"י בהתלבשות בהשגה ובזה נמשך בחי' העצם כו'.

(* כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: והובא.

(** כ"ה בגוכי"ק, ואולי מיותר הוא.

הקטעים שכתב עליהם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע:
אצ"ל (= אין צריך להעתיק), וכיו"ב

סה"מ עטר"ת

ע' יז שו"ה העדר אחר תיבת כו':

(והוא כמו שהקלי' וסט"א כל מציאותם הוא ההעדר והיינו שאינם מציאות דבר כ"א ענינם הוא ההעדר כו'. והן מבחי' העדר רצונו וכמו דין הניין לי' ודין לא הניין לי' כו'. והעדר הרצון אינו שהוא איזה דבר כ"א כשיש רצון יש העדר הרצון כו').

ע' יח שו"ה וכ"ה אחר תיבת בפ"ע:

(ולא רק העדר האור כו' ומ"מ בשרש שרשו בעצמות א"ס י"ל שזהו רק בחי' העדר והיינו מה שביכולתו שלא להאיר והיינו שאינו מוכרח בהגילויים כו', דענין היכולת שלא להאיר הגם שמזה הוא שנמצא כח ההעלם דהיינו כח הגבול ומזה הוא ענין הצמצום כו' מ"מ בעצמותו כבי' אין זה כח העלם כו' כ"א יכולת דהעדר הגילוי כו' וכמשי"ת, ובהתגלות הנה החשך הוא בריאה בפ"ע).

שיחת שמחת תורה – עטר"ת*

בלילה

וא"ס הכוונה על עצמות כידוע' כו', ובהגילוי א"ס יש בזה כח הבל"ג וכח הגבול דכח הגבול הוא ענין עולם, ווארום עולם מיינט מען ניט אַ נאָז (נאָר דער כח אויף נאָך אַ זאָך איז עולם) נאָר לפה"צ האָט מאיר געווען אוא"ס ואח"כ הי' הצמצום בכדי שיתהווה עולם שבבחי' מצייאות, מיינט מען אַז עס זאָל זיין עולם נאָר מיט עולם זאָל זיין אלקות שיהי' בכוונה לש"ש ובבחי' ביטול לאלקות.

ב. וואָס עולם איז וויס אַ גביר, נאָר זיין עולם דאָרף זיין מיט אלקות, און ער קען אויפטאָן אַזעלכע ענינים וואָס איך קען דאָס ניט, אָבער דער הרגש פון אַ גביר דאָס דאָרף ניט זיין, וואָס מיר איז זייער ניט גוט פון דעם וואָס איך זע דעם הרגש פון אַ גביר, והכוונה דער הרגש פון אַ גביר אַנקעגען נאָך אַ גביר, אַנקעגען אַ קבצן קען ער זיין אַ ענו ושפל, ולקרב אותו, נאָר אַנקעגען נאָך אַ גביר דאָרט איז דער הרגש פון אַ גביר, דאָס דאָרף ניט זיין, ער מיינט אין דעם אַ כוונה, וואָרום ער טראַכט זיך, גוט איך וועל מבטל זיין מיין הרגש הישות, דער אַנדערער איז דאָך אָבער אַ יש, ער מיינט לש"ש ער איז ניט מבטל זיין הרגש וועט ער זיך דאָך אויפהויבען און די זאך וועט זיך ניט פירען, דאָס איז ניט אמת, דער אמת איז אַז וויבאלד די כוונה איז לש"ש דאָרפסטו זיין בטוח בה' אַז דיין כוונה וועט זיך

א. . . . אין הכוונה להיות בבחי' הפשטה מן העולם רק אַז מיט עולם זאָל זיין אלקות, הפשטה דאָס קען יעדערער, וויילע אַ נשמה האָט יעדערער, שבכאו"א יש בו נפה"א וממילא ביכולתו להיות בבחי' הפשטה, רק ניט דאָס מיינט מען, דהכוונה הוא אַז מיט עולם זאָל זיין אלקות, וכידוע מה שאמר הרב מבאָרדיטשוב אַז ניט עסען קען איוואַנקע אויך, מען מיינט יע עסען, און אַזוי אַלע ענינים, נאָר מיט עולם דאָ זאָל זיין אלקות, וואָס איז עולם ווייס אַ גביר, אַ קבצן ווייס גאָרניט וואָס איז עולם, אף שנדמה לו שיודע את העולם, נאָר דאָס איז חלומות אצלו, דאָס ווייס נאָר אַ גביר, נאָר די כוונה איז אַז מיט עולם זאָל זיין אלקות, יעדערער אין זיין עולם, אַ קבצן דאָרף עסען ברויט מיט הערינג נאָר עסען ניט פאָסטען תעניתים, וכמו"כ הגביר בעולם שלו, דאָרף זיין מיט עולם אלקות, ער זאָל זיין בבחי' ביטול לאלקות כו', שזהו כ"א במדריגתו קבצן בקבצנותו והעילוי בעיליותו והגבור בגבורתו והעשיר בעשרו דאָרף זיין מיט עולם אלקות, דעולמות יש גם למע' וכמו עולם המלאכים וגם למע' יותר עד שגם באוא"ס שלפה"צ בבחי' עליית הרצון דאנא אמלוד יש שם ענין עולמות דזהו מה ששיער עצמו בכח וואָס מען וועט ריידען אין דעם אָבער דאָס הייסט עולם, ובאמת גם קודם עליית הרצון שייך לומר עולמות דראשית הגילוי מא"ס,

ער איז אַ תמים וועט ער זיין בבחי' ביטול אין לערנען חסידות און אין דאוונען און אין זיין אַ גביר, בכל מקום ובכל זמן אַז ער וועט געדיינקען אַז ער איז אַ תמים וועט ער גאַנץ זיין, איך דאַרף וויסען אַז איך האָב געמאַכט תמימים און איך געדיינק דאָס, עס ליגט מיר טיף אין האַרצען, און איר דאַרפט געדיינקען אַז מען איז אַ תמים מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה כו', מען מאַנט מער ניט אַז מען זאָל געדיינקען אַז מען איז אַ תמים, איך מיין ניט קיין פרטים נאָר בכלל וויסען אַז מען איז אַ תמים וואָס אַ תמים איז הנחת עצמותו כו', (שאל רמ"מ מה יעשו הבע"ב שאינם מן התמימים, והשיב כ"ק:;) אצל חסידים לא יש בע"ב כלל כו', (אח"כ בקש רמ"מ שכ"ק יתן לו כחות בעבודה, והשיב כ"ק:;) דאָס איז דער דרך פון פּוילישע, אַז זיי פאַרלאָזען זיך אויף דעם וואָס זיי האַלטען איהם העכער פון זיך, אָבער באמת דאַרף מען זיך פאַרלאָזען נאָר אויף דעם אויבערשטען, (לא ניתן להעתיק) איך בין אַ שכלי איך האָב אַ חוש אין פאַרשטיין, די פּוילישע איז ניט פאַרשטיין, „אמונה“, איך דאַרף פאַרשטיין, ר"ה און יוכ"פ יעמאָלט פאַרשטיי איך איהם ניט, אַ גאַנץ יאָהר דאַרף איך איהם פארשטיין, נאָר איך קאָן העלפען, פאַרוואָס, ווי עס שטייט כשהקדוש ב"ה נותן גדולה נותן לו ולזרעו אחריו, איך האָב פון דעם קיין גאות ניט, עס איז ניט שייכות האָבען קיין גאות, וויילע מען האָט בוחר געווען הבוחר בדוד ובזרעו אחריו, אַזוי ווי מען האָט בוחר געווען בשבט לוי כי בו בחר איז ניט שייך קיין גאות, און איך האָב קיין מאל ניט בוחר געווען היפך פון רבי'ס רצון,

אויספירען, אויב די כוונה איז ניט לש"ש דאַרף זיך ניט אויספירען, נאָר אויב די כוונה איז לש"ש דאַרף זיך אויספירען, מען דאַרף ניט אַרויס מיט נעגעל מיט אַ שאָס וואָס בכח עצמו נאָר זיין בטוח בה'. (שאל ר"צ² עס איז דאָך זייער שווער ניט האָבען דעם הרגש הגביר, והשיב כ"ק:;) אַז מען דאַרף אויף דעם כחות, נאָר מען דאַרף טאָן אָבער כחות גיט מען מלמעלה, (ובתוך הדברים אמר כ"ק שנותן שלש מאות ר"כ על משקה וענה ר"צ שהוא אחראי בעד המעות, וכ"ק יהי' אחראי בעדו אויף אַנדערע ענינים, ואמר כ"ק:;) יע איך בין אחראי, (שאל הנ"ל אם גם על רוחניות, והשיב:;) גם על רוחניות, נאָר דו זאלסט וועלען, (אח"כ אמר:;) הפ' ברעב זנתנו ובשבע כלכלתנו, אַז אויב ער איז געווען פריער אַ תמים דזהו פ"י ברעב זנתנו, קען נאכדעם זיין בשבע כלכלתנו, נאָכדעם קען מען זיין אַ גביר, און אַ גביר קען אויפטאָן מער, דער גביר וועט בריינגען משיח'ן, דער קבצן וועט בריינגען משיח'ן, דער קבצן וועט אויך בריינגען נאָר אַ גביר קען אויפטאָן ענינים כאלו וואָס דער קבצן אין ביכולתו זאת.

ג. (התחיל לדבר עם ר' שמואל אבא³ ואמר:;) אויב ער וועט מאַכען די קינדער תמימים איז ער אויך אַ תמים, וואָס אַ תמים מיינט מען אַז אומעטום זאָל ער געדיינקען אַז ער איז אַ תמים איז שוין גענוג, וואָרום מען קען לערנען חסידות און צעהן שעה אין טאָג דאוונען און האָבען ישות, און אַז ער וועט געדיינקען אַז

(2) צבי הירש בר' נתן גורארי'.

(3) דאָליצקי

ער ניט אַרויסגעגעבען בכתב, נאָר פון חגה"ש און ווייטער פלעגט ער ארויסגעבען בכתב אויך דעם מאמר וואָס ער האָט געזאָגט ביחידות פֿאַר מיר. יעדען דאָנערשטאָג אָווענט האָבען מיר געלערנט צוזאַמען און פֿאַרענטפערט אַ צריך עיון פון הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק צמח צדק. אמאָל אַז מען האָט ניט גומר געווען דעם ענין דאָנערשטאָג ביינאכט פלעגט מען מסיים זיין לערנען דעם ענין פרייטאָג בייטאָג. הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק האָט זיך מייגע געווען צו פֿאַרענטפערן אַ צ"ע פון הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק צ"צ.

הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק האָט זיך מוסר נפש געווען ניט נאָר אויף דברי הרב, דאָס הייסט זאָגען דעם לשון הרב, נאָר אויך אויף מקים זיין דברי הרב.

מ'האָט שוין וועגן דעם גערעדט אַז הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק איז זיין הנהגה בגליא געווען אַנדערש ווי זיין הנהגה בפנימיות. בגלי' האָט ער קיינמאָל ניט געוואָלט רעדען וועגען אַ ענין פלא אָדער אַ מופת, אָבער צווישען זיך האָט ער גערעדט וועגען דעם אָפען ווי וועגען אַ דבר פשוט.

אַמאָל ווען מיר האָבען געלערנט צוזאַמען אַ ענין פון הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק צ"צ, איז געווען אַ שווערער צ"ע, האָט הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק מיר געזאָגט: מ'וועט מווען מטריח זיין דעם זיידען — הכוונה על אדמור" הצ"צ — אויף צומאָרגענס האַלב אַכט אין דער פרי האָט הוד כ"ק אאזמור"

תיתי לי וואָס איז דעם רבי'ס רצון דאָס האָב איך בוחר געווען און דער אויבערשטער זאָל געבען עס זאָל זיין לעד למטה מטה (בבניו כוונתו).

ד. וואָס איך האָב גענומען דעם רבי'ס רצון דאָס האָב איך גענומען ביים טאטען, ניט וואָס ער האָט מיר געזאָגט, אַ ביסל האָט ער געזאָגט און אַ ביסל האָב איך אליין פֿאַרשטאַנען ווי איך האָב גענומען דורך מעשיות און ענינים, איך האָב זיך געלאָזען אויף דעם אַ שט באויר און איך האָב געהאַט כמה נסיונות און דער אויבערשטער האָט מיר צוגעפירט צו אַ ברעג, און דער אויבערשטער זאָל העלפען אַז דעם רבי'ס רצון און דעם מיטעלען רבי'ס און דעם זיידענס וכו' און מייז רצון זאָל זיך אויספירען וואָרום מייז רצון איז דעם רבי'ס רצון און דעם רבי'ס רצון איז רצון השם כו', איז דער וואָס האַלט זיך אין מיר ווער איז שייכות צו מיר וועט גאַנץ זיין, ווייל דער וואָס האַלט זיך אין מיר האַלט זיך אין אלקות, ווייל איך גיי אין רבי'ס רצון, איך קען ניט זאָגען איך וויל גיין, וואָס הייסט איך וויל, נאָר איך גיי, עס קען גאָר אַנדערש ניט זיין וכו'.

* * *

... פון אַנפאַנג תרע"ט ביז חג השבועות יענעם יאָר האָט הוד כ"ק אאזמור" הרה"ק זיך נוהג געווען זאָגען פֿאַר מיר ביחידות אַ מאמר חסידות יעדען דינסטאָג, אַ חוץ דעם מאמר וועלכער ער פלעגט געוויינליך זאָגען שבת ברבים. דעם מאמר וואָס ער פלעגט זאָגען פֿאַר מיר ביחידות האָט

איז געווען דריי מאָל חסידות⁷, אַלע דריי גרויסע טיפע מאַמרים. איז אין דעם דריטען מאַמר וואו עס האָט זיך גערעדט וועגען דער מעלה פון נעיצת התחלה בסוף האָט דער טאַטע געזאָגט:

"וזהו דכתיב והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה, כי משה ראה ספרו של אדה"ר וראה שיהי' דור בעקבות משיחא שלא יהי' בהם השגה אלקית, והיינו שההשגה שלהם אינה נחשבת להשגה כלל. ובפרט לגבי השגת משה שאינה נחשבת למאומה, וגם שלא תהי' עבודה אמיתית במוח ולב רק יהי' קיום המצות בפר"מ. וגם זה יהי' במס"נ שיהיו כמה מניעות ועיכובים בגוף ונפש רבוי העלמות והסתרים, ויעמדו נגד כל מונע ויקיימו המצות במס"נ ובדרך נסיון. וראה את נעיצת התחלה שבזה דוקא מבחי' פנימי' ועצמות א"ס הי' בתכלית השפלות בעצמו מפני היתרון הזה שהם גדולים הרבה ממנו".

יעדען שבועות דעם צווייטען טאַג נאָך סעודת יו"ט⁸ פלעגט דער טאַטע

הרה"ק מיר געשיקט רופען. אַז איך בין אַריינגעגאַנגען אין זיין חדר האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געגעבען אַ קנאַק מיט'ן פינגער און מיט אַ פנים צהובות געזאָגט: אַ זיידע איז ניט קיין אייניקל און בפרט אַזא זיידע, אַ עצמי וואָס האָט זיך געהאַדעוועט און מקבל געווען פון אַ עצמי, און האָט מיר דאָן געזאָגט דעם פירוש.

אַ חסידישער ניגון בכלל און אין דאָונען בפרט איז מעורר הכוונה. כוונה איז תורה, דאָרף דאָך זיין די כוונה, נאָר דער קול איז מעורר הכוונה, ניט אַז דער קול מאַכט די כוונה, דער ניגון בריינגט אַריין די חסידות אין האַרצען.

אַן אַנדער מאָל האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאָגט: אַז מ'זאָגט אַ ניגון אַן גרייזען ובדיוק איז דער ניגון אַליין רעדט.

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האָט דערציילט, אַז ער איז אַלט געווען דריי יאָר האָט אים הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק צ"צ גענומען אויף די הענט און אַוועקגעלייגט זיין הענטל אויף זיין באַרד און אים געזאָגט: באַרשט מיר פאַנאַנדער.

וסיים הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק:

דוכט זיך אַז איך האָב שטאַרק גאָר שטאַרק געהאַרעוועט ימים ולילות שעות ארוכות, השי"ת האָט מיר מזכה געווען און כ'האָב פאַנאַנדערגעבאַרשטען⁵.

* * *

... שבועות תרע"ט אין ראָסטאַוודאָן⁶

האשכנזים הגיעו לגבול רוסיא הלבנה עזב כ"ק אדמו"ר הרה"ק רש"ב זצוקללה"ה את ליובאוויטש ותקע אהלו בעיר ראָסטאַווען ע"נ דאן, ושם מ"כ (ב' ניסן תר"פ).

(7) ליל א' דחה"ש — אנכי הוי' אלקיך. ליל ב' דחה"ש — וידבר אלקים את כה"ד האלה. יום ב' דחה"ש בסעודה — ויאמר משה אל העם אל תיראו.

(8) וכן הי' בכל יום טוב — מתחיל מחה"ס תרנ"ה — אחרי חתונתו של כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע עד שנת תר"פ הי' כ"ק אדמו"ר נבגי"מ בא בכל מועד וכן ביי"ט כסלו לבקר את בנו כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.

(5) סה"ש ה'תש"ד ע' 94.

(6) בחדש מר"ח שנת תרע"ו כאשר חיל

ענין, אין התורה נקנית אלא במס"נ, אַז דער עיקר פון לימוד התורה איז במס"נ, מען קען לערנען תורה אָן מס"נ אויך, אָבער דורך מס"נ איז מען ממשיך עצמות אין תורה. דער ביאור אויף דעם איז דער הפרש צווישן דעם מס"נ פון אברהם אבינו און דעם מס"נ פון ר' עקיבא.

עס איז יעצט ניט די צייט מאריך צו זיין אין דעם ביאור החילוק, נאָר בקצרה איז דער ענין, וואָס ר' עקיבא האָט געזוכט און געהאָפט נאָך דעם מס"נ אויף תורה, ווי ער האָט געזאָגט, מתי יבוא לידי ואקיימנה, משא"כ אאע"ה איז געווען זיין ענין לפרסם אלקותו ית' ברבים, ניט דוקא דורך מס"נ, נאָר אויב מען קען ניט אַנדערש איז ער געווען מוכן אויף מס"נ ממש. דערפאַר איז דער מס"נ ניט געווען בא אים בהרגש, ער איז נחשב געוואָרן אויף אלקות, שבע שנים בקרדו ושלש שנים בכותא.

דערפאַר געפינען מיר, אַז ר"ע ווען ער איז געווען חבוש בבית האסורים און מען האָט געדאַרפט לערנען פון אים אַ געוויסן ענין אין תורה, האָט ער דאָס געדאַרפט זאָגן ברמז, כידוע בענין שר' יהושע עמד על הפתח וכו', אָבער אאע"ה אפי' ווען ער איז געווען תפוס, האָט ער מגלה ומפרסם געווען אלקות ברבים.

אַט דעם מאמר חסידות וואָס איך האָב דאָן געהערט, איז דאָס געווען דער לעצטער י"ב תמוז מאמר, וואָס איך האָב געהערט פון טאַטען בעלמא דין . . .¹⁰

קומען צו מיר. יענעם שבועות אין המשך פון פאַרבריינגען ביי מיר האָט ער גערעדט אין דעם ענין והאיש משה אַז די הפלאה פון משה איז געווען אין דעם שלמות המדות לפי ערך האדם שלו במעלת הפלאה החכמה. שמבואר בחסידות דבכח ההפלאה שבחכמה יש ב' ענינים, כח ההלבשה וכח ההפשטה, והוא מהענינים העמוקים שבחסידות.⁹

* * *

. . . י"ב תמוז תרע"ט האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאָגט פאַר מיר ביחוד אַ מאמר חסידות. — בכלל פלעגט דער טאַטע פאַר מיר זאָגן י"ב תמוז אַ מאמר ביחוד, לבד דעם מאמר וואָס ער פלעגט זאָגן שבת ברבים. — י"ב תמוז איז געווען מיין טאָג, מיין יו"ט. הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק פלעגט דאָן פאַר מיר בפרט זאָגן אַ מאמר חסידות, דערציילט סיפורים און גערעדט ענינים. בכלל סיפורי צדיקים ובפרט אַז אַ צדיק דערציילט עס, איז דאָס תורה ממש.

י"ב תמוז תרע"ט האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק פאַר מיר געזאָגט אַ מאמר, אין וועלכן עס האָט זיך גערעדט דער ענין פון מסירת נפש.

— מען האָט איינגטלעך געדאַרפט זאָגן דעם מאמר יעצט, נאָר מצד מניעות שונות קען איך דאָס ניט טאָן, און עס וועט אַרויסקומען באותיות הכתב —

איז דעם מאמר האָט זיך גערעדט דער

. . . הוד כ"ק רבינו הזקן האָט מקבל בעש"ט האָט דאָס געהאַט בקבלה: געווען בשם מורנו הבעש"ט, וואָס דער

שויתי ה' לנגדי תמיד, אַז דער שם הוי' דאַרף זיין אַזוי ווי אַ חבר. אז מ'גיט אַ חבר שלום איז דאָך ימינו כנגד שמאל חברו, אַזוי דאַרף דער שם הוי' פועל זיין על שמאלו. וואָרום כי מימיני איז דאָך בל אמוט, איז דער שם הוי' דאַרף פועל זיין על שמאלו.

אמוט. אין דאָוונען האָט זיך ביי מיר אָפגעלייגט — זאָגט ווייטער הוד כ"ק אאמור" הרה"ק — אַז „מימיני בל אמוט" מיינט פון די גערעכטיגקייט זאָל מען זיך ניט אויסגליטשן. וואָס באמת איז יעדער חסיד'ישער יונגערמאַן וויל זיך דאָך פיהרן כדבעי, דאָס איז אַלץ מצד דעם ימין, נאָר דער נפש הטבעי רעדט אים איין ער זאָל זיך פיהרן על פי שכל, עפ"י טבע, אויף דעם דאַרף זיין שויתי ה' לנגדי תמיד, וואָס שם הוי' איז למעלה מן הטבע, און דאָס פועל'ט אַז פון זיין גערעכטיגקייט זאָל ער זיך ניט אויסגליטשן¹³.

(13) סה"ש ה'תש"ג ע' 50.

דער ענין האָט אַ מקור בשם הרב אלי' בעל שם¹¹, וואָס דער בעש"ט האָט עס געהאַט בקבלה. גייענדיק שפּאַצירן מיט הוד כ"ק אאמור" הרה"ק — בשנת תרע"ט — האָט הוד כ"ק אאמור" הרה"ק מיר געזאָגט וועגען דעם ענין, אַז דאָס איז נאָר ביי צדיקים גדולים, וואָס ביי די איז דער שמאל¹² געווען בהזדככות, אָבער בכלל ביי אַלעמען דאַרף דער שויתי ה' לנגדי תמיד פועל זיין אויף דעם אַליין, אַז עס זאָל זיין מימיני בל

(11) זע וועגען עס שיחת ח"י אלול

ה'תש"א. ס' הזכרונות בארכה.

(12) כנראה איז דאָס טעות הרושם און עס

דאַרף זיין: דער ימין.

קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע¹⁴

. . . מורנו הבעש"ט נ"ע אומר, אשר כל דבר ודבר שהאדם רואה או שומע, היא הוראת הנהגה בעבודת השם, וזהו כל ענין העבודה, להבין ולהשכיל מכל דבר ודבר דרך בעבודת השם¹⁵.

בחורף תרע"ט בהיותנו בראסטאו ע"נ דאן, באחד הטיולים שזכיתי לטייל יחד עם הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שאלתי את פיו הק' פירוש וביאור על מאמר זה.

יע — השיב לי כ"ק אדמו"ר הרה"ק — עס איז גאָר ניט קיין גרינגער אלף-בית, און אפשר טאָקע אַ גאַנץ שווערער אלף-בית, צו קענען פון יעדער זאָך וואָס אַ מענטש זעהט און הערט נעמען אַ דרך אין עבודה.

משך זמן מה הלך עסוק במחשבותיו מבלי דבר דבר, וכמובן לא הרהבתי עוז לחזור ולשאל, איך ובאיזה אופן יכולים להתלמד אלף-בית זה.

הדבר הי' בשעה התשיעית בערב, טיילנו לאט לאט ברחוב רחב — סאדאווע שמה — ואנשים בו מעט.

כעבור שעה קלה, התחיל כ"ק אדמו"ר הרה"ק לדבר לאמר: דער בעש"ט נ"ע זאָגט אַז וואָס אַ מענטש הערט און זעהט, איז דאָס אַ הוראת דרך בעבודת השם, איז דאָס אַזוי.

ולפי שהשעה היתה מאוחרת חזרנו הביתה, ובטיול השני הואיל כ"ק אדמו"ר הרה"ק לבאר ולהסביר המאמר הנ"ל בביאור רחב.

ונקודת הענין היא, דכאשר הענין נוגע אז מתלמדים האלף-בית, שימת לב לעניני עבודה ורצון פנימי לזה, מביאים לכון אל האמת . . .

(14) ג' כ"א אד"ש תרצ"ה. נדפס בהתמים ח"ח ע' מז.

(15) ראה הוספות לכתר ש"ט אות קכז-קכט. וש"נ.

הקדמה – להוצאה הראשונה* – לד"ה ויהי אומן עטר"ת

ב"ה.

בזה הננו מו"ל את המאמר ד"ה ויהי אומן את הדסה, עטר"ת אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

המאמר ד"ה זה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות פורים השתא – הוא מאמר הנ"ל עם איזה הוספות ושינויים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל להוסיף איזה הערות ומראי מקומות הבאים בשולי הגליון.

מערכת „אוצר החסידים”

ער"ח ניסן, ה'תשכ"ד, ברוקלין, נ. י.

הקדמת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א — להוצאה הראשונה* — לד"ה זכור הוי' עטר"ת

ב"ה.

בזה הננו מו"ל מאמר מכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ד"ה זכור הוי' — עטר"ת.
כנראה מיוסד המאמר על רשימת כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" זכור הוי' — שנדפסה
ברשימות על מגילת איכה ע' ל"ג (ברוקלין ה'תשי"א)**.

* * *

המאמר שנאמר בש"פ מטות מסעי, ש"ק מברכים חדש מנחם אב, שנה זו, הוא
המאמר זכור הוי' עטר"ת הנדפס בזה — עם איזה שינויים, ובהוספת התחלה וסיום.
וע"פ בקשת רבים נדפסו בסוף הקונטרס בתור הוספה — גם ההתחלה וסיום
הנ"ל***.

* * *

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון, כמו בשאר הוצאותינו, איזה מ"מ והערות
מהמו"ל.

מנחם שניאורסאהן

ה' מנחם אב ה'תשי"ג ברוקלין נ. י.

(* קה"ת, תשי"ג. המו"ל.

(**) נדפס גם באוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'פה. המו"ל.

(***) נדפס גם בסה"מ מלוקט ע' תפג"ד. המו"ל.

מפתח ענינים

מפתח ענינים*

נערך ע"י

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מפתח זה הוא רק של מאמרי ר"ה שמח"ת דשנת עטר"ת
(שצרפס כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע למאמרי שנת תרע"ח)

- אב:** שמח"ת (בן תופס עצמות האב, משא"כ תלמיד ורב).
אור: והנה בכדי (להאיר החשך, חשך עצמו נעשה א. זהו בעצמות).
אותיות. תמונתו. פרטי הא.: ולקחתם (ה).
אליו ולא למדותיו: ולהבין בתוס' (פי' הפרד"ס, הבעל שם טוב).
אצילות: זה היום (גילוי ההעלם, מח').
עיי"ע אור, כל הנקרא.
אתכפיא אתהפכא: והנה בכדי (ענין אתהפכא לשיטה דחושך הוא העדר האור).
בהמה: עיי"ע תהו.
בטול: עיי"ע תהו.
בכי: והנה בכדי (ב' מיני ב. מעצמו וע"י התבוננות).
בן: עיי"ע אב.
התנשאות, רוממות: עיי"ע מל'.
- חשך:** והנה בכדי (בריאה, העדר האור).
עיי"ע אור, אתהפכא.
יהכ"פ: עיי"ע פורים.
יופי: ולקחתם (יפ"ת ויפ"מ. היפה בנשים בגימט' תק"ב שני חיי האבות).
יכולת: זה היום (לפה"צ). והנה בכדי (המשך).
כל הנקרא בשמי כו' עשיתיו: ענין שמח"ת. לולב: ולקחתם (השואת ב' הלשונות דאתרוג לולב הם ז"נ ולהיפך. הד"מ צ"ל הדר).
מחשבה: זה היום (אצ"י).
מל' ושאר הספירות, חלוקם: ולהבין (צריך לעורר ממקור התענוגים משא"כ שאר הספי'. ברחוק ועל נפרדים דוקא). והנה בכדי (המשך. ע"י עבודת עצם הנפש דוקא, תשובה. חשך עצמו נעשה אור).
מל': והנה בכדי (להמשכתה צ"ל עבודת עצם הנפש. תשובה. חשך עצמו נעשה אור).
נה"א: עיי"ע עבודה.
נשמה: עיי"ע עבודה.
נשמות ותורה: ענין שמח"ת (ג. תופסים בעצמות ע"י רעו"ד וממשיכים בתורה).
- * מפתח ענינים למאמרי ודרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שנערכו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א — נדפסו בס' המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד (ברוקלין, תשכ"ו). כאן נלקטו משם מפתח הענינים המצויינים להמאמרים דשנת עטר"ת.

סוף מעשה עבמח"ת: זה היום. עבודה: זה היום (תכליתה להמשיך מתחלת מעשיך. בכח נשמות ותומ"צ). ולהבין (דעשי"ת וכל השנה. עצם הנפש ומוחיך). עיי"ע רעו"ד.

פורים: ולקחתם (ה'סתר א'סתר. יוהכ"פ כפורים, מס"נ רק בכח בפועל. חוט של חסד).

צעקה: והנה בכדי (צ. הקול, הלב. תק"ש. זדונות כזכיות כשגגות).

קו: זה היום (בא במדה. ב' שיטות: ע"י נקודת הרשימו, א"ס הבל"ג שיער בעצמו).

קול: עיי"ע צעקה.

קטיגור נעשה סניגור: עיי"ע אתהפכא. ר"ה: והנה בכדי (יומא אריכתא). רעו"ד: ענין שמח"ת (מצד עצם הנשמה. תופס בעצמות). שבה"כ: עיי"ע תהו. שופר. תק"ש: עיי"ע צעקה. שמח"ת: ענין שמח"ת (מקיפין בעצם התורה. מעלת העשי'). שרש: עיי"ע מל'. תהו: ולקחתם (הדר מהיטבאל. ת. הביטול ביותר).

תהו ותיקון: ולקחתם (הדר מהיטבאל). תשובה: והנה בכדי (כזכיות כשגגות ושניהם תשו"ע. תשו"ת תשו"ע ענינים). עיי"ע צעקה, רעו"ד.

הגהות והערות על סש"ב

גדולה מאה"ר כו' וי"ל שזהו בצעקת הלב (כו').

ספר של בינונים
פ"ז: ועל תשובה מאה"ר כו': והנה בכדי (דנעשה כזכיות ע"י תשובה

מפתח ענינים — עטר"ת

או"א, יחוד או"א

סז (ע"י מס"נ דקדושה). שם (ענינו).
קיא (יחוד חיצוני, המשכה מבחי'
חיצוני' דאו"א. צריך לזה העלאת מ"ן
דמלאכים, ע"י מו"מ באמונה). שם (יחוד
פנימי, המשכה מבחי' פנימי' או"א. רק
לנשמות ישראל. ע"י מס"נ דק"ש). תקו
(יחוד חיצוני, לצורך קיום העולמות).
תקנ (כנ"ל, זיווגייהו תדיר). תקח (כנ"ל,
חידוש הישנות). שם (יחוד פנימי, תוס'
אור. נמשך ע"י העלאת מ"ן ואתעדל"ת).
תקפו (יחוד חיצוני ופנימי מהכתר,
חלוקם).

אבות

רסד (יתרון מעלה בקיום המצות שלהם
על שלנו. כלים אל האור, שהאיר בגילוי
בנפשם).

אבנים

קלו (אותיות. אותיות התפלה).

אברהם

נט (קיים כה"ת כולה). עה (גילוי שם
הוי' אליו לפני שנימול, לאחר שנימול). עו
(כנ"ל). עח (ע"י המילה זכה לגילוי שכינה).
פה (לפני המילה — מלמעלמ"ט, לאחר
המילה — מלמטלמ"ע). צט (עבודתו.
חילוק בין אברהם — ליצחק). קיט (סיבת
טבע החסד שלו). שם (אבר מ"ה). רסא
(ע"י הרצו"ש שלו קיים את המצות. גופו
בבחי' ביטול בתכלית והי' התגלות אור
הנשמה). רבע (מה שאצלנו באמונה, אצלו
בדרך השגה, אמונתו בש' הוי' דלעילא).

תקסג (רצה שלא יהי' דין כלל. ההמתקה
בבחי' התגברות החסד על הגבורה, שרשו
רב חסד). תקסו (המתיק בחי' גבורות דמל'
ע"י המשכת החסד). תרלג (עפר ואפר לגבי
חסד דאצי').

אברים

פח (חיות שבאברים, חושים. חלוקם).
תסא (פועלים התכללות הכחות).

אדם

ו (כלול מאור וחשך. עבודתו, התגלות
הכחות דנה"א). קלט (גוף ונפש, אור
וחשך). תב (נשתנה יצירתו מכל הבע"ח,
גופו דומם). תפה (דצח"מ שבגופו). תפו
(דצח"מ שבנפשו). תריז (גופו בציור ד'
אותיות דש' הוי').

אדם איש אנוש גבר

שלג (איש, אש יו"ד). שם (אדם,
התכללות חד"ר, עולם קטן). שלד (אדם
ואיש, התכללות והתחלקות. תיקון
ותהו). שלה (אנוש, חלישות). שמ (איש,
התלבשות או"א"ס במדות העליונות). שם
(אנוש, חלישות. העצה לזה, תורה). שם
(מט"ט). שם (גבר, תיקון חצות). שם (גבר,
התעוררות מלמעלה). שמג (יציי"מ ספה"ע
ומ"ת).

אדם הראשון (אדה"ר)

פה (חסיד גדול הי'). פו (עבודתו
מלמעלמ"ט). תיד (גופו מזוכך וטהור
לגמרי כמו אור). תר (לפני החטא, היצר
שלו לא הי' רע).

תרפט

אדם קדמון (א"ק)

פ (שני הפכיים). רכט (חכ' דא"ק). שי (חיצוני' דא"ק, לבוש מח').

אהבה

לד (פנימיות וחיצוניות). צט (ע"פ טו"ד, למעלה מטו"ד). קט (אהבה, בטול, חלוקם). קמ (התבוננות המביאה את האהבה). קעב (ציווי לא על אהבה כ"א על התבוננות). רלו (אהבה פנימיות. חיצוניות). רמט (אהבת עולם. אהבה בתענוגים). רעז (אהבה ע"פ טו"ד, יש בה מבוקש. מצד עצם הנשמה, אין בה מבוקש). שפד (אהבה ע"פ טו"ד ואהבה עצמיות, חלוקם). תקמב (אהבת עולם). שם (אהבה רבה). תרלד (התלוי' בדבר. שאינה תלוי' בדבר). שם (אהבת הקב"ה לכנס"י, ב' מדרי').

אהבה בכל לבבך, נפשך, מאדך

קד (ל. נ. מ.). שם (ל. נ.). הביוררים הם בבחי' עבודה ויגיעה). קה (באהבה דמ. הביוררים הם בדרך ממילא). רלו (מס"נ דבכל נ.). שצא (אהבה בכל נ. ובכל מ., ע"פ טו"ד ושלמעלה מטו"ד). שם (בכל ל. ובכל נ., ממכ"ע וסוכ"ע). שצג (בכל מ., עצמות א"ס).

אהוי"ר

קמא (אהוי"ר עצמיים הם פועלים בדרך ממילא). רלב (אופנו בזה"ב. בזה"ג).

אהרן

רמה (שודמ"ט). רמו (מעלה הנשמה שתחפוץ להכלל בעצמות א"ס). רמו (א' הר ז'. העלאת הנרות ב"פ ביום). תעה (רועה נשמות דזרע בהמה. המשיך בהם בחי' אה"ר). תעו (הכח לאהרן משמן הטוב, בחי' פנימי' התורה).

אוזן חוטם פה (אח"פ)

צ (בהבלים דאח"פ נמשך בחי' פנימי' תענוג העליון).

אור, אורות

קיב (התהוותו). קלב (התגלות העצמות. איזן). קלג (התגלות מבחי' האור הכלול בעצם). שם (באי"ע לגבי אור הכלול בעצמותו). קסא (אופן התהוותם. לבושים). קסג (גוון הלבוש). קעט (התהוות ע"י האור). קפב (אור, חיות וכח. אור סובב, אור"פ). קצט (אור ושם). ר (יתרון מעלה באור על השם). רלח-ט (רצו"ש שבאור, כלים ונבראים. חילוקם). רמ (סיבת הרצוא בהאור). רמז (אור ונשמה. אלקות בגילוי ובהתעלמות). ש (אור ושפע. חילוקם). שא (כנ"ל עוד חילוק). תפג (אינו שייך בו התכללות, מב' טעמים). תקסה (קיום עצמי מפני דביקותו בעצם). תקפו (הארה).

אור אין סוף (אוא"ס)

קח (גילוי אוא"ס בנבראים ע"י ממוצעים). קצח (אין סוף ולא אין לו תחלה). רלט (כנ"ל). רצט (בחי' אור זיו והארה). תלט (באי"ע לגבי עצמות. גילוי רצוני). תרמד (הארה).

אור וחשך

יז (חשך, העדר האור או בריאה בפ"ע). יח (כנ"ל, בעבודה). כב (שרשם לפה"צ). קלט (בעבודה). שם (משתמשין בערבובי').

אור וכלי

סט (תיקון שייך בכלי, לא בהאור). קז (ע"י הגדלת הכלי מאיר אור עליון יותר). קכ (התלבשות האור בהכלי מצד הביטול). קמג (אצי' האורות, הכלים). קפ (אור כמזג הכלי). שטז (טבע העלי' והירידה).

מפתח ענינים

תרצא

איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד קיב (ב"פ חד). קצב (כנ"ל).	או"י ואו"ח תקיג (חילוק בהמשכה שע"י).
אין קצג (בחי' אני באין).	אור מים רקיע רפב (חכ' שבכתר חכ' ובינה).
אין סוף קצ (מה שעצמות נק' א"ס הוא – שלילת החיוב והשלילה).	אור מקיף ואור פנימי תצט (עצם האור. הארה). שם (באו"מ, מקיף הקרוב והרחוק). תקב (בעבודה, ע"י או"פ מגיע לאו"מ).
איתן תריא (א. ל' חוזק, ב. ל' ישן). תרכ (אבות). שם (תשרי).	אותיות קצא (שרשם מקדמות השכל). רב (ל' אתיא בל' תרגום). שמה (אבנים). תקצא (אתוון זעירין, מל'). תקצג (אתוון בינונים, ז"א. אותיות התורה). שם (אתוון רברבן, בינה ושרשן בכתר).
אליו ולא למדותיו קיב (בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' השמות).	אותיות ד: קכט (דלות ועניות). שמה (המשכה מבחי' אצילות).
אלמנה תקסא (אל מנה, שאינו מאיר בחי' המאה שערים). שם (אלם).	ה: קכא (מכוון נגד רגל הימני). שמה (המשכה מבחי' עצמות או"מ).
אמונה צא (בירושה). רסז (דאברהם. דנש"י). שם (בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע. ד"ת וד"ע). רסט (עיקרו בבחי' סוכ"ע). רבע (הוא רק בבחי' מקיף ואינו נוגע בפנימיות). שס (דנש"י ואוה"ע, בש' הוי' ואלק"י). שסו (כנ"ל). תקפז (מצות האמונה אינו נמנה במנין המצות).	ו: תרטז (וא"ו רברבא ובראשו י', כשמאיר בהמדות בחי' איתן). י: קכו (יו"ד זעירי). תקצד (זעירי, חכ' שבמל'. רבתי, חכ' שבכתר). מ: תעב (מ' פתוח ומ' סתום, גליא וסתים דאורייתא). ק: קכט (מעשה, נמשך למטה ר"ל). קל (מדות בהתגלות הלב). ר: קכט (העדר הביטול).
אנא בכח רמג (אמירתו בקבלת שבת. קודם השינה).	אחד קכט (אחד, אחר, חלוקם). קמא (אחד, ר"ת שלו). קמב (מאריך באחד). רלו (מס"נ דאחד להיכלל באחדות הפשוטה).
אני קצג (בחי' אין באני, עצומ"ה דלא אתרמיז	אחדות ערה (אחדות ה' בדרך מלמעלמ"ט).

תרכב

בשום שם).

אנכי ה"א

תקפז (אם ממנין תרי"ג. כתר). תקצב (כנ"ל).

אסור

תקח (דברים אסורים, למעלה באצ"י הם ענינים גבוהים בקדושה).

אספה"מ ואספשא"מ

רעט (פירושו. למעלה). רפד (בעבודה, בירור הכיסוי דנה"ב). רפז (יחו"ע ויחו"ת).

אסתר

כט (כנס"י בזה"ג. עצה לזה בעבודה). שם (ירקרות היתה). שיג (מל' הירדת בריבוי ההעלמות). שם (אסתר והדסה, חיצוני ופנימי המל').

אפרוחים

תרכז (ל' פריחה, אהוי"ר).

אצילות

א (ע"ס דאצ"י, התגלות כח הכמוס). ב-ג (מחשבה). ג (דעת עליון). נו (ע"ס דאצ"י). קיז (מדות דאצ"י אורות, לבוש). קיח (התגלות חוץ לעצמותו). קיט (אצ"י דכללות). שם (ענפין המתפשטין מן האילן). קמה (גילויי העולם). קנו (ממוצע בין אוא"ס והנבראים). קסא (אופן התהוותו). קסד (ירידת האור). קעט (כלים ואורות דאצ"י, מספר ובלי מספר). קפ (התהוות ע"י הכלים דאצ"י). קפב (ג' מדרי' בהתגלות אור האצ"י מאוא"ס). רטז (עולם האצ"י נתהווה ע"י הצמצום). שטז (יום ולילה, אור וכלי). שסב (התגלות כח הכמוס במאציל). תקנה (פנים. ההמשכה שבו ע"י הצמצום ולא פרסא). תקעב (גילוי כח העולם). שם (המשכת האור באצ"י, ע"י התעלמות). תקצג (כלים דאצ"י, כח הגבול). תריז (כלים דאצ"י, נר"נ לבי"ע). תריח (כלים דאצ"י,

מפתח ענינים

להאיר את העולמות).

ארון

קמא (מקום הארון אינו מן המדה).

ארי'

קכג (למעלה, פני ארי' אל הימין. למטה, חי' טמאה).

אריך אנפין

מח (מצחא דא"א). קט (אריך, אריכות). תקסז (חסד ורחמים).

אריץ

נט (זריעה). סא (העלאה דתפלה ע"י האריץ). שם (ביטול). תקכ (כח הצומח). תקכג (ביטול שלמעלה מטו"ד). תקכג (א. רצתה לעשות רצון קונה, ב. מרוצה. מלמעלמ"ט ומלמטה למע', בעבודה).

אריץ ישראל

ס (ישנה ברוחניות גם עתה). סה (ז' מדות דתהו). תרנ (ירושה. מתנה).

ארמ"ע

רכז (אש, רוח מים עפר, חלוקם). תקעא (אש, בקירוב למקורו, אינו בבחי' אור עדיין. ולכן גם האש שלמטה הוא בבחי' עלי' והסתלקות. רוח מים עפר, בריחוק ממקורם).

אתכפיא

קפד (איז הכוונה על רע גמור). תקנז (יקר מאד בעיני ה').

אתרוג

ל (מראיתו. ראשי תיבות שלו).

באר

צח (בעבודה). קל (יש בו מים, אהוי"ר). שנו (בידך אפקיד רוחי, מס"נ). תכח (בעבודה). תקט (מים חיים). תקיב (מים חיים. ירידת הנשמה למטה). תקיג (באר. מעיז).

מפתח ענינים

תרצג

במוחין דגדלות). תרכו (ע"י מוחין).

בית

תרל (חינוך הבית).

בית המקדש

תקי (יחוד פנימי דא"א). תקעה (גילוי הכתר בביהמ"ק). תריט (גילוי י"ה בו"ה).

בכי

טז (ע"י התעוררות. בלי התעוררות).

בלעם

תרלא (לעו"ז דמשה. דעת). תרלב (בלא עם).

בנימין

קסח (צדיק תחתון).

בראשית

תקצב (במאמר בראשית לא נא' ויאמר. בבחי' החכמה. ב' רבתי דבראשית, פנימיות החכמה).

בי"ע

ג (דעת תחתון. ביטול היש). קכו (בריאה, ראשית התחדשות היש). קכז (בריאה, נרגש שהיש הוא האין האלקי). שם (יצירה, צורה). קמה (בחי' יש ונפרד). רטו (בריאה ויצירה, התחדשות וגילוי ההעלם). רטז (עשי', יש גשמי ממש). רסח (כללות ההשתל' – בי"ע הכללים, ממכ"ע). שט (התפשטות בלבד. השגה רק בבחי' המציאות דאלקות). תפו (דומם צומח וחי). תקצא (חלוקם).

ברכה

קלא (ברכה ותפלה, חלוקם). קלה (ממכ"ע). שם (יתרון מעלה בברכה על התפלה). קלו (תורה). תקנט (מאה ברכות, מ"ה במילוי אלפי"ן, תקנת חכמים). תקסב (סוכ"ע וממכ"ע נמשכים ע"י הברכות). שם (גילוי בבחי' פנימיות). תקעו (ברוך אתה

בור

קל (דלעו"ז).

בחירה

תקטז (ידיעה שלמעלה אינו מכריחו). תקכ (בעוה"ז דוקא).

ביטול

צד (מעלתו). צה (ביטול היש דנוגה דבי"ע דוקא). קפד (ביטול היש לאין זהו דבר פלא וגדול. תכלית הכוונה פנימית דאוא"ס). תרכט (אין ואפס, המשכת עדאתכ"ס והעלאת עדאת"ג).

בינוני

תרלב (עבודתו רק בהתפשטות ולא בעצם דנה"ב).

בינה

קי (התרחבות ההשגה, בחי' יש. נהר). קנה (פנימיות וחיזוניות בינה). שם (מ"ם סתומה). קנו (אהוי"ר המכוסים בכינה). רחצ (פנימי' בינה). שצו (או"פ ואו"מ). טטז (פנימי' בינה). תקי (למעלה מבחי' מספר). תקמג (שרש המדות, מינה דינין מתעריז). תקמט (רחובות הנהר). תקסא (נו"ן שערי בינה). תקצג (התגלות עתיק). תריג (השתל' הבינה מהחכ' אינו בהשתל' עו"ע). תריד (התגלות עתיק בכינה). תרכג"ד (מרחב וצמצום). שם (התחלת הכללים). שם (רצוא). תרכה (פנימי' בינה). שם (עלי' וירידה). תרכו (או"פ ומקיף שבו). תרלח (בעבודה). שם (תשובה).

ביעור חמץ

שנ (בדיקת חמץ וביעור חמץ, אתכפי' ואתהפכא).

בירור, בירורים

קסו (ממוחא סתימאה). תלג (זהו תורת האדם ועבודתו). תעא (מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט). שם (עיקר כח הבירור

תּרצד

מפתח ענינים

ה'(. תרמה (גילוי. מאה ברכות). שם (בא"י מ"ה). שם (בכח נש"י).	מזה). תפח (ממשיך ממקור השכל).
בת קול	דבש
תריא (שרש הנשמה שומעת).	תקנא (תענוג בבחי' כליון. בבחי' חכ').
גבול	דגלים
קז (גבול לגבי בל"ג — בא"ע לגמרי).	תלו (גילוי דעת עליון בד"ת, בעבודה).
גבורה	דוד
תקסה (לעת"ל, בבחי' התיישבות).	תיח (ש' ב"ן. בירורים. תהלים).
גבריאל	די
רעד (מעורר הנשמות לעלות לג"ע, נתינת כח). שם (גבורה).	שיח (א. הגבלה. ב. די מחסורו).
גידים	דם
רנא (גידי הדם וגידי המוח. מקורו בלב, במות. בינה, חכ'). שלו (גידי הרוח חיים והדם, מוח החכ' והבינה).	תקלז (בעבודה).
גילוי והעלם	דעת
שסב (גילוי כלול בהעלם). שסד (כח, פועל).	קע (התקשרות, הכרה). רנח (ב' מדרי' בדעת). שדמ (עני ועשיר בדעת). תקמט (עומק). תרלא (הכרה).
גלות	דעת עליון ודעת תחתון
מה (רגל המלאכה).	שנד (ד"ע וד"ת, מאוא"ס אל הנאצלים ומב"ע לאצילות). תקכח (ד"ת). תקכט (ד"ע).
ג"ע	ה' גדולה, ה' קטנה
רנו (ג"ע ועולם, ג"ר וז"ת). רפ (ג"ע ועולם, גילוי ש' הוי' והארת ש' הוי'). רפא (טבילה בנהר דינור). שנא (כמה תנאים על עליות בג"ע). שנב (ממכ"ע). שנד (גילוי בחי' התורה וכו').	קעה (תושב"כ, תושב"ע"פ). קעו (משנה, ברייתא).
גרעין	הדם
רד (ע"י רקיבת הגרעין יתלבש בו כח הצומח להצמיח).	לא (ג' אבות).
דבור	הדר
מ (ב' מדרי' בדבור). קכו (ענין התורה). רא (דבורו של הקב"ה חשיב מעשה). ריח (קול, דבור). ער (יכול למנוע מדבור). שם (יתרון הדבור על המח', יוכל להיות עשי' קלח (הוי' ואלקי', שמש ונרתקו). קלט (אור וחשך). קמג (דביקות. לא בבחי' דביקות). ריז (שרש האורות והכלים). רכ (ש' אלקי', התהוות הנבראים, התגלות גדלותו ית'). שמה (ש' אלקי' מגלה גדלות ש' הוי'). שם (אלקי', כח). שסד (ש' אלקי'	קנט (מלך השמיני, שרש ומקור התיקון). שם (הידור ויופי).

מפתח ענינים

תרצה

קי (צ"ל באופן דהתחדשות). קלח (משם הוי'). קעט (מעצמות. על ידי האור). קצב (אור וכלי. כח התהוות מצד דביקותו בהמאור, כח ההתהוות מצ"ע). שם (מבחי' מל' ולא חכ'). רנו (מז"א). רעד (להתהוות הגשמי צ"ל העלם והסתר הבורא מהנברא). תרמג (התהוות העולמות. צמצום הראשון והתנשאות המל').

התכללות

נג (התכללות המדות מצד המוחין ומצד עצמות א"ס, חלוקם). קמט (התכללות הספירות במקורו, זע"ז). קנא (ב' מיני התחלקות במדות).

התלבשות

עא (התלבשות הפרצופים זב"ז, דרך מעביר, התלבשות). עב (השכל בהמדה). עד (הפרצופים זב"ז). שפ (המלוכב נעשה כמהות המלביש).

ו"ה

קפו (לעת"ל במדרי' י"ה).

ז' מדות

רצג (ז' מדות רעות). תרמט (ז' מדות דתהו. בעבודה).

ז' שמות שאינן נמחקין

סג (שם אד', בחי' המל'). סט (שם הוי', שאר השמות). קמב (שילוב אד' בהוי', הוי' באד'). קמה (שדי, צמצום הראשון). קפה (אד', היכל ולבוש). קפח (ש' שדי דבריה"ע, דאברהם אבינו). קצו (שם והארה). קצז (ענינם לפני הצמצום). שיח (ש' שדי והוי', ניסים המלוכבים בטבע והיוצאים מדרכי הטבע). תקעה (ש' אלקי', כהדין קמצא דלבושא מיני' ובי').

זה

מ (זה. כה).

מקור העשרה מאמרות). שסה (התהוות מש' הוי' בדרך ממילא). תנ (ש' אלקי' וש' אלקי' חיים. צמצום סתם וצמצום בשביל המשכה). תקצד (הוי' ואלקי', אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות העולמות, שמתלבש בעולמות). תרכח (התהוות במילא. התהוות שבהתלבשות. חלוק בהנבראים). תרמ (כ"פ הוי' הוא האלקי', ש' הוי' דלתא ודלעילא. מצות ותשובה).

הילולא

תיג (ג' מיני הילולא).

הלכה

תנד (מש' הוי'. הכלי לזה — ביטול).

הלל ושמאי

תנא (שמאי, גבורה. שם באורחותיו). שם (הלל ושמאי, חו"ג).

העלאת מ"ן

תריח (ג' מדרי' בזה).

הקב"ה

רנב (נק' לב).

השגה

תקפב (השגת החיוב. השלילה).

השפעה

עב (השפעת השכל ממשפיע למקבל רק חיצוניות. ד' שליבות). עד (ד' שליבות). קכב (אופן ההשפעה למעלה). קלח (השפעה מרב לתלמיד, בקיצור). קס (כנ"ל). רד (ע"י ביטול התלמיד, מקבל שפע הפנימיות של הרב). שמא (בבחי' קירוב. ריחוק). תקכד (בבחי' גבול ובבחי' בל"ג. פעולתם על המקבל). תרד (לקבל ההשפעה, צריך לפנות מענינים אחרים ולקלוט השכל וביטול לעצמות הרב).

התהוות

זהב

רעו (גבורה. קו העבודה).

זכרון

רחצ (מבחי' החכמה). תקס (למעלה).

זמן הבית

שכג (ראיית אלקות). שפד (שמיעה, השגה באלקות). תנח (מצות הראי', בחי' הביטול דיחור"ע).

זמן הגלות

שיב (כח המס"נ ביותר). תקס (התקיפות נגד הנסיונות הוא מבחי' מ"ה שבנפש). תקעב (כח המס"נ בתקיפות).

ז"א

מז (שרשו למעלה מאו"א). נב (שרשו. עתיק). קח (זעיר). תקסז (בחי' גבורה).

ח"ל

תקעז (ההשפעה שבח"ל). תקעח (עצה לההמשכה בחו"ל כמו בא"י ע"י התורה).

חושים

פח (התפשטות הארה, הבלים). שם (חושים, חיות שבאברים. חלוקם). שם (יתרון בהחושים על הכחות). פט (למעלה).

חכמה

נז (דאצילות). קי (איז). קיג (מחכי ולמטה — סדר השתל'. התהוותו כמו יש מאיז). שם (התהוות חכ' דבריא, דיצי' ודעשי'). קנא (במקורה). רל (בבחי' גילוי ההעלם ובבחי' יש מאיז). רצי-רצא (חכ' חיצונית נק' סכלות. בירורה על ידי חכ' דקדושה. ובאופן דעוד יותר מבחי' יתרון האור מתוך החושך). שכט (התהוות ח"ס ע"י הצמצום). שלח (בבחי' עצמי, אור. הביטול דחכמה). תפה (מציאותה מהכתר). תקפה (גילוי מהות האור. מוגדרת בבחי' נקודה מב' טעמים). תקפו (למעלה מבחי'

ידיעת השלילה). תרד (חכ' ומל', ביטול המציאות וביטול היש). תריא (ביטול שלמע' מטור"ד). תריב (מזה כח המס"נ ולעמוד בנסיונות). תרכד (נקודה, ראשית הגילוי).

חו"ב

רכו (הבן בחכ'. חכם בבינה). שם (איז, יש). רצו (חו"ב, בחי' עצמות והתפשטות המוחין. ראי' ושמיעה). רצז (חו"ב, עצם ומקבל ובעבודה). תקפח (חו"ב, ממוצע להחיות העולמות. בחי' אור ובחי' הכלים, איז ויש). שם (ממוצע להמשכה שע"י התורה). תרטז (הבן בחכ' וחכם בבינה). תריז (מעלת שניהם ביחד).

חלב

תקנא (תענוג בבחי' התפשטות. שבבחי' בינה).

חלב (ח' צרויה, ל' סגולה)

תקלז (תענוג).

חלום

קנח (מבחי' עיגולים). שו (בעבודה).

חלק

רמו (רביע. ה' אחרונה דש' הוי').

חנוכה

קמו (נר חנוכה בשמאל). קמז (כנ"ל). קמח (שמונה נרות). שם (נרות המנורה ונרות חנוכה, ז' וח').

חסד

קיו (גדולה). שם (חסד דלמעלה. דלמטה). קיח (גדולה). שם (חסד דלגא, רב חסד. חסד דלבר, חסד עולם). קכ (שלמעלה מאצילות). קכג (גדולה, חסד. תהו, תקון). שם (דאברהם, דישמעאל. חלוקם). רצה (חב"ד חג"ת ונה"י שבחסד). תעו (גדולה. בעבודה). תקפג (א. בבחי'

מפתח ענינים

תרצז

תרטז (ה' אחרונה בעבודה). תרכד (נקודת הי"ד דחכמה, ראשית הגילוי). תרלד (קוצו ש"י, כתר). תרלה (קוצו ש"י, רצון עצמי). תרלו (י"ד דש' הוי', חכ', בבחי' נקודה). תרלז (כנ"ל נקודה בבחי' שחרות, בעבודה). תרלח (כנ"ל, בעבודה פנימית, יר"ע).

יובל

תז (א. בעצם, ב. מה שהב"ד מקדשו). תח (קידוש היובל).

יוסף

קנז (מחבר אוא"ס עם מלכות. בן פורת יוסף). קנח (ירידתו למצרים בשביל הביוררים. הקיל גלות מצרים ע"י לקיטת כל נצוצי החסדים שהם קיום דנש"י בגלות והכח לברר בירורים). שם (בן פורת, תופר, פותר). קנט (יוסף והשבטים, חלוקם). תלה (כנ"ל).

יופי

כו (בהתכללות הגוונים).

יחו"ע ויחו"ת

ט (יחו"ע, בבחי' חכ' ופנימי' בינה. בעבודה).

יין

צג (יין המשמח. ענינו. בעבודה). שז (גורם גילוי).

יכולת

תקפב (שבצעמות. שבהשתל').

ימי החול

תקמג (עבודת הביוררים ע"י הארת בחי' ז"א).

ימים נוראים

תרכ (תשובה עילאה).

ים

רו (ים וארץ, פנימיות וחיצוניות המל').

קרירות, ב. בהתגברות).

חסיד

תקמ (חסיד, תורתו משתמרת. צדיק רק עוסק בתורה). שם (חסיד וצדיק, מס"נ באחד ומס"ג דבכל נפשך). תקמב (יחו"ע, פרישות גם מדברים המותרים). שם (אצילות).

חצר

קמח (הפנימית והחיצונה, רה"ר. בי"ע).

חתן

רמה (גילוי אוא"ס בבחי' המשכה מלמעלמ"ט).

טהירו

קא (טה"ע טה"ת, לפני ולאחרי הצמזום. שניהם גם לפני הצמזום).

י"ג מדות הרחמים

תרמט (דר"ה ועשי"ת).

יהודא

קסז (יהודא ובנימין. מל' וז"א. ערב בעד בנימין). שם (הגשתו ליוסף).

הוי' (שם)

לא (שמי המיוחד בי). סט (ש' הוי' ושאר השמות. חלוקם). ע (אור הבל"ג שלמעלה מהשתל'). עא (התהוות אצי' האור של כל ספירה). עד (ד' אותיות הוי' הן סדר הבאת האור). עה (גילוי ש' הוי' לאברהם לפני שנימול, לאחרי שנימול. למשה, לעתיד). פג (סוד הוי'). פד (כנ"ל בעבודה). קלח (התהוות משם הוי'). ריז (ד' אותיות, ד' צמצומים. משל מהשפעת השכל). רכא (דלתתא דלעילא. במ"ת — דלעילא). תה (אמת, ד"ע, אור בבחי' דביקות). תקלא (דלתתא. ד' אותיותיו. ש' הפעולה). תקלב (ש' הוי', שם העצם. ד' אותיותיו). תריב (י"ה בעבודה). תרטו (וא"ו של ש' הוי' בעבודה).

רח (מעלת הים גדולה מישראל). ריג (ים ויבשה, עדאת"כ ועדאת"ג). שפט (מי הים).

יעקב

רסב (קיים מצות תפלין ע"י המקלות והרהטים). שי (נר"ן ובעבודה). שעד (מקלות שלו). שם (בריש התיכון. קרי"ס בזכותו). שם (מקל יעקב, בעבודה). תרמט (אתכפי').

יפה תואר ויפה מראה

כז (ציור האברים וקלסתר הפנים. בעבודה). כח (מ"ע ומל"ת).

יצחק

ק (עבודתו. חילוק בין יצחק לאברהם). קמח (בגימ' ח"פ הוי').

יצחק, האריז"ל

תקעג (ראה פ' בלק ובלעם בשעה א' מה שהי' צריך לומר פ' שנים).

יצי"מ

שכ (זכירתו בכי"ו). שמט (ע"י קול שמעורר הכוונה. שלא ע"י הקול).

יצר טוב ויצר הרע

תר (בשרשן, חו"ג). תרא (ע"י התהפכות היצה"ר לטוב — על ידי התורה — ה"ה במעלה עליונה יותר).

יראה

לז (יר"ע ויר"ת. ב' בחי' עבד). צג (יר"ע, יר"ת. ביטול המציאות, היש). קמ (התבוננות המביאה לידי יראה). תעו (מדת הגבורה, לדקדק בפרטי עניניו). תקנו (יראה תתאה, מעלת אתכפיא — עיקר המכוון). תרד (מיראה תתאה לפנימי' החכ').

יש

שצט (התהוותו ע"י מיעוט הירח).

יש אין ויש

תנה (התהוות יש הנברא מיש האמיתי

ע"י אין הממוצע. משל מכח הצומח). תנו (משל מבחי' הנפש). תנו (אין הממוצע).

ישועות

תרג (המשכה וגילוי).

ישיבה

תרג (למעלה. הגילוי לעתיד).

יש מאין

קלב (התהוות ולא התגלות יש מאין). קלג (התהוות היש מאין דמל'). קעט (יש מאין ולא יש מיש). שכג (יש מיש ויש מאין, חלוקם). תקל (יש מאין והשתל' עו"ע, התחדשות והתגלות).

ישראל

קסז (ערבים זב"ז). רח (מעלת ישראל גדולה מהים). שם (גבוהים מהתורה). תצב (מקשרים אורייתא בקוב"ה). תקכו (שר אל או ישר אל, מדרי' הצדיקים). תרי (ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, ב' פי' בזה). תרלה (בכאו"א יש רצון עצמי). תרמח (אתהפכא).

ישראל עלו במח'

קמב (מח', ח"ע). שב (מח' עצמיות ההמלכה בהם ע"ד בריה"ע. כלים לעצמות א"ס). תריג (פנימי' החכ' דאצי').

יתרו

רצא (ע"י קירובו לקדושה, הכניע חכ' דקליפה לקדושה ונמשך תוס' אור רב בבחי' חכ' דקדושה). שם (הוסיף פרשה בתורה, הוא בירור ג"ר דתהו. שייכות תוכן הפ' לזה). רצב (יתר, ל' גדולה ול' מותר). שם (יתרו, יתר ו').

כבד

שלא (התגברות החומריות).

כה

מ (כה, זה).

מפתח עינים

תרצט

כהן	דישראל). תרה (כנ"ל).
קמו (כה"ג סגן הכהן כהן הדיוט, חח"ן).	כרם
רמא (כהן ולוי, חכ' ובינה). תקג (שערות).	תרל (חילול הכרם).
כוס	כתר
תרג (כוס ישועות, מל'). תרה (כנ"ל, נש"י).	תקפו (נמנה במנין הע"ס). תרלד (מקבל ממל' דא"ס).
כח, כחות	לאה
ד 'ג' מדרי' מתחלת המשכתו עד שמוכן להתגלות). נז (קודם ולאחרי התלבשותם באברי הגוף). קסב (כח המשכיל א' בשביל כל החכמות). קסג (כח המשכיל וכחות שכליים, עצם וגוונים). שס (כח רוחני שפועל בגשם). שסא (כח ויכולת, חלוקם). שסב (כח, פועל). תמב (גילויים באופן רצוני). תס (הנעלמים). תסא (התכללות פנימי. חיצוני). תפד (המשכתם ע"י הגדלת הכלים).	קעד (עלדאת"כ. ילדה).
כיוור	לב
רפו (כירור דנה"ב). רפח (כחוי'. נחשת. נתינת מים לתוכה).	רנא (עינינו. כירור שני מהדם. מוח הבינה). שלה (סיבת הרצוי"ש ודפיקא בלב). תריט (גילוי בחי' פנימיות הלב מלמעלה).
כל, כלה	לבנה
קכט (כל, כלה). רמד (ב' בחי' כלה). רמה (כלה, תשוקת הנפש להכלל בעצמות א"ס). תקמא (כלה עילאה).	רד (ע"י מיעוטה לגמרי מקבלת אור השמש). שם (יחוד שמשא וסיהרא, גילוי אור חדש).
כלים	לוחה"ר ולוחות שניות
קיב (התהוותם מהצמצום). קצא (שרשם — הרשימו). שם (עצם התהוותם מהרשימו. התגלות שלהם ע"י האור). תרג (כוונה הפנימית בהכלים).	תיח (לוחה"ר ולוחה"ש, יחוד דו"ב ברוחניות, בגשמיות).
כלי ריקן וכלי מלא	לוי
תרו (כלי ריקן בעבודה). תרט (כלי מלא בעבודה). תרנט (הביטול דכלי ריקן, בכח עליון).	קמו (ל' התחברות). שם (עבודתם להמשיך מבחי' בינה). שם (העברת השערות. תנופת הלויים). קפו (בת לוי). שם (ועבד הלוי הוא ביטול דעדאת"כ בעדאת"ג). רמא (לוי, בינה). תרכט (עבודתם בבחי' עדאתכ"ס).
כנס"י	לוינתן
קסו (מקשה אחת). שלו (כינוס אורות	קפד (התחברות מלמעלמ"ט).
	לולב
	ל (לבו מכוון למעלה. ד' מינים שבו להמשיך בחי' הדעת).
	לידה
	קעד (מבחי' עצמות אוא"ס. אות ה').
	לעתיד
	לג (הגוף ניזון מאלקות. מ"ת ולעת"ל,

חילוקים). עו (גילוי שם הוי' דאז). שם (גילוי דלעתיד ע"י עסק התורה דעכשיו). קסו (גילוי תענוג העליון לאחר גמר הברורים). קפו (אותיות ו"ה במדרי' י"ה). שנב (גילוי בחי' סוכ"ע). תעא (שלוש ואחדות גם בבהמות וחיות). תצג (הקו י"ה' נוגע ודבוק באוא"ס גם בקצהו התחתון). תרנ (גילוי אוא"ס למטה בקביעות).

מאכל

תקלט (חיותו וחיות מוצא פי ה' שבו).

מ"ב (שם)

תקמח (ל"ב נתיבות חכ' וע"ס).

מדבר

תקנז (מ"ב מסעות).

מדות, מ. ומוחין, מ. ושכל

מז (שכל ומדות. בשניהם ענין השינוי). מט (לידת המדות הוא מהמוחין. שרש המדות למעלה מהשכל). נ (שרש המדות). נא (פעולת השכל בהמדות). סד (מדות). עב (התלבשות השכל בהמדה). קא (המדות אינם גילוי השכל עצמו). קלא (התהוות — ולא התגלות — המדות מהשכל). קלב (מדות שבשכל מהשכל). שם (מדות לפי אופן השכל). קלג (מדות מחיצוני' השכל). קמא (מדות ע"פ טו"ד ולמעלה מטו"ד, התחלקות ולמעלה מהתחלקות). קנא (ב' מיני התחלקות). רב (מדות למעלה. למטה). רנז (מדות שבמוחין מתלבשים במדות). שמז (מוחין ומדות, ביטול והרגש עצמו. מיצר הגרון, ממוצע). שצח (מצחצחים את הנה"ב בפנים). תז (מדות ומוחין, לזולת ולעצמו). תל (מדות, ההשפעה בבחי' גילוי). תנ (מדות למעלה ולמטה, חילוקים). תצה (לידת המדה מבחי' אחרונה שבשכל). תריט (גילוי מוחין במדות ע"י

עבודה דטו"ד).

מדת הרחמים

תקסד (שיתוף מדה"ר, ש' הוי', בחי' אצי'. בעבודה).

מ"ה (שם)

תקנח (בקדושה, המשכת בחי' כתר). תקנט (בלעו"ז). תרכו (מלקט ניצוצי קדושה).

מוח, מוחין

קכח (פנימית המוחין וחיצונית המוחין. חלוקים). רנו (מוחין שבמדות). שם (עצמות המוחין). שמא (מותרי מוחין, התחכמות יתירה). שצח (מרוממים את האדם למעלה). תלז (דאבא. דאמא). תס (בטבע דיסוד המים. ובמוחין גופא, חו"ב — יסוד המים ויסוד האש). תעא (עיקר כח הברור). תרכו (עיקר הברורים).

מזוזה

קמה (זו זה מ). תקג (קבעומ"ש. שמירה).

מחלה

תר (יצה"ר).

מחצית השקל

רעז (אהבה שע"פ טו"ד).

מחשבה

ב (א. התגלות הנפש, ב. מח' ופעולה באים כא'). קכו (התחדשות האותיות). קכו (ענין התפלה). ער (נובע תמיד. לבוש המיוחד). תקעג (אותיות המח' מגלים השכל).

מחשבה דבור ומעשה (מחדומ"ע)

ג (לבושים) לח (מחוי"ד, חלוקים). שם (כנ"ל, שרשם למעלה). קכו (בי"ע). קכח (דקדושה, דלעו"ז). קכט (מחוי"ד משפיעים על מעשה). תרמו (מעשה, המשכת עצמות הסוכ"ע).

מפתח ענינים

תשא

הוי' באלקים. בעבודה).
מלחמה
תרל (מלחמת מצוה ורשות, אתכפי'
ואתהפכא).

מלכות, ספי' המל'
ט (ספי' המל' ושארי המדות, חלוקם). יא
(ספי' המל' ושארי המדות, ריחוק וקירוב).
יג (צריכים לעורר מבחי' הפנימיות). טו
(כנ"ל, ע"י תשובה). כב (המשכת הרצון חדש
במל' ע"י עבודת נש"י באתהפכא חשול"נ).
נט (התהוות יש מאין מבחי' המל' דוקא). ס
(כח הצמיחה במצות). שם (יחוד ת"ת ומל'
ויחוד יסוד ומל'. חלוקם). סד (נק' שם).
שם (התנשאות על עולמות ע"י העלאת
מ"ן). סה (ג' מיני גבורות). שם (שרשה
ברדל"א). סו (המשכת הרצון למלוכה). שם
(שרשה, העלם שאינו במציאות). סז (יש
ואין). צו (מל', מדות העליונות חלוקם).
קמט (עיקר ההתכללות). קעא (שם). שם
(בבחי' תפלה). קצב (התהוות). רו (מקבל
ומשפיע). רמד (מל' דא"ס, ב' מדרי' בזה).
רמח (ארץ, שפלות). רנו (ל"ל מגרמה
כלום). רצה (עבודתה בלילה, ביום). שם
(בתחילת עלייתה מלבשת רק בחי' נה"י).
שכדו (המדות ומל' למטה ולמעלה,
חלוקם). שכז (שם). תב (נעוץ תחב"ס).
תל (מל' ומדות, ההשפעה בבחי' ריחוק
ובבחי' קירוב). שם (במל' גופא, השפעה
בבחי' ריחוק וקירוב). תלא (רוממות
בחי' המל'). תעד (הטעם לטבע הרצוא
במל'). תעח (עבודת עבד, ובאופן דהגבהה
והתנשאות). תקכט (מל' ושארי המדות,
השפעה בבחי' ריחוק ובבחי' קירוב). תקנ
(נקודה וקטנות ומ"מ ואדרבה ע"ז בחי'
כלי למרחב הנהר). תקנב (חרב, חורב).
תקסו (כלולה מחו"ג). תקסז (עיקר בנינה

מהיטבאל
כה (מ"ה וב"ן). כז (כנ"ל). ל (המשכת
בחי' עצמות א"ס).

מילה
עט (סוד ה'. העברת העלמות והסתרים).
פא (כנ"ל. בעבודה). פה (ע"ד בירור
מלמטלמ"ע).

מים
שצ (מים חיים).
מיצר הגרון
שמז (ממוצע בין שכל ומדות).

מיתה
תקטו (הנא' בתורה שקדמה לחטא עה"ד.
ג' אופנים).

מל
תרו (א. ל' גילוי, ב. ל' הסרה).

מלאכה
לח (מעלתו). מ (שם דעשי', א-ל אד').
שם (ע"י המלאכה ממשיך המלאכה
שלמעלה). מא (עבודת הבריורים). מג
(יושבי אהל ממשיכים מלאכה שלמעלה
ע"י עסק התורה באתכפי'). מד (ארבעים
חסר א'). תקפד (בגימ' אל אד').

מלאכים ונשמות
קפג (יחוד או"א. זו"נ). שמא (נשמות,
למעלה נק' עומדים). ת (נשמות וגופי
המלאכי'). שם (שירת המלאכים,
הנשמות). תא (מעלת הנשמות על
המלאכים, התלבשות בגוף גשמי דוקא).
תפח (חלוקם). תרמז (חלוק בביטולם).

מלוכה
סד (מדת מלוכה, שאר כל המדות.
חלוקם). קנד (מלוכה וממשלה, חלוקם).

מלח
שצ (מבחי' טעמים, חכמה. המשכת ש'

ושרשו. ש' אלקי'). תרמה (ממכ"ע, התלבשות בעולמות. סוכ"ע, הארה שלא ע"י צמצום).

מנורה

קסז (כנס"י, מקשה).

מעשה בראשית

קפט (ש' אלקים).

מעשר

תרכא (מל'). תרכב (נתינתו ללוי).

מסירת נפש

טו (בזמן הגלות יותר מבזה"ב). תריב (בתורה לא נא' ציווי ע"ז). תרמה (ברוחניות).

מצות

כח (צ"ל בקבעומ"ש ובשמחה ביחד). לו (כוונת המצוה. עשיית המצוה). מ (בחי' ציון וסימן). מח (רצון דמצות). נט (ההמשכה שע"י המצות). שם (נק' זריעה). קג (הרצון דמצות). קד (ע"י המצות נמשך אור מקיף על הנשמה). קכו (נק' ע"ש הצדקה). קכח (בקבלת עומ"ש, גילוי בחי' הכתר). קמד (קירוב ועלי' לדברים הגשמיים). קמה (צוותא, קירוב). קנב (המצות כלולים זמ"ז). שם (בבחי' מוחין. ידים ורגלים). רג (בכל מצוה כפי' פרטיות של נה"ב). ריב (מצות ה', מצותי). רעז (המשכת האמונה בפנימי'). שיג (רצה"ע וסוכ"ע, בלי התחלקות). שכב (מצות ותשובה, סדר והדרגה ובחילא יתיר). שנה (פנימי' הכתר). שם (עדות ממכ"ע, מגלים וממשיכים פנימי' ועצמות א"ס). שם (חקים). שנו (כנ"ל, סוכ"ע). שם (מעלת מצות מעשיות). שסז (מצות דאבות, שלנו, חלוקם). שצד (בגשמיות דוקא, מצד מעלתם). שם (המשכה ע"י המצות באמצעות התורה). תכו (שיש עליהם

מגבורות). תקעא (התהוות העולמות מבחי' מל', לבוש). תקעב (התנשאות על עולמות). תקעג (דא"ס, לבוש). תקעד (רוממות המל' בריחוק מעולמות). שם (פרסא דמל' ושרשה). תקצח (ע"י המשכת ט"ס למל', יכול להיות ההשפעה למטה). תרג (כוס ישועות. ביטול). תרד (מל' ושאר הספי', ביטול והנחת עצמותו וביטול שבבחי' דביקות). תרכב (מל' ושאר המדות, לצורך הזולת ולצורך עצמו). תרמג (ים וארץ, פנימי' וחיצוני' המל'), תרמז (מפני הכוונה שבמל' ביטול היש לאין, לכן מהווה מאין ליש). תרנט (שרש הביטול דמל').

מלך

תרלג (בכדי שיהי' מלך, צ"ל קבלת עול מלכות).

ממוצע

קח (בין אוא"ס ונבראים). קט (מצד אוא"ס. הנבראים). שם (ענינו).

ממכ"ע, סוכ"ע

לח (בערך העולמות, למע' מערך העולמות). ק (סוכ"ע ממכ"ע, הוי' אלקי'). קא (ממכ"ע, כח הפועל בנפעל). קלד (ממכ"ע סוכ"ע. התהוות התגלות). קצט (שרשם באוא"ס שלפה"צ, לפני ולאחרי הרצון). רסט (סוכ"ע, בחי' מקיף). שנב (ממכ"ע וסוכ"ע, להאיר את העולמות ולגלות עצמותו). תפב (חיות הנפש. רצון). תפג (ממכ"ע, אור נבדל מן העצמות וסוכ"ע, גילוי והתפשטות העצמות). תצ (סוכ"ע משמר ונותן כח ועוז בהפנימי). תצד (ממכ"ע, אור בבחי' התלבשות). תצו (ממכ"ע וסוכ"ע, שרשם). תקפ (סוכ"ע, גילוי העצמות). שם (ממכ"ע, בבחי' התלבשות בעולמות). תקצד (ממכ"ע,

מפתח ענינים

תשג

מקום

קג (מל' ממכ"ע). שם (פי' עה"מ ולק"ת מהאריז"ל בענין מקום).

מקרא בעשי' נו' קבלה באצי'

רלג-ד (מקרא משנה תלמוד, עשי' יצירה בריאה).

מראה, גוון

קסב (במראה מצטייר העצם).

משה

מ (בחי' נבואתו. זה). סא (המשיך הכח שע"י מעהמ"צ יומשך מבחי' עצמות א"ס). קטז (תפלת עשיר). קפו (ביטול מצד הגוף). קפז (משה, נביאים. ביטולם בעת קבלת הנבואה). שם (מ"ת). קצה (כל ענינו שיהיו כל ההמשכות בבחי' מלמעלמ"ט). ריד (המשיך בחי' הדעת). רמה (משה ואהרן, שודמ"ל ושודמ"ט). רמט (שודמ"ל). רג (ח"ס. ש' מ"ה דא"ק). ערה (המשיך האמונה בפנימי'). רפג (על ידי הענן הי' ביכולתו לקבל ולהיות ניזון מאלקות). רפד (משה והנביאים, זה וכה, מהות ודמות). תיז (ש' מ"ה, יחור"ע). תסד (עניויות שלו לגבי הדור בעקבות משיחא). תסט (רצה להכניס את ישראל לארץ ואז הי' הכל בבחי' המשכה מלמעלמ"ט). תק (משה והנביאים, חלוק במצבם בעת הנבואה). תקמג (מאין לי בשר). תקמז (מופלא שבסנהדרין, חכ' שבכתר). תקנז (דעת עליון). תקסג (המתקת הגבורות ושנהפכים לחסד, שרשו חסד דעתיק). תקסו (המתיק בחי' גבורות דז"א ע"י המשכת עצמות אוא"ס). תקסח (המשיך ש' הוי' דלעילא בש' הוי' דלתתא. המתקת הגבורות דז"א). תקעט (רצה ליכנס לארץ). תקפ (דעת עליון). תרלא (הכיר הנקודה הטובה הנעלמה בכ"א מישראל).

טעם ושאינ עליהם טעם, מבחי' הרצון המתלבש בח"ס ומבחי' כתר שבכתר). שם (חוקים, חקיקה). תכח (שמירה להאור). תסג (התכללות פנימי וחיצוני במצות). תקי (פנימיות הרצון). תקיא (להיותם בבחי' השתל' נעשה ע"י התחברות דאוא"ס ועולמות). תקכד (מעורר אהוי"ר). שם (גשם המצוה ורוחניות המצוה, זריעה ופקידה). תקכה (מספר. בלי מספר). תקלד (מעלת עשיית המצוה רק מצד הציווי). תקלה (ציווי. צוותא וחבור). תקעד (המשכת בחי' קדש העליון). תקעה (דמות למצות שלמעלה. תחילת ההמשכה במצות שלמעלה). תקעו (הביטול בעשיית המצות ה"ה כלי לגילוי אוא"ס). תקעז (התחברות אלקות עם עולמות). תרמג (המשכת אוא"ס בעולם). תרמד (לבושים להנשמה בג"ע). תרמו (המשכת עצמיות הסוכ"ע. נק' זריעה). תרמח (סוכ"ע, למעלה מהגילוי דממכ"ע). תרנ (לבושים. פירות).

מ"ע ומל"ת

קכו (מ"ע ומל"ת. רצון ובעל הרצון). רסא (מ"ע ומל"ת, רצוא ושוב). רצ (מל"ת גבוהים ממ"ע).

מצח

מח (למעלה מציוור האדם). שם (מצחא דא"א).

מצרים

קצה (שעבוד מצרים, ובעבודה. עי"ז הי' הגילוי דתורה). שכט (דקדושה). שמוז (מיצר מי). שם (דקדושה, מיצר הגרון). שנט (גלות מצרים, כור הברזל בשביל מ"ת). תקנו (פרעה אותיות הערף, סיבת הגלות).

משכן

תעג (כל מה שהי' בבריה"ע, הי' במשכן).

משל

קעה (המשכת האור למטה).

מתנה

רסה (למעליותא והיפוכו).

מתן תורה

נט (ל' מתנה). רכב (ש' הוי' דלעילא).

שעד (הקדמה לזה — קרי"ס). תסו (מפי הגבורה, תגבורת העצמות). תקפח (גילוי בחי' פנימי' הכתר). תקפט (השגת מהות האור). תריח (ש' הוי' שניתן אז, אור שלמעלה מהכלים).

נבואה

מ (צלם, דמות. זה, כה. נבואת משה רבינו, הנביאים).

נביאים

מ (בחי' נבואתם, כה). רפד (מעלה נבואתם).

נבראים

שטו (יש להם שרש ומקור למעלה. משל לאותו המדרג' שהוא בעולם הרוחני). שטז-יז (כנ"ל). שעב (באיי"ע לגבי מקורם). תריז (ביטול והרצוא שבהם מבחי' כלים דאצי').

נדרים

תקמ (מילי דחסידותא). תקמג (חכם המתיר את הנדר). תקמה (מבחי' בינה או בחי' חכ'). תקמד (בינה). תקמו (שמאל דוחה ועיז' הקירוב). תקמו (שרש הנדר. שרש התרתו).

נחשת

רעו (ר"ת שלו. תורה).

ניסן

שלב (ד' טעמים על הגאולה בניסן).

נס, ניסים

קפט (שרש נגלים ונסתרים, ש' הוי' ושדי). קצג (שרש הניסים המלובשים בדרכי הטבע, ב' אופנים). שם (שרש הניסים שלמעלה מדרכי הטבע). קצד (שרש נגלים ונסתרים, חכ' ומל').

נסיון

שיב (נסיון ודברים גשמיים, חלוקם).

נסכים

תרכב (ניסוך היין, הניסוך והשיר, מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע). תרכח (ניסוך היין, המשכת עדאתכ"ס).

נפש

קפא (השכלי והחיוני, מהותם ומקומם). רט (יש בו אור וגם עצם). תמא (גילוי מהנפש הוא גילוי רצוני).

נה"א, נה"ב

קה (נה"א, ונה"ב. מבין רק הטוב דאלקות, דעניני העולם). רמא"ב (חלוק במס"נ שלהם). רפט (שכל דנה"א באלקות, נה"ב במה שטוב לו). שצב (מס"נ דנה"א). שם (מס"נ דנה"ב, בשתי פנים). תכא (חפצם ורצונם. ממוצע ביניהם, נפש השכלית). תכו (בירור דנה"ב וחיוה"ק, חילוקם).

נרנח"י

קטו (נרנח"י כלול מכ"א). שח (ניצוץ בורא שמתלבשת בניצוץ נברא שנק' יחידה. ניצוץ הנ"ל ויחידה, פנימי' וחיצוני' א"ק).

נפתלי

קסט (א. תפלה. ב. חבור. ג. עקש. ד. נופת. תיווך בין ג' פי' הראשונים).

נה"י

קס (נו"ה ויסוד, כליות יועצות והמשיפע). שם (לבושי המוחין). קסט (אופן המשכת אור האצילות). רצה (נו"ה בחי' ערבי נחל,

שבנשמות). תרמב (ירידתן להמשיך גילוי אוא"ס). תרמג (נשמה ושאר הנבראים, חלוקם). תרמה (התהוותה מרצון העצמי דא"ס). תרמט (הארת עצם הנשמה ע"י ביטול הנר"נ לאלקות).
נש"י

לא (נקראים בשמי – שם של הקב"ה. מושרשים בעצמות). לב (נש"י ותורה. שלימות הכוונה דדירה לו ית' ע"י נש"י). לד (המשכת העצמות ע"י רעו"ד). לה (בנים למקום, הכרה עצמיות באלקות). מח (הרצון בהם אינו שייך שינוי). נט (מקדשי שמך. ע"י המצות). סד (ממשיכים בחי' כתר מל'). פו (עבודת הנשמות לפני חטא עה"ד – מלמעלמ"ט, ולאח"ז – מלמטלמ"ע). קי (ההשפעה להם אינו ע"י המלאכים). קיא (ממשיכים יחוד פנימי דאוא"א). קסח (כח המס"נ שלהם). קעא (מעוררים בחי' אוא"ס שלפה"צ, על ידי התפלה). קעד (ממשיכים מבחי' אתה קדוש בשמך קדוש). קפד (ביכולתם להשלים הכוונה בביטול היש). ריב (נש"י למעלה מהתורה). שם (משפיעים בתורה). ער (שרשם ממח', לכן אמונתם בהתהוות יש מאין). רצד (ביצי"מ, בבחי' נה"י בלבד, אמונה). שב (צמצום שבביל העולמות ע"י ישראל ותורה). שג (בחי' מוחין ע"כ הם ממוצעים להמשיך האור וחיות בעולמות). דש (נש"י ותורה, חלוקם). שם (תענוג עצמי כמו שבא בדבר נבדל). שלז (כנס"י, כלים לש' הוי'). שלח (ביטול עצמי). תקכא (צמיחה דמצות ע"י). תקמט (ביצי"מ, בבחי' קטנות, אמונה). תקנ (ע"י הביטול שלהם ה"ה כלים לבחי' המרחב). תקנח (שרשם מבחי' חכ'. נק' אדם בגימ' מ"ה. מזה הו"ע האמונה. וכן ענין הביטול בעצם). תרה

לבר מגופא). תעז (בעבודה).

נצחי

קנז (בזמן ולא למעלה מהזמן).

נקודה, ספירה, פרצוף

קנג (ענינים). שם (נ. ס. פ., נקודה קו שטח).

נשך

תרמא (נשך ומרבית בלעו"ז). שם (בקדושה).

נשמה, נשמות

ו (שרשן מבחי' מחשבה). ס (הארת הנשמה, שרש ומקור הנשמה). סא (שרש ומקור הנשמה, בחינתו – רעו"ד). קיד (דעכשיו מבחי' עש"י. מעלתם). שם (יתרון נשמות הגבוהות בידיעה והשגה). קטו (נשמות דעש"י דבריאה ויצירה, חלוקם. עליית הנשמה פועל עלי' בכל העולמות). קעח (ירידתה למטה). קצ (שמיעת הכרוזי' מלמע' פועל הרהורי תשובה). רח (בי' מדרי' בנשמה, שמלובשת בגוף ושאינו בגדר התלבשות בגוף). רט"י (עצם הנשמה). רמו (נשמה, טבע העלי' מצד עצמה. אור מצד הדביקות). שלט (התאמתות וראיית המהות). שעט (ענין הנשמה מהו). שפא (גורל דנשמה, רצון). שפב (גורל דנשמה בעבודה). שפג (התגלות עצם הנשמה הוא בסדר והדרגה). שפז (ירידתה לבוא לבחי' בע"ת). שפח (שרשם מבחי' הכלים). תכג (ירידתה, לבוא לבחי' אהבה בליג' ע"י זיכוך דנה"ב). תלה (דאצ"י ודבי"ע, חילוקם). תנח (השגת נשמות דאצ"י. דבי"ע). תעג (נק' נרות, טבע הרצוא למקורם). תעד (כנ"ל. הטעם). תקט (עבודתה למטה בבחי' או"ח). תקיב (כנ"ל, בבחי' רעו"ד). תקכב (שרשה באצילות). תריז (ש' הוי'

- עבודה**
 ו (תכלית העבודה שגם היצה"ר ירצה באלקות). סט (דעכשיו, בירור ותיקון העולם. בתיקון הכלים). פז (בשמחה דוקא). צט (התחלת העבודה). קלט (ערב ויום, ביטול הגוף ועבודה מצד הנשמה).
- עבירה**
 תרלה (רוח שטות. הטעות שבזה).
- עולם, עולמות**
 קטו (עליית העולמות ע"י עליית הנשמה). רעג (העדר תפיסת מקום של עולמות העליונים לגבי עצמות). תמח (כלל ופרט שבעולם).
- עולם הבא**
 שנא (א. ג"ע. ב. עולם התחי').
- עוה"ז**
 תקכא (סוכ"ע בעוה"ז דוקא).
- עילה ועלול**
 קלב (עלול, דבר בפ"ע אבל לפי העילה).
- עדאת"ג ועדאתכ"ס**
 קעד (נבראים שבהם, חלוקם).
- עמלק**
 רצג (ראשית גוים, בהבדלה מהם). רצד (העדר ההתפעלות, בדרך חוצפה. קרירות. ספק). שם (ל' ומלק. אין בו תיקון). שם (אחרי יצי"מ). רחצ (העצה לבטלו, זכירה).
- ענג**
 תקעב (פנימיות ועצמות הנפש). תקעג (שבקרירות. שבהתפעלות).
- ענוה**
 צא (ענינו). שם (כלי לשמחה).
- עץ הדעת**
 צב (חטא עה"ד בענין ההרגשה). תרמב (הרגש הרע).
- (כלי להשראת אלקות. כל ענין אלקי מושג בטוב אצלם). שם (נשמה למעלה, בכאו"א בחי' הראי' באלקות). תרו (בעצם הם טוב והרע הוא דבר נוסף). תרלג (אדם). תרמה (כח המס"נ). תרמו (ע"י הוא הצמיחה דמצות). תרמח (נק' ארץ, ב' טעמים). תרנט (הביטול והנחת עצמותו).
- ס"ג (שם)**
 תרכג (בינה).
- סולם**
 קז (מל'). שם (מט"ט). קט (מל'). שם (קשר העולמות).
- סוס**
 תרכב (בגימ' ב"פ ס"ג. העלאה והמשכה). תרכג (מרכבה דזכרי'. דיוסף).
- סט"א**
 שה (מקור יניקתם).
- ספירות**
 נו (שמות). קמט (התכללותם במקורם. זע"ז). קסא (לבושים). קסד (מדות ותיקונין). רכז (ע"ס בלי מה, כשלהבת הקשורה בגחלת). רכח (ע"ס הגנוזות והגלויות, שלהבת הגנוזה בגחלת והקשורה בגחלת). רכט (ע"ס הגנוזות, אבן החלמיש). שעג (גי' מדרי' בכל ספירה).
- ס"ת**
 סב (ז' ס"ת. חצבה עמודי' שבעה. ז' מדות).
- סתום**
 קצט (סתום לגבי מקבלים. סתום בעצם).
- עבד**
 לז (ב' בחי' עבד). מד (עבד פשוט, ועבד שעושה מלאכות נעלות. ברוחניות). תקיג (עובדי ה' בנשמתן. בגופן).

מפתח ענינים

תשז

ערבי נחל

לא (תשובה למעלה מטו"ד).

עשב

פז (לכל עשב יש מזלו הרוחני). ריט (יחס שלו למזלו הרוחני).

עשרה מאמרות

תלא (ע"י נמשך האור להוות העולמות). תלב (ריבוי הנבראים מחילופי האותיות). שם (התעלמות האור שבהם גורם להעדר גילוי אלקות).

עשי"ת

תקמג (גילוי בחי' המלך הקדוש. צ"ל בפרישות). תרלה (יש זהירות ביותר לא מצד אימת הדין).

עתיק

קו (נעתק ונבדל). שכט (גבורה דעתיק הוא להיות התהוות בחי' ח"ס).

פורים

כט (למעלה מיוהכ"פ, מס"נ בפועל).

פנים

שח (אוא"ס שלמעלה מהשתל'. אצילות. פנימי' דנש"י).

פסח (חג הפסח)

שכ (דילוג. חוקת הפסח). שכב (חוקת הפסח והפרה. ג"ע ותחה"מ). תקיה (חמץ אסור). תקכ (נידונים על התבואה).

פרה

שכ (דקבילת משמאלא. שריפת הפרה. תשובה). שם (חוקת הפרה וחוקת הפסח, חלוקם).

פרצוף

עא (התלבשות הפרצופים זב"ז). רנו (רק הז"ת דפרצוף העליון בתחתון).

צדיק, צדיקים

צו (חיים מתענוג אלקי). שצט (מיש לאין, דבר חדוש למעלה). תרלב (צדיק ורע לו גם מצד הנשמה).

ציצית

תפט (ממכ"ע וסוכ"ע, ל"ב חוטיין והטלית). תצא (ל' הסתכלות, בחי' או"מ).

צלם ודמות

תקנז (דעת עליון ודעת תחתון).

צמצום

עה (אחרי צמצום הראשון נשאר רק מל' דא"ס בגלוי). קצ (צמצום הראשון, הטעם לזה. ענינו). קצב (צמצום הראשון, הכרת כח הגבול). קצח (החידוש על ידי צמצום הראשון). רטז (צמצום הראשון). שסג (צמצום הראשון ושאר הצמצומים, חלוקם). תמט (צמצום הראשון בשביל המציאות דא"כ דאצ"י). תקנה (צמצום ופרסא, חלוקם). תקפא (צמצום הראשון, גילוי כח הגבול והמשכת רק הארה מאוא"ס לא עצם האור).

צעקה

טו (צעקת הקול). טז (צעקת הלב). יז (ב' צעקות הנ"ל, ב' בחי' תשובה).

קבלת עומ"ש

רה (ביטול בעצם היש. ממשיכים בחי' יש האמיתי עצמות א"ס).

קדוש

רא (ג"פ). שטז (קדוש וברוך, שרפים ואופנים). שפז (ג"פ קדוש, תורה עבודה וגמ"ח). שצה (ג' קדושות, ג"פ דק"ש). שם (כח בנש"י לקבל ב' קדושות ועטרות). שם (ג' קדושות, כתר דאריך דז"א ומל').

קדושה

תקלח (חילוק בין מדרי' העליונות ותחתונות).

קדש

קיט (קדש, קדוש). קצח (כנ"ל).

קה"ק

פג (פנימי' הכתר).

קו

ב (המשכתו ע"י צמצום. ענינים הפכיים בו. וכמו"כ פועל התכללות). ד (מבחי' אחרונה שבאוא"ס שלפה"צ). קכא (נק' מזל). קעב (שרשו ומקורו, לבוש). קצא (בוקע החושך. בא בבחי' מדה וגבול). רכא (מבחי' אחרונה דאוא"ס שלפה"צ השייך אל העולמות). רלח (רצו"ש שלו). תמג (פנימי' וחיצוני' הקו). שם (כנ"ל, שרשם). תצו (כעין צנור הנמשך מאוא"ס. עיגול הגדול שלפני הקו).

קוב"ה ושכינתי' (יחוד)

ק (ז"א ומל'. במל' גופא). קא (חו"ב). קד (ע"י הקדמת האהבה דבכל מאדך).

קטורת

תקמ (גילוי אור חדש ממש).

קירוב

קמג (דביקות). שם (גילוי).

קליפה

תקלח (חילוק בין מדרי' העליונות ותחתונות שבקליפה).

קליפת נוגה

קמג (ממוצעת בין הקדושה ובין גקה"ט). תקלט (אצי' דקליפה שבבחי' דקות, ממוצע בין קדושה וגקה"ט). תרמב (ניצוצי קדושה בק"נ ובגקה"ט, חלוקים).

קרבו

סה (בירור נה"ב ופרטיו). רנב (זריקת

הדם, עלי' לשרשה שבמרכבה. הוספת חיות בחיות המרכבה, נמשך מאוא"ס עצמות המאציל). תקלה (נא' בו ש' הוי'. המשכת האור שיתלבש בכלים. לחם). תקמ (ריחו הוא ריח המאכל). תקמו (קרבו ונדר, ימין מקרבת ושמאל דוחה). שם (קידוש הקרבן בפה, ב' טעמים).

קרח

קמו (רצה התגברות בחי' הגבו'). תקג (שערות. טלית שכולה תכלת). תקד (בית מלא ספרים). שם (בן יצהר . . . קהת ועל כולם בן לוי).

ק"ש

קיג (אמירת אחד ולא יחיד). קמב (מאריך באחד). רלו (מס"נ דאחד להיכלל באחדות הפשוטה). רמג (פרשה ראשונה, שני'). רמח (אחד ולא יחיד, אוא"ס ביחס להעולמות). רעג (התבוננות בה' אחד ובשכמל"ו). שג (ה"א וה' אחד, חו"ב וזו"נ. מקור נש"י והעולם) שעח (ברכות ק"ש. התבוננות בביטול שרש דנה"ב). תט (מס"נ באחד. התבוננות בפסוק ראשון). תכג (שמע, שם ע'). תמה (ואהבת, אבה). תקעז (העלאה. המשכה).

קרי"ס

רח (הי' עד רום המעלות. עילוי גם במשה וישראל). ריד (הארת עצם הנשמה בעת קרי"ס ע"י המס"נ שירדו בים) שעד (הקדמה למ"ת).

ראש השנה

ח (תחלת מעשיך). שם (בנין המל'). י (עיקר העבודה בפנימי' הנפש). שם (שרש המשכת המלוכה בר"ה). קג (כיומא אריכתא). תקס (זכרונות, הטעם לזה). תרמא (קבלת עומ"ש, המשכת המלוכה). תרמט (המשפט דר"ה).

מפתח ענינים

תשט

(גילוי רצון הנ"ל רק בשלימות הכחות)
תרמט (רצון ע"פ טו"ד, כלי לאהבה עליונה).

רשע

תקמא (נגד העשי').

שבועות (חג השבועות)

תנא (מ"ת בחגה"ש, שעה"נ דבינה). תקיח
(חמץ מותר). תקכ (נידונים על פירות
האילן). תקמד (גילוי בחי' החכ'. מביאים
חמץ שיכול להתעלות).

שבטים

שלא (שבטים ושבטי י"ה, מרכבתא
תתאה ועילאה). שלט (רועי צאן). תל
(כוכבא דשביט, הארות דאצי' לבי"ע). תלד
(עבודת הבריורים). תעב (נתנאל, שייכותו
לשבט יששכר. נתן א-ל. בן צוער, מל',
קטנות ושפלות).

שבירת הכלים

כו (הכוונה בזה). תלב (ענינו, התעלמות
האור ע"י אותיות דנוגה).

שבת

מב (שבת תתאה, עילאה). רג (עשיית
השבת ע"י עבודה דשימה"ח, ביטול היש).
תו (מאיר בחי' או"מ ואו"פ). תח (א.
מיקדשא וקיימא, ב. לקדש את השבת).
תיא (שבת שבתון, עצמות התענוג). שם
(ג' מדרי'). תיב (שמירת שבת). תלו (שבת
וימי החול, אתהפכא ואתכפי'). תקמג
(העונג הוא מצוה). תקמד (מוחין דאבא,
פועל אתהפכא). תקצה (ש' הוי').

שינה

דש (כל הכוחות מסתלקים). שם
(בעבודה).

שכל

קא (גילוי השכל מהרצון אי"ז התגלות
רצון עצמו). קפ (אור השכל ה"ה כמזג

ראש חדש

של (י"ב ר"ח בחי' י"ב בקר דמרכבתא
תתאה).

רבקה

תקסט (בירורה מבית בתואל ולבן).

רובע

תקכב (א. ארבע, ב. רביעה).

רחל

קעד (עדאת"ג. עקרה).

רצוא ושוב

רלו (חיות הקודש. סיבה לזה). שם
(נשמות). שם (רצו"ש באור וחיות אלקי
מרוכ"ד עד סוכ"ד). רלח (רצו"ש בקו).
רס (בבחי' ממכ"ע, סוכ"ע. בבחי' סוכ"ע
צ"ל ביותר). רסא (דסוכ"ע. ממכ"ע). תא
(דאצילות מטי ולא מטי).

רצון

לד (ע"י רעו"ד תופס בעצמות). מא (רצון
שלמעלה מטו"ד. ע"פ טו"ד). נט (רצון
דעולמות, דמצות). קג (כנ"ל). קז (עושיין
רצונו של מקום). קט (שבא בטעם, שלא בא
בטעם). קסד (רצון התחתון, העליון). קסה
(כנ"ל בעבודה). קעג (רצון שע"פ טו"ד.
רצון עצמי). שנו (פנימי. חיצוני הרצון).
שפב (בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד).
שפה (רצון פשוט, לא אדם שבאדם הוא).
תמה (המשכה מבעל הרצון). תמו (הקדמה
להמשכת העצמות ע"י ה(תורה). תפד
(אינו בערך שהכלים ימשיכו אותו). תקיא
(המשכת העצמות בתורה ע"י רעו"ד).
תקטז (מדרי' בזה). תקלג (רצון המוחלט).
תקעב (התגלות והתפשטות הנפש). תקעו
(רעו"ד, הקדמה להמשכה מבחי' עצמות
אוא"ס). תקפ (התגלות עצמות הנפש). תרו
(רצון פשוט הוא במתנה מלמעלה). תרח

תעט (ל' שררה. כנ"ל).

שרפים, אופנים

רמא (חלוקם). שטז (קדוש וברוך).

שערות

קצא (חיות מצומצם). שמא (יגת"ד. משל

משיחת חולין). שמג (הלכות תושבע"פ).

תהו ותיקון

כה (מלך שמיני שבתהו). שם (רצוא

ושוב). שם (עיקר הביטול בתיקון). נב

(מדות ומוחין). נג (התכללות דעולם

התיקון). קכ (תהו ותיקון, ישות וביטול).

קכד (שרש התיקון למעלה מהתהו). קנב

(ספי' דתהו בכחי' הפירוד בתכלית) רנג

(שבה"כ דתהו, פירוד הפסולת. בא בהשתל'

מצמצום הראשון). רפה (תהו ותיקון, ריבוי

ומיעוט האור). תג (בתיקון, יחוד או"כ מצד

הביטול). תכד (פי' ריבוי ומיעוט האור

שבהם). שם (מיעוט הכלים דתהו).

תודה (קרבן)

תקמד (בחי' חכ', ולכן חמץ שבו נאכל

לכהנים).

תורה

מג (לחם). שם (לימוד התורה בעבודה

ממשיך מלאכה שלמעלה). שם (ע"י התורה

— ממשיכים גילוי אלקות כמו בביהמ"ק.

בונים את עולם האצ"י). עו (אופן ניתנתה

לישראל). קכז (דבור). שם (המשכחה

למעלה ע"י התפלה). קכח (לימודו בכחי'

הבטול). קלו (ממוצע לבריה"ע). קלז

(מלמעלמ"ט. ב' מדר'י בזה). קסד (סתים

וגליא). קסו (גלי' ערבון על סתים). קעה

(מבחי' עצמות א"ס, בדבור). רי (אור

ושלמה שבתורה). ריא (למוד לשמה). רכג

(לחם. יין. שמן). רלג (לחם). רנ (יין ושמן,

פנימי' התורה). רנה (קול דממה דקה,

חומר המוח). קפא (שכל המתלבש במדות.

עצם השכל). קצא (אותיות השכל אין

מתהווים מהשכל). שצז (שבא בהשפעה

במדות, שמופלא מהמדות, בעבודה) תקפד

(שכל הנעלם ושכל המופלא, חילוקם).

תרכו (חוש הבדלה. חוש הירידה).

שמונה עשרה

קטו (העלאה והמשכה, בלחש ובקול

רם). רעו (מ"ש בשמו"ע — ולא לפני"ז —

סלח לנו כו').

שמחה

צא (כלי לשמחה העליונה — ביטול). רעז

(שמחה שמרווה צמאוננו. שמחה דליחדא

קוב"ה ושכינת'').

שמחת תורה

טז (ממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה.

מקיפים את התיבה).

שמע"צ

יב (המשכת קבעומ"ש. התגלות השמחה).

שמן

רג (חכמה). רנ (שמן ויין, העלם שאינו

שייך לגילוי וששייך לגילוי).

שמעון, רשב"י

טיט (במדר'י משה כמו שהי' במ' ימים

אחרונים). תסט (השפעת גשמים ע"י אמירת

תורה, רשב"י וחוני המעגל, חלוקם).

שם, שמות

לג (גילוי אור ולא עצם). נו (ענינו.

בנפש. למעלה). קיב (אורות המתלבשים

בכלים) קצז (ע"י תומ"צ ממשיכים בחי'

שמו הגדול). קצט (רזא דשמי', בחי' הוא

(ושמו)). שם (בחי' העלם). ר (יתרון בשם

על האור).

שרה

צג (בחי' מל'). תג (הוסיפה על המאורות).

מפתח ענינים

תשיא

בג"ע). שיט (התאחדות עם אוא"ס. להיותם במדר' גבוה לכן צ"ל בגשמיות). שגד (שרש התורה ושרש המצות). תצ (תורה ומצות, מזון ולבוש). תק (תורה ומצות, או"פ ואו"מ).

תושבע"פ

לב (ביאור הפרטים דתושב"כ). שטז (לילה). תקעז (ארץ). תקצח (מים). צריך ברכה יתירה מב' טעמים).

תחה"מ

שג (גילוי בחי' סוכ"ע. נשמה בגוף). תיד (גופים קדושים וטהורים לגמרי). תנט (חיות מעצמות א"ס. ויהי' הכל אלקות ממש).

תמים

רסו (תמימות מבחי' הרצון שבנפש).

תנאים ואמוראים

רנה (היו כלים שיתגלה ע"י דבר ה'). תרטז (אותיות איתנים. ממשיכים בחי' איתן בתושבע"פ).

תענוג

קפג (תענוג דלמעלה — מביטול היש). תצב (תענוגים גשמיים שרשם משמרי האופנים).

תפארת

תעו-ז (הסתכלות ביקרא דמלכא. התעוררות רחמים על הנשמה).

תפלה

סא (התחברות הנשמה עם שרשה). שם (ד' שליכות שבתפלה). שם (העלאה דתפלה ע"י הארץ). קטז (תפלת עשיר). קכו (ע"י התפלה נמשך הגילוי בעולם הבריאה). קלא (תפלה וברכה, מעלת התפלה על ברכה). שם (ממשיך רצון חדש). קלה (תפלה, סוכ"ע). קלו (המשכת אוא"ס ע"י

ביטול בעסק התורה). רסה (בירור בדבור הגשמיים). שם (ירושה). רפז (על ידי תורה נראים ישראל לדבר חשוב). דש (בבחי' יחוד באוא"ס ב"ה). שסז (מלמעלמ"ט, יחוד דהוי' ואלק' למטה). שעג (המשכת עצמות א"ס). שצד (כח על המשכה שע"י המצות, דבור ועיון, המשכה והעלאה. תושב"כ ותושבע"פ). תמד (ממוצע בין עצמות והעולמות). תמט (כלל ופרט שבתורה). תסט ("ג מדות כנגד יגמה"ר, ע"י תורה ברבים ממשיכים יגמה"ר). תצא (התקשרות אורייתא בקוב"ה). תקיא (כללות המשכת העצמות בתורה ועל ידה במצות). תקמה (תורה ותפלה, ימין מקרבת ושמאל דוחה). תקעה (ע"י התורה נמשך אוא"ס שלפה"צ). תקעו (הביטול בלימוד התורה ה"ה כלי לגילוי אוא"ס). תקפח (מעלת המשכה תורה על המשכה דבריה"ע, יחוד פנימי דאו"א). תקצח (לחם למטה ולמעלה. צריך ברכה). שם (הלימוד לפני התפלה). תקצט (ברכו בתורה).

תומ"צ

ה (להמשיך גילוי אלקות בעולם). ז (גילוי בחי' פנימיות האור). שם (כלים שממשיכים האור מלמעלה). נו (לאתקנא רזא דשמי'). סז (פועלים יחוד זו"נ). ק (ליחד סוכ"ע וממכ"ע). קמח (תורה ומצות, פנימי ומקיף). קסו (מבררים בירורים). קצו (לאתקנא רזא דשמי'). רכב (המשכה מבחי' הוי' דלעילא. בגשמיות דוקא). רנט (בזמן האבות ואחרי מתן תורה, ריח ועצם, מלמטה למעלה, ומלמעלה למטה). רס (כנ"ל. מלמטה למעלה ומלמעלה למטה). רסא (ממשיך אוא"ס בבחי' המשכה מלמעלמ"ט). רסג (נתלכשו בדברים גשמיים, הוראה על עילוי שלהם). רפג (לבושים לגשמה

דנה"ב). תקצו (גילוי ש' הוי' בש' אלקי').
שם (התחברות. סולם). תקצו (נר"נ ח"י).
תרו (התבוננות והתעוררות אהוי"ר). תרל
(תפלת עני ותפלת עשיר. בינוני וצ"ג).

תפילין

תסז (ל' התחברות. התפארות הקב"ה
בישראל). שם (ביד שמאל, גורם לאכללא
שמאלא בימינא, גילוי זה יהי' לעתיד).
תקעה (ד' בתים. קלף לבן).

תפלת המנחה

קפג (עיקר ביטול היש).

תרומה

רלו (מס"נ דק"ש). רמג (הרמה. הפרשה).

תרנוגול

רעד (שרשו ממלאך גבריאל. מעורר את
האדם בכח שרשו ומקורו).

תשובה

כ (תשו"ת על הריחוק בקליפות, תשו"ע
על הריחוק מאוא"ס). תקכו (כל יום, זמנו.
מגיע למע' מההמשכה שע"י תומ"צ).

תשרי

תרמח (רשית).

התפלה, צריך העלאת מ"ן). שם (מעלת
התפלה על הברכה). שם (אותיות התפלה,
אב"ט). שם (מלמטלמ"ע). קסט (התחברות
אוא"ס בנאצלים ונבראים). קע (התבוננות,
הכרה באלקות). קעא (המשכת אור חדש).
קעב (התחברות הנשמה עם שרשה) קעג
(התגלות רצון עצמי). שם (נר"נ). קעד
(גילוי אוא"ס במלכות). רלא (יחוד או"א.
התלהבות והתפעלות הנפש). שם (יתרון
התפלה על התורה, מס"נ). רנג-ה (ד' מדרי'
בתפלה. רוח רעש אש וקול דממה דקה,
פסוד"ז ברכת יוצר קדוש וק"ש ושמור"ע).
רנו (תפלה דחול ושבת, הארת ועצמות
נקודת הלב). רנח (מילוי החסרון שבמל').
שמב (אותיות התפלה, צמר הכבשים). שסז
(מלמטלמ"ע, התכללות ש' אלקי' בש' הוי').
תכו (פסוד"ז, חקיקה מבחויץ). תכח (פסוד"ז,
זמר עריצים). תמה (יסוד ענין התפלה
שיהי' חפצו ורצונו לה'). תסט (תפלה
בצבור, המשכה שלא לפי"ע ההעלאה).
תע (תפלה ביכולת כאו"א משא"כ ברכה,
הטעם לזה). תקלו (התחברות אוא"ס במל'.
למעלה מקרבנות שה"ז ההקרבה ממש

מפתח שמות ספרים

בחי	אבן העזרי
מח. שעט. תצג. תקעט. תקפ	שס. קצו.
ביאורי הזהר	אברהם (ראב"ד)
קכא, קלח. קמא. קפב. רכח. שב. שיד.	רכז. רנב.
תפג. תקג. תקו. תקכד. תקלא. תקנ. תקסו.	אגרת הקודש
תקע. תרכה. תרמו. תרנג.	סו — יב. עט — כ. פח — טו. קג — ג.
בה"ג	קיו. קכא — לו. קכג. קכה. קלו. קלה —
תקפז.	לו. קלח — כ. קנג — כ. קס — טו. קסו
גינת אגוז	— כח. קעו — כח. קעז — כה. קעט — כ.
רא.	קפ. קצב. קצג — כ. רד — כ. רמו — כ.
דוד קמחי (רד"ק)	שט — כ. שלח — כ. שנב — כ. שעד —
סט.	כ. שפז — כ. שפח — יב. תיט — כח. תצג
זהר הרקיע	— כ. תקיז — לו. תקכ — כ. תקכה — ז.
ה. קכט. קפו. שי.	תקל. תקסד — כ. תקסז — לו. תקעו — לו.
זהרי חמה	תקפא — לו. תקצ — לו. תקצח — כ. תריח
שמב.	— כ. תרלב — יב. תרמח.
חובת הלבבות	אגרות התשובה
תקיה.	כ. פא — ה. רעט. רצג. תרכ — ז. תרכז
חינוך — ס' החינוך	— ב. תרלה.
ער.	אוצרות חיים
טור ברקת	לט. קג. קיא. קכג. ריא.
קעו. קמג.	אור החיים
יהודה הלוי	קכג. תקעט.
שס.	אור המאור
יצחק (אריז"ל)	תרל. תעב.
יד. כא. כה. עח. פה. פו. צג. קג. קיד.	אורחות צדיקים
קכט. קמז. קנז. קצט. רד. רט. רטז. רלו.	קיו. שכו.
רנו. שלא. שלב. שמו. שפז. תיד. תטו. תיט.	אמרי בינה
תסו. תסח. תק. תקפז. תקצב. תרטז.	תקנא.
יצירה (ספר י.)	בהיר — ספר הבהיר
א. ה. נז. קיט. קכז. קמא. קסא. קעט.	ריא. תעד.

— ענין המסעות. שכט — ולא אבה. שלג — נסכים. שמב — את קרבני. דשמ — כי תבואו. שנ — קול דודי. שנד — במד"ס, דרושי שבועות. שסב — צמצום ורשימו. שעב — ראשי המטות. שעג — תקעו הב'. שפג — ביום השמע"צ. שפד — מזמור שיר. שפה — צאו"ר. שפח — במד"ס, ושמתי כדכד. שצא — מי מנה. תג — והניף. תד — כה תברכו. תה — על כל כבוד. תו — מי מנה. תי — פ' נסכים, צאו"ר. תיט — בשעה שהקדימו. תכא — כי תהיינה לאיש. תכה — שחורה אני. תלב — ויקחו אליך פרה. תלו — קא מפלגי. תלט — תקעו. תנח — ויקח קרח, שה"ש בהשע"צ. תעו — ושמע אבי'. תצו — והניף. תצח — ויקח קרח. תקא — מזמור שיר. תקב — מה טובו. תקיד — מי א-ל כמוך. תקטז — מוצאיהם למדעיהם. תקיט — בהעלותך. תקלו — שוש איש. תקלו — ראשי המטות. תקלח — מטות. תקמה — מה טובו. תקנו — ואתחנן. תקסב — ואתחנן. תקסו — ביום השמע"צ. תקעב — אתם נצבים. תקעו — לא הביט. תקפא — והניף. תקפג — ואהבת. תקפה — לבבתי. תקפו — ויקח קרח. תקפט — השמים החדשים. תקצב — מצה זו. תרא — החלצו. תרב — ואתחנן. תרו — מי א-ל כמוך. תרח — אני ישנה. תרטו — ביום השמיני שלח, ביום השמע"צ. תרכ — ביום השמע"צ, מה טובו. תרכב — ענין המסעות. תרכח — ושאתם. תרכט — שה"ש. תרל — ונטעתם, במד"ס. תרלב — מי מנה. תרמב — אמור, כי תבואו. תרנא — ואתחנן. תרנו — מי א-ל כמוך. תרנז — אני ישנה. תרנח — צאו"ר.

מאורי אור

יח. עז. פה. קו. קז. קח. קצו. רסה. שמ.

קפב. רו. רכו. רלו. רלח. רנב. שמה. שסב. שסו. תנו. תקכו. תקלו. תקמז. תקצז. תריג. תרטז. תרכב. תרמז.

כסא מלך

תרכב.

ליוזאי (מהר"ל מפראג)

רצט. תרו. תרנה.

לקוטי תורה:

ט — את שבתותי. י — שה"ש. יח — במד"ס. כ — האזינו. כד — אלה מסעי, ונקדשתי. כו — ראשי המטות. לב — וירד הגבול. מג — כי תבואו. מח — צאו"ר. ס — יונתי. סז — צאו"ר, כי קרוב, ועתה יגדל. סח — שלח לך, זאת חוקתך. פג — למנצח על השמינית, שבת שבתון. פו — במד"ס. פח — יו"ט שני. צא — וידעת. צט — אם בחקותי. קכא — והניף, תורה צוה. קכד — שימיני כחותם. קכט — מטות. קל — אלה מסעי, באר חפרוה. קלא — והנה פרח. קלד — תקעו. קלו — ביום השמע"צ. קמג — פרא. קמד — ויקח קרח. קמז — מצה זו. קמח — כי תצא. קנה — תורה צוה. קנו — תחת אשר לא עבדת, ענין המסעות, כי ההרים. קנח — למנצח על השמינית. קסב — החלצו. קסז — אתם נצבים. קסח — אחרי ה'. קעב — ראו כי ה'. קעו — בשעה שהקדימו. קפב — שוש איש, תקעו. קפה — נשא. קפו — רני ושמחי. קצא — את שבתותי. ריג — והי' מספר, ראשי המטות, ראו כי ה'. רכב — שלח לך, וידעת. רכג — צאו"ר. רלא — ונקדשתי. רלב — אלה פקודי. רמ — את קרבני לחמי, תקעו. רמד — שה"ש. רסג — וספרתם, יונתי. רסט — כי ביום הזה. ערב — כי תשמע. רעז — תחת אשר לא עבדת. רפח — כי תשמע. רצד — פרה אדומה. שיב — אחרי ה'. שכז

מפתח ענינים

תשטו

מתנת כהונה
שע. שעט. תקסג. תקסה.
סה"מ
כד.
סידור (אדה"א)
יח. לב. מח. נד. ס. סו. צז. קא. קו. קכא.
קמה. קנב. קנג. קפו. רכא. רמד. רנא. רסב.
ער. רפ. רפג. שלב. שלט. שנח. שסו. שעה.
תיג. תכו. תפח. תקד. תקטז. תקיז. תקיח.
תככו. תקמד. תקמה. תקמח. תקנד. תקעד.
תקפג. תרה. תרטו. תריח. תרכד. תרכז.
תרכט. תרמב. תרמה. תרנד. תרנט. תרפד.
עבודה (קונ' העבודה)
תקפז.
עבודת הקודש
כב. קצח. רנז. שכח. תקצא.
עובדי' (רע"ב)
שמב. תרלא.
עטרת ראש
שפו.
עמק המלך
ל. קג. קצו. קצח.
עי' חיים
א. ב. ג. ד. ה. לא. לט. סט. עב. פ. פב.
פו. פח. פט. צה. צו. ק. קג. קח. קיח. קלב.
קלג. קלד. קמד. קמח. קנג. קסה. קסח.
קפח. קצ. קצא. רח. רי. ריז. רכו. רכט. רל.
רלא. רלג. רלח. רלט. רסד. רפט. שט. שיד.
שכו. שלד. שונב. שסה. שפה. שפט. שצט.
תב. תיז. תכו. תמב. תמג. תמח. תצו. תצז.
תקטו. תקטז. תקלב. תקמ. תקמח. תקנג.
תקנד. תקנה. תקסג. תקסד. תקפ. תקפא.
תקפז. תקצב. תקצה. תקצח. תרכג. תרלד.
תרלח. תרמא. תרמב. תרנט.

שנ. תטו. תקיח. תקסז.
מבוא שערים
רנג.
מגן דוד (רדב"ז)
קעה. רלז.
מג"ע
תנא.
מדרש שמואל
תקמ.
מורה נבוכים
תמ. תרנ. תקעא.
מזרחי
תו.
מנחם (הר"מ ריקאנטי)
תקסח.
מערכת
רכז.
מקדש מלך (רח"ו)
ה. כד. סב. קס. קסח. רסב. שכח. שמב.
שפ. תטו. תכו. תקיז. תקיח. תקנד. תקפג.
תקפז.
משה (רמב"ם)
קעו. ער. רעד. ערה. רצא. שס. תא. תמ.
תסא. תקסה. תקפז. תרכד.
משה (רמ"ז)
יח. כג. נב. סב. קג. קכט. קל. רסה. רפט.
רצד. שח. שדמ. שמה. תפח. תקד. תקלט.
תקנה. תקנו. תקפ. תקפג. תקפט. תקצ.
תרג. תריא. תריב. תרמב.
משה (רמב"ן)
עח. קט. קעח. רטו. רכה. רנב. רצא.
שצג. ת. תז. תצא. תקעא. תקעט. תקפז.
משנת חסידים
קב. שט. תקיט. תקכוז.

עב. ביום השמע"צ עד. עב — מן המיצר
 עז. פו — פדה בשלום עז. צג — פדה
 בשלום עז. קכב — תקעו עת"ר. קכג —
 בשעה שהקדימו עב. קכח — מן המצר
 עח. קלח — בשעה שהקדימו עב, דרושי
 שבועות עה. קסד — בשעה שהקדימו עב.
 קסז — ר"ה סו. רסה — בשעה שהקדימו
 עב. ערב — מן המצר עח. שט — ר"ה סו.
 שיד — בשעה שהקדימו עב. שלה — בשעה
 שהקדימו עב. שמה — בשעה שהקדימו עב.
 שצה — ר"ה סו. ת — בשעה שהקדימו עב.
 תא — ר"ה סו. תטז — ר"ה נט. תלא —
 בשעה שהקדימו עב. תרל — תפלה למשה
 רס. בשעה שהקדימו עב. תמג — וכל העם
 סה. תקו — בשעה שהקדימו עב. תקח
 — בשעה שהקדימו עב. תקטז — ועשית
 חג שבועות נו. תקמז — בשעה שהקדימו
 עב. תקנד — בשעה שהקדימו עב. תקפו
 — בשעה שהקדימו עב. תריד — בשעה
 שהקדימו עב. תרכח — ויט משה עח.
 תרכט — הקול קול ס. בשעה שהקדימו עב.

שלמה בן אדרת (רשב"א)
 כו. ככו. תקיא.

שלמה יצחקי (רש"י)

כו. סג. סד. פד. קטז. קיט. קל. קמג.
 קמח. קסד. קסט. קעד. קעה. קעו. קפז.
 קצה. רו. קלט. רסב. רעט. רצו. שיח.
 שכד. שנא. שפט. תו. תכט. תמט. תעג.
 תעח. תקכב. תקמא. תקסח. תקסט. תקעט.
 תתקפ. תקפג. תקצה. תרב. תרטז. תרנא.

שמואל (מוהר"ש)

לה — וככה לז. פ — וככה לז. קלב —
 יונתי מ. תטו — וככה לז. תטז — תולדות
 נח לז. תמ — יונתי מ. תקכו — ביום
 השמיני לה. תרו — כי בועליך עושיך לה,
 לא יצא איש בסייף לב. תרטז — וככה לז.
 תרכט — מן המיצר לב. תרנה — בועליך

ערוגת הבושם

שפ.

פירוש המלות (אדה"א)

תקנד.

פרדס (הרמ"ק)

ט. כא. לג. נז. סה. סט. עא. עד. פ. קיב.
 קיח. קלא. קלג. קלד. קמו. קמט. קנט.
 קסא. קצו. קצח. רכז. רמא. רנב. רנז. רסה.
 רעב. רפב. שח. שלה. שנה. שעג. שצט.
 תטו. תכג. תמח. תנו. תפג. תצו. תקו.
 תקמח. תקע. תקעד. תקפו. תקצג. תקצה.
 תרכא. תרכב.

פרי עץ חיים

כד. כה. סה. עה. פו. קלה. קנז. קסד.
 קעא. רלג. רסג. שח. שכט. תיא. תקמא.
 תקמד. תקנ. תקפא. תרמא. תרמד. תרנט.

פרקי דרבי אליעזר

תרט.

פרקי היכלות

שכח.

קהלת יעקב

תטו. תיז. תקפג.

קרבן העדה

עה.

ראשית חכמה

מט.

רוקח — ס. הר.:

תנב.

שו"ע

קעו. רפ. תרמב.

שלום דובער (רש"ב)

ב — בשעה שהקדימו עב. ד — שמח
 תשמח נז. כ — כל מחלוקת עח. לה
 — בשעה שהקדימו עב. נד — בשעה
 שהקדימו עב. סה — בשעה שהקדימו

מפתח ענינים

תשיז

תלוז. תלט. תנח. תסו. תעה. תפז. תפח.
תצח. תקיח. תקכט. תקלו. תקמ. תקסד.
תקסו. תקסח. תקסט. תקעז. תקפב. תקצה.
תרג. תריד. תרכב. תרכה. תרכז. תרכט.
תרלג. תרמב. תרנב.

תורת חיים

צח. קנו. שמח. שעז. תלו. תפח. תקנא.

תניא

ח - לו. יב - מא. יז - ז. יט - יג. יט
- לז. כ - ט. כא. כח - מא. לג - לו.
לה. לט - כא. מא. מז. מח. נ. נט - מא.
סג. עט - לז. פא - יט. פא. פב - יז. פב
- לו. פג - לו. פה - כט. קא - מח. קג.
קד. קה. קז. קלג - לג. קלה - נג. קלט -
כו. קמ - מז. קמ. קמג. קמה - לה. קסה
- יט. קסו - מא. קפב. קעד. קצג. רה -
כו. רכח - לה. רמא. רמה - מז. מט. רמז.
רסא. רסו - לו. רסט - מח. רעא. רעח -
ג, י. יח. רצא - ח. רצב - לו. שג - נא.
שד - ז, ח. שלו - נא. שלח - לה. שמב.
שנה - ד. שעח. שעט. שפח - לט. שצב.
שצו. שצח. תט - לו. תיד. תיז - לו. תכו
- לט. תלה. תנח - לה. תנט. תעח - לז.
תפד. תפו - לט. תפז. תצד - מח. תקא.
תקה. תקכב. תקכד. תקכה. תקלד. תקמא.
תקפ - מח. תקפא - מח. תקפב - מא.
תקפט - לו. תרו. תרו - כט. תרו. תריב.
תרטו. תריז. תריח - לט. תרל - יב, כז.
תרל. תרלב. תרלז. תרמב - לט. תרנה -
כט. תרנו. תרנז.

תרגום אונקלוס

ט. יב. קפט. רפ. תלה. תמב. תרכא.

תרגום יהונתן

לא. קיג. רפח. שכג. שלב. תמב. תפו.
תצו. תריא. תרלו.

עושיך לד. תרנו - לא יצא איש בסייף לב.
תרנט - מן המיצר לב. וככה לז.

שמואל אידליש (מהרש"א)

סח. ק. תסז. תרב. תרנא.

שמונה שערים

שפא.

של"ה

נו. קסד. שע. תטו. תקטז.

שניאור זלמן (אדמוה"ז)

כו - ושבת תקסט. מד - תחת אשר לא
עבדת תקסב. נד - ראשי המטות תקסז.
סח - זכור תקסב. תקצג - ושבת תקסב.
תרג - לרוקע הארץ תקסב. תרכז - וקבל
תקסו. תרנב - לרוקע הארץ תקסב.

שער היחוד והאמונה

מ. קלב - ג. קלט - ו. קמב - ז. קנה.
רלח. רמו. רצ - ג. שכג. שכד - ב. שלח
- ב. שפ. תלב. תקז. תקמה. תקסד - ד.

שער הקדושה (לר"ח)

קסח. שט. תקח.

שער התשובה

תיג. תקיח.

שערי אורה

צח.

שערי התפלה (אדה"א)

י. קו. שב.

תורה אור

כה. כט. לג. מא. מב. נד. סא. סד. ע. עה.
עז. עח. פב. פה. צח. קב. קו. קיח. קכט.
קלב. קלה. קנב. קנו. קסא. קסו. קפו. קצה.
קצח. רג. רה. ריג. ריד. רכג. רל. רלו. רלז.
רמ. רסה. רעג. רעז. רפז. רצג. שג. שה.
שלא. שלב. שלד. שלז. שנ. שנא. שנד.
שסז. שעו. שצ. שצו. תא. תטו. תיז. תלג.

מפתח גימטריאות:

אייר	רפ (ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל).	חוה) כה (במילת מהיטבאל יש מ"ה והנשאר גימ' ב"ן).
אמן	רעב (גימ' הוי' אד').	מזוזה
אמת	תה (אשר ברא אלקים לעשות ס"ת א.).	קמה (מ. היא זו-זה ומ' יום שהי' משה בהר).
אשר	רג (א. אותי' ראש).	מכבי
אתה גבור לעולם אד'	תו. (ר"ת אגל"א (השייך לתחה"מ)).	שע (מי כמוך באלים ה' ר"ת מ.).
באר	ק (ר"ת בידך אפקיד רוחי).	מלאכה
גשם	תכט (זפ"ז מט ז"פ מט שמ"ג בגי' ג.).	מ (גי' א-ל אד' וא-ל אד' בגימ' צו).
היפה בנשים	קז (עולה תק"ב כמנין שני האבות).	מצוה
יש	תעו (ה' שמעתי שמעך יראתי ר"ת ב"ש יש).	לב (אותי' י"ה באתב"ש בחילוף אותי' מ"צ).
יצחק	קמח (גימ' ח"פ הוי').	נחשת
כנור	קמח (כ"ו (מספר שם הוי') — נר).	רעז (ר"ת נובלות חכמה שלמעלה תורה).
לאט	מב (גימ' מ').	סולם
מ"ה (שם)	מה (גימ' מ').	קטז (גימ' קול).
כה (מילוי דשם מ"ה עולה י"ט כמנין	שחוק	צח
	תעט (בגי' ב"פ אור וגם גימ' אור אין סוף).	תנא (ב"פ מ"ט עולה צ"ח).
		קליפה
		שע (לישועתך קויתי ה' ר"ת ק.).
		קנה
		שנד (קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה גימ' ש"י).
		ראש
		מב (אותי' אשר).
		שחוק
		תעט (בגי' ב"פ אור וגם גימ' אור אין סוף).

לוח טעויות הדפוס שתוקנו במהדורה זו

עמוד	שורה המתחלת	בהוצאה הקודמת	בהוצאה זו
לז	בתורה	הא שמחת התורה	הוא שמחת התורה
נז	אליך כו'	כחו'	כחי'
פח	דעצם	דעצצם	דעצם
קיג	ולמטה	השתל	השתל'
קלד	אוא"ס	ההעשרה	ההשערה
קלו	שבה	שבא	שבה
קנא	זאת	והתלקקות	והתחלקות
קנב	תרומם	הצדה	הצדקה
קנד	שמכתירין	שלוא	שלו
קנד	הב'	וההתכלות	וההתכללות
קסז	מחצה	מד"ר	מד"א
קפו	הוא הוא	אתה הוא ה' לבדו	אתה הוא ה' לבדך
ריב	הוא גם	במעה"צ	במעהמ"צ
ריג	לעולם	שמצדדם	שממדדם
רכט	רצונות	עני	ענין
רלא	לי בשמים	לא	לי
רלא	כללות ענין	התפעלות* הנפש בבחי'	והתפעלות הנפש ברצוא
		רצוא לאלקות כו'.	לאוא"ס ב"ה ולכן הנה
		והעיקר הוא הרצוא	התפילה היא בכוונה דאם
		שמצד עצם	
רלב	דעצם הנשמה	מלעעלה	מלמעלה
רנח	עשית	הוא	ה"א
רסז	האילנות	שעז"א	שע"ז
רפ	העיר	העיר אל האיר	העיר אלא האיר
שא	עוג	מלך הבשר	מלך הבשן
שדמ	דבחי' השתל'	ההשתל'	ההשתל'
שנג	האור והגילוי	געה"ע אור רק	געה"ע אור רק
שנז	הגורן	שמשליחים התבן	שמשליכים התבן
שנט	אל ה' בצר	תוף התגלות	תוקף התגלות
שסג	הועיל	ע"ז הואיל	ע"ז הועיל

עמוד	שורה המתחלת	בהוצאה הקודמת	בהוצאה זו
שסה	לעולמות	מבלעדי כלל	מבלעדו כלל
שפב	ה"ה	שזהוא	שזהו
שפט	בבחי' ביטול	והאתחדות	והתאחדות
תז	בדרך השפעה	דמצות	דמדות
תט	צ"ל ביטול	יוצא	יוציא
תכד	ומביט מסוף	ומקשים ע"ז מה מסוף	ומקשים ע"ז מהו מסוף
תלב	שמבלעדו	שמבלעדי	שמבלעדו
תלד	הריבוי ביותר	עשית לו תיקון	עשית ל' תיקון
תלה	כלל	ודעת שהי' בתכלית	ובעת שהי' בתכלית
תלט	גילוי בעצם	גילוי, מהעצמות	גילוי מהעצמות
תמא	שזהו מ"ש	ויהי'	ויהי
תמה	כפי אופן	יהי'	יהי
תנז	שם הכל	ת"ת	ח"ת
תעט	ומסתירים	נעלמה	נאלמה
תקמב	מתחדש מאין	מאין לאיש	מאין ליש
תקנ	דחפיש בגניזא	וההתרחבות	וההתרחבות
תקפ	מראה	נראה עתה ה'	נראה אתה ה'
תר	ולמשמאילים	ולשמאילים	ולמשמאילים
תרמא	חיצוניות	דאם תגביהי	דאם תגביה
תרנב	בזהר	מעינון	מאינון
תרעג	והוא	והוא	והובא
תרעג	עבודה	התורה	בהתורה

ביטויים אי רגילים

ומי זה שהגיע למעלה ומדרי' צ"ג — זט.

עמדו למנין, הרשב"א — כו.

ניסים שבכל יום למי שמשים לב לזה שרואים בכי"ו ניסים ונפלאות רק שמלובשים בטבע — שיח.

לא כמו שהעולם סוברים דנשמה היא שכל — שעט.

זאת היא תורת האדם ועבודתו — תלד.

תינוק שלומדים אותו פיסקא פיסקא ואח"כ יכול להיות שיהי' גדול בישראל — תקב.

אחר התשובה צ"ל ויעקב הלך לדרכו — תקיג.

ע' פנים לתורה — תקיז.

או' קודם כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' (ואנחנו או' קודם התפלה על העבודה דכל היום) ומי שגדול ורב כחו לייחד ממש יהודים עליונים אשרי וטוב חלקו כו' וכן ענין טעמי תורה הלא מותר וגם חיוב הוא גם בפסח ובפרט שש"פ בדוגמת לעתיד כו' — תקיח.

מעלת המחדש חידוש אמיתי בתורה שזהו מבחי' מקור התורה — תקכו.

זה ע"פ פשוט וע"פ דרך החסידות — תקמא.

י"א יום הן דרך להר שעיר כו', ה"י — תקנג.

ועם יצה"ר איך אפשר להיות בג"ע — תר.

זהו ע"פ פשוט ועל ל' החסידות — תרטז.

מה צריכים לאמת כ"כ פעמים, ממ"נ אם הביטול דק"ש הוא אמת די בפ"א אמת ואם אינו אמת מה יועיל אפי' מאה פעמים — תרטט.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אבי"ר

*

לז"נ

הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש בן הרה"ח ר' בן ציון

נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ

מרת רבקה בת הרה"ח ר' צבי

נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב

שפריצער

„והקיצו ורננו שוכני עפר“ והם בתוכם,

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

*

נתרם ע"י בניהם: הרה"ת ר' שמואל והרה"ת ר' יעקב מרדכי

שיחיו

שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לז"נ

מרת שרה אורית בת ר' יעקב יוסף

מקלר

נלב"ע כ"ה תשרי ה'תשע"ט

„והקיצו ורננו שוכני עפר” והיא בתוכם,
בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
תיכף ומיד ממש

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אבי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו — התמימים בפרט,

משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל — בכלל

ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו

וישמיענו תורה חדשה מפיו

בגאולה האמיתית והשלימה

תיכף ומי"ד ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

